SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za julij 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihičišćernja, sap. drustwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so w šěs wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje.

Cisło 178 | **Budyšin, pjatk 1. augusta 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Němski wołkhodny minister je stajny wubjerk němskeje zelenišćeje rady k pohrjebnjenju 5. awgusta powołał. Dźensni porjad sabjera so w powšitkownej rozmołwje z finanzielnim połoženjom němskich železnizow a z pichłodnym twornym tarifom a z druhimi z nim swizkowazymi praschenjemi.

*

Wottwarjenje sozialdemokratiskeju měšczanarom Schneidemanna w Kasselu a Leinerta w Hanoveru je knjeżerski prezidenta wotpokazał, dokelž njeje so § 22 wottwarjenskeho zakonja (so ma so najprjedy z potrjechenymi dokładnje dojednacź) wobkedźował.

*

Ruske wikowarske zastupjerstwy w Barlinje je swoje dźeło w połnej měrje zasa pschewzało.

*

Po namjecze statneho rěžnistwa w Gubinje so pschesłuchowanje namětnej słužinje Gassen němskeho swjatka „Schwarz-Rot-Gelb" dla zajneho swjatkarstwa zhubiłoj zakročenje. Sdobnište jednanje wotmeła so 2. awgusta w Gubinje.

*

Na dróhy mjes Wurchnitz do Nikma (blisko města Seitz) zastało njesmaty rězni'ski mischtra Boera a rubi jemu pjenjezy, cłažnik a druhe hódne wězy. Sćeđ wjedźe do Altenburka.

*

Ratar Spott w Kosa pola Eilenburka swadźi se swojej žonu na polu. We hnitwje běžeše domoj, zapali swoju brózeń a wobwjeselny so na rjadže. Brózeń z wulkim dźełom kuwych žnjow so do popjela spali. We rozpadankach namałachu spalene cźełko.

*

W Hamburku, Mnichowje a Kielu buchu wichelake kommunistiske agitatoriske komiteje sběhnjene. Kommunistiske pschihoty za 4. august „Czerwjena thorhoć" sjawnje pschihbawa z pokazku na knjeżerstwo, revoluzionarnu wołu němskeho dźełaczerstwa wuz poczilschczowarz. 9. november 1918 może so lohaj wotpjetowacź.

*

Jendźelske knjeżerstwo je wobjamkło nowu kraju konferenzu powołacź, na kotrejž ma so praschenje wobdźelenja Dominons (kolonijow) pschi swontkownych politiskich należnoszach sarjadowacź.

*

W jendźelskim hornim žejmje sdźeli lord Parmoor, so ma jendźelska wójnska łódź Carlew nadawk, do Brasilskeje dojeźe.

*

Dźesaćz Bołharow samorodowachu grekiskeho měšczanostu jeneje wězy pola Skanimaka, blizko grekisko-bołharskeje mjeźy. Woni rozbuchadło do jeho domiskeho cźišnuchu. Bołharske knjeżerstwo wobjazuje tutón pschipad a chce winowkow krucze pohłostacź.

*

Na namjet z Warschawy budźe so konferenza baltiskich statow w Genfje wotměwacź, so buchu w prawym cźasu tam bołt, hdyž so pohrjebnje kwasika ludow — 29. awgusta — sapoczina. Tamna konferenza dyrbjesche so najpróhy w Helzingforje wodźerjeć.

*

Pische wulki woheń bu wjetschi dźeł universitty w oewen (w Belgiskej) sniczeny. Wobzrěbje je chemiski laboratorium jara ezerpit. Schkoda je wulka.

Londonska konferenza.

Franzowski memorandum.

W Londonje, 31. julija.

Wječera w nozy pscheńdźe wschěch nahły strach, kaž jón konferenza hacź dotal pschejimała njeje. Sko wunoschowasche, so franzowski a nimjet, kotrejž je Herriotowe pohrjebne słowo, zu Amerikanzojo a Jendźelczenjo jako niepschihódny wotnamlenili. Tuž je zyke połoženje khětro tuhtne. Napadne je, so tuto měnjenje njeje na rańsche nowiny w Londonje pschechćko. Woni drje rěcźa wo jendźelsko-amerikanskich pschećiwnoscheach pschećiwo Herriotowej formuli, ale rospramuja měrnje a wjezownje wo franzowskich namjetach. Rěcźa ńamo wo „dobrym zaschćichu"(!), kotrejž su pola sobustawow konferenzy słudźile. To so stawa wotpeče w „Times", kotraž pschedwidźi, so nowe franzowske namjety „wobschěrnu diskusiju" (rozrěčowanje) dowola. Dźiwajo na to njeje drje hacź dotal tehodła pschepschosowanje na Němsku dóšłcho. „Westminster Gazette" warnuje psched wunoschowanjom, so ńo konferenza stónći, jeli so ńo franzowske namjety pschihwalacź njehodźa. „Daily Herald" chze wědźeć, so ńu finanzniskoju swoju „spokojnoscź" na franzowskich namjetach wuprajili. Ale też tuta nowina rěcźi wo małej nadźiji sa dalschi pschichod. „Daily Chronikle" napomni, so w franzowskich kruhach cźornje do pschichoda hladuja. W druhich worschtach pak rěka nawjedowaze słowo „sćerpnoscź". „A tale sćerpnoscź budźe ſ namjenscha 10 dnjow tracź dyrbjecź", dodа jedyn sobustaw konferenzy. So ńu Franzozoju pilnje na namjetach dźełali, wuskadża ſ teho, so běchu hač wjecźor w 9 hodź wupisowane. Franzowski memorandum pruhowachu wjednizy delegazijow a pschepodaja jón dźenża na prěni a tśeźi wuběrk, kotrajž ho dźenża jendźetaj.

Reparazijska komisija w Londonje.

Ssobustawy reparazijske komisije ńu wječera ho Londona pschikhowatali. Sir Johŋ Bradburry jich pschećelnje powita. Po „Daily Telegraph" je komisija „inoffiziell (njepowołana) w Londonje. Tehodła też nikoho njepschehłapi, so někotre sobustawy komisije nježo wo pschepschosowanju Němzow do Londona wědźecź nochcedźa. Tak bychu też knjeżerstwa ſ wuſtojnzow pschiſchli, sami ſ němskimi delegatami jednacź, prjedy hacź ńu swjatkarjo sami mjes sobu pschesjedni.

Wopschesenje Porurskeje po pschestawkach, kaž ho pożejonka płacźi.

Franzozojźi a belgiſk namjet dla wojerskeho wurumowanja, kotrejž sobustawy konferenzy pruhuja, njepschihdże tu tśiwiu hłuchoze psched polnu konferenzu. Tuto praschenje njeběłuchu k nadawkam konferenzy. Franzozojo a Belgi cźenjo cźinja na to kedźoni, so tutón problem jich a Němzow stara. Tola měni „Times", so wojerske wurumowanje wuzi ſ praschenjom hospodarskeho wuſwobodzenja swjatoje, a je to starosć wschěch swjatkarjow. Franzozojo-belgiſki namjet sepjera ho na staru myślicźku, so ma ńo Porurska po płacźenju pożejonki wurumowacź, potajkim ma ńo po wšitkich cźasowych wotrěšach stacź. Najpózdźiši termin dyrbi byćź 15. august 1926. Pschi tym pak ńo Němzam pschewostajź, pschez pschisłuchowe płacźenje jebi wunuczicź, so ńo Porurska zaſe a zaſe wopuschćesi. Sćeźkowaze wotrěški k wurumowanju su postajene:

1. **po poddźanju pożejonki 800 mill. zł. hr. Hagenzki wokrjeż.**
2. **po wotbiwku 600 mill. zł. hr. żelesniskich a pschemysłowych dołżnych listow Dortmundzki wokrjeż.**
3. **po wotbiwku dalschich 700 mill. zł. hr. tych samych dołżnych listow Bochumzki wokrjeż.**
4. **po wotbiwku dalschich 700 mill. zł. hr. Essenzki wokrjeż.**

potajkim po zaplacźenju pschecźiwo milijardom zł. hr. budźe Porurska wuswobodzena. A jeli to Němska w prawym cźasu njezaplacźi, budźe drje wobhadka dale tracź, też hdyž swoje winowatosće ſ Dawesowych wucźinjenjow njedopołni. Po „Times" ńu ſ pschewjedzenju njewidźomneje wobhadki na 30 000 muži trěbnych. Na druhim městnje mózemy cźitacź, so Franzozojo w Londonje wudawaja, so je **wobhadka hižo někto njewidźomna.**

Wopyt statneho sekretara Hughes w Barlinje.

Kaž hižo piśachmy, pschińdźe statny sekretar Hughes sobotu do Barlina. Njedźelu jeho němski president přidźimuje. K jeho cźesći wuhotuje president hosćinu, na kotrejž ho narodźowace sobustawy knjeżerstwa a nahladne wosoby němskeho hospodarstwa wobdźeła.

Pschemėnjenje smyślenja pola němskonarodnych.

Pocźinjenje němskonarodnych w praschenju dobrowolskeho wuzamustojnych pisa ludostronska nowina „Cźaš":

„Někto so wjecźi, so němskonarodni we wólbnej bitwje narodne smyślenje, kotrež je tola hłowitowo wschěch stron, jako swoje wobhladowasche. Jich wotzerjo widźa, so ńu knjeżerske a knjeżerske strony w zjawjnikich praschenjach Němskeje narodne interesy runje ſ taiki rozsoćas sastupowali kaž němskonarodni, kotrejž su tuchi na druhe a łžyche(!) puczе schli pschi dozdźecu swojeho samerza. Cźežko drje je, so narodnicze jaśniny (Heiligenschein) wobdacź a ſ druhimi stronami hromadże hicź, na kotrež ńu we wólbnej bitwje naźrosnischo tukaj. Ale njesbywa nicźo druhe, so ńo, so je wjednistwo swojeho samolubnizna dobi we dome a tón jenicźki prawy puć hicź chce. Ale pobłedźuja dwa ńu bohołakale, so frakzija jich stajne njeseźehuje."

Dale pokasuje nowina „Cźaš" na to, so maju němskonarodni wschu pschicźinu, rozrěšanju němskeho ńemca a nowej wólbnej bitwje sabźěłacź. Wjele k bitwje pschischło, njebychu dźensa ani materjelnje, ani moralnje pohotowjeny bołtali, kotrež bu jim pschi wołebnych wólbach wupschewuzkej měrje połitizowanje. Tyle němske hospodarstwo dźerži pschi wjedźenje bohrodarcka sa nutne. Też rataſtwo chze, so ńo tu wcźo wunnjecźe, so buchu ńo wažne praschenja ſmutkowneho němskeho hospodarstwa dospatjedowacź."

Nowe wurownanje wumjenjenje mjes Němskej a Awstriskej.

S němskim knjeżerſtwom ńu ńo w haprlesi t. l. we Winje wikowanske wumjenjena sapoczałe. Dokelž naschi delegatojo ſ dobom też ſ Czeskobłowakskej w Pražy jednachu, ńu ńo wuczinjenja halle někto stónćkite. Skónczenje běšche ńo tehodła smóžnikło, so w Pražy, hdyž ńo też mjes Awstriskej a Czeskobłowakskej jednasche, někstim delegatam jara nap'schecźo pschindźechu.

Nowe wutwudy pschecźiwo krajnym pschestawnikam.

Khłostawski senat Stuttgarskeho wyschschoho krajneho ſudniſtwa zaſudźi hedlarja Porta k 6 letam, dźesatnika pschi krajnej wobrorje k 4 letam a pschełożeneho dźełaczerja k 1 letej a 8 měsazam khłostarnje (Zuchthaus). Cźestne prawo ńo jim na 11, 4 a 3 leta wotrjeknychu. Wotri bohu wojeske potajnoscheje pschestawdźili. Sabudźeni mějachu ſmilki ſ franzowskej powjescźenju a pschepodachu jej ważny wojerski material, wšo za dobre myto.

Kommunista Höllein ſ Belgiskeje wupokazany.

Brüsselska policija je po wojsewjenju nowiny „Dernier heure" pschikazała, so ma ńo kommunistiski zapósłanz Höllein na němsku hranizu dowjesć. Höllein chžiše w Belgiskej wschelake pschehnoschki ſ pschełożnoscźu kommunistiskich wustupjenjow pschecźiwo wójnje dźerżeć.

Sazy nowa politiska ſtupnja.

W Mannheimje bu psched někotrymi dnjami „Rjesowe wiżne nazional-sozialistiske němske dźełaczerske hibanje" załoženе, kotrež ma wulko-němski thcheścijarski a sozialny samer. Wone ńo wotpraja wschěch němsko-ludowych (wschon-němskich) samerow, steja na narodno-łojalnej podłoży, łatkitaja republikanski ſtat a ńu pschecźiwo wschemu namóżnemu pschewrótej. Sakoženje ńu wschitkim ſ Mannheima.

S naschimi najmłódschimi do Czech.

„To žane Cźechi njejsu", ſłyschachmy cźasto, hdyž dyrbjachmy jako dźěcźi do ſuſodnjeje wsy. A někto ńu ſo naſche najmłódſche, naſche ſchulske dźěcźi tam nasłajili. Někto tam ńu, na wschě ſchtyrycźi. Někotry ſ Waš, lubi cźitarjo, znaje Cźesku jenoż po mjenje.

Sabłdenu njedźelu poślednje ſ nich tam bowjelechmy. We ½8 hodź. ſeſydachmy ńo do cźaka. Pisches Lubij njeśeche naſ lokomotiva do Habrachźicź. „Je to „Mniſchońika"?" praſchachu ńo dźěcźi, jako Lubijsku horu wuhladachu. Běchu tam (na Mniſchońu) hałe njedawno pobyli. We Habrachźicźach ńo jadźiwachu: „Hlej, tu herbjaj ſteji". Powuczichmy jich, so ſmy na ſamej cźešći hranizy a ſu to cźeſke napismа. Pischeczelni ſaſkyn a cźeſny ſkonisy jich wacźoli ani njepschehladachu. Naſchi najmłódſchi ſane bohatſtwa do wukraja njeponjeſu. Pišma běchu wſche w rjedže. Tak njebě žanoho ſadźewka hranizu pschekrocźiłz. Na kolijach ſtejeſche hižo cźeſke „wiak" (cźah). Po 10 hodź. ſeſydachmy ńo do njeho. Wjazy krócź ńo jahwiſha. Wjednił cźaha japiſła, wſcho tróſchku hinak hacź pola naſ. Lokomotiva nětotre raſy hłuboko ſa duchom hrabnywſchi ſaſtona. Koleſa ſo hibachu. Hižo jedźechmy, nuts do Cźech. We Ellipsdorfje (hnadownym měſtnje naſchich katolſkich ſobubratrow) cźah połaſta, dale w Rumburku, we kratſnej Lipje a wſchudy ſo wjeſelichu a wjeſelichu ſtejacźich, pisches kotrejž naſch puć wjedźeſche. Naſche dźěcźi ſtejachu njeſpróżninje pſchi woknje a ſhladowachu ſe ſadźiwanjom na pſched jich wocźemi nimo leźacze wobraſy. Tu w horach, je doma ſkaſſiwe kaž pola naſ we kuſſiſkich horach. Domcźki ſu tak lubośne! Wjele ſ nich drjewjane ſ kabźenych hrjadow, ſwjeſcha ſ wureſkankami wubedźene a rjenje wumolowane. Hačrunjeź je wobydlerſtwo ſi dźěla němſke, dopomina tale

pižanosćy na ſkowjanski wliw. Też ſkowjanſke ſynki ſaſzłychſich ſéto a bóle. Cžaſ je wjerchowinu pſchewinyć. Spinadła pſchimaja ſchkrčežo do kokow. Strósline ſchmurkli, wuſkole hory a ſkalne natwary mikotaja nimo. „Je to ſpſchinit?“ praſchaja ſo naſche dźéći a nad wulkej ſpſchnoſcžu ſo dźiwaju. Wot molwimy cžara ſpaduje do cžéſkeje runiny. Półne ſoftupy rejwaja nimo. Rožka ſtejí poſpuzena w popach. Pſchenja, jerjmješ a wowſ bal hiſchcže na ſtwjelzach hiſo na ſotej pſchehladžeju. Nedžemy nimo wulkeho Byesbeſeho jéſora. Naſche dźéći juſkajo. Tale ſwjetlina! Na njej kolebaja ſo cžolniki. Jéſor ſkowa ſo ſodu ſhójnom. Sſmětlina pal pſchebyſchkuje hiſchcže mjes ſhójnami. Sady jéſora je wuſo'a hora. Na wjerſchku hory hród. Powédamy naſchim najmłódſchim, ſo ſu tu nékdy w ſaſtarſkich ſyblili krobli ryczerjo. Mjes nimi pak ſu byli cžeſto teſ ſli rubježniky. Cžara jeleſnjoj wiſe ſo nimale pol wokoło hory. Tak naſche dźéći ſe wſchích ſtron wobdźiwaja tohole nékeho ale tola ſrjéžneho ſwédka ſ balokich ſaſdžerſkich cžaſow. Druhdy ſhubimy na wokomiki hora a hród ſ wocžow. Jeleſnjoj ſu wurtyli pucž do ſtakow a hóreek. Mjes wuſokimi ſkalnymi ſcžénami hrimoży cžaſ dale a dale ſ njepomjeſnjeneju ſpſchnoſcžu. Hory wſchestawaju. Hona ſu bóle rune. Hiſo bliſkimy ſo wulkemu a wažnemu jeleſnikemu ſchiſkowanišcžu w Bakowje. Tu dyrbimy do L herzkeho cžaſa pſchetkuſi. S dypkom pſchijédže dolhi, dolhi cžaſ ſ Liberez (Reichenberg). Lodma namakamy méſtna. Sſtyſchimy ſkoro jenoż cžélke ſynki. Wocžij naſchich bźéći ſu jenoż ſkolene won ſ woknow na nowe wobrazy, tiž nimo hraja. Wola hobrſtej Coßmanowſkej ſabrik cžaſ poſaſtanje. Pſched Młodej Boleſkawu wuſtupja ſtyri pacžowarjow. Nowe pſchiſtupja. Wyſoko nad réku Jſeru ſtrowi ſtrutý hród Boleſławſki. Tam leži bźenſa cžéſka pólna artilerija. We Boleſławſkim bwórniſchcžu bliſſchi cžaſ cžakami. Tu ſe wſchéch ſtron cžahi pſchihladžeja a wottkadžeja. Nimo méry naſchich najmłódſchich ſojimuje jako naſch cžaſ a Nymburſki bliſſchi cžaſ porno ſtebi jédu kaž hychu naſpſchemoh hnali. Skónčnje praſitaj ſtebi boženje. Nymburſki ſo we horach ſhubi, naſch ſhwata dale a dale, ſtajnje na brjohach réki Jſery. Wokoło liſoch dojdžemy do wul'eho liſchiſkowanišcžka Wſchatatý Pſchiwory. Tu je živjenje a njerwjenja. Cžahi ſe wſchéch ſkonzow a rólow ſo tu ſetkuja. Tu ſo pſcheſtupuje. Tu je ſtara internazionalna cžara ſ Berlina do Brna, Wina, Belgrada. S wobeju ſtron ſetkaſchaj ſo we ſamym cžaſu Barlinſki a Winiſki ſpéſchnik. Naſche dźéći njemóža ſo nahladać na ſnjinych, ſobrſtich lokomotiwach. Kóždy cžaſ ma ſwoju korcžmu ſobu. Pſches wokna widžimy, kak tam woſobnje puczowarjo pija a jédja. Nakuſta ſawiſcž njedowoli, ſo tale wažna cžara pſches Prahu dźeſche. Wona wjedźeſche nimo Prašiſch murjow. Dźenſa je hinak. Też dale hkowna cžara wjedźe ſo dźenſa pſches Prahu.

Nanje pſchilhadźeſche ſpéſchnik drje we Mélniku, tam teſ my dźemy, ſaſtanje. Ale my ſ nim jédź njemóžemy. Dopłačenje na ſpéſchnik na'cha möſchcžſka njedowoli. Tak radſcho declakamy. Sa poldra hodźinki wotjédže „lokalka,“ tuniſchi cžah. Mjes tym ſo trochu pożiwnimy. Tu ſaplacžichmy ſa limonadku (Sinalco pola naſ) 12½ ny, we Habrachcžijach ſa ſchpatniſchcžo 30 ny. Wédro bé dže pſchi naſtupjenju puczowanja trochu tſ'odne. Tola tu je cžuczijwe cžpotiſcho. Naſhdala ſo hrima. N ewjedrowny deſchcžik naſ pſchiſcheżehnje. „Lokal'a“ pſchijédže. Naſche dźéći ſkoża ſ loſchtnej nóſzu do wyſa. Rucže ſ wokнam. „Lokalka“ njeje tak polna. S deſchcžika jédźemy do njanehu wjebre. Skónčnje mróczele roſtorha a ſmérwa ſo cžopko na lubohe hona. Myſlimy, ſo mamy hiſchcže we „Wujéžde“ (Ujézd) poſtacž. Naſche dźéći wſchak béchu ſo hižo na napiſmo dohladali. „Mélnić“. Wjeſyole hotuja ſo na wuſtupjenje. Cžaſ ſeſoſtanje. „Mélnić, Mélnić!“ wołaja konduktorojo. Rucže wopuſchčimy wóſ. Ssmy we Mélniku! (Pokračowanje.)

Ze Serbow.

Pjatk, 1, žnjeńca
Pětr w rjećazach.

1852 założi so redakcija Serb. Nowin při znutrkownych bohatych wrotach w Budyšinje.
† 1858 P. Mikławš Čorlich, faraf w Radworju.
* 1861 Khornat Jozip Milakowić, kiž je nas Serbow z cyłej wutrobu lubował a wjele wo nich pisał.

Jablučina.

Jablučka nětk dozrawaja,
Što je budże ščipać?
Hdy so budżeš, moje holčo,
Hdy so budżeš ženić? —

„Što pak je ći wo jablučka,
Hdyž za tebje njezrawja?
Wšak sym ja ći rjekła, zo mje
Naši tebi njedadźa“.

A hdyž bychu dać tež chcyli,
Zaso ja bych nochcyła,
Radšo bych ja šła do klóstra
A tam bórzy wumrjela.

Marja Čacha 1875.

Hdyž k dworej nam agenta dže.
Wše durje tři króć zezamkóe

Jan Radyserb.

* * *

— We wjedrje. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer — 1, thermometer we dnjo + 35. — Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 738½, hygrometer 0, thermometer we dnjo + 15. Wuhlady na njestajne wjedro. — Nižina nad krótkorasticzej Europu, nowa nižina pola kupy Island ö nad atlantiſkim oceanom, myſchina, rjane wjedro, nad wjetſcheſej Europu. Potajkim rjane wjedro, tiž może ſajuttiſchim nižina nad atlantiſkim oceanom wuhroſnješ. — Jutſje ſobotut ſ'óncžko 4,29 ſthadża a ſo 7,46 khowa. Mjeſacžk ſchadża rano 6,08 a ſo wjecžor 8,34 khowa.

— **Telefonſka powjeſcž wo wjedrje** ſa jutſje ſobotu: Mróczele ſo pſchecžahuja, ſ mišnami furjawa, cžpotio, ſtabe wětry wjecžora.

— Wjecžera wjecžor porcali motorſki koleſaſ — pa- ſaženi wot wjecžora, kiž ſa hobu jédźechu — na Schtibiensker drohy mjeriſchu holzu. Najſtarſe chzpiſche w poſlednim wotmitku drohu pſchehonjeli, ſchtož dźéći rad pſched autami, koleſami a wojami cžinja. Hołza ſo bórzy ſajo ſhraba, ale jédźeſ ſo troſchu ſrani. Nahle ſo na ſwizu wamy. Pſchi tym pahne a kolo ſo wobſchkodźi — Kutón pad wospjet wucžij,ſo. Cžuchu dźéći, ſtamo też boroſcženi, bóle na ſo a ſkoju wokolinu ledźomoli. Kak ſmito ſobźa ſtamo ſtaſchi ludźo do koleſow a pſchinjeſu ſamnach ſo a jédźerja do najrjetſchich nuſtoſczow, huſto doſcž do njeſboża. W malych méſtach ſtawaju ſo pomérnje wjazy njeſbożow kaž we wulkich, dokeſž ſo ludźo doſcž na ledźbu njebjeru.. ſ we wulkomeſtach ledźbuja bóle, nohebje pſchi liſchzowanju drohow ſe živym wobſthodom. Tuž wjazy wobſkodźenkeje dźiſatelny!

— **Wopomnjenke wofjawjerſenje** ſa wopory ſwětowoje wójny. Budyſchſki polizaiſki kamt nam piſche: Po poſtajenju powſdžitkownoho miniſterſtwa wot 16. julija 1924 ma 3. auguſta t. l. w 12 hodź. wſchipoldnju dwě mjeńſchi ale dołho wiſchon ſjawny wobkhad wofow a pęſchitkhodźerjow wotpoczowacž. Sapocžatk a kónz tuteho cžaſa ſo ſ kanonikim wutiſkom woſnamjeni. Pſchedſtajenja a budy na hermanku a ſtamy a pſchedowanje dyrbja najpodźiſcho 11,50 hodźin ſaukneć. Slożowacž maja ſo po cžaſniku na radnej khži. Wobydlerſtwo a w Budyſchinje pſchikmuwaju ſuſi ſo napominaja, ſo bychu ſo po tutych poſtajenjach ſtojowali a dopomnjecže padnjenych cžekacžich.

S Khróšćiž. Sobotu, 6. auguſta, powoſcuju w 2 hodźinach ſo w Herbſkej gmyhcže ſtaršiſtka rada podawa. Lékař hubi pſchiſtupny.

S Kuczinu. Tu méſeſche padźich wotpohlad, pokładnju ſo póſtorowku hmuto wurubjeż. Daſche ſo tehodła tam njecžor ſawjercž. Najſtarſa pohlada ſo póſtowy agent, knjes Kottwitzka, ſo je wjenjezna kaſeta wurčſanaa w okrad njena, kotraž běſche do khantora w póſtſkej ſtwi ſawjena. Cžeſnuć je podnuch ſ wokna won, kiž wot nutſka wocžini. Na kaſe waſchnje je nuts pſchiſtkoł, nimaju pléda a tu drje je tam hižo wot njecžora tſiał. Póſtſki agent pal je jara wobhſahowany wot a khowanje ſwoje njenjeſy pſcho nóſ na druhim méſtnje. Tuż je pabuch wocži cžinił ka wuropach, hdyż bo próſdnuje kaſety pohlada. — Je to hiža druhi pad, ſo ſo nutſkamar ſawjerjeż da. Tuż réka kedźbowacž, dwóſ a domſke troſchu pſchehladacž a na taſke mažnoſcže kedźbowacž.

S Makeš. K dźeſaćlétnemu dopomnječu na ſapoczatk njeſbożownje ſwětowoje wójny je němſke mjeſeſtwo poručkło, njedźelu 3. auguſta ſaſnjatoſnoſcže wotmeſcž. — Dopołdnju wſchipołdnju w 12 hodź. poſtajanje wſcho dźéło, też wſchě żelezniſke cžéſki na 2 mjeſiſchinje. — Program ſa ſwjatoczność w Makeſach je ſcžéhowazy: Popoldnju we 2 hodź. je ſerbſka wopomnjeńſka Boża ſłużba a pſchiſamnjenjom ſpowjedźe. Hnydom po ſerbſkich kemſchach, to budże ½4 hodź, ſeſtupnja ſo farowazi a towaſtwa wokolo pomnika na ſ Serbſke towaſtwo „Lipa“ napomina ſwojich hobuſtawow, ſo bychu ſo po ſerbſkich kemſchenjach pola hóſcža ſeſtupali a wot tam kročzimy ſ khorhoju k pomnikej. Tu dźerži wobomnjeńſku ſwjedźenſku rěč němſky knjes wyſchiſchi wuczeł ſ. ſt. Rjeczka. Sobuſtawſke towaſtwo ſpěwa někotre ſpěwy, kładu ſo wěnzy a ke ſtónčenju ſwjatoczność wuſpěwa ſo prénja ſchtrofa: „Knježe ſwjerdoh hród.“ We 5 hodź. ſo ſtanſzna ſwjatoczność ſazo němſki wotmeſa pſches farara ſw. ſt. Mende.

Kajke dawki maju ſo w měſazu auguſt 1924 płaczicz?

1. auguſta pſchinoſchk ke krajnej kulturnej radże.
5. auguſta wotcžeſowa dawka za wot 21. hacž 31. julija 1924 płaczenu mſdu (ſo njeczaka).
10. auguſta pſchidełanſka na dohſtawny dawk ſ pſchemyſła a hórnſtwa (ſo czaka hacž do 17. auguſta 1924).
10. auguſta pſchidełanſka na towaſtwowy dawk (Körperſchoftsſteuer — ſo czaka hacž do 17. 8. 24).
10. auguſta pſchidełanſka na nobrótny dawk a pſchipowjeſenje wjetſchich wobſtawow po wobſtorcže w měſazu julija (ſo czaka hacž do 17. 8. 24).
10. auguſta dawk na nawjeſchtki.
15. auguſta wotcžaſ dawka za wot 1. hacž do 10. auguſta płaczenu mſdu (ſo njeczaka).
15. auguſta pſchidełanſka na ſamoježiſti dawk a to 1/4 hiſa poſtajenego dawka a jo-li ſo hiſchcže poſtajił njeſ. ¾ teho dołuka, kaž ſo i wuloženja ſamoježnja poſ. (ſo czaka hacž do 22. 8. 24.)
16. auguſta burſowy wobwótny dawk.
25. auguſta wotcžaſ dawka za wot 11. hacž do 20. auguſta płaczenu mſdu (ſo njeczaka).

W Sakſkej pſchidruži ſo:

5., 15 a 25 auguſta ſakſki dawk dźełodawarjow a to połowzu wotcžeſowo na mſdź, kaž je ſo to na tutych terminach płacziło.

Je-li ſo dawki w poſtajenym cžaſu njeſapłaczja abo cžakanje ſo njewobkedźuje, pſchiraża ſo 5 proz. ſaſtaleje danje. Sa někotre dawki je ſaſtata dań na 18 proz. poſtajena.

Feuilleton

Narodowz a wotrodżenz.

Roman ſ nowiſchich cžaſow. — Spiſał J. W

21.]

(Pokračowanje.)

Nowak a Rychtař ſ wulkimaj wocžomaj na njeho wudźeraſchtaj, njemóžeſchtaj ſtebi dźiwneho cžłowjeka myſlicž.

„Knjeże!“ Rychtař poczka, kiž ſo njemóžeſche dłeje dźerżeć, „kajki dźiwny dóht je waſ ſ bratrom we Wrótſkawjin hromadże pſchijmjeł, waſ, kotryž ſcže tola duzy po puczu ſ Rufleje domoj? — Powjedajcže!“ —

„Miłoſcž Boża je mje do Wrótſkawja wjedła, ſo bych wumohł ſe ſatračzenje ſmjerčze wobeho bratra. — Na wjazy ſo mje wjele radſcho njenapraſchujcže! — Tola to waſ proſchu; njech jeho ja ſam hladam; też nješchto makeho wo lékarſtwje ja roſumju.“

„Rad lubje, jeno ſo wam njeſeſchkoži. — By'chcže ſo prawym najſprawnišchi do loża był.“ —

„Jeno to“, jeho Rychtař p'chejé ſ mudroſcžu a p'chelepanoſcžu ſo napraſcheju, „nam hiſchcže prajcže, hacž tai ſo do Wrótſkawja nékak ſtaſaleſ. — Wy tola hi'chcže dłéhe dnja we Wrótſkawju być njemóžerje ?“

„Ně, hakle dźenſa pſchipoldnju ſym dojeł. — Sprózny wot dołheho puczowanja chzuch w hotelu de Saxe poleżeć, a to ſtebi hacž do wjecžora ſaležach. Spěchuje ſo ſhrabam, ſo bych ſtebi mésto wobhladał. Duzy wuſłyſchu, ſo ſo na pomoż wola; k brjohej, ſ wotkal ſo wola, do'kocž a widžu, ſo ſo muż tepi; ſ zyłych nahnatych ludźi ſo nikomu na pomoż njecha; ja pak ſtebi dołho njemyſłiwſchi ſa nim ſkočzich, kaž by mje wy'chcha móż pohonjała, a wumohłich — bratra.“

Rychtař běſche doſcž ſhonił, ſłubny Nowaka a dźeſchtaj je ſłuwy.

„To je mi tola dźiwo, knjes Nowako! a wón je prawdu ſnał, ſa to ſym dobry, wěrnoſcž jemu ſ wocžow rěkł. — Njeprajiwſchi prjedy, ſo tamneho wa'chi ſłużobniky ſnajaſ?“

„Haj. — Hlejcže, tamle runje Guſta cžehnje! — Guſta, pój ſem!“ —

Służobnik ſo ſawrócži a knjeſomaj napſchecžo dźeſche.

„Snajeſce teho cžłowjeka, kotryž je ſo bźenſa na wjecžor p'chi ſamym ſatepił ?“ ſo jeho Rychtař wopraſcha.

„Haj a ně,. Njedźeń, kak réka; tola to wém, ſo je khétro palenzowy. Też bźenſa wokoło ſchtyrjoch widżach, kak ſo nimo khorowanje po haſy motaſche; wéſo běſche ſaſo nimo méry ſchkoſcžował.“ —

„To 'ch'chał hinak njebudże“, rjekny Nowak, „thadla je ſo i pjanoſcžu do wody ſamołykował.“

„Sterje hacž niz; tola dyrbju ſwoju p'chiſłuſchnoſcž wukunjecz; doſłoczu do hotela, hacž je tamu też w'cho tak.“

Tole praſdwſchi Nowakej ruku da a khwataſche po ſthodże dele. —

Wieżaſ tak njebé, a po mésicz ſo wſchudże powjedaſche, ſo je ſo nékaſi wopiłz do Wódry ſaczerchał a ſo je jeho wożeny zuſy knjes wumohł. —

Hižo je wo połnozi p'chiſchoł. Wieżaſez Jakub p'chi koži ſedźeſche, bratrej palaze cžoło ſ mokrymi trjenjemi nacżeżo i wutrobu pokneje ſtaroſcže: doma jeho ſhora macž ſałoſcže hlada a tule njeſbożownemu bratr. Cžeſtu hłowu je do dłónje ſapreł; trudnym myſłam dowobaraczż njemóże a wócžaj ſ muczinoju padatej. Take na drjerwjanym ſtółzu ſedźi poł ſpiży, hacž ſo bratr na bobo ſ koża poſbéhnje, ſ rukomaj wokoło ſo bieſ a ſe ſałczajcžym a ſałkatym hłoſom wołacž poża: „Czertowa żona! Njepchińdź mi na wocži! Jimu cže rostorham. — Béda, béda wam, Němzakezy! — Wy ſcže wina mojeho ſhubjeneho žiwjenja, wy ſcže wina, ſo ſym w ſo'mach ſwoje wonjeżeſcžene cžéło poſbrjebał! — Kak mje to żerje! — Sſo ſapalu! — —“

Symiża jeho popuſchcži; padź ſaſo na łożo dele ſłabſchcže ſtonaja. Jakuba hróżba wobeża: ſ Michałowych ſłowow póſna, ſo je ſtebi na wulke njeſboże Němzakez Małwinu wſał, ſo je ſo ſ mjerſanjom do picža natwicżił, ſo je ſadewłowanje jeho do ſolnowu ſtorczżo.

Wutroba chzyſche ſo jemu puknycż pſche bratrowe njeſboże; wyſche teho pak też to jeho wutrobu ſ bojoſcžu a tyſchnoſcžu cžeżnjeſche, ſo mohł ſtebi nécht'o wotpoſthacż, ſchroż ſe ſymiżu wublabota. Duż ſpłóżcheny wokoło ſo pohladny, hacž tu tola nihdże nichtó njeje; potom pak trjenje po trjenju na jeho cžoło khładżeſche, ſo by jemu horzotu ſahnał, a pózka Bohu do njebjeſ nutrny pacżeſ ſa khudu, hrěſchnu du'chu njeſbożownebo bratra. Jaku nóż wuſłyſchże wſchě możne ſtrěchi, kotrež běchu jemu znate ſ lékař'cko ſtutkowanja, a hłej, ſymiża ſ taſej ſpſchenoſcžu wotebéračzże, ſo běſche hižo najhórſche pſchéſtrate, hdyż cžinowna nóż bélemu dźiwej cžékaſche. Wołchetujaty ſpar ſo jeho muczinych ſtawow zmóżni; leżeſche każ mortwy, khiba ſo ſ waha dychżeſche. —

Sdyż dopołdnja Nowak ſa khorym hładacż pchińdże, jemu Jakub napſchecžo ſtupi a porſt na hubu położi, ſo by wótſje njerěczał. Duż ſ mérom k łożu pſchiſtupi a na khorého pohładawſchi Jakuba ta ruku wſa a ſ nim ſ durjemi won na khódbu dóńdże: „Ze hiſchcže ſa ſwoje zyłe lékarſtwo njepomnin, ſo by taſ'ale ſtrašchna ſmjerż cžłowjeka ſa jenicžkn nóż pu'chcżita. -- Knjeże ! ſchto ſcže to tola cžinił? — Wém, ſo ſcže lékař; prajcže mi, ſchto ſymicžnikam wokaſujecže!“

„Knjeże, ſym nécżto lét w Rufkej bydł a tam je ſo mi wěcżnje ſa dobre wopokaſało, hdyż trjenje, w ſymnej wodże macżane, ſhoremu na hłowu a wutrobu kładżech, wſchitke wokna ſwoczinjach a jemu ſ cžaſanmi ſymneje wody ſo napiczż dawach.“

„To bźé mi też nimale wukaſujemy“, wotmolwi Nowak a ſ hłowu wijeże, ſo by ſo ſmjerżnyk ſtawał, potom pokročzowa'che: „Nadźijam ſe, ſo hižo budże bźenſa ſtamycż móż; njech ſo jeno wupi a mozy nabudże.“

„To ſnu też moje myſle, a proſchu ponižnje, ſo by jeho nichtó njebudżił; wothładarkuje ſaneje njetrjeba; bźenſa wo dnjo dżu jeho hiſchcže ſam hładacż.“

„Sſo dodźiwacż njemóżu wa'chej łuboſcži a wopornoſcži ſ bratrej, kiż teho njeſaſtłużi; tola hładajcże ſo, ſa jeno ſam niczo pſchi tym njehrabnjerje !“ —

Wjeſoły ſo Jakub dó jſtwy wróżi; najwjetſchi kamjeń bě jemu ſ wutroby waleny, njemuſzy, ſo Michałej pſched nékim zuſym nécżak njetwuleżi, jo je ſe ſamyſłom we Wódrje ſwoje żiwjenje ſmicżicz dżił. —

(Pokračowanje.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Dopomnjeńka Zwjatočnosćz za woporu Zwětoweje wójny.

Měšćanska rada wotzjewja: Sakske powschitkowne ministerstwo je postajiło, so ko dla 10lětneho wróćenja cłaš. zapoczatka wójny 3. augusta 1924 powschitkowna dopomnjeńka Zwjatočnosćz za woporu wójny też w sakskim swobodnym stacze trotmjeje. Khódnemu woběńdženju Zwjatočnosćze je powschitkowne ministerstwo sćěhowace postajiło:

1. Dźeń 3. augusta 1924 wschipoldnju w 12 hodź. ma 2 mjeńšinje dołho wschón wobkhad wotpočzowaćź. Powschitkowne mjelčenje je k žarowanju wo wójnske woporu wěnowane.

2. Hač k stónčenju wobkhadneje cźichosće w 1202 hodź. pop maja wschě sćarowne twarjenź, w statnych, krajnych abo měšćanskich barbach khorhoj na žarowanje wupowjesnjenyć. W 12,02 hodźin maja so khorhoje horje sćahnyć.

3. Wschě rowy wojakow a wójnske pomniki maja so na wschódnje waschnje wuwyšćź.

W tym, so na postajenja powschitkowneho ministerstwa hišćcze raz pokazamy, prosymy z dobom wobydlerstwo na-

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerj, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za nawěšćki: A. Dučman, w Budyšinje.

Wutoru, 5. augusta, k hermankej:

Wulke

wosebite předawanje

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Wutoru, 5. augusta, k hermankej:

Ręču serbski! Ręču serbski!

Při drjenju, wić, išlasu, zlemjenju, hłowubolenju a druhich khorosćach su so naše originalne Wohlmuthowe hojeńske aparaty jako najlěpše wopokazałe.

Prospekty a radu darmo přez

Wohlmuthowy institut

w Budyšinje, na Mollkowej drózy 31 delka

Paul Otte

žitna hasa 10 w Budyšinje žitna hasa 10

Drastowe a šatowe tkaniny židźane a wołmjane tkaniny za serbske drasty žonjace mantle, štrykowane jaki atd.

Njedźelu wotewrjene

Ratař so njesmě prašeć

što nawěšk w „Serbskich Nowinach“ płaći, ale kajki wužitk jemu přinjese, to je hłowna wěc!

Zadanjamy pjenjezy w tukhwilu wot

15 — 20 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

z. dr. z w. r.

(Waroneinkaufsverein zu Bautzen e. G. m. b. H.)

Njedźelu, 3. augusta, k hermankej, je naš wosebity wobkhad za manufakturne twory a wobuća w zakonskim času wotewrjeny

Poručamy cyle wosebje:

Drastowy satin	Łožowe šaty
čorny a burbny, metr. po 1.75 hr.	6/4 metr. po 1.20 hr. 9/4 „ „ 1.80 „

Košlace sukno, metr. 65, 84, 95 pj.

Turnowanske stupnje — sandale wšě wobuća za dróhu po najtuńšich płaćiznach

Prosymy sebi wukładne wokna wobhladać!

K hermankej

poskićam Wam wosebite lěpšiny we napłaćenju a wotpłaćowanju

meblow a drastow

kaž też šatow a manufakturnych tworow

Carl Horn nasl.

meblowy a tworowy kreditny dom

w Budyšinje

na hłownym torhošću nutřkhód na jerjowej hasy 21.

Přihódne poskićenje k hermankej!

Cigarety, jenu wot 1 pj. sem., cigary, jenu wot 6 pj. sem., rjapikaty a rólkaty čisty zamórski tobak najtuńšo.

Max Hensel w Budyšinje

na drjewowych wikach 8.

Paleny kofej syry kofej

we wubranych najlěpših hódnosćach a wjelikich měšenjach poruča jako wosebitosć

Karl Nowak nasl.

Alfred Hemmann

na žitnej hasy 10. Telefon 744.

MERSIOVSKI

Kuchinske časniki

Hypothekske požčonki

na prěnje městna na ratarstwa, spušćomne, wobstara w Budyšinje na

Raue Hošćo hasy 32.

Nawěšćki přinjesu wužitk!

K hermankej

poručam po **wosebje poniženych płaćiznach** we wšěch wotdźělenjach

Wosebite poskićenje 95 pj.-wěcow

seriju po 48 pj.

2 kopje klamorčkow abo
1 hadrešćo abo
6 drastowych wobručkow z prěkładom abo
1 alum. jejakrajak abo
3 dźěćace nopački

seriju po 95 pj.

5 rólow pomazkoweje papjery abo
3 pakćiki mydł. pólvra abo
1 woknowu kožu abo
6 kompot. škleńčan. talerkow abo
6 škleńčan. kompot. škličkow abo

seriju po 195 pj.

1 kofej. servis, 9 dźělow, běły abo
1 kofej. seryis, 5 dźělow, pisany abo
1 klěbowu tyzu, ovalnu, lakowanu abo
1 ryhel mydła, 1 pak. mydł. pólvra a kopu klamorčkow abo
6 šalkow ze złotej kromu

seriju po 295 pj.

sadźbu, 6 alum. pyšn. horncow abo
1 s. S. S. konsol abo
1 šatowy powjaz, 30 m abo
1 kofejowy młyn abo
1 likěrowy servis ze słotej kromu

Dotalne předawanje z hromadami **konservowych škleńcow** ręči za hódnosć mojich škleńcow.

sadźbu alum. horncow, 6 štuk po **7.50** hr.
sadźbu praž. horncow ze zawodźadłom po **11.50** hr.
6 alum. jědźnych łžicow po **95** pj.

sadźba, 4 alum, tyzow, po **3.50** hr.
keksowu tyzu z najl. škleńcy z niklowym zawodźadłom **95** pj.
sadźba kamjenin. škličkow w 6 dźělach, běłe, po **1.70** hr.

1 sćěnski kofejowy młyn Ia twar po **4.25** hr.
1 zawareński aparat kompl. z thermometrom po **6.90** hr.
1 taflojtu wahu wot **7,25** sem

1 budźak, Ia twar po **3.50** hr.
1 čornolěsny časnik po **1.70** hr.
vazy, nowočasnych barbow wot **35** pj. sem

dźělbu zacynk. bowow po **1.50** hr, | **Bohaty wubjerk darow za kóždu składnosć** | najl. emajl. twory spodźiwnje tunje

Centralny kupny dom

Wutřihać a skhować! **na khěžorskej drózy 14.** Wobhladajće sebi mojej woknje.

Wot soboty, 2. augusta hač do soboty, 9. augusta

Wulke wosebite wupředawanje.

Přinjesemoj cyle wosebje přihódnu kupowansku składnosć. Njeskomdź nichtó naše poskićenje

Kofejowe servisy za 6 wos. wopr. porcelin wot **3**50 sem
kuchinske garnitury w 22 dźělach wot **10**90 sem
talerje ze złot. kromu hłuboke a nizke, wopr. porcelin jedyn **90** pj.
porcelinowe šalki, rjanych mustrow, jena **30** pj.

myjne garnitury, 5 dźěl. z wulkimi šklami wot **5**50 sem
kamjeninowe talerje z małymi brachami talef wot **10** pj. sem
winowe šklenčy wot **45** pj. sem
zawarjeńske aparaty kompl. z thermometrom **5**90 hr.

sadźba alum. mašin. horncow, 6 št., 10-20 cm **6**90 hr.
alpaka-jědźne žlicy 6 štuk **7**00 hr.
alpaka-kofej. žlički 6 štuk **3**50 hr.
sćěnski kofej. młyn **4.90**
bolcowa plota, derje zaniklowana **4**90 hr.

kofej. abo **cokr. tyza,** běły blach, rjenje wupyš., jena **55** pj.
dźeržak za cyblu abo **horncowe lapy,** běły blach, rjenje wupyšeny **70** pj.
garnitura za pěsk, mydło a soda **1**45 hr.
klamorički kopa **15** pj.

Na chineske sudobje wopr. Tupakowy porcelin **20** % rabata

Taflowe servisy, jenož hódnostna twora, za 6 a 12 wosobow, wosebje płaćizny hódno we wulkim wubjerku

Wulka krystalowa wustajeńca

Na Mišnjanski porcelin **20** % rabata

sadźba emajl. horncow šěrych, 10-20 cm., čežka hódnosć 6 štuk **6**50 hr.
emajl. khlěbowa tyza kulojta, 3 kg **5**90 hr.
emajlowane bowy, šěre, 28 cm **1**45 hr.
emajl. mlokowy karan šěry, 1/2 litrski **90** pj.

konserwowe šklenčy

z hubu dute
z gumijom a wobruču

1/4 litrske **40** pj. 1 litrske **55** pj.
1/2 „ **45** „ 1 1/2 „ **60** „
3/4 „ **50** „ 2 „ **70** „

zacynk. bowy, 28 cm **1.30**
nože a widlički, dobre wudźělki wot **5**00 sem
tyhele z woroloweho blacha 20 cm, nizke **90** pj.
tyhele z worcelow. blacha 22 cm., nizke **1**20 hr.
tyhele z worcelow. blacha 24 cm, nizke **1**50 hr.

elektr. plota z přizamk. derje zaniklowana **6**90 hr.
emajl. talerje, běłe a pisane

24 cm	22 cm	20 cm
50 pj.	**45** pj.	**40** pj.

Na krjepjawki 20 % rabata

Seelenfreund & Co.

na Jawskich hrjebjach 12 **w Budyšinje** při měšćanskim dźiwadle

Njedźelu wot 1/2 11 hodź. wotewrjene. Njedźelu wot 1/2 11 hodź. wotewrjene.

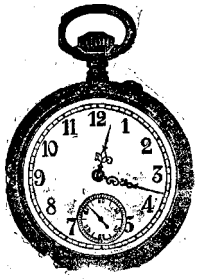

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenym wobydlerjam w Rakecach a wokolinje wozjewjam, zo z dźensnišim dnjom w Rakecach w domje k. klampnařskeho mištra *Alfreda Bartša*

skład časnikow, złotych, sleběrnych a optiskich wěcow

wotewrju. Budu so khutnje prócować, mojim česćenym woteběrarjam jenož najlěpše po solidnych płaćiznach poskićeć. Prošu wo wobhladanje mojeho składa a wo podawanje ważenych nadawkow.

August Granz, časnikař a złótnik
sobustaw „Alpina", němskeho časnikařskeho družstwa
w Kulowje.

K hermankej

wosebje přihódne
składnosćne kupje

Alfons Schauseil w Budyšinje

Dla tunjeho kupjenja

sym płaćizny

wobućow

wo wjele ponižił. K hermankej poskića so tehodła pomyslomnje najlěpša składnosć, sebi dobre hódnosće tunjo nakupić.

Wobućowy dom
Heinrich Mohr

w Budyšinje na žitnych wikach, telefon čo. 1384.
Wobhladajće sebi moje 5 wukładnych woknow a kedźbujće na
hódnosć, wubjerk a płaćizny.
Poslednje wuznamjenjenje: w Žitawje wot 26.—28 julija 1924 „Słóbornu medalju".

K hermankej!

tunje wobuća wšeje družiny

za mužow, žony a dźěći, dźěłanske stupnje, dołhe črije, turnowanske stupnje, domjace stupnje, kožane sandale, kožane gamaše, kožane tofle, drjewjancy, stupnje za tšóchikryjerjow poruča

Willy Sommer w Budyšinje
na serbskich hrjebjach 8.

K hermankej

poručam mojim česćenym woteběrarjam mój derje zrjadowany bohaty skład wšěch wotdźělenjow w najlěpšich hódnosćach po najtuńšich płaćiznach:

1. wotdźělenje: **kolonialne twory**
2. wotdźělenje: **specialny kofej a čaj**
3. wotdźělenje: **šokolady a cokrowe twory**
4. wotdźělenje: **cigary a cigarety**
5. wotdźělenje: **mydła a płokadła**

jadriwe mydło, 200 g po **20** pj., čiste palmowe wollijowe lutowańske jadriwe mydło, 250 g po **25** pj., **Rumbo** 2. hódnosće 450 g po **45** pj., 3. hódnosće 800 g po **85** pj., 1. hódnosće 1000 g **1,20** hr.

Jakub Hicka w Budyšinje
na sukelnskej hasy 13.

Dobry wotročk

so při wysokej mzdźe (wyše tarifa) hnydom pyta. Zhońć wo wudawarni „Serbsk Nowin".

Ia Kant-kakao 20
1/4 punt. pakčik jenož
margarina 53
punt jenož
hrósikowy wolij 66
punt jenož
kokosowy tuk 60
punt jenož
Margarinowa a tukowa centrala
na zadnjej bohatej hasy **9**

Zawarjeńske šklenčy

z Marijneje šklenčy 1/2 3/4 1 1 1/2 litrske
z gumijom a wobruču 55 57 60 67 pj.

poruča

Jan Teutscher w Budyšinje
wikowarnja šklenčanych, porcelinowych a tónowych tworow
na kamjeńtnej hasy

Nawěštki přinjesu wužitk!

Kedźbu! K hermankej!

Mašinski cwjern, ručny cwjern
hišće po jara tunich płaćiznach, kaž tež wšě
drobne a česakowe twory
poruča
Eugen Galtzsch z Drježdźan při bohatej wěži.
Prošu wobkedźbujće moju firmu.

Gardiny wšeje družiny
woknaty katun tunjo
w Budyšinje
na zwonkownej jawsko hasy.

Hwěžkowy cwjern
4 hlěžki po 10 pj., w kartonach tuńšo za wikowarjow a wokolonošerjow jara přihódne **mašinski cwjern a přišiwańske předźeno** najtuńšo, tak dołho hač skład dosaha
Krause,
na serbskej hasy 1, II.

Serbske
kmótřace lisćiki

poruča jenož
Moritz Weiser
w Budyšinje na žitnej hasy 5.

Wobuća

kupujeće k hermankej **wurjadnje tunjo** we wobućowym domje

A. Pecha w Budyšinje

na bohatej hasy 10.

Wobuća so derje a tunjo wuporjedźeja.

Přiloha k číslu 178 „Serb. Nowin“

Pjatk, 3. awgusta 1924.

Žitne kłoßy.

Ssy hebi ras jedyn žitny kłóß bliže wobhladał? Ssy tak wobkedźbował, kak nastanje, wot symjentneho zornjeschka hacź do dnja, hdyž pod kołu žnjeńzarja padnje.

Wobydu žo wo'omik. Chzu cźi rozpowědaćz! — Hdyž su poła wot Božeho zohnowanja wupróndnjene, potom pokazuja žo na schczernischczach a ladach małe brune hromadli, kiž cźeladni f widkami jenak rosnijetuja. To je zyroba za rolu, kotraž je dźél swojeje mozy w běhu lěta pschetrjebała a dyrbi žo saßo wurunacz. Mudri ratarjo badaja roli hi'chcze pschikłupne hnoje, so by k rólnej namłowjał

W septembrje cźahu dur płuh f kótnje, pschewoza polo, włóczi a wucźischći je. Polo je sa wušuwu pschihotowane. Potom wuběrja žo zornjatka a pschewóscka žo. Tam tczi někto zornjatko w mjehkim, cźopłym tóźu. Cźaka a žoni. Zornjeka ruja hižo na'ynu'e wětry a dešcźez žo kida. Zornjatko łżychi, kał tykaczy a tykaczy hrejselow do semje pła-gaja. Je jemu, kał někto po pschecźahowacź. W snutskownym wotwrocźa cźenna myßl a ta jemu schepta: „Cźerićz, cźerićz! Tu'n nóźku won a sapuschcź žo do maczerjeneje semje!“ A hižo wumłuje nežne běłe nóźi fedźbliwje won. Nó, to je rjenje. Někto steji hischcze tas tak krucze. Smuzi žo a dże horje. A saßo rěcź. cźemny hłóß w nim: „Cźerićz, cźerićz — horje, f šwětku, f kłónzu!“

Cźenki, žołty łónczik cźischcźi žo f hłowy a tczi a tczi, donid jemu nadobo něchto sjunne wokno nóska duje. „Hu-u“ — tuli žo tucze. „To je hro'nje“. — Ale pocźina khrobliche bycź a cźischcźi žo wyche. A něk'o widźi šwětłoscź, słote łónczko a lubje łockaa je jeho cźopte pruhi. Se žołtcho py'a je seleny nastał, kiž njebojasnje nasymsłim wětram žo staja.

Jencho rjaneho dnja — a to tu dny do Budyschkej krmuschi — pada něchto njesbe, běłe wot horje'a. Milliony běch hwěžbliczkow wostanu na pódje leżo a tworja hustu pschikrywu. „Wjerjeze mi tola šwětłoscź a powěr! Mu'ankujeze mje wot lubeho ztónczka!“ Nězuje schu'o-taju šnehowe b'osy: „Budź šmérom a spi! Tu horjeka pocźina symu b' To cźe rjenje p'chi'ryjenny, so šmjerzce njenamakasch.“ A šnutskowny hłóß rěcźi želnuwje: „Spacź, spacź — cźakacź, žonicź!“

Tuž saùdźeli wóczy. Każ wožnje łżychesche hodowne žwony, po'dźischo nowołetne. Trajesche dlěchi cźaß. Hdyž bo měrzj blížesche, wuzłyschu nadobo schu'ot a schepot: „Bojemje, błónzo cźe do jenje. Dyrbimy saùcź — bojemje!“ — Lopjeschka widźesche, kak je pschikrywu dźeń a cźerńchi. Njejapzy bésche łónczk kopjeschka žwobodny a žrebasche cźerstwy powětr.

Runje špěwasche drósna na wjeßnym topole: „Stawajcze, stawajcze — nałcźe tu hižo je!“ Tyßazy łudźikow wotewrichu twócźta a hladowachu sa'parnje do šwěta.

Něsto bu pschesz rjeń'cho a cźopłischo. Seleńka žedźi sa wyschim. Rosch-ćbe, łżrucźi žo, rostčkowatche dołbe, wulke kopje'chka. Potom wuroscze šwjelzo. Najprjedy mějesche jedyn łżucźt, potom hischcze jedyn a wjazy. Słónczne podobnjota tacźel.

Meja tu hižo bé. Žyła Boża šwórba žo radowasche a jusłasche Bruk bórczachu. Mjetele šlětowachu. Ptaczki špěwachu. Sredźu tykasche półna myčh šwoju hłojeźu f dźéry a hladrsche po šwjelzu horje hacź tam hischcze . . . .

Haj, něłko! Šéwiźny, nežny, špleczeny łaj holcza wopuschi, wudoby žo žitny kłóß f wyßokeho šiwjelza, podobnje šwojczeny każ šwéza. Pschesłażny wu'chćch. Lubosnje maßkasche je cźopły wětšił šmażni'a. Kolebasche žo każ pschi rejzu. Sšónzo šwéczejche f jaßnych njebjeß. Pozdźe nje mozy šebra a wuraßy ně'chto židźanc, wonjate — łcźenje.

Rózła je łétża sahe! — Njewonja to kraßnje? — każ ja hłebom!“ prajeschtaj muźaj, kiž na wjeczor po polach žo rosthodźowaschtaj.

Pschez cźopłischo pale'che łcźene błónzo. Tużnischo běchu nogy. Rano łyboleschе žo roba na šwińnych kłóßach. Każ baja bała'o wokoło. Kcźenje šwjabny. Ale w žitnym łłoßu rosceschе a rosceschе. We wšćch komorczkach wutroby wozjachu žo błóske šorniat'a, kotrež do šwonka wótru labiju tykachu każ dzyhke paduchow wottra'chcź. Polne myschi šhladowachu pilni'cho horje a wótschachu šwoje małe wótre łubiźki.

Kłóß thile šwoju cźeź'u hłójeźku, poknu Božeho zohnowanja. Stwjelzo žo łotcźesche, też kłóß. Sapadmy do swojich myßli, do šwonow, każ by nězchto šrudne na njeho cźakało.

Klepanje kołow jeho sa'cheri. Pschindźechu muźoje w běłych ło'chach, f palaszym mjeswocźom. Mejachu šwcźe f šchiwymi šwécźsatymi nožami. Tute šchnitachu wokoło žo, hacź jeno šwojcźe tak łyscźachu a k šemi padachu. Rizta dźesche p'ches łotte šwjelza. Też tamny wyßoki kłóß padny do šmjerzce a łahuby.

Dźenża bósta pola pieżarja cźeršwy bruny pjeczeny khleb. Kak lubosnje wonnja! Tu je sorno nutska, kiž nězdy horde šwojelzo nośe'che. To mühl wobras šaßy wódzeł, każ bo kłóß šnoschuje w leźnym wětru na jolmjatym żółtym polu.

Cyrkrwinske powjesće.

S Budyšćina. W Michałskej zyrkwi rano 1/8 hodź. němska šwjedźenja z šwj. wottkanie, 1/2 hodźin němska wopomnjeńska Boża hódźina za wowory šwětowneje wójny w 10 hodź. herbska Boża hódźina: farar Fischer. Cźitka. — Semrjeće: Emilija Berta šwud. rukatka rodź. Schienkrichez, f Delnich Wujkowow we wotrjesku wuśiwaje na Židowje, 61 l. 1 m. 24 dn.

Krajna rjadowniske skromadźenstwo w Budyschinje na rožowel sa-ßu 31. Njedźelu dop. 1/11 hodźin njedźelska schula, wjerscow we 8 hodź. evangelliska-lutherska skromadźizna. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. swjatk młodźiny za rožhudź. njedźel. za młodźencow a žiwotu ßu we młode łoßy. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblitka hodźina. Pschichodna skromadźizna bohuštawow njeje 4. augusta, ale pozdźitcho.

S Drodźitschcźa. 7. njedź. po šwj. Trojizy rano we 8 hodź. herbske a 1/10 hodźin němske kimichenje.

S Wurschitz. 7. njedź. po šwj. Trojizy rano we 8 hodź. ßo herbske pschewodowanje cźita. Dop. we 3 hodź. němske dźéćatkekimichenje.

S Rietschańcźidła. 7. njedź. po šwj. Trojizy rano we 7 hodź. němska šwjedźenja, we 8 hodź. němska Boża hłużba (šwjedźenske wopomnjenje na wubyrjenje šwét. wójny, k. karat na wotp. Mehnert w Nieśwarźidle). Sbérka ßa wośadnu diakoniju. Sserbsko Boża hłużba wupadnje.

S Dułki. 7. njedź. po šwj. Trojizy rano we 7 hodź. herbska šwjedźenja, we 8 hodź. herbska a 3/4 10 hodźin němska Boża hłużba f wopomnjećom na šrošowny cźaß wójny a na padnjenych.

S Małeschcź. 7. njedź. po šwj. Trojizy rano we 7 hodź. herbsko šwjedźenja, we 8 hodź. herbske aa 1/10 hodźin němske kemschenje f wójnišim wopomnjećom.

S Rožaczicy. Wopomnjeńskí šwjedźenja. rano we 8 hodź. němska Boża hłużba, w 9 hodź. šwjatoczńoscź pschi wójnišim pomniku, 1/10 hodźin herbska Boża hłużba. — Semrjeć: Friedrich August Schippers, khežtak w Jamlje, 71 l. 10 dnjow.

S Wjetschinu. 7. njedź. po šwj. Trojizy rano we 8 hodź. herbska a w 10 hodź. němska Boża hłużba (cand. theol. Gerhard Rienes).

S Klukscha. 7. njedź. po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. herbska šwjedźenja, we hodź němska (zyrkwo. parada wotewrjeńu tow.) a 1/10 hodźin herbska Boża hłużba: wopomnjeńje šwótowneje wójny.

S Wóhlinka. 7. njedź. po šwj. Trojizy rano we 8 hodź. herbske a 1/10 hodźin němske kemschenje. Sbérka.

S Buka. 7. njedź. po šwj. Trojizy rano 1/7 hodźin herbska šwjedźenja we 8 hodź. herbska a 1/10 hodźin němska Boża hłużba. — Semrjeći: Riedrich Otto Feck, kolarški mišćir w Bukezach, 73 l. 11 m. 19 dn. Camilla Christina Wórschla, Jana Kschizana, wudźerka w Bukezach, m. dź., 4 l. 4 m. 21 dn.

S Budeśtez. 7. njedź. po šwj. Trojizy šmjeje farar Bóźa rano w 7 hodź. herbźu šwjedźenja, farar Domaschka we 8 hodź. herbske a 1/10 hodźin němske predkowanje. Dopomnjenje na padnjenych. Spowanje zyrkwineho chóra. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblitka hodźina łschcze.. tow. muź. kele młodźiny.

S Warta. 7. njedź. po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. němska šwjedźenja, we 8 hodź. němske a w 10 hodź. herbske kemschenje. Wopomnjeńske šarwakitki za padnjenych. — Semrjeće: Helena Janke w Barcze, 20 l. 7 m.

S Nakez. 7. njedź. po šwj. Trojizy wopomnjeńska Boża hłużba na wójnu a padnjenych. Pop. w 2 hodź. herbska šwjedźenja a 1/3 hodźin herbska Boża hłużba: k. karat Mrózak f Łupoje. We 4 hodź. němska Boża hłużba. Po njej šwjatoczńoscź pschi pomniku: k. karat em. Mehnert f Niešwaćidle.

S Minakała. 7. njedź. po šwj. Trojizy je dopomnjeńsi šwjedźeń za naschch padnjenych wojakow. Rano w 7 hodź. němska šwjedźenja, we 8 hodź. němske kemschenje, na to krótka rěcź pschi pomniku naschich we wójnje padnjenych, 3/4 10 hodź. dop. herbske kemschenje. Wot 3/4 12—12 hodź. budźe ßo šlonicź.

S Khwaczitz. 7. njedź. po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. němska šwjedźenja, we 8 hod. němske a dop 1/10 hodź herbske kemschenje, wobsoh wopomnjeńske kemschenje na šrocźatk šwětowneje wójny wjch 10 létami a za naschich padnjenych, 3/4 12 hodź. zarowańske šwonjenje. — Pschichodny schtwórtk wjeczor we 8 hodź. šónske towarstwow.

S Hornjeho Wujeźda. 7. njedź. po šwj. Trojizy rano we 8 hodź. němske kemschenje. Sbérka. Dop. w 10 hodź. Boża hłużba za dźéći. — [illegible] šeźdze ßo ßónske towarstwo na farje.

S Łupoje. 7. njedź. po šwj. Trojizy wopomnjeńśi dźeń na šwocźatk wójny a na padnjenych: dop. we 8 hodź. němska Boża hłużba, po njej šwjatoczńoscź pschi pomniki ße rěcźemi. Dop. 3/4 10 hodź. herbska Boża hłużba.

S Budyschinka. 7. njedźelu po šwj. Trojizy rano we 7 hodź. němska šwjedźenja, we 8 hodź. němska a dop. 1/10 hodź. herbska Boża hłużba 10 létne wopomnjeńske wubyrjenja wójny a k cźešći padnjenych wojakow.

S Hodźija. 7. njedźelu po šwj. Trojizy šmjeje farar Wesaf rano w 7 hodź. šwjedźa za Němzow a farar Voigt we 8 hodź. Božu hłużbu za Němzow, dop. 1/10 hodź. herbsku Božu hłużbu za Sserbow. Dopomnjeńske na wubyrjenje wójny a cźešne wopomnjeńske padnjenych. — Popołdnju wot 2—3 hodź. ma farar Wesaf rozrěcźowanje f němšći žónšći młodźinu.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 1. augusta 1924.

— **Swobodne mjazow-jetši** w Budyschinje. Sobotu 2. augusta dop. wot 9—11 hodźin wotedawa ßo šyrce nojaše mjaßo punt po 25 pj., nałśiene hońaše mjaßo punt po 30 pj., šyrce šwinjaze mjaßo punt po 50 pj., šwinjaze mjaßo wotedawa ßo jenoź na cźišła 2701—2780.

S Mjasowźu. Staršchi pschchkepanu pschedawaćz ße Drjezożan bésche w korcźinje „Germanija“ dźéżaju poła ßu krodnyt. Wona ßo do jeho gumijowych wežow derje hodźeschе. Ju hischcze we tuhy wó drubej domjaznoscźi pschcha. Korcźmar tukasch: šmjdom na tuteho pschchdawarja. Hdyž bu šnate, ßo w Hornim Wóśkowje pschchwna, powadźechu pabucha w tamnej herbźiej gruchcze. Po dołhich wurećach a łżach pschcha łżónczńje paduschtwo. — Cźasto pschindu tażay dundakoju, kiž maju nětchto na pschchdań. Hladajcze ßo jich. Druhdy ka'aju wežam ßobu, każ tutón pad naß porucźi.

S Dubrachcźiż pola Lubija. Žadny šwjedźeń dejmantneho kwasa šwjatoczńoscźnej schewńśi mišćir Arnoścht Trobler a jeho mandźelska Hermina rodź. P. eters. Sestarjenaj jubilarai tśaj hischcze buchownje cźitaj a šteitaj we 84. a 83 žiwjeńskim łéźe. Jubilar wukonja šwoje schewńśtwo hischcze hacź do dźeńšnjscźeho dnja. Wón je wobsłużi

wobzebje starschi ludzo prošyli, so by jo tola na tutym wjeczoru tak rejwolo, so móza wschitzy hobu rejwacz, wschak ma mlodosez pschilježnosće, hdyž je hama mjes sobu, sa šwoje nowe reje — ale mato hdže je šo na tajku prózstwu džiwalo.

Haj schto bé w Budyschinie jutry na tšlerni widżeć? Ssamo pschi šerbskej reji, na kotraž so słónczuje junu bliže ke lonzej dopomnichu, hdyž na mešinje w koselku wjerczachu, dowolichu šebi po šali mjes rejwozi mi dwójšami pschekowacz! Mušlicze, so je šo to schtó hórschčik na tajku njetatnosć? To šo mnliczе! Nakażeny šwět! Nimam prawje?

Hdyž dyrbi nječchto nowe tež w rejach być mojí lubi, wosebje młodši Sserbja, dha wuczehnucze sako te stare, kraśne šerbske reje na šwětko, kotrež šu pola do zyla sabyte, ale Sserbjanizy hosčzo nam je w Budyschinje jutry rejwachu, so bé radošcj pschilukbowacz. Widżu hižcze te holicza w šwojej pšhanej narodnej drasce je šwojimi rejwarjemi naturschcu rosu w jednorej drasce — a tak pyschinje šo te dwójši wjerczachu tež mutlicžki. Pšhany bé to wobras, wobtlukkaju, kaž wuběl še žimeje Bożeje šwórby nasche šerbšeje hole, niz tajši blaščowany wobras, kaž idu w naschim nowotakšim ckasu pola nas pschesco šyschinscho rosez widžisch. Tam šyta. strowy Boża pschiroda, tu strascha howrjoza rewolucija!

Wy mlodši šerbjan Sserbja, šlupcze šo dorasnje nasche cžo šolmam, kotrež nam troša poželi rjany cžaš šerbskeje ludnosce. Stupcze šo tež na cžoko šerbskeje rejwanskeje šabawy, dżicze do Sserepeho po nasche nowe — nó praśtare šerbske reje a wošchércze je šako po Sserbach. To dokonjesce narodny skutk a wéčny dżak kóždeho šprawneho Sserba je wam wšitu. A kóždy šprawny zutbnik budże na naschich šwjedżenjach ſ respektom a wobdžimenom na naš šlodacz — na naschu šerb lu narodnu orginalnosć! Zubačšiwo je přemjenk a wohidmo!

Wy šerbske špěwarske a druhe towarschwa mésce telko šlrowcho elschtelkeho sachazo, kruteje energlie a trochu narodneje cžesce, so wschón dżak kóždeho šprawneho Sserba je wam wěsty

robnemu postajenju cźełka pschińdu nifle korta a rèble hischcze naibliże. Wuźoke rèble a korta fawinuja schmotawe nchi a pschelhihnjeny rjop. Też wutwori so pola stoczecźa na prénich plezach hrosny stemk. Tele brachi cźim bóle wustupja hdyż so stoczeczu pische sahe pische jara kormjata piza dowa. Tajźu piżu żoddk młodeho stoczecźa pschebżełacź njemóże. Profesor Kronach radźi, so rèbla pola młodeho stotu bozska hacź, a mésto korta make pizne blikko pschiprowicź. na kotrymż so żyno ſ jenej k temu pschiprawjenej lésyzu dżerżi.

Wothladanje kosow (Pflege der Ziegen).

Najlépscha piza je stónczinje bies wuźitka, hdyż pschipódla stót prawje njemoth'odasch. W prénim rjedże ma so na to kedżbi wocź, so kosu żadyn njerodź nimaju. Husto dosć maju ludźo kosu we rumnoscźach, hdyż je kurjeńz, ſ wjetschcheho dżela hischcze runje wpiche mich, pschiprawjeny. Potom żu kosu polne njerody. Kurjeńz njeśtuscha do kojazeho thlèwa, abo jeli to rumnoscze hinak njedowola, potom dyrbi so prawje na czistosć hladacź. We tajschich padach dyrbja so wichź drjewjane dżéły turjenza ſ najmenjescha ras ja mészu ſ wapnowym miokom (Kalkmilch), kotremż néschto Kreolina pschidacź, wumasacź. Kurom żamym dyrbi so skadnosć ke kupanju we próchu (Staubbad), kotremż néschto kreolinoweho pólwa pschidacź, dacź. K tomu je najlépschi próch ſ drohow a puczow. — Kosy dyrbja so prawje husto ſ cźeżakom a se scźécźemi wuczeżacź a ſ linkej wodu a kreolinom myć (Kreolinwaschungen). Jeli maja kosu wumpjeru (Ausschlag), namasaj je ſ mebolom, kotrżż je w drogerijach dostacź a wotmij je potom ja néschto dnjow ſ cźopkej wodu. Stare pschińżkowo praji: Jenoż strowe stoczo najwjetschi wuźitk dawa.

Kat ſanieziſch pola żwini, wobcźe prożatow, njerodź?

Wźmi leny wolij abo petrolej a namasaj żwinje ſ tutym. Njerodź je hižo po jónkrócźnym namasanjom miczena. Jene stare pschińżkowo wschak praji, so je to derje, hdyż maju żwinje wschi a woni tak stojnje strowe wostanu, tola tódy żam nasboni, so żwinje, kotreż njerodź nimaja, pschibywaju sterne a lépje na wasy a żo tucźne wukormuja.

Pjerisnarstwo.

Sakladne prawidło pizowanja pjerisny.

(Grundregeln bei Fütterung des Geflügels.

Wot praweho a dobazbeho pizowanja wotwisuje wunoschł jeji. Pizowanje je sornom je jenoſtronſte a drohe, wone snamjenja brozinje, pschidacze smérjazeho bélika (Eiweiß) każ rohjazeje muki, mjaßoweje muki, kotcźazeho broka je na kódzy pad nusne. Na kódzu kolusch dyrbja wschédnje snajmjenscha 10 gramow pschińcź. Dyrbjoł żo jim trébny délik jenoż je sornem datwacź, by żo potom jim w sornu wobschijaty schkrob (Stärke) w pische wulkej mérje podawał. Nasch wobros pokasuje w lewym dżéle wopazne a drohe pizowanje, a na prawej stronje prawe woschnje a méschenje. S thmane

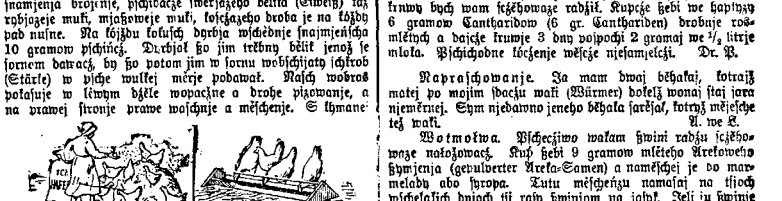

a wuźitnej méschenzu móże żo nimale tseczina ptaczisny pornjo jenoſtronſtej salutowacź a stónczinje żu kurp pschi thm pischcze strowische a pilnische pschi jeja njeżenju a lépsche w mjazu. Podrożenje pizp nakanje tej ſwjetscha ſ tym, so żo piza rosbrói. Pizu njeżppaj ſtotej do kurjeńza do hnoja ale do cźistych kortkow podawaj, do kotrychż kurp żame nuts saléjcź njem-óża, a kotreż żo porjadnje wurjedża.

Wschelake napraschowanja na redakziju.

Napraschenje. Moja krowa je psched létom cźelo méża, njeje żo pak hacź do dżenżnji chcźo dnja tóczita. Wona bóle a bóle wotebjera a kaschluje husto. Psched 3 méżecami żmy jenu krowu sarżali, kotrożż też kaschlowasche. Mamy wschu młode krowy. Też jedyn wok kaschluje wot nasbnu żem thétro żylnje. Wón schcźowka każ poż. Ja proschu wo radu.

H. we Kl.

Wotmołwa. Wasch stót ma po zyżym wopisanju żuchocźisnu (tuberkulose). Pschilamkńcźe żo nékotremu hojenju żuchocźisnje (Tuberkulosebeilungsverfahren), potom njech żo wasch stót pschepytuje a jeli je thorn, żo hnybom sarża. Wy dostanjecźe potom zarunanje. Hdyż chcźecźe sahy stót plohowacź, hladajcźe na to, so może we młodosczi po możnosczi we buzach (łądrach) pschebywacź. Maka cźelaza khdra pschinjeże na tódy pak mnoho wuźitka. Hrubże dyrbja bycź cźerstwe, jośne a cźiste. Chcźecźe bórzy sajko strowy stót bozpécź, je najlépje, so żebi cźelata ſ jeneje stroweje hrédże kupicźe a je potom kedżbliwje wothladajcźe. Żadyn druhi śrédk żo we tutym padże njeda radzicź. Dr. R.

Napraschenje. Moja kosa méjesche préni ras kóślata po kotrymż jej sopocźa wumjenjo jaczełacź, schtoż njemóżach pisches stajne maßerowanje je ſwótnjazym schmaźom wotstronicź. Wona dżeń wote dnja wotebéra a żerje jara mako. Też bejt jara mako, haczkunjeż je bobra dójna raßa a bych ju tohodła rad wobkhowak. Schto je kosy a kak mózu jej pomhacź?

J. P. we P.

Wotmołwa. Doszła wschak je maßerowanje wumjenja se ſwinjazym schmażom jara dobre. Po maßerowanju wat njedyrbi żo dospołnje wudejcź jabycź. Podata piza je nopratwym dożbazba. Jeli so kosa wotebéra, może pschicźikna żuchocźisna (tuberkulose) bycź. Tohodła dyrbicźe kedżbowacź, haczż njekaschluja. Potom mcźo druhe njepomha haczż dorżsach. So by apetit k żranju dostała, bych jej żelowny żamżeń kupił (Leckstein) a jón tak pschiprawił, so może kosa po potrjebje wot njeho lisacź. Dr. Pr.

Napraschenje. Moja żylna krowa kócźi żo stajnje skradzu. Mi tohodła mózno njeje, ju k bykej wjesćz. Je hižo pisches pół léta, so je cźelo méła a to pjate. Schto mam cźinicź, so bych tajkemu mjelcźazemu kóczenju wotpomhał?

A. we K.

Wotmołwa. Pschecźiwo tajnomu kóczenju waschcze krowy bych wam scźéhowaze radźił. Kupcźe żebi we hapthzy 6 gramow Cantharidow (6 gr. Cantharíden) drobnje rosmélnych a dajcźe krumje 3 dny wotpochi 2 gramaj we $^1/_2$ litrje mloka. Pschichodne kóczenje wécźe njesamzelcźi. Dr. P.

Napraschanje. Ja mam dwaj bżhakaj, kotrajż matej po mojim śpodcźu waki (Würmer) dołeż wonaj stai jara njemérnej. Sym njedawno jeneho bżhaka sarżsał, kotrożż méjesche też waki. A. we K.

Wotmołwa. Pschecźiwo wakam żwini radżu scźéhowaze nakożowacź. Kupj żebi 9 gramow mlétcho Arekowcho żymjenja (gewulverter Areka-Samen) a namészhezi je do marmelady abo syropa. Tutu méschenzu namasaj na tsioch wschelakich bnjach śt rasy żwinjom na jahk. Jeli su żwinje pózeru, budża żo waki we krótkim cźażu żhubicź. Dr P.

Dom a kuchinja.

Pschińżmudzenje mloka na dno hornyka mózesch ſ tym wotstronicź, so hornyk, prjedy haczż mloko do njeho linjeż, se żymnej wodu wopłoknesch a mloko potom pschi nahtym wótnju warisch.

Přiloha k Serbskim Nowinam.

Číslo 21. Budyšin. 1. żnjeńca 1924. Lětnik 31.

Żnè.

Pschihotowanja k żnjam.

W tuttym lécźe hdyż so żnè bóle hromadu klócźa haczż w druhich létach, je lódze też najmjenscze sadżerjenje wobżebje njerjazu. W najnjozszych patkach hdy so wone wobcźcź hodźako, hdyż bychu so w prawym cźażu wschdź grato, maschiny a druhe nastroje pschehladale so wudoſpowniko, pschetrjebane narunako a wobschkodżene ſwporjedżało. Njedyrbi żo jenoż na żuczaze maschiny, powrjeſiwa, kożu, a bruży muślicź, ale tola też na pkuhi, wobkowanje koni a na reblowane wosu. Pschehladaj żwéru koła, so żo njeżbynu a wólki derje namasaj. Też na mlócźazu a klepotazu maschinu żo njeżmé sabycź. Zitnizż maja żo wurjedżicź a stary myschcze dżéry je schllencźanymi cźropami saiztacź.

Kotre żnjowe wobkhadżenje je pschi nasymskim żicźe najwésczische a ſ tym też najlépsche?

Hdyż żu nasymske żita żołtofrake a ſ tym też k życzenju frake, potom je sawczak żnjow pschilchol, potom dyrbja schumjata koła a wrjeſkotaza maschina żwoje dżéło dokoniecź, potom dyrbi ratak na to kedżbowacź, so by żnè po możnosczi pod śechu pschinjeżł. Żnjowych pschiprawow a wobkhadżenjow je njeśtónczinje wjele; we Wuherskej a Italſkej maja ńmajsche hacź we Norwegſkej a Schotſkej, a w narańscźej Némſkej

wobkhadżeja ſ pożyczenym płodami tmat jako w nawjeczornej. Na tuto wschо jenoż nékak spomnicź, by pische daloko wjedko. Móża żo jenoż nékotre charakteristiske waschcza krótko podótknucź. Kajkosci żita, wjedro a stare śmuczene nakożi maja pschi żnjach thétro wjele żobu réczecź.

Je żito thétro żylnje ſ dżecźelom a njerodźn saroscźene, wottaji żo husto pschi dobrym wjedrje po życzenju tak dołho w hromadach na schcźeréniſchcźu leżo, dóniż wschо selene dosć njewuſknje, tak so w ſwjasanych żnopach wjazy schłódnje njeſłuttuje a njeplésnjiwi. Dokeż pak żo ratak żnje pische jara na wjedro spuschcźecź njedyrbjał, lépje bo było, jene wéscźiſche wobkhadżenje wużiwacź. Mjenje ſ dżecźelom a njerobju saroscźene żito żo wjedom po wotżyczenju wjasa. We południnej Némſkej żo potom tajke żito ſwjetscha do ſnotych dwajrjadowych śhodow sestaja, pschicźikmż żo 15 hocź 20 żnopow samésch, pschi tym je rjane żuche wjedro najważnische. Jene druhe w brjedżnej Némſkej dałoko rośschérjene wobkhadżenje je sestajenje w tschżnych pjatnatkach, pschi cźimż delnje koży voknje na semi leża, sadnje kónzu tworja tak kolejo. Wésó, njerodź pschi tym rychle wuſknuje, ale koży cźim hubjenscho, a żu wone junu ſmoknuke, wurostu wone nimo méry thétſje. Tehodła schtitaja żo koży ſwjetscha pisches jedyn nad nje rospschéstrjenu żnow, kotrżż dyrbi blikko pschi sadnym kónzu ſwjasany bycź. Najndże pak żo do tajkich tschżnych pjatnakow dokładnje dejcźej, potom wone tak pomaku ſtnja, so dyrbja żo k sadżéwanju wuroscźenja hromady rozebracź a ſnowa pschestajecź!

Lépsche, dokeż wéscźische, je stajenje do pupow. Tu żo wokoło jeneho runjesteżazeho żnopa wóżom dalschich żnopow pischezu pisches tschżj pschitstaja a dżesaty żnop, kotrżż dyrbi klišto pschi kónzu ſwjasany bycź, żo jako schtitanski żnop pisches żnopownz rospschetrèje. S pomożu jeneho powjasa hodża żo runjesteżaze żnopy łożu sacźahnucź, schtoż postajenje schtitanskeho żnopa słoscźi. Sacźahnieje żo ſ tym słoscźi, so żo na jenym kónzu powjasa wobwinczka pschcźisni, pisches kotruż żo druhi kónz pschi sacźehnjenju pschetnjnje.

Pola žitneho žnopowza baja stwjeła deschćikowej wodze stajnje wotbžjecź, wosbeje potom, dhuž stwjeła pśches žnopowe powrjeśtwo doßahaja, hewak woda lohko sa powrjeśtwo nacźehnje a wupari so tu jenoź sćeźka.

Wósćśicho hacź tajke schkitanske žnopy schkitaja te wot Schmitz-Winnenthal sawjedsene źkomjane kloduki, kotrež wschak žyle wósty dešchćowy schkit spožćeja, ale jenoź pomale wustwrjene žrjebjnych žnopow pśchipuschćeja, chiba so žo wo dnjo pśchi rjanym wjedrje klobuk wotstroni, a na wjeczor saße staji. Tutón žnjeńśti klobuk je žo teź pśchi dźeźelowych žnjach wupraßował.

Wot žitnych druźinow so rožka wosbeje pśchihodźi do žnopowzow stajecź dla jeje runneje, dołheje a žylneje źkomy. Dokelź teź žito w tajkim žnopowzoch derje dośrawi, może so w prawym cźaśu a sahe dosećo, mjenujcy se sapoczatkom žołtokrawośoje, kuž, schtož so wjetschemu žnjeńśtemu dobytkej runja, dokelź cźim posdźiśicho so stajnje, cźim dale je sorno pśches žołtokrafećej, cźim lohśicho hiła so k wupadanju, potom praikoju sorno hižo pśchi šwećenju jenoź tak na jemju, potom leźi žito ſ wjetschcho dźela na zemi, a posdźiśicho se schćerźiśćeja ßhdźaza selenosćź nam praji, kelko žnoy dla pśche pózdneho sbrjenja ihusbili. Pśchi saźnym sbrjenju je nawopak sornowy wupad wjele mjeńśchi, a wośche teho pśchihódze hśichcze pśchi stajenju žita do žnopowzow k temu, so žo sorno w nich dla jeho pomałeho sźhnutja źhérro we kajkosći sśepśchi; to wobeje pśchi pśchenźu nad padnje. Byrnjeź pśchidali, so stojenje žita do žnopowzow wjazy dźéła trjebo, dyžli bruhe žnjowe wobkhadźenja, je pak bjeś dwéla pśchi tóźdnym wjedrje naiwećśicheje wobkhadźenje. To dźe je dozyła to źharakterisiśe žitnych žnjow, so śpéśchne sźhnjeze a wośtosćź wobkhadźenja žo njehodźitej jednoćźicź, žo mjes žodu wusomknjetej, runje dokelź wschć schkitanske wobkhadźenja pśchi dobrym wjedrje skutkowanje wótśika a błónźicheho wjedra wobmjesujeja. Jene normalne a idealne wobkhadźenje, kotrež ma jenoź lépschiny a źane cźémne stronу, njewobśtitej teź pola žitnych žnjow. Ale ratak budźe stajnje najlépje cźinicź, hdyž wón te wobkhadźenje nałožuje, kotrež jemu najwjetschu wośtosćź spožćeja, dokelź wón pśches to wschu to, schtož je na jeho polu narosśo a jeho zyłe léto swjećeliko, teź wopramdźe pod śuche dostanje.

Wot nasćich wobrajow pokasuje pśeni jedyn rosmity žnjowy klobuk. Druhi pśchedstaja žitny žnopowz ſ dźewjećcź žnopow bjeś žnjoweho klobuka, śeśći pokasuje jedyn hišcźe wjetschi žnopowz se źkomjonym pschitkowom, mjes tym so schwórtu wobraz trjebanje žnjowego klobuka na jenej dźeźelowej hromadźe p chebśtaja.

Schćerźiśćejowa šćkoda.

Stare burśke prajidło réka: Sa koßu miech so hrabom pkuh sośtoju. Wósćśe kuh sa rebłowany wós". S tym dyrbi so pra ześ, so je hnij omne podwranje abo wumoženi chćerźi chćeja tak rjedke hacź je źito pośne cuny na wjele dnje nażnjeź. Woprawdźe je teź ſ tym wulka ßyła wuźitkow swojasna. Cźim pśjedy schćerźiśćeco pod semju pschińdze, cźim pśjedy może wone we roli śmieć a ju hnojicź. Wsches pscheworanje śwjercha so wuwarjenje rólneje włóżnoty pschetorhuje a wóha so we zemi źdźerźi. Dale so ſ tym wupadane sorno a njerodź sabe k sthadźenju pschinieße. Maschći-li žylne konje a njeje-li rola pśche sesthnyta, podworuj ſ wjazy radlizatym pluhom, so njeby cźaj brośił.

Rólnisтwo.

Hospodariśi wusnam nasymśeho jećźmjenja.

Wot wójnskich lét śem je so plahowanje nasymśeho jećźmjenja w Nimśej jara rosśěrśiło, to teź nieje cźeźko k rosumjenju, pschetoź w nasymśim jećźmjenju mamy lohśi źrédk k powyschenju nuśnje trébneho bélika w swojim hospodarśtwje. K temu so hišcźe lépje hodźi nałétny jećźmjeń, dokelź mjenje wot semje a podnjebja (Klima) źada a pschi tym wjetśe a wéćśiśe wunoschći dawa.

Nasymny jećźmjeń ma teź wulke hospodarśke lépschiny. Wo tym pśche prof. Tornau (Göttingen): Jako jedyn ſ najważnischich dypkow pod dźeńźnischimi wobsteinosćźemi ma so bjeśwélomnje pschihódne rosdźélenje dźéła wobhladowacź, kotrež so se saźnym sesrjewjenjom nasymśeho jećźmjenja smóžni, wón sahrawi žynowymi a rośkowymi žnjami. Teź wuśyk tónz awgusta abo sapoczatk septembra je wulka lépschina ... Wuśyk koź źné padnu do pschihódneho cźaśa a móża so, bjes teho so śuchu so dźéła kuśe, we mérje a porjadnosći dokonjecź. Wośeźe tom, hdyž dyrbja so wośeźe jara źine źné w krótkem cźaśu pokhowacź, śu sažne źné nasymśeho jećźmjenja pschijomne wołoženje. Pśchi nécźak dobrym wjedrje może teź hižo wumélócźenje hotowe bycź, pśjedy hacź so źitne źné sapecźnu. To je teź wośeźe jara husto tehodła ważne, dokelź so ſ tym pózna źkoma a sorno w jenym cźaśu dobudźetej, hdyž po nasponjenju we wjele hospodarśtwach śu źadne tśi so by źnadź nusne bjeło hewak na źnach młócźicź, hdyž ſ dobom druhe nusne dźéła tłócźa. Wósche je w tutym cźaśu, hdyž wulke bézne wudawśi sa źné do wopramdźitymi žnjami bézne pjenjeny do hospodarśtwa, schtož teho pschinjeße pschedacźe nasymśeho jećźmjenja hižo pśjed rukow hladaja, jara ważne a pschijomne. Wón stupi w nim nastupanju na méśtno, kotrež méjeśche pola nasćich wótzow répik. (Raps).

Swojich saźnych žnjow dla so nasymśi jećźmjeń lépje hacź źana druha rostlina pschihodźi, so po nim so rola wobhnje. Na tute waschnje móża schcźe so rjane kwizy seleneje pizu dobycź w cźaśu, hdyž je druha piza źadna. W dobrych krajinach je źamo wuźiśe nasymśich jećźmjenschcźow pśches nałaźdźenju réwy, kalu abo ſ druhimi nodami hischcźe ſ wuźitkom móżne. Wośeźe we wéśtych dźelach južneje Nimśeje ma plahowanje nasymśeje pizy po nasym jećźmjenju wulku ważnosć. Na ważnosć połnojenja nasymśeho jećźmjenschcźa je žo hižo huśto pokasało. Hdyž je so wjele hrdóźneho hnoja wiches lećźo nahromadźiło, może so wón sahe na jećźne schcźermischcźo swojsnj, ſ cźimž so doma sajy méśtno dobudźe.

Profesor Tornau cźini hišcźe na to kedźbne, so žo do nasymśeho jećźmjenja derje hodźi dźećźel a dźećźelowa méśtenca śuchi, dokelź so wón sahe wośeźe, tak so móża so tute płody hišcźe jara derje wuwicź a nasymu dobru selenu pizu podawacź. Wélio je pschi tym ważne, so je rola tajka, so na njej nasymśi jećźmjeń po nasłonjenju so pśche jehe njelehnje.

Rèpjaza schmiza.

Jedna so tu wo schłodowniku, kotryź so powschitkomnje na dźiwjej łobodze (Melde) žiwi a kotryź je so pśjed 15 létami we Luźiźu pśeni raz na runklich a zokoriźy wobledźował. Wonowischim cźaśu je so wón we źrjedźnonémśej répizej trawnine śirašćnje rosśěrśi. Repjaza schmiza je cźémnozelene a cźornymi błakimi. Dołha je nіz zyłe 5 mm. Jeja mjeśe wot tórza meje hacź do tórza julija, tak so žo we śem jeja, dudki a guzańy na naopodajenych répnischcźach nadeńdu. We oktobru ißowaja so schmizy do jich symskich pschetrydow.

Natreźene łopjeschka bléduu, so śkruża a śkónźnje zahinu. Wone so sawija, swjadnu a wotemrėja śkónźnje zyle. S tym źu młode rostliny ihubjene. Pola starśichich rostlinow pak wutrobire łopjena sośu žylnje wubiwaja a tworja jasćmjatany wjetśich. Njedożdża pak ženje jich polnu wulkosćź, ale wośtanu krapawe. Schłodowanje je wośebje wudźerźowaze, dokelź schmizy pschi zyganju nékajki jed do sebe pschimiśu, kotryź je skalu.

Wotśtronjenisśe naprawy njeźbu hišcźe polne wuwite.

Je-li na pschebadźi jejka a dudki schkłodnika potrjejach, wukasuja wschelozo ju ſ brjemjanym walzami źmałowacź a tak schłodnik rosmjaćź. Béchu-li rostlinki starśe, śu wotwar petrolejowego mydła (Petroleumseifenbrühe) ſ wuspéchom nałożowali. Hewak dyrbi so schłódnikej po dotrimu puću napśećźo stupicź.

Dale mamy so plahowanja répy na sahonach, kotrež ſ mjesami, léhami, łukami, nażypami mjesuja, śhacź, hdyž hinak njeńdźe, sažuńe so źmuha worośa, bérnow, žonopa ab. Teź pódny wuśyk może, hdyž so to hospodarśaj śmóžnicź hodźi, młode rostliny pjched prénim straschnym nadpadom schćitacź.

Jenoź śtrowe bérnjaze śelo podawa dobre bérnjaze źmnjo.

Bérnam źamym njeśpodi so wothladacź, hacź śmeja wulku ważnosć jako źmnjenśne bérny abo niz. Wésćtj rośśud je jenoź możny, hdyž so bérnischcźo na polu, wot kotrehoj ma so źmnjenjo bracź, derje wobkedźbuje w jeho wuwiću a śtrowosći. To so we źmnjeplahowanych hospodarśtwach pśches pschipósnacźe bérnow po wobhladanju we cźaśu śtrachach pśches pschipósnacźe bérnow po wobhladanju we cźaśu łećenja a krótko pjched źnjami stanje. Śtrowosćź bérnjaznych rostlinow, wot kotrychź dyrbi so źmnjo bodycź, je pschi tym wośebje ważna. Pschetoź pola źanej druhej rostlinу nima źmnjo pod nadpadnjenjom pśches schkłodne hriby a bakterije telko cźerpjecź, kaž pola wobźanej bérny, a źana druha rostlina źo w jeje wuwiću a w jeje wunoschći tak jara njewośtabi pśches śhorosćowych nacźinjerjow, kotrež wot źmnja na rostlinu pschenźu. Zyle dośpolnu schkit pschećźiwo temu dozyła njewobśteji. Teź najlépje wothladane originalne źmnjo je pschi khowanju, ſ cźerenju a pschewjesenju śtracham wustojene. Tutym śjewjenjam, kotrež źo ſ tym njejaźnym muralom „wuroścźenju" mjenuja, njeśteji pak ratak tak njemóżny napschećźo, kaž źo to na prénje pohladnjenje śda. Sa tójź źmnjeńśne bérny ſ polow bjerje, kotrež źu pśches natkowaze śhorosćе domapytane, może wéśte bycź, so budźe teź potomniśiwo śhore a njerśódne. Tehodła kupuja krajiny, kotrež źnjlne pod wuroścźenjam cźerpja, źiwoje źmnjeńśne bérny je śtrowych kreśinow.

W tutym lécźe budźeja so źrjedź julija na bérnischcźu ważniśke śhorosći, hižo śpósnacź hodźeći, kotrež móhli plahowańśej hódnośći śchkodźecź. Staźnosćź a jenojakosćź bérnjazeho śela, kotrež śtej śobu najważniśchej śnamjenje sa dobru rozwoj hubjenych méśtnow, potom je wuhrjebanje radźomne. K źadźenju niebjet bérny, hdyž źu na jenej śtrowej bérnje kikernacźe wyśche abo cźerwje wotźrake. Skerje źadźej śniże bérny, abo bérny, kotrychź kikernacźe źu na rónźku cźorne a wotemrète. Straschniśche je hišo tak mjenowana nałożliwe kollowe hnicźe (Bakterienringfäule), pschi cźimž so bérna sdźerźi, ale śnutśka śnije. K wobkedźbanju źhmane źu bérny ſ jara cźeńkimi dokłymi kikernacźemi, dokelź su pschićźiny hišchcze njesnate, pschemalu cźerpeńśku móz wuwijeju. S lohka nétkole śelśichcźowe śhorosćе śwónśejech. Jako prowidko źtrjnjenjowego pschipósnacźa płacźi, so w najhórśchim padźe jenoź lózda dwaźnta rostlina śhorosćowe śnamjenja pokasuje; derje je, so so pschecźo pschi plahowanja źtrjnjenja tute pschedpśimo wobkedźbuje, dokelź so tak pjched łubjenymi źnémi śchkitasch. Selśichcźowe śhorosćе su śwjetśe na tym wina, so njeporadźene płody nastanu, kotrež móża jako naśaźniśke śnamjenja „wurośćenja" płacźicź, pschetoź śloro wschć pschenjeju so na nowe bérny. Najprjedy może so tak mjenowane źłabenjśke śelo, winy su teź tu njewéśte, dale śtrużenje śela a kubźerjowa śhorosći mjenowacź. Wobéj so huśto sa jenu a samu bźerźitej, byrnjeź so źyle sažnje pśches sćéhowaze rosśewałowaloj: pschi śtrużenju śela so łopjena we źmérje płodowneho cźapika sawija a śelo śda so nom bóle nahe a próśnne bycź mjes tym so pola kubźerjowej śhorosćе so płodowny cźapik śkrótśchi a pśches to łopjenowy śwjetch źoknojty, kubźerjowy napohlad dośtanje. Śtrużenje śela je pschenośchna śhorosći, na pśch. śchmiza ju pschenośchuje. Pschi posdźiśicho tuteje śhorosćе je wulka kedźbnosćź trébna, dokelź lózde sawieze łopjena tola hišchcze śhorosśne njeje. Tak pokasuja na pśch. jérchenjowe bérny (Nierenkartoffeln) pschi dośhim wudźerźowatym śuchim wjedrje sawite łopjena a to hišchcze źyłe polo, mjes tym so je selo wopramdźe śhore, jenoź nétkore rostliny śhorobne śnamjo pokasuja. Teź mokrina może ſ sawiću łopjenow wjesćź. Straschna je tak mjenowana nematodita śhorosći, kotraź łubjeny śrósć a źane wotemrécźe felišchcźa sawinuje; na korjeschlach namakaja so małe źuki. Wona je pschenoschomna. Teź pschi mosaik-śhorych rostlinach je pschichodny źyw śwjetśca źyle śhory. Mosaikśta śhorosćź pokasuje so we tym, so źu łopjena źwélke a cźémne barbjene, śwjetśca njeporjadnje źolmowane a pschi kromje néćśto do śwjetcha śhibnjeny. — Sśu-li na jenym a tym śamym bérnischcźu wjozy hacź 5. dźél śhorych, potom so radźi, so źebi druhe, śtrowe źumjo wobśtarasch.

Skotarśtwo.

S kortow a réblow dyrbi śtót rady jéśeź.

Na nasćim wobrazu, kotryź je po fotografiji ſ prazy a niź po namjetach jenoho theoretikarja rysowany, je jośnje śpósnacź so njeśpu wśche śmykli w twarjenja cźeźka, wośebje pola howjadow, pschinarodźeny ale so źu wone śwjetśca zyle njetrjebawschi naśtake. To je śtara mudrosćź, so na pastwischcźu najlépje a najśtrowschu so wuwija. Tutemu pschi-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za julij 15 Kč. Kóždo čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjoc knihiličańska, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so w 8še wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 179 **Budyšin, sobotu 2. augusta 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Němsko-czeskosłowakske hospodarske jednanja su so 31. julija skónčiłe z podpisanjom protokola. W nim jedi krajej dowós wschelakich twarowow wołožitaj. Wuczinjenja trajeja 7. augusta k. l. do skutka.

*

Pruski minister ratarstwa Wendorff je so sajtrjenje ze złonu pschedłohu wuprajił. Tuž su napschećiwne wunoschowanja „Deutsche Tageszeitung“ njewerne.

*

„Vossische Zeitung“, kotraž sa sdźiwanje Němskeje a Francowskeje skutkuje, bu we wobhadźenym kraju na dalsche satasanje, dokelž je jenu parodu w Düsseldorfje pod napisnom „Francowski militarismus“ wuńmeschowała.

*

Kaž W. T. B. wosrjeduje, je dźenska dopołdnja w 11 hodźinach połne pohrjebnje konferency. Wobhonjene kruhi mjenja, so budźe so połne pohrjebnje z pschepruschenjom Němskeje na konferency saběracz.

*

Jednanja dla němskich železnizow z Bajerskej su so jenoż pschekorhle. Jich wukónz wotwisuje z Londonskim wujpschećom. Bajerske knjezerstwo nochce statej cżežoty cżinicz.

*

Po schtyrimjesačnym wobstaczu je němskonarodna „Mannheimer Rundschau“ sazo saschła.

*

Italski wójnski schtyrjak „Carlo Mirabello“ je wczera po puczu z Sibawy do Gdańskeho pischitawa sajeł. Kommandant łodje a president senata jedyn druheho wopytaschtaj.

*

Czěskosłowakska zada sebi zwobodny pschistaw we Hamborsku, kaž to Versailleske wuczinjenja pschedpisuja. Sapodate dopisowanje němske instanzy pruhuja.

*

Czěi ofizielske knjezerstwo ma wotmyslenje, wschě železnizy w stacze z 1. januarom 1925 pschewsacz. Jednanja maju so zdźo w oktobrje zapoczeczi.

*

Francowski wosrjesći wězynuwostojni dla wurumowanja Borubrjeje je general Georges, wobadlnik dowernik marschala Focha.

*

Ministerski presidenta Dawidowicz je knjesnischcżo nowe knjezerstwo napischecżo narodnym mjenschinam we Južnosłowjanskej rozłožił. Po tym doktanu wone (wobsebje też Němcy) dospołnu runoprawnjowjeż, niż jenoż po pismiku, ale też w duchu satonja.

*

Serbiska skupschtina (sejm) so 6. augusta k wurjadnemu pohrjebnju sedźe. Po dorečenju wo knjezerstwje so pohrjebnje so pohrjebnja hacz hrjedź septembra wotstorcza.

Hdy shromadźuje so sazo němski sejm?

Najprjedy sebi myslachu, so so sejm mjes 5. a 10. augustom sejdźe, so by so Dawesowa rosprawa dowurađiła. Dokelž pak wězki w Londonje jara pomału postupuja, je to njemóžne. Němski sejm je w tym zyle wot němskeho knjezerstwa wotwisny a tute sazy wot Londonskich wuczinjenjow. Najprjedy móže so sejm 12. augusta sejcz. Kónc augusta móh potom do derje sabłudzenych prózdninow hicz.

Rataszy dźělacerjo w srjedźnej Němskej chcedźa dźěłacz sastacz (strajkowacz.)

W sakskej provinzy a we Anhalcze konflikt dla mjdy mjes rataskimi dźěłacerjemi a rycerskimi kublerjemi hischcze pschesno wobsteji a strach hrozy, so so dźeło sastaji. Kublerjo komisli rosćiż njepschihótnachu a so pola ministra dźela wobdźelowachu. Dospěchu, so so rozsud wrócżo wja. Haj, woni chcedźa mjdu samu hischcze wo 20 proz. znjicz. Dźěłacerjo pak sebi zadaju 25 proz. pschiwdaża. Chcedźa dźeło złožiz, jeli so do jich žadanja njeswoli. Wobzedże komunistiski swjake rataskich a lěsnych dźěłacerjow živje sa stawkowanje agituje.

Do Bamžoweje delegatury w Barlinie so nutskamali.

W nozy k pjatkej su so do bamžoweje delegatury nutskamali. Paduschi so po cżmi z pódlanskeje drohi po rěblu z powjasow do stwy bobrachu, hdyž so pjenjezy chowachu. Pjenjezny skamor wurubichu. Pschi tym padżechu jim pjenjezy do rukow, kotrejž běchu sa wuplaczenje mjdy duchownych berlinskeje delegatury posłajene. Na paduschstwo so hakle nasajtra dopołdnja dobladachu, hdyž pschistajeni do złužby pschindźechu. Kelko pjenjez je so pokradnyło, njeje hischcze znate.

Kommunistiska shromadźizna w Stuttgarcze sakasana.

Policajski presidium je w búrowach kommunistiskeje młodoscze a jeje funktionarjow plakaty sa „czerwjeny bitwowy dźeń“ wuprajowseli. W nich so p'chistupej do czerwjenych wojowazych bataljonow a k wojowanju sa proletarisku revoluziju namołwja. Dokelž su podhladni, so krajinu picherađu pschihotuja, buchu tjo funktionarjo (nawjednizy) kommunistiskeje młodźiny sajeli. „Süddeutsche Arbeiterzeitung“ pschepruschowaschе na 29. a 31. julija k shromadźiznje do dźěłowniskeho domu (Gewerkschaftshaus). S pschepruschenjow pak běsche dowidźeł, so budźe wotmyslena rosmołwa w smyslu wuprajenych plakatow po dźerżecz, je policaja shromadźiznu z powschitkownych politiskich pschicżinow sakasała. Dokelž tón samy duch w shromadźiznach kommunistiskeje młodźiny w cżasu „wojowanskeho tydźenja“ wěcz budźe, buchu

Herriotowy memorandum pschiwsaty.

Konferenzna krisa pschewinjena. — Franzowski namjet w prěnjej komišiji so hładzy dowuradźik.

Franzowska žada sebi prawo, privatne sankzije wukonjecz. — 3. augusta so kommunistiske pucże pschihotuja.

W Londonje, 31. julija.

Dźeń pruhowanja franzowskeho memoranda je wusnamny sa dalschy dóst konferenzu. Tehodla dźensa wschitzy konferenzni wobdźělnicy pilnje dźěłachu. Prěni a druhi wujbjerk, kotrejž mataj so z memorandom saberacz, wotmětwaschtaj dopołdnja a popołdnju pohrjebnja. Najskerscho budu so tej wjednizy delegatijow sešcz. Dokelž su jenoż dźele memoranda znate, knjesi tu wěsta njewěstosć, schto Franzosojo po prawym chcedźa. Tehodla so wschelake mjenjenja rosnoschuja. Wěrno je, so Herriot wschudze na jednanjach hud dźiwa. Wozhoby, kotrejž su wo memorandże tróschku wobhonjeni, wobtrucża, so Herriot wěstym pohrjebnjam k nałožowanju sankzijow pschichłoßuje, tola pak kónčnje na franzowskim žadanju wobstaji,

w nuzy samostatnje sakročzi.

Runje tenu so Amerikanojo a Jendźelczenjo hłownje pschećiwjeja. Hacz so su wujednaja a tak konferenza so dźerži, njehodźi so dźensa hischcze rjez.

Formla sankzijow stejі psched dokonczenym wuradźowanjom.

W Londonje, 1. augusta.

Wczera su so w **prěnim wubjerku** dla pschestupjenjow Němskeje a sankzijow dojednali. To powschitkownje łyschi. Sjawnje so pschida, so je z tym wulka krocżel doprědka. W offizielnych kruhach je so wuspěch samo z wuraſom pschijał: **„Nětko smy pok bitwy dobyli!“** Storo we wschěch nowinach pišaja wo tym, so so konferenza k wuspěchnemu końcu bliži.

Hdyž je prěni wubjerk k swojomu wuńudej dójschoł, steji nětka třeći wubjerk w srjedźišnje sajmnoscze. Byrnjej wón na pródtwu wjednikow delegatijow nózne pohrjebnje wotmětwak, njejsu ho tola we wschém sjednali. Tola je **problem podawanja tworow,** jedyn z najtwarjišchich nadawkow, wujaznjeny. Po diplomatiskim korrespondentu „Daily Telegraph“ je belgiski zastupjeł Gutt jenu wujednanku formlu namakał, kotraž so na sešchorwace dnjowy pocżahuje: Do a po 1930 dyrbja so wuhlo, koks, kali a podobne produkty pyjaskarjam podawacz. K temu pak je wosebite wucżinjenje z Němskej trěbne, wosebje dla podawanjow po lěcu 1930. Njeby je Němska w prawym cżasu a w dosahajej měrje wukonjała a měła so tehodła chłostacz, pschepoda so wěz **jednanskemu sudźi.** Tutón ma so pschez wosobity organizasiski wubjerk pomjenowacz. W nim ma tej Němska zastupjena byez.

Tola njeje so poradźiło — dźiwajo na napjate dźěło —, dokoncżnje wujednacz w prašenju pschenjesenja dołha na tśeśeho (t. m. transfer-prašchenje) a druhich z tym swisowanych wjezow. Za to žebi Franzowsojo sazu wosobity wujednanki sud žadaju. Temu pak so Amerikanojo a Jendźelczenjo pschećiwjeja. Tola je dojednanje z tśećim wubjerkom cżim możnische a wažnische, dokelž Franzosojo swoje w prěnim wubjerku date koncżesije wot teho wotwisne cżinjeja. Dal wobsteja njedorosumjenja dla instanzow, kotrejž maja **wo pschemjenjenjo Dawesoweje rosprawy** rosbudźecz. Franzowska žada k temu reparazijsku komisiju, Jendźelska pak nje wotwisnu korporaziju. Někto hischcze prašenje dla pschepruschenja Němskeje na konferency. Jeli połna konferenza rosprawy prěnjeho a druheho wubjerka pschihótnaje, dha so němscy delegatojo pschichodnu pónđźelu wocżakuja.

Dźensowy plon reparazijske komisije.

Reparazijska komisija, kotraž so i krótka „Rep'o“ mjenuje, dha zyle **njewotwisne wot konferenznych dźełow dźěłacz. S pomocu swojich juristiskich wěznjowstojnych wobuk nětczišchich nedawkow postajicz.** Wona swoje dźěło wo nałožowanju wězynwostojneho dobro dacża dale spěchuje a dha němske sakonjstwo a prawa organizatoriskich komisijow a wudźelk trěbnych protokollow z Němcami pruhowacz. Tola njebudźe so z rosprawu druheho komileja nastupajo hospodarske wuzwobodźenje a z nowa wutworjenje němskeje jednoty saberacz. Nepko njesmaje dokkadnje wobhadku a njecha drje snacz.

Hdy shromadźuje so sazo němski sejm?

Najprjedy sebi myslachu, so so sejm mjes 5. a 10. auguſtom serdźe, so by so Dawesowa rosprawa dowuradźiła. Dokelž pak wězki w Londonje jara pomału postupuja, je to njemóžne. Němski sejm je w tym zyle wot němskeho knjezerstwa wotwisny a tute sazy wot Londonskich wucżinjenjow. Najprjedy móže so sejm 12. augusta sejcz. Kónc augusta móh potom do derje sabłudzenych prózdninow hicz.

Pazifistej Henry Barbusse rěcżenje sakasane.

Franzowski pazifista (pazifist je cżłowjek, kiž wojuje pschećiwo wójnje a chce měrne wujednanje wschěch ludow) Henry Barbusse chyłsche w Rostoku pschednoschowacz, tola statne ministerstwo je jemu to sakasało. Wón dospoła we Němskej rěcżej njejsmě. — Tak je prawje. Ludy so njezmdźa wujwobodźicz z bidy a njedowěry mjes sobu, z kotrejež pschejo sako wukhadżeju njecżłowske krawne bědżenja a wojowanja.

Komišija swjasa ludow sa shromadne duchowne dźěło

je wobsamkła, mjesynarodny sapiš wědomostnych filmow sestajecz, kongres kinematografikow powołacz k postajenju powschitkownych sakadowow sa kinematografiju a mjesynarodnu wustajenju źiwětlowobrazow a filmow k wědomostnym a pedagogiskim sameram sarjadowacz.

Hughes pola Milleranda a Poincareja.

Po „Matin“ je statny sekretar Hughes dźěchu rosmołwu z Millerandom a Poincareom měł a to wosebje dla reparazijow. Wón chyłsche w tym stajiscżo Franzowskeje sejnacz. Wobzedże je Millerand nadrobnischo z amerikanskim statnym sekretarom jednał.

Nakhribjetniki, gamaše, listowne a pjenježne toše, cigarowe a cigaretowe toški, dyhzačne špihele, slž, sportske pasy z gumija a koże poruča

T. Albert w Budyšinje

na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.

Hischeže jedyn dosynk ke Khwaczanskemu zwjedženjej, 29. junija 1924.

W Khwaczizach, 29. julija 1924.

Proloz pschi poswjeczenstwi serbskeje thorhoj Khwaczanskeho serbskeho towarstwa,

pschedwjesseny wot knjezyn Lenki Zurez

Kojke krasne sobzne ranje
Djenuz nam sslkkadskalo je,
Nasche rocko baha jasnje
Tam na horu luzisse.
Modre hory luzisse,
Djenuz so s nami wseselese

Sserbska thorhoj so djenuz srjecza,
Ke sserbskich [illegible]
Kiz su pschischli jako zwedzy
K sserbskej narodnemu tu.
Wot posnoza, wot polodnja,
S rauschich stron a s wjeczora

Na tych honach, dokez so junu
Naschi serbsky wotzozo,
Dzisali bez swoju rolu,
Na njej prozowali so.
Na tych honach netko my
Sserbsku thorhoj swjeczimy.

Sswjatoczne so poswjeczisa je,
Nascha thorhoj narodna,
S wjele zwedkami je byka,
Wulka zyla pschitomna.
Duz na waschnje swjatoczne
Ton stukk dokon'any je.

Sserbska thorhoj, ta naz wuczi
Djerzecz swoju narodnosez.
Maczernu rec hebi wazicz,
Jako paru zwernosze.
Luba rec mi maczerna
Je kaz rauschka sernicka.

Schtwortu kasnju, je Boh darik,
So by starschizi czesczowak,
So by wyssoko rosmaszk,
Wutrobnje jich lubowak.
Sa wschu wuczbu, kiz naz tu
S Bohom nawuczili su.

Duz wa, lubi serbsky starschi,
Mjeclinicze ko blahniwi,
Njech tez waschu zwjeza jasnje
Sswezi swobje serbowskej.
Sswezu pod kozu njestajcze,
Narodnu rec lubujcze.

Luba mkodzina, kiz stejisch
We kezenju swojoh' zwjeza,
A kaz mkodna kwetka leczejesch
Tu na luzu Sskowjanstwa.
Njebudz sprozna, stutkuj tu
Sa rec swoju maczernu.

Noze njech tu krasnje lczeja,
We twojich barbach lubosnje.
Modra, czesnjena a bela,
To je barka thorhoje.
To su barby najrjeriscze,
Kiz Sserb sprawny lubuje.

Wy pak wschitzy thorhoj netko
Sserbi wazcze wyssoko.
Sserbowki a mkodzi Sserbjo
Wokol' niej' so hromadzicze.
Duz netk leczi a seleni so
Khwaczizanske towarstwo.

Pesnik Jan Henka.

S radoszu a s wjeselosczu shladowachmy do pschichodnych dnjow. W hobrzkim dzele stejachu hobustawy naschego towarstwa. Kaz wschudze pschi taikich zwjedženjach, besche tez tu mnohich rukow trebnych, pschedewsatu skukk pschewjesez — mjenujzy poswjeczicz serbsku thorhoj. Mjany skukk ale hobesse pschihotowanike dzelo! Tola luboszk k narodnej swesczuje do predka dobry wuspech. Kruta myzl k dobrocznemu skutkej krucze postupowasche. We zwernej nadzeji so pschihoty dokonczichu.

Proschachmy naschich starych wotzow, so bychu zwedkojo byli rjaneho zwjedženja a widzeli potomnikow dzelo sa luby narod. S nimi shromadnje proschachmy njebjo wo rjane wjedro, kotrez mjesesche zkuzicz serbskemu narodej. Wulkotny wotbkoz namaka naschа proszwa we wschich worschtach lubu noscheje wzy a wokolinu. Tak pschibliszi so dzen 29. junija.

S pkomjenitej wutrobu dzesche mkodzina do dzela. Sswjedženiku wjeß wudebichu nanajrjenischo. Njech je jim dzak njesapomnity. Tez nasche lube zony su pilnje k temu pschinoschowake, a duz zkuscha tez jim dzak.

Poslednja shromadzizna do zwjedženja besche derje wopytana, pschedzyndstwo a zwjedženiski wubjerk poknje sstupjenaj. Wschchu wulku prozu, mnohe czeze, haj hobrzke dzelo na zo. Pschezwjedženju je k dobremu skutkej we Luzizach, k zlawje Sskowjanstwa.

Tak so blizesche zwjedženska niedzela. Najkrasnische ranje sesthadza a prozitwu wschech dobrych Sserbow dopjelni. Krotko po 11 hodz. mozachmy hizo prenze towarstwo witacz. Worsy tez boizhczehu tej herzy, ludowy orchestr. Nasche towarstwo witasche druhe na zwjedženiskej mesinosezi nawzy. Po krotkim czaku zo tu s ludzimi mjerwjesche. Nawjeß zo w zerbskich drastach pizanjesche, wobesbe pisches katolsski narodny kraj. Hacz nimale do tsjoch hodzin pschithadzachu towarstwa njepschestawajzy do zwjedženiskeje wjesli. Najrjenischi sa cisches czinjesche, hdyz s Radworcja a s Delnjeje Horki pschijesze serbska garda w nelicsomnych czrjodach, wobesbe serbizy sokolzo. Tak nalicsichmy sstonczje 46 towarstwow a 12 serbskich thorhojow. Niebjo be s czazom strasschnje pokhmurjene, tola wono so sasso krasnje wujasnil. Dla njelicsomneje khzy ludu mesjachu nasche holzy w jich krasnych narodnych drastach s pschedawanjom snamjeschkow wjele dzesa. Sa to dolzimy jim derje sasluzeny dzak.

W 3 hodz. bzehu po towarstwa do zwjedženiskeho czaha sestupali a czehujechu na zwjedženisku mesinosez. Mjes tym budzsha na zaru po 24 czestnych hoczi bobze. Mjes nimi bechu snacki serbzy pschecelejo: k. Hunius a Porisch. Czah wlecesche so na zwjedženiskru luku, kotruz k. Kaitner, Alschka, Pannech, Kuschka, Njeczka a Schokta luboszizwje pschemostajichu a tak nam zwjedženi smojznich. Zuni wesisk sehna hischeze scherjaze mrocsele a mobre njebjo shladowasche so zmezo na zyzozy shromadzenych. Nadba'a strowjoczu luzisse horu, wosbesbe prastary Czornobob.

S 5 wosow primitidnje natwarzene zewjischczo, selene wobmite, besche mesinosez za herzu a czestnych hobustawow a thorhojnych druzkow. Witachmy tez sastupjerja Budyschkeho hamtskeho hejtmanstwa.

Sswjedženiki porjad sapoczina so ze serbskej Hymnu, kotruz budzha pschewodzesche. Potom mesesche pschedzyda towarstwa k. Jan Henka z Wulkeje Dubrawy powitansku rez. Wuschehnywschi wulku wazinosez dzenznische dnja rezesche wo zerbslim narodze a jeho stawiznach, wokasche horskich hobrow k zmedkam narodneho skutka a strowjesche wschc towarstwa s jenym „Wutrobne witajcze!"

Tohorunja kujes dr. Schleza w mjenje Sskokatstwa towarstwow strowjesche. A k. farar Sarjent mejesche zwjedženiku rez, kotraj je w jenym prjedawschim czisle „Ss. N." wozsitschczana. Towarstwo so jemu sa nju wulzu dzakuje. Hkowny wokomik zwjedženja besche poswjeczenje thorhoje pisches njeho. Sswjedženiski prolog pschehuesze y jasnym hlokom Lenka Zurez, kotruz je na spoczatku tuteho nastawka wozsitschczany.

Potom pschedzyda thorhoj knjesej Janej Gudze s Kischweje Borschcze jako thorhojnitej pschepoda. Won ju pschewza se klubjenjom, so chze ju w srudobje a wjeselu nohzes. Na to k. Pohlan a Horban (starschi) pschitsupischtaj jako podthorhojnikaj. Knjezna Matthesez pschepoda w mjenje mlodoszeje rjanu zidzanu zelku a pschednjeshe pesen „Njech kezeje nasche Sserbowstwo". Knjezna Schlezez pschepoda s krotkimi zkowami handalker. Knjezna Barschez pschednjesse tez jenu serbsku basen.

„Hischcze Sserbstwo njeshubene" schumjesche pisches Khwaczanske hona. Knjes kantor Rybak bzakowasche zo we wobemaj rezowaj za wulkotne dary. Po dokoncznym zlowje k. Barta wuspewa zo zhromadny spew „Hdze statok moj".

Dokelz besche rjana zuscha niedzela, mozesche zo zwjedženiski porjad dozynje pschewjesez. S hudzbu na czole czehnjesche zwjedženiski czah pisches Khwaczizy. Dalizy a wrozo na luku. Hnydom po tym hotowachu zo Sokolzo k swiczowanju po hudzbje, tez Sokolki a dzezi.

Sswjedženi besche za mnohich dobra sasliszba. Neschitu kupicz, wobesbe khlosichczenki, besche tu pschileznosze dowz. Wokolo 8 hodz. zo luka wuprozdni. A potom zo rejwasche na Nowakez sali a na wonka pschihotowanej mesinosezi. Sswjedženi je sdawna nimo, ale wostanje wschem w dobrym pomjatku, wobesbe naschemu towarstwu.

Sa narod, wotczinu!

M. S. s Kh.

Ze Serbow.

Sobotu, 2. znjenca.

1914 Zapocznje so swetowa wojna, prezni mobilizaciski dzen.

Trawka zelena!
Sto dha budze, trawa ze syc,
Hdyz ja budu trolbu nosyc?

Roza cerwjena!
Sto ze roza budze stipac,
Njemozu-li wjac k Marcy khwatac

Winko cefwjeno!
Sto ze budze winko pic,
Hdyz ja budu w zemi hnic?

Hora wysoka!
Na tebi je rjensko stac
Hac w khlodnej zemi spac.

Po juznoserbskom. Julius Wjelan.

Je njeprecel do blota padnyt,
Jom' ruku skic, zo zas by stanyl.

Radyserb.

Njedzelu, 3. znjenca.

1857 wulki woheñ w Njoswacidle — pri kotrymz so zula spali.

1821 we Wotrowje Jakub Nowak, faraf w Radworju, wotdine.

Dobra nadzija.

Na zrudnym pesku suchim,
Na kraju plowym, hluchim
So khojza pozbeha,
Ta zona zelena.
Ta dobre slowo rodi
Hdyz wetrik prez wjerch syci:
Moj dobru nadziju
A njecesi wutrobu

Njej delka luka zana
A kwetka lubowana,
To hladaj k njebjosam,
Hdze swoju kronu mam.
Stoz delkach zapozdzene
Dosc njemze zwjeselene,
So horkach zeleni
We stajnej rjanosci. H. Zejle.

Zly duch, to zno so dawno we,
Ma njedzelu najwjetse znd. Jan Radyserb.

Feuilleton

Narodowz a wotrodzenz.

Roman s nowischich czasow. — Spisat J. B

22] (Po'raczowanje.)

Runuje besche zkuzomna s durjemi, kotraz by jemu wobjedowacz pchinjesla, jako zo khory hibacz pocza. Spe'chnje Jakub stany, pschijimy do wody wina a sastaji jemu schkleizu k hubje. Zadoczinje ju khory hacz do posstenje tak'i domwstrebu. Tola wroczi jeno powoczini, potom je sazo sandzeli a s nowa wusmy.

Jakub pak hischcze dowobjedowak njebe, a hizo sazo be khory wotnesit a zo s ruku s loza naczahowasche. Nekto jemu Jakub schkleizu czisteho wina po'kez, Michal ju wutrasy a — wocko wotewri prosebo: „Mi chze zo picz." Hischcze poi schkleizy jemu Ja'nb nala. A kaz by s winom nowseho zivjenja do jeho wotewrjenych stawow zorkilo, po'bze hlowu a s Jakuba pohladny: „Schto je so mmi stako?"

Jakub pak jemu hloby hladowasche, czoto s wotzinym trjenjom trezesche, srudny na njeho hladasche srudny pisches bratrowe njesboze, p'che czemno, kotrez jeho rosom tupjesche, so bratra njepo'na; duz jemu bzesche trostkne zkowa: „Mode zivjenje zo czi se sahej smjerzcu bobzesche; dzinje zoknyz se sa'a'tej mozu za sobu hrabachu, tola Boh pozla dobreho jandzela, kotryz cze s nich wutorze."

Sskabuschki pozmedw' zo Michali pisches wobliczo mikny: „Ach kak zo mi to chlohnym lozku tak derje lezesche!"

S bobom pak pozmenk' klostnemu, saklobjenemu wuraiej czeny: „Ton tyran tyranski! — Ha! czuju. — Ton satrascheny wohen s nowa hapacz poczina! — Sso sapalu. — Picz! picz!"

Jakub zbledny, dos'oczi k blidku po schkleizu wody a chzyzche ju zhoremu k hubje sastajisej; ton pak ju jemu s tschepotajez ruku wutorze a p'chezo tak do zo liny.

Hrosba i Ja'nbom satschasny, so mohka zo symiza wroczicz; tola khory ho smertowa a kaz by so czmono noz s jeho ro'oma dale bole zbekala, porza smernischim, czisczischim wockom hladacz, hladajzy s njeho dzivi wohen wochvaschze. — Posledni ras be hischcze symiza s nim s powzdalnjej sasa'a'oczu satorsha, potom pak jeho pu'chezi. Se zalosczaleje, rosturhaneje wutroby bo jemu tele zlowa wuzvchu: „Czeho dla mje zokuny pozkrjele njesbu na wecne, mje a beliki wohen, kotryz w mojej wutrobje pkomjeni! — Nabyl hym bo na falschnym, sa'a'ym zwedze!" —

Njerecz takle hrosnje! Boh miloscziwy je cze 'e zokmow wumokt, so by s sobu wulke skutki wukonat k zivjej czeczi a k twojemu zboju. A hlej! Starschi a bratija tebje lubuja, se zadoczin cze domoj hladajo, so bychu powitali zyna, bratra do rodneho domu. A wotczina zada twoje mlode zivlne ranije."

„Ach", dze'che Michal, a besche widzecz, so srudoba jemu wutrobu hnuje, „starschich, bratra nimam, kotrymz bych hyl luby a radzy widzany hocz! Woni mi rkeja, a wotczinu mje tama, kotruz zym zaprezvschi wonjeczeczik. — Wumrjecz — a ja hym spokojom, imrownamy!"

„A tola lubi starschi a bratija s haschowatej jutrniczki a se s hadatej wjeczornicezki lubemu synej a bratrej wjele dobreho zobu dawaju prosicho, so by zo nawrocsit s zuiby do rodneje wjesti; a wotczina ? wotczina tebje wola."

„Haj wchak haj! — Nehdy mje nan a macz hibowalchtaj, hdyz s pola pschischedschi mi jablukow a kruchwow nadawa chzaj a radoszcju kezetaju czerwjen s mojich mlodych liczow ko'cheschtaj! — O, to je hizo dawno, a netko je wscho nimo! — A bratra mejach, tajkeho dobreho bratrika! S mim bezhachmoj pisches hory a doly, s mim thodzachmoj w hromadze do schule, s nim s wjeczorka pschi rjanej Sprawi pod schumjaiymi thojnami zydachmoi, zebi powjedajo rjane zkutki starych zerb'ich kralow, a mosniscbo namaj mloda krej w zilach schumjesche a wocko bo zwedczische a wulke myzle s wutrobu sthadzachu kaz blyzczeze hwezdy po dalokej modrinje, a wschitko bu — jebanstwo a blud!" —

Michal tak czezko sdychny a wocko zo smucz, kaz by chzyko zylju wuronicz; tola Jakub bzesche: „Haj w'chak kolebu wulkich myslow je mlodzenzowa wutroba a zajmy row hjeskkutkowneho zivjenja! — Sstameho zebje saprekwacz, so zykeho s wutrajnoscezu a lubosczu hacz do zmjerze wul'im kkukkam wowrowacz, to zo nam njecha, a tola sa zlawu hlodzimy, kajzuj nam bajki starych rzekow baja, kotraz je, se nta do rta khwatajo, pschelchta czekate zkolebe dale wjesseheho blyschczeza nabywajo, so zo nekto zrocesi kaj njedobzaliwa hnedza na wyssokich njebjesach. Starz wowka bajo czilemu mlodzenzej tule hwezdni pokaze, a do predka na puez njedzivajo wobninowy mlodzenz lezi za wyssokej, dalokej hwezdu a potinynschi — padnje. . . ."

„Haj, padnje a nikdy njestanje". Michal wotpjelnjo tak srudnuschko sdychny. Pomjatka drje be'che sajo nabyt; tola czezke myzle jemu du'chu pschetrymachu, wocko s hjstym schlewjerjom saczemnjejo. „Zy s tajkim bolosczjewym wockom na mnje hladasch, kaz by byl moj bratr; lebi chzu zo dowerjes, tebi zo wujnawschi zwojeje njeknicznonoczze wolozicz czezy u wutrobu. — Zez moj s bratrom na p'chemo sa blyschczatej hwezdu lezczadnoj; tola czista lubosez pschewonarka rjanych skutkow, z mojeje bezbeznje wutroby pjerdny, ja zo sakopnych, padzech a wjazy njestanych. Bratra pak mozna lubosez dzen a wyschc nad jemu sbezache, hizo besche b'kko blyschczatoje hwezdy, hizo zo jeho wobliczo pschetrosnjesche w p'rnich pruhach lubosneho zwetla, a . . ." Posasa, kaz by zebi njewerik dowupraji, tola Jakub jemu trochinje bzesche: „Njesastan poi pucza! Schtoz chze rann sahojicz, dyrbi ju najprjedy wotkrez."

„Tebi chzu prenjenu prajicz, z czimz zo wosom lez moja wutroba tazi a nozy; nje tak zpodzitwnje k tebi czehnje: Djabolska rtosez me mni wotuczi, helf'a sawiei mjecz wotrzy wotstjesche, kotryz dyrbjesche bratrej wulku wutrobu p'chekkocz." —

Sdychny, z wobkmaj rukomaj zebi wobliczo sakry a zylsa, kotruz brje nj.be wjele wjele let za sobu jeho liza pomarzala, je je zelninebo wocka kuroni. —

(Pokraczowanje.)

— **Wo wjedrje.** Wczera njeczor wo 7 hodź. hygrometer 0, barometer 735, thermperatura wo dnjo + 35. — Dźensa wjeczor we 8 hodź. barometer 736, hygrometer — 1, thermometer we nozy + 14. Wuhladny na njestajne wjedro. — Wusychna lećo storo nad zyłej Europu. Nižina so „bisches Wetšin wotsahuje. Nowa nižina leži k południu kuny Island. Wona moźe sajutšischim nałsche njedźe wobkrućić. — Nałsch wjedrowustojny staja nam na nowu kóźdu tydź wjedro:

Mjadźelu w nozy tu a tam njewjedro, potom mutno, na to wjeczor šaho rjenje, hlynjsche wětry.

Póndźelu w nozy njewjedro, potom so tu a tam podešcinje, dale budźe s wjetšima rjenje, šlaby wětr.

Wutoru w nozy rano rosa a kurjawa, s městnami łohki deščik, šlaby wětr.

Sćrjedu rano rosa a kurjawa, popołdnju s wjetšima rjenje, šlaby deščik, nimale cšicho.

Schwórk so samróčenje, z khwilemi hišcše rjenje, a s městnami šlaby deščik, šlaby wětr.

Pjatk w nozy s wjetšima mutno, z khwilemi šlaby deščik, potom nakhwilnje rjenje, wětr pschičera.

Sobotu w nozy samróčeno, potom z khwilemi jaśno, popołdnju z khwilemi šlaby deščik a wětr.

Jutrje. 7. njedźelu po sćrj. Trojizy khłada ránočko 4,31 hodź. a so 7,44 hodź. khowa. Mješacz khłada rano 7,17 hodź. a so wjeczor 9,01 hodź. khowa.

— Za [illegible] wupwjeć we [illegible] jutrje nježelu: Mročalate, s městnami mjerske deščcze, cšopło, šlabe hač krjenjowate wětry z [illegible] wjeczora.

— **Jutrje hermanitu njedźelu, je nałsch wobkhod dopołdnja wot 1/11—3/12 a pop. wot 1/2—6 hodź. wotewrjeny, a móže kóždy swoje wobstaranja cźinić.**

— Kradnu[illegible] so nozy k 30. julijej s nutslamanjom dwě žónitej kole mankli Simson cźo. 807 297 a 807 369, 1. augusta kradnychu kolo mankli Budišla cźo. 44 01 a Pšánomem s njesnatym cźišlom, s cźornym wobtkom, s torpedowym hamobšom [illegible] 2. augusta rano na dwórnišcu kolo mankli „Schladitz", cźišło njeznate, wobtk cźorny, [illegible] nowe Excelsior-wobrucze. Wo powi[illegible] na policaju.

— **Dawki maja so płaćiś:** 5. augusta: nahódnostnjazy dawk (Aufwertungssteuer). 15. augusta: 2. podšel pschedplaćenja na pschemyslowy dawk (Gewerbesteuer). Tu so jedyn tydźeń cźaka. Po wotbłaženju cźasa b'cźichaty so 2% danje sa kóžde pol měsaca, liczene wot dnja płaćenja dawki.

— **Sakši komjeutnowuhlowy syndikat** z Zwikawy nam pische, so w dnjach hoscheńcarstwje wustajenjo w Zwikawje wot 10. hacź do 17. augusta hórnišca wustajenja so farjaduje, kotraž budźe jara sajimawa. Wona budźe so wobsebje palenisca technika sakkich wuhlow w modelje a wobrazu popokazaś. Na wóch nowe postupy wot cźasa wójny sem budźe dźiwanje. Tschodła móźe so kóždemu, kiž ma sajim, wopytanje wustajenja radźeś.

S Pešiwcźiz. Wczera popołdnju snjesboži auto knjesa ryczerbubkrišcheho najenka Khłara. Wóno nahnypow, bóhaž Znjowski, pucź Wósserkich drohi khćiżnje, załoži schofer do tołstcho nadrožnjo ichtoma. Najsterje je jemu spinadło saprajsko abo wón so nékak [illegible]. Auto so jara wobschkodźi. K. Khłara a jeho manželska slezkach taj j woja. Njeźitaj pak so dale [illegible] a tak je wóz na nich hišcše złožownje wrotešcu. Tak schórkrej so nicźo stało njeje. Wobškodźenje auta so do khłóch Boschcź j wosom domje.

S Drježwow. W shromadźiznje naschego serbskego towarstwa sondźenu njedźelu rosrjsa pschebyda hubjene wobsteznjosce w towarstwje a měsesche sa smukt, so h., njeje pschinoschk sbérał. Słabje wopytana shromadźizna bjerješche sa nusne, so so w pschichodnej shromadźiznje pschinoschk wobsamknje. Dale sabéraschc so towarstwo z płaćiznami pschikupnych hnojow a žebi pola „Sserbšího Hospodarja" w Budyšchinje wjcše hnojidła ksasa. Stónćaje powjerjenowa pschebywa knjeza wjchkupza Hajescha z Łaša za cźestnebo sobstawa towarstwa „Sserbowe Bratrja".

S **Wulkich Sdźarow.** Njedawno je so nasch wjeźnjan P. F. z Botharrkese domoj wrócźił. Won bješche we wojerskej khłžbje w Afrizy, je pak wot tam cźeknył a pod wulkimi wobcźežnosćemi nasprjedy Botharšku dospił, hdźej je někotry cźasa pschebywał, so by žebi pjenjesy za dompucź sabrał.

S **Kobliz pola Wulkich Sdźarow.** Tu wotpali so njedawno dopołdnja Kulcźej brózeń, kotraž wuhlowemu družstwu „Eintracht" khłuscha. Kak je wohoń nastał, njeje znate. Móžno je, so by jón dźesći samóchrile.

Žnjowy nałožki — žnjowy źwjedźen.

Wjeśne spomoženstwo a pěstowanje domisny njeje ženje w tym swój nadawk widźało, wjeśnjemu ludej měschćanstu kulturu pschinjeśeć. Ale je so starało, na kraju wotpočowaze mozy šhudźowaćz a je po móžnosći k bohatemu žwjožkiwjenju domjeśeć.

Žadyn cźas njeje tak pschijomny, domjaze waschnje s nowa wožiwjeć kaj žnć. Ludstwo pak njeda so twóricź. Tuj njepytajmy hatle za rjanymi programami, kaie śledujemy pola prjedownikow, kak někdy bé. Dajmy so nawucźicź a spytajmy, stare nałožli sašy wožiwiś.

Kak rjenje bé, gdyž psched někotrymi njedźelemi hólzy swój klobuk s twórtkami a pišanymi bantami pyschachu a do pola dźěchu, so bychu sašyłli. — A gdyž poštrelna fitna fóra s wénzom a s pišanymi bantami pyschena, do dwora so cźumpaschće! Potom shromadźuje ratar wschěch, kotříž cźeźu dnja a horzotu s nim dźěłichu, k shromadnemu „k žnjowemu" šwjedźenjej, tón je prastary. Žnjowe wénzé a banty pyschachu šwjedźen, hdyžba hrajesche, wjeśnjenjo cźahachu po wšej wotoku, rjane śpěwy a schtuczki so pschednoschowachu. Młodosći wjetowasche so w šyczenju a pschebjenju. A s wjeśnjatej rejtu skónczi so šwjedźen.

Stary cźas njesnajesche žadyn žnjowy šwjedźen bjes dźakneje modlitwy pschi hoscźinje, bjes słowom žohnowanje na špocźatku abo kónzu. Teź na žnjach spominachu dźakne na khudych.

Shromadny žnjowy dźak šlusscha do Božeho domu, wupyschenebo je žnjowymi darami. Njeje tam teź ruma sa woporny wołtar, kotrehož bary so khudym pschiwobroca? Kak hinak móźa tute dary skutkowaćz hacź morwe pjenjezy.

A nětko rucze do dźěła! Pschewjesele mudrosće njeje trjeba k tajkim rjanym šwjedźenjam. Tróšcku sirowego rosuma, wjeśnjateje myśle a cźpjeje, cźuczíweje wutroby. Sću te sjednocźene, potom so žnjowy šwjedźen porodźi z žohnowanje njewuwostanje.

Malešchaźy a Pluśnikezy šwjecźa lećża tak prawje ludowy žnjowy šwjedźen. Na njón šu žiżo wschitzy pschepschescheni, kotříž nětdy cźaš néźnebo dźěcźaśtwa w domach a statokach pschećiwichu a nětko wjazy w domišny njebywaju.

Woćakowanje.

Michał: Schto teź to pschi wóchach wotmyšlenjach a kompromišach šónčnje sa mnje wotpadnje?

Cyrkwinske powjesće.

S Wudyšchina. 7 njedźelu po šwj. Trojizy — na 10 khwilnym dopomnjeńkim dnju na špocźatku šwětoweje wójny a k cźestnemu wopomnjeću padnjenych:

W Pětrowskej zyrkwi rano wo 8 hodź. předowanje, sarał Mende, zyrkw. hudźba: „Njewopuschcźa mje". modlitwa wot Kuckena, puwjedźe sjednoczeństwo nětdyschnich wojerskich hudźbnikow.

W Marijnej-Marcźinej zyrkwi rano we 8 hodź. spowjedź a šwj. wotkasanje: sarał Eber: dop. w 9 hodź. předowanje: duchowny prim. Haebler, zyrkw. hudźba: modlitwa wot Kuckena „Njewopuschcźa mje", puwjedźe sjednoczeństwo nětdyschnich wojerskich hudźbnikow.

W cźeśtnym haju na Tuchorišcźu pohrjebnischcźu dop. w 11 hodź. šwjatoczesnosć k dopomnjeću na padnjenych. Sćrjedźenski narěk ma duch. prim. Haebler. Khorałna hudźba: koncertny a dźiwadłowy orchester.

Sćrjedu pop. 2/3 hodźin w Pětrowskej zyrkwi modlerska hodźina sa njedźelnicźe.

Schtwórk pop. w 4 hodź. w towarśtwnym domje towarstwo wowkow: sarał Eber.

Sbérka sa wosiwnu diakoniju.

Tydźeńske sastajenstwo ma w Pětrowskej zyrkwi sarał Mende, w Marijnej-Marcźinej zyrkwi duchowny prim. Haebler.

Boża hłuzba w Pětrowskej zyrkwi pschih. w 12 hodź. njedźe.

S Cźorźiny. 7. njedźelu po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. šerbska spowjedź a [illegible] hodź. šerbska a dop. 1/2 10 hodź. němska Boża hłuzba s dopomnjeńcom na wudyrjenje wójny a na padnjenych.

Se Sćrjecha. 7. njedź. po šwj. Trojizy [illegible] 1/2 8 h. šerbska spowjedź a šwj. wotkasanje, dop. w 9 hodź. šerbska Boża hłuzba, 3/4 11 hodź. němska Boża hłuzba. Popołdnju w 4 hodź. [illegible] sa wudyrjenje wójny, pschi pomniku. — Kollekta so sbéra sa [illegible] dom na „hłujanych jamach" we [illegible]. — Semjerny šerbski so špéwa sa Hanu šondobnjenu Nyčkołu (Zyjatšku) se Sćrjecha. — Swórnowmaj: Mag. Emil [illegible] a Dźiwina s Hanu Elšu Lutzenšku se Sćrjecha. — Semjerski: Matej Cźaćzula pola [illegible] Khristiana Bóliz pola Sćrjecha.

Přilopk.

* **Zhła žwójba pšches nakazeny „cornedbeef" šaležojcźena.** Dźěłaćeŕ Wohlfart w Griesheimje nad Mainom běsche cornedbeef (mjaso w tyčach abo Fleischkonserven) kupił. Borzy po jědźi šthoricźu jeho 5 dźěći a sa krótki cźaš w Frankfurtskej khorowni wumrjechu. Teź starcźej sej khorej, tola wobsteji nadźija, so sašo wothoriješ. Wschitcźina łaźedojcźenja njeje hišcźe znata. Lékarjo tu wěź dokładnje pschepytuja.

* **Profesor jako wotwjednik.** S Palerma je romantiska powjesć wosjewja. Jedyn slubowany profesor da jenu 50 létnu widowu, kotraž lepschim kruham pisałuscheńcze, pšches saplaćenjowych pomocznikow po wšelkich prawidłach wumjelstwa wotwjesć. Ale hižo na pschichodne ranje bu knjeni, kotraž bé po dołcźu njewšědomy wušeł zyle derje pschetrała, swojej swójšbje šaho wrócźna. Salubowany

* **Lawo rostorhał.** Dźěłaćerja, kotrež we Brüsselskim Variete-dźiwadle sawjazu ćłuku njedźelcze, napadny na dobo law a jeho tak rostorhu, so strach wo jeho žiwjenje wobsteji.

Za nowu ćłtanku

su darili 937,43 hr.

Dalše dary z Wotrowa (přez Marju Rychtarjec)

k. Pawoł Cyž	1,— hr.
k. Pawoł Šórak	—,50 „
k. Pawoł Wjaczlawk	1,— „
k. Jurij Cyž	1,— „
k. Jurij Bulank	—,50 „
k. Jan Wawry	1,— „
kn. Madl. Rychtarjec	1,— „
k. Jurij Rychtař	—,50 „
k. Pawoł Bulank	—,50 „
k. Jakob Krahl	—,50 „
k. J. Hajdan	—,50 „
k. Jakob Robel	1,— „
k. Pawoł Symank	1,— „
k. Michał Delan	1,— „
k. Jurij Jurś	1,— „
k. M. Rjada	1,— „
k. N. Šomjera	1,— „
k. P. Mildner	1,— „
k. A. Rietschel	—,50 „
k. J. Rychtař	—,50 „
k. P. Šolta	1,— „
k. P. Čornak	1,— „
	18,—

Přenošk: 18,— „

k. P. Robel	—,50 „
k. P. Weelich	—,50 „
k. M. Kokla	—,50 „
k. M. Weelich	1,— „
k. N. Jurś	1,— „
z Kašeo (přez Hanu Šołtic)	
k J. Cyž	1,— „
k. J. Rjek	—,50 „
k. P. Šolta	1,— „
kn. M. Rjedźic	—,50 „
k. Jurś	—,50 „
k. Mětka	1,— „
k. Mikl. Šolta	—,50 „
k. Jurij Krawža	1,— „
z Krjepjec (přez Marju Rjekec)	
k. Krjenk	—,50 „
k. Labza	1,— „
k. Rjerja	—,50 „
k. Pórtka	—,50 „
k. Koch	—,50 „
k. Nelč	—,50 „
k. Pjech	—,50 „

wšo hromadźe 988,93 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimuje(tej) Serbska knihafnja a Serb. [illegible] banka w Budyšinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Jednta „Sokol" w Ralbicach ma wutoru wjeśor zhromadźiznu a potom zwučowanje. Njech wšitcy wšěsće přińdu. Načolnik.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje ma přichodnu wutoru 5. 8. měsačnu zhromadźiznu a spěwanje. Wažne wěcy dla Njeswačidła (24.8.) maja wuradźowaś, tehodła dyrbją wšitcy přińć! Předsydstwo.

Budyšska „Rjesada" zeńdźe so póndźelu, 4. augusta, wjeśor 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje.

Serbske towaŕstwo „Zernicka" w Lichanju ma přichodnu wutoru wjeśor 1/2 9 hodź. saso spěwanje. Prošu zo kóždy přińdźe. Wićaz.

Serbske towaŕstwo „Zahrodka" w Delnim Wujezdźe změje njedźelu, 3. augusta, pop. w 4 hodź. pola Haśkec wurjadnu zhromadźiznu. Sobustawy do hospodaŕskeho wotrjada horje wozmu; chcemy sebi wšelake symjenja a přikupne hnoje skazaś. Dale prosymy wšě sobustawy „Zahrodki" zo bychu přišłe, dokelž mamy wšelake wuradźowanja dla přinoskow atd. Předsydstwo.

Serbske towaŕstwo „Jutrnica" w Njeswačidle wobdźěli so přichodnu njedźelu při Božej słužbje we knjeźim parku. Sobustawy zeńdu so k temu we čornej drasće a wysokim kłobuku, z dypkom 3/4 8 hodź. rano, na dwórnišcu. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Sobustawam Khwaćanskeho serbskeho towaŕstwa zdźělimy, zo njedźelu, 3. augusta, zhromadnje ke mši dźemy a so pola k. Polana tam w 9 hodź. zhromadźujemy. Dźemy z khorhoju na serbske kemše. Předsydstwo.

Spěwne towaŕstwo „Meja" w Radworju ma njedźelu 10. augusta, hłownu zhromadźiznu pola Delanec, Započatk pop. w 4 hodź. Městopředsyda.

Hrajerjo za skhadźowanku maja přich. sobotu 2. 8. wjeśor w 7 hodź. (nic hakle we 8 hodź.) předposlednu pruhu. Wšitko bjez knižkow, wšo z hłowy! Swjedź. wubjerk.

Serbske studentstwo čini wšě serb. tow. wospjet na to kedźbne, zo so lětuša hłowna skhadźowanka 9. 10. a 11. žnjeńca w Hornjej Hórcy wotmeje. Serb. towaŕstwa so należnje proša, sebi tutu njedźelu, swobodnu dźeŕžeć a so prawje bohaće na tutym studentsko-ludowym zjězdźe wobdźěliś.

Serb. studentstwo

Tow. Serbowka ma wutoru, 5. 8., pop. w 2 hodź. w Ralbicach swoju hłownu zhromadźiznu, na kotruž ma kóždy sobustaw „Serbowki" wšěsće přińć. Na rozprawy nic zabyć a nastawki sobupřinjeść.

Serbski ludowy orchestr. Njedźelu, 3. augusta, dop. 1/10 hodź. pruha wšitkich dujerjow za Njeswačidłski koncert.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodaŕski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnym. — za nawěšćki: A. Dučman, w Budyšinje.

Zažne běrny
po wozach a wagonach kupuje
Paul Bennewitz
w Budyšinje.

Vogtlandske gardiny,
witraže, story, bildowe a sofowe přikrywy, wlóšskowane sukna, rólowanske ruby, wšo jara płaćiny hódno poruča
K. Erler w Budyšinje
na stujych wikach 11, napřeća „Złoteje Lwóždy". Rěči serbski.

Žiđžane šórcuchi krasnych mustrow a wuznamneje hódnosće su dóšle!

Wulke reklamowe poskićenje!

Kóždy kupc jeneho šórcucha dostanje por najlěpšich štrympow darmo!

Muselinowe rubišća, nahłowjace rubišća w njedosćehnjenych rjanych wuwjedźenjach po bjezkonkurenčnych tunich płaćiznach

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868 — Telefon 12.

K hermankej

wosebje přihódne
składnostne kupje

Alfons Schauseil w Budyšinje

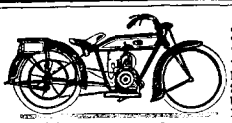

Ze swojeje serijoweje fabrikacije po jenosćowych płaćiznach poručam:

K. S. B. - motorske koła

hódnostne dźěło, lěto rukowanje, z D. W. K. - motorami, 2½ PS., k jězdźenju hotowe, jene po 585 hr., — z přisadnym běhom, kopłowanjom a 2 khodomaj (Gängen) 680 hr. Podawam haydom ze składa abo za někotre dny.

K. S. B.-twarjerńja jězdnych kołow Kurt Schieback
w Budyšinje w husarskej kasarnje, telefon 536. Předwjedźenja a poskićenja darmo.

MERSOVSKI
Kuchinske časniki

Přenajeće hońtwy.

Naša hońtwa ma so njedźelu, 10. augusta, pop. wot 5—6 hodź. wot 1. septembra na 6 lět jenož na wjesnych přenajeć.

Wšitcy wobsedźerjo wjesnych ležomnosćow, kotříž maja prawo hłosować, njech přindu do wjesneje korčmy.

Konjecy pola Ralbic.

Pětr Janca,
předsyda.

Swjatojanske kupjele w Šmječkecach.

Njedźelu, 3. augusta 1924, popołdnju w 4 hodź.

wumělski koncert.

Sobuskutkowarjo:
knjeżna Rut Krawcec, operna subretka při měsćansk. dźiwadle w Kielu,
knjeżna Klara Piwarcec, pianistka a wyšša wučerka za klawěr při Drježdźankim konservatorju,
knjezaj Willy Roth (husle) a kral. hudź. direktor Bjarnat Krawc (přewod) z Drježdan.

Na programje: Smetana, Dvořak, Wieniawski, Beethoven, Mozart, Schubert, Löwe.

Po koncerće **reje.**

Najwěsćiše zapołoženje pjenjez

je stajnohódne lutowanje
rentskich hriwnow.

Wróćopłaćenje stanje so na zakładze dollarowego kursa Nalutowanja so hižo wot 1 rentskeje hriwny přijimuja

Budyšska měšćanska nalutowaŕnja

K hermankej poručam:

Ručne dźěła

hotowe a narysowane, wšu potrjebu k wušiwanju, hotowe žonjace šaty, košlace sukno, šórcuchi, mušace a žonjace štrympy po znatych tunich płaćiznach;
dale předrysowanja za ručne dźěła

E. Günther
w Budyšinje, rózk mjasowych jětkow a žitneje hasy.

Přelosowanske wěcy

we wulkim wubjerku
(towarstwa dostanu wosebity rabat)
pukawy (Luftbüchsen) so wupožčuje.

Seelenfreund & Co. w Budyšinje
při měšćanskim dźiwadle na lawskich hrjebj. 12. — Tel. 222.

Hosćenc při Klóštrje

Dalewjedźenje

mytowanskeho škata

je **dźeńsa sobotu**, 2. augusta
a **jutře njedźelu**, 3. augusta
popołdnju wot 5 hodź.

Komitej. Hosćenc.

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

z. dr. z w. r.
(Warencinkaufsverein zu Bautzen e. G. m. b. H.)

Njedźelu, 3. augusta, k hermankej, je naš wosebity wobkhod za *manufakturne* twory a wobuća w zakońskim času wotewrjeny

Poručamy cyle wosebje:

Drastowy satin	**Ložowe šaty**
čorny a barbny, metr. po 1.75 hr.	6/4 metr. po 1.20 hr. 9/4 „ „ 1.80 „

Košlace sukno, metr. 65, 84, 95 pj.

Turnowanske stupuje — sandale wšě wobuća za dróhu po najtuńšich płaćiznach

Prosymy sebi wukładne wokna wobhladać!

WILHELM RUDOLPH

evorm. Heinr. Müller, Kaiserstr. 8.

Ze bych mojim čestenym wotběrarjam

wurjadnu přihódnu kupowansku składnosć

poskićił, chcu so po dźensnišich wobstejnosćach złožować a wotmělam wot dźensnišeho dnja hač do 9. augusta 1924

wulke

saisonske wupředawanje

Mój cyły tworowy skład, dobre sortimenty regularnu dobru tworu, kaž

hełčace a hólčace woblečenja
◆
drasčički za čěšne dźěći
◆
trikotaže
za žony, mužow a dźěći.
◆
krawaty
◆
košle ze šemisetom

sportske a klubowe lacy
◆
žonjace a dźěćace jaki
wołmjane a židźane
jumpry
golfowe bluzy
◆
pótniki
wobleki a kholowy
◆

kupanske wěcy
◆
štrympy soki
nizke soki, stucy
◆
rukajcy
◆
šórcuchi
◆
spódne suknje
◆

podstaju saisonskemu wupředawanju **a sym płaćizny bjes dźiwanja na samsne wudawki wo wjele poniżił.** Wušijće tuto poskićenje we Wašim samsnym zajmje hač nanajbóle, přetož poskićuju lěpšiny, kiž so zrědka wróća. — Dokelž mam jenož mało wustajeńskich woknow, njemóžu wjele swojich wosebitych poskićenjow pokazać a prošu wo **wobhladanje mojich bohače zrjadowanych składow** bjez kupneho dyrbjenja.

Žane zamjenjenje! Žane wubjerkowe připósłanje!

Aeltestes Strumpf-Wall- u. Tricotagenhaus.
Grösstes Specialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a Platze.

Hosćenc w Tranjach.

Njedźelu pop. wot 4 hodźin

zjawne reje.

Přećelnje přeprošuje
E. Kreibigj

Wysokosuśelna

kruwa,

dokelž je běła, je za 400 hr. na předań na ryčeŕkable w Debliškowju pola Hodźija.

Wysokosuśelna

kruwa

je na předań w Jitku č. 10.

Pytam k wjazanju

strowe čelo

oldenburgskeje rasy.
Handrij Muder w Drobach.

Derjezdźerstwu

sykanjowu mašinu

z mocowym dźerjenjom, z doprědkaz- a wróćowyćerjenjom, ma na předań **Mikławš Mikela** we Swinafni.

Diplom Goldene Schmidt
SPEZIALIST FÜR NÄHMASCHINEN
BAUTZEN

Žony

Poručam šiwi wulki skład pischepaikow, měchacznych a pischepabowych powjazkow, podpołožkow.

Sleju zab i robje.

Wagnerowa w Budyšinje
pischo schutešnimi wrotami čo. 6.

K 1. sept. pytam přistojnu a sprawnu

holcu,

kiž móže warić nawuknyć.
Edm. Harnisch, konditorija w Budyšinje při lawskej wěži.

Ćelčka

wot syneje krowy je k płahowanju na předań w Plusnikecach čo. 10.

2lětna jałojca je na předań w Semichowje čo. 10 p. Hodźija.

Derje zdźerżana

młóćaca masina

je na předań w Nowosalicach čo. 10 pola Njeswačidła.

Dobry wotrocy

so při wysokej mzdźi (wyše tarifa) haydom pyta. Zhonić we wudawarni „Serbsk. Nowin".

Kupuju

lumpy . .	kg hač 16 pj.	
nowiny . .	„	4 „
kniki, zešiwki, skły		2½ „
papjerowe wotpady		2½ „

F. A. Popp
na hórnčerskej hasy 18.

Přiloha k číslu 129 „Serb. Nowin“

Sobotu, 2. augusta 1924.

Nasch lětni hósćenc.

(Wobras se wotn.)

Gusta Prohiwa rěka tón wosebny knjes, kiž je pola Kowarjeja w hornjej stwičcy sa lětneho hosćenca. To rěka — wón tam jeno bydli, je w korczmje. We prjedawšnich časach puć wodjacych do hór a kupjelow, tak dalołko hač jemu nervus rerum dowjerjenja je, je ekěrko na nerwy šłorił — jeho mósćenc tež, ma nahlu łuchočinu — a tuž jemu najsamjeseńšcha wjeska dosć ma. Tu ma, schtoż k swojemu wustrowjenju trjeba — měr a pokoj. Kaž baja je jemu wschitko. Ptački schčerčerka a sjkola we polu a holi, honjace sydźawja, kokosche dakaja a huby gagoźeja. Burej ganšor je ho wjacy krócz do njeho dał. Je jemu njesnaty. Tež wschě pšy na njeho ruja. Wonj wjeśnitych snaja. A cžasnik na wěži bije hodźiny a bjertki a cžischčki tak cžasy dopołdnja. Stare liwy fonja a wonjeja a po wšej plukkoze rěcžka. Jeonorj, wschódni ludźičkla prójuja ho doma a na polu. A wjeczor, hdyž ho wschо k měrej poda, hdyž ho ani n'etkicžka njechča, — to ho wutroba rosschčerja, och tak dałoko a nuri ho do Božich rjanosćow.

Hodźiny dołho bedźi Gusta — nasch lětni hósćenc pschi šudni a myłli a fioni. Abo horjeca we swojej stwičcy šahraje sebi něchto na swojich fujglach. Chže z nimi cžasy šacžerčeł. Dźensa pak pišku kaž jenje we swojim kiwjenju. A to melodije z harmonije, kotrež dozuła njesnaje. Kaž jemu zuniš lětny wjeczor psches wocžinjene wokniešchko do trunow schcyje. Duscha, wutroba, nutrjny sarjuja, a kona nóscha wo[illegible] jeho wumjelstwa do dała. Na wschо mniwschestrowa, [illegible] pschekłane, módre njebio swój plaschcz.

W cžasu swojich „njebjeschich dnjow“ — tak mjenuje swój domol a schtó njeby jemu pschihłosował — wuzi wschu pschisežnosć, so by herbški lud a kraj studował. Je mjenujn Němc z wjetschego města a snaje Sserbow jenoż po mjenje. Chže sebjeńcy jich prosče wuknuja a nałožki. Sslucha na zuse jenu ljudki, a ho wiesseli, hdyž hólzy a holzy ł posa dom šebi herbški saspěwaja. W naschej rěcy je to hischče „móda“. A njedźelu shromadźuje jich wokoło [illegible] dom je tu i hu- ljelemi tu a pschewodża. Je bórsy nawukmył wschelake melodije a Kunicžka Jan podyjera jeho z harmoniku. A tak je tu we wšej najrjeńšchi koncert, kajšchoż we swojej prostosći lěhy hdyž nadeńdżesch.

Ale wón chže tež — to rěka nasch Gusta Prohiwa — wjesnych pschi swojim dźěle sesnacz. A to wohebje Kowarjeja, swojich hospodolwskich ludźi. Wot sajneho ranja hač do pósdneho wjeczora stoja a ho dźeja. Znješ za nasch wjesny lud žana kermuscha, žane měditšanje njeje. Wopravdźe, w wocse swojeho wobłicka je ł wóli kłikb. Na Wótkły knjesa swoje najdešišše mnowatolese, vypołdnju cžitaja prědowanje abo se schwańkkich. Byrnjez njewědźeli wo wulkim schtrohim knježe, wo wědomosći a wumjelstwu, wo tak mjenowanej dźełčanoschi, maja pak tola strowe, jasne nahlady. Wón ho próšnje, do wjesnego kiwjenja so sasnowić, chse wutrobu a duschu luda sesnacz.

Ale žnjowny dźeń, taiš prawy žnjowny dźeń na polu chže pschežiwicz. Njeda měra, donjž jeho Kowarjez nan kónczuje pschiłuoti a jeneho ranja sawola. Mlokowu polinku, schmakowu womałku a hornik kofeja dostanje k śnedanju. Kowarjez na wolmje kohu, wona kobjel, w njej sołu, herp a womaść a nałch lětny hósćenc wulki karan łikałeje wody. Budźe jara horzo. Kowar śpuče, Hana wotsbra a nasch Gusta kładze powrjestła. Hišo je taz wotpołożił. Kronu swojeho „panama“ je sady dele sesnił. Swoje schantko połoži, taz je jemu Kowar radził, na šnopy, so by wuschło. Nasch hósćenc so pocži hač jutsch'o jeno tak běži. A pschi tym nieso dale njedźela. Kowar ma paš wokoło biedrow a tam teži jeho cubischko. Njetrjeba je husto. Je to šnuženy. A Hana wołmje salu. Swowaci ho w thłódku jeneje popy, kotruž łpschicze sstaseja. Gusta połopytuje šnu. Ale podarmo. Móże ho dracžowacz a napinez. Pschego saźedże ł kónczkom do semje. Haj, hdyž Kowarcz nan sasło je krčzu pschimnje, hai to je něchto zuse šanuschče. To je zyle hinak pschihłudnje Dale a hórje błónczko šunaj; a wraki. A tuž jemu Kowarjez nan pschdstajenja, hacž trošchi njeby radsicho doma wostał. Nieje tak šnuženy. A tola dże sasło hobu. Chau žnjowny dźeń, taiš; wopraudźity žnjowny dźeń pschižiwicz.

A sasło jene popołdnju w horzym dźele. Kładże jeno powrjestła. Trěje pót. Cžini šebi pschi tym swoje myšlje. Kak kosa šnuczi a brincži! Brune spalene ruzy wjedu łu lohay a pod jeje rěsom padaja strujeta kaž wojazy na bitwischczu. Miechle, ale runje tak spalene ruzy, nahe hacz k ramjenju, wotebkratej. Wótre šmujeta, dołhe kłopy a druhdy też wósty wobschudrowaju a roskałaju je. Wócha žnlnosć cžecże do ruzow, hdyž ł zyłej „fórschu“ šnop do powrjestła wjasa. To šu schtyri ruzy, kotrez wo wonjałym mudle a parfiumje njeróšeja. A tola šu ras pschch łétami nežne a miehke byle.. Tuž ja moht maikacz tute ruzy, kotrez priedy pschi wobjedze tschpowtachu da cžežkeho dźała. A tute lube wobłrcza! Tute w rasne mjezwocza. Dźatnje a swokojnje so pčmenkwitajej, hdyž ho wrócžitaj po nowej rjabje. Hdyž takle dżeń wot dnja, kto wot lěta, šnoże zyle žiwjenje ho dreja, potom wschak bjes dźiwa, hdyž wjeczor šparne wóczka japadnu. Slez tročenej ł Božej stwórbu. A tuž bjes dźiwa. Sinje cžerwjatej nowaje mozy. Dźerżitej so Božich łasnjow a swojeho ludstwa.

Tajke a podobne myšle du naschemu Gusći pšches hlowu. [illegible] Pschchu hacž ho dohłada, du domoj. Mjes tym wobstaratej Kowarjez hrúdź a hom Gusta m[illegible] wodże. Kak derje jemu je. Wocžesstwożeny. Sapoł[illegible]ru. A derje je jemu, hyrnjeż khrjebjet bóle bolak. Wot něšta pomha kóždy dżeń trošchu [illegible] pschd wjeczorom dże powowacz. Je wokschewjenje. A starušchomaj je wotana pomoz. Słowčnje mó[illegible] ho jeno rjabu wobuzu. Wschčhnje je łuk pospytał. A tola swoje dożdżł. Och, tak ho jeho wjeseli. Sapscha do swojeho dźanika.

Dżeń a bóle ho jemu na nju lubi. Je šłajnje wjeseho ljeże mjsle. Wža do swojeho dźanika: „Cžuju ho skoro jako ratał. Hischče jenje mi njeże dowol tak słodżał. Wołmu łutši pod pazu a cžahnu nan do lěha. Leżu, cžitam, honju, šmorczu. Sstrěham i połnjeho cžsty powětr. Sahłu žito, dżeżet a trawu. Wobjedniu prenjeże rjadowanje w „Herbšli [illegible]. Pom w milozy jahły a połwiku kaz šnješaż. Sstuchom wjeśnym bólzam a hozam jich spěwam a pištam k jemu. Spěwam je ł dźěle šobu. Sswm hižo troschku herbšli nawukmył. Och, tak rjenje je, ł tutym jednorym, prawnym, bohsabohsałnym ludźi[illegible] rosmjelstwo. Dźiwaju ho dywbłich na jich mudrych nahledach. Schto mi pomha nscha moja měchčkanska idźe łanosć, hdyż dyrbju tola w mnohim jich rosum, mysle, wutrobłosć, dobrotu, łubosć wobdiwkacz. Kak šebi spjetuja a haja wótzow nałužli a waschnja, rěcz a wěru. Tu šym cžłowjek a šnědm to bycz. Tola nja dołho wjazy. Bórsy dyrbju wróżo do Babela, we wyšokim komarju a kłúdkich alebšnich kostlni. Wschčhnje dyrbju łoschoż sejmowacz a njemóżu strowcz: Ponihaj Bóh! Njewjazy [illegible] tola šum w jenjem kraju. Hacž budża na prěnjim dnju bura na mni widżecz! Ale dżensa je hižo wěste: K lětu sajo tu!“

Se stareje krónki.

W lěcze 800 běsche zyte Adriatiske morjo samjersjene a 1132 rěka Po wot města Cremona hacz k wulkiej. Wsches rěku Rhone mózachu łudko se šuchej nohu hicz a w wjazach samjerznyj wino w šudach. 1240 samjerznyj morjo w Beneškich lagunach (Benedig), tež wschě kanale. Se šamjemi, ale bies koni, jěžbzachu po nich. 1290 pschikrу šo Kattegat ł tołstym łodom a 15 łet poddżisko mózachu se šemjemi na Balcke wot Gdanska hacz na danske kupy jěcz a do jich šłowenzkeho města. 1334 běsche šima tak kruta, so hornjojtalske jśory samjerznyschu a krutka šchkoda na oranczach a zitronach nasta. 1433 dżeże šo šnědź 40 dnjow a nojom njeschcschtawajo a telko šurka hischcze kenje prjedy a poddżisko hyło njeże. Hodu 1493 samjerzny šaliw we Genua dożzla. W lětach 1594, 1621 a 1638 běsche morjo wokoło Rěki, Benecškow, Marseille a druhich šaliwow pschi Adriatiškim a Sstrjedżnym morju samjerznjene. 1658 cžeschnjeske Khjorla X. je šwojim wóšskom, ł zyłej artilleriju a ł wósmišnom pšches mału Belt. 2. oktobra 1708 nandże ho telko šnješa, so ón wjele wina a šadowych ichtmow šmżeżnych. 1709 běsche jara šumne lěto. Najnižše řejsche thermometer 8. januara 1716, mjenujzo 107 šnopnjow Fahrenheit (po nim ko thermometer w Berlinje we Amerizy měri, 107 F. = 41,5 C). Kónz mě za 1719 běchu šłuduje w Barlinje hischcze šamjerznjene. Jene šobu ł małšymnischich lět běsche 1739 ł 1740 a trajesche wot septem. bra hacz do junija. Powětr běsche z cžasami tak tołsty, so ledy šwonjenje šwonow kłyschachu. We wschelakich krajnach njemózachu mortwych pohrjebacz, dokelž běsche šemja tak twjerda, so rowy wuhrjebacz njemózachu. Tołstoch łodu na Łobju běsche hischcze w měrzu dwaj łohczaj. We Spandawje noschesche łód na Haboli hischcze hrjdź hayrleje wós a konje. Sšamo 10. junija w nozy, šmjerznyschu jenemu burej, kiž běsche w Bilkowicach Salzwedla troschtu šjankojty ł konja padnył a leżo wostał, ruzy a nohi. Wjele dżiwinu a ptaczkow buchu w tutej šymje šmżeżnych. Hdyż běsche zunischo, namakachu cžełu šmjerznjenych hornow a sajazow. Hakle tónz augusta mózachu ho žně domoj hracz. Ale wunoschi běsche tak šnadny, so wulka drohota nasta. Lěto 1745 pschinjeże sošo wjele šněha. 4. januara 1757 šmjerzny w Dreždżanach straża we šwojej, schkłatkni. 1763 běsche mało šnědża, so to pak kruta šuma, so šłudnje, rěk. a haty šloro hacz do dna samjerznyschu a tak běsche wulki njedostatk na wodże. Zara krute šymy běchu we łetach 1776, 1778—1786 a nożeże 1788, tak so ptacki mortwe ł powětra padachu. 14. meje 1825 běsche jara šuma a njele šněha. Wino wo[illegible] Mischna šmjerzny do cžista a wjel šadowych schtomow bu šnižennych. We Rudnych horach šmjerznychu wjazore ržnže. We šymje 1837 hacz 1838 postupowaše šuma hacz na 26° R. Lěto 1845 pschinjeże najšpitniischu šumu zyłeho lětstoka a Lobjo pschepław; zyłe krajiny, łodowe schkruty powaliche słoły Drježdżanskeho mosta, na kotrymż šwjaty hichż stejesche. 20. nov. 1851 poczа šo rano šnědź hicz a w běhu 24 hodźin běsche šo telko naischo, so wschón wobłkod na dróhach a železnizach łasta. Hakle po některych dnjach hodżesche šo kněh wuhrjubacz. 1866 šmjerznychu 23. a 25. haprleje we naschich krajinach ikoro wschě tżenja a pšches krute šmjerschi 23. a 25 meje šnicki šo rjele žita. Wo šymje 1870/71 wędża star; wojazy po[illegible]edacz, kotsit šu w Francowskej wschu cžežu pschenjeżke. Se šwojeho naschonjenja wěm, so běsche šima 1859 ł 1860 jara hruba. Też wjele šněha lehdom běsche.

P. w P.

Wulčt do Kalifornije.

Kalifornija! Sšłuhjeny kraj, hdyž ho šłajnje do słota sasowujesch hdyž dżesch je kołom wokno rosbiwaju, hdyž ludźo se šetrmi łyżkami a schtyżkami jěsza a pija. Tak šebi šnamo tak nětrzyżnih tónle kraj pschedstara. Kajšt pak wopravdźe je?

Tovjarschar Nowego Winskeho Zurnala wopřišnje wulčt do tobole kroża połnoznje Ameriki. Najprjedy dołhi puć, ktoro pschedołhi. S kłowneho města Mexika do San Fanjsisla je wjoza hacz sto hodźin jěsby ł expreskom (spěchnym cžahom); schtyri dny a schtyri noze hrdżischa sawrjene we wosu, a wós je pschehrěty ł palazymi pruhami Božeho kłonza, pschehrěty, haj sloro wopalemy.

Sa dwaj dnjej — město El Paso w Texasu. Dopiłował je hischcze žiwy, ale kaž žiwy stoły. El Paso stejі nad schero-žołtymi wodami (rěki) Rio Grande del Norte; wsched 10 łetami běsche to łyuda wjes ł driewjannymi barakami, dżensa — wulke, ludne město ł domami do mróżeli wyšokimi a šepjemi autow. Je to typowe město (jako pschikład) njesmérenje spěschneho nastacża a rosmicża.

S El Paša jědżemy dale po rospalenych kotijach železnizy (južnjeje). Krajina bywa wokoło naš dale a prošnischa, puscžicha, šuschischa, je šrudny napohlad. Schtož wócżko dowidźi, nihdże šwježega ani cžłowjeka. Jeno wjeczor, hdyż so šłónzo khowa, šnoschuje so wésta spokojnoscz (kaž baika) nad lemju. Niebjo so cžerwjeni wot wobšłora (horizonta) hacz do šamoho wjercha ł hłubokej cžerwjenizu kaž purpurowej. We tymle purpurje šbadża so te hory a hórki cžnowe, haj cžorne, kaž łuny popjela we wonjuju. A w šamym cžasu so hory a hórki ł ranju pokrywaju kaž se šlébokom, šwjetłym, schérym a brunkotym. A nasajtra po tajšimle wjeczoru nastawa šraschny dżeń na hobrišej puscžinje Kolorado. Ani kapki wody nihdże, ani dešchcżika.

Jenoż puscžina!

Sta kilometrow šamoje puscžiny, hłubje leżazeje hacz schpitz- morja, a ł taiżej horzotu, jako by šnat zyle pschi wocžinjenych pjezach hobrišeje fabrik. Powětr je tak rjez pschepełnjeny ł wohnjom. Sšamo te metalowe dżele wosa, kotrež šu šrajne ł thłódku, šu tak horje, so šo jich dótknycz njeśmědźi!

S pokłpora mucžnoty budżi cže nahle nékajki šrcany wotbłyschcż. Wocžinjeni mucžnej wozji — jědże, wopr.awdże jědże. Schwižne, cžemnopsetene tu stoja, ach, kajša spr ożiwna seleń to je, tak wołschewja cži rospalenej wozji! Bo ju błać, pschcżeli šmy puscžinu Kolorado! Mjes łěgami šwcża šo jcże žitnischcża a dale łuh, tucżnje šelene łuki, ł ogża pošuc'ene, a hyłna łubohna wóši šyna njeże šo w powetře. Wodo, woda w rězy, thłódna, cżerstwa woda! Mane domy w selenych šahrodach a dale droha wobšnadżana ł wobejn šrenom ł wobłotnimi topotami. Je cži jako by šo krajina šmějł otaka — kaž domo. A tola, hladaczši blize — wschitko je to h'nak; barby, wschć barby šu bohatsche, tucżnische, šycżische, łuże. Sšamy w južnej Kalifornji. Pjerschej je cżorna, bohata, płódna; płodži a rodži wschć powły poknużeneje Europy, ale też južneje Europy, na pschikład wino, šigi, datle atd. Hohrše pomeranzy (jabłuka) po tyšazach šwécża po šotte pjches šusni cżmown seleń. Hodżiny dołho cżeri cżaj pšches tule tši krózą zohnowanu krajinu, hdyż pódła nascheje jědże rosce šchwiłna palma.

Sšónczuje, trókło pšched wjeczorom, dojędżemy do Los Angeles, prenjeho kalifornišeho města. „Město nadżeje šnjenje, kralowny jandżelow“, to je hamtše tarošchpanische mjeno tohole města. A rjane je te město, Los Angelos! Drohi (wulizy) cžiste, pschedewantuje peknje šarjadowane, wukładne wolna bohate. Elektrišita železniza tu jědżi; jeje cżahi rychle ka tłoki lecża na wjerschki horow a hórkow. A tu stoja pschekrašne wile najwschelakorišchich stylow, pak murjowane, pak drjewjane, ale wschitke krašne. Swjetlcha wschć ł dwěmaj poschodomaj, nětro'e też ł jenym. A łóżdy dom je wobłtupjeny ł derje hojenej šahrodu, a widżiš tu wjele schtomow a dżiwnych rostlinow pokněżnych (naschich) a južnych (italšich) krajow, a byrnjej najthydšch domik, ma tola pšched durjemi ł najmjeńšcha jenu palmu, pak zypręšu, pinju, pak jědlu ł powitanju hošći.

Porno parnym horzym nozam w Mexiku šu tu nozy thłódne a spodżiwnje miłe kaž naschе w lěcu wokoło Jana a Jakuba. Zyła šwórba wonja sa kwětkami, klinczi je šwukami mandolinow a mjehkimi špěwami holzow a žonow. Wobłukaze nozy pokne radosce a traśnosće!

Kusch zoja! A hdyż wschć tele łłożby ludźi a nafkrajow womjelstwo, leżnje šo cżłichna na město. Sšéboroe šwętko nozy pschikrywa drémaze město ł pokojom. Wschitko šni a nad městom wocżuja hwězdy, kotrež tu jaźnischo šwécża hacz hdże druhdże, jako bychu šwężcżke ł cżesci Kralownje njebješ, pod kotrejež šakit něhdy tuto město stajichu.

Schtóż ma łóschť a — pjenjesy a potu dosć, dojędż šej tam!

W. K.

Přiłoph.

* **Ssamomordarstwo.** Na šnatych Wakowskich konjach wikach w ranišej Prusej pschcha dur konja sa 600 hr. Domoj pschischedschi a hebi pjenjesy blize wobhladawschi, pytny, to je město štorhirnowoch renišich bankonkow (Rentenmarkscheine) štare štomillionke papjery, kiž tu tannym troschku podobne, dostał. To jeho pohnu, so šo hnydom šatšeli.

* **S mořom do hłubiny padnył.** 29. julija popołdnju sta go cżežże njeboże w Rodinghauzene we blišo'cži tworowcho dwórnischcża. Pšches nędżże 12—13 metrow dołhi Höhne-móšt bě šo železništa cżara ł wotwożowanju zbżelowe

powozu. Sposobu dże ju móst wot żelesniżgo k prènjemu ratej trjebał. Hdyż wczera popołdnju jedyn z 3000 zyhe lemi pokkatżeny wós pisches móst jedżeche, skamachu so schrubhy, kotrež żelesne rjady hrjeda dżerżachu. Dwaj dżełacżerjaj so morischtaj, a dwaj druhaj cżeż so kramischtaj, schkrjo dżełacżerjo wutkowachu zwoje żiwjenje.

* Shtorjenje w Görbersdorfje. Hamsż'a pruska potwjescżeńka służba dżełuje ż horjenjam w Görbersdorfje, so żu żo we winowatej trubkalzowej jędży paratyphusbazille (B) namakali. Hamt'e wo'jewjenje rèka: Trubkalzowa jędż so sobotu, 12. julija, mjes 6 a 7 hodź. wjeczor ż cżerstwych se zahrodby wsatych trubkalzow pschiprawi, kotrež so po dwojim wumyczu żyre wuścżu ż wotwarjenym milom, ż cżerstwymi jejami, ż zokorom a ż gelatinu. Jędi tżejeńe pscheś nóz we wjelebe a so na druhi dżeń pschipokdnju (13. julija) poscheńeche. Wjecżor mjes 8—11 hodź. thorjechu potom nèhdże 230 wosobow na pluwanje, hlowubolenje, tymiżu hacż do 41 stopnjow, nahłe bèhanje, spinanje. Hospoża, kotrež bèsche jędi pschihotowała, wopta pschi tym sobotu popołdnju dwe żedżnej łżicu. njejdżeche dże pak njedżelu niczo żwjazy, thodła pak też w bèhu njedżelnego mjeczora łkhorje, hvernież też łohay. Wschitzy, kotrż bèchu trubkalzay jędli, thorjechu ż wuwlacżom jeneho muża, kż strowy wosta, hvernież bè dwe powèdżi jędł. Wschitzy, kotrż njebèchu trubkalzay jędli, wostachu strowi. Sturjo se thorjenych wumrjechu, wschitzy druhi su bjes stracha, ż wjetschego dżela mjenje abo bóle wuitrowjeni. Pschi wotwrjenju cżeła zemrèteho wschitzcho lekarja su we kjonje (Milz) paratyphusbazill namakali. Dokeż su pscheś pschidawsi trubkalzowaje jędże po tdacju bjestrafche buli, so mèni, o bèhu cżerstwe je thorjech wiele trubkalzy ż paratyphusbazillemi zanjerobjene. Trubkalzowe rjadźi njebèchu po poslednjim lèto dozpla hnojili. Dokeż pak su w Grübersdorfje wjele wulkich impschi, je mènjenje nastale, so hu we thorjechu bazille pschenjeśe. Noschero bazillow (wulke wjele) we wuktawje so hacż dotal nadesche njejsu. Najsterje je w zyrodie, kotrež pscheś nóz sżeje'che, wiele torina ho wutworiło. Wschè trèbne nakrawy su zarjadowane, wosżebje bèrne bakteriologiske pschepytowanja wschitzay thori a służowni buchu pschepytani.

* Straschna żmilna żotra. Wo swoje zyte samożenje je pschischła jena wjeni, kotrež ż Wuhet'eje do Barlina pschindże. Hižo w Pżazwje mèsiesche njeboże. Tam so ji ruczna tosch'a te 100 hrivnami pokradny. Na Anhalskim dwornischczu w Barlinje njenamała Barlinjanku, kotrež chżysche po nju pschiżcż. Nèm'eże rècże 'toro njerozumna, thodżesche zuża bjes rady wo'eka. Tu so jena kujeni k niej pschiba, kotrež so jako żmilna sotra pschedstajі. Chżyła ch' ji we wulkim zu'ym mèsiesche pomożna być. Tuta knjeni chżyche jej najprjedy pschebyć wobstarać a to we Charitee, hdżež wona jako sotra służiże. Sestra wiedżesche ju nètk k Charitee, woteda jeje wacżok pola domotwnika a prosche'che ju, p'ched jatupom khtwil'u dockatacż, chżyche mjes tym pschijsjemjen'li formular wobstarać. Sczerpnje p'chethodżowa'che so zuża p'ched twarjenjom. Po dwejoch hodżinach słónczinje wopraschа so wona domotwnika 'a jeje wacżokom a shoni, so je jón sotra hižo wotewo'ała. W nim bè jeje zyła drasta, żaż jej pjenje'y, kotrež bèchu ji po pokradnjenju tożchi hiśchcż zbyle.

* Sapuścjerjo żidowskich rowow w Hagenje zoteli.. Sapuścjerjow, kż su żidowske pobrjebnischczo w Hagenje we Westfalskej inicżili, je kriminalna policija krjedu nimała'e tschech zajata. Sću to ischtyri muży'e a dwe żónżki. Wschitzy pschischluscheja praworadikalnym kuhnam. Wo nje'kutku pische „Frankfurter Zeitung“ hischcże: Pobrjebnischczo pscheś ieża żałostiwy napohlad. 52 pomnikow, mjes nimi także wjele zentnarjow ważaże, żu powalene, róże na rowach rostepłane a błèrn wurnyte. Ssamo wotna kabały su njeschwarnjay rosbili a łamki a kèrli spowaleli.

* Strnchchra jeneho pżinżnika. Bòndżelu rano wokoło ½7 hodź. namakachu pschi tak mjenowanych kruwjazych hatach we Pòżzrèku cżèle jeneho młodeho mużtcho a jeneje młodeje żónżeje na schtomje wiżaju. Wobaj mèjeschtaj ranu we 'panju. Muż bè po tym, hdyż bè hołsu łatłkł, so ham pscheś wutżel morił. Nużłti ho wot polizije jako 25 lètny pinczнik Meier spóna, mjes tym so mjeno 18 abo 20 lèt'eje żónżeje njemożachu wusżłodżicż. Po łdacju je młoda holza ż Barlina. W jeje rubi'chku namakatej po pżiżnikej L. T. Naifferje je dołha bjesdżewałcżej mużłtcho k mordarskemu a famomordarskemu wjedła.

* Hrożenje łpolizaju — łkchidżenje. We Minje pschindże knjeni Cżecilja Matrawinka do wumjet'ko-łtawitnistkeho museja, ż jenej do papjery zawalonej drjewjanej nohu, kotruż chżyche wot mu'eiskeho dikdarja wuporjedżicż dacż. Pschi tym pschindże mjes nimaj ż wurcżezowanjom, dokeż mu'ejownik zonu njechache bjes łastupneho lisczika do twarjenja puschczicż. Sarjadnik muzeja, ministerialniy radżicżel Dr. Bu'dbeck, mèschesche so do swady a chżyche knjeni Matinowiku policajej pschepodacż, nacżoż jeho knjeni kopoka a hłupaka mjenowaleche. Khłołtan'e łudnistwo, kotrež mèsiesche nètk pschecżiwo knjeni Matinowiki da łranjenja łastopiżeje cżeleje łakrocżicż, wutrinowa ju ł tym wupraje-njom, so je jeho łarjadnik zyle njetrjebatwschi do wurcżezowanjow muzejownika a knjenje Matinowiki mèschał a to hischcże na taśerwa'chnje, kotrež bè cżeż'e łranjenje ża knjeni Matinowiku, dokeż chżyche ju policajti p'chepodacż. Krutа wotmołtwa knjenje na tute łranjenje ma'e żo jej tehodła wodacż.

* Schtyri dżeżi pschi hrajżanju ż granatu morjene. Se Stockholma żo pi'che: Na prjedawschim artilleri'skim tżelnischczu Bofors, hdżež żo hižo na dżeżacż lèt wjazy tżelało nje, hrajżachu dżeżi ż jenej 7,5 zentim. granatu, kotrež bèsche hižo dlèż'ki czaż jich wschędna hrajka a tehodła za njestra'chna pczeżesche. Niedżiwajzy teho pak granata rozbuchny a w'dż 4 dżeżi morł.

* Njewitany wumjelk. Sbożo w ni'ejom abo jterje we njesbożu łboże mèsiesche nèmżki łandżelny Kunza. Chżyschе żo wot swojeje parlamentarijeje dżełazoscze ze namórnej kupjeli Lebe (pschi Balcze) trochchu nocżka'ftwicż. Nowiny wo tym pisaja: Hdyż bèsche knjes Kunza antijemitiski pschedrostschi (pschecżiwo żidam) w Lauenburku w Pomorskem [illegible] (wumrij [illegible] arijske cżèło w khłodnej wodże Balta. Nadobo pschińdże do hłubiny a bèsche żo wèsczе łatopił, hdyż jeho njeby kupjelnjej lekar w posledniim wokomiku ż wody wumożił. Mjenowany lekar błyschesche bohużel na mjeno dr. Posner. Kajkej raży pschińtuscha, wo tym dwèla njebè. Tuto sertkanje ż dr. Posnerom bèsche sa Kunzu bolostne. Hdyż bèsche żo łwèscził, so je dr. Posner woprawdże żid, woteżdże bjesc wschcho dżała sa wumożenja żiwjenja. Knjes Kunza budże w tym sawżèsche khrobłoscż a na schiju łażenje żidow widżecż.

Ridderholmśka zyrkej a mauzoleum.
Kralowski hród w Stockholmje.

Kongreß żwětoweho pósta, prěni po jeho sakoženju we lěcże 1872, sendże żo tu njebožmo. Stockholm je hlowne město Schwedskeje a jene ż najrjeńschich městow na zylym świeże. Hižo Alexander v. Humboldt, znaty geograf, je jako tajki póbła Prahi, Lisabona, Konstantinopla a Neapla wobhładowasche. Stockholm rèki na mnohich kupach a ma na 400 000 wobydlerjow.

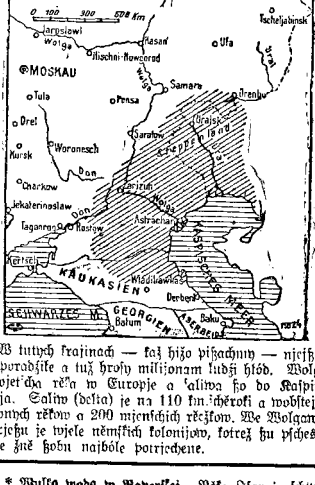

W tutych krajinach — każ hižo pišachmy — njejsu żo zmè poradżicże a tuż hrozy miljonam ludźi hłód. Wolga je nażywjeńcha rèka w Europje a 'aliwa żo do Kaspiskeho morja. Saliw (delta) je na 110 kmcherokі a wobsteji ż 8 hlownych rèkow a 200 mjeńschich rècżkow. We Wolgawo'stwi wotrjeżuje je wjele nèmżkich kolonijow, kotrež żu psches hubjene żnè żołu najbole potrjechene.

* Wulka woda w Bayerskej. Rèka Isar je schtwórtk wo dwaj metraj postupiła. Też druhe alpenske rèki maja wulku wodu.

* Na 1200 metrow w padazej płachcze. Leutnant Maready je jedyn naj'nacżischi amrikan'kich lekarjow. Sa jedyn dżeń je amerikanski kontinent pscheleżał a we wyschokiéj 8000 metrow pobył. Psched mèsazom je straschne podenjenje mèł. Na wrócżenju ż Columbije bèsche cżmota nóz. Nadobo sapraji motor. Wschudże wokoło njeho cżischina, kż jemu wutrobu łpinasche. Jeho powètrowna łódź bèsche mortwa. Jenoż krótk cżaż hischcże a dyrbi łóżdy wokomik na 'emju dele padnycż. Najprènischa myśl bèsche, lètadło ż wokrjeża mèsta Dayton, na kotrymż runje bè, wotwjesecż. To by żałostne było, hyli wonо na drohu mèsta padnyło a telko ludźi morito. A tuż jón sawróżeli do njesnateje krajiny. Runje bèsche w 1200 meter wyso'ocżi. Ani wokomika njeżmè żo wjazy łhubicż. Wón żo hnydom na to pschihotowasche, dele ż cżicż. Tehodła sale'e ż padazej płachtu na jene kschidło. Wot tam wotłoczi. Hacż do dwaj ličżche a potom je wona wocżini. Nadobo wiżasche ż hlowu dele. Ssam njewjedżeche, kak je to pschiścżko. Niedżiwajo na to, łudżesche, so budże nìhdże dele pschinczi. Runje tam psche'hodżowa'che żo jedyn muż. So njeby nikoho łranił a wustrózał, wokasche Macready. Tón żo njemało wustrózał, nadobo wyche je wokanje łhłyschecż. Ale hischcże łpodżiwnischo bèsche za ludźi, kotrż wokoło rosbitcho lètadła stejachu a w rospadankach mortweho letarja pytachu a żanchо njenamażachu. Nadobo steże che leutnant pola nich a wujażni, so je jón nje'bożownу lekar.

*Na konju wokoło Australije. Jendżelczan Poulton je hotuje, na konju wokoło Australije eje sschacż. Je to 15 000 kilometrow dołhi pucż. Poulton chże jón za dwe lècże p'chejechacż.

* Wjerch żo łypnył. W jenych wulkich Barizkich zyrobnych kamach morichu żo p'chi sażypnjenju wjercha 3 wożoby a wjele druhich żo frani.

* Powètrowna polizja w Newyorku. We Newyorku żu ża 6 polizaffkich lètadłow do służby ztajili, kotrež maja powèrt nad mèstom a p'chedmèstom pschehladowacż. Jich nadawk wosżebje je, powètrowny wobkhod rozdżelowacż, kedżbliwe wócż'o na alkoholowych łmuwzjow mècż, łdże, kotrež wodu ł wołiom łamjerodżi, łodżerżeż, dale njesbożo, kotrež mohłe krajnej straży njesnate wostacż. polizifi biesgrotnje wosjewicż. Kożdże lètadło ma dwoich wjednikow, kotrżż żo mjes nimaj żobu wotmènjataj a wsyche teho jeneho polizista w uniformje, kotrżż strażowanje wukonja.

* Cżehodła su żónża do'ho żiwe? W jenej nowinje we Jendżelskej pische wjednik żidowskeho schpitala dr. Salomon, so je łmjertnosczż pola żidow łmanjenische mjeńscha, hacż pola khrześcżanow. Ssamo w Ruskej a Pòrtcżi, kdże żidża w najbórschich wobstejnoscżach pschebywaju, schtoj strowotna nastupa, ssamo tam wuschcżiku starobu dożnżiwaju, hacż khrześcżenjo. Jako wuiaśnjenje podawa dr. Salomon pschedewschkim łdżerżliwosczż żidow wot alkohola. Woprawdże bywa wopitstwo pola żidow rèdke, a pjanesha żida na hażu drje żenje njewidżitschi. Druha pschicżina wyschoke starobу je vschitkodne żiwjenje w żidowskich żwjdzbach. Sidża żenja żo jara sahe, wot 18. lèta, tehodła też spłahne thorosczje pola nich jara rèdko nadeibżeschi. Bohużel je w Sèerbach tu a tam też take cżiwila po wójnje po rosciskerika — scżaty njepożcżiwosczje, wolleeje hrècha. A stari wobaraju cżasto żełtuje do — 30 lètk!

* Cżehodła je pòdmen łmamjo słowa? We wschitkich krajach świeta skoro maju pòdkowu za łmamjo (symbol) słowa. Dołhe cżasżu żu żebi uwcżeni khowu łamali, hacż ma to ż żimoju pschicżinu w metalu abo hacż w formje pòdkowy. Skónczenje w naschich dniach su dòschli k temu, so żo wo woboje take wèra łakożuje. Metal a górma żu łkutkowalej na nastacże mènjenja, so pòdkowa łmamjenja słowa. Stari Romienjo a Grichoio wérzachu łilsche bóle hacż nowocżaśne narody a ludy do żelesa jako łakliśmana słowa. Wjes dwóch ż tuto mènjenje słuchaju, so żo żelezo hodżi powschitkownje k wschemu trjebacż. A take wuzitnosczż pschenjeże żo pozdżischo też na wschelke druhe wèzy, na pschiklad Arabowo wołachu, ż wichorom pschekwapjeni, wo pomoz: żelezo, żelezo! mużło, so wone może też wichor a łażynjanje ż pèłkom wotwobroczicż. Pola mohamedanow a druhich żużnych ludow mèjachu polmèsaz za łmamjo słowa. Słónczenjo ma też pòdkowa powobne polmèsaza, trochu podlżschenem. Na take maschine nażta żednoczenje pschinżuery do żelesa a polmèsaza. Pola asijatiskich ludow namakamy tu łamu pschiwèru. Khiwesojo cżyje rowy w podobże pòdkach, woni mènja, so duscha w rowże, kż teje formy nima, żanczho pokoja njenanóżschemu mu żo hischcże bodacż, so też kóń łkuschа do świerżatow, kotrež pżeża słowo pschinoschcża. Że to tżeżi stawcżi, kż je pschiwèru do pòdkowh jako łmamjenja słowa wutworił. Wopominajmy to nschitko, możemy naschim kowarjam skoro sawidżeżcż jich rjemjeśko, wschetoż wo'i kowaju dżeń wote dnja łmamjenja słowa. To popschecż je wjele rjeńscho hacż — świdżecż! M. R.

Zónżka sa dejmantami w pralżżach.

Niesłychane nasłonjenje światowej Jendżelclank.

W tymle mèżaju wróżi żo do Londona młoda Jendżelczanka, mi's Even Richardson, i dwrdomdżelskeho puczowanja w jendżelskej Guajanje. Tale Guajana je jendżelska kolonija w južnej Amerizy pod equatorom. Je to prènja bèła żónża, kotrež żo swoji do toho straschneho kraja a tam mjes dżiwimi a jedojtymi świerżatami psches łchésez mèżazow pschejtwicż nawjedżo żobom 18 ciornych pytarjow dejmantow.

A take wuprawa (expedizija) bèsche łbożowna, pschetoż knjeżna Richardson wróżi żo je sporym dobytkom.

Psched nimale lètom — wona powèda — wopytach nekotrych pschecżelow w Georgetownje (Jurjowje), khoromemu mèsecże teje kolonije. Tam prèni ras sażyczichach wo stotach a dejmantowych bolach we hłubinje kraja a wo dobytkach bèlich ludźi, kotrż bèchu żo łwajili na straschi we wonych bohatych łtronach. Setschachż też, so tam w trich pralèżach knjeża straschne thorosczje, so je cżłowe'k poipochi w tschle lèżach wobrożeny ż cżżjobami jèdowitych pschekażanzow (insektow) a hadow a dżiwich świerżatow. Pomyślich pak żeb', so, jeli bèli mużowje to wschitko łnjeschcu, jo może żo na to tż łmużicż bèła żónża.

A hnydom to miß Richardson pschihotowa na tu wuprawu (expedizitju). Tola gubernator kolonije jej nèdowoli, so by żo bodała do tamnych lèżow w towarstwje bèłych cżłowjekow. Cżeżko bè wschak pschihodne pschewodnistwo namakacż; słónczinе naja żeb 18 cżornych pytarjow dejmantow, a jeuoho cżornucha sa wjednika. Tónle wjednik mèsesche jeże łdżi wjesc psches straschne wodospady toho kraja. Bo 27 dnjach pucża dóńdżechu wschitzy na dejmantowe „pola“.

Lèży bèchu tam tak huste, so tam żomo wodnjo dospoła cżma łnjeżeche. Miß Richardson njebè żebi psched tym ani p'chedstajiła, so podobne lèży na świeże żu. Wona żo wjeło njeda wottrachcżicż; łmużicże ba'che lèżow nawarzi na brjoży wèsteje rèczki a potom puschczichu żo hromadże do dżeła. Jeże cżorni towarischowje bèchu ludżo, kotrż njebèżachu, thiba so bychu żo pżedy palenza (whisky) napili. Wona pak je wobnjeżeche, dokeż wona jenicżka ż zykeje cżżjoby mèsesche palnu bróń, to rèka revolver, a hłischcże rók, kotrež jej brże łkuschche. Mèżachu jara cżęzke dżèło, ale bórzy nadżechu bobze dejmanty.

Jenoho dnja, gdyż knjeżnicżka w rèczkem bèsche w gumijowych ichkornjach stejo pilnje dżełasche, wytny nadobo mózny pohib we wodże. W tej łamej khwili wyhlada pobohużelu khowu a wotewnjenu klamu polnu krótkich ale fol'nna wótruch łubom. Bòsche to alligator, kotrż jeże łwoprebża nepotny. Sa krótko pak bè błisto pschi njej; njedżiwajo łastrożenja miß Richardson żwój dotihi nóż wuczeże a storżi jón wérżcżu bo tlamy, łtorżi na brżoh a ż revolvrom łaśeli łtrasche wérżcż.

Tu thwiu je miß Richardson bohata a jelito njebubże brójicż, wołtanje bohata, thiba so żo wuda na muża, kotrż

jeje bohatstwa rozmnjeje. Ta starosć hnadź ju cžišchći. Naš pak to njeboh. M. R.

Staroba swĕrjatow.

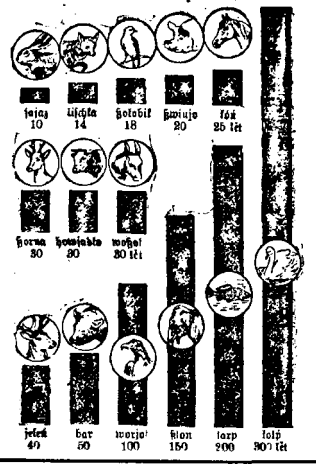

Z wobkhodneho žiwjenja.

Wy sće khory? A njejnajerše bišchcže galwanišk Wohlmuthowe hojenje? Tuto je so hižo lětdźesatki dołho najlĕpje wupruhowało a je je strony lĕkarjow pschipóstnate a woni jón najlĕpje poruchuja a wjele tyšac wubojenych dźakuje so galwaniškemu hojenju ja žiwjenje a strowotu. Wy wotkhorjcže! Wulwĕchi, kiž so pschi wšelakich khorosćach a cžerjwjenjach doapĕchu, bopołaka pschcza sabo, dak móža so wschĕ khorosće galwanišy hojicź. Prospekty a radu podawa darmo Wohlmuthowy institut w Budyschinje na Moltkowej dróży 31 bedka. Nĕcži šerbiki. (Hladaj nawĕschtk we wótrjerwschim cžišle.)

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Kamjenske hamtiske hejtmanstwo. Iwonowitz, kom. k. hornoze wosjewja:

Pobowanje rady pražchiwych (Krištypek) we Kamjenzu a Wulkim Röhrsdorfje.

Pschichodna rada pobowa so we Wulkim Röhrsdorfje sobotu, 9. awgusta 1924, dopołdnja w 11 hodź. we hlownej schuli a na kamjenym dnju pop. 2,10 hodź we Kamjenzu, hamtske hejtmanstwo, stwa 12, pyches wosebitego lĕkarja towarstwa „Pomoz bĕdnym“ z Drjezdźan. Wopyt so nan[illegible]schke poruchuje.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Wolenj a wobkruchenj su

w Noholni:

wjesnjanosta Jan Duczmann,
lawnikaj Gusta Pĕczik a Pawoł Dubrach,
a sastupnik Kschesćijan Schwanisch,

wjesnjanosta Gustaw Funka,
lawnikaj Gusta Wirth a [illegible] Schram,
a sastupnik Jan Hajnik,

w Hermanezach:

wjesnjanosta Pawoł Rokot,
lawnikaj Jan Schimank a Jan Rogr,
a sastupnik Mar[illegible]

w [illegible]:

wjesnjanosta Jan Marusch,
lawnikaj Korla Michalk a Matej Branska
a sastupnik Jan Schi[illegible]

we Wulkej a Małej Nydeji:

wjesnjanosta Jan Mĕtan,
lawnikaj Jan Schuster a Jan Schajn,
a sastupnik Jan Mu[illegible]

wjesnjanosta Matej Kurjo,
lawnikaj Korla Mišnak a Korla Schuster,
a sastupnik Gusta [illegible]

w Drĕwzach:

wjesnjanosta [illegible] a sastupnik Bohuwĕr Suschka,
We Wojerezach, 20. [illegible] Dr. Lensir.

2. Nastupa wobkhadarje konfiskatadodatkow w rĕdanjach.

3. Kóžde podnjate khorło ma so do bracžanje Tjerkadaververwertungsanstalt w Bukowzu (Bockenbock, wotdacź. Schtóż to njewě, ale skoro wosebiwe, móže so z khlostanjom harź do 300 hriwnow wo[illegible]acź.

4. Dołeź je we Wojerowskej wokolnje nĕschto wošwow na tifus sthorile, dopomina so na to, so ma so kóžde khorjenje a kóždy kmjertny pad w cžasu 24 hodźin policiji wosjewicź.

5. Do mjkowańskeho wokrjesa B. je pod cža. 20. Holzbearbeitung A. G. we Wuježdże zapisane. Město Guido Freystela je direktor Max Mayer we Wielesčinje jenički sobustaw wschĕch zastupnikow.

Lětuša hlowna skhadźowanka — wšostudentstwa — ludowy zjězd w Hornjej Hórcy pola Budyšina.

Mnozy Sorbja přijědu na našu skhadźowanku 10. awgusta z cžahom. Dokelž pak we wjele serbskich domach jězdne plan nimaja, tak chcemy my tu wšelake cžasi wozjewić, z kotrymž móžeće spěšnje na naš zjězd přijěć.

Z Budyšina wotjědźeš w 2^{14} a 4^{00} pop. do Dźěžnikec (Sinkwitz) přijědźeš 2^{38} a 4^{58} pop. (Dźěžnikecy je susodna wjes wot Hornjeje Hórki).

Do Budyšina přijědźeš:

Z Khočebuza	6^{18}	12^{36}
Ze Slepeho	7^{06}	
Z Běleje Wody	7^{30}	1^{12}
Ze Zhorjelca	8^{48}	11^{28} § 2^{53}
Do Budyšina	9^{28} §	12^{30} § 3^{50} § spěšnik.

Z Wojerec 10^{40} z Kulowa 10^{58} z Rakec 11^{10} z Njeswačidła 11^{32} z Radworja 11^{44} do Budyšina 12^{11}

Z Wósporka 1^{30} z Hrjeńšća 1^{37} z Barta 1^{49} z Kiuka 1^{58} z Radworja 2^{18} do Budyšina 2^{35}

Hdyž 2^{14} w Budyšinje wotjědźeš, přindźeš derje na hlownu zhromadźiznu, hdyž w Budyšinje 4^{50} wotjědźeš, tam na koncert.

Stóž z autom abo z kolom přijědže, postaji sebi swój jězdny plan sam, tehorunja kiž pěši přindźe. Njoch pak sebi kóždy swój plan tak zarjaduje, zo pře pozdże njepřindźe, přetož so z dypkom započina. W 3 hodź. popołdnju je hižo hlowna zhromadźizna.

Zarjadnistwo hlowneje skhadźowanki.

Hospodarski rozhlad.

Kurhy wožera w Barlinje:

(Tute kurhy su w markach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	211 750
jendźelski punt	18 455 000	cžešhoski króna	124 500
schwajcarski frank	777 600	10 mil. pólš. mark.	77 250

Pjenježny běchu też wožera žadne a broše. Němska hriwna so na nukrajnych burshach lědma pschemĕni. Franzowski a też belgiski frank bijeschaj horje.

Efekty mějachu struchene kurhy. Burša na Londonske wuradowanja wožera z wšelakimi nadźijemi skladowanje. Sda so, so [illegible] so z [illegible] wuspěchom skónči — ale hakle po tym, so franzowskim namjetam pschi hłosuje.

Na **produktownych wiakach** wuwi so jasno pschecželnische mĕnjenje. Amerika pozbě[illegible] sapo kruchische placžiny. Tehodła so wukraj sa němskim kitom prusches[illegible], dokelž je w tukowsku najtunische. Nĕschto rožki rospschedachu do pschimórskich městow rauschcheho morja.

Nowa rožka je na wiakach hischcze žadna. Rotaž nima khwjle mlócžick. Pschenża mĕ[illegible] wyschchu placžinu. Sa nasuminym [illegible] wowsom so pra[illegible]schachu. Wotruby a wowsjeschki mějachu skerje powyschene placžiny, po tym, so je Injeskerstwo jich wuwos dowołilo. Wožera placžeche zentnar:

w Drjezdźanach:

pschenża 9,40—9,65, rožk 7,75—8 nasymske ho jačmjenja 7,70—8,00, nasčnego jačmjenja 9 hacž 9,50, wowsa 7,88—8,12 sł. hriwnow,

w Barlinje:

pschenża 9,30—9,55, rožk 6,90—7 20, jačmjenja 7,70—8,55, wowsa 7,40—7 70 sł. hriwnow,

w Schorjelcu

pschenża 8,70—9,00, rožk 6,70—7 30, jačmjenja nasymske ho 6,70—7,30, nasčnego 7,75 hacž 8,75, wowsa 7,00—7,40 słotych hriwnow po ztr.

Zokor bije horje. Sa khróte njedźele je punt wo 4 hacž 5 np. horje słół. Zentnar pschidźeše w Magdeburku pschi 200 zentnarjach 23,50—24,50 hr. K temu pschidźu 12 hr. dawka, železnja a wobrotny dawk. Tak po njemóže zokor we drobnym wótkowanju niže 40 np. po puncže pschedawaceź.

Wiki wuzitkowego rostu wožera pjatk w Barlin-Friedrichsfelde, Magervieh[illegible]. Pschihnali běchu 787 krutwow a jałowjow, 49 wołow do cžehnjenja, 42 bykow a 24 dróbnikow. Placžiny bě[illegible] schkabjene. Dobre bojšt a wubołoncžene krawy placžachu

1. kajkosće	420 hr.
2. kajkosće	250—300 hr.
3. kajkosće	180—250 hr.

Jałowjy:

1. kajkosće	250—380 hr
2. kajkosće	160—250 hr.

Wubrany rjany słót bě hischcze dróšschi.

Woły do cžehnjenja	35—42 hr.
Bróžnjcki k wjacžanju	25—30 hr.

po zentnarju žiweje wahi.

Konjaze wiki tam. Pschihnali bě[illegible] 789 koni. Wone placžachu:

1. rjadowanje	1100—1800 hr
2. rjadowanje	800—1100 hr.
3. rjadowanje	500—800 hr.
4. rjadowanje	300—500 hr.

Na pschedań:

Jałowja wysokošuchcelna w Wónjezach cžišło 18.

Motor 4 PS. nowy, Wilkommen w Budyschinje, Dornschnabel 2.

Stoł lehanski (Chaiselongue) — Budyschinje, na hornjecžerskej hoły 26, schedny dom.

Loža, 4 drjewjane, w Lubiju, Bahnhofstr. 26

Krawa młoda [illegible]-hnjedena, we Schodole cžišło 10.

Wós, dźěrcžany, Schaub w Kamjenzu, w kasermach M. H. IV.

Sšo pytaja:

Dołza do domu, „Herbjła grejchow we Wjeleczinje. — Słótaŕ Jung w Du[illegible], na herbstej hoły cžo. 611. — Do domu starschu [illegible] Wagnerka we Delnjej Hórzy. — [illegible] Hentschka w Budyschinje na Moltkowej dróży 25. — Sserbska k 1. 9. [illegible] Schuster tre[illegible]

Pitańcka, piekarka Jędźerka w Kelčizach a we Wojerezach, Schulstr. 1.

Kuchařka, Amanda [illegible] we Wjeleczinje.

Piekařki, jenož sobotu, Beusch w Khrjesčicach.

Mlećerja, na Tuchorički hoły 3 w Budyschinje. — Dale Schiller a Modsl, we Wojerezach, Acke[illegible]str. 26.

Pachol (Laufjunge) na sadnej bohatej hoły 9 w Budyschinje.

Placžiny na Barlinskich produktownych wiakach.

Žito a wotliwowe [illegible] po mni abo 1000 kg, hewak 100 kg placžiny po słotej hriwnje.

	1. 8.	31. 7.		1. 8.	31. 7.
Pschenża	186-191	185-190	rapš wošmik	11 20	10,60
rožka	138-144	137-143	poch. melasa	—	—
nałĕt. jačmjen	162-171	162-171	Perabella	—	—
nat. jačmjen	—	—	Serrage trukši	22 50-23	21,50-23
wowš	148-154	147-153	brawy	13-15,00	14-15.00
kukurjca (Mais)	—	—	wota	14-15,00	14 16.00
pschenczn. mału	25-28,25	25,25-28	Hand wołoch	20,00	20,00
rjana muka	21-23,25	21-23,25	mokre tajwne	9,50-10	9,50-10
pschenc. wow.	10,50	10,50	lotte tajwne	17-18,00	—
rjane wotruby	10,20	10,20	šyno, 50 kg	1,50-1,85	0,—0,—
rapš	255-290	28 -290	šyna, rjana	0,—0 —0	—0,—
tane šyno	370	370	„ pschenc.	0,—0,—	0,—0,—
drjech	15-17	14-16,00	„ wowšna	0,—0,—	0,—0,—
pjelušchi	14,00	14,00	„ jačma	0,—0,—	0,—0,—

Drjezdźanska burša.

Pschenża	18,90-19,30	běrnaze krupy	23.50-26 00
rožka	15.30-16,00	pschenc. wotruby	9,60-10 20
nałĕtny jačmjeń	18,00-19,00	rjane wotruby	9,80-10,20
nasymski jačmjeń	15,40-16,00	pschenična muka	29.50-30,50
wowš	15,50-16,25	rjana muka	26.00-27,50
cžerwjeny djećel	—	wota	19,50-20,50
rapš	28,00-29,50	pjelušchi	20,00-21,00
kukurjca (Mais)	17,50-18,00	hróch	21,50-23,00
šuche truhowe	11,50-12,25	sotrowe truhł.	18,00-20.00

Wapno (Kalk) sapo tuščchi. Wot 1. awgusta placža 200 zentnarjow wapna we Gogolinskich palenjach 120 hriwnow a mĕte wapno 140 hriwnow. Potajkim pschidźe zentnar w fabrizy 60 np. Placžiny su potajkim wo 27 proz. dele frajshe a hu sterje tuńsche hacž do wójny.

Wjezne placžiny w Budyschinje.

wot 2. awgusta 1924.

Wschĕ placžiny so wo słotej hriwnje srošmia.

Wschelmjeń	najnišcha placžiny	najwyschi. placžiny
Pschenża, šwonka wotedacża	50 kilo	8,80	9,10
Rožka, šwonka wotedacża	50 „	7,30	7,50
Jeczmjeń, šwonka wotedacża	50 „	8,00	8,50
„ nasymski	50 „	7,30	7,50
Wowš, šwonka wotedacża	50 „	7,25	7,75
Raps	50 „	14,00	14,50
Běrny	50 „	—	—
Šyno	50 „	1,80	2,—
Sšoma, § masch mlócž, praš.	50 „	0,65	0,70
„ § masch „ k sajź.	50 „	1 00	1,20
„ § zypami młócžena	50 „	1,60	1,80
Pschenczna muka. 70%	50 „	14,00	15,00
Rjana muka, 70%	50 „	11,50	12,50
Pschenczne wotruby	50 „	5,00	5 50
Rjane wotruby	50 „	5.00	5,50
Prošata 817 schtuk	1 schł.	11,00	21,—

Drobnowikowanske placžiny w Budyschinje.

2. awgusta 1924 po hamtiskim postajenju.

Wschĕ placžiny so wo słot. hriwnje srošmia.

Tworа	najnišch. placžiny hr.	najwyschi. placžiny hr.
Howjaze mjaso § łojčerni . . . 1 kg	1,40	2,00
Cželeze mjaso . . . . . 1 „	1,60	1,80
Skopjaze mjaso . . . . . 1 „	2,20	2,40
Sswinjaze mjaso . . . . . 1 „	1,80	2,20
Tukrajny swinjaty schmalz . . 1 „	2,40	2,80
Pschenczna muka . . . . . 1 „	0,30	0,44
Rjana muka . . . . . 1 „	0,24	0,30
Khlĕb . . . . . 1 „	0,23	0,21
Rjane běrny . . . . . 1 „	0,12	0,16
Rajš . . . . . 1 „	0,44	1,00
Hrĕch . . . . . 1 „	0.56	0,72
Sonki . . . . . 1 „	0,80	1,40
Amerik. swinjaty schmalz . . 1 „	1,70	1,82
Sauschenny potej . . . . . 1 „	2,40	2,80
Dobre mlóko . . . . . 1 łt.	0,26	0,28
Jedźna butra . . . . . 1 kg	4,40	4.80
„ wuškajna . . . . . 1 „	—	—
Jeja . . . . . schł.	0,11	0,13
Jedźne bunu . . . . . 1 kg	0,48	0,54
Zokor drobny . . . . . 1 „	0,84	0,92
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,36
Kamjenne wuhlo (domi. tepi.) 1 ztr.	—	2,05
Brunizowe briketty . . . . . 1 „	—	1.20

Mojim česćenym wotebŏrarjam k wjeđenju, zo

wšě złamane mašinske dźěle

autogeniscy kowam.

Mój skład a wuporjedźeńju mam pola knjeza Justa.

P. Horbank w Khrósćicach

wikowarnja jězdnych kołow.

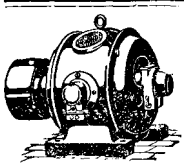

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w Kamjeńcu Arndtstr. 23

N.B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo smědla hóźa kupować, hdyž chcedźa.

G. Schmidt, fotogr. atelijej **w Budyšinje**

jenoż na Sedanskej dróhi 20

s napyšećcu husarskich fasarnow

porućja so wšěm fotografowanja, pasowe a grupowe wobrazy, powjetšenja a. t. d.

Poručam po wurjadnych płaćiznach:

Hnojidła, kruchaty kalk, tonowe roły a korta

wšěch družin a wulkosćow.

Pětr Kral w Rakecach.

Jurij Geissler w Budyšinje

na Fichtowej dróze 9

poruča so **k wuwjedźenju zawěsćenjow** wšeje družiny, k podawanju rady **we wšěch dawkowych nuležnosćach,** k wudźělanju **a minanjow** k **wobstaranju kredítow** wobličenju.

Original-Alfa Separatoren

60-600 liter Stundenleistung

Perfekt-Separatoren

60-130 liter Stundenleistung

Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeŕ: **Haus Ruppert w Budyšinje**

před šulerskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Přihódna kupowańja wšěch

hudźbnych instrumentow

za towarstwa, orchestry, šulu a dom.

Samsna fabrikacija a wuporjedźeńja

Hermann Jeremias,

instrumentydźělanski mištr **w Budyšinje** na khěžorskej dróze 8. — Telefon 421.

Poručam ze swojeho składa

hotowe kuchińske wuhotowanja

spanske stwy, kaž też **wšě jednotliwe meble,** kaž **drastowe khamory, vertiki komody, loža** atd.

Skład kašćow.

Jurij Ledź ora, blidarsk mištr

w Pančicach.

Twarska a meblowa tyšerńja z mócnym čerjenjom.

Konje k rezu

po najwyšich płaćiznach w tójšym času kupuje

Kurt Kaiser

płachi mjasowych jětkach

na Humboldtej dróze 782b. Telefon 408

Jurij Fiěblak w Pančicach

poručuje

nowe kolesa a centrifugi

a wuporjedźa kolesa.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialey w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: **Agentury na wšelakich městnach Łužicy**

Telefon čo. 154, 155 a 156 **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** Telefon čo. 154, 155 a 156

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań wo **15** % a **20** % Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papiery**

Lehmannec konditornja a khofejownja

w Budyšinje na serbskej hasy 8

Widźenjahódne městnosće za hosće

najlěpše konditorske twory

wosebitosće:

torty, lód, wysoki tykanc

wšědnje $^1/_2$5-6 hodź. wumělski koncert

8-11 „

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć,

dha dźiśe do

fotografiskeho atelijeja

Rich. Hutha

měješćel **Arno Lehnert**

w **Budyšinje** na serbskej hasy 13

flójdu nječelu wot $^1/_2$11—3 hodź. wotewrjene

Emil Wehrle

w Budyšinje :-: na jerjowej hasy 7

Bohaty skład

běłych a pisanych ložowych poćehnjenjow, wupjefkow, košlaceho sukna, kopšiwiny, košlaceho barchenta (běleho a pisaneho), jakowych barchentow, bluzowych flannellow, drastnych tkaninow, hotowych mužacych, žonjacych a dźěćac. košlow, šórcuchow, sofowych přikrywow, słomnikow atd.

Wšo jenoż dobre hódnosće po poměrnych płaćiznach.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty pisane a čorne, wšěch formow.

w najwjetšim wubjerku.

samowjazanki i **kłě**

A. Bokelmann nasl.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej dróze 40.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje

na seminarskej hasy 5.

Kupuju kóždu dźělbu **žita**

po dnjowej płaćiznje. Płaću hnydom při přiwozu z hotowymi pjenjezami. — Poručam

ržane wotruby pšeńčne wotruby grisowe wotruby majsowy šrót hnojidła.

Młyn w Prawoćicach.

Hdźe dam swój **předešćnik wuporjedźeć?** Pola **Oty Brandta nasl.**

na zmutkownej lawkowej hasy 8.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hórnčerskej hasy čo. 10 poruča jadne kote, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedźi

Bornicu

sisal a konopej wosebje płaćizny hódno

Korla Kusche w Budyšinje na Třělanskej dróze 11a I. Telefon 859.

Žony

kupuja přihódnje **gumijowe wěcy** wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane** twory pola

Kindermannoweje na serbskich hrjebj. 34 I.

z napřeća starych kasarnow.

Dawa kóždy čas radu. Rěči serb.

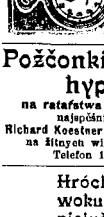

Časnikař Hoffmann w Hornim Wujezdźe.

Požčonki, hypotheki

na ratafstwa wobstara najspěšńišo

Richard Koestner w Budyšinje na žitnych wikach 18.

Telefon 1143.

Hróch

woku

pjeluški

kolij

jědźnu a

skótnu sol

bornicu

ma na składze

Paul Bennewitz

w Budyšinje.

K hermankej

poskićam Wam wosebite lóspšiny we napłaćenju a wotpłaćowanju

meblow a drastow

kaž też šatow a manufakturnych tworow

Carl Horn nasl.

meblowy a tworowy kreditny dom

w Budyšinje

na błownym torhošću nutřkhód na jerjowej hasy 21.

Wowćeŕnja w Krakecach

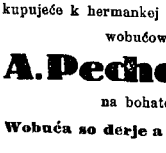

Telefon: Hamt Budyšin čo. 44

podawa zaso

z nałětneho bahnjenja

sylne a strowe wuwite

30 hač 40 pnntow čežke

domjace jehnjata.

Wobuća

kupujeće k hermankej **wurjadnje tunjo** we wobućowym domje

A. Pecha w Budyšinje

na bohatej hasy 10.

Wobuća so dźerje a tunjo wuporjedźeja.

Nawěšćki přinjesu wužitk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za julij 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a štó. Smolerjec knihiščikańja, sap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsěsnje so stajene nawěstki a tabele so w šěe wobličuja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 180 **Budyšin, póndźeln 4. augusta 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Amerikanski statny sekretar Hughes je wczera wjezdźeł do Barlina přijěł. Bórzy po přichpołdnju poda so k statnemu presidentej Ebertej a mějesche z nim dłóše rozmjezowanje.

*

Přichi wjezerawschich zwjatočnosćach za padnjenych we Barlinje łypjachu komunistja měr kaiwej. To so jim dyrje njepodarźi. Jedyn komunista wyschcho strażnikschtra Schustera hrozuje rozkłała a njeinaty ezekuju. Sranjenja su straschne. Hewak bě wschudźom wulke ezlischczenja. Na wschě 300 wołzobow dyrbjachu lěkarsku pomoz pytaez.

*

Sobotu dopołdnja nadpadny w Barlinje stóstnik sarjadnizy (Verwalterin) jeneho domu, jako sa wotnajeeze dostate pjenjezy liczesche. Wón ju z nježim wótrym z taskim wotmachom do hłowy dyri so wona hnydom wědomje shubi. Na nju pozbłeschcza namjetawschi, je sapali a z 1000 hriwnami ezeknu. Sawołana wohnjowa wobora sala wobeh a zjmjertnje sranjenu a straschnje wopalenu žónsku do khorownje pischewjese.

*

Pjatk popołdnju padny lětadło wyschc Hanovera leczo na hańu dele. Pisches mešto leczo mjetasche lětaki dele. Lětadło zo rozbi. Wjednik zo saraży.

*

W Hornjej Schleizyskej nadpadnychu rubježnizy pschedstejerja stazije Michalkowiez na znjeju do Chószowa. Wón mějesche 18 000 złotych pólskich markow pschi sebi. Rubježnikow pak bórzy wnjezdźichu. Jenemu zo poraźi ezekunez, druhcho sajachu. Tśeźi zo z kulku do hłowy zastreli. S hłowy wulhadźaza kulka srani sady płota tśeźjazu žónsku tak straschnje, so bórzy wumrě.

*

Awstriski kanzler dr. Seipel je z swoje sastojnike dźela sašo pschewsak. Na njeho běchu atlentat sinezili a cichi tym ezeźło sraniti. Wón pak je sbožownje wotchorił.

*

W franzowskim městaezku Charolles (wuprai Scharoll) wjesychu w tśeźy na woin 4 lawy. Wóz kóń a wozał ezežnistchez. Wozoła mucha kalny. Tón njemdrje kypawschi rosbi deski tśetki. S nastatej dźeru lawy ezeknychu. Hnydom zo na wozota walichu a jeho rostorhachu. Kóń skoczi do kanala, hdźež zo tepi. Żandarmojo lawy pozběhachu.

*

Spěchnik z Barcelona w Schpanistej do Raeisa je sniesbożił. W stazyli Gourdon sajedże w nozy z sandżeru z bohaeje na tworowy ezah. Motmach bě tak syluy, so zo lokomotiwa spěchnika do tworowego ezaha sary. Nohadanki wosow pokrychu lokomotiwu a franichu wjednika a nětkotrych pruežowarjow.

Ministerska rada w Barlinje.

Sobotu dopołdnja seńdźachu zo ministerjo k ważnemu wuradowanju. Jej pschedhjadowatche statny prezident Ebert. W njej rozpominachu zo nadawki a praschenja Londonskeje konferenzy. Rada postaji hłowne sahady, po kotarychž měli zo němscy sastupjerjo w Londonje složować.

Njesympathiska statna wustawa.

S Mnichowa zo pische: „Němski lud, sjenawe swojich splahach“, to su prenje słowa němskostatneje wustawy. Też Bayerskich wona njeznusamknje. Ale tam je jednota hižo pschewulka. Dr. Heim z někotrymi sobuzelemej hižo pschecziwo Weimarskej wustawje hłosowasche. Bayerska ludowa strona zo wot zentrumskeje wotdźeli. Pschezo jadnisce zo jako słonna sastada Bayerje pokaze, pschecziwo wschemu protestowaez, schtož druhe strony schromadnje wobsahmnu. Nadběh na wustawu zo sa- mjerja. Prjedy rěkasche, so je Bismarck 1871 Bayerstu wu- sowoval a dźensa zo w Mnichowje chwala, so zyle tami Bismarckowe herbstwo schitaja pschecziwo straschnym no- wotrjam. Haj, Bismarckowa wustawa, to běsche hišcze nješchto. Snajmjenschca dźensa tak praja. Najskerje budu zo Bayerjay za republikansku Weimarsku wustawu a hake potom zahorcez, hdyž wona njazy njebudže. Dźen- a na nju runjewon tak zwarja, kaž prjedy na monarchi- e Bismarckowu zwarjachu. Minister sinutskotowych na- nosćow Stübel je wschě sjawne zwjedźenje na dnju wo- mjesca wustawy 10. augusta sakasał. Jenoż w sawje-

Němska do Londona pscheprošchena.

Němska pschiwosmje pscheprošchenje. — Jeje sastupjerstwo budże wutoru rano w Londonje.

Macdonald pscheprožy Němsku offizielnje

Sobotu popołdnju ¼4 hodź. dosta němski wupósłanz w Londonj list. W nim Ramses Macdonald, prěni minister Jendźelskeje, Němsku do Londona pscheprošnje. List ma zo takle:

„Jako presidenta nětkole w Londonje shromadżeneje interalliirowanje (t. r. swjatkarstwa) konferenzy mam czesć, Waschu exellenzu namkowjeez, němskemu knježerstwu pschecheprošenje pschepodaez, so by sastupjerjow pózłało, kiž mohli z konferenzu najlepsche pschiprawy (mechody) wuradźowaez, kak mohła zo Dawesowa rosprawa z 9. haprela 1924 do skutka stajiez. Ju su swjatkarske knježerstwa jako zakł pschijate. Němske knježerstwo je ju z swojim dopiškom z 16. haprela 1924 na reparazijsku komisiju pschijało. Bych Wam dźakowny był, je-li chzyła Waschu exellenza mi mjena sastupjerjow skerje a lepje dźěłeez. Tehorunja, hdy pschijědu. Nadźijam so, so zo to niz posdźischo pózdźela 4. awgusta stanje.“

Němski pózłanz je pscheprošenje hnydom telegrafiski bo Barlina pózłał. Němske knježerstwo je pscheprošenje pschijało. Němske sastupjerjo hischcze dźensa pózdźelu do Londona wotjědu.

Sastupjerjo Němskeje.

Němske knježerstwo pósćele do Londona sćehowazych pohnosmójnjenych sastupjerjow: statneho kanzlerja Marxa, ministra swonkownych należnoćzow dr. Stresemanna, finanzneho ministra Dr Luthera. Dale wschelakich komisarow a statnych sekretarow finanznych, ho podarstwi wobdźelnych (Berkehrs) ministerstwow kaž też tych swonkownych należnoćzow a wobdźelnych krajinow. K temu z pschisłupi hischcze sastupjer pruskeho statneho ministerstwa a bajerskeho statneho ministerstwa swonkownych należnoćzow.

Londonska konferenza

wotmě zobotu pozběhjenje wschěch wobdźelnikow. Wona psches dwě hodźinje trajesche. W nim postaji zo sakład, na kotrymž měło zo z Němskej jednaez. K temu postajischu wubjerk prawisnikow (juristow), kiž dyrbja rosprawy tych stjoch wubjerkow do jenotliwego protokolla sjednoczież. Tónle protokoll měł zo jako sakład abo podłoż pschi jednanjach z Němskej trjebaez.

Dokładna pschesjednosć swjatkarjow.

Wo spomnjenym pozběhjenju zo dale powě: Jako běchu zo wo wschěch dypkach dojednali, posłany Macdonald a poda Herriotej, franzowskemu ministrowemu presidentej, ruku prajiwschi: „Mětko zmy wschitzy pschesjedne. Jenoż ezert samóże naš dźělicz. Je-li mi dowolicze, pschepročhu Němsku.“ Herriot wotmolwi, so zo wschón franzowski lud na dorěczenju wjeselí. Wschitzy sastupjerjo swjatkarjow sawdachu zebi ruzy. Hač na žedom hłownych sastupjerjow tych žydom swjatkarskich wulkomoenarjow wschitzy zo wotkazachu. Macdonald pscheprošenje na Němsku pschedłožy, kotrež zo jenonmylenje pschija. W ¼4 hodź. pozłachu pschi proschenje němskemu pósłanzej, kiž je do Barlina telegrafowasche. Němski knježerstwo smě pschi jednanjach ze swjatkarjemi zame prawo. Jeli dyrbi plan Dawesa zo z wujitkom do skutka stajiez, je spratwne dobusstukowanje Němskeje nusne, tak mějnja w Londonje.

Wo němskich napschecziwjenjach.

Němszy sastupjerjo na Londonskej konferenzy wěeze zo lohke technisćezo njesměja. Wo Londonskich wuradowanjach je sjawnosć jara mało zhonita. Bjez dźěła je nasche knježerstwo wo nadrobnosćach lepje wobhonjene. Nowiny wschak wschelako hudaja. Wone mějnja, so budża němszy sastupjerjo spytaez, też prascheńja rospominaez, kotrež z Dawesowym planom dosez jara njeswižuja. Tak dźensa jedni Němszy sastupjerjo zadaez, so by franzowske wójsko Ruhrski kraj hnydom wopuschczilo. Jendźelska dyrbjała zo z Fólna a z wokolinu wotzaliez. Podawanje zworow a zjenjeze pschepodanki mě zo po nahladach němskeho knježerstwa wobliczież a niz po tych, kiž maja swjatkarjo za dobre.

Schtož němske płaczenje nastupa, komisija (wubjerk, kiž němske płaczenja dohladuje) wobliczа němske płaczenja a sarunanja na 8,4 miliardow sł. hriwnow. W Ameriezy je pschi Carnegijowym wustawje (Carnegie je amerikanski bohaczź, kiž je jón załožił a je zwojimi pjenjezymi wudżerżi) hospodarźe wotdźelenje. Te je němske płaczenja a sarunanja na 26 miliardow złotych hriwnow wobliczile. Nasche knježerstwo postaja swoje sarunanja na 41 miliardow. W tom njejsu hischcze te hobrske wudawki, kotrež dyrbimy za wudżerżenje swjatkarskich wójskow we wobdźelenych krajinach płaczicz. Na'chi sastupjerjo w Londonje lohke dźěło njesměja. Tehodla wuspěch też tejele konferenzy hischcze jara we powětrje wišy.

r f

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódsułowanje spěšnje a tanjo

nych rumach šmědża zo wotměwaez. To też płaczesche za njedźelu 3. augusta, dźeń wopomnjeza wójnskich morwych. A zyle srawnje Stübel k wukasej pschistaji, so bajerske knježerstwo wustawu respektuje, ale wjeselała na njej nima. Hamtške wobdźelenje na srjedźenjach 3. a 10. taugusta by ludanje było. Zyle prawje. S wutrobu běchu Bayerjay jenoż pschi šmjedźenjach ludowzow, ale wo sjednanej Němskej rěczeez — to by woprawdźe ludanje było.

Němske nazionalistiske hibanje rospadnje — dokelž pjenjezne podpjery wuwostanu.

S Mnichowa zo pische, so jene w Nürnberku wobstejaze nazionalistiske sjednoczenstwo z jeremijadowymi srudnymi kšiuschami wo pjenjezy žebri. Pschinoschki njepschichadźeja. Čji, kiž maja pjenjezy dostaez, hroża je žudom a czasarjom. Sastojnizy njedostnu žaneje mdły atd.

Hischcze wójnske jeczi w Ruskej.

Wětzy Bjarnat Jantos je zo po 9½ lětach z Ruskeje wrócził. Wón powjeda, so hischcze wjele jatych w ruskich wjesnach pschebywa. Wón je žydlił w Tomskej guberniji we Sibirsti. Nowiny jenoż tón do nich dostaez, kiž komunistiski stronje pschisłupi. S tym pak zo sčinni ruski po-

Hischcze wójnske jeczi w Ruskej.

Wětzy Bjarnat Jantos je zo po 9½ lětach z Ruskeje wrócził. Wón powjeda, so hischcze wjele jatych w ruskich wjesnach pschebywa. Wón je žydlił w Tomskej guberniji we Sibirsti. Nowiny jenoż tón do nich dostaez, kiž komunistiski stronje pschisłupi. S tym pak zo sčinni ruski po-

Ćzłko franzowskeho sozialista Jaures (wupraj Żorej) je w Pantheonje.

Jako wójna psched 10 lětami wudyri, słónzowachu we Parizu wjednika franzowskich sozialistow Jaures. Nětko zu jeho ćzłko zaso wuhrjebali, so bychu je w Pantheonje w Parizu pohrjebali. Tu hrjebaja wschěch wo Franzowsku zasłužbnych muzow. Na ćzłe Franzowskeje sćejaemu knježerstwu lěwizy zo nětko poradźi, franzowskich sozialistow tymle pocześcenjom jich wjednika spokojiez. Na pschewodżenju wobdźěli zo też němski sozialist Löbe. Tón bě z presidentom pozledneho statneho sejma. Pschi jeho kaschczu mějesche rěcz. Mjes druhim praji, so stejimy w Němskej psched nowymi sozialnymi wojowanjemi. Bożczonku z pjenježnych zhamorow amerikanskich bohaczkow dyrbi němski dźěłaczer z swojim potom sapłaczeez.

Prósdninowe kolonije sa zerbske dźěći.

W pozlednim lětdźesatku zu počeli po radże lěkarjow dźěći z městow we wulkich lěsnych pródninach (ferijach) na wjsy abo do małych městow złaez. Dźěći z wjetšich

městow žu husko do wusticki bydlenjow sakločene. Jim žu tehodla k pożiwnjenju jich chipreje strotwoječe stwine bydlenje, hibanje w czerstwym powětrje a dźěcźace hry pod wuczerstwim bohladowanjom trěbne. To žame placži wo dźěcych fabrikskeho wobydlerstwa, hyrnjeż na wjach bydlili. Wčhed dwěmaj letomaj žu sej nětżi skhesćsijanży smjhli leni Serbżo na to pomyhlili, też serbskim potrěbnym dźěcom lěčne woczerstwjenje poskićeć. Namakachu pola cźěskeho bratrowskeho luda pschećelow, kotrež běchu swolnitwi, serbske dźěći pod bohladowanjom serbskeho wuczerza ho'podowacź a pohosćićeć. Też lětża je žo cźrjódła nimale 30 serbskich dźěći do Cźech na cźelne a duschowne woczerstwjenje pósłała. Cźěste towaršstwo „Cźěska wutroba" je po prośtwje serbskeho towaršstwa „Domowiny" stwoju schćedrinu ruku serbskim dźěćom posićiłało a jim lěčny pschebyk w Měłniku wuhotowało. Měłnik je kražnje a strowje ležaze městacko s nětżo 4000 wobydlerjemi. Wono žo na prawym brjohu rěki Łobja wupschestrjewża, runje tam, hdyž žo Moktawa (Moldau) do Łobja wulitwa. Łobjowy brjoh posćěhuje žo tu nahle nad rěku nětżo 20 ako 30 metrow a je wschudże pschikrycty z winiźami wjele hodźinow daloko hać psches Roudnizu a Cźernoźerk. Tam wjeje žaneje fabriki, khiba jenička gotrowarnja (gotrowa fabrika). Storo wschitzy wobydlerjo žiwja žo s winiźarstwom a rataršstwom, tola też wjele dobreho žadu plahuja. Każ nimale zyły cźěski kraj je wożeżbe Měłnika wokoliną sprózniuże wobdźěłana a bohata krajina. Po strowej wulkosći ma Měłnik wjele schulow (wjeżo cźěskich). S wyšoka ležazeho města je dalokí rozhlad po hórkatej krajinje, kotraż žo runa wulkej zahrodze s winiźami, polemi, khmjelnicźecźemi atd. Pódła krażnych parkow a zahrodow je wożebje zajimawo Łobjo ze swojim pschistawom, je swojim trowonym a łódźnym wobkhadom a je swojimi kupjelemi. Naschim serbskim dźěćom žu tu dobru ho'podu w měšćańskej schuli pschihotakali. Najprjedy běchu jebi wotmyhlili, je do jenotkiwych swójbow rostyłacź, kiž běchu žo wo ferialne dźěći samolwite. Wažnych pschicźinow dla je žo ja nutne po'sałało, je pod stajnym bohladom serbskeho wuczerza abo serbskeje wuczerki měcź. Cźelnje žo dźěći jara brze sastaraju. Wo to so wokrjesnjy wubjerk stara. Dźěći 10 holzow a 19 hólzow, spja kóżde za sebje we wobcźerstwjenym schulskim naj stwamaj w cźistych kožach. Dobra jědź w dożahazej měrje žo jim porjadnje podawa. Dohlad leži w ruce maj knjesa dr. Schlesy, domiž druhi serbski wuczeř na jeho městno njestupi.

Knjeżna Aliża Smolerjez, kotraż je pruhowanje srałoscze wyšseje schule sozialneho špomożeństwa za dźěći s khwalbu wobstała, w kolonići wożebje holzu dohladuje a wuczi. Serbske dźěći wukhodźuja žo wschědnje, abo cźinja druhe wjetsche wuléty każ na horu Rżip s parnikami. Wo se żelezničnym cźahonu, sadawsaja žo se wschelakimi hrami, kupaju žo w rězu, tola porjadnje žo też w serbskim ječiwje, pitanju a cźitanju wutruchuja. To sim wulke wjesele cźini a dobry wuspjeh lubi. Tak žo dźěći w kóżdym nastupanju derje wotbohadaju a sastaraju. Sa wsćho to žmy „Cźěskej Wutrobje" a Měłnikskemu wokrjesnemu wubjerkej, kotryż kolonitju serbskich dźěći s wulkimi woporami wudżerżuje, wulki dźak winowaći.

Druhu kolonitju serbskich dźěći je horliwy a se skutkom pomożny pschećel łužiskich Serbow, knjes farař Lantschak, w Chłumu pschipowrał. Jejny bohlad je žo knjesej wuczerjej Mjeli dowěrił.

Ze Serbow.

Póndźelu, 4. žnjeńca.
Dominika, wuznaw.

1850 prine Albert rejwa w Njeswačidle z Hanu Wochec z Bohowa.
† 1921 Jozip Milaković, prof. w Serajewje, „naš swěrny přećel.
* Robert Rjeda, farař w Barće, serbski zasłužbny pčołař a protykař.

Kak wulke su te skutki,
kak jich tak wjele je,
kiž činił sy samlutki,
o Knježe krasnosće;
wšo mudrje wustajene
su Božo, wot tebje,
wšo kraje napjelnjene
wot twojej' dobroty.

Wosebje zjewi jasnje
tón rjany lětny čas,
kak zemja pyšiš krasnje
a staraš so za nas
Nam twoje žohnowanje
so we wšěm pokaže
a kóžde lube ranje
nad nami nowe je. Handrij Lubjeńaski.

Hdyž jedyn kóń ći dosaha,
Sej njebjer dweju do praha. Radyserb.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —2%, thermometer we nozy +13. Wyschina leži nad krótkowjesčornej Europu, nižina nad rańschej a krótkorańschej Europu. Nowa nižina pokaże žo pola kupy Island a ześele wuběžki jaco k danskim kupam. Wona może jutře nasche wjedro nakasnyć. Jutře wutoru žłónčko 4,34 khodża a žo 7,41 khowa. Měsačk dopołdnja 9,38 khodża a žo wječor 9,52 khowa.

— **Telefonika** pomjesć wo wjedrje sa jutše wutoru: Njewobstajnje, samróčenje žo žylnje wotmišla, a khwilemi bjesche, wothlódźaze wětrr s wječornych stron, sa léčiny czas pšče khódne.

— **Rosprawa poliźije.** Wopomnjenske šwjatoczłonoscze sa padnjenych mójnjy žu tu na dostojne waschnje a każ běchu wotmyhlene pschećerjesć mohle. Sadźawkow abo tajenja porjada žo njehdże pytnyło njeje. — W sarthčenju tydźenju žu sastojnizy někotre wožoby pschi kradnjenju běrnow lepzli.

— **Němsko-slatny inder.** Statistiske wotdźělenje pschi policajskim hamcze w Budyschinje nam sdźěli: Statna knjerowna ličba sa sčežwjenske wudawki wuczinjesche 30. junija 1924 1,14 bilijonow króčznu wuzkosćo dorowńujesko cźasu.

S Luha. Dźensa rano wokoło 7 hodźin w tudomnej knjeżej pólnej brózni woheń wudyri. Każ zhoniny, bě motor pschiprawny k wotkładowanju šnopowe rosbuchnyć a z tym bě žo žito šapalilo. Brózeń nimale połna žita žo do cźista wotpali. Maschiny žo dale žane njeschkodźi, jenoż pschiprawa k wotkładowanju šnopow. K haschenju bu na 8 šnjakowow pschiwołało.

S Schérachowa. Dokelž běchu kolije wodpacznje wuhikane, pschinjoše krjedu rano pschi wuhibowanju 6,12 hodź. do Sohlanda jědżaceho tworoweho cźaha, kotryż wot Delnieje Wjaz'onźy do Dabrachcźiz jědźi a kotryż ma tež 4 wožobinstke wozy dźěławy dźeń žobu, jedyn ze žadami nakładeny was, kotryż dyrbjesche na tudomnym dworniscźu wostaćź, na koliju druhich stejazych wosow, a sajědże z tajkej mozu na prěnj was, tak so žo nutska padźaši thętro pschischadżechu a tež w druhich wosach žedżazi mjenje abo bóle pod storkom cźerpjachu. W prěnim wosu so jena dźěłaczeńka trawnje franz s rosbitej schikleńzu wosowego wokna, tak so dyrbjesche jéšlu pschetorhnyć. Druhi žobujědni wotleńdźechu hišcźe se stróżelemi.

S **Lubina** (Lübben) Njeńdże z automobilom, kotreż hišcźeše tak nětak kležeše wotbéża, sta žo njedawno na dróhi do Biebersdorfa w blišosći draczownje, když žo dróha sawinje. Auto, wot schofera Herbst-Gonaz wjedźene, bě jenu žonu se Sykadcza, kotraž běsche porodej blizko, z babu do tudomneje wokrjesnjeje chorownje pschiwjesło. Wšitke runje z babu na dompucźu, hdy žo schofer pschi mjenowanym kolenu dróhi na jedyn wós dohlada. Hdyž dźeńcźe žo wosej wuwinyeć, sajědże pjche dalako na schczeschku, pschi cźimž žo prędna wósa we hlubokim pěsku tak sbihny, so žo prawe prędne kolo zyle prěki na wós položi. Duchapschitomno'cźi wjednika pak žo poradźi, wós tudom sastajiez, tak so hbužbdźazeoi bjes schkodu na žiwjenju a strowosći wotnidźeschtaj.

S **Wujezda** p. Lubija, Serbsku šlejsche wěsty Detleff Schnorr z Njela, kiž bě wobkrjeżny, so je žo we swojim cźasu pola lubierja Wicźasa nauslamał, w Lubiju pschebudom. Wón běsche we swojim cźahu i wěstym Hilbigom pola Wicźasej dźěłał. Tutón je jeho wjazy krócź ka trabnjenju wschelakich knjeżni Wicźasej stuschazych wjesow namolwjał. Schnorr pak to njecźinjesche, każ wón nětko praji a žo tehodla s Helbigom roskori. Helbig, kiž někto w Nagnitzu w Nasiscźej Prusłej na wjazy lět bydźi, je pak na to pschisłahał. Sud pak tutej pschisłaży njemérjesche a Schnorra wumznowa, runjeż žu, hdyż jeho sajachu, trabnjenu schaty namakali, to kotrychž pak wón wudawa, so je tute w Hródku w Cźechach kupił.

Wutoru, 5. augusta, k hermankej: **Wulke** Wutoru, 5. augusta, k hermankej:

wosebite předawanje

Welsch kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. **Telefon 12.**

Feuilleton

Narodowz a wotrodźenz.

Roman s nowišćich cźasow. — Spisał J. B

23.] (Pokračowanje.)

Po khwilzy, jeho Jakub sa ramjo pschimny a praji: „Wjesbóżni'o! bratrowa krej budże na prawdże Božej . . ."

„Ně, nět!" Michał s wótrym hłosom zawola, „jeho njewinowateje krewje pschelak njesjym. Bratr mjeńcej cźekny do zuseho kraja, nij pak mojej słótcźi. — Teho dźe žo mi dosta njesbožowneje żiwoty, cźehoż dla dyrbjesche po pratym cźinowa nóż jeho wócźzy wodźeć; ale ńe žiwdomnje, hdyż słótcź mjeńcej serlawicź njeda, kotryż chżych, jeho thowarsch wuhlédźiwschi, je jeho krwi wukupacź. Tola podarmo žwoj wopor pytach, žiwoje dobre sastojnstwo pschisładźich, daloke pucźe wukhodźich, s hubjenstwom žo nabédźich. Słótcź a sadwólowanje dźeń a bóle wokolo žo hrabaschtej, hacź bu moja wutroba jeniczke wulke płanje; też palenz je wjazy saleć njemóżesche. Smołi Wódry, mi djabolski hłóž rjenje ryčesche, smołi Wódry woheń podusha na wěcźne, a ja . . ."

„Twój hrěch je wulki, tola wjetscha Boża hnada. Też mordarjej na ńchtżu Bóh woda."

A wócźko žo Michałej śwrěcźeschе, wutroba wotmjakowaschе, hdyż dźeńcźe: „Ach, dołho dołho hižo je, so na Boha njewotmyślich. Wschako pak też to nichtó takich złowow ke mni njerěcźeschе, kajkeż ty. — Lóżyski śwet bě'cźe mi Boha s wutrohny wutrohnyć mi wscheho dołcź pschihlubiwschi; tola duszy žo boda, mje wopuschcźi, njewjeskołu puscźimu a satrascźne sadwólowanje we wutrobje wostajiwschi. — Mordarjej, ty praji, Bóh woda; ně wěrno też mojeho wotprošcźenja njesłaježe?"

„Dowěrjej žo do miłoscźe Božeje; roskata wutroba je Bohu Wjeścźenemu lubo'nemu wopor!"

„O! kajkej wutrobnej bžakowoscźu cźuješ teho wobjecź, kotryż je mje njeknamiła wumóhł!"

„Haj ty budźeścź jeho wobjimacź; tola proschu cźe nětżicźo."

„Njeprošch, njeproš'ch! wscho chżu cźi po woli cźinicź, kiž ty słóćatu cźeju s mojeje stonatcźe wutroby walik."

„Njepraj nikomu ani žiwemu słowcźka, schtož žmój žebi powjedatoj; też njepowjes, so hy žebi se samphkom žiwjenje wjacź chżył wschitzy tu teje myśle, so hy s pjanoscźu do Wódry sałeł. Je to k twojemu łepschemu. — Cźežesch mi to na ruku žlubicź?"

Michał mu s łoża podawasche a praji: „Twoje pschecźe je mi roskaz Boži." Jakub jeho prawiju pschimny a do postrożiwschi dźeńcźe: „Sta wjeczor sašo pschińdu; tebi je nětko pschede wscheho měra trjeba."

Wša kij a klobuk a dźeńcźe se jstwy.

Jako bratr žo Michałej tak bórzy wusnaczź njeśmědźeschе; rosmołwa bě'cźe jemu tak hižo sašo krej załoźnje ros njemdrika, cźoko horzo palescźe, žiła njemérnje a spěschnje bijeschе. Pschi dalschim roshorjenju mohła jeho symiza s nowa hrabnyć, a s cźeźka drje by jeje potom tak thętrje wotbył, je-li so by ju s zyła wutrał. —

Duszy po sthódźe dele Jakub runje Nowaka setyka.

„Knjes lekarjo! 'hory je thętro złabh; dyrbi khwilku mérnje połpacź, so by mozy nabył, pro'chu, so njeby jeho nichtó njetrjebawschi wubudźił. Ja chżu do hotela na khwilku hłowu połožiez dóńcź; wocźi sboro wjazy dowocźinjecź njemóżu, je sprózniosću wschón padam. Budźe tak dobry a pohladajcź po někotrych hodźinkach 'a nim; s wjeczerkom sašo sam pschińdu."

„Wo to budźeśe bjes strachа, knjes Wicźało! w'cho žo stanje hižo wam k woli. Tola něšto też wy hladajcźe, so połpiśe! kózda natura to tak wutrała njeby, tójzdy hižo po puczu a połom hišcźeje zylu nóż a zyle dopołdnje khorehо hladaczź!"

Wjele bratrowskа lubo'cź samoże; też wschopyschemóżatnu sparej mucźne wócźko sasthdźeliez njeda!" rjekny Wicźas a thwataschе s thętże na hażu do hotela. —

Michał pak bě bórzy wutrunył. S mérnym dréмkom žo jeho wutroba hladażym wołósescźe; rjane žony, žony dźeśatsinwa, hdyż s bratrikom hanjeschtaj po polach a lěkach, běłe lilije i wjesnego hała a cźerwjene róże se sabrodźi do lubo'neje wonjawši wjeschtaj, njebjesku njewinowatoscź a dźěcźacu lubosć, jeho ducha wobkčiowachu, wutrobu s njezenja porjada žo njehdże pytnyło njeje. — W sarthčenju tydźenju žu sastojnizy někotre wožoby pschi kradnjenju běrnow lepzli.

— **Němsko-slatny inder.** Statistiske wotdźělenje pschi policajskim hamcze w Budyschinje nam sdźěli: Statna knjerowna ličba sa sčežwjenske wudawki wuczinjesche 30. junija 1924 1,14 bilijonow króčznu wuzkosćo dorowńujesko cźasu.

S Luha. Dźensa rano wokoło 7 hodźin w tudomnej knjeżej pólnej brózni woheń wudyri. Każ zhoniny, bě motor pschiprawny k wotkładowanju šnopowe rosbuchnyć a z tym bě žo žito šapalilo. Brózeń nimale połna žita žo do cźista wotpali. Maschiny žo dale žane njeschkodźi, jenoż pschiprawa k wotkładowanju šnopow. K haschenju bu na 8 šnjakowow pschiwołało.

S **Schérachowa.** Dokelž běchu kolije wodpacznje wuhikane, pschinjoše krjedu rano pschi wuhibowanju 6,12 hodź. do Sohlanda jědźaceho tworoweho cźaha, kotryż wot Delnieje Wjaz'onźy do Dabrachcźiz jědźi a kotryż ma tež 4 wožobinstke wozy dźěławy dźeń žobu, jedyn ze žadami nakładeny was, kotryż dyrbjesche na tudomnym dworniscźu wostaćź, na koliju druhich stejazych wosow, a sajědże z tajkej mozu na prěnj was, tak so žo nutska padźaši thętro pschischadżechu a tež w druhich wosach žedżazi mjenje abo bóle pod storkom cźerpjachu. W prěnim wosu so jena dźěłaczeńka trawnje franz s rosbitej schikleńzu wosowego wokna, tak so dyrbjesche jéšlu pschetorhnyć. Druhi žobujědni wotleńdźechu hišcźeše se stróżelemi.

S **Lubina** (Lübben) Njeńdże z automobilom, kotreż hišcźeše tak nětak kležeše wotbéża, sta žo njedawno na dróhi do Biebersdorfa w blišosći draczownje, když žo dróha sawinje. Auto, wot schofera Herbst-Gonaz wjedźene, bě jenu žonu se Sykadcza, kotraž běsche porodej blizko, z babu do tudomneje wokrjesnjeje chorownje pschiwjesło. Wšitke runje z babu na dompucźu, hdy žo schofer pschi mjenowanym kolenu dróhi na jedyn wós dohlada. Hdyž dźeńcźe žo wosej wuwinyeć, sajědże pjche dalako na schczeschku, pschi cźimž žo prędna wósa we hlubokim pěsku tak sbihny, so žo prawe prędne kolo zyle prěki na wós položi. Duchapschitomno'cźi wjednika pak žo poradźi, wós tudom sastajiez, tak so hbužbdźazeoi bjes schkodu na žiwjenju a strowosći wotnidźeschtaj.

S **Wujezda** p. Lubija, Serbsku šlejsche wěsty Detleff Schnorr z Njela, kiž bě wobkrjeżny, so je žo we swojim cźasu pola lubierja Wicźasa nauslamał, w Lubiju pschebudom. Wón běsche we swojim cźahu i wěstym Hilbigom pola Wicźasej dźěłał. Tutón je jeho wjazy krócź ka trabnjenju wschelakich knjeżni Wicźasej stuschazych wjesow namolwjał. Schnorr pak to njecźinjesche, każ wón nětko praji a žo tehodla s Helbigom roskori. Helbig, kiž někto w Nagnitzu w Nasiscźej Prusłej na wjazy lět bydźi, je pak na to pschisłahał. Sud pak tutej pschisłaży njemérjesche a Schnorra wumznowa, runjeż žu, hdyż jeho sajachu, trabnjenu schaty namakali, to kotrychž pak wón wudawa, so je tute w Hródku w Cźechach kupił.

Wutoru, 5. augusta, k hermankej: **Wulke** Wutoru, 5. augusta, k hermankej:

wosebite předawanje

Welsch kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. **Telefon 12.**

Feuilleton

Narodowz a wotrodźenz.

Roman s nowišćich cźasow. — Spisał J. B

23.] (Pokračowanje.)

Po khwilzy, jeho Jakub sa ramjo pschimny a praji: „Wjesbóżni'o! bratrowa krej budże na prawdże Božej . . ."

„Ně, nět!" Michał s wótrym hłosom zawola, „jeho njewinowateje krewje pschelak njesjym. Bratr mjeńcej cźekny do zuseho kraja, nij pak mojej słótcźi. — Teho dźe žo mi dosta njesbožowneje żiwoty, cźehoż dla dyrbjesche po pratym cźinowa nóż jeho wócźzy wodźeć; ale ńe žiwdomnje, hdyż słótcź mjeńcej serlawicź njeda, kotryż chżych, jeho thowarsch wuhlédźiwschi, je jeho krwi wukupacź. Tola podarmo žwoj wopor pytach, žiwoje dobre sastojnstwo pschisładźich, daloke pucźe wukhodźich, s hubjenstwom žo nabédźich. Słótcź a sadwólowanje dźeń a bóle wokolo žo hrabaschtej, hacź bu moja wutroba jeniczke wulke płanje; też palenz je wjazy saleć njemóżesche. Smołi Wódry, mi djabolski hłóž rjenje ryčesche, smołi Wódry woheń podusha na wěcźne, a ja . . ."

„Twój hrěch je wulki, tola wjetscha Boża hnada. Też mordarjej na ńchtżu Bóh woda."

A wócźko žo Michałej śwrěcźeschе, wutroba wotmjakowaschе, hdyż dźeńcźe: „Ach, dołho dołho hižo je, so na Boha njewotmyślich. Wschako pak też to nichtó takich złowow ke mni njerěcźeschе, kajkeż ty. — Lóżyski śwet bě'cźe mi Boha s wutrohny wutrohnyć mi wscheho dołcź pschihlubiwschi; tola duszy žo boda, mje wopuschcźi, njewjeskołu puscźimu a satrascźne sadwólowanje we wutrobje wostajiwschi. — Mordarjej, ty praji, Bóh woda; ně wěrno też mojeho wotprošcźenja njesłaježe?"

„Dowěrjej žo do miłoscźe Božeje; roskata wutroba je Bohu Wjeścźenemu lubo'nemu wopor!"

„O! kajkej wutrobnej bžakowoscźu cźuješ teho wobjecź, kotryż je mje njeknamiła wumóhł!"

„Haj ty budźeścź jeho wobjimacź; tola proschu cźe nětżicźo."

„Njeprošch, njeproš'ch! wscho chżu cźi po woli cźinicź, kiž ty słóćatu cźeju s mojeje stonatcźe wutroby walik."

„Njepraj nikomu ani žiwemu słowcźka, schtož žmój žebi powjedatoj; też njepowjes, so hy žebi se samphkom žiwjenje wjacź chżył wschitzy tu teje myśle, so hy s pjanoscźu do Wódry sałeł. Je to k twojemu łepschemu. — Cźežesch mi to na ruku žlubicź?"

Michał mu s łoża podawasche a praji: „Twoje pschecźe je mi roskaz Boži." Jakub jeho prawiju pschimny a do postrożiwschi dźeńcźe: „Sta wjeczor sašo pschińdu; tebi je nětko pschede wscheho měra trjeba."

Wša kij a klobuk a dźeńcźe se jstwy.

Jako bratr žo Michałej tak bórzy wusnaczź njeśmědźeschе; rosmołwa bě'cźe jemu tak hižo sašo krej załoźnje ros njemdrika, cźoko horzo palescźe, žiła njemérnje a spěschnje bijeschе. Pschi dalschim roshorjenju mohła jeho symiza s nowa hrabnyć, a s cźeźka drje by jeje potom tak thętrje wotbył, je-li so by ju s zyła wutrał. —

Duszy po sthódźe dele Jakub runje Nowaka setyka.

„Knjes lekarjo! 'hory je thętro złabh; dyrbi khwilku mérnje połpacź, so by mozy nabył, pro'chu, so njeby jeho nichtó njetrjebawschi wubudźił. Ja chżu do hotela na khwilku hłowu połožiez dóńcź; wocźi sboro wjazy dowocźinjecź njemóżu, je sprózniosću wschón padam. Budźe tak dobry a pohladajcź po někotrych hodźinkach 'a nim; s wjeczerkom sašo sam pschińdu."

„Wo to budźeśe bjes strachа, knjes Wicźało! w'cho žo stanje hižo wam k woli. Tola něšto też wy hladajcźe, so połpiśe! kózda natura to tak wutrała njeby, tójzdy hižo po puczu a połom hišcźeje zylu nóż a zyle dopołdnje khorehо hladaczź!"

Wjele bratrowskа lubo'cź samoże; też wschopyschemóżatnu sparej mucźne wócźko sasthdźeliez njeda!" rjekny Wicźas a thwataschе s thętże na hażu do hotela. —

Michał pak bě bórzy wutrunył. S mérnym dréмkom žo jeho wutroba hladażym wołósescźe; rjane žony, žony dźeśatsinwa, hdyż s bratrikom hanjeschtaj po polach a lěkach, běłe lilije i wjesnego hała a cźerwjene róże se sabrodźi do lubo'neje wonjawši wjeschtaj, njebjesku njewinowatoscź a dźěcźacu lubosć, jeho ducha wobkčiowachu, wutrobu s njezenja porjada žo njehdże pytnyło njeje. — W sarthčenju tydźenju žu sastojnizy někotre wožoby pschi kradnjenju běrnow lepzli.

— **Němsko-slatny inder.** Statistiske wotdźělenje pschi policajskim hamcze w Budyschinje nam sdźěli: Statna knjerowna ličba sa sčežwjenske wudawki wuczinjesche 30. junija 1924 1,14 bilijonow króčznu wuzkosćo dorowńujesko cźasu.

S Luha. Dźensa rano wokoło 7 hodźin w tudomnej knjeżej pólnej brózni woheń wudyri. Każ zhoniny, bě motor pschiprawny k wotkładowanju šnopowe rosbuchnyć a z tym bě žo žito šapalilo. Brózeń nimale połna žita žo do cźista wotpali. Maschiny žo dale žane njeschkodźi, jenoż pschiprawa k wotkładowanju šnopow. K haschenju bu na 8 šnjakowow pschiwołało.

S **Schérachowa.** Dokelž běchu kolije wodpacznje wuhikane, pschinjoše krjedu rano pschi wuhibowanju 6,12 hodź. do Sohlanda jědźaceho tworoweho cźaha, kotryż wot Delnieje Wjaz'onźy do Dabrachcźiz jědźi a kotryż ma tež 4 wožobinstke wozy dźěławy dźeń žobu, jedyn ze žadami nakładeny was, kotryż dyrbjesche na tudomnym dworniscźu wostaćź, na koliju druhich stejazych wosow, a sajědże z tajkej mozu na prěnj was, tak so žo nutska padźaši thętro pschischadżechu a tež w druhich wosach žedżazi mjenje abo bóle pod storkom cźerpjachu. W prěnim wosu so jena dźěłaczeńka trawnje franz s rosbitej schikleńzu wosowego wokna, tak so dyrbjesche jéšlu pschetorhnyć. Druhi žobujědni wotleńdźechu hišcźeše se stróżelemi.

S **Lubina** (Lübben) Njeńdże z automobilom, kotreż hišcźeše tak nětak kležeše wotbéża, sta žo njedawno na dróhi do Biebersdorfa w blišosći draczownje, když žo dróha sawinje. Auto, wot schofera Herbst-Gonaz wjedźene, bě jenu žonu se Sykadcza, kotraž běsche porodej blizko, z babu do tudomneje wokrjesnjeje chorownje pschiwjesło. Wšitke runje z babu na dompucźu, hdy žo schofer pschi mjenowanym kolenu dróhi na jedyn wós dohlada. Hdyž dźeńcźe žo wosej wuwinyeć, sajědże pjche dalako na schczeschku, pschi cźimž žo prędna wósa we hlubokim pěsku tak sbihny, so žo prawe prędne kolo zyle prěki na wós položi. Duchapschitomno'cźi wjednika pak žo poradźi, wós tudom sastajiez, tak so hbužbdźazeoi bjes schkodu na žiwjenju a strowosći wotnidźeschtaj.

S **Wujezda** p. Lubija, Serbsku šlejsche wěsty Detleff Schnorr z Njela, kiž bě wobkrjeżny, so je žo we swojim cźasu pola lubierja Wicźasa nauslamał, w Lubiju pschebudom. Wón běsche we swojim cźahu i wěstym Hilbigom pola Wicźasej dźěłał. Tutón je jeho wjazy krócź ka trabnjenju wschelakich knjeżni Wicźasej stuschazych wjesow namolwjał. Schnorr pak to njecźinjesche, każ wón nětko praji a žo tehodla s Helbigom roskori. Helbig, kiž někto w Nagnitzu w Nasiscźej Prusłej na wjazy lět bydźi, je pak na to pschisłahał. Sud pak tutej pschisłaży njemérjesche a Schnorra wumznowa, runjeż žu, hdyż jeho sajachu, trabnjenu schaty namakali, to kotrychž pak wón wudawa, so je tute w Hródku w Cźechach kupił.

Se Sahlenka nad Sprjewjo. Tudomneho komunista Pianka, kiž je so jutrownicku pschi njemčerach pschez zrjenje Bobu wobdželił, a s někotrymi kemscherjemi a konfirmandami brutje sakhadkał, jim draštu rostorhawschi, su wutoru sajeli a do pschepytowanskeje jatby kadžili.

Se Sebnizh. Skaženy poš kušny we šuždobnym Krummhermsdorfje jene dźěwčo. Byrnjež so wone hnydom do tuhonneje thorownje donješe, wumrje tola hórzy.

Se Sslepcho. W Sslepom so nidźelu 3. augusta nowy wójnšći pomnik k zčesći we wójnje padnjenych Sslepjanskich rjekow poswjeći. Na šwjećenju wobdźěli so wjele towaršstwow, zyle Sslepjanske wobydlerstwo a wjele ludu se šuždobnych wsow. Sswjatocznosć sapoča so wokolo 4 hodźin popoldnju. Schulske dźěći pschednoschowachu pěsnje a shromadźenej wulpowachu někotre lwowy. Knjes farar Handrik mějesche šwjedźenski pschednoschk we herbšći a němšći rěči. Hewak běsche zyły šwjedźeń němšći, kaž dźě so w prušich herbšćich wsach hinak njeje. Zyły herbski wobydlerstwo — němše šwjedźenje. Po šwjatocznosći položichu pschiwuzni we wójnje padnjenych Sslepjanskich wójnšanow wěnzy na pomnik. Sslepjanska gmejna zaruje we schittyrzeczi wójnjenych synow. Hoj, wulke wopory je herbšći lud sa Němsku pschinješe, ale kajke wopory pschinješe Němska sa herbšći lud, wobsedźe w Prušej? Sserb, kiž běše šwódk tuteho šwjedźenja.

S Kockiny pola Kulowa. W nazy wot sobotu k njedźeli czehnjeschе psches nashu wješ žylne njewjedro. Błysk dyri do jenoho statoka a šnicži bróžu a hródže. Wišišchu powjesći hišće poldźišcho dodamy.

S Cžikowa. Somjertnje snjidźoži na jamje „Stara 3“ 38lětny wjednik elektriskeje železnizy Erwin Gojer s Wulkeho Röhrsdorfa. So by hubi duch k dźělu skrótschił, chcyše na jenu jědźacu lokomotiwu skočić. Wón pak pod kola pschindże a bě hnydom morjwy. Sawostaji žonu s dźěćimaj.

S Wulkich Špjarow. Kaž wschudže druhdże, wotnu so też njedźelu pola nash šwjatočnoscžow k wopomnjenju na padnjenych wójnu. Po němskej Božej słužbie, na kotrejž so wosebne towaršstwa wobdźělichu, połoži kantor w mjenje tutych wěnz k pomnikej a dźerżeschе dźěšišchu němšku narěč. — Dźiwacz so dyrbimy, so w taikej rysy herbskej wosadze kaž Špjarowskej so pschi tajkej sładnosći dospa na herbsku rěč dźiwatu njeju, hdyž běchu tola wopory wójnu njemale jedinaki Serbja.

Nusa ratarstwa.

Ratarstwo ma so pschezo hischcze jara wo šwoje wobstatcze bedźicz. S nim czerpja też druhe stawy ludu. Hdyž ratarstwo wjazu kupowacz njemóže, dha to industrija a s njej dźěłaczerstwo na njelubje wašchnje sachjatej. A też wobkhodnizy w mjeńšich městach, kotrjž su na kupzow se swojom pokasami, su wosebje potrjechjeni.

Nusa ratarstwa nieje tu na ras była. Wona so hilo we wójnje sapocża. Dyrbjeschе hospodarstwo, kotrež pschicze někotre lěta bjeze hacž wójna trajeschе, je burow hilo njemérnje schodowacko. Mjes tym, so industrija swoje wudźěłki stajnje po šwětowych pacžatkach pschebawaschе, dyrbjeschе ratar swoje wupłody pok darmo „wotebacz“. A kak dha bjsche je „kotym czasom“ inšzejše. Ratarstwo drje mó'e'che swoje hypotheki wotstorczicz, ale pschi špěchnym wothódnoczenju pjenjes njebě mózno, k bohatstwu pschińcz.

Schtóž je swoje pjenjesy w tutym czasu hnydom pschekuwił, je šebi jenoż wunoschk swojeho dźěła šcherjał. Schtóž pak je tyšazy, miljony a miljardy domach kupił měnjo, so je bohaty, njemějesche, hdyž rentsta hriwna pschinjdże, mjeso dale hacž kupczka papjery. Tu możnosć swoje pjenjesy we devišach šcherjeć, kaž to wikowanje a industrija czinjeschеe, bur też njemějesche. Hoj, jednoremu ludej dźě be tuton wupcž runjewon sakasany.

Tak běsche ratar, hdyž bu nowa měna (Währung) sawjedźena, zyle bjes wobkhodneho kapitala a mjesche pschesze žołostnu czežu dawkow njesć. Jenicžki wupucž s tuteho czěžma możesche jenoż buch: wjazy dźěłacz a jednorscho žiwy być. Te poslednje pschindźeschе jamo wot šo. A schtóž dźěło nastuwa, dha brje so šerbšći ratar jeneje po sašadže mechanisckeho wóšomhodźinskeho dźěłanskeho dnja Nožowak nieje. Jenoż dźěłacžerstwo na ryczertkubkach so wjeczowachu. Woni bychu pak bjeze wschego so też tutej nuknoce podczišnyli, hdyž by jim możno było na swojom dźěłacz.

Schtóž pak nusu burstwa hischcze wosebje pohórschi, to su nisse płaczišny šamknych wupłodow, mjes tym so su potrjebnosće ratarja pomérnje drohe. Won niežo czimcž njemóże k polepschenju šwojich twórjenjow a polow. Šamo maschiny a pschitukne łnoje šrěni a maty ratar wjazy kupowacz njemóże. Pschetoł šebi pjenjesy pożeczcz, to dźensa wjele njepomha. K prenjom su jenoż czežko k bóštacžu a k druhoum je dań tak wyšoka, so wschо sežerje, schtoż może so s pjenjesami wumikowacz.

W oktobrje so worzałuje polepschenje w kreditnych naležnoscžach. Nadźijomnje noš tuta nadźija njesjeba. Ale hižo prjedy dyrbjała so dań snižicz a dawk w snjeżliwej mérje postajicz.

Löwen, franzowšzu Leuguia

je mišo w Belgiskej. Wón je wjele wójnow pschezywjał, jara derje znate. We wójnje je žadlanje czekpiło. S wobmjom sanickł so też telefom jeho šwjećki [illegible] knihownja. Někotre je sašo Boži woheń mjeło dowonyjał. Wobdano wotpalichu po [illegible] uniwersitu.

Přilohk.

* Jedym kiž to prjedy wjedźesche. Jedyn jara kedźbliwy muž we Winje, kotrež hižo někotre lěta přeco wójnu na pschichodże awstriskeje krony dwělowaschе, mójeschе so khwalicz, jenicžki być, kiž je swoje nakitowane pjenjesy hjes schkody sakhował. Wot léta 1909 dowěri wón Winskej nakitowarni wjazy krócz pjenjesy a žadasche kóždy krócz, to sajtajnił pódła sapłacženeje liczby pschiłožmnjenku napiša, to ma so tuta liczba w słotych krónach wupłacžicz. Jako dźěcže wón 1921 tute pjenjesy sdźěłnycz, dźěchu jemu papjerjane krony daczˇ, kotrež pak wón njebjerjeschе. Wón pak je tyšazy, miljony a miljardy domach kupił měnjo, so je bohaty, njemějesche, hdyž rentsta hriwna pschinjdże, mjeso dale hacž kupczka papjery. Tu możnosć swoje pjenjesy we devišach sčerjeć, kaž to wikowanje a industrija czinjeschеe, bur też njemějesche. Hoj, jednoremu ludej dźě be tuton wupcž runjewon sakasany.

Tak běsche ratar, hdyž bu nowa měna (Währung) sawjedźena, zyle bjes wobkhodneho kapitala a mjesche pschesze žołostnu czežu dawkow njesć. Jenicžki wupucž s tuteho czěžma możesche jenoż buch: wjazy dźěłacz a jednorscho žiwy być. Te poslednje pschindźeschе jamo wot šo. A schtóž dźěło nastuwa, dha brje so šerbšći ratar jeneje po sašadže mechanisckeho wóšomhodźinskeho dźěłanskeho dnja Nožowak nieje. Jenoż dźěłacžerstwo na ryczertkubkach so wjeczowachu. Woni bychu pak bjeze wschego so też tutej nuknoce podczišnyli, hdyž by jim możno było na swojom dźěłacz.

Schtóž pak nusu burstwa hischcze wosebje pohórschi, to su nisse płaczišny šamknych wupłodow, mjes tym so su potrjebnosće ratarja pomérnje drohe. Won niežo czimcž njemóże k polepschenju šwojich twórjenjow a polow. Šamo maschiny a pschitukne łnoje šrěni a maty ratar wjazy kupowacz njemóże. Pschetoł šebi pjenjesy pożeczcz, to dźensa wjele njepomha. K prenjom su jenoż czežko k bóštacžu a k druhoum je dań tak wyšoka, so wschо sežerje, schtoż może so s pjenjesami wumikowacz.

W oktobrje so worzałuje polepschenje w kreditnych naležnoscžach. Nadźijomnje noš tuta nadźija njesjeba. Ale hižo prjedy dyrbjała so dań snižicz a dawk w snjeżliwej mérje postajicz.

Löwen, franzowšzu Leuguia

je mišo w Belgiskej. Wón je wjele wójnow pschezywjał, jara derje znate. We wójnje je žadlanje czekpiło. S wobmjom sanickł so też telefom jeho šwjećki [illegible] knihownja. Někotre je sašo Boži woheń mjeło dowonyjał. Wobdano wotpalichu po [illegible] uniwersitu.

* Wołkasanje burlowníka. Jedyn Newyorkski burlownik cžłowjek, kotrež na bórzy šwójbe pjenjesy sašuzi, sawołaji sčežkowaje wołkasanje: „Sawostaju mojej žonje tu powjesć, so njeschym hłuby być, kaj je šebi wona slajnje to muzłałka; mojemu šynej te sawjeskolenje, so może šebi šwoje sčežiwnje šam sašuzicz. 35 lět wérjeschе won, so łokotne samóženje wobsedźu. Won ż so mylił. Mojej dźěnzy wołkasan 100 000 dolarow. Wona budże pjenjesy derje trjebacz móz. Jenicžka dobra sašuzba, kotruż je jeje muž hacž dotal cžinił, bě, so je je ż njej woženił. Mojemu šlužobnikej šawoštaju w'chu dnah, kotrež je mi w posledních 10 létach pordadnył. Też mój kožuch, kotryż w mojej njeschitomnosći nożeschе, jemu wołkasan; mojemu schoferej moje woły. Won je skoro wschě cžonzował. Pscheju, to by wjeschele mél, šwoje dźěło dokónczicz; mojemu towaršschnikej radźu, šebi po mojej šmjerczi runje tak ješkwarnicho towaršschnika wupytasz, to njeby tak dźěsče sabjnył. Hacž dotal móżeschе won temu jenoż ż cžežka sadźěwacž. ..

Harakiri.

Kaž telegramy posledních dnjow s Japanskeje wo šcžewja, je so tam s nowa někotko padow harakiri stało. Prenj kiž ležeła na tole wašchnje s [illegible] hanebno mori, bě cžłowjek, kiž bjisko amerikanskeho pósłanstwa w Tokiu s tym protestowa pschečiwo zakonjej Sjeconocžnych statow, kiž zakasuje Japanzam pschicžakowanje do Amerikh. Dajej druhaj wo nim to samo sobjemorbałsiwo dokonjeschtaj, a pohjeh tychle tšoch wuporow běsche narodna šwjatocznosć a manjefestazija.

Cžłe wopraudźiczi žiwnojo Japanskeje w'achu šebi žiwjenje po sašadach japanskich ryczerjow, so może jena šmjerczˇ wotmicz kichyudu, hańbu, winu. A to jako šmjerczˇ se šwojeje ruk: harakiri. Druhdy bywa harakiri też dopokas žarowanja, stainje pak je take šmjerczˇ we mo'omaj japanskeho ludu wulki skutk. Wschako šebi po šmjerczi posledneho Mikada (japanskeho khora) dobrecze Port Artura, šchadźomy hrabja morskal Nogi, też pschez harakiri žiwjenje wza, so by cžesći, lubosći a pschikhilnosći šwojemu knjesi worokhał.

Wopak by było mjenzi, to potajnosći ryczerstwa a rótcžinstwa Japanzow leži we wěrje, so na žiwjenje male hódnoscže. Narod, kiž tak hluboko šebi wschitko waži, schtoż je rjane a mumelike, tón waži šebi też radoscže žiwjenja a jeho wuživanja. Tón wóhanska wěra pak jich wuczi, so je najdróžsche kubło, žiwjenje, też najwjetschi z najwschischi wopor.

W dawnych časach běsche harakiri wschudzom wumrěcžˇ, ke kotremuž buchu sašudźeni politizay pschestupnizy, pschenadnizay, šchišhašanzy, njewěrnizy Mikada.

Wobrjad harakiri bamón bě w ryczerskich cžasach šwjatocžny a žadasche wobsčerne pschihotowanje. Mešt'o jeho wukonjenja bě najdróše hłowna lubja jeneho temph, hdyž bě wobsyk k temu poklakdzene se šlomjankami. Hdyž běchu so šwódzy teje zeremonje šešchli, by sastupiła hłowna wobsada zyłeh wobjeda — sašudźeny ryczerˇ — w polnej ryczerskej drasce, pschewodowany wot dwuch ryczerjow. Sšydnywšchi so na šlomjankach mějesche wožlučkacz na pschećelitanje wšćeh swojich pschestupjenjow a potom so jeho wopraschachu, hacz nima žanych powěšćow hischcze šwojej šwójbi be pradżcz dacz. S wubranymi šłonami dźakowaschе so sašudźeny na to ša tu šwórzitwosć, pschitšnyła sprawnoscˇ wušudźenja a rožžohnowa so ż pschitownymi.

Potom pschińcžesche jemu na dejay krótki nožˇ, wužiwany pschi harakiri. Nošlékawschi so do waša rospr Šebi ż mjeczikom brjuch na kichiż ż dwěmaj rěsmaj. Pschi ż jeho pschewodnikow jemu na to hłowu ż tehakom wotrubnu. Harakiri bě dokonjany.

Prenj protest pschećelzwu harakiri jběže wušoki sastojnik lěta 1869 a potom wošttronjchu harakiri jako khłostnu šmjerczˇ. Ale mjes pschiwuzinkami starych japanskich powdawšnow wošpjetuja so šłuchenja harakiri hischcze, hdyž so jedna wo wumałanje winy abo hańbu.

Je to hróšbne šamomortarstwo a jeho mjeno połhada wot hłowa „hara“ to je žołdk a „kiri“ to je rěs. Po harakiri wušłupi zyle kutło na šmjerczˇ, a wotrubnjenja hłowy běsche šmjena šłužba pschećelstwa, so by to cžežkje nje wobsenu pschikrótschiło. Psched harakiri wotmětowaja so pschezo do'če modlitwy, w kotrychž so njepschestajnje hłowa wošpjetuja: „Rama-Amida-Butšu“ (Cžesći Amida Buddha!) abo „Rama-Mio-Renge-Kio!“ (Cžesći drohotna, kotohe prawa!). Staine wošpjetowanje tychle hłowom cžłowjeka tak šmjerczˇ, so łołkeje wutrobu ż šwojim pricžowanjam w druhim šwěcže pschestupi — wotmuwajo šchi winu abo hańbu ż troporom šwojeho žiwjenja. MR.

Hamiske wozjewjenje z Budyšina.

Měšchčanska rada wozjewja: W měšchčanskej hłownej kenzłiji wuteže cžišła 45—49 1. dźěła a 24—26 2. dźěła šlatneho šakońšeho łopjena a cžišła 30—34 šakońcho šakońšeho łopjena k nutšpołabanju sa kóžbcho.

Lětuša hłowna skhadžowanka — wšostudentstwa — ludowy zjězd w Hornjej Hórcy pola Budyšina.

Do Hornjeje Hórki a wokolny!

Do Serbow! Srjedu, 6. augusta započinamy zaztupne lišiki na lětušu hłownu skhadžowanku předawać.

Kospodarski rozhlad.

Póndźelu, 4. augusta 1924.

W zuzych pjenjesach a sčeltach šobotu žaneje bursy njebě.

Produktowe wiši wostachu mérne. Wobrot bě šnadny. Płaczišna pschenicy so trochu wotdrěbi. Do wukraja wjele njeničšesche. Wiki w rožay běchu žiwische. Sa nowej so šraschachu. Wona pak bě hischcze žadna, dokelž jeje so njeje hischcze wjele mlócžiło. Nowy jeczmjeń bě też hižo na wikach. Jeho so nješchto rospschedna. Žadny je rjany łoušchi wowoš. Lětušchego skoro žaneho hischcze na wikach nješe. W muzy wosta wobrot šnadny. Też we wotrubach a wowješchach. Šentnaŕ płaczeschе šobotu

w Bartinje:

pschenizy 8,20—8,45 rožki 6,08—7 10 jačmjenja 7,90—8,55 wowša 7,50—7 80

Wiki rěznego ikotu šaničženu šobotu w Bartinje (Zentralmjehhof):

Pschihnaty běchu:	Wone płaczachu:
3210 homjadłow	15—43 hr.
1375 cželatow	28—68 hr.
9473 wowzow	36—48 hr.
9261 tuk. a 351 wukr. šwjni a 8 košow.	
šwjnje 240—300 punt.	66—67 hr.
200—240 punt.	63—65 hr.
160—200 punt.	60—62 hr.
120—160 punt.	56—59 hr.
ranzy a kundrosy	56—62 hr.
košy	9—13 hr.

po zentnaru žiweje wahi.

Wiki w howjedłach, wowzach a šwinjach klazachu, w cželatach bo mérnje wotrocžu.

Daloko w Budyšinskej kraijnje šnaty młyn we Wowonjowje pod firmu Julius Körner je šo pod šamtitke dohławodowanje (Geschäftsaufsicht) šajił. Won je jedyn ż tych młynow, kiž we cžaš wójny a po wójnje šhłuje rospschedžachu. Tajše wobdhodny, jeli wjednik dosć wobhładnitwy njeje, ż cželka cžaš hospodarskich krisow wudżerža. Hdyž so pjenježne cžeže tehole młyna też někotrehožkuli pjekarja a też ratarja njeluble potrjechja.

Na pschedan:

2 kondy, po 1000 ł.trach, wós ł pschatku a mandlawa, Wilhelm Hünig w Kamjenzu, Nordstr. 55.

Wós. bjećžaty w Lubiju šwonk, Žitawska haja 43; w Budyšchinje Schlachthofstr. 181; na Židowje 1326, Oswald; na Židowje Oberweg 88; parkowy, Jan Schneider w Kamjenzu, Nordstraße.

Tschahadło (Schüttelzeug) w Delanach cžo. 8 p. Kubšchiza-Maschina, młócžaza ruczna, w Cžichowjazach cžo. 10; schijaza w Budyšchinje Paulistr. cžo. 35 delka.

Jalowja blizo ł cželenju w Bónjezach cžo. 18.

Pšy, młode, němše Boxer, Mayer w Budyšchinje Hauenstr. 40; wowcželi ł koklat Hummler w Lubiju.

Krumpa, podžabna, w Dalizach cžo. 5.

Klawer, w Budyšchinje na wolnóznej dróšy 4III na lewo.

Sso pytaja:

Pjeckatki, Kunza w Bolborzach; młyn w Kožarni.

Holza, šarscha 20 lět hoscženz w Hušu; młokarnja we Radworiu; ł 15. 8 bo Budyšchina na šwonk. šawiku haju cžo. 12; ł 15. 8. šwinišku, hród w Haiku pola Rěcžiz.

Sslužbu pyta:

Hošpoša, Urban w Lětonju.

Sso kupuja:

Jannše jahodki, Kraiik w Lubiju, Obersdorferweg, telefon 222.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe šymje po runi abo 1000 kg, šowaš 100 kg, płaczišny po Potej hriwnje.

	2. 8.	1. 8.		2. 8.	1. 8.
Pschenica	184-189	186-191	rowš wosušći	11,20	11,20
rožka	136-142	138-144	poch. melalje	—	—
nalět. jeczmjen	158-166	154-162	ferabella	—	—
nal. jeczmjen	—	—	bérnaze šymje	22,50-23	22,50-23
wowš	150-156	148-154	šuny	13-15,00	13-15,00
kukuruza (Maiš)	—	—	špeta	14-15,00	14-15,00
pschenczin. mutza	25-28,25	25,25-28	lama wosušći	20,00	20,00
rjana mutza	21-23,25	21-23,25	mórše łupiny	9,50-10	9,50-10
pschencz. wotr.	10,50	10,50	lolte łupiny	17-18,00	17—18
rjane wotruby	10,20	10,20	šymo, 50 kg	1,50-1,85	0,—0,—
rapš	285-290	285-290	płoma, rjana	0,—0	0,—0,—
lane šymje	370	370	„ pschenc.	0,—0,—	0,—0,—
hróch	22-24	22-24	„ wowšna	0,—0,—	0,—0,—
pjekarska	14,00	14,00	„ jezna	0,—0,—	0,—0,—

W sčěhownych wsach roznošujemy srjedu přepro šenja a předawamy zdobom zastupne lisćiki: Bobolcy, Bělšecy, Bonjecy, Běle Nosliny, Čorne Nosliny Čělchorecy, Delany, Družkecy, Dźenikecy, Dźěžnikecy, Debsecy, Hornja Kina, Hajnicy, Hnašecy, Hrubjelčicy, Delnje, Hornjo, a Nowe Jilojcy, Lubjeńc, Leno, Mnišonc, Mała Bobolca, Rašow, Rachlow, Sowrjecy, Sokolca, Splósk, Sora Slónkecy, Zahow, Gr ›bšĕ t‹ , Kl. Kunitz Hornja Hórka, Budestecy.

Dale předawaja lisćiki też: Hänslec hosćenc we Hornjej Hórcy, Knjez G. Janak, Budyšin „Serbski Dom" a jenotliwi serbscy studowacy. Płaćizny su: za I. městno 1 hr. za II. městno 80 pj. a k staću 50 pj. Płaćizny su jara nizske a tak je kóždemu Serbej móžno, našu skhadźowanku wopytać. Dokelž bohaty wopyt wočakujemy, radźimy wšém lubym Serbam a Serbowkam, sebi hižo bórzy zastupny lisćik kupić. Do 34 wšow přinjese so srjedu 5. augusta samo hač do domu, wužiće tehodla přileżnosć, też wšém druhim Serbam wobstaraja wjesni serbscy studowacy rad. lisćiki.

Też móżeće sebi zastupnje lisćiki pisomnje skazać Nat.lšće Wašu adressu (mjeno a wjes), kotre městno a kak wjele městnow, do Budyšina k. Janakej. Njezabudźće pak přispomnić, hdże po lisćik přińdźeće w Budyšinje abo pak w Hornjej Hórcy. Zapłaćić maja so lisćiki, hdyž je do ruki dostanjeće. Prawo na skazany lisćik zhubiće, hdyž jón njejsće njedźelu, 10. augusta pak w Budyšinje w khotejownj „Serbskeho domu" do 8/4 5 hodź. pak w Hornjej Hórcy při pokladnicy do 5 hodź. zapłaćili. (Hlejće też dźensniši nawěšk). **Zarjadnistwo hłowneje skhadźowanki.**

Naschi dowěrnizy.

I.

Bart: ł. Breischneider
Boranezy: ł. Schołcźina
Boschezy: ł. Michałk
Brěsynka: ł. Bart
Brěsow: ł. Soka
Budestezy: ł. Sźwora
Budyschink: ł. Schołta
Bukezy: ł. Matthes
Bórk: ł. Schuster
Chorny Hodlerk: ł. Schołta
Delnja Hórka: ł. Hillmann
Drożdżji: ł. Schönberg
Horni a Delni Hunjow, Bolborzy, Sśkonu
Borschecź a Ssmocheźizy: ł. Nowotny w Hornim Hunjowje
Hornja Hórka: ł. Frenzel
Huczina a Brěsyna: ł. Janka
Jenkezy: ł. Pětschka
Kitźizy a Potnizy: ł. Krawz
Kjwaczizy: ł. Jur
Klukisch a Lichan: ł. Hobrak w Klukischu
Koporzy: ł. Grosa
Kortnitza; a Brěsezy: ł. Rója
Krakezy a Letoń: ł. Krupař
Kschiwa Borschecź: ł. Wjesak
Kubschizy: ł. Sarbař
Maty Wjelkow a Kheln: ln. Nowotnikowa
Maleschezź: ł. Szykora
Mĕrkow a Lutobcź: ł. Měšcheć w Mĕrkowje
Mjeschizy: ł. Sym
Porschizy: ł. Urban
Pschiwezźizy: ł. Michel
Radwork: ł. wuchcel Nawka
Rachlow: pola Czornoboha ł. Sterzel
Rakojdy: ł. Guba
Roswodezy: ł. Měrsch
Sakhow: ł. Krawczik
Sdźĕr: ł. Schmarander
Ssowrjezy: ł. Palef
Trjebjenizy: ł. Hempel
Wawizy, Rodezy a Nĕczin: ł Kruža we Wawizach
Wulka Dubrawa: ł. Henka
Worzyn, Běła Hora a Niechorn: ł. Khrýst we Worzynje
Wujezź pola Bukez: ł. Matthes w Bukezach
Zidow: ł. Měrsch.

Na tutych naschich dowěrnikow so wobroćeje, hdyž macje nawěschk abo dopiłk sa „Serbske Nowiny" abo hdyž chcećе hebi „Serbske Nowiny" stajać, a hdyž chcećе je přes naschebo pósoła na hamtnym dnju wječor hišće dostać.

Towarstwowski powěstnik.

Jednota „Sokoł" w Hrodźišću ma pjatk, 8. augusta, wječor 1/9 hodź. zwučowanje. Kóždy ma wšĕće přinć. Starosta.

Jednota „Sokoł" w Baćonju. Zwučowanje tutón tydźeń wupadnje.

Serbske Studentstwo! Studowaći, kiž srjedu, 6. žnjeńca, přeprošenja roznošuja, zeńdu so w 9 hodź. dop. z dypkom w Serb. Domje w Budyšinje. Towařkoje: Wowčerk, Měškank, Henđl, Horjeń, Krona, Kuba, Hórnik, Čyž přińdu wšće! Bliže so tam postaji. Zarjadnistwo hł. skhadź.

Serbske tow. „Cornobóh" w Drježdźanach. Stwórtk, 7. žnjeńca, wječor 1/9 hodź. měsačna zhromadźizna w Serbskej korčmje pola sobustawa Zmija, na Khristianskej dróze 22. Sobotu, 16. žnjeńca, nócny wulět do „Lěsneje korčmy w Hellerawje"; zetkamy so wječor 8/30 hodź. na Albertskim naměšće. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Jednoty „Sokoł" w Pančicach, Wotrowje a Serbskich Pazlicach maja dla złóta stwórtk, 7. augusta, zhromadźiznu pola Šołćic we Wotrowje. Swjedźeński wubjerk.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje změje jutře wutoru 5. 8. měsačnu zhromadźiznu a spěwanje. Ważne wěcy dla Njeswačidła (24. 8.) maja so wuradźować, tehodla dyrbja wšitcy přińć! Předsydstwo.

Tow. Serbowka ma wutoru, 5. 8., pop. w 2 hodź. w Ralbicach swoju hłownu zhromadźiznu, na kotruž ma kóždy sobustaw „Serbowki" wšće přińć. Na rozprawy nic zabyć a nastawki sobupřinjesć.

Budyška „Bjesada" zeńdźe so dźensa póndźelu, 4. augusta, wječor 1/9 hodź. w Serbskim Domje.

Jednota „Sokoł" w Ralbicach ma wutoru wječor zhromadźiznu a potom zwučowanje. Njech wšitcy wšće přińdu. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleř, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězynoy. — za nawěšткi: A. Dučman, w Budyšinje.

Židźane šórcuchi krasnych mustrow a wuznamneje hódnosće su dóšle!

Wulke reklamowe poskićenje!

Kóždy kupc jeneho šórcucha dostanje por najlěpšich štrympow darmo!

Musellnowe rubišća, nahłowjace rubišća w njedosćehnjenych rjanych wuwjedźenjach po bjezkonkurenčnych tunich płaćiznach

Welsec kupny dom w Kulowje

Załoženy 1868 **Telefon 12.**

Serbska studowaca młodźina

přeprošuje wšĕch lubych Serbow a Serbowki

na hłownu skhadźowanku

10. augusta

do Hornjeje Hórki

pola Budyšina.

(Hlej też wozjewjenje w dźensniším čisle „Serbskich Nowin".

Lehmannec konditornja a kofejownja

Widźenjahódne, ponowjene městnosće za hosći

wšĕdnje 2/5-6 hodź. wumĕłski koncert
3/8-11 „

Srjedu popołdnju 4—6 hodźin:
žonjacy khofej z koncertom

Najlěpše konditorske pječwa.

Přenajeće hońtwy

w Rachlowje pola Kulowa.

Na 1500 jutrow wulka gmejnska hońtwa so

štwórtk, 7. augusta, pop. w 5 hodź.

w gmejnskim zhromadźeńskim lokalu na 6 lět zjawnje přenaja.

Wuměnjenja su pola podpisaneho dowidźeć.

Hernašt,
hońtwinski přijódkstejeř.

Zadanjamy pjenjezy w tukhwilu wot

15 — 20 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

MERSIOVSKY
Naručnicowe časniki

Pytam městno jako
hospodař abo
wotrok.
Bliže je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

Masivna kheža

z nowej brózju a hródźu, z elektriskej swěcu, wosobje so přihodźaca za šewca abo druheho rjemjelnika, je na předań w Jasećcy čo. 21 pola Njeswačidła.

Nowy
hospodarski wóz,

kiž 35 centnarjow njese a nima wójskowe koła, ma na předań
Jan Rolle w Dobrušl.

Wysokosućelna
kruwa

je na předań w Jitku čo. 10.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne koła, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź

Wšĕ čišćerske wěcy

× serbske a němske ×

kaž zličbowanja, listowe hłowy, kwitowanja, naćišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wĕrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, džakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćerńja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje.

Po Božej mudrej radźe zemrě we Worklecach ze swjatymi sakramentami domach wobstarany

wysokodostojny k. farař

Gustav Jurij Kubaš

z Njebjelčic

w 79. lĕće žiwjenja.

Khowanje budźe srjedu w 9 hodź. w Njebjelčicach.

Jeho dušu poručamy pobožnym paćerjam wĕriwych.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pł. Do wukraja za julij 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 złot pł. Wudawa a dźěl. Smolerjec knihidźěrnja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pł. Wobšěrnje so stajace nawóstki a tabele so w 8še wobzběraja. Za reklamowy : : rjadk płaci so 25 złotych pł. Rabat po tarifje. : :

Číslo 181 **Budyšin, wutoru 5. augusta 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Dźenja dopołdnja w 10 hodź. jendu ža w Londonje wjednidu delegaziom. Pop. dyrbi hyšći dźensa rozrěčenje je sastupjerjemi Němskeje.

•

W Barlinje je Hughes dopjelnowarjam nawin prajił, so ža noweho lěpšeho ezaža za Europu nadźija jeli ža Dawesowy plan pschewjedźe.

•

Amerikanskemu statnemu sekretarej Hughesej, kiž bě wjedźdźu do Barlina pschijěł pschihotuja amerikanske nowiny wuspěch na dojednanju w Londonje.

•

New Yorkska burša Londonske dojednanje wezera witasche. Europske pjenjezy bijachu horje.

•

Wežerawske Amerikanske Nowiny rospominaja wunoschi Londonskeje konferency. Wone praja najwažnischi wuspěch je tón, so žu swjatkarju satšo psches jedne. Hakle potom je słónčnuže zjłowo możne hyšći budža žo s Němcami dorěčeć. Žuć smješa amerikanske banki na tuchnych provizijach za němsku požeranu.

•

Ramson Macdonald budže dźensa w jendźelskim delnom žemje rosprawu wo Londonskej konferency podać.

•

Tež w Jendźelskej žu njedźelu 10 lětne dźeć spočatka wójny hódnje zwjeczeli. Wójna je rosbila, tak pišaja zndźelske nowiny, militarismuš zjednožnorospilich statow. Sa wuwjeze cztowjetwa sthadża w tódym nałupanju zwobodnischi ezaž w dobrym zmyslu złowa.

•

Pola Meran w St. Valentin (we Schwajzarskej) wundże w hołeženzu woheń a jón sniežł. Hołeženc je na 300 lět staru. Podla njeho wotpalichu žo 2 khěži a tři hurske statoki.

•

W St. Quen.in (městaczko w Franzowskej) komunistoja a franzowske nazionalistoja do žo sratychu. Mózuje puki padachu. S Němskej bě kommunist pschijěł, so by rěczał. Temu rěczeczi njedowolichu ale wołachu: „Dele s Němcami".

•

Revoluzija w Brasilskej neje hischcze porazena. Obežarske wójsko na 30 000 muži žyłne sesi 15 kilometrow wot hłowneho města Sao Paulo a je wohrožuje.

•

Grichiszy namjesni wjazy žu 19 bolharskich burow zastrěliti. Bolharska je pola „Swjatka Narodow" pschezjiwo Grichiskej slorzbu zapodata.

Dawesowe dobrosdaczje (Gutachten) a my!

Hłó- Tute dny wotmě̌je žo w Londonje konferenza, kotraž chze němski dóńt rosšudźić. Mjłko je tež Němska tam pschitomna. Druhemu Versailleskej tehodła bónicz njemóże, dokelž chzedźa swjatkarjo nam rune prawo dacz. Ale pschi naschim republikanskim knježerstwje žo tam wulkeje zwobodnoscze nadźijeczi njetrjebamy. Tola sprawne rozsudzenje czzkowo je hłowny dypt tuteje wulkeje krocżele se zwótkostawisniskej maznoscżu.

Tchodła dyrbimy Dawesowe dobrosdaczje pschiwzaczi, je kóżdemu zajimawo sesnacz. Tehodła rad zhlyschimy, schto autortisła wosoba (muž, kiž wěz znaje), na reparazijskim polu, prjedawschi statny sekretar prof. dr. Hirsch, k temu pische.

W spočatku rosjaßnuje nadrobnje wschitko njerosomne a njepschihódne naschcze inflazije. Dale charakterisuje njedopjelnjazu politiku wjednikow němskeje industrije, kotiji někto, hdyž tynsko-westf. czzkża industrija wulke winowatoscze a dołhi s Micumowym wuczinjenju je pschewisał pschijimna Dawesowemu dobrosdaczu.

Pschecżiwo Micumowym wuczinjenjam, wobsładzenja Ruhrskeje a rostorhanju němskeho hospodarstwa widźi wón we wězymustojnym dobrosdaczu Dawesowcho komiteja wulku krocżel podrědka. Hłowne zaßady teho zjameno žu:

1. Prěnje wumělenzenje nětkajkeho rosmjasanja reparazijskeho praschenja je stabilisowanje němskeje hódnoscze a wurunanje němskeho budżeta. To pak je jenoż możno, hdyž ma Němska hospodarske srědki swojeje krajiny w ruzy a móże s nimi zwobodnje hospodarić.

Sastupjerjo Němskeje žu dźenża rano do Londona pschijěli.

W Londonje a Parisu žu spokojeni! — Němskonazionalne nowiny njewočakaja žaneho wuspěcha. — Tsoje wujednanje.

Němske sastupjerjo wosłedu s Barlina.

Wežera dopołdnja w 9 hodź. wotjěchachu němske sastupjerjo do Londona. Wobsebitny czah powjese jich s Barlina psches Hollandsku hacż do Hollandskeho pschistawa (Hafen) Hoek van Holland. Wot tam s łodźu do Jendźelskeho pschistawa Harwigh žu pschewjeschchu. S czżohom dojdu do Londona. Tam budu dźensa rano w 9 hodź. Němcy czah wobhlejł s dwěmi wozbnischimi wojow, s jedźnemu wo'a a teho sa wacżoki. Wacżowkowi němske sastupjerjo wjele žobu bjeru. Hižo akty žu jara wob'chérne. Dźenża popołdnju sapoczinje žo prěnje rosrěczenje.

Mało nadźije, so žo w Londonje dojednaja.

Němskonazionalne nowiny rosschěraja, so ma Němska mało nadźije, so žo w Londonje rucże dorěczu. Tak bórzy, hacż statny kanzler a druzy sastupjerjo žo s Londona wrócza, podadża wjednikam němskich partajow rosprawu. Wubjerk sa należnoscze s wonkowneje politiki dyrbjał potom sa wuwjedźenje Londonskich dojednanjow trěbnych sakonjow hnydom pschihotowacz. Sa nje dyrbja pak dwě tschesinje statneho zejma hłosowacz — je-li dyrbja sakonjki placżiwosczej dostacz.

Schto reparazijska komižija chze?

Wo tym němske-narodne nowiny tole baja: Prjedy hacż žo se sastupjerjemi Němskeje do jednanja podadża, dyrbja woni protokoll podpisacz, so Dawesowemu dobrosdaczu (Gutachten) w jeho zjłu pschihłosżiju. K temu mělo žo dodacz, so je Němska žo hižo 16. hapreje na spomnjene dobrosdaczje swjasała. Je-li Dawesowe dźěło samóże Němsku po dołhim a czernojtym puczu wopratowże s teho czżěnja wuwjeść, w kotrymż smy, dyrbimy na to pokalacz, so bychmy wschitko tole dawno a po runschim puczu dospjeć mohli. Trjebachmy jenoż na hłóh tych muzow pożłuchacz, kiż nam žamy puczi hižo psched 5 lětami pokasowachu. Dyrbi pak sabichu mjenujp jeneho Exzbergera a Rathenawa. Mordarjo sceja tym ludźom jara blisko, kiż žo dźenża jako „echt national" wudawaju. Bychmy psched 5 lětami pokasany puczi nastupili, njetrjebał lud, wobeże burscki lud niz, na tón skhodżenk prosczeriwa spadnyjeż, na kotryż někto pschindźeny.

Tsoje wujednanje.

Sastupjeż Parisskeje Nowiny „Petit Parisien" telegrafuje, so je Ramson Macdonald reparazijskej komižiji list pósłał. We nim żada, so dyrbi komižija žwojim juristam (prawiznikam) p'chikalacz, so bychu tsoje wujednanja pruthowali. Tele wujednanja dyrbja žo potom dowuczinicz a podpisacz. Wone nastupaja:

1. Wujednanja mjes němskim knježerstwom a reparazijskej komižiji.
2. mjes swjatkarjemi a němskim knježerstwom a
3. mjes swjatkarjemi mjes sobu.

Tele wujednanja abo dojednanja dyrbja žo zapisacz (protokolowacz) w jenym dodatku k dotalnym zapisam. W tymle dodatku dyrbi žo wurazicz, so žu knježerstwa wobsamkli, Dawesowe dobrosdaczje (Gutachten) do stutka staticz. Macdonald dale pische, so dyrbja pratwisniży pruthowacz, hacż maja za dobre, so tónle protokoll reparazijska komižija a też němske knježerstwo podpische.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w **Budyšinje** na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Kajsl. a najtuńša kupowańnja wobuća. Póduławanje spěsnje a tunjo

2. Wěstota hódnoscze je jenoż można, hdyż wschitke pomozne hódnoscze, wobsebi: tež rentiku hriwnu, žo s dobrej słotej hódnoscżu — słotu notowu banku — narunaja.
3. Němski etat dyrbi niz jenoż sa snutkowne wudawki, ale tež sa wójnski dołh dožahowe pjenjezy wustajicz. To je po nahladach Dawesowcho komiteja pschi naschich dankach tež bjez teho możno, so žežiwjenje němskeho wobydźerstwa niże spadnje, hacż te někotrych wukrajnych statach.
4. Wschitke czżeze měrneho jednanja maju žo w jenej sumi sjednoczicz. Sa nětsiske złabe wobsteinoscze němskeho hospodarstwa je placżenje w prěnim lěcze njemózne a w tsjoch dalschich lětach jenoż pomalku a w rosczahnjenej měrje możno. Tehodła dyrbi žo prěnje lěto, w kotrymż maja žo wězowe wotedacz dopjelnicz, še jwonkownej požczonku s 800 mill. zł. hriwnow podpjeracz a w druhim lěcze dyrbi jedyn bjeł reparazijske czżeze žo s pschedacżom żelesniskich obligationow placzicz.

Kak žebi Dawesowy komitej němske placżenja w pschi chodnych lětach myšli, pokasa sczéhowaza tabelka:

Pschichodne němske placżenja:
(w mill. zł hr.)

Lěto 1924—1925:
żelesniske obligationy. 200, jwonkowna požczonka 800 hromadże 1000

1925—1926:
żelesniske obligationy 595, industrijske obligationy 125, psches żelesniske akzije 500, hromadże 1220

1926—1927:
żelesniske obligationy 550, jězdne dawki 290, industrijowe obligationy 250 hospodarsk. srědki 110. hromadże 1200

1927—1928:
żelesniske obligationy 660, jězdne dawki 290, industrijowe obligationy 300 hospodarsk. srědki 500 hromadże 1750

1928—1929:
żelesniske obligationy 660, jězdne dawki 290, industrijowe obligationy na 300, hospod. srědki 1250, hromadże 2500

Po tłym normalnym lěcze 1928/29 pschińdże njewěsta stupnowanje, hdyż je němske samożenje lěpsche. Tute poležeschenje žo po jenym indexu měri! Hdyż by němske samożenje žo tak rozwinowało, każ psched zwětkowej wójnu, dha bychu 3 procenty lětneho pschirosta nastaje. W lětach 1929 hacż 1934 liczi pak wězymustojne dobrosdaczje jenoż po tołzu!

Każ tabella pokasuje, bjerje wězymustojne dobrosdaczje pjenjezy s dołhodow do privatneho družstwa »pschewjesdźenych żelesniz«. Te dyrbja wschitko hromadże 22 miliardow słotych hriwnow pschinjesc. Wot tutych pjenjez žu 11 miliardow słotych hriwnow sa enterntu. S dołhodow wězownych hódnoscżow industrije w formje obligazijnow pschińdu 5 miliardow słotych hriwnow. Słnk trěbneje dawkowneje sumy dyrbi etat wotczisnyć. W etatu rukuje sa to zło, dawki s zokora, piwa, alkoholowy (parlenzowy) monopol a nowy tobakowy monopol. S tym je jenoż sawěrjenc, so žo wschitke placżenja w němskej hódnoscżi płacża. Kak wjele ma žo w bevisach płaczicz, a kak wjele w twórach, posłaja agent sa reparazijske placżenja. Te pjenjezy, kotrez móża bo bjes strocha, so ža němska hódnoscz żaßo słubi, do wukraja wuwjesc (transferowacz) móża žo Němscy wožczicz, a to hacż do 5 miliardow słotych hriwnow. Je tuta suma boschehnjena, sastaji Němska reparazijonske placżenja tak dołho, hacż móże żaßo „transferowan", t. r. twórcy a pjenjezy żaßo bjes wobterżowanja němskeje hódnoscże, do wukraja wuwożowacz. Ke kontrolli wužitich reparazijskich placżenjow

Meble stajnje dobre a tunjo poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860.

žu pšchistajene pódla agentu sa reparazijše placženja hišcke jednym komitej sa želesniazy, jednym sa slotu notowu banku: sa pšchetrjebajšče bodhody a monopole wschudže jednym ententowym komisar jako pšchedbyda; stónczinje hišchcke komitei sa industrijelne obligazije.

Hdyž bu Nemzka wólbu mjes jednanjemi mela, kaž bé je Rathenau na krótki czaš wuczinił, by najšerje žebi rady dzenža Rathenauowe jednanje wusuwoliwa. Wólba pak njerekla wjazy Dawes abo Rathenau, ale Dawežowy abo Micumowy system. Hdyž pak tutón njesbožowny system, kotryž entenceji wjele njeyschinješe, Nemšku pak žadławje wobczežuje, mamy potom sa kóžbeho rosumneho Daweššowe dobrosdacže sa jenjeczki a sprawny pucz. Wón wrócži nemšku hospodarsku jednotu a na dolhi czaš njeyzlacži Nemška wjazy ale mjenje hacz pod tutom pobežišchcowazym systemom. Wón šbehnje wobšhadženje Porurišrje, kotrež hišchcze zyły kraj hospodarsan rospaczi. Wobsebje sa dželacžerstwo je sjawne, so hizo nekto pod micumowym systemom cžerpi. Na nje je industrija swoje dawki wotkralka a hišchcze wotwalujo a tehodla pak dyrbya tutych dawkow dla hišchcze pšchenjesene šole módy brac. Tak šo pšchetrjebarjo na pšchikład we wuhlu pšchedroža. Micumowy system žada hebi pódla druhich cžekow pšchewušhe placžiny sa twory, kotrymiža hacži wuwoženje tworow a tehodla mamy pasšivnu wikowarsku bilanzu, a dale powyschi też praschenje sa devisami. Micumowy system tehodla nemški hóbnocže jara schkodži.

Daweššowe dobrosdacže saczišnyc reka znano ludowsku, ale na zadnym pad rosumnu a wzale njenje hišchcze nationalnu politiku hacžeš. Pschi jeho pschiwsacžu je korretura jara berze mózna.

Pschiwsacže dobrosdacža napschecžo naschim dženjnischim połoženju bórzy wšetkje połépschenja do nemškeho hospodarstwa pschinješe. Tajku wulkosč, wo kotrejž nékosi honja, pak tute połépschenje njesmježe. Wone hišchcze cže tak wulke njebudž, kaž by pschi runym dalenjedženju Wirthoweje a Rathenauowskeje politiki bylo. Najwjetschu wobstosč psched nowej inflaziji budže nam sanjedženje a pschenjedženje dobreje [illegible] hóbnosče pschinjeseš a s tym dobudže kez zyle hospodarstwo nowe dno sa strowe dalsche roswiwanje. Dale może šo po wóstym pschetrjebnym czahu dalsche połépschenje wocžakacž, dokelž Micumowe dobawanje wotpadnje.

Sapoczatk pschichodneho léta pschinidže dalsche waxnje šlépschenje nascheje situazije, kotrež mamy dšélej naschich dowérnikow na Genuaskej konferenzy a najbole Rathenauowym prózdninam [illegible] Hacž dotal na fjodi nych wikach s runym prawom njebéchmy. Dyrbjachmy dla Versaillskeho jednanja wschitkim ententskim statam wschelake wuzitki pschi dowosu a wuwosu dawacž, woni pak nam zane wuzitki njeswolicžichu. Sa nasch wuwos bóstachmy tehodla, kaž je tež w Cannesu hizo wobliczene, 20—25 prozentowm mjenje, hacž bé prawa placžizna (w lécže storo miljarda stotych hriwnow). Tehole, schtož storo 4 proz. wschéd dokhodow wuczini, sméjemy w pschi[illegible]odnym lécže wjazy. Tehodla pak dyrbimy so psched pschecžiwatymi nabéjiemi hladacž. Nedžiwajcy pschiwsacža Daweššowho dobrodjacža dyrbimy psches wótru krisu, dokelž je so we njesbožnym czasu insflazije nasche industrijelne wikowarstwo hospodarstwo zyle wopaki wjedlo. My mamy pschewjele nikowanskich wobkhodow a bankow a pschi zaru wjele a też hišchcze wróczo stejac nobkhody w industriji. Nutze tehodla je [illegible] my, hdyž su nasche ratarske płacžiny pod tymi žiwetnych wikow, nasche mjsdy pak su wjele nize, nasche industrijelne płacžiny pak wjele wysche, w czežnju. Tute njezrébnje njedostatki w hospodarstwje może jenož jedna krisa sniczicz. Cžim rjedy pschinidže a cžim rjedy budže za nas lépje!

Statny minister hospodarstwa Hamm wo némskim hospodarstwje.

Wón je mél f dopjelsowarjom jeneje jendželskeje nowinty rosrecžowanje. Wón praji, so f némskim hospodarstwom tak derje njestej, kaž žedi we wukraju myšla. Hospodarska kriza je dżeń a dżeń hórscha. W julisu je žyła tych, kiž su bjes dżela, wo 15% pschibérnka. We wschelakich industrijach wjazy hacž połojza dżelacžerjow jenož nékotre dny wo twdżenju dżela. Némska industrija njemóže wjazy f wukrajom na žiwetowych wikach žobu. Wona nima wjazy dosež masu, to fu kredit a pjenjesy. Dokhody luda žu tak znadne, so ani kupowacž ani lutowacž njemóže. Wérno je, so fu we cžas inflazije fabrikt powjetschili a nowe sakožili. Wone pak ani we krayu ani we wukraju nimaja trajnych wotebérarjow. Kamjenitneho wuhla je telko njewurhje kaž do twojny. Brunizy je dże so nahwilnje wjazy wurywacž. Ale to popschestawa. Némska želesowa industrija je wjasnyka, po tym, so je Némska f Lothringšej a se Saarskej krajinu šhubila też tamne rudowe jamy. Dżenża je wuwos želesowych produktow znadnischi dowo'a. Do twojny bé wuwos wo 10% wjetschi dowo'a. Je-li némski lud tak wobžadnje, so njemóže na domjazych wikach wjazy schczédrinje kupowacž, je némsej industriji njemózno, na wukrajnych wikach f wuspéchom konkurérowacž.

Pomorszy burjo a wjesny swjask (Landbund).

Hrosnje wujebak je pomorskich burjow we Greifenbergskim wokrjesu jednym sastojnik wjesneho swjasta. Wón mjenuje so Keborla Steer. Buram dawasche dobru radu we dawkowych naležnoschach. Pschi tym wón tommym buram wulicži, kelko maja dawka placžicz. Te hnydom sesbera, wudawaju, so chze je na finanznym hameze wotedacž. Tak nasbéra na 24 000 stotych hriwnow. Te pš njewotedaja ale pschekschiwi.. Hdyž finanzny hamt pominacz sapocza, pschedložichu wujebani burjo jeho kwitowanczu. Jako Steer sadrž, so jemu chzedża na koju hicz, wón mydlo wjesesche. Wobschudzeni burja dyrbja dawki hišchcze jónu płacžicz. Sa nich je jeho rada jara draha.

Wschelake dopomnjenji na hrosnosczе wójny.

cžitamy nékto we wschich nowinach swéta. Też némske nowiny w tajkich dopomnjenkach pišaja. Wone su wschelake ho raju, sa tym, korej stronje žana nowina fluiž. Je-li hu powjesesce pschelene, ho drithe na to rosczerca. Do kelž tajke powjesesce némske nowiny pschinjesu, podamy je, so bychu naschi stari wojacy žami pruhowali, hacž wérnosesi wotpowjedaju abo hacž su pschesnate. S najnjenischa wone nam praja, so je wójna najhórsche domapytanje cžlowjestwa, psched kotrymž chzyk Bóh naš a nasche dżeczi miloscžiwje swarnowacž. Jedyn tychle wojakow powjeda: Jako w Finnisej na brjóh stupichmy, wurubjowachmy systematizny klamy. Sarscženym dżelacžerjam rosbichmy f toporom tšélbow hlowu tak, so jpósnacz njebé, schtó su. Cžekam sebrachu po wschó hódnoty. Zónke lezachu f nahim žiwotom pschi drohach rosklakane a rostorhane. Kohoš nékajkeho pschenježenja dla satscženz dyrbjachu, dyrbjesche žebi najprjedy ham swój rowo wumjetacž." Jedyn druhi saso pišа, po tym so bechu belgiske městacžo Dinant dobyli. Jako bechu twarjenja wurumowone, dżesche wo to, zivilistow satscženz. Woni schitzu hromadże stejachu. Jena salba (zhromadne wut'ékenje) po druhej wrjesnu. Sa nékotre mjenschiny bé wschu morwe a pak sranjene. Nékko pschinidže te najhrósnische. Cžéla dyrbjachu so f tych stwuboważ, kiž bechu hischcze žiwi. Schtóž bé žiwe, so f bo jonetom mori. Powjedaš praji, to bé jemu te nejhrosnische, schtož je we swojim žiwjenju hdy nasonił, leš wubékranje mjes morwymi cžłowjekami. Najbóle su jemu dżeczi žel cžinile. Wone schkrécžachu wo mikosc a kacžu wojakam schórnje. Ale to w'cho bé podarmo, wschitzu buchu sabiczi. — Wschelake némske nowiny na tajke pišanje žwarja a praja, tajke nécžto so pišacz njeżmélo, so je ta krajna pscherada, dżiwajo na Londonski konferenzu.

Ze Serbow.

Wutoru, 5. žnjenca.

S. Marije na sneży.

† 1852 Franc Ladislaw Čelakovsky, prof. we Wrótslawje a Prazy; přez 3 léta dolho bóše mlody J. A. Smoleř z nim wšódnje bromaclże.

* 1800 Egon Gustav baron ze Schoenberg-Bibran nad Luhom, čestny sobustaw Macicy, dobroćel a podpjerař Serbow.

Hinak njemóża.

Hlej, róża hinak njemóże,
Hać dymać słódke wonjenja
A dychać dymki balzama,
Kiž płodźił Bóh je do njeje.

A ptačik hinak njemóże,
Hać w meji pěsnič fikolki,
Hdyž w paradiznej radosći
Jom' wutrobička zejhrawje.

A pěsnjeř hinak njemóże,
Hać spěwać rjanym holčćom,
Tym nježnym lubkam lilijam,
Hdyž młoda krej' mu w žilkach wrje.

Jan Radyserb.

Nam budże holdo póćiwe
Na wěčno swjeco lubozne.

Jan Radyserb.

— We wjedrje. Dżenża rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —2%, thermometer w nozy +13. Wjedrjenje kiwa. Wyschina leži nad Bitkaytskim jazorom (morjo mjes Schpanilsku a Franzowiskej) a nad Finnskej, Mizina nad Ruskej, kiž jo wotkazuje a polo kupy Island, kiž nimo cžehnje a kotrejž wabežki nam hrosne wjedra pschinjeschechu. ← Butitz srjedu klóncžo 4,35 skhadża a so 7,39 khowa. Mésacž dop. 10,51 skhadża a so wjecžor 10,18 khowa.

— Telefonska z sprawa wo wjedrje na srjedu: Dale nowisnotajne. Mrócžeje wschcžasnjaja. Druhdy deschcžik, bylnische wétry f wjecžora, trochu cžopłischo.

— Rosprawa polizije. W šusodnej wjsy krabnyhu w sandżenej nozy bruneho wallacha, f wupalenym znamjom na schiji, kopirowaneho a wrédki hatle njedawno kowaneho. Stary je 10 lét. — W Budyschinje krabnychu w sandżenej nozy nécžto wobruczow znamki Meyeler, Prima Extra 28×11/4×18/4. Wo sdżelenki wroh kriminalna polizija.

— Lětuschi Budyschinski žnjowy hermank mésesche wosebje žitny wopyt. Wésche so tola hacž na tšélnik nje wschesterč. Tworow bé tu dosež a na dosež a mózschki kóżdy sa swoje pjenjesy wscho dostacž. Na tšélniku bé wosebje sa sawjesenje a druhe hladanja postarane. Wjedro bé rjane a tak su wobkhodnizy nadsijomnje na swoje pjenjesy pschischli.

— Budyschzka milinarnja je swoju lezomnosč powjesschiła. Je pjecza šušodnu twarskemu mischterej Kranzel

Feuilleton

Narodowz a wotrodżenz.

Roman f nowischich cžasow. — Spisał J. B

24] (Pokračowanje.)

Michał pak wésche kaž wonemił, hlowu Jakubej na ramjo położiwschi, žiwy radosce, dżakowno'cže a želtotsje so rozjachu po lizomaj a wutroba f wutrobje tak bubotasche, kaž by so chzyła puknycž a pokasacž swój wulki dżak.

Wdom so Jakub bratrej wuwiny; tak wésche jeho tutón f horjez luboscżu a wutrobnym pohnuczom wobjat; hłabkowasche jemu włosy a dżesche: „Michale, smérnj roswjeselemu wutrobu a pój!" a wobroczinschi so na Nowaka pokracžowasche: „A wy, knjes Nowak! budżesce tak dobry pón dżesce f namaj; wjesseli chzemy wjecžork w hromadże pobyeš; wosom lét so j bratrom widżakoj njesjmoj."

Nét'o Michała najprjedy nowu drastu swoblekachu, kotruž bé staroscžiwy bratr hnydom sobu pschinjesł, a potom so do hotela de Saxe nastajischu, hdżež rjany wjecžork pschi schkleńcžu wina pschebjesadowachu. —

Nasajtra po kemschach khwatałchtaj bratraj wjesseły puczik na dwórnischcžo. Michał f wołożenym šwédomnjom, Jakub f wusiwej wutrobu, so je bratra wumożił f cžełneje a duchownej [illegible]

Lokomotiwa jahnyła a f wopredża pomału a cjeżło stonaja, potom pak dale łožo a spešnischo dychajo schumi f Wrótzkawja. Pola a kuk, wjesli a města so jeno tak nimo mikaju, a tola bratromaj hischcze dosež słok njendżesche; f myslicžkami khwatałchtaj do pred'a domoj do cžicheje wjesk f starischimaj, k chorej maczerzy a starosej so sobje f dżeczazeje wutrobu. —

Cžorna nózła je so f bélym dnjom swérowała; husta mlha, kotraž f bawoštym schkemjerom cžorne hory pschikrywa, popaduje do hlubinow, so po dolinach rosložinuje a rospłuwaju cžeka pschewinjena nikodemu hłónzu, kotrež f ponowjenej kraznosczu wustupuje na módroste njebjesa. — Hižo je pol puczа dóschło, a bratraj so rosžohnujetaj se Shorjelzom a Landskrónu, lecžo po želesninju do Sserbow.

Kak jimaj to wutroba f radosżu bubota, kak rosšajnjene wócžo so f wjesekosczu jabłykuje, kaf f łohża dychotaj, brżbajo tón milischi wérsik serbow'ti. — Wot wokna k wokna klejo so donahladacž njemózetaj serbskich wjesskow s tymi hłomjatymi thržkami. A Jakub, wuhladawschi Cžornoboh, swédka Sserbowstwa, dżeże žolmjatej wutrobje dowobarjacej njemózesche, f wjesełym hłosom postrowi rjane hory:

Hory módre ja waš snaju:
Ja žym sašo w serbskim kraju,
Hdżež mi bydli wutroba;
Mlódno'elena ty strona,
Wokschewjaze serb'ze hona,
Wy sese moja domizna!

O ja hižo žiwschu f nowa
Slébrokklincžne serbske žiowa,
Slódki récž mi maczerny;
Kotrejž jenok w myšli noschu,
We duchu waš wschitkich koschu,
Sserbja f rjanej Lužizu!

Dżenża róžiczka mi kesewa,
Dżenża žboże mi so smérewa,
Kaž dżeń bélu nalétni!
Kaž'e žitne pukotanje,
Kaž'e žbożne sacžuwanje,
So žym sašo mjes wami! —

Hdyž dóschtaj do staroślawneho Budyschina dojełoj, so rumi ischcežischku, jeno f khwatkom powobjedowatschi, na pucž do Rózowzowom nastajischtaj. Lubeju star'cžin wohladacž, khorej maczerzy žałosež a khorusež wotkrischicž, to jeju do stupa pohonjowische, f prózdnym stawam notweje mozy a wutrajnosesce dawajo. —

Bóle pak so Rózowzam bližeschtaj a bóle so iwomjelkowaschtaj; w'chelke myšlicžki drje w jeju wutrobach stawachu a dopomnjenki malo'ce f dżiwnymi sacžuczemi jeju ducha rosžaknutwachu. — S praweho boka wjesschi gmejnschi hat; hischcze pschcžo so smohi tak pomału kolebachu f wyhonej rohodżu dżiwnuschki pschpot pischpotajo, kaž sa jeju maloleż, hdyž so w hacže kupachtaj a f rohodże žebi hwižkt rékachtaj. Njedaloko hatka gmejnske lado se starymi wjetbami, hdżež bžchtaj so f wjesnymi dżesimi i wjecžorka tak cžasto kojiłoj, khowałoj a hudańczka žebi dawałoj. Male cžeiwjenoliczkata holczka tam runje dwé krutwje napałowasche. Wo srjedż wjesski stara zyrkwiczka storo zyła schowana do mózných hałow starych lipow a wokoło njeje f niżsej murku wołodaty kerchow. A lubsina wjesła se swojimi jabłuczinami, kruschwinami a złowczinami we wulkich sahrodach se žiwymi ptotami, psches kotrejž bžchtej dreje też šušodam do sahrody skakałoj a so na liczkate jabłuko, na bombjelatu kruschwu a na módru złowku f pakosczatej rukł narżahowałoj; dżeczi wschako zu'emu thlébej zatta rékaju.

Sšad bésche hižo tak kaj sescheżipamy; jeno pó'dna kruschwa a kożane jabłuko hischcze tam a žem f wożołtnjeneho liczа kukałche. Wjecžorny wétsit tym srósstnym schtom mam na cžerwjeń a na žołcz liscze f nuczenych halowow na semju hajesche. —

Skoło wokoło wulka runina, so wotmenjeżo f polami a wukami; schtomowzte wjesni so j njeje sbéhaju każ male kupy f mérneho morja; k połnozy je saramowana se želenej holi. A pches zylu runinu so Sprewja wala, cžichu, sruduschchu pžeżeń bórbotajo se žerb'tim ludom; pomału žolma žolmu honi, kaž by so njemohła wottorhnycž žerb'tej jemi. K połodnju a k ranju f daloka łužiske hory stere wjesnicki k njebjesam sbéhaju, kaž f wulkim selenym wénzom Lužizu wobrinbjejo. Boże štónczo, kotrej runje w Boži domezi khwata, jim posledni postrow kiwa wuliwaju na selene wjesnischki purpurowu cžerwjeń. —

S mjelczitym krocželom bratraj dale krocžitaj; stai hižo prénje khéżi, hdyž Michał na Jakuba porécza: „Jakubje! njesju to tamle naschi na jarkach? Mi so da, so runklizy wotkłepuju do kalkoweho wo'a mjetaju a polo dale ju hotowaržnicze we koliju."

Nż, to naische polo njeje; nasche je nécžto krocželow dale dele; to je najsterschcžo Rózowzanczitej. Schtó wż, na kotrym kónzu naschi žu; to so cži pschezo tak f ludżimi a se štotom na polach wscho mjerwi. Haj wschak, f kalom a répu je storo cžaš domoj."

(Pokračowanje.)

šlušchazu tšešu kupila. Kupna płaćišna wuczinja pjecza 35000 hriwnow. Płschepodacze ma šo bórzy šlacz. Tež ſ baſchcej płchimjeſowazej wulkowikowanſkej firmu milinarja da kupjenja jeje lezomnoje jedna. S kupjenjom Granzes ville miſinaini njebudže trjeba, nowe twarjenje ſa płšarinju twarić.

— Dopomnječe na padnjezych w ſwětowoj wójnje šo ſtrubleny njedželu w Budyſchinje bjes mylenja wośwjeczi Płchiwołdnju w 12 hodź. wotpoczowaſche wobłhad 2 mjeńſchinje dołho. W zyrkwjach wotmětchu šo dopomnjeńſke Boże ſłužby a w chſtnym haju na Tuchoſſkim pohrjebniſchczu wośwjetła ſwjatoczność ſ czeſczi padnjenych wojakow. W nětkotrych městach Němſkeje też ſ njemčeram ſe ſtrony kommunſtkow dóńdże, tak na płchiklad w Schezkſcinje, w Jenje a w Barlinje, hošeż jenežo połizſtu ſ nozemi ſtałachu.

— Knježe-ſtwowny komitaſt knjes Kurt Zimmermann płchi Budyſchſkim wokrjeſnym hejtmanſtwoje, bu ſa knježeſtwowcžo hamtmana płchi hamžnej wyſchnoſczi powołany. K Zimmermann płchiſłuſchu k ſozialdemokratiſkej ſtronje, njeje pak jenże politizaj wośwječe wuſtupował.

— Sakſke żelezniażne ſtkadžowarhu šo ſańdženu šobotu a njedželu w „Tſjoch lipach“ w Budyſchinje. Sobotu wjeczor wotmě šo rjany pomitanſti wjeczor, kiž żeleznſtich ſaſtojnikow ſe wſchěch kónczin Sakſkeje w ſtarym Budyſchinje hromadže ſwjedže a kiž bě ſ rjanymi hubžbnymi a druhimi poſtkeżenżemi wupjelnjeny. Njedżelu ſeńdżechu šo wobdźělnicy k wuradźowanjam wo powołanſtich praſchenjach.

— Tukrajne a wukrajne ſelenizny. Nětko, dokż šu mjeſu ſaſo wotewrjene, dowołuje šo wſchědnje wjele wagonow kórkow, tomatow, bunow a druhich ſeleninow ſ wukraja. Hiſchcze njeſtrale šo ſ Italſkeje, Francozowſkeje a Hollandſkeje wotpóſczelu a na puczu k nuſh ſelrawju, wośtanu pak njenaſtadne a maju jenož malo zyrobnego wutka. Płchetrjebarjo šo hiſto dźiwaju na hubjenych ſeleninach, njerozdżo, ſo šo potom ſ wjetſcha wo wukrajne jedna. Tak šu n. płch. wſchě górki, kotrež šo jako „Zerbſter“ abo „Calbzr“ hižo w junizju płchedeżaraju, ſ Italſkeje. Dży by knježeſtwo poſtaziło, ſu móże šo wſchě wukrajne ſeleniny jako taſke wośnamjenjeć, dyżhu ludźo bórzy wulki rozdźěl mjes nimi a naſchimi tukrajnymi ſkerſtwowni ſpóſnali. To je hiſchcze jara malo ſnate, ſo je wośebje Byra ſelenina ſa ſežiwjenje jara wažna. Tak mjenowane „bitaminy“, kotrež wona runje laž ſnd w bohatej mérje wopſchija, ſo mjenujcu ſ wartenjom nimale zyle ſnjezk. Runje tute, kotrež je wědomoſcz hakle płched 20 letami zrubłdźiła, dokżża pak człowjeſki ſtronoſcz. Njech jenoż tóhu by ras ſpyta ſe ſyrej morcheju, ſyrotej a ſ małej rěpu. Wośtežje też ſyry ſpinat ſ kiſalom a wolijom jako ſyrotej płchitotowany, njeje jenoż dobry ale też jara zyżny. Mjaſcz ſo dżeńſa hiſchcze płchewnika wažnoſcz płchi zpże. My pak mamy hižo niedżiwajcy teho też wele ludźi, kotſiż dożyła żane mjaſo njejédża a ſu tehodła ſtrowe a czſte.

S Brěſnika. Sobotnu wopomnjeńſku ſwjatoczność wuhotowa naſcha młodźina ſobotu wjeczor płchi naſchim pomniku ſa padnjenych. Wona pomnik rjenje ſ płetwami a wěnzami wudebi. Dale ſpěwaſche płchiležne arije a khérluſche. Jedyn młody ſkok wuſtupi a rozpomni we rjanej ſkładnej rěči wažnoſcz ſ. auguſta. Dżěcko drje je hiſchcze byt, jako wójna wudyri. Sčnnożo wopuſchczichu ſtarſchich, mużoio ſwoje ſtrójbny a dżěcki. Potom płchiſchłuchachu prěnje ſtruchle powjeſke, ſo je tón abo tamny ſ tych naſchich wubjchał na dalokich kramniſchczach. Jeli ſchtó ſe zwółby ſchcziwarjow do nowoje wójny (won mněnieſche tych ſe Stahlhelma, Jungdeutſcher Orden, Wehrwolfa atd.) do naſcheje měrneje wjeſki płchińdże, teho wjedu ny płched tutón pomnik. Te bjeſkazej wjenow naſchich padnjenych ſynow, bratrow a nanow rěcza rěcź němu, ale wutrobu ſimazu. Bóh ſtrarnuj naſ płched nowej wójnu.

S Kamjenza. Sapokaſanje nowego Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmana. W poſchedźenſi Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ſapoſkała pjatk, 1. auguſta dopołdnja ½12 ſhodź. knjes wokrjeſny hejtman Richter ſ Budyſchina ſwjatoczynje knjeſa dr. Sieverta, prjedy w Miſchnje, jako hamtſkeho hejtmana a płchedſtejczeraja Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa w płchitomnoſczi ſhromadźenych ſaſtojnikow płchiſtajenych, ſaſtupjerjow a měſchczanſtich a ſtatnych ſajadſtiſtwow, ſaſtupjerjow wokrjeſneho wuběrka a , nowin. Najprjedy měſcheſke wokrjeſnu hejtman rěcź a pokaſanju nowego hamtſkeho hejtmana do jeho ſaſtojnſtwa. Po ſapokaſanju porděża w mjenje ſaſtojnikow a płchiſtajenych knjes knježeſtwowny radźićel Ritter a ſlubi nowemu hejtmanej ſłužbu a połnu ſobuwótſawoſcz. W mjenje wokrjeſa poſtrowi dr. Sieverta juſtizny radźićel Voigt. Na tute narěcze wotmołwi knjes hamtſki hejtman dr. Sievert ſ dźakownymi ſłowami a ſlubi, ſtajnje je wſchitko możu ſa ſpomożenje Kamjenſkeho hejtmanſtwa dźiłacź.

S Kamjenza. Ssobotu popołdnju je jena łoża ſe ſtuſſodnjeje wſy knjeſbożiła. Njedaloko bobrnicheża ju njemóż wobja. Wona padże a ſrany ſ hłowu wo żelezny kromu płota płchi dwórnſchczu. Nětkoſi hoſpodźinſki żelesnjarjo ju wotnjeſeechu. Popołonje jeſni płchiwuſni po nju płchijidźechu.

S Kamjenza. Wóndano wjeczor ſtu pola zyhanſkich kekkow jenoho muża ſ Mrunjowa nadpadli. Wón na ſwojim kołeſu domoj jédżeſche. Na jene dobo na njeho njeczodźi wuſkoki a ſpyta jeho ſ kola ſtorcźicź. Wón pak możeſche ſo nadypadnika wobroćź. Potom na ſwojim kole ſpěſchnje wotjéże.

S Lukez pola Kamjenza. Sańdżenu njedżelu płchipołdnju jedyn powětrow (Luftballon) naſchu kraju płchjeleeſi. K ranju ſo wotſlałowaſche. Na mine ezitachny mjeno „Chemnitz“. Pakczik liſtow puſchezi dele. Te runje płched nimodużnho liſtnoſchreja padnychu. Tak běchu hnydom w prawych rukach.

S Zičjina. Prynzeża Mathilda běſche ſańdżenu pjatk pola hrabje Schall-Riaucourt w Huſzy na wopyteſe.

S Bitkowz. Tu ſo hiſchcze młodej mandżelſkej roſbroćichej. Zona jhonihczi, ſo ſo jeje muż ſ druhej naſażdźuje ſo najprjedy ſ ſłowami do njeho da. Mużej ſo to wſho njeluhbeſche. Wón ſonu nabi. Tuta hrabny żej, ſo wobaraniſchi, wulki noż a ſrani jiwojoh' njeſwěrneho muża tak ſtraſchnje na hłowje, ſo dyrbješche tutón łžekarſku pomoz pytaeź.

S Lubija. Tu ſraſy jedyn kolejěſny do jenezo żołeſke, kotrež běſche ſo wobſtarał a tehodła muża widżała njebě. Na ſtoſu ſo jemu kole wobſchkodźiſchcej. — Njech kóżdy na to kedźbuje, ſo ſo jemu płched wobhladowanje zane kole pobożuje abo hiſchcze hórje wuſtrěbje. — Dalſche njeſboże ſta ſo na dróży do Ochranowa (Hermhut). Dla ſaprajenja wodźidła ſawodźi cżeſkim automobil jenże tudomenje firmy do ſchłoma. Schofer trěſa ſo njeſworoti a na ſchiji.

S Kocżina. W nozu ſ niedżeli dyri błyſk do bróżnje kubleria Kraſa, w kotrejż běſche wjeſtki dżěl ſtuſchich żnjow połkowany. Wona ſo dożyła ſpali. Wobſtodźeſt ſu ſ tym cżeſko ſchkodźe.

S Brěcżez. Sańdżen ſchwórtk padny 8 letny hynk pjeſarja Wuſtmanna ſ wołka pjecź metrow wyſokeje jabłucziny na twjerdu brohu dele, kama jej wohoj ruzu a ſrani ſo na hłowje. Dyrbjachu jeho do Budyſchſeje ſhrowniſe dowjeſcź. Tute podeżbżenje njech je ſtarſchim ſ wucżbje, ſa na dżeczi redżbuja.

S Nečzin. Ssobotu pop. wokoło ½6 hodź. ſo tu 19letna Gertruda Hanka ſ Wordh cżahej płchjeżeła da. Wona namaka płchěchnu ſmjerc. Cżah bě jej hłowu wotrėżnył. S kajeże płchicżiny je ſmjercz pytała, njeje wotjoſnjene. Je pak jebi kruczże wotmyſlika, że ſwěta hicź, dokelż bě jeje draſta hiſchcze mokra. Je potajſim hižo ſpytała, ſo ſatepicź. Cżeko do tutomneje cżeſkownje płchejdże.

S Wojerez. Wopomnjeńſke ſwjatoczeſke ſa padnjenych ſo tu ſ němſkej a ſerbſkej Bożej ſłužbu wotmėżu. K pomnikam towarſtwa ſa ſtaroſcz nad grobami ſe ſtarych wojnow ſo wobſtarachu ſtwarjenje ſa torhoſczeju wotmė, na kotrymż ſo wojerſke a ſudowanſke towarſtwa a wohnjowa wobora wobdźělichu. K ſuperintendent Köhler a k. farak Kowalkeſ běſchtaj jako rěczniaj poſtajenaj. Spewanſke towarſtwo płchednjeże nětkotre ſpěwy. Tak rucże każ bě 12 hodźin wotbito, knjeżeſche dale mjeńſchinje powſchitkowna cżiſchina. Tutón rjany nałok, kotryż mějachu lětha pola naſ prěni raz, je ſ Jendżelſkeje płchenſtah.

S Wojerez. W Brětni wotwalichſtej ſo njedawno Hendruſchkez a Narczikez hróżni.

Se Stebo Komorowa (Senftenberg). W brunizowych jamach dyrbja jako hóſty tydżeń nětotre dny płowjeciź, dokelż je jara wjele wuhla na ſtkadze. — Wuhlowe ſyndikaty trjebali jenoż płacżiny wuhla na dowójniki ſtaw ſnižiź, dokelż wonj hdże też dżěkacżerjam wjaz mſdy njeptacże hacż płched wójnu, nž ſ wjetſcha tójſchto mjenje. Zentnar briketow pak płacżi hiſchcze płchezy wokoło 60 pjenjezkow, mjes tym ſo běſche do wójny hižo ſa 42 —48 pjenjezkow. S teho jewidżeeż, ſo maja wuhlowe druzſtwa nětko wjele wjetſche dobytki hacż bjed płchedy. Duż też możeza ſtajnje hiſchcze, też w Sſerbach, płchezy ſaſy nowe leżomnoſcze poſtawować a ſ tym ſerbſke dutnoſo niczicź.

S Wětſcho Khoimza. Swjatoczność k wowomnjeczki padnjenych wotmė ſo tu hižo nedżelu rano w 6 hodźinach płched naſchim pomnikom, na kotrymż tu mjena 31 padnjenych ſapiſane.

S Hródka. Składownik filiale konſumſkeho towarſtwa, Korla Röhrborn, padże ſ woknom ſwojeho wobydlenja do dwora dele a ſ rosrażenym nopom leżo wołta. Muż na wutrobu cżerpjeſche a dżahiſche najſterże cżeſtiwy powětr. Hrebacz a je ho najſterże płchijaraz ſkhili a tak dele padnył.

S Hródka. Lodowu mikowar Chamiſſo ſo ſ nanom ſwojeje njewjeſtu klampnarſkim miſchtrom W. na hrodowej haſy roſkori. Wón tuchło ſ ſluzkemi mjeſowzki bjeſchcze, roſbi nadobu a wobhroſy też ſwoju njewjeſtu. Tuta cżakaſche. Wón ſo ja wjel puſchcżi. Jeje nan to wědżiwſchi hrabny błóżko a dyri Chamiſſa dwóżaju pſches hłowu. Tutón dżěſche na to domoj, lehny ſo do łoża a běſche na druhi dżeń mornyn.

S Muzakowa. Prawiſnika hrabje Arnima, rěcznika Komorowſkeho kłó jédżata mucha tak ſtraſchnje, ſo wón na ſoſédnjeje kryvě wumrje.

Skhocżebnja. Niedżelu popołdnju wokoło ½3 hodźin ſnjeſboża na Drježdżanſkej dróży żeleznſki jezdnik K. ſ Kubcha ſe ſwojim motorſkim kotom. Sajédże na wowoje żeleznjcy, padże a ſlemi żebi nohu nje kolena a ſtrani

Wuhladý na nowe žně w Amerizy.

S naſcheho wobraża wulhadża, ſo budża letuſche žně we Zjedn. ſtatach wažnych płodach wo ſchiwórty hacż pjaty dżěl mjenſche.

Kospodarski rozhlad.

Wutoru 5. auguſta 1924.

Kurſy wczera w Barlinje
(Tute hodły ſu w miljonach)

Dollar	4190 000	hranzowſki frank 211 750
jendżelſki punt	18 455 000	czeſkoſł. hrona 124 500
ſchwajzarſki frank	777 600	10 mil. póſl. mark. 77 250

Wjenſ ſu njeběchu wczera njazy tak žadne. Jenoż dań ſo wo wjele njepſchemėni. Nėnſke pjenjezy a dewiſy njeſapiſchachu wczera na wukrajnych burſach žaneho płchimėnjenja.

Efekty mějachu wczera na Barlinſkej burſy horje bijaze kurſy. Burſa ſtaja wulke nadźije na płcheproſchenje Němſkeje do Londona

Na produktowych wikach ſo žitne płacżiny ſaſo ſtruczichu na powjeſcź ſ Ameriki, ſo tam płacżiny ſaſo horje łežu. Płchenicza bě na wikach žadna, tchornuja roſka. Telodło luzy do wnſchczich płacżiznow ſwolchu. Mluwy zito nětko ſtajniſchcze kupuja. Muka wſchak hiſchcze jara nicżadże. Jara derje naſymny jeczmjeń ſa wyſchcze płacżiny běſche. Płchedże wſchem ſo wjele do Hamburka płcheda. Wely rjany wowſ bě žadny a nėſchto dróżſchi. We wotrubach a womjeſch,ach wiki mėrne woſtachu. Płacżiny ſo ſtruczichu. Wczera, płacżeſche zentnar:

w Drježdżanach:

płchenicza 8,50—9,75 roſki 7,75—8,— jecze mjenſja naſétny 9,25—9,75 naſymny 7,75 hacż 8,10 wowſa 7,88—8,12

w Barlinje:

płchenicza 9,35—9,55 roſki 7—7,35 jeczmjenja 8,10—8,80 wowſa 7.60—8 05

Do ſpodatka friſa płchecza wjazy woporow žada. We wołſchednich 16 dnjach ſtajichu ſo w Němſkej 479 wobtkodow pod dohładowanje (Geſchäftsaufſicht). Tukhwilu we Němſkej 2615 wobtkodow pod dohładom ſtej.

Na płchedan:

Luka, 2 jutri, Liſchka w Bėlum Khołmzu.

Sčedżaſzke windėtki ſofa, konjaze graty, wſchelake łožane twory ſ Teſchnarjowcho konkurſa w Lubiju Bahnhofſtraſe 30 na płchedźadowanje ſchwórtk 7. 8. dopołdnia w 10 hodźinach.

Proſzna w hoſczenzu „Zur Poſt“ w Kichlſchowſze Kóſi, Njar we Wulkim Wołhlu.

Snowynaſtak w Bėlych Noſlizach. cżo. 1.

Sšo pytała.

Połża do domu, Jaehnowa w Lubiju, ſtare torhoſchczo 4.

Płacżiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołſowe ſymje po tuni abo 1000 kg, ſewaſ 100 kg. płacżiny po Voiej ſrjwnje.

	4. 8.	2. 8.		4. 8.	2. 8.
Płchenicza	187-192	184-189	rapſ wołſuch	11,50	11,20
roſka	140-147	136-142	woch. melaſa	—	—
naſtél. jeczmjeń	168-176	158-166	ſerabella		
naſ. jeczmjeń			ſtrowe ſruzki	23-23,50	22,50-23
wowſ	152-170	150-166	bunp	13-15,00	13-15,00
kukuriza(Mais)	—	—	wo'e	14-16,00	14-15,00
płchenicz.n. muka	25,25- 28	25-28,25	lany wołſuch	20-21	20,00
r'ana muka	21-23,25	21-23,25	mohre łupiny	9,50-10	9,50-10
płchenic, wotr.	10,50	10,50	bolte łupiny	17—18	17-18,00
r'ane wotruby	10,20	10,20	ſyno, 56 kg	0,—0,—	1,50-1,85
rapż	28-290	285-290	ſ'omja, ſtana	0,—0,—	0,—0,—
lane ſymje	370	370	„ płchenicz	0,—0,—	0,—0,—
broch	22-24	22-24	„ wowſna	0,—0,—	0,—0,—
płeluſchki	14.00	14,00	„ jeczma	0,—0,—	0,—0,—

Drježdżanſka burſa.

Płchenicza	19,00-19,50	**bronaze kruſſk**	25,50-26,00
roſka	15,50-16,00	**płchenicż. wotruby**	9,80-10,20
naſétni jeczmjeń	18,50-19,50	**rjane wotruby**	9,80-10,20
naſymſki jeczmjeń	15,70-16,30	**płchenicżna muka**	30,00-31,00
rowſ	15,75-16,25	**rjona muka**	26,00-27,50
cżerwjeny płeczel	—	**woka**	19,50-20,50
rapż	28,00-29,00	**pjeluſchki**	20,00-21,00
kukuriza (Mais)	17,50-18,00	**hrocz**	21,50-23,00
ſuche truhanczki	11,75-12,25	**zokrowe truh.**	18,00-20.00

Płacżiny réſneho ſkotu na Drježdżanſkich ſkotnych wikach.

4. auguſta 1924. Płacżiny po zentn. a ſt. hriwnach.

Skótne druzyny a wołnamjenjenje.

Woły: 320.

Połnomłaſne, wukormjene, naſwjetſchiſche rěſneje hódnoſcze hacż do 6 lět	46-49
Młode młaſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	38-42
Mjenje wukormjene młode, derje płwowane ſtarſche	30-36
Mjenje płwowane wſchěch ſtarobew	22-26

Byki: 231.

Połnomłaſne, wuroſtene, naſwjetſchiſche rěſneje hódnoſcze	45-47
Połnomłaſne, młódſche	40-42
Mjenje wukormjene młódſche a derje płwowane ſtarſche	34-38
Schpatne	26-30

Jałoſzy a krowy: 801.

Połnomłaſne, wukormjene krowy naſwjetſchiſche rěſneje hódnoſcze	48-51
Połnomłaſne, wukormjene jałoſzy naſwjetſch, rěſneje hód noſcze hacż do 7 lět	42-45
Starſche wukormjene krowy a derje wowłte młódſche krowy a jałoſzy	34-38
Derje płwowane krowy a mjenje płwowane jałoſzy	26-30
Mjenje a ſchpatne płwowane	16-24

Cjelata: 528.

Połſtich. wukormjene	54-57
Mjenje wukormjene a taſte wot žiża	46-50
Schpatne	36-42

Bowcży: 798.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	—
Starſche wukormjene	46-48
Mjenje wukormjene (Merzſchaſe)	34-36

Swinje: 2394.

Połnomłaſne, wołbeſthi rafzow a jich ſchcżenjenjow, hacż do 1½ lět ſtara	64-66
Wukormjene	67-69
Mjaſne	62-63
Schpatne	59-59
Ranzy a kundrzoty	50-56

pokaſanju porděża w mjenje ſaſtojnikow a płchiſtajenych knjes knježeſtwowny radźićel Ritter a ſlubi nowemu hejtmanej ſłužbu a połnu ſobuwótſawoſcź. W mjenje wokrjeſa poſtrowi dr. Sieverta juſtizny radźićel Voigt. Na tute narěcze wotmołwi knjes hamtſki hejtman dr. Sievert ſ dźakownymi ſłowami a ſlubi, ſtajnje je wſchitko możu ſa ſpomożenje Kamjenſkeho hejtmanſtwa dźiłacź.

S Kamjenza. Ssobotu popołdnju je jena łoża ſe ſtuſſodnjeje wſy knjeſbożiła. Njedaloko bobrnicheża ju njemóż wobja. Wona padże a ſraſy ſ hłowu wo żelezny kromu płota płchi dwórnſchczu. Nětkoſi hoſpodźinſki żelesnjarjo ju wotnjeſeechu. Popołonje jeſni płchiwuſni po nju płchijidźechu.

S Kamjenza. Wóndano wjeczor ſtu pola zyhanſkich kekkow jenoho muża ſ Mrunjowa nadpadli. Wón na ſwojim kołeſu domoj jédżeſche. Na jene dobo na njeho njeczodźi wuſkoki a ſpyta jeho ſ kola ſtorcźicź. Wón pak możeſche ſo nadypadnika wobroćź. Potom na ſwojim kole ſpěſchnje wotjéże.

S Lukez pola Kamjenza. Sańdżenu njedżelu płchipołdnju jedyn powětrow (Luftballon) naſchu kraju płchjeleeſi. K ranju ſo wotſlałowaſche. Na mine ezitachny mjeno „Chemnitz“. Pakczik liſtow puſchezi dele. Te runje płched nimodużnho liſtnoſchreja padnychu. Tak běchu hnydom w prawych rukach.

S Zičjina. Prynzeża Mathilda běſche ſańdżenu pjatk pola hrabje Schall-Riaucourt w Huſzy na wopyteſe.

S Bitkowz. Tu ſo hiſchcze młodej mandżelſkej roſbroćichej. Zona jhonihczi, ſo ſo jeje muż ſ druhej naſażdźuje ſo najprjedy ſ ſłowami do njeho da. Mużej ſo to wſho njeluhbeſche. Wón ſonu nabi. Tuta hrabny żej, ſo wobaraniſchi, wulki noż a ſrani jiwojoh' njeſwěrneho muża tak ſtraſchnje na hłowje, ſo dyrbješche tutón łžekarſku pomoz pytaeź.

S Lubija. Tu ſraſy jedyn kolejěſny do jenezo żołeſke, kotrež běſche ſo wobſtarał a tehodła muża widżała njebě. Na ſtoſu ſo jemu kole wobſchkodźiſchcej. — Njech kóżdy na to kedźbuje, ſo ſo jemu płched wobhladowanje zane kole pobożuje abo hiſchcze hórje wuſtrěbje. — Dalſche njeſboże ſta ſo na dróży do Ochranowa (Hermhut). Dla ſaprajenja wodźidła ſawodźi cżeſkim automobil jenże tudomenje firmy do ſchłoma. Schofer trěſa ſo njeſworoti a na ſchiji.

S Kocżina. W nozu ſ niedżeli dyri błyſk do bróżnje kubleria Kraſa, w kotrejż běſche wjeſtki dżěl ſtuſchich żnjow połkowany. Wona ſo dożyła ſpali. Wobſtodźeſt ſu ſ tym cżeſko ſchkodźe.

S Brěcżez. Sańdżen ſchwórtk padny 8 letny hynk pjeſarja Wuſtmanna ſ wołka pjecź metrow wyſokeje jabłucziny na twjerdu brohu dele, kama jej wohoj ruzu a ſrani ſo na hłowje. Dyrbjachu jeho do Budyſchſeje ſhrowniſe dowjeſcź. Tute podeżbżenje njech je ſtarſchim ſ wucżbje, ſa na dżeczi redżbuja.

S Nečzin. Ssobotu pop. wokoło ½6 hodź. ſo tu 19letna Gertruda Hanka ſ Wordh cżahej płchjeżeła da. Wona namaka płchěchnu ſmjerc. Cżah bě jej hłowu wotrėżnył. S kajeże płchicżiny je ſmjercz pytała, njeje wotjoſnjene. Je pak jebi kruczże wotmyſlika, że ſwěta hicź, dokelż bě jeje draſta hiſchcze mokra. Je potajſim hižo ſpytała, ſo ſatepicź. Cżeko do tutomneje cżeſkownje płchejdże.

S Wojerez. Wopomnjeńſke ſwjatoczeſke ſa padnjenych ſo tu ſ němſkej a ſerbſkej Bożej ſłužbu wotmėżu. K pomnikam towarſtwa ſa ſtaroſcz nad grobami ſe ſtarych wojnow ſo wobſtarachu ſtwarjenje ſa torhoſczeju wotmė, na kotrymż ſo wojerſke a ſudowanſke towarſtwa a wohnjowa wobora wobdźělichu. K ſuperintendent Köhler a k. farak Kowalkeſ běſchtaj jako rěczniaj poſtajenaj. Spewanſke towarſtwo płchednjeże nětkotre ſpěwy. Tak rucże każ bě 12 hodźin wotbito, knjeżeſche dale mjeńſchinje powſchitkowna cżiſchina. Tutón rjany nałok, kotryż mějachu lětha pola naſ prěni raz, je ſ Jendżelſkeje płchenſtah.

S Wojerez. W Brětni wotwalichſtej ſo njedawno Hendruſchkez a Narczikez hróżni.

Se **Stebo Komorowa** (Senftenberg). W brunizowych jamach dyrbja jako hóſty tydżeń nětotre dny płowjeciź, dokelż je jara wjele wuhla na ſtkadze. — Wuhlowe ſyndikaty trjebali jenoż płacżiny wuhla na dowójniki ſtaw ſnižiź, dokelż wonj hdże też dżěkacżerjam wjaz mſdy njeptacże hacż płched wójnu, nž ſ wjetſcha tójſchto mjenje. Zentnar briketow pak płacżi hiſchcze płchezy wokoło 60 pjenjezkow, mjes tym ſo běſche do wójny hižo ſa 42 —48 pjenjezkow. S teho jewidżeeż, ſo maja wuhlowe druzſtwa nětko wjele wjetſche dobytki hacż bjed płchedy. Duż też możeza ſtajnje hiſchcze, też w Sſerbach, płchezy ſaſy nowe leżomnoſcze poſtawować a ſ tym ſerbſke dutnoſo niczicź.

S Wětſcho Khoimza. Swjatoczeſke ſa wowomnjeczki padnjenych wotmė ſo tu hižo nedżelu rano w 6 hodźinach płched naſchim pomnikom, na kotrymż ſu mjena 31 padnjenych ſapiſane.

S Hródka. Składownik filiale konſumſkeho towarſtwa, Korla Röhrborn, padże ſ woknom ſwojeho wobydlenja do dwora dele a ſ rosrażenym nopom leżo wołta. Muż na wutrobu cżerpjeſche a dżahiſche najſterże cżeſtiwy powětr. Hrebacz a je ho najſterże płchijaraz ſkhili a tak dele padnył.

S Hródka. Lodowu mikowar Chamiſſo ſo ſ nanom ſwojeje njewjeſtu klampnarſkim miſchtrom W. na hrodowej haſy roſkori. Wón tuchło ſ ſluzkemi mjeſowzki bjeſchcze, roſbi nadobu a wobhroſy też ſwoju njewjeſtu. Tuta cżakaſche. Wón ſo ja wjel puſchcżi. Jeje nan to wědżiwſchi hrabny błóżko a dyri Chamiſſa dwóżaju pſches hłowu. Tutón dżěſche na to domoj, lehny ſo do łoża a běſche na druhi dżeń mornyn.

S Muzakowa. Prawiſnika hrabje Arnima, rěcznika Komorowſkeho kłó jédżata mucha tak ſtraſchnje, ſo wón na ſoſédnjeje kryvě wumrje.

Skhocżebnja. Niedżelu popołdnju wokoło ½3 hodźin ſnjeſboża na Drježdżanſkej dróży żeleznſki jezdnik K. ſ Kubcha ſe ſwojim motorſkim kotom. Sajédże na wowoje żeleznjcy, padże a ſlemi żebi nohu nje kolena a ſtrani

ło cżęžko na hłowje. Snjeżbožowneho bohwjeżechu do Khorotowje.

Se Strobiz pola Khorežbuła. Pónđżelu rano wokoło 2 hodź. žo wulka mažiwna hrožeń tatarja a stónčeho wikowarja Hallmanna wotpali. Wšitke žně, na 150 zentn. žita a 200 zentnarjow žyna, wosaj a pólne graty žo spalichu. Brójeń a jena pódlanska kólnja žo dospołnje wotpalištchej. Nastata schkoda je wulka.

Wumělski konzert w Janšich kupjelach.

Skoro mježesče wumjelski konzert we šwojich wumjelnikach **domjazeho raja.** Róbna wjesela naščeho mischtra **Bjarnata Krawza** je Jitro pola Kamjenza, pianistka knježna **Clara Bräuerez** je w Kukowje rodżena, hdyż běšče jeje nan na 30 lět ł wučerjom († 1884) a mody hudžeł knjez **Willibald Roth** (je hałe 16½ lět stary) pothadża po maćeri ł Kukowlskje wošady (ł Kulowza). Tutym Luźičanam pschiđa šo rodżena Drježđżanka, hywšcha prénja operna loubretka pschi mješčańskim đżiwadle w Kielu knježna **Ruth Krawezez**, kotrejż je Luźiza ł druhej domišlu. Tuchi hdaleni „Luźičenjo" sekkachu šo njedżelu we Luźizy, w Janšich kupjelach pola Ssmjeczkez, k wumjelšemu šlukej, kżdyż mischtr na šwojim nastroju a w powołanju. Sakka štoliza, hdyż hudżbne žiwjenje cżęcże a kżéże, šu wschčm wumjeđnikam še hudżbnym wucżerjom. Knježna Clara Bräuerez šlukowasche pschez 20 lět jako wučżetka na Drježđżanskim konserwatoriju, hdyż też šakład k šwojemu wumjelstwu dosta. Że też mnoho wężow sa klawér komponowała a cże, wot šerbiskeje štrony k tenu namołwjana, naše šerbiske šydwy ł klawérnym pschewodom wuhotowacz. Ma šajim ša to, rżeżi hišchże žałe pékuje šerbiski, bynjež wjetschi dżél šwojeho žiwjenja w němišej wokolinje pschežiwiła. Hrajesche ł temperamentom Mozartowu fantasiju C-moll, kotrejż wschak powschitkowneho frosumjenja w pschipołožkach pschednoschkami Roberta Schumana. Knježna Ruth Krawezez, kotraż je dlšchi cżaš w Kielu šlukowała a hładajcy šo wudospołnila, w šnoschowanju a žywnosći tona, šwawasche mjes druhimi „Postrow panožow" ł opery „Hugenotten" a ariju ł „Wjeselych žonow", hdyż je jene pschewe wumjelstwo runjewon triumfu šwjeczesche, w pišanej colouraturje ł lohkosću najwyschsche khodżeńki dożpě. A kaž to pola naščeho šerbskeho mischtra hinak šmjezeni njeješmy, pschedewšchnje knježna Krawezez też schtyri šerbiske kusy wot Wieniawskeho, Dvorała a Sšmetany ł wuchtojnej exaktnosću. Khdyż šo hižo minuwšej techniscy pschidrubi hłubšche buschine cżucże, potom hubże tuźin nadżije połny mlodżenj bórsy šhodżešče mišterez dożdżeż, kiż ani šwontowanych ani šnutškowanych cżežorow kompozizijow njeznaje. K wot ménjenju pišaneho programa rezitowasche k. kralowski hudżbny direktor Bjarnat Krawz naščeho šerbskeho **Krabata**, kajluż baju maja Rě...jo we šwojim „Faust". Ta běšche mnohim, hano Sserbam, njeznata a wubudżichu cżinki Krabata, kiż ł cżertom w šwjasłu steješe, šmjeże a šwołiwanje. Tak běšche pomérnje derje wopytany konzert też k sešnaću šerbskeje hudżby mjes Rěmgami pschinoschował. Wjeczor bo reje pschisamknychu, kotrejż naščha mlodosć ł bohatschim wopytom poczeješe, hacż popołdnischi konzert, kotryż ke kulturje wutroby a dušche wjazy pschinoschuje, hacż wobdżělenje wjchi eksatnischi rejach.

Jurij Sšodank.

Přilopk.

* **Górbersdorfske sajedżenje.** Sšobotu pišachmy wo sajedżenjach w Górbersdorfje w frjedżnej Schlesiskej. Wone šu hej hischcże jedyn šmjerćiny wopor žadałe. Wo dwě niedżelšim thorokoju wumrě w sanatoriju pschebywazy lekař. Sarjadnistwo wuštawa ł balschimi šmjerćetnymi padami njeličeli.

* **Łódź žo šhubita.** 15. nowembra łańdżeneho lěta poda žo wikowanska łódź „Pauline Haubžh" ł Kurhavena na puć do Rotterdama w Hollandzej. Wona mježesče bo še hyłnymi wichorami wobdżeż. 16. nov. ju jedyn parnik poslehny ras widżesche. Wot teho cżaša nimaja žaneho hłeda wjaz wo łódźi a wobžadzy a wono dyrbi žo ł tym liczić, ło je žo łódź ł prochom a mochom podmurła. — Na njej běšche tż jedyn Luźičan Khorla Tillak ł Reibersdorfa pola Zitawy. wumrě.

* **Sajedżenjenje** ł hubjenje šajinkowanymi kotolami. Psched dżešchim cżašom šhorjechu w Barlinje na 30 hacż 40 wohobow po wuźimanju jedżow, kotrejż běchu žo ł jenoho hosćenja w šajinkowanych bowach 1½ hodź. dołho na twornje donjeschle. Khorošcż, kotraż 2—3 dny trajesche šjewi žo we blunwanju a w brusche pschimanju. Dokelż běchu w hosćenju wojazy hołcki tuźamu jedż ke žebi wsali a jim žo nicżo ščało njebé, njeje jedż šlažena abo natykowaza być mohła. Wšitke běšche w jedżi tihało, kotrejż je ł zinka kołowy jeb (Metallgift) wuwicż mohło. Dr. Zeller, kiż mješčesche tutu naležnosć pschepytnacż, wonjewi swój wunošk. Wón bohżahowa žo, so žu trjebane kotoły na wschelakich mješnach poserkwujene. Hdyż je šikałowej šikalinu maczeńche, mózesche jako jenicżki jeb jenoż mało truschika (Arsen) dopołkasacż. Pschi dalschim trjebanju derje šajinkowanych bowow njemóžachu też najmjeńšche štrowotne każenje wobkedżowacż. Dokelż žo we pschekupitwje jara wjele šajinkowanych żelesnych žudobjow pschedawa, dyrbjało žo štajnje na žyze dobre a dożwahaze šajinkowanje hlađacż, so by žo wopschičeżke truschnika (Arsena) na njeschkodnosć šnižicż mohło.

* **S Ńmitcha. (Sšmjerine wojowanje we wodże.)** W Strachanje bě žo knježi dżeżaceż Wüstenhagen kupacż schoł. Wón žo po mało mjeńšchinach podmuri. Jeho bratr štocżi ša nim, to by jeho wumožił a šejahny jeho šahu do šwjercha. Tu nasta mjes nimaj šmjertna bitwa. Bratr dyrbjesche škónczńje, so by žo šam wumožił, njeschožowneho

* **Kraj bjes njewjedra.** My šmy runje lětża ł njewjedrami jara zoštrowowani, a njemóżemy žebi lećko bjes njewjedra ł žyła pschejimacż. Ale w mješe Lima we Peru w južnej Amerizy žu wot žałożenja mésta šem, psched 400 lětami, jenoż wjeżi njewjedrow dożiwiłe. Tak rjec — kóżde što lět jedne. Hrimanje je tam tak njeschkodne šjerjenje, kotreż wobydleri kżdyż raz še strachom napieleni. Wina tutoje klimatiske wobeitošcże leži na dokaja wéjatych mórskich wětrach, kotrejż žo hižo prjedy pschez jenu šymnu morsku šmužku wodżesczkuja. — Też we Sełenšej (Grönland) njeznaja žane njewjedra.

* **„Lo je Newyork".** S Newyorka žo pišа. Jako žo demokratiski nationalkonwent psched krótkim šapocża, pschi njebe jedyn tudomny cżaspis šeščkowaty mały nastawk: „Snaječe wy tute město? Wone ma 5 600 000 wobydleri, ł kotruchż žu 2000 000 we nutrnaju rodżeni. W nim žu wjazy Italiskich, jako tyż Romje, wjazy Irišich, jako w Dublinje, wjazy Mjenzow jako w Bremenje a dżesaty dżél wschich Żidow świeta. Wone ma wjazy dalokorożnych pschišamknjenjow, jako Lóndon, Paris, Berlin, Petrohród a Rom hromadże. Wone ma pjeć najwjetschich mostow świeta, kżdy ł najmješišha mjlu dołhi. Kżdyż dżeń žu 2000 dżiwadłow a kinow wotewrjenych. Mésto ma 1500 zyrkwjow wot wschich nałožnišich sjednoczeńšiwow, kotreż mužeschi žebi myšlież. Dawkowa hódnosć wobkedżeństwa wuczini 8500 miliionow dollarow. Wjazy hacż 300 000 wopytowarjow pschihże wschędnje do tuteho města. Kżdże 52 sekundow pschihżedże jedyn wožobinski cżah. Kżde 11 mježischinow je jene wérzowanje a kżde 6 mježischinow jedyn porod. Kżde 10 mježischinow žo jedyn nowy wobkhod załoži. Kżde 51 mježischinow nastanje jene nowe twarjenje. — To je Newyork".

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Sastarańja wójnskich wobšchkodżenych (Fürsorgestelle für Kriegsbeschädigte und Kriegshinterbliebene) wojerja, ło móża wójnšay wobšchkodżeni a sawostajeni šrdb. ći k wobstaranju běrnow a wuhła dostacż. Zadanja mają žo hacż do 8. augusta na krajneho radżićela japodacż.
2. Nastupa wuběranje pschihuschelżnych koni.
3. Wokrjeżna knihownja ma žo pruhowacż.

Za nowu cżłanku

			su darił	968,93 h.
Dalše dary (přez k. wučerja Holbjana w Rukecach) z Wujeżka:			Přenošk:	6,— „
k. Libš	—,50 hr.		k. A. Nowak	—,50 „
k. Kirst	—,50 „		k. Rohark	—,80 „
k. Bykora	1,— „		k. E. Šołta	—,50 „
k. E. Rannich	—,80 „		k. Panich	1,— „
k. Mětrich	—,50 „		k. Rjeńć	—,50 „
k. Fischer	1,— „		k. J. Šołta	—,50 „
k. Stübnaŕ	—,50 „		k. Fietza z Mjeńec	—,50 „
k. Krjeżmaŕ	—,50 „		k. Meitka	4,— „
k. Albar	—,50 „		k. Regmann	1,— „
k. A. Bérka	—,50 „		k. Zahrodnik	1,— „
	6,— „		k. Herrmann	1,— „
			wše hromadże	985,93 hr.

Wutrobny dżak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihařnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towarstwowski powěstnik.

Towarstwo kat. młodżenceow w Baońnju wuhotuje pjatk, 15. augusta, wjeczor ½7 hodź. w Haslowje swój 11. załoženski swjedżeń. Wšěch lubych Serbow a wšě serbske towarstwa wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Serbske Studentstwo! Studowaći, kiž srjedu, 6. žnjeńca, přeprošenja roznošuja, zeńdu so w 9 hodź. dop. z dypkom w Serb. Domje w Budyšinje. Towařšojo: Wowčerk, Měškank, Henčl, Horjeń, Krons, Kuba, Hórnik, Cyż přińdu wšěće! Bliže so tam postaji. Zarjadnistwo hł. skhadź.

Serbske tow. „Cołnobóh" w Drježđżanach. Štwórtk, 7. žnjeńca, wjeczor ½9 hodź. měsačna zhromadźizna w Serbskej korčmje pola sobustawa Zmija na Khristianskej drózy 22. Sobotu, 16. žnjeńca, nócny wulšt do „Lěsneje korčmy w Hellerawje"; zetkamy so wjeczor 8²⁰ hodź. na Albertskim namješće. Wo bohate wobdżělenje prosy předsydstwo.

Jednoty „Sokoł" w Pančecach, Wotrowje a Serbskich Pazlicach maja dla złeta štwórtk, 7. augusta, zhromadźiznu pola Šołdic we Wotrowje.

Swjedżeński wubjerk.

Tow. Serbowka ma dżensa wutoru, 5. 8., pop. w 2 hodź. w Ralbicach swoju hłownu zhromadźiznu, a kotruż ma kóżdy sobustaw „Serbowki" wésće přińć. Na rozprawy nic zabyć a nastawki sobupřinjesć.

Spěw. t ow. „Mejа" w Radworju ma njedżelu, 10. 8, hłownu zhromadźiznu pola Delanec. Započatk pop. w 4 hodź. Městopředsyda.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerj, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dżeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

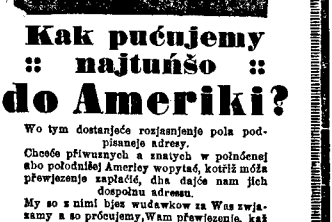

Kak pućujemy :: najtuńšo :: do Ameriki?

Wo tym dostanjeće rozjasnjenje pola podpisaneje adresy.

Chceće přiwuznych a znatych w połnočnej abo połodnišej Ameriji wopytać, kotrížmóża přewjezenje zapłaćić, dha dajće nam jich dospołnu adresu.

My so z nimi bjes wudawkow za Was zwjazamy a so pócujemy, Wam přewjezenje, kaž też hewaše trěbne pućowanske pjenjezy wobstarać.

Wócywutojnu radu wo wšěch pućowanskich prašenjach podamy Wam tehorunja darmo.

Zastupjeŕ: **Ernst Sembdner w Budyšinje** na hornčešakej hasy 21. :-:

Britwje, truhanske aparaty a nožiki, :: wótřeńske rjemjenje ::

poruča w najlěpšim wuwjedżenju

Ernst Frick, britwjowa točerńja na Tŕelanskej drózy 4

Wosebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawskeho gratu.

Wulki transport zrědka rjanych młodych, wysokosuščelnych **rańošpruskich hollandskich**

kruwow a jałojcow

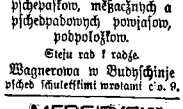

kaž też **bajerske čelniwe woły, byki a jałojcy** blizko čeleću steja po skónčenej kwarantenje w mojich hródżach w hosćencu „Ke khurwjeschej" płaćiny hódno na předań.

Emil Gräfe skótna wikowarja **w Budyšinje**

Telefon 63 a 418.

N. B. Skazanki přijimuju. Zaměnjam na rězny skót.

Žony

Poručam šwoji wulki skład pschepaskow, mježačnych a pschedpabowych powjazow, podpołožkow.

Steju rad ł radże.

Wagnerowa w Budyšinje psched schulestkimi wrotami č. 9.

MERSIČYSKI Naručničowe časniki

Vogtlandske gardiny,

vitraže, štory, bildowe a sofowe přikrywy, włóškowane sukna, rólowanske ruby, wšo jara płaćiny hódno poruča

K. Erler w Budyšinje

na łutych wikach 11, napřeća „Złoteje Hwězdy". Rěči serbski.

Pytam městno jako

hospodaŕ abo **wotročk.**

Bliže je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

Nowy sykanjerežak

za jenu kruwu a

nowa juchowa plumpa

je tunjo na předań.

Zhonić we wud. „Serb. Nowin".

Wysokosuščelna

kruwa

je na předań w Jitku č. 12.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihiščerńja w Budyšinje.

Přenajeće hońtwy

w Rachlowje pola Kulowa.

Na 1500 jutrow wulka gmejnska hońtwa so

štwórtk, 7. augusta, pop. w 5 hodź.

w gmejnskim zhromadźeńskim lokalu na 6 lět zjawnje přenaja.

Wumělenja su pola podpisaneho dowidźeć.

Hernašt,
hońtwinski přisłužbstejeŕ.

Nowe serbske knihi:

Dr. Wjeslawk: **Katalog** serbskeho wotdźela knihownje Maćicy Serbskeje.

Jan Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.**

Kristina Royowa: **Wotročk.**

Otakarik } Lutkowe dźiwadło čo. 1 a 2
Pryncesna pčelka } Přeł. M. Nawka.

Dr. Meyer: **Die slovenischen protestantischen Drucke bei den Lausitzer Wenden**

Dr. Muka: **Zapiski Maćicy Serbsk. do lěta 1923.**

Serbska knihařnja w Budyšinje

w „Serbskim Domje".

Naju synkomaj Korli a Pawołej je so mały

Jank

přinamakał. To wozjewjewaj z tutym wšěm znatym a přećelam

Jan Nali a mandźelska
Hana rodź. Grobic.

W Židźinom pola Wojerec, 1. 8. 24.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za julij 18 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihiličerjo, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawóstki a tabele so w ńe wobilěcuja. Za reklamowy rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 182 **Budyšin, srjedu 6. augusta 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Kulturnej radze w Sakskej je žo puradźiło sa sakske katastwo nowy kredit wuskutkowaca: Jón poskiežuje mata banka „Seehandlung“ w Barlinje. Kredit wudźěluje žo na tśi mježaczny směrku sa 18 % létneje danje.

•

So je do Drježdźan wojerska kontrolna komisija pschijěła, je njewěrno.

•

Wjeczorne němske rjemjeslniske komory (Handwerkerkammer) žu žo w Barlinje sejchi. Wone žadaja, so by dawki iberanje jednory a taste było, so je możno, jenu rozumieś. Wschě dawki, kotrychž iberanje je drózsche hač wunjeżu maja žo wotstronjeć.

•

Wuhlo schpatnje dźe. S Ruhrskoj krajiny žo powě so žu tam 30—50000 hornikow bjes dźěła ichi. W Sakskej žu hórnicy do druzeho dźěła ichi. W Schlesiskich wuhlowych jamach jenož nětotre dny wob tydzeń dźěłaja.

•

Londonska konferenza žnano hač do zovoty trnje, jeni měnja, druzy praja, so może hischcze tydźeń, haj dwě njedźeli abo dźeše traś. Wulke ezeje a pschezitwjenja je strony Němskeje maja žo hischcze pschewinjeś.

•

W pólskej Hornjej Schlesiskej je generalny strajk wudyrił. Hižo na 3000000 muzi strajkuja. Kamunistiske próznja žo, wjeduistwo do rukow dostaś.

•

Do Warschawy je póndźelu powjesć pschichła, so je w Nowogrodskim wojwodstwje jena 100 muzi kyzna ezjoda pólsku stazju Stolpze nadpadła. Wona bě je maschinskimi ćišćarnami a ruežnymi granatami wobronjena a wurubi dwórnischcezo, póst a wschelake hantiske twarjenja. Na pólskej stronje pschi wojowanju jedyn padny a 8 žo ranjenych. Hdyž bechu mešo wurubili eleknychu. Polizy nalnoja žo za nimi puschescichu a dwe joch sojachu. Wonaj běschtaj w uniformach rusleje ezerwjeneje armeje.

•

S Moskwy pschiźdże powjesć, so w krajinje rěki Wolga wożebje w Saratowskej guberniji choloca sakhadża. Tam njeje ani lěkerjow ani lekarstwow. Też hłód tam knjezi.

•

Napjatosć mjes Grichiskej a Bolharskej roseje. We poslednich 48 hodź. žu grichiske wojaze sajo 8 bolharskich burow satselili. Grichiska je žo tehodła na Bolharsku rosporiło, dokelž na grichiskich mjesach 25000 muzi łyzne bolharske wójsko steji.

•

Prezident Ameriki Coolidge chce nowu konferenzu zwołaś. Na njej dyrbi žo wo tym jednaś, kak mohłe katy kwoje wójska pomjenschiś a žo dalschemu bronjenju wostajiś.

Hokaty kschiž a žowjetska hwězda.

Parlamentariske poeziniženje tutych skupinow na najdalenschej prawizy a najdalenschej lěwizy, kotrejž žebi pod znamjenjomaj **hokateho kschiża a žowjetskeje hwězdy** k „wumoženju“ wótžneho kraja ruzy sawdatej, njehooši žo skoro wjacy snjesć. Na jenej stronje sajdźekej hej tutej ekstremnej skupinje najhórje do wołosow, so może kóždy wokomik k pukam a ruczkej. bitwje bórcej, wobsebje hdyž te złoro „Ludendorff“ padnje — jednym pschibóh, druhim najwohidnischi nuras autokratije (tsamoniezerstwa). Potom pak sakn pschimaju žo wotpowedowanje pěknje s glasejami a dźiwaja pschistojnje na žo, hdyž rěka, **shromadnje pschećiwo zyłemu žejmej** hłoßowaca a byrnjeź pschi najrosumnischich wězach było. „Ekstremy žo dótknju“, je hižo stare prosidmo. Strótka: Woni so pjeru, nadawaju žebi wudmow a žo — sakn snjesu. Němcy ma sa to dobry wuras. A Serbja praja: „Drapaj ß owocchiuje, drapa žo hubkuje.“ To se ś dawna žem waschnje oppozizionelnych, t. r. naschpeczikownych, stronow, kotrejž žo spjeczaja, jenoż opozizije dla A też tak hłoßuja Tuczi ani próschka samolwneho czuczka animaju.

W poślednych poźedźenjach němskeho žejma wumasbi cźinjenje narodnosozialistiskeho sapódłanza, wjschscheho teut nanta na wuskužbje Ahlemanna wopraunne roshorjenje nimale zyłeho domm. Wo tym pišaschе „Berlinski dźenik“ sćehowaze:

Přenje poźedźenje ſ němſkimi ſaſtupjerjemi.

Jendźelska industrija boji žo konkurrenzy němskeje industrije. — W Amerizy ménja, so budze cźežko, pjenjesy sa poźeżonku dostaś.

Přenje poźedźenje.

Wećera wintoru pschipołdnju po 12 hodź. ſeridźechu žo saſtupjerjo ſwjasakow a wócźi Němskeje ſ prénjemu ſhromadźenemu poźedźenju. Jendźelski ministerſki preſident Ramſon Macdonald powita Němcow. Wón wupraji nadźiju, so rosrećenja žo ſ wulpěchom ſkónca. Němſki ſtatny kanzler Marx žo podźakowa. Wón praji, so ma plan wózywuſtojnych ſa ſkadny podkład, na kotrymž je możno, reparazije praſchenje rosrisaś. Nadalnk je rosrisany a hiſtoriſkeje waznoty. — Němſke ſaſtupjerjo p'chijeźdźechu wećera rano w 9/4 hodź. do Londona. Na dwórnischću jich saſtupjerjo jendźelskeho knjeźerſtwa a saſtojnizy němſkeho póſłanſtwa powitachu. Pśched dwórnischćom ſtejachu ſtyły wózywuch. Tehorunja běchu žo pśched twarjenjom, w kotrymž žo p'chipodpuju ſhromadne poźedźenje wotmě, ſeſchli, so bychu žo na pschichadźazych němſkich saſtupjerjach a konferenzach wobdźělnikach nahladali. Wschudźom ſtejachu žyłne poliziſte wobdźělenja. Lud wostaji bo w'cheho wuſtupjenja. Jendźelſkeho p'chichadźacha we wschédnej draſce. Ameri'anoja a Němzy běchu w cźornych wobleckach a w zylindrach na hłowje.

Jendźelska žo němſkeje konkurrenzy boi.

Pschi zyłych Londonſkich jednanjach pśchedhadźeſche, so Jendźelſka woźebje jendźelſke hoſpodaŕſke kruhi, ſ jenym wjeßołym a ſ jenym ſtudnym wocźkom na nje ſhladuja. W'chebetpſchém žo jendźelske industrija konkurrenzy boi. Nědhuſchi franzowſki miniſterſki preſident, tón wjele mjenowany Poincaré, je w jendźelſkej nowinje „Daily Mail“ na tónle ſtrach poſaſak. Bjes dwělowanja žu jeho hłowa na jendźelſkich industrialnych ſkutkowake. Ssamo profeſor Keynes, kotrehož maja ſa nėm'ſkeho pschećeſela, je žo wo ſamym ſmyſle ſjawnje wuprajił. Tehodła jendźelſka industrija žada, so by žo němſka industrija wſcheho ſoka, ſchtoż móhło ju ſyłniċ. Němſki dźěłaczer njeſmjerć dleje hać 8 hodźino dźěłaċ. (W najwjazy industrijach dźěła žo nětco 10 hodźin ſa 8 hodźin'ku mſdn.) Jendźelſke industrielni žadaja, so by němſki dźěłaczer też doſahacu mſdn dóſtawał. Je-li žo Němſka ſ tenu podwólicź nocźyła, dyrbjała žo wona ſ tem politiſy, haj ſamo wojeſky ponnećiċ.

W Amerizy njeje wulka ſahorjenoſć ſa němſku poźeżonku.

Nowina amerikaniſkich wulkobankow „Wall Street Journal“ piſche: Cźežko budże ſa te ſo miliſionow dollarow tych namakaċ, kiž je podpiſaju. Banki cźekaja ſ tenu ſyndikat wuttworiċ, kiż měł poźeżonku ſkónczaċ. Němſka njeſmje ſaneje pſcheċelnoſće njewotcźakuje. Je-li dyrbi žo poźeżonka poradźiċ, dyrbja wumjenjenja jara pſchijódne byċ. Hewak maly kutoſtaŕ njeje ſrólniwy, ſwoje pjenjesy poźeċiċ. Wulke banki mėnja, ſo ſu 7% najwiſcha dań, ſa kotruż pjenjesy poźeża. K tenu dyrbja wumjenjenja runje tak pſchijódne kaž pola awſtriſkej poźeżonki byċ. Mjenujzy podwiſowaŕ trjeba jenoż 90% podpiſanych pjenjes poźeċiċ. Jeho pjenjesy jemu potajiſm 8% danje pſchinjeſu. — Preſident Morgan'ſcheje banki Morrow pak praji, ſo ſjawne mėnjenje njeje Němſke jara p'chećelne. Powjeſcze wo ſtajnych njemėrach, politiſkim njeporjedźe a wo ſozialnych hdźenjach ſnjeſpokoja ſjawne mėnjenje.

Franzowſke wójſko wostanje w Ruhrſkej krajiſe.

Franzowſke nowiny nětko wjele wo tym piſchu, hač mało jich wójſko Ruhrſku a Rheiniſku krajinu wopuſcheċi. Sso wě žu wone ſa to, ſo tam woſtanu. Knjezeſtwu blifo ſtejaja nowina „Matin“ piſche, ſo dyrbja najſrjedy wjeſeċ, kak ſ němſkim wokrojnjenjom ſteji. Potom hakle je możno, wo tym jednaċ, dyż jich wójſka ſ wobhadźenych krajinow poċahnu. Do tónz teħole łeta njeſmėja pak p'chehlada, kak ſ němſkim wotbronjenjom ſteji.

Němſk. radikalny ſozialiſt dr. Breitſcheid pola franzowſkeho miniſterſkeho preſidenta Herriota.

Każ franzowſke nowiny piſaja, je němſki radikalny ſozialiſt dr. Breitſcheid ſ dwėmaj franzowſkimaj ſozialiſtomaj do Londona puċowaŕ. Herriot je jeho, tak rėka, pschijał a žo ſ nim rosrećował.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarſkej hasy 6. Rěči serbski.

Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódušowanje spócźuje a tunjo

„W'chipad we wećerawſchim ſejmſkim poźedźenju ſebi ſaßluzi, ſo jón potomnikam ſakhowamy. Pschi jednotliwych wuradowanjach dla ſarunanja wójniſkich wobſchkodźenych porokowaſche mjenowany ſapóßłanz Ahlemann ſjawnemu ſozialdemokratiſkemu kollegej dr. Breitſcheidej krajnu pschera du, dokelž bėſche do Parisa puċowaŕ. To je njeſtuk, kotryż žo p'o němſkim ſtatnym ſakonju ſ khlaſtanju (Zuchthaus) hać do 10 lėt khłoſta. Na to ſebi Breitſcheid ſadaſche, ſo by to dopokaſaŕ abo ſwonka parlamenta wospjetowaŕ (potom by Breitſcheid moſt ſudnizy pschećiwo njemu ſakrocźiċ. We ſjejnje ſu ſapóßłanzy immun, to rėka njehodźa žo ſa ſjawoje wuprajenja khłoſtaċ). Jeli to njeczini, dha ſwojemu tukanju a cźeſeſeranjenju hiſchcźe dopołnas bojoſce bodawa. Ahlemann pokaſa na ſłowa, kotrež je Breitſcheid p o wobhadźenju Porkaſa na ſłowa, kotrež je Breitſcheid p o wobhadźenju Porkuhrſkeje we ſejmje rjekł: „Njeſaſtupujemy ſajimy Němſkeje, ale ſajimy zyłeho ſwėta.“ Tuſon zitat Breitſcheid ſ tym wulożuje, ſo je chcył praji: Hdyż pschećiwo Poincarotowej nanitoj politiſy protestuju my, dha ſ tym niż jeno ſajimy Němſkeje ſchkitamy, ale interesy zyłeho ſwėta.“ Ahlemann doda, ſo chże prjedy poſtajeċ, ichto je Breitſcheid w ſejmje prajił. Tak dołho ſwój porok dla kraſneje pſcheradź wrócźo njeſwoſmje. Breitſcheid ſłóneži ſwoje rosrećowanje ſ nim: „Sſejmſki ſapóßłanz Ahlemann je njeſahbite tukanja pschećiwo mi wuprajił Ahlemann je njeſahbite tukanja pschećiwo mi wuprajił bjes teho, ſo by žo pschehwědcił, hać žu wone nėkak wėrje podobne. Mamy ſa to, ſo je ſ tym tutón „němſkoludowy ſapóßłanz ſa kóżdeho pschiſłuſnego cźłowieka, niedźiwajo na politiſke ſtejniſcheżo, wotbyty. Sėmy wózjuni, kak budże narodoſozialiſtiſka frakzija pschećiwo jenemu muzej ſakrocźiċ, kotrehoż poczinjenje je ſaßadami cźeſeſa wak. Je-li žo Němſka k tenu podwólicź nocźyła, dyrbjała žo wona k tem politiſy, haj ſamo wojeſky ponnećiċ.

Přenje poźedźenje ſ němſkimi ſaſtupjerjemi.

Wećera wintoru pschipołdnju po 12 hodź. ſeridźechu žo saſtupjerjo ſwjasakow a wócźi Němskeje ſ prénjemu ſhromadźenemu poźedźenju. Jendźelski ministerſki preſident Ramſon Macdonald powita Němcow. Wón wupraji nadźiju, so rosrećowanja žo ſ wulpěchom ſkónca. Němſki ſtatny kanzler Marx žo podźakowa. Wón praji, so ma plan wózywuſtojnych ſa ſkadny podkład, na kotrymž je możno, reparazije praſchenje rosrisaś. Nadalnk je rosrisany a hiſtoriſkeje waznoty. — Němſke ſaſtupjerjo p'chijeźdźechu wećera rano w 9/4 hodź. do Londona. Na dwórnischću jich saſtupjerjo jendźelſkeho knjeźerſtwa a saſtojnizy němſkeho póſłanſtwa powitachu. Pśched dwórnischćom ſtejachu ſtyły wózywuch. Tehorunja běchu žo pśched twarjenjom, w kotrymž žo p'chipodpuju ſhromadne poźedźenje wotmě, ſeſchli, so bychu žo na pschichadźazych němſkich saſtupjerjach a konferenzach wobdźělnikach nahladali. Wschudźom ſtejachu žyłne poliziſte wobdźělenja. Lud wostaji bo w'cheho wuſtupjenja. Jendźelſkeho p'chichadźacha we wschédnej draſce. Ameri'anoja a Němzy běchu w cźornych wobleckach a w zylindrach na hłowje.

Jendźelska žo němſkeje konkurrenzy boi.

Pschi zyłych Londonſkich jednanjach pśchedhadźeſche, ſo Jendźelſka woźebje jendźelſke hoſpodaŕſke kruhi, ſ jenym wjeßołym a ſ jenym ſtudnym wocźkom na nje ſhladuja. W'chebetpſchém žo jendźelske industrija konkurrenzy boi. Nědhuſchi franzowſki miniſterſki preſident, tón wjele mjenowany Poincaré, je w jendźelſkej nowinje „Daily Mail“ na tónle ſtrach poſaſak. Bjes dwělowanja žu jeho hłowa na jendźelſkich industrialnych ſkutkowake. Ssamo profeſor Keynes, kotrehož maja ſa nėm'ſkeho pschećeſela, je žo wo ſamym ſmyſle ſjawnje wuprajił. Tehodła jendźelſka industrija žada, ſo by žo němſka industrija wſcheho ſoka, ſchtoż móhło ju ſyłniċ. Němſki dźěłaczer njeſmjerć dleje hać 8 hodźino dźěłaċ. (W najwjazy industrijach dźěła žo nětco 10 hodźin ſa 8 hodźin'ku mſdn.) Jendźelſke industrielni žadaja, ſo by němſki dźěłaczer też doſahacu mſdn dóſtawał. Je-li žo Němſka k tenu podwólicź nocźyła, dyrbjała žo wona k tem politiſy, haj ſamo wojeſky ponnećiċ.

W Amerizy njeje wulka ſahorjenoſć ſa němſku poźeżonku.

Nowina amerikaniſkich wulkobankow „Wall Street Journal“ piſche: Cźežko budże ſa te ſo miliſionow dollarow tych namakaċ, kiż je podpiſaju. Banki cźekaja ſ tenu ſyndikat wuttworiċ, kiż měł poźeżonku ſkónczaċ. Němſka njeſmje ſaneje pſcheċelnoſće njewotcźakuje. Je-li dyrbi žo poźeżonka poradźiċ, dyrbja wumjenjenja jara pſchijódne byċ. Hewak maly kutoſtaŕ njeje ſrólniwy, ſwoje pjenjesy poźeċiċ. Wulke banki mėnja, ſo ſu 7% najwiſcha dań, ſa kotruż pjenjesy poźeża. K tenu dyrbja wumjenjenja runje tak pſchijódne kaž pola awſtriſkej poźeżonki byċ. Mjenujzy podwiſowaŕ trjeba jenoż 90% podpiſanych pjenjes poźeċiċ. Jeho pjenjesy jemu potajiſm 8% danje pſchinjeſu. — Preſident Morgan'ſcheje banki Morrow pak praji, ſo ſjawne mėnjenje njeje Němſke jara p'chećelne. Powjeſcze wo ſtajnych njemėrach, politiſkim njeporjedźe a wo ſozialnych hdźenjach ſnjeſpokoja ſjawne mėnjenje.

Franzowſke wójſko wostanje w Ruhrſkej krajiſe.

Franzowſke nowiny nětko wjele wo tym piſchu hač mało jich wójſko Ruhrſku a Rheiniſku krajinu wopuſcheċi. Sso wě žu wone ſa to, ſo tam woſtanu. Knjezeſtwu blifo ſtejaja nowina „Matin“ piſche, ſo dyrbja najſrjedy wjeſeċ, kak ſ němſkim wokrojnjenjom ſteji. Potom hakle je możno, wo tym jednaċ, dyż jich wójſka ſ wobhadźenych krajinow poċahnu. Do tónz teħole łeta njeſmėja pak p'chehlada, kak ſ němſkim wotbronjenjom ſteji.

Němſk. radikalny ſozialiſt dr. Breitſcheid pola franzowſkeho miniſterſkeho preſidenta Herriota.

Każ franzowſke nowiny piſaja, je němſki radikalny ſozialiſt dr. Breitſcheid ſ dwėmaj franzowſkimaj ſozialiſtomaj do Londona puċowaŕ. Herriot je jeho, tak rėka, pschijał a žo ſ nim rosrećował.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarſkej hasy 6. Rěči serbski.

Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódušowanje spócźuje a tunjo

ha w howjetskeje twjerdy nakh wobsh wotzuh kraj do bjesdna, do wisteje kahuby storczicz. Tutym niekerjam a sahubjerjam naschebo stata dyrbi so krucze na porsty hladacz, jich schkodna politika psched swanoschu wotkrycz a dyrbi so jej se wschemi srjedkami pschecziwjecz. Pschecziwo tutymaj dyrbja sebt wschē druhe strony pschesjednu byez. Naschi njepschecziwjelo, tuhe ftoro njeliczomne towarschna, kotrez so nahodno a tak wurjadnje s czelnymi a s buchowanym skruczenym nemskeje mlodoscze sabkraju, w bulkowanju, wubehowanju, w hrajkanju s stelbami, w nosnym fnuczowanju a druhim czelnym „napinanju“ nescheto druhe wobschkodza hacz jich nkmsaju nanjedowarjo. Tehodla dse s nami politikaju a hospodarstwu tak pomalu dopredka. Nemcz nima hischcze trebnete dowery we fnjeczo. To nasj wotpjet Londonska konferenza pomruczuje. Najpschodju mamy sej dowery saso wnohobjecz. K temu pak njebudza pschinoschowacz pschiwsdwarjo kokatebo schcza a powjetskeje swjedy. Tez nic nemczkischa politika reakzija, kotraz bole hacz hdy saso sebjewedomnje hlowu pozdwhuje.

Zentrumska mlodzina wusnawa so k republikanskej wustawje.

W mesku Glatz (nehdy twjerdzina w Schlehskej na mjesach Czjelkoslowakskeje) wotmeta mlodzina Zentruma (dsenza katholiskanska ludowa strona) schadzowanku. Pschi wschelakich pschikhadnoschach bodze k hornjemu wusnacu sa nasch republikanisku statnu formu. Stejachi s politiskimi stronami, kiz su pschecziwo republiki, so wotpokasachu.

Wo nusy rauschopruskich burow.

Sobustaw rauschopruskeje ratarskeje komory, kubler Teichert w Gubiaken, pischo wo nusy rauschopruskich burow w „Berliner Tageblatt“ tole: „Wulka je nusa w ratarstwje. Tehodla je nusno, so so schkrobej zjawno czi pchezo saso a sasa prasi, kak na so s burami wobsebje s makymi a hrenimi. Prajicz ho wjacy njebodzi, je 5 mjenschinow do 12 hodz. Je hizo wo wjele, wjele po dsiwo. Prjedy hacz thapom k sjeczemu rasej saspedza, so wjacy hacz 60% burow sahubja. To reka, prjedy hacz so zne womtocza, pschinadse we wjele ho podarstwach wjet schi dzel morwebo a zjiwebo inwentara, haj zyl statoki po dyrbjenskim puczu na pschedan. To dopokasaju nam hamtske wosserwenja.

Wojna, dyrbjenske ho podarstwo, inflazija a nahle stabilisowanje pjenjesneje hodnoty su moralnosci ludu podtoczile.. Hospodarska krisa a sadwelowanje w burskim ludu su strach sa zyly stat. Stat so fnicz i finflazisu ale tez je strucenjom pjenjesneje hodnoty, je si so wschta luda, mjenujcy nasche burstwo, s tym sahubi. S tym njebudze dzeka niz jenoz na wbach ale tez w mescich. Tehodla dyrbi stat sakroczicz, so by burstwo se strucenjom pjenjes nastatu kri'u p'chewinsko.

So by bur hospodaricz a saso dawki pkaczicz mohl, sa to je pokazowat pjenjesy. Te pak dyrbi i 24—100 % sadanicz. Taku czeju bur s nj'cz njemoze. Ledma jedyn s nich ma telko pjenjes k ruzy, so by mohu wupkaczicz mohl. Wjes nikdy so nikomu bjelacz nochze. Sa deputatne zito dsiskacerjo tak malo dostanu, so za to ftoro niczo kupicz njemoja, dokelz je w'cho to, chtoz dyrbja kupicz, pisches nemze drohe. Nichton nepreje, so je stat w muky. Ale knjezerstwo ma wolicz, hacz dz se dawkmi bodzakacz, doniz lepsche czasy njepschindu, abo hacz dze burow czelacz. S tym podwjesa probuszeju na leta. Sebkreja-li burej skot, kak dze zne domoj thowacz. Hdyz so jemu maschiny wosmu, kak dze zne womtoczicz a fukanje rezacz. So je hizo tak daloko s burami, praja nam kamske wosserwenja w'chednje we nowinach.

Knjezerstwo dyrbi so hnydom sa to postarac, so so bezne dolhy burow pscheworja do smelkowych kreditow na dlesschi czas.

Je-li knjezerstwo w tymle smysle hnydom njesakroczi, dyrbja burjo na schiju a na hlowu hnydom zyle zne womtoczicz. S tym by dyrbjak nahmyty wuzyw lezo wostacz. Zitowe pkaczimy bychu nimo mery dele fratyle. Semdejazy sjeczi by (zidowski) zitowe wikowarke byli. Rauschopruska ratarska komora je sczehowazu resoluziju dziwaju na tu wopisanu nusu burstwa pschijaka:

1. Hnydom dyrbja so dawki pschepruhowacz (revideröwacz);
2. se wschemi dawkami na leczi 1923 a 1924 dyrbi so hacz po womkoczenju znjowo dockasacz a to bjes danje;
3. kredity na dolhi czaz sa snjesitudu dar;
4. zafne sakroczenje pschecziwo wschemu lichowarstwu;
5. tehornuja pschecziwo lichowanju s danju a pjenjesami. Tez nasche burstwo ma pschicjinu na hame se nashonjenja skorzicz.

Hlod w Ruskej.

Kak bowjetska nowina „Bjedwota“ wosjewja, knjezi we Saratowskej guberniji saso hlod. Storo zyle zne su so dla nastajeneje suchoty a schkody, kotruz su myschne nazinile, snjesitze. W nekotrych gubernijach nimaja s zyla zaneho zita wjazy. Licza hlodu tradazych rosche kozdy dzen. Wschednje so wjele zivobu kotradnje. We Woronesch skej guberniji nimaju burja zanu pizu za siwoj stot. We Tkaritskej guberniji dla suchoty nihdze zadyn chlez a zane fnyo. Burja khowaju swoje sbytkne zito, a resaju wschon skot.

Nuzoso a Jendzelczenjo so doreczecz njemoza.

Jendzelske a ruske knjezerstwo dyslo wo wikowanskich a druhich wurecznjach jednatej. Pschi tom tez wo to dze, so by Jendzelska bolschewistiske knjezerstwo pschipo'nata. Jendzelska pak so boji, so mohlo ruske knjezerstwo dorecznje k temu wuzicz, so by bolschewistiske ideje wo Jendzelskej roschcherjata. Jendzelske knjezerstwo spyta z wuczinjenjemi k temu sadzewacz. Ruski sastupjer Ra'owski je s jendzelskimi namjetanmi w Moskwje pobyl. Sso do Lodnona wrocziwschi je s jendzelskimi sastupjerjemi w dolhim pozedzenju jednak.. Wot pondzela popoldnju zyliczky nos hacz do wutory tanja wuradowachu. Potom bjes wu'pecha so rosenbjecu. uS teho je widzecz, kak jara so Jendzelska bolschewiskeho straha boji, na druhej stronje pak so Ruska bolschewiskej propagandy wostajicz nochze.

W Meriku su jenu Jendzelczanku skonzowali.

Wudowa presidenta filiale jendzelskje banki w Mexi'u je wobjidzi tam kubko. Te dzjesche jeje mexikanski knjezerstwo wuhnjwicz. Wona pak bo heno njeswoli. Na'e sastojnizy mexikanskeho knjezerstwa pschinadschu, so bychu ju s wobschedzerstwa wuhnali, wona s revolwerom w ruzy zivoje wobschedzerstwo sakitasche. Potom jendzelski pokazu sa jejne prawa wustupi. Tehodla dondze k malej jwadze mjes jendzelskim pokazom a mexikanskim knjezerstwom. Nekto pschinadze popjesez do Londona, so zu spomnjenu wudowu skonzowali. To je jendzelski lud roshorilo. Hizo zu zo w pozedzenju sejma jendzelske knjezerstwo prascheli, kak so s nalezno'czu ma. Ministerski president sludi rasnje sakroczicz, kak rucze hacz smeje nadrobnu rospraw.

Je snizenje wobrotneho dawka (Umsatzsteuer) mozno?

W slownym a wobrotnym dawkownym sakonju postaji, ne snizenje wobrotneho dawka na 2 wot sta, so wot schkerschich kruhow hospodarstwa jako zyle njedostahace mjenuje. Netrjeba so wjazy rusbehnycz, so so dzensa wobwroty wobsamknu, pschi kotrych so niz jenoz malo, ale s wjetscha zyle niczo njesakasuju. Pisches to je w mnohich padach wobrotny dawk korlo njepschestawazeho dawkowego czenja, kotrez jara do wobzbehowstwa pschima. Dziwaja na powschitkowne polozenje hospodarstwa by tehodla wotstronjenje wobwrotneho dawka zyle wesele nescheto dobre bylo, hdyz njeby temu wulki statny nadostok wobrotneho dawka a samozrosumliwe nusne wobkedzbowanje naschebo pjenjezninstwa napschecziu stalo.

Wobwrotny dawk je s 126,3 milijonami slotymi hrinnami w juniju 1924 nawjetsche korlo stata — napschecziu shromadnemu dokhodej s dawkow a zla s 472,2 mil. sl. hrivnami.

Tehodla je srosumliwe, hdyz so statne finanzne ministerstwo dalschemu snizenju wobwrotneho dawka jara pschecziwja. S druha pak ma so na to waznosch klasch, so so wo praschenju snizenja wobwrotneho dawka snajmjenscha na 1½ jedna. Tudy njedostaja jenoz wobkedzbowanje nekterych statnych salimow, ale dyrbi so tez na to dziwacz, so, hdyz dawkowe wocakowanje hospodarstwa tak dale pobole, budza dawkowe wunoschki statnje mjenische. Dostanje pak hospodarstwo polozenje dawkowe czeze, to tez njedwelomnje psches wotzinjenje hospodarskeho polozenja statej k lepschemu pschindze, s tym, so so wunoschk wobwrotneho dawka tez pschi mjenschej dani s powyschenjom wobwrota powyschi.

Ze Serbow.

Srjedu, 6. znjenca.

Xysta II bamza, a tow.

† 1849 **Handrij Penok w Barlinje na puću do Australije zlota wutroba — pilny sobudźěłaćel Nowin.**

1875 **prěnja skhadźowanka serb. stud. młodźinje w Khrósćicach pola Pětra Truca.**

O knjeze Jezu Khryšče ty
Sam naš najlépši młodźeř sy
Ach zastup nam puć čertowski,
Zo bychmy přišli zbóžnosći.

Spožd, zo we prawej pokući
Tu napiju so k prawdosći
Tej' wody, kotrajž wustrowi
A zrudnych, lačnych wokřewi.

O z nadu wozmij tu horje mje
Do njebjeskeje wěčnosće,
Hdźež twojli wuzmoleni su
A „Swjaty“ tebi spěwaju. **Handrij Penok**

So wadźa filozofojo
A žadyn njewěź, što je sto.
Jan Radyserb.

— We **wjedrje**. Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 736, hygrometer 0, thermometer we dnjo +35. Dsensa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer +2, thermometer we noz— +14. Wyschina lezi nad krótkorasnskej Europu a nad Franzowskej. Nizina nad sodowym morjom a fo wotzalowaza nad wjeczornej Ruskej. Wobrasowa dawa wuwjedrjenja so nadjecz. Jutsje schtwórtk slónco ko 4,37 khodza a fo 7,37 khowa. Mesiacz dopoldnja 11,06 khodza a fo wjeczor 10,46 khora.

Feuilleton

Narodowz a wotrodzenz.

Roman s nowischich czasow. — Spitzak J. B

25] (Pokraczowanje.)

„Haj haj; mamy sbe hizo Krószczansku kermuschnu; to . . .“

„Wolthaj w'chako! Zo spjewa — to je holczi hlos — rjenje krakanje tamle sesady kerjeczkow!“

— — — — — —

. . . . . pohrjebstwo,
kotrej wutroba dze spychuje:
ja cze lubuju.

Druhe lopjeschko mi czekwjenkojte!
Drobneho zo p'chimaj pizniczka,
pizniczko mjeh s kraja do kraja:
ja cze lubuju.

Tjesce lopje'ch'o mi czerwjenkoite!
zlowjeklo lubolne mjeh do zuzby,
wutroba so schepta jenicznje:
ja cze lubuju.

Lopje'chko mi bese bekuschesticzke!
wdczna wutroby budz mojej' pycha,
z ranka, z wjeczorka njech s njeje bycha:
zwdczna wostanu.

Lopjeschko ty mlodne selenczicze!
towarschi bklemu budz czerwjenemu,
rjenwjesta hacz lubom' najlubschemu
kupni nachadku.

Spjewarka besche holza, dsiwanka shotowana; w ruzy dzerzesche zodnu hubazu kwetku, kotrez besche na czopkym mestocku za czichim niedoczakliwa nalecza, wukczeka, sasy torhalsche se jeleneho thelu'chka lopje'chko po lopjeschku, se rudnym wocskom sa nimi hladajo.

Jakub kedzbowje a nutrnje zunjoschrudnym synkam pozhluchalsche; wutroba jemu ipe'chnischo bjesche a bubotaiche, wocko so sablykkowasche, lizo so sacerwjenjesche; besche spjewarku po'nak. —

Michal chzu'che so, runje bratra na spjewar'u potwoprascherej, hacz i tamnoje strony wuzitkschelschtaj, so so powjeda; duz Jakub Michalej tikowny, posslha'chtai a zitkschelschtaj:

„To pak so czi iasso wo Wiecasej Jakubje dzije! Haj wschak, tebi nichto njedoreczi — takke swojeje hkowy! Najprjedy je mi tebje dolho zel byto; nes'o pak fnym wecznebo tkiwlenja syta, hdyz to tola zaneho czinjenja s toho njeje.“

„Luba Marja!“ rjekny Sserbatej Sanza; pschetoj wona to je: „njebudz turowa na mnje! Njebjeh mi lubeje dopomnjenki na Jakuba, s kotrejej moja srudna wutroba jenicznje zywjenja, jenicz'eho roswjeselenja srdza!“

Schtoha czi czekanje pomha; Jakuba tola niedoczalsch a rjanu zenitnu zebi pschecza'ak'ch. Hlej, wjesnym a p'chesplnim nawoznjam je so hizo nacakalo; najschwarnischich holzow je czi wuklekalo; duz tola rotowa wnjihaj a wsmi zebi Lubuschcz Jurja! Ma rjane lub'e'chko a holz njeje hro'ny, a ty zy wulkemu wubjeranju wurostka; na zwjatebo Sandrija budzesch hizo wosom a dwazecji let.“

„Luba Marja! dsemy hischcze wotczakanku, hacz budzemy so saso bozy lumacz a zitko pschizinjewacz.“

„Chzyschze i tym prajicz, so Jurja njerodzischo? Nekotry sakrazny ras hizo zy tak polukka, ty selharnicza! a hdyz nalet'o bruz bo fchihweho zerpita nam sarecza, saso wotilorkowasche: jeno hacz do kermuschow hi'chze wotczakamy.“

„No haj“, rjekny Sanza, a zyla so na sacerwjenjene lizo wukradze, „hdyz Jakuba posabyez njemoja, a njeznem.“

„Njeznesch? — Schtoha je cze to narecznal. Jakub sam tola nic; dse hischcze ani jenicz'eho pismika wot nieho nimasch.“

„Ne to niz; ale moja wutroba mi na stajnosci schepta: Sanza, czakaj jeno hischcze khwilku; Jakub je zywy a tebje njesabudze.“

„Wschako so hodzi, so je zywy; tola mi so temu wericz njech; je-li pak zywy, i waju branja tola niczo njebudze, sa to fym czi dobra. Jakub je nekto wulki fnjes a so do tebje burstseje holzy wohlada; smeje wobzebnych mestczanskich f tyzazami na wubjerk.“

„A to pak nihdy niz! — Kak jeho wocko bly'kasche czistu lubo'cz, hdyz zebi tamle w khojnach naju lubosze wusnachmoj a zivery zlubichmoj zwojej byez.“

„To tola dzesasa njebudz, Sanza! mlody holz tajki wobstajny njeje; je jeno trjeba, so so do druheje trochu sluzbje sahlada, a tucze je zlubjena zwerka sabyta, tucze s druhej rjenje czini na prenju dale njespominajo. Na wjazi dze to, Bohuzel, hizo wjazy tak s reka njeje, a we mestach hakle — na, ty zitka dobrota!“

„Masch w'chak jara prawje; ale Jakub nie hischcze lubnje se wschej moju mdobeje lubolze a moja Marja, tez jeho lischit — ne nihdy jeho lubolcz ke mni . . .“

„Kaji lischit masch to na myslach. . . . ?“

Dalschich flowow wjazy niedokhyschelschtaj; rostrecze wazy so sa hunami domoj wotsalischtej.

Tez bratraj s kakazu stanywschi do wjeski khwatalschtaj.

„Jakubje!“ rjekny Michal mjelczitemu bratrej tzile se srudobu namekhane slowo, „to je zerbsta zwerka! — Ach, na mnje zasljepjeneho, fij njedziwach na bolne wutrobu, ale na leznu bubu, niz na wospjewacz, ale na wjesnej!“

„Ach tebi po rezi, ale mi! Semja mje s kozdej krocelku dale bole do nohow pali, kotruz zym pscherodsik, hanil dobre zerb'e waschnje.“

„Michale, podusch cjesse mubze! Khorosez brje pschecerj na konju a po schtyrjoch prjecz lesy; tola wez mi, borzi czi zerbske zivjenje hrosnu ranu zahoji!“

Po tym womjelknyschtaj, dokelz jeju poczachu lubje setykowacz. Wo wbzy be hizo khetro czischinko; jeno zema a tam so wos f kakom abo runklizu do dwora masnje kaj s njebosom wjercesche; w nekotrych khejzach tez hizo swecachu.

(Pokraczowanje.)

— Telefonistka powjeźi wo wjedrje sa Julise Schwedrik: Wjedro so pomału sljepjuje, swoprědka so fiščeze mrěčele pschez kahuju, mjesnisce wětry s krótkeho wjerzora a s wječora, trochu cyłysiско.

S Maršez. Sandźenu póndźelu rano bo tudomny powschitkownje snaty a lubowany ratar a gmejnski přidatk Jerjet Max Dóka zatrěli. Wón bě hake 30 lět stary a bě wosejnjeny, tola dźěćzi njeměješe. Jako chazyče jeho jeho mandźelska póndźelu rano wołaćz, prajł wón jej, so hischeze tanzcz nochze. Podźišku wokoło 7 hodźin jeho mandźelska sajo wołaćz dźěćze a namaka jeho morjewo we łožu ležo. Wón bě bo sajźělił. Pschičina k zamomorjenju njeje hišće wěsta. Smejnske wězy su w najlepschim rjedźe. Mjenja, so je Dóka dla zwónjonych wězow swojemu žiwjenju kónz czinił.

S Maršez. Mjes 1stóm tudomneho rycerskibla je pokhroma sajźała.

S Lubnja. Sandźenu srjedźu cźeskjejschi stabe njewjedro psches šuhodwe Buchowy. Jenicźki blyšk, kiž k jemi zapny, trjechi Budermanyjnu hródź a taraw jenu krunwu. Se šlomu krnta hródź so sapali. Na šwoje bě wohnjowa wobora hnydom k ruzu a samó wohenj falcez, prjedy bach wjetsche schkoda nasta.

S Lubnja. Póndźelu pschipołdnju puschezi so srjedź Błótow njedaloko Wocźoffki pomětrowy balon k semi. Sasta na luzu, kiž je se wschěch stron z wodu wobdata. Balon bě so rano w 4 hodź. w Bitterfeldźe do powětra puscheził. Wón bě někak wobschkodźeny a dyrbjesche nuznje k semi. Wobsažerjo, muzikaj a Jónska, kaž też jich balon so z cźołmom do města dowjese.

S Ottendorfa pola Kamjenza. Tu so automobil jenemu wobsedźerja drogowuri: se Schunowa japali, dokelž bě so wóska horza bźežała. Wóz so do cźista spali. Wobsedźer móžeše so hischeze z cźohom wuchowaćz.

S Rakez. Kaz wo zyłej Němskej, tak wotmětwasche so też tu sandźenu njedźelu wypomjerskli dźeń na njeschožowu šmrtkownu wójnu. Na šerbskich kemschach naspomni k. farar Mrósak wažnosć tuteho dnja. Po šerbskimi kemscheru djerżesche k. wyschschi wuczerjej šw. gł. Rjelka wypomjenjenu rěć pola pomnika. Wón pokasa na bědy a tradawanja, kotrejž je lud domach a wonkach pschetrać dyrbjał. Wón wusdobźny wulku sabłudźu Jonow, kotrejž su z wulkej próżu a woporniwosću rolu a hospodarstwo same sastarać dyrbjałe. (Wot tuch, kotrjiž su stajnje „unabkömmlich“ byli, wschak wón njeješeźeche, ale cźi maju někt wulkebłowo.) Mjes padnjenymi Rakezanskeje wosadny su tři schtwórcźiny Sserboju, ale komisija za zhotowjenje pomnika njeje za trěbne města, so by na pomnik jeneho šerbskeho pśimika pschischło. Tehodła bě swjećzełaze, so rěcznik we šerbskej rěcźi na Sserbow spominaschče, kotrejž šu swoje žiwjenje woprowali za wschonemšku ideju. Wobsedźer wón wusdobźny, so je šerbski lud pśches wójnu nječicho nyšcźy kulturneje šiwobudy dostał. Na Sserbach jamych nětko saležį, so woni tuto prawo wužiwja a zbył je tajnje žadaja k sdźerżenju swojeje narodnoscze. Jene z najwažnischich tutych prawow je šerbska wucźba w schuli. Šerbski nano na šerbšla macźerź, žadachi žebi ty tuto prawo za swoje dźěcźo, dasch jo ty rozwuczeć też w twojej narodnej rěcźi? Njeczinischi ty to, šy ty šrobu na tym wina, so šerbšli narod zahinje.

S Dolheje Wolešnizy (Lanoenöls). Ratař Mathes z Mateho Stóšyta dohlada so tute dny rano, kak pata z jenym tkhórom wojuje. Wón jeju rosehna a dźěsche za cźerju tuteho rubježnika. We žtanju sady brózaje namaka tkhórjace hnězdo z schtyrimi wotrosćenymi młodymi a 18 jenm šluchczazymi t rěju rawnymi w jenej nozy zakuśanymi ko'ochemi. Jedyn tkhór chuzhe runje jene kurjo sežrać. Schtyri młode móžeše sarajeć, starý pak cźekny.

S Kruschwizy. Póndźelu popołdnju wokoło 5 hodź so hrabji Arnimej šluchczaza hola njedaloko seleneho schmerka sapali. Wobeh hrozeche so z njepschihódnym wětrom bale rospschestrować. Dźěkacźerjo Osramskich dźěkanizow a milinarnje w Běłej Wodźe na pomoz chwatachu a so porazić, dal'chemu rozscherjenju wohnja zadźewać. Wobeh je nastkerje z njewobhladnirowscźu nastał.

Pschemėnjenja wukasa sa schkitanje wotnajeczow (Pachtschutzordnung).

Na zakładze polnomocy dowaczcho zakonja sajmjeni knjezeschtwo nětczischi wukas sa schkitanje wotnajeczow psches nowe sarjadowanja wot 13. febr. 1924. Scźěhowaze dyrbja so postajenja kaz też pschemėnjenja stareho postajenja wopschijeć. Njemėrjetaj pschenajeć a wotnajeć so w jenej najeschéi wėzy dorosmicź, sapschimnje po namjeczje jeneje strony wotnajeńskí hamt a dosarjadnje wėz.

Wotnajeńskí hamt nėže sa lekomnoscze, kiž su ratarskemu a sahrodniskemu wukhwanju pschenajate, wyschoscź wotnajeńskeho pjenjesa postajicź. Pschi tom pak ma hamt na to ledźiwowacź, hacź hospodarske pomėry (Verhältnisse) taiku łódnotu samo wot so njeczupokasaja. Pschcźo pak dyrbi so na to ledźiwowacź, so wostajenja notwendźaja sajimam (Interesse) wobeju, kaz też pod pschemėnjenymi hospodarskimi wobstejnoscźemi.

Zada pschi wotnajeć pschenajeć pschenyschi pjenjes abo nocze wotnajeć nuznjene wotnajesce pschaćicź, nėže so rosšrud wotnajeńskeho hamta zadacź. Sso samo wė, so dyrbitaj so hamoj najprjedy sjednacź syntacź a so po potom hakle rosšrud wotnajeńskeho hamta zada, hdyž so druhi wupucź njemamake.

Mjes tym, so loni njewobstajna pakuta pschi postajenju wotnajesca słobu rėczesche, rėcźa dźensa wobezėzenja lezomnoscźow, nastate pschi wupis wotnajeć dowaczi, słobu. Wschitke tute wobstejnoscźe, dyrbi pschi krotim rosšrudze wotnajeńskí hamt wobledźiwowacź. Nunje tute cźesze a bank, wotnajeńskemu hamtej rosšrud njewolźa.

Mjes tym, so dyrbleśche po namjet nowopostajenja wot najeńskeho pjenjesa nanajpodźiwo posledni dźeń wotnajeńskeho lka wotnajeńkema hamtej notedacź, prajł nowe postajenje, so namjet placźi a dyrbi so na njón dźiwacź, hdyž so 2 mėzajej posłoźicho woteda. Postajenje, hacź mataj pschenajeć a wotnajeć do teho swolicź, hacź ma so wotnajeńskí pjenjes w naturaliach wotwjeseć, spadnje po nowych postajenjach. Wotnajeńskí hamt nima prawo, głowny sakład pschemėnicź, ale móže jenoź wulkhadźaze wonowatosće pschedworicź. Prawo wotnajeńskeho hamta so pschenajeńskje wuczinjenja podlėźicźi, abo sdźerże, postaji § 1, wotrėź 3, sześchowaze:

43

Wuczini wulkosć wotnajateje semje mjenje hacź 10 hektarow abo 35 tórzow, zmė wotnajeńskí hamt je-li laitmy wotnajerja kaz też pschenajerja dowola:

a) wupowėdźene wuczinjenja hacź do dwė lėt podlėźachicź,
b) bjes wupowėdźenja notbėžaze wuczinjenja hacź do 2 lėt podlėźachicź,
c) wuczinjenja do wuczinjenscźa cźasa sdźerżowacź.

Wumėnjenje móže so tehdy podlėźicźicź, hdyž wotnajerjej sewak wjcho hromadźe 10 hektarow semje k wobdźėlanju njewostanje; semja, kiž hižo sam wobsedźi, abo wobhdźa, so tohu nječi. Sozialny zakit wotnajerja je z tym swiśczeny, t. z. je pschecźiwo nėžtym schkodowanjam sakitany. To pak njeprajł, so je jemu, hdyž wotnajeć hėubjenje abo njerodnje hospodari, jeho wotnajata semja wjace njemėže. Mėže so lokkomnźinosć, njerodžitosć a njespravne sadźerżenje z prawom dopokasacź, budźe za njeho rosšrud wotnajeńskeho hamta bjes dwėla njepschijomny.

Nowe je, so pschi podlėźschenju wotnajeńskeho wuczinjenja na namjet pschenajerja ma wotnajeńki hamt prawo, wotnajeńskí pjenjes i nchtra postajicź a to po wunoschku, kiž móže lekomnosć wschi dobrem porjadnem hospodarjenju dawacź.

Cźah k sapadanju namjetow.

1. Namjet sa nowopostajenje wotnajeńskeho pjenjesa dyrbi, kaz hižo spomujene, sa dwaj mėzajaj po słónczenju wotnajeńskeho lėta, sa kotrež so pschemėnjenje nje postajenja žada, wotedacź.
2a. Namjet sa podlėźschenje wupowėdźeneho cźasa dyrbi so nanajpozdźišcho mėza po dóstatnym wupowėdźenju wotedacź;
2b. hdyž so njewupowėdźi, dyrbi so namjet nanajpozdźišcho 6 mėzajow po słónczenju wotnajeńskeho lėta, najbóle 11. nowember, na wotnajeńskim hamcze wotedacź.

We wschěch padach namjet njeprajcźi, jeli so sakonjasy postajeny cźasz njewobledźiwje. Hižo mnohi je žebi z tym sschikkoźił. Pschihłuschny je tón wotnajeńki hamt, w kotrehož wokrjesu lezomnosće zyże abo z wjetschich polojow sekt.

(Pokraczowanje.)

Přiłopk.

* Sapuschczenja wichora. W statnym lėsu pola Otterndorf-Okrilla njedaloko Drjezdźan je njedawno wichor załožnje sakhadźał. Najsilnischie schtomy, kaz wjazy storé lėtnje stare duby je kaz smjetlu słomli a rostrėschi kowaš. Dwanacze stow metrow drjewa zmu na to waschnje pobitych. Wjele puczowarjow su hischeze njedźelu tamne stromy wopytali, so bychu žebi sakhadźenje naturiscich mozow wobschkadali.

* Spitschne khłostanje. W Rumburku chzysche muzikt kolo kradnyncź. To pak pytnychu Jebyn kolešaz so sa nim puschezi a jemu kradnjene kolo wotsanja a jeho załoschnje pschemócźi. — Tak je najlépje. Tute puki je žebi njeschmarik wšesze spomjatkował.

* Notazińa maschina porsity rosmjatla. Cźeske njeschoze potrjechi w cźišicźerni Rumburkskich nowin maschinskeho mischtra Johnu. Wón pschindże z ruku do walzowu rotazińeje maschiny, kiž chzysche wajzeru šcźinacź. Hacź runjeź maschina pomału dźěsche, njebodźesche so tola žiwjenju sastajicź a wotnjecze tak wobsenju schtyri porsity leweje ruki.

* Sdźiwjona struchlohra. S Wjelke Hory pola Torgowa pišaja: Załoschna struchlohra wotuné so w nozy wot njedźele k pónđźeli w naschej wsy, kotrejež wopowaj staj młodej cźłowješej žiwjeni. Rano namakachu łódźenzo cźełu Wejßu we łožu z rosarzenym nopołkom ležo. Jeho žonu w šannej jtkwi wobwińjenu nadeńdźechu. Kaz hacź dotal policajske pschepytanje dopokasa, je po šdaczu žona muża sarahyła; z kajzeje pschicźiny, njeje hischeze znate. Po grawocźiwym njeschkutku je so žona wobwěsiła.

* W pjanosći do wody skocźił. Marmorowy tocźer Pakula dźěsche pjany ke swojej žonu psches khocźebuski mošt w Berlinje. Nadobo skoci psches mostowe wobloženje do kanała. Žona mėnjesche, so ježe mandźelski pławasa k brjohej pschindże. Tola Pakula bo satopi.

* Mordat Haarmana z jeho wopory. Pschidrobny nan ten. ho f woporow njeczłowjeskeho mordarja Haarmanna pišche: Dyrbjach do Hanovera, so bych draštu swojeho pschirodneho šyna wupytał. Na dworze policajskeho prezidita stejachu 4 rynki błibom. Na wschěch łezeche drasta Haarmannowych woporow, kotruž bėsche tutón ludźom pschedawał. Ja namakach bórzy synowu czapku a jeho klobuk. Wschitkoschnje borzebje mje jedyn policajt do jastwa, hdėž Haarmann bėsche. Pschepytowanski hudnik je nu wobras mojeho šyna pokasa, a šo je ho wupraschu, hacź je jemu wobras znaty. Hdyž jón rozhladaja wjazy: „Sehr hübscher Junge, schade, wenn er dabei ist.“ Hakle hdyž jemu hudnik prajesche, so šu šo wězy złonzwranego pola njeho namakali, wotmołwi: „Das könnte möglich sein. Schade um den Jungen. Wenn es die Mutter beruhigt, schreiben sie ihm dazu.“ A pschi tym šo hischeze šmějkatasche.

* Njeschoze na Müggelskom jezorje pola Berlina. Dwaj muzikej a jedna žónka špitachu šo z jich cźołmom jenemu parnikej p'chipowėdźenych. Wono też šo jim poradźi, do jeneho wotnjesćeńka sapschimnyć a šo z łodźu šobuczahnyć dacź. Tola bórzy šo cźołm šurocźi a wschitcźi tśi šo satopichu. Parnik, kotruž spěcźnje jėdźeche, móžeše hakle sa nėchto mjenschinowtsastacź, bjes teho, so by pomhacź mohł, pschetoż wono bėsche žižo wjecźor w 9 hodź.

* Automobil do Pregla sajeł. W Krolowzu (Königsberg) sajėdźe jadyn auto z tśomi dorosćenymi a dźesćomaj do Pregla. Dźeśći šo zatepschichu, bjes tym so mózachu šo druhi wothowacź. Wjednik automobila njebėsche w mėzje dosć šnaty. A dokelž bėsche dejchcźota nóz, so won sabłudźi.

* Ssmjertnje njeboži pschi stoczenju na jėdźaju drohowu żelesnizu. Njedźelu dopołdnja chzysche 45lėtny wyschi inżenėr Betge w Berlinje na jėdźaju wós drohoweje żelesnizy sjećicź. Wón pschindże pod kola a bu šmjertnje franjeny. — Nimale kóždy dźeń dyrbimy wo tajkich njebožach rosprawjecź. A tehodła ludźo w tym nasmjenaju hischeze dosć ledźiwi njejsu, a pschezu sajo, runjeź to kruże sakalane było, na jėdźaju cźahi a wosły nadróżneje żelesnizy sćakaja. — W Friedcamnje pola Barlina stej njedźelu tej wosaj nadróżneje żelesnizy do šrazyłoj.

* Żelesnizne njeboże sta so na mo'eje psches Łobjo mjes Hamburgom a Harburgom. Dźeń tworomeho cźaha wuzjdźe z kolijow. Schesć wosow so powróczia a wulka schkoda nasta. Wobkhod ludźajych cźahow so njeharacźe.

*Powodźenje w Polšći. Na rėkach Wišła, Dunajez, Rewa a Sola je wulka woda. Wjele wjoow su pod wodu. S polow je woda wulći dźeł žnjow wotwjedła. — Też w Bajerstej je wulka woda wjele schkody nacźinika. Nėktore lokalne żelesnizy su dyrbjeli wobkhod sastajicź.

* Żelesnizne njeboże pola Meiningen. Njedźelu wjecźor krótko do dźesćacźich sajėdźe na cźarje Würzburg-Weimar wosbebity cźah 4583 w šrazyli Mellrichstadt psches mėwerański signal na jenu tam šrjazu lokomotiwu. 17 wozow bu z wjetschca lohko franjenych.

Hospodarski rozhlad.

Sobrjedu 6. augusta 1924

Kursy wexera w Barlinje:

(Kuc kurje su w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	211 750
jendźelski punt	18 455 000	cźeskoslł. krona	124 500
schwajzarski frank	777 600	10 mil. półš. mark.	77 250

Pjenjez su też wexera pschejaraz žadne njebėcźu. Němske pjenjesa na wukrajnych bursach zwoju hižonotu sakhowachu. Wuspėch, kiž Londonska konjerenza lubi, je hdźinotu franzowskeho a brigitskeho franka a jendźelskeho punta šturźiłi, tak so bėchu tele dewizy d...

Cźeltowe kurzy so wexera na Barlinskej burhy malo pschemėnichu. Sa to pak je cźim wjetscha torgowanja we renty abo statne pożeżonki. Wuspėch Londonskeje konjerenzy lubi naschemu statej wėsće hospodarske konsolidowanje, šturźenje. Bojimy so jenoź, so na Londonsce dźėło pschewulkich nadźijow stajeja. Na papjeru zu tam drje wjele njeneho napisłali, ale wschitke te wobdźelnikowanja do šlutka stajicź, je druhi puć. Pola nas je pschezo prajł, so wojnje-li němske hospodarstwo, tkrótkowe abo europiske hospodarstwo schinje. To je drje bó... asa — prózne błowo. Sdrėtowy wobkhad a hospodarstwo by też bjes Němskeje wobstało a bynjcź by so němska industrija na pschezo sahubiła. Sdrėtowy wobkhad a hospodarstwo by so wė tajku sahubu bolostnje šaczuwało, ale sahubiły wėsće njeby. Tehodła wostajimy so wschěch njetrébnych trašow.

Na produktowych witkach zito swoju płaczijnu sakhowa. Ratař šcźi w polnych jnjach a šebi na mlócźenj njemyšli. Tehodła je zito na witkach trochu žadne a šurowich płaczijnach wobšawa, bynjcź pschi wulka praschenza za nim njebyła. Do wukraja wschak so njeschto zita rozpósće da. Cźeskoslowakska rožku radscho w Pólšći kupuje. Dobre a horjebijaze płaczijny mataj jeczmjeń a wowš. Jeczmjeń tehdy do wukraja kupuja. Njany bėły wowš pytaja. Mnka sajo nėschto łépje dże. Wotrubły a womjeschki maja porjadne witi. Wobzera płaczijeschi zentnar

w Barlinje:

pschenicy 9,40—9,65 rozki 7—7,35 jeczmjenja 8,40—9,10 wowša 7,75—8,20.

Na płchedan:

Prohatej, kubłeć Schönbach we Wolešchnizy cźo. 5 pola Lubija.

Pos, womeżetśki, cźuła f młodynni, w Kamjenzu Schützenstraße 5.

Khamor, njenjezny, w Budeschezach 27D.

Sso pytaja:

Hospoza (mamsela) na knjezi dwór we Wukolešzach. — Schuster w Hamorach.

Holzu do domu, starschnu haczj 20 lėt, Fiebiger w Budnschinje na mjazowym torhoschczu cźo. 6; direktorka Frankenbuschowa we Běłej Wodźe. A Graf w Budnschinje na bohatej hańu.

Płaczijny na Barlinskich produktowych witkach.

Zito a wotlowe šymje po tuni abo 1000 kg, šewak 100 kg. płaczijny po Polej šrjonje.

	5. 8.	4. 8.		5. 8.	4. 8.
Bschenica	168-198	187-192	rapš wobsich	11 50	11,50
rožla	143-147	140-147	poch. melasa	—	—
nałet. jeczmjen	166-174	168-176	ferodella	—	—
mal. jeczmjen	—	—	bérnaze krajši	23-24,00	22-23,50
wowš	155-164	153-170	buna	13-15,00	13-15,00
kukurica (Mais)	—	—	wola	14-15,00	14-16,00
pschenicz. mala	25-28,25	25,25-28	lanu wotsusći	20-21,00	20-21
rjana mala	21-23,50	21-22,25	mohre lanowy	—	9,50-10
pschenicz. wotr.	10,50	10,50	sieke lupina	17-18,00	17—18
rjane wotruby	10,30	10,20	šyne, bé kg	—	0,—0,—
rapš	280-285	285-290	słoma, rjana	0,—0,—	0,—0,—
lane šymje	399-395	570	„ pschenicz.	0,—0,—	0,—0,—
hroch	23-24	22-24	„ wowšina	0,—0,—	0,—0,—
wjelikaki	14,00	14,00	„ jeczmjena	0,—0,—	0,—0,—

* S letadła. Statski letak Socatelli, kiž chcyše je santym sledźerjom Amundsenom k połnóžnemu polej lećeć, je w Rotterdamje w Hollandskej dla motorowego defekta k semi slećał. Wón je leća wot Pišy pšes Mailand, Lausane, Mannheim a Wesel. Amerikanski letak, leutnant Wade, dyrbješe po mjes Orkneyłapami a kupje Island k morju dele puśćeć. Po dołhim pytanju jeho rybałśa łódź namaka a do pśistawa donjese. — W blišłoścy Brandeisa pola Prahi padny letadło z dwěmaj wobsobomaj z 150 m wušokośe na drohu. Wobej letarjej so sarajuśitaj.

Lětuša hłowna skhadźowanka — wšostudentsko — ludowy zjězd 10. augusta w Hornjej Hórcy.

Programy su postajene, přihoty su skoro dokončene! Wšo činimy, naš zjězd z našim serb. ludom tak derje kaž so nam hodźi porjeńšić. Dyrbi pak so zjězd na najlěpje poradźić, tak dyrbi tež serbski lud bohaće zjězd wopytać. Naše programy su jara bohate, haj samo so hižo praji, zo su přebohate. Dźensa přeprošujemy z nowa naš serbski lud wosebje na hłownu zhromadźiznu serbskeho studentstwa ze swojim ludom. Wona započina so w 3 hodź. Program mamy tež za tute zarjadowanje. Wot dźensa sem hižo mjenuje so hłowna zhromadźizna „dźełowy dźeł" skhadźowanki. Jutře wopisamy, kajki zaměr tute ma. Druhi dźeł „zabawny dźeł" započina so 1/4 6. Najprjedy budźe wumjelski koncert. Sobuskutkowanja na 40 wosobow. Mjes nimi: spěwny wotrjad serbskeho towarstwa „Łužicy" pod nawjedowanjom k. wyššeho wučerja Fraylага, k. hudź. dir. B. Krawc, k. Fraylag a k. wuč. Rausendorf, naš młody huslef k. Rolhe, k. Šlemer, spěwar při mšebe, dźiwadło w Budyšinje a druzy knježa a knježny.

W 4 hodź. započina so dźiwadłowy dźeł. Hrać budźemy „Burska krew" wot Rachlowca. Wšudźe, hdźež je so hra raz hrała, je so kóždemu spodobało. Tež my pśecujemy so, hru namaljěpje předstajić. Po dźiwadle budźe na žurli reje a lětsa smy pśeni raz zarjadowali hišće zabawny koncert, serbsku towaršnu bjesadu w towaršnej jstwi.

Cesćeni Serbja a Serbowki!

Pśeni raz hłowna skhadźowanka w Hornjej Hórcy. Što njebudźe ju tam wopytać? přińdźe wšitcy. Kupće sebi pak zastupne lisćiki hižo do časa a tak dostanjeće hišće dobre městno. Zastup 1. městna 1 hr. 2. městno 80 pj. 3. městno (k stašu) 50 pj.

Smy płaćiny wosebje nizsko postajili, ale naš serbski lud dyrbi nas podběrać a bohaće zjězd wopytać, tak jenož budźe nam możno, swjedźeń bjes dołha wuhotować. Lisćiki předawaja: Hänslec hoscenc w Hornjej Hórcy, k. G. Janak, Budyšina Serbski Dom a jenotliwi serbscy studowacy.

Tež doprědka móžeće sebi lisćik skazać. Napišće Wašu adresu (mjeno a wjes), kotre a kak wjele městnow, do Budyšina k. Janakej. Njezabudźće pak přispomnić, hdźe sebi po lisćiki přińdźe, do Budyšina, abo do Hornjeje Hórki. Zapłaćić maja so lisćiki, hdyž je dostanjeće. Prawo na skazane lisćiki zhubiće, hdyž jón njejsće wjedźał do njedźele. 10. augusta pak w Budyšinje w khojejowni „Serbskeho Domu" do 3/4 5 hodź. pak w Hornjej Hórcy při pokładnicy do 5 hodź. zapłaćili. **Zarjadnistwo hłow. skhadźowanki.**

Towarstwowski powčatnik.

Zwjazk serb. spěwanskich towarstwow. Při zlětu w Njeswačidle budźe so 24. 8. spěwać w zjednoćenym khoru: 1. Rjana Łužica, 2. Husarjowa njewjesta. 3. Wjelika lubosć, 4. Płakała Hanica, 5. Přadła je Marja, a 6. Za Kamjeńcom. Na to so njech wšitke towarstwa přihotuja. — Nadźijamy so, zo so wšě towarstwa w bohatej ličbje wobdźěla a tak wotjědu, zo su najpozdźišo w 1 hodź. tam, w tym času je hłowna pruha postajena. B. Krawc.

Jednota „Sokoł" w Budyšinje ma štwórtk, 7. t. m., wjeczor we 8 hodź. zwučowanje na hornčerskej hasy. Zwuč. pom.

Sokoły w Budyšinje maja štwórtk wjeczor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnica.

Wšém serbskim towarstwam. Přich. njedźelu, 10. VIII., budźe wšostudentsko-ludowy zjězd w Hornjej Hórcy. Přeprošujemy česćene towarstwa wosebje wutrobnje. Přińdźće hromadźe! Skazajće sebi też zastupne lisćiki z časom, zo byšće sebi hišće dobre městno zwěsćili. Žane towarstwo njech njewuwostanje z najmjeńša zastupjerja póslać a to hižo na hłownu zhromadźiznu studentstwa ze swojim serbskim ludom.

Serbske Studentstwo.

Serbske Studentstwo! Lubi sobustudowaći! My zhromadźimy so wšitcy w 2 hodź. pola Serbskeho Domu w Budyšinje, a 1/4 8 hodź. při mosće před Hornjej Hórku na našu skhadźowanku. Njech je tam kóždy z dypkom a wěsće. — Lubi sobustudowaći njezabudźće so wo myto sobupróco wać, kiž so Wam w S. Stud. č. 7. lubi. **Zarjad. hłow. skh.**

Hrajerjo za skhadźowanku maja pjatk, 8. 8. 24. wjeczor z dypkom 1/4 8 hodź. w Serb. Domje hłownu a tehodla poslednju pruhu. Winowatosć kóždehe je, zo wěsće přińdźe a swoju rólu dospołnje móže.

Swjedź. wubjerk.

Jednota „Sokoł" w Delnim Wujezdźe nima tón tydźeń sobotu, ale pjatk, 8. augusta, zwučowanje. Kóždy ma z wěstosću přińć. Načolnik.

Serbske tow. „Cornoboh" w Drježdźanach. Štwórtk, 7. žnjeńca, wjeczor 1/2 9 hodź. měsačna zhromadźizna w Serbskej korčmje pola sobustawa Zmija na Khristianskej drózy 22. Sobotu, 16. žnjeńca, nócny wulět do „Lěsneje korčmy w Hellerawje"; zetkamy so wjeczor 8^30 hodź. na Albertskim naměsće. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Jednoty „Sokoł" w Pančicach, Wotrowje a Serbskich Pazlicach maja dla zlěta štwórtk, 7. augusta, zhromadźiznu pola Šołćic we Wotrowje.

Swjedźeński wubjerk.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleń, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawołtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Swobodne měšno za Welsec kupny dom

Założeny 1868. **w Kulowje** Telefon 12.

Towarstwo kat. młodźencow w Baćonju

wuhotuje pjatk, 15. augusta, wjeczor 1/2 7 hodź. w Měrćinkec nowej sali w **Haslowje** swój

11. założeński swjedźeń

Hraje su wulka hra: **„Janota Wićaz"** w originalnych kostumach k. Fingerlosa w Budyšinje.

Reje jenož za wopytowarjow dźiwadła.

Wšitcy lubi Serbjo z blizka a z daloka, wosebje naše bratrowske towarstwa, so z tutym wutrobnje přeprošuja.

Předsydstwo.

Zadanjamy pjenjezy w tukhwilu wot

15 — 20 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Dentist K. Pehse

5 na hauenstejnskej hasy 5

telefon 1072

wotměwa zaso rěčne hodźiny.

Narunanje zubow — plomby — ćahanje zubow

Wothladuju wšě sobustawy khorobnych pokładnicow.

Jurij Geissler w Budyšinje

na Fichtowej drózy 9

poruča so k **wuwjedźenju zawěsćenjow** wšeje druziny, k podawanju rady **we wšěch dawkowych należnosćach**, k wudźělanju **pominanjow**, k **wobstaranju kreditow** při najtuńšim wobličenju.

Transmisije

kóždeje druziny

wollje, hencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Stóž ma njećistu krej,

pij woprawdźity

Srongula-čaj

z Viktoria-drogowanje

E. O. Hennige

na sukelnskej hasy 7.

Telefon 941.

Bornicu

sisal a konopej wosebje

płaćizny hódno

Korla Kusche w Budyšinje na Třešlanskej drózy 11a I. Telefon 859.

Požčonki, hypotheki

na ratarstwa wobstara najspěšniše

Richard Koestner w Budyšinje

na žitnych wikach 18.

Telefon 1143.

Žony

kupuja přihódnje gumijowe wěcy wšeje druziny a druhe žonjace wěcy, też krótke a wolmjane twory pola

Kindermannowje

na serbskich hrjebj. 34 I.

z napřeća starych kasarnow.

Dawa kóždy čas radu. Rěči serb.

Hypothekske požčonki

na přenje městna na ratarstwa, spušćomne, wobstara

Raue

w Budyšinje na Hošće hasy 32.

MERSIDYSKI

Salonske časniki

Do kruće solidneho, małeho hoscenca w Saskej Šwicy so porjadna, solidna

służobna holca

pyta. Zastupić może hnydom abo pozdźišo. Dobra jěda a wothladanje so přilubi. Wo poskićenja prosy

Frau Anna Görner

Hotel Amtshof, Sebnitz i. Sa

Wotroćk

z dobreho křesćanskeho domu so hnydom pyta. Poskićenja pod „B 53" na wudawańju „Serbskich Nowin".

Kruwa

blizko čełaću je na předań w Rachlowje čo. 41 pola Kubšic.

Wysokomołzna

kruwa

je na předań w Jitku čo. 12.

Por rjanych

čehniwych wołow,

abo też jedyn ram, je na předań. Bliže je zhonić w Haškec hoscencu w Dein. Wujezdźe.

Nowy

hospodarski wóz,

kiž 35 centnarjow njese a nimo wójskowe kola, ma na předań

Jan Rolle w Dobrušl.

G. Schmidt, fotogr. atelje w **Budyšinje**

jenož na Srjedźnej drózy 20

a napřeća husarskich kasarnow

porucuje so za wšě fotografowanja, **pałowe a grupowe wobrazy, powjetšenja a. t. d.**

Dźělbu

žonjacych lěčnych nizkich črijow

po jenož **5,50 hr.** ma wotedaś

Axmannec wobućowy dom

w Khrósćicach.

Pisane

serbske rubišća

za młode žony a holcy z ručnym wušiwanjom,

skazanki so přijimuja a najspěšniše wuwjeduja.

Poručam też **satinowe rubišća** a **franzami, wušiwane muslinowe rubješća** we wšěch barbach, kaž też wušiwane **hawby, alě atd.**

Hana Handwerkowa

we Wojorecach w Kellingec filiali na cyrkwinej hasy.

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na šulerskej hasy 34.

Telefon 736.

Hłowna pśechadowańnja Rud. Sada a Lipska w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Cista

holcu za dom

kiž może trochu warić, a kotraž może też w předawanju kolonialnych tworow zastupujucy wupomhać, so k 15. auguste pyta Wumjenjenje: Spušćomna a kruće sprawna.

Alwin Poldrak w Hodźiju. Telefon Žiće 72

Kubło

7,70 ha pšeńcneje zemje, blizko železniskeje stacije pola Budyšina, z nowymi twarjenjemi, z dospołnym žiwym a morwym inventarom a ze žnjemi, je hnydom na předań. Płaćizna 25 000 hr.; napłaćenje 15 000 hr. Poskićenja pod „B 54" na wudawańju „Serb. Now."

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 75 slot. pj. Do wukraja za jalij 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 slot. pj. Wudawa a dźiwk. Smolerjec knihićišćernja, sap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóżki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 slot. pj. Wobšěrnje so stajace nawóżki a tabele so w šk. wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 183 **Budyšin, štwórtk 7. augusta 1924.** **Lětnik 3**

Najnowše z cyłeho swěta.

Po powjeźenych pólskich nowin je powodźenje w połodnischej Pólsce wulki schodu nazinło. Wjele tęžow je so zakryło. Pola tu so powodźile, wobźěwje pódła Wilzy a Dunajca.

Cźeske niešwoje na żeleznym wjeźe so wuturn wjeźoh pola Warschawy stało. Pschijědźazy wozbuny cźah do ranźirowanje lokomotiw zawadźi. Wobej lokomotiwje so rozbischtej, hacź dotal tu 59 morwych a cźežkoranjenych zwěźeli. Dwoju wuhibowarjow tu jaieli, dokelž nimja so staj s nieredźiwosću nješwoje sawinowatoh. S ludźi, kotrjž so z wokobowym cźahom wjesehu njeje sloro nichtó zyle njeranjeny wostał.

Dawejowy plan pšed němskim žejmom.

Po dotalnych postajenjach němski žejm pschichodnu pónđelu abo wutoru wo Dawejowym planje wuradźeć pócźnje. Kaž so z Londona powě, chce zwjazkarska wotchodźenska kommisija zakonje za Dawejowy plan hacź do pjatka dowuradźić, tak so może njedelu do Barlina dóńcź. Hacź budźe je němski žejm do postajeneje termije, 15. augusta, dowuradźił móz, wot stejnišćeca politiskich stronow wotwisnje.

Němszy dźełonjemějerjo w schpanischej zusobnischej legiji.

Němskemu žejmej je so kommunistiska interpellazija pschedwołožiła, z kotrejež je spósnacź, so su nětkle 3000 němskich dźełonjemějerjow do schpanischeje zusobnischeje legije w Marokowskej stykali. Schpanišay agentojo su jich jako pschistawnych dźełacźerjow najeli. S marokkowskimi Kabylemi wojnju su najeczi Němzy cźežko schkodowali. Jich z nałožnokżu w legiji dźerża a tych z nich, kotrjž su zpytali cźekmycź, su je zmjercźu pokhłostali. Schpaniški městokonsul w Hamburgu najimanje Němzow pschejme. Němske knježeństwo so prascheja, schtó chce cźinicź, so bychu so Němzy z zusobnischeje legije puschcźili. Dalsche najimanje dyrbjało so zakłacź, a mojimarjo, kotrjž su zmjercź němskich dźełonjemějerjow zawinowali, dyrbjeli so pšed žud stajicź.

100 000 dźełonjemějazych hórnikow w Poruhrsku.

Wobjedźerjo poruhrskich podkopowych praja, so dyrbja bla njewotbycza wuhla w blišćich dnjach telko hórnikow z dźela puschcźeju, so liczba dźełonjemějazych hórnikow na 100 000 stupi.

Kommunistiske nadpjeranje w němskostatnej woborje.

Pšed statnym žudom sa schkitanje republiki w Lipsku su žurjedu inżenjera a puczowanskeho sastupjerja Dieku i Barlina žudźili. Wón je 51 lět stary a wot léta 1920 kommunistiskej stronje pschisłuschał. Jako puczowar sa pschewobrawanje medizinskich instrumentow je wón do Hołgeismara pschichoł. Tam je so je znatym, wósstym Lenkerom, setkał. Tón je jemu pjeza rjeki, to chże pola němskostatnje wobory pschespobyne bronje nakupicź, so by je do wukraja pschenjesł. Wón, Dieka, je so pjeza pschi pschekupowanju wobdźělicź chył. Tehodła je s wojakami znajomstwo pytał. Pschi tym je tutym też lětak pschepodał, to kotrymž je wojazy němskostatneje wobory namołwjeja, so do proletaristhich towarschnijnowych sjednoćicź, w sjawnej wobhdźełśiej wójnje k proletariatej pschećicź a pschećiwo thežorskim offigěram a jich pschisłuschnikam wojowacź. Lětak je napominanjom słónczi: „Sbratrujcże so z dźełacźerjowmi!“ Dale je Dieka pjeza wojakow namołwjał, so bychu jemu tajne wukazy pod frytej adrezu złali.

Wyschi dźesatnik (Gefreiter) **Berndt** z jědneho regimenta cźišło 16 w Hofgeismarje, je so 23. oktobra 1923 prěni z Dieku setkał. Wobšwědcźi, so je so wobstorzeny z nim na dróhy do rěcźow dał a jemu lětak pschepodał. Potom je jeho a jeho towarschna do hotela pschenjesł, hdźež dyrbjachu so wjeczor setkacź. Swědk je to hnydom swojim pschełstajenym w kasarnach powjedźił a je potom k Dieze schoł.

Swědk wyschi dźesatnik **Wiegand** tole wobšwědcźenje potwjerdźi. Wón praji, so tu so w hotelu „Hessischer Hof“ sešli, a so je Dieka jeju namołwjał, jemu bronje a tajne wukazy saradźicź, kotrejž dyrbjachu so najprjódzo wěstemu Schuhmacherej podawacź.

Dalsche pschešłyschenje swědkow niczo nowsheho njeswuznješe. Swědk **Schuhmacher** wudawasche, so njeje wjedźał, wo cźim je jedna.

Němskostatny rěcznik dr. **Neumann** mějesche we wobstorzbnej rěcźi za dopokazane, so je Dieka pola kommunistiskeje strony jako skazeński sastojnik pschistajeny był. Jako taki je wón w Hofgeismarje sjawnje wjelepschedawku pschihotowak. Wón sa kommunistisku stronu dźeła, so by pschewrót pschihotował a němskostatnu woboru, jenicźke schkodło, kotrejž republika hischcźe ma, skasył. Jedna zo wo wobzbe cźeści cźin, kotryž dyrbi so kruce pothłostacź. Hdy bychmy dali němskostatnu woboru skaźeć, bychmy so zami spuschcźili. Tehodła namjetowasche, Dieku k khłostarni na 2½ léta a k 200 hriwnam pjenjezneho khłostanja sasudźić. Schcźesz mězazowu pschepytowańskeho sastwa so wot khłostanja wotliczi.

Wobronjeno cźišła z bolschewikiskeje Ruskeje je pólske namjetne město Stolpze nadpadło.

We wuruhsenju města Stolpzow so dale powě:

Wotdźelenje pólskich wojakow so sa nadpadnikami puschcźi. S pólskich wojakow je zwólnom muži padło. Hacź dotal so nětkle dwagecźi bolschewikiskich nadpadnikow sajeli. Tuzi praja, so wojotwarjenu wotdźelenju w Ruskej pschitłuschcźeja. Hacź k mjeńšemu so su z cźežkymi automobilemi dowjeźli a pschi mjescach su bronje dostali.

Pólske knježeństwo je telegrafiskym pólskemu diplomatiskemu sastupjerjej w Moskwje poruczilo, so dyrbi dla nawała wobronjeneho bolschewikiskeho wotdźelenja na město Stolpze zakrocźiecź. S dobom je so bolschewikskemu pódzanjez we Warschawje nota wo tesle nalcźnosći pschepodała. Sćrjedu rano je so general Śmigły k dohladowanju rańscheje stronty podał.

Hłodowe njeměry w Ruskej.

Kaž so z Rigi powě, je w Zarizynje w połodnischej Ruskej k wulkim njeměram dla njedostatka chłeba dojcźo. — 20. julija je pschedsydstwo Zarizynskeho gubernialneho wukonjazeho wubjerka wobłanko, so dyrbja wschě statne, komunalne, towarschwowe a privatne pschedawarnje, kotrejž pjeczeny chłeb pschedawaju, rjany po połowcy pschemórta kapejki a pschenczy po 9 kopjlach pschedawacź. Pjeczeny chłeb je so tajne wukazy saradźicź, kotrejž dyrbjachu so najprjódzo wěstemu Schuhmacherej podawacź.

Dalsche pschešłyschenje swědkow niczo nowsheho njeswuznješe. Swědk **Schuhmacher** wudawasche, so njeje wjedźał, wo cźim je jedna.

Němskostatny rěcznik dr. **Neumann** mějesche we wobstorzbnej rěcźi za dopokazane, so je Dieka pola kommunistiskeje strony jako skazeński sastojnik pschistajeny był. Jako taki je wón w Hofgeismarje sjawnje wjelepschedawku pschihotowak. Wón sa kommunistisku stronu dźeła, so by pschewrót pschihotował a němskostatnu woboru, jenicźke schkodło, kotrejž republika hischcźe ma, skasył. Jedna zo wo wobzbe cźeści cźin, kotryž dyrbi so kruce pothłostacź. Hdy bychmy dali němskostatnu woboru skaźeć, bychmy so zami spuschcźili. Tehodła namjetowasche, Dieku k khłostarni na 2½ léta a k 200 hriwnam pjenjezneho khłostanja sasudźić. Schcźesz mězazowu pschepytowańskeho sastwa so wot khłostanja wotliczi.

Londonska konferenza wo wóžomhodźinskim dźełanskim dnju.

Londonska konferenza budźe so też z wóžomhodźinskim dźełanskim dnjom sabjerać. Wot Němskeje budźe so zlubjenje žadacź, so so dźełanske wumjenjenja njeměnjachu tak wutworjacź, so so wosmorthodźinski dźeń do dźesaćhodźinskeho dnja pschetwori. Sa cźas sandźeneho léta su w Němskej wóžomhodźinski dźeń wotstronili, so na to powołaju, so dyrbi so dźełanski cźas dla wobhdźełenja Poruhrskeje, dla mikumjskich sćrjedźenjow a dla spadnjenja němskeje valuty trěbne było. Pócźi tele pschićiny wjazy njepschacźa, hdyž so hebi wot Němskeje žadacź, wóžomhodźinski dźeń zaso zawjesećź. Jendźelske dźełacźerske ministerstwo tennle pratschenju swoju zyku podźiwjowacź pschiwobroczja. Wono njebudźe cźerpjeć, so Němska zuwjenjowe wumjenjenja dźełacźerskeje klazy pohubjenje cźinje a z dobom konkurrenznej chmanosći druhich statow schkodźi.

Wjedenizy němskich dźełacźerskich zwjazkow su so wuturn z němskim dźełowym ministrom wo podpitanju Washingtonskeho wóžomhodźinskeho dojednanja rozrěkli. Wjedenizy dźełacźerskich zwjazkow žebi žadaju, so by němski žejm w najbliżšim cźasu Washingtonske dojednanje pschipóstał, hewak budźa žebi žadacź, so němski lud z wothłosowanym wo tutym pratschenju rozhudźi. Němski dźełowy minister je zhubił, so knježeństwo němskemu žejmej Washingtonske dojednanje potwjerdźiło da.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Najst. a najtuńša kupowańnja wobućow. Pódtuwanje spěšnje a tunjo

tajne wukazy saradźicź, kotrejž dyrbjachu so najprjódzo wěstemu Schuhmacherej podawacź.

Dalsche pschešłyschenje swědkow niczo nowsheho njeswuznješe. Swědk **Schuhmacher** wudawasche, so njeje wjedźał, wo cźim je jedna.

Němskostatny rěcznik dr. **Neumann** mějesche we wobstorzbnej rěcźi za dopokazane, so je Dieka pola kommunistiskeje strony jako skazeński sastojnik pschistajeny był. Jako taki je wón w Hofgeismarje sjawnje wjelepschedawku pschihotowak. Wón sa kommunistisku stronu dźeła, so by pschewrót pschihotował a němskostatnu woboru, jenicźke schkodło, kotrejž republika hischcźe ma, skasył. Jedna zo wo wobzbe cźeści cźin, kotryž dyrbi so kruce pothłostacź. Hdy bychmy dali němskostatnu woboru skaźeć, bychmy so zami spuschcźili. Tehodła namjetowasche, Dieku k khłostarni na 2½ léta a k 200 hriwnam pjenjezneho khłostanja sasudźić. Schcźesz mězazowu pschepytowańskeho sastwa so wot khłostanja wotliczi.

Ruska-jendźelska konferenza w Londonje zo sastajiła.

W jendźelskim zwonkownym ministerstwje je so nowinarjam žurjedu pódkliko, so je so jendźelsko-ruska konferenza bjes wuspěcha sastajiła, hdyž bě posliednje dny 21 hodźin za zbou njepschestawajcu wuradźowała. Jendźelski zastupjerjo Ruskam rozjasnichu, so Jendźelska w nastupanju dowójnskeho dołha Ruskeje njemóże zanych pschiwolenjow cźinicź. Jendźelska na tym wobstawa, so dyrbi Ruska zyku sumnu dołha pschijmnacź. Jendźelscenjo dźełacźa so zapkacźenjom cźakacź, tola nochcźeja niczo spuschcźicź.

Sćrjedu wjeczor w 7 hodźinach zo sjawnje wo tym wuprajichu, so je njemóżno zo dorěcźecź a so zo tehodła konferenza bjes wuspěcha słónczi. Ruzay sastupjerjo zo je pród dnimaj rukomaj domoj wrócźa. Jendźelska bolschewikam niczo njepożcźi.

Setkanje cźěškosłowakskeho ministra dr. Benesch z ministrom Marinkowiczom.

Nowy južnoslowjanski ministerski pschedsyda Davidowicź je njedźelu z pódrjedźiwom cźěškosłowakskeho pósłanca Cźerneho postrowjacy telegramm cźěškosłowakskeho zwonkownego ministra dr. Benesch dotal, to kotrymž dr. Benesch nadźiju wupraja, so budźe zo w zhromadnym dźele wobeju pschewjeselenju statow potrajcowacź. Dr. Benesch sebi pcźeje, so z nowym južnoslowjanskim ministrom sćerjo. Minister Marinkowicź je hnydom wotmołwił, so móże zo setkanje hischcze w auguscze stacź.

Nětkuschaj bolharskej ministraj cźeskoł.

Nětkuschej ministraj Stambolijskeho knježeństwa Aranaźow Nedelsko a Christo Sztjanow, kotrajž běschtaj na cźołowanju w Alexandrowej khorownji, staj njedźelu hromadźe z kommunistom Lasarowom a strašnikom Kyrillom Werbanowom cźeskoł. Direkzija zentralneho sastwa a chorownje stej hakle pónđelu wo jeju cźežnjenju zhoniłoj. Bolharski pschedstejeć sastanskeho a serbskim namjetnym mělcze Zaribroda je telegrafował, so je so ministrowaj powradźiło, do Zaribroda wupjerchnyć. W Sofiji wulka rozhorjenosć dla zurowcho sakhadźenja z pschiwobstawjenci rataćskeje strony knježi.

Ze Serbow.

Stwórtk, 7. žnjeńca.

Natuša, biskopa a martrarja.

† 1912 Bukečanski kantor Jan Kefk, wubjerny serbski spěwař, narodowc.

Sy ty doma, luby hospodarjo! Twoja jstwa je wumjećena, blido přikryte, a za twojom blidom tšo lubi hosćo sedźa, lubi hosćo tšo, nic jenož jedyn jenički: Jedyn hósć je swětłe Słónčko, druhi hósć je jasny Měsačk, a třeći hósć je drobny Deščik. Słónčko praji: Što je wjacy dyžli ja, když hory wobswětlu a doliny, cyrkwje, kapałki a wšitke woltarje. Jasny měsačk: Što je wjacy dyžli ja, když rozjasnju cěmnu nócyčku, zrudnja so kupcy na pućach, hosćo na pućach wólcki w zapřahu. Deščik drobny: Što je wjac dyžli ja, když ja přińdu tři króć w měssacu mejl, a zraduja so žita a łuki, cyły sym nałětni. Što wšak je wjacy dyžli ty, wulki Božo naš, ty kažeš słónčku: swěć wšemu swětu! Ty kažeš měsačkej: swěć wšemu swětu. Ty kažeš deščičkej: Podaj wlohi suchej zemi! Małoruski pokhěrlušk.

Wěš mi serbski abejeoj?
Spěwaj, dźěłaj, lutuj sej. Radyserb.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer +1½%, thermometer we dnju +38. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 736½, hygrometer +1½%, thermometer w nozy +17. Wyšina leži nad Franzowskej a nad Atlantiskim morjom. Nižina nad 13-dowym morjom. Tónle wobraz łubi rjane žnjowe wjedro — Jutše pjatk žłóncko 4,38 hkwadza a ho w 7,36 thowa. Měsačk hkwadza pschipołdnju a ho w nozy 11,18 hkowa.

— **Telefonisca powěsći wo wjedrje ja jutše pjatk:** Sskabe pothilenje k njemjedram, rjenje, trochu mróčkate, cpołko, słabe a žylniše wětry je w'chelaških tónćin.

— **Kommiš'ja sa serbske „Spěwarske"** ma pschichodnu póndźelu, 11. žnjenca, dop. ½10 hodź. posedźenje.

— **Sašo něchto sa našcheho starcho pos'lisjona.** Wón je žiw'chaš, so je jeho Kamjenczan'ki wuj ho jara na to rosnjemdrił, so je ho pschi pomnikowej žiwjatocžnosći ja na'chich lubych padnjenych we Worklezach jenoj serbska nutrnos'ć womeła. Pos'lisjon ma to sa najwjetšche njeshoże tehole lětłot'ka a sa žiwoju winowatosć, na to žiwoje słowy pjched zyłym žiwótom a wokolnymi wjazmi wutschaćeš. Pos'lisjon njech ho směrnje, bórzy pódźe tehole wschědneho podawka dla wulki schumot pjches spke němske nowinar'stwo. Po dacu'u němske nowinar'stwo žaneje druheje starosće njeinaje, hač bo Sserbow bo's'ć tehodla, so je žo w jenej serbskej wižy pschi jenej skadnoc'zi jenoż serbsta žiwjatocžnosć womeła. Nasch stary Budyschin je pjches stoćinu serbski. Pschi tych wschelakich žiwjatocžnosćach sa nas'chich padnjenych, žebi žadyn c'słowjek na to pomyślił njeje, na pschitomnych, mjes kotrymiž běchu Sserbjo po stach a stach, też serbske słowa słoježe. Tu měli Sserbjo što króć wjazy prawa žadaći, so bo jim sa žiwotich padnjenych někotre słowa we serbskej maćerne rěczi powěnuja. Pożledniu wójnu su Wschoněmcy bjes dźeła nas'chkuzali niż w sas'inje nasćeho stata, ale w sas'inje runje tehe Nimzowotiwa, kiž je też nam Sserbam je sas'alkym njepschećelom. Sa tónle samér je dyrbjał serbs'ć lud wjazy hač 6000 žiwotich žynow woprowacź. Wschoněmske nowiny njech naš we nas'chim žarotwanju wo nas'chich žynow na pokoj wostaja.

S **Kleineho.** Kaž wschudźom po zylym němskim kraju twotmě so sarźženu njedźeli też w nas'chim Božim domje žwjatocžna Boża słužba. Zarowachmy wo sapoczatk njebožownje wójny a wo nas'chich we wójnje padnjenych s tymile khutnymi myślemi we wutrobje so też tudomne wojerske towarstwo na Božej słužbje shromadnje wobdźeli.

S **Lubija.** Do Ameriki běchtaj so dwaj šulerskej hólzaj, 13 a 14 lět staraj, naltajiloj. Hač k „wulkej luži" pak njepschińdźeschtaj. Hižo w Drjezdźanach wobeju sas'le pichu a žiwojim starschim wróćo pójtachu. — Wječera saja policija muzikeho se stareho Lubija, kiž bě žytok dźesi pjredy p'ched jenej tudomnej korčmu stejaze motorske koło hnanej. Koło pak jenoj khwilku běžesche, potom pak steje wosta. Wón měješche ho pěschi s procha. Jeho pak běchu spóznali.

S **Kamjenza.** Wječera pschipołdnju so w Hünigej kowarni na kamjenej dróhi cžwisa teera kapali. Mózny tur powabi wóžnika hłownje zyrkwje na twoheń pschebiwaci. Wobnjetwa wobora spěchnje, kaž Kamjenczanjo stajnje su, wujeźe. Mjes tym pak běchu woheń saleli a wohnjowa wobora so sas'o wróći.

S **Radróžnete Hrabowki** p. Kamjenza. W tudomnej zyhłowanczi pschińdźe jedyn dźeławcjer s lěwej ruku do maschiny. Ta ju straschnje rosmjerje. Jeho dyrbjachu hnydom do chorownje dowjesć.

S **Bukranczij.** Někto mamy dźakowano Bohu sas'o swony. Pschichodnu njedźelu chcemy je žwjatocžnje powjeseć. Hro'na wójna bě nam pożlednje njesmilnje rubiła. Bóh njedaj, so bychmy je i tas'ej abo podobnej pschirjsmu sas'o sbubili. Kaž žiwchmy, chce nam nasch knjes sarat w lubej serbs'ć maćernej rěczi předowaci, kaž je nam to pschi nastupjenju žiwojeho žwjatoho hamta žwjatocžnje słubił. Potom směmy wschо, schtož nascha serbs'ka wutroba tak nutrnje pożada.

S **Wotlčhana** (Ottenhain). Dla wschelakich njekas'arstwow su tyčerkubleršti wobsedźeli Schmiedgen s Delnjeho Wotlčhana do pschepytowanskeje jatby wsaty.

S **Wódranja** (Dederan). Jandźel pschoš. Połdrakine dźěćo jenoho tudomneho pschekupkeho pschi stajenju do radże s druheho posthoda 6—8 m wyšoko na drohu dele, tola tak sbożownje, so lěkarjo mimo mjeńšich wobodrajow někaje cžeske sranjenje njenamakachu.

S **Łasa.** **Nasch pschichodny hermank je sriedu 13. augusta t. l.**

S **Koschle.** Někotre smeje też nascha wjeska bórzy dobrotu milimy. Hižo pjches lěto ho pola naš groty a druhe pschiprawy kładu. Bórzy budźemy nasche lube „Sserbske Nowiny" wjeczor pschi žwerle milimy cžitaci. Wjeselimy so teho cžim bóle, so budźe też w Klětnjanskej wožadże po wone hišcheze na dnju wudaza do rukow cžitarjow w blížšich cžasu podawane. Widźimy tola, kajka dobrota je to za Sserbow žuzodnych wjes, hdyž mažne powjesche tak sahe cžitaja.

Sžywjenje plahowaza stazija w Ssemczizach pola Dobrovice.

Plahowaza stazija za ratarske rostliny w Ssemczizach pola Dobrovice załoži ho 1894 a žlušcha „Thurn-Taris"-kemu towarstwu s nv. r., kotrejž niz jenoj na žywotich ratarskich dworach w Dobrovicanskim-Lanczinskim knjeżstwje, ale też na wotnajatych dwórach w Ronzove a Cžejtice, na wschо hromadże 33 kublach, kiž wobsahuje 5670 ha. semje, hospodari.

Mjenowana stazija je jena tych najwjetschich zyleje Europy. Plahowaiche pschi spoczatku sjenoż zokrotu rěpu, hakle 1912 pschi pschecžahowanju stazije s Dobrovice zo nowych modernje wuhotowanych traczenjow w Ssemczizach sapoczinasche so plahowanje žita a luschczinowych plodow (Hülsenfrüchte). Wot wschěch žitowych druzin pokasowasche najwschischi postup pschi owsa a rožka. Dobrovicz sta originalna pschenza a originalna rožka wuzywa so dźensa sloro w zyzej Czekhoslovakiskej republizy. Napraschowanje rosece dla nimo měry wysokeho wunoschka nje. W mnohich hinaschich druzinach su so pospyty pruhowanja hižo tak daloko wuwjedli, so móże ho w blížschim czasu i pschedawanom tychle druzin licžiez.

Dokelž pschi porjadnje tutych elitnych žymjenjow wulke lezomnosće je wschelakimi klimatiskimi a pedologistimy pomerami pożada, swjasa so mjenowane towarstwo z jednym burzkim swjastom do wulkeho žymjenje plahowazeje druzstwa. Jenotlive hospudarstwy tuetho pisches wulki dźel czeskoslow. republiki rospschestrjenego druzstwa pschisporjeja na žywotich polach wot plahowazej stazije podawane elitne žymjenja pod stajnej kontrolu stazije. Ratarjo su so swjasali, dobyte originalne žymjenja do zentralnych sladnischczow plahowazeje stazije wodewadowacź. Sžymjenja su tu cžiscża a kusicha.

K plahowanju elitneho materiala steja staziji stora wjsche druzinu role k rukowaj, kiž leża we wschelakich wysokosczach daloko wot žebje rozdźelene. We žwojim ratarskim wokhodże namakaju so poła 193 m. hač do 388 m. wyschische morja. Pola druhich hospudarjow namakaju so wyšokosće hač do 700 m. rwschische morja (we podlisno-nawjeczornej Czeskej), so rozumi, że wschelakosće w klimatiskim prascženju. Pisches to posticzi so plahowazej staziji móżnosć, jednore druzinu na wschelakej toli a we wschelakich krajinach plahowacź, pschi tym dobyte druzinu pod wliwom wschelakorych faktorow wegetazije pruhowacź a pisches to schkodnym sczehwalam jenotstrosteho plahowanja jadźercacź.

Stazija wjedże so wot tkoorczilizy a praktiszy wunoczowanych, nasthonitych mozow. W pschedźenosczi s plahowanskej stazizu dźela posypytowanzka ratarska stazija, kotraż wschе wdomostne nasthonjenja krucze pruhuje a systematisle pschepytowanja na žurnich dworach pschewjedze.

Wyschische pedologisko-chemiszich pschepytowanjow semje a rostlinowych khworczkow a schkodnikow pschemjedźuje žizija posypyty i pschikupnymi žnojemi a žitowymi druzinami pod wumjenjenjemi, kiž so i pomerow w...kije ratarskeje praxije wuwija. Pschirodne pomery ratarskich dworow wobsahuja schérokе hranizy wegetazije, jich wschelakosć dawa wschem posypytam praktiszu hodnosć.

Sdrżeli rostlinom plahowazeje stazije njesu jnoż po semskich lezenjach a rótnych pomerach bohoune, ale też w plahowazym sarjadowanju. Pódla wulkolnych selektionskich rumnoczow wobsedźi stazija dospolnje moderne wuhotowane laboratorije, jedyn botanisti i mikroskopami a se składżeniskim muzeum (Reimzimmer), wyschische teho hischcze jedyn agrochemiski, physiologiski a fotografiski, schtož bo dospolni s tyjomi schkleńczanymi domami a s kompletnej meteorologiskej stazizu.

We žwojich wulkich skadowanjach wobsedźi stazija moderne naprawy k mlócženju, cžiszczenju, wuběranju, bezzowotiju a žuschenju elitneho žymjenja. Pisches tute naprawy wobsteji możnosć, prenjoklażnje originalne žymjenja do wobsthoda pschinjesć.

K wuhkowanju elitnych žymjenjow a ich pschihotowanja w žlomi žluscheja dwe k temu pschihrawjenej kólni we swiku i magazinom a lubju k nuběranju postajene žymjenja wschich generazijow a žwójbow.

W bibliotezy a studowazej istri namakaja so nimale wschе tu a wukrajne ratarske nowiny a knihe.

Wschе tute sarjadowanja a pomozne srědki smóżnja stazizi pschiprawjenje nadrobcżiskich metodow k pruhowanju a postajenju kwalitatiwnych a kwantitatiwnych wosebitoczow plahowanskeho materiala a jeho potomnistwa (Nachkommenschaft).

Plahowanska metoda je naikrucżiske individualne plahowanje i njepschestawanym nuběranjom. Spoczatkom ny material plahowanja běchu domjace krajne druzinu, kotrež potom do jednych druzinow dźelichu a podźiżicha k plahowanju a te ischizowanju wuzinowachu.

Feuilleton

Narodowz a wotrodżenz.

Roman s nowischich czasow. — Spisał J. B

26] (Pokračowanje.)

Bratraj běschtaj pornjo zyrkwi bóschtoj, jako Jakub Michała, kotremuž hischcze pschejo ta srudna myślicžka hrajesche, sa rukow posłubny a praji: „Michale, to je tola, kaž bychmoj žebi czaj wotkatkatoj! Hlej, tamle runje nan do wrótow stupa! Mój Bożo! kak je wschón jestarik, a na nohi też najsterje wjazy tak prawje njecha!"

„Kak drje njedwrbjak jestaricz je staroczemi a rudźenjom, kotrejž . . . ."

Sso boju", jeho Jakub je samyknom pschejedże, to by jemu czežku myšl sahnał, „je to tamle nascha stara dźowka, naju pěstowcza! Wo prawdże je tola żelena a stajnje jenaja kruta. Doniż ju znaju, njeje ho wjele wschemenika. Njebudże i wjeskowzicu wjedżeczi, schto pryjedy, hdyž naju wuhlada! — —

„Chcemoj ho s posłerzu nuts sunuczi, Jakubje ?"

„Czemu ? runiž s dworom dźemoj."

Běschtaj hižo pornjo sahrodże; khwatacžtaj nimo kruwarnje, winycžtaj so na lewizu, stupischtaj do dwora. Runje wupschahowachu i wosa kala, pohonej podźobnika, Jurij bróbnika, nan pat žwojeju bruneju maj'acże; frěrżo a kruwatka hotowanje, kolij a rěpu, do trawjenka noschcžehej.

Hdyž rjeczażnik zuleju wuhlada, slecza s hety, so žakošnje torhacże a na nju haroważe. Wžchitaju na dworje so wobroczżichu a do wrotow pohladachu; wuhladaw'ch zuhni'ow, kotraj žebi postrowjejo tkobuki sejmowaschtaj tola njepóspnachu jeju, nan niz žynow, Jurij niz bratrow; s wulkim twokom hladachu, schto je to tola do wożebneju knjesoto a schto chcetaj na nós pola nich.

Haj wschak Michał a Jakub běschtaj so jara pschemeniłoj. Jakub běsche po rulki do wozow sarosczeny; na jeho wobliczu, pjredy tak wjesołym a jażnym, ho'podowaische melancholiski wuras, nežnu trudobu bě jemu słykanje po Sserbach, po dobrym žerbstim žiwjenju, po wobliczu roslało. Michał bě so s njekmanstwom tójdhy po žrodże prał, ! nusu a je sadwołowanjom bědźił — běsche sestarik, kaž by był hižo bliže pol sta lět.

Putnywschi pak, so jeju njejnaja so jameju žebje postróżichtaj; tola Jakub so na bratra wuženja a jemu poschu'nu: „Michale, cžiń ho zu'y! pójmoj w runei měrie do jstwy; hižo sa namaj pschińdu."

Praji, a mitknyschtaj so nimo twoknow do khěže, i khežu psches proh do jstwy. Wo jstwje běsche tak i cžicha; tarai macžerka na poczesnu we wysokim kožanym stólzu hedźesche se spdwarskimi w ruzu. Kak so jeje bratraj strózichtaj! Wšesche tajka błeda a stulena, so wschа do kule wjesesche.

Hdyž běschtaj dale wot durjow do hriedej stwy dóschłoj, posdeże ha'le hłowu. — Kaž so cžmowe, se schérymi a cžornymi mróczelemi pocżežnjene njebjo na dobo a ! wotmachom rosšmerzi, hdyż žeklaty dyk'i žebi wóhnjewy pucz p'ches nje pschedrěwa, tak też so macżerne mutne wocżko ! dobom rosšajni, błédne wobliczo mlódneje barby nabu, hdyż jeju wohlada. A kaj ! njewidomnej ruku posběhnjena se stoka poskoczi, ho s rukomaj naczahowasche a ! radostnym hłosom „Ja'ubje ! Michale !" swojeju synowo wobjimowaische, ka'dcžeše, a wjesoka žyła wjeselescha žyła i jeje lubosczewo wocżka špehowasche.

Też nan, Jurij a stara dźowka běchu mjes tym nuts p'chi'chli. Sasterżeni na prozy posłatchu; potom pak so šyrachachu a „Michale! Jakubje !" jedyn p'chemo druheho wo'ajo so ! nimaj cžiščczachu, tkóczachu, wtiachu, ruki dawachu, so napraschowachu, žebi žiwly trěžachu, so witanja, praschenja, dźiwanja a wobhladowanja tónza był njechaische.

Stara dźowka pak běsche khwatajgy stólzy wokoło blida nastajała, wulku lampu sapżedżeła a khlěba, butry a piwa po žerdbi nanoženła. Někto bo wschitkim sa blido hotowachu, też starej macżeri kožany stoł sa blido stajichu. Lědoma běchu so sesydali, a dwaj cžitaj pachołkaj, rjanaj cžežiwjenaj

Szemczičžanska stazija běšche prěnja, kiž kumschtne individualnje plahowane populazije pschenizy do wobkhoda pschinjesche. Kumschtne populazije wudworichu so z měschenjom linijow, kotrejž pisches individualne plahowanje na dachu.

Měschenje linijow stanje so po dospołnej metodze na podlokku wopramdźiteje znajomnoscže, kajke vegetazijske faktory su jenotliwym linijam trěbne.

Kumschtne populazije smóžnja Szemczičžskej stazizji wopramdźe wunoschne pschenične hymjo za wschě krajiny a role podawacź.

Plahowanjki dohyć Szemczičžanskie stazije tej typow: „Originalnej Dobrovičzišci zčerwjenej hymkej pschenizy" a „Originalnej Dobrovičzišej rožži".

K lětuschim najmyslim wušiwnym pschiwdźenej sčežkowna je typy do wobkhoda:

„Originalna Dobrovičzka pschenica"
čzo. G 8

je jena čista linija krčnjo-hustokłosnje hymkeje pschenizy bjez łochtow, kiž kaž jara pózdny wušiwa snjeh z symu pschetraje.

Wona je wyschoka, wurunana a ma hylne stwjelzo se schérokimi bantami.

Karakteristika je jena dołha prismatika, czerwjenobarbota klóska je hlabym wótkowym pózłokom a pjenowalne, polne, schlenczojte zorno.

Hodźi so za dobru, czežku lemju a hriedźnu krajinu, hdyž so jako najwunoschliwischa wupokaza.

Pschi njecz lět pospodi trojazych druzine plahowazych pospytach dawasche w pschečzišu dokhod wot 70½ zentnarja zorna a 131 zentnarjow złomy na 1 hr.

„Originalna Dobrovičzka pschenica"
čzo. P 2

je individualnje plahowana kumschtna populazija, t. r. měschenje plahowanych linijow. Wona je krčnjo hustokłosna czerwjena symska pschenica bjez łochtow. Wuměschenje so pisches rjany rósł a karakterisuje so pisches hylne stwjelzo a polnoslene schérokje łopjeńka. Jejne khérbo dołhe kłosy su bruno-czerwjene. Zorno je wolne, łuloite a schlenczojane.

Hektoliterowa czežkosć je wyschoka, 82 kg. Tuta pschenza ho w intensiwnych, kaž też w krčnich ratařskich wuměrach jako jara wunoschna wupokala.

Pschi druzinu plahowazych pospytach wobšahasche zornowy wunoschk pisches 60 zentnarjow na 1 hr.

„Dobrovičzka Originalna pschenica" karakterisuje so pisches czežke lwjerde, dźesłitne a schlenczojane zorno z czerwjenej łóšu. Dawa ninto měry dobre žito z milčzu a bohaty zornowy wunoschk. Pola Dobrovičzkej pschenizy poradźi so wschě wuběrne wošobitosče czerwjenej czěsłej wotnjatej (Weichselweizen), hlownje wunoschowazu hód nosch zorna, z wulkim wunoschkom hustokłóšnej pschenizy hladnacź.

„Originalna Dobrovičzka rožka"
čzo. 28

je krčnjosrała, hrósta rožka z wyšokim krčnjoschylnym stwjelzom, a so lohze njeschnje. Kłoły su prismatiske, polne a pschiwobłu karakteristiske. Zołto-zelene zorno je czeńki łóšku je wulke a podołhaste. Wona płahuje so za intensitne ratařske poměry, snjese pak też derje hrubu a suchu krajinu. Schtyrilětne pschemérne wunoschk (t. r. Durchschnittlicher Ertrag) pschi druzinu plahowazych pospytach (Sortenanbauversuche) podawasche 67½ zentnarja zorna a 152 zent. słomy pro 1 ha.

„Originalna Dobrovičzka rožka"
čzo. 20

blizi so typje čzo. 28, sravi pak něschto prydy. Lěta dołho trajasze pospyty pschi plahowanju druzinow we wschelakich jezomnoscžach a krajinach dopokazachu wulku hódnosć tuteje druzizny. Sornowy dobytk běschu pschezo pisches 60 zentnarjow, słomowy dobytk pak pisches 122 na 1 ha. K samerej pschi plahowanju Dobrovičzkje rožki žłuschesche wyschoki zornowy a słomowy wunoschk pschi zbjerzenju dobreje łajkojeze rožki.

S naschimi wupěchami šmy naschi wočzakowany samer dospołnje dozpěli.

Přiłopk.

* **Dopišnika, kotraž běšche 17 lět na puczu.** Jedyn wobydler Greifswalda dosta pisched krótkim dopišninju, kotraž bě so 11. julija 1907, psched wjacy hacź 17 lětami na pósče wołebała. Dopišnika pak njeběše w tutym dołhim czasu na žadyn pad žane ćwělowe puczowanje czinił. Wona bě so w Stralsundze wotzbała a mjeńsche jenaž 30 km do Greifswalda. Kajke naschonjenja je wona w tych lětach czinila, to wósče na wérzne połatkowé póstelsko sariadnistwa wostajnje.

* **Wulke muske dźěcza słužbale.** Wo wobydlenju wudowy Teschorowej w Charlottenburgu je so wjele wulkich muschi zahnědźiło. Schpundowanje a kuty su dźěrawe. Muschke su tajo tak njehanbičzine, jo so hamo pschi ludźimi wjacy njeklowaja. Tak słuchachu w nozy k pónđelli 12 njedźelske dźěcza budowy, kiž we swojim łóšku spachche, mjes wóczkomaj wusche nosa do czała. Symiza bórzo na to dźěcza saja a dyrbjachu jo do khorownje dowjesć.

* **S pjatcha pohoda padnyk.** W Barlinje sta so poslednju nóz na Adalbertiskej dróży 21 wobzarowajomne njebožo. 36 lětny ćamkariški mišter Pawol Langmeyer chžesche z lubjenecha zhoda jemu wošoun, kotraž chžesche tam pchenzowacź, wotwjesć. Pschi tym pschindże k wuwrćzowanju a Langmeyer stupi pschebliżko k lubjenemu wokmu a padże z pjateho poschoda na dwór, hdyž na płocze wiśaja wošta.

* **Sa 40 000 hriwnow płata rubili.** W Barlinje na Jerusalemskej dróży rubichu paduschi za 40 000 hriwnow płata. Tu mjeńsche pschecznuju Julius Berger we swojim budźenju płaty wschelakich druzinow, ripš, źidu atd. Jeho. 18. julija wón wotpucżowa. Wótr jo 20. julija jako wrócźi, bě so wschón płat zhubił. Nichtó njeběše padnchwu pytnył. Woni su dyrbjeli wulki wós trjebacź, hdyž su rubjenstwowotwjesli. Durje su tak kedźbliwje wotzwirili, so je samk zyle njewobchadźeny a tej hewak na durjach niczo widźecź njeje. — Na šame wałchnje rubichu paduschi pschezupsej Wirtlokej na Veteranskej dróży, kiž bě tehorunja zapuczowany, za 20 000 hr. słotych a sylbornych wężow, wobsebje cžapnikow, kotrejž wón we swojim budźenju chowa'che. Też tu njejsu paduschi ani najmjeńschu czěź sawostajili.

* **Nowinar wo žiwjenje pschijschol.** Pola Barmena je pschi jednym na pschenu jědženju automobilowu (Autorenen) antu, w kotrymž journalista Hans Georg Weber zobudźěschče, do zelenscheho wobkrodźenja jeneho mosta zajěł. Weber z wosa slězka a so tak straschnje stani, so bórzy

* **Powodźene podłopti.** Kaž so z Lublanje wojerja, powodźachu wulke deschcze Handrijowu jamu wusbłowych podkopkow Kamelj pschi Kanfkim dole w Delnjej Krajinskej. Woda storhny 12 hórnikow hubu. Hacź dotal mózachu 3 mortwych a 2 czežkosluženeju nanukacź. Najsterje su tej temni ihnjeni wo žiwjenje pschischli, tak liczba mortwych na dźesacź zrócże.

* **Wjesli w rušich wójach.** W krajinje wokoło Petrogradoslužje burja na pschibrzežje wjelkow. Mjes tym, so so wone hewak jenoż w symje k stadam blidachu, wone nětk pschi zwětšenym dujnu hješ wjchso strocha słoń na pasliwischczoch nodpadnja. Burja žadaja wot wyschnosče pomoz, kotraž jim wojakow pósčele.

* **Czežke zelenske njeslobje w Amerize.** Na dwórnischczu w Long-Island-City pschepschelennaj lubźazaj czahaj do sebje pschitahaj. Mches 50 wozbowow so z dźela jara czežzy rani. Wschi zranjenu nasta mnohasa, pchi kotrejž někotre żony a dźeći podsetchtachu. Sranjenje bě so z wopaczjnym signalom zawinowało.

Lětuša hłowna skhadźowanka — wšostudentsko — ludowy zjězd 10. augusta w Hornjej Hórcy.

Česćenym serbskim k. k. duchownym, wučerjam, lěkarjam, prawnikam a druhim zdźělanym smy tute dny wosebite přeprošenja na skhadźowanku připósłali. Tak mnohi swědk stawnych skhadźowankow w časach dowójnskich. Lětuša skhadźowanka dyrbi zas wšitkich na prjedawše sławne zjězdy dopomnić. Zwjazki přećelstwa mjez starymi knjeźimi a studowacymi chcemi skrućić, njech so nam to lětsa nanajkhmańšo poradźi!

Lubje tak wšitkich přeprošujemy hižo na stud. po sedźenje sobotu 9. žnjeńca w 3 hodź. a so nadźijamy, zo je so mnohim při budže nas hač do wutory ranja prawje derje lubić.

Zarjadnistwo hłow. skhadźowanki.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Lužica" w Hornjej Hórcy. Sobustawy so proša, je-li maja hišče k njedźeli městnosć za přenocowanje, zo bychu to předsydže wozjewiłe. Z dobom přeprošujemy wšě serbske towarstwa a wšěch lubych Serbow z blizka a daloka na přich. njedźelu do Hornjeje Hórki.

Jednoty „Sokol" w Pančicach, Wotrowje a Serbskich Pazlicach nimaja dźensa, štwórtk, pola Šołćic ale we wjesnej korčmje zhromadźiznu. Započatk ½9 hodź.

Jednota „Sokol" w Komorowje ma pjatk wječor ½9 hodź. zwučowanje. Kóždy dyrbi wésće přinć. Načolnik.

Spěw. tow. „Meja" w Radworju ma njedźelu, 10. 8., hłownu zhromadźiznu pola Delanec. Započatk pop. w 4 hodź. Městopředsyda.

Jednota „Sokol" w Hrodźišću ma pjatk, 8. augusta, wječor ½9 hodź. zwučowanje. Kóždy ma wésće přinć. Starosta.

Towarstwo kst. młodzenceow w Baońcu wuhotuje pjatk, 15. augusta, wječor ½7 hodź. w Haslowje swój 11. założeński swjedźeń. Wšěch lubych Serbow a wšě serbske towarstwa wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Serbske Studentstwo! Lubi sobustudowaći! My zhromadźimy so wšitcy w 2 hodź. pola Serbskeho Domu w Budyšinje, a 1/3 hodź. při mosće před Hornjej Hórku na našu skhadźowanku. Njech je tam kóždy z dypkom a wěsće. — Lubi sobustudowaći, njezabudźće so wo myto sobuprócować, kiž so Wam w S. Stud. č. 7. lubi. **Zarjad. hłow. skh.**

Wšěm serbskim towarstwam. Přich. njedźelu, 10. VIII., budźe wšostudentsko-ludowy zjězd w Hornjej Hórcy. Přeprošujemy česćene towarstwa wosebje wutrobnje. Přińdźće hromadźe! Skazajće sebi też zastupne lisćiki z časom, zo byšće sebi hišće dobre městno zwěsćili. Zane towarstwo njech njewuwostanje, z najmjeńša zastupjerja póslać a to hižo na hłownu zhromadźiznu studentstwa ze swojim serbskim ludom.

Serbske Studentstwo.

Jednota „Sokol" w Delnim Wujezdźe nima tón tydźeń sobotu, ale pjatk, 8. augusta, zwučowanje. Kóždy ma z wóstosću přińć. Načolnik.

Hospodarski rozhlad.

Schwórtk 7. augusta 1924.

Kursy wežera w Barlinje:

(Za sto hrošy za w milionach)

Dollar	4 190 000	stajnowski frank	231 900
jendźelski punt	18 710 000	čěšk. króna	124 400
schwajcarski frank	790 000	10 mil. pól. mark.	77 250

Wjesoł su njedźelu wežera pschejara žadne a mjeńschna daż trochu snižena. Na wukrajnych burschach so němska hriwna w hódnosce wo něschto mało wotdźeli. Francozoski a belgiski frank kaž też jenozelski punt běchu bjez 1 nowa skrućeli.

Efektowe kursy běchu wežera na Barlinskej bursy skrućene. Kursy ventlowy njedźelu wjacy ta krute. Sajim a požadanje sa nimi njeběchu dale tak sylne, kaž te dny pschedy.

Produktowe witi běchu powschitkownje słabe. Sa wežerowoschim wichak žito powschitkownje hischcze derje dźěsche. Mjes tym pak Amerika kseliabjene płaczizny powe, schtož na nalche žito bjez zaczischcza njeławosta. Mlyny pschesiwau njeskupowachu. Ale tež do wukraja so jeje mało rospschedźa. Rožka wostanje wichak žadna, ale ko też njepyta. Schtož na pschedań pschindże, to wjesne mity ty pokurja. Tehodła njemczaczahi płaczizny chłebowego žita njeje dotalko kuty rjap. Mutka powschitkownje njeźadźe. Jezmjeń w rjanych kajkoseczach rady kupowachu. Nasymny dźerźesche na płaczizny. Wowsk mjeńsche sesłabjene witi. W mjenje rjanych kajkoseczach bě tuńschi. Wotruby a wowsejschki mjeńachu mérne witi. Zentnar pschindże wežera

w Barlinje:

pschenizy 9,30—9,55 rožli 6,85—7,20 jeczmjenja 8,30—9,10 wowsa 7,70—8,15

Witi rěnecho skotu wežera w Barlinje (Zentralviehhof):

Pschichnej běchu:	Wone płaczachu:
1742 howjadłow	18—44 hr.
1500 cželatow	38—70 hr.
2840 wowzow	22—50 hr.
7343 tukrainych a 680 wukrajnych świni	
240—300 puntow	70 hr.
200—240 puntow	68—69 hr.
160—200 puntow	64—68 hr.
120—160 puntow	60—63 hr.
do 120 puntow	55—58 hr.
ranzy	60—64 hr.
9 kozow	10—15 hr.

po zentnarju žiweje wahi.

Witi běchu pola howjadłow a nowzow mérne. Cželata a świnje so hladzy rospschedachu.

Świnjaze witi tam. Pschiwjesli běchu 86 świni a 661 prošatow. Witi derje běchu. Płaczišny trochu horje jratyhu. Wone płaczachu

	małe	hrjenje	wulke
Prošata	9—12	12—15	16—21 hr.
běhaći	25—35	40—55 hr.	

Wapno njeźdźe. Wjazy hacź ći schtwórczinu zbalowy wjazy dotalny kruty rjap. Mutka powschitkownje njeźdźe pjenjesy.

Pschewažowanje twarow na Zelezniju bu tuńsche. Nawrjedy hnjeze ho Zelezniza tarify za pschewožowanje wulka. Jeli dokhody Zelezniju dowola, tež druhe tarify poddźischo.

Statne požerjonki nahodnoscžicą (auswerten) knjezerstwo nocžze, kaž wone hamtšy wotzwirja.

Kaze běchu na ankjuji w Kapelu pomjo julijskim płaczizuam wo 10% wyše.

Automobilowa industrija w Němskej hynje pod wulkrajnej konkurrenza czełpi. Wulkaj, wobsebje Amerika, automobile tak tunjo do Němskeje pschidawa, so pola naš ta te pjenjezy k twarej automobilowy trěbny material njedostawjeny.

Na pschedań:

Kubło, 28 kórzow, pschenične pola, blisko k stazionej njedaloko Budyschina, nowe twarjenja, wschón mortwy a žiwy inventar, płaczišna 25 000 hr., napłaczenje 15 000 hr., posticzenja dyrbja so japóšlacź pod cz. 250 do Wantzener Nachrichten Bautzen.

Lukmotnosć i wobkhowam, 2 kórzu wulka, pschi Zelezniju niedaloko Kulowa. Koika k Zelezniju hodźi so położicź. Schtóż chze kupicź, njech pischo pod C. 819 Bautz. Tageblatt Bautzen.

Wós. dźěczazy, w Lubiju Fichtestr. 171 na lěwo.

Sola, motorike, Thiemann we Wujezju.

Wanja ke kupanju w Hodźiju czo. 8.

Motor, 2,4 PS. w Kobałtu czo. 26.

Krutwa, žylina wyhołowuczelna, w Kamjenzu Oskar Müllerstr. 8.

Huhu, 6—8, a hły Höhne w Sybowniczach.

Atwjzija zswostajenstwa semrěcze Bukowsce w Małym Wjelkowje kolonija czo. 36 je njedźelu 10. t. m. popoldnju ½2 hodźin.

Sso pytaja.

Hospodark ki pomagnik, swobodne kubło w Spišku.

Dźowku, kubłer Henczel w Radmerizach.

Wotrocži, Hermann Mošak w Starym Lubiju.

Rekrutki, Otto Wobser w Kamjenzu.

Płaczišny na Barlinskich produktowych witach.

Žito a wobjowe hynje po runt abo 1000 kg, zwaz 100 kg. płaczišny po Potej hriwnje.

	6. 8.	5. 8.		6. 8.	5. 8.
Pschenica	188-191	188-193	rapš. wobimk	11,50	11,50
rožla	137-144	140-147	poch. welaike	—	—
nałeł. jeczmjen	172-182	166-174	ferabella	8,00-10	
nal. jeczjmen	—	—	birnage trejk	23-24,00	23-24,00
wowk	154-163	155-164	bany	13-15,00	13-15,0
kukurica (Mais)	—	—	wela	14-16,00	14-15,0
pschenzn. mutz	25-28,25	25,25-28	kany wobjowši	20-21,00	20-21
rjana mutka	21-23,25	21-23,50	mobre łupiny	8,00-9,00	9,50-10
pschenicz. wotr.	10,40	10,50	zolte łupiny	17-18,00	17—18
rjane wotruby	10,20	10,30	hymy, 50 kg	—	0,—0,—
rapš	280-285	280-285	słoma, rjana	0,—0,—	0,—0,—
lane hymje	400-410	395	„ pschenz.	0,—0,—	0,—0,—
hoch	15-17	15-17	„ wowsna	0,—0,—	0,—0,—
pschelschki	14,00	14,00	„ jeczna	0,—6,—	0,—0,—

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleć, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brózynch, — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Je bóhdy, do Budyšina dójsć!

K wopytej naju wulkeho wosebiteho předawanja

Jenož hišće **pjatk** a **sobotu.** Njeskomdź nichtó naju poskićenja!

Kofejowe servisy za 6 wos. wopr. porcelin wot 3,50 sem
kuchinske garnitury w 22 dźělach wot 10,90 sem
porcelinowe šalki, rjanych mustrow, jena 30 pj.
myjne garnitury, 5 dźěl. z wulkimi šklami wot 5,50 sem
wlnowe škleńcy wot 45 pj. sem
zawarjeńske aparaty kompl. z thermometrom 5,90 hr.
sadźba alum. mašin. horncow, 6 št., 10-20 cm 6,90 hr.
alpaka-jědźne lžicy 6 štuk 7,00 hr.
alpaka-kofej. lžički 6 štuk 3,50 hr.
sćěnski kofej. młyn 4.90
kofej. abo **cokr. tyza,** běły blach, rjenje wupyš., jena 55 pj.
elektr. pleta z přizamk. derje zaniklowana 6,90 hr.
noże a widlički, dobre wudźělki wot 5,00 sem
klamorčki kopa 15 pj.

Na chinesko sudobje wopr. Tupakowy porcelin 20 % rabata

Taflowe servisy, jenoš hódnotna twora, za 6a12 wosobow, wosebje płaćizny hódno we wulkim wubjerku

Wulka **krystalowa wustajeńca**

Na Mišnjanski porcelin 20 % rabata

sadźba emajl. hornców wosebje čežkeje hódnosće 6 štuk 6,50 hr.
emajlowane bowy, šěre, 28 cm 1,45 hr.
emajl. khlěbowa tyza kulojta, 3 kg 5,90 hr.

konserwowe škleńcy

z hubu dute, z gumijom a wobručku
1/4 litrske 40 pj. 1 litrske 55 pj.
1/2 „ 45 „ 1 1/2 „ 60 „
3/4 „ 50 „ 2 „ 70 „

zacyak. bowy, 28 cm 1.30
tyhele z worcolowho blacha nizke

20 cm	22 cm	24 cm
90 pj.	1.20 hr.	1.50 hr.

emajl. talerje, běłe a pisane

24 cm	22 cm	20 cm
50 pj.	45 pj.	40 pj.

Na krjepjawki 20 % rabata

Seelenfreund & Co.

na lawskich hrjebjach 12 **w Budyšinje** při měšćanskim dźiwadle

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Swjedźeńt wustawy.

Měšćańska rada wotmjenja: K hnjedźenjej wustawy, kiž pónjdźelu 11. augusta 1924 dop. w 10 hodź. w sali wyšćišćeje realki Budyšćanske wyšnjosće wotměja, pišeproša tuchu na naše wobydlerstwo wosebje a prócstwu, so by tuchu powšitkownje wobdźělili. Sastupite hišći mója tuchu na měšćańskej hłownej kenzliji (w radnizy po 1 schodźe) wotewrjenje.

Za nowu čłanku

su darili 985,93 hr.

Dalše dary z Njeswačidła (přez šulef. Gretu Wawrikec):
k. Skop 3,— hr.
k. Falting 2,— „
k. Hatas 1,— „
k. A. Šołta 1,— „
k. Bartko 2,— „
k. Horst 1,— „
k. Wawrik 3,— „
k. A. Bjar 2,— „
k. A. Jrrgang 1,— „
k. A. Herzog 1,— „
k. G. Mihank —,50 „
k. A. Herrmann 1,— „
k. A. Winklef 1,— „
k. Pětřka 1,— „
k. J. Lešawa 1,— „
k. K. Gneuß 1,— „
k. K. Kumpan —,50 „
23,— „

Přenošk: 23,— „
k. E. Budaf —,50 „
kn. M. Němcowa —,50 „
k. H. A Bjar 1,— „
k. gmejnski šołta z Noweje Wsy (přez šulerku Lejnu Eichlerec): 2,— „
k. Herrmann 1,— „
k. Zimmermann —,30 „
k. Biskop —,50 „
k. Ahlemann —,40 „
k. Nowotny —,80 „
k. Hajdan —,50 „
k. Žur —,50 „
k. Robel —,50 „
k. E. Müller —,50 „
k. Eichler —,30 „
wšo hromadźe 1017,93 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska kniharnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu **Budyšina a wokolinY** dawam k wjedźenju, zo sym srjedu, 6. augusta, **w Budyšinje na bohatej hasy 23**

wobkhod sedlařskich a kožowych tworow

z dźělarnju za znowadźěłanje a wuporjedźenja

wotewrił. Dokelž sym dołhe lěta pola prěnišich firmow dźěłał, je mi možno, wšě powołanske dźěła wuwjesć.

Z prócstwu wo přećelnu podpjeru mojeho předewzaća přilubjam najlěpše a najtuńše posłužowanje.

Z počesćowanjom

Hermann Domašk, sedlařski mištr.

Ręču serbski!

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kota, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź

MERSIOVSKY
Salonske časniki

Elektriske wuporjedźenja

wuwjebujetej płaćiśiny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. j wob. ruk.

w Budyšinje na hornjoserbskej hasy **24.**

Wagnerowe
słomowe prasy
su znate a so rady kupuja,
sylnje twarjene, lohko běžace,
železna konstrukcija - z powrjestwom wjazace
samowjazace.

Wagnerowa
sykanjowa mašina

za ruku a móc, ze zwěsćenjom za doprědka a dozady wjerćenje walcow.
Hódny wudźělk I. rjadownje!

Rěpusykaki
krótowanske młyny - elektriske motory
najlěpše wudźělki.

Gustav Wagner w Korzymju
ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71
Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.
Zastupjeř: Oswald Liebmann w Budyšinje na Třělanskej drózy 42. Telefon 321.

Kedźbu Serbjo!

Drastowe sukna bluzowy barchent košle, wolmu košlace sukno atd.
poruča derje a tunjo
K. Simmank
na Lubijskej drózy 12.
Ręči serbski. Žane klamy.

Vogtlandske gardiny,

vitraže, story, hlidowe a sofowe přikrywy, wlóšowane sukna, rólowanske ruby, wšo jara płaćiany hódno poruča
K. Erler w Budyšinje
na šitnych [illegible]
„Złote Hwězdy".

Pjeluški, woku, hróch, inkarnatski dźećel, kolij, hejduški, raps, najlěpje skhadźaću prawu rěpu
poruča
Arno Rauchfuss
symjenjowa wikowańnja
na šitnych wikach 9.

Mamy stajnje na składźe:
serbske křćeńske lisćiki
Serbska kniharnja
w Serbskim Domje w Budyšinje.

Koza,

dobra dójka, je na předań w Hórkach čo. 12.

Koza,

dobra dójka, je na předań w Khróšćecach čo. 61.

Por rjanych
ćehniwych wołow.
abo też jedyn ram, je na předań. Bliže jo zhonić w Haškec hosćencu w Deln. Wujezdźe.

Nowe wobydlerstwo a popřewaćerjam dawamoj podwólnje k wjedźenju, zo je z dźensnišim dnjom

hosćenc „K hajkowni"

(zum Forsthaus) na žitnych wikach 24 **zamknjeny.** Dźakujomoj so za namaj wopokazanu swěru a dotalnu podpjeru.

Z dobrom wozjewjamoj, zo smój

hosćenc „Ke kronpryncej"

na Kaeublerskej drózy 14, telefon 732, přewzałoj.

Prosymoj wo přećelnu podpjeru naju noweho předewzaća a přilubjamoj najlěpše a najtuńše posłužowanje z kuchnje a piwy.

Z počesćowanjom

Gustav Moser a maudźelska.

Autowa garaža! Budyšin, 6. augusta 1924. **Wupřahowanje!**

Derje a tunjo

kupujeće lićny barchent za košle, drasty, jaki, pisane ložowe počehnjenja, wupjerki, :-: hotowe šaty, šórcuchi a gardiny. :-:

August Paul Hilger na seminarskej hasy.

Kachle a warjenske mašiny wšeje družiny sćěnske płaty.
Wosebitosć:
Hospodarske khachle za ratarstwo
Wšě wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo.
Porcelin, majolika, wumělska keramika wudźělki 1. rjadownje. Poměrne płaćizny.
August Teichert měj.: **Kurt Teichert**
kachlestajeński mištr
Telefon čo. 554 **w Budyšinje** Serbska hasa 18

Nawěštki přinjesu wužitk!

Přihódna kupowańnja wšěch
hudźbnych instrumentow
za towarstwa, orchestry, šulu a dom.
Samsna fabrikacija a wuporjedźenja
Hermann Jeremias,
instrumentydźěłanski mištr w **Budyšinje** na khěžorskej drózy 8. — Telefon 421.

Poručam po wurjadnje tunich płaćiznach:
rjane wobleki, tkaninowe a somoćane, płatowe wobleki za lěto, lysterowe jaki, wšě družiny mužacych kholowow a dźěłanskeje drasty, hólćace a dźěćace wobleki, gumijowe mantle.
A. Mengerowa w Budyšinje na serbsk. hrjebj. 6
Pěći serbski.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće:
„Ja čitach Waš nawěštk w „Serbskich Nowinach".

Makulaturu

ma na předań
Smolerjec knihlělšćerńa
w Budyšinje.

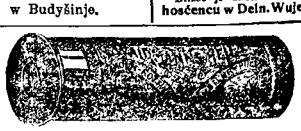

Hońtwinske brónje — municiju hońtwinske wěcy
poruča
Korla Rösner w Budyšinje
na seminarskej hasy.

Kupfo

7,70 ha pšeńcneje zemje, blizko železniskeje stacije pola Budyšina, z nowymi twarjenjemi, z dospołnym žiwym a morwym inventarom a ze žnjemi, je hnydom na předań. Płaćizna 25 000 hr.; napłaćenje 15 000 hr. Poskićenja pod „B 54" na wudawarju „Serb. Now."

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za jutej 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 złot. pj. Wudawa a Kčk. Smolerjec knihiličerńja, sap. druźstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadak 15 złot. pj. Wobčesnje so stajace nawěstki a tabele so w ześe wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaci so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 184 **Budyšin, pjatk 8. augusta 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

W Elfeli žu notara Fischera, hdyž žo wjeczor wołoło 11 hodź. sjeneho picheżadzenja wróćił, z tźelenjom za librbleta morił. Hdyž cźełło najstra namakachu, bź wonu bjes ejrzjow a nohajzow.

*

Němski wopomnjenski wiš žo skoro picheczźiwo wšćem dotalnym doręczenjam kobustawow Landonskeje konferenzy wupraja. Wšo, schtož žu źrbi Francouzowjo na konferenzy wubędźili, chcedźa nemcy sašmjerjo spowalecź. Londonski dopisowar Pariskeho „Journala" pische, žo žo zadanja Němzow njehodźa pichiśeź. Němcy źebi zadaju, so ma žo swjasakarja wotschkodzenska kommisija pichi swećenju němskich pichendźenjow wusamknjeć, laž žu swjasakarjo to njedy wobsamknli. Petit Journal praji, so wo wojerskim wopuschczenju Porurskej nseźmé polna konferenza rozsudźeź, laž Němzy žadaju, ale jenož Němzy, Francouzojo a Belgiscjenjo.

*

Wukrajny zokor kmé žo po wobsamknjenju w sezi wjenskim ministerstwje wot nětka bjes wozebitoje dowolnosoje do Němskeje wojeź.

*

Bołharski minister inutskownych naležnoiczow Ruszow je sastupjersam wukrajnych nowin rjekł, so je bołharskemu knjerźstwu jara ezźiło, bolschewiskich revoluzionarow pschewinjeć, dokeź maja tuezi wjele pjenjes. Komunistiski strach wschém balkanskim statam hroźy. Dobrudża je polna kommunistiskich agentow. Bołharska a Rumunska žndźetej žo hromadźe psched kommunistami wobaraeź dyrbjeć.

Tarify němskeje żelesnizy dyrbja žo sniźicz.

Stajny wubjerk němskeje żelesniczneje rady je s němskim wobšadnym ministrom De'erom wutoru wo tarifach němskeje żelesnizy wuradowak. S nětcźišćimi wyšokimi tarifami zyle němske hospodarske źiwjenje a tez żelesniznu šanse schkoduja. Wobchod na němskich żelesnizach dźeń a bóle wotebera a s tym żelesniczne dochody. Stajny wubjerk żelesniczneje rady ma teho dla za nusne, so žo tarify s wahu sniża. Hdy bychu žo nětcźišće tarify dale sahkowake, bychu dochedy żelesniznu pschezo dale wróćo schke.

Sezźehowi industrielowje krizy.

S Mühlheima žo powě, so je Bjedrichsko-Wilhelmska hćta wutoru wšćem dźěłaczerjam dźeło wupowjedźała. Dźel

Amerikanske zła žo k lepschemu Němskeje nlesniża.

Někotsi hospodarscy politikojo w Sjednoczenych statach namjetuja, so bychu žo zła k lepschemu Němskeje snižile. Tajke namjety pak k cźeśka w ludowym sastupjerstwje wjschinu namakaju. W Běłym domje we Washingtonje, we knjeżerstwowym žydle, žo praji, so drje president Coolidge temu pschihłosuje, so by žo Němskej po Dawesowym planje pomhało. Pischeźelstwo Sjednoczenych statow k Němskej pak tak daloko njeidźe, so bychu wone zła k poskytnjenju němskeje industrije snižile.

Parizka żitna bursa žo sašo wotewrika.

Parizka żitna burza, kotruż bě lětsa 18. februara policija samka, je žo pondźelu sašo wotewrika. Wono bě žo samka, hdyž němske, hollandske a awstriske banki pytachu, kurs franzowskeho franka dele stłoczeć. S jeje samknjenjom je knjeżerstwo temu sadźewało, so bychu žo khlěbowe płaczźiny podrožile a žo s tym njeměrny šudźile. Tehdy Newyorkske banki Francouzowsam sto miljonow dollarow k skruczenju frankoweho kursa pożczichu. S tym bě frankej pomhane. Jeho kurs žo rucze powyschi. Wutrajne banki, kotrejž běchu pytałe, frankowu hódnosez wothódnoscjeć, žu pschi tym wulke summy pschiźadźite. Też wjele němskich pjenjezźnikow je žo s frankowej špekulazijn do cźełła zahnało, s kotrehoż hischcze dźensa njeżżu wulěźi.

Wo nadpadze bolschewiskeje bandy na pólske namjesne město Stolpze.

Sa bolschewiskej bandu žo puschczźiwschi, kotraż je pólske namjesne město Stolpze nadpadła a wupuschczźita, fu schtyrnaeźu pólźaj wojaęh padli. Pschi wotkowanju na dróhach města Stolpzow je po nowschej rosprawje dźesaez źiwilnych wosobow zmjerez pocźerpiło.

We Warschawje žo praji, so tuton nadpad wschć dotalne nażżylnosoje ruskich bolschewikow pschi pólsko-ruskich mjerjenje ruskeho witkowaiskeho sastupjerstwa wschédnje kóždy wjerzor cźerjódy nikodostnych kommunistow s cźerjenymi khorhojenj a bowdźesej hydźu internazionalu spěwajcy pschicźahuja.

Kommunistiski wjednik cźekny.

Tele dny je w Minichowje kommunistiski spitzacźel dr. Karl Frank žiwojim straźnikam cźeknył, hdyž jeho je sastwa k ludnemu lekarjej pschewodźachu. Franka fu k jastwu na 7 měsacow sasudźili, dokeź je žo w Minichowje pschi tajnym kommunistiskim sjedźe w Germania-piwarni wobdźelił. W Bayerskej fu kommunistisku stronu a jejne khromadźiny sakoniscy jakasali.

Kommunistowe w Schwajzarskej sajeli.

Francouzskeho kommunista Ilberta žu w Zürichu a němskeho kommunista Thomasa w Schaffhausenje sajeli. Schwajzarske knjeżerstwo je sdonilo, so dźedża kommunistojo mjes schwajzerskim wobydlerstwom žadnu agitaziju sa swoju stromu rozwiesć. Temu dla knjeżerstwo sadźewacz a tehodla wschitcy wukrajnych kommunistow jima a s kraja wupokasuje.

Kommunistojo na Bollanje.

Hdyž žo kommunistiske nadźeje na pschichod swedowej holpodarskeje revolucije njeběchu dopjelnile, bolschewikojo swoje samery po druhim puczu dospjeć pytachu. Wuwjiwachu politiske njespokojnosoje we wschelakich krajach, na pschikład w Indiskej, Bołharskej, nabożenske njepschecźelnosoje na pschikład w Perskej, to bychu wobydlerstwu wójnu a politisku swadu budźili, pschi cźimž bychu fu naźiwnosoju diktatury swojeho knjeżerstwa postajili.

Bolschewiske wyschnosoe njeluteja pjenjezy na agitaziju: tózdyżkuli žredk k rozschérjenju jich bludnych wuczbow kiž nadeidu, je jim witany. Na Balkanje bychu rad swoje hjmjo rozhpili. W Bołharskej fu spytali, revolucijn naschkrawcź. Cźich dotalny njewuspěch na Balkanje njeje jich wottrachił, ale fu žo f hischcze wjetschej zasakrokocźu w balkanskich krajach fo zakorjenicź pytali. W Južnoslowjanskej yrdźiza fo mazedonskich komitacźowo a chorwatiskich republikanow sa swoje wotmyslenja dobyeź. S pomozu Mazedonskeje a Khorwatskeje dźedża njemerzy do Južnoslowjanskeje sanjesć a sahyć. Puczowanje wjednika khorwatiskich republikanow Radicza je jich nadźije pożbylnko; tola khorwatiski ratak nocze ani sthschecź wo kommunismje. S nimi w swjasku je wešo wjednik mazedonskich komitacźow, Todor Alexandrow, kotryż je njedawno w Londonje f pschedźbuhu tamnischeje bolschewikskeje mišije Rakowskim plan na rozschérjenje njemerow w pokodnischej Sserbiji, Grichiskej a Bołharskej wotrećkał.

Ruske bolschewiske knjeżerstwo sa rozschérjowanje balkanskich ludow a krajow we Winje cźahopiż „Za federation balcanique" wudawa.

Londonske „Times" měnja, so mohłe je sdokazanske schmatanjazow a njemerow swedy jenotliwych statow na Balkanje a s nich wójna nastaeź. Potom bychu bolschewikojo, kotliż fo hewak jako njepschecźelio wójny wudawaju, pytali f nowa wójnsti woheń na Balkanje naparacź, kotryż by žo na zły žwdł rozschérił — kaž psched 10 lětami.

Da-li Bóh žo jim to njeporadźi. Ale tuto stótinste dźeło „la lud" njemerz do krajow sanoschnje, wo hromnje hospodarske rozwicze a nacźinja holpodarske hacźenja a f tym žo sozialne wobstejnosoe luda pohubjenscheja.

W Bołharskej sda žo stejischeo tamnischeho knjeżerstwa, f kotreho wjednikom je Zankow, sakhabkowacź. Knjeżerstwo žo boji, so mohła revolucija wubnycź. Kaž Parizźi „Matin" f Belgrada powě, je žo w bołharskim khownym měrcze Sofiji wobleńskich stow pschipowjedźił a žo garnizona atarmowała. Zankowowe ministerstwo žo jako liwaze wobhladuje.

Kommunistiski strach.

Kommunistiski strach w němskostatnej woborje.

Wobschérny a ważny progeź je žo schtwórk pjeh statnym žudom f schkitanju republiki w Lipsku sapocźał. Kommunistojo žu wojakow němskostatneje woborty wobwrócźeli, jim bróńe a municiju f wojerskich magazinow pschedawacź. Wobstorżeni žu murjeł Fiedler, zołmar Großmann, dźesacźeł Schatz, podoffiger Burkhardt, teho mandźelska Bertha Burkhardtowa, dźesatnik (Gefreiter) Krause, podoffiger Fehling a fahrodnikaj Franz Freckmann a Gerhardt Freckmann. Wobstorżeni wot 7. dezembra 1923 w pschepytowanskej jatbje Ježża. Fiedler, Schatz, Mehlhorn, Krausa a Gerhardt Freckmann žu hižo cźežko pokhlostani, mjes nimi dźesatnik Krausa dla pschekschiwjenja w sastojnstwje, Fiedler dla njekasanstwa, dla padu'chstwa a dla pschestupjenja sakonja wo rosbrichadach, Freckmann dla padnschstwa, wobkrednjenja rowow a dla spjecźiwoscze.

Wobstórżba žo na žiedowace pschestupjenja sakonje: Fiedler, Großmann a Schatz žu jako kommunistojo wjeleschcerach pschihotowali. S tutym samyślom žu jo wojakam 1. kompagnije pěscheho regimenta cźisło 9 w Potsdamje a kompagnijí maschinskich tźelbow jźdneho regimenta cźisło 4 sdźiłali a jich f wuspěchom wobwrócźeli, so bychu jim municiju, bróńe, rosbuchadła atd. sa pjenjezy podawali. Freckmannez bratraj staj f pośtredníkomaj byłoj.

Pola Fiedlera je policija hižo 28. meje 1921 ruczne granaty namakała, kotrez běschtaj dwoj wojakaj f municijskeje komory kradnyłoj. Wón je tehodla łeto jastwa wotpokucźił. Pschi Saarmündskej alleji w Barlinje ma wón sajydlerski dom. Wón wudawa, so tu jeho kommunistojo municiju schowacź. Policija je tam 233 ruczných granatow, wjele municije a hotźwinske tźelby wuhledźiła. Runje hdyž policijstwo dom pschepytaku, wobstorżeny f wosom ruczne granaty, municijsu a špedźacze patrony pschiwjese.

Jako druheho wobstorżeneho tźelza Maxa Mehlhorna f wotdźelenja maschinskich tźelbow pola jźdneho regimenta cźisło 4 w Potsdamje pschehlydachu. Wón je žo f wopredka wusnał, so je hromadźe f wyschschim dźesatnikom Gräfu w novembrje 1923 tři krócź na hródźnu kubju jźdnych kasarnow salěsł a tam tźelby kradnył, kotrez je Freckmannez bratromaj pschicpodał.

Pschi prénim pschesłyschenju je žo wón wscheho wusnał, nětko pak swoje wuznacze sapreéwa. Wudawa, so žu jemu policajscy sastojnizy rzekli, so prjedy nicźo jeszcź njeobstanje, dokeź žo wscheho njezarusnaje. Wopraudże je hakle potom swoje wuznacze wrócźo wsał, hdyż bě słonik, so je žebi gobuwobstorżeny wyschschi dźesatnik Gräfe 16. dezembra žiwe nje wsał. Nětko wschu winu na Gräfu stocka. S wopredka je žo bojał, wuznacze wróćeź, dokeź je jemu pschełyschany stary rěcźnik pschwołał: „Maš bychu f gyła dyrdżeli k tcźenje stajicź." Hdyż senatowy president Niedner žu dierci na to praji: „Nó, hdy budźišcźe to cźinili, by'cźe jako wojak k tcźenje žiuzheli." Wobstorżeny Mehlhorn wotmolwi: „Potom hoj, tola žym bjes winy.

Rěcźnik Samter bě jako sakitowar, pryedy hacź žo wuhledźenje sapocźa, senatoweho presidenta Niednera dla jeho pschedźpudkow wolpokasał. Hdyż bě tutón Mehlhornej rjekł, so žu jeho dyrdżeli k tcźenje stajicź, sakitarjo wosiewschu, so sakitowanje dla presidentowych pschedźpudkow sloża.

Jednanje bo tehodla na pjatk wotstorcźi.

Kommunistiske demonstrazije psched Barlinskim rusk.m wikowaiskim sastupjerstwom.

Němske knjeżerstwo je žo pschi swadźe dla satrocźenja Barlinskeje policije pschecźiwo kommunistiskej agitazji ruskeho wikowaiskeho sastupjerstwa w Barlinje wschém poniżnym žadanjam rusceho knjeżerstwa podwolio. Ruske wikowaiske sastupjerstwo w Barlinje něsko po swuczenym waschnju dale dźela. Schódne tcźeschoki kapitulazije Němskeje psched rutkimi bolschewikam njeżżu wuwostałe. Psched

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w **Budyšinje** na semjanskej hasy 6. Rěči serbski.
Kaj. a najtuńša kupowańja wobuwow. Pódsłowanje spěšne a tunjo

Politiske konflikty.

Nowy južnoślowjansko-bołharski konflikt.

Bołharscy komitacźojo žu pola Kratowa južnoślowjanskich žandarmow nadpadli. Kak je žo wojewanje stónczilo, njeje hischcze znate. S komitacźow žu hižo schkrzyp mużoja padli. Tez žu tźi wjele munizije a žanony słubili. Hacź sedy komitacźowe Cankowowe knjeżerstwo abo ruzy bolschewikojo steja, njeje hischcze jasnje spóznacź. Južnoślowjanske knjeżerstwo Bołharski njewéri. Tehodla je też psched

cźiwo temu protestowało, so je so bolharske wójsko pschesiwo měrowemu sprjećenju wo 3000 muži powjeliło.

Nowy rusko-pólski konflikt.

Ruske knjeježstwo je wězywustojnoju pólskeho wotpósłanstwa w Pětrohrodze, profesora Stochanjewicza a pólskeho sastojnika Stanisławskeho zajeć dało. Pólski minister za zwonkowne naležnosće Skrzyński je sastupjerja ruskeho knjeježstwa we Warschawje rozsuje namolwił, so za to postarać, so bychtaj so jataj hnydom j jatby puschćiłoj.

Jenožonske mandželstwo w Turkowskej.

Kommisija turkowskeje Narodneje zhromadźizny, kotrejž je so porucźiło, nowy mandželstwowy sakoń wudźěłać, je so wo jenožonskim mandželstwoje dorěčała. Hołpodarske wobstejnosće tej w Turkowskej w nětcźišćim cźasu wjelejonske mandželstwo wjazy njebowoleja. Pod wěstymi wumjenjenjemi dyrbi pak Turkam tež w pschidobje dowolene być, so z drubej žonu woženiej, tola dyrbi so to najprjedy na žudnistwje wucźiniś.

Program noweho južnoslowjanskeho knjeježstwa.

Dowidowicźowe ministerstwo je sjezdu w skupschtinje swój politiski programm wosficźiło. W nim so praji, so budźe so knjeježstwo prózowaś, so bychu so Serbjo, Khorwatojo a Sserbjo sdružili. W nastupanju zwonkownoje politiki budźe so nowe knjeježstwo po hlownych prawidłach politiki stareho knjeježstwa dźerżeć.

W zmutkownej politiju budźe knjeježstwo swój hlowny nadawk w tym widźeć dyrbjeć, so tři serbiske spłahi, Serbow, Khorwatow a Slowinzow, kotrejž běchu hacź do kónca swětowoje wójny pod tśiomi wótchelakimi knjeježstwami žiwe, mjes sobu sbliźiś a buchownje sjednoś.

Serbija bě do prěnjeje balkanskeje wójny w lěcźe 1912 48 000 kwadratnych kilometrow wulka a měješce lědma 3 milionym wobydlerjow. Nětcźišcha powjetschena Serbija, kotrejž Južnoslowjanske rěkaju, pak 249 000 kwadratnych kilometrow z wjazy dyźi 12 millionami wobydlerjow wobšahuje. Se wobydlerstwa su 63¼ milionow Serbow, 3½ milionow Khorwatow, ¾ milionow Slowinzow a dwaj milionaj druhich ludow. Wjetschinu Serbow je wschego spócatka na to dźěłasche, so by je Južnoslowjanska po możnosći do jeneho zyka pschetworiła. Wjetschiny, wobeźe Khorwatojo, sa žeńe samostatne zarjadnistwo žadachu. Tak politiske pschećiwnosće nastachu, kotrejž so njebudźa lohko zyle wurunacź hodźiś.

Sa njeboh fararjom Kubaschom.

Sjerjedu połdnjowachmy na wosadnym cźerkwjowje we Niebjelcźicach dobreho duchownopastyrja, pobožneho kschesćijana, pschesłyšedźeneho Serba, knjesa fararja Jurija Kubascha, kit běšche w mnohim serbskemu ludej duchownje, narodnje a hospodarsce z najlepšich pschikładow Wlaczeńe drje jako „original“ se sastarjałeho cźasa, njestarajo so wo moderne cźinjenje a žiwjenje a běšche tak žiwy, kaž pósłoju Boži w cźasu Khrystusowym. Njedawajo nicźo na swonkownosć, khodźeše boźu swoju drohu, a sastarałe we wschednej dźěłanskej drasce dwór a rolu, schtož k spodźiwnym podeńdźenjam njedźeše. Zuby njeywstachu w taksej drasce wobsedneho fararja a dźiwachu so sahy jeho mudrosći a „Niebjelcźanskeho swónka“. Tak bórźe tu a tam k wětšym konstiłam, kotrejž so na kónzu z wjetšina k spokojnosći swoju stronow wujasnichu. — Sćipki mausoleum (pohrjebnischćo) dasche sebi dawno na nowym cźerkwjowje natwaricź a tak měješce lěta na 20 lě [illegible] swój kaschcź zhotowjeny — w cźasu wšitkich mudry to cźink. Njeźachodny pomnik je sebi we wuprajschenju wobsahnjeje zyrkwje stajił. Tam je dał wschelake podeńdźenja, waschnja a nałožki z nabožneho, narodneho a hospodarskeho žiwjenja Sserbow a drasty z wumjetnej ruku smutkownosć wudebicź na psch. kichžerjow, mandželstwo, kwas, druku, próstwowe duy, žně. A mnohe serb. na pismo se šiwjaceho pisma, pódła nětkotrych lačanskich, pysche zyrkwi a bawaju jej doźiwjenje narodneho raja. Wobras swój. Měrcźina, wumjelejcy molowany wot prjedawscheje fakiteje pryngeny Matyldy, pyschi jedyn wołtař. W tutej zyrkwicźkeju cźujeźch so doma ne Sserbach. Tež wo to so sdobnje staracźe — tež nětcźišći knjes farar —, so narodny duch wjesełe we wosadźe. Originelne, duchapolne běchu dźe jeho předowanja dla swojich rajnych, pschišłuschnych pschikładow. Mad tódy na nje pozłuchasche. Jako prjedawschi lokalny schulišć bohładowar dasche na nowu natwarjenu schulu jenoź serbske napismo (Dajcze bźeczatkam . . .) pschiprawicź. Ale schulska wyschnosć nje cźekjejesche, so měła „němska schula“, wyrnjejž jeno Sserbja do njeje khodźili, iwonkowne jenoź serbskeho raja. Tutón „hrěch“ so z němskim pscheloźkom japokucźi a tak „sprawnosć“ zaso k swojemu prawu pschińdźe.

Wulkeje sasłužby měješche njeboczicźki wo załoženje „Sserbiskeho burskeho towarstwa“, kotrehož nadawk je nětko z dźěła pschewzał „Sserbski ratarski dorost“. Wone tehdom „Sserbskeho Hołpodarja“, kiž hischcźe dźensa jako pschiłoha „Sserb. Nowin“ wuchadźa a to we swojim 31. lětniku, wudawasche a tehdomnischi kaplan Kubasch we Niebjelcźicach běšche jeho prěnt kustosny redaktor. S zyła běšche njeboczicźki jara wobdarjeny cźłowjek. Na gymnasiju w Prahy bliskschesche so jako primus psched Němcami, Sserbami a Cźechami a běšche w mathematiźy wschebe doma kaž lědy schtó druhi. Tež zyrkwinsko-prawisnitke wězy jeho jara zajimowachu a wón pschinjeseše pisches swojou wobschěrnu wědu na tutym polu samo wyschnosće do wukhošćowm, kiž dźe na nje jara husto originalne dopiski japoda. Rumje tajke běchu mnohe z jeho wuraŧow a předmow, kotrejž su bliže stejałym bóle znate hacź dopiłowanej. Tak měnjesche ras, so to bitwa mjes wěrnotcźu a ŧu hižo w lěcźe 33 po Khr. japoczima, jdyž sprawnosć na zemi mjes nim a wyschnosću. Wjele je jeź do Sserb. Now.“ a do „Katolskeho Posła“ dopisował. Bě we swojim cźasu jedyn z najpilnischich nowinarjow. Hižo w Prahy wusnamjenjeješe so jako spisowaćel a wuchowak z jeho pěsnjow su nam šahowane.

Najdźelschi cźas swojeho žiwjenja pschejźiwi w Niebjelcźicach, hdyž bě nětdy z kaplanom a potom 25 lět z fararjom. 1918 dźěsche na wumjelsk a bydleschе na „starej schuli“, kotraž zyrkwinskemu lenu słuschna. Tam wjedźeschе zyle jednore žiwjenje, jake khodźićhe do loża, pše z kurymi pak jaso stawaschе. Duchownje dźěłasche hacź nimale do posłednjeho wokomika. Na šerbiskim zyrkwenju a hibanju měješche najwjetschi podźeł a samo w posłednym cźasu sastajł hischcźe pjero pschećiwno němskej njeprawdźe. Sswérny pschehłowdźeny Sserb je wostał hacź do skónczenja žiwjenja. Husto je dopraschowasche, kak se Sserbstwom stej. We swojej podobje ale też duchu runjasche so ruskemu spisowaćelej hrabi Tołstemu. Jeho zrdowanja dopominachu na Abrahama a Santa Clara. Jeho posledni wuchód z tuteje cźasnosće swědcźeschе wo luboscźi, kotruž je jemu herbski lud wobkhował do wuboheje starosby, do śmjercźe. 17 duchownych bratrow, wucźerjo mnohi wošadni, wobeźe „Kat. Bjesada“ rozžohnawachu so se žiwojim nědhudchim dusche-pastyrjom, pschećelom, bratrom, wótcźinzom. Tak ruce so na njeho njeskapomni, tež Sserbstwo nje. S dźaknej mysłu spomina na njeho. Njech wotpoczuje w měrje we herbskej semi, kotruž tak jara lubowasche.

Ze Serbow.

Pjatk, 8. žnjenca.

Cyriaka towaršow, martrarjow.

1742 załoži so bratrowska wosada Nizka přez evangelskich Čechow.

† **1853** Jan Dejka, 74 lět stary, wudawaŕ měsačneho časopisa: Serbski powjedaŕ a kurěŕ wot 1809—1812, khěžeŕ a česla w Budyšinje.

Holb' je jene rjane zwěrjo,
Holbje te so lubja mi.
Holbjam sym ja dobry,
To ja praju zawěsće.

Přindże bliže na ranje,
Dha wón wěstke zwjesoli
Dha wón późnje kurčeć,
Zo ja njemóžu wjacy spać.

Přindże bliže popołdnju,
Dha wón leći do pola
Tam sej zorno pyta,
Hlada, kak so zežiwi.

Přindże bliže k wjeńoru,
Zaso domoj přileći,
Hišće druhdy druhe
Sobu dom sej přiwjedże.

Narodna pěsnička.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer — 1, thermperatura we dnjo + 39. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 733½, hygrometer — 1, thermometer w nozy + 20. — Wuhladuje na mały so pschemjenjuje wjedro. — Wyschina pschibliźuje so k wjeczora a rjane wjedro lubi. Rišina wotthadźa k lubowemu mjenu. Jena šnadnischa je naš dźenja w nozy pschećahnyła. Jutrje sobotu stónczko 4,40 stehadźa so 7,34 hodź., mějeźk stehadźa jutrje w prěnim bertiku popołdnju 2,36 hodź. a so 3 mjenischinu do połnoch thowi.

— **Na magnetiskich zelmow** njebě dźenja mózno, telefonisku rozsprawu wjedra dostaś.

— **Komisija za serbske „Spěwarske“** ma pschichodnu pówdźelu, 11. žnjenca dop. ½10 hodź. pohromadźenje.

— 3. cźišćo „Łužicy“ je wuschło a móża žrět jo wobeźerarjo we Sserbskej knihatni we Sserbskim Domu wotewjesaś.

— **Sezjalni rentmarjo!** Wutoru, 12. augusta 1924 wot rano w 7 hodź. hacź do ½1 hodź. pschipołdnja ma rusowa podpjera w bohotowni na hrodowniku hatły we pjedawschim wuhlowym homcze wupłacźiś. Dostawarje renty njech jebi 5 a 10 pf. k wondaću žobupschinjesu.

— **Swinowbne mjasowe jětki (Freibank) w Budyšinje,** Sšowotu, 9. augusta dop. wot 9—11 hodź. wotedawa so žyre howjase mjaso, punt po 30 pf., žyre swinjace mjaso, punt po 30 pf., žyre swinjace mjaso wotedawa so jenoź na cźišća 2781 hacź 3050.

— **Policajska rosprawa.** Tule nóź wokoło połnocy tkoźi 30 lětna ženjena dźěłaćerka z mosta Wojerowskej-Skonobrowskeju-cźanke pschez drohi (pschi Židowje). Wona drje na trawnik padny, ale tola bě so smutkownje straschnje tranika. Pschećeloź ju dyrbjachu ći wo'om do thorownoje dowjesu. Kaž rěka je swada w swójdźe ju k temule njesbožownemu skutkej pohnuła. — Jedyn 17 lětny pjekarski parasche so z terzerolom. Na dobo bróń wutrěli. Kulka sajdźe jenej 79 lětnej žonje do ruki. Lěkaŕ dyrbi kulku wucźahnyć. — Wczera hradnuchu tu dwě žonjazej kole, jene znamki E.B.Z. cźo. 1297, druhe znamki Budišin cźo. 33 205. — We jenej

Feuilleton

Narodowźa wotrodźenź.

Roman ſ nowišćich cźasow. — Spišaŧ J. B

(Skónczenje.)

„Sa tym, lubaj starschej, so mje njepraschejetaj! Je to Lyka Boża wola, a ſ Bohom so njeswadźimy! Mjele radsebo wam podawšinu powěm; žiwi ju hišćeze žiwcźeli njejsće, a mam ju ſ gubby. Na žuchim ładku so dwě wozwy pasejschtej, mějeschtej tajku rjanu mjeńku a žnéhběku wolmu, so bě jimaj jeno mało wonzow runja. Tola ładźo běšche po wyšokim, žanu wupalenim chćeło, paženje pak strowe. Se schérym wankom hižo wozwy na pastwu stakaschtej a dyrjejchtej so zyły sbožny dźeń pasć, žuchu travicźku schcźipajo a seličku hromadu khodźo, prjedy hacź so nékaŧ napasłschtej; nimo tebe hischcze jimaj žuźodne wozwy husto pschepahećhu a naślepšche wupaschchu. — Pódła běšche mjesnizny wulke, jara wulke pastwischćicho, tučzne trawnischćicho z cźerjeńcźitym dźeźelom pschemešchane, tola wjele schkódnych travnicźkow so na dnje khowasche. Wulke stadło wozwow po tutym pastwischćicu khodźeše. Wdyž to tej dwě wozwy na žuchim pastwischćicu wuhladaschtej, so jenej borsy wuſ'hnyteje traŧwy naschcźipa a chžyjata, kajtaj bě, so žuźodnym wozwam narěčeć da a p'chcźeja, njedźiwajo na wotradu druheje wozwy, na tučzne pastwischćicho. Nětko chžyšche tej towaršku k temu narěčeć, kotrejž pak so žiwej njechašche; tuj mějeschе myšle, pšy na nju jeschćiwnacź, so bychu ju rostorhale. Tola wozwy bu hrozne wotmyšlenie p'chehonjene; wona cźekny daloko dalo'o. — Dołho so nětko pažesche na žanym bźeczelu a na travnach, kajtajž njebě hischcźe ja žiwe duy ani widźała ani woptoła, tola ruce so bohrych travow a bźeczelow naješ, wobješ, po žuchim paženju na wupalenym ładku so jej tak stykłasche, so so sašo wrócźi. Obdy buzy po pucźu nimo tamneho tučneho travnischćicha bźeżesche, wuhlada na nim wozwu, kotraj běšche so p'chejdźela abo nětchto jedojteho schlapła; cźekżo tonasche, so je smjercźu bźdźo. Zana wozwa so wo nju zwjesoliła, šohoł jeno ja jena kotraj nima běžeše. Skok k njej pschiskoczi a ju wothładowasche, hacź so sašo wuporika. A tale wozwa bě ta sama, ſ kotrejž běchtej nětkdy na žuche ładko khodźiłej. A wotkhorjewschi wozwa swoju staru towaršschu pó'na, jej běšche žel njeńnicźomneje pschekradły, so ſ njej sjedna, a sašo dobrej w hromadźe běšechtej wjesołej na stare pastwischćicho."

W runej měrje wschitsy na njeho hladachu, njewjedźo, cźehi to do bajtí a schto ma myšle ſ njej prajeć, hacź macź wschitka pohnuta rjekny: „Mój Bożickho!“ to je tola dobra wozwa była; wowcźišći pak je so cźišće prawje stało, wjedrowemu hejelej a njeporadźenemu dźiwjadłu to."

„Ja hižo so jeje do wěcźnoće p'chimnyh njebyh, to mohła so moje dla puchnjeć, cźemu je tajka nahranna a falschna, wschak'o je pšy na dobru wozwu schcźuwała", dźeše Jurij.

„Ale Jurjo! njebudź surowy, wowcźišćo drje tehdy hódne njeběšche, tola še dyrbi so ſ dobrym pracźiś."

„Haj, Jurjo! macź ma prawje", dźeschе nan, „my hrěchni ludźo dźe tej ſ'koro kždy dźeń Boha, najwyschi'cho Knjeza a najpjetsch'cho dobrocźela ſ falschom pscheradźimy a wěcźnje nam sašo woda, hdyž jemu ſ roskłatej wutrobu wotproschnjemy. Tuj tej ludźo wa ſa dyrjeć njesmědźa, ale dyrbja zhubi ſ wjesołosću naczinjene khižiwdy wodacź."

Kaž ſ hojatym balsamom bolosćej wotebjera a roshwekana rana žije, tak tej narowe a maćerine słowa stawaty stajł, cźekże mjeńe w Michałowej wutrobje podu'chachu, je milym tróschtom ju wo'schertwjejo a nowu nadźiju do njeje cźeschćio. Pucź, kotruž bě jemu Jakub ſ bajtu wurubał, bě'che najsprawnischi. Kak by ſo na najpschikładnische waschnje starschimaj swojeho jadnuźenja wu'nał; pschetoż na wěcźne samjelcźeješ ſo to njebodźeše, wukopacź ſo to ſ cźasom dyrbješe. Duź ſo smuji a praji:

„Ach by-li Jakubowa bajka jeno bajka była! Tej dwě wozwy, wo kotrymajž je wam bał, stej bźenja do wasčeho dwora sabšałej. — Ta pěna wowsa je Jakub, to wocźišćo žym — ja. — Lubšch'i starschej a ty Jurjo wodajce mi moju njeprawdu!"

Wschitsy je strachom sasche'potaću, teho ſo nadźijeli njeběchu; njemjedźachu, kak je so jim stało; potom pak so strachu a Michała a Jakuba jeneho wšchemu druheho wobkmachu ſ němej radosću. Wschitkim wutrobu tak pukotasche, a ſ kóždeho wóczka ſo wjesoke słzy ronjachu.

„Lubšchej starchej!“ dźeše Jakub po khwilzy bolosine mjelczenje zahnawschi, „mjech so wschitko rjenje zakaze! Wjeselemy so, so je naš Bóh tón Knjes ſ móznej ruku schkitał a naschu žiwóju, kotruž bě po swojej wěcźnej njewuslědnej mudrosći tajsele cźaš hdźili, bźenja zyłu žiwu a strowu shromadźił k radosćnemu sahonowidźenju!"

„Haj budź to sabyte a wodate, a Bohu cźešć a khwalba dajmy!“ wschitsy bo hromdy wotmolwichu.

* * *

Sšnežka je ho naschko; wjesela je pol sahoła a tajka mjeńcźita; jeno srěbka so cźłowjeka postawa do kožuchow sabobjena po pucźu nimo mi'nje; w kóždej khěžy hižo žwerca a — Boże bźeczo wobradźa. Wětr sachadźa se žněhom wějo a do Wicźašez žwolnow mjetajo. Wó jśiwje pak je wjesoła bjesada 'a blidom: Starý nan a stara macź, kotraž bě bórzy wotkhorjela, Jurij a Marja, Jakub a Sserbatej Hańžo, kotrajž staj hižo někotre njedźelki po žwasu; Ja'nb je, žebi Rózowcźanske korcźmarstwo kupiwschi a ſ mutsa trochu p'chewariwschi, w Rózowzach sa łé'arja. Tej Michał, kotremuž běšche ho w Budyšinje rjane sastojnstwo trjechiło, je na hody p'chijeł.

Małaj pachołkaj pak po ſsiwje na konju hanjataj, pištałaj, brunałaj do žitneho wo'a pschahataj, kurom, kacź'am a holbjam žwpataj, krumy do hródże stajataj, na blyschcźaty tchtomik mjeńcźo macźerje ho nacźahujetaj, druhdy też na ho popłacźetaj.

Wschitkim cźicha radosć a wutrobna spokojnosć ſ sasneho wócź'a žwěcźi. —

„Doma je mi tola doma! Dobri ludźo dźes talicha a Bożeho žohnowanja po zyłym krajiku!“ rjekny wjeśoły Jakub.

„Haj mje nihdy nichtó še Sserbow na zu'bu narěčeć njeby; nasch serbiski kraj je stoły porno druhim a w Sserbach mi na posledku naj'hmańscho. Duź pschi swojim wostanu. hacź do žmjercźe:

Wostań w kraju,
To cźi praju,
W žiwojim kraju narodnym!“

gwoznej wozy gu go w nogy k wiotrote padnych do jeneho Mada bobyli. Tam kradnyczku wupjerki, kojowe pocjehnjenja, trjenja, ruby, futnje, tajele aid. Schtóż może wo padu'chtuwje nekajki pokuo dacj, chyż to kriminalnej policiji wojewicj.

S Delnjeje Hórki. W futnodnej Brésynzy je wczera zhewrócżlinu srébu kublerja Bjenady straschnje njesbożik. Pjchs żelesne durcska skożiwschi rospró żebi brjuch tak, so Jrsewa hnydom wustupichu. Jeho dyrbjachu na mésce bolócj.

S Worklej. Posbéhowaza a wopraudnje hnujaza bésche zrjatoczńowcj k wopommjecju naschich padnjenych wjeżnjanow. W czahu — schulske dżecj se żiwojimi wuczerjemi, hudżba. wjelna młodżina, hojezo, wjeżne sastupjerstwo a towarschtwo — podachu so wobdżelnizy k wójnschkemu pomnikej. Dżecji śpéwachu, hudżba pikasche pschihodne śpéwy a wosbenby knjes farar Schewczik rékczesche sbotra dżaka, cżesczownosce a trosicha a pschedstajesche lubych padnjenych, kotrjż w zusej semi wotpocżuja, jako p'chilad dopjelnjenja wincowatosczow, wosbesbe sa młodżinu a dżecji, a napomnjasche jich k sesczehowanju. Posom sbodżehu so wbrzu se pschihbuschnej narékzu, s kotrychż so wosżebje narkcż sastupjerja młodżenzow lubjesche. K. wyczerkubleriki najeńk Njemcj djalkowasche so wschém za wopokasanu lubosczi pschi wuhotowanju jednoreho zbjedżenja a s hromadnym paczerjom tłónczi so zwjatczownoczj, kotraż na wschéch najlepschi sczesczkej sadwostaji. Ale tutón ho njesajzy sniczi, we cżimż na druhim méstnje rospraujujemy.

S Kowczowa pola Nukcz. Wczera zrjedu, 7. augusta bé runje 133 lét, so naschu wjeż wulki woheń sniczu. Bé to runje njedżelu a ludzo bechu w Sdżarach ke wschi. Wohesi zoku wjeż bo cżista spali hacj na korczmu a klamarinu. Każ bo powjeda, su zagonjo tutej twarjeni pschczesnwo wobnjej saprajili. Wjes sapalik bé wdżeń Nyczej, kotrehoż poddżicho w Schschowje spalichu. Wot cżasa wobnjoweho njeskoża pola naß kancho wyczerkubla wjazu njeje.

S Kichicschowa. Wutoru dopoldnja je so tu Ekartej statok wotpalik. Domske i pschitwarkami plonjenja sniczichu. Pschikhwatane wobnjowe woboty méjachu w blikkim hacże bocż wody k haschenju. Tehodla samóchu futnodne twarjenj p'ched zamom njeschodzom wuchowacj.

S Wotlehanja. Nékajki njetnicjomnik nétko pola naß pychnije. Po nozach pokrejpinje w jahrodkach tam rozczeje płody s nekatrej rynatinu. Pola Jimmoscherja Mantzy je wondano w nogy jahodkowe kerki a zyblu s kißalnu pokrjepit. Njetnicjomnika hischcze nimaja.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. W Pétrowskej zyrkwi 8. njedżelu po swjatej Trojizy rano ½7 hodż. spowjedż a swj. wottarisanje, farar Mende, ½8 hodż. predowanje, cand. theol Alberti, dop. w 11 hodż. Boża służba za hłuchonjemych, farar Eder.

W Marijnej-Marczinej zyrkwi dop. w 9 hodż. predowanje, farar Eder.

Sdrjedu pop. 8/8 hodż. w Pét.-wskej zyrkwi modlerska hodżina sa njedż.-nicje.

Sbérka sa naschu zyrkej.

Tydżenjske sastupjenstwo ma tu Pétrowskej zyrkwi farar Eder, w Marijnej-Marczinej zyrkwi farar Mende.

— W Michalskej zyrkwi rano ½8 hodż. serbska spowjedna wuczba, dop. ½9 hodż. serbska Boża służba, dop. w 10 hodż. dżéczjemschenje, buchowny Dychet. — Sobrjeczi 29. 7. Gustla Karolina Dorothea Ernstez, † Drjezdżjan w Budyschinje, na Zidowje w 75, l. ż. — 4. 8. Mar Dóska, ratat a prjódstejeź w Malschezach w 80 l. ż., pochowany na nowym katolskim pohrjebnischczu.

S Budestez. 8. njedżelu po swj. Trojizy rano w 7 h. némska spowjedż, we 8 hodż. smjeże farar Bóiz némke a dop. ½10 hodż. serbske predowanje.

S Skmarcżić. 8. njedż. po swj. Trojizy rano we 8 h. serbske a dop. ½10 hodż. némske kemschenje.

S Njeswaczidła. 8. njedż. po swj. Trojizy rano we 7 hodż. serbska spowjedż, we 8 hodż. serbska a dop. ½10 hodż. némska Boża służba.

S Budyschinka. 8. njedż. po swj. Trojizy rano we 8 hodż. serbska a dop. ½10 hodż. némska Boża służba.

S Hodżija. 8. njedżelu po swj. Trojizy ma farar Wagt rano w 7 hodż. serbsku spowjedż, we 8 hodż. farar Wesat serbsku a dop. ½10 hodż. némsku Bozu służbu. Pódhdżelu dop. w 9 hodż. so swoni k dopomnjenju na dokonjenje Weimarskeje mustawy.

S Bukez. 8. njedż. po swj. Trojizy rano ½7 hodż. serbska spowjedż, we 8 hodż. serbska a dop. ½10 hodż. némska Boża służba. Pop. w 3 hodż. tschesenska „Boża służba.

S Huschk. 8. njedż. po swj. Trojizy rano w 7 hodż. némska spowjedż, we 8 hodż. némska a dop. ½10 hodż. serbska Boża służba.

S Hrodżiszcza. 8. njedż. po swj. Trojizy rano w 7 hodż. serbska spowjedż, we 8 hodż. serbske a dop. ½10 hodż. némske kemschenje.

S Worschida. 8. njedż. po swj. Trojizy rano w 7 hodż. serbske Boże wottajanje, we 8 hodż. serbska Boża służba, farar Dobrusky z Budyschinka. — Pop. w 2 hodż. ev. towarschtwo Lónskeje mischionskeje wótcowny, tschesesk. towarstwo młodżenzow, pschednowjesk hodżinu swj.

S Malesicza. 8. njedż. po swj. Trojizy rano w 7 hodż. némska spowjedż, we 8 hodż. némske a dop. ½10 hodż. serb. kemschenje. Pop. w 3 hodż. lónske towarstwo za Lipsku.

S Klukschu. 8. njedż. po swj. Trojizy rano w 7 hodż. serbska spowjedż, we 8 hodż. serbska Boża służba, dop. ½10 hodż. némsche wot sa dżéczi. — Pop. w 3 hodż. pobeżenje lónskeho towarstwa pola Schusterez w Klukschu.

S Wótschinka. 8. njedż. po swj. Trojizy rano w 7 hodż. némska spowjedż, we 8 hodż. némske a dop. ½10 hodż. serbske kemschenje. Sbérka. W 11 hodż. kemschenje sa dżéczi. — Pop. ½4 hodż. Boża służba w Lejci.

S Nowej. 8. njedżelu po swj. Trojizy rano w 7 hodż. serbska spowjedż, we 8 hodż. serbske a dop. ½10 hodż. némske kemschenje w kopalzu w brodze.

S Dornjeho Wujkowa. 8. njedż. po swj. Trojizy rano w 7 h. serbska spowjedż a swj. wottajanje, we 8 hodż. serbske a dop. ½10 hodż. némske kemschenje.

S Minakala. 8. njedż. po swj. Trojizy rano w 7 hodż. némska spowjedż, we 8 hodż. némske kemschenje, dop. ½10 hodż. kemschenje sa schulskimi dżéczimi, farar Mehnert z Njeswaczidła.

S Duschan. 8. njedż. po swj. Trojizy rano we 8 hodż. serbska, dop. ½10 hodż. némska Boża służba. Pódhdżelu, dżeń Wéimarskeje wustawy, w 9 hodż. swonjanje. — Wumrjeli: Arnoschi Waltat Mican w Duschinje, 1 l. 28 dn. — Marja Roschowa rodż. Hänschez w Huczinje, 69 l. 7 m. 25 dn.

S Rohacża. 8. njedż. po swj. Trojizy rano w 7 hodż. serbska spowjedż, we 8 hodż. serbska a dop. ½10 hodż. némska Boża służba. Sbérka sa luźkiż skut lubosce.

S Rakez. 8. njedż. po swj. Trojizy rano w 7 hodż. serbska spowjedż, we 8 hodż. serbske a dop. ½10 hodż. némska Boża służba, kotrejż so némska spowjedż pschitamknje; k. farar Mrózak z Lupoje.

S Lupoje 8. nje.ż. po swj. Trojizy rano we 8 hodż. serbska Boże służba. — Sesmrjeli: Hana Gerta Krajsez, dżéczo na worschawjenje we Lupoji, 5 m. 8 dn. stare. — Marja Hanka swob. Gnanez rodż. Wéczez w Radworzu (dwórnischcho) 72 l., 4 m. 23 d. — Jemma Gnanja, hendelja Wiczala, krawczowa michcera we Lupoji mandżelska, 69 l. 7 m. 18 d. stare.

Pódawki.

* Jałoźny skuk bludnesa. W jenej Winskej privatnej bludnizy je 21 létny bludny hrabja Bella-Bay pohładża Strażnika se schczéym jaraschi. Wón a jeho bratrej béchu wobdarjeni młodżenzy, kotrjż swoje studnje s wulkim wuhoń chcyli wukonjacżu. Jeho bratraj wobsiudżichżi w starobje 17 a 18 lét. Po sthorjenju ornoho hyna mori jo jeho nan sam. Hrabinka, mocż njeschożomneho, wosżeri. Jena Wiasla nowina djesatza wojjenja, so hrabja Bella-Bay nje je bludny byl. Wón je na Barlinskej univerisce studowal a so tam k sozialisjmej pschiwobrazżił. We Winje pschidże i jara wjele wuherskich sozialistami hromadże, kotrjż i zyla nicżo pytle njeżdżu, so je bludny. Jenesko dnja bé jo hrabja sbudił. Jeho wuherskeje pschijmuwni béchu je ho 1922 do bludnizy dali. Hrabja sypta hižo wjazy krócż cżekjenczi, schtož pak so jemu żenje njeworadżi. Jako so je ho posledni posypt pyches kedżwnoschż strażnika sabo fujemáji, rozbi njeschożowny strażnikej nop.

* Njewésu na pschechadżowanje pchedał. Młody muż w jenej wsy w blischkosti Bellinzona we Schwajzarskej, bé so swojeje njewjesty nahnj,. po tym, so bésche lżeo z njej žłubjeny był a proschesche ju, żeby wot jeho žłubjenja wokwjalacż. Wona do tego i woli, ale jenoż pod tym wumélnjenjom, so jej wón jeneho druheho nowożenju njes swojimi towarschemi wobstara. „Jenkwa je dyż jenż loterija," praji wona „a ja njewém, cżehodża niedyrjdżali z druhim runje tak sbożowna bnżé". Tak so we wjesnej korczmje wopramdżite pschechadżowanje wotmé, pschi kotrymż so wschitkż k żertwje Hmani mużojo wobdżélichu. Wobżdżitze khwalby s strony pschechadżwarja njebé trémne, pchekoj frosina a strowa 21 létna hoża réczesche hanna sa so. Skónczuje bo ta 350 hrimowoy jenemu młodżenu birrej „pschedaż". Starschi béchu z tutej njewsłużbnej lżerjenzu zyle spokojom. Njenjeży bo sa kupjenje njewjesczinskeje nadoby wuzisa a bórzy budże hwaß.

* Wjecżna starych wo'zow. Zyke lżeo dolho dostarachu wschę lépche swójby w Mondini w Krasskej njepodżiwane lżiży, kotrež wobmnjime powésża: wo żiwojnowych należnoschach wopschijachu a tak mulke njeboża nacżinjachu. Lżży su husto k bżélenju mandżelskowa dowżeże. Mélk je ho poradżiło, pisarjow tutych nimale 1000 lżitow wotpżédżiczi. Stej to dwé starschej, njezenjenej holzy, kotrejż so na tu wo waschinje na żwojim „bżdżowostacku" wjeczżichżej. Wonej bo ł 10 mżażam jasliwa jahudżiżichżej.

* Najbrżżichi parlowy rjerżań świeta. Jara krażny parlowy rjeczań, kotrżż ma 67 parlow najwyschcheje cżanosże, je pola jeneho Londonskeho juwelira wustajeny. Tuta pyschcrka je snajnjenżcha 250 000 jendżelskich puntow łódna a je ł kralowskeho wobhdżenstwa. Wona bo wo bitjo a w nozy wot tajneje polizije strażuje. Tutón parlowy rjeczań dyrbi najdroholnischi a najrjenschi zyżeho świeta być.

* Tżiwje pschiwżżstwo na kupje Sawo. Kupa Sawo żiwischa do kupow Salomonowych w Cżichim oczanje. Ludżo na kupje Sawo maja ja pschibożna żarżeże njesmuczene żerżio, mjenujzy rybu krotkim (Hai), krawizow je morjo wołolo kupy polne. A cżesci Sewjanow tejele kupy morjo wołolo polne. A cżesci Samżanow k teje rybje je tak wulka, so niemietaia jei jako woporu jeno swojich morwych, ale żamo rybakow, kiż padnywschi do morja bo ynu wojo na brżóh wulkowanin. Tych tehodża do morja cżżmu, dokelż bo boja, so by bo ryba hewak — wjecżika. Jedny, ł jendżelskich puczowarjow powjeda, so je żam je świedkom był, kak cżżke ludżo rybaka, kiż bé na brżóh dopiuwał, saża do morja wżerhnjeżu, hyrnjeż wokolemu cżłowjeki ryba hižo lżeu rużu wotkusyała. Njeschożowny wuczeżny drżhi tas, hyrnjeż jemu strażcha ryba tón krócż prawu nohu hacż do kolena wotkusża. Ludżo dachu so nétko spokojicż i myślu, so ma pschibóh ł ruku a pot nohu dosez wopora, a cżekżkoranjeny muż żmé dale żiwy być. Jako żiwy świedk njeschżdneho pschibóhstwa na dalokej kupje Sawo.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 8. augusta 1924.

Kurs wotcera w Barlinje:
(Za tuch ju w millionach)

Dollar	4 190 000		230 400
wjelesći punt	18 705 000		123 750
schwajzarski frank	790 000		10 mil. póli. mark.	77 250

Pjenjez. w njedżelu żadne a bżehu ja dolalnu dan tez dostacż. W hódnocze nemskich a wukraunych pjenjez zanebo pschemenjenja njelajpschadu.

Efekty mżjachu tez wczera na Barlinskej burzy horze bijaze kursy. Burzy ł nadżiju na Londonsku konferenzu sbudża. Némske statne papjery ł nowa wo nékcho dobuchu. Wójnska pożczonka stajt bo na 615 proz. Nétotre dny prjedy bé pak tez hižo wyschke 700 prozentow. Hižka. To réka sa 1000 hr. wójnskeje pożczonki żyda 6,15 hacż 7 slotych hrimowoy.

Na produktowych wikach wosta wobrot (Umsatz) jako żmadny. S Ameriki powécżu bo tuniche płaczżiny. Slara pschesża je nimale żadna, mma pak tej kupzow. Kożli bo tehornnja malo rospschesża. Mlyny ksorża, so mulka njemże. Nowscho nasymnego jeczmjenja je wjele na mitach. Nałétny je jara wschelaki. Stary wowsż bo do pschimoscich méstow wésche za wukrai kwowachu. Wczera pchnu bże zenmaż

w Lublju

pschenży 9—9,30, rożi 7,40—7 60, nasymneho jeczmjenja 7,30—7,60, nałétneho 8,50—9,25 a sa wowsż 7,25—7,70 sł. hrimowoy.

w Kamjenzu

pschenży 8,75—9,10, rożi 7,30—7,50, nasymneho 7,20—7,50, nałétneho jeczmjenja 8,25—9, sa wowsż 7,00—7,50 sł. hrimowoy.

w Barlinje:

pschenży 9,25—9,50, rożi 6,85—7,20, jeczmjenja 8,15—9,15, wowsże 7,65—8,10 sł. hrimowoy.

Wczeramjsche wiki w Lublju. Butra kuk 1—1,10 hr., jeja 11—13 np., górki kopa le hladżenju 2—3 hr., k jeży schtuka 10—20 np. (W Kamjenzu górki k hladżenju kopa 4 hr., morchej 12—15 np., hriby 1—1,20 hr., ja bérny 6 np., holanske jahody litr 40 np., pruhnyzy 80 hacż 85 np., jabluka punt 25 np., kruschwy 20—25 np.

Wczeramjsche wiki w Khorzebuju. Butra punt 1,90 hacż 2 hr., twaroh 20 np., jejo 12 np., howjazy mjazo pt. 0,80—1,10, cżelazo 0,80, kovjazo 1, lój 0,60, schmalz 1,10—1,20, wutrownjy polcz 0,70—0,90 hr. po puncże, kury 1—3,50, holbje 0,70—1 hr. schtuka. Zanjke jahody 0,25, kożmaczki 0,15—0,20, jabluka 0,10—0,30, kruschwy 0,10—0,30 hr., tomaty 0,30— 0,40, bumy 0,12 hacż 0,10, hriby 0,35, bérny 0.04 hr. wscho po puncże, górki le hladżenju kopa 2,50 hr.

Sdmjnjaze wiki tam. Pschijmali bechu 1146 proyatow a 78 béhakow. Wone pinczachu make proyata 7—11, krenje 11—15, wulke 15—20 hr., béhaki male 25—40, krenje 40—60, wulke 66—80 sł. hr.

Wczeramjsche wiki we Sdorzejzu. Butra kuk 90—95 jejo 13 np., jankże jahodki 25 np., holanske 35 np., bély kał 10 np., zybla 10—20 np., bumy 10—20 np., kuriatka 45—50 np., schére kolaki 30 np.

Skótne a kożowe płaczżiny. Rosdżél mjes nimi je yała naß zyle njespraunny. Bumy żiweho skotu pschinżdże: woły 10—45 np., punt koże: wolaza koża 638/4—76 np., byki 18—35 np., punt koże: bycza koża 50—84¼ np., krumy 9—39 np., punt koże: krumiaza koża 69—79¾, cżelata 46¼—51½ np., punt koże: cżelaza 125—136 nowych pjenjezkow.

Koża płaczi pola naß tżi raty telko, każ mjasło, hmak je we wukraju. Tam płaczi punt koże w Rotterdamze (Holandska): wolaqeże 52½ np., bycżeże 47 np., krunyzaqeże 48 np., cżelazgże 78 np., a w Kopenhagenze (Danska): wolaqeże 63 np., bycżeże 54, krunyzaqeże 53 np., cżelazgże 88. W Chikago w Amerizy pschidże we pschichżiu 47 np.

Na pschedań:

Jałożta a bżehat w Némskich Dallizach cżo. 31 b. —
Jałożta a wusokohuczelna zahchofrischtiska krowa do cżelenjenja w Kukowje 47.
Jałożta w Hrobowej cżo. 49.
Piano w Kamjenzu, Kirchstr. cżo. 6.

Płaczżiny na Barlinskich produktowych witach.

Zito a wotżjowe bżwy po runi abo 1000 kg. Sewsż 100 kg. płaczżiny wo Sotej hrimowje.

	7. 8.	6. 8.		7. 8.	6. 8.
Pschenża	185-190	186-191	rapk wotschich	11 50	11,50
rożka	137-144	137-144	poch. wotschka	6.60	—
nałét. jeczmjen	173-183	172-182	ferabella	8,00-10	8,00-103
nat. jeczmjen	—	—	bérnaze trufli	23-24,00	23-24,00
wowsż	153-162	164-163	bumy	13-15,00	13-15,00
kukuriza (Kais-			wo'a	14-16,00	14-15,0
pschenżin. mu'a	25-28,25	25-28,25	tanh wobkoż	20-21,0	20-21
riana mula	21-23,25	21-23,25	mótne lupinh	8,00-9,00	8,0-9
pschenż. wotr.	10,60	10,61	otte lupinh	17-18,00	17—18
riane wotruba	10,20	10,50	fiuno, 50 kg	—	0,—0,—
repk	275-280	280-285	ß oma, riane	0,—0 —	0,—0,—
tane kymjo	400-410	400	„ pschenż.	0,—0,—	0,—0,—
hroch	15-17	15-17	„ wowsżna	0,—0,—	0,—0,—
pschinschki	14.00	14,00	„ jeczjna	0.—0,—	0,—0,—

Wiczne płaczżiny wczera Wscho po Sotej hrimowje	w Kamjenzu sa 1 zentn.	w Lublju sa 1 zentn.
Pschenża	8,80—9,20	9.00—9,30
Rożka	7,20—7,40	7,40—7,60
Jeczjmjeń	7,50—8,00	8,50—9,25
Wowsż	7,25—7,50	7,25—7 75
Sémno	2,50	1,80—2,50
Sskoma, ł maschi. mlócż.	0,75	0,60—1,20
Sskoma, ł sajslanju	0.00	
Skoma, ł ruku młóczena	—	1,60—1,80
Bérny, pola ratarja	4,00—4,50	1,50—1,80
„ hacż na żelezinju	—	—
Butra kg	4,00—4,40	4,00—4,40
Jeja	0,11—0,12	0,11—0,13
Pschenżne wotruby	—	5.00—5,50
Rżane wotruby	—	5.00—5,50
Pschenżna muka	—	13,50—14,50
Rżana muka	—	12,00—13,00
Pschpata, wulke	—	—
„ krenje	8—16	—
„ male	—	—

Płaczżiny réżneho skotu na Drjezdżanskich skótnych wikach.

7. augusta:

36 wołow, 5 bykow, 19 jałożow a krawow, 590 cżelatow, 158 wowżow, 412 żwini.

Płaczżiny sa

byk, krawy a jałoży: łaż pónżeżu.

cżelata: 1. 57—60, 2. 52—55, 3. 42—48.

wowży: 2. 42—46, 3. 26—38.

żwinje: 1. 64—66, 2. 68—70, 3. 60—62, 4. 56—59, 5. 52—58.

* Kral njebješćakow pischećiro njebješćakam. „Kral njebješćakow“ Caß Gilbert, wraćiki mischtr Newyorka, kiž je najwijazy njebješćakow (Wolkenkratzer), mješ nimi najwysche twarjenje „Woolworth-Building“ natwarił, njewješeli so najsterje sam wjazy jara nad nimi. Won je nětke do Londona pischił, so by tam pschi mjesynarodnětkle do Londona pschijěł, so by tam pschi mjesynarodnych zale sjamnje: „Ja sym sbožomny, so w Wondonje sane njebješćaki njesym. Dwěłuju, hacz maja woni sy zyła zdyn wuzitk. Su Newyork by lépje było, hdy by won jenoż niże twarjenja měł. Kopija njebješćakow sawinuje pschepjelnjene drohi a poczezuje wobkhód. Jena sy wulkich storoćsow Newyorka je, kak bychu so ludowe czrjódy, kotrež we wěstich czasach Citu pschepjelnjeja, wobmjezowacz mósłi. Też skutkowanje tutych njebješćakow na rjanosć zyłeho města je mi jara dwělowne, sym zyłe pschehladowanje, wot jendželskeje architekcije, kotraż takle hobry nima.“

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Nowy porjad honiwinskeho dowka (Jagdsteuerordnung) stupi k 1. 9. do mocy. Pola hamtskeho hejtmanstwa a we gmejnskich hamtach won wuleži.

Sobotu, 9. 8. dopołdnja w 10 hodź. pschindu 23 dźećacych brańcżkow a 30 mtr. drastowje tkaniny sudniżky na pschehladowanje. Kupay sendu so w hoscenzu „Zum Blumengarten“ w Kamjenzu.

Towarstwowski powěstnik.

Serbske studentstwo předawa zastupne lisćiki za skhadźowanku njedźelu, 10. augusta w Hornjej Hórcy, w Budyšinje pola knjeza G. Janaka „Serbski dom“, w Hornjej Hórcy w Hänslec hoscenzu, pola serbskich studowacych, njedźelu 10. augusta do $^3/_4$5 hodź. w serbskej khotejowni w „Serbskim Domje w Budyšinje“. Płaćizny 1 hr., —,89 pj., —,50 pj.

Zarj. hłow. skhadź.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Štóž może někak wotešć, tón njech sebi zastupny lisćik w Serb. knihařni wobstara a pschi. njedźelu 10. 8. pop. 2.^{14} (Singwitz) do Hornjeje Hórki dojedźe abo dónźe. — Přichodnu wutoru je w Serb. Domje jara nuzne spěwanje.

Jednota „Sokoł“ w Bukecach ma dźensa pjatk wječor z dypkom $^1/_2$9 hodź. zwučowanje.

Serb. tow. „Podčornobóh“ w Sowrjecach. Serbske studentstwo přeprošuje nas na póndźelu, 11. augusta, pop. w 4 hodź. k wobdźělenju na wulěce na Čornobóh a we 8 hodź. na wjesełu rejku w Sowrjecach. Bohate wobdźělenje lubych sobustawow wočakuje předsydstwo.

Serbske Studentstwo! Lubi sobustudowaći! My zhromadźimy so wšitcy w 2 hodź. pola Serbskeho Domu w Budyšinje, a $^1/_3$3 hodź. při mosće před Hornjej Hórku na našu skhadźowanku. Njech je tam kóždy z dypkom a wěsče. — Lubi sobustudowaći, njezabudźće so wo myto sobuprócować, so Wam w S. Stud. š. 7. lubi. Zarjad. hłow. sk.

Wšitke tow. spěw. zwjazka su prošene, so na zjed. do Njeswačidła njedźelu, 24. t. m. pěkaje hotować, wosebje też wšě postajene spěwy dokład. přeć. Jurij Słodeńk, předs. hudźb. wotrjada M. B. Bjarnad Krawc, hudź. dir.

Wšěm serbskim towarstwam. Přich. njedźelu 10. V. budźe wšostudentsko-ludowy zjězd w Hornjej Hórcy. Přeprošujemy česćene towarstwa wosebje wutrobnje. Přińdźće hromadźe! Skazajće sebi też zastupnikow lisćiki z časom, zo byšće sebi hišće dobre městno zwěsćili. Žane towarstwo njech njewuwostanje, z najmjeńša zastupjerja pósłać a to hižo na zhromadźiznu studentstwa ze swojim serbsk.

Serbske Studentstwo.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy. Sobustawy so prošu, je-li maja hišće k njedźeli městnosć za přenocowanje, zo bychu to předsydźe wozjewili. Z dobom přeprošujemy wšě serbske towarstwa a wšěch lubych Serbow z blizka a daloka na přichodnjedźelu do Hornjoje Hórki.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolef, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězyncy. — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Swobodne městno za Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Njedźelu, 10. augusta wotměje so we

hosćencu we Worklecach

popołdnju wot 1 hodź.

třělenje a kehelekulenje wo myto.

Wot 7 hodź. su **pyšne reje.**

Wšitcy Kolpinscy bratřa z Worklec a wokoliny, přećelju a popřewadźelju so wutrobnje přeprošuja.

Kolpinski bratr z Marijneje Hwězdy.

Jeli je deščojte wjedro, wotměje so swjedźeń pydźen pozdźišo.

Janske kupjele w Smječkecach

Njedźelu, 10. augusta 1924, pop. w 4 hodź.

KONCERT

kotryž wuwjedu

sobustawy Kamjenskeho orchestraln. zjednoćenstwa

z podpjeranjom

knjeżny Clary Bräuerec, koncertneje pianistki.

Po koncerće réunion.

Wo bohaty wopyt prosy zarjadnistwo.

Mjerwic hosćenc w Minakale.

Sobotu, 9. augusta wječor we 8 hodź.

so pječena kołbasa z kisałym kałom jě.

Přećelnje přeprošujetaj

A. Mjerwa, Kalich.

Měsće my też?

so nětko zaso **meble,** kaž też **mužace a žonjace drasty** atd., kiž móžeće hnydom po napłaćenju wotewzać, pola firmy

Carl Horn nasl.

w Budyšinje na hłownym torhošću, nutřkhód na jerjowej hasy 2, dostanjeće?

K poswećenju zwonow

njedźelu, 10. augusta, dop. w 9 hodź. pop. w 3 hodź. a wječor we 8 hodź

Wukrančanska wosada

wšěch wěrybratrow a sotry wutrobnje přeprošuje.

Jědź a piće je darmo. Duchowny Bělef.

Zadanjamy pjenjezy w tukhwilu wot

15 — 20 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Rjane serbske

hrónčka na sćěnu

rjenje do driewa palene

poruča

Serbska knihařnja w Budyšinje

MERSIRSKY

Domjace časniki

Paleny kofej syry kofej

we wubranych najlěpšich hódnosćach a wjelakich měšowjach poruča jako wosebitosć

Karl Nowak nasl.

Alfred Hewmann

na šitnej hasy 10. Telefon 744.

Žony

Poručam swoji wulki skład pschejwasow, měšćanskich a pschehladowych powjatjow, podpołožow.

Steju rad k radźe.

Wagnerowa w Budyšinje pschi schulertšinskich wrotach č. 9.

Kedźbu Serbjo!

Drastowe sukna bluzowy barchent košle, wolmu košlace sukno atd.

poruča derje a tunjo

K. Simmank

na Lubijskej drózy 12.

Rěči serbsći. Žane klamy.

Gardiny wšeje druhiny

woknaty katun tunjo

w Budyšinje

na zwonkownej tawske hasy.

Hwěžkowy cwěrn

4 hlički po 10 pj., w kartonach tuńšo za wikowarjow a wokolonošerjow jara přihódne mašinski cwjern a přisiwańske předźeno najtuńšo, tak dołho hač skład dosaha

Krause,

na serbskej hasy 1, II.

Wulke wupisanje myta

tola bjez darmotnych darow a bjez wulosowanja.

Kóždy dobudźe

njedźiwajcy teho wulke nalutowanja při kupowanju Wupišemoj dźensa naju znate kurjeńske tobaki po cyle tunich płaćiznach. Zadyn šapor, ale čerstwje zhotowjena twora. Jenož samsneje fabrikacije dla tak tunja.

Zasopředawarjo dostawaju po poniżenych płaćiznach	**Reklamowe předawanje**	Někotre druźiny jenož tak dołho hač skład dosaha

Wołoćišće tón wuklanje wokno	šek, rěz., žołty, pak. čisty zamóřski	50 gr.	15 pj.
	šek, rěz., běły „ „ „	50 „	20 „
	Krauser, čěmny „ „ „	50 „	20 „
	Bremenskerjapiki, rěz. „ „	100 „	25 „
	hruby rězany „ „ „	100 „	35 „
	cigaretowy tobak „ „ „	50 „	40 „
	Krauser, jasny „ „ „	100 „	50 „
	Brem. rjapiki, njerěz. „ „	$^1/_2$ punta	50 „
	Brem. rjapiki, rězane „ „	$^1/_2$ „	60 „
	sršnjo rěz., ff. Virg. měšenje „	$^1/_2$ „	75 „

Richter & Hultsch

w Budyšinje na šulerskej hasy 6.

Zawarjeńske šklenčy

z Marijneje šklency	$^1/_2$	$^3/_4$	1	1$^1/_2$ litrske
z gumijom a wobruču	55	57	60	67 pj.

poruča

Jan Teutscher w Budyšinje

wikowarnja šklenčanych, porcelinowych a tónowych tworow

na kamjentnej hasy

Ratarjo!

Wulku dźělbu

kórnych měchow

jako nowe, mam tunjo wotedać, kaž też wšě

žnjowe palency

po lěpšinowych płaćiznach w znatej dobrej hódnosći.

Bahrjska palencowa, kopankowa a spiritusowa h...

Emil Jende w Budyš...

Serbski Hospodar.

Cisło 21. Budyšin, 8. žnjeńca 1924. Lětnik 31.

Se žiwjenja baczona.

E dźěwnej wobrasomaj.

We zunich kućiškach pschi pschěrowach a rěkach kćěje rózo žiona. Džiwja abo kučina lilija (Schwertlilie). Mlode knjezny mjenuja ju Iris a dźěći rěkaju jej baczonowa lilija (Storchblume). Poslednje mjeno poczahuje so na naschcho lubeho a druhdy tež njelubeho abebara, tuteho posoka nalěcza we czornoběłym khabacze a czerwjenych nohajach. Czohodla so runje tak rjana knježna lilija po bocznju mjenuje? Je to wusram nahladnosće, kotruž tutón dothimohaty wobhedźi. Schto Aebár abo Abebar wosnamjenja, dźenża nichtó mjazy njewě. Mjeno chze rjez, so je mjenowany posok wjeselea, jedyn noschcer wjeseloseje powěsće. — A to wón też je. — Wón wróći so je žiwjeho sjmjkeho pschebywanja w Afriizy, hdyž je pola nasch mile nalěczo hrubeho knjezerja symu porjadło Dwělowaza cłowjeska wutroba dostanje nowu nadźiju. Nětko we, so dyrbi nalěczo sostajnicy. Kak hyšnje tuta zadojcy sa nalěczom we nah tčí, my sami njeměmy, tola ju lěpje borosumimy, hdyž widźimy, kak so brusy nad tym fraduja. Czim cłoplischo měrzne hłónczko mike pruhi na jemju scěle, czim jasnischo su nasche woka. — Jedyn dźeń polneho hłónza we hapreji, k tomu módre sjatki a žołte pěrowe klucze — a zyły świet je wjesoły a schćežely. Schtóž běsche prostw, so poczа hibacz a schtóž běsche stary, czujesche so sozy młody. A tutón kraśny czas, kotruž sožu k nam pschikhadza, pschipowědźi nam so wróczacy baczon. A my jemu měrimy, dokelž wón rěka abebar, tón posok wjeselosće.

Ma mnoho nahladow a budże tute też wobkhowacy. Macj pokasuje jeho radosće polna žiwojim dźěcatkam, dyrbi tam hordże a nabobnje po luzu stupa kaž starý pólzaj abo tarik wojerski wschk. A dźěći sožu wokaju polneje radosće: Macy, macži, žiw jeho hižo widżała? baczon tu je! hdyž su na wyšolim wuhenju Lomšcanskeho tajeseho dwora abo na někajkej brózni we Malešczegach abo Delujeje Hórki dołhonoha-

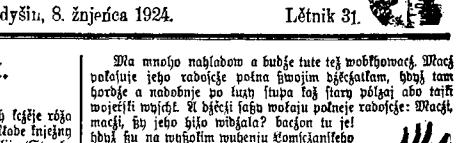

tcho abebara wuhladali.

Potom je wjeselo a hnadom wupowedaja tutu powěsć žiwojemu wuchérjej. Tón pak wjeselí so jenoz krótki czas, potom pschihódże a anzíja thema sa pschichodny nadtawk na „-siu, kotryż je tózde léto nimale tónźamy: „Prěni baczon“: — — —

Naschi pschedowniscy czesczachu baczona bóle hdyšli dźenża mn. Wón, liž horjela w powésći, hdyž błysi a torhoze wětry łydlachi, knjezi, kotrehož khabat nohy barby žiwjenja a žmjerče, barby dnja a nozy, bele a czorne. Nohi a pysk pat maja »barby błysta a wohenja. Tón bě jim žiwjeczakko. „Schtóž baczona saraja, toho Wozi błysk saraja“, wont pra-

Hlajnje na czišft tranje hladacz. Jeli so hodži, njech so jako podkhu wolmje poch. Wón sekrěba wlóžnotu a wsaja schtopik (Ammoniak). Na njen tóšty skład zkomy. To może dołhi czas tak wostacz a dawa wołebje dobru hnój. Poch so hišcze dołcz njetrjeba a tola dyrbjał rátar na nim najwjetschi fajim pokasacz.

Ranzam změ so w prěnim tydženju lohzu pschezmomna a jenotka yiza dowacz, so by mloko sa prošata po możnosczi czišće westako. Dale ma so na njerjedźenje ranzu kedźbowacz, so so porjadnje wuprósdni. Hewak dyrbi so pizy něschto sóle (Glauberzalz) pschidacz. Dołha zkoma njezmě so w prěnich dnjach zacz. Do njeje móża so prošata lohzu skowacz. Ranza je potom njewidźi a tak je satepta abo pschi pokoženju je sattdcži.

Jětra na wumju su kusto w hródzach, hdyž krowy wobstojnje pschikhadźeja a wotkhadźeja (Abmelkenwirtschaft. To su se żołtym jedmom napjelnjene puchérki (jětseschka). Tutu khorosc pschenjesu kolzy a dejerjo wot jeneje krowy na druhu. So so niedy pschenjesta, maju so strowe krowy najprjedy a khore napoślédku dejicz. Dale ma so wumju wschédnje s hermanikowym (kamillowym) czajom myc, a hdyž je suche, s glyzerinom namasacz.

Tunja piza sa kanille je wóhnischczo (Gedérich). Wóhnischczo je wostudła yianka a hdyž s hromadami rosce, na pich. na jeckmjenischczach, tam może zyle žně sniczicz. Se žwojimi schérokimi kopjenami a żołtymi kćenjenjemi pschérosce wón zyle role. Nětko spytaja jón se żelesowym vitriolom sniczicz. Sa kanille pak je wóhnischczo tunja a dobra piza. Wone jón rad jedza, kopjena a kćenja. Dozpěje so potajkim dwoje: polo so wurjedzi wot schkódneje yianki a plahowat kanilli smeje dobru pizu. Pschi wutorhanju njech so na to kedźbuje, so so hłuboko do semje sapuschczeny korjeń zobu wuczehnje, hewak wóhnischczo s nowa cżeri.

Zyle koicze pšej dawacz njeje we wschéch padach mudre a psmojne. To so hodži jeno sa wulke rožy. Pšam srénieje wulkoscze podawaja so mjehke koscze, rzelaze a kóslaze. Makym pšam dozrała zane. Pisches wobstajne kubanje czischczi so na kyslowy kanal. Tak potom wócżko wobstajnje žiwsinje, schtoż nélorezhożłuli pža wohidźi a wograwuje, na pich. běkeho trodlacza. Koscze yierisny, kotrež su wótre a samajomne, njedyrbjale so pšam dawacz, dokelž je strošcne.

Starobu kolbjow możesch spótnacz, hdyž zamoplahowanym kolbjam na hłowu wolijobarbowy blezk schczinisch a s tóždym létom druhu barbu wosmjesch; znadź w prěnim lécze czerwjenu, w druhim módru, w tjeczim selenu atd. Tak pschezep spóznajesch, hacz je kolb k plahowaniu thmany abo nij. Sa pschilupjene kolbje je tute znamjeschko tohorunzje s wuzitkom, hdyž wot kuzga tak króschku spuschczomne powésće wo starobje w czołu łupa zhonisch.

Dźelo žydlerja w žnjenzu.

Hdyž je lécžo po protuzu žiwój najwjetschi itkodżerk pschekroczilo, hdyž pruhi Božcho błónza sajo bóle mile so powžmékuja, hdyž su nozy pomoku sožu cżerwiwsche a rožozte, potom je też sa wichė rostlinki najwjetschi czaj rosczenja nimo. Dżélo ! spomożenju rosczenja njeje potom wjazy tak wulke a wobischérne. Potom so njetrjeba wjazy s tojsej pilnosciu plecz, łupacz a kniepicz, kak je so to hacz dotal stako. Nětko je tu czaj, w kotrymż może żahrodnik a żydlet tróschku wotpocżinuc a so na rjane dary, na bohate žně wjeselicz. Nětko może žebi na domthowanje żnjow myslicz. Tola ma hižo też na nowe pschihoty myslicz. To su nowe rjadki sa truskalzy pschihotowacz, nasymu (Herbstgemüse) wa so hischcze žyecz a napoślédk maju so nalétne kwétki wuzsywacz.

Jenoż w żahodowej zahrodze japoczina so nétko czaš powschitkownych žnjow. Wożne je, prawy czaj sa domthowanje płodow wuswolicz. Pola léczných druzin jabłukow a fruschwow njezmě so czakacz hacz poczinu dozrawjene so schtomow padacz. Hdyž pschedołho wiżeju, su husto pschejara muczinate (jabłuka) a juzkoste (fruschwy), tohodla hjeru so dżeń do dospołneho dozrawjenja se schtomow a thowaju so potom we czerstwych a zahnych rumrosczach. Symsle jabłuka a fruschwy su nétle žałle we najwažnischim stawje wuwicza. Jim dyrbi so dobre wuwicze a dozrawjenje pisches krjepjenje a hnojenje smóžnicz. Dobry hnój sa tute schtomy je kurjazy a holbjazy. Tole pak może so jenoż pola schtomow nakożowacz, kotrež tak prawje rosej nodżedża. Mlódne a derje wuwite schtomy schkodnja potom dla pschehnojenja (Uberdüngung).

Jeli masch spolérty a druhe formowe druzziny schtomow, maju so tute nétko wjasacz, mlode hatożki so pschiwjasowacz. We seleninowej zahrodze hodži so hi chcze mnoho sa nasymnischu potrjebu plahowacz. Wuzżywacz możesch hischcze Kerbelrüben, Tellowsse répki, schpinat a żolatej. Też możesch yischcze kohlrabi a seleny tak żodżecz.

Pjerisna japoczina nétko linacz (mausern). Dokelž so wschė mozy k tworjenju noweho pjerja trjebaju, pschestanu w tutym czżohu kury njesecz. Wożebje ma so na to kedźbowacz, so pjerisna pschi linonju so njenasymni, kaž so to runje pschi mokrych dnjach husto stanje. Też moju so derje pizowacz. So by nowe pjerjo derje rostło, ttjebaja wone mnoho fosforczżałeho wapna (phosphorsauren Kalk), kotryż możesch jim w rostlepanych kokzach, jejowej schkorpawje a rybjazej mu zży posticzecz. Do wody k pizu žrukcha na kóždy pad tuch serjowebo żelela. Tole njech zebi kóżdy plahowat spomjatnje. W žnjerżu (August) je też po starym waschnju prawy czaż sa nakładżenje jejkow. Hlowny dypk zyłeho nakładżenja je, so maju so jeja pschiszitujej bakterijow wukhowacz. Tohodla dyrbja so tak thewacz, so powétr k nim njemóże. Snote waschnja nakładżenja su: Namasanje jeji s vaselinu, nakładżenje do Garantola abo, schtož je sa rataria hischcze najtuńschi žrédk, do żita. Jeja bjer kóżdy bżeń s hnězda, so bychu byke stojnje czerstwe a kładż je do žudobja, w kotrymż masch żito tak so su s nim pokryte. Jeja so hacz do jutrow czerstwe dżerża.

Kak możesch běrnjazy rak s wuspěchom wotstronicz?

Běrnjazy rak hodži so napischeczo druhim nahladam jenoż s plahowanjom rakakrutych (Krebswiderstandsfähig) běrnjazych druzin podubjecz. Hdyž so s druhich stron namjetuje, rak pisches krute pschewjedżenje poliazjiskich salonjow (dżélenje nadpadnjenych zimnoscjow) podubjecz, njehodži so tola twa wéz pschewjesecz a nieje też praktika. Tohorunzja njehodži so zanérowanje (wobdżélanje) nadpadnjenych polow pisches nétujte chemiske srédki we hlubokosczi hacz do 40 cm pschemjejesz. Najzepschi srédk k wutupjenju běrnjazeho raka je a wostanje plahowanje rakakrutych druzinow běrnow każ su wonj we spomnjenzy (Merkblatt) statneho biologiskeho wustawa w Dahlenje pola Barlina (Biologische Reichsanstalt Dahlen bei Berlin) sapizane. W tutej spomnjenzy su běrny do 1. dospołnje rakakrutych, 2. nimale rakakrutych a 3. lohzu wot raka nadpadnjenych druzinow dżélene. Wschė tam jako rakakrute mjenowane druzziny su pisches wjozyłétne pospytu we wschelakich klimatiskich a rólnych wobstejenoscach wupruhowane a jenoż tute druzziny su we rjadownj dospołnje krutych druzin sapizane a su na kóżdy pad hjes wumjacza wschém nadpadum raka zwjesene. Hoj, znamo jeli poczina jena abo druha druzina wurosczowacz (im Abbau begriffen), so so wjazy pod wobstejazymi rólnistimi a klimatistimi wobstejenoscjemi tak prawje kažicz nochze, wostanje mona tola rakakrula. Czim bóle budża zebi naschi ratarjo tajle rakakrute druzziny wuswolecz, czim mjenischi budże strach sthorjenja na raka, torhż runje pola běrnow najwjetschu schkodu nacżini. Powitanja hódne je, so so nimale wschitke běrny plahowoze stajzje j wutupjenjom raka a s plahowanjom rakakrutych druzinow sabéraju a so dżedża w pschichodnym lécze jara wažne nowe plahowanja wudacz.

Sserbjo, khowajcze zebi „Sserbski Hospodar!“

Přiloha k Serbskim Nowinam.

Rabožny ratak pschihotowa jemu na wjerschku swojeje brožnje wulke koleso, so mohł žrěbi tam swoje hnězdo natwarić. Dźensa mjenujzy žonu miłosćy njesnaje. Kóžde hnězdo naschich wjeselych pschećelow a spěwakow, kotrež wón wutżuschi a j jeho dołhim pyskom dožahnje, je shubjene. Jedyn mlody po druhim shubi so w jeho schiji. Žiwe je wón wschitke spožera. Wbohej staraj lětataj schrěcźo a žałosćejo wokoło njeho, tola wón ma w tutym nastupanju kamjentnu wutrobu. Ssamo kaćki samóża w nitkej wodże, haćrunje so hnydom podnórja, jenož cźěrje psched nim wucźeknyć. Jim so jwjetscha nicźo lěpje njeńdże hać wschem tym wobhim schłowonceńkam, furmowatom, pozpulam, bażontam atd. Tohodla je husto dosć, też hojnik jemu j pschecźiwnikom, jeli jemu pschejara hońtwjeri, potom też ras pukawu na njeho skoži. Bacźony tlećeć je wschak sakasane. — Sié so ras we Pomorskej jenej wbohej služobnej seńdże. Wonka wiźachu schaty knjeza. Nabodno bě tam precź. Nichtó njewě, hdże su wostałe. Na słužobnu hnydom tukachu a wuhnachu ju ze žłužby. Cyła wołowa lina ju ja paduschnizu mjescha. Po dwemaj létomaj pohlada tśěchikrótcy pschi bacźonjazeho hnězda a schto tam wobłada? Dźećźoze schaty, kotrež běchu tehdy krabnyli, běchu w bacźonjazym hnězdźe. Bacźon je tehdom j powjała krabnyć. Bacźon běsche tak na njesrośu a hańbje služobneje wina. Tohodla pak johno nichtó njesłamo, dokelž wón wschak 7. łasnju njesanje. Cźłowjekoju rjeknu žrěbi pschi tajkich a podobnych wećach: „Je wón schłódny abo wužitny?!“ Tola ja praju: Schtož je jeneho žołobik, je druheho žowa, j druhimi słowami: wschěch nichtó njespokoji. We pschirodźe wupjelni žwoje město. Schto bu nascha łroźna hatata a jěrorata krajina bjeś bacźonja hyła? Wón tam słuschno, kaž róża do wenza. Wón je sa naš ptak domišny, naschejeje lubeje žerbišteje domišny

Mola a jeje saniczenje.

Mole su tola woprawdźita cźiwila, to wědźa najlěpje nasche hospoźu, kožucharjo v nich najpospěšicho też musejownizy a pschecźa žrěbi, so dy bu tola słónczne nješchto dospołne namakało pschecźiwo tutej drapje. Po navišnje wschak, kotrež nastawkej dach, budźe žrěbi žnano něchtóžkuli myślić, so žym

1. wobraz: **drastowa mola.**

tajši dospołny žrědł wunomałak. Buch pisches to w krótkim cźasu telko pjenjes saštužił, so mi njeby trjeba było, wulke nastawki wo tutym pisać.

Moje napišmo žłubi trošchku jara wjele. Mózu wschak rjez, so mózech pod wěstymi wuměnjenjemi mole dospołnje saniczić, tola pak je k temu mnoho prózn, tehdźiwosćje a cźerpliwosćse trěbne. Tola chcu tu spytać, kedźiwosćj cźitarja na někotre dypki jeje tak husto njesnateho žiwjenjoběha wobroćić. Tak mózeschi sniczeriši bój pschecźiwo tutej drapje wuspěšnischo pschewjesć. Moja tehdźiwosć pokaži tu w prěnim rjedźe drastowej a kožuchowej moli (Kleider-u. Pelzmotte).

Mola je mjetła a ma žamžuny žiwjenjoběh kaž łóżba druha jeje splaha. Tuta mjetła nanjepy jejka, j kotrychž bu žanža nastanu. Hušanży so potom sośy sadutkowaja (verpuppen) a hońu so pozdźiša, nastanu sośy metle nich. Tute praji nam mnoho, schtož žnano tola tak někotry hacź dotal njewědźesche. Jeroź mjetła je pschi rosmnoženju (Vermehrung) molow wołdźelena we tym, so jejsa njeźy. K jeje sežiwjenju njetrjeba poprawnym zyrohy. Lětaza mola, kotruž móżemy husto wjecźor wokoło žwězy łětajo wobkedźowacź, je potajtim jenož, dokelž jejza njeźy schłódna, jejza pak drastu njeżeru, tohorunja też nic dutki (Puppen). Woprawdźitu schłódnik je halle ta j tutych wumita hušanża abo cźerwik. Wona je nażołta, hłowa je trošchku naselen. — Žiwjenjoběh mole je scźěhowezy: Mjetła léta w juniju a juliju a nanjepy pschi tym wschudże žwoje jejka, kotrež so bórzy wulahnu a w tych žbytnych měsnajach hacź do dobroje nasymy, haj hacź do mejc

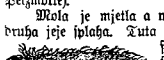

2. wobraz: **sadutkowana hnězenka.**

na kožuchach, wokmjonej drasce, pjerju a wschelakich półstrowanych wěsach žeru. Na cźišty, płokany płat mole njeńdu. Wone bydła pschi tutym schłódnem dźěle w małej truhełcy, kotruž su žebi se wschelakej wotkupnej tkaniny napschadli. W tutej pschebywaju potom też pisches cźas symy. Maja we njej swoje žimnownikscźo (Überwinterungsort). W meji sa-dutkowaju so potom a wulěsu we juniju jako hotowe mjetle. Potajtim wobstejł praktiski pisches zyle łéto mołazy strach, dokelž masch wot julija hacź do meje moloze hušonjzy a k tomu so hischcze cźas jejkownjeżenja a sadutkowanja zyle po wjedrje skožuje. Jena wěsta cźeża je, so je tuta małka hušonżo, kotraž zyle we sałkowanych kuczikach tši, tón woprawdźity schłódnik, kotruž ma k temu hischcze tajke spodźiwne bydleuje, so joho jara cźežko namakasch. S toho je špólnacź, so żo mole tak łohko soniczicź niechodża, ale so je k tomu wěsta sczerpliwosć a wutrajnosć trěbna.

Pola łóżdeje khorosce je najwažnischе, so żo hižo do cźasa psched tutej schkitkach, a tak je to też pola molow, tutej drawy, kotruż mohł s potnym prawom j khorosczu pschinrunacź. Sabżudženju tohole schłódnika sadżěwacź, je stajnje wobcezźenje a husto dosć bjes wuspěchnje sakroczeć, dokelž su nimale bjes wuwjesća jenoż pjerja, wołmjane, kožuchowe a półstrowane wěży to, schtož żerje. Wschitke tute wězy maju żo wotsebje we cźopkum cźażu stajnje wobkedźowacź a dyrbja żo j najmjenscha łóżdy měsaz ras, a hdyż su mjetele, to je w junoju a juliju łóżdej dwaj tydźenjaj prawje wuklepacź a do cźerstweho powětra wupowěsnyć.

Tak smějesch stajnje měr psched tutymi schłódnikami a jeli żo woprawdźe nětkuże sażydła, je na te waschnje hnydom pytnjesch.

Drastu, wobsebje kožuchi atd., kotrež żo dobri cźaż njetrjeba, khowa'ch najlěpje, hdyż żu ju najprjedy kóżdnje pschepytał a wucźeżał, we drjewjanej tschini (Lade, Kiste), kotraž pak dyrbi żo najprjedy j cźischcźanej papjeru wuklasć a ju potom twjerdże samknyć. Lěpje je, so ju hischcze j papjeru takśpischk, tak so njemóża more do tschinje solesć. Sa kožuchi hodża żo najlěpje wulke blachowe listy, kotrež też kožuchorjo rad wužiwaju. Tute tak mjenowane kanistere maju tak pschiprawjene wěko, so ani powětr pschistup nimo. Jeli je to hischcze możno, wjemi kusk płatu abo gumija a położ to sypdy wěka. Jeli so w tutych na tajke waschnje sałkowanych wězach hižo mole njeběchu, żu wěsty, so tam nuts njepschińdu a njeje trjeba, nětkajše pólvru a tablety pschecźiwo molam wuziwacź, sa kotrymiž hischcze dołši cźaż wonjeja. Drobne wězy kaj muff a bowa atd. sałkowatych najlěpje, hdyż je do cźistcźo wuklokaneho płatu sałchjesch abo do płatoweho měcha tyknjesch, kotruż pak dyrbi żo twjerdże sawjasacź.

Jeli żu żo mole do drosty abo do półstrowanych meblow sażydlili, możesch je, jeli so je jich hischcze mała licźba, też

3. wobraz: **kużanża drastoweje mole.**

j dospołnym wuklepanjom tutych wězow zahnacź. Su pak żo we wulkej licźbje sażydlili abo jeli bydła na městnosćach, kotrež su wosebje k tomu stajne, so dyrbi żo wschak 7. kasnju wobkedźowacź, so żebi tajši wuswolisch, kotruż żo na cźerstwym powětrje kjełuje wuwonja, wewak moh potom žnano tydźenje dołho kóż hłupak wonjecź abo na wonjozym konopeju spocź. Najlěpschi žrědł pschecźiwo molam je wuhlicźity žyrcźnik (Schwefelkohlenstoff), kotruż pak jara žylnje wonja a żo we bydlenjach trjebacź njehodźi. Też je tónžasny psches jobo nimo měrny lohku explosiwnosćj (Explosionsgefahr) jara strasćny. Jeli majch mole we konepeju, staj jón do płokarnje abo do někajkeje jwonka bydlenja leżazeje rumnosće, namaczej stare měchi j tutym wuhlicźitym žyrcźnikom a sawodnej j nimi konopej. S tutych wuwije so hnydom žylnje wonjoza para, kotraż żo dla jeje cźežkoty k jemi cźehnje a tak mole, kotrež żu w pschikrytym stajje, inicźi. Wopak je tohodla, kaž mólach hižo

wjazory krócź wobkedźowacź, tutón žrědł spody konopeja stajicź. Jedyn podobny žrědł je twublene persišteho Insektenpólvra. Staj konopej na dwaj kóšikaj, tak so strach japalenja pisches žełtiwe wuhlo njewobsteji, kotrež we nětkajšim bowu abo podobnym žudobju khowasch. Ssyp na tute wuhlo 5—6 łźicźkow persišteho Insektenpólvra a staj nětko wschitko pod konopej. Ssylnh tur a para smicźa też wurjadnje derje wschitke mole. Potom żo konopej jenoż hischcze prawje wukłepa, pisches to sniczene mole swupadaju. Jeli so masch tute tak desinfizérowane wězy po tym nětkajše pod bnja na cźerstwym powětrje, żo dospołnje wuwonieja a babża żo potom hnydom do bydlenja stajicź.

Wschitke druhe žrědki maju jenoż mało wuspěcha. Najlěpschi wostanje hischcze persišti Insektenpólvr, kotrež żo mjes

4. wobraz: **kożuchowa mola.**

drastu a kożuchi a t. d. nażupacź hodźi.

Tumi žrědł, kotruż ma nimale kóżdy, je nowinska papjera; ftutej wulkadź brostowe khamory a druhe wězy a t. kładź ju tej mjes drastu, kotruż pisches létny cźaż we tschinjach khowaja. Je jeje žylneje wónje żo mole tuteje papjery łbaluja. Tole žnano je najtuńschi a najpschijomnischi žrědł, dokelž drasta sa njej njewonja.

Słónczne pak hischcze wospjetujemy, so je jenicźki žrědł pschecźiwo žylnym nadpadam molow jenoż stajna kedźbliwosć, kotraž ma żo w lećje hischcze pospěchowacź.

Hajenje strowoty.

Zajědojcźenje s rostlinami. W lećnym cźasu wospjetuja żo padły, so dźěcźi s jědojtymi rostlinami hrajkaju, sdźela też do huby tykaju a pókru. Pschi tym je špěcźne japschimnjenje jara nusne a tuž cźasomy tu sa nětrote tukrajne jědojte rostliny najlóšcźe a najjednorische žrědki pschecźiwo nim sdźěcź.

Dokelž dyrbi jeď spěcźnje j cźeču ku wotstronicź, je nusne, so żo hnydom wubliwje. To żo najlěpje stanje, hdyż żo porst gluboko do erta tyknje. Napschecźiwnu žrědł pschecźiwo wostawczonu jědej w žoldru płacźi sa jědojty Pětr (Bilsenkraut, też mordarske selo) łśało a zytronowy tśikt (Citronensáure) s wodu; sa wjelcźinu (Tollkirche) żylny kofej abo mydlinatu wodu, wyšche toho symnu wobalku wokoło hłowy; sa jědojtu kimjelzu (Stechapfel) łśało a zytronowy tśikt; sa žwiniazе borźo (Nachtschatten) wuhlikowy natron (kohlensaures Natron); sa mòbre cźrijki (też Marzipne — blauer Eisenhut) kofej, wino a łśało; sa bimbawku (Küchenschelle) wożame kaž prjedy; sa cźornu porśkawu (schwarze Nieswurz) cźorny hosej. tucźny wolij. Pschećiwo cźertowym panochtam (roter Fingerhut) ma żo kofej, łśało, wino a trošcź (Äther) nałožowacź. Pschi tym móże hłowa je symnej wodu żo pokrjepicź. Teżame žrědki trjebaj pschi sajědojcźenju j jědojtym selom (geflecter Schierling). Wulke żołto łcźijaze cźerwjene mloko (Schöllkraut) żada žebi kampor (Kampfer), wjelcźe mloko (Wolfsmilch) liwke mloko, też łśało. Pola jědojteje žolotwje (Giftlattich) żo kofej a druhe rostlinske lišaliny nałožuja, pola jědojteho pósnika (Herbstzeitlose) pódła łśała też měd. Wšelo dyrbi żo pschi wožnych pschipadach hnydom k lekarjej póśłacź. Schtož je żo tu rospišało, żu to jeno žrědki, kotrež maja żo rucźe nałožowacź, so buchu snajmjenscha trošchu scźěhwki jědu sadżerżowale.

Skotarstwo.

Kak mamy žrěbaty wocźahnyć. Pschede wschěm ma żo na strowy, wulki konjenz dźiwacź. Po możnosći wulke wokna a dobaghaju ventilaziju. To żo pschi dobrej woli s niskimi wudawkami pschewjesć hodźi. Potom ma żo wob-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za sug. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihtišćerja, zap. družstwo z wob. ruk. :: w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 587. ::

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotesłać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobeńcje so stajace nawóstki a tabele so w šěs wobkleja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifu. ::

Číslo 185 **Budyšin, sobotu 9. augusta 1924.** **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Sandżeny tydźeń je w Bayerskej w Hofgeismarskim, Frankenburskim, Kirchheimskim, Hersfeldskim a Eschwegeskim wokrjesu wulke krupobicje z dźěla pólne wuplody do cyła zniczyło. We Dunajskich stronach je powodźenje znjesłyło. Ratarjo žěbi tchodża wot knježerstwa žadaju, zo by dawki a najemski pjenjez knježerstwowych lubiow za 1923 a 1924 spuščiło.

•

Amerikanski pósłanc Kellog, zwonkastaw Londonskeje konferency namjetuje, zo by so hnydom po Londonskej konferency konferenca finanzowych ministrow w Parisu wotměła.

•

Po powjesćach, kotrejž z Austeje do Helsingforsa we Finskej pschikhadźeja, je hłód, pschi kotrymž Ruska stej, wjele hórschi, hač so w bolschewiskim'owinach a w knježerstwowych wosiewnjańach pschinjawa. Wobydlerstwo wjele gubernijow, wosebje Zarizynskeje a Samarskeje gubernije, je so do hrozy dało. Ratarjo ćěrjaja z krajinow, kotrejž so so z kuchotu potrjechile, wopschičerjo rědne wězy a pschedawaju zwoj skót a hospodarski inventar za něktore pjenjezy. Jeli hladaja so bychu sa kóždu płaćiznu zurobu najupili, druhi sazo so do statnych towarstwowych a privatnych žitnych składźischćow dobywaja, so bychu je wurubili.

Londonska konferenca njeje hischće psches horu.

We Barlinskich parlamentarskich kruhach mjenja, so Londonska konferenca hischće psches horu njeje pschestała, dokiž so njeje wojerske wopraschenje Porurskeje rosćažnika. Wjacy dowěrjenja k wuspěchej konferency maja we Ameriźy derjo wjedźo, so hospodarska nusa Franzowsku a Němsku ponuci, zo w Londonje dorěčeć, a swoje hnady sahrjebać. Franzowscy a Němcy budża so dyrbjeć wumělenjenym podźělnyć, kotrejž sym amerikanske banki pschidpołoża. „Wall Street Journal", organ amerikanskich wulkich banźow w swojim rostožowažnym nastawku wo wobdźělenju Němskeje pschi London'skej konferency praji: „Jendźelscy a amerikanscy bankerjo je swojich wumělenjenjow njeżo njespuśćeja. Maja zwjedene płaćiśiny. Ani pjenjeza nje puschaja, chiba jo Němska do wumělenjenjow wupožerjow swoji. Wjeźe je zyłeho źiwća na dozpitym dojednanju swjatkarjow w Londonje wo pra'cenju Dawesowego plana dyrbjało Němcam z warnowanjom być, so może jenož mjes pschijećom Dawesowego plana abo mjes rospadom wotlić. Wusćeh Dawesowego plana wjele bóle wot wole Němskeje k płaćenju hač wot jeje płaćenja chmanosće wotwisuje.

„Wall Street Journal" njewidźi žanych wožebitych wobsćežnjosćenjow pschi podpisanju něktorych milijonow požćonk w Sjednoscenych statach, hdyž so rosumne wěstosće sa możne pschedźenja dadża. Němca je kaž blaśk w padiśu žiwa była, mjenjo, so jo płaćenja wójnskeho wotschkodźenja sminje, hdyž hrivnu wupraje. Wotwisenje z tuteho jona je dże bolosće było, tola něšto je nój nimo a njeje žaneje chwile wjazk z honjenju. Něktole dyrbja so zabanja dopjelnić. Dawesowy plan jenički na to dźěła, so by so Němc'ka na nohy stajiła, so mohła w radże ludow a w internazionalnym wikowanju swoju słowu jasno słyšmjeć. Wuspěch abo njewuspěch Dawesoweho plana jenički w ruzy Němc'keje leži."

Runje kaž tu „Wall Street Journal" Němsku psched wólbu stajiš: pak Dawesowy plan pschijeć pak lohu w'ach, tak tu amerikanscy bankerjo też Franzowskej swoje wumělenjenja namulowali. Nikomu njeje nadpadło, kak na dobo je hara w franzowskich nowinach prowizija wotczichła, hdyž běchu sastupjerjo amerikanskich bankow a amerikanskeho statneho sekretar Hughes w Parisu pobyli. Amerikanske banki žu snap'chećja Europy solidarne, Morgan a Co. njeda so p'chećiwo Kuhnej a Loebej wuhrać. Franzowscy su jenož sady sam'njenych durjow po dobrym pschegwedźili, so dyrbja wschitke ze žiwotich zadanjow spuščeći, mjes tym so Němsku sjawnje ponižuja. Europa dyrbi so dźensa p'ched amerikanskimi bankami tulić a po'orjeć p'chetoj, dźensa bóle dyžli hewak prajidmo płaćł, so pjenjezy swět wobžarjeja.

Dawesowe dobrosdaćze (Gutachten) a my!

II.

»Hł. Najwažnische wobmyślenja pschećiwo Dawesowemu dobrosdaćzu leža we 4 bodach.

1. Pocźeženje němskeho ludu budże najrjedy wjele wjetsche, hač Dawesowe dobrosdaćze ma to sa możne.
2. Jeho plan na hospodarsku njepraudu w tebi, hdyž wón hižo dźěle němskeho dołha kapitalizuje, t. r. hdyž chże wón dźěle němskeho ludskeho samożenja dopředka pschedaćz, njewjedźo, kak wuhoła budże zyła cźeża a kotre dźěle němskeho ludskeho samożenja je możno podaćz.
3. Wulke strachi leża też w tym, so so żelezniske tarify wjazy po trěbnosći němskeho hospodarstwa njepostajeja. Też dawkowa politika wjazy w najchet razy njeleži ale w interesiy „transferowanja" (nawjedźenja) do zuzych rukow dże.
4. Rosdźelenje cźeż[illegible] wo tym němy, bjes dwěla njesprawne. Wone potrjechi trěni stan a dźělacźestwo najbóle. Won pschikrótschuje sakładźbu a k druhemu pschedrozi nam sežiwjenje.

My chcemy tute nichon[illegible] pschewytowaćz, so buchmy trěnju cźaru namakali, po kotrejž so pschetwar a wutwat naschego reparazijskeho systema hodźi.

1. Cźeża wostanje cźeża. Pschi wězymustojnych „krajnehe swjatske němstkeje industrije" płaćejsche jako patriotiska winowatosć, němske hospodarstwo jako njewumožne, pažitwe pokalaćz, jako taste, kotrejž wjazy sežerje hač płodźi. Wobsebitosćej 8 hodźinski dźeń jako pschićinka pschezo hłubschemu hubjenstwu němskeho hospodarstwa wuspěchowachu. We wukraju pak na tajke pseudopatriotiske wobtrukzenja nicźo njedawachu. Na bóle stróžby wo hubjenstwje hospodarstwa mjenjesche wukraj w Němskej hubjene żelezniży a rosćahowanjene d[illegible] atd. nadeńcź. Namalachu pak tu wutworjenje a zyle nowe dźělarnje, dokiž żeleźniski system, wulku [illegible] nowych bohaćzkow a — malo konkursow. To a też druhe je z pschiczinu, so wězymustoj[illegible] runjenow nowowpraschanym nahladam pschischli. Woni su z tcho pschehowanjo[illegible] materiala rosćuhdźili, so je so němske ho[illegible] ruce jasno polěpschiło, so su němske żeleźniży w lěpschim rjedźe, hač w entenstskich statach; z. dyrbi natajkim němskim hospodarstwu móz wjele wjetscha być, kaž to wudawachu. Bohužel su naschi zastupjerje bjez tajkeho materiala pschehowanskich, kotrejž nationalekonomam pokasuje, kak ruce so nascha produktiwna ludowa móz pożiwnje. To běchu powjedźe wo pschihbtanju wotwjeršenstwa wot lěta 1918 hač sapoczatk 1923. Ludowa [illegible] ze wot 59¾ mill. na stoce 6[illegible] mill. frošća. Pschiwdawjazy je pschirost dźěłacźerjow. We lěcze 1907 běchu byli. Ale nelicźichu so [illegible] mjo. Pschi rosćeżach 30 mill, po wojerskich [illegible] dyrbjeli 27½ mill. ludowej licźbje spadowasche wuwos tworow. Ale zmjerniwosći njebě wuchichu. Żeleźniży bu dale [illegible] wjacy hač Dawes, Stamtya a jich sobustatkarjo swój hamtyn wuźiwa. S tym njeje prajene, so je słyšmy pschirost dźěłacźerjowych dopołas hubdoby naschego ludu a naschego hospodarstwa pornje 1914. Wutwarjenje żeleźnizow je produktiwne staranje za dźělonjenjowanje we wulkim stilu było. Wobwołaczenje tchodża tak wulke njeje a leži też wjele wobschudźenja w tym. Wjele njeprodukliwneho dźěła we wikowanskich a bankiskich wobchodach so wukonja.

Tchodża wuczišczeńska krisa, kotraž pschiniźe a dyrbi pschinić, wobraz jasa pschemjeńć. Tak wulke a tak bytne, kaž je žeb' Dawes wožiwjenje naschego hospodarstwa myli, njebudże. Dawesowy komitej ličeł normalne wudawki za kraj, stat a gmejny na 6 miljardow złotych hriwnow, wudawki za reparazije na 2½ miljardy zł. hr. Dźenšnische dochody němskeho ludu wobćežeja na 25 miljardow, psched wójnu bě 40 miljardow hr. S dźensnischich ludowych dochodow (to je wězymustojnym wěsće), němski lud jane reparazije płaćicź njemóże. Sa 4 lěta pak dyrbimy 2½ miljardy płaćicź. Normalne dawki we Němskej w pschedwójnskich czasach wuczinjachu 15—17% ludownych dochodow. Zbytk z reparazijami pschiwuńkoł był njeby — hdy buchmy tute dochody dohalenyli. Pschibjerauje naschich ludownych dochodow dyrbi najprjedy pschez cźežku krisu a pótuź wjele pomalschu, hač je być to Dawesowa komisija z rěcźow naschich hospodarskich wjednikow a z naschich mjerodajnych wonkownych wuliczila.

2. Hdy by Němska stota dojeź w kraju měra a mohła kaž Franzowska 1870 swój wójnski dołg sarlaćicź, by naliche było. Němska by [illegible] cźeżu z jenym rasom wot była a ententa by swój hamtyn dołg, pentsje z tuteju pjenjesami sapaćiła. Wo tym pak jana rěcź buch njemóże a dołh dyrbi so jako hypotheka wobsadowacź. Dawesowy komitej někto rozsudźi komisiji 11 miljardow żeleźniskich a 5 miljardow industrijownych obligacijonow. To je hromadże 16 miljardow złotych hriwnow. Też móża so dopołdła pschidacź. Stóncźny dołh pak njepostaja. Pornjo normalnym płaćenjam njewuczinja tute obligacije zyle 40 prozentow. Po tym by zyły němski dołh na 40 miljardow złotych hriwnow wuczinjał. Pschi 1-prozentnym ćišnym wotwjaćenju by so 26 % sapłaćenje był. To pak nichże wjeźe [illegible] wostajene strachi, so su dźěle ludowego samożenja pschedate, ale stónca na suma pschichcze njeje postajena. To wobsćežuje wurjadne kapitalisowanje němskeho dołha, dyrbjeć nichtóż wobdźělene worschty najwjetschi sajim na tym měć. Naschi pschećiwnicy bychu hnydom swoje pjenjezy dostali, bychu jimi je dawli poniżicź móhli. Němska by wroćenje wobdźělenych krajinow a zebi jasno zwobodu w zyłym hospodarstwje zdała. Na pohlědku by też zwobodu w zyłej hospodarskej politiki, kotruż hač dotal entenca[illegible] kontrolowaja wobstarachu, dobyła.

3. Wobchodźenje naschich hospodarskich politikow njeje pschichodnje wjazy nascha samstna wěc! Jasnje prajł Dawesowa rosprawa, so je naschа tarifna politika nětk a też psched wójnu niz na rentabilitu żeleźnizow, ale na produktiwnosć ludowego hospodarstwa složena była, so je tak mjenowany „dumping" był. Wězymustojni pokasuja na tarifowu politiku żeleźnizow w Sjednoscenych statach a w Jendźelskej. Tam su żeleźniży zyle privatne. Wone njewjedźa, so ma żeleźnizarstwo w Němskej zyle hinajschi wosnam, hač w Jendźelskej z kanalami pschećiwnjenej abo we pschebohatej Ameriźy, hdyž ma hospodarstwo zyle hinajschi wuzitk, hač pola nas. My pak dyrbimy je wjele wyschschimi tarifami liczicź, a też so wjazy telko twaricź njebudża na żeleźnizach. Wězymustojni móże so schi tym na němske wuprajenja spuščicź. Němscy inwestrijelni su z bojoscu, so njechcyu jich wobsedźerstwo wobcežowali, pschcza na rozwicze naschich żeleźnizow pokasowali. Němska politika je wožebje sjobu do rukow nowje nolowesej banki a j bohom też do rukow „agenta za reparazijske płaćenje", połoženа. Pschisłajenje tuteho agenta je sa němske interesy dobre. Wukraj tyła nam pschego jasno pod nóš, so może nascha nutskowna bankowa móz pschi prawym pschiprawjenjenom wulke sumy za reparazijske płaćenja pschinjesć, dokelž sa wobnoše požćonku pschez njedobnosć hrivny žanu dań płaćicź njetrjebamy. Tola wschitke tajke pranjenja Dawesowa rosprawa njewuzajasni, wschitko je „agentej za reparazijske płaćenja" pschipokazane.

4. Wschitzy mali ludźo a dźěłacźerjo, kotrejž su we cźasu inflazije pódla dostawarjow renty a wobhedźerjow papjerjanje hriwny zyle damki a cźeże sa reparazije, stat ale, sami njeżli, su tez wo dobrosdaćzu jako hłowni nosćerjo wukwoleni. We lěcze 1921 je krajny hospodarske minister Schmidt namjetował, so bychu so reparazijske płaćenja a też polěpschenje pjenjeżneje hódnosće pschez hypotheku na wobdźěłanstwo pschewjalе. S tym by wob-

Listownje, pjenježne toški, wopytowanske tokši, pisanske mapy, pučowansc- kydby začne myjne łyzki ze špihelom, česakom atd.

T. Albert w Budyšinje

na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.

[illegible] kapitalisticzna niščoto poruja schčetkint worschtam [illegible] a sprawne wurtmanje pschinjesčto. Njedostatk[illegible] [illegible]ntazija pak temu napschečno dźěłasche. Tež Cunowo[illegible]stwo dźiwke w junioju 1923 cźeše tak rosdźělić, [illegible] tčežina na industriju a ratarstwo, tčežina na želes[illegible] tčežina na tworch atd. pada.

Nětčiše rosdźělenje je pak tajke:

Želesnitke tarify	40%
Industrija	12%
zo a tobak, monopol	
tworowe banki	48%

Wočewidne želenizy pak dźensa wjcho dale nječe, kaž pschetrjebarski bank. Tehodla smějemy jenož wutrołe želesnitke tarify, kotrejž bodża wěsu na schčenke worschby (na twory) [illegible]rwalene. S gynžto płaczenja nječe wobsedkerstwo 1/3, zamne 2/3 płaczi mały lud. Tute wobsedkerstwo widźi we rosdźělenju tež wobsedkerstwo. Pokalaja pak na to, jo wóje knjezerstwu pschi bruskich bankach tutu njeprawdu wuminacź, na pschikład pschi dotbowanych bankach.

Samjesowanje wojerskeje hudźby.

Wojerska hudźba je jo husto pschi kwjedźenjach prjedy sakasanych tajnych wojerskich organizacijow, hakenkreuzlerow atd wuzitk, demokratiskim towarstwam pak so zapowjedźa Demokratoju su jo tehodla pola knjezerstwa dla kronskeho pschihotowanja wojerskeje hudźby wobcźežowali. Na to je minister nimčoskatneje wobory porucźił, so we pschichodze wojerska hudźba njeźmě pschi kwjedźenjach politiskich towarstwow pjitkać, pschi druhich składnostnych dyrbi wona zdźiwku drastu wobleczena być.

Nemski sźěźk w Klejpedze.

Pohladnje daty su w Klajpedze (Memelu) spschihajanstwo wunjedźeli, kotrež je dźeń pschipowjedźenja źiwětowe wójny Klajpedu jako swobodny stat wuwołacź chcyka.

Sobustawom tuteho spschihajanstwa su zastupowuzy Nimcy pod wjedźenjom nimskich hakenkreuzlerow. Wjednikow pschihajanstwo su jasełi a do pschesyłyczenja mjali. Tśemsti dźenit „Ritas“ pitche: Wabdźeluzy dźiwku na dwě stronje pokupowacź. Jena cźerjoda dyrbjesche kasarty nabydnyć, druha polizajnar, banki atd. Wěchu so sprećeli, so jo naschanich sselbow smozuja. Spschihajanstwo jo nětkerzy dny pschedy wuzhadźi, kaž je plan do Rusa ji. Wjednikow runje w shromadźisnje sasachu. Pola sajatych jo bewsakima wo wolmyślenym statnym pschewróce namałachu.

Generalny straik w pólskej Schlesyńskej.

Pólska je hyšo dźěłcki cźaš w cźežkej industrijowej krisy. Pólska industrija njemóże swoje wudźěłki wobkyć. Fabriki su tehodla znjemóżne, dźěła sajatejcź a dźěłacerjow puschcźeć. Wobsedźerjo podkopkow w pólskej Schlesyńskej pytaju j poniżenjom płacźiwow swojich wudźěłkow nowych wotebźerjow dobyć. Potwisćenje płacźiwow je so na schodu dźěłacerjow stało. Tutym pak mjdu smjerschili a dźěłanki cźaš podlećchili. Industrijanki w nimskej hornjej Schlesyńskej su jim wšak tym j pschikładom byli. Dźěłacerjo njeźmu so podźělcheenu dźěławiznu cźaśej a nijčhej mdźe podcźišći, ale jo pschecźiwo wenn ke strajkom wobaraći. Hačrunje su jo kommunistojo strajkowcho wjedomistwa smozowali, nječe hacź dotal k njenaźwam docźho. Pólske krjeźerstwo so prajuje, njeź dźěłodawarjemi a dźěłacerjemi porazdźelowacź. Schwórčk su jo we Warschawje rosprajenja njeź wabiwšaj stronomaj wotmołe. Pólski dźěławy minister Darowski pschi sedźenju pschedwjdźiwa wjcheźeche. Wótrowański minister Kedron je swoju dowolenju pschetorhnył a je so schwórčk do Warschawy wrócźił, so wy to pschi jednanjach wuddźelił.

Knjezerstwo je to krucze rosdźělo, [illegible] [illegible] [illegible]

Rumunizy wojeźdy zastupjerjow w Bolharskej a Turkowskej, kotřiž někotre w Bukrešću na dowolenym pschebywaju, su rozkaz dostali, so bychu so bjez kondjenja na swoje słužbne městno wróćili. Tole porućenje je wulku bojozu psched njemčarami w Bolharskej budźiło. Ma so za to, so, dóndže-li k nim, Rumunska a Turkowska Bolharskej pomoc poskitnetej.

Ze Serbow.

Sobotu, 9. žnjeńca.
Kětna, wuznawarja

1547 žada khěžor Ferdinand zastupjerjow Łužiskich šěsćměstow před sobu do Prahi.

* 1821 w Hiršfeldze łužiski stawiznař Bjedrich Knot (Knothe).

Ty, Božo dawaš rosy,
wětr, dešć a čopłotu
zo zemja płody nosy
nam ludźom k wužitku;
tak wšitcy namakaja,
štož wšědnje trjebaja,
a krasne dary maja,
kiž čełko wokřewja.

Dha spóznaj też, dušow
kak smilny nas Bóh je.
Khwal jeho, kaž so słuša,
za tajke dobroty.
Haj, ja chcu z khěrlušemi,
će Božo, pozbožać,
hač budu z jandźelemi
ći wěčnu khwalbu dać.

Handrij Lubjeński.

Žadyn ćefu tak njekała,
Kaž ta smilnosć bjez dźaka. Radyserb.

Njedźelu, 10. žnjeńca.
Ławrjenca, martrarja.

1851 wučahuja mnozy Serbja do Australije, zo bychu sebi tam serb. wosadu założili.

Słyšće, kajke su to ćežke łóta
Kotrež tłóča ludźi teho swěta.
Wono njeje hórje šanem mužej,
Hač na kraju jenom' khudom burej.

W mlócy jahły, te su jara rědko,
Jenož běrny kóždy dźeń su nětko.
Joja, mjaso, bibaski a kulki
K jědźi łódom swjaty dźeń su wulki.

Čeladź mórći, hdyž je wjacy dźěła,
Štó dha njedyrbjał so při tym hněwać?
Ta mzda dyrbi so jej cyła podać,
Byrnjež dyrbjał nocy, wodnjo worać.

My dha chcemy naš khřiž dale nosyć,
Z dowěrnosću při tym Boha prosyć
Zo by wón nam dał po našim křižu,
Wšeho dosć w njebjeskim paradizu.

Ludowa pěsnička.

W Budyšinje, 9. augusta 1924.

— **Wo wjedrje.** Wczera wječor we 7 hodź. barometer 739, *hygrometer* — 3, *thermometer* we dnjo + 27. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer —1/2 thermometer w nozy + 15. Wuhladny na mało so pschihotowanje wjedro. — Wyschina lezi nad Jendželskej a bolhowjeczornej Franzowskej. Potajkim nam wuwjedrjenje lubi Nižina nad lodowym morjom. Kutšje 8. nichć. po św. Trojicy rano štónčko 4,41 khodźa a so 7,34 hodź. khowa. Měsačk skhađa popołdnju 3,48 hodź. a so we wolnuju khowa.

— **Telefonska powjesć wo wjedrje za julije nichćelu:** Pschestrječe deschćow, so wutwarjuje, štuhe wětry, w nozy jara khłódno. wodnio so pomału ochłodźi.

— Lětša je wjele smijžow. Jako maiđožska jenotka zwnosćerja w Dalizach wónbano do šminjazeho khłéwa słuži, nadeńdże šwinjo mocne. Wone bě módre pobožane. Jako ja pschičinu pytachu, nadeńdźechu we khlěwje šmijžu, kotruž tarašychu. S lěsnym zjanjom bě tale wafa do khłéwa pschichła. — Tež we šuhodnej Kschiwej Borschći je najskerje też jena šmijža krutu kupła. Kruwa mjeńsche bjez widomneje pschičiny na módro zaćełło wumjo. Tohodla mčnja, so je ju šmijža kupła. Dźo loni ju na tamnych stronach pod mjenom tajku jedojtu waku nadeschli.

S Bedhorcz. Naschego kubleraja Gröfu je ćěrje wohnjowe njeśboje potrjebiło. Sańdźenu fridźu pilne domoj wožachu. Wokoło 5 hodź. popołdnju bu dohladachu, so je je šwišłow kuri. Najderje je i elektriskich orotow schkrěža pschetkoćežka (Kurzschluß) a tłomu zapalika. Sa krótki čas je wulka, hałe psched někotrymi lětami natwarjena brózeń pšches zuko palesche. Bórzy pschihna 10 wobzorow i wokolnosće na pomoz. Wone bo prózowachu, wohenj na palazu brózeń wuśmjeśowazi. šćitož so jim też porodźi. Půdła stejaze konjenj je so jara wobšchodźił. Wlomjenje šmijžow nowu mócźazu maschinu, rěblowany wós, wschelaki grat, 25 zentnarjow žita, 90 kop rožki, 70 kop słomy, 15 wosow syna, powrjeslwo atd.

S Nachkowa pola Kulowa. Naschi hospodar je sandźeny schtwórtk knjes pschekupc Max Wels sa 870 hr. wotnajał. Wona je 1500 tórzow wulka. Wusche teho nam knjes Wels też pěnu pinowu sabawu wuhotuje a nasche lube hospody też pohabne njeje; pschetaj hospodu so muš na kraneršu hłuboku khmjelowehu, ma žónu kult zokrca, cjim wjetschi, cjim radscho k schalzy bruneho rady. Po pschenajezu hotowy japołała knjes hamtšk pschedstejičerja Mičl z Němzow nowonawolenehu gmejnskeho pschedstejičerja knjesa kubleraja Jana Makku do jeho nowehu sastojnstwa. Nasch knjes gmejnski pschedstejičerk je jemu i zyłej schadnej šerbšcej narěču podźakowa. Wošebje podźakowa so wotstupjenemu knjesej pschedstejičerjej Hernaschtej. Wón je šebi wo naschu wješ wulku sasłužbu dobył a je mjeno nascheje wšy knate sčinił też w schérokim špohčze. Wón je nasche dahnischczdowe kuki do pšódnych kuzow pschewoził. S daloka a schéroka su pschichadźeli šebi tónle skutk wobhladacź. We wobrasach a w silnje je so tale dźeławosć a mjeno nascheje wšy rosnjeło do schérokeho świta. To je dokonjak šerbski gmejnski pschedstejičer we šerbšcej wšy. Nasch nowy pschedstejičer wuprosy so šebi so swoje skutkowanje jeho podpjeru a jeho radu. Wón budże so prózowacź, jeho nadobny pschikład sćěžowacź. We Bożim mjenje swoje sastojnstwo nastupuje a w Bożim mjenje dźe je dale wjesć. Też knjes kubleř Jan Běhulca z Komorowa knjesa Hernaschta zastupi. Też my pschejemy wobčinej Boże žohnowanje a wjeselimy so, so maja nasche šerbske wšy tak nadobnych mužow.

S Warnsdorfa. Tu pschinjdźe k 64 letnej Kunzynej jeje wot njej dlěšći cjah sćěkleny muž. Dokelž bě ju wón hižo huscći'cho wobcerjował, njemadźeše so wona ničzo bohateho a chytre cjerpjacź. Pschedy hač móješche durje doscjahnyć, wucjeje Kunza revolwer a tři'li do swojeje žony. Wona pak móješche so hischće w prawym cjahu fthilicź, tak so wutrěli njetrjechi a so do ješćeny jary. Pschedy hač móješche mordać k druthemu rasej wutřelicź, dołcapnu žona durje a cjekny do jeneje druheje jstwy, hdjež so samkny. Hdyž Kunza njewuspěch swojeho samyślu widźeše, tři'li so sam, pschedy hač móješche jemu to něchtó zadźiwacź, do spanja. Wina tuteho krawneho skutka je mandźelska S Wósborka. Někto šmějemy też my sajo bórzy nowe swony. Stare pak su někdy, njeje hischće tak dołho, też Šserbow k šerbšcim Bożim słužbam wabiłe. Zehdom so we Wósborku hischće šerbjacy pschedowasche a lud bě pobožnischi hač dźensa Ale dźensa bydli hischće wjele Šserbow we Wósborku a wokolnosći. Se šerbšcimi Bożimi słužbami by so wjesće też stara šerbska pobožnosć wróćiła. Hdy sasłužba nowe swony też šerbšcim Bożim słužbam?

S Lukowa. (Był we wulkadnym wośnje.) Rěsnik H. běsche k ratarjej K. po jenecho była pschijschoł. Dokelž by njechciche hicź, cjzysche S. po rěstorac mužabla bóśeć. Jeho pomognik łyła mjes tym wyka šnicź. Na Calaniš'ej dróży bu skoczo hischće bźiwischo a pomognik słubi móz nad bykom. Tuton cźerje'che pšches wotewrjene durje do Secertez zoforowych klamow a rošbi z rohami schkleńzy wulkeho wulkadneho wołna a naczini 300—400 stotych hrivnow schkody.

Cyrkwinske powjesće.

Krajnozyrkwinske zhromadźeństwo w Budyšchinje na rózowej hasty 31. Njedźelu dop. 1/211 hodź. njedźelska schuła, wjeczor we 8 hodź. evangelisazijska zhromadźizna. Wutoru wjeczor we 8 hodź. swjatk młodźiny za rosšudź. Schćesćk. za młodźenzow a hrjebu za młode kolzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblišta hodźina.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měschćanska rada wozjewja: K pjećdźenjej wustawy wschich Budyšchišich wyschnoscow, 11. augusta 1924 dop. w 10 hodź. w realzy dowolamy šebi hischće junu pschepruwacź. Narěcź pschi swjatoczerkwnosći je knjes wokrjesny hejtman Rychtař pschewalk. Sastupne tkartk proshymy w naschej měschćanskej hlownej kanzliji, w radnizy po 1. schodźe, wokrjewjacź.

*

Měschćanska rada, wolizajski hamt, wozjewja: Njerjad, kmjeńe, a popjeł smě so jenoš na wotkładźenišich městnoscach hnjpacź. Njewobkedźomanjei so khłosta. — Tuczajnje je polnózny dźěl mlynskeje luki (Müllerwiese) sa hnjpanje popjeła atd. swobodny.

*

Měschćanska rada, wolizajski hamt, wozjewja: Kóžde wobkhad hacźaze a njewuzitne wuživanje měschćanskich khódnikow, wošebje jěźdźenje i wosami na nich, dale bólmjetanje atd., kulenje wobruczow a kolešow na městnach, kotrez sa to swobodne njejsu, je sakasane. Njewobkedźowanje so khłosta. Starišći su za swoje dźěći samolnicźi.

*

Měschćanska rada wozjewja: Po dogolnosći nutskowneho ministerstwa wulcźitaj twaćiki plan a městowy sakoń „Südwest" wot 27. měrza 1924 schkrni njedźele a wjarkownoliajskej kenzliji na zitnych wikach 31 we znatych wobkhódnych hodźinach sjamuje k nutsnohladowanju sa kóždeho. — Twaršći plan płacźi i tuhym wozjewjenjom jako postajeny.

*

Ham je k jtmanstwo wozjewja: Knjezstwo w Klukschu je na napominanje hamtskeho hejtmanstwa w Budyšchinje wo dowolnosć wodowoho hamta k poniženju wera płacźi Klukschanskim mlynje wo 30—35 cm proshyło. To je dla spěšnischeho wotbčźanja wulkeje wody.

Tutón namjet so po § 33 wodawskeho sakonja z napomnanjom wozjerja. Schtóž ma nješchto pschecźiwo tutomu pschewdawacu, ma jo najpokšišcho hacź 2 njedźeli po wozjerjenju na kamtske hejtmanstwo zapodacź.

Schtóž so w postajenym cźasu njezamołwi, słubi dalsche prawo k hórschenju

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. wobstamknjenje prusteho ministerstwa nastupajo wozjewjenja dnja wulkawy.

Kaž w pošlednich lětach, tak staj němkostatne a pruske knjezerstwo też lěta wobstamknyło, dźeń wulkawy, 11. augusta wozjewjecźi. Tuž so pschipomnjeo:

a) Wschitke statne a hamtske městna maju němkostatne abo krajne „horjoze wupjenkowacź.

b) Wschudże maju so hamtske swjedźenje motmenacź.

c) Statne šwédži pak so k tomu samerej pschisłuschołicź njemóža.

d) Sastupjerjo wobydlerstwa maju so pschepruwacź.

e) Wobdźelenje statnych sastojnikow so woczakuje.

We Wojerezach budźe swjedźen wulkawy pondźelu, 11. augusta, popołdnju w 4 hodź. na torhoschczu. Dr. Lenoir.

2. Sapiš khorhownjow w Lětnišim sarjadnistwje, kiž maju prawo, lekařskich praktikantow pschijimowacź.

3. W Mlečzowje su wuhwoleni: wjesnjanosta Khorla Domaschka, lawnikaj Korla Nowak a Lenowěr Kubiz, zastupnik Jan Packow.

4. Pucź z Kolschiny do Ptačzez je dla wuporjedźenja sawrjenj.

5. Do wubjerka k postajenju pschemysłowehu bawka Kluschcju:

1. pschedsydnya dr. Lenoir,
2. městowypschedsydnya wuhotschi sekretaŕ Hoffmann,
3. pschekupc Engel z Wojerez,
4. kubleř Rittermann z Kulowa,
5. twarz Krawc z Njedźichowa,
6. kubleř von Götz w Bukowcu,
7. wjesnjanosta Kunka z Wujezdu a zastupjerjo pschekupc Oskar Klein z Wojerez, twarz Jurk se Sdźarow, pschekupc Kuhnert z Njedźichowa, rěsnik Metasch z Bukowca, direktor Habekuš z Budworca a hołcezjař Pawlik z Wojerez.

Towařstwowski powěstnik.

Wšostudentsko-ludowy zjězd w Hornjej Hórcy. Posledni dźeń do skhadźowanki. Štó nima hišće lisćik? Dźensa móžeće sej hišće tajki kupić, pola k. Janaka abo w Hornjej Hórcy samej w Hensleo hoscencu, jutře njedźelu pak so hišće předawaju lisćiki hač do 4/5 hodź. w serbskej khofejownji w Budyšinje. Płaća za I. městno 1 hr. za II. 80 pj. a za III. 50 pj. — Lubi Serbjo, přińdźće tam wšitcy, podpjerajće přez to swojich studentow a pokazajće, zo so krnće k Serbowstwu dźeržiće.

Zarjadnistwo hłow. skhadźowanki.

Serb. ludowy orchestr. Za zjězd skupinow zwjazka spěw tow. 24. aug. w Njeswačidle je jenička pruha: njedźelu, 17. aug. dop. 1/210 hodź. z dypkom. Wšitcy dujerjo, potajkim też klawěr a floty su naležnje přeprošeni. Njebudże pruha dosahačnje wopytana, njemóže orch. sobuskutkować. Na programje orchestra steja slědow. čisła: 1., Rjana Łužica. 2., Hanka budź. wjesela! 3., Lubka lilija. 4., Hdyž bratřa, bližša hodźinka! 5., Duša, ach duša! 6., Kak stupa so łóstnje. 7., Hodowna. 8., Sokolska. Noty njech so njezapomnja. Wšo dalše ertnje. Bjarnat Krawc.

Jednota „Sokol" w Panšćach ma dźensa sobotu wječor 1/29 hodź. zwučowanje na žurli. Jutře njedźelu pop. w 3 hodź. zeńdźemy so we Wotrowskej šuli a zwučujemy zhromadnje z Wotrowskej Jednotu lohku atletiku. Kóždy dyrbi přińć.

Starosta.

Spěw. tow. „Sokolik" w Sowrjecach. Serb. stud. je nas přeprosyło, zo bychmy so pónđelu, 11. awg., pop. w 4 hodź. na wulčé na Čornobóh, a wječor we 8 hodź. na wjesełej rejcy w Sowrjecach wbždźělili.

Předsydstwo.

Jadnota „Sokol" w Ralbicach ma srjedu, 13. aug., wječor 1/29 hodź. zwučowanje. Zwjazk. zwučowař.

Sokolska „Jednota" w Porśicach wuhotuje njedźelu 17. aug. swój prěni załožeński swjedźeń. Započatk je w 2 hodź. Nadrobniše so hišće w Serb. Now. wozjewi. Wše sokolske Jednoty a wšitcy přećelio serbskeho Sokoła so na tutón swjedźeń přeprošuja.

Starosta.

Komorowske Sokolki změja wutoru wječor zwučowanje. Hłowna načolnica přindźe je wučić. Njech žana njewuostanje. Hłowna načolnica.

Spěw. tow. „Meja" w Radworju ma njedźelu, 10. 8, hłownu zhromadźiznu pola Delanec. Započatk pop. w 4 hodź. Městopředsyda.

Serbske studentstwo předawa zastupne lisćiki za skhadźowanku njedźelu, 10. augusta w Hornjej Hórcy, w Budyšinje pola knjeza G. Janaka „Serbski dom", w Hornjej Hórcy w Hänslec hoscencu, pola serbskich studowacych, njedźelu 10. augusta do 4/5 hodź. w serbskej khofejownji w „Serbskim Domje w Budyšinje". Płaćizny 1 hr., —,80 pj., —,50 pj.

Zarj. hłow. skhadź.

Wšěm serbskim towařstwam. Přich. njedźelu, 10. VIII, budźe wšostudentsko-ludowy zjězd w Hornjej Hórcy. Přeprošujemy čłoćene towařstwa wosobje wutrobnje. Přińdźće hromadźe! Skazajće sebi też zastupne lisćiki z časom, zo byšće sebi hišće dobre městno zwěsćili. Žane towařstwo njech njewuostanje, z najmjeńša zastupjerja pósłać a to hižo na hłownu zhromadźiznu studentstwa ze swojim serbskim ludom Serbske Studentstwo.

Serbske Studentstwo! Lubi sobustudowarjo! My zhromadźimy so wšitcy w 2 hodź. pola Serbskeho Domu w Budyšinje, a 1/23 hodź. při mosće před Hornjej Hórku na našu skhadźowanku. Njech je tam kóždy z dypkom a wšélc. — Lubi sobustudowarjo, njezabudźće so wo myto sobuprócować, kiž so Wam w S. Stud. č. 7. lubi. Zarjad. hłow. skh.

Serb. tow. „Počórnobóh" w Sowrjecach. Serbske studentstwo přeprošuje nas na pónđelu, 11. augusta, pop. w 4 hodź. k wobdźělenju na wulšće na Čornobóh a we 8 hodź. na wjesełu rejku w Sowrjecach. Bohate wobdźělenje lubych sobustawow wočakuje předsydstwo.

Wšitke tow. spěw. zwjazka su prošene, so na zjězd do Njeswačidła njedźelu, 24. t. m. pòknje přihotować, wosobje też wšě postajene spěwy dokładnje přeć. Jurij Słodeńk, předs. hudźb. wotrjada M. S.

Bjarnat Krawc, hudź. dir.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleť, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnoy, — za mawšitki: A. Dučman, w Budyšinje.

Wšostudentsko-ludowy zjězd w Hornjej Hórcy

10. žnjeńca 1924

w 3 hodź. pop.: hłowna zhromadźizna.
½6 hodź.: wumělski koncert.
w 8 hodź.: dźiwadło (Burska krej) a potom reje.

Wšitkich lubych Serbow z blizka a z daloka hišće raz z tym nanajwutrobnišo přeprošuje

D. k. Błota, t. č. hł. starši
kand. přěd. zast.

Towarstwo kat. młodźencow w Baćonju

wuhotuje pjatk, 15. augusta, wječor ½7 hodź.
w Měrćinkec nowej sali w Haslowje
ewój

11. założeński swjedźeń

Hraje su wulka hra: „Janota Wićaz“
w originalnych kostumach k. Fingerlosa w Budyšinje

Reje jenož za wopytowarjow dźiwadła.

Wšitcy lubi Serbjo z blizka a z daloka, wosebje naše bratrowske towarstwa, so z tutym wutrobnje přeprošuja.

Předsydstwo.

Lehmannec konditornja a khofejownja
w Budyšinje na serbskej hasy 8
Widźenjahódne městnosće za hosće
najlěpše konditorske twory
wosebitosće:
torty, lód, wysoki tykanc
wšědnje ½3-6 hodź. wumělski koncert
8-11 „

Hosćenc w Haslowje.

Jutře njedźelu, 10. augusta, su **pyšne reje.** Přećelnje přeprošujetaj

J. Měrćink a mandźelaka.

Hosćenc w Šunowje.

Jutře njedźelu, 10. augusta, wječ. we 8 hodź.:

reje. (Knježny wola.)

Přećelnje přeprošuja Knježny. Hosćenc.

Přelosowanske wěcy

we wulkim wubjerku
(towarstwa dostanu wosebity rabat)

pukawy (Luftbüchsen) so wupožčuja.

Seelenfreund & Co. w Budyšinje
při měšćanskim dźiwadle na lawskich hrjebj. 12. — Tel. 222.

Kedźbu! Kedźbu!

Mamy dźělbu trjebaneho, zacynkowaneho železoweho grotu na předań, kotryž so jara derje

k Wobhrodźenju skótnych pastwiščow atd.

přihodźi. **Płaćizna 15 pj. za kg.** Płaćizna za wikowarjow 45 pj.

Měšćanska milinarnja w Budyšinje.

Předźěłanja kožuchow

prošu, zo bychu so nětk hišom přinjesłe, dokelž ma so při pozdźišim wotedaću ze zakomdźenjemi dla přepjelnjenja ličić :-:

Kožuchowy dom Arthur Flegel nasl.

měješel Paul Zimmer, kožuchařski mištr
Telefon 453. w Budyšinje na khěžor. drózy.

Dentist K. Pehse

5 na kamenatelnskej hasy **5**
telefon 1072

wotměwa zaso rěčne hodźiny.

Narunanje zubow — plomby — čahanje zubow
Wothladuju wšě sobustawy khorobnych pokładnicow.

Wulki ludowy a zwjazkowy swjedźeń

Hornjołuž. třělskeho zwjazka w Budyšinje

na třělniku wot 16—21. augusta 1924

zjednoćeny ze swjedźenjom přez 500 lětneho wobstaća Budyšskeho třělenja, 50 lětneho jubileja Budyšskeho uniformowaneho třělniskeho korpsa a poswjećenje khorhoje tehosameho.

Wšitcy wobydlerjo Budyšina a wokoliny so k wobdźělenju přećelnje přeprošuja.

Swjedźeński wubjerk.

Wulke ludowe a dźěćace zawjeselenja.

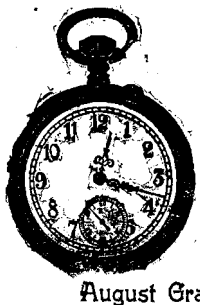

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenym wobydlerjam w Rakecach a wokolinje wozjewjam, zo z dźensnišim dnjom w Rakecach w domje k. klampnarskeho mištra Alfreda Barťša

skład časnikow, złotych, slébornych a optiskich wěcow

wotewrju. Budu so khutnje prócować, mojim česćenym woteběrjam jenož najlěpše po solidnych płaćiznach poskićeć. Prošu wo wobhladanje mojeho składa a wo podawanje waženych nadawkow.

August Granz, časnikař a złótnik
sobustaw „Alpina“, němskeho časnikařskeho družstwa
w Kulowje.

Hudźbne instrumenty

mištrske husle

Truny: A 2½, čehnjenja 30, 35, 40, 50 pj., D 25 pj., G (wopr. slébro, zamk.) 1,50 hr., ze złotom 1.— hr.
Intnowe bauty (Lautenbänder) atd.
mandolinowe a gitarowe truny,
platy najtuńšo, tež na podźělne płaćenje
Wuporjedźenja w samsnej dźěłarni.

Herbert Wasser we Wojerecach
hudźbne instrumenty — plana — wupórjedźenja.

Wot **soboty,** 9. augusta, stej wulki transport, wysokosućelnych a nowodójnych rańšopruskich

krumow a jałojcow

jara płaćizny hódno na předań.

Hermann Priemel,

wikowař z plahowanskim skotom
Telefon čo. 4. **w Kulowje.** Telefon čo. 4.

Wulki transport

młodych, čežkich, wysokosućelnych, oldenburgskich Wesersko-runinowych a rańšofrizkich

kruwow a jałojcow

kaž tež někotre **zapisane byki**

prénjeje rjadownje su zaso dóšłe a staju je po skónčenej kwarantenje płaćizny hódno na předań.

Poručam z dobom transport
oldenburgskich 2-lětnych zrěbcow
prěnich plahowarjow kaž tež někotre
dźěłanske konje.

Rězny skót so jako płaćenje přijimuje

Paul Mierisch w Kamjeńcu.
Telefon 428.

Z napłaćenjom z hotowymi pjenjezami wo 15000 hrlwnow

pytam hosćenc kupić.

Nadrobne poskićenja na

Ernst Raue w Budyšinje
na Hońcu hasy 32.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 5.

Pytam trjebany, derjazdźerjany

bencinowy motor

jeli móžno, system „Brückner“ 4—6 PS, abo tež k zamjenjenju na elektriski motor. Bliše je zhonić we wud. „Serb. Nowin“.

Pytam

požčonku wo 500 hr.

na 1. hypoteku. Zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin.“

Stajenja abo přestajenja khachlow, wóhniščow, kołołow

wuwjeduje swědomidźiwje a tunjo

Georg Rölke w Budyšinje
na Mužakowskej drózy 29.
Běch 15 lět jenož w najwjetšich wobkhodach w dźěle.

Poručam

z nadawkom

motorski wolij	Staufferski tuk
mašinski wolij	vaselinu
centrifugowy wolij	kołmaz
kožowy wolij	kožowy tuk
cylindrowy wolij	

K. Reinhold w Bóšicach

pola Njeswačidła.

Zastupjeŕ

serbskeje rěče mócny, kiž je pola privatneho wobydlerstwa derje znaty, k předawanju vulkanisaciskeho aparata, kiž kołojězdni nuznje trjebaja, so pyta. Dobra zasłužba je wěsta. Poskićenja na

Vulko-Werkstätten, G. m. b. H. w Budyšinje
w husarskej kasarnje.

Dentist H. Hausfelder

w Budyšinje na Moltkowej drózy 14
wotměwa rěčne hódź. jenož wot 10—6 hodź.

Narunanje zubow — plomby — torhanje zubow.
Wothladuju sobustawy wšěch khorobnych khasow.

Přiloha k čisłu 185 „Serb. Nowin“

Sobotu, 9. augusta 1924.

Wójnski pomnik.

(Wobras se wzp.)

Jednory kamjeń ſ łuſtſ'eho lornowza a na nim ſwjatu ſ'ichi. Koło wokoło nježne drótki. Hewak je ſiwa ſwjata měſtno'eſ ſ cſeſtwjenym pěſkom pokſywana a ſ kerčžkom wobſuhena. Tſi ſtare liwy ſtražiju pſ'ched zyrkwju nad pomnikom, ſchm'otaja a ſcheptaja ſe faſtarſkich a nowych cžasow a ptačkata cſičžoła w jich hałoſach. Sedymnaćže rjeſowniſkich mjenow je do kamjenja wurinkanych, ſedymnaćže dobrych ſtórnych wjeſnjanow je nam wohidna wójna wubiła. A to w najrjeſ'ichim ſeſerwje ſich živjenja.

Kaž błyſk ſ módreho njebja trjeſchi naš powjeſcž wo wójnje a ſtaji zyku wjeſ'u na hłowu. To běſche roſhorjenje, njemér. Tamna ſobota woſtanje kóždemu wo wopomnjeſcu. A kajke kemſchenje potom nj:dźelu! Zane wójſ'o njewoſta ſuche. Kajſe roſžohnowanje, dopowjedanje poſledne bożenje! Pſchipowjedźenje wójnu ſe wſchěch ſtron. Och, ty luby Bože w njebjeſach, kelko rukow ſu ſo k tebi połdźhnyło w tutych roſhorjenych dnjach. Teho běchu ſebi roſkładni wótcže, bjeſe Bože ſe pomocy dyrbjeſche Němſka p'ch:trać. S mětłow nimo cſiſtich wjeſkow jédźeſche jedyn wojeſki cžah za druhim. Wſchudże ſ nich patriotiſke ſpěwanje. S ſkiwałkom ſo mobiliſowałche. Mnohi hižo dožałacž njemóžachu, ſo móhli ſobu. Sčamo ſchédźiwe beležanoju pſchimachu do ſtélbow, ſo bychu drohi a preze ſtrałowali a akota ſe ſkotym łožili, ſchtož běſche jenož tajki njeſpcžełeſki trik. Powěſcže wo dobrych pſchikładžachu napſchemo, byrnjež wſchitke wérne njebyłe, twjerdźiſmy papadachu. Ruſnow popadźechu a ſajachu po ſtarſnjazach. Khorboje ſmahowachu ſo wjeſkete w powěſkje, ſwony radoſcžiwje ſwonjachu, dźeſi mejachu ſhwobodne dny, hdyž powinnoſcže cžitachu ſ biblije a ſe ſpěwarſiſch dźakne pſałmy a kérluſche a w zyrkwjach a ſchulach ſwjeſchachu ſo dobrycža.

Ale jeneho dnja pſchiſkwata powěſcž wo prěnim wjeſnym woporje — Schoſcžij Jan je w Franzowſ:ej padnył a ſwoje młodušch'e žiwjenje pſchiſadźił. Ruceže ſo tuta trudna powjeſcž po wſej roſcžeži. Sſwérny herbſti pachoł — ton dyrbjał mortwy być? Teho njedyrbjeli jenże wjazy widźeć? A halle wobhej ſtarſchej! Dny dołho wostachu jně na polu ſtejo. Tak rudźachu ſo a ſarowachu wo ſwojeho lubeho duſcheneho Jana. A hižo naſajtra dóſłuže druha hróſbna powěſcž. Młodu mandźelſku porały k ſemi. Kaž mjeczj bołoſcžnow pſchekłó ji wutrobu. Włomałche w ſžłłach a zyła wjeſ njej. Wſchitzy bjerzechu podźeł na ſtruchkym podźenłjenju. A ſedymnaćže łałow bu wjeſła do trudoby a bołoſcžnow ponórjena. Kelko roſbitcho ſłowa bu ta cžaſ łoźniły a po niej wopłakaneho! Na frontach drje dźeſche doprěd'a. Ał dołhoſcž cžaſa a pſchewuł'a ličžba njepſchećelow dyrbjeſche naš roſdźerbjeć. A tuž bjes dźiwa, ſo ſo wſcho do hromady ſłoma.

Stónčnje wrócžiſchi ſo ſaſu — brodaczi, ſarokeženi, bruni wojowarjo. Domoj k ſwojim ludźom, do róđneje wjeſſi. Zane ſwjatoczne witanje, zane ſławne wupkanje, zane wjeſele ſwonjenje, kaž běchu ſebi mnoſy pſchi wotchadźe to wumołowali. K hodam cžaſnu hižo pola mačerje być. Schtyri a wjazy ſandźecžu. Cſiſche, bjeſe wulkeje harv p'chinkźechu domoj — dźenſka tón, jutſje druhi. Wo'oło duri jednora girlanda a wěnz ſ napiſhmom: „W Bohu ſi ſawdawany ruku.“ — Hdyž běchu tak daloke wichitzy domoj ſo wrócžili, nětko hałke widźachmy naſtate dźery. Jedyn hiſcheže tradałche w rutſnu ſajeczu. Po ſwojich dopiſach pał mějeſche ſo bór'y wrócžeſ. Tak ſo ſta.

A byrnjež we w'chelakich róžach drimali cſi ſedymnaćže rje'ojo, tu w ſwojej wjeſy ſu wſchitzy ſaſo hromadźe. Wſched zyr.wizčhu pod ſtarymi lipami, kotrež ſóđeho wofebiče wot małoſcže ſmajachu jako małe dźecžo, jako konfirmandu, jako młodeho pachoła, ſóđła tež jako pyſchneho nowježa a narożenju — tu ſo w'chitzy ſaſy ſetkaja a ſeđu. Po rjadu, kaž ſu ſwoje žiwjenje ſa lubu wotczinu wopłowali, ſteja w němej rěcži kapiſanik. Njedźelu abo dźeławy dźeń wjeczor, hdyž ſopot dnja a cžiwilowanja ſandu, ſteji ſtaruſchka mačerka, ſchédźiwy nan, ſtruchła wudowa, drobnuſchke dźecžo abo druhi pſchiwuſny a ſpomina we błubokich myſlach a ſ cžichim pacžerjom na lubo drohcho w dałoſcži zu'bje. Rosrěcžuja ſo ſ wudhpannymi pižmikami a wótrežja ſebi ſtradźinu ſyłu. A w lubej mačerſtſcžinje ſ nimi rěcža. Wſchě mjena, napiſane a tróſchtne ſłowa ſu w ſerbſkej rěcži ſpiſane. Kak dyrbjachu Sserbja wo to wojowacž. Ryczerkubleſ'i najeuf — wſo Němz — je'o ſaſtojniży a wotwitżni Sſerbja ſchadnu jenoż němſki pomnik. Ale wulka wjeſ'cžina wjeſnjanow wobſta na ſerb'kim a paroważe raźſcho poddyeru ſrjeſeho dwora. Rjechachu ſo pſchi:hrěſcžicz na ſwojich ſerb'ich pſchiwuſnych kaž w druthich wjeſach. S poſledniym ſerb'ſkim ſłowom w ercže cžehnjeczu do bitwy. A ſ němſkim dyrbjeli ne nich ſpominacž w dałoſej zuibje! Ně, teje haniby Nędźeſcženje ſwojim ludźom drohim cžiniez njechachu. Wożadny ſarné pomnik ſłodnje ſerbſki poſwjeczi.

Tam a ſem leji młodny wěnz abo ſteji nežna wotka p'chi pomniku. Běſche dźe dźenſka jeho narodny abo poſmjertny dźeń. Wjeſe a p'chiwuſni haja ſebi drohomy dłeczk. Dźerża jón cžiſty a w rjadze. Tez zuby wołtawaju ſtejo. Byrnjež wſchě mjena wucžitacz njemóhli — mjenujzy ſerbſku rěcž, — widźa tola, ſo je wjeſ ſedmnacžoch wopruwała. Mukhmałuja ju, ſo na telko cſeſcžownoſcže pſched ſwojim. Njedźelu ſpominachmy na wjeſnych rjeſow. Sſwjatoczność ſo wuheſkowa. Sſo rěcžeſche, ſpěwaſche a ludźeſche, wěnzy ſo kładźechu a w němych ſłowach mějachmy rozmłowy ſ padnjenymi. Woproſnjene mjena wožiwjachu a rěcžachu k nam. A rěcža dźeń wote dnja jenu mózgu, ſkutnu, ſajimnu, jadriwu rěcž.

Jednory kamjeń nas'ch pomnik — a tola kelko lubo ſcže a dźakowanoſcže teži w nim a wokoło njeho. Mała wjeſcžejčka dże, ale w nałeczu ſarjaduje ſahrodnik w'cho ſaſy rjenje a wſeſnjenjo ſtaraja ſo wo dal'ſche. Porjadnje budże ſo kóžde łeto prěnju njedźelu ſrjenja mała ſwjatoczność wotmětowacz. Sſunjetmu njedźelu połoji wjeſnjanoſta (nětko mężcžnoſta) w mjenje wjeſnjanow ławrjenzowy wěnz pſchi pomniku. To wſcho ſu pwonkowno'eſe, tola rěcža, ſo na ſwojich drohich rje'ow njeſapomnimy, ale ſu dale žiwi w ſerbſkich wutrobach.

Zapóſłane.

S Worłcž ſo nam pſchſe: Njerjany dohyuk mjeſeche hewak we wſchém derje poradźeny wopomnjeſi:i ſwjedźeń ſa naſchich ludźach padnjenych ſaúđženu njedźelu. Jednora ſwjatoczno'eſ pſched wójniſkim pomnikom wotmětwałche ſo mérnje a ſ ſpokojnoſcži w'chich wobdźelenych a ſawoſtaji hłuboſ ſaczíſcžeſ. Jenoż němſkemu ſararej Goerlichej, domjazemu duchownemu we Worłcžanſtej ſhorowni, błuſche dwélenna cžeſej, ſo je dobry ſacžiſtſcžeſ ſ'ajk. Sſ. bjerwdomnje a twjžadaju ſtwpi pſched wobſtadneho ſararja, kij nimo dźeſche a dź ſerbſku rěcž pſchi pomniku mél, a praſcheſche ſo jeho, harž je němſku wopomnjeſſu rěcž ſakopał. Dokelž wo tym niežo njewjedźeſche, ani wlišva na porjad ſwjedźenja mél nieje, dyrbjeſche wſo tuto praſcheſnje, na wopaczny adreſu ſtajene, wotpokaſacž. Na to porokowałche jedyn „Němz“ ſerbſkeho połhoda, kij hewak w'cho ſerbſki ro'eni, wożebje, hdyž ſo pjenjezu ſaſtužbu wot Sſerbow jedna, ſo ſo njeſłuſ'ane „tróſchtne ſłowa“ w němſkej rěcži prajicz ſměje. Na kotrejžkuli ſo wobroczi, ſi porjad ſwjatoczności poſtajicz njemóžachu. Njedźiwajo na to, ſo dyrbja Sſ. wója pſchi taſich a druhich ſwjedźenjach wjeſelha jenoż němſke předowanja a rěcže ſłuſchecž — pſchirunaj Nałezy, Njeſkaczidło a druhdże —, je ſo tutón njerjany wukrup po ſdaczu ſ wotpohładom pſchihotował. Farał Goerlich je ſo hižo pjatk łudźom wuprajił, ſo budźe njedźelu roſkora („krach“). Tak ſo ſta, ſo je tutón Němz (!) — połhadźuje ſ Hornjeje Schle'ynſleje a rěcži tež běžnje połſki — duſchu nap'checzźownebo hibanja wo wžu a-tuž je na cžaſu, ſo ſo ſerbſka ſławnoſcž ſ nim bliže ſabéra, tež druhich wježow dła.

Hiba ſo chže ſe ſwojim njeherbſ'im cžinjenjom ſwoje hižo fhétro łakłate ſtejnischcžo ſtruczicž?

Tuto žadanje ſa němſkej rěcži pſchi pomniku, hdyž ſu w'chitzy pſchiwuſni padnjenych Sserbja, herb'i móža a rěcža, mjenowaſche wołtadny ſarał ſ dobrym prawom fanatiſke, hdyž běſcho ſo jemu ſ napſchecžiwneje ſtrony fanatismus wumjetował. Na to ſo ſarał Goerlich na njepſchiſtojne wa'chnje do njeho da a jemu pſchede wſchémi ludźimi hroſeche, ſo ſmeje wěz hiſcheže njeluboſny dojnk. Wón abo jemu błiſko ſtejaza ſtrona je tutón wuſtupk ſtrowiſzn někto do Kamjenicžeho dźeńca łapodała, ſchtož je wěſo ſa njón witana pomałka. Tam ſo piſa njeſ dru:him: „Njech ſcherora ſławnoſcž ſhoni, ſo Němzam tu w němſkej wótczinje ani p'chi pomniku padnjenych rěcžecz dowolene njeje . . . Nadźijomnje ſaběra ſo hiſchcže hamtiſke hejtmanſtwo ſ tym, ſo by taſ'emu njep'checzeſtwu w pſchichodże ſadźiwało a jeli trěbne, pſchiſłuſchnje ſkłoſtało.“

Tak woła dopiſowař hižo nětko wyſchno'eſ na pomoz, ſo by Němz (!) w ſwojim kraju „ſ ſwojenu prawu“ dójſchoł. Hdy buchu ſo Sserbja dyrbli dla njewodźewanja ſwojeje rěcže w ſławnoſcži ſódły raz hórſchicz, to bychu němſke wy'chnoſcže wjele dźiwa mełe. Ale Sserbja mjeſcza, byrnjež ſo jich mačerna rěcž, kotraž je też jim ſtrowa, bóle teptała.

Njech ſcherora ſławnoſcž tež nětko ſhoni — chyžkuły hewak wſcho ſ pſałchejcžom ſchcheczańſkeje lubo'eže pſchikrycž — ſo je ſarał Goerlich 4. mejc rano pſchi wotſtarju Sserbow napominał, ſo njebychu ſerbſku ludowu ſtronu wolili. Njedźiwajo na to, ſo je ſakoniſzy duchownym łaka'one, w zyrkwi pſchi Bożich ſłużbach ſo nekajſn politiſſnu ſtronu abo pſcheſcžowo njej agitérowacz, je ſo ſarał Górlich ſ tym ſało njepſcheczeſ Sserbow poſłał a budźemy jeho w pſchichodźe tež jako tajkeho wobhładowacž. Schto naſchi němſkonacjonalni Sserbja praja, hdyž jeho politiſke wuſnace ſhonja, kotrež bo ſcžłowanych ſłowow dra'eſi: Hdy by ſo mi nechtó wuſpowědał, ſo je němſkonarodnu ſtronu wolił, teho njebych notwjaſał.“ Wo ſerb'im ludźe ninma nichtó wuhkokeho ménjenja. Tak je ſerbſka mſodoſcž, wożebje we Worłcžach a wokolinje, njeſchwarneho ſiwjenja winował a to pſcžomnje nu duchownu wyſchnoſcž. A ſerbſkim duchownym porečnje w tutym pſcžmje, ſo k temu njeſcža a niczjo njeczinja. Dale wunoſchuje, ſo w jenej Worłcžanſtej ſuchowej-jamje — ſ teho widźimy, hdże wſchudże ſrjeſi nóž tyka — praeventivne ſerbſkič ſadźiwanju poroda) w hromadach namałak. (S tutej wězu ſebi ſo hižo kriminalna policija.) Potom powěda, ſo je jemu jedyn łekař (!) prajił, ſo je wjeſtſki dźeł młodoſcže ſexualtže khory. Pſchiſtojne ſwójby pſched nim durje ſamkaja. S Limbacha, hdźeż je pſchedy ſtuthował, je ſwojeho njehodneho cžinjenja dla prječ dyrbjał. A dokelž ſuchowna wyſchnoſcž njewidźeſche, hdże ſ nim, je jeho tak dołho do Worłcž tykła. Nichtó wo njeho njerozdźi. Duchowna wyſchnoſcž chże jeho rad wotbyczž, tež ſrdźitne ſnjeſłowo. Ale njebiba ſo prječ. Rad wopytuje ſławne reje, pſchebywa hłuboko do nozy a njeſapłaczi ant ſotłupa. Wobeju dla ſławny pohórſchk wubudźeže. Sa ſebo cžaſ ſo nicžo wjazy herbſki w kapali ſw hrobownej zyrkwiczźy) njeprědźe, łpyta też tomu łodźewacz, byrnjež ſakoſeſka, hrabinka Monika, to Sserbam ſawoſtajiła. Tehodła je na cžaſu, ſo Worłcžanſki proch bórhy wottſchaſe a tam dźe, hdźeż maja wjazy ſrolmunjenja ſa jeho „roſtwórtkowaze idźeje“. Potom njech ſebi Worłcžan'y Sserbiu krucže a ſ dorafom herbſkeho duchowneho žadaja. Njech ſebi njedźadźa tajſe ſanjechanje ſwojeje rěcže na Božim měſtnje wjazy lubicz. S mozu cſiſcheſi ſo němſki duch do naſ. Jenoż pſchipádała chżemy napomnicz, ſo tutón němſki ſarał ſpyta jenicžke wjeſne towaſſtwo — ſ 95% Sserbow wobſtejaze „Männerverein“ — pod ſwój němſ'i wiliw ſwjeſcž. Ale wjeſni Sserbja maja ſtrowehu ro'umna dojcž, ſu jeho w prawym cžaſu ſpóſnali a nochzedźa wo nimi nicžo wjedźecž. Kak je pſchcžiwo Sserbam ſmyſlenj, pokaża pſchi poſlednich wólbach do němſkeho ſejma, hdyž naſajtra pſchecžiwo herbſkej lndowej ſtronje ſhromadźiłu powoła. Ale běſche tam ſamkniże. Sserbja, a Worłcžezanja wobſeže, maja pſchicžinow doſcž, ſ tutym ſłużobnikom Božcho ſłowa njeſpo'ojni być, dźiwaju na to, ſo hiſchcže mnohe druhe wězy njeſpokojnoſcž wubudźuja. A tuž je łépje, ſo ſloro a łépje dy. Njech je jemu tuta epiſoda ſiwjeńka ſ dopokazom, ſo Sserbja we wſchém na ſwój tepłacz njedawaju. Njedźiwajcžu-li naſchi njepſcheczeſ:jo ſ njeměrnoſcžemi do němſkeje ſjawnoſcže ſchli, dha dyrbjmy też njeczeſli. Ale Sserbſka cžeſcž ſebi žada, ſo ſo ſkónczje zyke cžinjenje njep'checzeſſke ſtrony wotkwje. *

Přiłopk.

* Pomjatk rybjazych wakow. Najnowſche pſchewyſkowanja ſu pokałate, ſo ma ſtanu rybážá wałka pomjatk a może ſo wotczahnuczź. Waki ſo do T podobneje ſchkleńzy ſcžiniczku, tak ſo mózacžku ſo jich hibanja wobſledźowacz. Hdyž woni nětko na měſtno pſchinđźechu, hdźeż ſo ſchkleńza ſhtbnje, łkſeſche jena połojzta na prawu a druha na łéwu ſtronu. Měſ ſo ſłabu mitinowu prut wuzi, ſ kotrymž wałi, kotrež na łéwo łſechu, małe, nojſterje njeſpodobnu mitinowu ſtork dostachu. Najprjedy njewjedźachu wati, cžehto ma to wojnamjenjecz, ale hdyž běchu 299 rażow pſchi cſiſenju na łéwo tutón ſtork dołtali, wobroczichu ſo droha wſchě na prawu ſtronu. Hdyž ſo potom ſamſnju ſtork pſchilezuje na prawo wubźeležeže, nmwukmyżu wałi hižo pſchi 60 raju na łéwo wobroczicž. Woni běchu ſebi nětchto ſ tych njeſpodobnych naſhonjenjow ſpomjatkowałe a ſ teho wułki, tak ſo druthi ras njeże prjedy njedźachu, kaž mója ſtorkam ſ pucža hicž. Rybjażaje wałi nimaja žana moły we cžłowjeſkim ſmyſle; ale jich cžanu wobſteja jenoż ſ rjada małych moſhowy ſkaczkow abo moſhowych hrjeżiſchczkow, kotrež ſu mjes ſobu pſches moſhowe nitki ſwjaſane.

* S Ruſny (Neiß:). Z kłoſtny njeſtukk zadaſche ſebi dwaj woporoj. Hdyž ſchtwórtk wjeczor pſchi:łuża Derbſker ſ Ruſny a jeho bratr a korczmaŕ Ternka ſ automobilom ſ Wrótſława do Ruſny jědźechu, dyrbjachu mjes Rosenkeinom a Ohlauu ſaſtacž, dokelž běchu nětcže ſchtomy preki pſches pucž położene. Hdyž chżiſche woni tuta wotſtronicž, wuſtoczichu dwaj ſabadjenaj nużkżnikaj ja dy ſchtontow a żadaſchtaj ſ pſchedběrżanymi ſtrělbami wudźeże wſchěch pjenjes. Hdyż chżiſche ſebi na to ſtaſiſcha bratr revolwer ſwojeho bratra wſaczj, wutſtelſchtaj tuebjeznikaj, a morſchtaj korczmarja Ternku. Tej ſtaſiſcha bratr ſo cžežko ſrani, tak ſo trótło po bowjeſenju do Briegſkeje khorhownje ſemrě. Rubježnikaj pokradnyczkowjeſchu ſumu pjenjes. Hdyż běſche młodſchi Derbſker do njeju ſtélił, cžekmyſchtaj njepoſtnataj.

* Po dźeſcżej letach ſo ſ ruſteje jatby wrócził. Njedawno pſchińdźe maſchiniſta Reinhard Hendrich ſ Gern w Duringiſkej dom. Pſched 9 letami ſajaty, je wón 1919 poſledni raz piſał. Jonje radźichu, jeho ſa morwego nuwołacž bacž. Tola ta mężeſche krutu nadźiju, to ſo jeju muż wróczi a ta też ju ſjebała njeje.

* Druhi ſłéborny ſwaj. Jenoż jara malo mandźelſtich może ſłéborny ſwaj ſwjeczicž. Hiſchcže wjetſcha żadnoſcž jat je, hdyż może nětchto tutón ſwjedźeń wożiwacz. S tym może ſo jeho łubłeež w Nabrenja we Pomorſkej łyualicz. 76 łetny muż bě hižo ſe ſwojej prěnjej ſonu ſłéborny ſwaj ſwjecził, nětkle jón tež ſe ſwojej druhej ſonu ſwjeczeſche. Wicho hromadże je 55 łét wożenjeny.

* Nowe dejmantowe město. Na nowych dejmantnych polach pſchi Zeekoofontein w Transvaalſkej w Afriky namakachu ſo dalſche drohotne kamjenje. Mjes druhimi je jedyn kamjeń, kotrež je 1150 jenbjeſſkich puntow hódny, druhe ſu 32 a 16 karatow ſkjeżke. Tu je też hnydomi nowe mésto ſ łamami a korczmami naſtało, kotrež ma ſtanu hižo jedyn kino.

* Rubježniſtwo w jenym klóſchterje. W Klóſchterje w Bukowinje ſta ſo ſpodźiwne rubježniſtwo. Pſchińdźe 12 muži w oſſiżierſkej drałcže, proſchachu priora, ſebi klóſchter wobhładacz ſměch. Prior bě na tutym wopyczże ſwjeſſeny a pſchijża jich jara ſchczežeńje. Pſchipołdnju ſu ſwjedźeńſtſi wobjed ſarjadowa, pſchi kotrymž ſoſcžo nadobo ſ revolwerami poſtanczku a priora nuſowachu jim wſchě pjenjezy, wjazy dyżli 200 000 Lei wudacz. Priora a mnichow ſpjatachu a do komorkow ſamknychu. Rubježniży wotwjeſechu drohotne wězy na wonka cžałazych wožach. Sa nimi nimaju hiſchcže ſanchyo ſlédu.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 8. auguſta 1924.

wotwozy 15—28 hr., proßata 10—12 hr.
ſa běhaki 20 30 ſtotych hriwnow.

Wiki wuſyſchowcho ſtatu wječera w Barlinje, Magerbiehhof Lichterfelde. Pornjo tydźeńſchim witam běchu mjenje ſtatu pſchiſmali. Rjane krumy běchu žadne a ſa nje dobre pjenjes ſadźachu. Pſchihnali běchu 491 krumow, 20 wolow, 12 bykow, 17 próſchnjkow a 115 ćelatow. Wone płaćachu wiki tam běchu pſchihnali 815 ſtoni. Wone ſchpatnje běžachu a płaćachu

1. rjadowanje	1100—1500 hr.
2. rjadowanje	800—1100 hr.
3. rjadowanje	300—500 hr.
dobitjaki	300—500 hr.

Kurſy běrſe w Barlinje.
(Cute kurſy ſu w milionach)

Dollar	4190 000	franzowſki frank	235 400
jendźelſki punt	18 945 000	ćěſkoſłow. króna	123 650
ſchwajcarſki frank	796 000	10 mil. pólſk. mark.	77 250

Pjenjezy běchu też wječera lohko dóſtać. Němska hriwna na wukrajnych burſach ſwoju dotalnu hódnotu ſakhowa. Jendźelſki punt a franzowſki frank kſchiſchtaj horje.

Efekty wječera na Barlinſkej burſy na ſwojich burſach ſwoſtachu. Wójniſka pożčonka ſaſo wjele boby. Wona ſtaji ſo na 800 proz. To rěka, ſa 1000 hr. pożčonki ſadźachu 8 ſt. hr.

Produktowe wěſti běchu ſ nowa ſkruczene, pſchetož Amerika ſaſo wyſchſche płaćiſny powě. Tam hauſjowa parkaja — to rěka cźi, ſpekulanćki, kiž na horjezbicze płaćiſnow ſpekuluja — knjezi. Wona je ſo ſdaczu tak mózna, ſo ſamoże po krótkich pſchiſtawkach pſchezo ſaſo płaćiſny horje ſehnać. Pod ſaćiſchćezom tychle powěſćzow ſu bola naſſ płaćiſny też krute. Pſchedewſchćem bě dobre měnjenje ſa ſtaru pſchenicu. W nowej wjchak wobrot pſchewuſki njebě. W krajinach bliſko morja ſo rožka wytataſche ſa wwaws do wukraja. Jećmjeń na ſwojich płaćiſnach wobſta. Naſtenu je drohi. Zdyby je rjany běły wowſ a na płaćiſinu dźerſi. W ſoſtym ſu wiki měrne. Wiki w muzy ſu ſłabe. Wječera wjchak ſwoju płaćiſnu ſakhowa. Kentmar zita pſchihóſe wječera:

w Drjeſdźanach:

pſchenicu 9,50—9,75, rožki 7,60—7,75, jećmjenja naſtěneho 9,25—10, naſymiſkeho 7,95—8,25 wowſa 8,12—8,35 ſt. hr.

w Barlinje:

pſchenicu 9,35—9,55, rožki 6,95—7,25, jećmjenja 8.45—9,25, wowſa 7 70—8.15.

w Shorjezu

pſchenicu 9—9,25, rožki 7—7,40 jećmjenja naſtěneho 9—9,56, naſymiſkeho 7,50—8,10, wowſu 7,70—8,00 ſtotych hr.

Wyſokakwalitne krumy
a młode dobre bóſki:

1. kajkoſćе	500—650 hr.
2. kajkoſćе	400—475 hr.
3 kajkoſćе	250—350 hr.

Wyſokakwalitne jałowy

1. kajkoſćе	450—550 hr.
2 kajkoſćе	350—425 hr.
3. kajkoſćе	200—300 hr.
połdrakletne wyki	200—300 hr.
Wót k rězu	20—30 hr.

po zentnarju žiwe wahi.

Wiezne płaćiſny w Budyſchinje.
wot 9. auguſta 1924.

Wiſchе płaćiſny ſo po ſtotej hriwnje ſrownuja.

Pſchedmjet		najniſcha płaćiſna	najwyſch. płaćiſna
Pſchenja, ſwonka wotedacja	50 kilo	9,00	9,30
Rožla, ſwonka wotedacja	50 „	7,30	7,50
Jećmjeń, ſwonka wotedacza	50 „	8,50	9,25
„ naſymiſki	50 „	7,60	8,00
Wowſ, ſwonka wotedacza	50 „	7,60	8,00
Raps	50 „	13,50	14,50
Běrny	50 „	3,—	3,50
Sěyno	50 „	1,80	2,—
Skoma, ſ mosch młócź, proſt.	50 „	0,65	0,70
„ ſ moſch „ ſ ſaſt.	50 „	1,00	1,20
„ ſ zypami młócena	50 „	1,60	1,80
Pſchenična muka, 70%	50 „	14,25	15,25
Rjana muka, 70%	50 „	11,50	12,50
Pſchenične wotruby	50 „	5,25	5,60
Rjane wotruby	50 „	5,25	5,60
Proſata 640 ſchtuk	1 ſchł.	11,00	21,—

Na pſchedaż:

Kóń, podhownik, we Wjeleczinje cźo. 97.

Płaćiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołowe ſymje po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg, płaćiſny po ſtotej hriwnje.

	8. 8.	7. 8.
Pſchenica	187-192	185-190
rožla	139-145	137-144
naſtěn. jećmjeń	168-185	173-183
nat. jećmjeń	—	—
wowſ	154-163	153-162
kukurica (Maiſ)	—	—
pſchenična muka	25-28,25	25- 28,25
rjana muka	21-23,25	21-23,25
pſchenicź. wotr.	10,80	10,60
rjane wotruby	10,80	10,80
rapš	280-285	275-280
lane ſymje	400-410	410
hrěch	15-17	15-17
pjetuſchki	14,00	14,00

rapš wołoſchſki	12.00	11,50
pod. metalka	6,80	6,60
ceradella	8,00-10	8,00-10
běrnaze krupki	23-24,00	23-24,00
bany	13-15,00	13-15,00
wołs	14-16,00	14-16,00
lany wołoſchſki	20-21,00	20-21
mórne ſymje	8,00-9,00	8,00-9
volte tuſymje	17-18,00	17—18
ſyno, 50 kg	2,00	0,—0,—
ſlama, rjana	0,50-0 55	0,—0,—
„ pſchenicź.	0.50-0,55	0,—0,—
„ wowſne	0,—0,—	0,—0,—
„ jećmjene	0,—0,—	0,—0,—

Drobnowikowanſke płaćiſny w Budyſchinje.
9. auguſta 1924 po hamtiſkim poſtajenju.

Wiſchе płaćiſny ſo po ſtot. hriwnje ſrownuja.

Twora	najniſch. płaćiſny hr.	najwyſch. płaćiſny hr.
Howjaze mjaſo ſ koſćejemi . . 1 kg	1,40	2,00
Ćelaze mjaſo . . . . . 1 „	1,60	1,80
Skopjaze mjaſo . . . . . 1 „	2,00	2,40
Swińjaze mjaſo . . . . . 1 „	2,00	2,40
Tukrajny ſwińjaſy ſchmalź . . 1 „	2,40	2,80
Pſchenična muka . . . . . 1 „	0,30	0.44
Rjana muka . . . . . 1 „	0,24	0,30
Khleb . . . . . 1 „	0,23	0,25
Jedźne běrny . . . . . 1 „	0,10	0,14
Rajſz . . . . . 1 „	0.44	1,00
Hróch . . . . . 1 „	0,56	0,72
Sćork . . . . . 1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwińjaſy ſchmalź . . 1 „	1,70	1,80
Skuſchany potcź . . . . . 1 „	2,40	2,80
Dobre mloko . . . . . 1 lt.	0,26	0,28
Jedźna butra . . . . . 1 kg	4,40	4,80
„ „ wukrajna . . . . . 1 „	—	—
Jeja . . . . . ſchł.	0,11	0,13
Jedźne bany . . . . . 1 kg	0,48	0,64
Zołor drobny . . . . . 1 „	0,90	0,96
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,36
Kamjenine wuhlo (domj. tepj.) 1 ztr.	—	2,05
Brunjazowe briketty . . . . 1 „	—	1,20

Porudam ze swojeho składa

hotowe kuchińske wuhotowanja

spanske stwy, kaž też wšě **jednotliwe meble,** kaž **drastowe khamory, vertiki komody, loža** atd.

Skład kašćow.

Jurij Ledźbora, blidarsk mišter **w Pančicach.**

Twarjenja a meblowa tyšerňa z mjenowym čerjenjom.

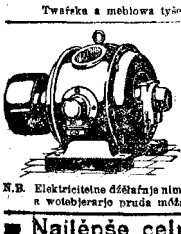

Elektriske motory
Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach
Eugen Vogler
fabrika specialnych mašinow
w **Kamjenicu** Arndtstr. 23

N.B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarju pruda móža kupować, hdyž chcedźa

Najlěpše celul. trajne šaty
elegantne :-: :-: wotmyjomne
wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach
krawaty, pisane a čorne, wšěch formow
w najwjetšim wubjerku.
samowjazaki alé
A. Bokelmann nasl.

Konje k rězu
po najwyšchich płaćiznach w łožowym
czasu kupuje
Kurt Kaiser
pječi mjasowych jatkach
na Humboldtskej drózy 782b. Telefon 403.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórnišcowej drózy 40.

Dyplom-Optiker
Schmidt
SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER
VERKAUFSRECHT
BAUTZEN
MAUERSTRASSE

Nawestki přiniesu wužitk!

Original-Alfa Separatoren
60-600 Liter Stundenleistung
Perfekt-Separatoren
60-130 Liter Stundenleistung
Original-Alfa-Ersatzteile und Del liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjef: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šulerskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Jurij Fiěblak w Pančicach
poručuje
nowe kolesa a centrifugi
a wuporjedźa kolesa.

Jurij Geissler w Budyšinje
na Fichtowej drózy 9
poruča so **k wuwjedźenju zawěšenjow** wšeje družiny, k podawanju rady **we wšěch dawkowych należnosćach.** k wudźělanju **pominnanjow,** k **wobstaranju kreditow** při najtuńšim wobličenju.

Hdyž chcecze woprawdźe dobry wobraz měcź,
dha dźicze do
fotografiskeho ateljeja
Rich. Kutha
měješcźel **Arno Lehnert**
w Budyšinje na šerbskej haju 13
Kóždu njedźelu wot 1/411—3 hod. wotewrjene

MERSIOVSKÝ
Domjace časniki

Hdźe dam swój **předešćnik waporjedźeć?** Pola **Oty Brandta nasl.**
na znutřkownej lawskej hasy 6.

Kupuju kóždu dźělbu
žita
po dnjowej płaćiznje.
Płaću hnydom při přiwozu z hotowymi pjenjezami. — Porudam
ržane wotruby
pšenične wotruby
grisowe wotruby
majsowy šrót
hnojidła.
Młyn
w Prawocicach.

Kedźbu Serbjo!
Drastowe sukna bluzowy barchent košle, wolmu košlace sukno atd.
poruča derje a tunjo
K. Simmank
na Lubljakej drózy 12.
Rěči serbski. Žane klamy.

Pożčonki, hypotheki
na ratarstwa wobstara najspěšnišo
Richard Koestner w Budyšinje
na šitych wikach 18.
Telefon 1143.

Žony
kupuja přihódaje gumijowe wěcy
wšěje družiny a druhe konjace wěcy, taž **krótke a wolmjane twory** pola
Kinder maunowoje na serbskich hrjebj. 24
z napřeća starych kasarnow.
Dawa kóždy čas radu. Rěči serb

Ratař so njesmě prašeć
što nawěšk w „Serbskich Nowinach" płaći, kajki wužitk jemu přinjese, to je hłowna

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za aug. 18 Kć. Kóžde so. płaći 8 złot pj. Wudawa a čišć. Smolerjoe knihićišćarnja, zap. druźstwo z wob. ruk. : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 667. : :

Za nawěstki, kiž maja so haś do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsěžaje so stajace nawěstki a tabele so w kóždy wobźěłaju. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 186 | **Budyšin, póndźelu 11. augusta 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Protokoll, ketrejž žu kobotu swjatšarśke wotchodźenjeśe kommišija a němšeju ministerjo w Londonje podpišali źiźowaśe dypki wopśichiju:

1. Němśke kujeźerstwo so swjasa, so organizaziśe sakonje, naśupoze banku złotych notow, industrijowu a źeleźnizune obligazije, dale poruczenje wažywnostnych w nastupanju kontrole sastajenych dothodow pśichwalźe.

2. Swjatšarśka wotchodźenjśka kommišija so swjasa, 800 milijonowu złotohriwnowu pożyčonku śpěchowaś a finanzu rownanje, za wuwjedźenje Dawesoweho plana nuźne, soradźiś (pśichdpśimna sa płaśenje w pśichodnym czasu, thosty sa wobšadźenje atd).

3. Postajenje, na kotrychi satožku so wobjamkarjo śrěźenja swjasaju, wušće swady wo wunožonju protokolla 19. auguśta a wuwjedźenje Dawesoweho plana šame smérzowstwenu rozsudźenju pśichdpołožeju.

4. Powuchśiśowne wumělenje, so so kóždej stronje zwobora sinkowanja wróći, jeli so so pożčonka 800 milijonow złotych hriwnow njeswjeźe.

Zła a wobrotowy dawk.

Němšokstatna rada je sakonjowy naczisk wo złach a wobrotowym dawku ſ 35 pśicherźiwo 26 hłosam pśiwzała. Naczisk ſ tśoch stawow wobsteji.

Staw 1 wukas, 4. auguśta 1914 pśichi spočatku wójny nubaty, so powali, po kotrymž zła sa zyły rjad žiwjenja wótnych žiwnosćow a žyrśtnow nachwilnje płaćiwosći skubiśu. Něźo dyrbja so tele zła sašo sawjeźeś. Podobnje kaž so sakoń wo nałkwilnym wotstronjenju a ponižonju złow ſ 19. julija 1921 podźěchi. Po dalšnim postajenju stawa 1 dyrbi so je sakonjom kujeźerstwu pokmótaś daś, nałkwilnje wobźełe industrijowe zła pśicheměnicu, hdźež žebi to nuźna hospodarśka potrjeba žada. Němšokstatna rada a hospodarśki wubjerk němšćeho žejma dyrbiłej pak najprjedy temu pśichtłokowaś.

— Staw 2 wobrotowy dawk ſ 2½ na 2 prozentaj śniži a nekotre wuloženja p'chinjeźe. Hospodowański dawk so we swojej najwušćej chźi žadźbu na žadźbu dawkowego nuźnego sakonja postaji. Zyźe ko hospodowański dawk wotstroni, tak daloko kaž won privatnych nastupa. Runje tak njetrjebaju privatni, kotśi śćěny sa reklamu pśchenajeja, žaneho reklamowego dawka płaćiś.

Němšokstatna rada je dale sakonjowy naczisk k pśicheměnjenju posśišeho sakonja pśichjaka. Po tym so wotchodźenje sa śhubjene pakety a sapśašane pożyłki po dowónjasnich žadźbach stoji. Jeli so so jedyn pa'et bjes naspomnjeneje hódnosće wobchodźi abo śhubi, maja so p'chichodnje sa punt 3 hrivny wotchodźenja daś, sa sapśašanu pożyłku, kotraž so śhubi, 40 hrivnow.

Pśicheźiwo sahospodarjenju złow hłoźowachu prulke statne ministerstwo, sastupjerjo Barlina a namjeśnjeje wjeźomneje pruśko-pósmańskeje provinzy, dale Saśkeje, Schaumburg'keje Lippe'keje, Bremena, Lübeka a Hamburga. Sastupjerjo Baden'keje a Württemberg'keje so wothłosowanja wostajichu.

Kriša we westfalskim hórnistwje.

Kaž „Sozialdemokratischer Parlamentsdienst“ ſ Bochuma powźe, je kri'a we westfalskim hórnistwje katastrofalne rozměry nabyła. Hacź do žrjedy je schěžnjace połodnišich podkopkow dźěło dospołnje abo ſ dźela sastajiło. Wobsedźerjo podkopkow chcedźa wurywanje wuhla ſ najnuźnišcha wo 50 prozentow śniźiś.

Internazionalny sjězd transportišich dźěłaćerjow w Hamburgu.

Druhi dźeń jednanja na sjězdu transportišich dźěłaćerjow w Hamburgu žu wobjamkli, so ma so 'e wšćehmi mozami na to dźěłaś, so by so wóśomhodźinski'a dźełamki bźeń sašo we wšćech krajach sawjeźe. 48 hodźinski tydźeń so njeźmě so na njedźelu wupśeśiśeś.

Straik w Gdanšku p'chistawje.

Kaž so ſ Gdanska (Danzig) powe, je tam k straikej transportišich a pśichistawnych dźěłaćerjow doschło, dokeź žu jim mjdu pomjeśišchli.

Dojednanje wo dźěłańskim czasu w pólskej Schlesyńkej.

W konferency, kotraž je so we Warschawje pod p'chedsedstwom dźěłoweho ministra Darowskeho mjes sastupjerjemi dźěłodawarjow a dźěłaćerjow ſ Hornjeje Schlesy'keje wotmeła, je so dojednanje dospiło. Po nim ma w hórnistwje wóśomhodźinske dźěło płaćiś, mjeś tym so ma pśichi wuzkich pjezach dźěło dź'eź hodźin tracź. We pra'cheniu sniženja mjdy so knjeźerstwo na stronu dźěłaćerjow stajiło. W teźe wězu njeje so hišće hódźiło dojednanje dozpiś, w bliźšich dnjach pak do Katowiz sjěźo wozpebita konmišija pśichiźe a budźe mjeś dźěłodawarjemi a dźěłaćerjemi pośrědkowaś. Pśiak je so do Katowiz sjěźo dźěłowych radow swołak, kotryž ma ſ pohladom na dojednanje, we Warschawje cźinjene, wobsamknuś, so ma so generalny straik we pólskej Hornjej Schle'y'sej hnydom sastajiś. Kommunistiske dźěłaćerske organi'azije so pśichi tym sjěźdze njezwobźěła.

Nowy nawal pólsk'ch bandow do Pólskeje.

Schwórkk w rozu žu so bolschewi'ske bandy znowa pśeko pólsku mjeju nalwalile. Tón króć běchu so na Male Boty pola Stolpzow namérile. Pólsk'a policija pak bolschewikow hnydom pśichi mjeju sadźerża a wotrafy. General Śmidli, kotryž na poruczenju ministerja pścheb. bolschewi'kimi nadypadami sćkitaś, je do Warschawy pśichijeł, so by do drobnu rozprawu wo położenju pśchi ranšchej mjeju podał. Też śtatnemu prezidentej Wojczechowskemu je wón rozprawił.

Sscbuśtawy ruskeho pódźanstwa pśchi śpionaźe w Pólskej so wobdźěle

W Ruskej žu pśched krótkim pałmo pólsk'a wobhonjerjow wuślědźili. S połizajskim pśchepytanjom je so wukopało, so je so schźesć bobuśtawow ruskeho pódźanstwa pśchi śpionaźi aktiwnje wobdźělilo. Tele bobuśtawy rusk'eho pódźanstwa žu so ſ Pólskeje wupokasale.

Sběžk pścheźiwo bolschewikam w Turkestanje.

Sběžk w Sibirskej pścheźiwo bolschewi'am so rośsćerja. Sběžkarske hibanje w Turkestanje je wjele śhutniśe, hacź to bolschewizy p'chśinawaju. P'cheźiwo turkestanskim sběžkarjam 70 000 muži źěrmjeneho wójska woniże.

Franzowska ministerska rada Herriotowej rosprawje jenohłósnje pśichłosowała.

Sobotu wjeczor w 10 hodźinach so rozsudźaza ministerska rada ześěźe, hdyž bě so Herriot ſ marschallom Fochom a presidentom deputérskeje komory Painlevéom rośrěcał. Po pożedźenju Herriot w pśicheźenosći ſ Clementelom a Nolletom wo wšćech praschenjach Londonskeje konferency rosprawješe. Ministerska rada Herriotej jenohłósnje swoje pśichłosowanje wupraji.

Knjeźerstwo je pśichi słónčenju ministerjeje rady źlebowaju sźěkenku wudało:

Ministerski president Herriot a jeho kollegy Clementel a general Nollet, kotśij dźenja nadawki, na Londonskej konferency wuradźowne, w jich w'chelakich elementach spóznawaju, žu ministerstwej radźe roskkadli, ſ kajšimi wumělenjemi móźa so jednanja dale wjeśeś. Ministerska rada je jim jenomnjźnje pśichłosowała. Herriot, Clementel a general Nollet so dźenja, njedźelu, do Londona wrócża.

Wo jednanju ministerskeje rady „Matin“ źlebowaze powjedźicź wě:

Hdyž so ministerska rada ześěźe, žebi dwaj nahladaj napśicheźo śtejeschtaj, jedyn, po kotrymž so wopruśchenje Poruhrskeje nima jenož wot teho wotwiśne cźiniś, so by Dawesowy plan počźina se śhutkom dopjelniś, ale so ma wono teź ſ franzowskim bjeśtrachowym prahcenjom a tak ſ wojeńskej kontrolu w Němšej, a ſ wotbronjenjom Němšeje swjasacej; po druhim ménjenju něšo ko po Versailleskim śrěčenju a wuprajenjach prjedawdscheho franzowskeho knjeźerstwa wobšadźenje Poruhrskeje jenož jako cźasa wobhladaceź se samyślom, Franzowiski sapłaćenje wójnskeho wotchodźenja śpěšćiś, a so ma dospołne wopuśćenje kraja, wot 11. januara 1923 wobšadźeneho, jeniczy wot wuwjedźenja Dawesoweho plana wotwiśne cźiniś. Posledni'chemu nahladej teź franzowsko-belgiski wuśeśenjerski plan, kotryž so konferency pśchedpołoži, wotpowjedaśche. Mjes tutymaj rosrěźanjomaj mějeschu ministerska rada wusłowliś Republiku president aktiwnje wo tym rěźeśche. Wójnski minister žiwoje ménjenja roskaži, kotrež bě hižo w Londonje ministerskemu presidentej rozestajił, wo kotrychźi pak wjedźeśche, so jenož jara cźeśko pśichłosowanje druhich ministrow namakaju. Herriot pak śtónčnje wobaj nahladaj rospraji a so pśichi tym wobźeśe na ménjenje marschała Focha sejpeśche. Ministerjo a republikanym president so śtejśiśeju ministerskeho presidenta pśchisamknychu.

Kaž „Matin“ pśiśe, je Herriot ministerskej radźe pódła teho rjekł, so dojednanje, kotrež ma so w Londonje wobsamknyś, halke dośtónčnje pśchiwośmje, hdyž śtaj jemu deputérska komora a śenat dowérjenje wuprajiłoj.

Schtož wojeńske wuśeśenjenje ſ Poruhrskeje nastupa, franzowske knjeźerstwo w pścheśjenosći je sastupjerjemi swjatšarśkich mozow na Londonskej konferency śtejśiśeco sostupuje, so tole praschenje pśched konferenzu njeźłuścha a so to nima na njej k rěźam pśchinjeśeś. Kaž jeho pśchedchadnik Poincare je Herriot wjazy króć rjekł, so ho wojeńske wuśeśenjenje ſ Poruhrs'eje po tym śtoji, kak so Dawesowy plan wuwjedźe. Franzowske knjeźerstwo žwojim žłubjenjam źwérne wostanje. Źyle jasne je, so budźe so pśchi ich dopjelnjenju na rukowanje bjeśtracka dźiwacź, kotrež matej Franzowska a Belgiska prawo žebi žadaćź.

Marschall Foch, kotreho so wo tymle dypku ministerski pśchedbyda a wójnski minister wo radu praśeschćiaj, je jeho nahladej dospołnje pśich samknył.

Hawaśa powjeśeńnja dale powe, so je Herriot powjeśeź potwjerdźił, so so po Londonskej konferency dalsha konferenza wotmeje, na kotrejž ma so dołh mjes śwjatšarjemi wuprawiś. Wona so hakle w druhej połojzy novembra, to rěka po amerikańskich wólbach, śwoła. Tola je wocźakaś, so so hospodarśke praschenja a praschenja wotbronjenja ſ kaž teź w'ajmneho podpjeranja mjes wobdźělenymi knjeźerstwami dojednanju, tola so wo wšchelakich dypkach hišćeze niczo wěśtcho njeje wuźiniło.

*

Jedyn franzowski minister je žobotu wjeczor do spočatka ministerskeje rady „Matinowemu“ sastupjerjej rjekł: Wšchitzy naśchi śwjatkarjo hjes wulwócża žebi žadaju, so bychmy ſ kraja, 11. januara 1923 wobšadźeneho, jara rucze wućeńbyli.

„Journal de Débats“ pśiśe: Poruhrska móże so jenož jako rukowanje za wotchodźenje wuźiś. Sdy bychmy dyrbjeli ſ teho ćrubi dobyć wjacź, bychmy so bórzy njeluhym pśchechwatanjam wustajili. Njeźmémy žebi myślieć, so žmě kraj, njech kaźkuli rěka, léta dołho politi'u wjeśeś, kotraž so pśchcezelstwo druhich krajow śhubuje.

Pożčonka sa Němšku pjeza śwěźena.

Jedyn nawjedowazy ameri'anski bankier, kotryž ma wusći śwjaſ ſ jednanjom Londonskeje konferency, je pjeza rjekł, so so pożčonka wo 800 milijonow za Němšku jako śwěźcena wobhladuje. „World“ ſ dowérneho wótnina źłyšchi, so němska pożčonka dosć podpiśarjow namaka.

Franzowšzy żelesnizarjo so ſ Poruhrskeje wrócźo tšeru.

S Essen so powe, so su so ſ nekotrych dwórnischczow Poruhrskeje, mjes druhim ſ Essenskich pśchedměśtnych dwórnischczow, dale ſ sastanischczow w Hattingenje, Werdenje, Mülhleimje, Broicha aid. franzowšzy żelesnizarjo, kotśij tam hromadze ſ Němzami śłužbu sastawachu, wrócźo wźali. S teho so śudźi, so so w dowidźnym cźasu franzowske tariadnistwo na poruhrskich żelesnizach rospuśchcźi.

Jednanje wo wojeńskim wopuśćenju Poruhrskeje.

Tutón tydźeń ma Londonska konferenza najcežšeje dźěło dokonjeć. Wšche dotalne wobsamknjenja a dojednanja njesu niczo hódne, jeli so so wojeńskim wopuśćenjom Poruhrskeje njedokrěča. Sastupjerjo Franzowskeje pśched wažnym rosrudźenjom śteja. Njesmědźa žebi ſ tym wosthubjeć. Herriot je tehdła w lětadle hobotu hromadze ſ druhimi franzowskimi sastupjerjemi do Parisa wolećał. Chze so ſ republikanym presidentom Doumerguegom, ministrami a wjedniźkami politiskich stronow wo praschenju wojeńskeho wopuśćenja Poruhrskeje a wo praschenju porheiniskich żelesnizow radu śkładowaś a so śrěčeć. Njedźelu wjeczor so franzowšzy sastupjerjo do Londona wrócźa.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěć serbski.

Najl. a najtuńša kupowańska wobućow. Póduźowanje spśańje a tunjo

Hubjene Serbske žito we Madźarskej.

Dla hubjenja druhich lětuschich žitowych žórtow we Madźarskej nimaja madźarscy ratarjo dosć dobreje zyzny. Ministerska rada budże so z prašenjom zaběrać, hač ma za 25 milijardow krónow ratarjam k nakupjenju zyzneho pozčěcza.

Radiću so do Južnoslowjanskeje wróći.

Budapešćiske nowiny powjedźa, so so Radić, bokalny zjednik chorwatskeje republikanskeje ratarskeje strony pyše Madźarsku do Južnoslowjanskeje wróći. Do Budapešta je pjeza póslanz Chorwatskeje ratarskeje strony pschijěł.

Grichojo zlowjanske wobydlerstwo we Ssolunskim kraju pschesćěhuja.

Belgradske politiske kruhi su so z powjesćemi wo potlóčowanju serbskeho a bolharskeho wobydlerstwa we Ssolunskej (Salonikskej) wokolnosći rozhorjke. Grichiska wyschnosć systematizuje zlowjanske wobydlerstwo i kraja honja a na jich město Grichow sahowleja. S pjenjesami a druhimi materielnymi prědkami so zlowjanske wobydlerstwo wotnarodnuje abo so nuzi, i kraja wuczahnyć. W Belgradze su tele powjesće wulke pohórschenje zbudźiłe. Se wschěch stron su zwonkowneho ministra namolwili, so by pola grichiskeho knjezećerstwa pschečiwo pschesćěhowanju zlowjanskeho wobydlerstwa protestował.

Revoluzija w Honduraru.

W Hondurasu w srjedźnej Ameriki je revolucija wudyrkła. Wjesćiši dźěl wójska je k sdźěrjarjam pscheschoł. Knjezerstwo je so wotbožiło.

Wo Wolleczanskej należnosći.

K należnosći zwjatoczneje pschi Worklecanskim pomniku je knjes farar Schewczik w Khrósćicach do „Kamenzer Tageblatt“ sćěhowazy dopiš pósłał: Wopomnjeńska zwjatoczność Worklecanskeje gmejny k zčěsći jeje padnjerych zynow je so zyle dostojnje, haj nadobnje wotmeła. Zyle wobydlerstwo so powschitkownje wobdźěli. Tamniske muzike towarstwo a gmejnske sastupjerstwo běschtej mje prohłoj, wopomnjeńku rěcz pschi pomniku dźerżeć. Dokelž su wschitzy padnjeni a jich pschitwurni Sserbjo — jenoż nan jenzho padnjenoho, zydałki mischtr Leinert — ma so za Němza, rěkli pak i wjeńczanjanami zyle derje a jenoż k błazy — a zyła wjeś je cźisto serbska, tym, so ńamo rosumi pschi pomniku serbsku rěcź. Se zaneje strony mje prošyli njeju, němsay rěczeć, ani so mje prascheli njeju, hač bych pschečiwo temu nješto měł, hdy by so tez němsay rěczało. Njezdyrnu ani na pokajsnje ani rozwicze programa zaneho ntiwa měł. Sdyrn harle pschi zwjatoczneji zo zhonił. Hač nanajdostojnischo wotmeła zwjatoczność widomnje pola wschěch wobdźělnikow łuboli saćsischcź zawołaji. Po wobłamkowajej modrcźiródźu zuzych kujenjow, najsterje kupjelnischi hosći je knjesom najenkom Rjenczom. Na tamnej stronje pucza we cźiródźu zuzych kujenjow, najsterje kupjelskich hosći je Ssonjeczka, serjesche nědbudschi łobuthaw połskeje provinzy pater Górlich. Naschej biskopej wón z zyła njepschisłuschna. Nakhwilnje bischcź sastoruje městno domjazeho buchownoho we Worklecanskej khorowni. Tónle knjes chazyše po wschém sdaću wopomnjeńsku zwjatoczność kasnjeż. Pschetoż, mi je so harle dźensa prajiło, so je dwaj drjej prjedy rjekł, so pschi njej je zahe dopołnjenja (Ende) donoze. Jeho postlóčenje, wopomnjeńku rěcź dźerżeć, je so z powschitkneje strony wotpokasało, najsterje tehdła, dokelž je serbski lud na najnjebjenbcźiwische waschnje sschiwdźił a z druhich jemu znano niz zyle njesnatych winow. W městno teho, so by mój słowiańwy postrow, kotrejž jemu němzay „Bóh Waš postrow“ pschiwołach, haczrunjeż tez serbzay rosumi, swoji łudi pschedh zyłej sjawnosću — dźě schulske dźěći běchu 'pódła — so na njerjane waschnje do mnje dach, kaž bych ja tón-ten był, kiž je sakałał němsku rěcź dźerżeć. Wón mi hrožeše, so smježe tale weź sa mnje sły doshnk. Tónle wupad mje dokładnje pschełapi. S napschećiwich jemu, so nicźo sakałał njejsym a wliwa na program měł njejsym. Nětko jemu pjetkrótnje mischtr knjes Leinert pschiwabny, so wuzadaju knjesa Rjenczka praschesche, hač je znano wón němsku rěcź sakałał. Tón to wotpokasawschi, snapschećiwi, so móhli tez němzay porěčeć, jeli by bybi to schtó pschał. Njedźiwajzy teho wumjetowasche nam k. Leinert fanatismus. Tele sjawne sschiwdźenje dyrbjachmy, so wź, rasnje wotpokasacz, pschiswopomnjeło, so nic nasche sadźerżenje njeje fanatismus, ale wjele bóle mohło so jeho a patra Górlichowe njepschistojny wustup, fanatismus mjenowacź. S tymle wustupom so njehańbowaschtaj zwjatoczne sastupjerstwo a zyłeho wobydlerstwa pschi tak khutnym a dostojnje wotmełym wótczinskim sjewju franicź.

Worklezy su cźisto serbska wjeś. W kapale khorownje, kotruż je hrabinka Monika Stollberg w prěnim ródźe za serbske wobydlerstwo wutwajiła, so pschećiwo nadobnej woli wustajerki, kiž je Sserbami jenoż serbzay wobkhadźeše, jenże wjazy serbzay njeprědźe. Sso znano rosumi, so so pošledniu njedźelu 3. 8. w tele kapały pschi Bożej słužbje na padnjenych jenoż we němsker rěczi spominasche, dyrnjež wschitzy kemscherjo Ssorbjo byli. Ssorbjo su hacź dotal sapjate swojeje narodnosće smjerom snjesli w krutej nadźiji, so so sa kapału we Worklezach bórsy sapo jeho serbskeje rěcze mózny duchowny pschistaji. To mohł jedyn wopraudzbe z dopiłsowarjom (tym, kiž bě w Kamenzer Tageblatt wěz we wopaczným němskim smyśłu rosteptał) prajicź: „Hdże je w zykom zwdźe němske wojadły, kotrazy by zebi tajke nješto łudzi bała, kaž serbska wojada we Worklezach?! Sserbjo maju wěsće radny, to je powschitkowje znate, nětne hromadźebjeze je swojimi němskimi bratrami ale zusym pschi běhnjenjazam dłeje njedowola, so bychu jich we swojej domisnje hanili a wumozowali.“ —

Ssmy wekera składnosći měli, z cźestnymi muzemi se Worklez so rosmolwjeć. Cźi su na njelubym wuzdanju patra Górlicha polneho rozhorjenja. Woni so wjeselea, so zwětna wyschnosć należnosć hizo pschepytuje. Woni pak zebi pschaja, so by tez pschistuwna zyrkwinska wyschnosć, kterje a lépje zakrocźita, so by dła wschelakich pódlanskich jewjow so wobydlerstwo zaso změrowało. Tele pódlanske jewjenja hroza so wurosć do njeběłychaneho skandała.

Ze Serbow.

Pónd'zelu, 11. žnjeńca.

Filumeny, knježny, martrafki.

1868 Přez 50 Serbow swjeći w Borći do swojeho wotjězda do Texasa swjedźeńsku Bożu słužbu.

1876 Bownisław Grabowski, prof. we Waršawje přebywa we Budyšinje, zo by wo Serbach so wobhonjał.

1858 přijdźe do Budyšina basnik a wučeno J. Jezbera.

Spročony človče žnjeńcarjo!
Kiž sy wjele pośił so,
Spomń też nětko na Boha
Kiž nam žně domkhować da.

Kak we tutym naložu
Hladachmy ze zrudobu
Na tón wusyw, z kotr'hož my
Nětk te žně domkhowamy.

Bratře khudy, kiž nětk ty
Z druhim na jich polu sy
Dźěłał a so přepośił,
Bóh će njeje zapomnił. Pětr Młónk.

By-li słěpe móch pjenjez měł,
K kralej na žeńtwu bě jěł.
Jan Radyserb.

W Budyšinie, 11. augusta 1924.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 1, najnižšcha temperatura w nozy 11 stop. cźopłoty. — Nad zyłej Europu wyčina leži. Njima nad ledowym morjom. Pokasuje potajkim na zjane wjedro. Jenoż schleńcza wot ranja na hrosne lépy. — Kutsje wotoru błonckło 4,44 schadźa a so 7,28 khowa. Měsacź schadźa wjecźor 5,25 a so na ranje 1,52 khowa. — Nasch wjedrawutsnjony staja nam tónle tydźeń tele wjedro:

Wutoru: Rano rosa a kurjawa, potom swjetscha mróčno z městnami so poprosći, zyłny wětr.

Sxrjedu: Rano złaby dc'dcźi, potom zamróčene, popołdnju njerjedra a zyłne dc'dcźe, złaby wětr.

Schtwórtk: W nozy pomróčeno, potom z swjetscha pomróčeno, z khwilemi so poprosći, zyłnischi wětr.

Pjatk: W nozy mutno, potom swjetscha zamróčeno, z khwilemi złaby dc'dcźi, zyłni wětr.

Sobotu: Kurjawa a zwjer potom zamróčeno, mało złonza, złaby dcšcźik.

— **Telefonistka powěsćej wo w'erie za luisie wutoru:** S swjetscha jasno a ćicho, jenoż z khwilemi so mróckele pschećahuja, cźopłischo, rańsche, wodnjo nětchto zyłnische wětry.

— **Swjatkowny swjedźeń** Hornjołužiskeho i Dolnjoserbskeho swjatka, kiž so wot 16. hacź do 21. augusta w Budyšinje wotmětuje, budże z bohom ludowny swjedźeń wulkeho rosmera. Mjes tym, so so tčězu swjatka hižo dawno wobzamknjenemu swjatkowemu tčěsenju z błitka a z dalsela we wulkej ličbje w strym historiskim Budyšinje sthadźuja, budże na tšěniku w tutym lécźe k druhemu rozej zaczenk, kotrejž budże so ńamo starym muzam z tamneje strony Sprjewje dźiwne sdacź. A tola njeje spodźiwne. Pschitcźina, z kotrejž uniformowany korps tšěłow k wotdźěrzenju swjedźenja pohnu, je wažna dosć, so by dała swjatk wjesela do starcho města klincźeć, pschetoż to je stara mesłodija, kotrejž je nowy swjatk swjećeny. Nětk jenoż 50 lětne wobstacze uniformowaneho korysa tšěłzom a pohnjerjenjam noweje khorhoje njeje ńamo z pschićzinu, swjedźenja wuhotowacź, ale 500 lětne wobstacze Budyschtskeho tšělenja dawa swjedźenjej hłubschi wuzjł. Schtó njepomnjeli dha na towarstwa tšělzom abo lépje měschčanske woboty, kiž je schkitej města złuzachu? W nowej postawje a nowym zinjenju a duchu steja hischcźe dźenja psched nami. Jich wulkownuki swjećeja wróćobłah na pol lětnyhza. Starzi a młodźi budża hłubuzjewjećcź a so derje cźuć. Starzy pištoły wobras so nam nadźijomnje poskićzi. Sa to je hižo dosć postarane a nic jenoż karusele, tatterfall a tež

Knjes na Žarkowach.

1] (Pokračowanje.)

Prajach jemu to, ale wón do teho njewěrješeche. Tola mějach jeho rad, ł wopředka dla jeho zaharjerjenosće za wumjetstwo, po'dźiżo, dokelž běsche wotewrjeny, wutrobity, duchotnje hibicźiwy, wjeselý młodżenz. Wosćinicźa wulkeje mějesche druhdy tajke spodźiwne, so ńebi myślach: Wón wurosće ze k błasnikej abo wulkemu mużej. Běsche tójzchu młódschi hacź ja, ale buchmoj pschećelaj. Njemóžeše po prawym wódzelankosće, ta to pak lubosne naturke thmanosće. A bjerjeł w jeho powazy wěsta spjeżiwosć cźłała — wjasaiche rad tóstika —, dha wona złużeše bóle k kruczenju jeho karakiera hacź k mjerjanju druhich cźłowjekow. Nětkotryżkuli sdźěłany muż dźerżeše so za swojeho pschećela, kotrýż pak nij telko njebě kaj mój Wojcźech. We běhu naju dwěłetneho pschećelstwa je jenoż jenu hłuposć stworał. Na wjazorych wustajenzach wubudźi jedyn ł mojich wobra'ow powschitkowne spodźiwanje. Sędźiwk pschinóznaca — kaž dźe to pola naš złabych cźłowjekow je — wutwori pak njepschećelow. A tajsi p'cźejúwni běsche jedyn nowinarski dopiśowarj. Teho zadasche nasch Wojcźech dla jeho njepraweje rezensije na duell a to na pistole. Tola rezent jeho wotpokasa a so jemu sdónźnje wutmja. Rosnjemdrzeny pschindźe ke mni a ja so jemu tež wumjinjach.

Swojemu mischtrej, bźerjej a domjazemu molerjej běsche wón pilny pomocnik. Ale nichtó hacź ja njewjedźeše ł kajkim njelubschtom tuto zjemjeżiło wukonjesche. Jeneho dnja sastupi roshorjenischi duzi hewak do mojeje stwy a prajeschе: „Pschindu to hych ze roszohnowak. Sdym ńebi telko nalutowal, so mózu d Italieje cźez a tam wulkich starych mischtrow studowacź a wot nich wukmjeź.

Wopraschach ze, hacź to tež wopschimnje, schtoż je rjekł. Wotmolwi, so budu hischcźe wo nim złyschcźeć a so chze tež jako wumjeła naju pschećelstwo, kotrejž je jemu najdróżscha na złoźcźe, dźerżeć. S khwatkom napiśach jemu nětkotre porucźaze listy a adrešy. Potom dźěsche. Dźěsche bjes pjenjes — nalutowane frošchi doźahachu ledy hacź na mjesu — bjes narědźenja, bjes pschećelow a bjes rosrjada do Italieje.

Wot dnja zwojeho wotpruczowanja běsche złubjeny. A to léta dołho, tak lo na njeho zelnje spominach hacź na lubeho smrětneho. Moje zżwjenje pleceźeše ze w mérje bale. S tóżdnym létom buch starschi a bóle dopóśnach, so moje wumjelske wuspěchi, dyrnjež wjetsche byle, mje pschezo mjenje a mjenje spokojichu. Cźe'eze, kotrejež mi pśches effekt wobtykane cźiródły pośticźichu, njemóžachu moje smuts'owne mjerjanje wuwnjeć. Tuż ko pomału wróćo sezahnych, běch zwój za Bożu złwórbu a pucźowach na wustajenzy, wobhladowach zebi galerije a wobdźěłach ł cźeścźownoscźi to, schtoż ze mi poradźicź nochzyche. Wo mosim p'cźeczelu Wojcźechu Kruzzu njenaderdźech ani lećina. Nadobo dostach do Budyschina śeśćehowazy list:

„Cźeśćeny pschećelo!

Sa tón pad, so ma'ch łóschta, kraznu krajinu widźeć, dha pucźuri na kupu Ranu. A hdyż tam zy, njesabudź sa knjezim łubom w Žarkowach ko praschecź, kotrejž nětkzźichi wobhódźeć je Twój starý pschećel, kiž Cźe prośy, zebi pola njeho pratwje derje hicź dacź. Wón ko nadźija, so njeżhy na njeho po'abyć a wjeseli ko, Tebje po schesćećich létach złónczneje sašty widźeć. To je Twój starý Wójcźech Kruźa.“

Ruka běźche wupišana, bóle hacź předy, ale jeho pismo bě. Moje złodźiwanje njesłuchajcźe njesow. K starej p'chihilnosći pschidha bo wesynosć. A ta nje nawabi, so bo p'ches Wojerezy, Khocźebus a Barlin na Ranu podach.

Wot Anklame do Stra'sunda sesłach so z jenym puczowarjom t Bergena, najwajnischcho města na kupje. Dowopraschach so za knjezim dworom w Žarkowach. Sdonich, so Žarkowy semjanske wobhježdzenstwo njeje, ale jena ł najrjeńischich a ł nabohatschich kubłow na Ranje. Pryedy běsche semjanske złodło, ale pośledni semjan běsche jo jenej porhywnej kupjeli pschěhrał a potom so sa'ćlik. Podźiżicho pschindże njezeni i p'chekupz ł mjenom Markese. Kupi sanjerodźene Žarkowy a stajł kubło do rjada, ta hacź dotal žadyn cźłowjek hischcź widźał njeje. Ratarstwo a rěharstwo, hońtwjerstwo a rybarstwo kčěsachu. Wobsedźeć Žarkowy mějesche podłoży w Zendźelitej a łódźe, korez njes Schcźecźinom a Kopenhagenom jědźachu. A hrób je dał p'chipatwicź, so by kral'owitej residenzy cuna. To wschо pak niczo njepomha'che. Se zwojim zynom mějesche njesbože a tak je, hdyż běsche kubło nanajlépje zsadowane, je złudobu wumrěł. Ale młody cźłowjek p'chindże ł juha, złe zusy, tón żedźi nětko na Žarkowach a je dobry sa tši milijony toleri. Wo jeho zwójzbe powěda bo wschelako, dokelž pak niczeho wěsteho njewědźu, je lépje, so mjelcźu.

Tak běch pschihotowany a tak lěżach a wotpoczowach wot jěsby w Žarkowskim hrodźe. Njemóżu rjez, so běsche mi derje wokoło wutrobły.

Sdmérkł padachu. Pschijtnupich ł wokmu a pohladach won. Morjo njeběsche módre ale schěre a w zwojim wokojowym błyschcźeju a na wobzorje dźěleschе bo wótre wot powstupowazeje nozy. Łódź, kotraż pryedy na'dalne łuż hwézdu bo błyschcźeschе, bo pschiblížł. Běsche jenicźke wołoko na cźmowej płoninje. Na skale Stubben'omorrłej żeble'che so wjecźorne serjo a jeho wotbłyschcź bo jewjesche w morju każ kravvy scźin.

Hdyż takle zjonjo ł wokmom zhladowach, pokojł nětko ruku mi na ramjo. Wójcźech zjesłeche sady mje. „Edyż sy wotpoczńył“, prajeschе mi, „dha cźe k wjecźeri pschepytowacź schuju.“

„Tu ma'ch zpodźiwny złwět wokoło zo“, jemu snapschećiwich, „zhym tute měrne ł morjom wobdate hajnischcha ja'o hólcźej wozpnje widźał, w cźasu, hdyż nam njebohi Jmisch zerbiske stawiznу wukkadowa'che.“

„Tak je“, wotmolwi spěchnje, „to je mythologija — bajenje, bacźe! Tuż je tole městło wobkuslaze, ale tež hróżone.“

„Tak — hró'bne?“

Nětko pschimnuy mje Wójcźech ł wobémaj rukomaj a rjekny: „Kubłschi p'cźecźelo, dźakuju bo cźi tyżaz, wjele tydźeń ł mni pschijschoł.“

Jeho htóż běsche roshorjeny, so ni psches krej a łosće dźe'che.

Skora bo roslama, pola mje a jeho. Ruku w ruku dźěchnoj do jstwu, hdyż běsche wjecźer p'chihotowany. Běsche himajcha hacź tamna, hdyż běchmoj wobjedowali. Na seźenje nadpadny mi ł mi'chtr'ej ruku molowanej wolijowy wobras mojeho p'cźecźela. Sdedźachmoj pschi blukej lampje jedyn nap'cźecźo p'chi małym błidze. Sewal tam nichtó njebě, chibo muż, kiž namaj pośtjuzwasche a sa jenoj pokasa, hdyż smónźcź kalinecz. Jedźe běchu po łuśiskim serbskim waschnju pschihotowane. Mésto naduteje blesche schampan'skeho, kiž běsche w lépschich cźasach też w Sserbach z domom, pschinjeże spravne cźerwjene wino, kiž nibdy w Tirolskej rośce a tam za tuni pjenjes jeho dostanjesch.

„Nětko smój saso swojej“, prajeschе mój pschećel a sta dasche mi ł wložźnym wocźkom do mjeswocźa.

„Njemóżu bo hischcźe směrowacź ke spodźiwanjom, kebie tajkeho saso namakam“, dodach jemu.

(Pokračowanje.)

wulke budy budża tam postajene, ale tón raz budże też wulki jědadło „Achterbahn“ na łuku swoje hobrske rschziny do nowotra tykacz a wezjnuje shladowacz na hród a Miklawschke rozhadanki. Jenoż smuko wjedro rjane buzk, so bi, swiatkowe tłelenje a swjedźeń Kosmosuzuschich tełaew wulkotnje wobchodzena wěs sa město a tłelaew bya.

S Delnjeh Wujesda. Naiche serbske towaistwo wotmě njedźelu, 3. augusta, wobołdnju swoju shromadźiznu. Po wortanju pschedźhadnych sbérachi so najprjedy pschinoschki. Hospodarski wotrjad njemóżachmy dospolnje wutworicz dokelż bě psche mało zobnstawow na shromadźiznu pschischło. Wobsamknuchmy, shmjenja a hnojidła staseż. Dokelż pschadźem na njenjesach wobrachuje, njemóże też ratak swoj poła tak hnojicz. Ber bu trjeba bylo.

S Delnjeh Wujesda. Towaistwo wobdźěli so njedźelu, 3. augusta na němskej Bozej służbje. Knjes farar mišeske dopomnjenjske předowanje wo tych, kiż su we wójnje padnyli a sa jich sawostajenych. Po kemschach stupi towaistwo k wójnskemu pomnikej a położi wěnc dele. Knjes farar porěcza někotre troschtowaze słowa a wuběże, so tola padnjeni tam padarmo swoje žiwjenje wostajili njejsu. Tola Serbja, kiż serbsku Bozu służbu wopytachu, dyrbjachu hodźinu pscheb zyrkwju czakacz, je-li chuchu so pschi swjatoczności pschi pomniku wobdźelicz. Kak rjenje bu bylo, hdy buchu so wschě towaistwa pschi teile swjatoczności wobdźelile, też serbske towaistwo se kherhoju. Ssu tola s wjetsche Sserbju, kotrychż mjena na pomniku stoja.

Dopiß kolonije serbskich dźěći w Mělniku.

Postrow s prózdnin-nowele kolonije.

W Mělniku, 2. augusta 1924.

1. Lubi starschi, hotry, bratsja, pscheczelja a znaczi! Hdyż dźensa pscheb 14 dnjemi rano s Budestej wotjědżechmy, njewědźachmy hischcze, hdże pojědżemy. Někotre šmy hižo dwaj tydźenjej w Mělniku a mózemy Wam wjele powědacz. Knjes Schmidt s Mnischonza je s nami hacz do Habrachczizu jěł. Potom je naß k. dr. Schjeza dale wjedł.

W Habrachczizach pschestupichmy na cżełku żelesnizu a jědżechmy potom w Czjeskoslowakiej. Najprjedy pak dyrbjachmy paßu pokazacz. Knjes doktor dowjese naß najprjedy do Prahi. To bě psche pak jara dołhi pucz. Najprjedy jědżechmy psches wyßoke hory. Potom pschijědżechmy dale bóle do ruminy.

2. Wschudże běchu pola a łuki a łěßy każ pola naß, jenoż wjele wjazu zydle a rěky. Tehodła maja tu wjele zokora a też kofej słódki pija, schtož so pak někotrym z naß prjedy njechasche. So šmy w Czjeskoslowakiej, widżachmy na tom, so běchu wschudże cżełe napißma we wosach a na dwórnischczach. Knjes doktor nam te napißma wutołowaische. Potom jědżechmy 5 mjenischinow psches jedyn wulki tunel a běchmy w Prazy. To je jakotnje wulke město, wjetsche hacz Drježdżany a Lipsk. Ale njeje tam nicżo němskeho, jenoż cżěsky so tam rěcży. Njedźelu rano dźěchmy do jara wulkeje zyrkwje a potom šmy psches jara schéroku hażu ichli, hdżež bě wulka chěża. To bě mulej. Pschipodobniu w 11 hodź. wotjědżechmy do Mělnika. Tu je jara rjenje a wjedże so nam derje. We pschichodnym liczu napißamy Wam, schto tu wschitko cżinimy.

Wutrobny postrow s kolonije sełelemy wschěm lubym a znatym.

Arnoscht Meicher s Mnischonza, Waktar Günther s Horneje Hórki, Richard Schram s Małych Debßez, Jan Weikert s Mnischonza, Erich Günther s Horneje Hórki, Erna Schüsez s Horneje Hórki, Frieda Pětschkez s Horneje Hórki, Hanka Rieckez s Dźěžnikez, Hanka Mjenez s Mnischonza, Hanka Teicherez s Mnischonza, Hanka Schröderez s Mnischonza, Gertrud Benczez s Mnischonza, Erna Frenzez s Horneje Hórki, Liddy Frenzez s Horneje Hórki, Erna Schramez s Małych Debßez.

Dodawk Maleschenjow.

Lubi starschi a znaczi!

Chcemy Wam napisacz, so šmy do Mělnika wo tydźeń pozdżicho pschischli. Tehodła njeschmy Prahu hischcze widżeli.

Wutrobny postrow sełelemy wschěm lubym doma:

Richard Kern s Płušnjez, Willy Kujenz s Maleschez, Kurt Czěßla s Płušnjez, Pawol Kern s Płušnjez, Waktar Czech s Maleschez, Waktar Kulech s Maleschez, Ota Guda s Maleschez, Jan Mihan s Maleschez, Rudi Lipicz s Maleschez, Martin Bart s Brěžynki, Rudi Kochpor s Brěžynki, Jurij Wiederwach s Brěžynki, Martin Garbat s Brěžynki, Herman Schěza s Drěwzow pola Łaka.

Wotrada!

Kedżbu, hólzy, so nam kruwa njeschwitnje, potom nam wjazu njedżeji.

Dr. Jurij Mechela.

Nowe bajki.

1. Lilija.

Rjaneho dnja bě stary Sahořski kromny wumyślił kujeżskeje dwojbh kupił a do rumnoje sahrody swoje žadne rostliny nasadżał, kiż se swojej dźowku Hilzu hajeschz. Wo ludźi we wsy so wobaj wjazy njestarascheschaj hacz bě trjebne, a wjesnej swokojichu so i tym, dyż a dyż pschez wysoki płót pohladacz a so na zuse dźěrki abo rjanu Hilzu i jeje krutym błódom wobliczkom wudźeracz. Tak to też wosta, hdyż stary za někotro lět wumrje.

Schwizna a błeda krockeiche Hilka dale po jahrodze a hladaschze za nanowymi kwětkami, šama běła lilija. Lilije maja wón, kiż wosebje w czopłych lěcznych nozach każ sródła mrokawe pschibywa, tak so hu mjetske każ wopojene do wotewrjenych kweluchow motaja. Na taikich wieczorach a w taikich nozach wudychaja lilije, kiż wodnjo schwizne a běle steja, pórporwu zahłocz a wobkukłaja teho, kiż so jich hyšnu wót nahrzeha.

Nichtó njewě, kak to pschińdże, ale wěsteho dnja porodźi Hilza. Wjes so roskorz. Hilka pak wjesesche, stanywschi i njedźelskeho loża, schwizna a běła, jako njebe so nicżo stało, šwoje dźěczatko ze wotwjerku po słónczkowej jahrodze, njehladaschze za nimokhodźazymi, njeczekny pak też psched nimi. Wot starcze hospody njemóżesche nichtó nicżo zhonicz.

Dyż a dyż bě nasdaczinje wotzkonny kujeż s brodatym mérnym wobliczom s hoseom. Bě pak hižom cżaß žiwjenja nanoweho tam wobkhodźował a bě pjecza stawny mołek. Wobkedźbowachu też, so zuny, kotrem z pschiwodża prajene — so wérowanski pjerschczich na porsce błyschczesche, wosnęcz s wjeselym wobliczom z jahrodu cżischczesche. Na taikich dnjach sahoriczachu też zołtine błódrojasne smjecze. Kubłeć Nasda'a so ras wjeczor w korczinje hordsche, so bě na wulkej wobrasowej wustajenizy w měsze wobras widżał, kiż pschedstajesche rjanu błódu zónsku s dźěczom na nadrach. Wokoło njeje bě seleninja, k bokej pak bě lilija narostła. Zónska je hyła pak Hilza Sahořska.

Někscho masanych, zortow so pschida, ale kleiki na wsy bórzy wonkmichu. A Hilza njestarasche so wo wjesne, wjeß pak měßesche te zujemi a wuwyznami dołeż dźela

Přihonoss.

* **Wulke ilowki w Krainje.** S Lublanja (Leibach, hłownego města) pschikhadżeja depesche, so tu wczera popołdnu tam wulke slowi z hona a doły zapiesćile. So jenu hodźinu woda na 5—6 metrow trosesze. Wona khěże wotplawi. Wschě mlyny a fabriki wot Bischofiak hacz dele do Willichoraz su sanicżene. Zyke hrodży su so satepike. Hacz dotal su 13 cżełow z zołmeny zuniczahali.

* **Wulke jebanstwo pschi wuczahowanju do wukraja.** W Braunschwiku (Braunschweig) su hłeb wulkeho jebanstwa pschi wuczahowanju do wukraja wotkryli. Psched někotrym cżasom su tam cżło nanjo do Brasilisce wuczahnyli, kotrzani běsche agent wulke służbjene cżinił. Agent je s nimi do Brasilisce zobu jěł a zo wot tam sazu wrócził, ale wo dóiłu tamnych zsjoch muzi njemóże nicżo nadrobnischo praicz. Hischcze druhe zapleti namotwjacheho kriminalnu policaju, agentu, wěsteho cżěsko Willia Hauenschilda, zajeez. Pola njeho nadeidżene papjery a dopisy rozsahnichu, so wón s wuczahowanjom do wukraja ludźi jebasche a so je mnohe žiwjoby doma wo jich existenzu a famóżenje pschinjesł. Hauenschildi stejesche we swiftu s brasilischim knjezerstwom a dosta wschelake wołoznosze za sapuczowazych. Ale wuhladny na dźeło a hłeb běchu w Brasilischej jara dwołomne. Naiszerje je Hauenschildi łóżne wołoznosze f wschelakim njeskutkom wuzjił a je podhladny, so je sa psches 234 thłotam'sebo sa'onja (wukwanje f ludźimi) pschechoł. Dotalne pschestyknowanja su wupołaiale, so je Hauenschildi 50—60 žiwobnow narećzał, wupokuczował a czakaja někto na giwojich kotrach hodżo na bjeswuhladny wuczah do Brasilisce. Hauenschildi běsche pschedstajda we siwiatku wuczahowarjow. Tam su jeho njeknicżomnosze spóznali. Pschebhadstwo je jemu tehodła wotcpka a wojewizin jeho cżinjenje potizili, kiż teho faja. Też hyła z Jomi tykuchu na tkwitku do dźerzy, dokelż staj podhladnaj, so staj wo Hauenschildowym jebanstwu wjedżałoj. We wukraju, wosebje w Ameriezy je tu tkwilu jara dwołomne a tuj ludźo łépje cżinja, so doma wostanu, doniż so cżaßy njepokpischa.

* **Djelenje mandżelstwa je sadżěwkami.** Na Londonskim sudnistwje sforże'e wěsta Mišš Florenze Martwick z Liverpola na djelenje mandżelstwa dla dwojožonstwa, pschecziwhanja a słowólneho wopuschczenja swojeho muża. Też muż japoda nap'chczesnu sforżbu. Wón wusna, so je so psched krótkim z Indi'eje domoj wrócził. Po wróczenju do Londona je so jona njesahyn w nadrósnej cżischczesnju shubika. Njeje wo niej nicżo wjazu sły'chał. A dokelż do swojowólneje cżekanje wěrzesche, je wón pola indiskich sudnistwow djelenje mandżelstwa sapodał. Jeho sastupjer jemu wosjewi, so je jeho žadanje so sudni'zy wobruczito. Bórzy potom seina so mischtr Martwick z druhej žonu a cżyscze so z njej wożenicz. Khważ běsche psched někotrymi njedźelemi. Jeho wopisma Londonska wyschnosez jako prawe p'chipo'na. Bórzy dósta mischtr Martwick list swojeje prenje je žony, so djelenje mandżelstwa w Indiskej so njeje wobkuczito a botho njetrajesche. Sasa jeho politzija dla dwojožonstwa. Po djelenju so wupokasa, so indiski sudnik wurub wopraudje njebe wobkrucził. Tehodła je ženiwa I druhej žonu jako njeplaczizwa wuprajł. Ale 2 njedźeli podżiżicho wożeni so Martwick se swojej druhej žonu wospjet. Dla dwojožonstwa jeho wuwinowachu, dokelż běsche je dobrej wérje to cżinił. Ja:ho djelenju mandżelstwa s prenej žonu so sudnistwo hnydom pschisamknu.

* **Sćiwjeżka w kupanskim wobliczu.** Sdawny Parižši molcr Van Dongen, kiż łobrike płaczisny za swoje wobrazy dostanje, z cżimż ma tż. móżnosez wurjadny furus wuwuznacz, dawasche psched krótkim swjedżeń, sa kotrež bě wożebje pschekwapjenje wumyślił. S dypkom 12 hodźin wotczerkni so wulke durje žurle a pschekwapjeni hoseo běchu w kraßnej kupeli i pyschnynej studnjenej a sto

Hospodarski rozhlad.

Pětk, 11. augusta 1924.

W pjenjesach so saidżenu žobotu malo pscheměni. — Efektowa bursa so na tymle dnju w Barlinje njewobmjena.

Produktowa bursa mérna wosta. W khlébowym žicze je **wotkicżenje** fnadne. Ale tež kupay s kupowanjom so do swěcha nimaju. Jenoż pschimórske města su kupay za wuwos. Dobry nakitny jeczmjeń na płaczisnu dżerżi. Rasymny liwoju płaczisnu sakhowa. Muka łépje njeniózesche Wowsk swoju krutu płaczisnu wobkhowa. Ale wobrot žnadny sawosta. Zentnar pschitkódże žobotu w Barlinje:

pschenza 9,35—9,60, rozla 6,95—7,25, jeczmjenja 8,60—9,40, wowsk 7,75—8,25 sł. hrimnow.

Wiki rěz'cho stotu saidżenu žobotu w Barlinje. Na nje běchu pschihnali:

2581 howjadow,
1300 cżelata,
8090 wowzow,
[illegible] tukrainych a
243 wukrajnych žwini.

Wone płaczachu:

[illegible]adła 18—45 sł. hrimnow,
wowzy 20—52 sł. hrimnow,
cżelata 40—75 sł. hrimnow,
žwinje 55—70 sł. hrimnow
po zentnarju žiwoje wahi.

Rjane howjadła dżerżachu na płaczisnu a mjezachu kupzow. Schpatne so njerozpschedachu. Cżelata běchu **zodne a wo 5—7 hr.** horje zaplachu. Wowzow bě dosch a **nadosch.** Jenoż najrjeńsche kupzow nadeidżechu. W žwinjoch běchu witki mérne.

Wiki mużiłkoweho stotu w Leer w Rańschej Friesiej. Pschihnali běchu wokoło 1200 schtuk stotu. Wiki schpatnje dżěchu. Jenoż wubrany rjany stót bě zadny. Sa njón też rjany pjenjes žadżachu. Wone płaczachu:

Na mlyn we Wowwnjowje pod firmu Julius Körner je so někto **konkurs** położił. Firma je tak pschedołżena, so hamtske dohladowanje jej njeby wjazy na nóżi pomhało. Sa sarjadnika konkursa pokaji so pschekupz Christoph w Budyschinje. Do wubérka wěricelow wusnoschu so bankowy direktor Melching, direktor sjednoczińskeho mlynow Paul a ryczerskubléżki najeił Nida w Kuczinje. Wschě zadanki dyrbja so hacz do 17. sept. k. l. pola žuda w Budyschinje pschipowjedżene.

Konkurs Wowwjowskeho mlyna naßupaßo. Ssamo na samożenje swud. Körnarki rodź. Mjerwiz we Wowwnjowje je so **konkurs** położił. Też tu maja so žadanja hacz do 17. 8. k. l. pschipowjedżeć.

Też na samożenje mějezela firmy Jana Martina Körnerja je so teho runja konkurs położił. Sarjadnik je też pschekupz Christoph w Budyschinje. Też tu dyrbja so žadanja hacz do 17. 9. k. l. pschipowjedżeć. — Do wójny běsche tónle mlyn zyle solidny. Wo czaß wójny a inflazije bě wobkhod jara rosrołł. Mějezel firmy, syn njebohcżickeho Julius Körnerja bě pschi mlodu, so by wobkhod psches strachi tukhwilnoje hołpod. krizy pschewjesez mohł. Pschedołżenje teleje firmy pschinjeße najzerje też naschim ratarjam a ratarskim družstwam wjele schkody. Sjednoczene mlyny a wulkobanki su mjes wěricelemi.

We **driftezach** wot 11. augusta žaneho hyndlarta wjazy njebudże. S teho šmano šmémy někscho tuńsche płaczisny wotczakacz.

Pólska je dowolila, so šmědża 1000 koni do wukraja pschedacz. Wone njesmědża wjetsche hacz 1,90 zimtr. a jenoż walaschi byczi.

Na pschedań:

Kolo motorske, Alfred Scholta w Huczinje.
Khapon s kokoschu (Minorka) w Budyschinje, Mätzigstr. 38

Sło pytaja.

Holza do domu, wustaw słepych w Rakezach.
Murjerja pola wołerow pschikwara hosczinza „Stadt Leipzig“ w Lubiju. — W Wětej Wodze G. Busse, Animpromenade 5.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotjowe šmjze do tuni abo 1000 kg, šewat 100 kg, płaczizny po Wotej tżrwonje.

	9. 8.	8. 8.		9. 8.	8. 8.
Pschenza	187-192	187-192	rany mokuich	12 00	12,00
rolka	139-145	139-145	woch. melaka	6.80	6.80
małki. jeczimjen.	178-178	165-183	Zelte tukwa	8,00-10	8,00-10
noi. jeczimjen	—	—	Hirnaze trujki	23-24,00	23-24,00
wowk	156-165	154-163	bunk	13-15,00	13-15,00
kukurza (Maiz)	—	—	woka	14-16,00	14-16,00
pschenczin. muka	25-28,25	25- 28,2\	rany wołujski	20-21,00	20-21
rjana muka	21-23,25	21-23.25	mokre łojiny	8,00-9,00	8,00-9
pschenicz. wotr.	10,80	10,80	Zelte tukwa	17-18,00	17—18
rjane wotrubky	10,30	10,30	Hiwa, 50 kg	2,00	0,—0,—
rauh	280-285	280-285	Siwa, rjana	0,50-0 55	0,—0,—
lane šmjze	400-410	410	„ pschenicz.	0.50-0.55	0,—0,—
hroch	15-17	15-17	„ wowsna	0,—0,—	0,—0,—
pjelusch	14 00	14,00	„ jeczma	0,—0,—	0,—0,—

metrow dołkim schleńčanym bašerom. Pšekwapjenje so hišćeše wowniši, jako kuzni Donnen w najnowšim žiłdanym kupanskim wobleku pšeded kujeżich stupi a je ke kuzi pšeć pšeprošu. Wobleć sam bě hižo spodźiwanja hódny. Bě nimale tak šwětły, jako woda w kupieli. Někto pšińdźe tu 12 służobnikow a njeźdźechu ko'ci ke komorkam, hdyž bě so kóždeho hižo kupanšti wošeł pšihotowany. Wšitku to najnowše wošeło a we wšich możnych barbach: žółtane pijany, pawčinowe wobleki, jendźelske kupanske drasty, kaž tu samo w nadrobnych móšlich kupielach w Dawzile a Ostende ženoš z rěda widźeć. Knježna Cocea, znata spěwarka, bě prěnja, kotraž pšichadnje Donnen sčěhowaše a do kupiele salšy. Někto bě tež wšitkich druhich po tym měšachu. Hodźinu posdźišo bě někde 300 knjesow a knjenjow w basenu, kotryž bě, wot elektrisćich hnězow wošwětleny, we wšich barbach tuczele błyšcheše. Tu sta so njewobkedźomne cźekanje a wulka bojosć. Van Donnen pak w pośledni wokomik zyły wez pšes žiwoty wunamakawoseć wumóži. Na najrychlichsi schadźi z njeho rěła steło wošawjesko z jakanym hłosom, so bě mały pšichad pšihotowane pšekwapjenje a hłowny dypt knježdźenja tworješe. Hdyž so sčěhowachu, bě někto do hornych městnosćow palata wróćo a sawjeselenje swjesłożenych wokwapješe. Hdyž so njemyliš, hač bě rańšich směrkow.

** Skandal. Muzšti sastupi do korčmy. „Dajcże mi hnydom jenu dwójnu khimjeńcu, prjedy hač so skandal sapoczńe." Pinčnuła wona jemu zyłe wustrózana schleńcku. „Hišćeše jenu dwójnu, prjedy hač so skandal sapoczńe." Dostanje hišćeše jednu schleńcku a hišćeše jednu. A na to hišćeše jednu. Na tute waschnje saidu 10 mjeńšchinow. Potom wopraša so pinčniza: „ale prajcze tola, wo kajki skandal so tu jedna a hdy so wón sapoczńe?" „Skandal so nětkle sapoczńe. :Ja nimam zan. pjenjezy, so hdy tu khimjeńcku saplaćiš!"

Sburowosć wušada.

Jena z najkalostniśichich khorosćow człowjestwa je wušad, wschitkim žiżo z biblisćich stawiznow znaty. Też najnowišim wědomosćnym pohybam njeje so hišćeše porazyło, tutu khorosć wuhojić. W starym cźasu běše wušadny na kóždy nad zyłe z człowjeskeho žiwjenja wusamknjeny. Žiżo Mójšes a Jězuš sypłachu jich cźerpjenja wołóźeć. Hišćeše bźenża je we žiwjatym kraju wjele wušadnych, kotrjż domarodnych a zušych wo jałmožnu prošeše. Też we Brasilisći, Surinamje, Arabisći, Grekisći, Schpanisći a Rušći tu tam a jene nekotrśi wušadni, kotrjż tu po nałhonjenjach stajny strach sa swojich bžbuczkowjekow. Wušad je chronisćka konstitutionalna khorosć, kotraž pšemeńenjenja (pšichebarbjenje, brody a jědmjenja) na koži, ślinaczkach, moshach a kóścach sawinuje a kotruž swjetšcha stajna kiprośćą a skóncznje śmjerćą sćěhuje. Zyłe bźiłe człowjeskeho cźěła so po nječkim pšchebarbja a njeczuja nicžo wjazy, po cźimž jedyn staw po druhim wotezmrěje a so te sšibadła wumińe. Druhdy šhubja tkori nóš a wocži, ruzy a nohi, tak so jenož hłowa, cźełko a hrozne tónzy pšedawšichi stawow wyše wostanu. Też we Islandšej, Skandinawišej a pšchi Schleswig-Holšteinskim brjoły je so tuta khorosć druhdy hižo sjewiła. Pšcheš nětkle 60 létami so wona z Baltiskich krajow do rańšeje Pruskeje sanješe. Dokelž so wona pócznješe ye wolnoczu a južnych dźělach Memelšeho wokrjeża rozšěrjeć, so w Memelu wožebita khorownja za wušadnych załoži. Wožebje k temu postajena komišija puczowaše se šastupjerjemi ruskeho knježerstwa pšches Baltiske kraje, hdyž bě so wušad hižo jara rozšěrił. Na'honjenja so pšchi twarjenju nowe khorownje za wušadnych w Memelu wuzišu.

Do składneho kamjenja połoži so liśćina se sćěhowazym wobšahom: Wušad, kotryż prjedy 19. lětstotka dwaj zusoi służobnaj do Memelskeho wokrjeża pšchinjeješechtaj, bě so w běhu 40 lět tudy tak rozšěrił, so dyrbješe so z porjadnym postupowanjom pšcheźiwo tutej khorosći japocjeć.

Dokelž so wušad też druhdże w Pruskej rozšěrjeć počinaše, schtož k sjawnej rosmólowje w nowinach wjedźeše, dyrbješe so w septembrje 1896 tajny medizinalny radźićel dr. Koch z Barlina do Memela pósłać, so by nastałe a rozšěrjenje khorosće zyłe dokładnje pšcheptowak. Jeho pšcheptowanja a 1896 do Ruskeje k wobhladanju tamnišich wustawow cźinjena jězdba, wjedźechu skónczńe k temu, so so w Memelu wustaw wušadnych załoži.

Po dowolenju trěbnych srědkow so 1. twarom 20. julija 1898 sapoca a 20. julija 1899 so wustaw žiwjatoczńe poswjeći.

K dopomnjeću na załoženje so we wustanje tele dny 25 létny jubilej žiwjeczeše. W nim je w tutym cźasu 66 khorych było a bźenża tam hišćeše 20 wozobow pšchebywa. Sćwjedźeń so zyłe smutkownje w kole žiwje pohrjebanych wotmě. Woni njeżu wot wójny a revolucije, kotrajż śtej tam wožobje howriłej, nicžo słonili. Sćrjedź lěża, spaleni wot człowjeskeje hary, zuzym pšches wyšoki płot njepšichistupni, pšcheźiwja wušadui słuzbu swojeho žiwjenja. Doniż so wědomjeći, kotraż je mjes tym wuzdźane bazilse wunamakała, a je ś tuberkulinom śnicźiłej spytała, njeporadźi, dokładny wustrowjazy srědk wunamakać, budża tute wušadne khorownje też dale Bohužel we służbje człowjeskeje strowosće trěbne.

Towaršewski powěstnik.

Domowina: Sekretaŕ wróći so póndźelu, 18. augusta.

Jednota „Sokoł" w Hrodźišću ma pjatk, 15. augusta, wjećor ½9 hodź. zwučowanje. Kóždy dyrbi wšače přińć. Starosta.

Jednota „Sokoł" w Ralbicach ma srjedu, 13. a wjećor ½9 hodź. zwučowanje. Zwjazk. zwučowaŕ.

Sokolska „Jednota" w Poršicach wuhotuje njedź. 17. aug. swój prěni załoženski swjedźeń. Započ je w 2 hodź. Nadrobniše so hišće w Serb. Nowjewi. Wšě sokolske Jednoty a wšitcy přećeljo serbskeho Sokola so na tutón swjedźeń přeprošuja. Starosta.

Towarstwo kat. młodźencow w Bačonju wuhotuje pjatk, 15. augusta, wjećor ½7 hodź. w Hasiowje swój 11. załoženski swjedźeń. Wšěch lubych Serbow a wšě serbske towarstwa wutrobnje přeprošuja předsydstwo.

Serb. tow. „Nadžija" w Budyšinje změje jutře wutoru jara nuzny spěwny pruhu w Serb. Domje. Tehodla shcyli tola wšitcy přińć. Dirigent.

Za nowu čitanku

su darili 1017,83 hr.

Přenošk: 6,50 „

Dalše dary z Bukojny p. Baŕa (př. Hermanna Bjara z Bukojny):		k. M. Wjela	—,50 „
k. Wenaŕ	1,— hr.	k. Měrčin	—,50 „
k. A. Khěžnik	—,50 „	k. Schöbel	—,50 „
k. E. Sykora	—,50 „	k. Falka	—,50 „
k. Zimmermann	—,50 „	k. A. Wozaŕ	—,50 „
k. Rohaŕk	—,50 „	k. E. Metaš	—,50 „
k. Symank	1,— „	kn. H. Rudolka	—,50 „
k. Gerš	—,50 „	k. J. Klemt	—,50 „
k. Nowak	—,50 „	k. J. Nicke	—,50 „
k. Batzke	—,50 „	k. P. Miesner	—,50 „
k. Langa	1,— „	k. A. Bjar	—,50 „
	6,50 „	wše hromadźe	1029,73 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimuje tej Serbska knihaŕnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Dla zjězda serbskich spěwnych towarstwow do Njeswačidła 24. augusta 1924 wozjewjamy přihódne cźahi:

Z Wojerec	7^{15}	10^{40}	z Pomore	8^{47}	12^{15}
z Kulowa	7^{40}	10^{58}	z Budyšina	9^{24}	2^{46}
z Rakec	7^{59}	11^{20}	z Radworja	10^{00}	2^{21}
w Njeswačidle	8^{12}	11^{33}	w Njeswačidle	10^{13}	3^{08}
z Njeswačidła	9^{39}		z Njeswačidła	7^{21}	
w Budyšinje	10^{21}		w Kulowje	8^{18}	
z Budyšina	10^{55}		we Wojerecach	8^{37}	
w Pomorcach	11^{10}		z Drježdźan N.	5^{44}	9^{36} 12^{34}
			w Budyšinje	7^{09}	10^{40} 2^{08}

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerj, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězowcy. — Za nawěšćki: A. Dučman, w Budyšinje.

Swobodne městno za Welsec kupny dom

Założeny 1868. **w Kulowje** Telefon 12.

Lehmannec konditornja a kofejownja

Widźenjahódne, ponowjene městnosće za hosći

wšědnje $^{1}/_{2}6$–8hodź. $^{8}/_{2}11$ „ wumělski koncert

Srjedu popołdnju 4—6 hodźin: žonjacy khofej z koncertom

Najlěpše konditorske pjećwa.

Z napłaćenjom z hotowymi pjenjezami wo 15000 hriwnow

pytam hošćenc kupić.

Nadróbne poskićenja na

Ernst Raue w Budyšinje

na Hošic hasy 32.

Mój skład je po starych poměrach znowa zrjadowany!

Po dnjowych płaćiznach porućam najtuńšo:

kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin

Mam też **njedźelu** wot $^{1}/_{2}$**11—1** hodź. wotewrjene

Jan Haješ we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

Nawěšćki přinjesu wužiłk!

Dźěłaćerska swójba

pyta městno pola bura abo na ryćerkuble.

Zhonić we wud. „Serb. Now."

Do krute solidneho, maleho hoscenca w Sukowej Šwicy so porjadna, solidna

słužobna holca

pyta. Zastupić może hnydom abo pozdźišo. Dobra jźić a wothladanje so přilubi. Wo poskićenje prosy

Frau Anna Görner

Hotel Amthof, Sebnitz i. S.

Wustawne kubło

w Hrubjelčicach pyta k 1. oktobroj

šolaŕku.

Młóćaca mašina

pšewoźomna, z kochty-wotbijakom a z dwójnym čišćenjom,

nowy $7^{1}/_{2}$ P.S. motor

za wjerćity prud, je na předań w **Brězowcach čo. 1.**

Telefon: Hamt Wóržork čo. 74.

Hospodaŕske kachle

k wottorhanju tunjo na předań w **Ralbicach čo. 38.**

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihiélšćefnja w Budyšinje.

MERSIOVSKY

Wuporjedźenja a znowa dźělanja

Maschinenfabrik Kappel AG Chemnitz

Ciche přesunjanje nutrkowny wóz hodźi so won wzać

solidny twar - podawam nyndom

Hłowne rozesłanje

Friedrich Wolff

w Drježdźanach-A., Neumarkt 4.

Telefon 22630.

Kójdy, schtóž ma

něšćto na pšchedań, šćit, grat, wschelake nowe a rjebane wězy, abo schtóž chce hrěbi něšćto łupić, wotjeŕ to :: :: ś nawěšćikom we :: ::

Serbskich Nowinach

Łajti nawěšćiti so w nětkle 6000 serbskich domach ejita :: a ma wěsty wuspěch. ::

Zadanjamy pjenjezy w tukhwilu wot

15 — 20 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Dentist H. Hausfelder

w Budyšinje na Moltkowej drózy 14[1]

wotměwa rěčne hodź. jenož wot 10—6 hodź.

Narunanje zubow — plomby — torhanje zubow.

Wothladuju sobustawy wšěch khorobnych khasow.

Po krótkej khorosći zemrě dźensa nahle w starobje 76 lět

Hana zwud. **Hönigowa**

rodź. Měrtec.

Dźěje haš 50 lět je zemrěła knjeństwu, kotremuž so z wulkej pźiwalitwosću dźeršeła, swěrnu słužbu wopokazała.

Dźakujemy so jej z wutrobu a budźemy ju stajnje w dobrym wopomnjeću skhować. Njech ćiše wotpočuje po žiwjenju połnem dźěła.

W Barće, 8. augusta 1924.

Frieda pryncesna z Lippe-Weissenfeld

z dobrom w mjenje syzow.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za aug. 15 Ks. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a złač. Smolarjec knihićišćernja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčestnje so stajace nawěstki a tabele so w ćišo wobiłćeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 Mołych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 187 **Budyšin, wutoru 12. augusta 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

W Danskej tamnišche sozialdemokratiske ministerstwo namjetuje, wósło dozpła wotbronić. Tónle wotpohlad w kuždownich krajach pśehe wichćom w Schwedskej, dźiwanje sbudźuje. Wotbronjenje Danskeje mogło sa połitiske mozowite stejśiczo w baltiskim morju tśetre sćežywki měć. W Schwedskej so inajuzeńsche boja, so bo wojerske stejśiczo tuteho kraja pokładli, bdźo Danj a wotbroni. Wotbronjeniśi namjet sozialdemokratiskeho ministerstwa chce wósłu a wójnske ćełdźowu i małej krajnej a namórskej połiziju narunaś, kotraž dyrbi złonistwo pśeśiwo mjeńšy podpěrjeś a ryhałstwo dohladowaś. W tśeśmje so sozialdemokratiśi wotbronjeniśi namjet nasśerje saćžiśuje.

•

Jendźelsko-ruske śrěźenje nima žanych wuhladow. Lord Birkenhead je rjekł, so po jeho ménjenju wójne najmjenśeńsche nadźije, so by jendźelski parlament jendźelsko-ruskemu śrěźenju pśichiłosował.

•

Nadźeja so južnoslowjańskej mjeźy bliźi. Po powjeśći se Sahrjeba je wjednik chorwatskeje rataršeje republikanskeje strony, Radiez, i pśichewadom dr. Kośchutieja zajo pjatk do Wiena pśichźeł. „Prawda“ pišo, so Radiez w Madźerskej blišo južnoslowjańskeje mjeźy pśebywa.

•

Nowiny z Waschingtona powjedźa, so Sjednoćene staty w najbliźšim cźasu w Honolulu w krjejźnej Amerizy pśeraźiwo tamnišchej revolucji satrjeźa, so buchu źiwjenje a wobhospodarjenje amerikanskich pśichłuschnikow schitkale.

•

W južnoslowjańskej słupśitinje je so minister knutskowskich notezniskow Petrowicz sjawnje se reviziju wustawy wubrał. To wulke rozhorjenje pała opozicije sbudźi. Petrowicz praji, so je pśechezo jako łobustaw redikalneho klubu pśeraźiwo Paschićowej politiki byt a pśeraźiwo nětśišchej wustawje wojowaś; so bubźe tej w pśichodnje cźinieź. Je sa sprawne dojednanje mjes Serbami, Chorwatami a Słowinjanami. Do nětśišchego knježeństwa je sastupił, dokelž tute nowu politiku sastupnje.

Dawesowe dobrosdacze (Gutachten) a my!

II.

Hs- Pśichode wschźom namjetuje Dawesowe dobrodaśe tobakowy monopol. Tutón monopol je tak myślany, so fabrikanźi jara njetwobśišćuje. Pśichemjźo, kotrejž dźensa njetrěbnje wyšoke płaćizny bjerje a w kotrymž su so wobsłużby w jara njetrowej liśbje pśchilporjałe, wóje sa pjenjezy pśeśerjebarjow, dyrbi i mjeńšchim wuźitkom dźełaś. Tuchi a tej małe wikowaśtwo, kotrejž dyrbi dźenża 50 hač 60% sałkužby bratej, dyrbja so potom ſ najwyšcu 12 hač 15 % spokojiś. W najwjazy krajach je to hižo dawno tak, kaž w Franzozowskej, Italſej, Schwedskej a hišćeze druhdźe. Tak nałutowane płaćizny dyrbja śtatej pśichipadnyć a budźa po wobliczenju wézywustojnych na lěto 850 milijonow złotych hriwnow wotcźitnyć. Tu jedna so wu'amkrjenje tak a tak wjele njetrěbnych stawow we ludowym hospodarstwje, sa kotrejž hmy hač dotal wulke sumy woprowali. Kaž reka, nachaje knježeństwo do monopola śrolicź, ale chze radšcho dawki hišćeze powyšcicź. To by ſchćeda była a tejž nap'chećo wotmyślenju Dawesowego komiteja. Po'pyt, tajki monopol njepśechewjeś, by napśechećo interesam němſ'ego ludoweho hospodarstwa było, a jenož małej, ale cźołto nabpadnje žywnej, grupje interesentow wužiłk pśinjeśło.

W dalšchim žadaju wézywustojni Dawesowego dobrodaźa wotstronjenje wobrotowych dawkow (Umsatzsteuern). Wone pśichedrožeja twory snajmjeńšcha we 10 prozentow, ale stat je ženje njedostanje. Tute dawki fu bobu hłowna pśiczina naschich p'chewyšokich płaćizno'ow na źiwotnych wikach a je jara nuśne, so bo wottwarja.

Pśchi tym wobkatuje pak dobrodaźe na tśi dochodne źórła, kotrejž Němſka dosećz njewuczerpa a njewužywa. To fu herbśe dawki, kiž fu pola naš wjele nizśe dyli pola entenſkich statow. Tale dawki wot wyšokich dochodow, wot kotrychž so theoretiśy na papjerje wulke dawki płacźa, praktiśy pak stat hišćeze połozju dostał njeje. Dale pokazuja wézywustojni na mózno'cź, so mohła Němſka tej ratarške wobhospodarjeństwo wodwjeźeź. To cźini jaćaśišchcź, kaž hdy bychu so wézynuſtojni famolwiecź chcźli, dokelž tehdy wot Cunoweho knježeństwa po'leźene 300 milijonow złotych hriwnow njepśichłosachu. Woni praja, so pśchi nětśišchich cźeśkich cźasach ratarstwa a tej ſ wuhladom na ludowe sćežnje wot tajśeje sćeże wothladaju, so pak może Němſka (najlepje sabo p'chi p'chichodnych normalnych wobstejnoscach) taſku wézynou cźežu lara bérje pśchewjeśeź. Skónczinje po'ahuje hišćeze na mózno'cź, so bychu so na inflazne dobytki hišćeze wjele wyšche dawki cźitnyć mohłe, hač je hač dotal Němſka sbérała.

Dawesowa rospratva chze tajke wobstejnoscze stworiś, kotrejž fu na tśoły pad lěp'che sa ludowe hospodarstwo a lěp'che sa schćerke wor'chty luda, hač tehdomne wobstejnoscze inflazije a tej te ſ Micumskeho ſystema. Na žadyn pad pak fu tute wobstejnoscze tajke, so mohli w nich sprawne rozdźělenje cźežow se hubjeneje wójny spóstaś. Najprjedy stworja nam napokoženje cźežow we wulkim stilu na schćero'e wor'chty, sdobom pokazuja, so może so pśchi ſmutskownych dawkach to abo tamne smijeź.

Tute wojowanje budźe so wjeśeź po sćehowaznymi dypkami:

1. Sajim schćerokich wor'chtow žada p'chiwsaće Dawesowho dobrodaźa. Potom trjebamy kapitalisowanje wójnſkeho dołha a jeho wotpłaćenje ſ amortisaźiju. S debom pścheze so, so by ententa wobhadźene krajiny sterje a lěpje wopuśchśiła.

2. Němſki lud dyrbi so pśchi wojowanju wo snjeźliwe sćežwjeńśe wumėnjenja na powschitkownu tendenzu dobrodaźa powokaś, kotrejž nam wuraśny sćežwjeńśi standard ententowych statow pśchiſwoła.

3. Cźeje, kotrejž nam dobrosdacze napokoźi, padaja se ½ na p'chertjebarſtwo a ſ ½ na wobhospodarjeństwo. Tehdola dyrbja muskłowne dawki wurunanje ſa pśchertjebarſtwo pśchinjeśeś — pśches wyšch'che dawki na wobhospodarjeństwo. Tej nasch finanzny programm dyrbi pśches wyšoku organisaźiju naschego ludoweho hospodarſtwa schćero'e wor'chty wuzwobudźiś. Powschitkowne dyrbjak nasch finanzny programm tehdola tajśi byś:

a) snižjenje wobrotowych dawkow na ½ proz. hač do tóhź léta.

b) Wyšoke dawki wobhospodarjeństwa pśchi herbśtwje. K lěpschemu ſtatej nahódnoscźe pjenjes atd.

c) Wotpłaćenje reparazijskeje cźeże pśches hypotheki na wobhospodarjeństwo w industriji, wikowaśtwje atd.

d) Satwjedowanje monopolow.

4. Najwažnjiśchi dypk. Stupnjowanje wuźitka ſ nazionalneho dźěła pśches wyšchu organisaźiju w ludowym hospodarstwje po sćehowazych sałkužbach:

a) Podpśeranje ratarſtwa ſ tunimi wobhospodnymi źredkami, tuńśche hnojidła, mjenje cźežow ſ administrativ.

b) Stupnjowanje wuźitka ſ naschego ſwon'ownego nakowanja ſ dalokokrocźajgym wikowaśtwim wuczinjenjom.

c) Podpśeranje lutowanja w kraju, so lutowaś wyšoku dań dostawa. Jenož lutowanje może nam trěbne kapitalije (pjenjezy) pśchinjeśeź.

Cźeja Dawesowego dobrosdacźa je mjeńšcha, hač po Mikumowym ſystemje. Tola wośtanje wjetścha, hač bě hdy we śmětkowych stawiznach jenemu ludej napokoźena. Se najwyšchej organisaźiju naschich ho'podat'skich mozow budźe mózno, ju wotwjeśeź. Hdyž žo to ſ polépschenjom naschego zyłeho ho'podat'skeho aparata stanje, mamy tola nadźiju a mały wuhlad na lépschi pśchichod! Ale niz pśchi katastrofim pśchinjeśaću, ale pśchi žełzwědomnym spóźnaću tónza a energijstim trjebanju śrědkow!

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ręći serbski.

Kupi a najpśedawa kupowańja wobućow. Pódtłowanje spśinje a tunjo

Woßwjeczenje němſkeje wustawy.

Wczera łońsche létny dźeń, na kotrymž běchu pśched 5 létami po śmětkowej wójnje sastupjerjo němſkeho ludu wustawu němſkeje republiki we Weimarje dawnurabźili a pśchijeli. We wschěch wjetśchich městach Němſkeje je so tutón dźeń woßwjecził, chiba w Bayerſkej a Mecklenburgſkej niz. We tutymaj krajomaj pścheczuwnjej republiki knježa, kotrejž bychu republiku wottśonili a monarchiju mėśto njeje pśestajili, hdy bychu k temu dosć žylni byli.

W Berlinje sjednoczeństwo „cźorno-cźerwjeno-złote“ pśeni śćócź sjawnje wustupi. Jeho zobustawy žo na Alexanderskim nameśeśe sjhromadźichu a ſ wjele republikanskimi chorhojemi k Wulkemu dźiwadłu cźehnjechu. We wuſchim tworjenju po hudźbnych pśchednoschkach tśo sapóśłanzy, a to jedyn se sozialdemokratiskeje, druhi ſ demokratiskeje a tśeśi ſ zentrumskeje strony rěcźachu. Němſka ludowa strona bě słubiła, so žo tež pśchi ſwjedźenju wobdźeli. Jejne rěcźnika, ſ Ohcembowa pak wuwusta. Němſka ludowa strona dźe žo pak na republikanſku pak na monarchiſku stronu mosta a so tehdola ſwjedźenja sdalowa'che.

Sozialdemokratiski sapóśłanz Dittmann na léto swobody 1848 dopomni. Sozialdemokratija bndźe wustawu a republiku sakitowaś pścheczivo wschźom nabpadam, njech ſ kajźejźkuli ſtrony p'chidu. Wustawa njeje ſ idealom, tola ſ wulkim pokro'om.

Sa zentrumsku stronu dr. Wockel rosestaja, so zentrum Weimarſku wustawu jako sakoniſku p'chipośmaiwa. Zentrum tym ro'umi, kotrejž wo sandźenu wulkoćź žarnja. Tola hdyž je žo republika dóśt sćinika, dyrbjeli žobu dźěłaś, so buchmy sajo wulźy bywali.

Demo'kratiski sapóśłanz Erkelenz na to pokalowasche, so je na pśchewulkej ſkromnosći p'chiwiśowarjow njeběł ležało, so žo sdasche, so je Němſka republika bjes republikanow. Dźenża je sa ſtat nuśne, bo ſjawnje ſ demokratiji, k republiki a k wustawje wu'naća. S dźełacej milijonowu wójnſkich wobdźělnikow pśchewažaźa wjetśchina na ſtronje republiki ſteji.

Republiſkny preſident Ebert w Münſteru rěcźeśche. Woßebje wusdobowasche, so dyrbi žo němſki lud na wustawu winym ſwjedźenju k republiki wu'naća.

Też w němſkej ſejmowni žo dźeń němſkeje wustawy woźiwjeći. Dr. Petersen mėśešche tam ſwjedźeńſku rěcź.

Woßwjeczenje wustawy w Lipźcźanskej univerſiće.

Lipźcźanske wyſchno'cźe wustawiny ſwjedźeń w pśchitomnosći mnohich hoſcźi pódźełu w auli univerſity wuhotowachu. Rodźicźel němſkostatneho žuda dr. Baumgarten ſo žłowa k dźeśchemu rosśkadźenju wo bycźu demokratiskeho ſtata a wo wustawje němſkeje republiki ſimasche. Demokratiſki ſtat je absolutiſtiſki a wyſchnoſcźiny ſtat p'chewinyk, w kotrymž bě knježeństwo po potrěbnosćach jeneho jenotliweho cźłowjeka p'chirěkane, njes tym ſo poddanow wot wobdźělenja p'chi ſtatnym ſarjadnistwje wotzerkowachu. Schpiłelowy wobras bucho, po kotrymž dyrbi žo w ſtaće knježić, je wuſtawa, w naſchim demokratiſko-ſozialnym ſtaće Weimarſka wuſtawa. Hižo ſakoń'ko-techniſzy dyrbi so rjez, so je wona poradźena.. Skoro wſchźa Bismarcka w naſtupanju wuſtawy ſ léta 1871, so dyrbjale žłobowaze narody też hiſchće nječto pśchicźimcź, móża so też we nětśišchej wuſtawje rjez. S tymle ſłukom je so Němſka ſ motarjy revolucije wukhowaće. K p'chemėnjenju wuſtawa ſama ſapſchim'i podawa, tola bo p'chemėnjenje njeſmé na naſtupne wa'chnje ſtacź. Mėźnik wo porokach rěcźeśche, kotrejž bo nětśišchej wuſtawje cźinja. Cźežka p'chitomno'cź bo tehdola njehodźi ſ lépschej ſandźenoſcźu pśchinuraca, dokelž mjes wobėmaj wójna leži, ſa kotruž bo republikanſke knježeństwo njehodźi ſamolwite cźinieź. Wonka na Auguſtuſowym nameśeśe bě bo pśchi kraźnym lécźnym wjedrje wjele ludu ſeſchło, kotrejž p'chi ſynkach kapały němſ'ostatneje woboty republiſkny wapomnjeńſtli dźeń ſwjeźeśche.

Wo wojerſkim wuczehnjenju ſ Porubrikeje.

Kaž „Echo de Paris“ pomé, je Herriot pśched miniſterſkej radu w Parżiju, hdyž bě Noſlet ſwój plan wojerſkeho kontźijow ſpuśćił, ſwój plan wo wojerſkim wuczehnjenju ſ Porubrikeje roskłojił. Wuczehnjenje ma so po wotdźelenjach ſtacź po tym, hač fu so wotebjerarjo ſa pokjećen'a a ſaſtawne liſty němſkeje industrije namakali. Tak mohł so ſ wopśeda poſtajeny dwěłėmy wucźahanſki cźaſ na 11 abo 12 mėźazow p'chikrotśicź. Jako wotrunanje budźe žebi Franzozowka łėpſchiny w naſtupanju ſwojeho dołha w Jendźelſkej a Ameriźy a pśchihódne wikowańśe trěźenje ſ Němſkej žadacź. Na to je finanzny miniſter Clementel na drobno wo naćiſku wikowańſkeho trěźenja ſ Němſkej rěcźał. Wikowański miniſter Rainaldy je na tym wobſtat, so žo jednanja wo wikowańſkim ſtrěźenju hnydom po ſtónczenju konferenzy ſapoćnu.

Wschizy leźi ſ Porheinſkeje a Porhurſkeje žo wobhnadźa.

Kaž wobźewźity rospravnik Wolfez telegrafiſkeje powdźeśe, je žo žobotu pośdźe wjeźor wobhnadźenſke proſchenje wuprawiło. Po wobſamknjenjach, kotrejž konſerenza hiſchće formalnje ſchwali, je w'chitkim ſabudźenym Němcom ſwoboda da, też je němſke juſtizne knježeństwo we wobhadźenym kraju Němſkej wrócźi. S wobhnadźenja ja jenoj wobſoby wuſamknu, kotrejž su njeſkutki ſe ſmjerjnymi ſeźehwkami ſ'uźili.

Wobsamknjenja druheho kónca tejle ćišćanki su wopředk trochu hinašče byłe a dyželi pschebe wschém Němcam, kotrež běchu so pschi wobschadženju železnizow a kanalow wobdźelili, wot wobhnadženja wusamknjeny. Juristiski komitej je so na stejiščo zendželskeho ministerskeho p'chedsydy stajił, so byrbi wobhnadženje prašcenje pod sanźenjowe rafinu zjimu sćinić. Dla wjeleply'chadny sapuđženi separatistojo so za puschećenje wschitkich Němcow wobhnadża, kotrychž su dla politiskich pschestupjenjow Franzowskoho a Belgiskoho sajeli. Pschichodne prozeby dla mózných nowych wjeleply'chadnych cźinow dyrbja so we wobhađenym kraju po němskich sakonjach pschewjesć.

Sałaadne rozbudźenja fakskich gmejnskich komorow.

Sakska gmejnska komora je tele dny swoje 6. posedźenje wotmełka a pódła wjetschoje liczby mjenje ważnych bypkow sćehowaje praschenja sałaadneje ważnosće rozbudźika. **Mjetne sakonje dyrbja** po mènjenju gmejnskeje komory, hdyž so statnej wyschnosći pschedpokoja, z **gmejnskej rady podpisane być**, podpismo p'chedstejićereja gmejnskich sakonjerjow njedostaka. To je stejiščo gmejnskeje rady jako sastupjerstwa wulkadża, kotrejž gmejnu do wonka sastupuje a kotrejž ma wobsamknjenja gmejnskich sastupjerjow wuwjesć. P'chi swjazkowych wustawkach podpismo dohladowanskeje rady njedostaka.

Gmejnska komora je dale wobsamkła, so smě so bjes bowolenego wuwiwacźa **gmejnski starschi za sastupjerja pschedstejićerja gmejnskich sastupjerjow wuwolić.**

Pschi darmoinym khowanju cźełow je so wona na stejiščo stajiła, so gmejna njetrjeba darmoine khowanje pschiswolić, hdyž so khowanje z wjetschimi wudawkami sjanje.

Kommunistiske njeměry w Lipsku.

Po kommunistiskej shromadźinje w hrodowskej pinzy w Lipsku njedźelu popołdnja mjes kommunistiskimi demonstrantami a policistami k krawym pukam dóńdże. Policistojo, kotrychž typaju wohanjachu, dyrbjachu so z gummijowymi klumpowami wobaraś. Policistam cźako z hlowy torhachu a mnohich z nich z kjom krawnych sbichu. W gmjerjnym strasche jedyn z policistow revolwer wutcźe a jeneho demonstranta z wutřelom mori. Stónčnje jědni policistojo sapschimnychu a mětnu wojowanja w balkom wobžahu sawrjechu. S demonstrantow a policistow su so mnohi cźežko zranili. Policija je wjele wobzomow sajała.

Poincare znowa wojerske pomniki poswjeća.

Poincare je njedźelu na schtyrjoch městnach blizo Verduna pschi wotkrytju wojerskich pomnikow rěcźał. W Bellevilli Poincare najprjedy na wojowanje dopomni, kotrež bě tam sałkadźako. Potom praji: „Psched krótkim p'chebywach w měsće, kotrež móje je, hač runje njeje franzowska, jako Verdunowe gotrowske město wobhladowaš. Srošnisće dre mi, hdyž wo Rütitchu rěcźu. Wobej měsće matej khěžu cźežnje legnje a wobej měsće stej za prawdosć a prawo cźerpjałe. Schtož pak mje najbóle pschestraškapja, je te, so naschi belgiscy pschecźelsio runje tak myślja, kaž nasche franzowske namjetne wobhdźerstwo. **Njewěrja na zane wotchnje ludźenjam Němskeje, kotraž je jich nadpadła** dźeń po hanibrunym ultimacźe. Na'chi belgiscy pschecźelsio widźa niz bjes njeměra, so za Němsca wot wschěch winowatosćow, kotrež je p'chewzała a kotrež dyrbi dopjelnić, wotwołuje. **Němska, kotraž je hišće dźensa tak wojerska** kaž **pod khežorowym knjesstwom.** Nachi belgiscy pschecźelsio žebi runja kaž my žadamy, so by zkowu Němske njewěri, ale so Němsku dohladuja a so by psched njej hladaju. Jendželske je nam pschi składnosći parady wójnskeho łódźstwa w Spithead pokazała, so morja wobkněži. My na zane waschnje za knjesstwom na kontinencze (inwerdši) njeźadamy, tola njedowěrnje nad swojej njewotwisnosću a bjesstrachom strašimy. Ani swoju njewotwisnosć ani swój bjesstrach njeńmamy pomjeńschicź dała.

Pschesćěhanje Bolharow w Grichiskej.

Do Bolharskeje wschědnje wjele stow cźeknjenjow, dźesći, zónskich a schědźiwzow z Grichiskeje pschihadża. Powjedaju, so grichiscy wojazy wobhdźerstwo zylych bolharskich wjsow nadpaduja, wudawaju, so su wschitcy bolharscy muzźi kontiacźojo. S tutym samyślnom su do Thrazijskeje diwiliju pěschkow a diwiliju jězdnych pólałi, so bychu bolharske wobhdźerstwo nulowali, wucźahnyłe. Internazionalna kommisija za bolharsko-grichiske wucźehnjenje je grichiskemu knjezerstwu wosfewka, so swoju dźeławosć sastaji, jeli so pschecźehanje a nucźene wucźahanje njepschestanje. We Bolharskej su Americanoja, Jendželcźenjo a Němzy wschelake dobrocźelske wubjerki wutworiłe, so bychu nusu cźeknjenjam połóžili.

Blizšcha offensiwna wójna Ameriki.

Běrź kontrendmirale Twonka słužby amerikanskeho wójnskeho łódźiwa **W. L. Rodgersa** wo wotbronjenju a narodnym bjesstrachu je psched „International Institution of Politits“ žiwu debattu budźiła. Snaty namórski offizjer praji, so dyrbja so Sjednoćene staty wobronić, so bychu swoju notwu pschicźahowanisku politiku sastitałe. Rodgers praji, so bychu Sjednoćene staty offensiwnu wójnu sapocźałe, hdy by jich wobhdźerstwo 200 miljonow duschow pschekrocźiło. Admiral měni, so budźa žebi Sjednoćene staty ledma wójnu pschećej, doniž jich wobhdźerstwo njeje tule žylnosć nabyło. Hdyž pak budźe tale wobhdźerstwowa žylnosć dospěła — jeli so směja potomnjey trěbnu mužniwosć —, potom budźa Sjednoćene staty swětowcu dyrbjeć k bróńjam pschimnuwź, so bychu swoje stejiščo we swěcźe sałhowałe.

Po teje rěcźi so pschedbyda dr. **James Shotwell**, profesor stawiznow pschi Columbiaskej universitee (w Newyorku City) słowa jimajcźe. Profesor Shotwell praji, so Europa wójnu hišće nje mjenje wobzi dźeli Sjednoćene staty. Wójnskeje mózności, kotruž Rodgers wěscheji, njebudźe. Shotwell praji, so je offensiwna wójna z internazionalnym njesłuchom.

Ze Serbow.

Wutoru, 12. žnjenca.

Klary, knjeżny.

† 1876 Michał Bjedrich, stud. w Praze, rodź. z Pěskec nadźije polny pósnjeś Wjeliměr.

Na lipu serbsku.

Tym wěrnym Serbam česć a slawa!
Pak swěrnje też so pročujmy,
Zo nas też jako synow znała
By lipa — wótcow slědujmy,
Zo hódnje zastupimy,
Jich a tak poćeźimy! —

Su woni wumrjeli? Nć, slawny
Jich duch nas hišće wobdawa.

Jich skutk na hódnych płodach zjawny
Nas stajnje na nich dopomnja:
Wy wołaće — my dźemy —
A wustać njebudźemy.

Michał Bjedrich Wjeliměr.

Haš Słowjan pušći Rakuay,
Drje rozdrjebja so na kusy.

Jan Radyserb.

W Budyšinje, 11. awgusta 1924.

— **Wo wjedrje.** Wjeźer wjećor w 7 hodź. barometer 7,35, hygrometer + 2, hmromometer we dnju + 40. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer + 2, hygrometer + 2, thermometer w nozy + 17. Wuhladko na njesłanje wjedro, pohlisnje k bjeschćowanju. — Wyschina leži nad zyłej Europu. Nizina z wjećora Jendželskeje. Ta praji, so je wjedor sajo wohrożene. Jutrje bjedu šćitnje 4,46 šk hodźa a so 7,26 khowa. Měsacźk šłhadźe njedźen 6,40 hodź. a so na ranje 2,48 hodź khowa.

— **Telefonska powjesć wo wjedrje za jutrje dnjeu:** S wopředka hišće zuchu a rjenje, połdźisko so mróčele pschećehaju, cźopko, brěnjožbylne, z khwilemi wocźerstwjaze wětry z połodnja.

— **Polizajska rosprawa.** W nozy k njedźeli lěpi policija jeneho 34 lětneho pinczarika z Toruna. Jeho sajachu, jako so na khěžorskej dróży wokoło jenych khěžnych duri na nadpadne waschnje parasche. Pschi nim nadeńdźechu wschelaku padušchnu pschiwjerawu, kajkuli ja natalamarjo trjebaju. Policija dopokaża jemu wschelake nutłamanja a jeho w jatbje skhowa.

— **Rańcznu starenu pošilljonej w Lubiju! Hal, stary bratśe,** njejsy ho hišćicze nadrěmał! Kamjenčanźi wuj je wo Worklecźanskej nałeźonosći wěrnu rospraw podał. Hdyž by prjedy njewěrnu powjesć rozplaał, šeść pschiłožonosć podasch. Ale wěrnosć a rady njesłyschiśch, ty stara wschonešnika koza!

— **Němskostatny indeks.** Statistiske wotdźelenje pschi Budyšinskim policajskim hamcźe nam sdźěli: Statna indeksowa liczba za sejawjesće wudawki wucźinjesche 6. awgusta 1924 1,14 biljonsku wyšokosć dowójnskeho cźasa.

— **Wróćenje ruskich jatych.** Połnomócne sastupjerstwo ruskeje sowjetskeje republiki w Němskej wosjewja wschém nětčišchim ruskim wójnskim jatym a wschém mu 1920 w Němskej internowanych wojakow cźežwjesnoho wójska, wojakam kaž pósłarjam, kotrěž so njeńsu pschi wojowanju pschećiwo sowjetskej mozy wobdźěłili, a kotrěž su hižo raz na statne wudawki domoj dowjesć njedachu, so šmědźa so darmo do domizny dowjesć dacź. K temu maju so mjenowani w konsularnym wotdźelenju połstanstwa we Barlinje pod lipami 7 abo w druhich sowjetskich konsulatach zapisać, so bychu so jenemu z namjetowanych transportow pschidźěliś móhli. Wójnjan jeźi a internowani cźełownjeneho wójska, kotrež w Pomorskej-a-Mecklenburgskej bydla, maju so na konsulat w Schćeźinju wobroćiś, jeźi w Hamburgu, Lübecku, Oldenburgskej, Westfalskej, Hannoverskej, a Bremenje bydlacy maju so na konsulat w Hamburgu wobroćiś, cźi w ranšchej Prušcy na konsularne wotdźelenje w Barlinje. Samowlnjenja maju wopschihnjeś: Mjeno, pschichmjeno, narodne, mětstno a dźeń, wojerske wotdźelenje, w kotrymž je słužił, jeho wojerski nuznam, hdy a hdźe bu jaty, do kajšich łahwow je pschischoł a hdy je tam był, hač nu w Němskej swójbu a kak žyłnu, dopołnu adresu w Němskej. Sapiśbowanjka termija je wot 1. awgusta hač do 1. oktobra. Samolnjeni wotmjesu so w běhu tuteho cźasa

Knjes na Žarkowach.

2] (Pokračowanje.)

„Mi so też tak dźe“, snapschećiwi wón, ale njejsym te hodźinki, hdyž ty wotpočowaschе, lěni był, žym sa prawym pućowm ślědźił, tiž mohł naju sašyu hromadu swjesć, kaž nědźy prjedy. Cźim njetajenje wusnaću: ja prěninki hodźinami naju sašywidźenja njeběch spokojom.“

„Ja też nic. Ale nětko tola mi słónčnje powědaj, schto je so t tobu stało?“

„Widźiš'ch“, wotmołwi se stysknym wuraśom, „žym bohaty muž.“

„To so někotromžkuli tak dźe, a zyłe z prawymi wězami, so dale wo tym njepowedasch. Ale pola tebje je zyle hinak. Ty běsche stajnje njepraktiski, njemějesche wischtknosći ani k bracźu, ani k spekulasiji. A tak daloko hač so dopomiju, njejsy wulki łóh bohaty, też nic bohateho wuja měł. Po mojim tdaću njejsy měł sajima na pjenjesach a kražnosći — wumjeł chytše być. W tych myślach cźehnje'che wotsal a nětko widźu milionara psched sobu. To po prawym njeje, mój luby p'chećelo!“

„**Ty njejsy bliźu p'chileżnosć naipomnił**“.

„Wěm, bohata ženitwa. Tola tuta myślicźka je pschesprosta.“

„Tuž wupwjsch ju trošchu z luboscju.“

„Woprawdźe! Nó, luboscź w'chał bohatu ženitwu rentěrować!“

„**A měnisch, so** mohła bohata ženitwa też luboscź rentěrowacź?“

Hlóh a pohlad, hdyž tajke słowa wupraji, běschtej pschełapjałej. Mjelcźachu.

„Ty mějesche tehdom pravje“, rěcźesche dale, „njebuch z wumělcom.“

„Ale ty sy nětko hotowy muž, to je wjazy.“

„Njech je wjazy, tola njeje tak rjenje. Pschecźelo, hdy běch zbožownu'chi, hač hdyž proschersi dundak psches Alpy do Italskeje ckampach! Běch p'chebywdźeny, so budźe mój nawrót triumfalny cźah a so dyrdomdejše pućowanje tamneho jitwineho molerja budźe nědźy wožebity kapił w žiwjenjeběhu sławneho wumělca. Młody dealisi a bytnjej młody khudušchi był, pschizjeze žebi w kole jenišeje khožnosće brěnje městno. Sdym tuta měsina bórzy sbudź. W Milanu widźech na scźenje „Poßlednju wjecześć“ — triumf jitwinoweho molowanja“, pschisłaši Wójcźech so poßmějwujo. „S nuzy sapschimnych do stareho rjemjeßka. Pschipad cźišany mje z mojim dźełodawarjom do Genua a psched dźiwnym pomnikom Columbuża pschihnde mi ta myśl, hač njebych so rybarstwu pschimdobrośił. Na kóždy pad dyrbych wotpłud po morju do Roma. Tam wěje stary wopraudźity wumjelski powětr, tón dyrbych trěbacź a dalsche njemóźe'che pobrachowacź. Stupich jeneho dnja do korcźmy na nawej dróży — Via nuova. To, pschećelo, běsche prěnja krócźel na knjeźle lubło w Zarkowach na Ranje.“

„W hoscźenzu ju jesno, njewěrno.“

„Koho?“

„Nó, tu rjanu holcźicźku, kotraž se swojim nanom puscźowasche a bu po'dsićho z twojej mandźelske.“

„Ty pěßnisch“, praješe Wójcźech Kruźka, „ale pěßnisch wschědnje. Dyrbi'ch hłuboko do njemóźneho pschimacź.“

„Proschu Cźe, powědaj!“

„Cźuz to spěchnje a j trótka. — W snatej korcźmje žydźech so sprózny do winowe je khłódnisy, pscheładowanoj jědźnu khartu. Njepytach za najšćipschej pjecźenju, ale w rubrizy za placźi'ny z namjenschej licźbu. Sa Włochom (Italskich) nieběsche hišćeze cźaś t wobjedu. Tak bě sahroda nimale próżdna. Jenoż t zitronowym siomom žebjeśche muž t běłej brodu po lizomaj a hłabaśe mjes selenym licźom na mnje. Dołho a nastajnje.

Stónčnje žwój taler na bok łuny a hadawasche hišćeze krucźi'cho na mnje. Potom stany, pschińdże ke mni a stłóći mi ruku. Cźinje'che to bjese w'chěch słowow, potom žydny so sašy t swojemu blidu do myśli samurjeny. Nadobe wuczahny t kożaneje tołchi wobras, shładowasche na njón a potom sašy na mnje — a dźerźe'che trudnje swoju hłowu we dłoni. Nětko też ja p'chezo a pschezo na njeho shładowach a buch ham njeměrny. Myślich žebi, so je wuk wumjeła a je łnadź we mni ženitwa wuběhnił. Widźiśch, njemějach daloko hač do poślednjeho cźła nětkrjožkuli wumjeźa — do bludnizy. Temu běsche dźiw trěbny, mje t teho wumožiec — a tutón dźiw so sta.“

„Hdyž běch so“, rěcźesche p'chećel Wójcźech dale, „tak tróschku nažwjcźił, połběhnych so, so bych swój niwečiły nowy puć dale krocźił. Njejapzy łocźi muž la zytronowym schiomom, sadźerza mje a cźajsche wobjedź, schtó ja żym.“

„Potajkim nětkajki šababjeny tajny policista“, dodach ja.

„Mój luby'chi“, napschećiwi Wójcźech, „praju cźi hišćeze ras: jeli dźesch w mojej stawišnje wěrnosći sšobacź, to dyrbišch so runje k najnjetschim njemóźnosćam khilecź. Muj poßłuchajsche na mój dotalny žiwjenjeběh, kupi mi nowej drasty a běch dny dołho t jeho hoscźom. Bě'che p'chećelniwy, lubłoćźiwy, nězdy a tola mi zły. Wbzaju raśow płacźeschi hórke łyßły. Pscheproßy mje, žobu na ranje jěcź, hdyž ma kubło, chajsche so wo mój dalschi dóńt postaraeź.

„Mjeńsche cźe nadobo tak radu?“

„A wěsch, cźehodła? Mějach wulkeje podobonscźe se swoim semrětym žynom.“

„A ty dźesche t nim?“

„Sko wě, njeńdźech t nim, dźech do Roma. Hdyž běch tam wschě swoje wumjelske žadosće dopjelnił a w murjach Kolowseja pschi njetoporach a patwkach swój nózłeb wuhrabżał, dopomnich so sašy na p'chepreschenje tamneho schefa dźiwza. Pihach jemu, so chzu pschińcź a hač ma dóńt ta mnje. Njech je, schtoż chze, ale chzu žebi spraunje swój kłleb sashużicź. Pósła mi pjenjes nado'cź a jědźech po najkrótschim puću t Ranje. Hdyż na Zarkowach pschińdźech — na tute rjane bohate knjeźstwo —, pschijima mje kaž swojeho pschijmowarjeho, sawoła swoju bźow'u, pschedstaji mje a wuraży: Nó hišć, njeje wón to?“ — Haj, praješe Hilla, a to sašy nć, Arno'chi njebě tak swižny. — Ale mějesche teśame worjechowe włosy, kotrž jemu runje tak do cźoła wiśachu. Hlaj jeho wocźi, Diża, hlaj jeho wocźi! Mój Bożo — mój Arnoschi! — Horzo saplaka, jeho jeho sneńcwa. —“

„A twojej wocźi?“ — „Do nich pohlada.“

„A ßo salubowa?“

„Dwo ně“, dźeńsche mój pschećel Wójcźech, „tak rucźe a njeńdźe'che. Dyrbjachmój so najprjedy na so truwcźicź. Tola starý namaj tajkemu mérnemu sejnacku sašnuć Sstwsch! Chzyńe naju hižo w blížschych wokomjach — wojenicź. Běsche dla nałeze žmjerze swojeho žynom pschi samuczeny, kloro duchaharny“

Wójcźech wjedźeńsche mje t wokna: „Widźiśch tamle khałupu?“ Widźach w mětačkowym błyschcźu w mlhowej žadlnosći skalicźka t morja ho wupschestrjewacź.

(Pokračowanje.)

who posdźiśicho. Samolwjeni jeckí so k wotpuczowanju pijomnje napominaju, tak dołho maju we swojich bydlenjach wostacz. Jeli, kiż so hacz do 1. oktobra njesamolwija, skubja prawo k posdźiśichemu, darmotnemu wotwjeseniu do domizny. Kotśiż chcedźa pak w Němskej wostacz, maju to tež w hamtnym cźasu wosjewicź a tež wiśko natrobnje rospiśacz, każ je hortach nasponmjene. Schtóż to hacz do 1. oktobra njeczini, niedostanje posdźiśicho zadyn wukrazny pasz.

S Kamjenza. Naschi rospranyje wo zapotasanju knjeza hamtiśkeho heitmana dr. Sieverta, prjedy w Miśinje, mamy z rěcze knjeza wokrjesnego heitmana Rytcharja z Budyśkina liśiśkeje sćěhowaze dodacź: Hdyż bźeše sam jako nowy wokrjesny heitman pśichtomnym so pśichodźał a swoje wizbele na tym wuprajił, so śmě swoje prěnje hamtiśke dźeło w Kamjenzu wukonjeć, pokazowaśe na zamorowośe, kotrež dyrbi pśichedśeśiceź hamtiśeho wokrjesna měć. „ — — — Wy namałacze tu wobdźerśiwoo, kiż z tym, so swojeho dotalnego hamtiśkeho heitmana tak cźešeśeśe, prawe srośumjenje ja dźeło hamtiśkeho heitmana pokazuje a jo tež pśichódnaje wobdźerśiwo, kiż je z dźela zajoplaźneho ludu, Serbja, kotrychż pśecźowaźata statna a wótczina śwěra a smyślenje śebi sachtuzi, so jich kulturelne a wěcźne wobsebitośeźe so wobkedźbuja. — — — Wy sastupicze, hdyż do Kamjenśeho wokrjesa pśichódźeśe, do nascheje rjanеje Luziji, kotraż ma wobsebite śejniśćo dla swojich kulturnych, rěcznych a druhich wobsebitoścow, jenež śejniśćo, kotrež sdźerźeźa Wasća a mój wobsebity nadawk bycź dyrbi. — — —“ Pśichi wotmolwje na tute słowa drje nowy hamtiśi heitman na nje wobsebicze njedźiwaźeśe, ale śibi, so chze sprawnje, njestronjaj a wažownje swoje nowe sastojnstwo sastaracź a so chze bobromócze zyrkwo wotrjeźa we worcowaj měcź, a wschźm kruham wobydlerśiwa jenajke dźěźbracźe napśeczo pśichinjeśeź. Tuž bu śebi pśichejemy, so by nowy hamtiśi heitman we wokrjesu w smyśle a nadawku skutkował, każ je jón wokrjesny heitman we swojich powitaśiskich słowach wuźował.

S **Wukrancźiz.** Sa tudomnu evangelsko-(swobodnu, tak mjenowanu staro-) lutherśku wośadu bźeše minjatu njedźelu (10. 8.) swjedźeń, na kotruż nałoźiś so hodźi słowo z psalma (34, 11): Jedyn dźeń we twojich pśikitwarkach je lépschi, dyźli hewak tyhaz. — Sśónczny (pśichódny) dźeń hacź najrjeńschi bźeše teź w Bożej swórźbje. 3 nowe swony buchu krjuzjatocznje poswjeźene. Mulka zyła ludźi bo wobdźeleśe. — Sahe rano buchu na wupuśchenem nakładnem wosu z pśetwarni dobjene swony z dwórnicźka we Mikowje pśichwjeśene. Młodośeź (schuliśe dźěźi a hólzy cźornje a hołzy bźele) wudrasćena a wośadni sastupjeźo so rano we 8 hodźinach pod nawjedowanjom swojeho duchownego, wuczerjow a trubarjow we swjedźeńskem cźasu swonam hacź na zejśne mjeźy napschejźo podachu, a krótko do 9 hodźin cźaŋ pśed zurkej dochadźeźe. Tam na pyśchemem pschedměśitaje pod mtóhnymi wuhoźkimi śipami buchu swony pśeśes wośahźineho*) ouchowneho Wślerja (Biehler) poswjeźene a nehbuschi Wukrancźanśi duschowopastuk farar na wotpocź. Urban źiwój swjedźeńśi spěw (w naboźnem tódźenitu „Pomhaj Bóź“ dźeleny) pśichedujeźe. Na to w Bożem domje swjedźeńśila Boża słužba**) sćěśehowaźe, wukórczena z 1 Kśerluschom 316: „Cźe, Bożo, khwalimy“ atd., wot duchownego a wośahy pśichetonje a śtejo spěwantym. Po Bożej służbje potom buchu zaj najpriedy dotalnaj dwaj swonaj (najwjetśichi bźeśe wo 20 źrěkla) dele puschczenaj a buchu nowe 3 (z śiwetnje „Schilling-Apolda“) horje cźahane — pod pśichiładowanjom mnohich młodych a starych. — Popołdnju w 3 hodźinach dyrbźachu nowe wschě tśi swony Bożu służbu sawonicź. Tola wustrowjenje na wěźi nejbě z cźasom botowe, so 1/4 hodź. po jeno z najmjeńśichim swonom hodźeśe z herdźeś Bożej służbje sajwonicź. W njej najprjedy nébdauschi (borka napomnjeny) wośadźiny herdźeś duchowny (z wotkałenju hižo 1/4 5 hodź. pschinjeseny) z wokarja z krótka popredowa z pschśiamhnjom ke Kerl. 695, 1: „Wěra, lubość, nadźija“ atd. a dźiwajo na napiśma swonow a swój swjedźeńśi spěw a to:

1.: O kraju, krajo, krajo, posćuchaj na Knjezowe słowo!
2.: Knjeze, tw'e słowo jasna śwěza je, njech w naschim kraju njebźaknje! a
3.: Schtoż Boże słowo je, a Luther wucześeśe, to do wěcźnośeśe njeśtinje!

A dale (po wupśehwanju nékotrych Kerl. schtuczkow) sćěśehowaśe swjedźeńśe wośebne predowanje knjeza Klallschanskeho farara z Handrika, kotrež rosprawjeź bohużel njemółeźeśe hacź na lónz wuczakacź. Kak je swjedźeń dale wotběźał a z „wobsahlinym swójźbnym wjeczorom“ so wukóncził, a sjezła drobnischu rosprawu poda nadźijomnje hišcźe druhi powołany na wocźi a muśichtu swódk.

Sselene puki mjes hokatnymi kschizerjemi a republizy swérnymi.

S Knorawy pola Kamjenza. Sandźenu njedźelu wot měchu hokacźi kschizerjo — Sachsenkreuzler, mjes nimi teź Stahlhelm, Wehrwolf a Jungdeutscher Orden — khodźowaźu w naschej wśy. Tśehorunja pak swjasć republizy swérnych. Na wjeczor wótra wuśiwali k małym zrašam dóźdże. Napośtśehd źehi wobej organizaziji Thribjet źadźawje namasachu. Hokatych kschizerjow bźehu sebje wokolinу hromadźe z trubiśi. Ale republizy swérni bźehu kyśniśi. Woni cźekrachu hokatych do tih schtworch hoźźiny sdalenego Khoćebusa. Schtóż śpěśnuj dojeź njebě, temu najwjaŋy namałeźeh. Hokatym w torhnuchu khorhoj. S wyrokom mlócźachu do cźornych. Wjednik hokatych, jedyn śtudowany źiwy z khoćebusa bě swojeho pśicheśćerja z nożom źkałał. Tchódźa ha njemdrze do njeho doma. Wón cźekaśeśe do jeneho twarjenja. Schtóż mohi samóchu, cźekrjeźe po śłhodźe horje. Jeho pśicheśćerjo za nim. Ale na lubje zaneho hokalego njebź. Wón bě z wokrjeśchkom na pśichimakyć cźekmył. Na pojechku kaz na konju hodźo, cuzn łamaja, wo pomoz wołaśeśe. Skónczńje pśichima policija jako jandźel wujedźenja, z palmu méra w ruzu, a hewjeźkajcych bratrow jasno wujdoma. Puki bźehu tak jetśeme padaźe, so dyrbźachu nékotrych, kotrjež bźehu najwjaŋy wobśiwnyli, do khorownje dowjeśeź, so by jich śekał trochu wuplatał. Haj, lubi Hornjołużiśzy bratśja, taśe nésćeho to jenoź pola nas może sda. Wy macze Waśche rjane herdźeśe towaśtwa a ho tak rjenje se wjśchemi śnjeźeźe. Némaju maja Waź sauca a njewabja Wos tak do swojich organizazijow kaz pola nas. Kaz dyrbimy ho pschitamnkyć. Hokatym? kaśi chźaźe nicźehowela z kraje wupuścź ale hdyż k nam pśichtóźe, so jenoź ze swojimi kajanami krajni śbija. Hdyż buchmy teź pola nas tśi rjane herdźeśe towaśtwa mźi, kaź. Wy je macze, kaź rjenje by tola teź pola nas bylo. Potom so Némcy njebychu wo nas Serbow wjaŋy tak torśali, kaź to nékto cźinja a nas do swojich swadow a pukow kobu storhnuli. Potom bźe we naschich rjanych wśach taśeje roskory buli njebu, kaź to nékto je. Wy macze pśichitowne [illegible] chze Bóh tón Knjez Khrist[illegible]ej nahadźe Mnjezow.“

Dani[illegible] wo dopiśowaria w D. L.

*

Dalschi dopiź z Delanje Luźizy wo wjeleźej honźwja.

S Knorawy (D. L). Sandźenu sobotu wjeczor wotmełowaźe so tu sćhadowanka republikanskeho zwjazka „Reichsbanner Schwarz-Rot-Gold“. So by nékak pśecźelo wo temu schkaraczk mohł, powoła teź „Wehrwolf“ shromadźiznu k pohiwjeźenju nowe khorhoje. Załoźnje rozhrěwa ho „Wehrwolf“, so bźehu „Republikanoju“ k biwnemu swjedźenju kurzu doskali a wón jenoź towaśtwonak sthiwcźu. Hdyż potom Wehrwolf, z wjeśchce z młodych hólcejśkow wobsteźejo, kotśiż snadź nu nékdy nasche stare wójśko sejnali, zało hišcźe w sufnicźach wokolo bźeźu, wontach po wojeśkim waschnju sunezowaśe, ménjeźe starśchi knjes: „Lubi dźéći, wot Waź je tola jadyn wo wójśku źkuźił njeźe.“ Lédma to wupraji, dachu so cźe nadobni wjeśkogo ź kśemi do njeho a franichu jeho na khorhoje. Tez torhachu rosnjembreni młodźeńzjo płetwa (Guirlanden) doe, kiż bźehu Knorawcźenjo k powitanju republikanskich hośći wupowjeśił. Méć pak rośkorichu ho teź „Republikhohojo“ a dachu ho do tych torhajacych wjeśkow. Cźi dyrbjachu je swojej nowej khorhoju cźekkacź. Hacź do Khoćebusa dźeśeśe bitwa. Drohe leźeśe polna „Wehrwolfowych“ cźapkow. Tu w méścźe pśichidźuli ho hišcźe mnoho druhich ludźi a pomhaśeśe straścźnje rujacych wjeśkow mlócźeźi. Haj, hamo khorhoj jim wutorhnuchu a na schlehjerdki rośbrěchu. S drěwzom (Fahnenschaft njerichu tak dołho do nich, doniż teź tón do krjuchow nierośtesa. Wjednik wjeśkow, kiż bźeśe jednoho hontwjerja franił, zośaśe do blizkeje khźe, cźekrjeźe po khodach horje hacź na tśechu a rujeśe tu załoźnje wo pomoz. Bórzy pśichidźe teź policija, kotraż jeho wuswobodźi a bobu wza. Hewak by ho jemu se strowej furowych boitwjerjow fle śeśło. Nadźijomnje njepśicheworbroźeźi ha wośtwjeźenje noweje khorhoje tehorunja do wjeleźeje honźwju.

Přiłopk.

* W Pfarrdorfe [illegible] sawozachu ho nsché twarjenja na dobo w nozy k pjatkej palicź. Wustrowjeni wobydlerjo ze swojich domow cźekachu. Pschicźina njeźnja bě, so bě ho milina 2000 volt fyzina, do grotow puschcźiła. Sćehe a kćhatne groty taiłu najzatośeź njeśnjeźachu a ho sazehlichu. Wone sapalichu twarjenja. Tjoch wobydlerjow, kiż bźehu gratam pśhe blisko pśichichli, [illegible]

* **Barlinf.“ zyrkej lalo — dźiwadło.** Barlin drje ma njekiezonne dźiwadła, ale jich wumełśka wažnosć je swjeśka jara dwólenna. Wosnamjenite sa bźestrośchne połoźenje Barlinskeho wumełśkeho źiwjenja je, so tajka khutśe na dźiwadłowa wuprawa kaz „Gozthowe jewiśćo“ źaneho dźiwadła nima. Po dołholętnych wukosćach wono swoje wrota nasymu wotewri a to w dotalnej franzowskej reformérowanej zyrkwi na klóschterskej bróhy. Pschewar zyrkwje je ho pśched tśomi njedźelemi sapoczał a budźe kloro hotowy. Dźiwadło śuśe na 850 mésnow. „Goethowe jewiśćo“ chze pśchede wschźm klasiske dźiwadło pśetowaź, teź nowocźasnych autorow z klowni pśichićź dacź.

* **Cźaśnik, kiż je swoje powołanje imył.** W gmejśkim pohedźenju méśtaćka Rołlau ho jedyn sasmjeł praśchesche, hacź njeśe na cźaśu, so by méśtśeźanśti cźaśnik jónu sabo do porjadu pśichinjeźe, cźaśnik śteł we wobstajnej oppozizji napschećo wschźm brutkim cźaśnitkam, kotrež prawje dźeja. Jedyn sasmjeł chze ho dopomnicź, ze kom hižo na 20 lét rowaki dźe. Pschedhyda wotmolwi: „Tu je wschá wróza nedarmo. Cźaśnik słoźuje ho po wjedru a w poślednim cźaśu cźim dołe, dokaź je pśichśuchny sastojnik, kiż ma jón wobstaracź, na dowolu. — To fu idelne wobśeźnośeźe. „Sbożowne méśtaćko!“

* **Pos, kotrež śoto namała.** Hólcka hrajeśche z pśowi w bliśkosći Hill End we Wéśtraustralskim wokrjesu, něh. 250 km wot Sidneja hlownego mésta Australskeje, sdaleny. Pśched wjaŋy hacź pol Létstokom bźehu tu bohate śłote pola, a bibite źiwjeńe bź so tehdy w tutej krajinje wumełko. Nétko je méśtaćko wopuśćeźene. Ale dźiwk, ź kotrym hólcka hrajeśche, je jemu sajo k nowej śławje dopomhał. Wón nudrapa njemuźy nécźto śłoźeko proha a śmje. Na to śmydom semju pśchepytachu a śłotu źilu namałachu.

* **Lépje pośpe, dyźli źenje.** To fo wéśeźe tak cźasto njeśtanje, so fo 84 létny — a to hśchecźe k prěnjemu rasej — na morjo śwaji. Tajśich njerozśchibny pad sta so njedawno na parniku „Celtic“ White Star Linie, na kotrymż 84 lét stary knjes pśches wulki hat jdźeźeźe, so by źiwoź w Amerizy bydlaze dźeśi wopytał. Wopraudźe wobdźiwanja hódny śkutk tutcho starcho knjeża — So pak hižo zaśe młodśi śchni pśches wulki hat puczuja, je śnadź teź hišcźe mało śnate. Tak puczowaźe 18 méśaz zow stary hólcek bźeś pścheroda na parniku „Adriatic“ White Star Linie z Newyorka do Londona, hdyż jeho stareśi nichiwźachu, kotraź dwrbjachu jeho ze swojim cźaśu w Amerizy wostajeź. Po puczu bź mały puczowaź, kiż bź so w Kwartumje narodźił a wot tam do Alxandrije a do Newyorka puczowaź, wot pśchistajenych a puczowanych jara [illegible]

** Knjesa, kiż bźeśe źiwoju nahu hlowu i periku pschi krtyji, hnéwaźeśe tehodła jena jónśta, kotraż prédkowanych lubow njemjeźeśe. „Dźiwam jo“, prajeśche rosmjerśany, „so fu Waśche jorty tajśe kubaśe, byrnjeź tola wudybyta na jubach njemźe“. — „A ja so bźiwam“, wotmolwi na to, „jo je tu tak źwéźto, byrnjeź Wy méźaćt pśches jenu mróźel jaćźmnił.“

* **Sćibani kromódźerjo tyhaźhrimarjow.** Hižo wjaŋy rajow fu hamtiśe wyschnoścże wosjewiłe, a wobkruścźiśe, so papjerjane tyhaźhrimarje śo njepowołanoscha. Ale pśchezo hišcźe fu ludźo, kotśiż jebakam do rukow padnu. Tak teź njedawno w Stuttgarcźe. W najśnaźkiśchim dźeśiku wosjewi nécźto, so cźeźnjene kolkowane tyhaźhrimarje za dobry njenjeź kupuje. Wobśeźerjia taśich bankowkow dyrbjachu śo w jenej wotlezanej korcźmje w Cannstadt śekkacź. Tuto wosjewjenje méśeźche njeźlyśchany wuśpěch. Cyle proześjonu khwatachu do njemowanеje korcźmy. Mnoży pśchinjeźechu swoje papjerjane pjenjezy w nakhribjetnikach, kotacz atd. Skónczńje bź

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 12. augusta 1924.

Kurzy wexera w Barlinje:

(Tute kurzy su w millionach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	241 400
jendźelski punt	19 165 000	cźeśkosł. króna	123 650
schwajcarski frank	799 000	10 mil. pólš. mark	77 750

Pjenjezy njebźechu teź wexera źadne. Na wukrajnych burtach so hódnota němśkich pjenjes ledma pschemémi. Franzowski frank bije horje.

Efektowa bursa sapisa wyschiśe bijaze kursy. Pschedewschźm źnéjachu nimśke rentny rjane dobrytki. Wójnska pożćonka śtśe hacź na 915 proz., podźiśicho wschat jako hacź na 850 proz. śpadny. Potajkim za 1000 hr. wójnśkeje pożćonki płaćeźeśe fo 8.50 śt. hr.

Na produktowych wikach chlébowe źito na płaćijnu dźerżeźeśe. Muka bźe pschezo hišcźe znjeńdźe. Tchodła njeje możno sa chlébowe źito wyschśiśe płaćijny dopźicź. Sa to pak mataj jeczmjeń a wowcź jara krute płaćijny. Snadnu je nałymnuh jeczmjeń, kiż teź sa wukraj pytaju. Jara fo teź sa nałétnym jeczmjenjom prascheja. Stary wowoź je źadny. Jeho płaćijny horje bija. Kukuriz (Mais) je dosć na wikach, wona je i druheje ruki tuniśho dostacź. Womjeśchli a wotrubły nécźaźu mérne wiki. Wézera płaćeźeśe zennak:

w Drezdźanach:

pschenizy 9,50—9,75, rozki 7,60—7,85, jeczmjenjanké tuzho 9,50—10,25, najmuncho 8 20 hacź 8,50, wowoźa 8,38—8,67 śtotych hriwnow.

w Barlinje:

pschenizy 9,45—9,70, rozki 7,00—7,25, jeczmjenja nałétneho a najmuncho 8,70—9,50, wowoźa 7,85—8,35 śtotych hriwnow.

Butra je na Barlinskich wikach sajo źadnische a khodła drózsche. W zylym wikowanju śtéhy zennaź we 18 hriwnow i 160 na 178 hriwnow.

Wjele kórkow w Cźeśkej. Létja je jara śdarne śéto we kórkach. Na cźéśke wiki telko kórkow pschichodźa, so jich śloro źaneje rodu njewjedźa. Sdo hamo wé, so fu wone tehodła jara tunje.

Na pschedan:

Wótkakoj rjanaj w Dalizach cźiśło 5.

Motor, 5 P. S. benzinowy, Thomas we Cźeźnjowej pola Wósboroa.

Młyn abo pschenajeć, pisaj pod Nr. 258, Bautzener Nachrichten, Bautzen.

Kolo, motorśke 3 PS. sa 225 we Wojerezach, Kirchstr. 16

Sdo pytaja:

Holza sa dom Rößlerka na bokatej haśy cźiśło 3, w Budyschinje. — Holza do domu we Wojerezach, w hoścźeńzu „zur Post“. — Śtarśchu we Wojerezach, méśćzaniki młym. — Śtarśchu w Kamjenzu kwarśta mlótterka Wendtowa, Wettinstr. 12. — Hajnkowńja w Miloraźu pola Estepcho.

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

Jito a wotkowe śmjeśe po tunu abo 1000 kg, śemel 100 kg, płaczijny we Bolej hriwnje.

	11. 8.	9. 8.		11. 8.	9. 8.
Pschenica	189-194	187-192	trapź wobwiki	12,00	12,00
rozka	140-146	139-145	poch. melaśa	6,80	6,80
nałét. jeczmjen	180-190	168-183	śtrohelka	8,00-10	8,00-10
nét. jeczmjen wonjź	—	—	śtrowe źrejźi	23-24,00	23-24,00
kukuriza (Mais)	157-167	154-163	bumy	13-15,00	13-15,00
pschenczit. muka	25-28,25	25-28,25	wole	14-16,00	14-16,00
rjana muka	21-23,25	21-23,25	kany wobwiki	20-21,00	20-21
pschenicz. wotr.	10,80	10,80	mokre lupiny	8,00-9,00	8,00-9
rjane wotrubły	10,80	10,80	lolte lupiny	17-18,00	17—18
rapź	280-285	280-285	śyno, 50 kg	2,00	0,—0,—
lanz hjuzjo hróch	400-410	410	śtowa, rjana	0,59-0 550	0,—0,—
	15-17	15-17	" wowśina	0,60-0,55	0,—0,—
pjeluschi	14,00	14,00	" jecźmo	0,—0,—	0,—0,—

rjišćerjenja tak wulka, so dyrbješe policajske zapřimnjenje. Ale dołoženy effekt — nihdże so žadyn kupz za papjerjane pjenjezy wobjecać njebješe. Korčmar mužeše jenoho popřižnuzu z Pforzheima přichodowacej, hdyž kupz pjeca dóstanje, so nima kwile, do Stuttgarta přichinčz. Dołhe wobliczowanje trunjenych móže sobu kóždy sam wumolować.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měšćanski bawkowy hamt wozjewja: Poslědni dźeń běše přichrazka 1. za nahódnoscenski (wotnajeński) bank je wutora 12. awgusta 1924 a 2. za přichmjelowy bank je pjatk, 22. awgusta 1924.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Dokelž su we Lawoczizach skaženeho pža sarasnyli, dyrbja so pby hacz do 7. nov. sawjerać a to pódla němskich wjsow we wschěch serbskich wsach Lubijskeho hamtskeho bejtmanstwa z wumjatkom Bukeza.

Dr. Jurij Mechela.

Bajki.

(Pokračowanje.)

2. Khamp (Verbascum thapsus).

Srósina mlódna, korjenita wupjerasche so tale rostlina kiž přichi Županej ptocke dźiwja roscjesche, wokolo so hladajo kaž kichwdżena kralowna.

Runje tak srósina, mlódna, korjenita noschesche so Županej Lena. To móže ta pak też! měnjesche zyła wješ, dyrbi Župan bžé mjesche wulke kubło bjese wschěho botha a jenož tule jenu dźowku. Móžr wona też! měnjachu ženit warjo. kiž so sthrobliču, po nju so wopraschecz. Hołke hdyž jeje krótke nóž! přichewinjecz hladachu, přichemjenichu swoje nahlady do: Hordula lodoja! A dołoženy někotremuž kuli so tak sta, dha knjezeschе ze wšěm bórzy jenož tuło druhe měnjenje.

„Župano", bjesche zwjeczor, hdyž na selenej lawzy pod Županez lipami bjedźachu, Scholczija Jan, gmejnski přichedstejicjet schulskemu towaršchej. „Handrija, cžehodla njewuda so twoja Lena?" „Haj — cžehodla so njewuda? To je talka wěz — kaž — měnju jenož — hdy bylo jeno tak jednore — postiženjow ma dże hižo, ale praji prosce jenoz: nět — a macz měni — to dże budże najšépje tak —"

„Ach, hlupy njerjad, wostaj so — schtoż macz cži powjeda — khodźišch ty w tholowach — abo niz?"

„Tola, tola — to dże!" snapschecziwi Zupan rajnje, falpina swojej dwě spódnej tkabataj, tykny thornat swoje jako pschewobleka horje a měnjesche, so so tola hižom thětro wustudźi a so dyrbjał cžłowjek hižom do loża hicz.

Maczerna stupnosć a nanowa hlupikotnosć wobdawa-schtej swoju Wenu wot ozczakujych dnjow žeńc i wodwodowni, kiž pschego bóle pschibérasche. A wona Hanka?

Ničhto wo njej njewědżesche. Bledżesche so wo wotrocku, kiž bé pola Zupanez žiwšit a kohoż bé Zupanez macz mjeneho dnja wotpósłała. Njeišu jeho wot tcho cžasa žem wo wšy wjazy wohladali.

Zupanez Lena bé pridy drje na wjesnych swjedźenjach, powobdnju hodźinu i nemom a maczerju pschi bleschzy mineralneje wody powedżała, rejwała pak bé malo. Wot tcho cžasa žem, so by wotrockł wotstrowjeny, njeje ju nichtó wjazy na žadnym swjedźenju wohladał. Na dwaju w pschecželstwje bé junu — tak so powjedaše — rejwarja hrabla, so i nim nješchto khwile dźiwje w žurli wjelka a so potom swjesła.

Našich česćenych čitarjow w Lěskej, Wóslinku, Wysokej, Křidolje, Jitru, Dubrjeńku a Čisowje prosymy, zo bychu sobi „Serbske Nowiny" pola

knjeza J. Halupa w Čisowje

skazali, tak dostanu je hišće na samsnym dnju wudaća.„ Nakładnistwo Serbskich Nowin".

Léta sandu. Zupanez nan je so dawno hižom na wěczny wotpocžink podał. To pschinidże jedyn z dalokeho pschecželstwa, kiž mjeschi: pjenjez, a wopraschа so wo nju. Kubło trjebało kujeła. Macz porucži dźowzy a ta so wożeni.

Srósina, mlódna, korjenita wobstara Lena dom a bohmjognosć, hlada sa porjadom a pěstuje swoju sahrodku. Dźěcži zanych njepschindże. Ludźo kleskaja wo spodźiwnym mandżelstwje. Wón je cžerki pachoł, ale dwór dżerži we porjadże. Pjenjezy ju jemu jeho najlubiše wjeselé. To wospomnja jemu wjazy hacz jeho žona. Schto wě wón wo nje!

Lena je 4 tsjeczi lět stara a pschezy hischcze postawa, za kotrejż so mužojo wudżeraja, hdyż raz w měsce kupuje. Jenoho dnja pschindże storhany blédy cžłowjek na dwór. Bur jej myšli, so chże prodyncz a jeho wotpokasa. To pschindże žona i buri won — so sastróži — a wobjima zuseho, kiž ju krucže na so sćehnje. Bur wotcžura hubu, njewědżo, na cžim je. Chże trobeju sćěhowacz, wona pak jeho sacžeri se slym pohladnjenjom a hywa žama z juzym wo sstwje. Stónczuje tónle sajo dże. Bur pschindże, chże so něschto wopraschecz, so pak njeprascha. Wona pak ničzo njeprajі.

Srósina, młoda, korjenita khodźi najaitra sajo wokolo bokonjejo swoje dźěło z pohladnjenjom tajneje kralowny.

Za nowu Hanku

su darili 1029,73 hr.

Přenošk: 8,— „

Dalše dary z Khelna (přes Hann Hickeo		k. Jurij Buk	—,50 „
k. Jurij Frawek	—,50 „	k. Kubank	—,50 „
k. Keika	1,— „	k. Jan Vicky	1,— „
k. Michał Rječka	1,— „	k. Jakub Rjek	—,50 „
k. Jan Lebza	1,— „	k. Jurij Rychlaf	—,50 „
k. Franc Winaf	2,— „	k. Mikławš Měrčink	1,— „
k. Jurij Ječenk	1,— „	k. Jakub Rjeně	—,50 „
k. Mikławš Lobza	—,50 „	k. Jan Wičaz	—,10 „
k. Beno Krawe	1,— „	k. Pawol Hicka	—,50 „
	8,— „	wše bromadże	1042,83 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihařnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towaršewski powčstnik.

Domowina: Sekretař wróći so póndźelu, 18. awgusta. **Serbski ludowy orchestr.** Bermich (6 muži) na sokolski swjedźeń (17. 8.) připołdnju 1 hodź. w Porśicach. — Njedźelu 17. 8. 1/2 10 hodź. w Serb. Domje **wažna** pruha za wšitkich dujerjow dla Njeswačidła.

Strnad.

Jednota „Sokol" w Ralbicach ma srjedu, 13. aug., wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje. Zwjazk. zwučowař.

Serb. tow. „Nadžija" w Budyšinje změje dźensa wutoru jara nuznu spěwnu pruhu w Serb. Domje. Tehodla chcyli tola wšitcy přińć. Dirigent.

Jednota „Sokol" w Bukecach změje pjatk 15. 8. wječor z dypkom 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Porśiska Sokolska Jednota wozjewja: Naš założeński swjedźeń so přichodnu njedźelu na Budyšinskim knježim pastwišću mjez Porśicami a Budyšinkom wotměwa. Wot 1/2 1—1/2 2 hodź. je powitanje bratrowskich Jednotow pola Handrikec hosćenca w Porśicach. 1/2 2 hodź. je nastupjenje swjedźeńskeho čaha. W 2 hodź. započnjemy program wotwiwać. Jako proste zwučowanje předwjedźe so Bólesławski a zwučowanje Fligneroweje župy ztyčemi. Jednoty, kotrež tute zwučowanja móža, so prošu, zo bychu sobu zwučowało a zo bychu też tyče sobu přinjesle. Wječor wot 7 hodź. sem su reje pola Handrikec w Porśicach. Pisowne přeprošenje přez dopisanou je so hižo wšěm Jednotam připósłało. Jednoty prošu so wo prawje bohate wobdźělenje. Starosta.

Lubi sebustudowačl! Njedźelu, 17. augusta, wuhotuje **zwjazk studentstwa ludowy swjedźeń** w Kulowje. Winowatosć tohodla je, njedźelu, 17. VIII. w 6. hodź. w Kulowje w „Němskej khěži" być. Hł. st. Riots.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerj, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :: Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Telefon čo. 154, 155 a 156 — **Worclowe khamory a worclowe kašćelki** — Telefon čo. 154, 155 a 156

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań wo 15 % a 20 % Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.**

1. założeński swjedźeń Jednoty „Sokol" w Poršicach

njedźelu, 24. augusta 1924.

Porjad:

1/2 1—1/2 2 hodź.: Powitanje sokolskich Jednotow
1/2 2—2 „ Zestupanje do čaha
w 2 „ Čah na swjedźeńsku łuku
wot 1/2 6 „ Předwjedźenja sok. zwučowanja
wot 7 „ Reje we wjesnym hosćencu.

Wšitke sokolske Jednoty kaž też wšitcy Serbjo so wutrobnje přeprošuja.

Na zdar! Swjedźeński wubjerk.

Najlěpše
palene kofeje
poruča
Hermann Kurio
(Bautzener Colonialwaren- u. Fisch-Centrale)
na zwonkownej lawskej basy 14
:: blizko Serbskeje ludoweje banki. ::

Lětuše jabłuka Baćońskeje gmejny

budża so njedźelu, 17. augusta 1924, pop. w 5 hodź. w bydlenju wjesnjanow. Za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.

Gmejnska rada.

Starša holca

do maleho ratafstwa a za nješto domjaceho dźěła so hnydom abo k 1. septembrej při wysokej mzdźe pyta.

Měšćanski młyn we Wojerecach.

Pytam
požčenku we 500 hr.
na 1. hypoteku. Zhonič we wudawarni „Serbskich Nowin".

Kedźbu!
Wupředawam
brune sodobja a pisanu tworu
z brachami
kóždy štwórtk
Jan Reh w Kamjencu.
Pisane sudobja po 40 pj. za 1 kg.

Žony
Poručam swój wulki wład pschepasnikow, mežacznych a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.
Sleju rad z radże.
Wagnerowa w Budyšinje
pschi schuterskim wratami čo. 9.

Vogtlandske gardiny,
vitraže, story, blidowe a sofowe přikrywy, wušiwane sukna, rólowanske ruby, wšo jara płaćiny hódno poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11, napředa „Złoteje Hwězdy". Rěči serbski.

Mamy stajnje na składže:
serbske křćeńske lisćiki
Serbska knihařnja
w Serbskim Domje w Budyšinje.

MERSIDYSKU
Wuporjedźenja a znowa dźěłanje

Prošu

čisło
687
jeli maće mały nawěštk do „Serbskich Nowin".

Požčonki, hypotheki
na ratafstwa wobstara najspěšnišo
Richard Koestner w Budyšinje
na žitnych wikach 18.
Telefon 1143.

Poručenje
z nadawkom

motorski wolij	Staufferski tuk
mašinski wolij	vaselinu
centrifugowy wolij	kołmaz
kožowy wolij	kožowy tuk
cylindrowy wolij	

K. Reinhold w Bóšicach
pola Njeswačidła.

Wšě čišćerske wěcy
:: serbske a němske ::
kaž zličowanja, listowe hłowy, kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćiny hódno
Smolerjec knihićišćerńja
z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje.

Sym hač do kónc augusta
zapućowała.
Dr. med. Lena Handrikec
prakt. lěkarka w Slepom.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

+S. N.+ płaća měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za aug. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čłóh. Smolerjec knihičišćerja, sap. družstwo z wob. ruk. :: w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. ::

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so w šše wobličeja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 25 złotych pj Rabat po tarifje. ::

Číslo 188 | **Budyšin, srjedu 18. augusta 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Po dowěrliwych powjesćach je so w Londonje mjes dr. Stresemannom a Clementelom dojednało, so ma so jednanje wo wobjamknjenju wikowanskeho sprjećenja mjes Němskej a Franzowskej 1. oktobra w Parizu sapoćeć.

•

Hosćenzar Fellr Elger z Baden-Badena so z automobilom po Murgtalu dale wjesćeše. Pola Schwarzenberga automobil do drjewowcho wosa sawadźi. Elgerej so wutrobno zalěčeźi; nasajtra wón w thorownі wumrje. Druhi woddźelnizy je strójenemi wotendźechu.

•

Pšichi prěnjej etapje němskeje trajnje pruhowańskeje jězby so nowinarski automobil sportiskeho spitzarja Dürichlaga pscherźitny. Dürichlag žrebi nov rosbi a redaktor Bock „Powšichtownych automobilnych nowin" žrebi nowu stama. Wóś so rosrasty.

•

We Winje je so njesó esperantistow watewrił.

•

Wot n'kotrych onzow Newyork dopokaza dowěrjenja do pšichodnych wuhladow Europy dawa i tym, so jenotliwe bunty a franzowiske franki kupuje.

•

Mjes Rumunskej a Vatikanom so konkordat wobsamknje. Po nim katolska zyrkej wostanje zwobodne a sjawne wuznaće w zyłej Rumunskej. W Bukarestu so metropola z podstajenymi sakramentami w Albje. Jukli, w Temeschwaru a Jastach sakoži. W zyłe nabožnistich a zyrkwinskich praschenjach maja duchownstwo a wěrjacy prawo njepotrjebnje z Vatikanom wobkhadźeć. Na wyschiche zyrkwine sastojnstwa žnedźa so jenaj rumunišy statni pschitžiwnschnizy postajeć, kotrychž kandidaturu je rumunske knježerstwo schwalilo.

Dromadnje wusłupjenje w Barlinje sa republiku.

Barlinska sozialdemokratija, wubjerk kommišije dźakowerskich swjatkow a potwschitkowny zwobodny swjatk pschistajenjow zu pondźelu wjećor w Swjeselowskej zahrodze a na hrodowskim namješću **hromadnu demonstraciju wuhotowaše, so bychu la republiku, za ludowe doro'umjenje a ludowe sjednanje wustupowke.** Nědźe dwanaće rěčnikow, mjes nimi Crispien, Dr. Hermann a druzy so zwonka z krótkej rěcźi zimachu. **Se žmólnjatym (satkatym) cźahom psched republiskym presidentom** so wustawinje wobwjeselenje słonczi. Na namješće p'ched dźiwadłom běchu so wschelake wobdźelenja republiskeje khorhoje cźorno-cźerwjeno-złoto" sestupake. Khorhojniki z boka wulkich schłodźerskom stejachu, hdyž so zaćmiechu republiskym president wustupi. S daloka błyschmym błoskom so wón z republiskej wulnowa'che, kotruž kaž praji „budźemy schcźitać, a hdyž dyrbi być, je myschemi mozami sakitowacź". Wón dale na němskich wotbóstanzow w Londonje spominache, kotříž cźežko wo wubdźenje naschich zjawnjownych nuznosćow wojnja a na konzu němsku jenosću, zwobodu a pschichod němskeje wótczizny zławjesche.

Lud z nałej hłowu narodnu hymnu spěwasche. Potom so žmólnizy sapalichu a cźah so wokoło zandarmskeho torhoschcźa bibohch.

Dźiwo w Swjeselowskej zahrodze běchu so na někotrych městnach **kommunistowe z pukami do republikanow dali.** Też p'chi zwjatočnosći p'ched dźiwadłom ihnjacham měr wospjet kóhnjeź, tola so jim to njeporadźi, dokelž běchu wolzistojo w dalokim kole namješto wobstupili a sawrjeli. Kommunistam pak so žiwlaschcźi, žmólnizaty cźah, hdyž bě wotcźahnył, rostorhnyć. Banda kommunistow nětkotrych noschcźow žmólnizow nahpadźe, kotříž běchu so sakondźili, mjetoschce do nich plestrowe kamjenje a jim žmólnizy z ruki torhaše. Dóndże k puckam, pschi kotrychž so někotre łobustawy khorhoje „cźorno-cźerwjeno-złoto" thětro zranichu.

Lipsćanski prozeš pschećiwo kommunistam a wojakam dla wjelepscherady.

W Lipšu so psched statnym žurodom prozeš pschećiwo kommunistam, kotříž su wojakow w Potsdamje wobrěčźeli, jim bróńe a munizeju podawacź, dale wjedźe. We wobswědczenjach radźićela pschi statnym rěčnistwje dr. Gielg rěčnik dr. Herzfeld mjes druhim w nowinach praji: Hdyž je radźićel pschi statnym rěčnistwje dr. Giesae pod pschiłahu wuprajił, so žym ras k njemu pschischoł a jeho wo połnomóz k sakitanju też wobtorżeneho Mehlhorna prosył, hdyž je dr. Giesae dale wuprajił, so ma wón sacźischcź, so wroćenje twisnacźa njeje we hłowje wobtorżeneho Mehlhorna zamełko nastało, ale so ma so wólniwej karitarja dr. Herzfelda pschipisnacź, je to wscho wotrawdźe njewěrne. Dr. Herzfeld dale praji, so je Mehlhorna hałe prěni króć widźał, hdyž tu jeho w Lipšu na wob'tórżbnu tawku wjedli. Wěcho to wobstorżeny Mehlhorn potwjerdźi.

Ruske njeporadźene žně a tola so žito do wukraja wuwiezły, so měło knježerstwo pjenjezy k kommunistiskej agitaziji.

Do Khystianije w Norwegiskej je Romjenowy salunjeł se Saratowa pschijeł, so by wo ruskich njeporadźenych žnjach rosprawu podał. Wón praji, so **Rusa pschi žanych wobstejnoscźach njesamože hłodej wobarać, a to cźim mjenje, dokelž Ruska njepschistawajcy žito do wukraja wuwožuje.** Dźiwajo na tele wobstejnosće Romjen lětha pschedwidźomnje pomozny skutk za Rusku sapowjedźi. Na tym žanym stejiscźu też amerikanske ponoszne organizacje stoja. Pokazuje so na to, so Rusa žito do wukraja pschedawa, so by žrěbi pjenjezne žrědki k agitaziji pschećiwo tym žanym stokam wobstarała, kotrež proby, so bychu jejnemu hłodu mrěźacemu ludej pomhale.

Pschi pschełožkjenju wobtorżeny Schatz, kotryž kommunistiskej stronje jako wjednik bjeschcź muži pschiznjesche, wschě swoje wuprajenja z pschehběżeneho pschepytanjowroćźi. Nětko wón praji, so łyka njeje pola Burkhardta we kasarnach był. W totwarstwowej korejnje staj jemu diwaj njesnataj porućźiłoj, so dyrbi pschi kożej korejnje někotre měchi p'chewjacź a pola jeneho njesnateho wotedacź. So by žrěbi jako dźełowjemjeršej někotre hrónwy saběrnuł, je tule porućźenoscź pschijał a Fiedlerowu pomoz wuźił. So žo wo ruczne granaty jedna, je hałe wón p'chi wukładźenju we ruczne granaty jedna, je hałe wón p'chi wukładźenju we ruczne granaty jedna, je hałe wón p'chi wukładźenju we Fiedlerowym bomje pytnył. Pjenjes wón njeje žanych dostał. Taj žamaj njesnataj staj jemu někotre dny pozdźišcho hischcźe porućźiłoj, wós z Fiedlerej dowjesćeł. Hdyž so sapowjedźi, tajke wězy cźinicź, prajeschtaj, so staj material dowěrnikemu towarstwu wotkupiłoj a staj to też dopokazałoj. Hdyž je z wosom z Fiedlerej p'chischoł, su jeho sajeli. Hdy budźiscze z ... njeprawa wědomy był, budźiscze hischcźe lohko do lěža cźeknyć mohł. Na pra'chenje statneho rěčnika dr. Neumanna wob'korżeny praji, so nichtó, też niz dr. Herzfeld njeje na njeho se žiwojim wótkom skutkował, so by žiwoje wuprajenja wróćił. Wukas kommunistiskeje strony, po kotrymž dyrbi tóždy kommunist psched žudom njelećeć, won nje'naje

Też wobstorżeny **Freckmann** wschě poćeżaze wuprajenja wrócźo hjerje'che. Wón němskonazionalnej stronje pschiskłuscha a nij jenoż na žadze. Wón je we wulkim pschećiwnistwje p'chećžiwo kommunistiskej stronje, pola kotrejež ma jako policajski wuczuscheć njedobre mjeno. Wobstorżeny spyta dopokaźacź, so mjenowany dźeń z zyka njeje we Potsdamje był. Wuprajenja, kotrež jeho poćeżuja, móża jenoż rosjasnjicź, so by jemu kommunistojo chyłu schiju twinycź. Wón žo jenoż pschijsna, so je wot Burkhardta tjelbu dostał a to sa wšelego Hólku. Muž, kotryž wudawa'che, so je z łubkowym inspektorom, je jemu porućił, so by wot Burkhardta ruczne granaty žadał, sa to jemu běrny lubjesche. Ruczne granaty dyrbjachu žamžnemu jakitanju złužicź.

Wobstorżeny Fiedler z nowa praji, so bróńe njejsu kommunistam złuschale.

Hospodarska kriza we Wulkobarlinje.

Dla hospodarskeje kri'y je so we Wulkobarlinje kóżdy sandżeneho tydźenja po zdźełenju kartella dźełagerskich swjatkow z nowa nehdże 1500 dźełoćerjam dźeło wupowjedźiło, wobsebje w drjewowej industriji. W tu žiwilu je we 72 prozentach wschěch Barlinskich dźełaknjow wschitkożeny cźas dźełka.

Njeschłodnoćinjenje duchakhorych a słótnikow.

W hes'enskim krajnym žejmje je němskonazionalny sapósłanz dr. Werner namjet sapodał, so by so po wschitkadźe sałstkeho knježerstwa se žejmownym wobstarknjenjom hesenske knježerstwo namolwiło, pola němskeho knježerstwa na to stutkować, so by so chłostanski sakoń w tym nastupanju rosćeršił, so by pod wěstymi okmuměnjenjemi dowolene było, wěstych duchakhorych a słótnikow njepodobnych sećimcy.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Najl. a najtuńša kupowańska wobućow. Pódkupowanje spěšnje a tunjo

46. hlowna skhadźowanka

hišche pschebohata. Ssamo njedźelu mějesche schtyri dźele: 1. pop. w 3 hodź. shromadźiznu studentniwa, 2. wot ½6 hodź. wumělski konzert, 3. wot ½9 hodź. zwjedźenske dźiwadło a 4. po nim reje a sabawa! Wo prěnjoma dźělomaj rosprawjam, dokhlž poslednjej wužiwaj rjemjeških thwile, hačrunjež bych radu bo pónndźele wospał.

Krótko po 3 hodź. sachumi po Hänslez wulkej žurli zpěw: Nasche Sserbstwo s procha stawa! Pokna drje lubja hišchze njebě, tola nimo schwarneje liczby studowazych bě tu rjana liczba nahladnych hosczi, pak starschich studentow pak pschecželow studentstwa, nězhuschich studentow. S jadernej rěczu, narodnje sachutej, powita hlowny starschi, knjez stud. theol. Rjota, shromadzenych a jeho zhowam, że radoscu pschijatym, pschidruzhschi so nachej pilnej zherbskej knjeżniży w narodnej dralese i Drježdżan, kózda z pěknje pschednjesenej basnju. Sklawa zimaj sa wschu prózu, sa wschu lubosc k zherbskemu zhowu, k zherbskej pěsni! Tu jeju njenje knjezna Micžez a knjezna Leschawiz. A tschezi s Drježdże wustupi nasch mlody wumělz na huzle, k. Roth, s humorna mischtra Dworzaka; pschewodsesche jeho kaž pschezo, wuchtr B. Krawz. Se zhowym p'chtleschom so zimaj poshuchanstwo sa rjanu po'kscenku podzakowa. A na to zwjedźenske rěcži „Sserbski mkodźenz"! Rěcznik: B. Krawz. Nasch hudźbny direktor njemóc jeno hracz a spěwacz, wón wě tez rěczez a we rjez, schto dze a schto hez pschese. Wón njemuskawajcy dźelaju sa zherbski lud pohonja tez nasch pschichod, nasche studentstwo, k dźéku. Dźenżnischi czaz je mlodźina bohuzel thětro nakazena, mnohi pachol jeno wutlaz czini, mnohi nicžeho njeczini a mnohi sacho jeno pschecžinja. Sserb'cy mlodźenzy maja bycz pilni dźelacžerjo, maju dźělacz po mózhym planje a we krutej organizaczi; jich powaha (character) ma stacz na Schelesianstko-narodnej podloży: Czesci starschich a pschiwuznych! Lubuj domistwu a zhuji narod! Hladaj so njepózdzewosczé! S pilni a basni, narodnych, Sezlerjowych a wotbrehe Z. Czischinskho, da rěcznik zwojej wukrobitej hladacz a zabnej rěczi hez pschikkadow, kak ma zherbski mlodźenz dźelo a sabawu, nězniosz a ra'nosc pěstowacz. Njech tute krathne slowa wuphloż w naschich mkodych muzoch muznosc k skutkam. „Sslowa to zu lohke puski, muzowu mózh waka skutki." (Czischinski). Se zhowym pschipósnaczom so p'chitomni za krathne slowa dzakowachu.

Fotografowanje studentow a „starych" knjesow wza 40 minutow czitza. Schkoda. Potom pschijachu so nowe wustawki, widźelane wot k. ref. Kurza. Dlézsicha rosmolwa rozwi so wo jubilejnej f'hadźowanzy; letha je 50 let, so je prénja shadźowanka byla. Shromadny spěw: „Hdże statok moj? „Altsvaty" dźe zkónczi. Nowy starschi: k. stud. theol. Aksmann. Mjele shoża!

Nok na 6 zapocza so konzert. Kurzy běsche pokna; je blizka a z daloka bé so nutrne pożłuchanstwo seschko a zlko. „Hischcze Sserbstwo nje'hubjene" zazolmi se shromadzenstwa. A po powitanju wschich pisches knjesa Riotu pschednjese knj. Leschawiz zwjedźenstku basen Jana Skale. Na to wustupi měschany chór Hornjohórzanskeje „Lužizy", na jeho czole k. wy'chchi wuczeł Frajschlak. Schtó by so nadzak w Hornjej Hórzy tajkle rjany chór! A chór zaspěwa Kozorowy spěw „Bóh zohnuj tebje, Luzizo, ty Sserbowy rjenschi kraj'o!" Haj, Bóh zohnuj tebje, Luzizo, tebje, herbske towarstwo Luzizo, a twoje spěwarstwo, to je dalke klinczak herbskich spěw zez pob horami luzizskimi! Wschako rozsi zlyschimy: Hory módre, ja wasz znaju! Tón krócz pak bé hlós druhi hacz dotal znaty: B. Krawz je prénjotny Pfulowy text f nowym hlosom wobdarik, a k. Schlemer, nasch folowy tenor, jón czjople, wutrobnje pschednjese. Spokojno'cz je zadny poczink, tola jedyn f nasluboschnischich, a kak lubosna je prawa spokojnosez, sashlychachmy f zunjeje skladby k. Frajschlaka, kotruz pschednjeschechu z zykej nutrnoscju a nězniosczu dźiwozu komponisty, jena nékto Injeni Sthabertowa, a knjesaj wuczerjez Rauzendorf a Wiczas. Wschitkim pjecžom horzu dźak! Wobzarowach pschi pschichodnym chórje, so nejc „Wbohi pkowaz" tule pěsen mohl zhyschez, dokelz bé so zatepił „la Kamjezjom" we wulkich wodach. O, wutrobu cži zimasche, kak czjuschnje nam Hórczan'cy tuto niesbożo wobspěwowachu. S jcho zmjerczu wumrě tez jich spěw. To je wumělstwo, kózdeje prózy hódne; pschikkadne. Tenorowej soli k. Schlemera z pjerz B. Krawza zbudźischtaj wjeselotu mysl w poshuchanstwje, kotruz po'dele huzlez k. Roth se Sźmjezanowym solom f Domowiny. Wón bé nészchto pryjedy hizo minuetto Bocherini-ja hrak. Sźmjezana zada wot njeho wjele wjazy, wón pak wschě czjeże z lohkoscju p'chewiny. Bjes dźiwa, so dyzbje'sche roskukanemu publikej hischcze nészchto pschidacz; p'chida Polzakinowy kuk: „Kanarik". Tu hakle so jeho pruczknoscz wujewi, so so kózde wobliczo f dźiwanjom molowasche. Domoj dowjedże naz duet k. Frajschlaka: „Domiina", kotruz knjezna Frajschlakez a k. Raußendorf z khwalobnym hłosom spěwa'chaz; haj, mějeschtaj prawje, so jeno w domi'nje je najzeschcho a najlépje. Lubujmy ju a roshladujmy so we njej. „Schto rado'cz rjenschu dawa, hacz w mezi pucžowacz a w lécžu?" kaž k. Schlemer podźischo sa'pěwa, schtoz wózmy wutlóż w shromadźinje namaka. Hischcze 4 méschi, khórz nam pod wustojnym wjednistwom k. Frajschlaka spěwawy wotrjad tow. „Luzizy" saspěwa: Hurjarjowe nje'niestu, Shubjemy pjerschczejcz, Reju w mezi, a jako wuzadany pschidawk Sstoj. Marijnu reju. Khwalobnje změ bo wuznacz, to tónle chór spěwacz wě, so spěwa cžjeże, spěwa jasnje, spěwa po fnuhle, spěwa njebojazlje, spěwa f duschu. Tchodźa tez to se w'chch stron pschipósnacze a khwalu žnějesche; wozbeje podźakowa bo schutek f hrónczkom wjednikej, k. Frajschla'ej. Khórowa „hlawa" stónczi wulzy putawy wumělski dźel shadźowanki. Njech zerbski duch njepoputschczi, ale pschekitja kózdu zerbsku wutrobu. Dołho budźemy z radoscju spominacz na tejle dwě hodźinzy we Hornjej Hórzy!

M. N.

Hacz bo zrjedź bliščcheho léta dyrbi potom jenoz lětnik 1 pod bronjemi być, tak so budże stalże wójsko nakhwilu jenoz 150 000 muži zylne. K temu pak ma so zylne zalzitnistwo wójska pschiličicz. Stalzika statna kwota so na tajke waschnje wjele pjenjez salutuje.

Schto měni statny zhudnik (Staatsanwalt) k temu?

Nowiny pisaja, so Budyschka milinarnja (Elektrizitätswerk) pola statneje milinarnje w Hirschfeldze za 1 lilowatt 7 ny. płaczi. Pschetrjebarjam pak pschewostaja so 48 ny. Mjez pschetrjebarjemi na wjach bu z mjeschcheho dźela ratarjo. Sa nich je dźensa milina w jich hospodarstwje mózh, kotruz ratar parowacz n jemóże. Zyle jeho hospodarstwo je na milinu pokazane. Njenjedźa statne organy, so bo dźensa nasche katastrowo wo zliwjenje a zmjerenje bózhi? Tez solidni, dźělawi a sluntniwi ratarjo njewjedźa dźensa, hdże dyrbja krosczki sa najnuzniische wudawki jow bracz. Zito a zkót mataj tak nizke płaczizny, so ratar na wobémaj hotowe pjenjezy pschisadźuje. Wschcze tehodla dyrbja hischcze hobrske dawki krzescz. Sdobu wina na njesyneschlowoscze katastrowa je droha, pschedroga milina. Płaczizna za kilowatt wo 48 ny. je zsawne lichowarstwo. Sdawne lichowarstwo tehodla, so Budyschka milinarnja z tehole lichowanja hobrike pjenjezy swudźela. Nowiny pisaja, so ma w bankach nimale 400 000 sl. hr. dobreho. Dźensa dostawa sa tajke pjenjezy mésacze 18 hacz 20 prozenti wiz wjazy danje. Na rubach njewurjestlowa hórkoczi knjezi pschecžiwo Budyschkej milinarni. Sdawne sacžuczéze sa prawo a prawdosez a dobry poczink je so hluboka tramiko. Tehodla napominamy statne organy, so chjchu skerje a lépje zakroczicz. Na wjach, mjez ratarjemi rozpominaja so hizo zyle rasy: krocžele. Jeli statne organy nimaja sa nuzne, zakroczicz, a franjeenmu sacžuczesi sa prawa a dobry poczink k czeschi dopomhacz, potom maja ratarjo hischcze wótre bronje w horischczi. W jich knihach wot Lubija hacz k Kamjenzi rosmalaje so hizo wótra bróń bozkota pschecžiwo wschemi Budyschkim wobtkodam. Njech fu rjemjeschlniczi, njech pschekupzy, njech korczmarjo, njech wobkhod tajkehokhuliz rasu. Zadyn ratar zim wjazy blizko njepschichildże, doniz tónle sjawny pohórschi se Budyschkej milinarnju so njewotstroni.

Ze Serbow.

Srjedu, 13. znjeńca.

Hippolista a Kassiana, martrarjow.

† 1870 zapóstane na łužiskim sejmje kubleř Handrij Piwarc w Čornjowje; wulki dobročel Wujezdżanskeje wsy.

† 1894 zapósłane na sakskim sejmje Handrij Kefk z Rodec.

† 1915 na bitwišću narodowc wučeř Jan Rješka.

Dźewjaty dźeń lipa kče,
Znjeńcy, kosu klepajče!
Swjaty Jano,
Rózow nano,
Štož ty kwótkow wostajš,
Pyš mi znjeńcow klobuki.

Znjeńcy! z kosu na ramjo,
Do pola won spěwajo,
Znjeńcaf znaty,
Jakub swjaty,
Z pruhow słónčnych pśiwoła:
Syče Boże bohatstwa! H. Zejlaf.

Štóž placa kóždu kuntworku,
tón robotu ma wobužnu.
Jan Radyserb.

*

— Wo wjedrje. Barometer wczera wjeczor w 7 hodź. 732, hygrometer + 2, thermometer we dnjo + 4 °.

180 000 tworiskich dźěłacerjow w Porheinskej bo f dźěła wusamkło.

Hacz do 12. augusta je so w'chitkim dźěłacerjam wyhotowało, betonowého a hlubokeho twara w Porheinskej a Westfalskej dźělo wupowjedźiło. Tehdla wot 13. augusta dźělo na wschich twarach wotpocžuje. S wupowjedźenjom so zyła Porheinska a Westfalska potrjechi, krajina, w kotrejž hewak 180 000 twarskich dźěłacerjow dźěła'che. Swjasti dźěłodawarjow su wupowjedźenk wobsamkli jako wotmołwu na podźine strajki, kotrez su po rosrasenju pożledniego jednanja we wschelakich městach wudyrile.

Nowy nawal ruskich rubjesnikow.

Warschawske norwiny su hacz dotal njepotwjerdzenu powjesez we nowym namjesnym nahpadnjenju wobronjeneje bandy f bolschewikskeje Ruskeje w Kichenjenezkim wokrjesu p'chinjeżke. Maku namjesnu wjeż wurubiwschi su bandźitoju czekli.

Semjotwa reforma w Ruskej a Zidźi.

Pschedhydźitro wulkrajinskeho zentralneho wubjerka je tele dny zakonjowy nacżiń za dobry p'spinak, so by so zidowskemu proletariatej kraj rosdźělił. Wo pschicžinach nowego zjadowanja so praji, so su zidźi z historiskimi wobstejnoscjemi nusowani byli, so jenicžzy je zjwobodnym rukowanjom a rjemjeskom zaběracz, tola dźensa su f teho z wikowańskimi a rjemjeżnistkimi zjednoczeństwami wuczischczeni.

Pomjenschenje italskeho wójska.

Po powjesczi nowin „Mondo" so w Italskej wot 1. oktobra lětnik 1903 italskeho wójska na dowolenzu puschcži.

Knjes na Žarkowach.

3] (Pokračowanje.)

„S tamneje skały", roskoži mój pschecžel dale, „je Arnosicht Markuscha, jenicžki zyn tuteho bohateho muża, we zwojim zhadowazejm lécze p'chi geologiskim wulézu, khdyž so njebojasnje hacz do najzwjschschich wyschin sderi, do morja padnył a so zatepił. Naz bé'che bjesstróżtyny, jeho dźowka, někto jenicke dźecžo, zyła jeho rospjerscžacz, ale hjes wujdźecha. Da ju k pschecželstwu do Putbusa, pschewostaji kubło zwojemu zastojnikej a honjesche so se srudobu bjes w'cheho zyła po zwécze wokoło. Tak běsche tez do Genua p'chischol, khdyż so trjeschichmój. Njemóżu tu lubosez, kotruż mi napschecžiwo pschinjese, jenni zarunacz. Khdyż schedźiwy widźesche we mni zwojeho zenrečeho zyna. — Sdy hižo tutón wobras wobhdźowal?" Wójscech pokaja p'chi tym na wolitwy wobras na sczénje.

„Tón je wuschikny wumjetz zhotowił", bodach jeho zhowam, „a nim je zwojorasno'cz a tola mje nészchto myli we wobliczowym rasu. Wsches znatu formu zhladuje jena zusa duschna."

„W zykku njewotprajisch jemu wésku podobno'cz. A hlej, to je wobras snjesloženeho Arnoschta."

To zo mi sdasche zpodźiwne a nétko spósnach zajimnosez starcho Markuscha za moj-ho pschecželza Wójscecha.

„Dokelz mi", powédasche Wójscech dale, „lóschi k molowanju sahdże, znajmjenscha za blizschi czas, tuż zo podwotich starożitnym pschecžam mojeho popschewacžela. Najprjedy bjedźakanje, podźakscho je zajimom wónowach so zatarstwu a cżinich postwpu. Wysche teho sta so nészchtożkuli z rodowanjom mojeje nowscheje wédomoscze, z tym rozsczehe — mohł rjez — moja wutroba a pschisamknuch so dźakanje a muzobnje mojemu dobrocželej. Běch lédy tśi léta w Zarkowach a Markuscha dasche mi k wjedźenju, so by jemu kubo kuso, khdyż buch so hischcze do jeho zmjerczje z jeho dźowku swjasak. Hilża běsche wo nékotre mésacy starscha. To pak nicžo njewadźischze, běch jej p'chtkhilenp. Pschischtadźechu, kaj mójesch hebi lhko myślicz, bohacži nawożenja, ale —"

„Wona chzyschze czerstwego dobrocželiwego mkodźenza radscho méc", pschetorzech jeho zhowa w njemérnej wczipnosczi, „bohata bé'che sama, na zwójzne ménjenje a lubjaze réże njetrjebaschze dźiwacz, wza hebi jeneho, za kotrehoż wutroba rézcze'che. Sdym hebi husto myślił, Wójscecho, so w tebi su fjerzawosez a hibczijnosez, zmuzitosez a mjehkosez sméschane, kaž to zónffi splah hebi p'chcze."

„Dosez. Khdyż nan wumrě, běchmoj mandźelskaj a dyrbjach so — khdyż nochzył — do nowych czjeżcow a krajnoscjow sażiwicz."

„S prawdu prajene, nadźiju so, so czi wumjerstwo, bohaty a zbożotny muzej być, so lépje poradźi, hacz by so czi hdy dobry wobras schlachcził."

Po zhmilzy wotmolwi Wójscech: „Sstuschu k wobémaj wulki talent. Khdyż so bohaty muż do zwojeho położenja prawje njesażiwi, dha je khudy muż."

To a tamne behi hischcze rozpowédachmój. Po czażu rosmkowa so hacże'che. Sstrébmychmój hischcze nékotre razy f naju schkenzow, potom postanychmoj a prajachmoj hebi zdwórliwje dobru nóz a podach so do zwojeje zitniczki.

Stejach hischcze dołho p'chi wokuje a hladach do nozy. Na morju zyboleschce so mékacznowy blyschcej a roskochacze zkalinty Stubbenkomory stejachu kaj schérjenje. Nadobo położi mi so na ramjenjo sazy ruka. Wójscech stejesche pódla mje a běsche błędy zamyślenp kaj nózny hawrón.

„Wodaj mi pschecželo, so czi twój nózny mér kazu", rěczesche f njewótym hłokom, „chzych bo cże wopraschecz, khdy znadź wotzuż wotpuczujesch?"

Sdo dźiwajo jemu znapschecžiwich: „Khdy wotpuczuju? Ménju, so by to cunje tak derje zhonił, khdy by zo mje woprascha, kak dołho tu hischcze wostanu. Wésch tola, so na twoju próżtwu zym f Luzizy hem pschischol, so bych cże wopytał."

„Dźakuju so czi, so by p'chijschol!" wurasu netkle, „ale zapuczuju jutże a chzu rad w twojim towarstwje pucžowacz."

Wudźerach na jenho.

„Sdo wé —"

„Tuż dyrbju czi wusnacz, lubschi p'checželo", — zakry tschepotatej ruku zwoje mjeschowczo —, „zym jara njezbożowny. To dleje wjazy njesnjeżu, chzu czé'nycz, chzu wzdacžo do Luzizy. Moja zona a ja — mój so njeslubjemój. Wob'hadźuje hordze so mnu, ma zwojich pschecželow, f kotrymiż so wokoło honi, rysy koji a na hoźinu khodźi; zwonjemu sé'bnemu konju pschijspeje wjazy tebźbkwoscze hacz mi. Wo zwójobynym zjwjenju njemózech wo tutym dontze rěczacz. Pak zwojich zyplkojtych a nadutych-sportnych pschecželow zebi na wjeżele, dźiwe hosczinu pschepronhy, pschi kotrychż zym tajnje abo zsawnje zyl jeje wumnyhlenjow, abo jéchu bo dala a wostajl mje samotneho w tutym hrodze zij mje traschi zaz rowni'chcžo. Běch ja zjwjenje rad sakzy bo mojeje luzizskeje domizny sapuczowak. Ale wona mje wotpokoja, mózu ham rěcz, jeli bo mi w Zarkowach njelubi, njeje jana p'checželniza luzizskeho ludu. To jenicžke zbożo je, so ju njelubuju, hewak buch so dyrbjał z tamneje stalu, tij bych czakt a wina mojeho duschineho czerpjenja . . . S kóżdu, nimam nicžo a njecham nicžo, zym zwobodny, wopuschczam Zarkowy hischcze w pschichodnych zpiwadawczich hodźinach, khdyż tuż zym pschischcel. Powidu f tobu do Luzizy."

„Njech so twoja rosharvienosez najprjedy slehnje, wobol p'checželo", prajach jemu, „khdyż ho sazy smérujesch, potom chzemoj hebi wobzku pschekacz."

„Tuta zeremonija njeje wjazy trébna. Sdym hebi to dawno rosmyślił a dźensa so rozsudźił. Wona wobsedscha wo twojim pschischadże, proschacz ju, so by doma wostała a tebje pschijała; wédźesche, so by ty mój najzlubschi p'checžel, kij f dala ke mni pschindże, a tola mólesche bym ju puschczicz a mi bjeslubosne slowo prajicz."

„Kotre klowo?"

2] (Pokračowanje.)

Minjeńša rańo we 8 hodź. barometer 731, hygrometer +8, thermometer wo dnjo + 19. Wuhladny na njeńajne wjedro s pokšiteńjom k beschcowanju. — Pšches ſrjedźnu Europu cźehnje ſo wuſke pašmo wyſchiny, rjane wjedro. Te wohrozuja nižiny ſ— hroſne wjedro — jena nad friedźnoſeuſkim morju, druha nad Jendźelſki. Juſtje ſchmórk błónčko 4,47 ſchdźa ſo 7,25 hodź. Mjeńſk ſchdźa na wjeczor 7,20 a ſo rano 3,59 hodź. Juſtje je wolny mjeńſk. Pſchedźenak ſtaja deſchcźik. Mjeńſk ſo juſtje zyle ſaćmi. Pola naſ budźe ſaćmjeńe polnje widźeć. Wone ſapocznje ſo 1/8 hodź. Wokoło 1/9 hodź. budźa mjeńſk ſaćmjeńe dopołne. Po 10 hodź. budźe wono nimo. Sedźeń ſemje budźe na mjeńſk tak padać, ſo ſo nam wón jako cźeſtwjona tarcza na njebjeſach jewi. — S Mjeńſkeje krajiny ſo powe, ſo ſu wczera w horiſchezach Eiſely zadźawe njewjedra ſ rupami ſahodźale. W jenej ſamjeńe hiſchcze na polach ſtejaſe wowſ a rožki wonoſchchu. Na tole wotchnje ſo ſnajmjeńſcha 15000 zentnarjow wowſa a 5000 zentnarjow rolki ſniti. Też dźeſeſelniſchcza, rěpniſchcza a bérniſchcza ſu jara ſchkodowale. Schłomy ſo wollemichi a wuwalowachu. Wichoń had hobrſki wětr je ſchtomow ſdrě. W jenej wjeſy wětr wjele tſchow wotkry.

— Telefoniſki powěſći wo wjedrje ſa jutſje ſchtwórk: Staanje ſo mórcze ale bale pſchecźahuja, njewjedra, nječaſo chłódniſcho, wětry ſ krótkeho wjeczora, podźiſcho ſ njecźora.

— Nosprawna policija. Wot wułory, 12. 8. ma policija kolo ſnamki Stoewers-Greif. Te je ſo ſnano nětko pokradło. W nozy k wutorje ſu je ſahrodki pſchi Muſkowſkej bróſy nječaſo kórkow a dale 2 korniłkaj, ſajeczu ſchéru ſrańcku a módreho Winatſkeho ſanza pokradnyli.

— K nakrunowanju Worklertanjeńe ſyſtatoſcźoſeje wojſkamtſkeho pſchewyſokowanja. S njeho wułkadża, ſo je ſo nałeżnoſć zyle tak wotmełła, łaž je ſo w „Serbſkich Nowinach“ je herbſkeje ſtrony hižo roſpiſałaſ. O teſo widźimy, ſo ſu prěnje powjeſeńe w nimſkich nowinach njeměrne bnje. Nikajſa njeſmata (może bycź też ſnata) wołoba je ſyntaſa, ſ roſſchérjenjom njewěrnych powjeſeńow pſchecźiwo Serbam a herbſtim naſtadnym wołobam ſchcźuwać. Wobzarowacź je, ſo ſu wſchelake nimſke nowiny, kiž ſo też we herbſtich domach dźerża, k temu powjeſeńe. Nunje tak jara wobzarujemy, ſo ſu pſchemyſlnjuju, kiž ſu we Sserbach wot Sserbow jimi, a kiž mėnia, ſo maja ſo k Nimcam dźerżeć, k temu ſwoju ruku poſkićiś. Pſchi taſkej pſchiſłuſnoſći herbſti luo najlepſe ſpóſnaje, ſchto ma do nich dźerżeć.

S Taubenheima. Dźeławſki, wěſty Rupert bé pjatk wjeczor do korczmy pſchiſchoł. Dokelż bé jemu klowa trochu polna, bé pebi wuſynuł. Na pol ſpitaj ſabéża pebi do nimobéżaceje Schpreſowje. Tam ſo lepi. Sdobu jeho cźeło ſ wobu wuczahnychu. Wón ſawoſtaji wudowu a ſchtyri ſyrotki.

S Lubija. Też pola naſ wotmėchu ratarjo ſańdźenu niedźelu ſnitnje wopytanu ſhromadźiznu. W njej rěcźe ſche ſapódlanja do ſtarneho ſjezma Domſch. Podobna rěſaſa hižo pſchija, łaž w Budyſchſkej a Kamjenſkej ſhromadźiſnje, Radikalniſchi běchu ratarjo w Khocźebuſu ſańe dźenu niedźelu. Saſtupjeć finanzneho hamta, kiž chcźe ſche jim k dobremu pichtérźeźowaćź, dyrbjeſche cźekaćź. Potom jenoſtkońſnje wobſamknychu, ſanych dankow wiazy płacźiś a tez ſnych pſchikupnych ſnojow wiazy ſ nowa. Hdyż ſkónčnje ſaſo wobſamknu, ſo dawki wotwiedu, potom pak jenoż tello, łaž jim hoſpodarſtwo wotcźiſnje. Sa dawkipłacźenje njeſłuſ ſwólniwi, ſtebi pje niesh ſa drohu dań pożcźowaćź. Schtóż ſo nochze temu ze wobſamknjenju dźerżeć, to bórzy njeſłuſe pytnje. — Pſchipóſnawamy, ſo neźcźiſke dawki ſu taſke, ſo naſche kataſtwo, jeli dłże traja, wopraudże ſa daja. Ale łaž budźe ſtatna mózſ taſkemu ſtraſeć mėrnje pſchihladowaćź, je druhe praſchenje. Naſche kataſtwo njedyrbjeſche tola ſ tymi hicź, kiž naſ ſ patriotiſkimi broſami do tehrle cźaſhna ſahnachu. Woni ſahnachu naſ do njeſłobomneje wójny a potom bo wopaczneje powóſiſkeje politiki. Nékto chcźeja ſwětej narźeżeć, ſo njeſłuſ ju naſchkaraći. Sdmy wójnu ſhubili. Kózda pſchichrata wójna na naladuje ſbitemu ludej ſkoro njeſnjeſłuſne cźeże. A nn ſmy ſbity lud. To dźerżymy bjeſ pſched wocźomaj. Jeli nochcemy ſ teſo wulkhodźaze cźeże na ſo wſaćź, potom bóda nam a naſchemu ſtatej. To je pſchezo tak było, tak dołho hacź ſu ſo wójny wjedźe. Statna móż derże wſe, ſo nékto bje wo wobſtaćze abo rospadnjenje nimſkeho ſtata.

Se Ritnwy. Do wulkeje ſrudoby je jena tudomna ſwójba ha pſchiſchła. Macź bé na dwór ſtupiła. Jejne tſiſłetne dźéćo, ſynk, na wokno ſalſkywſchi, ſo bo wokna leſnu. Na macźeł ſawoławſchi ſhubi runowahu a padny dwaj ſkodaj dele na kanjenje. Dźéćo ſtemi ſebi nózku a pukny ſebi nop. Mojſhy hnydom wuſtrukchu. Dźéćo dowjeſchcu bo khorownje. Tam pak po operazijt wumrė.

S Eckersdorfa pola Shorjelza. Cźeźke njeſboże je ſo pſchi ſahrabowanju ſtalu. Jedyn kubłeŕ ſe młodeho kuwa bo hrabjow ſapſchahnyk. Hoſza jeho wodźeſche. Kóń ſo ſplaſchi. Hoſza pſchiſłoże do hrabjow. Te ju tak ſranichu, ſo dyrbjeſchu ju do khorownje dowjeſcź.

Se Sstepeſu. Kak jara Bělo-Wodźanſka nimſka nowina Sserbow waži, wukhadża ſ rosprawy wo pożwiſcźenju pomika ſa naſchich lubych padnjenych. Dokelż ſu naſche ſupe „Sserbſke Nowiny“ rosprawu hižo pſched tydźenjom pſchinjeſłe, jedna ſo tu dże wo pſchihrbwanki. Tale nimſka nowina ma ſo muſne, herbſku rěcź kniesa farara Handrika ſ tym ſamohwiſcź, ſo je ſu wón tehodła dźerżał, ſo bychu nekotre „ſtare Jónki“ tež nécźto trosumiſe. Mė, nimſka nowina, wo to tu njeźdże. W Sserbach ma herbſka rěcź ſ najmjeńſcha to ſamo prawo, kaž nimſka rěcź. My Sserbja na naſchim prawje wobſtawamy, dokelż je nam Bóh lubu Knjez we ſchwórtej kaſni to pſchikaſał. Pruſke ſchulſke a gyrkwinſke wyſchnoſeje wichcź ſu ſa nimſe mėſo, herbſku rěcź runje tak pólſku, danſku a druhe podtlačowaćź. Schto nékto wobſtimy? Bożi porſt! Runje te prowiny, hdźež najwjaſ tuhe narodnoſcźanſi ſydźi, je runje take Pruſka ſhubiła. Lubi Nimzy, dźiśe do ſo, ſo njeby hiſchcźe hórje pſchiſchło!

S Zybalnje. Naſchu wokolinu ſapalećźka zwólba njepokoji. Hakle wónđano wotpalichu ſo tſi brózńe na łuźkom dworje we Sstymbornje. W nozy k ſobocźe ſo pola Noweje Wſi hola pałeſche. Hodźinu poſdźiſcho paleſche ſo brózeń kubleŕa Trinkla w Njećkinku. Sa króſke mjeńſchiny ſapopadny ſo też ſlomjana tſécha domſkeho. Trinkſez ſamóch tédma nałe ſimjene wukhowacź. Plomjenja ſniczichu wſchė domhawożene ſnė, grat, maſchiny, woſy a nadobu. Tez brózeń kantora ſo hižo ſapopadowaſe. Tu ſamóch na pomoz pſchichtkeatane wohnjowe wokory hiſchcźe nukhowacź. Trinkſa dyrbjachu wotbérźeć, ſo njeby do wſonjenja kłoźili a ſebi ſkwjenje wſak. Wón ſe wſcho ſhubił. Jeho zona bé hakle pſched dwėmaj nédźelomaj na ſwjedźeńſke do njedźel pſchiſchła. Stari Nowakez wumjeńkarjo bėſchtaſi pſched dwėmaj njedźelomaj na ſwumienku ſloty ſwjećźiłoj. Dźenża je wumjeńł hromadźa popjeła. — Ssamu nóz ſo w njedźelokim Mjeſinje łi ſlotoki wotpaliću.

Hospodarski rozhlad.

Sérjedu, 13. augusta 1924.

Kurſy wczera w Barlinje a
(Tule hyrka ha w millionach)

Dollar	4190000	franzowſki frank	239400
ſendźelſki punt	19165000	cźeſkoſlow. króna	123650
ſchwajcarſki frank	792000	10 mil. poſt. mark.	77750

Pjenjeſy běchu też wczera lohko dostacź. Hdónola nimſkie hriwny we wukrału ſo njeſchemėni. Franzowſki frank ſo wo nékcźo wotdrjebi.

Efektowe kurſy njeběchu wjaſ tak krute. Na burſy cźahachu wjedźeć, ſo powjeſeńe ſ Londona njeſpokoja. Poſzionka, wójnika, bé hacź na 685 proz. ſpadła, potom ſo kurs ſaſo hacź na 755 ſhraba.

Na produktowe wiki pſchitkadźachu powjeſeńe, ſo ſu ſo płacźiſny we wukrału ſeſtlabile. Pſchedawanju khłebowego źita ſo ſ nim trochu ſadźéwa. Pſchenicźny wak wjele do połoſkiſcźeje Nimſkeje kupowachu a bé źadna. Tehodła wona ſwoju ſawcźerowoſchcu płacźiſnu ſakhowa. Rozka bé nécźcźo ſłabſcźa. Drohi wołoanje jeczmjeń, wobehje tón, kotrnż je we ſornu rjany. Stary rjany wowſ je źadny a tehodła też drohi. Nécźto noweho bé hižo na wikach. W muzy, womjeſekkach a wotrubach wołtamu wiki mėrne. Wcźera płacźeſcźe zentnaŕ

w Barlinje:

pſchenicźny 9,45—9,70, rožka 7,00—7,25, jeczmjenia 8,85—9,90 wowſa 7,90—8,15 ſ. hr.

Rokor w Magdeburku pſchi 200 zentnaŕach bjeſ bawka 26½ hr.

Leu płacźeſcźe ſańdźeny tydźeń njeſtrjeny 4—5 a 6 hr., nairjeńſchi też 7 hacź 7,50. Dźéło ve puncźe 1,18, 1 hacź 0,85 hr., ſrédźio 33—52 ny., 18—32 ny.

Kuſowna amtaija w Barlinje ſo nétko wotmėwa. Kupzy derże ſadźeja. Płacźiſny pak pornjo awkſajam w połoiſchej a wjeczornej Nimſkej tak wyhoże niežju.

Na pſchedaŕ:

Kněża ſ rjanej ſahrodu w Małym Wjeſkowje 38, kolonija, dalſche wukaſa Guſta Senda, dohladowaŕ Jeleſnjay pſchi pſchedkhodźe na bróſu ſ Budyſchina do Małeho Wjeſkowa.

Wóſ dźeſaży ſa 12 hr. na Zidowje cźo. 130.

Sſo zyntaja:

Pohonca na ſnjeſi dwór do Małeſa.

Pjekaſſki, Merſiowſti w Lubsku (Lauba) poſa Lubija.

Holza młodſcha w Lubiju, Fichtenſtr. 31.

Wo nėmſkim hospodaŕſtwje.

Nėmſka hoſpodaŕſka kriſa pſchima dale a bóle. Wſchėdnje ſaſtanu ſamo wulke a ſnamjenite dźéławſke. Liczba podpjerowanych bjeſbźélownych je w prėnjej połoicy julija we 15% powtupiła. A to w cźaſu, hdźež bewak dźéła na doſcź bźiche. Liczba krótko dźéławych wuczini po liczenju dźéławſkich wjeſnoſcźi po ſtarych wołoach dźéławcźerjow.

Temu ſo ſnapſcheſcźiwi, ſo je ſo nėmſki produktiwny aparat ſdźerżał a tu wot Nėmſkeje nałeżkene industrielne dźéławnje hižo ſaſo wurunane. S tym bak njeſłuſ ſtaroſcźe nėmſkeho hoſpodaŕſtwa ſbżhnjene. Ruſa na pjenjeſach je dotalne wobkhodne ſrédźki ſpóſerała a ſadźéwa wobnowjenju a powjeſcźeniu wobkhoda. Skėzinu w cźaſu poniżenja mikow, kiž je dła pjenjeżneje nuſy hróſnjiſnjeſe, hacź je powjeſcźenju wotbutka tworow pſchinjeſene. Pſchede wſcźém je tukrajny knup a tutowaŕ hoſpodaŕſaju ſkaby, wot kotrehoż bewak kapitał ſa produkzijn cźerpi. Tehodła je prawe, hdyż Dawesowe dohroſdaźe wo njedoſtatku na maſnym wołiju ſa nėmſke hoſpodaŕſtwo rėcźi a tehodła ſu dołhe wukrajne kredity trėbne, ſo njeſhchu wóſſi hoſpodaŕſkeho rožnerka ſo ſawalike a. ſo wſcho ſpuło. Ale łaž ſ tym ſo njeſhodźi mėzne ſpadnjonje kuntſkowneje kapneje mozy wurunacź, kiž budźe hiſchcźe dołhe źałowy dźéławſkeje nėmſkeho hoſpodaŕſtwa ſadźerżowacź. Tuto ſo hiſchcźe nadoſcź njerozumjeli.

Dalke pſched króttkim je Poincare w „Daily Mail“, nowiedowaznych ſendźelſkich nowinach, dopokazacź ſpytał, ſo nėmſki produktiwny aparat je konkurrenzny ſtrach ſa źałe ſwótkowe hoſpodaŕſtwo. Sto rozumi, ſo dyrbi Nėmſka ſaſo ſa winowſ ſo ſtaracź. Bjeſ ſmutkowneho wurunanja ſtatneho hoſpodaŕſtwa a bjeſ kwineho wuwoja njeſłuſ dobnikt ſ wukraja mėzne. Schtóż ſebi reparazije bada, njeſmjé naſch wuwoj podwijaſacź. Nėmſkemu produktiwnemu aparatej ſu pſchewutka wažnoſcź pſchipiſeje, je pſchewiſnacze powſchitkownych hoſpodaŕſkich ſakonjow a pſcheważe waženje produktiwnych mozow druhich hoſpodaŕſtwow, jeli ſebi druſe kraje wujſta, ſo Nėmſka je ſwojimi tworami a wmpłodami zyły ſwėt pſchepławi.

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zita a wołiowe ſjamje wo tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg, płacźiny ſu ſotej hriwnje.

	12. 8.	11. 8.		12. 8.	11. 8.
Pſchenicźa	189-194	189-194	rapſ. wołſnik	12 00	19,00
roila	140-145	140-146	poch. melaſka	6,80	6,80
nałeż. jeczmjen	188-198	180-198	Serabella	8,00-10	8,00-10
nal. jeczmjen	—	—	bernaze trujźi	23-24,00	23-24,00
wowſ	158-168	157-167	buny	13-15,00	13-15,00
kukurjuz(Kois)	—	—	wyſe	14-16,00	14-16,00
pſchenicźn. mu'o	25-28,35	25- 28,25	lanu wołſnſchi	20-21,00	20-21
rjana muka	21-23,35	21-23,25	módre łupiny	8,00-9,00	8,00-9
pſchenź. wotr.	10,80	10,80	ſolte łupiny	17-18,00	17—18
rjane wotruby	10,80	10,80	ſjamje, 50 kg	2,00	0,—0,—
rapſ	288-290	289-285	ſjowna, rjana	0,50-0 55	0,—0,—
lane ſymje	400-410	410	„ pſchenicź	0,50-0,55	0,—0,—
hróch	15-17	15-17	„ wowſna	0,—0,—	0,—0,—
pſchelſchi	14,00	14,00	„ jeczma	0,—0,—	0,—0,—

Płacźiny ſ rėſneho ſkotu na Drjezdźanſkich ſtótnych wikach.

12. auguſta 1924. Płacźiny po zentn. a ſ. hriwnach.

Stóine druźiny a wołmamjenjenje.

Wóły: 230.

Polnomiſaſne, wukormjene, najwjetſcheje rėſneje hodnoſcź herj bo 6 lit	48-52
Młode, miſaſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	38-42
Mjenje wukormjene młode, derje pjezowane ſtarſe	30-36
Mjenje pjezowane wſchėch ſtarobow	26-28

Bykł: 162.

Polnomiſaſne, wukoſcźene, najwjetſcheje rėſneje hodnoſcź	48-50
Nelnomiſaſne, młobſche	42-44
Mjenje wukormjene młobſche a derje pjezowane ſtarſche	36 40
Schpatne	29-33

Jałowjo a krowy: 261.

Polnomiſaſne, wukormjene krowy najwjetſcheje rėſneje hodnoſcź	49-53
Polnomiſaſne, wukormjene ſałowjy najwjetſich, rėſnee hódnoſcź herj do 1 lit	40-45
Staſche wukormjene krowy a derje wuwite młobſche krowy a ſałowjy	34-38
Derje pjezowane krowy a mjenje pjezowane ſałowjy	26-30
Mjenje a ſchpatnje pjezowane	20-24

Cźelata: 567.

Najlepſche wukormjene	63-66
Mjenje wukormjene a taſte wot zbża	56-60
Schpatne	43-50

Wowjy: 576.

Młobſche a ſtarſche wukormjene	48-52
Staſche wukormjene	42-44
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	26-35

Swinje: 1751.

Polnomiſaſne, wobjebitych rachow a jich tichſierjenjow, hacź bo 1½ lit ſtara	74-75
Wukormjene	76-78
Mjeſne	69-73
Schpatne	60-65
Ranzy a kundroży	55-60

Wo nuſy ratarſtwa.

Sſyſlnje wopytanej ſhromadźiznje ratarjow wotmėchćhej ſo ſobotu w Budyſchinje a njedźelu w Kamjenzu. We wobėmaj roſpoſninuchu rėcźnjo ſadmėrne położenje naſcheho ratarſtwa. Płacźiſny ſu tak niſte, ſo pſchewyhnoſe dawki wźe dołhody ſpóſeraja. W jenohłóſnje pſchijatych reſolucijach ſoda ſo nowoſrjadowanje leſomnoſtneho datoka (Grundſteuer) wotſtronjenje dawka na cźehninowy ſtót (Znoſier) na pſchenajeſce (Mietzins) a na pſchemyſlo (Gewerbe). Jeli ma ſo cźaſaci (pſlüdden) dyrbi ſo hoſpodaŕſke położenje cźałaneho nadrobnje pſchepytacź. Jenotliwe ratarja hoſpodaŕſku miſu dyrbja ratarſke wėzwuſtojni pſchepytacź. Sſutniwoſcź je ſtacźe, kraju a gmejnach ma ſo nałożowacź. Njetrjebawſchi ſaſtojniſy dyrbja ſo wotſtronicź. Domjaze ratarſtwo dyrbi ſo ſchcźitacź (ſło na zito a druhe produkty). Wumjeńkarjam dyrbja ſo dawki ſpuſcźicźej ſnajmjeńſcha pak muſne lėpſchiny pſchijacź. Statna zitarnja (Reichsgetreidebetelle) ma ſo zyke wotſtronicź. Na ſinanznych hamtach nochzyli ratarjam njetrjeſ

Satrafi čakacj bacj. — S pokutnym boraſom Serbſke Nowiny tele ſadanja podpjeraja. Se ſamſtneho naſhonjenja ſkemy, ſo je położenje w rataſtwje wopraudzje ſahubne. Ale lubi ſtari cjitarjo, wy ſcje nam ſe ſwjedkami. Smy widjeli pſchikhodjecj tule bedu a nuſu. Tak'o my pſchecjiwo wopraunym pſchicjinam tuteje dſenſnihſche bedy a nu'y ſmujnjwoje wuſtupowachmy, ſu nam to wſchelazy ratarjo ſe ſto wſali. Rubrika politika Cunowcho knjeſerſtwa ſe podpjeru naſchich nemſkich narodnych ſe jena ſ tych najſtwarnſchich pſchicjinowy dſenſnihſcheje, mójemy prajicj, ſahubny rataſtwa. To, ſchtoż budjemy nětko w Londonje podpisacj, mójachmy dſeſacj ſtrócj tuniſcho mécj, bychmy-li tón pucj naſtupili, kotruż nam cji muſojo pokaſowachu, kotruż ſabychu njebocjinkoju, nemſkonacjonalnym jara bliſko ſtejacj. Gdy bychmy tehdom tu ſchcejcjku naſtupili, na kotruż budje ſo naſche knjeſerſtwo nětko w Londonje ſwjatacj, bychu naſche nalutowanſte pjenjeſy, a te ſyrotow a wudowow, renincarjow a wumenkarjow hiſchcje dſenſa ſwoju ſodnotu měle. Cjeja wostanje cjeja, ale wulki, wulki rosdźél je, hacj ju njeſcjeſch w potnej nosy abo jako chory, wufutleny proſchet. Zyle tak je w hospodarſtwje: Cjeju, kotruż jako młodjenż lědma ſacjujeſch, ſ tej jako ſtarik jachliſch.

Towarſtwowski powěſtnik.

Zwjazk serbskich ſpěwanskich towarſtwow. Naš dawno hižo postajeny wulki zlět wšěch našich towarſtwow do Njeswačidła ſo dale a bóle bliži. Njedźelu, 24. augusta, njech ſo tola w prawje bohatej ličbje wšě naše sobustawy wobdźěla, a njech wšitcy tak wotjědźeja, zo móže připołdnju w 1 hodź. ſo hišče jena pruha wotdźerżeć.

Zarjadnistwo (B. Krawc.)

Sokolki w Budyšinje zmeja štwórtk, 14. a pjatk, 15. augusta wječor we 8 hodźinach na hornčerſkej hasy ważne zwučowanje. Wšitke ſo proſa, zo bychu wěſce přišle. Načolnica.

Serbske towarſtwo „Łužica“ w Hornjej Hórcy ma njedźelu, 17. augusta, pop. w 5 hodź. ſwoju měſačnu zhromadźiznu. Dokelž chcemy ſebi hoſpodarſki wotrjad dale wutworić a chcemy ſebi wuhlo a druhe wěcy ſkazać, proſymy, zo bychu wšitcy prawje z dypkom přišli. Też chcemy wo załoženſkim ſwjedženju a druhich ważnych wěcach jednać. Wo prawje bohaty a dypkowny wopyt proſy

předſydſtwo.

Dowěrnicy choyli ſwoje ſobuſtawy wosebje přeproſyć.

Studentsko — ludowy ſwjedżeń w Kulowje. Studenca wuhotuja njedźelu, 17. 8. w 7 hodź. w „Němſkej khěži“ ſwjedżeń. Wosebiteho přeča, zabawy a wuſpěcha dla proſymy naſcheho přeċela tam, wot 5 hodź. ſem hižo žehliško žehlić, zo by ſo ſo ſwjedżeń nanajkraſniſo poradźił. Zwjazk ſerbſkeho ſtudenſtwa.

Jednota „Sokol“ w Radworju. Zwučowanje tutón tydźeń wupadnje.

Sokolſkim Jednotam. Proſu bratrow ſtaroſtow a načolnikow, zo bychu na zlět do Poršić, 17. auguſta, nětkotrych bratrow pósłali, kotřiž móhli tam ſobu zwučować, z tyčemi a Boleſlawſki, hdyž ſym hižo nawučił. Dweju zwučowarjow pak dyrbi kóžda Jednota pósłać. Tyče ſobu přinjeſć. Nazdar.

Bart, zwjazkowy načolnik.

Serbſkim towarſtwam! Studentſko — ludowy ſwjedżeń w Kulowje njedźelu, 17. 8. Wšě ſerbſke towarſtwa wosady a ze ſuſodnych wosadow přeproſujemy nanajwutrobniſo. Zwjazk łuž. ſerbſkeje młodžiny,

hł. ſt. Riota.

Zwjazk ſerbſkeho ratarſkeho dorosta. Wubjerk ma pjatk, 15. 8. 1/47 hodź. zhromadźiznu w korčmje we Haſlowje. Jedna ſo dla zlěta do Lubljanu a dla jeneje požčonki. Jednaćel.

Lubi towarſnjo! Po ſo tak derje poradżenej lětuſej ſkhadź. chcemy my ſobuſtawy zwjazka ſo hišče raz w tutych próżdninach ſezić. Kóždy zwjakaf njech do Kulowa njedźelu, 17. 8. přińdźe. Zwjazk postara ſo za wšitko, nikoho njech to njewottraſi, ſo mina po skhadź. srědkow. Zwjazkarjo přińdźće tam wšěch.

Hłowny ſtarši J. K. Riota.

Tow. knjeżnjow w Khróšćicach ma njedźelu, 24. 8. ſwój załoženſki ſwjedżeń a domkhowanku z dźiwadłom, deklamacijemi a rejku. Započatk 1/47 hodź. pola Wjeńkec.

Serb. ludowy orchestr. Za zjězd ſkupinow zwjazka ſpěw tow. 24. aug. w Njeswačidłe je jenička pruha: njedźelu, 17. aug. dop. 1/210 hodź. z dypkom. Wšitcy dujerjo, potajkim też klawěr a flety ſu naležnje přeproſeni. Njebudże pruha doſahačnje wopytana, njemóže orch. ſobuſkutkować. Na programje orchestra ſteja ſlědow. čisła: 1., Rjana Łužica. 2., Hanka budź. wjeſoła! 3., Lubka lilija. 4., Hdyž bratřa, bližša hodźinka! 5., Duša, ſoh duša! 6., Kak ſtupa ſo lóštnje. 7., Hodowna. 8., Sokolska. Noty njech ſo njezapomnja. Wšo dalše ertnje. Bjarnat Krawc.

Porſčiska Sokolska Jednota wozjewja: Naš załoženſki ſwjedżeń ſo přichodnu njedźelu na Budyšinskim knježim pastwišću mjez Porſčicami a Budyšinkom wotmětwa. Wot 1/21—1/42 hodź. je powitanje bratrow-ſkich Jednotow pola Handrikec hoſcenca w Porſčicach. 1/42 hodź. je nastupjenje ſwjedżeńſkeho čaha. W 2 hodź. započnjemy program wotwiwać. Jako proſte zwučowanje předwjedże ſo Bóleſlawſki a zwučowanje Fügnerowje župy ztyčemi. Jednoty, kotreż tute zwučowanja móża, ſo proſa, zo bychu ſobu zwučowało a zo bychu też tyče ſobu přinjeſle. Wječor wot 7 hodź. ſam ſu reje pola Handrikec w Porſčicach. Piſowne přeproſenje přez dopiſnicu je ſo hižo wšěm Jednotam připóſłało. Jednoty proſa ſo wo prawje bohate wobdźělenje. Starosta.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ, w Budyšinje. — Zamołwity za hoſpodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnjey. — za nawěſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Swobodne měſtno za Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Towarſtwo kat. młodźencow w Baćonju

wuhotuje pjatk, 15. augusta, wječor 1/47 hodź. w Měrćinkec nowej ſali w Haslowje ſwój

11. załoženſki ſwjedżeń

Hraje su wulka hra: „Janeta Wićaz“ w originalnych kostumach k. Fingerlosa w Budyšinje

Reje jenož za wopytowarjow dźiwadła.

Wšitcy lubi Serbjo z blizka a z daloka, wosebje naše bratrowske towarſtwa, ſo z tutym wutrobnje přeproſuja.

Předſydſtwo.

Zadanjamy pjenjezy w tukhwilu wot

15—20 %

Za ſtajnu złotowu hódnoſć rukujemy

Serbska ludowa banka

Kedźbu! Kedźbu!

Mamy dźělbu trjebaneho, zaſynkowaneho żelezoweho grotu na předań, kotryż ſo jara derje

k wobhrodźenju ſkótnych pastwiſćow atd.

přihodźi. **Płaćizna 15 pj. za kg.** Płaćizna za wikowarjow 45 pj.

Měšćanska milinarnja w Budyšinje.

Ratař ſo njeſmě praſeć

što nawěſk w „Serbskich Nowinach“ płaći, ale kajki wužitk jemu ſnineſe. to je hłowna wěc!

Zastupjeŕ

ſerbskeje rěče mócny, kiž je pola privatneho wobydleŕſtwa derje znaty, k předawanju vulkanisaciſkeho aparata, kiž kołojězdni nuzhje trjebaja, ſo pyta. Dobra zaſłužba je wěſta. Poſkićenja na **Vulko-Werkſtätten,** G. m. b. H. **w Budyšinje** w huſarſkej kaſarnje.

Jurij Hänſel

w Budyšinje

na Żukelnſkej haży 84.

Telefon 736.

Hłowna pſchedawatnja Rud. Sača ſ Lipſka w Budyſchſkim hamtiſkim hejtmanſtwje.

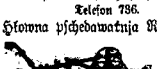

Sklad ratarſkich mašinow a gratu wšěch družin.

Wustawne kubło

w Hrubjelčicach pyta k 1. oktobrej

šolařku.

Požčonki, hypotheki

na ratarſtwa wobſtara najſpěšniſo

Richard Kaeſtner w Budyšinje na ſtinych wikach 18.

Telefon 1143.

Požčonki

jako 1. hypotheki po 5 a 18% lětnje za ratarſtwa nic niże 5 ha wobſtara ſpušćomnje E. Raue w Budyšinje na Hońe hasy 32. Założene 1907. Najlěpše wopiſma.

Słomu

ržanu, pšeńčnu, jačnu a wowſnu ma na předań

Jan Kuhn

we Wulk. Zdźarach čo. 34.

Žony

kupuja přihódnje gumijowe wěcy wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane twory** pola

Kindermannowje na ſerbſkich hrjebj. 34 I. z napřeča ſtarych kaſarnow.

Dawa kóždy čas radu. Rěči ſerb.

Mersiowski Slěbrowe twory

Trjebana

ſykanjerčaca mašina

je tunjo na předań w Khróšćicach na farje.

Transmiſije

kóždeje družiny

wollje, bencin atd.

podawa ze ſkłada

Carl Gaſt

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Mam na předań:

1 nowu šěrokomłóćacu mašinu

z kłidowym wučeſowanjom za moſowe šěrjenje

1 nowy ſykanjerčak,

1 trjebany, derje zdźerżany ſykanjerčak po wurjadnje tunich płaćiznach.

Dale poručam po najtuńſich płaćiznach:

Centrifugi wšěch wulkoſcow z 5lětnym rukowanjom

butrudźělace mašiny,

běrnjace mjećaki, rólne brony,

pluhi atd.

Pawoł Michalz w Radſkej

pola Łaza.

Pisane ſerbske rubišća

za młode žony a holcy z ručnym wušiwanjom,

ſkazanki ſo přijimuja a najſpěšniſo wuwjeduja.

Poručam też **ſatinowe rubišća** z **franſami, wušiwane muſelinowe rubjeńća** we wšěch barbach, kaž też wušiwane **hawby, ſlě** atd.

Hana Handwerkowa

we Wojerecach w Kollingec filiali na cyrkwinej haſy.

Dentiſt K. Pehſe

5 na hauemateinſkej haſy **5**

telefon 1072

wotměwa zaſo ręčne hodźiny.

Narunanje zubow — plomby — čahanje zubow

Wothladuju wšě ſobuſtawy khorobnych pokładnicow.

Wšěm ſwěrnym ſerbſkim přećelam, kotřiž ſu nam ze ſwojej mocu pomhali, lětuſu hłownu ſkhadźowanku w Hornjej Hórcy porjeńšić a wuhotować, z tutym najwutrobniši dźak wupraji

W Budyšinje, 12. ſnjeńca 1924.

Serbſke ſtudenſtwo

J. K. Riota, t. č. hł. ſtarši.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za aug. 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihićišćernja, zap. družstwo z wob. ruk. : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaŕ, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčasnje so stajace nawěstki a tabele so w šěe wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaci so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 189 **Budyšin, štwórtk 14. augusta 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Po 11 lětach zo w Sakskej prěni króć wjetše wójske manevry wotměja. Sa nje je zo krajina mjez Budyšinom a Kamjenzom wubrała. Pšichi manevrje zo zyła 4. divizija wobdźěli, kotraž zo hišćeše wo někotre wotdźělenja kavalerije ſ jeneje druhcje divizije pozyła. Manevry sunja wobsah přeđawšich divizijnich manevrow. Poslednje dny budże teŕ schef wójskowego wuđenstwa, general infanterije ſe Seeckt, pšichi manevrach pšitomny. S pšicheſinu teho zo ſa 11. dźeń septembra wjeczor na žitnych wikach w Budyšinskim wjeczorne pisanje někotrych hudźbnych kapałow wuhotuje. Po słónčenju nałymitich iwuczowanjom 13. oktobra zu pšeđ generałom ſe Seecktom w krajnje tłóšćitra Marlitnieje Hwězdy parada jeneho pěšcheho regimenta a wietšcheho dźela jězdnych wotmeje.

•

Sakska kulturna rada je zo ſa to wuprajiła, zu buchu zo něhđuschle schkitanjsle zła ſa ratafisle wupkłody saszo sawjedle.

•

Pischeńkinischenje kwedkow a wobſkorzenych w prozeku pischeſiwo Bartinſkim komunistam a wojeſam, kotřiž zu jim brónje a munizyju ſ wójſkowych ſkładow kradnyli, je ko w Lipsku pšeđ ſtatnym zudom ſa schkitanje rezpublikli skónčił. Němſkostatny rěčnik Neumann namjeztuje, wobſkorzowanych ke ſkłostarni hacź do 9 lět a k pjenježnemu thłostanju hacź do 900 hr. sakuđźić. Jenoź ſa dweju wobſkorzeneju jaſtwo namjeztuje.

•

W Sudanje je zo poſlednje dny demonſtrazija ſa wuſwobodźenje Sudana ſ jendźelſkeho knježſtwa wotmeła. Pšichi tym egyptowſkeho kraja Fuadu jako „kraja Sudanſkeje“ kłowjachu. Agentoja egiptowſkeje wuſwobodźerſkeje ſtrony zu njemjery naschtarali, ſo by zo dopołajało, ſo chże zo Sudan ſ Egyptowſkej ſjednoczić.

•

Po powyſchenju dawka zu w Franzowſkej ſa pšenje 7 měſezow kraſne đołhi 3 miljardy 156 miljonow frankow wunjeſe. Indirektne dawli ſ monopolow zu 2 miljardźe 115 miljonow wunjeſe; to je wulka ſuma, kaſtaŕ zo hišćeše zeſe pšeđy njeje dozpita. Wobrotowy dawk je 880 miljonow frankow wunjeſe.

Krisa na Londonſkej konferenzy.

Muradźowanja Londonſkeje konferenzy zo hacź dotal pładko wottwitowachu. Wočakowachu, zo budże zo konferenza sóm tydźeń rozeſcź móz. Na dobo wona pšeđ wulkimi wobčežnoſćemi ſteji, kotrychž dla zo wjazy ſ měſtna hišće njeſamóže. Němſka a Franzowſka njemóžetej wo wojerſkim wucziehnjenju ſ Poruhrſkeje a wo wobhnadźenju ſaſudźenych porheinſkich a porubrſkich Němcach dojednaćˌ. Teŕ jednanje wo někotrych praſchenjach, wotzeže wo podawanju rudźow zo hacź. Němſzy wotpółłanzy nochzeđa zo ſapiſa tychle wězow **barbidła a chemiſke wudźełki** pšichjeć dać. Na to pak zo na napſchećnej ſtronje wobſerwity doraz kładże. Wobhnadźeńſke praſchenje njeje hiſchcze rozjaſnjene. Franzowſojo a Jendźelčenjo dźeđa ſebi prawo wumělićˌ, wotzeže ſpjeſiwym němſkim ſaſtojnikam, kaž knježeſtwowemu preſidenej Grünerej, dowolnoſć k wróčenju ſapowjedźeć. Město rozrißazemu ſudźej ma ſo ſwjaſkaſkiej porheinſkej kommißiji pšchewoſtajićˌ, wo dóńcze wozłobow rozſudźićˌ, kotrymž ma zo domoj wróćićˌ dać. Teŕ praſchenje wo porheinſko-weſtfalſkich żeleſnizach, kotrejž mějachu hižo ſa wotbyte, zo ſ nowa pšeđ rozſudźenje ſtajiˌ. Franzowſojo ſu tehođa miniſtra ſjawnych dźełow Peytraia do Londona ſawołali.

Najwažniſche praſchenje, kotrejž wo poradźenju abo njeporadźenju praſchenja rozſudźi, je praſchenje wo wojerſkim wucziehnjenju ſ Poruhrſkeje. Herriot a Stresemann njeſtaj wo tym bjerſcze dojednaloj. Herriot, kotrehož general Nollet a Peretti della Rocca pšchewodźataj, je zo wutoru wjeczor dwě hodźinje dołho ſ Belgiſzanami rozprajał. Pšichi tym je zo wobjamtkn, ſtiróžkatu franzowſko-belgiſku konferenzu wo wucziehnjenju ſ Poruhrſkeje wotměćˌ. Herriot ſe němſkemu kanzlerej pißomne pšcheporučenje k teſle ſtronadźišinje pótłał, kotrejž wulku wažnoſć pšichipißuja. Wona pjeczа wo zyłej konferenzy rozſudźić. Kaž Łudwiſa z wěſtotnja powě, zu zo Belgiſzenjo po wopraſchanym pšcheſłanju ſ franzowſkim knježeſtwom w tym ſmyſłu dorěczeli, ſo ſwojich wojakow ſ Poruhrſkeje hakle po ſapłaczenju preſkeje ſełneje raty na ſałožku Daweſoweho plana wućˌeju wuſmu.

Ze swojeje serijowej fabrikacije po jenoſcowych płaćizach porudam:

K. S. B.-motorske koła ſ D. W. K.-motorami, 2½ PS., k jězdźenju hotowe, jene po 585 hr., ſ próſdnym běhom, koplowanjom a 2 khodomaj (Gängen) 680 hr. Podawam nadobne a ſ wobſahom ſo ſkłada abo na někotre dny.

K. S. B.-twarjeńja jězdnych kołow w Budyšinje

w husarskej kasarnje, telefon 636. Předwjedźenja a poskićenja darmo.

Lippeſki krajny ſwjaſk nochze wjazy dawkow płaćićˌ.

Lippeſki krajny ſejm ma wo ſa'onjowym naćiſku wobſamtknyć, po kotrymž maja ſo ſadźby ſtatneho ležomnoſtneho dawka wo 100 prozentow powyſchićˌ. Powyſchenje dawka ſo njehodźi wobeńcˌ, dokeľ je krajny doth pſchiběrak. Pola krajneje banki je krajny dołh na 894 000 hriwnow ſrośtł, kotrejž dyrbja ſo měſazńje wotpłaćićˌ. **Landbund je pšchipowědźił, ſo jeho ſobuſtawy njebudża wjeſiche dawki płaćićˌ.** W druhich ſtronach Němſkeje, mjez druhimi we Delnjej Łužicy ſo ſobuſtawy landbunda ſapowjeduja, ſamo nětčiſche dawki ſapłaćićˌ. Schto budże, hdyž wuſchnoſć ſpjeſiwych dawkopłaćerjow cząſaj a ſtónčenje jich wobſtejeńſtwo na pšchepładowanje pſcheczącz da? Tak dałeko drje landbundarjo dóńcz njedadźa. Njech je jim pſchikład Němſkeje ſ warnowanjom! Dokeľ ſo Němſka kombjeſche wójnſke wotſchłodźenje wotpłaćićˌ, Franzowſojo Poruhrſku wobhadźichu. Němſke knježeſtwo ſpyta Franzowſow ſe pažitownym pſchecząwjenjom ſ Poruhrſkeje wucziſchczeć. S tym ſo němſke finanzy ſniczichu a ſamojenje zyłeho němſkeho luda ſo ſłubi. Nětčiſchi bohaczkojo ju dźenſa proſcherſo, kotřiž ſo jako reminarjo ani najeſći ani ſo ſkudobnje ſdraſćićˌ njemóža. To je nam wſcho ſwětowa wójna a njemudra politika němſkich politikich ſtronow pſchinjeſła, kotřiž ſo po pſchěhrатej wójnje ſarwołachu, ſo njepſchecześej nicźo njeſapłacza.

Sjězd demokratiſkeje ſtrony w Oldenburgu.

Na ſjěźdźe demokratiſkeje ſtrony w Oldenburgu je nětčiſchi němſki miniſter Koch wo nim'ſkotatnej politiſy rěčał. Mjez druhim praji, ſo zu ſebi w lěcze 1919 myſlili, ſo dyrbiny pſches morjo tkwć, pſredy hač k měrej dóńdźemy. Teŕ pſched lětom bě ſtraſchne, na Němſku hladacź. Wojowanje w Poruhrſkej, roſpad němſkeje waluty, ſdałowanje Bayerſkeje wot Němſkeje, Sitler a Ludendorff na wjeſichu ſwojeho wojowanja pſchećiwo demokratiji a wuſtawje. Ludowſke hibanje w ſwojej njejaſnoſći a bludnoſći ſamého zo ſpóſnawſchi popuſchcza, waluta je zo faſo poſtajiła, město wojowanja w Poruhrſkej wuſpěch lubjaze jednanja w Lodnonje. Rozwiće je ſo na puć pako, na kotruž zu demokratojo pſchezo pokałali, jenož ſ njepſchecźelom jednajo mózny Němſku wulkowacź. Njehodźi zo, ſo ſo ſo praji: Ssmy wójnu pſchkhrali, njeſapočinjeny nowu, tola teź nicźo nje ſapłaczimy. Dawſeſi plan je ſa Němſku wulka hoſpodarſka cześa, wón pak ma to dobre, ſo ſo ſ Němſkeje njeſmě wjazy pjenjes bracź, hač je bjes ſtracha ſa ſalutu móžne. Po pſchijeczu Daweſoweho plana njeby wſchak mje ſanych dźeſacź koni w knježeſtwje dźerżało, ſtrach njeby wěſ demokratije a republiki lěpje ſaſtupowała hač hač dotal. Demokratiſka ſtrona dyrbi ſebi wjazy wótwa dobyć. Jeli ſo bychu **němſkonazionalni pſchilećeje Daweſoweho plana w němſkim ſejmje ſnjemóžnili, by lud ſ wothłoſowanjom wo nim roſſudźićˌ dyrbył.** Wunoſchi łubowjeo wothłoſowanja njeby dwělny był a by k pſchijeczu Daweſoweho plana dowjedźeł. S taſtim ludowym wothłoſowanjom dyrbjałe ſo nowowołby němſkeho ſejma ſjednoczićˌ. Tutón měł wuwjedźenje Daweſoweho plana ſwoſećićˌ.

Najbóle ſadoſtojene němſke město.

Město Haſpe je drje najkhudſche ſe wſchich městow Němſkeje. Wulke ſchkodowanje, kotrejž je měſchćanſka nałutowarnja ſe ſtwrješčenjom někotrych hłownych dołžnikow pocześpiła, je jej wićho donděrjenje njeſało. W poſlednjej ſhromadźiźnje měſchćanſkich ſaſtupjerjow je ko prajiło, ſo zo nichtó njenadendźe, kotryž by město najmjeńſchu ſummu pożeźił. Tak njemóże město ſměrki wo 5000 hriwnach ſapłaćićˌ. Wono teź hiſchcze njewě, kak dyrbi 160 000 hrivnow fjeſcź, kotrejž tutón měšaz ſ dźela k ſapłaczenju mjeſy ſaſtojnikow trjeba.

Starośćˌ Pólſkeje wo bjeſtrach ſe ſtrony Němſkeje.

Po powjeſći Dawadźowe powěſćerjnje ſ Londona je pólſki póſłanz Skirmunt franzowſkeho miniſterſkeho pſchedſydu Herrjota namolwił, ſo by wopomnił wobſebite ſtejiſcźo Pólſkeje pſchi rauſchej mjeſy Němſkeje ſa tón pad, ſo by ſo wo praſchenju bjeſtracha mjez dwěmaj abo tśjomi knježeſtwoma jednało. Herriot je ſe Skirmuntom ſrjedu popołdnju jednał.

Ruſkim ſtatnym pſchiſłuſchnikam zu ſo ſchwajazſke mjeſy ſawrjeke.

Schwajazſke knježeſtwo je po ſdaću njelubje naſhonjenja ſ ruſkimi bolſchewikami cźiniło. Wono je wobſamkło, wſchitkim ruſkim ſtatnym pſchiſłuſchnikam pſchipuczowanje do Schwajazſkeje ſakaſacź.

Kommunißiſke demonſtrazije w Revalu.

W Revalu w Eſtonſkej je pſchi kommunistiſkich demonſtrowzjach k pukam ſ policiju doſchło. 23 kommunißow zu ſaſjeli, mjez nimi ſaſtojnika ruſkeje wikowanſkeho ſtupjerſtwa w Revalu. Schtyrjoch kommunistiſkich ſapóſłanzow eſtonſkeho ſejma a 34 měſchćanſkich ſaſtupjerjow ſu pšcheđ Albanſkej, kotrejž ſo ſ dźela ſ Južnoſłowjanſkeje ſe ſiwnoſću ſaſtarujeˌ, bołoſtnje ſaczuwaczˌ.

Južnoſłowjanſko-albanſka napjatoſćˌ.

Mjez albanſkim a južnoſłowjanſkim knježeſtwom je hkěrta napjatoſćˌ naſtała. Albanſka je njeſprawna pſchećiwo Južnoſłowjanſkej hyła. Belgradſke knježeſtwo ma jaſne dopokaſy, ſo albanſke knježeſtwo rad bołharſkim rubježnym bandam hoſpodu poſtićˌe, kotrejž ſtajnje južnaſerbſke namjeſne krajiny nadpaduja a wurubjeja a jeho wobydlerſtwo tónjuja. Tole njeſprawne pocźinjenje nětčiſcheho albanſkeho knježeſtwa pſchećiwo Južnoſłowjanſkej je južnoſłowjanſke knježeſtwo pohnuło, mjeſu pſchećiwo Albanſkej mjes Preſbaſkim a Ochridſkim jězorom a we wokolnoſći Djakowicy ſawjeſcź. S Južnoſłowjanſkeje ſtrony je nětčo nicźo do Albanſkeje wuwoſcź. To budża we traź ſo ſ dźela ſ Južnoſłowjanſkeje ſe ſiwnoſću ſaſtarujeˌ, bołoſtnje ſaczuwaczˌ.

Politika Dawidowiczowego miniſterſtwa.

W južnoſłowjanſkej ſkupſchtinje ſo dla wadźenju rodźiſkalneje ſtrony ſ knježeſtwowej ſtromu hišćeše njeje wuzitneho dźela dokonjało. Debatty ku druhemu chětro ropotne byłe. Radikalni knježeſtwu porokuja, ſo jenož ſ Radiczowej hnadu wobſtejiˌ a ſo dźe wuſtawu, Južnoſłowjanſku ſjednoczaju, powaliczˌ. Na tele wupady je ſwonkowny miniſter Marinkowicz wotmołwił, prajiły, ſo je knježeſtwo wot ſejma, tola ryż wot jenotliwych wobłoſow wotwiſne. Jenoſcź ſtata njeje na ſanje wſchitkich njerozmjaſnje ſ centralnej politiku ſwjatana. Wěrno je, ſo ſu Serbjo, Khorwatojo a Słowinzy jako jedyn lud njeczuja. Tola ſu we jenym ſtacźe ſjednoczeni a dyrbja hromadźe woſtacź.

Na ſwonkownu politiku pſchećehdźichi, miniſter praji, ſo ſe Magedonſka bołharſka mjenuje. Jara ſtrona tuteho parlamenta njeby ani dźiwje kraja wotſtupiła. Schtož Bołharſku naſtupa, njemóże ko ani wo pſchećelſtwje ani wo korektnoſći wobojich pomérow rěčeczˌ, hdyž Bołharſka dale kandy pſches mjeſy puſchcza. Lud pak ſo nadźija, ſo wobeje ſaſtimy tola duchu pſchećelſtwo wupłodźa. Wobnowjenja wobłhada ſ Ruſſej móża ſo hakle ſtacź, hdyž je Ruſka internazionalne pravo pſchipóſnała. Knježeſtwo njebudże ženje pſchećiwo pſchećelſtwu ſ Italſſej, ale kaž je ko wonto jako oppoſizija pſchećiwo pſchewulkim wopornam ſa tole pſchećelſtwo woſtarała, wono pak nětko na cźole knježeſtwa ſiejo ſtejiſchego ſaſtupaje, ſo ko, hdyž ſu ko waſpory pſchinjeſłe, teŕ wužiłt ſ teho bjerze.

Selhańe powjeſće wo Bołharſkej.

Bołharſke póſłanſtwo w Prahy je tamniſche nowiny proſyło, ſlědowace woſtajnoſći: Wot někotrych dnjow ta jama powjeſćerja, kotraž je poſłednje 12 měſazow hižo 8 króć revolúziju w Bołharſkej pſchipowědźiła, ſ nowa famoſtatniſe powjeſće wo naſchim ſtaće rozſchěrja: to je ſo wobił, w někotrych městach bo ſpjeſiło, ſo je ſo we Warnje, w Sofiji a teŕ w jutrym kraju wobležujenſki ſtaw wumołał, ſo ſu bołſkiſke bandy żeleſnične cźahi nadpadle, ſo ſu ſemſke bołſkiſke bandy żeleſnicźne

we Sofiji krónska rada swołaka, kotrejž je ministerstši pschedhyła we straschnych wobstejnoschach w kraju rosprawiť, a podobne. Wsche tele powjesche, tak starosćiwje po zyłej Europje rosćerjene, žu ſ hokymi wumyślenkami. Wotrawdźe bolharske wobydlerstwo směrom swoje hólo hlada a žebi jenoż měr a porjad w kraju pschesje. Schakne powjesche je ſtrony kommunistowe wulkadsejo. Tuchi chzedźa žo knježerstwu smogowacz, kotrež by wot Moskwy wotwisne było. Jich djabolske wotmyślenja pak žo njeporedźa, dokelž wulka wjetschina ludu ta nětčišnim knježerstwom stejí a je je wschěmi politiskimi stronami, teš je sozialdemokratiſkej pschechodnu kommunistiſkej stronje. Jenże lud na hlóh tuch njebudże pośluchacz, kotryž chzedźa wohnje na Balkanje sakoćić.

Pschepytanje grichiſkich hroznoſćiwow, pschećiwo bolharſkim tatarjam ſtuchenych.

Internazionalna kommiſija ſa grichisko-bolharske wuſahanje, nětkole hroznoſće pschepytuje, kotrež žu grichiſzy wojazy pschećiwo bolharſkim tatarjam we wažy Tarliſchu ſtuchili. Prěnje powjesche we wunoſchku pschepytowanja žu hižo do Sofije doſchle. Wone powjesche we krejſpschelećaju potwierdźa. Grichiſzy wojazy žu ſ mordarſkimi wotpohladami do Tarliſcha pschi'chli, ſo bychu tamniſche wobydlerſtwo pak wuhnali pak morili.. Swjatk ludow budże pschećiwo zadławoſchcam Grichow ſakrocźeſi dyrbjeć.

Jendźelſko-egiptowſka kriſa.

Egiptſeſnjo chzedźa Jendźelſkanow teš ſe Sudana wuhnaćˇ. Wobhladuja Sudan ſa kraj, kotryž ſ Egiptowſkej hłuſcha. Tamniſche wobydlerſtwo žu pschećiwo Jendźelſkanam naſchcežiwałk. Wlody tejele agitazije ho někto pokazuja. Regiment egiptowſkich wojakow, kotryž na żeleſnizy w Atbarje w Sudanje dźěłasche, je jendźelſke kavallerike wotdźelenja nadpadnył. Jendźelſczenjo ho ſ tſělbu wobarachu a dźeſaczi dźłaczerjow moriſchu. Dźewjeczo ho ſranichu.

W Alexandriji je jendźelſke knježerſtwo domy pschepytaczi a nětkrotch Egiptſanow ſajeczi, mjes nimi ſtaj diwaj nědhuſchej turkowſkaj offiſěraj a jedyn wjednik egiptowſkich nazionaliſtow. Wón je pjeczą do attentata ſapleſeny, kotryž je ho na Saglula paſchu cźiniłk.

Snadne wukrajne kredity.

Wyrnjeż ho wjazy króć pſched wukrajnymi kreditami warnowało, wo kotrychž ſw tu w Němſkej wot někotrych měſazow ſem rěcźi, niecha naſchim industrielnym do hlowy, ſo wyſoka němſka dań wjazy wukrajneho kapitala njewabi, ſa kotrychž ſu tola najlepſche wěſtoſcze na pſch. prěnje hypotheki. Tchodźa ho dale połnyny cźinja, wukrajne kredity dóſtacź. Wſchelake wuſpěchi, kotrez ſu někotre firmy na to waſchnje dozapſe, pohonja druhe, njedźiwajo na njeluboſne naſhonjenja ſwoju dźěławoſcź podwojicź.

Ma to ſaměr? Powſchitkownje niz. Pod normalnymi wobſtejnoſcźemi dyrbjał ho wukrajny kapital ſ kromadami do naſcheho kraja nawalicź dźiwajo na wyſoku dań. Hižo pſched wójnu mějachmy druhdy diſkont wot 6 hacź 7%, mjes tym, ſo bě tchdom w Londonje a Parizu traſch ldy połoja. Też tchdom ho zuſy kapital do Němſkeje njerwaſesche, ſo bychł ho wulke differenzy mjes diſkontom wurunake. Wukraj je ho na to wobmjeſował, wobmjeſowanym liczbu ſmenkom prěnim němſkim bankam k diſkontěrowanju pſchepodacź, na krótki czaſ „do penſije pſchewſacź“. Pozczonki njepuczuja tak lohzy ſ jeneho kraja do druheho, kaž žebi to mnoſy pſchedſtajeja.

Tola by pſchiplam wukrajneho kapitala wjetſchi był, ſdyż we wſchelakich krajach wobſtejte pſchicźiny tomu ſadźěwało njebychu. Ameriſka ho wotwołkuje, po wójnje ſwoje kapitalije w Europje ſawołojicź. Na druhim brjoſy luſe njerwdźa, hacź woni pjenjeſy, kotrež Franzowſka jim dołuje, też wopraſdźe dóſtanu. Tehodła nimaja wjele łóſchta, hiſchcźe wjazy pjenjes w Europje ſamẽſcźicź. To, ſchtoż woni dawaja, njeſtama ho dla wyſokeje danje, ale ſo njeby wukrajny wobſkod (Exportgeſchäft) muſnył. To ſu pſchezo nahladne ſumy, kotrež pak ſwjetſcheho dźěła pſches banku du. Direktne kredity na industriju ſu jenoż wunoſcźa.

W Jendźelſkej leza wězki hinak. Woſnamjenite ſa jendźelſke měnjenje je wuprajenje jeneho jendźelſkeho finanzmika, kiž praježeſche: „Dźěłacź lětſmy trjebali, ſo bychmy němſku konkurrenzu njeſchkódnu cźiniłi, někto njemóża woczakacź, ſo jej ſ naſchimi pjenjeſami ſaſo na nohi dopomhamy.“ Jendźelſka ho tehodła najhórſe roſchěm kreditam ſpiecźuje a wotwlakuje. Po ſdaczu du wjetſche kredity do Nizoſemſkeje (Hollandſkeje) na nemſke industrielne firmy.

Sčamo wot ho ho rohumi, podawa Nizoſemſan ſwoje kredity najradſcho na rhnyſke firmy, ſ kotrymiž woni ſ bawna hižo w najwuſchim ſwiſku ſteja. Sa dalſchu Němſku ho holſandſkich kreditach zanje rěcźe njeje, ale ſu jenoż wurjadne wuſnamjenja.

W nowiſchim czaſu ſu Schweiza wot firmow wuſnamjenjene, kotrez kredita trjebachu. Ale Schwizza je ſama pod wójnu cźerpiła a bě po njej, a tuž njebodźi ho na nju jako podawaŕ kredita lećicź. Dale dyrbi ho wobmyſlicź, ſo němſke ſawjeſcźaze towarſtwa mějachu wulki podźěł na Schwajzarſkich ſawěſcźenjach, kotrež maju ho ſ wulkeho dźěła w němſkich pjenjeſach płacźicź. Tute polisy nimaja dźensa zaneje płaczliwoſche wjazy ſa wobſhodźerjow. Też możnoſcź njewobſtejeſche, tute ſadanja na němſke pjenjeſy w prawym czaſu wotſtorcźicź. To je hłuboku njeſpokojnoſcź napſcheczo Němſkej wubudźiło, kiž możachmy njedawno w cźaſopiſu „Merkur“, nowinje ſa puczowarjow pſchikupowy, cźitacź. Tam pſched proſpektami nětkotrych němſkich agentow runje won warnuja, kotſiž kredity ſa Němſku pſchi wyſokej danji pytaja. Artikl ſtónczi ſ wuſnaczom: „Němſka chze wěcźe ſchkodu inguorwacź, kotruż je Schweizarſka pſches němſku winu poczerpiła, a je wumyſlene boſcź, hiſchcźe norce kredity ſebi ſadacź — —. Němſka ma chětro podhladnu wobkhodnu moralku.“

Wyrnjeż taike wězy njepodobne wupadły jenoż na franzowſki dźěł Schweizarſkeje ho wobmjeſowało, dha njewidźimy ież w Němſkej pſchecźelnych kruhach ſaneje wobſtejeſe ſahorjenoſcźe na pozczonki na němſke inuſtrielne firmy. Naſchej nahladnoſcźi to jara ſchkodźi, hdyż dweſlomni agentoju huſto doſcź po nadawku nahladnych němſkich firmow wo kredit proſcźa. Tehodła dyrbja ho firmy pſched taſikimi agentami na kdźbu bracź.

Jena nadźija dyrbi ho pſches tute wuwjedźenje woſebicźe ſnicźicź, ſo budźe po pſchinſoczu Daweſowho dobrodźaczſa privatne wukrajne kredity nam bohacźe do kraja bjeżcź. Mózno je, ſo jednotliwe bóle pſchikhitheni, kredity němſkim firmam ſpoczża. Powſchitkownje pak ſwoſtanu naſpomnjene pſchicźiny a budu temu pſchinoſchowacź, ſameſcźenju wjetſchich kapitalijow w Němſkej ſadźěwacź. A tuj je lépje, ſo naſcha industrija ſ wopredka ho ſ tutej myſlicźku ſadźera, mjeſto teho ſnadź nadźije ſhubźaje, kotrez nětkotrehožkuli njewjeſeſe pſchežłapi. Tuž njeſłu wſchak hiſchcźe muhlady tajke, kajkez ſebi naſche wuzwanе holpodarſtwo ſebi pſcheje. Cźakamy boczakacź, ſchto nam Londonſka konferenza pſchinjeſe. Po dobrym wukónzu ſmẽmy ſnadź ho nadźecź, ſo troſchku ſ nami do prědka pódźe. Tuchnyłu wak rěka: Hiſchcźe woczakowacź.

Ze Serbow.

Jtwórtk, 14. august.
Eusebija, měſnika.

† 1805 w **Małej Nydeji poła Wojerec jedyn z najpilniſich serbskich spisowaćelow Kſesćijan Kulman** wustojny połarſ, kantor w Delnim Wujezdźe, ſprawny Serb a wórny kſesćijan.
1768 **załoži so w Radworju towarſtwo Khrystusoweje ſmjertneje styſknoſće na křižu.**

Ach Daviće, ach Daviće,
Wzmi ſobi jene huſlički!

Wzmi ſebi jene huſliški,
A hraj ty hronćka tři.

Prěnje to hronćko hraješe,
Tom Bohu ſamemu.

Druhe to hrónko hraješe
Też knjeżni Marji.

Třeće to hronćko hraješe
Tom' Duchej ſwjatemu.

Ach zastań, luby Daviće,
Ty hižo dobył ſy.

Serbski pokhérluš.

*

— We wjedrje. Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 727, hygrometer 0, thermometer we dnjo + 37. Dźeńſ rano we 8 hodź. barometer 727½, hygrometer 0, thermometer we nocy + 20. — Wuhladny na njeſtajne wjedro, wyſokjenje ſ njewjedrom. — Wyſchina leži nad ranſcheſ Europu a ſaha hacź do Schpaniſkeje. Nižina leži pola Lwy Island. Jeje wubłuſki ſahaju hacź do Jendźelſkeje. Nimo cźehnjo nakaza najſterje naſche wjedro. Mily deſchcźik bychu naſchi ratarjo wſchak jara witali. Naſtupnej wjaz (Futtermittel) je hižo jara ſuchy. Snjam poł wjedro ſo ſwě jara howi. — Jutſe pjatk ſlónczko 4,49 hodź. ſhadża a ſo 7,23 hodź khowa. Mjeſacź ſhadże wjeczor 6,52 hodź. a ſo rano 5,14 hodź khowa. W Amerizy zadla a horazła ſnicźi. Tale ſoſma najſterje na naſchu Europu pſchiſwjeſe. Wſchelazy ho boja, ſo budźe kaž pſched 50 lětami. Tehdom tež we hrjebźnej Europje wuriadna horzota knježeſche. Jako leje ſcźěhnuł naſtachu tehdom nałe wohnje. W Hamburku a Meiningſkej kraſinje tehdom wulke wohnje ſakhadźachu. Wone jenoż wulkeje horzoty a ſuchoty dla bźchu tak wulke a ſtrašcźne. Ssamo léto 23. 7. po nowſej Breitenbrunn w ſakſiſch rudnych horach (Erzgebirge) nimale zyłe ſ wohnjom ſnicźi. Sa někotre hodźiny ho 69 ſtatokow pałeſche. Nimale 800 wobydleri bě bjes ſtrěchi a krywa. Wicha nabdoha je ſim hobu ſpali. W Richbergu pola Hainichen (w Dźeſdźanſkim wokrejſu) wotpali ho 11. 8. 11 burſkich tudow a 6 żiwnoſcźow. Wokoło 31 ſwójbow ſ 145 wobohami ſhubi wobydlenje a krym. W Größpenndorfe pola Mohilnja (Müglen) wotpali ho 8. auguſta 14 dumſkich ſ wjele bróżnjcami a khólnjemi. W Kruſchwitzu (němſky Kreßnana Korſchwitz pola Lężnika — Leißnig) ſanicź 15. auguſta Bożi woheń 8 burſkich tudow. Tam ſeſ ieſe cźłowjeſe żiwjenje w plomjenjach kóńa namaka. Bóh ſwarnuj naß pſched wobnjowej nuſu.

— Telefonſka powjeſcź wo wjedrje ſa jutſe pjatk: Njedjedro, wokhłódnjenje, mrócźele ho pſchecźahuja, wětrn ſ połodnja a ſ krótkeho wjeczora.

— Sterbſzy evangeliſzy duchowni ho pſchichodnu pónđźelu, 18. znjenza, dop. ½10 hodź. ſ rěcźnemu roſwuczowanju ſeſdu.

— **Zdołtz hriby.** Lědma pócznu hriby roſcź a hižo ſtyſchnimy wo ſajedożcźenjach. W Peſſawje pola Ruchbacha we Schleſiſkej ſkhorichu někotre wołoły po tym,

Knjes na Żarkowach.

4] (Pokračowanje.)

„Kohoż by pſcheproſył, teho tej hoſpoduj, móże ſebi myſlicź, kaiki mój najlepſchi pſchecźel ſ cźaſa barbymórania je, na taſiſch dydomniſkich lubſt a wunjeżkow — pożłedne ſkowo tak prawje ſchcźipnje wupraji — wesołna njeje. Hłubſcho njemóżeſche mje franicź. Chzu ho wot njeje dźeliccź.“

„Dźakuju ho“, napſchecziwich jemu, „potajtim ja dyrbju być ſ'chcźina twojeje njerozomneje krocźele! Potom ho porucźu.“

„Woſtań, pſchecźelo!“ ſawoła na mnje a ſ'chimny mje krucźe ſ wobėmaj rukomaj, „wo tebi rěcźe njeje. Jedna ho twe mni! Mi je plišin bała, hewak nicžo dale njechaſche, mje chzyſche ranicź, jenoż mje. Je ho mje nabyła, chze mje wothbeź, dotalne ſwjaſk mandželſtwo chze roſtorhnyć. Tuto pſchecźo chzu jej dopjelnicź.“

Kaž nat'kleny ſeſch ſhladowaſche roſhorjeny wokolo ho, jeho wocźi mje ſkoro pſchetłóchu, ſchipjeſche ſe ſubami.

„Ty ju potajtim hidźiſch?“, wopraſchach ho jeho. Na to mi Wójcźech wotmolwi: „Bych-li ju hidźił, dha jej tuto pſchecźo dopjelnił wjedy, bych woſtał ſ knjeſom na Żarkowach a żiwjenje bohacźa wużiwał. Nė, njehidźu. Wot někto je — hjesdźarna.“

„Bjesdźarna? Twoja roſhorjenoſcź cźe pſchewradźi.“

„Sstym ja roſhorjeny? Potom to njeſtym jeſe dla, ale ſwoje dla. Moje njeſtoż cźitnu wot ho, wotmu ſaſnu ſwoju thudobu a ſwoje hubjenſtwo na ho. Wot cźaſa hacź cźe widźu, mój pſchecźelo, ſtym ſaſzy ſmużity, póndu ſ tobu do Lużicy!“

To mi ho ſdaſche wicho ſamyſlene być; wopraſcha ho mje: „Mohł ty na mojim měſtnje wutracź? Njech ſakonje a waſchnja tyſaczkróć ſa tebje rěcźa, hdyż pak je wěſtoſcź, ſo ſty njewuſchiny, dha ſebi ſapowědźiſch a radſcho ſty ſaſo beleſtſi pomognik w cźeſći a hordoſći, hacź na Żarkowach jedyn — ſchto ja wėm! Njebė niczo wjazy hacź hłupy ſón, nėkaſi roman, ale roman bjes luboſcźe. Nadża ſdoja cźeſcźelakomnoſcźe a pożadoſcźe, bohaty być, to bohu tuzi rjekoju! Mohł mje hiſchcźe ſaniecź měrcź, hdy bych tu dale hrdźo woſtał?“

„Njedam cźi na to wotmolwiły, doniż twoju żonu widźał njeſtym.“

„Tu njebudźeſch ſeſnacź“, praješche Wójcźech Kruſka, „tak dalo'o hacź ju ſnaju, wrócźi ho hakle potom, hdyż na wěſtoſcź, ſo ty wjazy wo domje njeſtym.“

„Potom dowol mi, ſo někotre hodźinki wotpocźnu. Prjedy hacź ſłónczko ſeſthadża, wopuſchcźu tutón dom.“

„Cźiń tak, mój pſchecźelo, a ſpi derje.“

Ruce ho mój pohoſcźeſć wothali. Naju roſmołwa bėſche ſkoro njemdra. Mójach tu nóż ſchpatnje ſpacź. Jelnoſcź, ſo ſtym ſyła tu pſchichoſt, ſobuzelnoſcź ſ wobohim Wójcźechom, bjes radu a pomocy, ſchto ſapocźecź, mje krjudowachu. Plchińdże mi na mysle, jeho ſonu Hiżu pytacź a ſe ſudnikom być, ſo'a tutu myſlicźku cźitnyuch ruce wot ho — mjes mandželſtwomaj njetłoż żadyn tſeci, hiſchcźe mėnje zuſy. To by wėż zyle wėſcźe pohubjenſchicho. Hdyż prėnje raiſche ſerja ſ morja ſhadżachu, běch roſhudźeny. Wſach ſpėchnje ſwój wacżoſ, napiſach na kuſ papjery ſkowa: „Wójcźechu, ſtym ſ daloka pſchiſchoł, ſo bych cźi na tutu zdulku ſkowo napiſał: Buď muż! Bojemje! Twój ſwėrny pſchecźel.“ Hdyż chżych pſches dwór cźekneż, ſlecźeſchtaj pjaj ſchcźomżajo horze a njedaſchtaj mi dale. Tuž bychach ho wrócźicź do mojeje ſtwicźi, cźitnych mój wacżoſ ſ wofnom a lėſych po żeleſnych ſtwacach do ſahrodu. Hrėd a dwór leżeſchtej hiſchcźe w mėrje. Sso ſa leżecźami ſkotwaju wiecźech ho po ſchcźeżacźach na puczj.

Lėdma běch na ſi ſta krócźeli po nim ſchoł, wuſkoči ſadu wyſoſich dubow jedyn muż, pſchihże mi napſcheczo a powita mje ſe ſkowami: „Tu hižo ſty!“ A wa mje ſa ruku.

Wójcźech běſche, knjes nad Żarkowach, a tola nic wjazy knjes nad Żarkowach, w dwaſce puczowazeho molerja ſtejeſche pſchede mnu.

„Tatle, towaršcho“, praješche mi, „nėtko chzemoj hromadże puczowacź.“

Pſcheczſtwo temu niczo cźinicź njemóżach. Dźěſomoj nėmże pornjo ſebi. Hdyż běchmoj tatle hodźiny ſchłoj, ſtoczi mój pſchewodnik wjeſele do potrėtra a ſajuſa ſa tak wutrobnje, ſaż drje na Ranje wyſt a juſt hiſchcźe jenje ſtyż, hacź być njeje.

„Hlej tu, tónle kamjeń hiſchcźe mi na wutrobje leżeſche“, praješche po tym a pokaſa na ſaroſcźeny mėſnik, „tu ſtónczka ſo Żarkowſki knježi dwór, tu ſapocźina ho wulki, ſchérok ſwėt. Pſchecźeſelo, nėtko ſtym ſaſo zyle twój!“

Myſlach ſebi ſebi: To wſchak wſcho derje, bychſi jeno wėdźał, ſchto ſ tobu ſapocźecź!

Tak ho naju puczowanje ſapocźina. Sund pſchecźehdaſchmój ſ wotkſejanym rybaſkim cźołmom, dokelž ho Wójcźech bojeſche, ſo móhli jeho ſpóznacź. A nėtko chżyſche pėſchi Němſku pſchepucźowacź. S hrodu njebė niczo wjazy ſobu wzał hacź ſchtoż bė pſchinjeſł, wotnoſcźeny kożanu ſoſchku a ruckny kij. Mėjach ſwoju nuſu, ſo jeho na żeleſnizu krudnych. Skónczuje, hdyż ſaſo do Lużicy pſchijėdźechmój, namakachmój ho a bėchmój wjeſkoleje myſle każ nėhdy. Spytach jeho tuchwilne położenje mėrnje a roſhladnje roſpowėdacź. Ale bėſche pſchejara nervoſny.

Hdyż lużiſku ſtolizu muhlada, bėſche ſpſche wſchu mėru ſbożowny. Tak bėdźachmój ſaſo w mojej ſtwicźy, hdyż pſched lėtami ſo ſradujo hromadże hėdźachmój a wopraſchach jo jeho: „Hdyż ſebi wrócźo myſlisch na Żarkowy, każ je cźi to wokolo wutrobu?“

„Njewuprajomjne derje!“ ſawoła ſ wótrym hłoſom, „ma'ch hiſchcźe jeneho druheho pſchecźela, kiž móhł knjeſki hród a bohatu żonu wobſtarjeć.“

„Wona budźe ho wrócźeſ na Żarkowy“, praješche Wójcźech, „wobbronjena ſ nowymi ſrėdkami, mje poniżowacź a budźe ſama najwjetſchu poraſku pſchejżiwicź, kotraż móże hdy jemu bohatu żonu potrjechicź: ſamo wot proſcherja wow pokaſana.“

Hižo na'ajtra rano bė'che Wójcźech ſbożowny, ſo bėło a ſhłeb namaka pola jeneho jſwinſkeho molerja. Wopytowach mje huſcźiſcho, ale ſo moje wobrady njemėješche ſaneho ſoſima wſcho. Sſedźeſcho ſ wjeſcha ſ mėrom a ſhladowaſche na ſtare wohnjo a duhy blišnje ſamjerdożejeſe ſchtomowiny. Wo żeho dydomdejzy na Ranje njeporwėdachmoj. Ja ſo na to myſlach a ſyła należnoſcź ſdaſche ho mi hiſchcźe ſpodźiwnicźa być.

(Zakończenje wichichodnje.)

so běchu hriby pojedli. S nich tři wošoby wumrěchu. Mies nimi je jara jedojta raza (Knollenblätterpilz) hat. Tón je zpak na běłkhu, Champignon) podobny. Pola jědoitej raze je wósła pšći semi lolsta klumpata. Na tole znamjo ledźbujcje.

— **Woporny dźeń za potrěbnych** sjarjaduje spomožeńśi kamt Budyšćańskeho komitscha heitmanstwa 31. augusta. Woporny dźeń ma wšitke worśichty wobydlerstwa sjednoćeć w prošnjenciu nuza swojich kubuczołowjekow. Dla wschelakolesće wokrjesow a wosebnischim a polnońnym błize je ško wot jenajkeho sarjadowanja wothladuje a so sjwjedźenske wuhotowanje pod kobulkutkowanjom schulow, a mjedsebnych, swjerskich a swónzich towarstwow amejnam pschewosaji. Dary hromadźa so je sjawnym pschedawanjom podpinjnizow a kwiskow a sawjedanje do liscinow, kiž wola gmejnske wuhotowanje wotmeza. Je nadźija, so so gmejny na pšnjemnych próznja, so by woporny dźeń so swjedźeńśi dźeń ześinił.

— **Wuplacowanje pschirazkoweje renty dostawarjam wojeńskeje renty**, zběłowobschitkodźenym a wójnšim sahoitanjenym sa august je pjatk a sobotu, 15. a 16. augusta we šnatym wob'hodnym cźasu w mjeńschanskim hamcźe sa sastaranje wojakow w bohotowni. Sakkadna kharta (Stammkarte), rentnik list a mšonowy wupokas (pobledźuja mšonowa tita) ma so sobu pschinjeśeć. Wumeńsenja su so w mešchcźanskim hamcźe wupokazłe. (Drobne pjenjezy sobu pschinjeśeć.)

S Holcschowa. Saubźenu pondźelu su w pschekrowje pschi hatach mnohe cźłło nadeschli. Cźłło hižo jara tlaschke. Ta je s dowolkajnom, so je tam hižo njedźele dosho lezało. Jako to błize pschehladachu, so bohkabachu, so bě mortwy šćenj. Tehodla šebi najprjedy myślachu, so by su wo mordarstwo jednu. Pola morwego pak revolwerow a kožchku nadeschu. S teho wuthadźa, so je so mortwy sam satrělił. Pschi nim nadeschu listowinju s pjenjezami a wschelakimi papjerami. S nich pak njezwuźe, so by mortwy bycź.

S Jutki. Pondźelu rano 1/7 hodź. wotpali so tu khěza Jelsnikeho dźiwadła Winterfeitz. Wotpalenje jara cźežku kšodu poczerpi. Skoro wschła naboha w plomjenjach wosta, byrnjez pomjenjeno hnydom na pomoz pschikwatali. Sšamo hrabja Schall-Riaucour a jeho wyschši kasnik Menda wobhladachjai, schtoż możnischtaj. (To wobeju jenoz cźeschi.) Plomjenja smickichu wschu khězu a wschě dom khowane sjnno.

S Mérkina. Njedźelu 24. 8. so na tudomnym šerbskim hrodźišćeku wulki „němšći dźeń" wotmeje. Hacź so na tymle wschoněmšćim wobrjedźe (Veranstaltung) też wjele šerbskich wowsków wobdźěli?

S Wóbišć. Statny wost chce blisko dwórnischcźa khězu stajić. W njej so pósta sameschći. Kaž je znate, je sa rednej pjenzu, kotraž je so psched nekotrymi njedźelemi wotpalila, pósta swoje runmetske shubiła.

Se Sjorjelca. Njedźelu w nozy wokolo 1/12 hodź. sajedże auto firmy Strohbach na Rychbachskej dróšy, njedaloko Schlaurothej młokarnje runje do sapschoha jeneho Mer'rsdorfskeho kubleria, kotrejž je Sjorjelca jedźesche. Jeho wóz je zyle rosbity a kóń morjeny. Wina na tutym njeschoju je autowy wjednik, kiž, njes tym to dyrbjesche, na prtwo jěcź, na lěwej stronje jědźesche. Kubler a jeho mandźelska, kotrajž na wozu jědźeschtej, staj sbožownje šmjerći wuczekłoj. Mandźelska je šebi mošny šschadź, mandźelski je lohko sranjeny.

S Brětnje pola Wojerez. Nahlu šmjerć je tudomny kěrl[illegible] wotnjała. Wón je 62 lět staty. We wójnje pobywaši[illegible]. Pschi zelezninym mu wolo, na wobmaj stronomaj cźarny šatup. Jako z jeneho šastupa na druhi zelezniczny cźarn pschetrocźi, pschihna cźah. Wón wjerzhny jeho w stronu. Ale Bohuzeł Nowak bě hnydom morwy.

S Běłeje Wody. Bjes mała je so šaubźenu wuturu popoldnju jena jónska skoro tepiła. W Braneej hacźe so łupaju, poczo so podnurjeć. Jedyn muzikt, hnjes Nabuch, pak sa njej skočí a ju wšelej šmjerći wutorhny.

Zapósłane.

Worklój z hole do Khrósźiź — Worklej.

Sławna muzej, kiž na sjawnym městnje, w khězje němskeho a šerbskeho naroda šteji, so tola swaji, rasnje to wupyrajucź, schtož sprawnosć žada. To widźimy z jeho dopisa na „Kamenzer Tageblatt", kiž je nam podaty we Sš. N. čo. 186 [illegible] wschitkad sa někotrehoż kulij naschich knjezi w pruskej šerbskej Luźicy. Też woni bychu cźasto dosć składnosće měli, swojim šerbskim wobsahom pokazać, so bjes štracha a nježtrowinju też za šerbsku wo ładu so staraju.

Naschim [illegible] šerbskim wošadam pak w Pruskej njech je też z jasnym pschikładom sadźerjenje tamnych Worklezanskich burow, kiž njedźiwajo schczawanja z němskich stron, bo njesmu wobhladowaś ball, pomnik sa swojich šerbskich rjekow se šerbskim napisom wuhotowaś.

Wobu štorzeno šmy šamt na tym wina, so Němzy nam pschezo khrobiśicha a nechabicźańske naschе prawa na šerbšku kulturu bjeru. Ha hdyž su šerbske napisma na pomnikach naschich lubych šmjertnych dowjazowali? Staczamy je sa Němzow abo k wopomnjenju swojich ludźi šerbskeho rodu? Hdyž mi, a hańba tebi!

[illegible] Waterowskeje hole..

Našich čescenych čitarjow we **Kulowcu** prosymy, zo bychu sebi „Serbske Nowiny" pola **knjeza M. Böhmera w Kulowje** skazali, tak dostanu je hišće na samsnym dnju wudaća. **Nakladnistwo „Serbskich Nowin".**

Přiłoh.

* **Mandźelske mordarstwo w Drježdźanach.** Pondźelu wjeczor w 10 hodź. w khěži Bischofsweg 50 w 3. poschodźe mandźelstu domownika Pawoła Arnolda z plunom sajedojcjemu namatachu. Wobnjowa wobora prózowaschе so dleschi cźaš bjes wuspěcha, ju sašo z žiwjenju šhubjeć. Wona bě wokolo 30 lět stara a še swojim muzom wot lěta 1914 woženjena, dźeći pak žane njemějesche. Dokelž wschelake wobstejnosće na mordarstwo pokazuja, ju jeje muza, kiž je wokolo 40 lět staty, hischcźe w polnozy saja a na policiju dowjedże. Arnoldowcje cźěło z balschemu pschepytowanju šhonichu. Pschepytowańska kommisija Drježdźanskeje policije šhotowi wschelake fotografije w Arnoldšim wobydlenju, kotrež bo po tym šahubjowa. Mandźelske žiwjenje Arnoldez bě šche, kaž druhi wobydlerjo wudowachu, měrne, a žane napadne roskory, kotrež bo psched tajkimi skutkami šwjetscha stanu, njejšu bo wobkedźbowale. Hacź budźe bo cźežki podšlad mandźelšeho mordarstwa wobkrućiłoš, budźe z pschepytowanja bórsy šhonicź. W cźašu, hdyž Arnoldowa šmjerśiny pjun šrebšałe, bě cźe jeje šataty muž w jenym wojeńskim domje (Soldatenheim).

* **Njeskutk w jenej Barlinskej hotelowni.** W chotelowni Kurfürstendamm sta so w nozy kedźonoicź šhudźaj pschijach. Młody muž šhdyž bo k jenemu blidu, škaka šebi hotej a šćeli šebi na to jenu kulku do hlowy. Cźeršmarjeneho dyrbjachu do khorownje donjeść. Je to 25 létny muž z mjenom Behrenst. Druhe wuhonduczenje njemějesche pschi šebi.

* **Snjedźobjeny parnik.** S małym, někotre dny šhudźenym parnikom „Sariebonner" su so někotři chinejšcy a indišcy wožeńć, 4 łódźni offiźěrojo a 84 muži šatepili.

Wozjewjenja.

S Nowołišć. Tudomny gmejnšći šhad so njedźelu, 17. augusta, pop. w 4 hodź. we wjeśnjum hoscźenju na pschešhadowanje pschenaja.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Hamtške hejtmanstwo wosjewja: Statna drosa f Budyšcźina do Mužakowa po dla wuarjenja mjes Komorowom p. Klukšchu a krajneje mjeły not 12. hacź do 19. t. m. sawrje. Jšbny wobkhad šo na Nowu Wješ a Rakšći połaże.

*

Měšchcźanšći spomožeńśi kamt wosjewja:

Sšlědźenje pschebywanja kosow.

Liczeńška šiseńca fo kosu nuseši wot dźensnišchego dnia 2 njedźeli w kupinźy w 2. połkhodźe wo šhwoje 12 k nutspołsahanju. Pšchestupjenja pschećiwo licźenju maja so pšipomnje abo k protokolej w postajenym cźašu šćeć.

Towarstwowski powěstnik.

Zwjazk serbskeho ratarskeho dorosta. Wubjork ma pjatk, 15. 8., 1/7 hodź. zhromadźiznu w kórčmje we Haslowje. Jedna so dla zlěta do Lubijanu a dla jeneje połsonki. Jednaśel.

Studentsko — ludowy swjedźeń w Kulowje. Studenća wubotuja njedźelu, 17. 8., w 7 hodź. w „Němskej khěži" swjedźeń. Wosebiteho pšeća, zabawy a wuspěcha dla prosymy našeho pšećela tam, wot 5 hodź. sem hižo žehliško žehlić, zo by so so swjedźeń nanajkrasnišo poradźił. Zwjazk serbskeho studentstwa.

Serbske towarstwo „Łužica" w Hornjej Hórcy ma njedźelu, 17. augusta, pop. w 5 hodź. swoju měsanu zhromadźiznu. Dokelž chcemy sebi hospodarski wotrjad dale wutworić a chcemy sobi wuhlo a druhe wócy skazać, prosymy, zo bychu wšitcy prawje z dypkom pšišli. Też chcemy wo załožeńskim swjedźenju a druhich **ważnych** wěsach jednać. Wo prawje bohaty a dypkowny wopyt prosy

předsydstwo.

Dowórnicy chcyli swoje sobustawy wosebje pfeprosyć.

Serbski ludowy chorstwr. Bermich (8 muži) na sokolski swjedźeń (17. 8.) pšipołdnju 1 hodź. w Porśicach, — Njedźelu 17. 8. 1/2 10 hodź. w Serb. Domje **ważna** pruha za **wšitkich** dujerjow dla Njeswačidła.

Spěwny wotrjad tow. „Łužica" w Hornjej Hórcy ma pjatk, 15. žnjeńca, wječor 1/2 9. spěwanje. Wšitcy maja wšaše pšińć, dokelž chcemy so za Njeswačidło pšihotować. Dirigent.

Porślska Sokolska Jednota wozjewja: Naš załožeński swjedźeń so pšichodnu njedźelu na Budyšinskim knjezim pastwišću mjez Porślcami a Budyšinkom wotměwa. Wot 1/2 1—1/2 2 hodź. je powitanje bratrowskich Jednotow pola Handrikec hoscźenca w Porśicach. 1/2 hodź. je nastupjenje swjedźeńskeho cźaha. W 2 hodź. započnjemy program wotwiwać. Jako proste zwučowanje předwjedźe so Bóleslawski a zwučowanje Fügneroweje župy z tyčemi. Jednoty, kotrež tute zwučowanja móža, so prosa, zo bychu sobu zwučowale a zo bychu też tyče sobu pšinjesle. Wječor wot 7 hodź. sem su reje pola Handrikec w Porśicach. Pisowne pšeprošenje pšez dopismicu je so hižo wšem Jednotam pšipósłało. Jednoty proša so wo prawje bohate wobdźělenje. Starosta.

Serbskim towarstwam! Studentsko — ludowy swjedźeń w Kulowje njedźelu, 17. 8. Wše serbske towarstwa wosady a ze susodnych wosadow pšeprošujemy nanajwutrobniše. Zwjazk **łuž.** serbskeje młodźiny

hł. st. Riota.

Lubi towaršojo! Po so tak derje poradźenej lětušej skhadź, chcemy my sobustawy zwjazka so hišće raz w tutych próznadnich zeńć. Kóždy zwjazkaf njech do Kulowa njedźelu, 17. 8. pšińdźe. Zwjazk postara so za wšitko, nikoho njech to njewottraši, zo nima po skhadź. srédkow. Zwjazkarjo pšińdźe tam wšače.

Hłowny starši J. K. Riota.

Lubi sobustudowaći! Njedźelu, 17. augusta, wuhotuje zwjazk studentstwa ludowy swjedźeń w Kulowje. Winowatosć tohodla je, njedźelu, 17. VIII. w 6. hodź. w Kulowje w „Němskej khěži" być. Hł. st. Riota.

Towarstwo kat. młodźencow w Baćonju wuhotuje pjatk, 15. augusta, wječor 1/2 hodź. w Haslowje swój 11. załožeński swjedźeń. Wšěch lubych Serbow a wše serbske towarstwa wutrobnje pfeprošuje

předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Hrodźišću ma pjatk, 15. augusta, wječor 1/2 hodź. zwučowanje. Kóždy dyrbi wšěce pšiść. Starosta.

Serbske towarstwo „Cornoboh" w Drježdźanach. Sobotu, 16. žnjeńca, nócny wulět do „Lěsneje korómy w Hellerawje"; zetkamy so wječor 8 hodź. na Albertskim namješće. We bohate wobdźělenje prosy

předsydstwo.

Hospodarski rozhlad.

Sčwjertk, 14. augusta 1924.

Kurzy wežera w Barlinje!

(Tute kurzy su w milionach)

Dollar	4190000	franzoski frank	234400
jendźelski punt	19010000	cźěskoh. króna	124950
schwajarski frank	791000	10 mil. pół. mark.	77750

W pjenjezach njebě wežera žanjko pschemjenjenja. — Podnoźa dewisow = zuzych pjenjez, so wo něschto malo kšlabi.

Efekty mějachu šafo pschi spoczatku šchlabjene kurzy. Podźišćicho błizicheho šafo bórje. Wójnska poczekanka staji so pschi spoczatku na 645 proz., poschdźišćo šlehi na 690 prozentow.

Na **produktowych** wikach bijachu zitne płaczišny horje, dokelž Amerika brósčke zito nowe. Stara pschenica je **ždna.** Nowa so rjana, kiž na witi pschindże. Su nju pak žebi wušoke płaczišny nastachu. Nowa je tehorunja brósčcha. Jene njese do wukraa jupuja. Jeczmjeń je šafo brózschi a so niz[illegible]enoż sa tukanje potrjebny kupuje. Jeho tež wjele do wukraa dże. Wowsž šwoju wobšotu płaczišnu šalkowa. Pschi tom je hischcźe zadny. Muka něschto lepje dźěsche. Nanu do južnje (połonischeje) Němšcźe kupuja. Womješchći a notrubny mějachu měrne wiki. Wežera płaczischе zentnar w Barlinje:

pschenicy 9,55—9,80	rožki 7,55—7,30, jeczmjeń 8,95—10,25, wowsž 7,50—8,45 šł. šchimowom.

Wiši rěhnicho Kolin wežera šriedu w Barlinje (Zentralviehhof.

Pschichnali běchu:	Wone płaczachu:
1356 horjadłow	20—46 hr.
1948 cźelatow	40—77 hr.
4301 wowsow	38—53 hr.
7 kosow	10—15 hr.

9404 tukrajnych a 3[illegible] tuch šwini:

240—300 wow.	72 hr.
200—240 wow.	70—71 hr.
160—200 wow.	66—69 hr.
120—160 wow.	63—65 hr.
hacź do 120 wow.	60—62 hr.
ranzy	53—66 hr.

po zentnarja žiweje wahi. Howjadźa Almale hladay dźěsu, cźelata a šwinje hladay, wowzy mějachu měrne wiki. Šchwinjoze wiki tam (Magerviehhof Lichterfelde). Pschi wjesli běchu 759 prošatow a 134 šwini. Wone derje dźěchu, ale płaczišny šo nje[illegible]chemenichu

małe	grěnje	wulke
Prošata 9—12,	12—15,	16—21 šł. hr.
Běhaki 25—35,	40—55 šlotach hriwnom.	

Na pschedań

Wós. cuczny 8 zent. w Kamjenu na Wojerowskej dróšy 18. — Tři ratarśe 25—30 a 45 zent., Dunkel we Kamjenzu, Nordstr. 27. —25 zent rebowanu a 8 št. w Budyšezach 13.

Pok, wowcerśiti, cźuła, w Wobschinjach cźo. 62 pola Lubiša. — Wowcerśiti, cźuła, w Wobschinjach, Arnoldstr. 4 I na lěwo. — Nehpjadker w Budyšcźinie. Wenska. lazaretšła dr. 17 III.

Kolo, motorjśe, na knjezom drorje w Ratarjezach.

Wot barerśti. Schkoda w Bolschzach.

Bildo. pišanśe bubowe w Budyšchinje, na rózowej šahy cźiśko 11.

Sšo pytaja:

Cźěšlolo. 4—5, Adolf Koch we Wojerezach.

Holša do domu, knjez Jakub w Matecźkach. — Dwarska miš[illegible]ka Mitschowe w Korschwitz. — Lozyna w Budyschinje. Theatergasse 6

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach

Žito a wošiwowe žnjuje po tunach abo 1000 kg, šemeł 100 kg, płaczišny po Rotej hriwnje.

	13. 8.	12. 8.		13. 8.	12. 8.
Pschenica	191-196	189-194	rapš wošiwki	12,00	12,00
rožka	141-148	140-145	posč. melaśe	7,50	6,80
nalet. jeczmjeń	196-205	188-198	šerabella	8,00-10	8,00-10
nal. jeczmjeń wowsž	—	—	bernaze krajše	24-24,50	23-24,00
kukurjaz(Mais)	159-160	158-168	lany	13-15,50	13-15,00
pschenicy. mučcana			wošiwki	14-16,00	14-16,00
mučcana	25-28,75	25-28,25	lany wošiwki	20-21,00	20-21
pschenicy. wotcźišcane wotruby	21-23,75	21-23,25	mokre łupiny	9,00-10	8,60-9
rapš	11,00	10,80	olje łupiny	17-18,00	17—18
lane šjnuje	10,60	10,20	šjnuje, 50 kg	2,00	0,—0,—
	290-295	285-290	šjenka, cźana	0,50-0,55	0,—0,—
	400-410	410	„ pschenicz.	0,50-0,55	0,—0,—
	16-18	15-17	„ wowsowa	0,—0,—	0,—0,—
	14,50	14,00	„ jeczna	0,—0,—	0,—0,—

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleť, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnym. — za nawěšткi: A. Dučman, w Budyšinje.

1. założeński swjedźeń Jednoty „Sokol“ w Poršicach

njedźelu, 17. augusta 1924.

Porjad:

½1—½2 hodź.: Powitanje sokolskich Jednotow
½2—2 „ Zestupanje do ćaha
w 2 „ Ćah na swjedeńsku łuku
wot ½3 „ Předwjedźenja sok. zwučowanja
wot 7 „ Reje we wjesnym hosćeńcu.

Wšitke sokolske Jednoty kaž też wšitcy Serbjo so wutrobnje přeprošuja.

Na zdar! **Swjedźeński wubjerk.**

Kachle a warjenske mašiny wšeje druhiny sćěnske płaty.

Wosebitosć:

Hospodarske khachle za ratarstwo

Wšě wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo.

Pórclin, majolika, wumělska keramika wudźěłki 1. rjadownje. Pomórne płaćizny.

August Teichert měj.: **Kurt Teichert** - kachlestajeński mištr -

Telefon čo. 854 **w Budyšinje** Serbska hasa 18

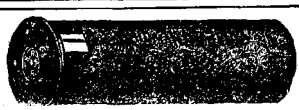

Hońtwinske brónje — municiju hońtwinske wěcy

poruča

Korla Rösner w Budyšinje

na seminarskej hasy.

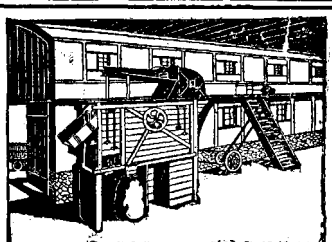

Wagnerowe zatwarjomne mlóćace mašiny

Wotrjad sam za sebje. — Wubjerny lohki měray kbóź, čiste wumlóćenje a wubjerne płaćenja. — Šěroki zubkaty system.

Gustaw Wagner w Kórnym

ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: **w Budyšinje w husarskich kasarnach.**

Zastupjeć: Oswald Liebmann w Budyšinje na Tšělanskej dróze 42. :: Telefon 321.

Meble wuhotowana

{ spanskich stwow bydlenjow kuchinjow

dospołne a jenotliwe po kóždej płaćiznje a w kóždym wuwjedźenju, kaž **sofy, šeslongi** a **matracy** po solidnych płaćiznach portěa

Jurij Kiehl, w Budyšinje

na serbskej hasy 1 delka.

Nowe serbske knihi:

Dr. Wjaceslawk: **Katalog** serbskeho wotdźěla knihownje Maćicy Serbskeje.

Jan Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.**

Kristina Royowa: **Wotročk.**

Otakarik } Lutkowe dźiwadło čo. 1 a 2

Pryncesna pčołka } Přeł. M. Nawka.

Dr. Meyer: **Die slovenischen protestantischen Drucke bei den Lausitzer Wenden**

Dr. Muka: **Zapiski Maćicy Serbskeje, do lěta 1923.**

Serbska knihařnja w Budyšinje

w „Serbskim Domje“.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedźuja płaćiwje hłódne a berje

Albinus & Herbst, dr. ł mob. rukl.

w Budyšinje na hornjerjeńskej **hasy 24.**

Najlěpše

palene kofeje

poruča

Hermann Kurio

(Bautzener Colonialwaren- u. Fisch-Centrale)

na zwonkownej lawskej hasy 14

:: blizko Serbskeje ludoweje banki. ::

Derje a tunjo

kupuje**će** lěčny **barchent za košle, drasty, jaki, pisane ložowe poćehnjenja, wu**terki, :-: hotowe šaty, šórcuchi a gardiny. :-:

August Paul Hilger na seminarskej hasy.

Emil Wehrle

w Budyšinje :-: na jerjowej hasy 7

Bohaty skład

běłych a pisanych ložowych poćehnjenjow, wupjeršow, košlaceho sukna, kopšiwiny, košlaceho barchenta (běłeho a pisaneho), jakowych barchentow, bluzowych flannellow, drastnych tkaninow, hotowych mužacych, žonjacych a dźěćac. košlow, šórcuchow, sofowych přikrywow, słomnikow atd.

Wšo jenoź dobre hódnoće po poměrnych płaćiznach.

Pisane

serbske rubišća

za młode žony a holcy z ručnym wušiwanjom,

skazanki so přijimuja a najspěšnišo wuwjeduja.

Poručam też **satinowe rubišća z franzami, wušiwane muselinowe rubješća** we wšěch barbach, kaž też wušiwane **hawby**, šić atd.

Hana Handwerkowa

we Wojerecach w Kellingec filiali na cyrkwinej hasy.

Pjeluški, woku, hroch, inkarnatki dźećeł, kolij, hejdušku, raps, seradeliu, najlěpje składźaou **prawu rěpu**

poruča

Arno Rauchfuss

symjenjowa wikowarnja na žitnych wikach 9.

Wupjerki,

ložowe poćehnjenja, běłe a pisane, twjelki, frjenja, ložowe płachty, błidowe rubly, sofowe a šeslongowe přikrywy, wózkowane sukna, wšo wurjadnje tunjo poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11, napřeća „Złoteje Hwězdy“. Rěč serbski.

Tunjo

tunje tunjo

poruča

tučne

jadriwe mydła

mydłowe pólvry

mazanske mydła

(w ćwiłach, bowach a wuwažene)

dobre mydła

mydłowy wosebity wobkhod

Wilhelm Wagner

w Budyšinje

na seminarskej hasy 4.

Motory za wjerćity prud porućaja **Marche & Co.** na Hońe hasy 12.

MERSIWSKI

Slěbrowe twory

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornćerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź

Maschinenfabrik Kappel AG Chemnitz

Ciche přesunjowanje nutrikowny wóz hodźi so won wzać

solidny twar - podawam hnydom

Hłowne rozesłanje

Friedrich Wolff

w Drjezdźanach-A., Neumarkt 4.

Telefon 22 630.

Slubowe a wěrowanske pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje na Hońe hasy 25. Tel. 929.

Stóž ma njećistu krej,

pij woprawdźity

Srongula-čaj

z Viktoria-drogowne E. O. Henniga

na sukelnskej hasy 7.

Telefon 941.

Poručam ze swojeho składa

hótowe kuchińske wuhotowanja spanske stwy, kaž też **wšě jednotliwe meble,** kaž **drastowe khamory, vertiki komody, łoža** atd.

Skład kaščow.

Jurij Ledźbora, blidarski mištr

w Pančicach.

Twarska a meblowa tyšerńa z mócnym ćerjenjom.

Mój skład je po starych poměrach znowa zrjadowany!

Po dnjowych płaćiznach poručam najtuńše:

kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin

Mam też **njedźelu** wot ½11.—1 hodź. wotewrjene

Jan Hajěź we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

Stajenja abo **přestajenja khachlow, wóhnišćow, kołołow**

wuwjeduje swědomićiwje a tunjo

Georg Rölke w Budyšinje

na Mušakowskej dróze 29.

Běch 15 lět jenoź w najwjetšich wobkhedach w dźěle.

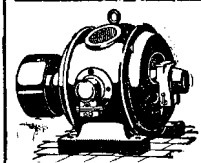

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w Kamjencu Arndtstr. 28

N.B. Elektrićitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjeranju pruda mócy kupować, hdyž chcedźa.

Rjane serbske

hrónčka na sćěnu

rjenje do drjewa palene

poruča

Serbska knihařnja w Budyšinje

Poručam

z nadawkom

motorski wolij	Staufferski tuk
mašinski wolij	vaselinu
centrifugowy wolij	kołmaz
kožowy wolij	kožowy tuk

cylindrowy wolij

K. Reinhold w Bóšicach

pola Njeswačidła.

G. Schmidt, fotogr. ateljej **w Budyšinje**

jenoź na Sedanskej dróze 20

ł napřećo husarskich kasarnow

porućja so za wšěmi **fotografowanja, pagowe a grupowe wobrazy, powjetšenja** a. t. d.

Wšě ćišćerske wěcy

:-: serbske a němske :-:

kaž zličowanja, listowe hłowy, kwitowanja, naćišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowanske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, džakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćerńa

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje.

Nawěštki přinjesu wužitk!

SERBSKE WOTNY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za aug. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihtišćerńa, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotesłać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčasnje so stajace nawětki a tabele so w lisc wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 190 | **Budyšin, pjatk 15. augusta 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Němski pósłanc Wiedfeldt we Washingtonje 15. sept. hwoje sastojnstwo złoži. Loni bě njemandrocej zworał, so bě so japowjedźił, němšku žarowazu chorbej wupowěznuc, hdyž cełko nebduscheho presidenta Wilsona khowachu. S tym bě wulku rosharjenosć pola wobydlerstwa Sjednorjenych statow zbudźił.

*

Macdonald je němskim a franzowskim sastupjerjam sljedowazu namjet cźinił: Dźeł franzowskeho wojska 1. okt. z Porurskeje wuczehnje, 1. januara dyrbja Franzowsojo 1. pazmo, hacź do 1. haprile druhe pazmo a hacź do 1. julija sćerje a posledne pazmo (zonu) wopuscheźicź.

*

Jeli so by so jednanje njes franzowskimi, belgiskimi a němskimi sastupjerjemi dale haczilo, bychtaj so němski kanzler Marx a swonkowny minister Stresemann do Barlina podaloj, so bychtaj so z wjednikami němskich politiskich stronow dorěcźałoj.

*

Londonska konferenza je sakoń wo němsku żelesnizu dowmadźiła. Wón dyrbi 35 dnjow po pschijeczu sakonjow k nawjedźenju Dawesoweho plana do mozy stupicź. Hacź do tuteho duja ma so němske żeleźniske towarstwo załožicź.

*

Na hlownym dwórnischczu w Grazu su 8000 komunistiskich pismow w thorwatiko-serbskej rěcźi zebrali. S nimi so ratarjo a dźełaczerjo namolwjeja, so bychu so k wótrenmu wojowanju pschećziwo kapitalej a bohaczam hotowali.

*

Internazionalna komisija ma morderstwa pschepytaeź, kotrež su grichiszy wojazu pschećziwo bolarskemu wosydlerstwu w południskej Mazedonskej skutcźili. W jenej wsy k połnozy wot Demira Hisara je so jalo wjele wupokazało, so su Grichojo dźełaczy Bolharow skónzowali. Komisija swoju rosprawu w bliskim czasu wozsewi.

*

Wojowanje pschećziwo alkoholej so w Sjednorjenych statach połnozneje Ameriki pschez rafusisko wjedźe. Zlowna statita, kotraj sa alkohol pschećzumytaznymi tódźemi a ejolmami pśched mórskim brjohom źiłeźi, so wo 20 torpedowych ezolmow a torpedowych sanićzakow a wo 2000 muzi pożutni, so by jej mózno było, so w kóždym wokomiku sa pschećzumytarjemi puschećzeć.

*

50 000 ludźi je so w Chinje tepiło. S wulkej wodu su so wjele městow, tyhazy wbow a wulke dźele kraja powodźile. Wulke město Tieutsin je so jenoź se spěchnym natwarjenjom haczenjow wukhowało.

Wubud w Lipsczanskim wjelepscheradnym prozeßu.

W prozeßu dla kradnjenja brónjow a municije pola němskolstatneje woboty w Potsdamje je so frjedu wjeczor wubud wuprajił.

S wobtkorzenych dostachu Fiedler 7 lět khłostańje a 700 hriwnow pjenjezneho khłostanja, Großmann a Schatz khłostańju po 6 létach a pjenjezne khłostanje po 500 hriwnach, Mehlhorn a Burkhardt khłostańju po 8 létach a pjenjezne khłostanje po 800 hriwnach, hubjenje cźejnych prawow na 8 lět a wottronjenje f wójska, Krause 3 léta jastwa a puschczenje je służby, Fehling 4 léta jastwa, hubjenje cźejnych prawow na 5 lět a puschczenje f wójska, Burkhardtowa léto jastwa, Franz a Gerhardt Freckmann khłostańju po 7 létach, po 700 hriwnach pjenjezneho khłostanja a hubjenje cźejnych prawow po 7 létach.

Cjorno-cźerwjeno-stoło we wobhadźenym kraju.

Kaž so f Düsseldorfa pische, je so tam městne sjednoczenstwo němskeje khorhoje „cjorno-cźerwjeno-stoło“ we wobhadźenym kraju f nehdże 1000 zobustawami saložiło. Franzowske wojerske wyschnosće so na p'chczo nowemu sjednoczenstwu neutralne dźerża.

Ruske wójsko pjecza pschi beßarabiskich mjesach stej.

Po powjescźach f Bukaresta je bolschewiska banda rěku Dnjestr pschekrocźiła, so by rumunsku wjeś Sabu wurubiła. Rumunizy wojazu rubjeźnikow wotehnachu.

Dale so f Beßarabiskeje powě, so je so p'chi beßarabiskich mjesach 100 000 ruskich wojakow shromadźiło. Cźakaju na roskas, so bychu so do Beßarabiskeje nawalili a ju sa Rusku wrócźo dobyli.

Kaž je znate, je na konzu swětowneje wójny, hdyž běchu bolschewikojo ruske wójsko do zyła skahli, rumunske wójsko Beßarabisku wobhadźiło a po'dźiłcźo je Rumunska Beßarabisku pod swoje knježtwo stajiła. Ruske knježerstwo je loni na ruśco-rumunskej konferenzy pschećziwo wottorhnjenju Beßarabiskeje wot Ruskeje protestowało. Hdy by ruske wójsko tak hłabe njebyło, kaježe wono wopraudźe je, budźiśche Ruska hižo dawno Rumunskej dla Beßarabiskej wójnu p'chipowjedźiła.

Dalschich komunistow we Warschawje sateli.

Kaž Warschawske nowiny powěźeja, je politiska policija wukoru komitej kommunistiskeje młodźinskeje organisacije Pólskeje pschi tajnym pohrjebnju pschećiwkapitalskich a wschě hospudarjow sajała.

Nowy pólsko-rusti pschipad.

W Minsku je ruska policija hobotu pisarku pólskeho generalneho konsulata w Minsku Kudźynsku sajała, pola kotrejež wažne tajne dokumenty namakachu. W pschitomnosći sastupjerja ludowego komisariata za zwonkowne nalezneschće a pólskeho konsula je Kudźynska wusna, so namakane dokumenty jej słuschcja, praji pak, so je njesnała wosoba je jej dała.

Schćěpan Radicź so do Belgrada wróćił.

W Belegradze je wschě politiske kruhi z wróćenjom wjednika thorwatskeje republikanskeje stronu, Schćěpana Radicźa, do Sahrjeba zawje saběraju. Powschitkownje ma měnjenje pschewahu, so smje Radicźowy nawrót mózny wliw na wuwiwanje smutskowieje politiki. Knježerstwowe kruhi so nadźijeja, so so f jeho nawrótom połoženje njepschemeni. Tele kruhi wocźakuja, so Radicź njebudźe słomboźlinje knježerstwu prekuschc dźełacź. Napschećzo temu pak radikalojo a zamoslatni demokratojo łudźa, so je so f nawrótom Radicźa, kotrehoż su dyrbjeli hnydom zajeć, knježerstwowe sile dcźa wjacy dźeli tchaku.

Wuradźenje w Londonje na khwilu so pschetorhnyle.

Dla praschenja, hdy ma franzowske wójsko f Porurskeje wuczahnyć, njeslej so Herriot a dr. Stresemann dorěcźeli mahłoj. Herriot na tym wobsta, so dyrbi Porurska hischcze léto wobhadźena wostacź, f němskeje strony so temu napschećzo sa nusne dopokaza, so dyrbi franzowske wójsko najpozdyschi 10. januara 1925 Porur'ku wopuscheźicź. Jednanje bě f tym na morwy dypk doschło. Herriot mějesche dołhu rěcź, w kotrejž roskładje, so dyrbitej so Franzowska a Němska zbliżicź. Stónczinje němscich sastupjerjow namolwjesche, so bychu k jeho politiiy dowěrjenje měli.

Stresemann wotmołwi, so ma němske knježerstwo k Herriotowym wotpohładam dowěrjenje, tola je nusne, wšitke periody wo wuczehnjenju postajicź, kotrejž měše so po pschewjedźenju finanzneje rosprawy słozicź. Finanz. minister dr. Luther praji, so hospod. pschicźinowo dla njeje możno so by wobhadźenje dale trało, dokelj by so f tym p'chewjedźenju Dawe'oweho plana zadźiwało. Stónczinje su němscy sastupjerjo zadali, so bychu so jednanja swotřiwcźe, dokelj chcedźa so f republikanym presidentom Ebertom rěcźeć.

Pozdźenje so na to stónczi a so schtwórtk rano wotstorczi. We wjeczornych hodźinach chcedźa pjecza fpytacź, wurunanu formulu namakacź.

Němske knježerstwo je franzowske zadanje sa wobhadźenjom Porurskeje hacź do augusta 1925 wotpalało.

Schtwórtk dopołdnja je so ministerska rada w němskostatnej kanzliji pod pschedsydstwom republikanskeho presidenta wotmeła. W njej so wo rosprawje němskich wotpohładow w Londonje jednaśche. Ministerska rada dopokaza temu pschihłosowaschc, schtož běchu Marx Stresemann a Luther jako sastupowerjo

S Londona sameho so powě, so je schtwórtk rano Stresemann dlesche rosrěcźenje f jendźelskim ministerskim pschedsydstwom měł. Won składnosć wuzi, so by Macdonalda na wulku khutnosć połoženja a na strach jedźiwego jeźiwić, so so konferenza bjes wuspěcha a do cźasa stónczi. Jako hłowna pschicźina so f němskeje strony mjenuje, so by so 800 milijonska pożcźonka snjemożnika, hdy by Herriot na tym wobstał, so ma Porurska hischcze léto wobhadźena wostacź. Dale Marx a Stresemann pschecza f nowa wusběhowachu, so by němski parlament wob'amknjenje Londonskeje konferenzy saczijnył, hdy bychu němscy sastupjerjo sajmy Němskeje knjeze njeʼastupowali

Macdonald a Kellog Herriotej pschihłosujetaj.

Němscy wotpósłanzy su schtwórtk podarmo pytali, Macdonalda pschezwědcźicź, so Němska njemóże do zdanja Franzowskeje w nastupanju wobhadźenja Porurskeje swolicź. Sastupjeŕ „Telegrafneje unije“ f Londona telegrafuje: **Jendźelsk. ministerski pschedsyda Macdonald a amerikanski pósłanz Kellog staj němskim wotpósłanzom wjedźeć dałoj, so franzowskemu zdanju pschihłosujetaj, po kotrymż ma so wojerske wobhadźenje Porurskeje hakle sa léto skónczeć. Mataj franzowske stejiscźejo w tutym praschenju sa wopraunjene.**

Wuspěch južnoslowjanskeho protesta w London'skej kommiji.

Kaž je znate, je južnoslowjanske knježerstwo hromadze f japanskim knježerstwom Londonskej wot'chodźenjskej kommiji protest łapdało, so by njeje k wuradźenjam wo praschenju tak nimo měry ważnym kaśkeje wotschkodźenje praschenja. Protest mějesche tón wuspěch, so by Južnoslowjanskim namolwili, so by twojich wotpósłanzow do Londona pósłałe, tola niz f hłosowanym prawom, ale jenoź k poradźenym. To sjejiscźeju južnoslowjanskeho wotpósłanza we wojschkodźenskej kommiji po měrownym rěcźenju wotpowjeda.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na sominaśkej hasy 6. Rěći serbski.

Najf. a najtuńša kupowańska wobućow. Pódusłowanje spěšnje a tunjo

Južnoslowjanskemu knježerstwu so dowěrjenje wuprajiło.

W južnoslowjanskej skupschtinje prjedawschi ministerski pschedsyda Nikolaj Pa'schić w mjenje radikalneje stronu wo knježerstwowym programmje rěcźeše. Knježerstwu porokowa'che, so w swojim programmje nicźo wo nowej politiy njepraji. Nichtó njemóże rjez, hacź tola nowa knježerstwowa politika niż jenoź narodnej jenoścźi, ale też wobstaczu kraśewa je strachom niehroży. Radikalna strona njemóże tehdźa knježerstwu dowěrjenje wuprajicź a budźe p'chećziwo knježerstwu hłosowacź.

Po Pa'schićowej ko wotchłosowanje wotmě. S 312 sapósłanzow so 293 pschi nim wobdźeli. 169 sapósłanzow knježerstwu dowěrjenje wuprajі, mjes tym so 114 jo sapowjedźi. Hdyž president wunoschi wosjewi, knježerstwowa strona jón f dołhotrajacym manifestazijemi witasche. Stónczinje president wosjewi, so so bliżsche pozdźenje pjatomnje smeła.

Nadpad na turkowsku nomiesnu kommisiju.

S Angory so powě, so je gouverneur, turkowski prynz Chakkiari z pschewodom żandarmerijskeho wuschła a 16 wojakow mesopotamiskim mjesu dobladowak. Pschi tym je wón do łakanizy rubjeźnych Arabow saschoł. Jeho pschewodźejow su pak morili pak swanili, jeho pak fu sajeli.

Hubjene žně w Bolharskej.

Bolharska ma létsa hłabe zitne žně. Nowy sćinjenski kommißar je tehdźa ministerskej radźe namjetował, wuwożne zło sa zito powyschicź, pschiwożne zło pak snizicź.

Hubjene žně w Bolharskej.

Bolharska ma létsa hłabe zitne žně. Nowy sćinjenski kommißar je tehdźa ministerskej radźe namjetował, wuwożne zło sa zito powyschicź, pschiwożne zło pak snizicź.

Roshorjenosć w Egyptowskej a Sudanje.

Kaž Londonske nowiny pischu, je frjedu egiptowski kommißar lord Allenby wukazne ministerstwo wopytał a je f minister'kim pschedsydu Macdonaldom wo połoženju we Egiptowskej a Sudanje rosprawił. Letadła fu f Kaira do Khartuma (w Sudanje) wotlećźele. S kupy Malty je powě, so jendźelska wójnska łódź do Port Sudana a druha wójnska łódź do Alexandrije wutźełe.

„Times“ z Kharturna powjedża, so tu žo wobusławiły pomałe wjele zuspomitkeje kolonije do hrozy dali.

Dopisowar Londonskeho pišidła „Daily Chronicle“ pišče, so je jara dwělne, hacž Sagtul paša, kotryž nětkole w Parizu pšchebywa, do Londona pšchidže. Revoluzionarne hibanje w Sudanje je žo z egiptowskej agitaziju sbudźiło. Krocžele budźa žo cžinić, z kotrymiž so tejše agitazije zadźěwa. Sudanej mieje nětkole mózno, so by sam knježiło wjedł. Sudanowy wošud njemóže žo domorodnym pšchewotłaiicz. Pódla tebo ma žo tej na hospodarske połoženje dźiwacz. Manchester a druhe bawbnu pšchedźěkaze wotkrieju by chcyli zbyte žobu rěcžeć. Njech žo šchtokluk stanje, jendželske knježerstwo dyrbi kontrollu w ruzy wobtwarować. Wdyž žo cžerjotow w pšchidźe sminjeć njemóże, znadź Jendželska pšchipowjedźi, so Sudan anekinje.

Sbežk we wjeczornej Marokkowskej z nowa wudyrił.

Schpanske knježerstwo je wotjerwiło, so tu Kabblojo z nowa pšchecziwo Schpanczanam postanył. Sbežarjo tu nětkole schpanske steržischcza wobtelnyli. Reserwna brigada z Andalusikeje je žo do Marokkowskeje wotwjesła, dwaj dalschej batallionaj k temu trěbne pšchihoty cžinja. Wšche kabylske splahi žo na wójnu hotuja. Schpanske knježerstwo chze tole hibanje w saporodku potłocžić.

Pšischcžahowanje do Ameriki.

Do Sjednoczenych statow połnoznje Ameriki je we pošlednim fiskalnym lecže 507 000 ludźi šmělo pšischcžahnyć. Kaž žo z Newyorka powe, je za tutón cžas 970000 ludźi pšischcžahnyło. 400 000 ludźi je njemuzyj pšches połodnische mjezy pšischło. Tucži pšischcžahowarjo žu je wietšcha njewuczeni dźěłacžerjo, jenož 2 500 z nich žu rjemjeslo nawuknyli.

Rewolucija w Brasilskej.

Po nowinskich powěsčach se Sau Paola sbežarjo pšched knježerstwowym wójskom z Pasony zosaju. W Sau Paolu žu z nowa ludźi saseli, kotryž žu so pjecza pšchi revolucziji wobdźělili.

Ze Serbow.

Pjatk, 15. žnjenca.
Marije do njebjes wzaca.

1877 wotewri so w Hodžiju prěni serbski prědafski seminar.
† 1895 Praelat Jakub Buk
1679 spisa Jakub Tica prjedyrčo k swojej rěčnicy.

Hdyž ja rano z łoža stanu,
Dha najprjedy hladać du,
Hač su moje hołbje horje
Aby had šče wone spju.

Hołb' je jene rjane zwěrjo,
Hobje te so lubja mi.
Hołbjam sym ja jara dobry,
To jo praju zawěsče.

Ja mam rjany kšidlarje,
Módre a tři čerwjene.
Nješto mam też tajkich drohich
To su moje bubnarje.

Nješto rjanych kholowatych.
Čornych módrych pruhojtych.
Dale mam też štyri pory
Lutych bělych lysatych.

Ludowa pósnička,

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 727, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +34. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 730, hygrometer — 3, thermometer + 14. Wuhladny na njesłapne, trošchu šuche wjedro. — Wyschina leži nad Schpaniskej a rańschej Europu. Nizina pola kupy Island a wuběrki nad nami nimo cžahnu. Mózno, so so wutwjedri, kak dołho, wotwisnje wot teho, hacž so nizina pola kupy Island k polnozy wotdali. — Stótnczko jutrje žobotu 4,51 študka a so 7,21 thowa. Měsačk študźa wjeczor 8,21 a so rano 6,29 hodź. thowa.

— Wjedro na jutrje žobotu: Njewobstajne, mróczele bo pšcheczahuja, z tšwilemi deschcze, wotsanje khłodno, žtylnische wjeczorne wětry.

— Serbšzy evangelizy duchowni so pšchichodnu pónđelu, 18. znjenża, dov. ½10 hodź. k rěcžnemu roswučowanju jeničnu.

— Swobodne mjasowe jatki (Freibank) w Budyschinje Ssobotu, 16. augusta, dov. wot 9—11 hodź. wotedawa so žyre howjasze mjaso, punt po 40 pf., nałsene howjasze mjaso punt po 30 pf., žyre žwinjasze mjaso, punt po 50 a 60 pf. Skrinjasze mjaso wotedawa so jenož na cžišła 3051—3200.

— Měsačna rosprawa Budyschkeje zjawneje pschistajerńje. We jutšu so w měsače Budyschinje šicžba wožobow, kotšiž su bjes sašłužby a podyeru dostawaju, wo 18 wožobow pomjenschi, mjez tym so wona na wšach stajnetu pulschcženja dla na 364 frošcže, hynjez so tam a sem někotši pschistajili. Po tym běchu kónz jutšja w měsače Budyschinje 302 (279 muzškich a 23 žónškich) a na wšach 609 (476 muzškich a 133 žónškich) wožobow bjes sašłužby a po podyeracha. Po štónczenju hypodarskich wojowanjow su so wutšachy na dźěło w murjerstwje něschto połepschiše, w cžešłistwje pak so pohubjenschilše. Pornjo prjedawschim létam njeje so létja njedostatk na rataškich dźěłacžerjach pokazał. Jenoż hoši a młódschi muzšy rataršay dźěłacžerjo su hischcže žadni.

— Létša nałynu wotmeja so w krajinje mjez Budyschinom a Kamjenzom manevry 4. diwisije stameje woborg. To su po 11 létach jaso prěnje wjetšche manévry wójska w Sakšku. Pschi manevrach wobdźěła so wčhe druzíny wojakow 4. diwisije. K nim pschidadża so hischcže wčhelake wodźělenja jěchnych druhich diwisijow. Wone budźa runje tak wobschěrne a wulke kaž su diwisijne manevry hnědy do wójny byle. Tež do Budyschina wot 6.—15. sept. wojazy do kwartěrow pschindu. Budy'chzy wojazy wostanu w tymle cžasu we žiwotich kasarnach. Dźeń pšched Sedanom 1. sept. wutwjedni hubjeny wjazorych polkow (regimentow) najšerje na žitych wikach w Budyschinje, a to wjeczor konzert (Zapfenstreich). Tónle konzert wuhotuje žo k cžešci najwyschischcheho komandéra ssatneje wobory generała Seeckta. Po štónczenju manevrow wotmeje wón pšched presidentom Ebertom wulku paradu. Wone budźe 13. septembra wókoło klóschtra. Na njej wobdźěli žo polk pěschkow a někotre wotdźělenja jěchnych. Na nětko žadnu politiceisku wojerstwe paradu a wójnischki hrom pschicžehnje wšesče z balona a schčroka wjele wešpitnych pschihladowarjow.

S Hodźita. Na naschim hrodźischcžu za starožitnoscžemi ryta. Wschi tom pschindźechu na staroherbske pohrjebnischcžo z 20 kotscžowzami. W hubach někotrych kotscžowzow nadeńdźechu žo kruchi na nóž podobnicho železa. Wone běchu z dźěła prěni do huby tyknjene, z dźěła pak leż do schije tčačchu. Wucženi ménja, so kotscžowzy žane 700 lět stare njesu. Wone su wšesče kotscžowzy starych Serbow. Pschetoż spody pohrjebnischcža nadeńdźechu žo druhe starožitnoscže ze žerbskeho cžasa. Wucženi njemóża žedi wuwoscžeć, cžehodla su na'chi žerbzy priedownizy swojim semrjetym želeso do huby kładli.

S Kamjenza. Se kwuczowanischcža pola Neuhammera žo wrócžeco, cžehnjesche wczera pšches gnasche městačko polk jěchnych (Reiterregiment). Tónle polk leži we Wulkim Wošnyku. — Wczera popołonju pšches nasche město a wokolinu žytne njewidżo cžehnjesche. Mróczele běchu tak cžmowne, so dyrbjachmy sa drobnische dźěła šwěcžić. Wlyšł sajdże do grotow miliny w Amterej korcžmje.

S Hrabowje. W naschim hacže běchu njedawno 2 młodeho muzškeho nadeschli. Nětko fu jeho jako 19 lětneho pschekupza Lieberatha z Kwitkowy swójnali. Pschi nim, kotraž je młodżenża do trudneje šmjercže sahnała, njeje znaja.

S Lejna pola Bukez. Jako tu pjeńš won dźěłachu, na derdźechu, pod jenym pjeńkom wulku staru smitžizu. To je dopokosmo sa to, kak jara fu žo w nowičkim cžašu smitžizy rosschčerile. Stari ludźo ledma pomnja, so bychu w naschim horach hdy zamu smitžizu nadeschli.

S Rukowa (Liebenwerda). Dwaj hólzaj, 13 a 14 lětaj staroj, wuschčitschtaj swojeho smija do powětra. Město bórz nizy (Windsaden) běschtaj jeho sa cžešći telefoniški drot pschiwjasałoj. Grót pschindże milinaršim (elektriskim) grotam pschebišku. Wón bże fo hnydom pschepali, ale milina kaž błyšk keż hólzow strašchnje wopali. Jenemu porsty tak strašchnje špali, so dyrbi je lékat wotrěsać. Druhi je na zwlom cžéle tak strašchnje wopalenu, so najšerje wumrěje.

S Nólanow. (Ruhland.) Tu je želesniczny inżener Lehmann zimjertnje sinjesbožił. S jeho kolom na cjarje jědżazeho, shrabnu jeho z Lauchhammera pschithodżaju cžah. Lokomotiwa njeschožomnecho pschejěžditši, wotšeže jemu ruku a nohu a jeho też hischcže cžéłko srani. Wón bórzy wudyscha.

S Lubanja. Tu je najšerje škoženu kóczka jeneho hólza kupta. Kóczku morichu. Hólz poda žo do lékowanja pšche škoženosći.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. W Michalskej zyrkwi rano ½8 hodź. němska spowjedna wuczba a Boże wotkasanje, dov. ½9 h. němska a we 10 hodź. serbska Boża słužba. Duchowny Tyschek. — Semrěli: Friedrich Wilhelm Keller, Skladownik z Drježdżan we 3Slonej Dorschczi we 60 l. ž. — 7. 8. Lenka swud. Panaschcza rodź. Weiße, Panaschcza ze Delnjeho Hunjowa we B.-Zidowje we 77 l. ž., hrjeb. do Hodźija. — 9. 8. Arnošcht Theodor Bohuczeńcz Komat, nudołowničk na Zidowje, semrě we mětšch. hoterni we 58. l. ž., hrjeb. na Hrodźischczo. — Gustla Henrietta swud. Pürzelowa rodź. Nahmicz, kwajowa wudowa z Drježdżan, we B.-Zidowje we 76 l. ž. — 11. 8. hynk bźěłacžerja Jurja Reincza we B.-Zidowje. — 12. 8. Gusta Moritz Bauer, architekt z Drježdżan we B.-Zidowje we 79 l. ž. — Hana Rosalia swud. Heidrichowa rodź. Wrobleż, dopotowa prjódšestejerowa wudowa z Drježdżan we B.-Zidowje we 72 l. ž.

— Krajnozyrkwinske shromadżeństwo we Budyschinje na rožowej hasy 31. Njedżelu dov. ½11 hodź. njedżelska schula. Wjeczor we 8 hodź. evangelisałajska shromadżizna Pónđelu, 18. aug. wjeczor we 8 hodź. shromadżizna Bostkowow. Wutoru wjeczor we 8 hodź. swjasł młodżiny sa rožhudź. kschesća sa młodżenzow a žrjedu sa młode holzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblisła hodźina.

Knjes shromadżeńskowy wotbłahaš Zimmermann je Budyschina smje wjeczor ½9 hodź. biblisłe hodźiny: Wutoru 19. 8. w Korkymju, žrjedu 20. 8. pola k. pschkarskeho mischtra Fulscha we Wjasoży, schtwórtk we Wjeleczinje a pjatk 22. 8. we Tuczizach.

Njedżelu, 24. augusta, je we wobadnej sali w Bukezach poh. w 3 a wjeczor we 8 hodź. shromadżeńskowa konferenza. Pschistup je sa kóżdeho darmo.

S Budestec. 9. njedź. po žwj. Trojizy smje farat Boża służba na 7 hodź. serbsku spowjedź. farat Domaschka we 8 hodź. serbsłe a ½10 hodźin němske předowanje. Popołodnu we 4 hodź. shromadżizna muzškeje młodscže.

S Hrodźischcža. 9. njedź. po žwj. Trojizy rano we 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němske kemschenje a ½10 hodźin kemschenje sa dźěcži. — Schtwórtk dop. w 11 hodź. spowjedź w Drježdżin.

S Malschicz 9. njedź. po žwj. Trojizy rano we 8 hodź. serbska Boża słužba.

S Khwacžin. 9. njedź. po žwj. Trojizy rano we 8 hodź. němske a ½10 hodźin serbske kemschenje, ¾11 hodźin dźěcžikemschenje.

S Nakez. 9. njedź. po žwj. Trojizy rano we 8 hodź. serbska Boża słužba.

S Lupoje. 9. njedź. po žwj. Trojizy rano we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boża słužba, ½11 hodźin Boża słužba za dźěcži.

S Bukez. 9. njedź. po žwj. Trojizy rano ½7 hodźin němska spowjedź, we 8 hodź. němske a ½10 hodźin serbska Boża słužba. — Smrěli: Jan August Skokota, dźěłacžer we Wanizach, 65 l. 7 mr. 2 dn.

S Minakala. 9. njedź. po žwj. Trojizy rano we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemschenje. K. kand. theol. Nencz.

S Klukscha. 9. njedź. po žwj. Trojizy rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němska Boża słužba. Pop. ½3 hodźin shromadżizna młodych holzow na farje. — Smrěli: Jan Ernst Rychtar, wobydlef w Klukscha, 73 l. 10 m. 8 dn. Werner Oskar, Ernsta Oskara Teutschera, dźěłacžerja we Klukscha, m. ž., 8 dnjow.

S Surjinu. 9. njedź. po žwj. Trojizy rano we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boża słužba. ½3 hodźin towarstwo knjeznow na farje.

S Hornjeho Wujesda. 9. njedź. po žwj. Trojizy rano w 7 hodźinach němska spowjedź a žwjate wotkasanje, we 8 hodź. němske kemschenje. Pop. w 2 hodź. rozrěcženje z konfirmérowanej młodźinu.

S Hukk. 9. njedź. po žwj. Trojizy rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němska Boża słužba.

S Nožerža. 9. njedź. po žwj. Trojizy rano w 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němske a ½10 hodźin serbska Boża słužba. Pop. ½3 hodźin biblisłe hodźina a rozrěcžowanje z němskim. Na to shromadżizna młodźinu na farje. — Kschcženy: Pawol Wjetak, žiwn. želesn. dźěłacžerja Jelsy w Krapowach.

S Barta. 9. njedź. po žwj. Trojizy rano we 8 hodź. serbske a ½1 hodźin němske kemschenje.

S Perschic. 9. njedź. po žwj. Trojizy rano we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boża słužba: kand. theol. Nicta. Popołodnju w 2 hodź. němske [illegible]nje.

S Hodźija. 9. njedźelu po žwj. Trojizy smje farat Wjesał rano w 7 hodź. němsku spowjedź, farat Voigt we 8 hodź. němsku a ½10 hodź. serbsku Bożu słužbu.

S Njechorzidła. 9. njedź. po žwj. Trojizy rano we 7 hodź. serbske spowjedź, we 8 hodź. serbsła a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. — Pop. w 3 hodź. serbske we 4 hodź. němska Boża słužba we Sarcežu.

S Wóbkinka. 9. njedź. po žwj. Trojizy rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němske kemschenje Kollekta. Popołodnju ¼4 hodź. Boża słužba w Lejlej.

Knjes na Žarkowach.

(Skónczenje.)

Wědżach jenoż, so žiwojej žonje ženje njepišałche a z wotpohladom žiwoje pšchebywanje samjelczesche. Cžim pilnischo cžitałscho pomorz'i tydźenik a w nim jeneho dnja pšcheždżadżowanje Žarkowskeho dwora na Ranje. Wón pokaja z porstom na tutón nawdčzhk. Ani žłowa pak žebi njepraji chmój.

Po cžasu štonich, so barby — selene dyrbja wožebje schkodne być — Wójcžechej wjazy tak njetyjachu kaž nětdy. Wledżeschche a mjeschche sapadnjene lizy. Jeho wopyty pola mje žo bóle a bóle pominowchu, we žiwojim swobodnym cžasu pschechodżowaschche žo žaan abo bedźeschche w tschéschenej žttwérzy w žiwoich myšlach. Po dléschim puczowanju jeho wopytach. Sšedżeschcho na schpundowanju a štajeschche wěste formy z bélenju žttwon hromadże, dyrbjeschche še žłabosće na khwilku šastacz. Strózich žo na jeho pohladnjenju, na khorowatej štattnoscži, na bledym cžéle.

„Sžy khory, Wójcžechcho?“ wuraschach žo.

„Schtoha še mnu mocže?“ wuraty nahle, „cžehodła dyrbjał khory być?“ Potom študnje a zunjo pschištajł: „Tak njejšy zyle na mu pošabyt. Tola pombacz mi njemóżeschch.“

„Njechatch žo še mnu tróschku pschechodżicz. To rospjerschcžuje a wocžeštwuje.“

„Jeli chcžeschch prawje pomaku hicz,“ ménjeschche, „njebéch žtatwa wjazy na bróły, w Bóżej štwórbje a žtym khodżicz khoro pošabył.“

Hdyž žo wotbłalich, pschibéża štarscha žónška, kiž jeho wotbłahowaschche, sa mnu a žo mje wopraschcha: „Kak dołho budże hischcže z nim tracz, knjes doktor?“

Wěsche rjane pósdne naštymjo. — Wjedżach wbohemo Wójcžechcha wjazy rasow won do schkomowonje a hischcže dale wjedżach, so žiwojej žonje ženje njepišałche a z wotpohladom žiwoje pšchebywanje samjelczesche. Cžim pilnischo cžitałscho pomorz'i tydźenik a w nim jeneho dnja pšcheždżadżowanje Žarkowskeho dwora na Ranje. Wón pokaja z porstom na tutón nawdčzhk. Ani žłowa pak žebi njepraji chmój.

Po cžasu štonich, so barby — selene dyrbja wožebje schkodne być — Wójcžechej wjazy tak njetyjachu kaž nětdy. Wledżeschche a mjeschche sapadnjene lizy. Jeho wopyty pola mje žo bóle a bóle pominowchu, we žiwojim swobodnym cžasu pschechodżowaschche žo žaan abo bedźeschche w tschéschenej žttwérzy w žiwoich myšlach. Po dléschim puczowanju jeho wopytach. Sšedżeschcho na schpundowanju a štajeschche wěste formy z bélenju žttwon hromadże, dyrbjeschche še žłabosće na khwilku šastacz. Strózich žo na jeho pohladnjenju, na khorowatej štattnoscži, na bledym cžéle.

„Sžy khory, Wójcžechcho?“ wuraschach žo.

„Schtoha še mnu mocže?“ wuraty nahle, „cžehodła dyrbjał khory być?“ Potom študnje a zunjo pschištajł: „Tak njejšy zyle na mu pošabyt. Tola pombacz mi njemóżeschch.“

„Njechatch žo še mnu tróschku pschechodżicz. To rospjerschcžuje a wocžeštwuje.“

„Jeli chcžeschch prawje pomaku hicz,“ ménjeschche, „njebéch žtatwa wjazy na bróły, w Bóżej štwórbje a žtym khodżicz khoro pošabył.“

* *

Štnadź žo něchtó hischcže dopomni na powěcz w nowinach, so tchdom nałynu (bésche w měsazu oktobru) jedyn muž za swojom hacž na želeźny móst bžješche, wótrje šawoła „Hilža!“ bórzy žo hromadże žypny a hnydom wudyscha.

Ale nichtó njewědżeschče, so tutej notizy w nowinach schčehowaschche jedyn wopyt w cžełarni. Žuła knjeni žo tam pokoła, wuprožo žebi cžito jiwinebo molerja Wójcžecha Krušči, wupischi jo z krótkami a z dubowym liščom, pschewjese jo do druheho na cžichi kečhow a da jemu wobedbity row wurycz. Štaji tam tež rjany pomnik a na nim jenicžke žłowo: „Wobaj!“

Serbske dźěćzi w Mělniku.

Próstrow ſ próźdninowe kolonije 12. auguſta 1924.

Lubi ſtarſchi, ſotry, bratſja a ſnoſći!

W pojſednim liſeſe ſmy Wam piſali, kak ſmy do Mělnika pſiſchli. Dźenſa chcemy Wam powjedaś, ſchto tu wſchitko cſinimy a kak ſo tu mamy. Wydźimy tu w jenej wulkej ſchuli, kotraž ſo mjenuje „Měſchkanſka ſchola“. Hóſty ſpja w jednej a hoſzy w druhej wurumowanej ſchulſkej ſawje. Kóżdy ſpi w ſwojim kóźku. Hdyž ſmy wjeczor pózdźe ſo cſinili, dyrbimy do ſoja a njeſmějmy žane hłupoſcze cźinić, dokelž knjeźna Sſmolerjez, naſcha wuczerka, nam to njedowoli. Tak ſmy ſpokojnje. Rano ſtawamy wokoło 6—½7 hodź. Najprjedy dyrbi ſebi kóżdy ſwoje kóźło połſłaś a potom dźe ſo wumyś a ſuby ſebi wuczeſaś. Na to dóſtanjemy ſnjedanje, hornjčk běłeho chleſa a dwě kuſej galeſe a dwaj kuſaj kakora. Cźaſto dźemy po ſnjedanju na dwór won a ſwuczujemy tam. Potom dźemy do jeneje próźdneje klaſzy a tam cźitamy a piſamy ſerbſći. Druhdy też ſpěwamy ſerbſće pěſnje. ½10 dóſtanjemy małku ſwaczinu. Potom dźemy nětkaž: kumpacz abo ſo mukodobźujemy. Najradſcho dźemy k Lodźu, hdźež ſo kumpamy. Hdyž tu hiſcheze knjes dr. Schleza bě, chłodźichmy jenoź do kumpaknje, hdźež pak knjes doktor jenoź nekotrych na powjaſu do Lodźa puſchcheſche. Jednoho dnja, hdyž na wobjed domoj pſiſchiźdźechmy, běſche tu knjes kantor Schěza. Tón naſ druhi dźeń na jene nowe městno ke kumpanju powjedźe, hdźež njeje hłuboka woda a hdźež ſo nam pak jara derje hłuwa. Někotre khodźimy tam jara huſto, ale to jenoź ſ knjeźnu Sſmolerjez, dokelž je knjes kantor hižo ſaſo wotjeł. Pſchipołdnju pſchiźdźemy ſ wulkim apetitom k wobjedu. Tu dóſtanjemy najprjedy polimku a druhe, kaž buchty, wiſchnjowe knedliki, knedliki ſ mjaſom abo druhdy też ſaſo běrny ſ twarohom a ſ butru. Popołdnju du hółzy też buk kopacź, a hoſzy ſebi tak dołho ſ bulom hraja abo dźemy do ſokołownje, hdźež ſwuczujemy a hołzy też, abo dźemy na mjeſiſche wulkéty. Na wulke wulkéty hižo dźemy rano. Tak ſmy byli hižo na Rjźpu. To je jara wulka hora. Jdźe ſo tam ſ parnikom. Na parniku je naſ knjes doktor fotografowaſ a na Rjźpu horjeka też. Fotografije wſchitke dóſtanjemy. S knjeſom kantorom a ſ knjeźnu ſmy na Kołorźinje byli. To je jedyn jara ſtary hród na jenej wulkej horje. Też ſmy někotre raſy na wulkich Lubach pſcheproſcheni byli a też jedyn króć w jenej villi. Wſchudźe běſche khoſej ſ tykanzom. Naſche próſdniny ſu pak bórzy hižo na tónzu. Pryjedy pak, hač domoj pſchiźdźemy, chcemy ſebi wſchitko hiſcheze raz Prahu wobſtaraſ. Na to ſo wſchitko jara wjeſelimy. Hdyž budźemy zaſo doma, chcemy Wam hiſcheze ſto króć tak wjele powjedaś, kaž ſmy Wam hižo piſali.

Na ſuſowidźenje w naſchej lubej ſerbſkej Łužiſy wjeſela ſo:

Herman Schěza ſ Dŕježowa pola Laſa, Martin Bart ſ Brěſynki, Rudi Kaſchpor ſ Brěſynki, Richard Kern ſe Pluſnicy, Wałtaſ Cźeſj ſ Maleſchez, Pawol Kern ſ Pluſnicy, Martin Gorkaſ ſ Brěſynki, Jurij Wiederwaſch ſe Maleſchez, Wałtaſ Kuleſch ſ Maleſchez, Ota Guda ſ Maleſchez, Jan Mikan ſ Maleſchez, Rudi Lipicź ſ Maleſchez, Arnoſcht Melcher ſ Mniſchonza, Wałtaſ Günther ſ Hornjeje Hórki, Richard Schram ſ Małych Debźez, Jan Weikert ſ Mniſchonza, Erich Günther ſ Hornjeje Hórki, Hanka Mjenez ſ Mniſchonza, Hanka Teicherez ſ Mniſchonza, Gertrud Henczez ſ Mniſchonza, Hanka Schrödererz ſ Mniſchonza, Erna Schramez ſ Małych Debźez, Hanka Rjeźez ſ Dźikniſez, Erna Schěźez ſ Hornjeje Hórki, Erna Frenzlez ſ Hornjeje Hórki. Liddy Frenzlez ſ Hornjeje Hórki, Frieda Pětſchkez ſ Hornjeje Hórki.

Přilokp.

S Drježdźan. We nozy ſ ſchwórſkej naſcha polizija na ranje wokoło 1 hodź. wulku a měſchczańſku ſahrodu wobſtupi. We wobdźinaj po nozach ſchelaſki praſkot pſchehywa. Kaž pſchi hońtwje ſo tu polizija poſtupowaſche. Nikomu njebě mózno cźeknjeś. Rakety puſchczachu ſo do powětra, ſo móhli ſpóſnaś, hacź je ſo nětko na ſchtomy wukhował. Take hońtwa bě jara ſajimawa a ſa někotrych jara wohabjaca. Starych a młodych muzſkich ſe wſchelakimi druzinami cźaſowoł ſ cźemnoſeje kćełkow a ſchtomow wuhnachu. Na 200 taſchich ſkanzow a ſtanczkow polizija wuſma. Schtóſy ſo wupokaſachu njemóſeſche, ſchtó a cźeji je, teſo wuſzimu polizija ſobu wſa. K tomu bě cźežke automobile ſkałała. Na nje ſeſadźa 80 muzikow a ſónkow, tółoc druźinu powabje pěſnje wobeſe. S nimi wotźěhe ſ hebi do weſteje hoſpody. Tam lepjenych hiſcheze nadrobniſcho „ſorkrowaſche.“ Pſcheſoł mjeſ lepjennimi nadeźdże někotreho ſwojeho kulig, kotrehoż dawno hižo pytaſche.

* Tydźeńſke mídy dla ſo mnohe wobſtrěžnyk. We jenej wſoſy nad Rhynom bźěſche jenoho dnja dźěłaćeſ ſ dźěła dom. Wóſche runje mído doſtaſ a kaž ſo to huſto na tajkim dnju ſtanje, bźěſche hebi ſe ſwojimi towaršſchemi jedyn pſchiwiſ. Tehodla njebźěſche wón wjacy zyłe pſchi roſnuje, hdyž jeho tamni piczyn wjeczor domoj pſchiwjedźechu. Tuczi chcyhu hnadź hebi ſ nim ſort ſcźinicź abo cźinjaczki to ſe ſtaroſcźe, wo ewfachu jemu mjenujcy jeho liſtowniſu a dachu ju jeho ſonje. Hdyž wón na druhi dźeń rano wotcźiſ, widźeſche, ſo ſamu liſtowniju wjacy nima a po dołhim pſchemyſłowanju pſchiſłuże k temu, ſo je ju ſhubił. Se ſtaroſcźowanjom, ſo je zyły tydźeńſku mſdu ſhubił, bźěſche na lubju a ſo wobwěſnył.

* Wjeſ dyrbi. Pěſi króćkim njenjedrje ſhowachu ſo 6 dźěłaćerjo do jeneje ninoweje khěſi, hdźež mjeſchu ſebi mſtna městna. Tu dyrbi wjeſ hižo khěſi. Drasi dźěłaćerjaſ ſo lohaju ſramiſchtaj a pohluſchtſchaj, druſy ſchtyrjo wotenźdźechu ſe ſtróſkemi.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 15. auguſta 1924.

Kurſy wjeſera w Berlinje:

(Tute kurſy ſu w miliſonach)

Dollar	4190 000	franzoſiſki frank	234 400
jendźelſki punt	19 010 000	cźeſkoſł. króna	125 100
ſchwajzarſki frank	791 000	10 mil. póſł. mark.	77 750

Wjeſ. ſu njeběchu wczera žadne a běchu ſa pomérnje ſnjezenu daś doſtaćź. Hódnota němſkich a nukrajnych pjenjes ſo na nukrajnych burſach ſedma pſchemjeni.

Eſcekowy kurſy běchu pſchi ſpoczatku ſeſłabjene. Powdźeſce ſ Londona njeſwoſkojichu burſu. Połdźiſcho měſejeſche burſa Londońſke jednanja ſaſo ſa bóle nadźije polne. Němſka nóſmſka pożeżonka ſtéj hacź na 760 proz. Na wjeczor ſo wſchak kurſy ſaſo ſeſłabichu, jako Londońſke powdźeſce wo khutnej kriſy pſchi jednanjach powjedachu.

Na **produktowych wikach** ſo wczera wjele njepſchemjeńk. Na amerikańſkich wikach wſchak běchu ſo płacźiſny trochu ſeſłabiłe. Pſcheńca je žadna a tehodła na płacźiſnu jara dźerſi. Mélko ſu najnuſniſche źně a ratał khwile nima, mlócźiś. Rozła bě mjenje žadna a tehodła ſo płacźiſna njepowyſchi. Trochu hinak je we Schleſelſkej. Wot tam rozła do Cźeſkoſłowakeje ſo pſchedawa. Tehodła rozła tu na ſtruczene płacźiſny dźerſi. Jara rjany jeczmjeń ſo pyta a ma horjeſbijace płacźiſny. Nowcho wowſa bě hižo nécſto na wikach. Płacźiſny ſo lódma ſpſchemjeńchu. We muzy ſo ſawczeraſnjchim wjele roſpſcheda. Wczera ſo wiki trochu ſmérowachu. Wotrubky a womjeſchki na płacźiſnu dźerja. Wczera płacźeźe zentnaŕ

w Kamjenzu

pſcheńcy 9—9,25, rozki 7—7 20, jeczmjenja naléćneho 9,50—10, naſymnicho 7 88—8,25, wowſa 8—8,25 ſł. hr.

w Lubiju

pſcheńcy 9—9,30, rozki 7 30—7,60, jeczmjenja na lětneho 9—10, naſymnicho 7,75—8 25, wowſa 7,75—8,15 ſł. hr.

w Barlinje:

pſcheńcy 9,65—9,90, rozki 7—7,30, jeczmjenja 10—10,50, wowſa 7 95—8,45 ſłotych hrinowon.

Wjeſerniſche wiki w Lubiju. Butra kuſ 115 ny., jeja 14, hrihy 80—120 ny.

Wjeſerniſche wiki w Shorjelzu. Buny 15—20, běły kał 10 ny., cźerwjeny 20—25, morchej 15, wiſchnje 20 hacź 25, janſke jahodki 25 ny., hołanſke 30, cźernjonce 25 hacź 30, maſeny 70 ny., kruſchwy 20—40 butra kuſ 95 hacź 100, jeja 14, zgóle 20, běrny 4—5, twaroh 15, turjatka 45, wſcho po punnecze a nowich wjenjezkach, hdźež nicźo druhe pſchiſłopomnjene njeje.

Wjeſerniſche wiki w Shorjelzowiju. Butra 1,70 hacź 2 hr. jeja 13 ny., twaroh 20 ny., howjaſe mjaſo 0,80—0,90, ſłopjaze 1—1,10 hr., ſchmalź 1—1,10, połcź 1,40, wukrany 0,80—0,88, miodwuſchki 1,30—1,60 ſchtuka, ſtare kury 2—3 hr., hołbje 0,70—0,90 hr., ſchcźuki 1,10 hr., ſmaczki 30—40 ny., jabłuka a kruſchwy 10 ny.

Słowinjaze wiki tam. Pſchihnali běchu 1100 proſtaſow a 86 běžakow. Wone płaczachu maſe proſtata 7—11 hr., ſrjenje 11—15 hr., wulke 15—20 hr. Běhati 25—40 hr., ſrjenje 40—60 hr., wulke 60—80 hr.

Wiki wuzitkoweho ſkotu w Leer w ranſchej Frijſiſkej. Pſchihnali běchu 1200 howjadow. Wiki w dobrych boſkach a wyſoko ſuczelenych krowach derje dźěchu. Se ſchparnym ſkotom pak klagachu.

Wyſokoſuczelne krowy,

a dobre dojiſe

1. kaſkoſcze		800—650 hr.
2. kaſkoſcze		450—550 hr.
3. kaſkoſcze		300—400 hr.
próſdnikli	1—2 lětne	100—275 hr.
byli 1. druźiny		400—500 hr.
byli 2. druźiny		200—350 hr.

W rěſu pſchihnidźe zentnaŕ źiweje wahi 20—40 hr. Wowzy 15—25 hr., běhati 15—30 hr., proſtata 8—14 hr.

Na pſchedan:

Krowa, wyſokoſuczelena w Němſtich Paſlizach cźo. 13. — we Sſmochcźańach cźo. 12

Wóz dźěłaźy w Budyſchinje, na Wjeleczańſkej dróſy 261 na prawo.

Kolo hółcźaze w Budyſchinje, na Wjeleczańſkej dróſy 13, delka.

Powſeſtka 200 kop, jubleć Guda w Dazjach cźo. 1.

Kupicź pyta:

Konja, ſrjenjo, Müller w Budyſchinje, lazarettſka broſa 4 delka.

Sſo pytaja:

Maſeſtſy w Kamjenzu, Nordſtr. 24, Hermann Langa.

Pjekarſki k wupomozy Rudolf Wiesjoł w Budyſchinje, na na bohatej hatźy 7.

Murjerjo do Crosta-Adolfowej hěły na ſchulu.

Połza do domu, ſtatſcha hacź 17 lět, Guſtaw Jóhnowa we Dulinju, na ſtarom torhoſcźu.

Sedźeru (Stütze) k 1. 9. ók. radźiczelka Zſchuzyna we Delnjom Hójeſłu.

Płacźiſny na Barliniſkich produktowych wikach.

Lito a wotſjowe ſymje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg płacźiſny po Złotej hrinowje.

	14. 8.	13. 8.		14. 8.	13. 8.
Pſchenźa	193-198	191-196	rzepk. wołuſch	12 00	12,00
rozła	140-146	141-146	poch. melaſka	7,60	6,80
naſk. jeczmjeń	200-210	195-205	ſerabella	8,00-10	8,00-10
nat. jeczmjeń	—	—	ſérnaze truſki	24-24,50	23-24,00
wowſ	159-169	159-169	buny	13-15,50	13-15,00
kukurica (Mais)	—	—	wa'e	14-16,00	14-16,00
pſchenicź. muka	25-28,75	25- 28,25	ſany wołuſch	21-25,00	20-21
rjana muka	21-23,75	21-23,25	módre łupiny	9,00-10	8,00-9
pſchenicź. wotr.	11,00	11,00	olle łupiny	17-18,00	17—18
rjane wotruby	10,70	10,20	ſyno, 50 kg	2,00	0,—0,—
rapź	296-300	290-295	ſ ſwona, rjana	0,50-0 55	0,—0,—
lane ſymjo	390-400	410	„ pſchenicź.	0,50-0,55	0,—0,—
hroch	16-18	16-18	„ wowſna	0,—0,—	0,—0,—
vletuſchki	14,50	14,50	„ jeczma	0,—0,—	0,—0,—

Wjeſne płacźiſny wjeſera

	Złoty po ſtotej hrinowje	w Kamjenzu za 1 zentn.	w Lubiju za 1 zentn.
Pſchenźa		9,00—9,25	9.00—9,30
Rożła		7,00—7,20	7,30—7,60
Jeczmjeń		9,50—10,00	9,00—10,00
Wowſ		7,25—7,50	7,75—8,25
Sſyno		2,50	1,80—2,50
Sſtoma, ſ maſch. młócź.		0,75	0,60—1,20
Sſtoma, ſ ſaſtanju		0,00	
Sſtoma, ſ ruku mlócźena		—	1,60—1,80
Běrny, pola ratarja		2,00—3,25	2,50—3,50
„ hacź na jelesnju		—	—
Butra	kg	4,20—4,40	4,40—4,60
Jeja		0,11—0,12	0,12—0,13
Pſchenicźne wotruby		—	5,25—5,60
Rjane wotruby		—	5,25—5,60
Pſchenicźna muka		—	13,50—14,50
Rjana muka		—	12,00—13,00
Proſata, wulke		14—26	—
„ ſrjenje			—
„ małe			—

Płacźiſny rźeneho ſkotu na Drježdźanſkich ſkotnych wikach.

14. auguſta:

11 wołow, 3 byli, 3 jałowje a krowy, 568 cźelatow, 77 wowzow, 567 ſwini.

Płacźiſny ſa byli, krowy a jałowje: kaž pónḱelu.

cźelata: 1. 62—65, 2. 54—59, 3. 50—52.

wowzy: 2. 40—44, 3. 18—30.

ſwinje: 1. 73—,75 2. 76—78, 3. 66—77, 4. 58—62. 5 55—60.

Hamiske wozjewjenje z Kamjenca.

1. Dokelž je ſo pola jeneho pſa w Hornim Wujeſdźe ſaſo ſtaſzenjeſ wupokaſala, dyrbja ſo w ſcźěhowazych nacźich wſach pſy hacź na dalſche zawěraćź: w Kindźichu, Ruczaju, Jdźkowje, Zurizach, Kaſchezach, Hłupońzu, Nowym Měſcu, Kanczach, Panczizach Kukowic, Khróſćizach, Swinakach, Syhizach, Lejnje, Nuknizu, Cźoſzezach, Wuczkezach a w Małym Woſzyku.

2. Sa wſzy Aſchidoł, Czornezy, Bambruch, Jźjom, Němſke Paſlizy, Jelenjow, Hendrichczy a Lěpkarjezy je ha Jda Ohnmacht w Kamjenzu ſa cźěſkowu żonu poſtajiła.

Studentsko — ludowy swjedźeń w Kulowje!

W Kulowje njeje njedźelu, 17. auguſta, jenoż kermuška, w kótrej wſchitcy wokoło ſo ſchadźuja, ale tež wſchitcy ſ wokoła ſo ſchadźuja. Na tón dźeń ſu ſo wſchitcy ſtudenty ſ Budyſchina a wokoła ſ Kulowa ſ Lubiſcź a Rakez ſ Hrodźiſcźa ſ Rakez ſ Hrodźiſcźa ſ Rakez ſ Hrodźiſcźa ſ

zhromadźiznu. Dokelž chcemy sebi hospodafski wotrjad dale wutworić a chcemy sebi wuhlo a druhe wěcy skazać, prosymy, zo bychu wšitcy prawje z dypkom přišli. Też chcemy wo założeńskim swjedźenju a druhich ważnych wěcach jednać. Wo prawje bohaty a dypkowny wopyt prosy

předsydstwo.

Dowěrnicy chcyli swoje sobustawy wosebje přeprosyć.

Sokolskim Jednotam. Prošu bratrow starostow a načolnikow, zo bychu na zlět do Poršic, 17. augusta, někotrych bratrow póslali, kotříž móhli tam sobu zwučować, z tyčemi a Boleslawski, hdyž sym hižo nawušił. Dweju zwučowarjow pak dyrbi kóžda Jednota póslać. Tyče sobu přinjesć. Nazdar.

Bart, zwjazkowy načolnik.

Serbskim towařstwam! Studentsko — ludowy swjedźeń w Kulowje njedźelu, 17. 8. Wšě serbske towařstwa wosady a ze susodnych wosadow přeprošujemy nanajwutrobnišo. Zwjazk łuž. serbskeje młodźiny

hł. st. Riota.

Lubi towařšojo! Po so tak derje poradźenej lětušej skhadź. chcemy my sobustawy zwjazka so hišće raz w tutych prózdninach zešć. Kóždy zwjazkař njech do Kulowa njedźelu, 17. 8. přińdźe. Zwjazk postara so za wšitko, nikoho njech to njewottraši, zo nima

po skhadź. srědkow. Zwjazkarjo přińdźće tam w 2 hod.

Hłowny starši J. K. Riota.

Tow. knježnow w Khrósćicach ma njedźelu, 24. 8. swój założeński swjedźeń a domkhowanku z dźiwadłom, deklamacijemi a rejku. Započatk 1/27 hodź.

pola Wjeńkeo.

Jednota „Sokoł“ w Delnim Wujezdźe ma sobotu, 16. t. m. zwučowanje.

Načolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodafski dźěl: Arnošt Bart, w Brězowcy, — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Wulke wosebite wupředawanje serbskich drastowych wěcow.

Žiđźane šórcuđki we wšelakich mustrach. Tuta hódnosć je we wuwjedźenju a přez wosebite barbjeńske wašnje kaž też přez krasne skutkowanje barbow bjeze wšoje konkurrency. **(Samsne předawanje za cyłu Němsku.)**

Muslinowe rubišća w 15 wšelak. mustrach, wołmjane rubišća z krasnymi wušiwanjemi, wołmjane sukujowe tkaniny w njedosćehnjenych rjanych hódnosćach.

Moje nizke płaćizny a dobre hódnosće su puć rubace.

Dla mojeho wulkeho wobkhodneho powjeśćeńskeho twara přinjesu wulke zbytkne dźělby (z dźěla naprošene) po směšnje tunich płaćiznach na předań.

Kupcy, kiž maja ke mni wjacy haŏ 6 km puća, dostanu dar. Kruće, sprawne posłuženje, žane nuzowanje ke kupjenju.

Założeny 1868. **Welsec kupny dom w Kulowje** Telefon čo. 12.

Najwjetši specialny dom za Serbow.

Studentsko-ludowy swjedźeń

w „Němskej khěži“ w **Kulowje**

njedźelu, 17. augusta, započatk w 7 hodź.

Wšěch lubych Serbow přeprošuje wutrobnje

Zwjazk łuž. serbskeje stud. młodźiny.

(Bliše hlej nutřka w Nowinach.)

1. założeński swjedźeń Jednoty „Sokoł“ w Poršicach

njedźelu, 17. augusta 1924.

Porjad:

1/2 1—1/2 2 hodź.: Powitanje sokolskich Jednotow
1/2 2—2 „ Zestupanje do ćaha
w 2 „ Ćah na swjedźeńsku łuku
wot 1/2 3 „ Předwjedźenja sok. zwučowanja
wot 7 „ Reje we wjesnym hosćencu.

Wšitke sokolske Jednoty kaž też wšitcy Serbjo so wutrobnje přeprošuja.

Na zdar! **Swjedźeński wubjerk.**

Hosćenc „Tŕoch Lilijow“ w Radworju

Njedźelu, 17. augusta wot 4 hodź.

žnjowy swjedźeń z rejemi.

Přećelnje přeprošujetaj

zwud. Delankowa a dźowka.

Kisało k nakładźenju

najlěpšeje hódnosće

litr po **30 pj.**

poruča

Jan Teutscher

na kamjeńtnej hasy 33.

Pisanske blida, drastowe khamory,

loža z matrocami a bjez nich, kuchinje, wšě polsirowane meble předawa po přihódnych płaćeńskich wuměnjenjach

Despring na Mužakowskej drózy 4. Zane klamy.

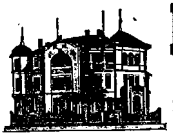

Korla Neumann

tobakowa wulkowikowarnja

na zadnej wohatej hasy

pódla hosćenca „Fuchsbau“

poruča

cigary, cigarety, kurjeńske, žwańske a porskace tobaki

po wšěch płaćiznach.

Najlěpša kupowańnja za zasopředawarjow.

Zadanjamy pjenjezy w tukhwilu wot

15 — 20 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Měsće My też?

so nětko zaso **meble,** kaž też **mužace a žonjace drasty** atd., kiž móžeše hnydom po napłaćenju wotewzać, pola firmy

Carl Horn nasl.

w Budyšinje na hłownym torhošću, nutřkhód na jerjowej hasy 2, dostanjeće?

Paleny kofej syry kofej

we wubranych najlěpšich hódnosćach a wšelakich měšenjach poruča jako wosebitosć

Karl Nowak nasl.

Alfred Heumann

na šitnej hasy 10. Telefon 744.

Hwěžkowy cwjern

4 hlěžki po 10 pj., w kartonach tuńšo za wikowarjow a wokolonošerjow jara přihódne **mašinski cwjern a přišiwańske předźeno** najtuńšo, tak dołho haŏ skład dosahe

Krause,

na serbskej hasy 1, II.

Gardiny

wšeje družiny

wokny katun tunjo

w Budyšinje

na zwonkownej lawkach hasy.

Zony

Poručam swój wulki skład pischepaslow, měšacžnych a pischepadowych powjasow, podpołožkow.

Steju rad k radźe.

Wagnerowa w Budyšinje

pódla schuleršiim mrotami čo. 9.

Dla prjeććehnjenja

so **njedźelu, 24. augusta,** pop. w 3 hodź.

w Zdźeri čo. 17 pola Kluksa na přesadźowanje předawa:

17 derje wobsadźenych **kołćow,**
2 kozy, 6 kur,
9 rm palneho drjewa
a druhe wěcy.

Pócły móža so kóždy čas wobhladać.

Kobła

k płahowanju (lišak) 10 lětna a 3 měsacy stare

zrěbjo

je na předań

w Rakojdach čo. 17.

Młody wowčerski pos

hodźi so za strażowarja, je wobstajnosćow dla na předań

na Lotzeskej drózy 1.

MERSINSKY Časniki

Wobućowy dom A. Pech

na bohatej hasy 10

poskića Wam při kupowanju wobuća **najwjetše lěpšiny**

Najlěpše hódnosće najtuńšo :-: Wuporjedźenja wobuća

Wulke wupisanje myta

tola bjez darmotnych darow a bjez wulosowanja.

Kóždy dobudźe

njedźiwajcy teho wulke nalutowanja při kupowanju **Wupiškemoj dźensa naju znate kurjeńske tobaki po cyle tunich płaćiznach.** Zadyn čapor, ale čerstwje zhotowjena twora. Jenož samsneje fabrikacije dla tak tunja.

Zasopředawarjo dostawaju po poniženych płaćiznach

Reklamowe předawanje

Někotre družiny jenoć tak dołho haŏ skład dosaha

Wobkedźuje nan wukładne wokno	šek, rěz., žołty, pak. čisty zamóršk	50 gr.	15 pj.
	šek, rěz., běły	„ „ 50	„ 20 „
	Krauser, čěmny	„ „ 50	„ 20 „
	Bremenskerjapiki, rěz.	„ „ 100	„ 25 „
	hrnby rězany	„ „ 100	„ 35 „
	cigaretowy tobak	„ „ 50	„ 40 „
	Krauser, jasny	„ „ 100	„ 50 „
	Brem. rjapiki, njerěz.	„ „ 1/4 punta	50 „
	Brem. rjapiki, rězane	„ „ 1/4 „	60 „
	srčnjo rěz., ff. Virg. měšenje	„ „ 1/4 „	75 „

Richter & Hultsch

w Budyšinje **na šulerskej hasy 6.**

Wulki transport rańšopruskich wysokosućelnych kruwow

mjez nimi **dobre čehniwe kruwy,** ma płaćizny hódno na předań

Jan Čepica w Budyšinje.

Rězny skót zaměnjam.

Ia jědźna margarina

jenož **54** pj.

połć, šmalc, howjazy łoj, kokosowy tuk

po najtuńšej dnjowej płaćiznje.

Ia khěžorsko-wućahowa muka

(moja wosebitosć) 5-puntowski měšk jenož **95** pj.

Ia jědźne šokolady

wurjadnje tunjo, 7 taflow mjehkeje (Schmelz) jena 50 g, jenož **1,00** hr.

Zasopředawarjo, dróhowi wikowarjo a hermanscy pučowacy dostanu po fabrikskich płaćiznach.

Z dobom na to pokažu, zo sym z dźensnišim dnjom **wulki komisijski skład firmy Britze a synow w Budyšinje**

čerwjenych, běłych, Moselskich, sadowych a płodowych winow

přewzał.

Kofejowy skład

Ericha Eckhardta w Budyšinje

na róžowej hasy 6. Telefon 1069.

Nawěstki přinjesu wužiłk!

tacžahnyć. Klobuk pokoj nětk 1—2 hodźinje do cźmoweje jsmy, hdyž žu jón se schwablowym prochom poščypak. Prách dyrbiśch se žuchej, běłej lapku do ftomy ſatrěć. Pokakuja žo hišćcze blaki, dyrbiśch Marſeillſke mydło ſ mokrej ſlonelowej lapku na tute městno ſarhowacź. Sły-li klobuk na tajke waſchnje pſchirawnik, wopkot jón ſ liwſej wodu. Pſchi žuſchenju ma žo na to kedźbowacź, ſo wobkuk runje leži.

Kak inicja žo mole?

Schłóž cźge molam pſchikłuv do draſtowych khamorow a kſchinjow njemóžne ſcźinicź, njech do nich ſchcźěpki kuczowe abo kuczowe drjewo kładże. Tohorunja wotdźeržuja je lewanczikowe twórki (Lavendelblätter), do kotrychž žu herlizu (Waldmeiſter) měſchała, konopjowe liſeſchći (Hanfſtengel) a tobakowe łopjena. Najſtarſchi a najlěpſchi ſrědk pak drje je thamory wupróſnicź a w létnym cźaſu ſe ſchwablom wukuricź. Mjes tym maſch wobleki wonkach na ſtónzu wupowěſnuch a wunlepacź. Tołſame cźini žo ſ połſtrowantzmi meblami. Najnowiſche naihonjenje je, ſo mole na žoltu a też ſelenu barbjenu wotmu njeńu. Dale žo wupokaſa, ſo žoltowarbowita macźiſlna (gelber Farbſtoff) mole wotdźerżuje. Jako dobry ſrědk wukaſaja präparat „Eulan“ wot Firmy Bayer & Co., w Leverkuſen pola Kólna. S roſpuſchcźenjom tuteje macźiſlny potrjepy mobleſi, do kotrychž potom žana mola wjazy njepſchińdże. Pſchi wotmjanych wězach, liž žo plokaju, traje ſchkit jenoż nětkotre njedźele. Wokmjone twory a pſchedźenja bodźa žo na tute waſchnje ſchkitacź.

Skotarſtwo.

Dobry ſrědk pſche pokhromu a ſchlintawu.

Jedyn ſerbſki bur wukaſuje nam tónle ſrědk. Na litr wody wſmi jedźnu łžicu ſalpeteroweje kiſelinu (Salpeterſäure). Je-li žo pokhroma pokaſuje, wumuj ſ telej wodu ſkoczeczu hubu. Sdamo hdyž žo pucherje na wumjenjach pokaſowachu, wotmuńcze ſ telej wodu pucherje hnydom ſaczeri. Pſchede wſchém dyrbi žo wulběhnyć, ſo dyrbi žo tónle ſrědk hnydom pſchi ſpoczatku nakoławacź. Potom wón wěſeſe ſkutkuje. Pokhroma žo bjes ſtéda ſtudi. Też ſe ſcźelwki, kož ſmjetanje wumłanje. Potom ſmě žo też proſetam tak wuhojeneje kruwy mloko bjes wotwarjenja lidacź.

Sdźělił nam k. kubleř H. M. ſ R.

Sdwinjaza najlěpſcha ſtaroba k plahowanju.

Prakniſy plahowarjo praja, ſo ſwinjo, kiž dyrbi žo pſchipuſchcźicź, njeſmje młodſche hacź 8 měſazow bycź. Lěpje pak je, hdyž žu ſwinje lěto ſtaru, prjedy hacź žo prěni krócź pſchipuſchcźeja. Wono je žo huſto wobkedźbowało, ſo je potomniſtwo pſchesahe pſchipuſchcźenych ſwinji jara hubjene. Tak běchu proſzata wot boroſcźenych ranzow po 9 měſazach 50% cźeſcźe hacź proſzata młódſcźich ranzow. Ranza, kiž je pſcheſahe ſuproſchna, je cźaſ jeje ſiwjenja k p'ahowanju njekhmana. Wjele ſtrowych a twjerdych proſzatow tajka njeſmeje. Też je ſo naſtoniło, ſo njeſmědźa ſo ranze k plahowanju pſchejaraa ſ kukuricu a ſ druhim ſornom kormicź, ſłuhja pſches ſo ſwoju khmanoſcź k plahowanju.

Wſchelake napraſchowanja na redakziju.

1. Napraſchenje. Mam dwě wiſchinje, kotrejž w łóńdym naležu jara rjenje kźejetaj. Narośtu pak mało wiſchni, kotrejž bórſy wotemrěja a wotpadaja. Też jenu ſlowźinu mam, pola kotrejž tośame wobkedźbuju. Schto hodźi žo pſchecźiwo tomu cźinicź? G. we H.

Wotmokwa. Wotkub' njehodźi žo wina wotpabanja wiſchnjow ſpóſnacź. Jeli ſo ſ wiſchnjemi też kónckſi hełožłow žobu wotemrěju, je to Monila thorhojcź. Wotrěſaj wotemrěte hałožki a hwal je. Wiſchnje mója też wotpadacź, jeli ſo ſchtom doſcź zurobу nima, a jeli je prawje ſuchi cźaſ. Też ſłowcźiny lubuja wjele wkodi. Wyſche toho ſu druhdy mjes dobrej druſtnu też nětkotre ſchpotne noſchaſi pódła. Tu pomha jenoż ſcźěpjenje ſ płódniſchej druſtnu. R. Z.

2. Napraſchenje. Moje runkliy (ſtymjeſchka) běchu jara derje ſetbahłoſe. Po nětkotrym cźaſu pak počcźachu lorjenje ſkhnyć a łopjena ſo žołcźicź. Słónczanje zule wotemrěcźu. Hnojił žym ſ nětchto kalijom a ſym też hródźny hnój ſaworak. Dale namjetach hiſchcźe nětchto kaliamonialpetra a to hnydom po wuſuhnje. Na cźim wóże to leżecź? Tu pſchipóſcźelu nětchto rěpkow k pſchepytanju. J. we S.

Wotmokwa. Nam pſchipódłane rěpki njemějachu žane ſnamjenja nětkeje thorojcźe. Wina wotemrěcźa je najſterje we hnojenju pytacź. Dokelž nam njeſdźělicźe, kelko icźe hnojidła mjetali, wobſteji nětka móżnoſcź, ſo žu wſcźe runkliy pſcheſtużlnehо hnojenja a wulkeje cźopkoty dla wotemrěte.

3. Napraſchenje. Moja kruwa měſeſche w dezembru cźelo. Bych ju rad ſaſzu pſchipuſchcźił. Byrnjež je młoda, ſo tola hacź do dźeńſnjcźeho dnja njeje łócźiła. Wubjeży (Ausfluſſe) njejſym pytnył, też je hewak ſkrowa. Schto móju cźiniccź, ſo by ſo kruwa ſaſzo łócźiła? J. P. we Br.

Wotmokwa. Kócźenje wuwoſtanje ſ cźaſkami pſches hubjene pizowanje, pſchewjele dźěła, thorofcź, ſymiju, byrnjež je hewak k pſchitporjenju thmano. Ale tole pola waſchej kruwy njetrjechi. Jako neſtork ke łócźenju bych wam ſcźěkowace radźił. Směſchcźeſcźe 1 gr Lětakſkeho puchecka (Spaniſche Fliege), 1 gr roſmlětnch nalikow, 2 gr ſchpaniſkeho popjera, 2 gr jawronzowych ſornjatkow (Wacholder), 6 gr ſonopowej muczki (Senfmehl), 3 gr lanej muczki. To podawaj kruwje w jenej hodźinje na dwaj raſy.

Druhi ſrědk je tón: 25 gr jelenjoweho rucza (Hirſchbrunſt), 5 gr zimta, 5 gr ingwera, 5 gr popjera. Połoźaj dawaj rano, druhu wjecźor. Lětakſki puchcek je jara ſtraſchny. Podawa žo wjazy hacź 2 gr, naſtanje lohko hroſne ſahorjenje (Entzündung). Huſto dozpiéze ſwój ſamér też ſ krwiſkami. Jeli je pſchejara kormjeno, dojcźe žo jej huſto pſcheběhacź. Dr. Cź.

Napraſchenje. Moja koſa měſeſche dwě mortwej łóſleciź. Jene leżeſche rano pódła njeje. Te druhe běſche jenoż thwilku žiwe. Dhdź rano koſu podejich, dawaſche 1½ litra mloka. Wot toho dnja ſem dawa pak jenoż ſa zydy dźen mału bornyckk. Kak bych to móhła wotſtronicź? H. B. w Sd.

Wotmokwa. So koſy mało mloka dawaju, może wſchelake pſchicźiny měcź. S rědka hodźi žo dopokaſacź, ſchto je na tom wina. Koſy dyrbja žo mlokocźeriace ſrědki podawacź a to: Kopriza (Fenchel), wódna kopriza (Waſſerfenchel), korica, (Koriander), korwjeda (Kümmel), kopr (Anis), poprik (Dill), jawronzowe jahodki a to měſchane ſe ſtrabikowym ſyricźnikom (Goldſchwefel), ſyricźom (Schwefel), ſtrabikom (Spießglanz), a kuchiniſkej ſołu. Nimo toho piza łaž polecze, ſchlopotka (Schlempe), ſkoźiſſna (Biertreber) ab. Koſy, kiž maja prěnje tóſto, dyrbja žo huſto dejicź. 1. Strabikowy ſyricźnik 0,50 gr, kopriza abo poprik 3,75 gr, jawronzowe jahodki 3,75 gr. To dawa žo ſa dźeń dwójzu abo tróju. 2. Sſyrik 2,5—3,75 gr, wódna kopriza 3,75—5 gr. Tute wězu dawaj we kopriznym ſelu (Fenchelтee) dwójzy abo tróju ſa dźeń. 3. Sſyrikowy ſtrabik (Schwefelſpießglanz) 3,75 gr, kopriza abo kopr 7,5 gr. Dawa žo dwójzy abo tróju ſa dźeń. Dr. R.

Napraſchowanje. Moja 4 létna kruwa pſchezo laſchuje. Je pſched létom na ſuchocźinu icźepjena. Kuſchi a ſuchi kaſchel, wotpytuje žo po nětkotrych hodźinach junu abo dwójzu. Kruwa je po prěnim cźeleſcźu a njewoſtanje wjazy. Zroſce a dawanje mlóka ſtaj normalnej. Mězlimy ſebi, ſo je na pſches druhu natykła, kiž měſeſche ſamźiny kaſchel. Tutu dyrbjachmy doreſacź. Schto pomha pſchecźiwo tomu? F. K. w W.

Wotmokwa. Kaſchel naſtanje pſchi ſahorenju nadelka (Kehlkopf) abo bychlawki (Luftröhre). Tehodla je cźeſcźo projtej, ſ cźeho kaſchel wuthodźa. Najſterje ma Waſcha kruwa ſuchocźinu. So njebuſchcźe ſchkodowali, radźu Wam, žo na lékarja wobroczicź. Pſchiſlamkcźe žo wot ſtata pſchipóſnatemu towarſtwu k ſnicźenju ſuchocźiny (Tuberkuloſe Tilgungverfahren). Macźe potom weſtoſcź, ſo doſtanjeźe kruwu ſapkacźenu, je-li na ſuchocźinu thoruje. Dr. Cź.

Příloha k Serbskim Nowinam.

Sahrodniſtwo.

Schcźěpjenje cźernjowych rózow.

(S wobraſami.)

Se žniſcźom je tón měſzaz pſchiſchoł, w kotrymž mamy žo ſe ſchcźěpjenjom cźernjowych rózow ſaběracź. Jeli ſmy ſnadź prawy cźaſ k ſchcźěpjenju ſ cźerjatym wóczkom (treibendes Auge) ſkrabżili, nam to tola wicźo njeſchłodźi, dokelž je tute ſchcźěpjenje ſwojeho njewěſteho wulkoda dla njeſpułchcźemne. Schcźěpjenje na drémote wóczko (ſchlafendes Auge) ma wſelcźe wuhladu ſymu pſchetracź a njerozbżěli ſo w pſchichodnym lécźe w niczim wot ſchcźěpjeńkow na cźerjoge wóczko.

Schcźěpjenje ale okulowanje ſtanje žo ſ okulowańſkim nożikom (1. wobras). Na nożowym thribjecźe namaka žo pſchi-

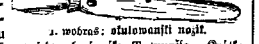

1. wobras: okulowański nożik.

prawa k wuſdźěhnjenju ſtory, do kotrejž žo prjedy kacźanſke T wurěſa. Krótko

2. wobras.

3. wobras.

4. wobras.

pſched ſchcźěpjenjom wurěſaja ſo dobre wóczka (Edelreiſer), (2. wobras). Łopjeńka ſu wotſtronja, tak ſo jenoż kama ſchiſcźka pſchi ſchcźěpku woſtanje. Na kładkim miejoſitym měſinje ſchtomika abo keſka, kiž dyrbi žo ſchcźěpjecź, ma žo te hižo ſpomnjene T wurěſnuc (3. wobras). Najprjedy rěſnje žo horjeka prěki, potom w ſrjedźa ſmuha a to hacź na twjerde drjewo. Nětk poſběhnje žo kedźbliwje

6. wobras.

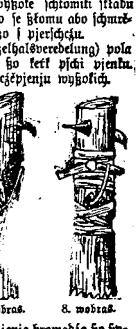

7. wobras.

8. wobras.

ſtora na woběmaj bokomaj dele pokaſowazeho rěſnjenja. Na to pſchimnje žo ſchcźěpk (Edelreis) pſchi wjerſchku ſ palzom, a prěnim porſtom. Móż žo 1 cm ſpodu wócźka ſaſadźi a ſchlehjerdła ſkorb žo ſ nětchto drjewom wotpacźi. Tuta ſchlehjerdła pſcherěſnje žo nětkaſi 1 cm wyſchcźe wócźka. Woko ma nětk napohlad jako na 4. wobrafu. Potom pſchimnje žo kedźbliwje pſchi ſchiſchay a ma žo wot horjeka do teje roſpróteje dźěry (5. wobras) ſunnyć. Pſchi tym njech žo na to kedźbuje, ſo ſtaj horny wurěſk wócźka a prěkrěnjenje na ſchtomiku abo keſku. Liž žo ſchcźěpi, jenak ſchěrokej (6. wobras). Wſcho ſkromadźe ſkowaje žo ſ łyku (Baſt). Wócźko dyrbi pſchi tym ſwobodne woſtacź (7. wobras). Wobźebje te prěkſcherěſanje ma ſo derje ſawjaiacź. Maſanje ſ wóſkom (Baumwachs) njeje trébne. Je wócźko pſchiroſtko, ſchtož na lokkim wotkemjenju łopjeſchkowoje ſchiſchki pytnjeſch, potom roſrěſnje žo ſawobalka (Baſtverband) na druhim boku ſchtomika.

Tak woſchcźěpjene wyſkoke a pokwyſkoke ſchtomiki ſkłabu žo naſymu ſ ſemi. Sdónk wobwoje žo je ſtomu abo ſchmerkowymi hakuſami, wjerſchk ſawobdźeje žo ſ pjerſchcźu.

Pſchi ſchcźěpjenju na pjeńć (Wurzelhalsveredelung) pola niſkich rózow (Buſchroſen) wucźiſcźi žo kekk pſchi pjenku. Wſcho druhe ma žo tak jako pſchi ſchcźěpjenju wyſokich.

Jako najthmańſcha druźina k wuſchcźěpjenju je žo tak mjenowana „Rosa canina“ wupokaſała. Tuta hodźi žo je ſtymjenjow cźahnyć.

Też dźiwniki (Wildlinge) i lěka žo k tomu hodźa. Se ſtymjenja dobyte maju ſwjetſcha wjazy nitkatych koruſchelow. Lěpſche pak žu dźiwniki. K plahowanju dźiwnikow ſe ſtymjenja hromodźa žo ſtymjeńſtne ſchpjenki (Hagebutten) dźiwnich rózow. Sdymjencźka ſ tutych thowaju žo najlěpje w mokrem pěſku pſches ſymu.

Dokelž ſtymjo w prěnim lécźe jara njeſtajnje ſtudża, je

koje, ktyż go zyle léto w ćudobju ſ mokrem pěſkom 1/2 abo 1/4 w hłuboko w semi khowa. Sahe w nałéćju pſchichodneho léta wuſſiwna go tute ſtymjo. Tak ruće hacź maju ſtradźenći 2. abo 3. łopjeſchko, go tute wuſtrikom. Potom go ſtradźenći 30—40 cm wot go ſdalene ſadźeja. Naſtymſke wuſſiwanje go my chozeje ſchkody dla naſlépje woſtaji.

Rjedźi dyrbja ſo huſto wupleć, tak dołho hacź njeſu ſadźenki (Pflonzen) huſto khromadźe ſroſtili. Wſoćk ſo wot ſadźenkow nječo njeſmé. Naſymu tierzeho léta wurtja ſo ſadźenki. Wſoćke ſłabe prućiłi pjeńćka dyrbja ſo wyſchſche korjenjow wurězać. Jenoż naiſwłnićhi woſtaje ſtejo. Też tutón wotrěſnje ſo we 1,50—2 m wyſokoſći. Móże ſo potom k pławowanju wyſokich abo pokwyſkoćich rózow wuſtiwać. Wot tuteho prućika ſo wſchě ćerne wetſtronja. Nékt pokozi ſo do ſemje a woſtanje tu pſches zymu. W nałéćju wurtuje ſo ſaſo ſe ſemje, najlépje pſchi ſamróćenym wjedrje. W léće móże ſo hižo k ſchćěpjenju na drémaze wóćko (ſchloſſendes Auge) wuſiwać. Se ſchćěpjenjom na zéćiaze wóćko (treibendes Auge) ſo lépje hiſchće jene léto wotcakanje.

Schćěpjenje na drémoze wóćko je na kóždy nad lépſche a wužitniſche.

Pſerſinarſtwo.

Sajédojſczenje kur ſe ſzeln a ſporuſchkom (Mutterkorn)

Huſcźiſcho hacź ſebi człowjek myſli, ſajédojcźa ſo kuru ſe ſzelu. K ſajédojſczenju doſahnu hižo mózne ſzelne wotpadanki ſ kuchinje. Schłódniſche ſu hiſchće jhtki jerjow, jerjowa a ſzélſinowa jućha (Pökellake). Wosébje tute ſu ſchłódna, hdyż je ſkalna ſzel abo ſalpeter we njej. Runje ſkalna ſzel je ſtraſchny jéd. Kury a też druhi domjazy ſtót lubuje ſzól a zerje rad tajke wézy, w kotrychž ſo ſzól namaka. Tuż njech ſo tajke wotpadanki tak woſtronja, ſo je kury njenamakaja. Se ſzelu ſajédojſczenym kurom chże ſo nimoměry picź. Na to wuſchcźeja wodźanu źidlanu ſe wócźnicźa blunacź. Wébaja kaź bychu pjanе byłe a njemóża kchidła a nohi hibacź. Sernicźka we wóćku ſo powjetſcha, cźéſći dych pſchipowjeda bórzy pſchichchodźazu ſmjerć. Sſmjerć pſchichodźe bórſy, jeli ſo ho zana pomoz njepodawa. Najrjazy pomha, kurom tak wjele wody dawacź, hacź móża picź. Nékchto rikiniſoweho wolića ſtukuje tehorunja derje. K wożiwjenju wutrobu podawa ſo najlépje ſoľny khoſej.

Mjenje ſajédojcźa ſo kury ſe ſporuſchkom (Mutterkorn). Stanje ſo jenoż tam, hdźež ſo kurom rożla podawa, abo hdźež rożku namakaju. Sporuſchk je cźorne podołhoſte rożkowe ſorno, na kotrymž jara jédojty hribik roſcźe. Spożeraju kury tute wuſk cźorne ſorno, ſkorza bórzy. Pſchi tym pokazuja ſo dwě druzinje ſajédojcźenja jena akutna (nahła) a druha chronitſka (naćźáhna). Pſchi nahłym ſajédojcźenju wócźnu kury bluwacź, ſłény a jehłi jim ſ pyſka béża, dale jich ſidlawa a ſawjercźenje ſłabi. Nékotre njemóża wjazy ſtawy hibacź.

Pſchi naczáhnym (chroniſkim) ſajédojcźenju, kiž pſches źranje małeho dźéla ſornow naſtanje, pokazuje ſo ſymny woheń (trockener Brand). Kurom wotemréja paźy a hriebjenje (Kämme) a ikénczenje wotpadnu. Kaćkam wotpadnu płymne łóźki (Schwimmhäute). Skhorjenym dawaju ſo taninowe pile (0,05 hacź 0,10), morfium abo opium (0,03—0,05).

Pſchi ſajédojcźenju nich ſo hnydom pomoz podawa. Ale pomhacź może jenoż tón, kiž ſnamjenja ſajédojcźenja tez prawje pózнaje.

Kaź ſadźéwa ſo kurom pſchekéćanje płokow?

Wjele mjeńmja naczinja kury, hdyż pſches płoty do ſahrodow léćaju. Huſto naſtanje pſches to ſurowe njepſchećelſtwo mjes naſlépſchimi ſuſodami. Runje w naléćju pſchekéćuja kury radu płoty, dokeł ſwonka wjele ſrenamakaju. Tola temu ſo hodźi ſadźéwacź. Jara dobre ſu kſchélowe ſpinadła, kiž létanje znjemóźnja. S nimi wulutuje ſo wjele pjenjes, dokeł ſo potom njetrjebaju grotowe płoty tak wyſoke cźiniéź. Spinadła ſu tenke potom ſchkódne, hdyż kury pſcheć rubjeźnymi ptakami a ſwérikami cźékaju. Tehorunja ma ſo pſchi pſchirěſanju łopakow. Njećkaſch tute grébki nałożowacź, dyrbiſch wyſoke płoty ſtajéć. Wyſche wócźkowneho grotu maju ſo hiſchće 2 abo 3 grotowe nicze na kjeſki pſchikepacź. Sphtaja kury wócźkowy grot pſchekeléćiacź, ſtorcźa ſo do wyſche ſcźeźnjennych nicźow a padnu ſaſo do ſadu. Jara ſrébka budźe kokoſch tajſi njepodrażeny poſtyt k druhemu raſzi woſtajetowacź. Wazne je, ſo ſu nicźe tak cźeńke abo ſłaby, ſo je kury njeſwóſnaju. Najlépo ſo pſchekéćanju ſadźéwa, hdyż taiku druźinu płaſtiſch, ſtrowu a ſpjetu derje deji. Mjes tym, ſo je ſarabela pſchipódła wurjadny ſeleny hnój.

Wosébje na kruchach, na kotrež cźaſ běrny płohoracź ſo derje hodźi. Naſymu ju woſtawjaſch tak dołho hacź dźe, naléto tak ruće hacź ſemja woſtaje ju ſaworaj a pſchidaj, jeli ſo je trjeba na jutro wokoło 50 zent. hróbjnicho hnoja. Tola niż pſchemjele to je zyle bjes wužitka. Pſchi ſaworanju ſerdele ma ſo wobłhebźbowacź ſo dyrbi ſo wona halle naléto niż naſymu kaź tak huſto ſo ſtanje ſaworacź. Naſymu ſaworana ſarabela ſo jenoż w ſymje pſches wſchelke deſchćikki a wody wot roſtateho ſněja wuplaka a ſo tak jeje zyły dużyć (Stiffſtoff) ſhubi. Tole njech ſebi łóźdy ratar, kiž ras ſ ſelenym hnojom hnoji, ſpomnjatkuje. Wużyj ju w ſoźnym naléćje do mſodeho ſita a ſomlócź ju, hdyż ſito wtóćiſchi ſybu. Na kurz trjeboj wokoło 35—40 puntow. Pſchi prénjoſtym raſu njebudźe ſo ſarabela tak proſwe porodźićź, ſchtoż na tym leji, ſo w roli hiſchćeje doſcź batterijow njeſtu. We druhim léćje pak budźe ſo ſarabela wurjadnje derje poradźićź. Powſchitkownje pſchinjeſu ſarabela wjeći wużiit hacź kołodźi (knörrich) kotryž je wſchak debra dójna piza ale pola nimcow ſtéry wo łuźyk a phoſphor wurubi. (Stiſtſtoff und Phosphorſäureräuber). Natarjam móże ſo jenoż ſ popytam ſ ſarabelu radźićź. Spitaczéł tuteho naſtawka je pola běrnow hižo w prenjim léćje wurſadny wużiit méć.

Kaltjowa ſól k ſnjeźenju pjanki.

Pſches nałożowanje 40 prozentoweje kaliſoweje ſele njeſnicźi ſo jenoż njerodź a pjenka, ale roſtlinom podawa ſo wažne wuſk ſ poſtžnjenju. Sésół ſo reſpuſcźéći, hdyż ſo do 100 litrow wody 20—30 kg kaliſoweje ſele do. 200—400 litrow tuteje méſchenzy dołaha ſa 1 ha (3,65 łóźza). To ſo po ſonjerodźenju pola ſłožuje. Se ſyłowu ſo tutón roſtmer (Löſung) na ſuchu pjan'u wuſtyka, najſmanſcho pſchi cźichim wjedrje. Pjenka, mjenujzy w óbniſchćeźo a wólny żonop (Heiderich, Ackerſenf), ſo wiſcze ſniceźi. Zito pſchi tym njeceźerpi. Rjoba a beſćkaj wuſbyłk pomjeńſcha. Ma ſo na to ſedźbowacź, ſo ſo roſtwor pjazy jenak podawo, niż jenej roſtlinje wjaz. Kóżdy rotaŕ dyrbjał ſ 40 prozentowym kaliſom pospytacź, je-li njeje hiſchćeji cźiniéź. Kuſpěch je cźim dźakniſchi, dokeł ſo njerodź ſłubi a póda trébneho wutka dóſtanje.

Dom a kuchina.

Kak ſpóſnajeſch ſtarobu knrjazych jeźi?

120 gramow kuchiáſſeje ſele (Speiſeſalz) rozpuſcźi ſo do 1 litra wody. Do njeje puſcźeźi ſo jejo. Je jejo zule cźerſtwe, padnje hnydom na dno ſudobja dele. Je wot ſandźeneho dnja, njedopi dno. Je nékotre dny ſtare, płuwa ſ wjercha. Starſche je a wyſchſche hlada ſ wody won.

Jeja w butlanzy.

100 gramow poſcźa roſtraj do ſchwjerczow. Te w pónoſcźazy wuſchkrěj. K tomu pſchidaj łuſt butru, tak wulki jaź worjech. Staj wobaj ſbrunjenej, pſchidaj hiſchćeje jenu roſtratu zyblu. Nékt wſcho khromadźe thwilku praji. Potom do toho 2 abo 3 jédźne łźiźy muki ſtyrń. Dale pſchiliji na 1/2 litra butſanki. Wſcho derje pſcheraſ; mjes tym wopytuj, hacź je doſcź ſelene a popryjowane. Nékt ſeſchwihaj jejowy bélk (Eiweiß) ſ ſněhjej, tuntu wſmi ſ wóhnja a bélk ſ meſchowu do tunk roſwjerćź. Napoſledk roſwjercź jejowy cźwork (Eigelb) w ſchli, do kotrejž tunku pſchiméſchaj. Do pónoje ſ tunku ſkładj nétko twjerdje ſwarjene jeja, wobélene a na pok roſtrakte. — Chźeſch-li tunku hiſchćeje lépſchu méć, ſtyrń do njeje néſchto twjerdeho roſdrjebjeneho twaroźka. Tutu pomérnje tnnju jukchu ſebi muźjay rad ſłodźeć baja: Wona doſahnje ſa nétkdże 6—8 woſobow.

Néſchto ſtrowe a wokſchewjaze k picźu.

Wołebje w cźaphym cźaſu móſech ſ wody a zitronow jara dobre picźe ſhotowicź. Do ſchklenzy wody wutłóć jukchu połojzu zitronu, k temu pſchidaj néſchto natrona (doppelkohlenſaures Natron). Pſchi méſchenju picźe ſaſchumi. Tón w picźu ſo tworjazy zitronkiſaly natron je cźłowſkej krwji jara nuźitnn. Dopołaſane je, ſo niż jenoż organiſke ale też anorganiſke ſele w cźłowjſkim cźéle pſchebywaja a jo potrjebnieja.

Najlépſche butrowe ſpjerzeńki (Brezel)

K nim je trébne: 250 gr. butru, abo dobreje margarinn, 4 jeja, 375 gr. ſokora, 500 gr. pſchenicźneje muki, 250 gr. běrnazeje muki, 1/4 abo 1/2 truka vanilje, a nokow kónckk ſelenjorohoweje ſele (Hirſchhornſalz). Butru méſchej tak dołho, hacź je tak tołſta kaź ſmjetana. Sokor a jejowy cźwork (Eigelb) jednu po druhim pſchidawaj, potom muka, nétk ſelenjorohowa ſół a napoſledk jejowy bélk (Eiweiß), kiž ſo do ſnéha ſeſchwiſa. Ta wſchitko derje ſméſcheć, cźéſto nékk kulej a potom ſ formami wichelake druźiny wutwor. Tykanćki abo ſpjerzeńki pomaſaj ſ roſwjercźenym jejom a ojecź je, hacź ſu ſołtobrune. Tuta maſa podawa ſuku hromadu prazenkow, kiž ſo w błachowych bitkach a derje ſacźinjenych ſchkleńzach dołho cźerſtwe dźerża.

Selenina — polna zyroba.

Mjaſnych jédźi móźech ſo ſbacź a tehodła pak też polnu zyrobu cźéſej pſchijapéć. Trjeboj jenoż dwójzy abo trójzy rob thdźeń wuſnamjenje ſ e l e n i n u jako hłownu jédź ſebi pſchihrawicź. Selenina ſo tak ruće njeſtiły, je ſyrna a łobzy pſchcźeſrorima. Morchej, hroch a kuſrépa ſu w léće naiſrádźniſcha ſelenina (Gemüſe). S wjele běrnami jédźene, naſnjeſa ſamo naiſbulniſcheho jédźa. Też njeje cźłowjek w léće tak hłódny. Tuż ſo radſcho k łoplim jédźam dźerzi. A tajka je ſelenina, tehodła ju wužiwaj.

Kak naſtradźena ſo kiźale wiſchnje?

Na 500 gr. kiźalych niſchnjow bjes pócźkow pſchihódźe 250 gr. zokora a 1/2 gr. ſaliźyła. Potom njech zokrowane wiſchnje 24 hodźin w jenej ſchkli ſteja, pſchi tym bo nékotre raſy pichemélſcheja. Potom pelń je do ſchwałowanych ſchkleńzow.

Barbjene ſchpundowanje.

ſo wobnowi, hdyż ſo ſe ſcźéhowanym łakom pſchemaſa. 1/4 punta ſkorowoje pokóſcze (Schellack), 1/2 litra módi (Brennſpiritus) ſo ſ nécźko wenezianiſkim abo tołſtym terpetinom do błeſche ſméſcheja. Wſcho ſo ſnut tak dołho tſchaſy, doniż ſo njerozpuſcźeźi. Tutón tak ſo ſ nolmjanej łapu do ſchpundowanja ſarbuje.

Woda cźiſcze wunnytych běrnow

kotrejž ſ bélſinu warieh, hodźi ſo k rjedźenju wokowp, tohoż runja k wopłokowanju maſaneho ſudobja trjebacź. Wona naruna ſodu. Toſame wukonja woda, kiž w rewjenowym (Rhabarber) cźaſu pſchi warjenju rewjena wotzhdźéźi. Ssudobjo ſo po myću ſwéźi a błyſcźi. Běrnowa woda je też dobra k myću ſlébornych łźiźow a druhich wężow, kiž ſo ſ mjehkej łapu ſuche wutréja. Na te waſchnje cźiſeſi ſo najlépje a nojtunſcho.

Wutiw (Ausguß) w kuchinje

też maſane bowy a kotoły ſo doſpołnje wurjedźa, hdyż je ſ petrolejowej łapu wutréjeſch.

Stomjany klobuk.

Lětuſchi ſłomjany klobuk je maſany a na pjenjeſach pobrachuje. Schto nétk? Najprjedy woſtiron ſe ſchćěrku wſchón próch, potom maſaj ſ druhej małej ſchćěrku bréźku jeneje wutłóćeneje zitronu na njón. Bréźku dyrbi hłuboko do pletwy

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za aug. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a ćišć. Smolerjec knihiđiśerńja, sap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 887. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsežnje so stajace nawěstki a tabele so w ćišc wobliśuja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Cisło 191 | **Budyšin, sobotu 16. augusta 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Ranši pósłanc Krestinski je žo do Barlina wróćił a je žo krsćan ſ němskimi nowinarjemi rozrěcował. Schto je wupowjedał, njeje hišcze do sławnosće dali.

•

W Jendźelskej bjesbóžtwosć jako pschiběra. Wot 28. julija hač do 4. augusta je žo liczba dźeśonjemjezujcych wo 32239 powjetschiła, wona nětkole 1980500 wuczinja.

•

Semjowa reforma w Czěskosłowakskej 1730 knjezich knihow ſ 1229688 hektarow role a 2733376 hektarow lěsa wobkhadźuje. Wulkokolezomnosćerjam je žo ſ teho 250500 hektarow role a 175000 hektarow lěsa wostajiło. Tuž hischcze pschezo tśěcha liczba knjezich kublow w Czěskosłowakskej wostanje.

•

Merikanzy ratarjo žu pożledne dny w provinzy Tamaulizes sapuśeżace nadpady na amerikanske wobsedźenstwo cźinili. Boja ſo, so tychle nazhylnosćerjow dla internazionalne schmatnuty nastanu.

•

Inźnoschlowjanske knjezerstwo je dowolilo, so bychu ſo do inźneje Serbije wschitzy cźeknjenzy wrócźili, kotrjž běchu po stonzowanju źwětoweje wójny do Bolharskeje wuczahnyli. Wschitkim, kotrjž nimaja zanoho njeſtatka na źiwdomnin, je dowolene, ſo wróćeć. Tole dowolenje je dosć inźnoserbskich wuczahowarjow wuzitło a ſo do źwojeje domowiny wróćiło. Organizaziji bolharskich kommitačojow je to ſ pohnuśkom, dokelž ſo jim nawrót wuczahowarjow do jich politiskich watpohladow njehodźi. Psched nětkotrymi dnjemi ſu kommitačojo jenu wjeſ wobstupili, ſo bychu nźbnoschich wuczahowarjow stónzowali. Tuzi do cźeka cźeknych. Kommitačojo tehu dla jich żonu a dźeći cźiwilowachu, ſo bychu ſhonili, hdźe ſo cźeknjenzy hromadźu.

•

Amerikanski statny sekretar wnkrajnych naležnosćow Hughes je žo ſ źiwoseho enropiskeho puczowanja do Ameriki wróćił a we Waschingtonje presidentej Coolidgej nadrobn rozprawu wo źwojich jaczischczach we enropiskich hlownych městach podał. W knjezerſtwowych kruhach ſo mění, ſo ſo Němska franzowskim żadanjam we naſtupanju wuczeżnjenja franzowskeho wójska ſ Poruhrskeje podcźinje, hyrnjež pischeziwo temu protestowało.

Erzbergerowesu mordarjow w Madźarskej wuśledźili.

Budapeſtiſke nowiny ſu powjeſeć pschinjesće, ſo Erzbergerowaj mordarjej Schulz a Tillesen na kóble sapódłanza Julija Gömbóša, wjednika „wotuczanych Madźarow“, w Nagy Teleny pschebywataj. Budapeſtiska polizija hižo dawno wjedźeſche, hdźe mataj mordarjej zhowanku, tola jeju na pokoj wostaji, dokelž nětcźiſche konſerwatiwne knjezerſtwo mordarjow ſchkita.

Kommuniſtiſka agitazija.

Kommuniſtiſke nowiny w Saſkej ſo ſakaſale.

Saſki ſmutkowny minifter je ſi kommuniſtiſke nowiny w Saſkej „Der Kämpfer“ w Kamjenizy, „Volksblatt“ we Drježdźanach a „Sächſiſche Arbeiterzeitung“ w Lipſku, dale němſkoliudowſke nowiny „Der Streiter“ w Zwikowje hač do 5. abo 10. ſeptembra ſakaſak. Pschi ſtładnosći ſwjedźenja němſkeje wuſtawy ſu wone němſku wuſtawu wohanike a ſwójich cźitarjow namolwile, ſo bychu ju wotſtronili.

Kommuniſtiſkich ſtóſnikow w Gelſenkirchenje ſajeli.

Gelſenkirchenſkej politiſkej polizji je ſo poradźiło, kommuniſtiſku mordarſku a nicźezu organiſaziju wuſledźić. Wjednik je cźitaje organiſazije, kotryž je ſo dołhi cźaſ w Barlinje khował, ſu ſajeli, hdyž ſo wot tam ſtradźu do Gelſenkirchena poda. Po dotalnym wumoſchku pschepytanja je wón ſ cźekawym wojerſkim wjednikom Gelſenkirchenſkich kommuniſtow poruczniſcej doſtał, wotdźělenja ſa mordarſtwa a nicźenje ſołojicź. Tute dyrbjachu polizijow morić a w podkopłach ſchłodu naczinić, ſo dyrbjało ſo w nich hižo ſaſtajicź. Dwaj ſobuſtawaj tajſeje organiſazije, kotrajž ſtaj kriminalneho aſiſtenta Bludaua ſaſtrělili a jeho pomagneho policajſkeho ſaſtojnika cźeſ'o franſioſ, ſtaj hebi źiwjenje w'akoj, hdyž dyrbjachu jeju łajeć. Wonaj ſtaj też žandarma Klauſa a policajſkeho ſaſtojnika Fričkera we Dinslakenje na żadławe waſchnje ſkónzowałoj. Tſi ſobuſtawy mordarſkeje zwólby ſu wupytałe. Zentrala kommuniſtiſkeje ſtrony je jich ſ fałſchowanymi puczowanſkimi papjerami do Czěſkosłowakſkeje pósłała.

Podlěſchenje dźełańſkeho cźaſa a ſmjenſchenje mſdy w Pólſkej.

Kommiſija rozſudźazeho ſudu, kotraž bě ſo do pólſkeje Hornjeje Schleſiſkeje powołała, je ſlědowacy rozſudźazy wuſud wupraſiła: W induſtriji hětow ſo dźeło powſchitkownje na 10 hodźin wſchědnje podlěſchi. Mſda ſo w induſtriji hětow pomjenſchi. We hórniſtwje dźeło pod ſemju wóſmom hodźin traje, nad ſemju ſo wono na 9½ hodźiny podlěſchi. Nowy dźełańſki cźaſ 18. auguſta do mozy ſtupi. Mſda w hórniſtwje ſo wo 10 procentow pomjenſcha.

Saſtupjerjo dźełarſkeſkich ſwjaſkow ſu na pjatk 15. auguſta ſjěd dźełowych radow ſwołali, na kotrymž ma ſo wo ſkónczenju generalneho ſwjaſka wobſamknyć. Dźełańſki cźaſ je ſo podlěſchił a mſda ſo pomjenſchiła po pschikładze hórniſtwa w němſkej Hornjej Schleſiſkej. W pólſkej hornjej Schleſiſkej dyrbjało ſo dźeło w hětach a hórniſtwje ſaſtajicź, hdy hyſchtej ſo dźełanſki cźaſ a mſda po dźełańſkim cźaſu a mſdź w němſkej Hornjej Schleſiſkej njeſtajiłej. Hdyž budźe Němſka nuſowana, wóſmohodźinſki dźełarſki cźaſ ſawjeſeć, ſo wón też w pólſkej Hornjej Schleſiſkej ſažo ſawjedźe.

Nowe zokrowe fabriki w Pólſkej.

S derje wobhoniteje ſtrony ſo źłyſchi, ſo w Pólſkej w tu cźaſu **tſi wulke zokrowe fabriki natwarja**. Nowe zokrowe fabriki ſwoje ma'chiny w Czěſkosłowakſkej kupja. Njetrjebaju ſ pjenjezami ſaplaćicź, ale ſwój dołh zokor poda-wojo wutrunaju.

Pschesjeżehanje banditow w Pólſkej.

We wokolnoſći Spal, lěcźneho pſchehybka preſidenta pólſkeje republiki, běchu ſo tele dny ſa rubjeżnikami puſchcźili, kotriž běchu njedawno pola Spal někotrych pſchechadnych Dowesowego plana ſprawnje dopjelnił a ſ Franzowſkej wilkowańſke ſrjeczenje wotſtamknje. Sa Němſku njebudźe žanehu druheho kupca, hač po Kellogowej a Macdonaldowej radźe cźiniéć. S dołhimi dlicźomi lě němſke hoſpodarſtwo jenoż njetrjebałoſchi ſchkodowało.

Franzowſoje ſu Berden nad Ruhru łaſo wobſadźili.

S Eſſena ſo powě, ſo je ſo město Werden, kotrež běchu Franzowſojo loni w nowembrje wopuſcźili, ſ nowa ſe 100 muſemi a 5 offiſarami wobſadźiło. Město je ſo tehodla wobſadźiło, dokelž ſo wono ſa pionerſke ſtuczowanje wobžebje derje pſchihodźi.

Němſke wotmołwjenja do Londona doſchło, njeje pak hiſchcze ſnate.

Němſke knjezerſtwo je ſwoje wobſamknjenje wo wobſadźenju Poruhrſkeje ſwojim wotpósłancam w Londonje ſ telefonom ſdźěliło. Němſky wotpósłanc je wo tym wuradźił. Wotmołwjenje němſkeho knjezerſtwa ſo w tu cźaſu wuſtawa dźerži. Pjatk wjeczor je ſo wono jendźelſkemu knjezerſtwu wotſłało.

Jendźelſka ſo pſchecźiwo němſkej konkurrenzy ſchkita.

Jendźelſke knjezerſtwo je wobſamkło, pjecź procentowſki dawk, kotryž hač dotal na pſchiwoſu němſkich twarow leżeſche, na 26 procentow powyſchiéć, kaž bě wón ſ wopredka we wotſchkodźenſkim recoweryſſim aktu poſtajeny. Jendźelcźenjo ſo němſkeje konkurrenzy boja.

Bolharſka agitazija ſ njemėrami na Balkanje.

Jedyn ſe ſobuſtawow nowoho južnoſłowjanſkeho miniſterſtwa je ſaſtupjerjej Hawaſowoje powěſeźenje ſlědowace ſajimawe rozſaſnjenje wo wudawanym kommuniſtiſkim ſtrachu na Balkanje dał: Hdyž ſo na ſtajnoſći ſ kommuniſtiſkim ſtrachom na Balkanje ſcheri, jedna ſo wobeje wo to, wulkomocam naborbicź, ſo dyrbi ſo bolharſke ſtajne wójſko powjetſchicź. Bolharſke knjezerſtwo ſo woprawdźe kommuniſtow njeboji, ale ſbéża pſchiwołowarjow ratałkeje ſtrony, kotraž je ſympathijemi lěwych ſtronow we Jendźelſkej a Franzowſkej liczi.

Kommuniſtiſki ſtrach ſo póbla teho ſ wěſami ſwjaſuje, kotreż ſ nim do ſyka njeſmišuja, kaž na pſchikład Radićowe ſaſtupjenje do Mo'kowſkeje ratałkeje internazionale. Njetrěbne by było dopokazaſ, ſo Radićej njeje kommuniſt. Ludźo ſu rad tejle powěſći wěrili, kotruž ſu nětcźiſe wukraſne nowiny woſchérjałe.

Bolharſke knjezerſtwo ſo myli, hdyž ſebi myſli, ſo wulkomocy ſo ſ tajkimi powjeſćemi pohnuć dadźa, do powjetſchenja bolharſkeho wójſka ſwolićź. Na to njeje žanych wuhladow. Južnoſłowjanſka, Rumunſka a Grichiſka ſu tyżo konferency ſwjaſarſkich pósłanzow rozprawu podałe, w kotrejž ſo dopokazuje, ſo je bolharſke wójſko doſcź ſylne.

Bróńje ſo w Bolharſkej namałale.

Po idźelcźerjy bolharſeje telegrafneje powěſćerſnje je 12 auguſta wojerſka patrouilla ſ polnozy wot Burgaſa dwacźeći łaſchcźow ſ revolwarmi a pſchiſłuſchnej munizju, dźeſacź łaſchcźow patronow a ſchtyrzeći ka'chcźow ſ druhimi bróńjemi nadeſchła. Bróńje a munizija ſu ſ jendźelſkich fabrikow. Polizija ſa ludźimi ſledźi, kotriž ſu te bróńje ſ łódźow pſchełmyli.

Zonjace tośe, wopytowanske tośe aktowe mapy, hudźbne mapy šijace korbiki, hladanje nohcow, žonjace pasy

T. Albert w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.

Cźežke sliwki w Němskej.

Cźežke sliwki žu w nozu k pjatkej a pjatk wjele krajinow Němskeje potrjechiše. Tak dalokо hacź powjesće pschedleza, sakhadźachu njewjedra a sliwki najbórje we Bogtlandze. S Auerbacha pišeše, zo je woda w rěcźy Holscźay (Gölsch) tak wyšoko stupiła, kaž 21 lět dotho wjazo njeschomnja. Wohnjowa wobora sawrě wschě mosty w Auerbachu a Rodewischu, dokelž bě strach, zo bu sabjapnu. We jenym papjerniku wotplawi wulka woda wjele drjewa a samala wjele papjery. Hona mjes Auerbachom a Rodewischom žu jedyn wulki jězor. We wjele fabrikach pjatk rano dźěłacź njemóžachu, dokelž w nich woda šleješe. Pschi tom woda dopołnja hišćeše pschibrašе, dokelž žo wot ranja deschćik liješe. Jedyn 9 lětny hólcź chyžeše kuk drjewa se schuchajeze wody wuczahnyć. Zolmy jeho hrabnychu a wotnjesechu. Wón žo lepi. Woda wotplawi wjele plotow a sapuiceł dełnje wobydlenja. W měrce Mylawje dyrbjachu ludźi z wobydlenjow nahnacź. W rudnych horach (Erzgebirge) žo wczera wot 4 hodź. rano slimkowite deschcź liješe. Wokoło 5 hodź. wustupowachu wody se rěkow. W Klingenthalu je woda wczera dopołdnja tak wyšoko stupiła, zo dyrbjachu ludźo po rěbłach z druhego połkhoda cźekacź. We wjele fabrikach žo njedźela. Khlamy wostachu zawrjene. Dźěćaj njemóžachu do schule. Do Klingenthalskeje milinarnje (Elektrizitätswerk) žo woda nawali. Tehodła dyrbjachu pschestacź milinu dźěłacź.

S Plawena we Vogtlandze žo powě, zo žu w pschedměsće Triebes žo 4 twarjenja sapjepe. Ma wodźe pluwaja płoty, schtomy a domjaza nadoba. S wjele hrodźow dyrbjachu stół fmuzkatacź a na wyschiše městna dowjesć. Tez w Altenburgskej je woda schérоke krajiny pókrjeła. Sa krótke hodźiny wona wjele metrow wyšoko stupi. Železnica na czaru Gera-Weißchlitz steji pod wodu. Cźasť w tymle sastupje pomaku jěchaa.

Powješće wo cźežkich njezwjedrach a sliwkach pschichadźeja też s Pomorskeje. Schwórtk wjecźor we Schcźecźinje (Stettin) a wokolinje zalosne njewjedra sakhadźachu. Pšched njezwjedrom nasta wulki wichor. Tón spowesa schtomy, wuliczi wokna a wotkry stśechi. S wežy zyrkwje swjateho Jakuba wotlemi wichor kulu. Do pinzow nawali so woda. We wjele hańach steješe wona tak wyšoko, zo bě wobtkadn njemóžny.

Schwórtk wjecźor je žo też nad Barlinom a wokolinu cźežke njewjedro se slimkojtym deschcźom rozpuschcźiło. We Potsdamje sarasy błyšk w khódnizy muzikeho a druheho póbla njeho stejazeho pobjuschći. Cźopło bě do njewjedra 30 a po njewjedrje 16 stop. Deschcźa je žo naschło na horje Brocken 40, na Schmrkowej horje 46, w Bybhofeju (Bromberg w Pólsce) 41 a w Barlinje 7 millimetrow.

*

Podobne powješće wo wulkich deschcźach a cźežkich njezwjedrach też s Bawerskeje a Italskeje pschikhadźeja.

Sestupanje rumunskeho wójska.

Rumunske wójsko je žo pschi bolharskej mjezy dosestupowało. W Cźornowódske wójnske łódźstwo je w pschistawje we Konstanzy k wotplowanju hotowe. Jeli so by žo w Bolharskej knježeństwo pschewobrócźiło, by rumunske wójnske łódźstwo hnydom Warnaski pschistaw wobhadźiło, so by z tym schpekulanskeho bolharskeho komitacźow do ruki dostało.

Khutna krisa w Schpanskej.

Połoženje schpanskeho wójska bywa po powjesćach, kotrež s Marokkowskeje p'chikhadźeja, dźeń a hórše. Hacźrunje je žo poradźiło, nětkhe 260 000 muži na wojownischcźo dowjesć, je połoženje schpanskeho wójska njewěste. Schpanski diktator Primo de Rivera je žo wot wójska do Madrida wrócźił. Też wón njeje schpanske wójsko k dobrjemu dowjesć mohł. Dohd je wón psched létom knježeństwo smozowa, dźiwše wón offizjerow, pod kotrychž wjednistwom běchu Schpanicźenjo porażenje poczerpili, krucze poschkodźacź, ham pak je na cźoło wójska itacź a zbožatkarskich Kabylow sbicź. Jeho horde rěcźe žu po něsko jako hoke fantasije wupokasałe. Na to nieje žanych myslow, je schtom žo Kabylojo sbicź dali. Na wopak, hotuja žo, Schpanicźanow z Marokkowskeje wuhnacź. Primo de Rivera je ze swojej mudrosću na tónzu. Też kral nima k njemu wjazy žancho dowěrjenja. Wón budźe dórsty swoju diktaturu sćežcź dyrbjeć. Schpanski lud budźe žebi potom žam ministrow a knježeństwo postajicź móz.

Rebolluzija w Brasilskej.

Měšcźeńsko łódźow w Newyorku žu po privatnym puću powjesć dostali, so je žo brasilska rebolluzija na Amazonskim stat wuschcźeła. Tutón stat je bijo zyły měsacź wot swonkowneho świeta wotsamknjeny. Sběhł hrozny kraj, w kotrymž žo kawcźuk wuplodźuje, wobsthodej sawrjecź.

Po schadźowanzy.

Wjeseke dny studentiske sabawy žu někto sašo nas minu a bórsy studentow nowe kruże dźěło wocźakuje. Cźim wjeselschi běchmy tam w Hornjej Hórzy, hdyž móžeše so nasch swjasć kuž.-serbskeho studentstwa po někotrych létach bóle smuskownoho dźěła sjawnoscźi pschedstajecź a pokazacź, so też wón kaž prjedy horliwy za nasche Serbstwo wotjuje a wustupuje. Wjele, jara wjele k tomu žiu'cźa, so je žo nam wschitkim w Hornjej Hórzy tak jara lubiło a so je žo wschо tak derje poradźiło, zo też zwérni Serbjo p'chinoschowali, kiž po prawom k studentstwu njeslušcheja, ale kiž žu z lubosće za swojich serbskich studentow nam pomhali tutu schadźowanku wuhotowacź. Cźestny nadawk je za mnje, so jim wschitkim dźensa wozbožinju dźakowacź za jich podpjerk. Na prěnim městnje *towarstwu „Sužizy“* a jeho pschedsydże k. Frenzlej a wobeje hudź. wotrjadej tuteho towarstwa a k. direngeze wjesk. wucź. Frajschlakej za krasny wumělski konzert, kiž žu nam poskicźili. We swisku s tym dyrbju dale hudźinskoho dźakownje mjenowacź, kiž su pschi konzercze žodu pomhali a sej psches to nasch wulki dźak sasłużili: k. hudź. dir. Krawza, k. Schlemera, k. Rotu, k. wucź. Raußendorfa a knj. Frajschlatej. — Jara lubjelosći stej nas wubjerny swjedzeńći p'chedsydnoschi k. dir. Krawza a hnujaza swjedzeńća rěcź k. fararja Domaschki. Wobémaj knjesomaj twuprašu nasch najwutrobnischi dźak, wobeje za wulku swólnjiwosć, i kotrejž stej tute wěsy na žo wotkoj. — Dale dyrbimy žo wšěm wschitkim lubym Hornjohórcźanš'im Serbam dźakowacź, kiž su Hänšelej žurlu tak rjenje wupyscheli a nasch tak lubosćiwje hospodowali. — Wobzebity dźak žo też k. fararjej Urbanej a k. redaktorej Skali, kiž stej schadźowanku p'chez jej wónowanej baśni pocźesćiłoj, wuprajі, kaž też Drježdźańskimaj knježnomaj Leschawej a Micźej, kiž stej nam *někotre* baśnje tak rjenje a hortlinje pschednjesłej. — Dźak smy potom tej hrajerjam a hrajerkam (knj. Witkoj, D. a C. Cźežlitz, M. a Handrikej, Hermanej a Lubkej) swjedzeńskeho hry „Bursta krew“ a k. Schajbje, kiž be pschecźelnje rezišu na tole wjesele, winowaći. — Dźakujemy žo też k. Harnaschtej, kiž je kamerš je swojimi humorelkami porjenschćik a swjeselił, a tow. W. Micźasej, kiž bě najwjesćiši dźeł dźeła za piwowe łopjeno na žo wsał, a š tym tež Henczlej z wójbje w Kolańach (w kotrejž domje je žo potom tuto łopjeno hacź do běłeho rana cźišcźało), so je nam mólnosć k tomu dała a jejne rumnosće pschecźelnje pschewostajiła. — Wutrobny dźak wuprajimy też k. prof. Bryle, kiž je nam na pódpołdnišim wulcźe tak rjany a zajimawy pschednoschk na horje Czornoból dźerżał, kaž też k. referendarej Kurju, kiž je žej wulku próbu wo nowe wustawki skhadźowanki dał a je wudběłał. — Wjele dźaka też wschitkim, kiž su žwoje pschecźa a połtrowy pišonnje skhadźowanźy dźěłili. — Skónčnje pak je mi jako hłownemu starschemu hišćeze potrjebnosć, wschitkim studowanym, kiž su tak pilnje za skhadźowanku dźěłali a žo prózowali a starali, so by skhadźowanka najrjeńcha była, wobeje pak zwjedzeńćerni wubjerkej a we njom sašo wobeje tow. A'smanej a jeho njewschédnu prózu swój najwutrobńišeho dźak wuprajicź. — Njech wostanje ličtuscha skhadźowanka w pomjatku wschitkich, kiž su ju wopytali, błyschcźata hwězda, kiž wjedže naš dale na prawem puću dźeła k lépschemu naschemu horzolubowaneho serbskeho naroda.

J. K. Riota, t. cź. hł. starschi.

Ze Serbow.

sobotu, 16. žnjeńca.
Joachima, nana s. Barje.

1851 wujědže na sto Serbow z Hrodźišćanskeje wosady pod wjednistwom Jana Swory z Drožďija do Australije.

1871 † Jan Łahoda, faraf w Khotmje, słowjansky čujacy Serb, přileżnostne basnik a wudawaŕ modleŕske knihi.

1875 † nan naseho wótkinca dr. Muki, ryćerkubleŕ Jan Jurij Muka we Wulkim Wosyku.
Pětr Mhónk wućahowanym Serbam:

Dha ćehńće bratŕa, w Božim mjenje
Swój puć tam do Australije,
Was Boža ruka přewodź rjenje
Přez wulke morjo zatrašne
A Wam wšěm starym widźeć daj
Waš rjany nowy wótcny kraj.

Bóh žonuj Was w nowym swěći,
Waš luby nowy wótcny kraj,
A Was a junu Waše dźěći
Znajwjetšim zbožom wobdawaj,
Zo bórzy tam lud serbowski
So do wšěch stronow rozšěrі.

Choeš-li rano dolho lěhać,
Změješ hłupeho so běhać. Radyserh.

Njedźelu, 17. žnjeńca.
Joachima, nana s. Marije.

* 1753 wulki čěski ŕěčespytnika zbudźeŕ Jozef Dobrovsky, kiž też je serbsku ŕěčnicu spisał a w Prazy serbskim studowaćym z přećelom byŵaše.

1852 założi so w Klukźu zwjazk serbskich wosadow k podpjeranju khudych.

Hlaj, kak so błyšći zahroda
Ze sadom ličkatym,

Leo Nikolaj Tolstoj.

Jeho ź wjenje, dźěła, nahladny a wuczby.

I.

Leo Nikolaj Tolstoj narodźi so 28. septembra (starcho stila) 1828 na kuble Jasnej Połsanje w Tulskej gubernii. Wón bě žyn jeneje z najstarschich zlawnjanskich žwójkow. Mały hólcź wotrosće w krucze konfervatiwnym domje, bě strowy na cźele a duchi, wukmjesche derje a potom studowaschе narańšche rěcze a prawnistwo. Lěta 1848 skónči wyšoku schulu. Po nanowym pschecźu a pschikaźni zastupi do wojeńskeje słužby, w kotrejž bu wón z pschiwym pod horhojnišom na Kawkasu. Jako offizjer wobdźeli so we Krymskej wójnje (1854—1856), kotruž najwjecźorne mónaŕšiwa pschecźiwo Rušej wjedźechu.

Najbóle wušnamne podawki tejsle wójny běchu wójny w lěcze 1854 a 1855. Tehdy wuhadźichu Franzowzojo a Jendźelcźenjo hromodźe 55 000 muži pod marschalom St. Arnaud'om a lordom Raglanom na pobroji połkupy Krymske, pschi cźimž je tež 6000 Turkow wobdźeli, a Ruśojo buchu 20. 9. w bitwje pola rěki Alma sbici. Na to sapocza je wobléhowanje města Sevastopola (1854, 1855), kotrež Ruśojo pod Menschikowym a Totlebenowym nawjedowanjom wobtwjerdźichu. Menschikow zpyta swojaŕjow i nowa napadowacź; tola w krwawnym boju pola Inkermana (5. 11. 1854) wotrajschu jeho napad a psches zbyku synu a lěcźo traźichu wobléhowaŕske dźěła a wojowanja, pschi kotrychž je wobléhowanje wójsko hacź do 174 000 muži pobyłni. Kejžor Mikławsch I. wumrě (2. měrca) 1855 a jeho syn Alexander II. (1855—1881) wjedźe cźe psches wjerćha Gorczakowa zakitanje Sevastopola dale. Wobléhowarjo słuchichu wjele muži psches khorosće, tradanja a wschédne wojowanja. Po zsibnjownej zymnej ćełesnju poradźi je Franzowzam (8. 9. 1855) z nadběhom Malakowskeje wěže dobyć, mjes tym so buchu Jendźelcźenjo wot Ruśow i Redana sašo wuhnacźi. Na to je Ruśojo do Sevjernehо dźěła twjerdźiny wrócźo cźahnu a Swjastkarjo wobhadźa město Sevastopol. Sa to dobrychu Ruśojo twjerdźiznu Kars w Asiji a w nalěcźu 1856 skónči je wójna psches Parižki měr. Ruska dyrbješe twuseća Dunaja i małym dźělom Bełarabiskeje wotlukacź, da twjerdźiznu Kars wróćo a dóšta sa to Sevastopol. Moldawa a Walaschka sjednocźichtej so jako wjerchowstwo Rumunska pod nadkniežstwom turkow'skeho sułtana.

Tolstoj bě so l. 1854 s Kawkasa wrócźił a sastupiwschi do dunajskeho wójska dźěsche skónz lěta 1856 do wuslužby. Zziwjenje we wojeńskej słužbje na Kawkasu a we wójnje na Krymu běsche wobdarjenemu bałnikej a spitzowacźelej najšćipschi sakład k jeho literarnej dźěławosći wobradźiło.

Hižo w lěcźe 1852 jewi so jeho prěni pospyt „Dźěćatstwo“. Tu a w „Dźěćacźowej starobje“ łaběra so wón s błaźacźej duschu, hacź do hłubin ju rozběrajo (analisuje). Se swojimi prěnimi dźełami stoji Leo Nikolajewicź bellettristam „schtyrzetych“ lět najbliže, tola won pschekhaduje jich p'ches hłubokosć a móz w rozběrańu a p'chiblizuje so bóle, dyžli druzy k demokratiskim a narodnym sapocźatkam. — Mjes jeho prěnimi powěsćemi su najbóle karakteristiske „Kozaki“. W tutom powědaćaćku saběra so Tolstoj s powschitkownymi njeprawidłowymi wumjenjenjemi, psches kotrež sniczuja so rasne a najšćipsche prózowanja jednotliwych wobrazow. Maximilian Harden wuprаji so wo „Kozakach“ tak a podobnje: „Hižo prěnja novella, kotruž je Tolstoj jako młody offizjer w Kawkasu napisał, dawa swědcźenje w je ho pantheistiskim pschestwědcźenju ... Njek powěsće, psches kotrehož młody bałnik sam rěcźi, njenadawa žo w poknym zaćzuću swojeho idźeńcza, won nje'azpěwa swoju prostu rjanu lubu tohodła, so wona njewě noź a widlicźki prawje nałožecź, ně, won hebi jenož praji: „Zenje mje wona njenapschimnje; niz tohodła, so steji nije nje; nawopak, wona njedyrbi mje wopschimnycź. Wona je sbožomna; wona je sama pschiroda: runomerna, spokojna, kruce je hebi samej spočiwaza.“ — Pschewaha pschirodźinskeho cźłowjeka Leo Nikolajewicźa je žo potajtim hižo sabe pokasała a na hnydom we zwojim prěnim pospyce ryzuje won postawy. Tola tu mje cźa won skhesćanstwu wuczbu wo njebjesćej sbožnosći khudych w duchu i buddhistiskimi sakładami a z dobom teź je sbóžnej bźeźazej wéru, kotraž spóznawa a cźešcźuje najwyschcźu formu zziwjenja we wobhladowowym rostlinskim dyeźu. —

We „Sevastopolskich powědańcźkach“ rospowěduje won cźitarjej facźiskeje wójnskeho zziwjenja a runje Krymska wójna je jemu twuberniu mnohsinu k wulkotnemu romanej „Wójna a mér“ podała. To je jeho najšćipschi twuber a bozyła najchmańschi roman w ruskej literaturje. W nim wupiśuje Tolstoj ruske zziwjenje je sapocźatka sandźeneho 19. stotka, pokasuje nam tole zziwjenje we swojej mózнej pisanej w'chelakoroscźi, sapocźinajo z wulkimi historiskimi podawkami, s p'chyhologiju naroda a jeho worschtow, a končźi se wschédnymi wopraudźitoscźemi kaž bo jewja w zziwjenju sjawnym a sednotliwym. We lěcźe 1864 je Tolstoj tónle swój najlépschi wubjerk do cźischcźa dawacź sapocźał.

Młody Tolstoj bo pschecźo bóle wudopołnja we wumjelosće, pšimowstwje a mědomoscźach. Won so prózuje, hłuboki zmysł wopraudźitoho wulkeho zziwjenja spóznawacź. Widźo žwój ruski lud podtrócźowany, sacźuwa jeho stonanje a zaćzopjenje we zwojej wutrobje bodu a myśli, so wopraudźita kultura jenoż w najwjecźorniej Europe fakćewa: tu dyrbi teź won spóznacź, měnjo, so bjes leje pomoza bo rušaćemnota wotstronicź njehodźi. Tehodła puczuje do Schwizy. Alle njekrażnje je žo w zziwjenju wowtkowanju myśl, kaž we powědańcźku „Luzern“, hdyž [illegible] jako „wjerch Njebjesnych“ wustupuje a facźiskeje sapinje žo wupraja. Wjeselskjawjena a wobdźiwana sapadno-europiska „pschirodna kultura“ bo jemu njelubjesche.

Pschi swobjedze widźi młody aristokrat njelubu towarschnoscź: sadźerźenje zu'och hojći, jich drasty, jich lubowarstwo pychaŕstwa a nebarbjena rjanota bo jemu pschecźiwna a samjersa, pschetož tónle aristokrat po rodu wobroczi žo pomaku do wopraudźitoho aristokrata po duchu.

Jeniczky wulkotna schwizarska pschiroda jima jeho duschu: tu ryźnje won se sahorjenymi słowami. We jeho spisach, kaž bozyła w wschěch jeho spisach, žu wopisowanja pschirody jara kražne a dopominaja na Goethe. Tola tosi sacźuwa pschi spohladowanju na p'chirodu cźisty dyl Boži, kaž ji sama najmjenscha trawicźka wudobyuje. — P'chehłodźuje žo jónu w Schwizy, a tu pschińde jemu, kaž bo to cźasto w bałnikowym zziwjenju stawa, cźert nje pschecźo a cźe jeho pytowacź: „Schto po prawym cźasche? Whschitko je twoje, whschitko je kražne!“ — Młody Ruska pak jej pschemyśli a sacźuwa bolostne cźucźe hórkoscźe a hańby, won dawa jej samolwjenje wo wschitkim, štož jeho jima a mabi — a runje to je cźište tolstojowske wuschinje: Dowaj hebi samolwjenje wo sacźuwach, kaj w tebi tnjeje, a spóznajesch hebje samoho a spóznajesch zziwjenje!

(Pokračowanje.)

Ta halwa z płodom zhibujena
„Pój" wola, „pój tu sym".

Tež worjech, bóz, pjeńk winowy,
Štož móža, přinjesu,
Lěs dawa hriby, jahody,
Hat słodnu rybičku.

Přat, pinca, lubja powdaja,
Što pola darjachu,
Kaž całta běrny zeslodża.
Khlěb khudych ludźi su. Handrij Zejlef.

So njemodla te skočata,
Je njemodlaś jim runjoča.
Jan Radyserb.

*

W Budyšinje, 16. augusta 1924.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer — 2, najwyšša dnjowa temperatura 15 stop. cełopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer — 1, najnišša temperatura we nozy 13 stop. cełopłoty. — Wyšina leješe wječera nad Bjerkajskim jazjowom. S mózným storkom je ho k nam wupšeschistrjela a nam sajo rjane wjedro pśinjeśła. Mjšina leji pola kupy Island a je pšes Schwedsku hacź do Pólśe je wubeźł wupołnjała. — Nutśe, 9. njedźelu po swjatej Trojizy błonca 4,52 hodźa a ja 7,19 hodźa. Měsacź staješe wjecźor 8,45 a ja dopołdnja 7,42 hodźa.

— **Telefonska rozprawa wjedra na njedźelu:** Njewobłojny, znowa dešcźik, tu a tam njewjedra., mróčeje ja pšecźekajuca, cełopło kaž dźensa, wětry z krótšeho wjeczora.

S **Pomorj.** Sandźenu hrjedu popołdnju je tudomnego kubleŕa Njenca cźeźke njeśoze potrjeśiło. Woni pilnje domoj wołachu. Knjes Njenc je sam jadźeśe. Na dobo ja jemu jeho młody kóń p'ched pśichodnej śyclajej maschinu wustrózja. Pśiedy hacź knjes Njenc samó, wotcź'u dožonjowc, wón padźe. Połny rěbłowany wóz pšes njeho dźeše. Wón jeho na wutrobnje cźeźko srani. Bóh spožej jemu bórzy wotchorjenje.

S **Porschi.** Njedźelu, 17. t. m., wuchotuje nascha łokošćka jednota swój wšedny łokošćiski śwjedźeń. Kaž je ho hižo w towaŕstwowskim powjesćniku a pšches nawjeschćk wospjewało, je ho jeschowaty porjad postajił. ½1—¾2 hodź. je powitanje łokošćiskich jednotow. Potom je jestupanje do cźaha. We 2 hodź. pocźehnje cźah z hudźbu na śwjedźeńsku łuku mjes Porschćanami a Budyšćinkom. ½3 hodź. zapocźnu ho potom łokošće śwuczowanja pšechedźejśeź. Sšoko chže nam pokazaś, kajki samér ma, kak chže swoje cźeźko sfruciś a wuwuczyś. Tehodla ho wschitšy Sserbja prošcha, ja na tutym śwjedźenju wobdźeliś a ja pšeśeśwedźiś, kak a schto Sšokoł dźela. Pšchi jastupje na śwjedźeńsku łuku ja śwjedźeńśe znamjeńscha pšechedawaja. Wjecźor wot 7 hodź. śem je potom pola Handrikeź rejwańska zabawa.

S **Kamjenza.** Po naschej wokolinje jebak wokoło brnźi. Wubchadźaja, so je je wotpalił, proby wo šmišne dary. Tu a tam tež wudawa, so běrny kupuje. Wón je nětšeje 45 lět stary a 1,76 m. wusoki, je muž šylneje postawy. Wložny nošy krótko pschišćihane, tchorunja wusy. Wobliczeńy je cźerwjene khołowu, žołty łaz a brunu khabat. W ruzy ma fikdud je šlébornym pschimadłom. Tez tu a tam ewoi se šlébornymi khołejowymi šćickami wokasuje, wudawaja, so je je kupił. — Schtwórśt pschipołdnja fu z wokljeze rańscheje baśn Łonjaze koło kradowli.

S **Hornych Poskowow.** Srudnu śmjerćcź nadeńdże 60-letna Awgustowa. Wošwjeł ślomy wjeło, cźajšche automobilej so wuwinyć. Tón pak ju hrabny a ju bobu wjeczeršche. Awgustowa ju z tym tak cźeźko srani, so bórzy wumrě.

Towaŕstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje. Wutoru (19. 8.) je poslednja spěwanska pruha za Njeswačidło, tehodla pśińdźe wšitcy. — My wotjědźemy pśichodnu njedźelu (24. 8.) z cźahom dop. 9⁸⁰. Prosymy, zo by so **kóždy hač do wutory zapisać dał**, tak bychmy snadź wosebity wóz dostali. — Naši lubi pśeceljo a hosćo móža so wobdźělić a su nam lubje witani.
Předsydstwo.

Wšitcy do Njeswačidła! Njedźelu, 24. augusta, je tam wulki zlět wšěch serbskich spěwanskich towaŕstwow. Pop. wot 3½— 5½ hodź. budźa so w parku wulke zjednośene khory spěwać a serbski ludowy orchestr budźe koncertować. Wšitcy lubi Serbjo z blizka a z daloka so k temu přeprošuja.
Zarjadnistwo.

Jednota „Sokoł" w Malešecach. Zeńdźemy so njedźelu připołdnju 3/4 12 hodź. pola Zendźic. Wot tam cehnijemy do Poršic na swjedźeń. Wšo bliže je zhonić pola bratra Sykory w Malešecach.
Načolnik.

Kedźbu! Spěwne towaŕstwo „Sokołbik." Dla Njeswačidlskeho koncerta mamy příchodny tydźeń jara nuzne spěwne hodźiny pola Palerja a to wutoru, 19. a pjatk, 22. augusta, wjecźor 1/2 9 hodź. Prošu naležnje, zo bychu wšitcy wšśe z dypkom přišli. „Zerja" sobupřinjesć.
Předsyda.

Spěwne towaŕstwo Radosć ma srjedu, 20. augusta ze dypkom 1/2 9 hodź. zhromadźiznu a spěwanje. Towaŕstwo wobdźěli so na zlěće do Njeswačidła; tuž je winowatosć kóždeho, zo přińdźe. Wšitke Spěwnik towaŕstwa, kotrež ma kóždy domach, njech so sobupřinjesu.
Předsydstwo a dirigent.

Porśiska Sokolska Jednota wozjewja: Naš założeński swjedźeń so přichodnu njedźelu na Budyšinskim knjeźim pastwišću mjez Porśicami a Budyšinkom wotměwa. Wot 1/2 1—1/2 2 hodź. je powitanje bratrowskich Jednotow pola Handrikeo hosćenca w Porśicach. 1/2 2 hodź. je nastupjenje swjedźeńskeho cźaha. W 2 hodź. započnjemy program wotwiwać. Jako proste zwuczowanje předwjedźe so Bólesławski a zwuczowanje Fügneroweje župy z tyčemi. Jednoty, kotrež tute zwuczowanja móža, so prošu, zo bychu sobu zwuczowałe a zo bychu tež tyče sobu přinjesle. Wjecźor wot 7 hodź. sem su reje pola Handrikeo w Porśicach. Pisowne přeprošenje přez dopisnicu je so hižo wšěm Jednotam připósłało. Jednoty, serbske towaŕstwa a wšitcy lubi Serbjo proša so wo prawje bohate wobdźělenje.
Starosta.

Serbske towaŕstwo „Lipa" za Rakecy a wokolnosć ma njedźelu pop. w 4 hodź. pola Hónča swoju měsačnu zhromadźiznu, přednošk je přilubjeny. Wšě lube sobustawy, tež hosći wutrobnje přeprošuje
předsydstwo.

Serb. tow. „Zernička" w Lichanju ma jutře njedźelu pop. w 2 hodź. posedźenje pola Rudolfec. Dla serbskeho swjedźenja w Klětnom maju wšitcy spěwarjo a hrajerjo dźiwadła wšśe přińć.
Předsydstwo.

Jednota „Sokoł" w Bukecach. Na swjedźeń do Porśio wotjědźemy njedźelu připołdnju. W 12 hodź. zhromadźimy so pola bratra Lubjeńskeho, wot tam so wozmu trěbne tyče sobu. Štóž ma, jódźe we Sokolskej kroju, štóž nima, dostanje šaty tam.
Wjednik bratr načolnik. Kóždе njech tam po możnosći w prawym času je, dokelž so z dypkom 1/2 1 hodź. wotjědźe. Zwjazkowy zwuczowaŕ.

Spěwarjo serbskeho towaŕstwa „Handrij Zejlef" maja wutoru, 19. augusta, wjecźor 1/2 9 hodź. zaso spěwnu hodź. Kotřiž chcedźa jako nowi sobuspěwać, chcyli sobupřińć.
Předsydstwo.

Zwjazk serbskich spěwnych towaŕstwow. Prošu, tónle tydźeń hišće znate spěwy pilnje studować. Hłowna pruha so w Njeswačidle w 1 hodź. w knježim hosćencu. Wočakuja bohaty wopyt ze wšěch towaŕstwow.
Waš. B. Krawc.

Lubi sobustndowaći! Njedźelu, 17. augusta, wuhotuje zwjazk studentstwa ludowy swjedźeń w Kulowje. Winowatosć tohodla je, njedźelu, 17. VIII. w 6. hodź. w Kulowje w „Němskej khěži" być. Hł. st. Riota.

Tow. knježnow w Khrósćicach ma njedźelu, 24. 8. swój założeński swjedźeń a domkhowanku z dźiwadłom, deklamacijami a rejku. Započatk 1/2 7 hodź. pola Wjeńkec.

Lubi towaŕšojo! Po so tak derje poradźenej lětušej skhadź, chcemy my sobustawy zwjazka so hišće raz w tutych próznich nadźi zeńć. Kóždy zwjazkaŕ njech do Kulowa njedźelu, 17. 8. přińdźe. Zwjazk postara so za wšitko, nikoho njech to njewottraši, zo nima po skhadź. srědkow. Zwjazkarjo přińdźe tam wšśe.
Hłowny staršI J. K. Riota.

Serbskim towaŕstwam! Studentsko — ludowy swjedźeń w Kulowje njedźelu, 17. 8. Wšě serbske towaŕstwa wosady a ze susodnych wosadow přeprošnjemy nanajwutrobniśo. Zwjazk łuž. serbskeje młodźiny
hł. st. Riota.

„Lilija" w Ralbicach ma pónđelu wjeċor 1/2 9 hodź. w Ralbicach spěwanje. Wšitcy njech wšśe přińdu.
M. Hajna.

Předsydstwo zwjazka łuž. serbskeje stud. młodźiny napomina hišće raz swoje sobustawy studentsko — ludowy swjedźeń w Kulowje wopytać. Winowatosć kóždeho zwjazkarja je, tam přińć, zo njeby so we přichodze zwjazkej wjacy porokowało, zo disciplinu njewobkedźbuje. — W Kulowje pokazuje so też wobraz na pokazku, tam móže sebi też kóždy wobraz skazać a jenoż štóž je w Kulowje, dóstanje wobraz něšto tuńšo! Lubi towaršojo zwjazka njedźelu do Kulowa. Zwjazk łuž. serbskeje stud. młodźiny.

Sokolskim Jednotam. Prošu bratrow starostow a načolnikow, zo bychu na zlět do Poršić, 17. augusta, někotrych bratrow pósłali, kotřiž móhli tam sobu zwuczować, z tyčemi a Bolesławski, hdyž sym hižo nawućił. Dweju zwuczowarjow pak dyrbi kóżda Jednota pósłać. Tyče sobu přinjesć. Nazdar.
Bart, zwjazkowy načolnik.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 16. augusta 1924.

Kursy wežera w Barlinje:

(Tute kursy su w milijonach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	240 400
jendźelski punt	19 065 000	cźeskosłow. króna	125 300
schwajzakski frank	791 000	10 mil. pólń. mark.	77 750

Njenjeń běchu tež wežera sa dotalnu daň łośto dostaś. Hódnota němskich pjenjes so njepschemeni. Franzowski frank bě jara krutny.

Effektowny kursy běchu z woprška jara njewóste. Powěsće z Londona tłóčachu na mjenjenje śbursy. Burju je jara powjesć pschesłapi, so śebi Jendźelska i reparacijow jaśo 26 proz. žada, mjes tym, to bě je psched měrjazom na 5 proz. śniźiła. Połdźěcha ho bursa z tej nadźiju směrowa, so ho Franzowska a Němska we nastupanju Ruhrišće na tklajśi kompromiš dorěcźitej. Po tym kursy efektow jaśo horje bijachu. Wójnśta pozcźonka, ćiž bě ho pschi spocźatku trochu sesłabiła, ho na tole mjenjenje jaśo na 760 proz. stajì.

Produktowe wiki śtjachu tehorunja pod łaćišćerjom njelubych powjesćejow z Londona. W pschenyy pschemjeńnjowanju ho płaćišćiny jenoż znaduje. Wona wežera tak žadna njebě. To samo płaćì wo rozyy. Tež tu wobrot pschewulki njebě. Pschetož ani pschenična ani rjana muka nimaju wjele kupzow. Tež jećmjeń wežera tak jara žadny njebě. Jeho pak tež pschewjele njekupowachu. Knježeństwo ho wotwlakuje, ja wuwoś daschcje dowolujośe dawacź. Nowy wowsź je hižo na witkach. Wón je jara w'chelaki we kwalitěći. Wežera płaćeńske zentnaŕ

w Drježdźanach:

pschenyy 9,75—10, rožki 7 60—7,85, jećmjenja naležnego 9,75—10,50, nasymnego 8,50—8,75, wowsźo 8,75—9 hr.

w Barlinje:

pschenyy 9,75—10, rožki 7—7 30, jećmjenja 10—10,50, wowsźa 7 95—8.45 st. hrivnow,

w Shorjelju:

pschenyy 9,50—10, rožki 7 00—7,70, jećmjenja naležnego 10—10,50, nasymnego 8 50—9, ja wowsź 7,70—8,30 st. hr.

Wo nowym symjenju pschenyy a rožki je swjasta cźešćich ratarjow symy w Sserbšćich Nowinach nadrobnu rozprawu podali. Naschim ratarjam dawamy k wjedźenju, so dyzli symjo pola wulkowikowańskeho towaŕšiwa „Sserbšći Hołowdat" w Budyšinskim šćahaja. Ratarjo w sjednoćenišwach, kotrez ho jemu pschisamknjene, dyzli ho na te wobrocźiś. Pokajanki rozpóśćelemy ja nětšeje 2 njedźeli. Symjo pschindźe prenju połoju septembra do Budyšćina. Płaćišina budźe niźicha, hacź ja tukrajne symjo prenjeje kwalitety. Sa kwalitu rukuje mjeno kwalitnych cźešćich ratarjow. Jemu pschišlušcźa na 2000 cźešćich ratarskich towaŕstwow. Leni a lětša su znatchi herbizy ratarjo wulkotne wustawy ja symjenjaŕstwo tehole wojaśa wobdźiwali.

Butru, kotraż bě z Danskeje a Argentinskeje na pucźu do Newyorka, ju jaśo wróćo pósłali. Amerika zada wjele zża a mjes tym ju płaćišiny dele srajśe. Witowarjo buchu ju dyrbjeli je schkodu pschedawaćz

Drježdźanska burza.

Pschenyca	19,50-20,00	běrnaje kruški	25,50-26,00
rožla	15,20-15,70	pschenič. wotruby	10,60-11,00
naležni jećmjeń	19,50-21,00	rjane wotruby	10,80-10,50
nasymski jećmjeń	17,00-17,50	pschenična muka	30,00-31,50
wowsź	17,50-18,00	rjana muka	25,00-27,00
cźerwjeny bjeleć	—	woka	19,50-20,50
rapk	28,00-29,00	pjeluschki	20,00-21,00
kukurica (Mais)	17,50-18,20	hróch	21,50-23,00
bucha trubanckich	12,75-13,00	zofrotow. kruš.	19,00-21,00

Płaćišiny na Barlinskich produktowych wikach.

Kito a wotšjowe šymjo po tonni abo 1000 kg, bowak 100 kg, płaćišiny po 50tej hrivnje.

	15. 8.	14. 8.		15. 8.	14. 8.
Pschenica	196-200	193-198	rapk wołuchi	12,40	12,00
rožla	140-146	140-146	rapk. melasa	7,60	7,60
naležni jećmjeń	200-210	200-210	cerabella	8,00-10	8,00-10
nas. jećmjeń	—	—	běrnaje kruški	24-24,50	24-24,50
wowsź	159-169	159-169	bunny	13-15,50	13-15,00
kukurica (Mais)	—	—	wofa	14-16,00	14-16,00
pschenična muka	25-28,75	25-28,25	tany wołuchi	21-22,00	21-25
rjana muka	21-23,75	21-23,25	mórke łupiny	9,00-10	9,00-10
pschenič. wotr.	11,20	11,00	softe łupiny	17-18,00	17—18
rjane wotruby	10,70	10,70	šymo, 50 kg	2,10	—,0—
rapk	295-300	295-300	šymo, rjane	0,55-0 65	0,—-0,—
lane šymjo	390-400	400	„ pschenič.	0,55-0,65	0,—-0,—
hrěch	16-18	16-18	„ wowsźna	0,50-0,55	0,—-0,—
pjeluschki	15,00	14,50	„ jećna	0,50-C,55	0,—-0,—

Wjeczne płaćišiny w Budyšinje.

wot 16. augusta 1924.

Wšitke płaćišiny so po 50tej hrivnje frošmija.

Pschedmjet		najnišša płaćišina	najwyšš. płaćišina
Pschenica, šwonka wotedacźa	50 kilo	9,40	9,60
Rožla, šwonka wotedacźa	50 „	7,30	7,50
Jećmjeń, šwonka wotedacźa	50 „	10,00	10,50
„ nasymski	50 „	8,25	8,50
Wowsź, šwonka wotedacźa	50 „	7,80	8,20
Raps	50 „	13,75	14,25
Běrny	50 „	2,50	2,75
Sšyno	50 „	1,80	2,—
Sšokoma, ſ maſch mlócź, praſ.	50 „	0,65	0,70
„ ſ maſch „ ł ſaſł.	50 „	1 00	1,20
„ ſ zypami mlócźena	50 „	1,60	1,80
Pschenična muka, 70%	50 „	15,25	15,75
Rjana muka, 70%	50 „	12,50	13,—
Pschenične wotruby	50 „	5,60	5,70
Rjane wotruby	50 „	5,60	5,70
Prošata 804 schtuk	1 schć.	11,00	21,—

Drobnowikowanske płaćišiny w Budyšinje.

16. augusta 1924 po hamtšim postajenju.

Wšitke płaćišiny so po 50st. hrivnje frošmija.

Twora		najnišš. płaćišiny hr.	najwyšš. płaćišiny hr.
Howjaze mjaso ſ kosćemi . .	1 kg	1,60	2,00
Cźelaze mjaso	1 „	1,60	2,20
Skopjaze mjaso	1 „	2,00	2,60
Sšwinjaze mjaso	1 „	2,20	2,60
Tukrajny šwinjazy šchmalz .	1 „	2,80	3,00
Pschenična muka	1 „	0,32	0,48
Rjana muka	1 „	0,26	0,30
Khlěb	1 „	0,25	0,27
Jedźne běrny	1 „	0,09	0,12
Rajš	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,56	0,72
Sšoli	1 „	0,80	1,40
Amerik. šwinjazy šchmalz . .	1 „	1,80	2,00
Sšuscheny połcź	1 „	2,80	3,00
Dobre mloko	1 lit.	0,28	0,28
Jedźna butra	1 kg	4,40	4,80
„ „ wułkajna . . .	1 „	—	—
Jeja	schć.	0,12	0,15
Jedźne bunny	1 kg	0,48	0,64
Zokor drobny	1 „	0,90	0,96
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeńne wuhło (domj. tepj.)	1 ztr.	—	2,05
Brunizowe briketty	1 „	—	1,20

Prěni raz! W hrodowskim parku w Njeswačidle **Njeskomdź čas!**

njedźelu, 24. augusta, popołdnju w 3 hodź.:

wulki spěwowy swjedźeń

z pomocu ludoweho orkestra.

Wot 6 hodź. wjesele reje w Knježim hosćencu.

Wutrobnje Was, towarstwa a jenotliwcow přeprošuje

Zwjazk serbskich spěw. tow.

---

1. założeński swjedźeń Jednoty „Sokol“

w Porsicach

njedźelu, 12. augusta 1924.

Porjad:

1/2 1—1/2 2 hodź.: Powitanje sokolskich Jednotow
1/2 2—2 „ Zestupanje do cahа
w 2 „ Cah na swjedešku łuku
wot 1/2 3 „ Předwjedźenja sok. zwučowanja
wot 7 „ Reje we wjesnym hosćencu.

Wšitke sokolske Jednoty kaž tež wšitcy Serbjo so wutrobnje přeprošuja.

Na zdar! **Swjedźeński wubjerk.**

Hosćenc w Pančicach

Njedźelu, 17. augusta, wot 8 hodź. su

zjawne reje.

Hosćenc w Sernjanach.

Njedźelu su

zjawne reje.

Škatowy turnĕr

w Smječkecach

Sobotu, 16. augusta, wot wječor w 7 hodź.

je wukónčne hraće

Njedźelu, 17. augusta, pop. w 4 hodź.

so dobyća rozdźěluja.

Wšě čisła wyše 800 su dobyća.

Komitej.

Hosćenc w Pěskecach.

Njedźelu k žnjowemu swjedźenjej su

pyšne reje.

Započatk wječor we 8 hodź.

Hosćenc w Khwaćicach.

jutře njedźelu su

pyšne reje.

Přećelnje přeprošujetj **Jan Nowak a mandźelska.**

Serbska grychta w Radworju.

Njedźelu, 17. augusta, je wulki

žnjowoswjedźeński bal.

Započatk w 4 hodź.

Přećelnje přeprošuje **August Bryl.**

Přelosowanske wěcy

we wulkim wubjerku

(towarstwa dostanu wosebity rabat)

pukawy (Luftbüchsen) so wupožčuja.

Seelenfreund & Co. w Budyšinje

při měšćanskim dźiwadle na lawskich hrjebj. 12. — Tel. 223.

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

z. dr. z wob. ruk. (Wareneinkaufsverein Bautzen e. G. m. b. H.)

Běłe žonjace košle wot 1,80 hr. sem.
Běłe žonjace košle w rjanym nowočasnym wuwjedźenju 2,45, 3,15 3,50 hr.
Mužace makowe košle a košle ze žemisetom po wšěch płaćiznach.

Syra kopańwina, 80 cm šěroka, dobre sylne hódnosće, metr po 0,78 a 0,95 hr.
syra kopańwina, 140 cm šěroka, dobre sylne hódnosće, metr po 1,60 hr.
košlacy barchent, pisany, metr po 0,84, 0,90, 0,95, 1,10, 1,30, 1,40 hr.
košlacy barchent, běły, metr po 1,05, 1,30, a 1,50 hr.
cefir za sportske košle, m po 0,95 a 1,10 hr.
perkal za zwjeršne košle, metr po 0,95 a 1,20 hr.
tkaniny za zamknjatske košle, čěrne, módre, běłe smuhate, metr po 1,35 a 1,60 hr.

Frot. twjelki a kupansk. ruby we wšelak. wulkosćach 1,85, 2,00, 2,75 hać 6,50 hr.

ložowe počahnjenja, pisane, hłowakowa šěr po 1,10, 1,20 hr. poslesćowa šěr po 1,80, 1,95 hr.
lnom, běły, hłowakowa šěr po 0,95, 1,50 hr. poslesćowa šěr po 1,90, 2,20 hr.
běłe ložowe počahnjenja, dobrych hódn. hłow. šěr po 1,90 hr., posl. šěr po 3,00 hr.
damast, hł. šěr 1,50, 1,90, posl. šěr 2,20, 3,00 hr.
plat za ložowe plachty, 140 cm šěr. 2,85 hr., 150 cm šěr. 2.95 hr.
wupjerki w dobrych hódnosćach, zaručene barbu njepuščace a pjerje njepřepuščace.

Tkaniny za blidowe ruby 120 cm šěroke, wšěch barbow a mustr.
blidowe ruby po 5,00, 5,50 a 8,00 hr.

Žonjace štrympy, čorne florowe, žiđźanoflorowe a makowe, jenož dobre hódnosće 0,95, 1,40, 1,55, 1,60, hr.
žonjace štrympy w nowočasnych barbach 1,60, 1,95 a 2,50 hr.
balmjane dźěćace štrympy, čorne a brune wšěch wulkosćow
mužace soki, (połne soki) 0,45, 0,60 hr.
mužace soki, barbojte 0,70, 0,95, 1,30 hr.

Lěčne jupy wšěch wulkosćow a po wšěch płaćiznach
dźěłaćske khelowy po 5,80 6,— 6,50 8,— a 8,50 hr.

Turnowanske stupnje a sandale wurjadnje tunjo.
Stŕykowanska wołma w znatej dobrej hódnosći, běrtik po 1 hr.

Wotewrjenje wobkhoda.

Wozjewjam česćenemu wobydlerstwu Budyšina a wokolinу z tutym, zo sym
při Pětrowskej cyrkwi čo. 1
wosebity wobkhod za
cigary, cigarety a tobakowe twory
wotewrila a prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća.

Z počesćowanjom **Gertrud Büttner.**

Kožuchowe twory!

Dokelž sym sebi tunjo nakupić mohł, možu **tunje**
serbske kožuchowe wobsadki
podawać, najtuńšu wobsadku po **50 rentskich hriwnach,** kaž tež
bowy a khornarje
we wšěch kožuchowych družinach, kotrež so přeja
M. Diener, w Jasenicy pola Njeswačidła

Korla Neumann

tobakowa wulkowikowarnja

na zadnej bohatej hasy

pódla hosćenca „Fuchsbau“

poruča

cigary, cigarety, kurjeńske, žwańske a porskace tobaki

po wšěch płaćiznach.

Najlěpša kupowańnja za zasopředawarjow.

Wustajeńske woranje!

Wotmějemy **srjedu,** 20. augusta, pop. w **2 hodź** na **ležomnosćach kujeza kublerja Handrika** w **Spytecach** (pola dróhoweje khěže) pola Hodźija wustajeńske woranje

z „Flader“-motorskim pluhom.

K temu přeprošujemy interesentow a předcelow wěcy zdwórliwje.

Mašinowa centrala

ratarsk. družstwow w Sakskej akc.-tow.

w Drježdźanach, Sidonienstr. 13/14.

Zubny lěkař w Njeswačidle!

Dentist Walter Rethberg

statnje pruhowany

rěčne hodźiny: Wutoru a pjatk wot 9—6 hodź., njedźelu wot 9—1 hodź.

Wažne za žony a holcy!

Podawam zaso swoje wučenske kursy za **žonjace šwadlistwo a šiće šatow.** Zastupić móže so kóždy čas. Bliže wukazuje a zamolwjenja přijimuje

Elisa Wallerowa na Albertskej dróze 8.

Wóz z krywom, zady durje z woknom, někotre

hospodarske wozy

kiš 25, 30, 35, 50 a 55 centnarjow njesu, ma na předaj

B. Urban w Trjebjency.

Přiloha k čisłu 191 „Serb. Nowin“

Sobotu, 16. augusta 1924.

Hłowna sthadźowanka w Hornjej Hórzy.

I. Ssobotu, 9. žnjenja.

Lětuscha 46. hłowna sthadźowanka bě'che sławjesće jara derje rjadowana, a ſ dopoła'com ſa to, ſo ſerbſke ſtudentſtwo njeſpi, ale ſo móżnje hiba a dźela. Sserbſke cźaſopiſhy, wosebje „Sserbſki Student“, w ſwojim ſpjećowjenſkim cźiſłe dawa też najſerpſche ſpjećowjenje, ſo je ſthadźowańka ſtudentſtwu a ludej jenak luba, jenak wożna. Bohužel bě'ſche ſandźene lěto khětro ſkaba, ale mózachmy to z njeźiwnym wobſtejnoſćam pſchipiſkać. — Lětſa je ſerbſki ſtudentſki ſwjaſk ſchkodu ſaſo narunał; nadźijamy ſo, ſo wot nětka ſ kóždym lětom ſwój nadawk tak derje wuwjedźe, kaž w Hornjej Hórzy a prjedawſche lěta w Budyſchinje, we Wotrjezach a druhdźe. K tomu je wulka reklama nuſnje trjebna, to je hižo tak na ſpóźcze wa'chinje, ſo bjes reklamy niczo na ſpjećze niedoſpjeſcho, a bjes ſerbſkeho luda w Sserbach ſtudentſkenjow njebywa. —

Wjeſerawſcha rozprawa bě'che ſawjesće krótka a jadriwa. Radźiſće ju dowupjelnjli, tak dołoko hacź bě'ch ſam pſchitomny a mějach radoſć a ſkadnoſć, lětuſchu ſthadźowanku ſobu ſwjeſćiś.

Studentſki ſjěd ſapoča ſo hižo ſobotu. Poſpjeſnje mějeſche ſwój poſtajeny porjad. Dokelž njeměſach wuſtaſenja, njeſmějach nadrobniſchu roſprawjeć. To ponjeſe na pſchichodny „Sserbſki Student“, kaž a ſchto je ſo tam wuradowało. Porjad prajiſ: Shromadny wot Józefa Nowaka bałmjeny ſpěw „Sſłónžo nad Lubinom“ ſpěwa ſo pſchi ſpoczatku. Hłowny ſtarſchi, knjez kand. theol. Rjota wotewri ſ powitańſkej rěcźu ſjěd ſerbſkeho ſtudentſtwa. Młody ſtudowaty pſchednjeſe bałeń „Bratija“ wot Jakuba Schewczíka. Na to ſcźehowachu pſchednoſchk, wuradźowanja, pſchiſpjeće nowych ſobuſtawow a wótby pſchednoſchkydſtwa, ſchto to ſmutkownje nałeżnoſće ſerbſkeho ſtudentſkeho ſwjaſka, ſ kotrymiž bě ſo w prjedawſchich dźeſatkach bźowna hromadźizna ſabłerała, a to hiſto dołeż na jare woſtudle waſchnje, dokelž njebě w mnohich prjedſcheniach prawje jaſnoſće. Mjeſto ſawjedźe ſjedi ſwjaſk na ſobotniſchim wubjerkowem poſpjeſenju rjad a ſtłed a pſchihbadża na hłownu ſthadźowanku ſ njedźelu ſ hotowym wutłědkom, khiba ſo pſchinjeſe pſched ſjawny forum to, ſchtož wuzandże „ſankjuhu“ ſthadźowanki. 1909 ſtym we 28. łětnika „Łužizy“ (wosebje hł. cźo. 5, 6, 7 a ſcź.) wo reformije ſthadźowańki ſerbſkeje ſtudowazeje młodoſcźe piſał. Tohodła roſprawjam dźenſa ſ wosebitym doſcźiſnjenjom, ſo je w 20. lětſtotku ſtónczneje k reformaziji ſerbſkeho ſtudentſtwa a jeho ſjěda dóſchło. Tehodła tu może ſerbſka ſtudowaza młodźina po wěrnoſći ſpěwacź naſchu narodnu hymnu:

„Naſche Sserbſtwo ſ procha ſtawa“.

Wjeczor bě'che ſtudentſki komerſa ſawjesće je był runje tak wjeſołu kaž we Wojerjach, hdźež ſtym jón wjeſele ſobuſtwowcźił. Hektografowane komjerſne kopjeru pomhach w rukowej a klyſchach, ſo je jeho wudawk próza a cźaſa doſcź płacźił. Ruſynowan'i w nim bě ſe ſmatym humorom a wulſojnje wudźěłał na'ch młody muměłſ k. Marcźin Nowak-Njechorjanſki. Naſch ludowy pěſnjeć, młody Pawoł Wicźaſa-Khrósćanſki, bě ſajo ſwoje ſchtuczźi „na ſtarſche ſemeſtry“ wudźěłał, kotrejž ſu ſo pſchi komerſu najſkerchcźo wjeſele ſpěwale. A tak je ſo ſobotu wjeczor w Hornjej Hórzy nózníe ſkortowało, ſpěwało a móże bycź też ſ piwom porjedźało. Haj, wjeſele a radoſć w pſchiſtojnych mjezach wſchak njeje ſ hrěchom, w młodoſći je radoſtna myſl ſe ſrědkom a pohonom, wſchelake njetrjebanſche ſtaroſće ſahnacź a p'ches wulke cźeſe k poradźenemu ſkutku dopomhacź.

*

II. Sserbſke dźiwadło.

Wo prěnimaj dźeſomaj njedźelſ'eje hłownje ſthadźowanki, mjemiſjy wo hłownej ſhromadźiſnje ſtudentſtwa a wo wunmělſkem konzercźe, ſmy ſrjedy hižo wot k. wucźerja Nawki podatu roſprawu cźitali.

Druhi dźeń ſwjatocźneho wjeczora wupjelni ſerbſke dźiwadło. Ja'o ſawod ſaſpěwa ſo 'hromadny ſpěw „Mjana Łužiza“ ſ nutrnym ſaharjenjom pſchednjeſeneho. S nowa wilaſche hłowny ſtar'chi wiſchech hoſcźi ſ błiſka a ſ dała'a a woſjewi ke ſthadźowanju dó'cźe poſtrowy a ſwoja-pſchecźa wot jubilara k. prof. Otty Wicźaſa, wot cźeſtich ſudownych Sserbow pſchecźelow: kk. miniſt. rady prof. Adolfa Cźerneho, prof. dr. Józefa Paty a ſtudowacźeho Jurja Neuſtupneho. Potom pſchednjeſe młody ſtudowazy Sserb Cźiſchinſ'eho bałeń „Sserbſkim buram“ prawje cźiſcźiwje a wuraſnje. S ſyła ſtupi pſchi tutom dźeſe ſtudowaza młodoſć ſ jamna ſobu do rjeda ſobuſtkowarjow a pſchedſtaji nam po Sserbach derje 'natu hru „Burſka krew“, wobdźěłana wot Rachlowza ſa ſerbſke jewiſchcźo. Młodaj ſeminariſeſa a gymnaſi'ſa hyrachu ſ knjeſnanu Budyſchkeje „Nadźije“ napſchemoc a prózowachu ſo w hłowach a po ſkut'u ſwoju wěſ na najlepſe ſ ſiwjenja ſa ſiwjenje wupjeſeć. To je ſo wſchem pod wjedniſtwom k. rejſtera Schaiby derje radźiło. Rěcź bě'che jaſna, tu a tam, pſchede wſchém na „intimnym wjeczorku“ mózachu ho'cźo wótſiſcho rěcźeć a druhdy kuraſniſcho wuſtupowacź. Hłowne róle bě'chu derje wobſtarane. Najlepſchi ſacźiſcheć cźiniſe'che jara ſtary kubler, Pětr Wieſaſ, też farar Waldo, Marja, Wieſa'owa mandźelſka, kotraž haczrunjcź Dolnjołuſcźe-nka, tola derje a 'roſumliwje hornjo'uſcźi ru rěcź wurjekowaſche. Klamarjez Khata a Wicźaſez Jan, tohorunja Sserbinez Jurij a Wendler w jenej wołobje — wſchě bě'chu na prawem mě'ſnje w ſwojich jednanjach. Wſchesa ſo wſchém derje ljubjeſche, haczrunjeſ pſch leſe tak wuſtojnje ſ rukomoj njejſu, kaž ſu to na'che n nowi bywale; hdyž bjeſadźa wjaſnjetej cźeſto tuzy, a też łón ſpěw: „Schwórcźo, bórcźo, ſchcźebotajo, rěcźa naſche kole'ka“ tak prawje wot wutrobu njeſnje. Potakrim, ſdźěłana młodoſcź ſ luraźu non a dopředka, ſo naſchi proſcźi hrajerjo ſ luda cźe njebychu ſa-cźſmnili. P'chebhdźtwo wjeſnerje nalutowarnje: Duczmena, Mjerźin, Pjecka a Jurrica, tón króej dozyta ſawohladaſi njejeſnu, dokelž je ho tutón wuſtup wuwoſtaſił. Ale niczo wo to, wſchak bě program tak też dołhi dołeż.

Kaž pilnje ſo ſerbſke ſtudentſtwo próznje, maceźerni ſerbſku rěcź prajiſe derje nawuknjeć, wobknjeſcź a naſoſowacź, to na ſerb'ſemu ludej 'a pſchi'ed bycź, ſo njeby tak gravoczſiwje ſ nětkeſnu mě'chał a ſwojim ródnu rěcź kepſał a ſwohdźał. W tutom 'myſłu poręcźa k. ſtar. Domaczka k ſhromadźeńſuju a dopominaſche ho na ſwoje ſtudenſke lěta, na Hodźiſſli ſeminar, hdźež ſu młodſi ſtudency pod wjedniſtwom ſararia Jmiſcha 'hromadnje ſerbſ'i wukmyli a 'a kóždy nětuſki wuraſ ſ „bimom“ pokutowani byli. — Sa naſch nowy cźaſ je tale hra wulźu ponuczaza; ſhonimy dźeń, ſo w'cho ſaſtarſke njeje ſchpatne a w'cho nowo-tarſſwo hiſcźeze dołoko ſhmane njeje, cźłowjeka wosbojowacź. Na ſohnowanju ſtarſcheju ſaleźi mě'r a pokoj duſche, a tón ſ-bi może na'ch młody doroſt dobycź, hdyž w poſtuſchnoſći, cźe'cźownoſći a ſe ſpokojnoſću ho podwola tym, kotſiž ſ dźeſkimi derje měnja, wa'ſchim ludym ſtar'chim. Ale cźi njeſnuměja ſabycź, ſwoje dźeſi ſerb'ki wukubłowacź, we ſwérnoſći ſ ſerbſkim pocźinkam a dobrym wótzowſtwim waſchnjam. Potom budźemy też w p'chichodże wobtracź móż jako dobri Sserbjo, wo cźaſ dźeń ho ſerbſke ſtudentſtwo ſ ſyłej mozu próznje, kaž ſmy tu byli ſe ſpwédkami na rjanej ſtudent'ej ſthadźowanzju. Budźimy ſebi ſwérni a Bóh budźe ſ nami! — Hłowny ſtar'chi wupraji hołpodźiwej Hornjej Hórzy a wo'olnym Sserbam horzu dźak ſa wſchu wopa'asanu ludoſcź a dobrotu. Se ſhromadnym ſpěwom „Gdźe ſtatoſ moj?“ ſkónczi ho ſwjatocźny wjeczor. Sabawa a reje jimachu tych najwutrajni'chych hacź do ranja bě'cheko; pſchi mě'nocźku a pod ſwédźenym njebiom cźehnjechmuj hromadźe ſe ſonu domoj, w roſmyſlenjach toho, ſchtoż bě wjócźko widźało, wucho ſły'chało a wutroba zacźuwała. A dopominjecźe na wjeſoły ſtudentſki, idealny cźaſ młodoſcźe wohrěwaſche duſchu, a mi bě tak rjenje ſ wutrobje . . . .

*

III. Wułět, póndźelu, 11. žnjenja.

Na'ajtra rano mějachu ſthadźowańkarjo po ſwucźenym waſchnju ſwój wułět. Lětſa ſaměrchu bo faſto raſ ſa wjele lět na praſtaru ſerbſki Cźornoboh. Setkanje na wſeſtkich bě w 4 hodź. poſtajene, ale wułětnizy pſchi hadźachu po wſchelakim ſaſu, dokelž dźěchu obo kolesſowachu roſhrojeni na wułět; nětkoſi ſ zyła ho njewobdźěłichu. To je 'chkoda. W prjedaſu'chi lětach ſmy ſebi zyły rój 'hromadnje wułěcźeli, pſchi nieſerbnih ſerbſku 'horhoj a ſpěwachmy rjanu ſerbſke ſpěwy po ſerbſkich hornach. Tak byrbi to ſaſo bycź, ſo wſchitcźy hromadźe cźahnu. To lěp'chi a doſtojniſchi 'acźiſtſchi cźini, hdyž jednota a diſziplina nawjedujetej. Njewěrno, lubi młodſi pſchecźeſlio, tak to pſchichodnje budźe pod komandom hłownehe ſtarſcheho.

Hdyž hychmy trochu wodyhli, ſo poſkuliſi a ſebi nětkotre narodne ſaſpěwali, wuſtupichmy na wěſu. Tu p'chednjeſe najprjedy ſtudowazy Rachel Cźiſchinſ'eho bałeń „Na wěſi Cźornoboha“, ſ kotrejž naſch ſtawny pěſnjeć ſławi a wita ſerbſki ſemju ſ nohomaj ſo wup'cheſcźerazu a ſkónźa talke:

Te wjeſſi, ſahrody a żitne hona
Kaž hrajſi roshrojene po ſpiſche
Sſu. Wſcho mi hraje jako wobraz ſona
P'ched woczomaj a w du'chi ſynczi cźiſche:
O ſerbſka ſemja, mojich myſłow ſadoſcź!
O ſerbſ'a ſemja, mojej woczow radoſcź!

Dokelž bě mje ſerbſke ſtudentſtwo w poſledniej ſtwili wo to proſyło, ſo bych tej tam na wěſi nětchto w narodnym duchu k njemu porěcźał, jimach ho ſkowa. Schto je naſch ródny Cźornoboh a ſchto ſu naſche łuſi'ke hory hyke ſa ſerbſkich prawótzow? Mjena jich to wo'ſewjeſa: Praſchiza a Sromadnik, Smorz a Lubin. Tu ſu naſchi prawótzojo khodźili ſo modliſ, bohaм wuprowacź a ſo naprajſchowacź w cźeſ im cźaſu: hory, ſkały, łěſy, ſórka a mě'ne hórki dźeń ſtrižkeho Sſowjanam jako mě'ſtna modliſtwow, wopraſowanjow a ſwjeſelakich wobrjadow. Na mě'ſtnach bohaм poſtajeznych nahwarchu wulke woſtarje ſ kamjeni, kiž bě'chu jedyn na druhi położene. Na Praſchizy ſaſwoſtachu ſtłeby woſtarjow, tehodła ma Cźornoboh hiſcźeze ſwoju „Tětku“, „woſtar“, „myjadło“, hdźež ſu naſche pohanſke prjedowanja woczi'cźowału, prjedy hacź ſ wopora pſchi-ſłupichu. Tute powy'chene mě'ſtna na ſkale potoſtim hi'ſcźe ſiwje na naſchich prawótzow dopominaja, kotſiž ſu tu nětdy bohaм wopory wopro wali, ſo modliſi, na rosmuczenje ſwoſich mě'chni'ow poſkuſchali a ſpokojowani byli ſ wuſtu-bami bohow, kotrejž jim mě'chnizy wo'rjoriowachu . . .

Kaſſi łubosny 'acźiſcheć cźiniſe łuſzke hory na pſchi-hadnika, wupraja Adolf Cźerny we ſwojich „Sserbſkich wobr'ſach“ (ſtr. 27), hdyž hłada na nje duzy ſ Budyſchina do Sserbow. A Cźiſchinſki w „Sserbſkich ſynłach“ rěcźi, ſchto ma Lubinſka hora ſa Sserbow bycź:

„Sserbſka wutroba je Lubin;
Nieſerbſkoſcź je 'ralow ſpar;
Kaž błyſchcź krónow i duſche hłubin
Sſwědcźi ſerbſkich cźuczoho ſwar.
A krej w żilach póczanje rěcź.
Sdybom kralow ſ rowa ſtanje
A bo rukow hrabnje mjecź,
Hdyž ſo kónčí Sserbom ſpanje,

Tuž dha cźemy, kaž naſchi prawótzojo, ſakhowacź ſerb'cu ſemju: żiwa wěra bo Boha budź naſch ſchkit, wótcźinſtwo wěrne a prawe, hajmy w pſchesjenoſći, wo pornjowoſcź połóż ho'de na'che ſtromedne wótcźinſke dźeło a wutrajnoſć bohodź naſ ſ ſpokojownemu końcźu! Tebi pak, droha ſtudowaza młodźina, ſku'cha dźak a khwała ſa wótcźinſki ſkut poradźenje ſthadźowańki: bale tak dopředka 'a ſerbſki narod a wótzmu ſemju! —

Hdyž Boże ſtónczko w Boži domcźk a krejcźeſe-wjene promjenja wuſſywaſche do ſerb'ich honow, docźahnychmy pſches Rachlow do Sſowrjeſ. Tu doklinczachu dołowki ſthadźowańkí ſe ſpěwom a p'chi hudźbje ſ rejam wěcźnje młodeje a pſchejo njewuſtawajcy rejwazeje młodźiny.

Sserbin.

Pražſki liſt.

Praha, 14. žnjenja 1924.

W lěcźnym cźaſu wulěcźa ſebi ſ wjeſtcha w'chitzy duchowni dźěcźerjo do dala, do kraju, ſ druhim pohlěrom a ludom. Pytaja wotpocźinka a woczerſtwjenja ſa druhdy ſtorhane nerwy. Ale dopiſowarjo, żurnaliſtoja, redakt'rowjo, reporterjo a taj dźe tuczi nowinarſky prazowniuju wſchitzy rěkaju, njedadża ſebi měra a dyhadża ſtanto ſ „lěcźneho bycźa“, w cźaſu kiſałych tó'kow, hdźež ho wjele nowcho njeſtawa — khiba ſo Londoni'a konferenza nětko ro'om a cźuwy napjatych dźerźi — ſwojim notwinam nětchto ſajimacźho podacź. Tuž ſebi wotmyſlich, ſe ſtoteje Prahi, kotraž je mnohim Sserbam ſnata a luba, liſt napiſacź.

Sdeńſu w hopodlinwej ſtiwiczźi cźeſ'eho ſararia, ſnuteho p'checźela Sserbow, kiž je ſwoju hołpodu w ſwojej njepſchi-tomnoſći Łužiczanomaj pſchewopſaſił. Nadrobnemu dźe wſchudźe w cźeſſim narodźe njetajeneje pſchichilenoſće napcźeczo ſłowjanſkemu Benjamińcej, kotryž je wulki cźeſti narod pod ſwoje ſchkitace khcźidła wſał.

Bjes teho, ſo bychmy ſo krucźiſchu dopowjedali a ſtajali, ſetka ho njenadźiwy cźtródka Łužiczanow w ſnatym ho'cźenju „U Beránku“ — w Jehnjecźu abo Boranu. Mokoło naſcheho wótcźinza, kiž bě'che ho ſe ſwojej mandźelſkej 'e ſwoj ho lěcźneho bycźa w Lu cźeowiczach ſaſo do Prahi wróćił, hdźež cźłoſe ho na woczi aperekromacź dacź, ſhromadźichu ho wſchelazy prajſaſy a łuſi'cy Sserbja. Pſchi pivnej ſabawje, kotrejž mózhe ſaſwěſcźe wſchech łubowarjow dobreho pivka, Pilſyn'ſeho praſdroja, wubudźicź — wulki karanczk (pol litra) „ſmjetany“ ſtaji ſo po naſchej mě'nje na 25 pjenjezkow — 'pominachmy pižonnje na naſchich łubych cźeſtich p'chcźelow, na kk. miniſterſtwo radu prof. Cźerneho, kiž w bliſnych dnjach (19. 8.) ſwoje ſcheſcźdźeſatcźaſiny wobſwje-cźi, na bratra dr. Patu, kiž tu'hwilu w Litomy'chlu pſchebywa, na cźeſtſho humoriſtu Ignaza Hermana, kiž wcźera ſwoje 70. lěto żiwjenſke dozpě a wo kotrymž cźeſte nowiny wjele piſaja. Też na towaſſtwo „Tobaczowſtwo“, kiž je w ſwojim cźaſu 'nate wulkotne konzerty we Łužizy wotmě-wało a cźaſ po mózhnoſći k lětu ſaſo pſchińcź.

Hdyž póndźelu do Prahi pſchijědźechmy, bě'che najnowiſche, ſo je ſo rola Karanſ'eho wobrwóda pola Poczerniże puſka. S druhimi ſłowami: Praha bě'ſche bjes wody. Schto to rěka, taj'e million'ke mě'ſto bjes wody, to ſebi naſpalnił am pſchedſtajicź njemóża. To jo kalamita, kotraž niż jena do hoſpodarſ'eho, ale też do kulturneho żiwjenja p'china. Tak dyhajcźe naſch łuſi'ki kraj an dźiwadła na Wyſchehradźe hicź, hdźež ho „Strakoni ki dudlak“ pſchedſtajicź mějeſche. Ale bór'p bě'che ſaſo pſchi ſerbſkim bliſke „U Beránku“. Dla nj doſtat'a na wodźe wutorne pſchedſtajenje wupadny. Wěſche ſtoro ſaj w cźaſu němſkeho dyrbjenſkeho hoſpodaſtwa, hdyž wo 50 gramow butry ho lubźo w proż-ſionach pſched ſlamami ſeſtupachu. Pónbźelu a wutoru ſcźachu tu po ſtach ſ ſkonami, bowami, dóńcźami wo'oto mě'ſcźin ſich plumpowu a cźakachu ſcźerpnje, hdyž na nich rjad k wotewjacźu wody pſchińdźe. Jane ſtorkatje, jane hewrjekanje, żene wadźenje. Sſamo tu wobſchódowa prajſſe wobyklerſtwo ſnatu wobżobinſku diſziplinu.

S zyła njenadźiwdźe'ch tu tajſcje dźěcźazcje hary ha w druhich mě'ſach podobneje wul'oſcje. Popołdnju mokoło ½2 hodźin ſaſta p'chidźe pſches wodowód we wyſch chich mě'ſcźanſtich dźěłach kaž na pla. na Winohradźe a Žižkowje, w delnich hakle wo'oko 6 hodźin. Pokrjcźenje drohow hnydom ſaſtaji. A tuj dyrbjachmy dwaj dnjej khětro wjele procha ſ „pójeracź“. Na dobre ſbože njeje w „bjeſwodnym“ cźaſu wożenja wudyrko. Tarſi mójeſche ſataſtroſalny bycź. Ale wódny wuſtaw bě'che na wſche pady pſchihotowany a ſa-

dźerża 20 000 kubikmetrow wody w reserwowarje (kotole). Dołej běše so hotowna rora pukla, nasta jama we wulkosći dźěrv, kotruž wulka granata pschi rosbuchnjenju do temje naczini. Jene polo bě che hrudom powodźene. 50 dźěłaczeri wuhrjebachu 2 metraj hłuboku puknjenu rohu. Ha'le psched 12 ličanj běchu ju sadwarili. Wona je 1.1 metrow schěroka. W pósdnych wječorny hodźinach p'chiwdźe wodowód sahaty mjasny mokry element, bjes kotrehoż so wscho haczi a žiwjenje wobeczuje, haj sjemjeńci.

Wutoru dopo'dnja cźěrjenych ſ lubym praſ'tim krajanom pśches historiski Karlowy móſt na maku stronu. Běchmój ruuje ſwědčeli, kak jenn jónku w hrěnich letach, kotraż nětſe'che po ſdnešu žiwjenje hyte, ſ Wolkawy mortwu wuczehnjechu a hnydomne nakoźowanie ſrědkow ju ſaſu ſ žiwjenju wubudźichu. Mědicanſki ſanitetny awto ju do blíſſeje ſtrożnjey dowjeźe, hdyž, hdyž ho tam wo dóſt ſamomorderſki napraſchowach, hižo na blídże ſaſo ſrědſche a na njeprofeſchnych pſchihłedowarjow ſo roshori. Każ powědachu, ſu njeſwjeſtoſe ſwójbne wobſtejnoſ'e wobohu k wódnej ſmjerći pohnuke. Dóſt cźłowjeſki! Karlowy móſt, najrjeſ'ſchi mjes ſwěſchimi Wottawſtimi móſtami, debitej ſakhod je ſtarehu města wulkeſ wáži, na kotrymaż ſu wſche wopomy krajow wosnamjenjene, kotrež nihdy pod cźěſkim kuſſeſtwu ſtejachu, teſ wobeſ Luſiju. Tute namakamy teſ w praſſeſ zyrkwi ſwjateho Wita na Hrecźanach, kotraż ſo tuchwili wupor jedża a dotwarja a ma bohate hiſtoriſke hódnoſeje. Na ſpomnjenym moſeje ſteji wyſo'i ſo b'ly'cźerjacy kčiž. Po powěſezi, kotraż je tam w ſtjoch rečjach ſapiſana, je jedyn žid tuto ſnamjo rumożenja poſtoczicź dyrbjał jako ſhkohanje ſa woberdźene Bohahanje-nie. Też poſtawa ſwjatego Jana Nepomuſeho je tam widźeć. Na tutym méſtnje je dał kral Waclaw jeho do Wottawy ſtorcźeć. We wodże po'acahu ſo ſedom hwězdow a tehdała widźimy ſwjatehe ſ kčižkom ſ wjazorymi hwězdami. Tu ſu ſo wſele ſtawiſnow města Prahi wotwitławe, każ dźe je ſyte město ſtanja ſtwórowa hiſtorija. Na Hrecźanach běchu ſpoczatk 20 letuche wóſmy, hdyž roshorjeni ſbóžarjo kčoržiſchi pſharjow (Fabrizius, Martinez a Slavata) ſ wokom cźiſmynchu.

Pschi naſchim wu'hodje pſchińdźechmy nimo prjedawſcheho Sſerbſkeho ſeminara. Se ſtrudobu ſpominachmy na jeho pschmérjenje a cźinjachmy hej ſwoje myſle. Kak derje mohli po pſchewinjenej kriży naſchi młodźi ſtudowjazy tu pſch. hwacź. Sſkiſcha nětſo cźěſkom ſtatej a p'chewórſka ſo ſnutſka do bůrownych ſpowo. Swonka ho wupowrjedża. Sſoro njeby wěrił, ſo dyrbjało tuto herbiſe duchowne hymjeniſchcźo, hhjež telkohe dobreho ſa katoliſki ſherbiſki lud cźeſcźenje, na wſche cźaſy ſaſtacź a to pſchicźinowo dla, kotrež Sſerbja ja'o ſprawne a prawe jenje pſchińdźenacź niebudu.

Nojſnaczńiſche nawdźto Prahi je Waclawke a ſ bobom drje najwjetiſche zyłeho ſwěta. Je 750 metrow dołhe a 60 metrow ſchěroke. Tu ſe wotwiła wulki dźěl praſſeſho žiwjenja, wobſebje we wieczornych a nóznych hodźinach. Byrnjeſ nimale połoja wobydlerſtwa je lěczjum cźaſu ſwonka mětła pſchebywaka, dha ſo tehdała tu liſtſcheſe ſ ludźimi wſcho cźorni. Tu ſu hobu najwoſebniſche ho'cźenja, najwjetſche wobłhody. „Narodna politika“, najroſkſcherjenſcha cźěſka nowina, ſhdyž je pſchedſtuda cźeſtoſ-kuſſiſcho towarſtwa w Prahy ſ redaktorom, ma tu ſwoji ſydliſcho. Sſobotniſche cźiſko wulkhadża w 300 000 eksemplarach a ſo hižo w nozy p'chihotuje to w ſtjoch wudawkach. Najwjetſche wudawniſchcźa, klaum, pſchedawarnje, ſobawarniſcheje namakaju ho tu. K połnim wobnjeſnjenje namęſto wulki narodny mu'ej a w jeho błyſkecźej ſtrahje nędhu'chi kral Waclaw na wyſokim konu. Tu ſtajiſchi ch nimale wſche internazionalne rěcze, ſ wjeſnich ſa naſ cźeſtu, ſchtoż je pſchewrót bohu p'chinjeſli. Pſched 20 letami ſhebi myſleſche, ſo je Praha nemſke město. A nětko? Rad chyzhmy też Baceullowy wuſtaw wopytaſ. Ale na telefoniſke dopraſchowanje ſhonichmy, ſo je tón dźeń (mjenujm wutoru) ſawjeny. Hacź ho nam druhe dny poradźi, je njewěſte. Mjeſ tym pak drje liſt woteridże, ſo by w prawym cźaſu w Budyſchinie był. Sa to ſlyſchachmy na Zofinje wulki inſtrumentalny koncert, wuwjedźony wot nimale 50 hudźnikow. Wjele mohło ho hiſcheze w cźeſtim hłownym měſeze pſhacź, wo horje Poczin, tiž nad městom ſo pohłeduje a na ſtaźiju a bjeskrotnu telegrafiju, wo hiſtoriſkich Hraczanach, wo ſtarej hradnizy, wo mnohich ſtarinſkich twarjenjach a kraſnych pomnikach, wo ludu a jeho kulturnym žiwjenju. Ale to by wobmjeſowanu wobſhadz jednoreho liſta pſchesahało. Sſnadź budże w pſchihodze ſaſpy pſchileżnoſcź, wo ſwojich na honjenjach a podeńdźenjach w ſtotej Prahi pišacź. Runje, hdyž mój liſt ku ſonjez ſo bliži a jón ſa pół p'chihotuju, hiba ſo pohrjebny cźah nimo mojich woknow. Wjeſeehu jeneho wy'chiſcheho wojaka ſ połſednemu wotpoczin'ej Pišany to wobras p'ches wobdźelenje ſnadź bataiſjona woja'ow a mnohich laſiſkow. Na cźole hudźba, ſa pſchiwaſnymi ſ cźełmani wobroženi podaczi, kotříž ſwojemu hejtmanej połſednu cźeſcź nad rowom wukonnjachu. Tak ſo ſtajnje wotmeńja w taſkim wulkim měſeze, tiž ſo dale a dále rosſcheraja a porjeſcha. Hoſpodarſke a wob'hodne žiwjenje cźeſcze tu w roſmerach, ko hnydom ſwětowe internazionalne město ſpoſnajeſch. Bórzy prajimy jemu bohemje a ſmy wo mnohim ſaſo wobohaczeni, niż napoſled wo wopraſhdźiteje wutrobnoſe luboſeże naſchich lubych krajanow a cźeſtich pſcheczeſelow. *

Schewzez wuj.

(Wobras ſe wóſmy.)

Każ bychu ſ tyſcźi wuſtże, ſu dźenſa dźěſci. Je dźe Schewzez wuj ſ Nětſoheż na zyły tydźeń na wopyt pſchiſchoł. A kajke zorty a tryſki ón naſtajnje cźini. Byrnjeſ niechat, dyrbjeſch ho pſche njeho ſmjeć. Najprjódźaju ón tak ſpodźiwnje powěda, tón Schewzez wuj. Nł. tajke niſchto hiſcheze ſwój ſtyſchał nicźe. Na kónzowku wſcha pſchezo jene „o“, hoże tola ſane byeć njetrjebało. W naſchéj krajinje nichtó tak njepowěda. Naſcha macź pak nźni, ſo w Nětſożacź, ſ wotkal je wuj, a w tamnej wokolinje ſchitay ludźo tak rěcza. Wón je mjenujaj wot tam, hdyž je wulke hriby roſtu ſ dołhimi nóſkami, to móſeſch ho pod nimi ſhowacź. Tam mi ho ſda, też wojazy ſ bélymi kozanymi rjemjenjemi khodża. A hdyž je ſedy nékajke ſlowcźko prajił, ſchto jeno naſtajnje cźini? Hraba do łazowego ſaczta a wucźehnje tyſtu ſ brěžoweje ſkory. Tyſta ma dyjawjane wdźeło a nośrjeżeża krótki kożany rjemjeńcźk. S wdźełom klepa najprjedy do tyſti a wośmje ſ nimi prjiu tajſcho cźornjeho njerjada. To je cźi każ roſtoleczeny zigerl. A to cźaſa naſch Schewzez wuj ſ nośrowmuj dźěrkomaj nuté. Kóżdy yor wokomikow to cźini, dźeń wote dnja. Macź pſchezo powěda, ſo wot teho cźornebo njerjada cźi wocźi ſyſlnja. A Schewzez wuj mjen'e luto roſtoleczenu ſkoru „ſchcźivak“. Nó, wuſyn ma, wjele wjetſche a tolſche hacź naſch nan. Hdyž je pranje wucźeſza a wumjerci, móże kónckli ſa wuſchi połoźicź. To je cźi hiſchcze hordy na cźorne bothe koſmo. Mjes Sserbami taſke granacźiwe wuſyn hemak móda njeſyu. Ale wón hej da néſchto na nje byeć. Mėni pſchezo, ſo ſu jemu tajke w Bavelinje narośłe, hdyż běſche nojak kola Schpandawſkich iſel zor. Khiba je ſe Schwrjewinej wodu ſmojeſche a tehdała tak njewótchėdnje wulke narośłe ſchu. - Hižo to je ſ ſmėchom.

Schto liſcheże móże — ſ wuſchomaj tichaſeſ? Hdyż to cźini, to ſhebi dźěrji bruch hżerka, tak dyrbja ſo ſmjeć. A kajke mjeſnaczczo pſchi tym ſekańaje! Wopraudże, wuſchi khodźiteſ, tak by nechtóh njewidźomnje ſa njej ſkahał. — „Ěak to tola cźiniſch, wuja?“ — „Nó, kak dyrbju to cźiniez, ſuwam jei tam a ſiem hacź ho jeno tak hlowjaza toża naſkahnje. Pſredy dyrbjachmy to hiżo w ſchuli móż.“ — „I, hdże też to, to njeje wérno, Schewzez wuja.“ — A cźaſnji kowy rjeczaſt ma, ow, taſki wośobny rjeczas. Każ ſo jeno ſwěcźi a ſyholi! Mima ión tak ſchcźiczinjeny tak nan, ale deſeka w poſſebnej łazowej dźěrze. A też cźaſnik je zyle hinaſiſhit hacź nanowy, wjele rheniſchi. Ma taſku rjanu ſleczanu kronu. A hdyż jón naczahaha, njetrjeba ſtarej kluczki ſ wóſchnicźki wſacź łaż nan, ale wierczi ſtoty tneſt tam a jow. Hdyż chże jéſcź, wucźehnje wulki nóż ſ dołhim łónczkatym brjontom. Na cźrjónkach je taſki ſamjerczany zelenuy kjeſiſk. Hdyż jón wockinſich, ſteji na prěſt. To wón mjenuje po nėmſku „Onorkieher“. Syodźimne, twarch bnr'ca! ſ nim cźeſkacź? Wón pak ta, praſi. A ſchyż twarch naun, rěcźi zyle hinak. Potom rěka jemu herbſki „wunczahaf“ a ho łmėje. Nan a macź ho rej łmėjetaj. Cźemu jeno?

Ale Schewzez wuj je — mohł rjeż — taſka prawje hłupa duſchna woza. Ma dźěcźi rad, je ſtara łuntta. Hdyż pſchińdże, rosdźělesche hnydom mjes nimi brune ſchokoladowe cźigary ſ powiſelownymi hłócźkami. S tym je ſej je tuez ſpſchezeſeli. Won na polo njetrjeba. Taſkemu dźěłu wiſchak ſchewſke kóſcze ſhuczene njejſu. Ale Bóhłbemu Kniesej njecha cźaſ kradnyeź. Tuk podźěła nėſchto doma po dworje a druhdże. Pſchińjeſe płót ſaſo do rjada, wobeli winzu a kurjazemu rėbłiſi pſchibije prėtkich. Kacźe korłko ſaſo zyłe cźini. Nėſchto ſa dáłło wſchudże namaka, Pſchi tym je wuſchikny, każ dźě ſchewaj hu. A te dźěcźi ſu naſtainje wokolo njeho. Powjeda jim wſchelke wėſti a cźini ſwoje żorty. Nó, o ſ ſmjecźe a hara. Hdyż wón je, tam ſu wonza. A hdyż dale dże, ſu hnydom ſa nim ſaż drawa. Ale wón ſo na nje njeſnėwa. Sſu jemu hamor ſaczahahe, nó, to tak dokho wyta, doniż ſin ſaſo nima. Sſu jemu drastu wotnjeſhe, kotruż runje trjebaſche, to wośmje hej priſu a ſahbra ſo ſ druhim. Dźěcźom je mjes tym nėſchto druhe na mýſle pſchiſchło. Też móże ſhebi po ſwėtu do deſcźiczku hicź. Chże jene teſak mėcź, ſcźini jemu teſak. A cźaſadża tamne tez mėcź, to jim wudźěła. Je trasch tón pſchekrótſi, wośmje Schewzez wuj jemu priſu a cźini jón dźěſcźi. Chżedża potom, kak to ſ wjeſcźu wola dźěcźi je, też druhy taſki dołhi tėſak mėcź, wośmje najprjedy priſu a ſhotowi kóżdemu dołhi. Schtż dha na tym dale je. Płót je hotowy, winza wobėlena, też kurjazy rėbłk je ſaſo zyły.

Sa juſtſilchim ho ſaſo na nohi ſtaji. Potom ſhebi ſam łutki w małym méſtoczku w ſſiwiczay njekenzeja, płata ſchkórnje a cźrije, wari ſhebi jéſcź, rjeżi jimu a płata a ſchije. „Schewzez wuſo, ſym ſtotrk! Pół ſem! Njewérno wuſo, nėtko budźeſch moj tóh? Haj, ty budźeſch mój kół!“ Tajze nėſchto makemu Michałkej na moſhu pſchińdże. Sſo wė, Schewzez wuj je jemu k woli. Po ſchtiroch łaſy vo dworje a hiba ſo, ſo maſu jśdbuy teno tak na thribjeſce lėta. Lėdy ſo dodźerzi. Potom wurjeduji hej kokeu. a yuta druhe dźėło. Dołho njetraje a ma wſchėch ſaſo na ſchiji. . Mjann cźaſnik ſe ſlocźaunym łneſlom dźeża widźeeź. Wierczeſ dyrbi jón. Wierczi trochcźku a hiba ſ wuſchomaj. Hiba dale a ſpėſchniſcho, ſo ſo ho ſyteje wole naſmėja. A tak to dże dźeń wote dnja.

Roszohnowanje budże cźerke, hdyż ſo Schewzez wuj na dompucź poda. Och, nėtko nicźudże zujazy tak cźenje, hdyż budże Schewzez wuj prjeć. Hdyż w cźaſu ſhebi na jėbje do ſwojeho méſtaczka, cźini ſhebi ſwoje myſle. Je jemu tak mjekko wokolo wutrobh. Haj, haj — je ho tola dyrbiał prjedy wozenicź. Wośmje prſiu a njewidźi, ſo ſo jemu ſkradźu ſmėja. Tajka prawje wulka wowza je tehdom był.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyſchina. W Pětrowſkej zyrkwi ſmėje 9. nedź. po ſwj. Trojizy rano 1/8 hodźin farar Berg prėdowanje; farar Groſze w 11 hodź. Bozu ſłużbu ſa cźeſkoſłużbnjacych w drastownj a w 12 hodź. prėdowanje.

W Marzinjej-Marcźinej zyrkwi ſmėje farar Ther rano we 8 hodź. ſpowiedź a ſwj. wotkałanje; farar Groſze we 9 hodź. prėdowanje

Sběrka ſa nuſu naſcheje wośadu.

Stawiſnie powjeſcze ſ naſchich ſerbſkich wſow.

Njeſwacźidło.

Mjeno Njeſwacźidło je ho wſchelako wuložowało. So nicźo cźiniez nima ſ „njeſladźicź“, na cźoż ſu ſcźi pſched ſo łétanu nėkotſi myſlili, je łóżdenu Sserbej, kiż nėchtó wo prawopiſu ſwojeje macźerſcheźjeny rolymi, ſnydom jaſne. Sajimawe je, hdyż też jo pſchiżecź njemóżemy, wulożenje mjena „Njeſwacźidło“, kotreż w ſwojej dźiwnej łniſy „Skythika“* Sły-Komorowſki wujſchi farar Juriz Libuſch, roożeny Sserb, podawa. „Njeſwacźidło“ je ſ „nen-es, wan-atich a idwo“ noſtałe. Mėſtno ſ dweju wſow wobſtejı: nenes = nikło leżaza wieſ, a wanatſch = wyſche leżana wieſ, a tuteż dwe wſy twoſchiſchej jene idwo, to je: zoulke [mėſtno].“ Seſtajamy tolſto cźiſcźeżane piſmiſki a wuraſtojimy njewulbėhnjene, pokaża ſo nam mjeno Njeſwacźidło. Pola mjeno Njeſwacźidło abo ſnajmjeńſcha Njeſwacź je wėcźe ſtarſche hacź mlyn a ſedy knieſeho parka łežany delny kónz Njeſwacźidła; pola ſtnkkeho Njeſwacźidła pak njemóżemy horniebo a dolnjebo dźěła roſcźinawacź, niech też je prėnjotny wieſny ſakład kėtro pſchetworjeny. Tajże ſſednoſcenje wſhowi ſ zyła też njewotpowjeduje waſchuju herbſkeho ſnżwdźenja. Nam nicźo njeſhowa, hacź to pſchiżecź, ſchtoż hebi lud powjeda a ſchtoż wotpowjeduje Njeſwacźidłſkemu na[illegible]ſnjatak pol hodźiny do thowanja błónga ſwonicź, [illegible] je Njeſwacźidło ſwoje mjeno dóſtało, dokelż j[illegible] iſchi knjeſt ſe ſwojimi pod-danami wucźinił, ſo jim mėſto pſchestawki na ſwacźinu poſticźi poł hodźiny do thowanja błónga. Njeſwacźidło by potaźłim błohu wuwolana wieſ, hdyż ſo na robocźe njeſwecźi. Libuſch to też ſnaj', ale byrnjeſ mėnił, ſo je to tolſty błud (ein großer Irrtum) ſha ſo nam, to dźenſa najpſchihodniſche wulożenje byeć. Potom wſchak je Njeſwacźidło pomėrnje nłoh mjeno, kotreż mohło hakle po nėmſkim dobyczu kraja naſtacź a wėcźe też nic w prėnjej dobje nėmſkeho nadtnażnſtwa. Stare ſerbſke twórby nam ſnate njejſu. 1268 ſo w liſcźinje, hdyż ſo mjesa Budyſchſkeho a Sborjellſkeho kraja wopiſuje, wjeſ „Nyzwa“ piſche, powdźiſcho „Wesswa“ a „Neſchwza“ a hakle wot 16. lėtſtotka „Neſchwitz“. Hdyż je piſat naſ-ſpomnjenjeze wažneje liſcźiny, tiż bė wėcźe wucźeny muż, druhe wėcźne mjena nėłkat prawje napiſał, njewėmy, cźehodła ſhbł ſ Njeſwacźidłom njeby łkpſcheje rady wjedźał. Mużiłmy hebi, ſo je wėcźne mjeno w 13. lėtſtotku na „Nyzwaz“ abo „Nedraz“ podobne było, a to je ſe hakle poſdźiſcho, hdyż ho nowy nałoſk ſażeho ſwjatoſa ſawjedźeſche, mjeno Njeſwacźidło naſtało, kotreż bė we vrėnimaj flókomaj ſtaremu mjenu podobne. S wopredża ſnadno ho wobeſ mjenje poznjo hebi trjebaſchtej, hacź ſłónczne Njeſwacźidło Nieſwacźa podobu.

Njeſwacźidło bė wot cźaſow pſchicźahowanja Nėmcow do Mitſ[illegible] brżebiſcźo wulkeho knjeſtwa. Sserbſke wſy nėmſki kral ſwojim rycźerjam jako leiſtwo roſdawaſche. Nėkotry rycźerſ mėjeſche wjele rycźerſtich wotrocźkow. Taſti dosta nėſo wſazy kraja hacź jenotliwy rycźerſ. Tak dosta jedyn taſti wulkorycźerſ Njeſwacźidło a wjele wſow wokolo Njeſwacźidła, wocźehnje k połnozy, pſchetez wſy wokolo Budyſchina dawachu ſo jenotliwym rycźerjam, kotříž poł Budyſchſkim bohatom ſtejachu a mėjachu wobſebje pomhacź, Budyſchſki hród ſchkitacź. Njeſwacźidłſke knjeſtwo je tehdy wjele wjetſche było hacź dźenſa a najſerje dale Rałez a ſamo Laſa ſhtake. Wulkorycźerſ, kiż ſo hižom 1268 hipes (Herr) mjenowaſche, hdyż dyrbjeſche ſo jednory rycźerſ ſ titulom „knecht“ pokoſicź, roſdawaſche ſwoje wſy ſwojimi rycźerſkimi pomocnikam tehorunja jako leiſtwo (podleiſtwo, Afterlehen), niż jako ſwobodne wobſwjedżenje, wſchako ham ſwobodny wobſbedżeł njeſłł. Tuczi jeho pomocnicy a nikto jeho podleiſay abo wickafojo běchu ſ wjeſcźa ke njeho pſchiſwini abo potomniez ſkrobodnych muži bjes wobſwjedżenja, kiż běchu ho pſchezo hiſkom ł jeho ſwójbje dźerżeli (Sarbgenoſſen). Tutym wickafam ho po nėczim poradźi, ho wukuſeł, hdyż běchu nėſchto ſamożenja nabyli, ſo potom njepoſrědnje ſtejachu pod krajnym knjeſom a ſ tym ſ wulkimi knjezimi w jenym rjedże, byrnjeż na delnim łónzu. Wulke knjeſtwa ho na tute naſchnje roſwiſachu.

Schtó je prėni Njeſwacźidłſki „knjes“ był, njeſcźinny. W horjeka naſpomnjenej liſcźiny ſ łéta 1268 je Njeſwacźidło mjes wulkimi knjeſtwami naſpomnjene a jako knjes mjenowany Lutherus de Schreibersdorf, kiż ſo też Lutherus de Palowe (ſ Palowa) mjenuje. Njeſwacźidło mėſeſche hižo 1324 zyrkej, pſchetoż luteho łéta mjenuje ho ſchon farar w Njeſwacźidle, Theodoricus plebanus in Neſchwacz. Zyrkej bė ſ wopredża filiałka Hodźiſſkeje zyrkwje a Hodźiſſki farar hacź do reformacźije jeje kollator. Też 1365 a 1388 ſo wo Njeſwacźidłſkim fararju rėcźi. Byrnjeż zyrkej jenoż mała była — jenoż ſrjedżna pinarja tehdy ſteſeſche — mėſeſche tola tři wołtarje a to ſwj. wėrneho cźéła, ſwj. kichcźa a naſcheje lubeje knjenje. Też na hrodże bė kapałka ſ wołtarjom naſcheje lubeje knjenje. Tuż na hrodże bė kapałka ſ wołtarjom naſcheje lubeje knjenje biſcheże w lėcźe 1576, byrnjeż Schreibersdorfſki ſjo 1547 w Njeſwacźidle reformacźiju ſawjedli a farar Joachim Bettin l. 1563 wot viſitatorow jako „prawy we wucźbie“ pſchipóſnaty był. Sapoczałk 17. lėtſtoka, po taſkim bórzy po ſawjedżenju reformacźije a hiſchcze do 30 lėtnje wójnu, powjeſtſchcźu zyrkej ſ pſchitwarjenjom jich dźenſnjiſcheho wołtarniſcheja. Nazjeżornich dźěł ſ tutym wiſchom a wėcźi natwarichu l. 1698. Bórzy po tym naſtachu tez knjże ſchitwarki (łoże).

Bydło Njeſwacźidłſkeho knjeſa ſe hacź do łéta 1454 njenaſhadne drjewjane twarjenje. ale ſ hriebjemi a nożhypami derje ſchkitane. W mjenowanym łéce hurbiſche ho nowy hród natwarich, kotryż pak też wjele wjerdżchi njebėſche, ja to wał po ſdacju kėtro wobſchérny, pſchetoż rėczi ho wo łapale w nim a w kuynym liſcźe ſ łéta 1506

* Skythika oder etymologiſche und kritiſche Bemerkungen über alte Bergreligion und älteren Fetiſchismus mit beſonderer Berückſichtigung der ſlaviſchen Völker- und Götternamen. [illegible] einem Vorwort des Herrn Profeſſors Carl Ritter (ſnaty wuſnamny geograph) in Berlin. Camenz 1833. C. S. Krauſche. (S liſcźinu jubcribentow, [illegible] ſtrymuj je wiele Sserbow, wobſebje ſwjeczerjow a duchownych).

pondźelu popołdnju we 3 hodź. Budyšćanska konferenca duchownych.

Wutoru rano ½7 hodźin w Marinej-Marczinej zyrkwi šćinska nutrnosć: farar Berg.

Wutoru wječor we 8 hodź. pšichotowanje sa dźěćikemšćenje na hrjebowšćej haśy 6: farar Eder.

Sćrjedu pop. ¾3 hodźin w Pětrowšćej zyrkwi modlešća hodźina sa wučerkownice.

Pjatk wječor we 8 hodź. sapósapowćinanje biblijskich hodźinow faraŕa Greßa na Sedaušćej dróšy 6 a buchowneho Helma na Hošćicy haśy 291.

W kwałowšćanym domje: Wutoru wječor we 8 hodź. hodźina sapósałšćich, farar Berg; pjatk wječor we 8 hodź. biblijska hodźina sa mužow, farar Berg.

Se Słopjeho. 9. nowd. po Sw. Trojicy šerbska pobožnosć a Boże wotkazanje rano ½8 hodź. šerbska Boża słužba dop. w 9 hodź., němska Boża słužba dop. ¾11 hodź. Kollekta so zbéra za evangelisti sa sasć młodych muzkich. Sćinjertny pšerkuš so swóna sa Mateju Ćišćanku w Mitarasu. / Sćrjedowanej Josef Weber z Degernana w Badenšći a Hana Berta Wauškez z Lešta — Sćinjerjeta Marja Mateja Fabijana w Rownem mandźelsku, rodź. Schreje-ra, šćara 42 lět. 17 dujow.

Dr. Jurij Mechela.

Bajki.

(Pokračowanje.)

3. Paeonia.

Na Witeźkej kuble njewotasche čjeledź, hdyž so wo blišše rozkazowanja jednasche, sa knjesom, ale w tajche — jeho knjeni mandźelku. A schtóž pšichwadnje starehu Witeźka wuhlada, kiž mały a čjerńi na swojej truzy wisasche, tón so dale njedźiwasche. Hdyž pak so knjeni Wórscha pokaza, tam wali so čjeledź ruče do dźěła, dokelž jeje pohladowanje bě tak so wulkowało bow ludu a jeje pschikazy słóń jako błidowu nóź, kiž so na hórnczeńkim wóši.

Dźiwki dźěchu jich tři, dźěchu hač na nizóšu podobne mačeri — šulne kože, rjeńjoze cźěło, liza kaž pyjatkowa róża. Starscha bě so wudała na knjezi dwór z muzkim a knjeńcshe tam kaž mać doma. S druhej junu zyje tak budźe, cźehodla tu tež zrodyn njesapschinuny, hačrunjež swoje léta mějesche a mały pjenjez k temu. Pośledźeja pak — schto ł lej bě, nichtó tak prawje njewjedźeshe. Dźerzeshe so k mačerinej wutrobi trudobje bóle k nanej. Nahlowitnje bě tuchym we bliskim mésće wukhodźila a pschewynasche, dokelž so mać k dalschemu studowanju spjeczewasche, doma. To bě Felizitas.

Srédsna a keźejoza kaž wone najźezo trocźiske dźěćo rano ysches sahrodku, sbérku pěkni skradu do chłodnizy njesło. Tam sedźesche a cźitasche, dowiź hlowa so njewjerjesche. A ysches jeje duschu falkincza howrjozy hrimot tamneje pěsnjeńki:

Hdy budźich swajnjeńcźa s muzkim ja była,
Buchu wjesnicha radźić mi.

A źedźiwje so podasło dokonscha:

Nětk bu-ch smérom sydnem cźilsche
Nenja pčenemu wótkeju.
Skroźiu moj šmuła rospjesć bé wlossy,
So w powětrje smérja mi.

Stysknitwschi wotkonc a kupi do khłonza. Wědźesche tola, so so šwjerźesche a blischcźesche w słyńcu a krafnuzcźi swojej kaž pyjatkowa róża, kiž dalotk a schroko po sahrodze sho-hordźesche. Tuzje inchtuna, to mačeńne wasche nje a sotrow lakaju ju wobdawa.

Mé, njechcźesche to, ezowsch ji at byeź, so hinak mée a stejsche cźwilowana yshes hagazej rjanoscźu kwetka.

To so swona, [illegible] bě wotmyź, najtolscha kwézeń poeza sibaci. A je swobodnje muczinym pohlowm puschesć so horschcź kwétkowych lopjenow a paduy cźicho na cźornu schrodnu pjerschcź.

Słyssa jasna ronjesche yshes holeźaze lizo.

4. Słyssaze wutroby.

Wona bě z pjeczadowuzcźimi létami najstarscha z Lowitza 8 dźeći, kotrymž bě mać yshesaze wumrjała. Najstarschi bě hynbom, najmlódschi hakle schtyrjo lét, słyńcz pjeck bźchu holeźata. Trójzy dyrbjesche zastworjow wot pokasnch a junu je jej to tak cźeżko padło. Ale nan njebě dopuschcźił. Schtó dyrbjał tej so sa to postarasz, w najmjenschim z cźehom do schule pschiduu a so pschicźny swojm njewjesczinku nodobu bostanjeschtej? Schtó mél wutku domjacznosć wohstarasz, hdyż by wona woteschła? So to wona bě, kiž swérnje wutrasc, sdasche so tak naturnje. A nan sjej z zyła nkmhjesche, so mohło hinak byeź. Se kwaltom tak kohlaza łétasche yshes dom a dwór a ruzh jej jenje njebźchtej pródnej. Nichtó ju jenje njeje hněwu wuhladał.

Psched wokuom jeje komorki sl jesche husty kérczk wutrobnych swonicznow. A hdyż bej wjesnuy wucźeł z Lowitza sahrodu ras nésćcźo rózowych wokow wupuoźu a pschipadnje so dohlada, tak Martha richt tutych sahodnych nacźerjonych kwétkow do schérenho karana rjadowaśche, dha mysleschc yschi sebi: Tele kwétki su jeje wopor, syssly we wutrobje!

We k nieum do schule khodźiła a wón bě tón, kohoż wotpołasacź jej tak cźeżko padnu.

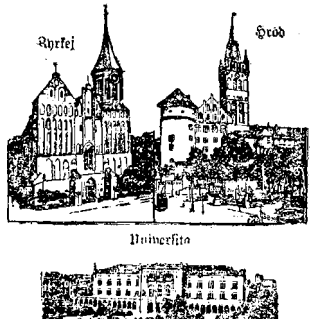

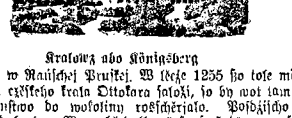

Kralowz abo Königsberg

je město w Rauschej Pruskej. We lécze 1255 so tole město na radu cźeskeho kraia Ottokara saloki, so by wot tam so kschesczanstwo do wokolinu rosschérsało. Posdźischo je Prusay dobuiu. Wono bé bothe cźasty z syndom prustich wójnowom. We nim so tež prusay kralozo krónowachu. Poldźischo wonomu so do iwjerdstyny pschecźiwo Rusej. W tymle lécze swjeczi města 200létny jubilej, pschetoż we lécze 1724 prusti kral Biedrich Wilkelm I. sjednoczi sh dźéle města Kneiphof, Löbenicht a Kralowz do jenoho města, kotrez wot nétka Königsberg abo pólzay Kralowzy [illegible] rika.

Ze Serbow.

S Kummwalda. Na hład a kórkowu holotej wodu nick, je jara straschne. Jona, města Holengowa, tale pojdźischi, so wodu napi. W nozu na zatolstne zjiwocze-bolenje sthori. Pósłalu drje hnybom po lékarja, ale wscha lékarska pomoc bé podarmo. Wona pod cźerkimi bolosczemi wumrje.

S Wulkich Dźarow. Sdrjedu sandźenego tydźenja so tośi so tež pola nas „Jungdeutscher Orden“. S Wojerez a Nalez salozerjo we wulkej cźrjódze (dókhu jich wokoło 20) pschinidźechu. Stadnitši sstojnit“ Lorenz mějesche pschedmoschk wo samérach swjatko, kotrez so wobsedze na to mérja, nétkjischi statny porjad pschemenicź a sasso monarchiju postajicź. Dźiwnuschke nahlady na réknik wo Sserbach. Wón jich bźli do cźsrskich a némskich Sserbow. Każ drje je kóżdemu znate, tola dozsta samych cźe-ich Sserbow njeje, ale Sserbjo su wschitzy pschisłuchnizy némskeje republiki. Nékulk wélo jenoż tych němskich Sserbow mjenuje, kotrjż chcźeja němsku republiku wosstronicź, so k nazionalistiskim stronam dźerza a z bobom swój serbski porjad a swoju maczerinu réczź zaprěwaju a zaspiwaju. Tych druhich pak, kiž stoja na fakandze Weimarskeje wustawy a swoje stawne pschisłuschnoscze swéru dopielnuja a na to kedźbuja, so stat jim napschecziwo to tež cźini, wosstejże, schtoż prawa, wo § 113 némskeje wustawy soruczene, nasturja, mjenuje réczź nit cźiskich Sserbow. Spodźiwna to logika! Wulki wschak wuspéch réczź tej nit-bźiche. Ma'iski dźesacź wogobom sastupi a hej jako wjednika półtwcho agentu postajicźu. Hdyż tež nékotrji Sserbjo, kotrjż su hamto sobustawy herbskeho towarstwa, so sapiśachu, dha drje to wu'hadza ić hospodarskich winow abo ssebo, so cźsle „Sserbjo“ wopraw-dźite wotpohladuy nkodonmiseho rjada hi'chcźe spósnali njesłuschu.

S Nowych Sdźarkow pola Niśleje. Sdrjedu wjecźor o 10 hodź. wotpałischtej so brózniu a kónja naschcźo hoscźenza. Pschi kwatitym wohnisłowym wobaranju so wo-rodźi, domske samcźenju knthowacź.

S Bjanz w D. L. Jako schtwórtk wjecźor cźeźke nje wjedro yisches naschu krajinu cźehnische, dyri błysk do domskeho błidarja Herrowa a hnydom sapali. Herrow wulku schkodu poczerpi, dokelż njemějesche samcźenju. Jenu ssali so wschón stlad błidarskeho drjewa a njewjesczinske wuhotowanje jeho dźiwki. — Ssamu wjecźor sapali so je Bozim njewjedrom knjeza bróżeń w Mihlbeckn pola Barlinu. We njej ssali so na 1000 zent. zita. Dalschi błisk sosjdże tam do zyrkwinje wéże, ale njesapali.

Hokp.

* **Wozud jeneje zyrkwje.** Město Neuß je swój kupny dom, kotryż so 1633 jeho zyrkej natwart a pod schkitom poniknowsho sakonja steji, nét'ole do dźiwadkowje a konzertneje zirle pschewnirczą dało. W prjedawschim wolkarnym dźele je nétko jewischcźo a konzerina méstno'ez. Swonkowny twar so taji wosstoji, kaźtij je. Nowe dźiwadło ma wokoło 750 méstnow.

* **S motorowym kolom do cźaha sojeź.** Na cźarje Neckerminde-Jazmir pschejedźe cźak kótneho lékarja Fritza f Dacherowa a jeho hnydom mort. Sajsedżowny sajedże na swojim motorowym kole na dróży Waźewal'-Anklam do cźaha, hdyż tutón runje yisches dróhu jedźe'che.

* **Wohoń w jenej žudowej twornt.** We wulkej žudowej tworni Wordel w Hagenfelde pola Spandawy nasta frjedu w rań'schich hodźinach wulki woheń, dokelż plomjenja f lepidła wulkeho kotoka wudyrichu. Na wul'e sboże mósjesche so rozbuchujenju kotoka hižcźe w pralowym cźahu fadźkowacź. Schkoda je se sawěźezenjom z wjet'schho dźela kryta.

* **Sa 300 000 drohotnoscźow w spěchniku rubił.** Skoro njemóżno loh'onyhlinje bé jedyn puczowazy spěchnika Hamburg-Mnichow. Wón mějesche w jenym żele'nym ta'chéżku, kotryż bé w jenym kofrje samknjeny, wjele juwelow a druhich drohotnych pyschenkow. Mjes Aufpachom a Würzburgom dźésche bo jédnehu wosa, a wostjaji kofr we wo'owym żo'u leżo. Hdyż ho po dlé'ich cźasu wrócźi, bé jeho kofr rospaczeny a kaschczik rubjeny. Schkoda wuczini na 300 000 hriwnow.

* **Zaw jako mamoźak.** [illegible] w amerikanskim stacźe Indiana nadpadny wósti pschestajenju w jenym zurkuu wulki nuóst[illegible] a cźisny jeho na semju. W tutym straschnym mokomilu mějesche skuoket telko duchapschichitomnosźe, so jenoho druheho lawa, kotryż běsche w klézy, na pomoź sawola. Tutón law, z mjenom Hektor, pośłuchasche tez hnydom na hłós swojeho knjesa a wali so na nubitkeho lawa, kotrehoż tak wobsółesache, so dyrbjesche wón jowoj wovor puschczicź. Pisches to mésjesche studźej pschitezność klétku wow„schcźicź a swoje žiwjenje wuthowacź.

Směški.

** **Sluminwy.** Sslawny wucźeńj je wjesoleje myśle a poliicji młodemu studentej jenu zigaru. „Tu, hyjajcze tas moju najšćipchu družinu.“ — „Ow, knjes profesor, tu niebudu kurić, ale ł mécźnemu wopomnjeczu ithowacz!“ — „Derje — temu so tež jednoricźka družina hodźi. Wróćeje mi ju sasso — tu macje jenu družu.“

** „Wy dźjeeje mojm dźowku mérć. Wy leże pjecza wumiejz. Mózeeje Wy ł Waśchim wumjeślitwom tež jenu Jonu sejmérić?“ — „Hm, to je wumjeślitwo samo so ho.“

** **Jona** (k nowej kuchařzy): „Potajśim, Wy rčkaeje Julia? Nadźijomnje nimaeje žanoho Romeo!“ — **Kuchařka:** „Ow nė, mi nicźo njesaluje, žym stromna.“

** Snéwna žona (k swojemu muzej): „Ja warju a warju sa tebje a ichto mam ła to? Nicźo!“ — Wón: „To hischeje maśch so ty derje. Ja mam kóżdy raz w bruschi pschimanje.“

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Mésnczańska rada, wotdźél. sa wéży wodarnje a pjiwar nje wosjewja: Pschipokasanki sa ptun a wodu, na kubikmetry wupisanz, kiż su hischeje we wobšhadze, so jenoż hischeje hacź do cźasa tutcho mésaza w naschej bźelarskej pokladnizy pschijimaju.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleř, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za nawěšći: A. Dučman, w Budyšinje.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: **Agentury na wšelakich městnach Łužicy**

Telefon čo. 154, 155 a 156 — **Worcelowe khamory a worcelowe kašćelki** — Telefon čo. 154, 155 a 156

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań wo **15** % a **20** % Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.**

Hudźbne instrumenty

mištrske husle

Truny: A 2¹/₂ čehnjenja 30, 35, 40, 50 pj., D 25 pj., G (wopr. slěbro, zamk.) 1,50 hr., ze złotom 1.— hr.

lutnowe banty (Lautenbänder) atd.

mandolinowe a gitarowe truny,

platy najtuńšo, tež na podźělne płačenje

Wuporjedźenja w samsnej dźěłarni.

Herbert Wasser we Wojerecach

hudźbne instrumenty — [illegible] wuporjedźenja

Lehmannec konditornja a khofejownja

w Budyšinje na serbskej hasy 8

Widźenjahódne městnosće za hosće

najlěpše konditorske twory

wosebitosće:

torty, lód, wysoki tykanc

wšědnje ½5-6 hodź. 8-11 „ wumělski koncert

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobras měć,

dha dźiće do

fotografiskeho ateljeja

Rich. Kutha

měrjećel Arno Lehnert

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Šćěhi [illegible] wot 7-11—3 hod. wotewrjene

Stajenja abo přestajenja

khachlow, wóhniśćow, kotołow

wuwjeduje swědomitźiwje a tunjo

Georg Rölke w Budyšinje

na Mužakowskej dróze 29.

Běch 15 lět jenož w najwjetšich wobkhodach w dźěle.

Heinrich Besser w Kamjencu

ponižene płačizny šuske mjasto čo 2. ponižene płačizny

Skleńca, porcelin, kamjenina

konserwowe skleńcy

¼	½	¾	1	1½	2 litrske
wot 35	36	38	40	60	75 pj. sem.

ze zawodźadłom a gummijowej wobruču.

Jenož tak dołho hač skład dosaha!

Poručam ze swojeho składa

hotowe kuchińske wuhotowanja

spanske stwy, kaž tež **wšě jednotliwe meble,** kaž **drastowe khamory, vertiki komody, łoža** atd.

Skład kašćow.

Jurij Ledźbora, blidarsk mišter

w Pančicach.

Twarjeńa a meblowa tyšerńja z mócnym čerjenjom.

Konje k rězu

po najwyšich płaćiznach w kóždym času kupuje

Kurt Kaiser

pišći mjaňowych jětkach

na Humboldtowej dróze 782b. Telefon 403.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: wotmjonne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

hrawaty pisane a čorne, wšěch formow

w najwjetšim wubjeńku.

A. Bokelmann nasl.

Nawěstki přinjesu wužiłk!

Jurij Ńeblak w Pančicach

poručuje

nowe kolesa a centrifugi

a wuporjedźa kolesa.

Zastupjeŕ: **Haus Ruppert w Budyšinje**

před šulskimi wrotami 1a po 1 skhodźa.

Poručam

z nadawkom

motorski wolij	Staufferski tuk
mašinski wolij	vaselinu
centrifugowy wolij	kołmaz
kožowy wolij	kožowy tuk
cylindrowy wolij	

K. Reinhold w Bóšicach

pola Njeswačidła.

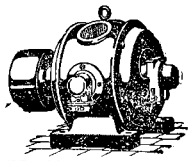

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w **Kamjencu** Arndtstr. 23

N.B. Elektricitetne dźěłańje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdźež chcedźa.

G. Schmidt, fotogr. atelej w Budyšinje

jenoj na Sedanskej dróze 20

i napschećza husyćskich kasarnow

poruča so za wschě fotografowanja, **pažowe a grupowe wobrazy, powjetšenja** a. t. d.

Wupjerki, łožowe počehnjenja, běłe a pisane, twjelki, frjenje, łožowe płachty, blidowe ruby, sofowe a šoslongowe přikrywy, wóskowane sukna, wšo wurjadnje tunjo poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11, napřeća „Złotoje Hwězdy". Rěči serbski.

Žony

kupuja přihódnje **gumijowe wěcy** wšeje družiny a druhe **łonjace wěcy,** tež **krótke a wolmjane twory** pola

Kinder-mannowoju na serbskich hrjebj. 24 j.

z napřeća stareych kasarnow.

Dawa kóždy čas radu. Rěči serb.

Len a risany len

kupujetaj a saměnjataj

sa polpłat, čisty płat, košacy barchent, łožowe cychi, syry płat, twjelki, różne woteški, skótne šćiriki a. t. d.

Rudolph & Schmidt

w Kamjencu

Arndtstrasse 34.

Słomu

rżanu, pšeńčnu, jačnu a wowsnu ma na předań

Jan Kuhn

we Wulk. Zdźarach čo. 34.

Cyle wosebje łunjo

podawa

murjerske cyhele

dźěrkate cyhele

plestrowe platy

tšěłna cyhele

w rjanych, njezańdźitych barbach

Klinkarnja w Troch Hwězdach, Paul Arnold

w Troch Hwězdach p. Budyšina. Tel. Haus Budyšin čo. 11

Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyšnoćowych a privatnych twarjenjach.

Lětuše

jabłuka Baćońskeje gmejny

budźa so **njedźelu, 17. awgusta 1924,** pop. w 5 hodź. w bydlenju wjesnjanosty za hotowe pjenjezy na přisadźowanje předawać.

Gmejnska rada.

Hdźe

dam swój **předešćnik**

wuporjedźeć? Pola

Oty Brandta nasl.

na znutřkownej lawskej hasy 8.

Specialist nowočasneje wóčneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje

na seminarskej hasy 5.

Kupuju kóždu dźělbu

žita

po dnjowej płaćiznje.

Płaću hnydom při přiwozu z hotowymi pjenjezami. — Poručam

rżane wotruby

pšeńčne wotruby

grisowe wotruby

majsowy šrót

hnojidła.

Młyn w Prawoćicach.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej dróze 40.

Požčonki, hypotheki

na ratafstwa wobstara najspěšnišo

Richard Koestner w Budyšinje na žitnych wikach 16.

Telefon 1143.

MERSIOVSKI

Časniki

Kobła

k plakowanju (liśak 10 lětna a 3 měsacy stare

zrěbjo

je na předań

w Rakojdach čo. 17.

Požčonki

jako 1. hypotheki po 5 a 18% lětnje za ratafstwa nic niže 5 ha wobstara spušćomnje E. Raue w Budyšinje na Hošćo hasy 33.

Założene 1907. Najlěpše wopisma.

Rěčna a pilna

służobna

so pyta do swójby z dźěćimi.

Bürgermeist. Steffen

w Hródku.

Waštoty

(Hobelbänke)

blidarske graty

poruča

Otto Käppler

na Hóle hasy 23.

Wotawa

75 arow, je na předań w Haslowje čo. 7.

Wěš družiny

bornicu

ma na składźe,

nazymsku woku

kupuje

Paul Bennewitz

w Budyšinje.

Prosata

předawa **Hunius,**

na swobodnym kuble w Jeliscach.

Syna corn.

kobła

je dorosta dla na předań w Kročicy čo. 11 p. Njeswačidła.

Rjany oldenburgski

zrěbc

wot cyca, je na předań we Wětrowje čo. 9 pola Njeswačidła.

---

2 młodej wowcy

rašlofrizskej

1 młoda koza

je na předań we Łupoji čo. 21.

Diplom-Optiker Schmidt

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

FRANKFURT/MAIN

BAUTZEN

Na puću z Budyšina na Šmoločicy, Baćoń je so wutoru, 26. t. m.

droha

košla zhubiła

Njebjelčicy čo. 34.

Hwěžkowe cwjern

4 hižki po 10 pj., w kterychž tuńšo za wikowarjow a wobsedźerjow jara přihódne małe nošerjow jara přihódne małe wiski cwjern a přiliwawšeje wody. Wobdźeno najtuńšo, tak dołho zapas dosaha.

Krause,

na serbskej hasy 4.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za sug. 18 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihičišćerja, sap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóžki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za maty rjadk 18 złot. pj. Wobsežnje so stajace nawóžki a tabele so w šie wobkśeśe. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Cisło 192 **Budyšin, pónźelu 18. augusta 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Němski dźěławy minister je w swadze bankow a jich pśichiśtajenjow rozbudźił, so ma žo myda bankowych pśichiśtajenjow wo 10 prozentow powyšiśiś. Němski swjaz bankow je pśiceźiwo tutemu rozsudźenju protestował, žo nu to powolaja, so banki njemóža tale wobezeźenje sajsećeś.

We bliskosći Roma žu wobleźenje sozialdemokratiskeho sapósłanca Matteottia namakali. Tuteho žu falšikowanje stónzowali, dokeź chcyśe wón w śejmje jebanstwo a masane wězy wótkryś falšitiskich sastajnikow wótkryć. Matteottiowa žona je drastu jako drastu swojeho mandźelskeho spóznała.

Amerikanizy bankierojo pśeco němšćinami wósnikami pożeranami warunja. Amerikanizy pśenjeźnizy žu žo pśeco kupowanju němskich wósnikich pożeranow źiwje wobdźěliś a ś tym jich kurs horje hnaś. Newyorkske wulke banki nětsole wótradźuja, tele pożeranki kupowaś, dokeź budźe Němska na wjele lět ś pśaćenjom wójnskeho wótškodźenja wobezeźena.

Pśichi postajenju mjeźy mjes Južnosłowjańskej a Italskej je žo postajiło, so hora Triglav pśichi Južnosłowjanskej wostanje.

Rospuščeśi žo němski žejm?

Němski kanzler je žebi wótmyślił, na dźeń 21. augusta žejm zwołaś, dokeź je žo za potwierdźenje Londonskeho dogodźenja jenoź dwě dnjej hač do 30. augusta wótstajiła. Němski kanzler je konferenzu na to kedźbliwu cynił, so wóžobinjźo žoneho rukowanja njeśpśichwótnje, so nětśišći žejm dojednanje złamali. W tutym padźe mógło žo dojednanje hakle podpisaś, kaž by nowy němski žejm wu'wolony był. S tutych głowow **němskeho kanzlera je śpóznaś, so chce němske knježeństwo nětśišći němski žejm rospuśćeśiś a nowowólby wupisaś, jeli so žo w Barlinje Londonske wobsamknjenje sach žnje.** K tutemu śtejśiśeju je žo němski kanzler tej ś tym złrobili, so je měśtskanzler Jarres jeho tele dny wurafnje nantolwił, so njeźmó jednanja w Londonje złóńiś, ale dale wjeśeś.

S Barlina žo wo tym powźe: Němski kanzler měni, so dyrbi žo ludowe sastupiśeństwo hnydom jaśnje wupraviś. Wot teho móże knježeństwo dalśne rozsudźenja wótwinjne cyniś. Śchto ma žo pod tutymi rozsudźenjemi rozumiś, je ś teho widźeś, so je kanzler hižo w Londonje śwjasłarjam rjekł, so budźe źnadź nuśowany, němski žejm rospuśćeś.

Němski žejm žo bórzy złwoła.

President němskeho žejma Waltraf je radu starśichich němskeho žejma na źišedu 20. augusta złwołał. Rada starśichich budźe žo teź ś praśenjom sabiraś, hač ma žo němski žejm bórzy złwołaś.

Bjesdźěłoseź w Sakśej.

Sakska krajna wyšnosć ja śaradźenje dźěła je śledowazy rospravu wojśewiła. Powśichitowane położenje sakskich dźěłaŕskich wobśtejnoseźow w tydźenju wot 2. hač 9. augusta pod cśišćenjom pomału dale kśeśaźeje ho'powdaŕśeje kriły śtejśeśe, kótraž žo we wšěch wótnohach dźěła jewjeśe. W dźěłaŕnjach žu we wjetšiśej mérje dźěło pśichwótśili, mjeńe pródninu dawali a dźěłaćerjow puśćeli. Liśba podpjeranych połnych dźěłonjemjerjow je sa cźaś wot 15. julija hač do 1. augusta wo 10 107 pśichibźała a na 56 867 wóžobow frośtka.

Erzbergerowego morbarja w Madźarskej śejeli?

S Budapesta žo powźe, so je policija pśichi pśechpytanju w Promontorje dwě wóžobje wuźěłała, z kótrejuj móżeśe so jena ś legitimacyjami papjerami wupokazaś, mjes tym so druha žanych legitimacijskich papjerow njeměješe. Dokeź je tale wóžoba na jenu ź dweju fotografijow podobna, kótrejž śej za Erzbergerowymaj morbarjomaj wupóźłałej, žu tutu wóžobu statnemu rěźnišćowu pśechpodali.

Swěśenje franzowskeho statneho dołha.

Po potwérjenja hódnych privatnych Londonskich powjeśeńach je źebi franzowśe knježeństwo wótmyśliło, bórzy po němskej pożelonju franzowskemu pożelonku wudaś, ś kótrejž dyrbi žo dźeł wiźoteho dołha śwěśeńe. Macdonald je pjeca kólniwy, Franzowskej ja japtacenje dołha wumeńenjenja pśichwolicś, kótrejž žo wumaśnenju franzowskeho dołha runaju. Wočakuje žo, so budźe kongreź Sjednoćenych statow moratorije pśichihlosowaś a Franzowskej śmóžni, wótpłaćenje dołha na Ameriku na dołśi cźaś wupśeśerśeś.

Pśeśeźmykanje ruskich brónjow do Bołharskeje.

Schtwórtk w nogy jedyn śtrażowazy wojak pśichi móśtkim brjohu motorski cźołm a płachtatu łódź wuhlada. kótrejž dźěłaćerjo w Mesembrie pola Warny ź brjohej pśichitajicź. Śtrażnik žo ź motorskim cźołmom sa nimaj puśćeli a jemu žo poradźi, cźołm doćeśeńnyć. Wón bě ź brónjemi a muniziju nakładźeny, kótreż žo śebrachu. Zusemu motorskemu cźołmej žo poradźi, wupjerchnyć. Na płachtatym cźołmje hłownego nadpjerarja pśiheźmyślarjow, nětkuśkeho śchulskeho śarjadnika Pirdopa, sajachu. Brónje a munizija žu ź Rukśeje. Konwulojo zuśich statow we Warnje, źebi je wobhładachu a śpóśnachu je jako ruśe.

Nowy śpěch w Afghanistanje.

Po powjeśći ruśkeje telegrafneje powjeśeśe ś Taschenta je w Afghanistanje pśiheźmyślaneho emirej (wjerśeŕ) a jeho reformnjej politiju śpěch wudyrił. Po tej źamej powjeśći žu śpěchaŕjo sa nowego emira, Abdula Kerima wuwołali, kótryž je hač dotal w Jindźiłej źiwy był. Swiź mjes měśtom Kabulom a knježeństwowym wójskom je žo pśeteŕhnył. Wukrajenjo žu žo do hrohy dali.

Schpaniska generalna offensiva w Marokkowskej.

Schpaniskemu wójsku je žo, kaž knježeństwowa spźelenka ś Madrida proji, pśichikałało, w Marokkowskej po zymi fronce pśeśiwo śpěśaśkim Kabylam postupowaś. Jedna žo wo generalnu offensiwu, kótraž dyrbi žo dla poślednich nadpadow Kabylow śtaś. Diktator Primo de Rivera wobcaśuje, so śmjeje offensiwa wuśpěch. Rosprawa wo wojeśkich operazijach hakle po wosiwi, hdyž je žo wuśpěch dozpił. Kaž dopisowaŕ Pariźskeho „Journala“ powědźi we, žu schpanišći wojazy w Marokkowskej pśichi poślednich wojowanjach cźeźko śchkodowali. W bitwje pola Korban-Durra žu woni pjeca 1800 mortwych a śranjenych zhubili.

Njeměry w Sudanje.

Se śudaniśeho hłownego měśta Khartuma žo sobotu źledowaze powjedźi:

Wčeŕa žo śudowa cźrjóda pśeśed żeleźniśnej zentralnej śtaźiju śhromadźi, so by egiptowskemu śpjeśiwemu żeleźniśnemu regimentej swoje śympatije wobkśewdźeźiła.

W Omdurmanje žu žo w nozy na telegrafowe žerdźe a kśeje plakaty pśichibźiłe, w kótrychž **žo pśeśeśiwo żendźelskemu knježeństwu ścźuwa.**

Egiptowske knježeństwo je źwojemu London'skemu sastupjerjej porucziło, so by pola żendźelskeho knježeństwa pśeśeźiwo żendźelskim naprawam k poliśćenju njeměrow protestował. W protesće žo žada, so bychu žo wšěch tele naprawy wróćo w'ake, dokeź je egiptowske knježeństwo śudanśku kommisiju pomjenowało, so by wona pśiśiśiny pśeśpytała a pśehebe wšěm źwěśiła, śchtó je za njeměry samolwity. — Żendźelske knježeństwo njebudźe na tónle protest dźiwaś, ale ź wojeśkej mozu njeměry połtoźi.

Po powjeśći ź Kaira (w Dornjej Egiptowskej) je w Port-Sudanje, hdyž žu tam żendźelśiy wojazy ź tóńe na brjoh wuśadźili, mjes nimi a domorodnymi k kwalownemu traźenju dośiło.

Žitne žně w Europje a Ameriźy.

Žitnym žnjam je w hrjedźnej Europje hač dotal wjedro powśichitkownje howiło. Němśka je ź wulkeho dźěła hač do hrjedź saśiźeneho tydźenja powśichitkownje pśichódne žnjo-

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěź serbski.

Najš. a najtuńša kupowańa wobuwow. Pódšiwowanje spóźnje a tunjo

Wobwódźenje.

Wo praśenju wobhnadźenja je žo śledowaze twoŕ samkło:

1. Wźichtyj jeźi žo wobhnadźa, ś dobom žo wšitke hišćeze njerosśudźene prozeźby sastaja, kaž daloko žo we cźiny jedna, kótrejž žu ś politiśkich pśicźinowu wuśće. Jenicźny wuśćo žu aktentaty pśeśeśiwo źiwjenju je źmjertnym śeźbkom.

2. Wšitke njerosśudźene prozeźby, kótrejž žu ś postajenja śtwjaśkarśkeho żeleźniśneho a zkowneho sarjadnistwa a ś druheho cźasowego sarjadnistwa nastałe, na pśichśluśne němśke łudy pśeneźu.

3. Sośudźenje, so budźa němśke łudy wobezbje njeśtutki pśeśeźiwo bjesśtrachej stata łudźiś.

4. Wuwołani śmědźa žo wróćiś a wotbźadźeni sastoj. nizy žo sa to ź źiwojich sastojnśtwow śadźa, wothładane wot nětkrótych wuwołaćow, wo kótrychž dyrbi žo najprjedy ś němśkimi wyśchnoseźemi jednaś.

Do februara žo pożeżonka za Němśku k podpisanju njewupołoži.

Kaž „Telegrafowa unija“ ź Londona złoni, njeje, dyrnjej by žo Londonska konferenza pśichódnje złóńiła, wjeśaśaś, so žo pożeżonka za Němśku na podstoku Dawesowcho plana hižo blišśe dny podpiśa. W derje wobhonjenych kruhach ź tym licza, so budźe łeśi wotśamknjenje pola bankow hišćeze někotre měśaźy cźasa źadaś, tak so žo do februara njehodźi wocźakaś, so by žo pożeżonka podpiśała.

we wjedro měła. Wot schwórtka pak žu žo we wjeczornej Sakſkej, Durinskej a połodnischej Němſkej ſtitoŕk a žyſne ſnjewjedra rozpuſchczeſče. Sa króſtki czaſ je na rěkach a wulke ſtrony kraja poczjeła. Wotbladane wot tutych ſtronow ſmě žo po dotalnych powjeſczach ſ dobrymi ſrědnimi ſnjemi ſ. Pow'chitkownje je ſtyknyła, ſo je najwjetſcha rozſka tuhe rědko była. Sa to ſu nadelne žita ſpołożaje. Wotwjaz a ſeczjnjeń ſtaj ſo derje rozwiłoj. Wěrny dyrbi tak wulki wumoſchk njebadža, kaž loni, tola wón budże pſchezo hiſchcze dołeż dobry. Zorkowa rěpa je pomérnje wulka narosła, tola ſo boja, ſo budże trochu ſhuba na zorkoje. Luſt žu wjele a dobrohe ſtyna pobate a też wotawa ſpołożaju wunoſchi lubi.

Swon'ca Němſkeje žu žitowe žně w Bołharſkej ſhube byle, runje tak w połodniſchej Italſkej. Niedoſtatk lětſche žně w połnóſnej Italſkej troſchku ſarunaju. Italſke pſchenične žně ſu pjerjeja wo 20 prozentow mjeńſche byłi loni. Tohoła je italſke knjeżerſtwo wuwoſ pſchenicy letſa žule ſakaſcko a wuwoſ muki na 100 000 zentnarjow a měſaz wobmjeſtowała. Sobom je ſo italſke pſchiwożne žito ſa muku wot 1½ ſtoteje liry na 5 centinow (4 pjenjeſkow) ſnižiło.

W Sjednoczenych ſtatach połnóſnele Ameriki žu po wyſchnoſcjnych ſamtliſch powjeſczach žně naſtmješe a nalětnje pſchenicy bohatſche byłi loni wupadle. Wone ſo na 814 milijonow buſhelow wobliczeja pornjo 785 milijonam loni. Tohoła žu pſaczitny pſchetałe horje ſtupaċ, tola ſo wone po ſtarcju w nětcżiſchej wyſokoſcji ſdżerża.

Po amerikanſkich žitnych wikach ſo ſłoſuje, žu ſo pſchenične pſaczitny też w Němſkej połepſchile. Loſiſche pſchenica je w Němſkej dżeń a żadniſcha. Mjeny ju kupjeł pwjoju a bjes bliża wy'chſche pſaczitny pſchiſwoleja. Sa kupowanje noweje pſchenicy pak ſo hiſchcze mało pſchihotowanoſcje pokazuje, chodża najprjódy wocżakaċ, kajſeje kajkoſcje wona budże.

Ze Serbow.

Póndżelu, 18. žnjeńca.
Helejny kěžorki.

† 1918 w Draždżanach prelat Jurij Komor.
* 1848 Jurij Cyž w Nowoſlicach, kiž hižo 1874 jako nadżije polny ſerbſki ſpiſaċel zemrě.

Budź ſwěrny! wjeſeh a dolina
A lěs a kraj a row će proſy.
Budź ſwěrny! dóńź do wyſoka
Će Boża ruka k hwězdam noſy.
Čim mjeńſa naſa ſrjóda je,
Čim bóle ſwět ſo tebi ſměje,
Čim ſwětliſo wěnc ſwěrnoſca
Či w pſchichodże, haj, wěčnje kóńje.

Jan Wałtaf.

Hdyż je zemja hiſče mjenje žule měła,
Sprawnoſć na zemi je rjeńſa kóńła.

Jan Radyſerb.

*

— **Wo wjedrje.** Dżeńſa rano we 8 hodź. barometer 730, hygrometer + 1½, najniżſa temperatura w nozy 14 ſtop. ſtejkoty. — Wjeſerawſchi wobroſ ſo ſcżakoważy: Wyſchina nad Schpantſej a ran'ſchej Europu, niżina ſ wjeczera Jendżelſkeje a nad adriatiſkim morjom. To je pokazenje, kiž naſche wjedro jara wohroży. — Kuttje wutoru ſtóncżo 4,55 ſhadża a ſo 7,17 thowa. Mjeżacż wjeczor 9,39 ſhadża a ſo dopołdnja 8,53 thowa.

Naſch wjedrawſtojny nam na tónle tydżeń ſtaja:

Wutoru. W nozy pokhmurjeno, potom ſ wjetſcha pouraczeno, mało ſłonża, ſ mješanmi deſchczik ſtaby wětr.
Sſrjedu. Rano kurjawa a ſnjeh, potom ſ wjetſcha ſłónczno a ſucho, ſtaby wětr.
Schtwórk. W nozy jaſno, rano roſa, potom ſłónczno a jara cżopło, ſtaby wětr, wjeczor kurjawa pſchi ſemi.
Pjatk. W nozy jaſno, rano roſa a kurjawa, potom ſłónczno a jara cżopło, ſ mješanmi njewjedra.
Sobotu. W nozy ſ wjetſcha jaſno, potom ſo mróczele pſcheczahuja, popołdnju ſłónczno a jara cżopło.

— **Telefoniſka powěſcż wo wjedrje ſa jutſle wutoru:** S wopręda hiſchcze ſtrótke deſchcże, ſłyniże ſo wotměnjaże pomrócżenje, ſkóldno, ſylniſche wětry ſ wjeczora.

— **Rozprowa polizije.** Stańdżeny pjatk kradnychu mużoge koło ſnamki „Fuchs“ a pjatk tehorunja mużoge koło ſnamki „Phänomen“. — W nozy ſ njedżeli žu na lawiſchi hrjebach cżerno-bělo-cżerwjenu thorhoj kradnyli. — Połkżila je na'bonila, ſo na ſtelenſchczu (Schützenplatz) dyhżacżi pa-duſchi wo'ko brudża. Tehodła cżyſk ſo kóżdy žiwéru na kóżdu bracż. — Dale pokradnychu ſo 15. auguſta dwě kole. Jene ſ jeneho domu pſchi Pětrowej zyrkwi, druhe ſ radnicży. Wěc naſtupaje naſhonjenja njech ſo kriminal-nej połicżi w Budyſchinje wołſeroja.

— **Budyſchſi měſchczanſki ſakoń naſtupaże.** Měſchczanſka rada wołſewi 37. dodatk dawkowneho porjada, po kotrymż poſtajenja wo ſawjeſelenſchi dawkach wot 7. julija 1923 dale płacża. Dodatk 9. auguſta do mozy ſtupi.

— **Podżelna podpjera na krótkodżełazy.** Sakſke wulkoměſta žu w ſhromadżiznje, kiž ſo 6. auguſta 1924 w Kamjenicy wotmě, wobſamkle, ſo ma ſo krótkodżełazym podżelna podpjera na ſcżěhowazym ſakładże podawacż: Pravoo na podpjeru ma tóżdy wobjezny krótkodżełazy, kotrehoż ſałużba wuſkoſcje podpjery pſchi dospołnej dżesdżelcżi wo wjazy hacż 5 hriwnow njepſchekroczi; pſchi njeżenjenych ſałużba podpjeru wo 3 hriwny pſchekroczicż njeżmě. Differenzna liczba mjeż dohodami a wupiſanej ſummu wobſkładuje ſo jako podżelna podpjera. W ſamym padże njeżmě podżelna podpjera wyſcha być hacż normalna podpjera wuczinja. Pra'ſchenje potrébnoſcje ma ſo pruhowacż. Twójni ſałużżerjo maju ſo pod wſchěmi wobſtejnoſcżemi wot dóſtawanja podpjery wuſamknyċ. Samoſtejnoſcżenje ma ſo w hohotowni na hrodowiſkej haży 10 po 2 ſhodomaj ſtacż.

— **Wokrejſny ſejm** (Bezirkstag) je wuſtawki pſchekupſkeho ſudniſtwa wokrejſneho ſwjaſka Budyſchkeho hamtſkeho hejtmanſtwa wołſewiſk. Wuſtawki, kiž je wokrejſne hejtmanſtwo pſchipóſłało, wuleża w hamtſkim hejtmanſtwje na Bismarckſej dróhi 21, w ſtwje cżo. 12 ſjawnje k nutſpohladanju ſa kóżdeho.

— **Zyrkus Blumenfeld,** kotryż w blížſchim cżaſu naſche město wopyta, je tak ſnate pſchedenyſacże, a mjeno Blumenfeld je tak wěſte rukowanje ſa najlepſche zyrkuſowe wumělſtwo, ſo ſo powjeſcż wo jeho blížſchim pſchichodże wjeſcże rucże roſcżěri. Schtož Hagenbeck jako menażerſa, a zoologiſka ſahroda, ſchtož Sarrafani jako wuſtajeniſte pſchedewjaczewoſnamja, to je Blumenfeld jako zyrkus. Każ je ſnate, haja Blumenfeldezy po ſwérym walcżnju po wjazy hacż 100 lět dołhim wobſtaczu hiſchcze dżeńſa njeſałſchowane wumělſtwo na pólku.. Blumenfeldez dreſiury, Blumenfeldez konje ſu hacż pſches mjezy Němſkeje ſnate, a Blumenfeldez „Puppchen, operetiſki kóń“ je wſazy hacż popularna, je ſchtyrinohata widżenja hódnoſcż. Blumenfeldezy njeſtojaża ſo po dżeńſnjiſchim walcżnju, jenož jako muſtałenja ſwérjatow płacżiċ, ale kadu hlowna wažnoſcż na artiſtiſke wumělſtwo, na najlepſche dreſiury a na wſchitko, ſchtož wopraudże da zyrkuża ſłuſcha. Najlepſche jěchańſtwo, hibiczimi akrobatoja, njewerjomnje ſkaże ſwjetu ſwjatoſe dwahjeſe puſczimy hibaja ſo w pſchedstejenjach běhanych koni a wuſkoſo w powětrju. Kaſnu elefanty wuſtupuja jako wumělcy, wjeſele mjedwjedy ſchpanſke wojowanſke bój, mjes kraſnymi kwjetkami a malymi konikami, k temu lamy, zebuſy, wowcy, a ſwérjata, wſche wuwuczene abo hiſchcze we wuwuczenju. S 200 ludźimi cżahaja Blumenfeldezy po němſkich krajach pſchezo ſaſo a ſaſo ſo nrócżejo.

S Porſchiż. Ssokoſſka jednota wotmě wczera ſwój pſchi ſałożenſki ſwjedżeń. W Porſchiżach nadpiſche pſchi ſpoczatku dla pſchicżinowy, na kotrychż jednota wona nyńſa tak prawje doprędża. Tehodła ſo wczera bohużel mjenjeſchmu, kak rjenje je jednota na jene dobo poſtupiła. Wokoło pſchipołdnja njeběše wjedro hacż namaſlubniſche. Ale tak wokoło 2 hodź. poczja ſo wuczahowacż. Słónczko pſchedrě ſo pſches mróczele a poſłoczkowaſche ſubotnu Porſchiſku kraſinu. Proſtneho wjedra njehładajo běchu ſo hodne, ale bjez dałſche jednoty mjenje abo wjazy ſaſtupjerjow póſłałe. Tak ſeſtnyma ſo nahladny cżah „cżetwjerkaſkich-ſtych“ pola Handrikez. Sſerbſka kapała ſaſtupi wjeſele ſokoſtke pſchespołu a tak hibaſche ſo nahladny cżah ſtarych ſerbſkich młodżenzow ſ Budyſchinkez. Budyſchinſke kjes Euliż, wobſtejdżeſ ſnjezeho domu, bě ſokolarm ſwój ju wulku luku ſa ſwjedżenſiſchczo pſchewoſtajił. To je wſcheje cżeſcże a ſhwalby hódne. Tehodła ſokoliſo pſches jeho dwór cżehnyſchu, ſo bychu ſo jenn ſdobrje podżakowali a holdowali. Wón wopokaſnma jich dżaka pjenczażnje pſchija. Mjeko dżeſcże na ſwjedżenſiſcżo. Luka leżi ſo-liſaju rjenje. S dweju ſtronow wobrubnje ju cżemnoſelenu Ns, je ſtyknych ſtron pak rjane rumi ſchlumow. Sady nich ſtrowja naſche wjeżnje módre hory. Na luzy běchu ſokoliſo rjane ſ brěſami wobtykane jewiſchczo natwarili. Tu ſeſtyndżachu ſo herzy a hudżachu ſerbſke ſpěwy. Wyſoko do powětra połběwohaſchtaj ſo ſcżežoraj. S njeja znahowaſchtej ſo žerdżka a ſaſſka thorhoj. Wjele, wjele ludźi bě pſchiſchło, ſo bychu ſokolam pſchihladowali. A ſ tajkej wjelikoſcżu a ſajimawoſcżu pſchihladowachu?! Tu wobdżachu, kak ſróſtni ſerbſki młodżenzojo njepytaju ſwoju ſabamu pſchi njewuſchnym thariſ plazanju a hroſnym ſwantorjenju a ſortowanju. Wě, woni ſo próżuja ſ wulkej woporniwoſcżu a lubóſcżu ſwoje w cżeſkim ſurkinu dżele ſtrużene ſkawy a w ſłónczowej praženy wuſmahnjene ruży dale roſwiċ. Cżeſke burſke dżeło cżim cżłowiſke cżło jenoſtronſke, hibanje cżeſke, ſ cżłowjeka njelepa lampaka. K temu ſadżowe ſokolenje. Na prěſu'du a na pradle nam naſchi ſokoliſo pokazachu a naſ pſchepokoſachu, ſo ſwoje ſtawy roſwinjaja ze najwjeſcheje wobwjeſelu woſcże. Porſchiczanſka jednota, naſ powieſi, ſo njeje lěnja była a ſo je pilnje wukla a wjele nawukła. Potrow hakle wuſtupichu w proſtym ſwjeżowanju. Tu hakle ſo dżiwachmy. Na takeże hudżby wukonjachu ſwoje rhytmiſke hibanja. Woczi pſchihladowarjow ſo je ſajimowu wich błyſcheżachu. Woże ſłónczko ſeſelſche ſwoje mile pruhi na tónle kraſny piżany wobroſ. Bóh je ſtworił naſch cżło ſ ſwojej podobiſnje. Tehodła dyrbimy jo też ſaúc měcż, każ tóżdy dar ſ jeho ruki. Młodżenz, kiž po tak ſtrowych, derje pſchemyſlenych jaſabach ſwoju ſtrowoſcż haji, jewje cżło haji, njebudże na ſtary dżeń żadyn ſiłepy ſkripjeny lampak. Runje każ ſwężka, ſ łóſchtnej nohu a moſt rjeż ſ elegantnej hibżikowoſcżu ſwojich ſtawow budże ſo pyched tymi wuſnamjenicż, kiż ważnoſcż ſokolenja njeſpóznachu a wo nju njerodża. Naſche ſokolenje je tola trochu hinaſche hacż němſke turnowanje. Niż jenoż cżłowiſke cżło prawy Sſokoł hajicż, wón kruczi a wótſi też ſiwoſelne ducha. Tute ſtronu ſokoliſowa wuſdżehny jedym ſ pſchitomnych hoſcżi w krótkej narecżi. Schto ſokoliſtwo je a dże, je jedyn ludy pſcheczeł, kiż je nékotre njedżele mjes nami

Leo Nikolaj Tolſtoj.

Jeho ſ.wjeuje. dżeła, nahlady a wucżby.

(Pokracżowanje.)

II.

Pokrywſchi we wukraju wobroſcżi ſo Tolſtoj k ſwójemu dżełu narodneho roſwucżowanja a piſa pedagogiſke nastawki. Na ſwojim kuble w Jaſnej Nadżeji wuthadża ſtrótko ſ bohateje truſtrowby tehole dobroczeliweho muża a roſſwětluje najprjedy jeho wótrny kraj, potom ſcżele pak też do ſyleho kulturneho ſwěta ſwótle pruhi.

Leo Nikolajewicż bażni, ſałożuje ſchule ſa ſwój lud, kotryż chże „mój cżemny“ ſpóſnjeċ a ſniciċ. We ſchéſcżdżeſatych lětach, 34 lět ſtary, wożeni ſo Tolſtoj ſe ſtowku Moſkowſkeho lekarja, ſe Sofiju Andrejewnu Behrs. Tale żónſta wſchak njebě ſ jeho ſmyſlenjom a dżełowoſcżu pſchesjena: najprjedy wobkładnje, potom pſchejo raſniſcho ſo wona jemu ſ pilnej praktiſkim wukonjenju jeho cżłowjekowobuwanjowych myſliczkow a ſamérow napſchecżo ſtupi. Pſches to naſtawachu w ſwójbnym ſjiwenju nutſkowne wojowanja. Ale wone wſchak jeho njeſatroſchachu. Tolſtoj jako narodny wukubłowaċ pokaſuje młodym lubjom na ſwojim kuble ſwótło Boże, wudawa cżaſopiſ „Jaſnaja Poljana“, a wupraja w nim ſ wopręda jenoż dwoje nahladowy we pedagogiji, podżi'cżo pſchekoſuje ſa ſwět wulkich ludźi evangelium a wudawa ſa dżeċi ſwoeje ſchule knihu ſ napiſmom: „Wucżba Khryſtuſowa, pſchedſtajena ſa dżeċi“. Tale pedagogiſka dżeławoſcż ſo knjeżerſtwu wěſo zwjelubjeſche a wono poczja jeho cżěſnicż. Tola Tolſtehoj, wulkeho p'cżeſela ludu, lubowachu w ſyłym kraju, cżehożdla dyrbjeſche też knjeżerſtwo nětchożkuli mjeńcżo ſnjeſcż.

We ſwojich nahladach we wukubłowanju dżeċi je ſo Tolſtoj ſażnje wuprajił. Dżeċi njebżmědża ſo hłołstacż. Dowdżra k jich roſumej a ſprawnoſcżi wubudżuje w ſchulerjach roſum a ſprawnoſcż, żyle tak, każ je to pola wotroſcżenych. Wulki ſmyſł naſchich dżiwnuſchſich pedagogow leżi w tym, ſo cżłowjeſku duſchu njeſmaja, ſo mużża, ſo je dżeċo nětchto hinaſche hacż wotroſcżeny, a ſo hej hrube poſpyty a wużmeſchowanja ſ njehłej dżeċinowſkej duſchu dowoleja. „Pomnjeſche ſebi tola“, tak wupraji ſo ſ hórkoſcżu napſchecżo ſwojemu p'cżeſelej Ilji Teneromej, „ſo ſmu to dżeċi, wone dyrbja ſo ſłudżiċ. A naſtawaju ażle ſyſtemy njepſchijomnych a ſłych poruczniſtwow, kiż dżeċom najwjeſcheje ſłoju w żiwjenju ruża: ſamoſtatnoſcż a ſwobodu. Tucżi wobrónjeni pedagogoja nakopja hory theoriſtow a njedotwola cżiłowanym dżeċom najmjeńſcheje krocżałki. Sawuſdża a dowjedża jo je ſwojimi bjeſtónczenymi tukanjemi a njetrjebawſchimi p'cżedpiſmami k wowróżenju. Woni ranje dżeċi w jich najſmjeſchſich ſacżuczach cżłowjeſkeje duſche, ſpnihe a thorobne drużiny a pſchinuczo dżeċi k zujemu nahladowanju, k ponižowanemu duchownemu pokhłebniſtwu a plahuje takżele poliżanſtwo...

Dżeċi to ſacżuwaja a wjeżeja ſo na ſwojich potłoczowanjach ſ njewuhażnitej hidu a cżaſ ſjiwjenja a ſ dobom hidża w potłoczowarjach też wědomoſcż, kotraż wot tutych ludźi wuthadża... Bożo tola, w cżejich ruċach ſu wotroſcżene duſche!“

Hdyż bě Leo Nikolajewicż dżeżaru duchu wuſkuſchił a p'cżepytał, ſapoża ſwoje wopraudżite dżeło wukubłowanja.

III.

S nékotrymi ſłowami chcemy nětko ludy roſpomnjeċ, kiże nahlady na Tolſtoj wo ſwěcże*). We ſmyſłe ſjiwenja a ważnoſcji cżłowjeſkeho bycża a cżeża je Leo Nikolajewicż tehole p'cżeſwědcżenja a ménjenja: Prózuj ſo wo ſwobodopokinjenje! W tutym prózowanju je jap'cżijaty ſmyſł a ſamér ſyleho ſjiwenja. Schto dha je cżłowjekam p'cżikaſane? Bohu w cżiſtoſcżi ſłużicż a bliſcheho we wěrnoſcżi a wopraudże lubowacż. P'cżeh nami rospſcheċera ſo p'cżiroda ſe ſwojimi wulkotnymi a kuſlowjanymi lětami, dolinami, ſ'obinami, horami a ruczinami. Wchudże knjeżi ſpratwny ſakoń bjes p'cżerjenjenja.

S taſcheho ſpóſnaċa je bażnikowy hiſtoriki roman „Chadżi Murat“ naſtał. W nim powěda wón podawi'nu ſ cżaſa Kaukaſſkich wojowanjow, bożiſchli ju p'cżi ſwojom p'cżehowanju tam a ſmuwobraziuje ju po'dżiſcho to ſwojej fantaſiji. P'cżirunajo żiwjenje tehole Chadżi Murata ſ „tatarſkim wóſtom“, kotraż ſej wobaj podleżałej cżłowjekej nażylnoſcżi, praji wón: ſylniſchi je p'cżeżo dobycżeż, hyrniżej żeło ſtreċi a brónje hrube a biesbóżne być. —

Schtóż potajkim ſ ſłeżażnym wóſczkom a mjeżo Boha we wutrobje p'cżeſes żyle żiwjenje dże, tón pytnje w běhu cżaſa potajne ſwiſti mjes cżłowjekom a Bohom a lohko namaka wěrny ſmyſł wulkeho żiwjenja.

*

Sbożo a radoſcż ſtej ſe ſamérom żiwjenja. Tola kak mało je tych, kotſiż ſnaja wopraudżitu radoſcż a tyſ ſbożo żiwjenja! Tole żiwjenje poſtżeża wjazy wjeſela hacż hórkoczowe. A jenoż tón, ſchtóż je pak p'cżeżyczeſeny a ſbożowny, pak ſchtóż je ſtajnje wjeſbożowny a hładny, mjeje żiwjenja ſacżut a troſumiċ. Krocżeje we ſrótkoſcżu a lohko namaċacże puċ, kiż jewi wam fakrtyn pjerja żiwjenja! Najprjedy pak dobudżeże ſebi ſrótke a ſacżerte cżemnoſtu, wiżeżu mjes wami a Bohom. Schtóż ſteji w nutrnym pomérje ſ Bohu, tón lohko wuczeſni cżemnoſcże ſe ſwoeje ſamżneje wutrob, a ſacżuje wěrnoſcż, tón też lohko namaka ſmyſł żiwjenja, kiż réka ſbożo a wjeżoloſcż.

*

Wěrne żiwjenje roſcżerja ſo p'cżes luboſcż. Cżim bóle my lubujemy, cżim dal'che a radoſtniſche a hłubſche bywa naſche żiwjenje. Pſches lubo'cż ſjewjuje ſo jednota naſcheho bytoiſce. Cżłowjeſej dawa jenoż dwu wěrne żiwjenje. W cżłowjeſtej mozy ſaſeji dżeń, tute wěrne żiwjenje dżerżi abo ſniciċ. Niż pſches żiwjenje mjażu, kiż cżłowjeſke cżiwiluje, nè, pſches żiwjenje ducha dożpéje cżłowjek dospołne ſpokojenje ſe żiwjenjom, kajſeż dżeń je jemu też pſchebohate ſtajene.

Myto żiwjenja ſaleji w dżele. Tola njedżeſaj ſ tym wopohładaċ, ſchtóż myto dóſtacż; p'cżehoſi poſom ſe'da to cżi dżeło cżeżke; ſchtóż pak dżeło ſamo na ſebi lubuje, tón namaka też to wjeſoke, wopraudżite myto a radoſcż nad żiwjenjom. Sabłudżeneho dyrbiċ powieżi. Schtóż hjerje podżeł na ſkutkach ſabłudżeneho, tón jenoż jeho ſabłudżenoſcż wokhrucża. „My mamy bóżke ſrótko we ſwojich nutrinach hajicż a pěſtowacż a lubowacż... Jenoż tehodła, ſo bydli ſrótko w nas, móżemy prawe roſſrudżenoſcż namakaċ; to je dżeł wot Boha, kotryż naſche żiwjenje wuczinja.“ — To njeżmemy podubżeċ. Na łżódy pak dyrbimy jo p'cżed njeżiſtym ſwobarnowacż, wot njeho ſdałowacż a wurjedżiċ, potom budże naſche roſſrudżenje ſwěrſche wěrne. Sſwoju duſchu njeſkaż p'cżed ſwojim ſrudżenjom! Mjemjeſe ſa bodre! Sſe, kiż ſam cżiniſch, hidź tyhodżeż hacż hacż to ſko, kiż druhi cżini! We ſwojej ſwobodże, we ſwojim żiwjenje duſche ſchcżitko wobſkeżiſch!

(Pokracżowanje.)

*) Pſchirunaj: Gruſemann, Michael: Tolſtoj. Seine Weltanſchauung.

był, z kraja, dokęd je šokolstwo naštała, nam z rjanym stowami wujašnił. Jeho słowa tu jutše wóczitošćejmy, so by schórtsła sławnosć wo krašnej idei šokolstwa thanika. Sšokolstwo je z politiku njenašadźujo. Wone su tatej a wustawje źwérni. So temu tak je, wonj psched sławnošću rad wujmawaju. Na źwojich šim nimomerły pschistejagych cłapłach je šerbšćej kokardu nošcha też źellu we šwarnych barbach: cžorno-cżerwjeno-šołty. S tym Sšokol kóžde plchišłodźenje z horda wotpokaże. Sšokol krocži nje-widjeno swroju dróhu k nadobnym wyšinam a nima kóždy wołow, kil we próšće ko wijo na njeho ko pénja. — Jako Boże słónczko źwoji domičk błęsche, cżehnicha Sšokolja wjeście pschestpoła hudźo łahe do lubych Porichja. Wjeśoła reisa wobkomkny prénj kožnje poradźeny źiwjeńeń Porichšteje jednoty. Na šudu!

S Kolschowa. Schtó njedawno namakany morwy je, je šo nětko wupokazało. Wón njemuje šo Donath a je z Kolschowskeje Dubrawki rodźeny. Tu w bliskosći źiwnje-je lubeje domišny je w cżežkich mišlach trudnu źiwjerez pytał a namakał. Wón sawostajł wudowu i 13 létnej džowczičku. S nimi bě w najšepšim mandźelstwje źiwy. We wójnje padny do njepschećelskeje jatby. W njej dołhe lta pschebywaše. To jeho ducha trochu połkmuri. Sło domoj wróćiwšchi nadeńdże dźěła a łahkuju jako maschinista. Se źwadowanym hospodarstwom słužbi tuk łahkuje-hu. Nětko jako jednory dźiwačer je šwéru wo wschédny khleb próżowa-che. Kaž praja, mějesche wjese pod łiubu-rečenjom swojich hohudźiwačerjow wustarć. Skónčnje słužbi też tole dźěło a bě bjes łahkuhy. To jeho šlemi. Wón šapadny do sadwełowanja a złoji ruku na žo. Srumy wuhudźelczerja.

Se Schérachowa. Tu je njedawno firma C. F. Menong do konkursa łapadnyła. Tale nałśnoścł, kotrej žo hewak wschédnje podawa, je wschelake: njełube pódłanske podawki wupłodźiła. W Barlinje wobsteji firma Heinrich Słarz. Ta sabéra šo z tym, so wobkhodnikam, kotśij psched bankrotom stoja, śnyta łašo na nohi pomhacz. Słarz łastupowańe učłeho prawa tych, kotrychž bédźu tak njenowane konzerny wo wjele pjenjes špchołała. Konzerny wschak bédźu jene tych lubośnych njankow, kotrychž je nam cżaš we wójnje a po wójnje tak wjele wobradźił. Budyšinske statne réczništwo bě wobłhodnika (Geschäftsführer) jeankrotowaneje firmy Menong łapadł. Na to pójła Słarz šwojeho wobłhodnika Straßburgera do Schérachowa, to by sa to łkukował, so by statne réczništwo Menongez wobkhodnika puschczišło. Te pak tez Straßburgera jape a wuda mukaš, to by žo tez Słarz łapał. Słarz pak doma njeje a najšerje we Winje pschebywa. Tehodła je Budyšń

Swójbne powjesće,

Zaslubjeni: Elsa Gehmlichez w Freiberku a Max Kunza w Budyšinje. — Elsa Junkerez na Zibowje a Oswald Langa w Mišnju. — Hilža Hartmannez a Gustav Arnold w Thonbergu p. Kamjenza.

Zwěrowani: Kurt Keiling w Lubiju ſ Friedu rodź. Pallmannez w Dobitzach-Siebeberku. — Edmund Klawitter ſ Margaretu rodź. Kosinez w Bukej Wodze.

Zemrěli: Khorla Gustav Jährig, wuczeŕ měšćańskeje šule na wotpočk. w Kamjenzu. — Augusta Wilhelmina wud. Synaczkeŋ w Lěpkarjezach, 72 lět. — Měšćańskí kubleŕ Hendrich Bruno Baldewegˇ ſ Budyšina.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měšćańskí policajtski hamt wozjewja: Hoža mjes hłownym a mjatkownym torhošćom na wjeczornej stronje radnizy ho ſa cząſ wuporjedźeńskich dźełow na wjeczornym radnizynym kłchidle ſa jědźeńskí wobkład ſawrje.

Budyšcke hamtske heitmanſtwo, měšćańskeje radźe we Budyšinje a Biskopizach wozjewjarˇ:

Sawjeranje płow.

W cząſu wot 14. junija t. l. hacź ſem ſu wjazore pady ſkaženoseče, poſledni 6. auguſta, ſo hamtſky wobkruſkle. Sawjeranje płow, kiž ſo ſ wozjewjenjom 24. meje 1924 hoch do 19. t. m. pſchikaſa, ſo tehobla hacź na dalſche podlěſchi. Postajenja mjenowaneho wozjewjenja wostanu we mozy.

Se ſkónčenjom ſkaženoseče ſmě ho jenoź tehdy liczicź, hdyž ho ſwjaſane a ſawjerane pły tak dźerża, ſo ſ zuſynmi pźami hromadźe pſchińcź njemóża.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Wolent a wobkruczeni ſu w Sſepſchezach wjeſnanoſta Hendrich Klan, ſamnikaŕ Guſta Schubert a Jan Schrama, ſaſtupnik Guſta Sahrodnik w Čźiſku; wjeſnanoſta Jan Wiczaz, ſamnikaŕ Mateŕ Linak a Jan Brämbork, ſaſtupnik Jan Piwarz.

2. Jako baby ſu postajene ſa Wojerezy, Čźiſk a Kinajcht: Marja Dalichowa, Marja Nowakowa a Hanǎ Klichnerjowa; ſa Horn, Narcź, Nowu Luku a Zidźino: Lejna Bukowa; ſa Lubuſch, Eriku, Lejno a Ptaczeźu: Marja Rychtarjowa w Erizy; ſa Parzow, Bluń, Sabrod a Bjesdow: Marja Budarjowa w Parzowje; ſa Czorny Khołmz, Brětnej a Michałki: Khryſtla Pěčikowa w Brětni; ſa Wulku a Malu Rydej, Spale a Němzy: Marja Walterowa we Małej Rydeji; ſa Kulowſku wołdu bjes Němzow: Marja Kroſpowa w Kulowje; ſa Sdźarowſku wołdu a Stróžu: Marja Kummerowa w Sdźarach; ſa Schprejčanſku wołdu a Bórk: Hana Kaſperowa w Schprejču; ſa Běły Khołmz, Tſi zony, Schiboj a Roholi: Hana Pinkowa ſ B. Khołmza; ſa druhi dźěl Laſowſkeje a pruſke wſy Ratečanſkeje wołdy: Guſta Berthołdowa ſ Laſa; ſa Wujeſdźanſku, Luczanſku wołdu a Dźěſej: Martha Sſerbowa we Wujeſdźe.

3. Saſtupſtwo ruſkeho knjezerſtwa wozjewja, ſo maju ſo hacź do 1. oktobra wſchitcy nětkuſchi wojacy ſowjetſkeho wójſka, kotříž ſu wot 1920 w Němſkej interněrowani, pola ruſkeho konſulatſtwa w Barlinje (Berlin W. 8. Unter den Linden 7) ſamoſwjecź, jeli njechadźa prawo na darmotnu domojiſću ſłubicź. Ale tež cźi, kiž chcedźa we Němſkej wostacź, maja ſo ſamolwicź, hewak ſłubja prawo na pažy do wukraja. Wojſowicź ma rozdy mjeno, pow a hdźe je ſo narodźił, pſchi kotrym regimenczje je ſłużił, hdy je ſajaty, w kotrych lěhwach je był a hacź ma ſwójbu.

4. Wokrjeſny lěkaŕ dr. Dietrich ma hacź do 14. sept. bowoſenzu, jeho ſaſtupuje dr. Meyer w Mužakowje.

5. Khorſa Winkler w Strózi je na ſwojim běrnjazym polu pſchi dróży ſamorutſke a kožydła pſchiſtrawił.

Našich česćenych čitarjow w **Lěskej, Wóslinku, Wysokej, Křidowje, Jitru, Dubrjeńku a Cisowje** prosymy, zo bychu sobi „Serbske Nowiny“ pola

knjeza J. Halupa w Čisowje

skazali, tak dostanu je hišće na samsnym dnju wudaća. **Nakładnistwo „Serbskich Nowin“.**

Marokko

je ſo w nowiſchim cząſu wjele mjenował. Wo tónle kraj wadźa ſo Franzowſojo a Schpaniſay. Ale tež Jendźelſka ſwéru ſtrazuje, ſo ſo tam njzbu žadyn tych krajow tak ſamnéhdźił, ſo mohł jendźelſku nikowanisku bróhu nimo twjerdźiny Gibraltar wohrožowcź. W Gibraltar Jendźelczan krucze žedźi. To je ſobu kucź ſwójowanſkeho mózy. Jako bě Němſka hišće mózna, mějeſche tež hišće ſołowčko do teho kraja prajicź. Franzozſka je ſo w ranſchej Marokkowſkej krucze ſaſnydlíła a tam mohł rjeź njewohrožena knjezi. Hubjeńſcho je Schpaniſkeŋ ſteji. Ta žydli we wjeczornej Marokkowſkej. Domorodne wobydlerſtwo chze ſchpaniſke nadknjeſtwo rad wottſchaſ. Tehobla pitaja wot tam často wo krawnych wójnach, kiž ſu druhdy ſa Schpaniſkich jara njeſbožowne. Naſch wobras pokazuje nam kraj najnowiſcheho ſtawa. Druhi widźe naš do lěhwa marokkowſkich ſćežkarjow. Tſeći wobras pokazuje nam ſchpaniſki wſchitkaw Melilla w Marokkowſkej. Wón je jara njeſtrowy a ma jenoź 3000 wobydlerjow. Schpaniſay ju jón w lěcze 1496 dobyli. Najſkerjo je město ſtare romſke žydło a rěka ſche Rusadir.

za nowu cirkwičku

		su darili	1042,82 hr.
Dalše dary z Barta (přez Hanku Bartkec):		Přenošk:	4,20 „
k. Rothe	1,— hr.	k. H. Šiwca	—,50 „
k. Hanćka	—,50 „	k. E. Suk	—,50 „
k. Podźinka	—,20 „	k. G. Biesold	—,50 „
k. Fischer	—,50 „	k. H. Čech	—,50 „
k. E. Grofa	1,— „	k. C. Šuster	—,50 „
k. Manja	—,50 „	k. A. Škoda	1,— „
k. E. Kubica	—,50 „	k. E. Lowka	—,50 „
	4,20 „	k. Rämsch	—,50 „
		wše hromadźe	1051,52 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihařnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Jednota „Sokoł“ w Baćonju ma přichodny štwórtk wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje. **Kóždy bratr ma so** ważnych wěcow dla wobdźělić. Je-li spomoćne wjedro, so wutoru wječor we 8 hodź. w Haslowje kupamy. Na zdaŕ! Načolnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Wutoru (19. 8.) je poſledna spěwanska pruha za Njeswačidło, tohodla přińdźe wšitcy. — My wotjědźemy přichodnu njedźelu (24. 8.) z čahom dop. 9[30]. Prosymy, so by so kóždy hač do wutory zapisać daŕ, tak bychmy snadź wosebity wóz dostali. — Naši lubi přećelja a hosćo móža so wobdźělić a su nam lubje witani. Předsydstwo.

Spěwne towaŕstwo Radosć na srjedu, 20. auguſta, za dypkom 1/2 9 hodź. zhromadźizny a spěwanje. Towaŕstwo wobdźěli so na zlěče do Njeswačidła; tuž je winowatosć kóždeho, zo přińdźe. Wšitke Spěwniki towaŕstwa, kotreż ma kóždy domach, njech so sobupřinjesu. Předsydstwo a dirigent.

Kedźbu! Spěwne towaŕstwo „Selobik.“ Dla Njeswačidłskeho koncerta mamy přichodny tydźeń jara luzne spěwne hodźiny pola Palerja a to wutoru, 19. a pjatk, 22. auguſta, wječor 1/2 9 hodź. Prošu naležaje, zo bychu wšitcy wšěce z dypkom přišli. „Zerja“ sobupřinjesć. Předsyda.

Spěwarjo serbskeho towaŕstwa „Hendrij Zejler“ maja wutoru, 19. auguſta, wječor 1/2 9 hodź. zaſo spěwnu hodź. Kotřiž chcedźa jako nowi sobuspěwować, chcyli sobupřińć. Předsydstwo.

Wosebje slědowace serbske spěwne towaŕstwa prosymy hišće raz naležnje we bohate, haj dospołne wobdźělenje při spěw. zajězdźe do Njeswačidła njedźelu, 24. 8., popołdnju w 3 hodź.

1. Budyšku „Nadźiju“.
2. Bukečansku „Radosć“.
3. Hornjo-Hórčansku „Łužicu“.
4. Hrodźišćanske „Zerja“.
5. Komorowsku „Wěnčk“
6. Małešanske towaŕstwo.
7. Pančičansku Serbsku „Lipu“
8. Radworsku Hudźbnu Jednotu.
9. Ralbičansku „Liliju“.
10. Sowrjočansku „Sołobik“.

Hłowna pruha je připołdnju z dypkom w 1 hodź. w knježim hosćencu. Bjarnat Krawc.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodaŕski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Wulke wosebite wupředawanje serbskich drastowych wěcow.

Žiłčane šórcuchi we wšelakich mustrach. Tuta hódnosć je wo wuwjedźenju a přez wosebite barbjeńske wašnje kaž też přez krasne skutkowanje barbow bjeze wšeje konkurrency. **(Samsne předawanje za cyłu Němsku.)**

Muslinowe rubiśa w 15 wšelak. mustrach, wołmjane rubiśa z krasnymi wušiwanjemi, wołmjane sukajowe tkaniny w njedośćhnjenych rjanych hódnosćach.

Moje nizke płaćizny a dobre hódnosće su puć rubjace.

Dla mojeho wulkeho wobkhodneho powjeśeńskeho twara přinjesu wulke zbytkne dźełby (z dźěła naprócźene) po směšnje tunich płaćiznach na předaŋ.

Kupcy, kiž maja ke mni wjacy hač 6 km puća, dostanu dar. Kruće, sprawne poćužanje, žane nuzowanje ke kupjenju.

Założeny 1868. **Welsec kupny dom w Kulowje** Telefon čo. 12.

Najwjetši specialny dom za Serbow.

Lehmannec konditornja a kofejownja

Widżenjahódne, ponowjene městnosće za hosći

wšędnje 1/2 5-6 hodź. 8-11 „ wumělski koncert

Srjedu popołdnju 4—6 hodźin: žonjacy khofej z koncertom

Najlěpše konditorske pječwa.

Mój skład je po starych poměrach znowa zrjadowany!

Po dnjowych płaćiznach porućam najtuńšo:

kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin

Mam też **njedźelu** wot 1/2 11—1 hodź. wotewrjene

Jan Haješ we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

Hdźe dam swój **předešćnik wuporjedźeć?** Pola **Oty Brandta nasl.** na znutřkownej lawskej hasy 8.

MERSYSTIN Wěrowanske pjerśćenje

Sylne prosata

předawa **M. Smoła w Baćonju** čo. 14.

2 lěće stara, čornopisana, rjenje twarjena **jałowca,** kiž změje w septembru čało, **steji na předaŋ** pola **Maxa Zimmermana we Wukrančicach** w Rózbórskim wokrjesu.

Por cyle nowych **škórni** je na předaŋ. Zhońć we wud. „Serb. Now.“

Maschinenfabrik Kappel AG Chemnitz

Ciche přesuwanje nutřkowny wóz hodźi so won wzać

solidny twar - podawam hnydom

Hłowne rozesłanje **Friedrich Wolff** w Drježdźanach-A., Neumarkt 4. Telefon 22830.

Stóž ma njećistu krej, pij woprawdźity **Srongula-čaj** z Viktoria-drogownje **E. O. Hennigs** na sukelskej hasy 7. Telefon 941.

Zadanjamy pjenjezy w tukhwilu wot

15—20 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobras měć, dha dźiće do **fotografiskeho ateljeja**

Rich. Hutha

měšćanoſć **Arno Lehnert** w **Budyšinje** na serbſkej haśy 13

Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za aug. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a dźěd. Smolerjec knihidźerjenja, zap. družstwo z wob. ručn. : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsěnje so stajace nawětki a tabele so w šěe wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 193 **Budyšin, wutoru 19. augusta 1924.** **Lětnik 83**

Meble stajnje dobre a tunjo poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założony 1860.

Najnowše z cyłeho swěta.

Kommandant Kehlskeho pschedmóstka, general Bognet, je Offenburgskemu wyšskemu hamtmanej sdźělił, so franzowske wójsko wutwori 18. augusta Offenburg a Appenweiler wopuschczi. S dohom ko komanšyja za pschiwsaśe inventara a offizěrskich wobydlenjow wuswoli.

*

Londonska konferenca je resolucijun pschijała, do kotrejž je Londonske dojednanje w nalinpunkt Doweskeho plana wot podpisanja 800 milionskeje pożeńonki wotwisne rjekł. Swjatoskie knježerstwo bu dźa swoje wulke banki napominaś, so bychu podpisanje pożeńonki spěchowałe.

*

Maedonald do Parisa pschidźe. Do Genfa pneśu, so wón 29. augusta s Herriotom w Parisu setka, so by s nim praschenje bjespschestraha rospominał.

*

Jendźelske wójsko so do Egiptowskeje sesełe. S Malty so powe, so je so wot tam kobotu Dorsetski regiment do Egiptowskeje wotwjesł.

*

W Neaplu je policija wjele kobustatow opposicielskich stronow, kotrejž běchu so w jenej katholskej towarischownistwje schromadźili. Na Danteliskim namjeśe wuhnaśi cyrkwinu sasnjatych wótrow a maschinliskimi tšelbami wuhotowała. Tež su so sastojnizy a mjeschenjow s bronjemi sakarali.

*

Bauda wobronjenych bolschewikiskich gardistow je finskiku namjesnu wjes Kunsana nadpadła. Hdyž ko wobdźerjo spytachu wobaraś a wotwjedźenju rubjenego statu sadźewaś, wojowy do nich tšełachu.

*

W Datburgu w Indiskej su Hindowje do muselmanow krajnji. Pschi tym su policajskeho schefa, kotryž njeměrnikam wobarał, morili. Wojazy a policijoju su njemery potłóčili.

Franzowsojo poczinaju wobsadzeny kraj wopuschczicź.

Hawasowa powěsćernja śiełowanju notu wossewja. Franzowscy wojazy su 4. februara 1923 badenskej měsće Offenburg a Appenweiler wobsadźili, dokelž němske knježerstwo internazionalnym żelesničnym cłahan mjes Parisom a Warschawu wjazy jěsdźacej njedowałoschе. Dokelž tele cłahi wot njedawneho cłasa sasu jěchdźa, stej so franzowske a belgiske knježerstwo dorěcałej, ty jejule městow wojałow sasu wróciło wsaći. Franzowscy wojazy s njeju 18. augusta wuczahnu.

Republizy njepschećelscki žwjedźeń we Weimarje.

We Weimarje, hdźež so nětkole němscy ludowscy schadźeja, je so njedźelu „**němski dźeń**“ wotměł. Nětkuše 5000 wobsobow so pschi nim wobdźěli. S nich be 85 prozentow młodostnych ludźi.

Nadpadna be pomérnje wulka liczba offizěrow němskotatnje woborjenych. Pschi demonstracijach, pschi kotrychž stajnje Ludendorff rěcźeschе, so cźrjoda offizěrow wobdźěli. Tuchi p'hed Ludendorffom paradu wuhotowachu. Pschi demonstracijach p'hed dźiwadłom so rěcźe pschedujeschežu, se kotrymiž republiku hanjachu. Němskich ministrow, kotrejž su na Londonskej konferency Dawesowy plan podpisali, ludowych pschedniskow mjenowachu. S p'chipoślucharjow so wołasche: „Prjeć s němskim knježerstwom!“ Też be wjele wudmow žłyschcź.

S łatacźom a revolwrom we Weimarje.

Sobotu so němscy ludowscy a druhe nacionalistiske organizacije schromadźowachu. Na Schillerjeju dróhu wjetšicu cźrjoda Hitlerowych ludźi jeneho kobustatowa němskosatatneje chorhoje bjes pschicinjny nadpadże a jón pschemorichu, hač bjes wědomja leko wosta. Cźeltostronjeny dyrnowanje so łekarjej k hojenju pschepodaći. To ho'cźomstneje bjesche

ngua. W narodom nimale miljardy polych hriwnow dyrbi so 2 misijonarjo jutrow wobshabaju kraj sa plachtowanje bawlnoweje pschihotowacz. Kaj je snate, je egiptowska bawlna najlepsche zuleho swjeta. Pódla hacjenja pola Mukkary we Sudanskej chce Jendjelska hischcze we Godschanskich horach hluboko w Abessynskej hacjenje nattwarcz. Tónle twar budze hromadze s kanalemi 500 millionow kotych hriwnow pkacicz.

Hdyz budza powodskliwe pschiprawy w Sudanje hotowe, budza w nim s najmjenscha telko bawlnoweje naplahowacz mós kaj nekole w Indiskej. Jendjelska budze potom njewotwisna wot amerikanskeje bawlnoweje burzy a budze hama mós zyly swjet s bawlnu sastoracz.

Jendjelska swoje nadkrjesstwo nad plodnej Egiptowskej a Sudanskej zenje dobrowólnje njeskuschesk. Wona budze posledni punt a posledni skok wojaka wuprowacz, prjedy hacz so s tuteju krajow wucischczecz da. Tamnitke wobdzelskstwo je pschestabe, so by so je samostatnymi mozami wot jendjelskeho knjesstwa wustwobodzito. Jenoz s pomozu jenese druheje wulkomozy, kotraz mohla so na morju s Jendjelskej mericz, by mózno bylo, Jendjelskej Egiptowstku a Sudan wutorhnycz.

Bésche to trjeba?

Wopomnjenska zwjatocznosez s jeje sczehynkami we Worklezach je so tak wotmeka, kaj su Ss. N. we swojum czasu pisake. Wichtzkuchna wyschno'cz, hamitke hejtmanstwo w Kamjenzu, je nolezno'cz nadrobnje pschepytalo zanio na mestnje a je k samemu rosnudej pschischlo, kaj by wy to rosesmilli. S wyprdelka bésche postajenje a wuwjedzenje porjada „Mussje towarstwa“ do rukow wsalo, kotrez je duchowny Goerlich salozil a „Männerverein Räckelwitz“ wulkschesik — wo'so nemske samery, dyrnicz kobustawy nimale wulkoczne Serbska bnli. Po ministerielnych postajenjach wot 29. julija t. l. dyrbjesche wopomnjenska zwjatocznosez sa natschich padnjenych bóle wez gmejnow bycz. Tuz ju gmejnske sastupjerstwo pschewsa. Ani wono, ani musske towarstwo njebe do programa nem'ta wopomnjenku rez pschikwasko, méschczanosta wo tutym pschebenusaczu jzika niczo wedzat njeje. Hakle potom, hdyz bésche zwjedzenki czah hizo so sestupak, je so duchowny Goerlich jeho wopraschal, hdy ma kmjow nemsku rez bzerzecz. Dokelz wo tym niczo njewedzesche a so tez se sobustawami gmejnskeho sastupjerstwa, kotryz bechu w czohu rospjerscheni, wjazy borczecz njemózesche, wotpokasa won pod taskimi

wobstejnosczemi wuzadanu nemsku rez.

Wuasckamy so: Schto mésesche nesto sajima na nemskej rezi? Pódla pjekarskeho mi'ajtra Leinerta, kaj so njedzi'awato na swój serbski potbad do Nemzow liczi, beschtaj hischcze dwaj „deutschtümmig“ wobydlerjej, kotrymajz na nemskej rezi nechto salesasche. Ale wschitzky tjo rosumja serbsti. To mózemy najlepje pozbudzowacz, hdyz jim Serbja dzelo a pjenjesy pschinesu. Hewak pak wschitzky wo wez serbski rosumja a zwjatocznosez bésche tez jenoz za nju polozana. Sa bzehe tola duchowny Goerlich nemsku rez sawesze mecz njechasche, so by sam so stykchal, kak derje a tjenje móze nemski rezecz — wón je prjedy zobustaw pólske provinzy jesuitow był. Nesto sdyrjaju hischcze kupjelanzy hosczo. Sa nich pak tuta zwjatocznosez njebésche, zamo nig sa tamne wecjpne zony, kotrez jako trabantoz bu duchownoho Goerlicha wobstupichu. Najskerje bésche jim do czaha prajes, so budze nemsku rez bzerzecz. A nekto to njelube pschesz sapjenje. To je nemskeho knjesa jara rosharilo a rosharjenosez a czesczelakomnosez hischcze zenje dobrez radsicelej bylo njesstaj. Tak so na wosabnebo farara swstupya, kaj ani porjad tak ani na wjon wdziwa mesz njeje. Dla pschepjateje narodnosesce zuleho Nemza namaka swjatocznoez njerjapytacz mjechkiwe zjiwjenje, kaj by w nim mernu rospolnosez sdubowalo; njemózu pytacz za tamnymi sawjesczenjemi, kil su pozadlowosez njeczistoty zapala, laz na pschromany, bajnje, lubzba, dziwadzo a rejtwarski bzedowdbe; kil su so nit priedy nig jenoz jako njesdobne, ale jako jara nadobne sawjesczenja bycz sdale; njemózu zwonka zomu wupschesicz, bodez wem, so by to prenje spytowanje sa mnje, sa nju a sa druhich bylo; njemózu prózdnemu, ma'anemu zjiwenju druhich polekowacz; njemózu dzelbracz pschi tamnych czelnilich sastwjesczenjach, romanach, dziwadzach, operach, balach a tomu podobnych wezach ani tajke nechto bam srjadowacz, mjenujzy sawjesczenja, kotrez su bycze kozdyda za mnje a za druhich czlowjekow: njemózu sa mandjelstwo sralych ludzi k njemandjelskemu zjiwenju nadabicz; njemózu k rosnjedzenju muza a zony sawjesez; njemózu rosdzel czinicz mjes swjatkami, kil su mandjelstwo njemuja a tajkich, kil so tak njemjesnuja a kajschi mam sa dobry a wjasazy swjatk, do kotrehoz je czlowjek sastupik . . .“ —

Kotra je nekto prenja pschikasnja Tolstcho, kil so na cziste pozesiwe mandjelstwo pozahuje? Schto bzebi Tolstoj dozyka wot muza a zony, wot nadbjenza a knjezyny zada? Muzojo a zony njesmedzja na so hladacz, kaj na nekajke stworenja mjachnje pozadliwosez. Wschitko dyrbi so wotstronicz, schtoz wolnosez, njepózadliwosez wubudsej. Stz-li bijo je zonu sjednoczeny, njesmedz ju po zanymzkuli wudawanju wopuschczicz: wopuschczidwschi zonu masch njepózdzisowosez sa sczehnk. „Wopu'chczene zony sawjedu druhich muzi a pschinjesku njepózdzisowosez do swéta.“ Leo Nikolajewicz p'chekozuje a wulkadnje Khrystuzowu kasnju tak, kaj ma ju sa wernu a sprawnu a nig kaj „bjesbózni, njewedomiesi ludzo ju falschu, dokelz sze w zjiwenju wusprawnosczeja.“ Wólnosez splazjnego (rodneho) wothadzowanja njedyrbjesch zebi k sawjesczenju czinicz. Kazdy muz njech zebi jenu zonu, kozda zona njech zebi jeneho muza bjerje. Kozdy muz njech ma jenoz jenu zonu, kozda zona njech ma jenoz jeneho muza! Nihdy a pod zadnym wumyslenjom njesmjesesze potajny (czelny) wojak mjes sobu!

Bjesbózny je tak mjenowany dwójdzesczowy system a bjesbózne mandjelstwo, napschecjo kotremuz je stat bjes muzy a kotrez won se swojej jadowitju mjeszo czepi. —

Wukublowanje muzikich a zónstich je wot spocatka wopecjne. Smuzykowa lubo'cz so poetizuje (p'chez badznje a spéwu) p'schekrazuje. Po prawdze a prawu dyrbjalo so ranjenje zluba zivery wot sjowneho ménjenja pochistacz kaz kajkezkuli druhe skamanje zivery, kotrez badznistwo a wumjesstwo njewospalitwjej. —

Wérny czlowjek a schesczan dyrbi jenoz na podlozku duschincje p'chi hilnosesce do mandjelstwa sastupicz; potom w mandjelstwje njebudzetej horu a mjerzanje knjesez. Méto to dzen móze so stacz, so roswólnosez czlowjeka do bluda sawjedze: zjiwjenje, s kotrymz so pjenicz, jeno sawjedze, a tuta woprawdzitosez nechtozkuli samolivja. Tola czlowjek dyrbi sebje w mozy mécz a zez two wschitko w prawym czahu samolwonje dawacz.

*

Nadawk mandjelstwa sa so mnohim njerozwjedomnym, haj, s hidanczkom. Praji so: to tola mózno njeje, so tuta taj muz a zona w mandjelstwje zjes p'chetacza a so tónza zjiwenja lubowacz mokkoj. Schtoz so tak praicha, ton sawjesce sa Tolsteho nahlad w mandjelstwje traty njeje. Ludzo, kotrizi so zenje na dzerzizliwosez we wschech wobsahi zwuczili njejsu, njemózazenje tez Tolsteho ideal bozeez. p'chetoz Tolstoj zada jako najwuschischu pózesiwosez dzerzizliwosez. Won zada, so je mandjelstwo potajnistwo (sakrament), kotrez j Bohom wjasa a winowatosez napschecjo Bohu napoloza.

Kak to pschinidze, so je mandjelskaj po krótkim shromadnym zjiwenju, hdyz su pozodosesce nabyczene, bórzy nabudzetaj? Po ménjenju Tolsteho to tak p'chincz dyrbi. Mlodzeny pyta sa zónzkej. Pschi'ta rosmolno'cz so sapoczina, rosmalne zjiwenje so wjedze. Tale njepraudzitosez njeje bischcze zanna to najbórsche slo. Hlowne so je te: Muzikli wotrjeknje so wot kozdehozkuli moralneho pozdoka k zónzkej, j kotrejz be pbyslay wobdhodzowal . . . .

Ria wésta zónzka, ale zónzka dozyka je mlodzenjez a mas slemu néschto „zlobke“. Tehodla nasanu tele strasdne czwise mlodzenjenna, tehodla sawazju so pschebe wschelke njewobdomne czesze hrechi: njeschmansiwo w sjanowdomach a na wulizach so czepja, plahuja a pschimuja.

(Pokracowanje.)

Ta réč a wéra wótcow jim darjena
Wot Boha samoh', kotryż jich wukhowaŕ
Je dotal mile k česći swojej,
Zo bychu khwalili jeho swérnosć.

Serbstwo njech młódne kčeje nam po kraju,
Njech jemu skići městno so na słóncu! —
Złóść njepřećelska njeswaŕ na njo!
— Zawisć a hłuposć je hida złostna.

Tudy je polo na kotrymž dźěłaju
Wšak pilni ludźo, wutrajaŕ w čěsnotach!
Duš Serbjo, zakhowajmy swérn
Z mačefnej réču sej herbstwo drohe!

Matěj Urban.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera nasczor w 7 hodz. barometer 728, hygrometer — 6, najwyschcha dnjowa czopkota 34 stop. po C. Dzensa rano we 8 hodz. barometer 732, hygrometer 0, najnizscha temperatura w nozy 13 stop. czopkoty. — Wyschina leszesche wczera nad krótko a dolhowjeczornej Europje; nizina lezi nad pokrjownym morjom. Schkleńza wschak na rjane lez. Tehodla znemcy so wobstajnicheho wjedra nadjecz. — Zutsje zrjedu slónczko 4,57 zhadza a so 7,13 thowa. Mésacz zhadza wjeczor 9,58 a so dopoldnja 11,07 thowa.

— **Telefonska powesez wo wjedrje za jutsje zrjedu:** Rjenowostajne wjedro dale wostanje, pomrócenje so zinje wotmenja, s czazami so podeschczuje, khodno, zive wetry s krótkowjeczornych a wjeczornych stron.

— **Rosprawa polizije.** Nadjelu bu w jenym czahu wot Drjezdzan fotografiski aparat znamki Ica 9×12 krabnjeny. Na boku ma napismo Johannes Schramm, Leipnitz, Goldbergerstr. 1. Wo dzelenje k wézy prosz kriminalna policija.

— **Statistike wobdelenje** pschi Budyschkim policajstim hamcze nam dzeli: Statna indelsowa licba sa lezowiste wudawki wuczinjesche 13. augusta 1924 1,14 billjona króczny wyschokosez dwójcznjesho czahza.

— **Dary weteranam a sawostajenym.** Tez letsa bostanu w Budyschinje hydlazy potrebni wojazy s wójny 1870-71, kaj tez potrebne wudowy wojakow z tamneje wójny wesmy dar. Potrebni maja so wot 19.—30. augusta 1924 dop. na hrodowskej haży 10 delka samolwicz a s pschedpokazenjom wojerskich papjerow nusne wuprazenje czinicz.

— **Dla plestrowanja** dzela Lubijskeje dróhi mjes Tuchorskej a Pawliskej dróhu so jedny wobkhad na czah dzalkow na tutym dzele sawrje.

— **Wokrjesny wudjerk Budyschkeho hamiskeho hejtmanstwa** je pjatk, 22. augusta 1924, dop. w 10 hodz. we posedzenskej sali hamiskeho hejtmanstwa na Bismarckej drozy 21. Budze so jara bohaty dnjowy porjad wuradzowacz.

— **Wólby pschisydakow pschekupskeho zuda wokrjesneho swjata Budyschskeho hamiskeho hejtmanstwa.** Sa wokrjesny swjat Budyschskeho hamiskeho hejtmanstwa je so pschekupski zud je zydkom w Budyschinje pschiprawil. Po wustawkach ma so sa njon 24 pschisydakow wolicz; polozaj s nich maju hdyz pschekupzy, druzy pschekupzy pomocnizy. Wolicz so na 4 leta. Wokrjesch je do sesczowazych 3 wólnych wokrjesnow dzelenj: 1. do Budyschskeho (wopschija wsy Budyschskeho hamiskeho zudnistwa wokrjesa), 2. do Bischopizanskeho (wopschija wsy Bischopizanskeho hamt'keho zudnistwa), 3. do Korjenskeho (wopschija wsy Schderachowskeho hamt'keho zudnistwa). Wólby su njedzelu, 21. septembra 1924 wot dop. w 10 hacj pop. w 1 hodz. a to sa Budyschski wokrjesk w posedzenskej sali hamiskeho hejtmanstwa na Bismarckowej drozy 21, za Bischopizanski wokrjesk w radnizy w Bischopizach, za Korjenski wokrjesk na gmejnskim

Ze Serbow.

Wutoru, 19. znjesca.
Sobalda wuznawarja.

* 1864 w Kraloweju Hradcu Adolf Černy, jedyn z najnadobnischich clowjekow a z najlepschich znajerjow Serbstwa — Boh nam jeho zakhowaj hisce dolhe leta! —

* 1841 Jan Sigm. Bjedrich Šindleř, faraŕ w Picnu, zakitaŕ delnjoserb. réče a spisaćel bibliskich stawiznow.

Hišće so réči serbska réč maćerna
Po kraju serbskim! Serbjo su poboţni,
Kiž zakhowaju staru swéru;
Cuzbowaž njechadźa Serbjo swérni! —

Leo Nikolaj Tolstoj.

Jeho zjiwenje, djelo, nahlady a wuczby.

2j (Pokraczowanje.)

IV.

Tolstoj bé so z 34 letami z mlodej Sofiju Andrejewnu Behrs wozenił. Won pytasche a namaka swoje zyle cziste zjiwenske zbozo w mandjelstwje z tutej zónzcej, kotraz bé sa njeho pokna „Bozeje rjanoscze“ a kotraz wobradzi zjenu czrjódku dzeczi. Won wotrjekny so borzy starych nalozkow a pschedawschcheho wa'cinja zjiwjenja, to mohl so theologiskim studijam wenowacz. We wschitkich jeho pschedawschich dzelach namakamy hlédy podzischcheho nihilisty, moralisty a komunisty hrabje Loa Nikolajewicza Tolstcho. Najprjedy won wobhladniwje maja, potom pak zyhlischcho wustupuje. We romanje „Hano Karenina“ wopisuje hdy mandjelstwje, kotrejz stej zebi napischeczjwo postajenej: jene mandjelstwo czisce pózesiwe a druhe, kil je se sdérzacej zuzhykostoczu swjatane. Tuz so jasno rozymi, so je mandjelstwo prénischeju mandjelskeju z Boha zohnowane, druhe pak z posleczom pschesczahane.

W „Krejzarowej sonacje“ spowéda so pisaczel wo zwojim hrécznym zjiwenju a wupraja sajnje mjes druhim tole: „Schtoz bé so mi prjedy jako to najlepsche sdalo, — znadobnjene, pschekrasnjene zjiwenje, pozadliwa, poetiska lubo'cz, kajkuz basnizo a wumjesstwu wukhwalusja, — to sejdawa so mi nétko schpatne a sazpjenne. Dobre wschitko sda so mi bycz dzéłarne, hrudobne a pro'cziste a czelne pozadliwosze skubjasze zjiwjenje; sa nadobne a wazne mam nig to czlowjeske sarjadowanje mandjelstwa, kotrez wétemu zjednoczenju muza je zonu napokoja swontkowne znamjo zakonjosce ale tón swjoz'k mjes muzom a zonu, kil juum swojasany, so wojozy rosswjatacz njemoze, zhiba so by Bozu wolu sranit. Dyrnicz bych tez moht we spytowanju sam so labosnich czelnistej pozadliwosczi podlezecz, to tola, njemózu so jej wjazy tak njeje sa podwolicz, kaj sym to prjedy czinil, dokelz mam spytowanja, kotrez su mje k tutemu skenu jadzile: Njemózo tola physiske lénjowapozenje zebi p'checz a

Wukublowanje muzikich a zónstich je wot spocatka wopecjne. Smuzykowa lubo'cz so poetizuje (p'chez badznje a spéwu) p'schekrazuje. Po prawdze a prawu dyrbjalo so ranjenje zluba zivery wot sjowneho ménjenja pochistacz kaz kajkezkuli druhe skamanje zivery, kotrez badznistwo a wumjesstwo njewospalitwjej. —

Wérny czlowjek a schesczan dyrbi jenoz na podlozku duschincje p'chi hilnosesce do mandjelstwa sastupicz; potom w mandjelstwje njebudzetej horu a mjerzanje knjesez. Méto to dzen móze so stacz, so roswólnosez czlowjeka do bluda sawjedze: zjiwjenje, s kotrymz so pjenicz, jeno sawjedze, a tuta woprawdzitosez nechtozkuli samolivja. Tola czlowjek dyrbi sebje w mozy mécz a zez two wschitko w prawym czahu samolwonje dawacz.

*

Nadawk mandjelstwa sa so mnohim njerozwjedomnym, haj, s hidanczkom. Praji so: to tola mózno njeje, so tuta taj muz a zona w mandjelstwje zjes p'chetacza a so tónza zjiwenja lubowacz mokkoj. Schtoz so tak praicha, ton sawjesce sa Tolsteho nahlad w mandjelstwje traty njeje. Ludzo, kotrizi so zenje na dzerzizliwosez we wschech wobsahi zwuczili njejsu, njemózazenje tez Tolsteho ideal bozeez. p'chetoz Tolstoj zada jako najwuschischu pózesiwosez dzerzizliwosez. Won zada, so je mandjelstwo potajnistwo (sakrament), kotrez j Bohom wjasa a winowatosez napschecjo Bohu napoloza.

Kak to pschinidze, so je mandjelskaj po krótkim shromadnym zjiwenju, hdyz su pozodosesce nabyczene, bórzy nabudzetaj? Po ménjenju Tolsteho to tak p'chincz dyrbi. Mlodzeny pyta sa zónzkej. Pschi'ta rosmolno'cz so sapoczina, rosmalne zjiwenje so wjedze. Tale njepraudzitosez njeje bischcze zanna to najbórsche slo. Hlowne so je te: Muzikli wotrjeknje so wot kozdehozkuli moralneho pozdoka k zónzkej, j kotrejz be pbyslay wobdhodzowal . . . .

Ria wésta zónzka, ale zónzka dozyka je mlodzenjez a mas slemu néschto „zlobke“. Tehodla nasanu tele strasdne czwise mlodzenjenna, tehodla sawazju so pschebe wschelke njewobdomne czesze hrechi: njeschmansiwo w sjanowdomach a na wulizach so czepja, plahuja a pschimuja.

(Pokraczowanje.)

klim homeje w Kochwinku. Wobčej šmědźa wožłoby, kij su 20 lět stare byle a zčesnje prawa wobhedźa. Wukrajniwy nješmědźa wolić. Hač do soboty, 6. septembra 1924 maja so lisćiny ſ wólbnymi namjetami hamtſemu hejtmanſtwu sapodaċ.

— **Telegramy do Pólſteje.** W adresach na telegramach do Pólſteje maja so pólſke mjena městow wuziwaċ a nic priedawſche němſke. Na p'schikład ma rěkaċ Poſnań a Bydgoſcz a nic Poſen a Bromberg.

S **Parſchlic.** S narěcže nascheho hoſcża podamy tu zlowa lubeho tuzeja, kij ze někotre njedźele mjes nami pſchebywał a najźiwje ſtokoſtwo a jeho ſadawy ſnaje. Stoſowa maja ſo takle: Bratſa! Hdyż ſym ſchonił, ſo je tu Sſokot, ſym ſo jara pſch-ſtykał a ſym ſwjdom wuził pſchiležnoſcz, k Wam khodźiċ a Waſ ſwuczowaċ, dale widźawſchi, wod kajkimi pomĕrami tudy bydlaċe. Ale to nicżo njewadźi, pſchetoż kóżda jednota ſpoczatka ſ małym. Eola ſ próżu a ſ ſwutrajnoſcu, hdyż ſo k njej pſchilamkuje trochu woporniwoſcze, może ſo ſkruczeċ do wulkeje a pſchikładneje jednoty. Tajka budźe ſ wubjernym pſchikładom a pſchechċatej hrĕdźu ſa wokolnoſcz a druhe jednoty. Chzu Wam pſchede wſchĕm wuznaſnicz a wotmołwicz na praſchenje: Schto je Sſokol? Sſokola njeſnajemy jenoż jako taſkeho, kotryż na prĕtkaſchu a narjadach wuczuje abo powſchitkownje w cżĕlnej wuſkoczinoſci ſo wjuczuje, ſ tym by był jenoż ſ zyrkuſom a jeho ſtawy ſ zyrkuſowymi pſchiſtajenymi, tón, kotryż tak cżini, njewě, ſchto je Sſokol. Taſki wobhſtawuje jenoż tych, kij rjenje a prawje ſmuczuja, na druhej ſtronje pak nicżi ſokoliſke próżowanja a bjerje wjeſelokcż tym, kij takke je ſokoliſkim ſwuczowanjenj ſapoczinu. Sſym by cżaſto je ſwuċkom, ſo ſo tym ſmĕja, kotryż ſapoczinu. Hdy by to tak dale ſchło, mohł prajiċ, ſo je Sſokol bjez ſmutkowanje hódnoty a idealow. Iſti byrdi ſ teho nastacz nadobny ſkut, byrdi buċ podobſk wſcheho dźĕła ideja. Sſokol ſtoj ſaſoliſoł dr. Miroſlaw Tirſch a Hendrich Fügner. Tirſch je wumrjel ſkubu, dokelż je wſche ſwoje ſamoſtejenje wyrowak ſa pſchewjedżenje cżĕloſwuczowanja a ſa twar prĕnieje ſokolownje. To je było w lĕcże 1863. Dr. Miroſlaw Tirſch je tule ideju we ſwoim nastawku „Naſch nadawk, naſche poſtupowanje, naſch ſamĕr“ wulkotnje rozwijał. W cżaſu 1871 je był Sſokol jenicżki kruczel ſa ſakhowanje cżĕſkeho narodu pſched ſaniczenjom. Wón derje wĕdźe, kak ſu był Cżechowi podeptani a ſazdźwani, ale ſu ſo je ſamknjnymi mojami poſbĕhnyli a ſakhowali. Dale wón praji, kak kotryż je njechcżony a njeſhmarny, ſaſtoje, a ſo je ſpĕtkawych ſtawiſchow wumaſnje. Tehodła dyrbi naſch lud ſhĕbi prawo na żiwjenje ſmĕſcżiċ ſ tym, ſo ſpĕtkej pobarne nowe hódnoty. Cżim mjeńſchi je lud, cżim bóſe dyrbi ne ſhĕbi bżĕkaċ, ſo by ſpĕch wulkimi ludami dopokaſał. ſo je jeho khmanoſcż jemu prawo na wobſtacż dawa. Sſokoliſka mysl ſkaż ſwój lud tak wyſoko w dobrych pocżinkach poſbĕhnyċ, ſo mĕł prawo, ſo w tymle nasſtupanju ſ wulkimi ludami runaċ a ſo ſtajiċ pod thorhoj Sſokoſtwo. Tehodła dyrbimy ſo pſchede wſchĕm prózowaċ, ſo bychmy ſo pſchijporjeli w dobrych pocżinkach a nadobnych ſkutkach. Wódźĕlanoſcż ſama wſchak lud pſched ſahubu njeſakhowa, hdyż je cżĕlo kipre a wózażkowoſcż próchnawa. Dżo ſtarych Grichow hĕſko nam praji: Jenoż w ſtrowym cżĕle ſtrowa duſcha bydli. Sſokol ſtrowa jenoż nadawk, cżłowjeċe cżĕlo ſwuczowaċ a jeho cżĕlne derſemĕże ſpĕċhowaċ, ale tež wſcho to hſiċ, ſchtož je dobry pocżink, nadobnu myſl a hvodobne żiwjenje pſched Bohom. Prjedy hacż ſchtó do Sſokola ſaſtupi, njech ſo prajſcha, hacż może ſo ſ polnej zwĕru ſmule nadobnemu nadawkej wĕnowaċ. Na kónzu ſwojich rozpominanjow pſchidże Tiersch k temu ſpoſnaczu, ſo je Sſokol pſchichod kódeho luda. Sſokoſtwo je wudokonjenje w dobrych pocżinkach a duchownje poſbĕhnjenje cżĕłeho a kóżdeho ſtorcżanſkeho luda. Tehodła dyrbi cżĕłi a kóżdy ſtowjanſki lud hajiċ ſokoliſke wutwarjenja. Schtóż je Sſlowjan, je Sſokol, ja Sſokol ſym a Sſokol budu. Sſokoliſka myſl je bratrowſka a kaſa, ſo by kóżdy we ſwojim ſobuſtowjeńſku cżłowjeċe bratra a ſotru ſwojeho bratra. Sſym ſo tuż bliżi pſchikaſani Boha a jeho jenicżkeho ſyna Jeſuſa Khriſtuſa: Ty dyrbiſch ſwojeho bliżſcheho lubowaċ każ ſam ſo. Tehodła je jaſne, kak nadobne je ſokoliſka myſl, lubowacż ſwojeho bratra a ſwobodobdacż jeho ſ wotroczſtwa hrĕcha a ſmutnego njewótniſtwa. Tehodła Sſokol wojuje pſchecżiwo wſchemu njecżłowſkemu a pſchecżiwo wſchemu njewuwjaſnjenju wobſtejnſkeje ſwobody. K lĕpſchemu zyłeho Luda pſchikaſuje ſokoliſke mnóſtwa, ſo by kóżdy, cżłowjeċ dobrowólnje podkaſał ſwoju wożowú a ſwoje wonobnuſke jaſimy pod khżiſche zyłeho luda.. Tole ſo hodźi jenoż dożiwſ ſ pſchewjedżenjom ſokoliſkeho wukhowanja, ſo bychu tajke dobromólnu pſchikłonu pſchijeli. S tehu widźiċe, hdyż ſeſe faſtupili do Sſokola, kajke nazne nadawki a nadobne winowatoſcze ſeſe ſlubili dopjelniċ. Bratſa, praſcham ſo Waſ na Waſchim prĕnim ſchożiſchu ſlubżeċe, hacż ſtaſ hoſtinowi ſlubiċ, ſo podkaſinjeċ ſokoliſkej muſticzku, ſo bychſeċe Waſche cżĕło ſtrowe ſakhowali a pſchikhowali na dobrych pocżinkach. Tole myſliċeſkeje ſ pſchiſchła ſ Wami ſe ſłowjeńſkeho luda, kij je był runje tak kotany a ſapżity każ Waſch ſerbſki lud. Tehodła ſo próżujeċe, ſo bychſeċe dale poſtupowali w ſakhowanju Waſcheje narodneſcże a Waſchich kulturnych kubłow a ſo by kóżdy płaċiło pola Waſ ſłowo: ſchtóż je Sſerb, tón je Sſokol. Naſdar!

S **Marijneje Dwełdy.** Priedawſchi faſkti krónyrynz, njedawno w Trjebnczanſkim kłoſchterje w Schleſiſkej na męſkeċnika wuſwjeczeny, pſchijźĕdże pjatk wjeczor ſ automobilom ſ Marijneho Dwła a pſchenoczowa w tudomnym kłoſchterje. Naſajtra rano męſcheſe we wuwjeſchenej kłoſcherſkej zyrkwi (hiſchcże wot ſwjedżenja dowjeſbieſwſacza ſmjataje Marije) Bożu mſchu a wudźĕli pożohnowanje. Popoldnu wotjĕdże ſ automobilom do Trjeſkhżan.

Se **Semiz.** Tu hvdżaſo 21 lĕtny wojnar Willy Pangraß je na żelesnizy ſridnu ſmjerċ pytał a namakał. Pola Miedżoſz lehnу ho na kolije żelesnizy a da ſo pſchejeċ. Jeho cżĕło na cżarje nadeidżechu. Niesnata je pſchicżina, kij je jeho do ſmjerċe hnała.

Se **Schĕrachowa.** W należnoſcżi ſbankrotowanje firmy Mensng je ſtatny rĕcżnik w Budyſchinje też Waxſinſkeho prawniſka dr. Kleeża ſajeċ dał. Wón je ſo do Budyſchſkeho pſchepytowaniſkeho ſaſtwa pſchewjedł. Jehe wimja, ſo je Sklarjej taſku prawniſku robu dawał, tij ſo ſ konkurſowymi ſakonjemi njeſmjeży. Tole ſajeċe je mjes nimſkimi prawniſkimi wulke roſhorjenje wuwabiło. Woni pſchećiwuja njemu protejiſcu. — Każ dale ſłyſchimy, je mĕjeċel ſbankrotowaneje firmy hańe 22 lĕt ſtary. Se pſchiležnoſcżu Kórnerez konkurſa hižo pſchaċimy, ſo tak młodſi ſudżo nimaja dołeż nahonitoſcże, ſwoje wobkłody ſ cżĕſkich hoſpodarſkich kriſow wuthkowaċ. To je praſtare pſchekupſke nahonjenje, kotreż ho we wſchednym żiwjenju pſcheżo ſaſo wobkrucża.

S **Rownowa.** Na'chej poliżiji je ſo poradżiło, tſjoch njeſnicżonnych dumbakow ſajeċ. Sću to dwaj muſiſtej a jena njeroma ſónika ſ Drjeżdżan. We wjach pſchi Drjeżdżanſkej dróży po proſchenju ka'o cżehnichu ſ Drjeżdżan do Budyſchina. Dżeńſ trideſcża ſpytachu na dróży niedaleko Hodżija jeneho kolegarja ſobjerċeċ, ſo bychu jeho wurubili. W jenej wohaumeżenej kreżnjcże pſchi dróży wohroſchchu korcżmarku, jako jim nochżiſche darmo porjedżeċ. Jenemu 10 kilnemu hółżej ſobrachu, ſchtoż nakupjenemu we brjemjeſchch domej njeſeſche. — Nadżijomnje jich ſyndnik na lĕto do ſpuſtawa ſa dżeſo (Arbeitshaus) tukuje, ſo bychu wopytali, ſo je dżeło reblische a czeſtniſche hacż wokoło dunbanje.

S **Hóſnitz** pola Mikowa. K ſridnej ſmjerċi dżkłaċerja Rediſcha ſo hiſchcże powe: Wjnuje bé wón 5 mĕſazow a nikoſe ſaſo 7 njedżeł bjeż dżĕła a ſaſłużiu. Też żonce pedżjery njedoſtawaċe. So by nĕchto ſaſłużił, ſhodżiſche do Krjeſbjan'ſke hoſe drjewo bĕliċ. Wjeczor we 6 hodż. ſo wotſali a nichtó jeho wjaz nje wuſłuchała. Jeko ſo wjeczor njewróċi, dżĕſche jeho żona jeho pytaċ. Też dżĕ'ſcżerjo, kij ſ nim dżĕłachu, jeho podarmo pytaċu. Jenoż icho farn ſ drjewom nadeidżechu. Najaſtra dżĕchu jeho dżeċi pod wodżenjom kujeża zyrkwinſkeho wuczerja pytaċ. W khójzowej mlodżiniże jeho wobwĕſnjenecho nadeidżechu. Sadawkowanje je jeho do ſmjerċe hnało. Wón ſawoſtaji żonu a jene 5 lĕt a drubje 8 mĕżazow ſtare dżĕcżo.

S **Wojerez.** (Założenje domowidneho towarſtwa.) 13. auguſta je ſo tudy domowidne towarſtwo ſałożiło ſ tym ſamĕrom, ſaſdżejnoſcż nasſeje domiſny wuzjaſnicż a jeje kulturelne hodnoty pſchichodnym generazijam ſbżerċeċ. Wono ma ſlĕdoważe wotdżĕlenja: 1. p'dedtawiſniſke (prahijtoriſke), 2. ſtawiſniſke (hiſtoriſke), 3. ſemjenowdne (geografiſke a geologiſke), 4. pſchirodo'pytne (botaniſke a zoologiſke), 5. ludowédne, 6. nuncjowne. Sſobuſtawy mohła ſo po ſwojich ſajimach jednotliwym wotdżĕlam pſchiwobrocżeċ. Wot prawniſka Nowaka p'dedpołożene wuſtawki ſo pſchijachu. Jako prĕni pſchedſydża ſo ſ. farar Unger wolenu a jako mĕſtopſchedſydża ſ. krajny radżiċel dr. Lenoir. — Mj dyrbimy ſałożenje tuteho towarſtwa jara witaċ, pſchetoż po jeho ſamĕrje ſmĕ ho wocżakowaċ, ſo ſo wono wobcżiſe też wo dżerżenju ſtarich kulturnych hódnotow ſerbſkeho luda, ſerbſkeje rĕcże, ſerbſkeho ſpĕwa, ſerbſkeje dratſy a ſerbſkich wałchnjow a nałożkow ſtara. To budże wołebje nadawk ludowédneho wotdżĕlenja. Knjes pſchedſydża, kij je ſam dobry Sſerb, wĕ'ce ſwój wżiw we tutym ſmyſle wukonja. Tak pſchejemy młodemu towarſtwu wſcho ſboże k jeho dżĕłu ja naiċhu ludu ſerbſku domiſnu.

„Snuzitoſtż.“ W lĕżu — blizko wjetſcheho mĕſta — napodowaſche jehyn małkerowany ruhżeſnik wjazornych ludzi. Na kóżdeho wołaſche „Ruzy horje!“ Jenoż jedyn njebojaſny Sakſa tutón wukas njedopjelni, ale pſchimaiċ njenadżiżu nize. Teho ſo rubjeżnik naboja (myſleſche najſkerje, ſo ſa revolwerom pyta) a cżĕkny. Pſchi tym pak ho ſałomy a padż a ink jeho ſajachu. Se ſpodżinanjom ſhladuja ludżo na „ſmuzitego“ Saſku. Praſchachu ho jeho, cżehodła runje wón njeſe ruzy horje ſbżinuł. Wón ſnapſchcżeſkiwi: „Pſchi naſlĕpſchej woli njemożach, njemĕjach mjenuju kholowy ſapoſnjene.“

Rospodarski rozhlad.

Budorn 19. auguſta 1924.

Kurſy wĕżera w Barlinſe:
(Tute tżeſa ſu w miljonach)

Dollar	4 190 000	franzoſiſki frank	234 640
jendżelſki punt	19 015 000	cżeſkoſł. króna	125 900
ſchwajzarſki frank	793 000	10 mil. półſ. mark	77 000

Pjenjeſy ſo malo pſchemĕnichu. Wone tak jara żadne njebĕchu a wſchĕdna daň ſtaji ſo na $^3/_8$—$^1/_2$ pro mille (po 1000 hr.) a mĕżacznа na $1^1/_2$—$1^3/_4$ %. Hódnota nĕmſkich pjenjes na wukrajnych burſach ſo lidma pſchemĕni. Franzoſiſki frank bu ſlabſchi.

Na **efektowej burſy** njebĕchu kurſy pſchi ſpoczatku tak krute każ mohło ſo po khżiżenju Londonſkeje konferenzy wocżakowaċ. Burſa mĕnjeſche, ſo mohła Londonſke dojednanje ſa naſchu ſnutkownu politiku ſłych ſcżĕchowkow mĕċ. Knjezcżiſtwo ſa ſwoje Londonſke wujednanja naſſkerje pſchihoſtowanje ſtatneho żejma nadeidże. Nĕmſkonarodni a Wſchonĕżnuju budża derje w ſnatych proteſtowanſkich ſhromadżiżinach ſwoje wonzki a wĕrki ſa nóſ wudżiċ, ale pſchi wotthoſtowanju dże budża, ſnajmjeńſcha admſkonarodni, roſum wużiwaċ ſa Londonſke wuczinjenja hłoſowaċ. Woni derje wiedża, ſo ſdżerżenje abo zahuba nĕmſkeho ſtata na hrażzach ſejiżej. — W bĕżu dnja ſo kurſy efektow ſkruczeżu a wikowanje bé wozwjeſene.

Na **produktowych wikach** bé khżĕhowe: żito drożiſche, dokelż ma Amerika żyſnje horjebijaze płaċiżiny. Pſchenica a rożka bżĕchżej na wikach trochu żadnej, tehodła dyrbiacha luzy żadane płaċiżiny pſchihroleċeż. Jeczmjenja bé wjele na wikach. Jenoż najlĕpſchę kajkoże luzkow nadeidżechu. Schpatny ſo cżeżko pſchedawaċeche. Też wowſa bé doſcż na wikach. Też wón ma płaċiżiny dżerżi. Mała nĕżko ſaſo dże a ma powniſchene płaċiżiny. Tetrowniża mĕjachu wonieſchli a wotruhy ſkruczene płaċiżiny. Zentnaċ pſchiżdże wożera

w Drjeżdżanach

pſchenży 10,15—10,40 rożki 8—8,25 jeczmjenja nałkin. 10,25—11,— nałymneho 8,88—9,12 wowſa 8,88—9,12

w Barlinſe:

pſchenży 10,20—10,50 rożki 7,40—785 jeczmjenja nałkin. 10,25—10,80 nałymneho 9,10—9,30 wowſa 8,05—8,55

Mĕłkole ſaſo wikowarjo jara po żicże wokoło bĕhaja. Wezera jedyn po wſach wokoło cżahaſo ſa rożu 7,75 ſa pſchenicże, mjes tym ſo je hižo 50 pſ. dróżſcha. Tażo, kij jeneje nowiny njecżitaja, pſchedawża a ſhubja ſ jenym pſchedacżom wjazy hacż nowina na 10 lĕt płaċi. Tehodła cżitajcże żwĕru ſwoje nowiny. Nunje naſche „Sſerbſke Nowiny“ ſo ſtajnje próżaja, ſerbſkich ratarjow wo wopraunym wiezynym położenju roſwuczeżi. Hižo pſched njedżelemi ſmy piſali, ſo żitowe płaċiżiny horje połĕſu a ſmy tez pſchicżiny mjenowali.

Na pſchedan:

Konjeż, ſylnaj, w Budyſchinje, Fichtſtr. 6.

Krowa, ſylna, blizko ſ cżelenju, w Khelnje cżo. 40; młoda w Nižej Wży pola Rakez

Kolo, nimale nowe. Bollmer w Malym Wielkowje kolonija.

Żonjaży a mużazy wobłek, w Bĕlej Wodże, Hauptſtr. 17, ſadnje twarjenje.

Wachle, ſłinjane, moderne ł wottorhanju w Kamjenzu Oſtſtr. 57 delka.

Sſo pytaja:

Młynſki ſtarſchi, młyn w Hakłowjez

Murjeſki połĕr, Fr. Bräuninger w Kamjenzu.

Wotrocżka, ſnjeſi dwór w Borſchczi pola Mikowa.

Płaċiżiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wołijowe ſłyſnje po tunach abo 1000 kg, woważ 100 kg, płaċiżiny we Rotej hrżiwnje.

	18. 8.	16. 8.		18. 8.	16. 8.
Pſchenica	204-210	20-20 5	rożk wobłoch	19-60	19,00
rożka	148-157	140-146	poch. metaka	7,80	7,80
nałĕt. jeczmjen	205-216	200-210	ſerabella	8,00-10	8,00-10
nał. jeczmjen	—	—	bĕrnaże trejki	25-25,50	24-24,50
wowſa	151-171	159-169	bunty	14-16,50	13-15,00
kukurica (Mais)	—	—	ru'a	15-16,50	14-15,00
pſchenicżn. muka	28-30,20	25- 28,25	kana wołijeſki	21-22,00	21-23
rżana muka	22-22,50	21-23,25	mórce kupiny	9,00-10	9,00-10
pſchenż. wotr.	11,50	11, 0	jelſe lupiny	17-18,00	17—18
rżane wotruby	11,20	10,70	ſynje, 50 kg	2,10	0,—0,—
rapż	310-320	29 -300	ſ'oma, rżana	0,55-0 65	0,—0,—
lone ſłynje	390-460	400	„ pſchenż.	0,55-0,65	0,—0,—
bróch	18-20	16-18	„ wowſ'na	0,60-0,55	0,—0,—
pjeluſchki	15,00	14,00	„ jeczna	0,50-0,55	0,—0,—

Drjeżdżanſka burſa.

Pſchenża	20,30-20,80	bĕrnaże truſki	26,00-26,50
rożka	16,00-16,50	pſchenż. wotruby	11,10-11,50
nałĕtni jeczmjeń	20,50-22,00	rżane wotruby	10,60-11,00
nałymſki jeczmjeń	17,75-18,25	pſchenżična muka	32,00-34,00
wowſ	17,75-18,25	rżana muka	26,00-27,50
cżeſtwjeny bjeżeł	—	woſa	20,00-21,00
rapż	29,00-30,00	pjeluſchki	20,00-21,00
kukurica (Mais)	18,00-18,50	bróch	22,00-23,50
ſuche truſnjeċi	13,00-13,50	ſokrowe truſ.	20,00-22,00

Płaċiżiny rĕſneho ſkoła na Drjeżdżanſkich ſkótnych wikach.

18. auguſta 1924. Płaċiżiny po zentn. a ſł. hriwnach.
Słżime dru'ny a wołnamjenjenje.

Woły: 180.

Polnomłodne, wukormjene, najwjetſchże rĕſneje hódnoſcże hacż do 6 lĕt	48-51
Młode mjaſne, nłenwukormjene, ſtarſche wukormjene	38-42
Mjenje wukormjene młode, derje pżowane ſtarſche	30-36
Mjenje pżowane wſchĕch ſtarobow	26-28

Byċ: 240.

Polnomłodne, wuroſcżene, najwjetſchże rĕſneje hódnoſcże	47-49
Pełnomłodne, młódſche	41-44
Mjenje wukormjene młódſche a derje pżowane ſtarſche	35-39
Schpatne	29-32

Jałożż a krowy: 307.

Polnomłodne, wukormjene krowy najwjetſchże rĕſneje hódnoſcże	48-52
Polnomłodne, wukormjene ſałożży najwjetſch, rĕſneje hódnoſcże hacż do 7 lĕt	40-45
Starſche wukormjene krowy a derje wuwile młódſche krowy a ſałożży	34-38
Derje pżowane krowy a mjenje pżowane ſałożży	26-30
Mjenje a ſchpatnje pżowane	22-24

Cżelata: 625.

Polłżech. wukormjene	61-68
Mjenje wukormjene a taſte wot pża	56-62
Schpatne	46-52

Wowcy: 488.

Młóſche a ſtarſche wukormjene	49-53
Starſche wukormjene	38-43
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	33-35

Sẃnje: 2108.

Polnomłodne, wożebitych rażow a ſich ſchiſenjow, hacż do 1½ lĕt ſtarj	72-74
Wukormjene	75-77
Młóſche	66-70
Mjaſne	60-64
Schpatne	50-60
Ranja a kudrowe	50-60

Nježkyſchaue wobſtejnoſcże na żelesnizy.

Wjeczor wokoło 3/4 hodżin pſchijźĕdże cżaſ ſ Prahi do Habrachcżiż. Schtóż ma nĕſto dżĕławy dżeń njeſboże, ſo dyrbi hiſchcże do Budyſchina abo hnuhże na, Drjeżdżanſke—Sſwjetliſki ciarje, tón maże ſo nachtaſcż

a wutrosć. Dyrdi najprjedy do Lubija. Po jednotku (kursbuch) ma cząh 10,12 hodź. wotjeć. Postajeny cząh ho bliži. Stupiśch na peron. Cząhnik pokazuje 10,12. Ale nihóže ho niczo njeźiha. Po schwórcźhodźinskim cząkanju pschiczerkitaj ho wot njewiźomneje ruki (lokomotiwy) storczenaj wosaj na prénich kolijach a jastanjetaj, nam nimale pśeched nošom. Salkemu do wosa w dobrej nadźiji, so bórzy dale pójźe. Ale to źu ho straschnje źsbal. Sadźo cząkach dobre schtórcź hodźinu. Radobo ho wot prébta některe wosy pschistorcza a s tajkim wotmachom, so ho skoro s kanki walich. Lokomotiva satorhuje a wjedźe cząh dale. Bohu dźakowano! Ale dołho njetrajeźeźich po druhej koliji wróčo. Na napraschowanje schonich, so ho na wschelakich kolijach wabrosene wosy hromadźe selźeraju. Jedna ho tu wo mĕšchany cząh (tworowy a wohobinski). Po nimale jenohodźinskim sapostejenju słónczniže wotjźe. Tutemu 15 kilometrow dołhemu puczej trjeba cząh — pschi a praj — 48 mjeńschinow. Wjeso wón po puczu (w Dürrhennersdorf a we Wulkich Schweidnjach) ranźeruje to. r. wosy wotstaja a pschistaja. To ham na źebi njeco sło bylo njeby, ale to ho nimale kóždy dźeń wospjetuje, so ho cząh sakombźi. Shorjeźski cząh, potajkim hłowna czara, dyrbi na póbłanske druhdy ham schtwórcź hodźiny w Lubiju czakacź. A to jenoż tehdźa, so je ho prjedawschi wosobinski cząh do mĕkhaneho pschitworił, kiž nimale ženje we postajenym czasu w Lubiju njeje. Schtóž chce do Budyschina na Lubij wokolo, temu je źnadź wschо jene, hacź tam abo w Habrachczach. Ale husto sapoźdženje póbłanskeho cząha je hłownu cząh hižo do wukschoźowu pschinjeśe. Pak chce sapoźdženy cząh, kiž druhdy rjanje hacź schtwórcź hodźiny wuczinja, potom nakhwatacź. Tuž by na czasu bylo, so by ho sajo prjedawschi wosobinski cząh sawjedł, kiž bĕ s dypkom w Lubiju. Tworowe wosy móže nasajtra prĕni tworowy cząh selźeracź a wotwjeźeć. Pschemĕnjenja, ale žane polepschenja sa puczowazy publikum.

Přiłoka.

* S Podmoklow (Bodenbach). Sym jeneje tudomneje šwójby bĕ ho we wójnje šłužił. Jeho wopłakowachu jako morweho a jeho mjeno sarychu do pomnika sa padnjenych. Nĕtko po 8 lĕtach dostachu jeho starschi powjeźeć, so je w Sibirskej žiwy a strowy. Wón niczo njewĕ wo pschewróčce w Europje. Wón mĕni, so hischče stara Awstrisła wobstejі, so w Barlinje Wilhelm hłamnje knježi a we Winji stareho Franza Josefa nasĕdnik. Wón psche, so je tam wšach bliško mĕšte Omška žiwy a so je tam hischče wjele nĕhdyšnich jatych awstriskich wojakow.

* Rosbudny. „Sće hebi ras wo mandźelstwje rozmyślił, knjes doktor?" — „Sso rozumi! Hewak bych dawno wożenjeny był!"

** Sałhe ho wuźi —. „Es'yschu runje, Wasch žyn, łón physikus, sabĕra so ke ń potajnym rozbiczom atomow?" „Sso rozumi, — hižo jako hólcźa njemĕjesche mĕra, hdyž njeje wicho rozbiłe."

Swójbne powjesće,

Eslubjenaj: Elsa Schellenberger a Fryž Masowsky we Budyschinje.

Semrěła: Helena Albinuźowa swud. Eisoldowa rodź. Kopaczeź w Budyschinje.

Wozjewjenje.

We Wulkim Dažinje ho njedźelu 24. augusta 1924 pop. w 2 hodź. w Elsnerez hoscenzu gmejnski žadł sa hotowe pjenjesy pschenaja. Wumĕnjenja ho do pschenajeća wozjewja.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Mĕschczanšti dawkowy hamt wozjewja: Kóždy, kiž 2. dźeń pschemuźłoweho dawka na 1924 do 23. augusta njepschajaći, ma sakombźenski pschirazk płaćiś. Ke płaćenju 1. podźěła žurkowiskeho dawka na 1924 ho w bliźschich dnjach pominanja rozesćelu.

Hamtske hejtmanstwo wozjewja: Pjatk 22. augusta 1924 dop. w 10 hodź. je pohrjebenje wotrjesnjeneho wubjerka we sali Budyschskeho hamtskeho hejtmanstwa na Bismarckskej dróhy 21.

Dokopadarka hódnosći bruniźu.

Kelko bruniźy tczi Tischicze pod semju, pokazuje nam nasch wobras. S njeho spóznawamy, so w naschej domjazej Luźizy tello njeleži kaž w druhich stronach Němskeje, kaž na pósch. w Pschjednjej Němskej a w Rheinskej krajinje.

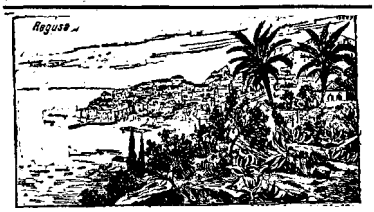

Nasch wobras wjedźe nas do wodow mórskeho adriatiskeho morja. Widźimy psched sobu brjoh stareje Serbije a Juznosłowjanskeje. Tu žydli khrobły a jara wobdarjeny narod juznych abo połnischich Serbow. My łuźiscy Serbja smy žewjerni abo połnócni Serbja. Psched nami leži Dubrownik abo mĕsto Ragusa pod palmami. Wopomnicze kraj pod palmami, hdyž sigowaju a zitrony rostu, je Bóh nam Słowjanam k sałožbjenju pschirokalak. Do tehole mĕsta pschichodźe jenhdyžsi flota. Jendźelska chze s tym psched zwołom swĕtom prajicź, so je s Juznosłowjanskej w pschećelstwje žiwa.

Towařstwowski powěstnik.

Njeswačidło. Pruha za dujerjow je njedźelu, 24. t. m. 9/11 hodź. w knježim hoscenu. Noty njezapomnće a pólty. Hrać so budźe: 1. Rjana Łužica. 2. Hanka, budź wjesoła! 3. Hdyž bratřa. 4. Lubka Lilija. 5. Kak stupa so — 6. Kolebawka. 7. Duša, ach duša. 8. Ach moja hola! — Pruha za spĕwarjow też tam we 1 hodź. Spĕwamy: 1. Rjana Łužica. 2. Za Kamjeńcom. 3. Płakała Hanica. 4. Pładła je Marja. 5. Reja w meji. 6. Z kłjom z karu. 7. Wulka lubosć. 8. Husarjowa njewjesta. — Jednotliwe tow. móža hišće samo wolene spěwy podać. W mjenje zarjadnistwa Bjarnat Krawc.

Zwjazk łuž.-serbskeho studentstwa. Wubjerkowe posedźenje je 20. aug. w 4 hodź. Winowate pśiśe je: Stare a nowe předsydstwo, stary a nowy wubjerk, starši nowopostajenych wotrjadow, zapisowarjo łětušeje skhadźowanki, staršl towařstwow. Druhe sobustawy zwjazka su lubje witane. Mamy wažne wurađźowanja. Štóž njepřindźe, škodźi sebi samemu.

Hłowny starši, J. K. Riota.

Městny wubjerk za Ł.-S. Sokolski slĕt w Pančicach ma wutoru, 19. augusta, zhromadźiznu pola bratra Natuša w Kukowje. Započatk w 9 hodź. Wutrobnje so prosy, zo sobustawy tuteho wubjerka dla ważnych wurađźowanjow wšitke přindu. Předsyda wubjerka.

Serb. tow. „Zerulička" w Lichanju. Wutoru wječor 1/29 hodź. dźiwadłowa pruha. Srjedu wječor w samsnym času pruha za Klětnjanski swjedźeń. Kóždy ma z wěstosću a z dypkom přinć.

Předsydstwo.

Jednota „Sokoł" w Pančicach ma wutoru a pjatk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Kóždy dyrbi přinć a plinje sobuzwučować, dokelž so na slĕt přihotujemy.

Starosta.

Kedźbu! Spěwne towařstwo „Serbšik." Dla Njeswačidłskeho koncerta mamy tutón tydźeń jara nuzne spěwne hodźiny pola Palerja a to wutoru, 19. a pjatk, 22. augusta, wječor 1/29 hodź. Proša należnje, zo bychu wšitcy wšĕce z dypkom přišli.

„Zerja" sobupřinjesć. Předsyda.

Jednota „Sokoł" w Baćonju ma přichodny štwórtk wječor 1/29 hodź. zwučowanje. Kóždy bratr ma so ważnych wěcow dla wobdźělić. Je-li spomožne wjedro, so wutoru wječor we 8 hodź. w Haslowje kupamy. Na zdaf! Načolnik.

Wosebje słušowane serbske spěwne towařstwa prosymy hišće raz należnje wo bohate, haj dospołne wobdźělenje při spěw. zajźdźe do Njeswačidła njedźelu, 24. 8., popołnju w 3 hodź.

1. Budyšku „Nadźiju".
2. Bukečansku „Radosć".
3. Hornjo-Hórčansku „Łužicu".
4. Hrodźišćanske „Zerja".
5. Komorowski „Wěnčk".
6. Malešanske towařstwo.
7. Pančičansku Serbsku „Lipu"
8. Radworsku Hudźbnu Jednotu.
9. Ralbičansku „Liliju".
10. Sowrječanski „Sołobik".

Hłowna pruha je připodnju z dypkom w 1 hodź. w knježim hoscenu. Bjarnat Krawc.

Za nowu čitanku

su darili 1051,88 hr.

Dalše dary: Spěw. tow. „Radosć" w Bukecach	15,— hr.	Pěnježk:	17,25 „
k. Domanja z N.	1,— „	k. Herman Šudak	1,25 „
k. P. Ella z Komorowa	1,25 „	kn. Vogtowa w Žarkach	
	17,25 „	p. Wóporka	1,— „
		wše hromadźe	1071,93 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijmuje(ja) Serbska kniharnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Dla zjězda serbskich spěwnych towařstwow do Njeswačidła 24. augusta 1924 wozjewjamy přihódne čahi:

Z Wojerec	7[15]	10[40]	z Pomoro	8[47]	12[18]
z Kulowa	7[30]	10[55]	z Budyšina	9[04]	2[32]
z Rakec	7[50]	11[20]	z Radworja	10[00]	2[41]
w Njeswačidle	8[12]	11[39]	w Njeswačidle	10[19]	3[06]
z Njeswačidła	9[39]		z Njeswačidła	7[21]	
w Budyšinje	10[21]		w Kulowje	8[16]	
z Budyšina	10[55]		we Wojerecach	8[37]	
wPomorach	11[18]		z Drježdźan N.	5[44]	9[38] 12[34]
			w Budyšinje	7[00]	10[30] 2[08]

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerj, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězynach. — za nawěstki: A. Dudman, w Budyšinje.

Najlĕpše
palene kofeje
poruča
Hermann Kurlo
(Bautzener Colonialwaren- u. Fisch-Centrale)
na zwonkownej lawskej hasy 14
:: blizko Serbskeje ludoweje banki. ::

Ratař so njesmě prašeć
što nawĕšk w „Serbskich Nowinach" płaći, ale kajki wužitk jemu přinjese, to je hłowna wěc!

Nowe serbske knihi:
Dr. Wjaslawk: Katalog serbskeho wotdźěla knihownje Maćicy Serbskeje.
Jan Bryl-Serbin: Serbski Dom w Budyšinje.
Kristina Royowa: Wotrołk.
Otakarik } Lutkowe dźiwadło čo. 1 a 2
Pryncesna płotka } Přeł. M. Nawka.
Dr. Meyer: Die slovenischen protestantischen Drucke bei den Lausitzer Wenden
Dr. Muka: Zapiski Maćicy Serbskeje, do lěta 1923.
Serbska kniharnja w Budyšinje
w „Serbskim Domje".

Holca
pyta službu w kuchnje a domje. Zhonić we wud. „Serb. Now."

Holca
18—20 lět stara, so do burstwa hnydom pyta. Zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

† Žony †
Poručam swój wulki skład pschepasłow, mĕšačnych a pschehpadowych powjasow, podpołožkow.
Steju rad k radze.
Wagnerowa w Budyschinje psched schulerskimi wrotami č. 9.

Bĕrnjacu walcowanu muku
(narunanje truškow)
ma na skladźe
Paul Bennewitz
w Budyšinje.

Młoda wysokosćelna
ćehniwa kruwa
mjez 2 k wubranju je na předaj
w Dalicach čo. 5.

Sylne prosata
předawa
M. Smoła w Baćonju čo. 14.

Wupjerki,
łožowe počahnjenja, bĕło a pisane, twjelki, frjenja, łožowe plachty, hłidowe rubły, sofowe a šelongowe přehrywy, wĕzkowane sukna, wšo wurjadnje tunjo poruča
K. Erler w Budyšinje
na šitnych wikach 11, napřeća „Zlotoje Hwězdy". Rĕdi serbski.

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihićišćerja
w Budyšinje.

MERSIOVSKI
Wĕrowanske
pjerićenje

Serbske
kmótřace lisćiki
poruča janoź
Moritz Weiser
w Budyšinje na žitnej hasy 5.

Požčonki
jako 1. hypotheki po 5 a 12% lišuje za ratafstwa nic niža 5 ha wobstara spudźomnje E. Raue w Budyšinje na Hodźe hasy 23. Założene 1907. Najlĕpše wopłma.

Hospozy! Kedźbu!
Wurjadne rjane płodowe kisało
(naturske kisało)
kaž też dźĕlbu njejasniśeho **płodoweho kisała**, hewak tehorunja derje słodźaceho a k nakładźenju so jara derje přihodźaceho, litr po 10 pjenjezkach
poruča
Budyška płodowa tołčerńa a fabrika płodowych kisałow a spiritusow
Emil Jende w Budyšinje.

Wšě čišćerske wěcy
:: serbske a němske ::
kaž zličbowanja, listowe hłowy, kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wĕrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno
Smolerjec knihićišćerńa
z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za aug. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smoler.ske knihtišćerńa, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 887. : :

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźěłanje so stajnje nawěški a tabele so w šk wobilěcu. Za reklamowy rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifu. : :

Čisło 194 **Budyšin, srjedu 20. augusta 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Hornjobayerscy dźěłaćerjo njedźelu na Pristenbergu a Taubenbergu dwaj lětčanaj zwjedźenjej wotmětachu. Na domoćišću hołdowy tichtjerjo w Holzkirchenje wotdźělenje młodostnych dźěłaćerjow nadpadźechu a schłorjoch cejžko sranichu. Jeneho ratarja a Warngaua zakłachu.

*

„Petit Parisien“ z Londona zhoni, so je nětkole sto merikanskich wjeźarjow pod generalom Sanchezom špěšnu cyłu mjes Meriłom a Veracruzom nadpadło, z kotrymž bu wojazy a pućowarjo wjesełchu. Lokomotiwa a dwoj wotaj hu so zwoćelte, sćěžkniny wšo je so zapalił a nětkole dwanaće pućowarjow je so morilo.

*

Jendźelske kněžerstwo je egyptowskemu kněžerstwu dźěłało, so je wono sa sakhowanje porjada w Sudanje samolwite. Jendźelske kněžerstwo budźe kněžerstwo w Sudanje je wichćemi napramami, z kakhowanju sjawneho bjezstracha nuznymi, podyšerjaz. Jendźelske kněžerstwo tehodła tamniske jendźelske wójsko podpjeruje a je sudanskemu kněžerstwu polnomóz dało, so by z tamnischeho šćěrazeho egiptiskeho wójska wšche njespokojne elementy wotstronilo.

Adolf Černy.

K jeho schćěrćdźesatym narodninam.

Wčera, 19. žnjenja, zwjescejsche swoje schćěrćdźesate narodniny muž, kotryž je žiwe sakhuźił, so by tutón zwjedźeni zobuskwjecził a w najwyschchej dźakownosći na njeho spominał jeho ludej serbskich ludu. Je to Adolf Černy, po zwojim spisowaczelskim mjenje Jan Rodyta, cźěłkeje narodnosće, po wuwołanju samostatneje Czěskosłowakskeje republiki powołany za ministerskeho radźićela a dźenża za pósłanstwowe rady pomjenowany. Wschi słodnosći tuteho jeho wyšoteho zwjedźenja spomnjeschche na njeho zdy cźěłki narod. Wschě wjesche cźěłe n.ny rospramjeja wo nim we wob'ěhernischich nastawach. Ale niz jenoź we zwojim narodze słuschca do radowu sławnych a mułkich jeho zynow, nschě słowjanske narody spominaja dźakownje na njeho jako na zwojeho pschecźela, kotrehoż wutroba bjesche za nich a kotrehoż wukrojne pjero pišasche wo nich. Adolf Černy je prawy Wschodosłowjan. Hłuboboscéj a idealnosći jeho wschodosłowjanskeje dusche karakteriźuje jo wobeje z tym, so zo najbóle a najdokładnischo sabéraschе a zyn zwoju słowjansku luboscéj wěnowaschе w prěnim rjadźe najmjenschemu ze słowjanskich narodow: nam łužiskim Sserbam. Duž też mamy runje my Sserbja w prěnim rjadźe winowatoscéj a prawo, z wobzetbiez dźakownoscju na njeho spominacź a jeho sławicź jako zwojeho najwjetscheho pschecźela.

Adolf Černy, jako Jan Rodyta w Cźěłkej Inaty sławny spisowaczel a basnik, sapocza se zwojimi łužiskimi studijemi hižo jako dwanaćsćětny saborjeny wuczeŕ we 80 tych létach sandźeneho lětstotka. Wobzetbje Michał Hórnik běschе jemu tehdom z wjednikom a radźerjom. Młody Adolf Černy sahori žo za na'ch mały a wobohi serbski narod a z lětami a z dźěłom tuta jeho luboscéj rozcźeschе a je wostała najnutrnischa luboscéj tuteje idealneje słowjanskeje dusche. Ale běschе to teź skutkowna luboscéj, kotraż njezjeschе bohate płody, wo cźimż krażnje swědcźi zapiš najwažnischich jeho dźěłow wo Łužizy a wo naš łužiskich Sserbow, kotryż dale deleka podamy. K tomu pschidruži žo žyła nastawkow, kotrejž wo Sserbach do cźěłskich a druhich nowin a cźasopisow pišasche.

Černy postupowaschе wot saporcźatka swojich studijow kruce systematiźy a pschepytowaschе dokładnje nasche kulturne žiwjenje, naschu literaturu a stawiny, tak so jeho dźěła wosnamjenjeja sakład wschěch dalschich publikazijow wo naš. Schtóž chce žo wo Sserbach, jich žiwjenju a dóstu informowacź abo wo nich pisacź, dyrbi žadacź z dźěłam Cźernego. Nejwažnischa jeho kniha w tutom nastupanju je dźěło: Łužice a Łužiscźi Srbowe — Praha 1911, we kotrymž pschehladnje podawa wschón swój material wo Łužizy, kaž jemjezpiź, tak politiske a narodnostne stawiny, literaturu, kulturne žiwjenje atd.

Ale Adolf Černy njepisascheše jenoź wo Sserbach, wón sam teź serbski pišasche. Jedne z jeho wulkich dźěłow: „Mythis z europskeje hornjołužiskich Sserbow“ 1893—98 napisa serbsći. Njeje potajkim jenoź najwjetscheho słowjanskeho spisowaczela wo Sserbach, ale słuschca do prěnich rjadow serbskich spisowaczelow samych. Rěcźi serbski kaž ledma nětchto z najdźělanjschich Sserbow. Běschе z lektorom za Sserbschcźinu na cźěłskej universicze w Prahy, a jako studowaŋ na tutej universicze słuschach z jeho erta najkrasnischu serbscźinu, kajkuż hacź dotal hischcźe njebech słuschał.

Po skónczenej konferenzy w Londonje.

Němski žejm pscheď. rosšudźenjom.

Němšzy zastupjerjo žu so pónđelu z Londonskeje konferenzy wrócźili. Tón šamy dźeń popołdnju je němske ministerstwo z wjednikami politiskich stronow wo pschijeczu Dawesowcho plana w němskim žejmje jednało.

Němski žejm budźe dyrbjecź swoje dźełko truce dokonjecź, dokelż dyrbi Londonske dojednanje hižo 30. augusta podpisane bycź. Sa pschijeczu Dawesowcho plana je dnź tśeśinowska wjetschina trébna, dokelż zo z nékterymi dypkami postajenja němskeje wustawy pschemjenja.

Němski žejm je p'ched rosšudźenje stajeny, kotrejž wo pschichodnym dónéce Němskeje rosšudźi. Jeli so hacź do 30. augusta němski žejm wobsamknjenju Londonskeje konferenzy z dołapajcej wjetschinu njepschihłokuje a k temu trébne zakonje njewobsamknje, wobsamknjenja Londonskeje konferenzy spadnu. Wschě wobdźełene staty šmeja potom sajo zwobodnej ruzy. Nicźo njepłacźa potom słužbjenja Francozskeje a Belgiskeje wo wucźerhnjenju wójskow se Dortmundskeho a Hórdeskeho pašma a z druhich krajinow, z pschicźinu porušerjeje operazije, wobsadźenych.

Němske knježeństwo němski žejm, jeli so zwoje pschihotowanje sapowjedźi, p'chi wschěch wobstejnoscach rospuschcźi. Niz jenoź z nowonowólbami, ale teź z pschewjedźenjom ludoweho rosšudźenja chce žo němske knježeństwo na němski lud wobroćicź.

Herriotowy pschikhad w Parisu.

Francozowski ministerski pschedsyda Herriot je pónđelu wječor ¼7 hodź. na dwórnischcźo w Parisu pschijeł. Na jeho jěšcźe jeho wobydlerjo wjetschich městow z wulkej sahorjenoscju witasche. Jeho pschijěd do Parisa bě žo wo minucie pol hodźiny sapodźił. To bě z pschicźinu, so by ličźba cźakajcego luda na dwórnischcźu na 10 000 wobydlerjow powjetschi. Hischcźe jenje njejsu w Parisu ministerskeho presidenta, kotryż žo z jeneje konferenzy wrócźi, z tajkim sahorjenom powitali. Hižo hdyž Herriot se železnicźneho wosa stupi, jeho ministerjo a žurnalistojo mohł rjez pohrabachu. Wón njemějescheše wjacy ruzy zwobodnej, so mohł mułke kwětkowe bukety pschijecź, kotrejž žo jemu pschepodawachu.

Herriot žo spokoji, na proschenja z pożmělvkom ako se słowomaj wotmelwicź: „Sćym spokojom“. Hewak bě wschitkim rosumliwe, so Herriot po tak cźežkim dźele na konferenzy a po dołonjanym puczowanju njemóžeschе žanych k'ohich, rosłojenjow cźinicź, a to cźim mjenje, dokelż bě dźeń pryedy francozskim nowinarjam swoje ménjenje rozestajał. Psched dwórnischcźowym wuchodom po puczu k wo'ej, kotryż w dołokoscí nébdże cźicźesći kroczel cźakaschе, lud Herriota ninałe njeješcźe. Policija bě njemózna. Lud by žo jenoź z bróńmi wej mogu wrócźo cźicźkacźecź dał, so mjeso nożzniche policaja spytacź a tehodła ludej wolu da. Schumjace wjsłanje, z kotrehoż njespchetawaja wołanje: „Sćawa Herriotej!“ — „Sćawa mérej!“ — „Pryecź z wójsnu!“ saklincza, z najmjeńcha dwacźeći minutow trajeschе.

Ministrow, wschitkich Herriotowych pschewodźerjow a kamo policaju lud na bo'sćišchcźo. Herriot jeeź minutowa rjedaschе, so by k swojemu wo'ej dochoł. Lud jeho pschecźo i nowa wot jeho automobila wrócźo dźerżeschе a pytaschе jemu z nowa ruku sadowacź. Herriot bě žmjerzł błędy a widźomnje hnuty. Herriotowi pschecźeljo njeběchu tole powitanje pschihotowarli, běschе to wot kamehoż bo p'chedobywaze wulsupjenie a bu bjes wotmyślenja f tehe hobrźe wobžwědcźenje sa mér.

Duch Parižjskeho wobydlerstwa a smyślenje pschi Herriotowym pschikhadze žwoji wuras f žyła namała w rěczenju p'ched dwórnischcźom: „Wémy derje, so je galliski łapon w Londonje dyrbjeł nékotre pjera puschcźicź a so žo nescźto wuwokowany do Parisa wrócźi, ale schto wo to, hdyž je žo z tym jeneź wézy méra sluźiło a hdyž njebudźe w p'chichodnje wjazy žaneje wójny.“

Hischcźe poł hodźiny, hdyž bě Herriot žo hižo do knježerstwowneho hródża dowjesł, běchu tyšacy ludźi p'ched dwórnischcźom a žamo na dróhach, kotrejž njepschestawachu wołacź: Sćawa mérej! — Pryecź z wójsnu!

Herriotowi pschecźiwnizy.

Nowiny appozijije žu poslednje dny lud cźežko wobdźěłali. „Écho de Paris“ njepschesta kwaricź, so žo Francozowka hischcźe jenje njeje tak hubjenje sakłała, kaž w Londonje „Eclair“ tłorzi, so je žo Francozowska pscheradźiła. Najwjazy nowin dalsche wobšadźenje Porurhrjeje jako komediju wusmědhuja. „Ssamo „Matin“ kotryż je hacź dotal Herriota sakitował, praji, so je wón z Londona f njewulpěchom wrócźi.

Wjetschina francozskeho ludu pak wo wunoschku Londonskeje konferenzy krucze wjezownje žudźi a je f nim spokojom. Nadźijeja žo, so Němska nětko wot'chodźenje na podłožku Dawesowcho plana sapłacźi a dale wérja, so je nětko méř na dołhi cźas zwěsćeny.

Wětkoru je žo Herriot psched senatowy a komorinej wjeschérž sa zwonkowne naležnosće podał. Schtwórći žo wom deputertśa komora a senat senđźetaj. Nékotre nastupjenja žu ho hižo sapodałe. Leon Blum a Cachin budźetaj w mjenje sozialistow a kommunistow rěcźeć. S oppozicije žu ho hižo samolwili Dubois, Okonowski a Fabry. Okonowski budźe wobzetbje wo praschenju dołha mjes wojaskrajemi rěcźeć. W senacze jmźe Poincare błéchu rěcź. Wón je pjeza pschecźiwo wulkemu djélej Londonskich dojednanjow stajł. Na konzu debatow w komorje a senacze b dźe žebi knježerstwo žadacź, so by žo jemu dowérjenje wuprosiło.

Herriot wo Ruskej.

Parižske nowiny z Londona powjedźa, so je Herriot na stupjerjej Londonskeju „Daily Expreßa“ rjekł: Sdy by žo f ruskej stronu ro'umnje postupowało, a hdy by Ruska zbila, so žiwoj dołh sapłacźi, by mózno było, francozsko-ruske srěcźenje wobsamknycź.

Francozskele wójnski dołh.

Na podłožku knježerstwowje statistiki, wokoło kotrejž budźe žo w deputertskej komorje debatta wo dołhu swjatkstich krajow wjercźecź, Francozowska Jendźelskej a Amerizy sljedowaze summy dołži: Francozowska dołh w Jendźelskej 15 275 285 000 złotych frankow a Sjednoczenych statach połnózneje Ameriki 15 194 314 000 złotych frankow wuczinja. Dań sa tutej dwě summje 3076 milijonow, shromadna summa po tajkim 33 539 600 000 złotych frankow wuczinja. Po dźensnischim kursu papjerjanczho franka bo tale summa 117 milijardam frankow runa.

Amerikanske nowiny wo Londonskej konferenzy.

Newyorkske nowiny se sawodnym nastawtowm wo wunoschku Londonskeje konferenzy je pokojnoscju pischu. S nim žo žiwet po dźesaćkletnych wójnstkich njemérach k měrnemu dźěłu wrócźi. „Evening Sun“ widźi, so je nětko pucź próżdny a so może president Sjednoczenych statow nowu konferenzu k samjelowanju bróńnjenja powołacź. „World“, „Times“, „Herald“, „Tribune“ wschě widźa sćitowki Londonskeje konferenzy w rózowych barbach. Jenoź „New-Yorker Amerikan“ praji, so žu žo po Dawesowym planje Francozow'a, Jendźelska a Němska srěcźale, so ma so němske wotschkodźenje je Rotom amerikanskeje luda saplacźicź. Amerizanoju dyrbjeli swoje njenjesy sa lépsche wézy wupołožicź. Wěrje je podobne, so budźe Francozowska tónle njenjes k temu wuzywacź, so by swoju wojerišku mózk k podcźišnjenju Europy sakhonała.

Njeje nadawk tutych rjadow, wobdóńnoscéj njewschédne sakłužby, kotrej je žebi tutón nasch najwjetscheji słowjanski pschecźel wo naš Sserbow dobył. Pschischedschi trunje je serbskimi dźěłcźimi domoj do Łužizy, mózach jenoź spěchnje dopjelnicź nadawk redakzije, smjajmjeńscha spominacź na muża, kotryż je žebi sakłužił, so jemu postajimy pomnik pódla nasich najzłatnischich wótcźinzow. Dokładne wobdóńnoscźenje žiwjenja'ego dźěła tuteho muża ša nasch serbski narod, krtrejž njesmé wuwostacź, budźe pak kniha, kotraż budźe wopschijecź žobu najwažnische partije f literarneho a kulturneho žiwjenja nasicho naroda w sandźenych schtyrjoch lětdźesatkach. Adolf Černy a serbski narod po žiwotowej wójnje pak budźe sajo wobebita kapitola, na kotruż tu jenoź pokasam.

Spomínam, jenož prjedze z rodźa na to, so wjele tajo naspomnjenjeju dźěłow Adolf Černý wobu tři wulke zběrki serbskich ludowych pěsnjow z melodijemi, so spisa prenje a dotal jenički kritiske wobrózowanje serbskeho basnistwa (Stawizny basnistwa Łužiskich Serbow — Budyšin 1910.) Černý skutkuje tež do rjada serbskich basnikow, psches složowanje też cźěskich basnikow do serbskeho a nawopak serbskich do cźěskeho. Buda wubjerk basnjow Seiferja a Cźišinskeho w cźěskim pśełožku, kajtaž moje jenoż basnik sam sholowicej.

Nastawnišce spisy Ad. Cźernego wo Serbach su: Wobydlenja Łužiskich Serbow. 1889. — Łužicke obrazy. 1890. (Serbšći pśełožk: Serbske wobrazki wot Ota Wicźasa 1923.) — Swatba a łužiskich Srbu. 1893. (= Kwas pola Łuž. Serbow.) — Mythiske bytosce hornjołužiskich Serbow. 1890-98. — Ruine listy o Łužice. 1894. — Stawizny basnistwa łužiskich Serbow. 1910. — Łužice a Łužiczi Serbowe. 1911. — Łužicka otasa. 1918. (= Łužiske pra'chenje.)

Dźiłakowcź a sajim Ad. Cźernego njewobmjesuje wschak žo na naš Serbow. Bór'y pocza žo też wo druhe słowjanske ludy sajimowacź. Wožebje jadźerasche žo z pólźim a serbskokhorwatiskim ludom a jich literaturu. Wobchadzi cźěsću literaturu z mnohimi basnikami a pśełožakami z wobłu literaturow a pisasche mnoho nastawkow wo nich, niz jenoż w cźěskich, ale też wožebje do pólskich cźasopisow. Wukutkowasche tak praktiski wjasomnosć mjes pólskim a cźěskim narodom a bolu žehi mnoho pśecźeśelow mjes duchownymi wjedźerjemi Pólskeje. S tym je žehi wulke sasłužby dobył wo zbliżenje a dorozumjenje wobeju słowjanskeju narodow, schtož hewak bohužel hišcźe mnoho na žo cźakacź dawa ke schłodze zakeho zapadneho Sskowjanstwa. Tak žo njedźiwamy, so jeho cźeśe knježeśiśtwo loni w diplomatiske słužbje do Pólskeje pósła.

Najwjetšmu sławu w cźěskim a słowjanskim literarnym śwěrźe dobu žehi je cźasopisom „Cśslowanśky pśehled". Tuta rewija běšcze najźěpši cźasopisk swojeje druźiny. Najskerniši cźěsći a słowjanju złaboscźow a publizistiku w nim sobudźěłachu. Cźasopisk mějesche złowne samer, pśełowacź praktiski fe'anstku wjasomnosć na sakładze wopraudźiteho wsajomneho spóznaca.

Sserbski narod pschinješe k jeho schérdźeńatym narodninam swoje nanajwitrobnischo zbožopschecźa. Bóh luby Knjes daj jemu mnohe léta w strowosći a cźiłosći, so by hišcźe mnoho skutkowacź mohł za lubowane Sskowjanstwo, swój cźěski narod a za naš Serbow, a so by dožiwak dospolne dopjelnjenje swojeho žiwjenskeho dźěła a swojich pschecźow, kotrež w swojej nadobnej słowjanskej witrobje nošu. **

Sakhadźenje Hitlerowych bandow we Weimarje.

W nozy k póndźeli we Weimarje nětkuše 100 muži žylna Hitlerowa banda z nowa ludowu łorcźinu nadpadaše. Nadpad pak so tón krócź njeporadźi, dokeź krajna polizija rucźe z automobilom pschiźeše a nawalnikow woteńna. Sa to su hakenkreuzlerjo nětkotre hobustawy thorhoje cźorno-cźerwjeno-słoteje nadpadli a cźěło tranili. Polizija je někotrych naddapadnikow sajała. Pola nich revolwry, pjaseńowe rynki a tak mjenowane sabijaki namakachu.

Sajęcze němskich hórnistwowych direktorow w Katowicach.

W Katowicach w pólskej hornjej Schleisiskej su schtyrjoch direktorow Hohenlohe'ich podkopkow a dźěłarnjow sajeli. Rich wimiwja, so su dawki na schkodu stata podwjedli. Podwjedźena summa 15 milijonow schźěnkow pischetrocźa.

Shromadźisna swjatska ludowu.

W sekretariacze Swjatskeje ludowu z wěstotnym z tym licza, so žo franzowski a jendźelski ministeriki president pschi zhromadźenju Swjatka Nida w Genfje wobdźelitaj. Macdonald žo hižo pschi spocźatku zhromadźiny, Herriot prěni wuradźowanski tydźeń wocźakuje. Wo wotmyślenjach Mussolinia njeje hišcźe nicźo znate. „Journal de Geneve" pische, so budźa pschi wuradźowanjach pschehód wojerske kontrolle w Němskej na Swjatk ludow rosprajicź.

Pschi franzowsko-južnoslowjanskim sakitanskim swjatkom.

Parišći „Matin" z Belgrada powźe, so je južnoslowjanski minister swonkownych naležnosćow Marinkowicź poslednje dny někotre rosrěcźenja z franzowskim pschistajnom w Belgrodźe, dr. Billom, měł. Jedna zo wo twotsamknjenje sakitanskeho srěcźenja mjes Južnoslowjanskej a Franzowskej. Dorěcźenje mjes nimaj je pjeza bliske. Marinkowicź najskerje w bliskim cźasu do Parisa pojedźe, so by zo tam srěcźenje podpisało. Se srěcźenjom maja zo nětcźiske kraje mjeły na Balkanje a w srjedźnej Europje sachowacź. Srěcźenje je po wulkich cźerach franzowsko-cźeskoslowakskemu srěcźenju podobne a jo wudospolnja. Bórzy po podpisanju kral Alexander z ministerskim pschedsydu na wopyt k republiskemu presidentej pschijedźe.

Pschidźiwaze rozhorjenje pscheczźiwo fašizmam.

Po namakanju Matteottowego cźeła je žo, kaž žo je Rowna powźe, rozhorjenje mjes wobydlerskim ludom stajiło. W Toskanje žu dwaju fašistaj satšelili. W Neapolu je na zhromadźizne mjes fašistami a pschiwiźowarjemi pscheczźiwnych stronow k tšeleńu dośło. Wóbla žandarmow žu też wojacy dyrbjeli zakrocźiś. Do khorownjow je wulke franjenych pschiwjeli, dwoje z nich stai wumrjeli. Lud spyta, žo do twarjenja fašistowa dobya.

Italšzy sozialistojo a kommunistojo žo pscheczźiwo fašizmam sjednocźili.

Do Züricha w Schwajzarskej žu póndźelu rano powjesće z italšcźe mjeły došcźe, kotrež wo thutnych podawkach w Romje rěcźa. Italšzy kommunistojo a sozialistojo žu žo pscheczźiwo žrowšim zhromadnym pscheczźiwnikam, fašizmam sjednocźili, so bychu jich knježeństwo sčenili. Fašistiske knježeństwo je njesfašistiskeje revolucije boji. Njedźelu we nozy je žo w Romje fašistiska mišcza mobilisowała, šyrne wojerske wothłosenja sławne twarjenja wobhadźichu. Knježeństwo žo boji, so lud, kotryž je z namakanjom Matteottowego cźeła najhlubje rozhorjeny, z hromadami postanje a fašistiskich šurowzow wucźeri.

Grichisko-bu'garska napjatosć.

Po dowěrjenja hódnych powjesćach je měšcanska kommitšija k pschepytanju šurowšczow, kotrež žu grichiski wojazy pscheczźiwo bolharskemu wobydleństwu sčinili, dwěsćila, so žu tam 17 Bolharow morili. Po žadanju kommitšije je knježeństwo wobłamkow, někotrych winowatych offizierow a jeneho měšcanskoho pschesadźiła.

Ze Serbow.

Srjedu, 20. žnjeńca.

Bjarnata, abta.

* 1856 Jakub Bart Cźišinski — wulki serbski basnik w Kukowje.

1871 nasta w Budyšinje towafstwo „Lubin" za studowacych Serbow w Budyšinje.

Serbska rěc.

Hdyž mały naš je ludźik, rěc jo naša
Cźim wulkotniša; pjasć hdyž serbsku słaba
Rěc brinёi zmjeńom a kaž wichor hraba;
Lud nizki njech, rěc za trónom so praša.

Lud khudy, dejmanty pak naša haša
Rěč, družka je, zo cuza jako baba
Je porno ji a pyše jej' kaž draba
Haj, Serbja, tajka serbska rěč je waša!

A kruta, žo so móžeš na njej mótrić,
A strowa je a we tworjenju płódna,
Zo nihdy njej ju mózno dowukmótrić,

Kaž bajka we słónčnem so błyšći jewi
A jako z njebjes manna duši křewi ....
O juskaj, duša, serbsku khwalby hłódna!

Cźišinski.

*

— **Wo wjedrje.** Wjecźor we 7 hodź. barometer 731, hygrometer 0, najwyschscha dnjowa cźopłota 22 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer 0, najniższa cźopłota w nozy 11 stop. — Wyschina leži nad Schpanjeskej a nad Lodowym morjom, nižina leži nad adriatiskim morjom, Balkanom a nad połnócnym morjom. S teho wuthadźa, so nam rjane wjedro kwa. Justje schwórki słónczka 4,58 thadźa a so 7,13 thowa. Mějacźi thadźa wjecźor 10,25 a ho pschipołdnju khowa.

— **Telefonska powjesć wo wjedrje** sa justje schtwórk: Njewobstajne wjedro dale traje.

— **Rosprawa polizije.** Wjecźera kradnychu muste ko'a znamki „Yanko" z nowym cźornym wobhrubom (Rahmen), z napisnom „Karl Marschner, Bautzen" na wodźidle, je Rotazźamobehom a schérymi wobruczemi. Wo zdźelenik k wěsty prošby kriminalna polizija.

— **Hońtwa.** Zujeńza (august) mjenuja hajnizy tuczny měsaz. Mjeko je jeleń tuczny a cźěsći wot dobreje piży, kotraž jemu ze lžu a na polach kiwa. Jeho rohi žu dorosćene a steji w połnosći swojeje mogi. Ale leżny kral ho někto wulkowacź pyta. Sdaleny wot swojich dže je stowa pucźe. Ale tuto wulkhowarje wabi hajnika a wjeźeli ho dwójcy, hdyž jemu do tšěby pschińdźe. Też na druhe waschnje je žnjeńz ważny za hajnistwo. Kónz měsaza sapocźinaju ho pózne honźiny mjenujmy na kuroiwy. S tym sapocźina ho za hajnikow honźiwinske léto. Kóždomu njeje spožene, na jelenu, žurniti a dźiwje žwinje tšěcźeć. Honźiwa na pjerišu kaž kurotwy, kacźki, na dźiwje pólsiki (Bekasine) a holbje cźini hajnikej wjeselo. Sdwinje nacźinjeja někto wjele schkody, na worauniscźeńach a běrnischcźeńach. Kacźki tšcźeja ho w rohodźinje a wjecźor na jeźinych a hrochowych polach. Dźiwje holbje puschcźa ho na wozinёte sahony. A tak je sa hajnika dźěła nadosć. Na pšu a cźěsći, kotreż ho po polach honja a schkody nacźinjeja, sa wócźka méku. Bórzy sakrjerźi honźiwjerske „Trarira" pisches lěsy a hona, hdyž polna honźiwa ho sapocźnje. Nasche zmejny du na to, žwoje honźiwy na domjazych ho wobžehe krodźowacź, runje tak też na ludźi, kotrźi pschenaseć. Tak je prawje.

S Worschicz. Sandšerski Bozi wjecźor wušny sarat n. w. Krygaź, kiž bě wot 1886—1914 nasch źwérny duschowpastyř. Wón je dźensa hišcźe zhoj w dopomnjecźu žwérich wospodnych. Woni su jeho w cźěskich cźasach wójny a po wójnje psched zwrohnej nuzu wukhowali. Jeho pacźeśke dźěcźi žu jemu pschinašliwosć hacź pisches row i tym wopokasale, so žu jemu na row jednory ale hódny pomnik stajicź każe. Pschi tutym wotmieje ho njedźelu 24. m. pop. w 4 hodź. jednora wopomnjenska swjeczźina. Jeli so tele rynczki někomu na wocźi pschińdu, kiž je psched sararjom Krygarjom někdy khcźeczeńśi kluh wobnowił, dha njech ma wón so sa pschi proscheneho. Mały njebostajk k pomnikej po nadźijomnje hišcźe wot tych sarana, kotrychž hacź dotal próstrva wo pschinoschk boscźahnyła njeje. Dary pschijimuje wyschschi wuczeł Hanczła w Worschizach.

Se Schérnachowa. W naležnosći sbankrotowaneje firmy Manóng sa prózuja, so bychu do pschepytowanscźe jatby wšatcho Barlinšk'ho prawsnika dr. Klesa sasa wušwobodźili. Prawisnik Lesever, dr. Klesowy sozinš, je

Leo Nikolaj Tolstoj.

Jeho žiwjenje, dźěła, nahlady a wucźby.

8] (Pokračowanje.)

Njepomérne pisze a mjatožodźenje pożywnitej žadosći za tutym „błóskim nécźim", schtož je po prawom jenoż jeń za mužiskeho a za pschichodne sylahi. Mlodźenc drje je dźesacź Božich kazni nawukmył, ale wón wukmje je jenoż z wjesćcha tehodła, so by je pschi pruhowanju derje prajicź mógł: wone cźasto njesłuschu a njeho tak ważne kaž kacźanske „ut condizionale" we wumjenjazej žadźe.

Cźehodła mlodźenca hnydom w prawym cźasu mlodźenstwa wo tajkich korjenjach ka njerosswucźuja, so by katastrofam wucźeknył, so by strowy dorost jo wukubłował a njepodcźiwosć jo cźiłseho, pózcźiwego žiwjenja idalowała?! Na wukorjenjenje tutcheo sta so prawa próza njenakožuje, nawopak: tole sta so rosčerja a pěstuje. Nahlad lékarjow, kotiśj žadu postaja a sakituja, so je rosvolnosć strowcźe wuzitna, je njeschwarnoschi, dyžli ka sama. A sékarjo žu tola méschnizh nedowinosće! Woni dyrbjeli prědowacź a wupisacź: Sdźerżliwosć je žwjata kahnja Boża.

Cźisty pocźah k jónskej a wobkhadźowanje z njej dyrbi być, kaž pomér mjes bratrom a sotru najžiwjecźiśchu winowatosć za dorosćazu mlodźinu!

*

Leo Nikolajewicź schkita jónsku pśeched mužom a wobkrucźa: Sjebanc žu štajnje jenoż te wrobhe holcźki! Mužizy njewědźa a njechcźa wědźeć, so wožebnoscźe wěrneje, naobenje, „poeticźkeje" lubiscźe saleža w pózcźiwostnych zapśimach, a niz na fyšiskim, swonkownym błyšcźku: kaž we frisurje, pjeli, barbach a pschicźešku drasty. — Mužiki je tola swójstwa błaseń a njewě, so wón to je, abo wón to njecha wědźeć. Wón njerozeznawa rjane wot wopraudźe dobreho. Wupikana žona z rjanym swjerschnym napohladom może jemu najwjetšche hluposcźe rěcźeć: Wón wschitko to, schtoś i jeje erta pschińdźe, sa mudre a stoto bjerje. Sso tředźenjemy cźuju wón jej powoźnje pschipohlucha. Wschoj schtoj wona hrosne powěda a cźini, so jomu lubosne seidawa. — S kajtimi hrědkami dha padnjena holza na hajtp abo w sjotvnych domach nuza k jebi puta? S tymi žammi, kiž nakožuja jónske i łépschich wórchtow: rjanu plécź, nahej ramjeni a ruzu a wutrobnju — to wsche žu žrědźt. I kothrymiž jónske dozyka spytuja, muž'eho pschiwabicź. Cźehodła to jónska cźini? — Wa'cźna žiwjenja a wotwobroćenje wot Boha, to stej pschicźinje tutych njestrowych, njepózcźiwych wobłjejnoscźow.

K cźomu žmy žiwi? Jenoż k tomu, so bychmy žiwi byli? Potom tola žiwjenje dozyka intyšla nima a njeje hódne, so by trało. Potom maja Schopenhauer, Hartmann a wschitšzy pschiwiźowarjo Buddhowi prawje. Najwyschschi ideal może jo pisches sdźerżliwoscź a cźiłostna dozpokojenosć! —

Leo Nikolajewicź Tolstoj, njepschecźel wschoho njewěrneho njestrowcho, drje žebi wiele žada, schtoś ho po sdźerżliwosći njehodźi. Jako wobnowjeŕ a proseta wón pyta pucźe, so mohł ho wuturjenicź. Wón prědźuje njewobmjesnu sdźerżliwosć a žada sa tym, so bychu ho dźěcźi cźłowjekow hinak wukubłowake hacź mlodźata swerjatow .

Móda dyrbi je tvdźa a i njej mnoho twory a towarnje, w kotrychž so i wjet'chno dźěła sa pychu a pychanstwo jónskich dźěła. Potom drje budźe tej próza sa wupožnim ideal om, sa ideal om pózcźiwosće a sdźerżliwosće nóžna . . .

V

Tolstoj bě swoju zylu lubosć, kaž je znate, p'chede wschém burtam a dźěłacźerjom pschiwobroćił. Jeho „agrarna politika" je jara jednora a pischecźiwja ho temu łapschijerju, kajkej maja kommunisća nahlynosće. Jenoż tón je hódny, jemju wobsedźecź, ichtóž bruny jemu sam wobdźěła. . . Wón chcyzhe dźěłacźerjow won měcź i tworniwn, w kotrychž ho po jeho ménjenju sa pschecźiwcźenych salubowarjow pycharstwa a hrěschnych próstnikow dźěła; tych chcyzhe won wonka na wjzy widźecź, hdyž běchu flérźcho k tomu pschischli, so bychu Bohu złuźiłi mózhi.

— Wulzy sajimawe su Tolstoju nahlady we stacźe, politiziy, wójnje a nabožnistwje, wo kotrychž chcemy tndy i króta dale rospominacź.

Stat, schromadne bycźe a naležnoscźe wšeteho kraja ł dobrymi a schpatnymi šakonjemi a ł miliśjonami stacźonow a ł miliónskimi nahladami a ménjenjemi; tón stat šmitskowanje wobmjesowany; wobstajnje žo pjeza wo dobro prójuju a posdaciu šo dopěwaju, kiž sej sa'it žada wot tych, kotrymž sakit spožcźuje — tutón stat je sdawna był morstany pachot swojich stacźanow!

Sšuhoš nadaje je sawisecu a hidu hobrźkemu organismej hłubole roskwašanjy; sakitany a schkitaty stacźan wuzija je žebicźnoscźe a lohkomyślnoscźe wuik a mo'owki ł switrobu a ł hłowy stata.

Wuki padaju sa pukami na hłowu cźerpjazeho, ale twomyślenoho stata, a wón pschi žebi myšli: To, stacźane, myšlischi, so mja cź-pje'ch, tola ty sam by bity; pschetoj by dźeł wote mnje, kaž by dźeł Boha a ty sam ja dźeł ze tu.

Schtoj ko Tolstenu na stacźe samym njelubješche a schtoj dźiwche won pschede wschém na sakładze Khrystušowego wucźby wottitronjene měcź, to bě'che nakyhnosć stata, kotraj je na to stošuje, so je žłobi ł spomoženju žylnych wujšła, so wobaj, žylny a šłaby sa njeho, mjenujcy je molocha stata, wójny wjedźetaj, kotrej su hižo tehodła njetrjebali'che a njerozumne, dokeź maja i nich w nejstrachim pschipadźe jenoż bohaci, wožebje pak krónowane hłowy stata žwój sdanliwy wužišk: Po jeho pwdach spólnajesće swój stat. —

Politiki, kotruž wón cźini, wumje'stwo a wědomosće, kotrež wón sdyša, wojerski słužbu, kotruž hebi žada a mnoho, mnoho druhich wězow p'chinoschuja k tomu, so stat wopschiwiźowak wulstawy a wón sam prajiš: „To je bajka, žym pscheczźiwnik konstituzije!" — „Wulstawa a swobody stej jeniczźy šmanjeni wěrneho žiwjenja." —

(Pokračowanje.)

pondźelu do Budyšina přińdźe. Statny rěčnik je jemu prajił, so njeje pschikasał, dr. Kleca sajeć a jo też za prawe nima. Wón je so też za Lesewerowu próšwu wuprajił, so by so dr. Kleć i jatby puschćił. Lesewer je so na to hnydom do Drježdżan podał a je justizjanemu ministrej nałožnosć rozpowědawschi, jeho prošył, so by chcył nałožnosć špěchowacź. Na to je justizny minister Budyschćanu krajnemu sudnikej dr. Starkej wschitko dalše pschespytowanja w Barlinje zakasał a jeho hnydom do Drježdżan pożedał, so by rosprawu podał a akty pschepodał. Mjez tym promišnik dr. Simon, kotrehož běchu wobła dweju Klecowuch dźěćacow w Barlinje w sudnišću na zadanje dr. Starka zadarzeli, zada, so by so Budyschćiski krajny sudnik dr. Stark potkołtał. Wón wobškorkuje jeho dla rubjenja swobody, dla hamtšeho pschestupjenja a dla njerownuzitneho wužiwanja hamtšeje mozy. — Hišće we wšeze 1921 je ho wo dr. Starku wjese pisało. Tehdom bě wón pola jeneho finanzneho hamta w Drježdżanach se knjezi Finowym radźićelom. Tehdom so tajo nječito podobne poda, někoho běchu bjez winy sajeli. Na to je jeho knjezstwo wotpołdli. Dr. Stark pschiwisowasche z wopróstka stronam prowizy. Posłužiceho pschestupi k sozialdemokratiji. Justizny minister dr. Zeigner jeho za šudnika pschi Budyschćiskim krajnym šudže pomjenowa. Jako dyrbjesche dr. Reisner swoje zastopowanje wovnuschćiceć, też dr. Stark se sozialdemokratije wustupi — Knjeza Hesterinowaj prawišnikaj sjawuje warnujetaj, wo Hesteinje wěnastupanju tehole konkursa někotro njezaspětnuho rozsčerjecź

S Lubija. Wobrjesnyj wubjerk měsjesche sandźenu pondźelu swoje podsędźenje. Wón wotpokasa žadanje Wulkodožinskeje gmejny wo pschijemnoz za twar pastyrnje. Kubleť Westermann w Korjezach chcyše pastwu sakoćeć. Mloko tam so pahanych krowow dyrbjesche so jako wobežbje strowotny napoj pschedawaceź. K temu chcyše wustow salotźeć, čiž měł teź samerom symkeho sporta šlužićź. Wobrjesnyj wubjerk jeho žadanje wotpokasa. Mišnarki Nadźerej we Luwoczicach dowolischa Franziskurbim natwarićź. We wokrjesu bě 1. augusta 435 muzźiskich, a 105 žónskich zyle bjez šaštužby. 557 dostawaschе podšćitnu podwjeru, wokolo 1500 bě nałkwalnje bjez dźěła. Tychle podwjera dyrbi so po namjetach hospodarskeho ministerstwa z nowa srjadowaćź.

S Lubija. Nasche rozsudne towarstwo šandźenu njedźelu swój 50 letny jubilej swjeceschе. — Pónđźelu rano hu z pinzu finanzneho hamta kolo šnamki Naumann kradnyli. — Polizija šaja šukscho. Tón bě we wschelakich korczmach šebi porjedźicź dał a potom njebě šaplaćił.

S Kotmara. Njedźelu wjeczor so na naschich honach šajma šlomy wotpoli. Někajki njedoczink je woheń šałožił.

S Wuhanczicź. Letša njejsmy nasch šad pschi puczach derje wotbyli. Kupzy dyrbjachu jón hnydom šaplaćeć a to bě někotremukuli jara cžško. Posłednje schtomiki wotczišnjenchu šmělschnje tuni pjenjes. — Jenoz pschi šarwjeschenjach ma lud po idaczu hišćeschе z hromadami pjenjesy. Nasch lud wuka a rejwa kaž psched lisejom.

S Dürrhennersdorfa. S tudomneje pastwy šu w nozy k njedźeli srěžze kradnyli.

S Kamjenza. We Spormanez šknli jenemu 20 letnemu dźěłaczerjej kamjeń na nohu padnywschi ju straschnje rosmjesče. Jeho dyrbjachu hnydom do khorownje dowjesčeć. — Po wokolinje zebrowa Zónšla wokolo brudźi. Wndawaco, so je jejny šyn z francowskeje jatby czekmył, trjeba šnydom 50 hr., so by jejny šyn mohł domoj pschičkeć. Dokalž je nima, jima schczadrowscheć dobrocžiwych ludźi. Zónšla je 50—60 lět stara a šuši rosčina. Po idaczu je z Kubrinšeje krajinu abo Francowskeho.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Najš. a najwušša kupowańja wobućow. Pódšowanje spěšnje a tunjo

Kubnert abo Kuhnat. Wobšerena je płokaxu běło na šcheru bluzu ſ čzornymi šmuhami. Pschi šrebi ma čzornu toschu, ſ łajšeju hewak žony na wiki khodża. — Na puczu ſ Brunowa do Kamjenza šu niedźelu wjeczor wokolo 9 hodźin jeneho kolesarja nadpadli. Wón, jedyn železniczaŕ, domoŕ do Kamjenza jědźeschе. Tam hóšći go lěš šapoczenje, wuškoczi muzźiki a tykny jemu kij do kola, tak so dale njemóžeschе. Potom jeho še šilnym kiom wjazy krócź do hlowy prežny. Železniczaŕ pak so njestrózi a šy ſ nim muzźinje wobcarasche. Potom go jemu porabźi cžełnyć.

S Hendrichez pola Kamjenza. Wčeny kopajo šu na Remmerez polu kamjentnu šekeru še starcho šerbłeho cžasa nadeschli. Skekera je 9 ztm. dołha a 5 ščerka a 3 tołsta. Dźěła še koporo je Nadań pschi wuzjeczanu. Sekeru šu do schule w Jelsenowe dali.

S Drježdżan. Tu šemrě 78 lět stary tajny zyrkwinski radźićel D. Kaiser. Nědy bě w Radebergu je superintendentom.

S Krjebje. Pola nas je nětko wjele nowcho, wo čimž mózemy prajić, so je bobr. Sšušbona Rychwalšti wohoda ma sašo swoje nowe šwony. Wo cžaš wójny šmy jej nasch krjebjeny šwón pozeli. Rychwalšti Bożi dom wschak je dyrbjał swoje šwony sa krejtowe šeče wopromaź. Tak wschak je ho we wójnje nimale wschém wohadam sechło. Jako šebi Wilhelmowe knjezeršwo šwjate wězy za wójnu wobdźeńje žadasche, šebi šwydom prajachmy, so je nětko wójna sa Němšku pschebrała. To je Napoleon też cžinił a šrudny konz wšał. Tehdyše go njemało wjeseleschu, so šmějemy nasche lube kroany šadro. Wone šu hižo nasčim nótzam do wutrowby rěcžałe a šich do Bożeho domu wobłe. To běchu hišćeschе pobožne cžašy. Wot teho cžaša pak, so šo šerbška rěcź ſ pomozu šchule a zyrkwje potłačeuje, wótzowu zyrkwinšti nałožk a poczink hładaju wotebrataj. So je Pruska ſ wójnu runje ze provinzu šhubila, hdyž „runje kaž naschu šerbšku rěcź teź rěcź swojich podanow potłóczowasche, widźimy, kak „Sšerbške Nowiny„ wónduno ſ polnym prawom pišachu Bozi porst. Bóh luby Knjez je nam w schtwórtej kapni pschikasał nana a mačeź cžełcžicź, so by so nam derje schło na šwěcze. K temu pak tola teź šwjatscha, šwoju lubu maczeźnu rěcź lubowacź a cžełcžicź. Khdyž šwětna wyschnosć to podpyrwa, Bože šudy wěsče njeuwostnu. Ow, šdy by so nascha pruska zyrkwinska a schulska wyschnosć tola nakasacź dała. Tež my to bojimy, so hišćeschе cžełe šudy na nasch wótzny kraj cžakaja. Kak cžuja by tola někto w naschim Bžišcžomje bolo, jeno to bychu šaso bóle ke mschi thodźili. Pschcheleše naschim burgłam teź šaso wšeče dostanywamy. Tónle thdźeń je twarz pschcheleho Róšła w Schönberku pschiprawił. — Twarili mjichte Hubacź ſ Rychwalda twari njebalako hata nowy mošt. Stołpy šu ſ tepłowego ketona. — Sa naschich lubych padnjenych šmy na porjbschiščicach pomnił trjeli. Dosć Bóh, chcemy jón pschichodnje, nětkeli šwjetocznje poswjećeć.

S Wotrez. Sandźenu njedźelu poswjeżiščitaj nacionalistiškaj swjatkaj „Stahlhelm" a „Wehrwolf" nowu khorhoj. Porjad dyrbjeschе šo po wukazu ministra trochu pscheměnić. Wokolocžahanje po měsće je wuwostało. Swjeżenja khorhoje wotmě šo w hotelu „Adler" na Drježdżanskej dróšy. Dźiwanje šłudźi pola kóždeho dobreho ekschesčižjana, so „Stahlhelm" ſ swojim sameram

Hospodarski rozhlad.

Sorjedu 20. augusta 1924.

Kurzy wežera w Barlinje:

(Tute kurzy šu w milijonach)

Dolar	4 190 000	franzowski frank	228 640
jendźelski punt	18 935 000	čěškosłow. króna	125 900
schwajcarski frank	790 000	10 mil. półš. mark.	77 000

W pjenjezach šo tehdy něšchto pscheměni. Hdyž nětko pjenjes na mukrajnych burzach šo jakhowa. Dewizy běchu wežera něšchto hłabiše.

Efektowe kursy běchu wschi spočzatku trochu łepše. Na konzu bě wobłhad měrniši. Němška poczonka šłdže še 716 dele na 665%.

Na produktowych wikach tkłdowe zito šwoje płaczišny šakhowa. Rozka a pschenica běščicź nimale žadnej. Kupzy pak tak wichorojto nkelunuja, ale chcedża wocžakowaź, kak šo wiki dale wuwoja. S wukeaja, pschcze wschém ſ Ameriki, šé palczišna zita něšchto hłabišcha. Ale nicžo na to njepokałuje, so by šejtschcež „hauššejow" (to rěka tej strony, čiž na horjebijace płaczišny špekuluje) hižo rositschałšena była. Mękkole jewi šo nam tónle wobraz: trocžel po krocželi postupuja płaczišny. Mjes tym pak šu dny, hdyž drje je zito něšchto hłabišcha, ale płaczišny šo wo wjel: njewotdrjebja. Njany jeczmjeń je žadny a šapiša šoso wyšche płaczišny. Schpatneho je dojcź na wikach, ale nima kupzow, tehodła je ja pomérnje tuni pjenjes dostaź. Teź žołtego wowša je wjele na wikach. Žadniši je běły a teź drózši. Sawcžerowischim muka łepje džéscha. Wežera bě měrnišcho. We wotrubach a womjeschach cžakaja, kak šo wiki dale roswija. Zentnaŕ pschinjóše wežera

w Barlinje:

pschenicy 10,20—10,50 rozki 7,40—7,85 jecžmjenja nafymn. 9,10—9,53 naležnego 10,25
hacz 10,80 wowša 8,05—8,55.

Tydźenska rosprawa wulkožymjenjenje Metz & Co. we Berlin-Steglitz. Kaž tydźenja teź tónle tydźeń šymjo jara derje kupowachu. Mjenje dże šymjo lupinow a prawje rěpy, ša to pak wjazy konjsowneho, hejdušchowego a makoweho. Nowe znjeschinjeschcu rjanu woku na wiki, palczišny šo njepscheměnichu. W běcželi je malo žiwjenja. Schtoż w běłym na wiki pschidźe, šo hnydom rozpschedа. W žołtym běcželu šo malo pscheměni. Jendźeła na šwojich płaczišnach wobsteji.

Zentnaŕ płaczeschе	
Cžerwjeny běcžel	62—75 hr.
běły běcžel	110—140 hr.
schwedski běcžel	35—58 hr.
módry běcžel (luzerna)	54—74 hr.
žołty běcžel	30—38 hr.
wunowocženy (Wundklee)	68—75 hr.
infarnatški	22—26 hr.
žołtnik (timotej)	35—44 hr.
łučna trawa	55—58 hr.
hejdušchka	13—14 hr.
kolodźij	10—13 hr.
žonop	27—28 hr.
woka	26—32 hr.
Ranska rozka	11—12 hr.

Na pschedań:

Krowa, čzorna schaka ſ cžełcžicom, w Starym Lubiju 79. Kuh. lischka. wašach, 5 lětny, Pawol Wießner w Bukowje (Hohenbocka)

Eso pytaja.

Mokeišzu. Rudolf Kohl a šyn w Běłej Wodźe
Kamarštšeho. w Budyšinskim na swoni lawšej haży 31; wucžobnika, Mittasch w Pomorzach.
Samkarštšeho wucžobnika, Frenzel na Drježdżanskej dróšy 11 w Budyšinskim.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotliwe šymjo po tuni abo 1000 kg, šemoł 100 kg. płaczišny po Wotej šrjowje.

	10. 8.	18. 8.
Pschenica	204-210	204-210
rožka	148-157	148-157
naši. jecžmjeń	205-216	205-216
naši. jecžmjeń wowša	161-171	161-171
kukurica (Kolš)	—	—
pschenczn. mała	28-30,50	28-30,25
rjana muka	22-24,75	24-24,25
pschenicz. wok.	11,50	11,50
rjane wotruby	11,20	10,20
rapš	300-310	310-320
lane šymjo	390-400	400
broch	18-20	18-20
pjelušchi	15,00	15,00

rapš. wobwisch	12 60	12,60
poch. melasa	8,20	7,80
Peradella	8,00-10	8,00-10
bernaze trajli	24-25,00	25-25,50
šuny	15-16,50	14-16,50
wola	15-17,00	15-16,50
šamy wobšijchi	21-22,00	21-22
mórbe lupiny	9,00-10	9,0-10
žołte lupiny	17-18,00	17—18
šymo, 50 kg	2,10	0,—0,—
kroma, rjane	0,55-0 65	0,—0,—
„ pschenicz.	0,55-0,65	0,—0,—
„ wowšina	0,50-0,55	0,—0,—
„ jecžma	0,60-0,65	0,—0,—

hamo zyrkej a Boże hlowo wuzźiwa. Schto teź by Jehł k tutym namołwjenjam k nowej wójnje wjeczenja mjenił, tež tola praji: „Dubujże šrjožich njepschecželowa a cžišće dobrotu tym, kotrejž wam hidża." Njeby wón jim tež pschiwował, kaž nědy Mětrej w Jahrodze Gerthemanej: „Tyšiće malich mjeri na twoje město, pschetož schtó mjeri wojmje, dyrbi psches mjeri konz wjacź."

S Wernarjej. Tu šu někotre wołoby cžežko šhoriłe po tym, so šu nowe běrny pojdźli. Nowe běrny běchu pola jeneho šlamarja kupowali. S pjecžich šhorjenych wołobow tšo wotkhorichu. Dwoje šta hischcze cžežko thorej

S Delnych Prußow. Hrošnje wobschudźił bě wikowar Otto B. ſ naschcze wšy jeneho delnjołuzkiſkeho šherišcheho burta. Tón jenu na hlowo wěrjeschcze a pschedа jemu kuwin, ša kotruž 50 hr. šandowka dosta. Wón wudawasche, so je Otto Moritz ſ Nowcho Města pola Sšlepcho a jemu po někotrych dnjach pjenjezy pschinošćeschе. Naschi łohkowérniwy pschecžel podarmo na šlubjene pjenjezy cžakasche. W Nowym Městje za Moritzom šłędźo tam jeneho Moritza njenadeibźechu. Jenu pak šwjatowu łuboš na šłeb wobschudźerja dopomhachu. Po 10 dnjach jeho městje. Do teho šudnik tej hischcze hlowu pschidа.

Přiłopk.

* **Wulka woda** je šandźenu pjatk a šobotu tež pola Lipška wulke šapušcženja naczinika. W Lipšku je wschelake hoscežnjo pschi rěčkach ſ wodu šaplawiła a šamasała. We hoscežnju „Palmengarten" pschi Frankfurtiskej dróšy šteješche woda 2 mtr. wyšoko. Sło we běchu w pinzach (abo w šoustterraine) pomeščene rumy, kaž kchina, škładowanje atd. hacź ſ wjetšchej polne masanje wody. We tymle hoscežnju wulka woda šo 1000 hr. ſ niedźeli napjeżenych tokanzow ška'y. Wšche błidowe ruby, twjele, trjenja, serwietki, wschło woda šamasa. Wohnjowa wobora ſ 8 šykawanimi wodu ſ tychle rumow cžerpaschе. W błiščosći Lipšca wulka woda hona wjsow Cythra a Böšdorf hrošnje šapuščeji. Se połowu wotnješe pohjeżeny wotoŕ, jeżnjeni a pschejsu, ſ łukow wotcžuli. Běrnišchcža a rěpniščeža wudrě a wotplawi běrny je šelom a runklizy. Pschejsu, kij hischcze šteješche, šaplawi a pak je šwojelšami wudrě a šubu wša. Hona we tyhle stronach šu jena šwětlina. Woda šnpi teź wyšoko do diworow. Šót w hródźach hacź do brjucha we wodźe šteješche. W Gera šo pschicže někotši muzźoj w howrizach žołmach kupaču. Jedyn ſ nich šo pschi tom rejp. We wjeczornej Němški wot niedźele šem wulke wětry, njejwjedra ſ krupobizom a šlimkami šadhadźeja. Groży mitliny, telefonowy a telegrafowy je wětr na wjele měrnach rozłorhał.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Najwyšchiche šadźby podwjery dźělonjemjerjow:

	Ortsklasse A	B	C	D u. E
šo muzźiskich				
a) wyšche 21 lět	93	86	79 pj.	
b) niže 21 lět	56	52	48 pj.	
šo žónskich				
a) wyšche 21 lět	84	78	72 pj.	
b) niže 21 lět	51	47	43 pj.	
pschiraški šo pschiwušnych				
a) šo konj	33	31	29 pj.	
b) šo dźěłcži a druhe šlawy šwojšby	23	21	19 pj.	

Žónške bjez dźěła wyšche 21 lět, kotrejž maju šami šwojšbu šastaraci, dostanu tešamne šadźby kaž muzźiši.

Pschiraški ša šwojšbu njeschmědża wjazy hacź poldra tak wjele kaž hlowna šadźba podwjery wucžinieiš.

Šsamostatne podwjery šhromadnje ziwych šlawow jeneje šwojšby njeschmědża wjazy hacź dwaj a pol krócź tak wjele wucžinicź, kaž podwjera najwjazy dostawajeho šlawa šwojšby.

2. Naštupa šawěšcženje pšche krupobicže. So by šo ža ratarjam tuni a wšěch šchkit pšche šchkodowanje ſ krupobicžom poštičałi, chcedża wobeń šawěšcženje towarstwa we Němški teź šawěšcženja pšche krupobicže (Hagelversicherung) wot pschichodneho léta šem pschijimacź. Sa Delnju Schlesinku to cžini Schles. Feueršozietät we Wrótšławju.

3. Dla pohjowowanja je dróša ſ Wujeba do Lipinow wot 20. augusta šem šawrjena. Wobkhad pokaju je na Tranje.

4. Jan Tauš w Sošarach je we šwojich běrnischcžach a we šwojej rěpje šamowutšeły a kohjdła pschiprawił.

Towařstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje. Wšitke naše sobustawy a hošćo so hišće jankróć přeprošuja na wulki spěwanski zlět přich. njedźelu (24. 8.) do Njeswačidła. My wotjědźemy 9½. Pop. 2½ je za tych, kiž hinak njemóža. W parku je wot 3—5 wulki koncert wot 200 spěwarjow a serb. lud. orchestra a po tym su w knježim hoscencu roje. Tehodła njeskomdźee to! Předsydstwo.

„Lipa Serbska" w Ľančicach ma pjatk wječor ½9 hodź. spěwanje na šuli we Wotrowje. Njech wšitcy přindu. Dirigent.

Jednota „Sokol" w Radworju zwučuje štwórtk wječor z dypkom ½9 hodźin.

Sokolki w Budyšinje maja jutře, štwórtk, we 8 hodź. zwučowanje. Kóžda dyrbi přiść. Načolnica.

Serb. tow. „Zerja". Spěwny wotrjad ma jutře štwórtk, wječor we 8 hodź. spěwanje w Njechornju. Njech kóždy wšeče přindże, dokelž mamy teź wažne wuradźować. Dirigent.

Serb. lud. orchestr. Přichodnu njedźelu (24. 8.) je w Njeswačidle dop. z dypkom 11 hodź. w knježim hoscencu hišće jena pruha. Prošu wšěch dujerjow so su w tutym času tam. B. Krawc.

Wosebje sledowace serbske spěwne towařstwa prosymy hišće raz naležnje wo bohate, haj dospołne wobdźelenje při spěw. zajězdze do Njeswačidła.

njedźelu, 24. 8., popołdnju w 3 hodź.
1. Budyšsku „Nadźiju".
2. Bukečansku „Radosć".
3. Hornjo-Hórčansku „Łužicu".
4. Hrodźišćanske „Zerja".
5. Komorowski „Wěnčk"
6. Malešanske towarstwo.
7. Pančičansku Serbsku „Lipu"
8. Radworsku Hudźbnu Jednotu.
9. Ralbičansku „Liliju".
10. Sowrječanski „Sołobik".

Hłowna pruha je připołdnju z dypkom w 1 hodź. w knježim hosćencu. Bjarnat Krawc.

Njeswačidło. Pruha za dujerjow je njedźelu, 24. t. m. 5/4 11 hodź. w knježim hosćencu. Noty njezapomnće a

pólty. Hrać so budźe: 1. Rjana Łužica. 2. Hanka, budź wjesoła! 3. Hdyž bratřa. 4. Lubka Lilija. 5. Kak stupa so — 6. Kolebawka. 7. Duša, ach duša. 8. Ach moja hola! — Pruha za spěwarjow też tam w 1 hodź. Spěwamy: 1. Rjana Łužica. 2. Za Kamjeńcom. 3. Płakała Hanica. 4. Přadła je Marja. 5. Reja w meji. 6. Z kijom z karu. 7. Wulka lubosć. 8. Husarjowa njewjesta. — Jednotliwe tow. móža hišće samo wolene spěwy podać. W mjenje zarjadnistwa Bjarnat Krawc.

Zwjazk łuž.-serbskeho studentstwa. Wubjerkowe posedźenje je 20. aug. w 4 hodź. Winowate přińć je: Stare a nowe předsydstwo, stary a nowy wubjerk, starši nowopostajenych wotrjadow, zapisowarjo lětušeje skhadźowanki, starši towarstwow. Druhe sobustawy zwjazka su lubje witane. Mamy važne wuradźowanja. Štóž njepřindźe, škodźi sebi samemu.

Hłowny starši, J. K. Riota.

Wšitcy do Njeswačidła! Njedźelu, 24. augusta, je tam wulki zlět wšěch serbskich spěwanskich towarstwow. Pop. wot 3½—5½ hodź. budźa so w parku wulke zjednoćene khory spěwać a serbski ludowy orchestr budźe koncertować. Wšitcy lubi Serbjo z blizka a z daloka so k temu přeprošuja.

Zarjadnistwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleń, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnym. — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Wulke wosebite wupředawanje serbskich drastowych wěcow.

Žiđźane šórcuchi we wšelakich mustrach. Tuta hódnosć je we wuwjedźenju a přez wosebite barbjeńske wašnje kaž też přez krasne skutkowanje barbow bjeze wšeje konkurrency. **(Samsne předawanje za cyłu Němsku.)**

Muslinowe rubišća w 15 wšelak. mustrach, wolmjane rubišća z krasnymi wušiwanjemi, wolmjane sukujowe tkaniny w njedosćehnjenych rjanych hódnosćach.

Moje nizke płaćizny a dobre hódnosće su puć rubace.

Dla mojeho wulkeho wobkhodneho powjetšeńskeho twara přinjesu wulke zbytkne dźěłby (z dźěła napróšene) po směšnje tunich płaćiznach na předań.

Kupcy, kiž maja ke mni wjacy hač 6 km puća, dostanu dar. Kruće, sprawne posłużenje, žane nuzowanje ke kupjenju.

Założeny 1868. **Welsec kupny dom w Kulowje** Telefon čo. 12.

Najwjetši specialny dom za Serbow.

Serbska grychta we Wudworju

Jutře štwórtk je při rjanym wjedrje

wulki wóhnjostrój

z budźbnej zabawu.

Dobre piwo a kołbaski.

Lichańske serbske towarsto „Zernička"

wuhotuje

njedźelu, 23. augusta 1924, wječor we 8 hodź.

w Domšćkec hosćencu w Klětnom

wulki serbski wječor

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Wšitcy lubi Serbjo z blizka a z daloka su wutrobnje přeprošeni.

Kisało k nakładźenju

najlěpšeje hódnosće

litr po **30 pj.**

poruča

Jan Teutscher

na kamjeńtnej hasy 33.

Šijace mašiny

poruča płaćizny hódno

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowsk. dróży 4.

Móžeće tež podźělnje płaćić.

Wupožčeńnja w Hornim Wujezdźe.

Dóšle:

Pšeńčne wotruby, ržane wotruby,
jačny picowanski šrót
hróšikowa mučka, lana mučka
šwablokisały amoniak
natrónowy salpeter, wapnowy dusyk
Domašowa ruda
syra kaž też parjena kosćowa mučka
kalijowa sel, kainit
jědźna a skótna sel, kowarske wuhlo
hnojidła
hač do 1. oktobra bjez danje.

Holca

18—20 lět stara, so do burstwa hnydom pyta. Zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

Pytam k 1. septembrej porjad lubowacu, sprawnu

holcu

při wysokej mzdźe a dobrym wobkhadźe.

Margareta Br. techniskerowa w Budyšinje na Tuchorsk. dr. 6.

Malo trjebane

žonjace jěźdne koło

ma na předań

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dróży 4.

MERSIDYSKY

Pučowanske budźaki

Stóž ma nječistu krej,

pij woprawdźity

Srongula-čaj

z Viktoria-drogownje

E. O. Henniga

na sukelnskej hasy 7.

Telefon 941.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, benzin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Přeprošenje

k darmotnemu předwjedźenju

spěšnje konserwowanskeho aparata „Saxonia"

Najlěpši nakładźeński aparat cyłeho swěta.

Chceće sad, zeleninu, mjaso atd. spěšnje, přirunje, tunjo a wěsće w šklenčach

trajnje khować, dha prošu přiduźće 21., 22. a 23. augusta 1924 štwórtk, pjatk a sobotu

do Radneje pincy. Nutřkhód na kotolskej hasy (Kesselstrasse).

Požčonki, hypotheki

na ratafstwa wobstara najspěšniśo

Richard Koestner w Budyšinje na žitnych wikach 18.

Telefon 1143.

Žony

kupuja přihódnje **sumiowe wěcy** wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane twory** pola

Kinderwanowsje na serbskich brjebj. 34 I.

z napředa starych kasarnow.

Dawa kóždy čas radu. Ręši serbj.

Požčonki

jako 1. hypotheki po 5 a 13% lětnje za ratafstwa nic niže 5 ha wobstara spušćomnje **E. Raue** w Budyšinje na Hodle hasy 32. Założene 1907. Najlěpše wopisma.

Wupjerki,

łožowe počehnjenja, běle a pisane, fwjelki, trjenja, łožowe płachty, blidowe ruby, sofowe a šezlongowe přikrywy, wćaskowane sukna, wšo wurjadnje tunjo poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11, napřeća „Złoteje Hwězdy". Ręši serbski.

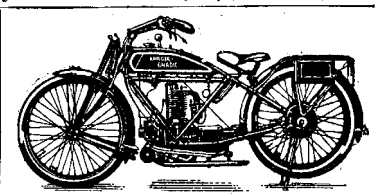

Nětko hišće tunjo

kupujeće dobre **jěźdne kola** a **šijace mašiny,** wobrubje a wšo narunanske dźěle; wulki wubjerk nowych a trjeban. **motorskich kolow** wot 350 hr. sem.

Rudolf Lebelt w Budyšinje

centrala jěźdnych kolow na zwonk. lawskej hasy 20

Telefon 1077. Ręši serbsći.

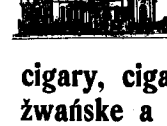

Korla Neumann

tobakowa wulkowikowarnja

na zadnej bohatej hasy

pódla hosćenca „Fuchsbau"

poruča

cigary, cigarety, kurjeńske, žwańske a porskace tobaki

po wšěch płaćiznach.

Najlěpša kupowarnja za zasopředawarjow.

Nawěšćki přinjesu wužitk!

Pisane serbske rubišća

za młode žony a holcy a ručnym wušiwanjom,

skazanki so přijimuja a najspěšnišo wuwjeduja.

Poručam też **satinowe rubišća z franzami, wušiwane muslinowe rubišća** we wšěch barbach, **kaž** też **wušiwane hawby, alě** atd.

Hana Handwerkowa

we Wojerecach w Kellingec filiali na cyrkwinej hasy.

Marija-Antonela

K našimaj syrotkomaj je namaj Boža miłosć strowu **dźowčičku** wobradźiła.

Prof. Jan Bryl a manželska

W Budyšinje, 19. šnjeńca 1924. Hilša rodź. Kefkec.

Zalanjamy pjenjezy w tukhwilu wot

15 — 20 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Nowe žonjace a mužace jěźdne koła

poruča we wulkim wubjerku

Jan Schiebach w Budyšinje na Mužakowskej dróży 4. Móžeće tež podźělnje płaćić.

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na šuterskej hasy 34.

Telefon 786.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sada i Lipsta w Budyschinie hamtiśim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za ang. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a ćišć. Smolerjec knihtišćernja, zap. družstwo z wob. ruk., i. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 887. : :

Za nawěsćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so sa mały rjadk 15 złot. pj. Wobčasnje so stajace nawěsćki a tabele so w ńe wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 195 **Budyšin, štwórtk 21. augusta 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Němsko-kaznjonalni žu hacź dotal na fójdu waschnje pśecežiwo Dawesowemu planej wustupowali. W němskim ześmiu budźe wot němsko-kaznjonalnych wotwiskowaś, hacź bo Dawesowy plan i trěbnej dwěsćezinowśej wjetšinu pśichwalmje. Jeli so bo to njeby stało, by knjeźerstwo němśi ześim rozpuśćiło. Dokeź bo němsko-kaznjonalni boja, so bychu pśichi nowonwólbach wjele mandatow zhubili, budźa pjerca sa Dawesowy plan hłosowaś.

*

Němśki ludowy a komunistiski Dawesowy plan zacźišnu.

*

Pśichi wólbje gmejnskich zastupjerjow w Lugawje w Salsku žu sozialdemokratoju tśi mandaty dobyli, kotrež žu kommunistoju zhubili. Sozialdemokratoju dostanu 9, kommunistoju 4, fichesežijanske sjednoježstwo 2 a mějścanjo 6 žydkow.

*

Franzowsojo bo hotuja, teź i Düsseldorfa wuzeźahnyś. Franzowska zwona wusichnośc je źwoje pśichedowarnje k sjejnjeźenju spadujenych sebranych wězow samka. Hišće je njerozsudźene sebracźa bo spušćeźeja.

*

Wojowanje schpanišćeho wójska pśecežiwo Kabylam w Marokkowskej nieje hacź dotal k žanemu wuspěchej dowjedło. Někotre njepśeceželske wizy sabaltwschi, žu bo schpanišcy wojacy sašo do kwojich fleišćechjow wróćili. Na schpaniškej strouje staj dwaj muzej padlaj a 15 je bo źaniło. Schpaniške fleišćechjo w Dauzinku, kotrež dwě kompanji sakituetej, je nadwěź Kabylow wotrasyło. Schpanišcy žu 17 morwych a źaujenych zhubili.

*

We połuśnej Brasiliej, hdźež bo wozebje gumijowe schtomy pśahuja, je nowe ibźarške hibanje nastało. Na jeho cźele stoi knjeźerstwowi wojacy a zastojnizy fleja, kótaž poskeruje mězazy nježisu poinu wšdu dostali. Wojacy žu gouaeneura Montroira w Mannaesu wotrasnyli, tola žu knjeźerstwu zwěrnu wojacy ibźarjow potom zmórśa wunišali.

Franzowsojo Dortmund a Lünen wupuschcha.

„Evening Times“ powjedaju, so Franzowsojo Dortmund a Lünen hnydom wupuschcha, kaž bórzy je němśi jeźim Londonske dojednanje pśichijaś a bo słóncźny protokoll podpisaś. „Morningpost“ zhoni, so je bo po skónczenju Londonskeje konferency franzowskemu wójnskemu ministerstwu poručiło, so njeźmě žanych narunoznych formacijow wjazy do Porurskeju sestajeź. Te, kotrež žu bo ta oktober hižo sesajale, dyrbja bo po podpisanju Londonskeho dojednanja rospuśćeś a bo k swojim regimentam wrócźiś.

Sastupjenje sašimow Franzowskeje.

„Petit Parisien“ s Londona zhoni, so budźe bo Franzowska w organach, w Dawesowym planje pśichedwidźanych, sastupowaś, a to

1. w dohladowańskej radźe němśkostatnej banki s nébduchim statnym podsekretarom Seregentom,
2. w kouventérowanskim wubjerku s finanznym wustojnym Parmentierom,
3. w żelesniznym komnizarjace se żelesniskim wězywustojnym Leverdom.

Nowe wukazanja za franzowskich generalow we wobsadźenym kraju.

Na pjatk žu wschitzy franzowzki kommandeurojo s wobsadźeneho němskeho kraja do Parisa stajani. Kaž je źiśo schecź, dyrbja kommandeurojo wobsadźeneho kraja wukazy po jenajkim waschnju wuwjesć, tehodla na to bo poczahowaje instrukzije dostanu.

Schwajzarśka wukazanych kommunistow wupowaźuje.

Po wobsamknjenju swjacźkoweje rady žu kommunistiskeho pósłanca Thomasa z Němśeje a sekretara kommunistiskeje stromy Jlberta z Parisa fe Schwajzarśkeje wupokasali.

Nienadpyšnosć kapitalistow w Katowizach.

Hacź runje je bo generalny strajk w połśkej Hornjej Schlezinskej zastajił, je tam położenje jara kritiśe. Mějeźijo podłopkow a dźěłarnjow žu jenoź malu licźbu dźěłacerjow sašo pśichistajili. W hórnistwje je bo hacź dotal 25 000 hórnikow s dźěła puschćiło a wjazy bo jich hišće puschći. Mjes dźěłacźerstwom wulke rozhorjenje knjeźi. Kaž „Dźěłacźerske Nowiny“ pišchu, žu wobsjedźerjo podkopow pośledni rozsud paritetneje kommišije wotpokasali.

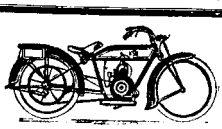

Ze swojeje serijoweje fabrikacije po jenoćowych płaćiznach porućam:

K. S. B.-motorske koła hódnotne dźěło, lěto rukowanje, z D. W. K.-motorami, 2½ PS., k jězdźenju hotowe, jene po 585 hr., z akłada ale na nékotre dny.

z próżdnym běhom, koplowanjom a 2 khodomaj (Gängen) 680 hr. Podawam hnydom

K. S. B.-twarjenja jězdnych kołow w Budyšinje

w husarskej kasarnje, telefon 836. Předwjedźenja a poskiśenja darmo.

Žadaju žebi, so by to mjeda wo 20 prozentow źnižka a to dźeńańśi cźaś w podkopkach bo podležźichi.

Erzbergerowaj mordarjej w Maxarskej.

Madźarska telegrafna powěsćenja wotśenja, so madźarske knjeźerstwo Erzbergerowaju mordarjow němśkemu knjeźerstwu njenuda. Jako politiśkaj mordarjej maśaj wonaj prawo na wuciek w Madźarsku. Póbla njeju tej bjischcze wjele Kappśich puczistow w Madźarskej pśechowa. Tuczi tam na składny cźaś cźakaju, so bychu s nowa za wobnowjenje monarchije w Němśkej wojowali. Hdyž Madźarska politiśich mordarjow a rewolucionarow njewuda, so wona po pśichiśadze Němśeje skoju. W lěcźe 1921 je bo němśke knjeźerstwo sapowjedźiło, Cźernyzh, mordarja nébduchego madźarskego ministra hrabje Schcźepana Tiźy wudaś. Runje tak je wono wjednika madźarskich kommunistow Belu Kuna schitało, hacź runje tuteho winowatchu, so je zyle mjerdźne njeskutki sfuśił a mjes druhimi dwoju wukrajnikeju offizérow sfónzował. Nětśišche madźarske knjeźerstwo je cźiśke nazionalistiske a reakzionarne. Wono mordarjom ani njejima, hdyž bu pschiwisowarjow liberalnych abo sozialistiskich stronow w Madźarskej sfónzowałc.

Madźarska špionaja w Awstriskej.

Madźarske knjeźerstwo we Winje 80 nébduchich madźarskich offizérow wudźerźuje, kotśiž w nébduchich garbowanych kasarnach bydla a bo fe špionaju jadźeraju. Winske nowiny „Abend“ pschipowjedaju, so bo w parlamenśe wo nich napraschenje sapoda, w kotrymž budźe bo žadaś, so bychu bo tuczi offizérojo s Awstriskeje wupokasali. Mjenowane nowiny praja, so awstriske wójsko drje nima wjele potajnoscźow, tola jich waznosć ja Madźarsku pjerca wo wulkosći pśecerźiwjenja wobśeji, kotrejž mohła Awstriska cźiniś, hdy by Madźarska ras špytała wójnu pśecežiwo Cźeskosłowakskej abo Južnoslowjanskej sapoczeć. Potom by Awstriska madźarskemu wójsku jako sastupiśichcźo ześuśiła. Póbla teho tuczi madźarzy offizérojo s awstriskimi monarchistami a hakenkreuzlerami pod jenym kriwom tcźa.

Sokolski sjezd w Sahrjebje a jeho njepscheczelsjo.

W Sahrjebje, w khorwatskim hłownym měsće, je bo tele dny sokolski sjezd wotmeł. Na nim je njeźdźe 8000 Sokolow wobdźeli. Se sokolskim hibanjom bo w Južnoslowjanskej na sbliżenje Serbow, Slowinzow a Khorwatow dźeła. To je Němzam a Madźaram s pohórkom. Njejsu hischcze nadźiju spuschćili, so bo jim poradźi, te tśi slowjanske špłahi w Južnoslowjanskej bjischcze bóle rozkoricź i wotpohladom, so by Južnoslowjanska rospadła. Bohužel žu bo w Khorwatskej pschecźo ludźo nadeschli, kotśiž žu bo Madźaram pokupiś dali. Jich licźba je drje poślednje lěta jara wotebrała, tola hischcze njejsu wotemrjeli. Jich wjednik Frank rěka a po nim bo Frankotzyj mjenuja. Tuczi ścheradnizy Slowjanstwa žu na źwjedźenjeśi cźah Sokolow w Sahrjebje nadpady cźinili. Někotrych Sokolow a pschihladowarjow žu sranili. Jeneho Sokoła, żelesniczneho sastojnika, z kalaczom kochu, druhemu Sokołej je Dalmatijśeje jedyn Frankowz s pschedeschcźnikom wócźko wurazu. Cźerjoba Frankowzow z kamjenjemi na městnoscź mjetasche, hdźeź běchu cźeskosłowakske kotołki zamješcźene a rozbi wotna. Ani hosćo i Cźeskosłowakskeje a Pólskeje bo s nadpadami njepschelutowachu.

Powjeśeje wo nazpolnoscźach Frankowzow a Sahrjebje žu w Belgradskim knjeźerstwje pohóricźazy sacźiśiś cźinile. Woczakuje bo, so knjeźerstwo rasnje pschecźiwo Frankowzam zakrocźi a winikow psched žud stajі.

Spytany pucź rommunistow w Bolharskej.

W Gebedźe pola Warny je policija kommunistiske papjeru zajała. Po namakanych dokumentach je źriedźiśicźo kommunistiskeje agitazije w Konstantinopli. Jeho filialki ru po cyłym Balkanje rozbdźelene. W Bolharskej je bo pospyt nowcho zbźeka na zapoczatk septembra postajił.

Do Burgasa žu rumunske kanonske cźołmy pschijźele, so bychu sa bolschewiskimi łódźemi śledźiłe, kotrež do Rumunskeje a Bolharskeje brónje pschechowjeja.

Rozbuchnjenje granatow w Bolharskej.

W nozy 15. augusta žu tuczne granaty w jenym dworje pola Burgasa rozbuchle. Hacź runje straźnizy a wojacy dwór wobkedźbowachu, njebźechu nikoho ani do rozbuchnjenja ani po nim do dwora pschińcź abo wotećź widźeli. Zandarmojo hnydom po rozbuchnjenju dwór wobstupichu a jón starocźiwje pschehladachu, tola nikoho podhladneho njewobhladachu. Pschecźiwo wudawanju grichiskeje telegrafneje powěsćenje njeje bo nichtó šaniś, a hacź na nékotre rosbite wotkrowe schtlenju njeśe bo žaneje materialneje schkody nacźinjo. Wschitko zda bo na to pokasowacź, so žu wobzoby attentiat organizowane, kotrejž maju sajim na tym, so bychu bo potwjesće rosćerjake, so bo w Bolharskej nazylnosće pschecźiwo Grichan stawaju.

W Bolharskej bo pschiwozne zła śniża.

Dźiwaju na zlabe žně, je finanzny minister pschiwozne zła sa pschedźeno, petrolej a żelezo-śnitźk.

Narodna banka **wotschtempelowane bankowki** s wobchoda **wotmje**, dokeź je mjes nimi wjele falschowanych. Město nich bo nowe bankowki wudadźa.

Wojowanje mjes fazistami a sozialistami w Romle.

Zürichske nowiny s Roma powjedaju, so bu wutoru wjeczor blizko Quirinala (krałowskeho hroda) sozialistojo wotbźelenje wobronjenych fazistow nadpadli. Pjecź fazistiscy dyrbjachu na straźowarni wobalecź. Wutoru popoldnju a wjeczor bź telefonisti wobchad mjes polodnischej Italjej a Romom sawrjeny.

Khowanje Matteottowego cźela.

Matteottowe cźełko žu na dwórnischcźo w Monterotondo dotwjesli, hdźeź ju jemu parlamentowy pschedstajda a senatowi a knjeźerstwowi sastupjerjo poślednje cźełcźe wopokasali. W pschewodźe sarowstajenych a sozialistiskich wotpołanzow žu potom cźełko do Fratta Polesine dotwjesli. Tam budźe bo wono dośtónznje thowaćź.

Woblehnjenski staw w Port Sudanje.

Jendźelska nochje Sudan zhubiś. Tehodla bo i cźakanje na to hotuje, le dokeź je tamnischeho wobydleństwa poranjka. Do Sudana žu bo 20. augusta schtyri wulke wojowanske łódźe pschijźele, mjes tym so bo schtyri dalsche w Atbarje w reserwje dźerja. Dźewjeć wozbowu, kotrejž žu pytnje wutoru njeměrny budźeś, je bo hromadźe s nadpjerarjemi sajalo. Policija mózesche žama njeměrny potłacześ.

Po powjeśeji z Kaira žu do Port Sudana jendźelske wójnske łódźe pschipluwale. W Port Sudanje je bo woblehnjenski staw p'schipowjedźił. Dźewjeć egiptowskich sastojnikow a nékotrych pschiśtajeńzow žu sajeli.

Asijatojo njezmědźa do połodnischeje Afriki pschećahowaś.

Asijskim domorodnym ludam bo nětko połda Sjednoczenych statow połnóżneje Ameriki teź bjischcze Połodnischa Afrika sawrje. W połodnjoafriskim parlamenśe je minister knutskownych naležnoscźow zdźełił, so bo w blizkim pożgdanju zakoń z pschedpotoji, s kotrymž bo Asijatam zakaje, do połodnischeje Afriki pschećahowaś.

Hdy je zławna Hodźijska kermuscha?

Sjawny list Pschedźenaka.

Pschedźenak, kiž runje 70. lěto po Sserbach wokolo chodźi, dyrbi bo žam sjawnje porjedźiś we wulkim wažne naležnoscźi. — Jedna bo wo to, na kotrem dniu ma je Hodźijska kermuscha zwjeńcźeś. **Do khłasche protyki je pschał, so budźe 14. septembra. Ale to je wopak.** Hodźijska

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ráći serbski.

Najš. a najtuńša kupowańska wobućow. Pódawanje spěšne a tunjo

kermuscha ma so kliža tydžek prjedy, a to 7. septembra swjeczeć.

Wulicžeć, hdyž je zhawna Hodžijska kermuscha, je wjele rježa, hacž twulicžeć, hdyž tam zhonczko abo mježazt zhadžeja. — Pisches nětczišchenu knjesa fararja Woigta je Pischeđenak hake zhonit, do kajkej sohađje ma so to stacź, a je sa to tutemu lubemu knjesej s wutrobu đakowny. — Snano so tež druhi knjeza fararjo, ewangelšyn a katolšy, staremu Pischeđenakej, kotremuž často doscź hlowa z đžekom krunczi, žiwoju pschihilenosczź wopokaza, so jeho podobnje pschecźelenje powucka. — Runje nětko, hdyž so nowa protyka czischczi, by so porjad w tutej zyrkwinej naležnosczi derje po nowowicź mohł. — Hantischch pohlođnoh sa kermuschne zwjeđenje njebešche možno dostacź; tuž je to jenicźki puć, so na farstwa đalne wobrocźicź. — Wobešche proscha so pruzy knjeza fararjo, so bychu so wo tutu naležnosczź zobu postarali.

Hodžijska kermuscha ma so po starej julianskej protyzy wobliczieź. — Swjeczi so na prěnjej njeđeli po Bartrom-nje. Po nowej protyzy (po gregorianskej) je Bartromja 24. augusta. Nowa protyka rosđźeli so wot stareje protyki psches to, so tutej wo 13 đnjow do prěda đje; a to w kožđym lětstotku wo đžeń wjazy, šeli so mjes tym protyka, schtož so rasnje žada, njepischemèni. — Potajkim je stary Bartrom 13 đnjow podšišcho hacź nowy, to je 6. septembra. Tutón đžeń pak je sobota, prěnja njeđela po nim je šlêdowazy đžeń, njeđela 7. septembra. —

Na tutym đnju ma so kermuscha tš Hodžiju zwjeczieź.

Halle wot lěta 2100 šmê so w Hodžiju kermuscha 14. septembra zwjeczieź, pschetoż potom by starý Bartrom 7. septembra był a ta jenu šlêdowana prěnja njeđela by 14. septembra była. — K tomu pak je hischcze trochu khwile, a najšerje njeđuže tehđy žadyn wot nětczišchich Hodžijskich kermuscherjow žiwy. —

Đžeń do Bartromja rěka tež Magna. Kak žara je so sašada Hodžijske kermusche do ponjatka tamnischich Sserbow sarjia, wšhitkmy z teho, so je ža tam hacź do đženšnischeho đnja prajidmo sakhowato: „Magna (6. sept.) môže žobu pjez, ale nješmê žobu jêsć.“ To rěka, 6. septembra njemôže jenje kermuscha byez, najšaso nasastra 7. septembra! — Na schestym môže đrje so tykanz pjez, ale nješmê so hischcze jêsć.

Tute stare wašchnje dyrbi so czeščieź. — Hodžijska kermuscha nješmê so na druhim đnju, ale njeđelu po starym Bartronju zwjeczieź, kaž je so hižo pšches 800 lêt, pischcze pobožnje, pischitšnje, šachčebrinje stało.

Njewšmicze to Pschedženakej sa šo, so je so mylił! S wotkel dyrbjał tež to wjedzeź, so w Hodžiju tajki pschekrašny starý kermuschny porjad knježi!

Pschedženak špomina z wutrobnej radosczu pschezo hischcze na to, kak je pšched wjele lêtami wjazy krócź-ša kermuschnem đlidom njeboh fararja Jurischa hedźał. O kajši bêšche to špožowny krašny cźaš! Kajša bêšche to nabožna wožebna žerbska kermuscha!

Njech so tež lětša w Hodžiju tykanz derje radźi! Njech so wschitke domy z wjesołymi kermuschnymi hoscźemi pjelnja. A njech so tež prošcherjam dobra sfibka tykanza njespowedźi! — Bohužel, so tam njeje wjazy žadyn Pêtr Mtóáť, kiž tak rjenje na kermuschu pscheproschesche, so tež Handrij Seŝlek z Łaša po do Hodžija na puć nastaji. — Hdy by Pschedženak khwile mêł, by rady tej hischcze zaš na Hodžijsku kermuschu schol a wulke rubischcze ša tykanz by žebi žobu wsał. — Ale nětkole ma ruzu potnej đêła. Bórsy pak pschiđže cźaš, hdyž šašo žerbšči kraj pschepucźuje. Potom njech jeho stari žiwêrni Sserbjo Hodžijskeje wožady šašo lubje witaja! Jim wschitkim sczele najwutrobniši žerbšči poštrow.

Ze Serbow.

Stwórtk, 21. žnjeńca.
Johanny Franciski.

1862 Přebywa w Budyšinje rektor university w Kazanje Mołostwow.

Naše wróble.

Štóha šóerđi jara khróble?
To sú w đworje naše wróble,
Njebojaznje wustupuja,
Nikoho so njehanbuja,
Jako bychu knježa byli,
Kiž rad rozkazować chcyli;
Štóha móže wjetšeje
Wopokazać khrobłosče?

Kaha steji ze spěwanjom,
Hdyž so đžeń nam bliži z ranjom?
Spěwać nas wšak słyšeć njeje
We najrjeniším času meje.
Michał Domaška.

To wóčka, kiž so lubja ći,
Snadź zawjedne su błudniški.
Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 732, hygrometer + 3, najwuschischa dnjowa cźopłota 23 stop. po C. Đjenża rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer 0, najnišcha temperatura w nozy 13 stop. cźopłoty. Wyschina leži nad wanšchej a krótkoranšchej Europu. Nišina nad połnóznym morjom. To k nam wubêrki sczele a nam wjedro kaže. — Jutše płatk błónczko 5,00 šhađa a so 7,13 khowa.

— **Telefoniška powjesczź wo wjedrje** sa jutše płatk: S wopołdnika so hischcze k šlabym đeschczam khila, pomročzenje so šnitnje pschemènija, khłódno, krčnjožbylne wêtry, s wjeczora, wuhlađa na słêpschenje wjedra.

— **Hospodowański dawk w Budyšchinje.** Mêšchczanšzy šaštupjerjo su namjet šjednoczesnišmu hoscźenjarjow na wotstronjenje hospodowańskeho dawka wotpokašali, tola kommunistiski namjet p'chijeli, so so ša pschenoczowanje po płacźišnje hacź do 2 hriwnow nješmê hospodowański dawk braci. Hoscźenjarjo šu na to wobkamkli, so wot 25. augusta sa pschenoczowanje jenotnu płacźišnu po 2 hriwnomaj sawjedu. S tym je so hospodowański dawk wotstronił.

— **W naležnosczi šajatcho Barlinskeho prawotnika** dr Kleea šhoninmy, so je Budyschčki krajny šud šaništenu wuturu wobšamknuł, jeho z jatby puschczieź. Won je po tym wjeczor w 7 hodź. hnydom do Barlina wotpuczował. Powêšcź nowin, so krajny šudnik dr. Stark njeje wjazy w hamcze a so je justizany minister jeho do Drježdżan powałał, so by rosprawu podał a akty pschedpołożył, njeje trêrna.

— **Naische šwjatkowe šlêlenje** je so nětko wutrokła do druhseje „Schießhłejchi“ a to hacź do pschichodneje njeđêlê podlêchi. Wobškodnizy, kiž maja na tšlênik budy wschelakeho rasu, su wo to prošnyli. Pischiškuschne instanzy šu do jich prošbow swolile. Wczera popołdnju bê paradne wuczehnjenje šlêlaŕow, njeđêlu so wošpietuje. Pischichodny płatk wotpali so iwulki „hrałsantny“ wohnjostroj. Snano so hođźi w oktobrje hischcze jena „schießhłejcha“ wuhotowacź. Cźašny šu nětko łubosne, dawki niske a njenêdamami — sa šabawu — hewak rapak s njenom „dêlo“ šałkuje.

S **Dališ.** Pola jeneho tudomneho kubleria šłužazeho jnik (Melker abo Schwajzar) špyta žebi šaŕđženu pomđželu žiwjenje wjacź. S wótrym nožom pschereźny žiwy sa pjaśu. Jeho dyrbjachu do khorownje donjesć. Wo pischiżinach temule njeśańkej bo wschelako powêda. Rêka, so je ño na đobo ł dwênaj hołomaj nałađowak, tak ša mêł wjeśeźe, dwôjzy ł manom dyeź. Hocź je tej jenej je žiwoł jich lubkow ł nożom hro'ył, kaž bo nam donoschnje, njemôžachmy thonicź, hacź je wêrno.

S **Klêtneho.** Kaž žtyschimy, pschiđže njeđêlu ł nam je šuđodneje Klukschanskeje wožady žodmy wobyt. Bichanske žerbšče towarstwo „Serniczka“ wuhotuje pola Dom'che sobotnu wjeczor. Wono nam bohaty programm pschenjesze, wobstojazy je špewow a đžiwadła. Hacź runjez je towarstwo hischcze mlode, dha je hižo tola na špowjim prěnim žerbšćim wjeczoru wôšomnateje meje w Bichanu đopokałało, so nêchto đokonja. Tehđóla njech kôđy, kiž chce nêktore njane hođźin'ći pschezêwicź, abo kiž žebi žada, šaša ras žerbšći špêw a žerbšče đžiwadło špyschecź, njeđêlu wjeczor ł Domschczem pschichôđe. Sserbšzy starschi, namołkeje wožebje wa'chich špnowu a đžiwđi, so pschiúdu. Sapocźatk budźe we 8 hodź. — Jara rjenje by bylo, kiby bychu šej Sserbja Klêtnjanskeje wožady też žerbske towarstwo šałožiłh a hdy bychu so hižo do njeđêle we tym rospraji'ił, tak so mohło đo potom njeđêlu wjdho dalische šjednowacź.

S **Lubija.** Mêšchczanšteho radźićela dr. Lohmanna šu ša 1. mêšchczanoštu mêšta Löwenberg w Schlešnjej wuwołili. Mêšto Lubij pak têž nowcho 1. mêšchczanoštu pyta.

S **Njezwaczidła.** Pschichodnu njeđêlu wjeczor budźe hnadny knjes baron ł Vietinghoff-Rielch we kêžarišnje pschednoschowacź. Burtaz wobšedźerjo kêžow a holow na tónše pschednoschk wutrobnje pscheproschuja. Po pschednoschku je rosmołwa.

S **Đžêkow.** Wutoru wjeczor w 7 hodź. wuhđźe w bróżni a na hrôdźach kubleria Schuštera wohenj. Wohnjownym woboram žo porađźi đomše šaniczenje wulkowacź, wacź. Hacź dotal domoj šwojene žně, maschiny a wschelaki grat šo žobu špałichu. Mê bróżni stjescze žuju automobil. Ptomjenja šo tak špêchnje rosčêrjachu, ja mózno njeboh, jón wulkowacź.

S **Wóšlinka.** Naschcho zyrkwinskeho wuczerja knjesa Starku a wuczerja knjesa Mudreho w Jitru šu ša wjschescheju wuczerjow pomjenowali. Wjese šboża!

S **Hažlowa.** Pjatk, 15 aug. wuhotowa Bačzonske towarstwo mlodžeńzow šwój 11. šałožeńški šjednêch we powjetschenej Mêrczinkez žurli. Wožadny knjes farar Deŝm powita hošći. W krótkich słowach pokaja na puczke, kotrez ma nascha žerbška mlodźina pschedewschkem đženża kroczieź. Rozestaja a pomnoczi też wo wušnamje hry, kiž mjeschcze šo pschedstajiźi. Starschi towarstwa, knjes Leschawa ł Cźornez, kiž hewak hošći powita, je bohužel khorý. Wokoło 8 hodź. šapocźachu s hru: „Janota Wicźaš“. Tu w Hažlowje hrajesche šo k druhemu rasej w naschej Luziju. Hra je jedna ł najcześćišchich a njehođźi šo tak łohko na kôžhym jewišchczu pschedstajeź, to šo tu w Hažlowje ł nowa dopokasa. S wowrêdła je pschiprawjena ła pschikroże đžiwadło. Bacźonjzy mlodźenzy pak prózowachu šo poo reziju kiźa wuczerja Pjetscha-Khróścźanskeho, khru derje pschebstajieź. Zurla nješe pźhrjesłnjena. Wjedro bê jud ł đalschich wšow wottrachschilo. Nêschto pak njech šo tu hischcze pschipomnu. Pschi rêczi knjeza fararja a pschi šapocźatku đžiwadła,

Leo Nikolaj Tolstoj.

Jeho ł wjesele, đžela, nałađy a wuczby.

4] (Pokračowanje.)

Politiku je Tolstoj hižšt a šapêwał tych, kotříž politiku cźinjachu, đokelž politiku, twarjaza šo na šebicźtwoźcź, njeje wêš, hđóna šajimanja tych, kotříž Boha pytaja.

Tohodla Tolstoj wobkrućza: „Je njesmylne šnamjo, kiž cźłowjeka cźinjenje a wostajenje rosbêła na dobre a šle: Powtyschi-li kajtšikuli cźin luboscź a pschesjednoscź mjes ludźimi, potom je tajki cźin dobry; wupkođłi-li won njepschecźelstwo a roskorjenje, je to šły cźin.“ Tuž je Tolstehu politiski program tónle: Sa narod, psches kiż a k Bohu. Tolstoj ma šwêt za wulku cźemnu, z cźłowjekami napjelnjenu šwjatniznu, kotraż móże šo jenoż wot teho šwêtka rosčêrjeźi, kiž wot horjeka pada. Ludźo w tutej šwjatniży dyrbja šo wokoło tehole šwêtka thromadźeź a je wschêch stron šwêta k njemu šo namaćaź, so bychu šwêtło, wot horjeka šo rosšwjeczaze, do šwojeje wutroby puschczili. Tajkile nahlad wêšo njeje patriotišt, ale Tolstoj wojuje đžeń p'chećziwo politiskim pšeudo-patriotišmej, kiž, kaž won mêni, bywa bjeschwêdomitnym politikarjam šrêdk k đozpêcźu jich šamerow. — Tolstemu šałeži jenicźky na šwjatosczi wêrneje, cźišteje nabožiny, a won mêni, so politika šapanza a womasa bêły wodźerj šwjatebo, wêrneho, bóžkeho nabožnišstwa.

Po mênjenju Tolstehu je politika pschichtihnjosczź je politiski ežu, a kaž je znate, bo ežu jenje bjes wšteho woipohlada njetwupraja.

„Sjawne mênjenje wupkođźi móz, a móz wup'odźi sjawne mênjenje“, wo tym je Tolstoj pscheswêdczeny. „Wobkeđźbujemy-li khablowanje sjawneho mênjenja na pšch. wo monarchiji a jeje narunanju psches republiku a nawopak, potom pak też mênjenju wo wójnje a wo wujedrnatwanych połpytach, to widźimy, so žu tele khablowanja jenoż šdanlive. Sjawne mênjenje je pschemènija. Jeho wobšebitoczź pokaźuje je we wobstajnym, njesađźerjomnym dopředkarstwje, jenje wono šmêrom stojo njewotšanje; by-li pak posastało, njeby to žane rytły mênjenje było: wone je mórwe cźêło, popjeł sjawneho mênjenja — popjeł, kiž wschudźe nadeńdźech, hđóež je wojeń, a kiž šadźewa, so to wschêch rosplomjeni. Hischcze lêpje prajene: Sjawne mênjenje je stara wjadła rostlina, kotruž wschudźe namakaseh, hđóež nowe rostliny wurosu, kotreż pak šwjadlina w jich rosboju šadźerdnje.

Tale politika je so wuswobodźila wot tamneje politiki, kotraž je wedomoscź, šałożena wot cźłowjeczow, kajzyż bêchu Plato, Aristoteles a posđźišcho wulzy wuczeni, kotříž žu ju hacź do đženšnischeho wuttwarili. Kajšežkuli žórzo pósnacza kotreż namakamy hłuboko w đuschi naroda a we wutrobje Boha, so đženża sapêwa a njeinaje; sa naš je politika: žórzo sa khurobne, krawjaze strózźwo i njewêrnej duschu.

Tolstoj wotkrywa njesmilnje pschikrywo a po'asuje nam wamy, pšches kotreż šmy nusowani šahjiwcź, je-li so w prawym cźašu njedapomnimy a k Bohu so njenawróćźimy. A đokelž won takle cźini a pišza, nimaja jeho sa wótcźinga, ale ša anarchišta. Wo to pak so won njestara:

„Sawêcźe, tute argumenty žu hrółone a straschne. W mjenje patriotišma žu so Ruźozjo a Frowzojo bili. W mjenje wótcźinšwa žu so pschećziwo Nêmšku šwojasali. W mjenje wótcźinšwa sta so, so so tuton nêmški lud k wójnje p'chećziwo šiwojim šuźodam po lêwizy a prawizy hotowasche. Tole cźiscze nje'apali jenoż wójny — w jeho mjenje potłóczeja Ruźozjo Polakow, Nêmzy Skowinjanow. W jeho mjenje komunardoju Versaillišich a tucźi šaźo komunardow. Tola: Njech cźi knjeża pschi winje, champanškim a moetu šiwoju šahubjaju politiku cźinja, nastaŕy pišaja, kellożkuli rêcze đźerża, — to pak jeno w šiwojim žomšnym mjenje! Mê khšećźenjo njemôžemy pschilnaeź, so by wschitko to teź naš wjasało.“ —

VI.

Wójna. Nješmêmy so đźiwaeź, so je hrabša Leo Nikolajewicź Tolstoj, Bohu w šwêrje a lubosczi poddaty, pschecźiwo wójnje je wschêmi šrêdkami a na najšafałkischo wojowak. Wêšo dyrbi so pschidaeź, so wójna njeje wunamakanje zbilišiowanych ludow w Europje a so wašchnja, na kajšeż pryjedawsche narody wójnu wjedšeźu, njebêchu nabožniche hacź nêtko tych mlodych Europjanow. Hubjenstwo a đźiwosczź a hrubosczź su runje te šame wostałe, byrnjeź bêchu druhe formy pschiwjsałe.

Tolstoj đźeń je šam Krymšku wójnu šobuźinik a wsche radosèe dobjezeźiwich wjednikow a wschо horjo šranjenych a rostrêłanych w šwojej hłubokej cźucźiwej duschi šapschijcźał. Na wumjelšym dokonjane twschnje wopišuje wón podrobnje Napoleonowu wójnu pschećziwo Ruschej a wupraja nêchto lêtdźešatkow posđźišcho wšelke myšle ł bibliśtej tajnosczu a trajazej hđónosczu wo njerośnje wójny. Tolstoj wobrôcźa so pschećziwo tym łuźelarjam šwêta, kotrymž šwoju winu na wschitkim wójnskim hubjenstwu pschijźêwa a kotrychž winuje dla hrubeho bohałanjenja, jich duschе šu ł „krewju wopanzane“ a šwostanu też po šmjerczi hischcze wopanzane. Sa jeho wulki historiski roman „Wójna a mêr“ posłužeźi šo špišowaczeju a bašnjeju nyto Nobelskeho wotkašanja, ale won chžyschce jo jenoż p'chijeź, je-li by Nobelski wubjerk pjenjeły „Duchoborzam“ pschipokazał („Duchoborzy“ rêkaja wotschêžźnjuy, ł duchom wojowacź abo duchownu wojnowarjo.) W tutych ludźoch widźeche Tolstoj rozwitowańych cźłowjekow, kotříž cźišteu wêru Khrystuu šowu wobšedźałua.

Cźile wotschêžźnjuy wotpo'asuja wschitko šwonkowne: šnamjo kschiża, zyrkeeh a mêschnikow; woni wobkrućeja, so je w nich Khrystušowa duscha; šapowjedaju po pschišahanju a wojerškej šłužbe. Jich prênja pschikasnja je lubo'cź k bl'ischenu; bratrowmordarstwo je šałostny hrêch a taj'ich cźłowjekow chžy'che Tolstoj wukubłowacź, pschetoż jenoż tajzy cźłowjekoju šu po jeho nahładze wopraudźicźi khcheńšenjo. Šmyšl jeho wuczby a jeho prêdowanjato đźeń je šwêtsko đźela jenoż tutón: Budźeze đuchowni wojowarjo! Lubujeze šwojeho blišcheho a dopjelnjeze w cźišteosczi Khrystuwe łašnje Jenicźky potom lubosczi a pschešjednosczi budźetej na šemi knježicź!

Może-li šprawny a rosumny cźłowjek wopraudźe wêricź, šo šo wójna tra'ch šaniczicź da p'ches romiku universalnu monarchiju, pšches šwêtsowe mózmarstwo Karla Wulkeho, pšch.s Napoleonowe khžerotstwo abo nepokšedku pšches šwjašarstwo a politiku runowału, pšches mje'narodny šmêrzowški šud (pschi runocźažnym powjetschenju wójn'cźeje mozy a rosumnoženju nc'owunamakanych nastrojow, šłużazych ł šaniczenju)?! Nihđy a nihđy! —

Tolstoj ma ša hotu njemóžnosczź, to bychu europiske staty šo do šwêtoweje monarchije abo do šwêtowneje republiki sjednoczieź hođźałe. Po jeho mênjenju je móżno tole praschenje na najbole jednore waschnje rostrêsczź: to mêš šo cźłowjek na Boha dopomnieź. Cźłowjek njeșmê šabycź, šo je cźłowjek a niz šwêrio! Khrystuš je prajił: Dopomnicź šo tola! To rêka ł druhimi słowami: Cźłowjecze, polastaj jenoż wokomik a praźhcej šo: Schtó šy, ł wotkal pschišchoł dźeśch a schtó je twój šamêr? Wotmołwjeź na tole praschenje w bóšćim šmyšlu — hinak dźên na nju dozyła twojej wotmołwicź njemóšeźi, potom je cźi twoje powołanje jašno.

(Pokračowanje.)

njewjedźachu pschipoßłucharjo na žurli ſ cžołami, na kaſo maju poßłuchačkeſ. W hoſcežeńzetſkej ſtwi ſpěwaſche, rejeſche a hewrjekaſche ſo na njejpſchikſitoſne waſchnjeſe a tady jewiſchcža běchu hrajerjo zara wotſtſe.

S Kulowa. Hoyz ſo my póndźelu w nozy ſ wſeſeleje ſabawy do Kulowa wróčichmy, wuhladachmy na Worowſkej haſu zónſku po hſežach khwatacz. Sežžehowachmy ju. Hdyž bitke pſchiſtrožechmy, wuhladachmy ju pſchi wodźe ſedźo. Nadoſo laſtocžu a cžakaſche pſched nami. Nam pak ſo poradźi, ju doſcžahnyć. Nětko haſe ju bitze wobhladachmy: wona bě boſzy a ſ loža cžakła. Koz wudawaſche, chajiſche do Woterez. Po dołhim praſchenju ſhontchmy, ſ wotkaſ ſe. Na zylym cžele dyrkotaſche a plakaſche. Wjedźechmy ju wróčzo. Słónczne wuſna ſwoje hydlenje a ſchto wuhladachmy tam? Stara maczeſka, w cžinowej komoraz, pſchi njej we lożu leżo mała holcžka. Tuta wołaſcž nam napſchečo: „Wjedźecže ju Wy ſaſo; ſchtó Wy ſcž? Njezwoſtaježe ju ſamu pſchi nama!: wona ſaſo cžeknje.“ Wona wupowěda nam wſcho a proſcheſche naß, tu w nozy ſtrazowacz. Wy pak dobrčžachmy do khorowinje wo miloſcžiwu ſotru a dowjedźechmy ju do domcžka k ſtarej maczeſcži, ſo by tam we nozy ſtrazowała.

S Bochow. Sdźěłzenu njedźelu wotmě naſche koſoſtawne towaſtwo ſwoji pěrſni ſaſoſtajiłi ſwjedźeń. Jako hoſcžo běchu pſchijeli bratrowſke towaſtwo ſ Kotez, ſ Ljubeje, ſ Kſtineho, Wilhelmowja a Rychwalda. Deſchcžik wokoło pſchipołdnja ſwjedźeń troſchku kaſcžeſe. Na wjeczor pak ſo rozwjedri. Towaſtwa wuwjedźechu tak mjenowane „korſoſtžehnje“ wo wſy. S mytow, wotrez běchu ſo wuſtajiſe, doſta towaſtwo we Wilhelmowjach wrěnje, we Lupoji druhe a w Rychwaldze ſtrecže myto. W Kerlez ſahrodze trcžeſche ſwjedźeń pſchi kchekelkulenju a cžeſkanju dale. Nětka wobſtaſnky derje poradźeny ſwjedźeń. — Naſche tudomne towaſtwo ſtarych wojakow wuhotuje pſchichodnu njedźelu ſwój ſwjedźeń, na kotrymž móża ſo tež dźěcži wobdźělcž.

S Mnjinkowa. Sdźěłzenu póndźelu vopołdnju paraſchčat ſo w jenym dworje 10 letnaj hólaz ſ drjeworuburnjom. Jedun potrzi njenadźiaju ruku na pjeń.. Druhi rubny, bry nětz ſ bodrej wołu. Wón trjechi ruczku njeſbožowneho hólſcžka tak ſtraſcžnje, ſo vorſchki wotrubny a druhi hroſnje narubny. Wboheho hólcžka dyrbjachu hnyhom do khorowinje w Khodzebuſu dowjeſcž.

Wichor nad Rheinom.

Lětża je wſchudźe na ſnwěże jara wiele ſtiwkow a ja-kožkuych wichorow a njewjedrow. Kóždemu deje je hiſtſcže w pomiatku powodźenje Wjeleczańtſkich ſtron w minuſu, abo ſatkadźenje wichora we wokolinje wſjow Ottendorfa a Drikla pola Drježdżan. —

Wo taſtim podobnym wichoru piſche bopiſzowak jenych Drježdżańſkich nowin: Wuczowach wjedawno pěrſchi pſchi dolnim Rheinje. Sſónco horzo ſ njebja ſadołſch- a takohu tužnota knjeježſche. Salěſech do ſtareje, próchnoweje wjerby, ſo by ſchkit pſched katatymi pruhami ſtónza namakał. Tu pak ſo bórzy wſchelake bruczki a waczki do mnje dachu, tak ſo mějach prózy, ſo jich wobročž.

Wokoło mje ſo wupſchiſcheſera dałoka runina. Na zyle kładkim Rheinje runje parnik nimo ſdźe a po khwilzy ſchtyri wulke cžołmy, kotrež wlecžał (Schlepper) ſa ſobu cžehnje. Runjeż jéſha po rězu dele do Hollandſeje dże, ſo ſ wuhnja maſeho parnika, na kotrymž mjeno „Stinnes“ ſteji, tołſte mróczele kura wałeju. Ale ſchto to! Na ros truba parnika wótrje ſatrubi. Pomaku nón ſaſtawa. Riecžały ſówizowy ſcherzeju. Teſ na cžołmikach ſo hoczina hibacž. Na kóždym dwaj muſikaj ſhwatnitoje wſchě wuhladka ſawjerataj.

Schto to rěka? Je hižo ſwjatok? Ale nč. Na wježi bliſtcže zyrkwje ſchtórmnja.

Moje muſkle ſo roshorja. We wuſchomaj mi ſchuczi a ſchumi. A hlej, ſwižne topoły ſo hibiuja. Rěku pſcheběhuja ſołmicžki, ſo'mh a ſłónczuje ſołmicžka. Moja ſtara wjerba boloſcžiuje ſtona.

Pohladam naſad. Cžorne mróczele ſo ſdźěhaju nad wobſorom, hrabaju ſe ſpěchnje roſcžaſowmi porſcžiſcžami ſa ſłónzom a je ſ cžěmnym ſawołchkom pſchikrowaju. Tužnota ſo ſhubi a wěſſtej hólzy cžerja dźiwje rejuju a howrjo pſches ſcherzoku runinu, ſhnuſi ſwona na wježi a wucže ſirenu na łódźi ſe ſobu ſtorhnywſchi.

S hiſcheje ſana ſapła deſcheza. Wichor je zyle tam ſe knjeſom. Wón pſchetrjeſchi ſ'yſk a hrimot. Jene ſepje pěſka a prócha ſe ſobu nieſe. Słónczuje krupy padachu. Sa nětoſke wokomiſi je wichor běſe. A na ras ſaſo cžiſtchina. Wſchitko je ſaſo każ prjedy, cžołmy na rězu, wjeſ ſ wězu, topoły a moja wjerba. Jenoż mulki buk njedałoko topołowe ſe ſemjeny. Cžołmy jedu ſaſo dale a teſ ja mózu ſo ſaſo na puteſ naſtatiež.

Přiłopk.

* **Rjeſbaże ſ automobilom.** Pola Ballenſtedta we Sſmólnych Horach ſtadło jelenjow pſched automobilom pſches dróhu běžeſche. Jedun jeleń ſo ſ automobilom ſtrabnu. Wſchi tym automobil do dwóra ſawadźi. Nutſka ſedźazy ſtadło ſo ſ wo'a wuczihnyhu. Schofer ſo cžežko ſrani. Dwě knjeni běſtej ſtawy ſtamaſchtej. — Dalſche njeſbože ſta ſo pola Liebenana njedałoko Schejeſcžina. Cžežky automobil do ſchtoma ſawadźi. Muż, kiż ſo buchu wjeſeſche, ſo 15 metrow daloko wjerhny a ſebi rjebka ſłama. Schofer ſebi ſchiju ſtoiny.

* **Mordat Haarmann duchakhory?** Morderja Haarmanna ze Hanowerſkeż, kiż ma wjeſe cžłowjekow na ſwědomnju, naſſterje jako duchakhoreho ſpóſnaja. Pojtajkim njebychu jeho potom dołha ſaſundźiež mółhi. — Prjedy pak je Haarmann poliſzi jako eznſchlak ſtuſzit.

* **Zrjeſnicžna pokładniza wurubjena.** Póndźelu wjeczor wokoło 7 hodźin pſchiſtupichu dwaj młodźenzaj na dworniſcžko w Britow we Wiſſtaffkej a nuſowachu taj ſaſojnikowu ſ revolwrom w ruzy, ſimaj pjenježy ſ pokładniza, kotrež wokoło 3500 hr. wobſchkſcžeſche, wudaczu. Nadpad hodźeſche ſo ſołko wuwjeſcž, doleż dworniſcžeja ſamotne w hoſi bě.

* **Zarliwoſcž.** Města Gutshampowa w Barſinje da ſo dwoježe 19 letneje njezenjenjeje ſotry, na kotruż bě zarliwa, do wurečzowanja. Tuta ſkorži pſchi tym na dołu ſ wokom na haſu dele a wołta ſ rosbitymi ſtawami leżo. Gutshampowa na to roſum ſhubi a dyrbjeſche ſo we bludniżu ſamělžeež.

* **Nadpad na auto.** W bliſkoſcži hejtſrowa Wildhungen we Waldeckſkej dyrbjeſche jedyn ſ Weſtfalſkeje jěchazu auto ſaſtacž, dokelž bě ſołtyh ſchtom pſches dróhu położeny. Kaſa chtyſche wobſtžehež ſchtom wotſtroniež, nadwadnyſchtaj jeho ſahabjenej muzikaj, jeho wurubjichtaj a ſ automobilom wotjedźeſchtaj.

* **Namakanje ſtareho cžołma.** Pola Rakowa we wotrjeſku Arnowald: w Braniborſkej namakachu wuproſdźeny bub, tak mjenowany jenoichtom. Po mężenju wežywuſtojnych je wón ſnajmjeńſcže tyſnaz lět w tomidle leżał. Potajſim ju hej jón wěſcže hižo naſchi ſherbſzan prjedowižar, kotrjż tehdom tam bydlachu, ſhotowili. Mjeno ſtyry Raakow bě je dźeńſka hiſtſcž: herbiſe.

* **Pſchi kradnjenju ſatkſeny.** Pola Czoplja w Cžechach pſcheſtajiſchtaj dwaj ſaſtojniſaj jenoho kubła hórnika Caburu pſchi kradnjenju a jeho ſatſelſchtaj, dokelž ſo wón wobaraſche.

* **Elektriſke dejenje kruzow..** We Sſiderſchmedźby we Schleswigſkej eſinja nowiny ſ elektriſkim nadſtrojom ke dejenju, kotryż ſu w Dauſej wunamakali. Na tuto wałcžnje ſe wo wſele ſpěchniſcho dejiż, hacž ſ ruki, a kruwy ſo ter njeſbjeſcžuja. Burja ſtoi hołoſa a ſcherzoka pſchiſtkadźeja, ſo ſtuchu ſo pſchemeſkeſ ſa ſo ſ ſej wžyu ma. Sſamo pſchedſyhda kataſtrofje komory ſa Mecklenburg je w Sſüderſchmedźby pobył.

* **W Amerizy trjebaju kuntwarjow.** Hižo dłżſchi cžaſ ſłoża amerikanſzy ſornarja na ſakładu, kotruż ſim japanſki hnójny druk na połach nacžinja. Dokelž je najhórſchi njepſchećzel tuteho druka japanſka kuntwarka, je ratatiſki departement porucził, ſo bychu ſo tatſe kuntwarky ſ Japanſkeje pſchiwjeſſe. 50 000 ſuu jich hižo poſłali a dalſche poſtulki ſo wocžakuja. — Wy tola zara ſamjinowo bylo, naſhonicž, kak ſo kuntwarky ſója a na kaſſe waſchnje ſ nimi wobſtarkajnja pſchi jěſdbje ſ Japanſkeje do Amerikí pſches wulki ozean.

* **Mardrſtli proz.ſ** pſcheržiwo ſynowaj milijonara we Chicago. We wulkim amerikanſkim mježe Chicago ſtej 18 letnej ſynaj milijonara Leopolda a Lorba 14 letneho ſchulerja Franka na njezłowlike waſchnje kłonzowaju, ſo bychtaj jenſajżiju a wjeſele na tym mělaj. Amerikanſki tud ſej rażuje żada, ſo ſo mordarjej ſoſudźitaj, tak ſo ju ſmjeł wótżaż, ſo w Amerzy łakoń tež pſched wulſkapitalſtami njeſahanje. Ale pak ſo hižo ſ tym liczi, ſo ſo-ſtarſchim mordarjow ſ pomozu tich pjenjes poradźi dozpěež, ſo ſo wonaj jo'o bruckharjej ſpóſnajetaj a tak potom tola bjes khłoſtanja wołonieſoj. — Kak praji herbſke pſchiſłowo: Wjeſtſchi bóle bjeczi.

** **Powołanje.** „Schto mi rodźeſe, ſchto bych mojeho hólza nawuczicž dał?“ — „Dajże jeho rěžnik nawuknuež, łdyż tola nětkoże zyły ſwět ſtorži!“

Hospodarski rozhlad.

Schwórk 21. augusta 1924.

Kurzy wežera w Barlinje:
(Tyſe hrošy ſu w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowſki frank	226 140
jendželſki punt	18 815 000	cžeſkoſłowiſka króna	125 900
ſchwajzarſki frank	789 000	10 mil. półſ. mark	77 000

W pjenjeſach wroſte pſchi ſtarym. Hdonota nemſkich pjenjes na wukrajnych burſach wołta ſtruczena.. Dewiſy ſchu ſlabiſche.

Efektowe kurſy běchu pſchi ſpoczatku krute. Podźiſcho ſo wotdrjebjowachu. Wójnſka poſczonka na 770 ſtejn. Podźiſcha ſo wo nětcho ſchlobi. W naſtupnju wójnſkeje poſczon“ ſo na burſy pow'ſchſche, ſo je mózno, ſo ſo ſaſo ſabani, bry nikto, ale mějeſkeſło ſnežja tola nětkaſi wuzitk ſ njeje.. Tež to chyzchu wjedźeež, ſo ſo zyle vatrbnym mějeſkeſam nětcho wuplacži. Po tdaczu tele powiedanja zaneho poblołka nimaja.

Produktowe wiki běchu wežera wo wſele mérniſche. Pſchenża bre hiſtſcže ſwoju ſawjeżerowiſcho placžiſnu wobtkowa.. Placžiſna rożki ſo wo nětcho mało wotdrjebi. W jeczmjenju ſu rjane drukiny žadne a na placžiſny derzia. Schpatniſcheje je wjele na wiłach a też ſa ywmérnje tuni pjenjes dostacž. Nowoho wowża ſe nětcho wjazaju na wiłach. W muzy njebě wobrot pſche wulki.. Wowieſchki a wotrubny luzowachu ſa poſdźiſche pſchewſacže.

Wežera placžeſche zentnaŕ

w Barlinje:

pſchenży	10,20—10,50 rożki 7,40—7,75 jeczmjenja naſtkn. 10,25—10.80 najmuneho 9,10
hacž	9,35 wowża 8.05—8 50 hr.

Wiki rżeneho ſkotu wežera w Barlinje (Zentralviehhof)

Pſchiſmaji běchu: Wone placžachu:

1961 howjadłow	18—46 hr.
1906 cželzow	40—77 hr.
4923 wowzow	20—53 hr.

8699 tukrajnych a 1023 wutrajnych ſwini

240—300 puntow	74—75 hr.
200—240 puntow	72—74 hr.
160—200 puntow	35—68 hr.
do 120 puntow	30—62 hr.
ranża a kupdrohy	36—70 hr.
8 ſojow	14—19 hr.

wſcho po zentnarju żiweże wahi. Skotu bě ſo boleſ pſchimało. Wiki, derje dźěchu. Rjane tucżne howjadła pytachu. Schpatniſche mjenje dźěchu. Lěpje dźěchu cžeſata, kotrež běchu 1—2 hr. drożſche. we wowzach wiki mérnje dźěchu Swinje ſo derje roſpſcheđachu, rjana tucżna twora bě ſkona.

Swinjaże wiki tam (Magerviehhof w Lichterfelde). Pſchijwjeſli běchu nětcho mjenje a to 895 proſtaton a běrtow. Wone placžachu

	małe	rżene	wulke
Proſtata	9—12	12—15	16—21 hr.
Bžhaki	25—35	40—55 hr.	

Zakarowe placžiſny ſo ſaſo pomałku wotkrjeſhuja. Pſchi 200 zent. pſchiſłdże zentnaŕ w Magdeburku bjes dawka (12 hr.) 23¼ hr.

Kożowa ankzija w Drježdżanach. Na pſcheſadźowanje pſchiſłdże 24 000 kożow wulkeho ſkotu a 400 konjazych. Wone ſo jara żiwje kupowachu a koże wo 10% horje ſrechu.

Woły	do 29 puntow cžeſke	79 pf.
	30—49 punt. cžeſke	74—78 pf.
	50—59 punt. cžeſke	64—70 pf.
	60—79 punt. cžeſke	67—75 pf.
	80—99 punt. cžeſke	68—72 pf.
	100 puntow a cžeſſche	65 pf.
bycz	do 29 puntow cžeſke	78,5 pf.
	30—49 punt. cžeſke	63—72 pf.
	50—59 punt. cžeſke	55,5—57¾ pf.
	60—79 punt. cžeſke	52½—60 pf.
	80—99 punt. cžeſke	48—56¾ pf.
	100 punt. a cžeſſche	49¾—52,5 pf.
cžeſaze	do 29 puntow cžeſke	80 pf.
	30—49 punt. cžeſke	72—82¼ pf.
krowjaze	do 29 puntow cžeſke	73,5 pf.
	30—49 punt. cžeſke	59¾/66¾ pf.
	50—59 punt. cžeſke	56,5—72¾ pf.
	60—79 punt. cžeſke	66¾—79 pf.
	80—99 punt. cžeſke	68¾ pf.

wſcho po puncže. Konjaże koże placžachu wulke 88,95 hacž 24 hr.

Maſſanowe fabriki na to ſkorża, ſo kſakanki wuwoſtawaju Statne żeleżnizu wało trjebaja a ſa wukrai je nałcha induſtrija pſchedroba.

Dokhody ihanych zakładnjow ſ dawkow ſaſo pſchibźeraja We januaru dostachu 503,5, w februaru 418, we měrzu 595,3. w hapreli 532,8, w meji 518,7, w juniju 472,3, w julizu 583,1 mil. hr.

Placžiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wołiſowe ſymje po tunl abo 1000 kg, ſowaſ 100 kg, placžiſny po Votei hrżiwnje.

	20. 8.	19. 8.		20. 8.	19. 8.
Pſchenża	204-210	204-210	rapſk- wołnik	12 60	12 60
wiże	148-155	148-157	poch. melaſſa	8,20	8,20
natěſ. jeczmjen	205-216	205-216	ſerabella	8,00-10	8,00-10
nat. jeczmjen wowſ	—	—	bórnage krajſk	24-24,5(	24-25,50
	161-170	161-171	ſuny	15-17,00	15-16,50
faturiza (Maiſ-	—	—	wołe	15-16,50	15-17,50
pſchenicžn. mała	28-30,50	28-30,25	kanny wołnikſi	21-22,00	21-22
rjana mała	22-24,50	22-24,25	mórre lupiny	9,00-10	9,00-10
pſchenej. wotr.	11,50	11,50	ſolte lupiny	17-18,00	17—18
rjane wotruby	11,20	10,20	ſyno, 50 kg	2,10	0,—0,—
rażk	305-310	300-310	ſiſoma, rjana	0,55-0 65	0,—0,—
rjane ſymjo	390-400	400	„ pſchenej.	0,55-0,65	0,—0,—
hrożk	18-20	18-20	„ wowſana	0,50-0,55	0,—0,—
pjelušzki	15,00	15,00	„ jeczna	0,50-0,55	0,—0,—

Hamſke wozjewjenje z Budyſina.

Wótża ſtarſchi ſe hady tachamſkeje ſchuli wotmě.

Wótża ſtarſchiſkeje rady pſchi tachamſkej ſchuli wotmě je ſo 7. ſeptembra we wuczelſkej ſtwi nowoje tachamſkeje ſchule na Mättigſtej dróży 29, dop. wot 9 hodź. hacž pop. do 2 hodź.

Wólbne namjeſty maju ſo hacž do 29. auguſta na pod piſanczo ſapodacž. Dyrbja jmajmjeńſcha ſki mjeno wopſchiježž.

We wólbnych namjetach dyrbja ſo mjena, pſchedmjena, ſtawy a powołanja, każ też bydlenja tak ſajtże wopiſacž, ſo wo nich żane dwěſnoſcže njeſtatanu. Maju ſo w derje ſpóſnajomnym rjedże napiſacž. Też maju podpiſarjo wólbnych namjetow ſwojim podpiſmam powołanje a bydlenje pſchiſtajicž.

S wólbnym namjetom ma ſo ſ bodom pſchiſtwolene namjetowanych wobſobow, to k japiſanju ſwojiſch mjenow do wólbneho namjeta pſchiſtłoſnja, ſapodacž.

Kóżdy wólbny namjet dyrbi mécž ſmajmjeńſcha 12 podpiſmom.

Jenoż ſtarſchi a jakożiż ſaſtupjerjo tych dźěcži, kiż tachamſkim ſchulu wopytaja, ſmědża wolicž, ſo wolicž dacž a namjety podpiſacž.

Liſčina łakońſkich wólbokhmanych wulezi 24. auguſta wot 9—12 hodź. dop. a 25. a 26. auguſta wot 7 hacž ½6 hodź. a wot ½3—6 hodź. w bohoſowni na hrodowſej haży cžo. 10 II we ſtwje cžo. 3.

W Budyſchinje, 20. auguſta 1924.

Schulſki wjeſnik: Wpſchiſchi wuczeł Wjerab.

Hamſke wozjewjenje z Lubija.

Krajna kulturna raba a ratatiſke wokrjeżne towaſtwo w Budyſchinje wuhotujetaj ſrjedu 10. ſept. t. l. we Wóſboru wokrjeżne wobhladowanje ſkotu. Wuſtajicž ſmědża ſo howjadła, konje, ſwinje, wowzy a koty tych raſzow, kotrež ſu we wokrjeżu pſchipiſmate.. Tón ſkót, kotryż je wuſtajeež hakle kurtł, dyrbi ſmajmjeńſcha ſéto w jeho hrodźi pſchehbywacž, ſwinje a koty pak 6 měżażow. Tónſe pſchepiſ pocžakajże ſo jenoż na kobły, kruzy, wowzy, koży a ranży. Maſcžiny a grat ſmě ſo ſebornuje wuſtajeež. Hacž do 28. t. m. dyrbi ſo wſcho to, ſchtoż ſo wuſtajeež żada, poła direkżije ratatiſkeho wokrjeżneho towaſtwa w Budyſchinje (Direktion des Landwirtſchaftl. Kreisvereins Bautzen) pſchipowjedźicž.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Sšudništy po pječhodnjule pjatk 22. 8. pschipołdnju 1/21 hodź. na torhoschću w Kulowje kołka. — Sšobotu 23. 8. dopołdnja w 11 hodź. we Wojerecach w hoschćenzu „k hwězdźe“ motorowe koło NSU a autogeniski aparat ke łotowanju (Schweißapparat).

Swójbne powjesće.

Semrěli: Hana Kubjašowa rodź. Cjbischez w Budyšchinje, 73 lět. — Emma Kirchnerowa rodź. Wochez we Lubiju, 50 lět. — Khorla Gustav Heinke w Lubiju, 83 lět. — Johanna Helena Gertruda Melitkez w Lubiju, 22 lět. — Wilhelm Heidrich w Starym Lubiju, 80 lět.

Towaŕstwowski powěstnik.

Jednota „Sokoł“ w Pančicach ma pjatk wječor we 8 hodź. zwučowanje, po zwučowanju zhromadźiznu. Starosta.

Jednota „Sokoł“ w Hrodźišću ma pjatk, 22. aug., wječor 1/29 hodź. zwučowanje. Kóždy dyrbi wěsće přińć. Starosta.

Serbski Sokołski Zwjazk. Sobotu, 23. t. m., wječor 1/27 hodź. nuzne posedźenje zlětowcho wubjerka a zwjazkowcho předsydstwa w Kukowje pola Pančic w Natušec hosćencu. Nastupacy bratŕa njech z wěstoscu a z dypkom prinjeu, też druzy bratŕa su wězo witani. Dnjowy porjad: Naš sokołski zlět. Předs. zlět. wubj.

Jednota „Sokoł“ w Budyšinje ma dźensa, štwórtk, we 8 hodź. zwučowanje na Hornćefskej hasy.

Khwaćańske serbske towaŕstwo ma sobotu, 23. t. m. wječor we 8 hodź. pola k. Šołty swoju měsačnu zhromadźiznu. Dokelž chcemy wo ważnym dypkn wěsće wobzamknyć, prosymy wšo sobustawy, zo bychu z wěstoscu přišle. Přednošk k. Barta wo hospodarskim wubjerku budźe wěsće v septembru. Štóž sobu do Njeswačidła pojědźe, njech so sobotu zamolwi, zo bychmy tam hromadźe dojěli. Zdźelimy dale, zo k. wučeř Nawka zaso spěwne hodźiny wotměrza; prěnja budźe štwórtk, 28. t. m. Młodych spěwarjow prosymy, zo bychu so bohaće wobdźělili. Předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Komorowje ma pjatk wječor 1/29 hodź. zwučowanje w Šimanec hosćencu. Kóždy sobustaw ma přitomny być dla ważneho wuradźowanja. Hosćo su lubje witani a nowe sobustawy so přijimuja.

Dla Njeswačidła! Štóž wot soboty připołdnju hač do kónc njedźele (w nocy 12) ze železnicu tam a sem jědźe, móže sej njedźelsku kartku skazać (Sonntagsrückfahrkarte). Ta je wjele tuńša hač wšědna. Ma srjedźa šěroku zelenu smuhu. Žadajće sej tajkele bilety, štóž wě, zo so do połnocy njedźelu wróći. Posledni čah z Njeswačidła do Budyšina wotjědźe 1/210 hodź. wječor.

Serb. tow. „Lužica“ w Hornjej Hórcy. Spěwanje wotrjad ma pjatk wječor 1/29 hodź. spěwanje. Tónkróć dyrbja wšitcy a to z dypkom přinć. Dirigent.

„Lipa Serbska“ w Pančicach ma pjatk wječor 1/29 hodź. spěwanje na šuli we Wotrowje. Njech wšitcy přinđu. Dirigent.

Dla zjězda serbskich spěwnych towaŕstwow do Njeswačidła 24. augusta 1924 wozjewjamy přihódne čahi:

Z Wojerec	715	1040	z Pomoro	847	1216
z Kulowa	740	1058	z Budyšina	944	246
z Rakec	759	1120	z Radworja	1000	261
w Njeswačidle	812	1135	w Njeswačidle	1018	308
z Njeswačidła	939		z Njeswačidła	721	
w Budyšinje	1021		w Kulowje	818	
z Budyšina	1055		we Wojerecach	847	
wPomorcach	1118		z Drježdźan N.	544	948 1244
			w Budyšinje	709	1000 208

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolaŕ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodaŕski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Najlěpše

palene kofeje

poruča

Hermann Kurlo

(Bautzener Colonialwaren- u. Fisch-Centrale)

na zwonkownej lawskej hasy 14

:: blizko Serbskeje ludoweje banki. ::

Derje a tunjo

kupujeće łěčny barchent za košle, drasty, jaki, pisane ložowe počehnjenja, wupjerki, :- hotowe šaty, šórcuchi a gardiny. -:

August Paul Hilger na seminarskej hasy.

Wupožčeŕnja w Hornim Wujezdźe.

Dóšle:

Pšeńčne wotruby, ržane wotruby, jačny picowanski šrót hróšikowa mučka, lana mučka šwablokisały amoniak natronowy salpeter, wapnowy dusyk Domašowa ruda syra kaž też parjena kosćowa mučka kalijowa sel, kainit jědźna a skótna sel, kowaŕske wuhle hnojidła

hač do 1. oktobra bjez danje.

Elektriske wuporjedźenja

wumjeduje taj płaćijny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. f wob. ruk.

w Budyšinje na hornjećerkej hasy 24.

Symjeńtne žito a symjeńtne běrny

chcyli sebi naše sobustawy hnydom pola nas skazać

Malešanska nalutowaŕnja.

Nowe serbske knihi:

Dr. Wjaceslawk: **Katalog** serbskeho wotdźela knihownje Maćicy Serbskeje.

Jan Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.**

Kristina Royowa: **Wotročk.**

Otakarik } Lutkowe dźiwadło čo. 1 a 2

Prynccsna pčołka } Přeł. M. Nawka.

Dr. Meyer: **Die slovenischen protestantischen Drucke bei den Lausitzer Wenden**

Dr. Muka: **Zapiski Maćicy Serbskeje, do lěta 1923.**

Serbska knihaŕnja w Budyšinje

w „Serbskim Domje“.

Hwěžkowy cwjern

4 hlěžki po 10 pj., w kartonach tuńšo za wikowarjow a wokolonošerjow jara přihódne **mašinski cwjern a přišiwańske přeđzeno** najtuńšo, tak dołho ha skład dosaha

Krause,

na serbskej hasy 1, II.

Kolij, raps, picowanski kalk, lanu mučku, lany wosušk a wšelake druhe picowańa.

Za paleny kofej, najl. kakao, krate a nikate nudle, šupowe přiwjapki, cigori, wopr. safran, kaž też swoje najlěpše **korjeniny, popjeŕ, cymt** atd. poruča

Symjenjowa wikowaŕnja

Rauchfuß

w Budyšinje 9.

na žitnych wikach

Vogtlanaske gardiny

story, witraže, kromy, košle, barchent, běły a pisany, košlace sukno, kopšiwinu

poruča wurjadnje tunjo

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11, napřeća „Złoteje Hwězdy“. Ráči serbski.

Wosebje płaćizny hódno

poruča

krate nudle punt 16 pj. při 10 puntach **15 pj.**

jejowe nudle punt po **35 pj.**

Otto Sellge

w Budyšinje

a Hošćo hasy 18.

Wubjerny a tuni **kakao** je

Kant-kakao 1/4 punta jenoż **20**

Cornedbeef, tyzo **55**

margarina stajnje čerstwa, punt po **54**

mlokaŕnska butra naruraŋska margarina, najlěpša, kotraž je dostać **90**

howjazy łój 60

kokosowy tuk 60

swinjace mjaso nasolene, bjez kosći **60**

hróšikowy wolij najlěpši jědźny wolij **66**

Margarinowa a tukowa centrala

na zadn. bohatej hasy 9.

30 now. žonj. kołow

20 mužacych kołow

najlěpše znamki „Viktoria“ ma na předań

Ruppert w Budyšinje

před šulefkimi wrotami 18.

Mloda dójna

kruwa

je na předań

w Niježej Wsy čo. 3 p. Rakec.

Přeprošenje

k darmotnemu předwjedźenju

spěšnje konserwowanskeho aparata „Saxonia“.

Najlěpši nakładźeński aparat cyleho swěta.

Chceće sad, zeleninu, mjaso atd. spěšnje, přiručnje, tunjo a wěsće w šklenicach

trajnje khować, dha prošu přindźće 21., 22. a 28. awgusta 1924 štwórtk, pjatk a sobotu

do Radneje pincy. Nutŕkhód na kotołskej hasy (Kesselstrasse).

Holca

18—20 lět stara, so do burstwa hnydom pyta. Zhonź we wudawaŕni „Serbskich Nowin“.

Pytam k 1. septembrej porjad lubowacu, sprawnu

holcu

při wysokej mzdźe a dobrym wobchadźe.

Margarita Bretschneiderowa

w Budyšinje na Tuchorsk. dr. 6.

MERSIOVSKI

Pučowanske budźaki

Motory za wjerćity prud

poručataj **Harche & Co.**

na Hošće hasy 23.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornćefskej hasy čo. 10 poruča jadne kołe, šijace mašiny, manfle a šlawchi. Samna wuporjedź

Slubowe a wěrowanske pjerśćenje

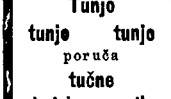

F. A. Lenke w Budyšinje

na Hošće hasy 25. Tel. 929.

Tunjo

tunje tunjo

poruča

tučne jadriwe mydła mydłowe półwiry mazanske mydła

(w čwiscach, bowach a wuwałene)

dobre mydła

mydłowy wosebity wobchod

Wilhelm Wagner

w Budyšinje

na seminarskej hasy 4.

Kachle a warjenske mašiny wšeje družiny sćěnske płaty.

Wosebitosć:

Hospodarske khachle za ratańtwo

Wšě wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo.

Porcelin, majolika, wumělska keramika wudźěłki 1. rjadownje. Pomerne płaćizny.

August Teichert měj.: **Kurt Teichert**

- kachlestajeński mištr -

Telefon čo. 854 **w Budyšinje** Serbska hasa 18

Ratań so njesmě prašeć

što nawěšk w „Serbskich Nowinach“ płaći, ale kajki wužitk jemu přinjese, to je hłowna wěc!

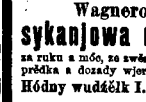

Wagnerowe

słomowe prasy

su znate a so rady kupuja,

sylnje twarjene, lohko běžace,

železna konstrukcija - z powrjestwom wjazace

samowjazace.

Wagnerowa

sykanjowa mašina

za ruku a móc, ze zwěsćenjom za dopołdnika a dozady wjerćenje walcow.

Hódny wudźěłk I. rjadownje!

Rěpusykaki

krótowanske młyny - elektriske motory

najlěpše wudźěłki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratańske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.

Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje na Třělanskej dróży 42. Telefon 321.

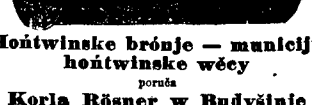

Hońtwinske brónje — municija hońtwinske wěcy

poruča

Korla Rösner w Budyšinje

na seminarskej hasy.

Płaću 30 proc. danje!

Pytam 6000 kriwnow na 1. hypotheku.

Poskićenja pod „B 55“ na wud. „Serbskich Nowin“.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za aug. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a ćišć. Smolerjec knihićišćernja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 887. : :

Za nawětki, kiž maja so haś do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za maty rjadk 15 złot. pj. Wobsežnje so stajace nawětki a tabele so w śe wobliźeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 196 | **Budyšin, pjatk 22. augusta 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Němske knježerstwo je němskemu pósłankježi w Budapeshu telegrafiskim puć poruźiło, so dyrbi kedi wot madźarskeho knježerstwa žadaś, so bu Erzbergerowein morderjow wudało. Dwaj němskaj kriminalnaj sastojnikaj staj žo na puśowanje do Madźerskeje nastajiłoj. Wonaj morderjow wobchowatej snjeźa.

*

Njeznjenawidźiwosć rubježny nadpad staj dwaj mładaj cłowjeskaj w żelesniśnym sastanišću w Brilonje skuśiłoj. Do kakžnjeje śmy sastupiwšich sowopśiwcow: „Ruzy horje!“ Mjeź tym so jedyn z rubježnikow sastojnikow z revolwerom satrašiś, druhi je sastanišćerjoweje pokładnizy 3150 hriwnow źebra. Też sastanišćerjowemu wjednikeju hrožeśiłoj, so jeho satśeliłoj, gdyž so kakžnjeje śmy sastupi. Jeho tak satrašiśiłoj, so žebi ujeźeł, pjeńezniwo nimaj nješto ćinieć.

Taj znamaj rubježnikaj staj pola Lobbacha pśiśes drohu śichom pokazałoj a tak jeneho fabrikiskeho wobźěrjerja z Solingena nujowałoj, z automobilom sajśaś. Jemu a jeho maćeri wšoź pjenjezy, ćasnikaj a debenki rubiśiśi. Fabrikiskeho wobźěrjerja a jeho maćź, kotrymaj revolwer napiśeżo dźerjeźeśiłoj, nusowaśiłoj, z automobila wustupiś. Na to žo rubježnikaj do njeho žydowskich a wotjeźeśiłoj.

*

Ličba dźěłoneměrjazych w Jendźelskej je pokšeldni tydźeń khětro pśibźěrała. 11. augusta wona 1 091 700 muežinjeśe, to je 11 466 wjazy dyžli 4. augusta.

Wo nahódnosćenju němskostatnych pożćonkow.

Kaž žo z wěry hódnje strony wudawa, maja w němskim finangnym ministerstwje za njemóžne, němskostatne pożćonki na kurs nahódnosćeju, po kotrymž žo wone w tu kwilu na burhy pśedawaju. Knježerstwo rospomina, pak tyšaz hriwnow němskostatneje pożćonki z 1 hriwnu złamaśe, śehož pak by hižo němskostatne finangy se summu 700 miljonow hriwnow pożeraśiło, pak drobnym wobźěrjam maliśiku rentu na cłaž žiwjenja pśihotowiłoj.

Jendźelski finanzny minister pśeśeźiwo franzowsko-němskemu wikowanjeniu srěćenju.

Jendźelski finanzny minister Snowden je w rosrěćenju se sastupjerjom „Manchester Guardianom“ a teborunja se sastupjerjom „Daily Telegrapha“ žo wuprajił, so je z dohednanjom Londonskeje konferency njespokojom a so jemu njepśichiłožnje. Wón ma za jendźelsku industriju za schódne, so dyrbi Němska Franzowskej wuhlo, ko's a barby na dołge lěta podawaś. Najbóle pak budźe jendźelska textilna a żelesowa industrija sch'odowaś, jeli so žo franzowsko-němske wikowanjeńe srěćenje wobsamknje. Snowden žo je swojim wustupjenjom pśeśeźiwo Franzowskej pśeśeźiwo Macdonaldej staji, kotryž je franzowske žadanja pśihlowił. Tehodła móże krisa w jendźelskim ministerstwje nastaś.

Schpanska jako arsenal Němskeje.

(Sajimawe wotkrycze „Matina“).

Parišći „Matin“ je pódla napišnuł „Schpanika jako arsenal Němskeje“ list jeneho Barlinjana, Becker wěsaceho, wołsejwił. List je na jenu schpanisku firmu w jenym andaluskim pśihišćowym adresowany. Becker w nim pišo, so je jemu zuke knježerstwo poruźiło, w Schpanjelskej cźežku artilleriju a munizyju sstaś, kotraž žo po Versailleskim srěćenju njeźmě w Němskej dźeleś. Jedna žo pjeza wo wulke hromady a wo pśihotowanju sstadźišćowe w Schpanskej.

Paśiśez wo južnoslowjanskej mutskownej politizy.

Radikalna strona je w Belgrodźe dołho pśihotowanu krajnu śhromadźiznu wotmeła. Na nju bě žo wjazy dyžli 2000 wobsedźelnikow sešło. Sala bě pśepjelnjena, a wjele bobustawow radikalneje strony dyrbješe na bróžy stejeś. Najwjazy wobsedźelnikow bě rěcź dotalneho ministerskeho prezidenta Paśiśeza pśihiwabiła, kotryž swojim pśihlowarjam politiske położenje rosśažnić pytaśe. Snydonk pidri spócatku žiwjeho rosłoženja wón na stajnu pokazowaśe, kak je Serbija a j njeje Južnoslowjanstwo wjanika nastała a kajše wulke wopory je žerbźi lud za wuswobodźenje žerbskich splahow pśinjeśł. Wón spominaše na sajedobycze domowiny a na nawrót do njeje.

Paśiśez žo najwótśiśo do Schćěpana Radića dawaše. Tutón jenoś za wobnowjenje Habsburgskeje monarchije ležeł. Khorwatow pak wšoź prawa bóstali, kotreż maju

Dawesowy plan na hraczkach.

Dawesowy plan je žo na Londonskej konferency spožownje pśihlasał. Jeho dalšni wožud něsto w parlamentach leži. W němskim žejmje dyrbitej sa njón dwě śeśinje wšelakich sapóstanzow hotowaś, hewak žo wón njemóht w Němskej pśichwalowjeś, dokelž žo z nim postajenja němskeje wustawy pśiměnja. Tśi kónkrejne wólke, so zentrumska, demokratiska, sozialdemokratiska a němska ludowa strona swój hłós za pśihlasenje Londonskeho dojednanja wotedadźa. Tele stromy pak mjała jenaj něchto pśiseš położyś hłosowu w němskim žejmje sehnaś. Hdyž dyrbi žo wjeśinna diwju kśeśinow swjeśeś, žu k temu hišćeze hłosy němskeje nazionalneje strony trěbne. Hač dotal bě njewěste, hač žo němsonazionalna strona za Dawesowy plan abo pśeśeźiwo njemu wupraji. Kaž pak žo dźensa ida, žu w njej pśeśeźiwnjaj Dawesowemu plana pśichwalu dostali. W njej hišćeze pśiśezo bludna sajźada knjeźi, so Němska njeźmě žaneho wójniskeho wotchodźenja saplaćeś. S tutej politiku je drje wulki dźeł němskeho ludu na prosćerśi; tij pśihišćoh, tola to na němsko nazionalnych mała sacźišćeńca cźini. Wšchak dyrbi je žo kapital jenoś do druhich rukow pśeńesnuś, to rěka, so žu pśihi tej sładnosći druhi swoje hypoteki wotbyli a so žo njetrjebaju něsto je janym dołgom wjazy bźdźiś. Wobźědźerjam domow a ležomnosćeow pak z tym njeje pomhane. Woni žu z cźežkimi dawkami pocźeźeni, kotreż žo w pśihišćudźe njepomjeńśa, ale žo hišćeze, śehož we kak jara pocźeźa. Němsko nazionalni mjenja, so žo ententa stónćnje z tym spokoji, hdyž žu Němska zapowjedźi, wotschodźenje saplaćeś. W němsko nazionalnej „Deutsche Tageszeitung“ žiwodowny knjes z Lorrinhoven rozkładuje, so Němska se sacźišćenjenjom Dawesowego plana najlepje pojedźe. Wón pišo: Entencze žo dźeli, so žo nusna wjeśinna w němskim žejmje njeje dospjeć hodźiła a so dyrbi žo nětko na nowym podłoż'u jednaś. To drje i wopśedka wulki wichor hrudźi. Sšnadź žo Herriot porasy a Poincare na jeho městno stup. Może byś, so žo najprjedy nowe sanźije sajwedu. Ale z wunoźchom jenaj tale politika k dobrycu dowjedźe. Franzowska budźe so sapjerowaś, ale stónćnje žo podwoli. Tak žiwodowny knjes z Lorrinhoven mudruje.

Cźłowjek dyrbi žo dźiwaś, kak žebi němsko nazionalni w žiwojich mosłach běł wězow w pśihodze myślił. Sćěhowki tejele politiki jim žanych sarosćow njeźini. Njespomyślu žebi na to, so žo potom rentska hrywna wotpódnoseći a so žo Němska do nowoje inflazije sthrnje. Němska industrija žo nětkole wot sćěhowkow inflazije njemóże sbradaś, kaž'a nusa we wšeźich powołankach hakle nastanje, gdyž by tej rentiśka hrywna swoju hódnosć sbubiła.

Němsko nazionalni žu žo se swojim p'śeśiwjenjom pśeśeźiwo Dawesowemu planej pśiched swojim wustwoleństwom spśedałoko sajźeli, so žo njemóża wjazy sawróćeś. Sćěhowki tejele politiki jim žanych sarosćow njeźini. Njespomyślu žebi na to, so žo potom rentiśka hrywna wotpódnoseći a so žo Němska do nowoje inflazije sthrnje. Němska industrija žo nětkole wot sćěhowkow inflazije njemóże sbradaś, kaž'a nusa we wšeźich powołankach hakle nastanje, gdyž by tej rentiśka hrywna swoju hódnosć sbubiła. Tuž dyrbi by swój móžnosću liczeć, so žo w němskim žejmje za Londonske dojednanje dwěsćeźinowsta wjeśinna njeswjedźe. Schto potom budźe? Němske knježerstwo je to hišći pśihipotezowało. Wono budźe němskemu ludej wo Dawesowym planje wotpołožowaś dać. Tyle němske wolesstwo rosbudźi, hač ma žo Londonske wobsamknjenje pśihlasiś, abo saćišćowaś. Po sakonišćich postajenjach žo ludowe rosbudźenje do 21. septembra njehodźi wotmeś. Tole sakombjenje je wobzarowaś. Mjeź tym znadź Franzowsojo Offenburg a Appenweiler, z kotrejuž žu wucźahnuli, z nowa wobsadźa. Wjele druhich němskich městow a krajinow, kotreż dyrbjachu žo po pśihlasenju Dawesowo plana w němskim žejmje wotzaseho wójśa wustwobodźiś, budźa cźeśe a njepśichódnosće wobsadźeństwa z zuśym wójskom dyrbjeś dale śinjeś.

Nowy němski pjenježny sakoń.

Rentiśka banka ma žo, jeli so němśki žejm Londonska dojednanje pśihwalosmje, rospuśeśiś.

Dotalne wobcźeźenja industrije, wikowaśtwa, pśemysła a bankow spadnu, tehorunja sakładny doch a podśélne prawa tuchle pśichodowacźow. Wone pak maju tak dołgo, hač rentiśka banka wobsteji, nastatu dań rentiśej banzy saplaćeś.

Wobcźeźenje wobsedźerjow ležomnosćow, katastrow, hajnistwa a zahrodnistwa złužujucych, wostanje. Sakładny doch pak ko wot 5 prozentow na 4 prozenty sniži.

Němska rentiśka banka njeźmě žanych dalšnich rentiśkich pjenjez wudawaś. Němskostatna banka na wšěch wudate papjerjane rentiśke pjenjezy najdźeže sa 10 lět saměniś.

Pśichódnje budźe w Němskej złota měna (valuta) sobu płaćeś. Jenicźke płaćidło budźa złote pjenjezy a němskostatne bankowki, dale złśborne a kopriwe pjenjezy, tola se samjeśowanjom, jo nichtó njeje winowaty, złśborne pjenjezy sa wjazy dyžli 20 hriwnow a kopriwe pjenjezy sa wjazy dyžli 5 hriwnow jako płaćidło pśihljeś. Němskostatne a krajne kałty dyrbja pak teź z tychle pjenjez tóždu summu jako płaćidło p'chijimaś.

Jako němskostatne pjenjezy maju žo bicź:

1. **złote pjenjezy po 10 a 20 hriwnach. Jako němskostatne złote pjenjezy hač na dalšne leź pśedawśne złote pjenjezy płaćeja;**

2. **złśborne pjenjezy po 1 hač 5 hriwnach. Jako złśborne pjenjezy hač na dalšne złśborne pjenjezy płaćeja, kotreż žu žo na sakoń z 20. měrca 1924 bile.**

3. 1, 2, 5, 10 a 50 pjenjezkowe pjenjezy. Hač na dalšne rentiśke pjenjezki a pśedawśne kopriwe pjenjezki dale płaćeja.

Po nowym sakonju za pśedawśne złśborne pjenjezy pśedawśnu hódnosć złota śubiśe. Wone maju jenuž hišćeze złśbrowu hódnosć, to rěka 1 hriwna je 40 pjenjezkow bódna. Pśedawśne niklowe pjenjezy do zyła niczo wjazy njepłaćeja. Tak wbohi lud, kotryž je z wójnskimi pożćonkami, na bankach, azijemi, hypotekami atd. žiwoje samoženje pśihibadźił, teź hišćeze hódnosć niklowych pjenjez śubi, jeli so je žebi je khowak. Nowe złśborne pjenjezy su wjele hubjeńśe, dyžli pśedawśne a bórzy sćěrnja, tola wone 60 prozentow wjazy płaćeja dyžli pśedawśne złśborne pjenjezy.

W franzowskim parlamenće wjeśinna sa Londonske dorěcźenje swěśeńa.

W franzowskej depuśerśtej komorje je sa Londonske dorěcźenje wjeśinna 320 hłosow swěśeńa. Teź w senaće žo Londonske dorěcźenje pśihwalmje.

Morganowa banka a wotschodźenje sa Němsku.

W Newyorku žo powěźeś rosćěrjeśe, so by Morganowa banka ko zapowjedźała, so pśichi pożćonzu za Němsku wobdźělić, hdy bychu Franzowzojo a Belgicźenjo dale Poruhr'ku wobhładnuju dźerjeli. Napśeśeźo temu Morganowa banka wojsewja, so žo jeje stejiśćeńca k němskej pożćonzy njeje z ničim pśiměnitko a so žo by'chi podpśihajnuju wobdźěli. Kaž žo dale powě, žo wjazy dyžli 100 amerikanskich wobhładnikow z parnej łódźu „Pittsburg“ do Němskeje wjese, so bychu tam pruhowali, hač móże žo w Němskej kapital z wuźitkom sakóźiś.

Póslednja měśaczna rosprawa Newyorskeje National-Bank of Commerce praji, so by wuspěšne saměńcenje němskeje pożćonki němśki kredit w Sjednoczenych statach jara pobrałniło, a so bychu žo wulke němske kupje śmóžnile. Strukcenje němskich wobsteji nosćow by teź strukcenje we druhich krajach spěchowało. We wšěch europiskich walutach bychu žo saschmatane wobsteji nosće z porjadnymi wobsteji nosćemi saměniśe.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěći serbski.

Najl. a najtuńša kupowańja wobuwow. Pódšowanje spěšnje tunjo

Paśiśez žo najwótśiśo do Schćěpana Radića dawaše. Tutón jenoś za wobnowjenje Habsburgskeje monarchije ležeł. Khorwatow pak wšoź prawa bóstali, kotreż maju druhi stacźenju Južnoslowjanstwje, tehodła nimaju žaneje pśiśiśiny k stat sniczajej agitaziji. Po jeho ménjenju dyrbi žo Radićowa strona na tóžby pad rospuśeśiś, dokelž je Radićej do kommunistiskeje internazionale sastupiś.

Paśiśez potom programm radikalneje strony roswi a wuśebnuj, so je swojimi pśheceźelemi na podłoźu wustawy steji. Nětko je jenoś jenicźka móžnosć, mjenujšy žo wuswolerjow wopraśeś, hač chzeda wobsejaju wustawu wuzkhowaś abo nic.

Po Paśiśezu hišćeze nětkotśi rěcźnizy rěcźazu, na cźož žo śhromadźizna sćěrnji. Wotmyślenu demonstraziju

na drósty polizija sakasa. Demonstrantojo wołachu: „Sława kralej!“

Njepowodźeny attentat na južnoslowjanskeho wojerskeho attaché w Sofiji.

We hłownym bołharskim měsće Sofiji su tele dny we nozy njesłuchaći ludźo do južnoslowjanskeho wojerskeho attaché, wysoka Miłsikowicza z rewolwrom ześełeli, hdyž bě wón blisko swojeho wobydlenja. Na swoje kulki mišmyknu. Zo je sa krótki czas tśeśi attentat na južnoslowjanskeho wojerskeho attaché ja w Sofiji. W Belgradze je so powschitkowne pohórschenje słudźiło. Knjeześerstwo je swojemu sastupjerjej w Sofiji porucźiło, zo dyrbi hnydom pola bołharskeho knjeześerstwa protestowaś. Kaž bórzy nadrobnischa respruwa wo podawku do Belgrada dóńdźe, je so dalschich kroczelach pola bołharskeho knjeześerstwa wobsamknje.

Pjata shromadźizna swjatska ludow.

Pjata shromadźizna Swjatoho ludowa je 1. septembra pod pschehladowstwom belgiskeho ministra Hymansa wotewrił. Wona budźe wa smjerschenju bronjenja, wo internazionalnym intellektualnym shromadnym dźele, wo internazionalnej prawnej pomocy sa njesamostojnych a wo praschenju schkodnistwa wurubjacej. Jendźelski budźo Macdonald, lord Parmoor a minister Henderson sastupowaś.

Nadpad sbóžnarjow na żeleznu cu w Mexiku.

Mjenuzi Licht a Henry Heide ześ města Mexika stej we hospitalu w Jalapie na sześ hónach sranjenja wumrjeloj, kotrejž stej ze żeleźnicznymi rubježnikami po San Salvadora wojnuje poczełpitoj.

Ze Serbow.

Pjatk, 22. znjeńca.

Timotheja a towaršow, m.

† 1891 wulki čěski pěsnjeř **Jan Neruda**, šulski **přećel Michała Hórnika.**

† 1785 **Jurij Mjeń, faraŕ w Njeswačidle, wubjerny přódaŕ a pěsnjaŕ „Ryćerski khorluš“.**

Jabłučka.

Jabłučka nětk dozrawuja,
Štó je budźe šćipaći?
Hdy so budźeš, moje holčo,
Hdy so budźeš ženići?

Što pak je ći wo jabłučka,
Hdyž za tebje njezrawja?
Wšak sym ja ći rjekła, zo mje
Naši tśi njedadźa. Marja Čacha.

Hdyž k dworjej wam agenta dźe,
Wšě durje tři króć zamkajće.
Jan Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor we 7 hodź. barometer 734, hygrometer 0, najwušschcha dnjowa cźopłota 22 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —1, najnišscha cźopłota w nozy 11 stop. — Wječerawschi wobras pokazuje na wunwjedrjenje. S wjeczora zo rjane wjedro we schérokej kronce ł mónym nawalom ł nam bliźi a wutłócźi wšěsće jadro niźiny, ńiž nad połnóńapnym morjom leżo ł wubjeżami na'che wjedro kaśesche. — Jutśe połotnu ńłónczko 5,01 thodźa a žo 7,07 khowa. Měźacźk thodźa w nozy ½12 hodź. a žo popołdnju 2,13 khowa. Dźensa je 1. bértlk.

— **Telefonska powjeśeź wo wjedrje** sa jutśe połotu: Swoprědka hišćeze njewobhitajne, mrócźeše so pschećahujuce, ł khwilemi žo hišćeze podeschcźuje, khłódno, brěnioślune wětry ł krótkeho wjeczora.

— **Komišija sa herbśe „Spěwarske“** seńdźe žo pschichodnu póndźelu dop. ½10 hodź.

— **A njedźelu?** Schtóžkuli herbski śpěw a herbsku hudźbu lubuje, budźe njedźelu popołdnjo w Nieśwacźidle. Tam w krašnym parku psched „starym“ hrodom sakrincza nasche śpěwy ł khórami. Hdyž tónle dźeń rjeńscho pschehladowschi hacź tu pod wyšokej schtominu, hdyž budźeschi budźo wuzywacź naturu a kulturu w rjanym sjenoceńsnjeje? Tuž ześeć žo a wopytaj tón sawjedźeń, pschetož runjenom za tebje žo wón se wschej prózu wuhotuje. Broaram je bohaty. Pój a wuźiwaj!

— **Swobodne mjazkowe śitki** w Budyschinje. Ssobotu 23. augusta dop. wot 9—11 hodźin wotedawa žo śyre howjaze mjaso punt po 40 a 25 pf., śyre świnjaze mjaso punt po 60 a 50 pf., śyre cźelaze mjaso punt po 40 pf. Świnjaze mjaso wotedawa žo jenoź na cźišła 3201 hacź 3400

— **Wo nasežnosći skankrotowaneje firmy Menong** we Schérachowe pische „Neuer Görlitzer Anzeiger“: Psched nékotrymi tśěmi je Budyschćili krajny sudnik dr. Stark jenu Drježdźanku wuwołanu zigarretowu firmu wobskorźił, so je stat wo bank wobschudźiła. Dale tyrny mějeźela fabriki do pschevytowanskeje jatby. Ssud pak žaneje winy njenamaka. Pola znateje wulkeje fabriki „Sachsenwerk“ jebra wschě knihe, ju winuju, so tez prawje dawki njeplacźi. Tez tu žo wupokaza, so žo wobwinowanja bjes pschiczinu. Pschećiwo knjesej Hesśeinej je wón pósł sawrjek. Jo rěka knjes Hesśein pridy zaneho lista njedostanje, doniž tón ńud pschecźitał njeje. Tez njesmě so le Schérachowa wottajacź. Na knjesa Hesśeina, tak pische ſpomnjena nowina, žaneje winy bjeź njemóże. Wón je jenoź po wobsamknjenju měschćanskeje rady w Menongu nasežnosći postupował. Dale praji Storjelska nowina: Jako dr. Stark swoje Budyschke sastojnstwo nastupi, bě hišćeze pod sacźišćenom swojich Drježdźanskich njewuspěchow. Tónle sacźišćeny powali runowahu jeho dusche. Tesle winje pschipisuje žo teź fixa ideja (to rěka scherjaca myslićka), so jeho se strony industrije a bankow pschesćěhaja a na njeho žo ſ attentami měrja. Wón žo kehdy no swoje žiwjenje hojesche. Njedźiwajcy teho, tak wón wjacy krócź prajesche, chze dale wojowacź (mjenujcy pschećiwo schkodnistwu ſe ſtron: industrije a bankow, po jeho ménjenju). — Krajny sudnik dr. Stark pschijźiwschesche swoprědka stronam prawizn, potom pschehlada ſ sozialdemokratam a teź w jich khorodźinach jako rěcźnik wustupowasche. Po tym won praji, so je jenoź po sdacźu ſ nim pschestoł. Dźensa pschisłuschaca ſ nazionalsozialistam. To je partaja, ńiž hišćeze bóle na prawizny steji hacź deutschnazional. K tym pschiwinjuja dźensa mjenje abo bóle: Stahlhelm, Wehrwolf, Jungdeutscher Orden a kaž cźi pitani sudnich, co pewak rěkaja tejele babylonskeje mišchenzy.

S **Kamjenza.** Pschedźybdźiwo němskonarodnych zupkowa ſ Kamjenza, Halschtrowa, Kundracźa, Běleje, Njebjelcźa, Pěćka a dr. je wobsamkło hłowne pschedźybdźiwo namokwjecź, so by ſa to skutkowało, so by hratźa němskonarodnych w statnym sejmje Londonske wuczinjenja sacźišła. — Wschego dale tak. Kohoż chze Bóh tón Knjes sanicźicź, teho wón zlepi. S takimi resoluzijemi ani wo wóśt ſwětowu politiku je swojich kolijow njeznuja.

S **Ludiju.** Polizija je 2 rubaj zebrała. Komuž staj kradźenjaj, njech žo pola polizije wobhoni. Jedyn rub je tkany a běły, cźerwjeny a seleny, druhi je wósłowy ſwěcźaty, tak mjenowany „Wachsfeiewand“. — Tu sajachu njedocźinka. W februaru ł. l. pschepłmkowasche pola Habrachcźa tworu pisches mjeſu. Do zloniča, ńiž jeho sadźerka, ſtejši. Kulka wotlecźa wo łabatowy kneſl, kola ſarz žo ſtojnikej po ruki.

S **Neugersdorfa.** Na ſwobótnu myšlicźku staj bjesbakaj pschichłosi. Wonaj sastupischtaj, kóżdy nam za do wobydlenjow, w ruzy ſwěcźatej wěrowinarśi pjerschcźerjerjo. Wonaj wudawaschtaj, so staj psched khěžu pjerschcźeń nadeschłoj, nimataj pak khwile, so bake we namaku kanku staracź. Wonaj zadaschtaj a dostaschtaj jako mzdu po hrivnje. Jako namakanku na gmejnski hamt donjesechu, žo wupokasa, so je namakanka ſedma 10 pf. hódna. Pjerschcźeń bě jenoź ſwěcźaty mošas.

Se **Sohłanda.** W naschej nóży žu pschirodne dźiwadło pschiprawili. W Božej ſtworbje žo w lěcźnym cźasu dźiwadło hrajesche. Teź ſ Budyschkeje wokoliny jěchachu pschihladowacź. Na dnju 11. augusta, jako na dnju ſwjedźenja němskostatnje wustawy, tam bywschi kulturowy minister Fleißner psched pschedstajenjom rěcźiche, ſpominajo na wustawny dźeń (Verfassungstag). Lećomnjesć, na kotrymž žo pschirodne dźiwadło wotměwa, hłuschu knjezemu dworej, kotrehož wobsteješe z pola Nosźiz. Tón je ho, daž kelž je tam Fleißner rěcźał, tak rosnjemdrił, so je dźiwadło hnydom wotstronicź dał. — Hacź by hdy to psched 5 ſtwem mi teź ſwěrił? Sozialdemokratija w Sakſlej je bokſadnje wuhrała!

S **Wósworka.** Naſch hermank wotmeje žo njedźelu 24. a póndźelu 25. t. m. a konjaze nětki ſrjedu 27. t. m.

Cyrkwinske powjeśeźe.

S **Budyschina.** W Michałskej cyrkwi ſměše 10 njedź. po ſwj. Trojizy ſarar Tischer rano ½8 hodźin ſerbske Boże wotkasanje, ½9 hodźin ſerbsku Božu słužbu a we 10 hodź. rosrěcźowanje ſ młodźinu. — Semrěcźi: Pawoa, Manfred, Pawoka Oty Weinerta, maſchinſkeho ponagnarja na Zidowje, dwójnjeli ſynk, 2 dnjej. Friedrich Robert Wilhelm Lausch, hospodaŕ we wustawje za dźěćy na Zidowje, 61 l. Khorla Heinz Weinert, 5 dnjow. Amalija Gustla ſwud. Böhmerowa rodź. Würſelez, wikowaćka ſe Ssmilneje we wustawje na Zidowje 71 l.

Krajnoszurkowinske śiednoćerstwo w Budyschinje na rózowej je žo 31. Njedźelu dop. ½11 hodź. njedźelske ſchkuſ. Pow. w ½ hodź. wobhdźelenje na shromadźenſkej konferency we wostajnej ſaalt w Bukezach. Tez Mat. 22, 1—14. Wjeczor we 8 hodź. tam a teź w Budyschinje na rózowej hatźu shromadźizna. Butora je wjeczor we 8 hodź. ſwjatł młodźiny za rozbudź. Njedźel. ſa młodźiznu a ſrjedu za młode holcy. Schtwórk wjeczor we 8 hodź. biblišća hodźina. Ssobotu wjeczor we 8 hodź. hodźina za ſwjaſow. — Knjes Shromadźenſtwoom wothladaŕ Kimmermann ſ Budyschina ſměše wot 25. hacź do 30. augusta biblišće hodźiny wjeczor we 8 hodź. pónđelu w Kumwadźe ſrjedu w Dobrošći pola knjeſa Schleinitza a pjatk pola knjeſa Mážlinga w Hornjej Hórjy.

S **Hušk.** 10. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. němſka ſpowjedź, we 8 hodź. němſka Boża słužba. Sbórka. We 10 hodź. dop. ſemſchenje ſa dźěćy. — Wumrjeli: Hana ſwud. Kurkowa, rodź. Prohłeza w Nowej Wsy, 64 l. — Hana ſwud. Frenzlowa rodź. Bohlanez w Hušku, 65 l.

S **Wuſcy.** 10. njedź. po ſwj. Trojizy rano ½7 hodź. ſerbska ſpowjedź, we 8 hodź. ſerbska a dop. ½10 hodź. němſka Boża słužba. Sbórka za misijonſtwo mjes Zidami. — Wumrjeli: Jan Marcźin Běrka, bjełkaŕ we Wuſcach, 23 l. 2 m. 11 h. ſtarſy. — Khorla Hermann Kilian, pólſki ſastojnik w Bukezach, 89 l. 10 m. 16 dnjow ſtary.

S **Worſchki.** 10. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbske Boże wotkasanje, we 8 hodź. ſerbska a dop. ½10 hodź. němſka Boża słužba. Kraina kolketa za misijonſtwo mjes Zidami. — Pop. ½3 hodź. ſchekeŕ. towaršstwo młodźenzow.

S **Hrodźiſchcźa.** 10. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbska ſpowjedź, we 8 hodź. ſerbske a dop. ½10 hodź. němſke ſemſchenje. Sbórka za misijonſtwo mjes Zidami.

S **Małeſchez.** 10. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbska ſpowjedź, we 8 hodź. ſerbske a dop. ½10 hodź. němſke ſemſchenje. Kolketa za misijonſtwo mjes Zidami.

S **Sulowa.** 10. njedź. po ſwj. Trojizy ſimſe ſarat Boża rano w 7 hodź. němſka ſpowjedź, dop. we 8 hodź. němſke a ½10 hodź.

Leo Nikolaj Tolstoj.

Jeho ſiwjenje, dźeła, nahlady a wuczby.

5] (Pokračowanje.)

Kejſor a kralojo, ministrojo, wojazy a ſurnalistojo — njejsu to ſtworjenja ſ krótkim rozumkom, wschitkjo do njeskónczneho po cźasu a rumnosći ſwěta pódźanši ludźo, ſo buchu po wěstej liczbie lět ſ jeho wutrobły ſo sasho ſhubili, kotruž sajedosćeja město toho, ſo bychu ju w ſchesćanſkim duchu ſpokojili a ſ radoscu, ſwozom a nadźiju napjelnili?

Wjetschi dźeł cźłowjekow nima nabožnſtwa, tehodla ju tucźi ludźo wotrocźaju ſwojich zadosćow, „wotrocźaju najniježwdonitschich a najnjeznaschibieschiwischich wotrocźkow.“ Nabožnſtwo ſcźini cźłowjeka ſwobodneho. „Ludźo bjes nabožnſtwa abo tajzy, kotśiž nabožnſtwo prěja, abo teź tajzy, kotśiž nabožnſtwo we ſwonkownych formach pschipósnawaja a kotśiž ju potajkim wérne nabožnſtwo ſahnali, wostanu ſwěrzata a wotrocźzy!“

Cźłowjekoju zu wodźidło rozumu ſhubili, to'cha jich sdźelano'cź a próza měri žo na wunamakanja a wudopołnjenja na polu nałoženeje weby, a tak bohowaju woni njejměrnu mózź nad pschirodźiſimi mozami. Tuž je bjes dźiwa, ſo ſu k tomu doschli, w ſpotajenju najniježich ſwérinſkich pożadosćow ſwoje ſbożo pytacź a namakacź.

Hacź teź to žo khěžor a kralojo, prjedy hacź winowatosće ſtatneje wyschnosće na ſo bjeru, prajeja, ſu-li zebi ſwojeho wyſokeho powołanja wědomi, mjenujcy: ſo Bożej woli podwolicź, Bożu wolu dopjelnicź a luboſcź k bliżschemu hajicź? Khěžor a kral, kotraž ſo pschi knjeżenju po Khe'cźanſkej wucźbje njeſkoſnjetaj, ſtaj hódnaj, ſo jimaj wojazy pożſłuchnoscź wupowédźa, poddanojo dawki ſapowédźa, praji Tolſtoj.

„Wumożenje cźłowjekow je wschitkje jich nuły a je wschelaćereho hubjenſtwa je jenicźjy dopómnace wérneje a cźiſteje luboſcźe Jeſuſowneje, kotraž je ideal wſchě idealow.“ —

VII.

Hrabja Leo Nikolajevicź Tolſtoj je ſo jaſnje wuprajił, ſo je **nabožnſtwo nuznje trěbna** weź. „Cźehodla njemóże cźłowjek bjes wérneho nabožnſtwa žiwy bycź?“ Tolſtoj wotmołwja: Nabožnſtwo, to je ſłónczne ſwětło, a cźłowjek trjeba ſłónczne ſwětło. Swjatły wak, ńiž wujasuja ſwět i zyrkwju a domaju ſwěcźej ſamér a ſmyſł, ſo bohużeł pschezo bóle wobłakuja a roswijacźuja. Liczba atheiſtow (njewérbuzow) dźeń wote dnja pschibéra. Wustupujenje ze zyrkwje wjchak njewospnanjenja wérne žiwjenje, kotreż może hač'le potom pschińcź, hdyż budże zebi ſwět ſwojeje biespomožnoſcźe wědomy a ſacźuje žałoſcź ſa notwej zyrkwu. Tutón cźaſ je zyle wósće naſtanje. We europiſkim ſwěcźe ſapocźina ſo hižo pschewrót k tammenu nowemu wérnemu žiwjenju. „Cźłowjekojo europiſkeho ſwěta njemóża dłeje hižo žiwoje ſwonkownje tak fejbiewódnome, ſwałźiwe a roſtsudne ſadźerżenje pokaſowacź: to najſłubſchichi nutrinach roſpjeſćeni a ſatraſcheni, maja woni potrébnoſcź ſa nowprawdoſe nabožnym wobnowjenjonm.“ Ludźo dyrbja ſroſumiecź nawukowcy, ſo je ſo ſtare pschećiwiko a nowe wědomje ſo ſapocźina. Sdźełko, kotrež ſo nich potajene, łónczne ſhadźa, dyrnjeż też jenoź mało pomhako. Jako nabožnſtwo je Khryſtuſowa wucźba wujaſnjenje naſcheho ſiwjenja a wona runa ſo w mnohim — po Tolſtoju ſapſchiſcźu — tym wucźbam, ńiž ſu wopraſdołe wulzy, wot Leo Nikolajevicza p'chipóſnaceji mudri mużojo, wot Platona ſapocźejo piches Spinoſa hacź do Kanta a kommunistow Thomaja Morusa, ſwój. Simona a druhich ſobuwopſchiſatych, wucźili.

Khryſtuſ ſada zebi, to bychu cźłowjekojo do teho ſwěrtka wěrili a ſo bychu ſwětko ro'uma wyſche ſtajili hacź wſchitko druhe. Sbóżnoſcź cźłowjeſtwa ſoleźi jenicźky w bójſtwi, cźiſtej, dopołnje wérnej wucźbje Khryſtuſowej. Schtóž chze nabožnſtwo měcź, tón njech ſo tutej wucźbje zyle poda.

K mnohim pschedchłodnjam Leo Nikolajevicza na powschitkownopoliti'kim a nabožnſtkim polu ſłuſche drje — a to njeſmě ſo wołchej kedźbnoſcźi pominyć — jako pręni Franzyſkus ſ Aſſiſi, „pater ſeraphicus“.

Tutón ſyrjatý, we wutrobje ſahorjeny predowaſche ludźom to ſrjedźnym wěku ſ plomjenitej pobożnoſcźu, ſo bychu ſo do'pónje ſwěta wotrjekli, bedźejo prewali a po Khe'cźanſkim cźłowjekowem lubowali. Teź Tolſtoj, Franzyſkej runja, pokaſuje jako proſtek w narańſchim kraju ſ bójſtej jednorokeju w duſchi a ſ pobożnej myſlu pyches ſdźerżliwoſcź, cźiſtoſcź, wérnoſcź a ſprawnoſcź pucź k Bohu. Wobémaj tuttymaj mużomaj bésche ſhromadne, ſo pokhadźeſchtaj ſo bohateju ſwójbow a béschtaj wo'ſchércźa polne žiwjenje we mlodoſcźi wuzywałoj. Wobémaj hromadne bésche to, ſo bésch-taj na wójnach dźelbrałoj a pyches to ko pohnuſkoj, kaž ſo wola rosmyſłołowazych, daloko widźazych a hłuboko ſocźuwoczych ludźi ſo ſtawa, k Bohu ſo narowócźej, kotrehoż cźłowjekoju pschezo hižo wědomnje ako njewědomnje njeſu prawje ro'ymili. Wobaj ſo potajkim wotwobrocźiſchtaj wot ſwětneho žiwjenja a pobrjeſcźiſchtaj ſwoju wutrobu w prěmje rjedźe potłocźowanym, ſhorym a ſhudnym, kaj też tym, kotśiž ſo ſa ſprawnoſcźu a wérnoſcźu prózuja.

Knjeſa Jeſuſowe predowanje na horje bésche na Tolſteho mózny, pohnuwacy ſacźišćeź cźinjło; na Franzyſka bésche wołzebje predowanje w zyrkwiczku Portinnkula wo ſłowach Jeſuſowych ſkutkowało: „Dźiesze pak a predujcze prajiſy: njebjelke kraleſtwo je ſo pschibliżiło.“ — Khorzy wuſtrotwjecze, martwych ſhudźcze, wuſzadnych wucźiſleſcźe, djabliſke wuhończe; darmo ſcze dóſtali, darmo dawajcze. — „Njemjeze ſkoto abo ſłébro, ani pjenjezy w ſwojich pazach“ (Mark. 6, 8; Lukaſch 9, 3). — „Ani wacźok na pucź, ani dwě ſuzkni, ani cźrije, ani ſtij; pschetož dźełacźer je ſwoje jědze hódny.“ (Matth. 10, 7—10.)

Franzyſkus wołzeze ſo brunu muniſchku kapu a wopaſa ſo ſe ſukatym powjaſom, roſpſcheda zyle ſwoje ſamóſcźenje a cźahacźe po'utu predujo po kraju. Tolſtoj wołzeze ſo burſku draſtu, hodźeſche ſa pluhom a predowacźe je ſ lowom a pźikmom bohabojoſcź, wérnoſcź a luboſcź k bliżschemu.

Franzyſkus, Khe'cźanſki komunista, bu wot Goethe w druhim dźełu Fauſta ſwěcźenjeny a wot bapnika w Nahnej Poſjanje cźeſcźeny, tutón ſwojimi je ſrofwmjenje a podwjerjenja namakał pola bamžow Inozenza III. a Honorija III. Tolſtoj pak bu wot powołanych a njepowołanych ſapſchewany, na cźeſcźi ranjeny a ſcźěhowany.

Wjeſ'ch tutych p'heſcźěhowanjow bé twikas, njejměrny wot krótkowidźazych muži najwyſcźicźſchoho ſynoda (zyrkwinſkeje rady) njepotrébnje pſchecźivo Leonje Nikolajevicźej, ju, ſrédnje pak pſchecźivo jeho pſchehlądnikam a mjes nimi też najbóle pſchecźiwo ſwjatemu Franzyſkej ſ Aſſiſi, kotrez muſ bésche romſeſt ſynod ſwoju pomoc a podźeru poſcźiſcź. W tutym „twikasu“ réka mjes druhimi:

„Njeſwjecźeſchi ſynod je we ſwojej ſtarocźi we ſhodnej pravowſławnoſcźe zyrkwje a tehodla, ſo by tu pſched ſahubnym hludnoſtwom ſawobarał a ſahludźenych wumożił, bóſtanoſcź powołeź wo hrodźu Leo Tolſtoja a wo jeho pſchecźiwoſcźach Khe'cźanſki wucźbje, a zyrkwinu pſcheſ cźiwnej hłuboko wéry, wobſamknuł.

(Pokračowanje.)

Seroine prepowanie. Wpawo sprtionnnamt dirrfemt fo kolletta fa evangelifiaflu fwojaeko kraja fbera. — Pop. w 2 hodj. fmeje f. farar Boja dźećzaju Bożu fłużbu. Pop. w 4 hodj. fkromadźifna tichoffanfkeho towarfkwa mufkefe mlodźiny.

S Komećka. 10. niedź. po fwf. Troifzy kano w 7 hodj. herbfka fpowiedź, we 8 hodj. herbfke a pop. ½10 hodj. nemfke kemfchenje. Kolletta fa mifjionfkwo mjes Kibami. — Popołdnju ½5 hodj. nemfka fpowiedź, knjes farar Schkora-Minakafki.

S Minakafa. 10. niedź. po fwf. Troifzu kano w 7 hodj. herbfka fpowiedź, we 8 hodj. herbfke a pop. ½10 hodj. nemfke kemfchenje. Pop. w 2 hodj. wofrjekowanje f mlodźinu. Kolletta fa bom fwrotow w Jerufalemje. — Putorw pop. w 4 hodj. w Lubiu fa herbfka nutrnoft a fpowiedź.

S Bjelkinka. 10. niedź. po fwf. Troifzy kano w 7 hodj. herbfka fpowiedź, we 8 hodj. herbfke a pop. ½10 hodj. nemfke kemfchenje. Kolletta. W 11 hodj. kemfchenje fa dźećzi.

S Kulaa. 10. niedź. po fwf. Troifzy kano w 7 hodj. herbfka fpowiedź, dop. we 8 hodj. herbfka a ½10 hodj. nemfka Boża fłużba. Sbjerka fa mifjionfkwo mjes Kibami. — Wamrfef Ehrzard Mar Frenzel, mandź. fynt Mara Frenzla, fobr bfiaćerja we Brekinej, 7 m. 4 d.

S Rojaczka. 10. niedź. po fwf. Troifzy kano we 8 hodj. herbfka a pop. ½10 hodj. nemfka Boża fłużba. Kolletta fa fmifjonfkwo we fłubjenym kraju. — Semiefka Gufka Ernestina fwnd. Kubekanowa we Schkilanach, 62 l. ftarej

S Hornjeho Bujefca. 10. niedź. po fwf. Troifzy kano we 8 h. herbfka a pop. ½10 hodj. nemfka Boża fłużba. Sbjerka fa mifjonfkwo mjes Kibami.

S Nefwacźidła. 10. niedź. po fwf. Troifzy kano w 7 hodj. herbfka a pop. ½10 hodj. nemfka Boża fłużba. Kolletta fa evangelifiaflu fwojaeko kraja. 93

Njedźelu 24. auguſta do Njeßwaczidła!

Kurjo, nimaſch ſtłak, Kſchidka,
Auto, wołyćk, koſeßo?
Niedźelu do Njeßwaczidła
Bźi, też twoje ſchcerceſtwo!
Wſmi wſchćich ſuſiadow też ſobu,
Kony, bźećzi njech du ſ tobu!

Jadyn njebudźe ſo hudwać
Też niż daſtchoły ynyta dła.
Tam bźe rjenje ſerbſzy ſpéwać
Budźa ſerbſke towarſtwa.
Ja też njewoſtanu ſpała
Hdyż tam do wſih ſud ſo wała.

Sſerbſki ludo, jara rédko
Sſerbſzy ſo konzertuje,
Tehodła ſchcze junkrócź nétko
Na njon ſubje proſchu cje,
Wjaz jich ſmy, cźim rjenſzo budźe,
Proſchu njeźdź mi nihdźe druhdźe.

Wjeſecźanſtk.

S Barta. 10. niedź. po fwf. Troifzy kano w 7 hodj. herbfka fpowiedź, we 8 hodj. herbfke a pop. ½10 hodj. nemfke kemfchenje. Sbjerka fa evangelifiaflu fwojaeko kraja. — Pop. we 2 hodj. kemfchenje fa dźećzi. — Semrjeła Hana Hönigowa, nebo hrodowefkeho ſtrażnika fawoſtałena wudowa, 76 l. 8 m.

S Hodźija. 10. njedźelu po fwf. Troifzy kano w 7 hodj. ma farar Meſaf herbſzu fpowiedź, we 8 hodj. je herbſka, ½10 hodj. nemſka Boża fłużba.

S Budyſchinka. 10. niedź. po fwj. Troifzy kano we 7 hodj. herbſka fpowiedź, we 8 hodj. herbſke a pop. ½10 hodj. nemſke kemfchenje. Sbjerka fa mifjonſkwo mjes Kibami. — Popołdnju ½5 hodj. nemſka fpowiedź, knjes farar Schkora-Minakafki.

S Minakała. 10. niedź. po fwf. Troifzu kano w 7 hodj. herbſka fpowiedź, we 8 hodj. herbſke a pop. ½10 hodj. nemſke kemfchenje. Pop. w 2 hodj. wofrjekowanje f mlodźinu. Kolletta fa bom fwrotow w Jerufalemje. — Putorw pop. w 4 hodj. w Lubiu fa herbſka nutrnoſt a fpowiedź.

S Bjelkinka. 10. niedź. po fwf. Troifzy kano w 7 hodj. herbſka fpowiedź, we 8 hodj. herbſke a pop. ½10 hodj. nemſke kemfchenje. Kolletta. W 11 hodj. kemſkenje fa dźećzi.

S Kulaa. 10. niedź. po fwf. Troifzy kano w 7 hodj. herbſka fpowiedź, dop. we 8 hodj. herbſka a ½10 hodj. nemſka Boża fłużba. Sbjerka fa mifjonſkwo mjes Kibami. — Wamrfef Ehrzard Mar Frenzel, mandź. fynt Mara Frenzla, fobr bfiaćerja we Brekinej, 7 m. 4 d.

S Rojaczka. 10. niedź. po fwf. Troifzy kano we 8 hodj. herbſka a pop. ½10 hodj. nemſka Boża fłużba. Kolletta fa mifjonſkwo we fłubjenym kraju. — Semiefka Gufka Ernestina fwnd. Kubekanowa we Schkilanach, 62 l. ſtarej

S Hornjeho Bujefca. 10. niedź. po fwf. Troifzy kano we 8 h. herbſke a pop. ½10 hodj. nemſka Boża fłużba. Sbjerka fa mifjonſkwo mjes Kibami.

S Nefwacźidła. 10. niedź. po fwf. Troifzy kano w 7 hodj. herbſka a pop. ½10 hodj. nemſka Boża fłużba. Kolletta fa evangelifiaflu fwojaeko kraja. 93

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 22. auguſta 1924.

Kurſy wexera w Berlinſe:
(Tute kurſy ſu w miljonach)

Dolar	4 190 000	franzowſki frank	22 590
jendźelſki punt	18 800 000	ćeſkoſł. króna	12 570
ſchwajcarſki frank	78 750	10 mil. vóll. mark.	77 000

Wjenjezy njebźechu żadne. Wſchédna daň $^{3}/_{8}$%, mjeſacna 1½%. Mjenſze wjenjezy na wukrajnych burſach ſwoju hódnotu ſatkowachu. Druhe dewiſy ſo dale ſeſtabichu.

Wutłady ſa nemſke pokazonku w Londonje njeſtu dobre. Bohate ſwójby ſu ſtoro fójda zynyło abo tola pſchimuſnych we wójnje ſłubili. Bombardement ſ zeppelinow a lećadłow na jendźelſke mjeſta je jendźelſti lud hluboko roshorił. Dale ſo induſtrielni ſeſnuſnjenja nemſkeje induſtrije boja a ſ tym wótrje konkurencu. Wſcho temu pſchinoſchuje, ſo ma Nemſka w Jendźelſkej malo lubjeze. Jeli bohaćkjoho w Ameriju derje njepodpinja, potom mohła zała pożeżonka wohrożena bycź.

Efektowe burſy bźichu wexera na Bartinſkej burſy ſeſta dźene. Wójnſka pożeżonka ſhodźeſche mjes 725—745%ą. Wona by weſeſe njke ſtała, ale wſchelake partaje bźichu nam jajpodale, ſo chjzże knjeżerſtwo hódnotu wójnſkeje pożeżonki hamtźaj na tu hódnotu powpiſchéć, kotruż wona na burſy ma. Na to je knjeżerſtwo ſnaſchcerkiwiło, ſo ſtatne finanzy ſu njedowolene. Wono by ſtatne finanzy wo 700 miljonow ſlotych hrivnow pożeżiło. (Njemohło ſo tehdy pſchi wudawkach ſa ſtatnu waborn wulutowacź?) Knjeżerſtwo pak njeje wotkhilene potrébnym reutnarjom, kotiż ſu wſche ſwoje pjenjezy ſa wójnſku pożeżonku podpiſowali, maku reutu na cźaſ źiwjenja wupłacźowacź.

Produktowe wiki bźichu wexera jara ſłabe. S wukraja pſchikładźachu pomałe ſeſładźenja płacźiwow. Pſchenjcu ſo bź w ſtarej dobrej wotrje żadna. Tehodła dwebjacu młynjy ſa nje żadne płacźiwy pſchiſłowolezi. Rożka njebź tak żadna a bź łóżo doſt.cź. W muzy wſchak wiki mérne woſtanu. Rjany jeczmjeń ſa piwarnje ſo pohrada. Schwat nuſchi njemjeſeſche kupzow. Wotrubne płacźiwy ſu mało pſchemėnichu, a-ku pak też jara njeſtabeſche. Wotrubu a wonjeſchki mėjachu kupzow ſa poddźiſche pſchemėnjacźe. Bérażaze krużki (Kartoffelflocken) ſo jara poſtitżowachu. Wożeza płacźeſche zeutnaŕ

w Kamjenzu

pſchenicy 9,50—9,75 rokli 7,20—7,40 jecź
mjenja naléćn. 9,50—10,— naſymneho 8,—
hacź 8,38 wowſa 7,75—8 —

Lubiju

pſchenicy 9,80—10,20 rożki 7 70—8,— jecźmjenja naléćn. 10,50—11.50 naſymneho 8,50
hacź 9,— wowſa 8—8,50

w Barlinje:

pſchenicy 10,20—10.50 rokli 7,40—7.75 jecźmjenja naléćn. 10,25—10,80 naſymneho 9,10
hacź 9,35 wowſa 8,05—8,50

Wiki wexera w Lubiju. Butra kuſk 1,05—1,20 jeja 13 a 14 pj., kórki punt 20 wulke kórki jena hacź bo 8 puntow 1 hr., hewak 10—20 pj., ke kładźenju kopa 1,50 2,50 a 3 hr., kurjatka 0,60—1,— prawcki 1.— cźerwjene kołaki 0,80 jabłuka 10—25, kruſchwy 10—25 ſłowki 35 ſmaczki 20—25 pruſznizy 50 kożmaczki 12—20 cźerwjene jahody 30—35 cźhate wiſchnje 20 pj., wſcho po puncze, holanſke jahodi litr 50 pj.

Wiſi wexera w Shorjelzu. Kórki 20 pj., buny 15—20 morchej walcźł 15 cźerwjeni kał 20—25 bźiy kał 10 pj., jeja 13 a 14 pj., cźernjonce jahodi 35 holanſke 35 pruſznizy bźechu ſ hromadami na wrikach, punt pak płacźeſche 80 pj., kurjatka 36 pj.

Wiſi wexera w Khorjelzu. Butra 2—2,10, jeja 14 a 15 pj., tworoh 20 horjoſe mjaſo 80—1,20 ſwinjaze 1,10 hacź 1.20 cźelaze 0,80—1,10 ſkopjaze 1.10—1,20 kruſchwy a jabłuka 10—20 ſłomki 50 vjerſchki 60—80 ſelene buny 10—25 morchej 10 ſpinat 20 kórki 12—15 tomaty 20-25 hriby 30—35 bérny 4 pj., radiſki 10 kutrabi 30 pj. po puncze, ſłotnej 10—12 pj.

Skóne wiki tam Konie 350—550 hr. (?). wołu do cźełaenja I. 400—550 wyſokoſoncźkene rjane kruwy 400 hacź 500, druhe 150—400 hr., próſtniki wokoło 150 hr. Pſchiſwaſi bźechu 245 koni, 3 ſrébzy, 2 bykow, 32 wołow, 11 kruwow, 45 próſtnikow, 8 cźelatow, bale 1380 proßatow a 100 béhakow Wone płacźachu

	małe	hrénje	wulke
Proßata	7—11	11—15	15—20
béhaki	25—50	50—75	75—100 hr

Na pſchedaż.

Krumu, wyſokoſoncźkena ſ druſkim cźelećzom a jałoja we Knkowje cźo. 16; podſpona we Worklezach cźo. 8.

Zyhele, tłećkene trjebanz, w Kamjenzu na horuczéjſej haſy cźo. 8.

Srébju, w Kumſchizach cźo. 6.

Kolo, mużaze, w Budyſchinie Arnoldſtr. 7 bella n. ljwo.

Kóń, brébzy, polnokreżny Stétmy, 5. baterija Re[illegible] kofarnen w Budyſchinje.

Eźo pytaja.

Elektromonter, Thiemann we Wuierju.

Holza, Zolétna, Reinhardt we Budyſchinje na kamiećnej haſy 31.

Wittaczja, Roſkowa w Wéſej Wodźe Hajnſtr. 94.

Néjnſki Ernſt Polter w Budyſchinje na ſchulerſkej haſy 1.

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wotjowe tłuſcze po tuni abo 1000 kg, ſewat 100 kg, płacźiny po ſłotej hriwnje.

	21. 8.	20. 8.		21. 8.	20. 8.
Pſchenica	205-210	204-210	rożk wobſich	19,60	12,60
rolle	148-155	148-155	proſ. melaſka	8,00	8,20
nakt. jeczmjen	205-216	206-216	ſerabella	8,00-10	8,00-10
nat. jeczmjen	—	—	hirnaze krużki	23-23,50	24-24,50
wowſ	161-170	161-170	buny	15-17,00	15-17,00
kukuriza(Maiſ)	—	—	wo'k	14-16,50	15-16,50
pſchenczn. mu'a	28-30,50	28-30,50	lana wobſich	21-22	21-22,00
r'ana muka	22-24,50	22-24,50	mórc lnowy	9,00-10	9,00-10
pſchenicz. wotr.	10,50	11,50	ſelte lupiny	16—18	17-18,00
r'ane wotruby	11,20	11,20	ſyny, 60 kg	0,—0,—	0,—
rożk	310-320	305-310	ſiema, ſiama	0,—0,—	0,55-0,65
lane ſymjo	400	390-400	„ pſchenicź.	0,—0,—	0,55-0,65
hróch	18-20	18-20	„ wowſowe	0,—0,—	0,50-0,55
pjelufzki	13—15,00	15,00	„ jeczne	0,—0,—	0,60-0,55

Wiczne płacźiny wożera

Wicho po ſłotej hriwnje	w Kamjenzu ſa 1 zentn.	w Lubiju ſa 1 zentn.
Pſchenica	9,50—9,75	9,80—10,20
Rożka	7,20—7,40	7,70—8,00
Jeczmjeń	9,50—10,00	8,50—9,00
Wowſ	7,75—8,00	8,00—8.50
Sſyno	2,50	1,80—2,50
Sſłoma, ſ maſch. mėcź.	0,75	0,60—1,20
Sſłoma, ſ ſaſlanie	0,00	
Sſłoma, ſ ruku młóczena	—	1,60—1,80
Hrjeno, pola ratarja	2,75—3,00	2,50—3,00
„ hacź na żelejniju		
Butra kg	4,30—4,60	4,20—4,80
Jeja	0,12—0,13	0,13—0,14
Pſchenicźne wotruby	—	5.50—5,80
Rżane wotruby	—	5,50—5,80
Pſchenicźna muka	—	15,00—15,50
Rżana muka	—	12,75—13,25
Proßata, wulke	—	—
„ hrénje	12—20	—
„ małe	—	—

Płacźiny réſneho ſkotu na Drjezdźanſkich ſkotnych wikach.

21. auguſta:

— wołow, — byki, 1 jałoja — kruwy, 583 cźelatow, 2 wowzow, 330 ſwinl.

Płacźiny ſa
byki, kruwy a jałoje: każ pónđźelu.
cźelata: 1. 68—72. 2. 60—64. 3. 50—56.
wowzy: 2. 50—53. 3. 28—35.
ſwinje: 1. 74—76. 2. 77—79. 3. 68—72. 4. 60—65. 5. 55—65.

7 hodj. herbſka ſpowiedź, we 8 hodj. herbſka, ½10 hodj. nemſka Boża fłużba.

Mars w blisłoſczi ſemje.

Bdyż żebi wjeczor hwézdne njebjo wobhladamy, nadpadnje nam ke krótkemu wanju wulka żołta hwézda, kotruż hewak w druhich létach tam njewidźimy. W nozy w dwanaceich ſtéji cźaſi potom potom runje ſ południu a w tak ſtich hodźinach ſo w krótkim wjeczoru ſaſo ſchowa. To je ſhodźija (planet) Mars. Khodźija ſo wot ſtejnizow (Fixſterne) roſeſnawaju ſ tym, ſo nimaju ſwoje wéſte, ſtajne méſtna na njebju, ale ſo po wéſtych cźarach, kotreż nimale tak du, każ méſaczkowa cźara hibaju. Tak mjenowane wulke ſhodźija ſu Merkur, Venus (jutrnicźka), naſcha ſemja, Mars (cźerwjena hwézda), Jupiter (kralowz), Saturn (podwobrucźka), Uranus a Neptun. Wone też w cźiſle wokoło ſłónza ſhodźa każ ſemja. Merkur ſa 88, Venus ſa 225, Mars ſa 686 dnjow, Jupiter ſa 12, Saturn ſa 29½, Uranus ſa 84 a Neptun ſa 165 lét wokoło njeho pſchinđźe. Cźim dale je ſhodźija wot ſłónza ſdalena, cźim dłéſi cźaſ trjeba ſ wokołobéhej.

Cźary ſhodźizow njeſtu pak, każ żebi ſnadź nékotry myſlił, doſtwotnje kuloſte abo wokrużne (kreiſoŕmig), ale wone ſu podobźizote (ellipſenſoŕmig). Tak też jich ſdalenoſcź wot ſłónza pſchezo jenaka njeje.

Semja je na pſchikład w ſymje wokoło 5 miljonow kilometrow bliże ſłónzu, hacź w léze. (So je njedźiwajcy teho w léze cźoplicho bacź w ſymje, ma druhe pſchicźiny, kotreż tu rozjaſnjacź nochzu.) Tak je wona na pſchikład runje nétka dalеko wot ſłónza ſdalena, mjes tym ſo jenu Mars bliſko ſteji. To ſamo na żebi nicźo wobzbite njeje, a tute ſtejiſchcźo Marſa a ſemje mamy łóżze kło. Tutón krócź pak najmjenſchcźa ſdalenoſcź ſemje wot ſłónza a najmjenſchcźa Marſa ſ opozicźiju Marſa hromadu trjechi, to réka Mars ſteji runje napſchećiwo pſchezu ſłónzu. Stónzo, ſemja a Mars ſu w jenej cźarje. Mars nétko w nozy w dwanaceich runje ſ południu ſteji każ ſłónzo pſchipołdnju, wéſo wjele nje dyźi tuto, a to trochu tak nikto, każ ſłónzo poł léta pryedy aba poſdźicźo. Pſchetoż ſłónzo, méſaz a wſchitke ſhodźija maju na njebju nimale jenaſtu cźaru, tak mjenowanu (ſłónzowu nizu (Ekliptik), kotraż wopſchija 12 hwéźdnow (Sternbilder). Stónzo je nétko w lawje a Mars ſtéji ſchćeż hwéźdnow dale, potajtim we wódnym muzu.

Wot ſemje je wón tón cźaſ jenoż 55,7 miljonow kilometrow ſdalenу (hacź ſ ſłónzu je wot naß trochu 150 miljonow a ſ méſaczkej 385 tyſaz kilometrow). Dyżej je wobnyſchimy, to może jeho najwjeſchcźa ſdalenoſcź wot naß trochu 375 miljonow kilometrow wunzinicź (wot Marſa na ſłónzo je wokoło 225 miljonow kilometrow), dha ſpóſnajemy, kak derje hodźi ſo nét'o wobkedźbowacź. Hišo ſ njewobroњenjym wokom (bjez dalokowida) tójdy widźi, ſo je wón wo wjele jaſniſchi hacź hewak. S mjeń'cźim dalokowidom je hižo jaſno make koleſko widźeć a ſe ſrédnim, kotryż 75 krócź powjeſchcźa, widźimy hwéźdu tak wulku każ polny méßaz. A hwé'darjam ſ jich pobrſtimi dalokowidami, kotreż hacź do 500 krócź powjeſchcźa, ſo Mars ſamo we wjele wob'cźernſchi jewi, hacź nam ſłónzo.

Naiche pokinóne ſtrony ſemje pak ſa wobkedźbowanja hwéźdarjow (Sternwarten) najpſchihodniſche njeſtu, dokelż pola naß planet jara nitko ſteji. A cźim nize hwéźda ſteji, cźim hubjeńſcźo ſo wobkedźuje, pſchetoż powétr zyle pſchi ſemi jenje tak cźiſty njeje, każ we wyſchcźich ſtronach. A hdyż hwéźda nic'o ſteji, dyrbi ſo jeje ſwétło pſchez wjele ſchérſchu żnuthu njecziſtcźo a tehodła njejaßneho powétra p'chedobyć, hacź hdyż je wyſoko na njebju. Tehodła mója hwéźdarjo na južnej pokoju ſemje, potajtim w Afriju, południſchej Ameriju a w Auſtraliju, hdżeż Mars wyſoko ſteji, wjele lepje wobſkedźe ſamowonoſeze na nim ſpóſnacź, dyż-li pola naß. — Tuż je ſo jich też wjele je wſchéch wjeſtſchich krajow Europy a ſe ſewjerneje Ameriki do mjenowanych južnych krajow podało, ſo bychu ſwoje ſtudije cźinili. Tak dobro ſ'adowicź każ létża, ko jim mjenujezy ſemje wjazy njepoſtiſći, p'chetoż w léze 2003, hdyż budże Mars hafle żaſo tak bliſko każ nétko je, najſterje żadyn ſ nich tutón ſwét wjazy teptacź njebudże, tunje każ wéſce żadyn pſched 79 létami, potajtim 1845, hdyż je też ſnadź hižo żiwy był, dha pak tola tehdomniſchu bliſkoſcź hwéźdy wobkedźowacź njeje.

(Pokraczowanje.)

Pſiłopk.

* **Żónſki mėſchczanoſta.** Żony maja nétko ſtoro wſchéch prawa na politiſkim a ſtatnym polu. A tak ſu ſaſtupjerjo rjaneho ſpłaha tež ſ hamtam a cźeſcźom dóſchłe. Sdźiwo wo „hwobodnym puczu“ ſa hmanych je ſej gmejna Hinſe (w Emdenſkim wokrjeżu) ſa hežka ſtajiła, hdyż pſched nadawkom ſtejeſche, newedyo mė'chczanoſtu żebi wolicź. Saſtupjerjo wuſiwoſlicźu jendźelſkeje knjeżnu Marju Wagnerez ſ pſchedźelſcźerja, dokelż bėſche wotpjet ſwoju mudroſcź a roſhladnoſcź w gmejſkich naležnoſcźach mopokałała a też jeje ſynowy ſpéchowała. Wona bże je préni żónſki pſchedſtejiſcźer zpłeje Némſkeje.

** **Mérna dróha.** „Ty hiſchcze pſchezo na tamnej mérnej dróży bydliſch?“ — „Nétko nij wjazy.“ — „Kak to, ſeże ſo Wy p'checźahowali?“ — „Nė, to runje nij, ale ſmy dwójnikaj doſtali.“

** **Derje ſkowane.** „Njejßy ty wiſchnjowe pócźſt na ſemju cźiſtnył, Jaŋko?“ „Nė, maminka!“ „Hdże dha pak ſu woſtałe, moje lube dźećzo?“ „Te ma cźeła wiſché we ſwojej toſchzy.“

** **Logika.** Wona: Żałoſtuje, kak khudulſchzy bydlimy żiwoj bycź. Wón: Na tym tola ja wina njejßym. Wona: Schtó dha hewak. Buożiſchcź-li tehdom jena bohatſchu hołzu bėli wſat, to bychmoj nétko njejneſtу mėloj!

** **Mudry poliaj.** Poliaj ma cźeſcźeho ſłóſtnika wotwjeſcź. Duży po puczu pſchindźeſtaj nimo pjekarja. Jaty-proßny, hacź ſmėł żebi po zaſku hicź. „Njewérno, wójkubu, ſo by mi potom cźeknył. Ś żeho nicźo njebudźe. Żałuj ja kupju.“ Zacźo woſtaja wonka ſjeſo a dże ſamy k pjekarjej.

Towařstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Wšitke naše sobustawy a hosćo so hišće junkrótce přeprošuja na wulki spěwanski zlět přich. njedźelu (24. 8.) do Njeswačidła. My wotjědźemy 9^{00}. Pop. 2^{30} je za tych, kiž hinak njemóža. W parku je wot 3—5 wulki koncert wot 200 spěwarjow a serb. lud. orchestra a po tym su w knježim hosćencu reje. Tehodla njeskomdźće to! Na dwórnišču žadajće sebi njedźelske khartki (Sonntagsfahrkarten), kiž też wróćo płaća. Předsydstwo.

Serb. lud. orchestr. Přichodnu njedźelu (24. 8.) je w Njeswačidle dop. z dypkom 11 hodź. w knježim hosćencu hišće jena pruha. Prošu wšěch dujerjow so su w tutym času tam. B. Krawc.

Wšitcy do Njeswačidła! Njedźelu, 24. augusta, je tam wulki zlět wšěch serbskich spěwanskich towařstwow. Pop. wot 3½—5½ hodź. budźa so w parku wulke zjednoćene khory spěwać a serbski ludowy orchestr budźe koncertować. Wšitcy lubi Serbjo z blizka a z daloka so k temu přeprošuja. Štóž chce wobjedować abo wječerjeć, móže to w knježim hosćencu dostać. Zarjadnistwo.

Dla Njeswačidła! Štóž wot soboty připołdnju hač do kónc njedźele (w nocy 12) ze železnicu tam a sem jěde, móže sej njedźelsku kartku skazać (Sonntagsrückfahrkarte). Tu je wjele tuńša hač wšědna. Ma srjedźa šěroku zelenu smuhu. Žadajće sej tajkele bilety, štóž wě, zo so do połnocy njedźelu wróći. Posledni čah z Njeswačidła do Budyšina wotjědže ½10 hodź. wječor.

Spěw. tow. „Radosć“ w Bukecach. Na koncert do Njeswačidła wotjědźemy njedźelu dop. ¾9 hodź. z Pomorc. Kóždy njech sebi žada njedźelski lisćik, najprjedy hač do Budyšina a wróćo, a wot tam do Njeswačidła a wróćo. Kołojězdni wotjědu dop. we 8 hodź. w farskim dworje. Njech so po móžnosći wšitcy wobdźěla a z dypkom přindu.

Předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Bukecach. Dźensa z dypkom ½9 hodź. je zwučowanje. Kóždy ma z wěstosću přińć. Dale je porjadnje kóždy pjatk, też hdyž w Nowinje njestoji, zwučowanje. Načolnik.

Jednota „Sokoł“ w Malešecach ma njedźelu, 24. 8. dop. ½10 hodź. po serbskich kemšach wažnu zhromadźiznu pola Sendźic. Kóždy dyrbi přińć.

Nazdaf. Načolnik.

Zjězd do Njeswačidła je na kóždy pad. Při deščojtym wjedrje wotměje so koncert w hrodowej oranžeriji.

Bj. Krawc.

Jednota „Sokoł“ w Pančicach ma pjatk wječor we 8 hodź. zwučowanje, po zwučowanju zhromadźiznu.

Starosta.

Serbski Sokolski Zwjazk. Sobotu, 23. t. m., wječor ½7 hodź. nuzne posedźenje zlětoweho wubjerka a zwjazkoweho předsydstwa w Kukowje pola Pančic w Natušec hosćencu. Nastupacy bratřa njech z wěstosću a z dypkom přindu, też druzy bratřa su wězo witani. Dnjowy porjad: Naš sokolski zlět.

Předs. zlět. wubj.

Khwaćanske serbske towařstwo ma sobotu, 23. t. m. wječor we 8 hodź. pola k. Šołty swoju měsačnu zhromadźiznu. Dokelž chcemy wo ważnym dypku wšěch wobzamknyć, prosymy wšě sobustawy, zo bychu z wěstosću přišle. Přednošk k. Barta wo hospodarskim wubjerku budźe wšěch w septembru. Štóž sobu do Njeswačidła pojěde, njech so sobotu zamolwi, zo bychmy tam hromadźe dojěli. Zdźělimy dale, zo k. wučeř Nawka zaso spěwne hodźiny wotměwa; přenja budźe štwórtk, 28. t. m. Młodych spěwarjow prosymy, zo bychu so bohaće wobdźělili.

Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerˇ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžkach, — za nawołtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Wulke wosebite wupředawanje serbskich drastowych wěcow.

Žiłčane šórcuchi we wšelakich mustrach. Tuta hódnosć je wo wuwjedźenju a přez wosebite barbjeńske wašnje kaž też přez krasne skutkowanje barbow bjeze wšeje konkurrency. **(Samsne předawanje za cyłu Němsku.)**

Muslinowe rubliša w 15 wšelak. mustrach, wolmjane rublíća z krasnymi wušiwanjemi, wolmjane sukajowe tkaniny w njedosćehnjenych rjanych hódnosćach.

Moje nizke płaćizny a dobre hódnosće su puć rubace.

Dla mojeho wulkeho wobkhodneho powjetšeńskeho twara přinjesu wulke zbytkne dźěłby (z dźěła naprózdne) po směšnje tunich płaćiznach na předań.

Kupcy, kiž maja ke mni wjacy hač 6 km puća, dostanu dar. Kruće, sprawne posłuženje, žane nuzowanje ke kupjenju.

Założeny 1868. **Welsec kupny dom w Kulowje** Telefon čo. 12.

Najwjetši specialny dom za Serbow.

Přeprošenje

k darmotnemu předwjedźenju

spěšnje konserwowanskeho aparata „Saxonia“

Najlěpši nakładźeński aparat cyłeho swěta.

Chcoće sad, zeleninu, mjaso atd. spěšnje, přiručnje, tunjo a wěsće w šklenčach

trajnje khować, dha prošu přindźće 21., 22. a 23. augusta 1924

štwórtk, pjatk a sobotu

do Radneje pincy. Nutřkhód na kotołskej hasy (Kesselstrasse).

Wozwjenje.

Uniformowany korps tšělcow dowola sebi, česćanych wobydlerjow Budyšina a wokoliny na to pokazać, zo so

zwjazkowy swjedźeń hač do njedźele, 24. aug.

podleši.

Dźensa wječor

wulki brylantny wóhnjostrój.

Sobotu wječor je staroznaty tobakowy kolegium w tšělniskim stanje. Njedźelu pop. ½2 hodź. zhromadźenje k paradnemu wućahej pola towařša Heinki w hosćencu „Brauhausgarten“.

Njedźelu pozběhnjenje ballona do powětra.

Swjedźeński wubjerk.

Hosćenc w Minakale.

Jutře sobotu

so swinjo rěza

Wot 3 hodź. **połčik, kajdušna, jatrowa a druha domjaca kołbasa.**

Wo dobroćiwu podpjeru prosytaj

Šełta a mandźelska.

Poručamoj kaž hač dotal naju

čiste zamórske tobaki

po bjezkonkurrenčnych płaćiznach.

Richter & Hultsch

předawarnja w Budyšinje na šulefskej hasy 6

Zo bychmoj swojim wjesnym wotběrarjam kupowanje naju rad kurjenych a tunich tobakow połćiłoj, chcemoj na wšěch městnoscach pola přihódnych wobkhodnikow **kommisijski skład připrawić.** Wobkhodny kapital njeje trěbny.

Interesentojo chcyli swoje naprašanja na tobakowu fabriku firmy Richter & Hultsch w Měrkowje pola Budyšina zapósłać.

Paleny kofej syry kofej

we wubranych najlěpšich hódnosćach a wšelakich měšenjach poruča jako wosebitosć

Karl Nowak nasl.

Alfred Hemmann

na šitnej hasy 10. Telefon 744.

Zadźěny tydźeń jenu nóc je mój wulki

wowčerski pos čeknył.

Temu, kiž mi jeho wróći, płaću dobre myto.

Jan Bertko w Brěžcowcy pola Slepeho.

Wobućowy dom A. Pech

na bohatej hasy 10

poskića Wam při kupowanju wobuća **najwjetše łěpšiny**

Najlěpše hódnosće najtuńše :- Wuporjedźenja wobuća

Žony

Porucam swój wulki skład pjchepojšow, měšacjanych a pjchedpadowych powjazow, podpołšow.

Steju zah ! radje.

Wagnerowa w Budyšinje pjeh schulerskimi wrotami čo. 9.

Gardiny wšeje druhiny **woknaty katun** tunjo w Budyšinje na zwonkownej šawske hasy.

MERSIOVSKI

Zastawanske časniki

30 now. ženj. kołow

20 mužacych kołow

najlěpšeje znamki „Viktoria“ ma na předań

Ruppert w Budyšinje

před šulefskimi wrotami 1a.

Nowe

žonjace a mužace kolo

je na předań **na połnócnej dróży 7.**

Młoda, sylna, sućelna

kruwa

je na předań w Dubom čo. 39.

Sylna, wysokosućelna

ćehniwa kruwa

je na předań w Pěskecach čo. 14.

Rjane, strowe

prosata

su na předań w Pěskowskim hosćencu.

Por rjanych

ćehniwych wołow

abo też jedyn sam, je na předań w Delnim Wujezdźe čo. 12.

Młody wowčerski pos

je tunjo na předań na Lotzeskej dróży čo. 1.

Zadanjamy pjenjezy w tukhwilu wot

15—20 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Zawarjeńske šklenčy

z Marijneje šklenčy	½	¾	1	1½ litrske
z gumijom a wobruču	55	57	60	67 pj.

poruča

Jan Teutscher w Budyšinje

wikowarnja šklenčanych, porcelanowych a tónowych tworow

na kamjeńtnej hasy

Měsće My też?

zo nětko zaso **meble**, kaž też mužace a žonjace **drasty** atd., kiž móžeše bydom po napłaćenju wotewzać, pola firmy

Carl Horn nasl.

w Budyšinje na hłownym torhošću, nutřkhód na ferjowej hasy 2, dostanjeće?

Rjane serbske

hrónčka na sćěnu

rjenje do drjewa palene

poruča

Serbska knihařnja w Budyšinje

Symjeńtne žito a symjeńtne běrny

chcyli sebi naše sobustawy hnydom pola nas skazać

Malešanska nalutowarnja.

mrózšch dwě drošej maschinje měrj. Na hamburgšej wustajenju němšeho ratarskeho družstwa firma nowu konstrukziju jeneje maschiny, kotraž rubanje a rězanje sjednoči a kotraž so ſ ruku cžert, wustajenu. Konstrukzija je, kaj wobras pokaže, jara jednora a runa so tež zkomplikowjeſe.

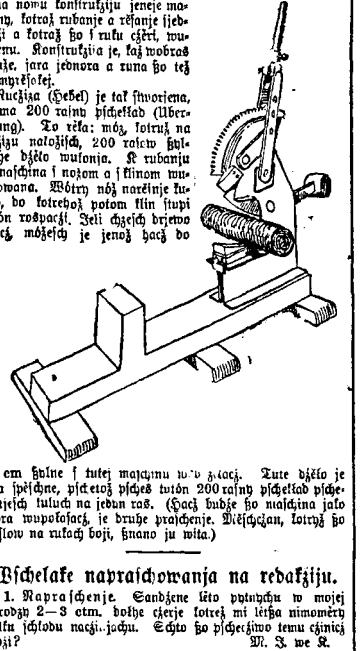

Ruczija (Hebel) je tak stworiena, so ma 200 rasny pschekład (Uebersetzung). To rěka: móz, kotruž na ruczizu nakožišch, 200 raſcew žylnische dźěło wukonja. K rubanju je maschina ſ nožom a ſ klinom wuhotowana. Wótry nóž narěsuje kuluch, bo kotrehož potom klin stupi a jón rospacži. Jeli chcejsch drjewo rězacz, możesch je jenož hacz do 15 cm žylne ſ tutej maschinu wot zhacz. Tute dźěło je jara spěchne, pschetož psches tuzin 200 rasny pschekład pschesrěsnjeſch kuluch na jedun raz. (Hacz budże so maschina jako dobra wupokasacz, je druhe praſchenje. Mějschcjan, kotryž so moſtow na rukach boji, znano je wita.)

Wschelake napraschowanja na redakziju.

1. Napraschenje. Sandźene léto pytnychu w mojej fahrodźy 2—3 ctm. dołhe cžerje, kotrež mi lérša nimomérny wulku schkodu naczinjachu. Schto so pschećiwo temu cžinicz hodźi? M. Ž. we K.

Wotmołwa. Nam pschipósłane cžerje su tak mjenowane grocžane wocžki (Drahtwürmer). Saniczenje tutych je jara cžežke. Pschedewšém dyrbjcže wšitke nazrane rostlinki ſ korjenjami wurwcz a wschě wocžki jeſterecz. Spěchnischo dże pschischcže, gdyž kury abo kocžki k temu do fahrody puschczicže. Jich so hodźi. Wam radźu, wschudże, gdźež je kult próhdneho bleczka, žołotej nałapdżecz. Sžołotej je so tute wocžki pike komorja (Drahtwurzel) łaj zolor sa mrowje. Woni ſ zyłeho bitšleho mokrješa k žołotowym korjenjam lečeja. Tutu žołotej dyrbicže wotkom, gdyž pytnjecže, so je wot tutych cžerwikow nadpadnył a, prawje hłubołu wurtcz. Tak zgołu kopizu wocžkow žobu namjecže. Schtož scže nurdli, cžišcže kurom na dwór, so wocžki jeſeru. — Wokledźkowacz ma so tež žnojenje. Hrôbany hnój na žobym pod njefarbwjecže, pschetož tam so tuta njerrdźi lehnje. Jeli chcerce hnojicz, potom cžińcže to jenož ſ pschikuſnymi hnojidłami. Wocžki pike k worja lubuja wobeje mokru jem u. Tobołu dyrbi so tež na to kedźbowacz, jeli je žohroda pschemokra, dyrbicže ju ſ nopnom wobdźěłacz. Nałéto a nejsmu ½—1 punt žucko mlěkeho wapna (kalk) na □meter semje prawje semělcheſ. Wjimicže želi k tutemu dźěłu kury žobu do fahrody. Dole wam radźu, špitschczeicže nałéto prjedy hacz scže něschto wuhłi, wschě kury a kocžki do fahrody, so tu prawje pschehrjebaju. Woni su tak rjez polizja pschećiwo tutym nimomérny wulkimi schkodnikomi.

Napraschowanje. Mam tři kěhak, tři mężazy stare. Dwě su wulkej a ſirowej, tsecze pak wostanje kudubschte. Přicht pizowanju žreba jenož mało a kaschluje potom. Też běža jemu běle zlěny ſ tlamy. Kajka może to žhorosczj łyczj? Schto pomha pschećiwo wscham? W. Ž. we H.

Wotmołwa. J. Wasche ſ je najlepsze žabrote (Bräune oder Ho ntzündung). hi tom ma žlinicžka (Schleimhaut) tlar. móbrocžerw barbu. Jara dobry žrědk pschećiwo ton u je: Boże nóž elo (Weiße Nießwurz), Strabikowa winina (Brechweinstein). Wot kóždeho wſmi 1 gr do kžiżu wody a doj to žwinjeczu pózniecz. Jeli ſa ½ hodź hischcze njewrócża, wospjetuj žrědk. Schiju a nad-ſkł masaj ſe styri-lekarſkej puchertjowej žalbu (Vier-Spanischfliegensalbe), Terpentinowym wolijom, wot kóždeho 25 gr. K nutsdawanju: ſa dżeń trójzh jéżnu kžiżu połnu a to: ſtalnu ſół (Salpeter) 5 gr, Solicžity Sdrucžnatan (Glaubersalz) 50 gr. Njepołépschi žo po tutym lekarſtwje, potom dyrbi žo lekar ſawołacz.

II. Swinjoge wſchi so ſuicża, hdyž so žwinjo ſ tobakowej juchu myje. 100 gr wſchědneho tobaka žo w 1 literu wody wuwarja. Też 3—4 rasne mycže ſ czopłym kißakom pomho, tola dyrbi žo po kóždym mycżu 4 abo 5 dny czakacz. Wobeje ważne je cžiſczenje khlewa a kortow, cžiſte ſaſczélcznje. Dr. Cž.

Napraschowanje. Sandźene léto namalach w mojim kurjeżu wſchi. Kury a kurjata cžerpachu wjele. Ssym drjewjany kurjeż, kóžde ſchtyri njedźele bělił, ale podarmo. Wš ſomje niczo njepytnych. Nětk pak tu wſchi ſaży žu. Je radikalne ſmiczenje możno? P. N. w Br.

Wotmołwa. Radźimy wam, so bschcże dale we waſchim kurjeżu najwjetſchu cžiſtoſcz wobkedźbowali a jón hnjezdżicho bělili. Wapnej ma žo wjele lyſola pschidacz. Wobeje wschě kwěkanju w drjewje dyrbja žo ſe žerſchczowzom pschemalacz. Hnězda cžiſczicz a ſtomu wobnowicz. Wapnowy proch ſ nětſ to juckſinom ſmědchany žo ſ łopaczu k wjetſchemu kurjeżu cžińcže, so prawje cžeſko rosléta. Žerdli a wſchu druhu drjewjanu nadobu ſ 3% roſpuſchczenej žobu mycz. Kury ſ juckſinu poškypacz. Tohorunja měſino k pepjelenju pschiprawicz. M.

Napraschowanje. Naſche proſzata běchu pschi porodże wſchě ſirowe. Sa dwoj dny jedźakalachu wſchě. Njerjad dě cžorny, lépjaty, twjerdy, kulkaty a módry. Ranza je derje kormjena. Schto je na tej thorosczi ſ winu? M. Ž. w Žoh.

Wotmołwa. Po waſchim wopiſanju mějachu proſzata wěſcze žwinjogy mór (Schweineſeuche), kotruž žo też ſahorjenje płuzow (Lungenentzündung) mjenuje. Wona je jeno notkaza, wobeje ſa proſzata. Nojkmoniſche je, žwinjogy khlew ſ zyła wurcžiſcžicz, t. r. wſchě ſ njerjadom ſamejone leženy, dna a nadobu ſe kelikowopnowym mlokom (Chlorkalkmilch) 1 : 3 wody, wumyczj a pomalacz. Hnój ma we ſtworje wyſoko leżecz. Dr. Cž.

Napraschowanje. Moje pſched 6 tydźenjemi kupjene žwinjo žylnje kaschluje. S wocžow lězi jemu bruna jucžala. Też wjele njeżere. Je te žwinjo thore na płuzu (Lunge)? Pomha ſchto pschećiwo temu? Hodźi žo wone hacz k rěsu kormicz? P. N. w H.

Wotmołwa. Po waſchim wopiſanju je žwinjo pes dwěla na ſwinjogu mójsan (Schweineſeuche) ſſhorjło. Tu cžeja je tuta thorotcz jara natuknjwoza, dyrbicže ju kndom lékarja wopſewicz. Klěw a wſcha nadobu ma žo žylnje wocžiſczicz (desinfizieren). Hocz k rěsu žwinjo wěſcze njewotraje. Hojenje a podawanje lékarſtwow tu niczo njepomha. Jenož pola pſched krótkim cžaſom natuknjenych žwinl pschinjeſe ſchczekżenje ſe ſerumom hischcze pomoz. Henak pak wocžiſczenje je Sčelilo-wapnowym mlokom (Chlorkalkmilch) 1 : 30 a wodu. Dr. Cž.

Napraschowanje. Naſcha krowa ma něschto wumjom. Pschi dejenju krowoſeji w ſchtrichach, jako by so něschto hromadże ſchwarowało. Ma też bolosczj pschi tym. Mloko naſe wrzedy njepſchindże, potom pſchindże rezkoſe. Krowa pſchindże w lěse huſto ſ puchrkemi, kužołomi abo ranami na ſchtrichach i pośiwy domoj. Schto je tu cžinicz? G. M. w R.

Wotmołwa. Najruczišcho budże pomhacz, hdyž so wumjo po kedźbliwym dejenju ſ kamforowej (Kampfer) žalbu namaſa. Potom něschto mjenichinow ſchcemacz (massieren) a to ſ tłoczenjom wot delela horje. Trjeba ma to 4 njedźele dołha pschewjesez. Dr. Cž.

Přiloha k Serbskim Nowinam.

Cisło 24. Budyšin. 22. žnjenca 1924. Lětnik 31.

Skotarſtwo.

Něchto wo „Shorthornisim" howjadłu (Shorthorn-kužerohi).

Jendźelczan mjenuje tutu druzinu howjadłow luschorohatu (Short — w němišim: kurz). Tute hon jadła žu wotnadnje miałne a kormja ſo jara lohzu a derje. Shorthornſke howjadła pschodźeja ſ plahowańſich połpotow jendźelſkeho plahowarja Collina, kotryż ſ nimi wokolo léta 1770 zapoczža. Wo nim ſo powjeda, ſo jónu pschi puczu rjanu krowu teesswaterſkej rasy ſ kroſnje wurosczenym mokrum buczim cželom nadeńdże. Wón kupi wobej a ſcžini ſtuteho buczka prawobzu ſwojeho ſtotu. Psches njeſprezmiwe dalokoſahdże plahowanjo a elżdżerja hebi Collin jenož ſwój ſtót na dobrym ſhodźenku, ale wón a jeho ſynojo powſchudu hischcze ſamotnoſcz a wobeſitoſcz tutych howjadłow. Hischcze hóle wudospołnjachu ju potom, hdyž je ſ Gallowaiſkeſej rasu hischcżowachu (krezen) a wężiz Boot wudoby ſ nich tu rasu, kotruż je dżeńża jako jena tych najlepschich znata. Wón ſtoji ſwój ſamér na kótke nohi, ſchérokе wutrobno a wjele mjaſa ſady łopatowy (Schultern) a prjedy hischcżja. Tak wutwori ſo płónczinge ſorma, kotruż je we wſchém wudospołnjeno, kotruż ma ſchérokе łopata a pola kotrychż ſyłnym wuwiczm tola hłowa a nohi jako najmjenje hódnej dźěłaj pow chitłonje mołej wotſtomu. Pódła toho wuſnamjenja ſo hischcże ſ tym, ſo ſo lohzy a ſpěchnje kormja a ſo też jahe k plahowanju hodźa. Dla tutych wobeżbnoſczow je runje ſhorthornſki ſ'ót nimale do abłym ſwěrze rosſchérjeny. Pola noſ trjebaja jón huſto a rady k ponowjenju naſchich nižinowych rażow (Niederungsroſſen), dokelž ſ nimi dóſtanjemy dwě waſnej wożebitoſczi (Besonderheiten) k naſchim rażam. 1. Skót je prjedy k plahowanju khmany (frühreifer). 2. Skót kormi ſo ſpěſchniſcho a je bóle miażny. Wſchudże, hdyž jendźelczenjo žu, je też ſhorthornſki ſ'ót.

Pod ſhorthornjami roſeſnamamy dwě hłownej druzinje. Pjenja druzina žu wożebje cžiſtorażojte a druhe žu ſe ſhorthornſkimi hiſchżowane mjeſne rasy (Landroſſen). Barba je pola wſchitkich tutych druzinow pižana a wożebje cžerwjenopižana. Druhe barby kaž běle a cžerwjene njeſkuſcheja k raży. Zyle ſ rédła wobkedźbuje žo druhdy też žołta barba. Ssu wopraw dżite hobery mjes howjadłami a mérja w ſahrimje ſ (Widerriſthöhe) krowy wokolo 130 cm (krezen) a wężiz

(wjozy hacz ⅘) a byſi 140 cm (wjozy hacz ⅘). We waſy žu drje žobu najcžežſcha raża. Ssym we nawjeczornej Hoeichtynkej krowy, kotrež njeběchu kormjene, wokolo 11—13 zentnarjow, a kormjene hacz do 18 zentnarjow nadeschoſ. Byli wažacku njekormjene 14—18 a kormjene hacz do 26 zentnarjow. Hdyž taſke hobery wuhledaſch, džiwaſch žo, ſo mója pſches ſtoletši dołhe plahowanje ſ jeneje raży taſe exemplary naſtacz. S tym, ſchtož žym tu praji, ſu ſhorthornſke powſchitkownje kormny ſ'ót (Maſtvieh), ale ſpokojo też ſ bejwom, jeli žebi prawe krowy k tomu wuſwolichi. Pódła teho ma mloko tutych 3½—4% wjozy tuka (Fett-

...ajšiemu ł bejwu njewuwjela, może ho też stacz, so ma ...ma trowe jen wj telko mloka, so ẅwoje cẓelo ẓeżiwi. Wšichko njehodži ẓo pola ẓaneje druẓiny ẓiednoczicẓ. Sso wę dyrbja oulke ẓhorthornske howjadka w młodoẓeẓi dobru pẓu dóstawacẓ, po móhli ẓo prawje wurosẓ. Młody ẓkot dyrbi ẓo też wubẓhacẓ móẓ. Każ je ẓo hižo prajiko, hodži ẓo tuta raẓa ẓahe k płahowanju trjebacẓ. Dwě lécẓe ẓtare ẓu dospołnje wurośte a dotrawjene. Do dwojoch lět njebych radźił ẓhorthornske krumy k płahowanju brocẓ, doẓeẓ organiẽmuẓ trjeba ẓiśicẓe w tym cẓaẓu wšichkę mozy k tworenju ẓoẓći a pod tutymi wobẓtejnoẓcẓemi njemóge ẓo cẓelo doẓcẓ roẓroẓcẓ.

Wulki wliw na prawe a hobrśte wuricẓe ẓhortornskeho ẓtotu ma wożebje też krajina a klima (podnjebjo), (Boden u. Klimatiśche Verhältn ẓe). Wone je wulki rozdźěł mjes tym, hacẓ je ẓtocẓo na płodnej krajinje wotrośto abo na wuparjoẓtej a pěẓkotnej. Tohodla namkamo je ẓ wulkeho dźěła we Němẓkej jenoż we tajtej krajini, ktraż je tej w Jendźelẓkej nimale runa. Je to we Holẓchtwnlkej, hdźež ẓwjaẓt holẓchtynẓkich ẓhortorn-płahowari wobẓtejі, kotremuż 73 towaẓtwow płahowanje ẓo pẓichiśuẓcheja. Dale mamy ẓhorthornẓki ẓtót we Oldenburgiẓkej, Hanoverẓkej, Anholtẓkej a we bajerẓkej ẓalzy (bayr. Pfalz), hdźež ẓu ẓwjaẓti, kotreż ẓo ẓ płabcwanjom ẓaberaju. Falzẓkemu ẓwjaẓkej pẓchiẓkluẓchachu loni 6 towaẓtwow a 4 inẓe dwory jako priwatni płahowarjo. We Łužiẓomaj nomakaich huẓto ẓhorthornẓke krumy a też na nékotrych ẓmjeẓich dworach. Tola je to ẓtót, kotryż je ẓ wulkeho dźěła ẓ Holẓchtwnlkej pẓchiẓchoł a Sserb jón też pod tym mjenem ẓnaje. Byk ẓhorthornẓkeje raẓy njejẓnym pola naẓ hiśicẓe widźał. Ssnano na jedyn ẓ cẓitarjow jeneho cẓerwjeneho thorthornẓkeho byka. To by noẓchu redakcju ẓajimowako, hdyż by nam to wẓjewił. Dopiẓować je łeta dołho ẓhorthornẓki krumu měł a je ẓ tutej we waty każ też w dejwje na jara dobry wuẓitk pẓichiẓchoł. Naẓch wobraẓ na prěnjej ẓircnje pẓchedstaja nam jenu ẓhorthornẓku jałojku, kotraż ẓ Oldenburgiẓkej połkadźo. Wona je we łahriwje 132 cm wyẓoka, je 155 cm dołha a waẓi 12 zentnarjow a 20 puntow. To je tola wopraẓdźe wobkedźbowanja hódno. Płahowat je mały ratat w Oldenburẓkej.

Sajecji karnykel.

Tu cẓemy krótko wopiẓacẓ, kat ẓo nojlépje ẓajecẓe karnykle płahuja. Jich domińa je Jendźelẓka. Też w Amerizy namaka ẓo tuta raẓa ẓuẓto. Wona ẓo płahuje ẓe ẓamérom na ẓajozewy typ a je tutym w barbje a poẓtawje podobna.

Sajecji karnykel, hacẓ do 4 kg cẓeẓi, ẓkuẓcha ł ẓrjedźnym druẓinam. Barba je cẓerwjenojta jako liẓchcza, wiele kożmowych tónẓow ẓu cẓorne. Wotcẓeńenjeje (Schattierung) dyrbi być żołmjate każ pola jajaza. Ménjenje nékotrych płahowarjow, ẓo dyrbi wotcẓeńenjeẓtajnje każ pola ẓlébrotkarnikłow być, jewopraẓne.

Bóle njeẓtajne a cẓemne wotcẓeńenje (Schattierung) je, cẓim bóle wotẓtrěhuje ẓo wot błędźecẓateẓewóhnjoweje barby. Wuẓchi ẓtaiẓkhlnej, cẓorno wobrubjenej a wotẓteẓatej. Pola nékotrych karniklow je bruch běły, pola druhich wóhnjoweje barby. Samér błeńẓnirẓcheho płahowanja je wóhnjohorbowity bruch. Na cẓeńiich, wyẓokich nohach ẓteẓoga poẓtawa dawa ẓwérzatku elegantny napohlad. Brjuch njeẓmě ẓenje dele wiẓocẓ.

Kłéw abo nétka ẓa ẓajecẓe karnykle dyrbi pẓicẓeo wobẓchérena być, hewak ẓo ẓona idealna poẓtawa niebẓarnje. Schtóż cẓe wożebje ẓchwitnu poẓtawu dozpicẓ, njech kjeẓchki do łéża pẓichibiẓe, pẓchez kotryż karnykle potom ẓtajnje tam a jow ẓka kaju. Wutworjenje nabobneje poẓtawy ẓo pẓches tute ẓkałanje ẓpěchuje. Wuẓtajerjam ẓo radźi. młode, hdyż ẓu 8 — 10 tydźenjow ẓtare, ẓłudźicẓ. To ẓo ẓtanje, hdyż ẓwerzatko na błido ẓadźichi a prędne nohi doprédka ẓcéhnjeẓch. Na tele waẓchnje ẓo karnykle bóle hordźe njeẓu, budźa pẓches to na wuẓtaienzach zyle wéẓcẓe néẓchto dr.pkow wjazy dóstacẓ. Tu podamy poẓtajenje hódnoty „Pẓnikeho kraineho ẓwjaẓka.“

1.	Poẓtawa (Körperform), wulkoẓcẓ a wuẓchi	20 dypkow.
2.	Běẓaki (Läufe)	20 „
3.	Barba a woẓcẓeńenjeje (Schattierung) .	30 „
4.	Koża	20 „
5.	Ẓtrcẓwoẓcẓ a hajenje	10 „
	wẓchu hromadźe	100 dypkow.

Schtóż chze ẓo bliżẓcẓe ẓ tutej raẓu ẓabẽrcẓ, njech kẽbi kupi knižku „Das Hasenkaninchen“ wot Dr. F. Poppe Leipzig-R. Grenzẓtr. 21.

Kajke budźe jutẓje wjedro?

Tute praẓchenje ẓtaji ẓebi ratat runje we cẓaẓu wuẓnywow a żnjow kóżdy dźeń. Ẓtatna wjedrarnia da jemu wotmołwu, kotruż pak może jenoż potom trjebacẓ, hdyż ẓo na cẓitanje wjedrowych kharta w wuẓteji. Tola budże dyrbjecẓ tohodla mẓchě ẓmyttomu, każ powětrownu cẓeẓu (Luftdruck), wětrẓkowy ẓmér (Windrichtung), powětrownu cẓoẓkotu a mokrotu (Luftwärme u. Luftfeuchtigkeit) wobkedźbowacẓ. S wulkeho dela ma wón biẓchcze nétkaẓki barometer, hdźež ẓu biẓchcze ẓlowa każ na pẓch.: ẓuchota, deẓchcẓik a wětr atd. ẓapiẓane. Tute naviẓma wélo nimaja pẓichewulku wożnoẓcẓ. Je-li barometer wyẓoko ẓaléẓi, je powẓchitkownje rjane wjedro, je-li niẓko, je deẓchcẓik. Tola ẓu wẓchitzu hiżo naẓtonił, ẓo ẓo deẓch ẓuje, hyrnjeẓ barometer na najwyẓẓchim ẓtohdźenku ẓtak a nawopak. Barometer ẓam njemóge nam wjedro do pẓedka ẓwéẓcicẓ. Tola je wón ważny pomoẓnik, hdyż mu póbla telo hiẓchcze ẓmér wětra wobkedźbujemy. Wječerny a dołhowjeẓcẓorny wětr pẓchinjeje huẓto ẓroẓne wjedro. Powẓchitkownje pẓchiźe, hdyż ẓo wětr w ẓmėru wot połdnja k wjecẓoru a dale k połnozy wjercẓi, hubjene wjedro. Jeli ẓo wětr wot połnoża pẓches naranjo k połdnju wjercẓi, ẓměmy ẓtajnje rjane wjedro wocẓakowacẓ. Wjercẓi ẓo wětr w ẓmėru wot połdnja k wjecẓoru a barometer ẓteji wyẓoko, ẓo ne bóle jenoż pomrócẓi, ale ẓteji barometer ẓ tomu niẓko, dho ẓ...ny deẓchcẓ wocẓakowacẓ. Wjercẓi ẓo wětr wot połnoża k ...anju a barometer ẓteji wyẓoko, ẓměmy ẓ wẓt-ẓcẓu rjane wjedro wocẓakacẓ. Wjercẓi ẓo wětr pẓchi ẓpadowazym barometru wot naranja pẓches połdnju k wjecẓoru, ẓměmy we łecẓe, wożebje hdyż ẓo wětr biẓchcze bóle k wjecẓoru wjercẓi, ẓ zyłej wẓtočẓu njewjedro wocẓakowacẓ. Dale je wobkedźbowacẓ, ẓo nahłe padnjenje barometra na pẓchilhadźaẓy ẓylny wětr pokaẓuje. Pẓchi horje ẓtupoẓym barometru budże, jeli ẓo deẓch cẓuje, to dléje tracẓ. Hdyż ẓo wětr pomałku wot wjecẓora k połnozy wjercẓi, a jeli ẓo ẓaży wrócẓo ke tróẓkemu wjecẓorej wjercẓi, ẓměmy bórzy rjane njewjedro. Hroży deẓchcẓik, je powětrny ẓo wótbiẓchcze.

Tole ma wliw na wichelate ẓwérzatka a druhe ẓtworjenecẓka. Much a ẓchmuẓy nadpaduja naẓ każ bychu błudne byke. Pawk cẓeka do kuta a kwětki ẓamkaju ẓwoje thelụẓchki. Selena ẓabla (Laubfrosch) njeje, każ ẓtajnje réka „wjedrowy proreta“. Wona jenoż po wulkej cẓopłorce, hdyż e potom powětr nébẓnjiẓchi, ẓo pokaẓa a cẓechta.

Też ma ẓo na mrócẓele kedźbowacẓ. Pjerjoite mrócẓele pẓchi ẓpadowazym barometru pokaẓuja na deẓchcẓik ẓa néẓchto onjow. Wone ẓhuẓtnu ẓo ẓowjerja, połdẓiẓcho wowzki na ẓtanu a ẓa 12—24 hodźin deẓchcẓowe mrócẓele. To ẓtanje ẓo w lécẓe pẓchi połonẓkim a krótkowjecẓornym wětrje, w ẓmj pajbole pẓchi połnożnym a dołhowjecẓornym wětrje. Płchiádu mał pẓchi tutych mjenowanych ẓnamjenjach wětru ẓ dołheho a ẓ krótkeho ranja, njewobẓtejі ẓtrach hrimanja a deẓchcẓika. Tole mózeẓch wjedro do pẓedka ẓpóẓnacẓ ẓe ẓcẓehowazych ẓnamjenjow: Khowa ẓo błónẓcẓo ẓady ẓcẓereje murje, pokaẓuje nałajtra na deẓchcẓik. Pada-li łur na ẓemju a cẓehnje-li błónẓcẓo wodu, ẓu to ẓnamjenja hroẓneho wjedra. Mutne niebjo pẓchi kowanju błónẓcẓka pokaẓuje na bléẓẓchi deẓchcẓik Stupa-li pak łur każ runy ẓtoły do powétra a je niebjo ẓ ranju ẓcẓére, ẓměmy ẓo rjaneho wjedra nadźecẓ.

Sahrodniſtwo.

Hnójnija potrjebna ẓelenina.

Tomatam (też turlowẓte boble), ẓelerjej a kałej dyrbi ẓo w owguẓcẓe jucha lecẓ. Najlépje ẓo to pẓchi wótkżnym wjedrje hodźi. Ale dẓeẓch pẓchezo na pẓchiẓchodny deẓchcẓ cẓakacẓ, może cẓi najrjenẓchi cẓaẓ cẓeknycẓ. So mohł pẓchi kóżdym wjedrje hnójnizu lecẓ, dyrbi ẓo wona poczẹnẓchicẓ. To ẓo pjerẓ dźeẓom wody a jedyn dźeł hnójnizy wotmje. Pṛedy pak ẓo łukoke rynti nakopaju, kotreż ẓo potom ẓaży wodreja, hdyż ẓu ł hnójnizu polne natate. Pẓches to ẓo bukyt tak njeẓłubi. Hnójnija njeẓmě ẓo na polne rjadki kładacẓ. Po juẓchnju ẓo biẓchcze ẓ cẓiẓtej wodu rjadki pẓchekrejacẓ. Kóżdej dwě njedźeli może ẓo mjenowanej ẓeleninje hnójnija na ẓromnjene waẓchnje ładacẓ

Hdy je zybła ſrała?

Huẓto ẓo na to ẓkorẓi, ẓo wożnéte zyble ẓo njedźerże ẓo bórzy po thowanju ẓaży roẓcẓ ẓapocẓinaju. Zjwjenẓki ẓamér zyble je, reẓerdowne mocẓiznu w ẓebi nahromadźicẓ. Je wona tutón nadawk dopjelnika, potom ẓapocẓina — hdyż je wjedro rjane a pẓchidobne — wołpjet roẓcẓ. Zybła je ẓrała, hdyż ẓu łopjena ẓmój wutk wotedałe. To cẓujemy na zyblowej ẓchiji. Dewak je kruta a juẓchojto. Nétko pak je ẓwjadka a hodźi ẓo ẓtkóẓcẓicẓ. Pẓchi tym móża pak trubjelki pẓchiẓche ẓelene być, njetrjeboju potajtim ẓwjadke a żołte być. Nékotri ẓabrodnizi ẓtejtaja zyblowe trubjelki. Huẓto dẓeẓch ẓo zybła tak wobẓchkodźi. Wéẓte je, ẓo to pocẓinanje ẓanebo wiwa na ẓrałoẓcẓ nima, ẓchtoż ẓo hewak wocẓakuje. Schtóż je prawy ẓahrodnik, wobkowa zyblowe rjadki we wocẓomaj we cẓaẓu ẓnjow a wobmaẓuje huẓcẓiẓcho ẓchiju zyble. Njedoẓrakja nabobo, tuż dyrbi ẓo wjaẓy hrozẓ ẓnjecẓ. Niczo niewadźi, hdyż zyble na rjadkach ẓo leżo hołtaẓi a wuẓtnu. Tak ẓo lépje dźerża, Wina pẓchekaẓnjeho cẓérjenja tẓi wo tym, ẓo wom pẓchetuẓto leża a tak ẓo iczapla. Schtóż potajkim zyblu do cẓopteje komorti ẓetkyba, njetrjeba ẓo dẓiwacẓ, ẓo bórzy ẓaży roẓcẓ pocẓina.

Wupruhowane ẓahrodniſke praẓidma.

1. Njelutuj na wopocẓnym mẽẓtnje. Dobre roẓtliny ẓnowy a ẓadowe ẓchtowy ẓu jenoż po ẓbaczu drohe. we pomẽrje ẓ wyẓokẓchim wunoẓchkom ẓu wone tunje. Na ẓtajnoẓcẓ je tuni njerjad najdrożẓchi.

2. Njebróẓ. Jedyn wumẽẓłti, drohotnje cẓornje, bẽże a ẓłocẓanje wobarbjeny płót njecẓini wo jenu wlóẓku wjoan kłużby, jako jedyn jednory a krutny. — Ẓahrodniẓki nóż ẓ parkowinym pẓchimadkom njerẽẓa wjazy abo lépje dyẓli nóż ẓ jedwornym koẓcẓowym pẓchimadkom.

3. Njepodaj ẓo pẓched twoje wobẓtejnoẓcẓe. Semja a podniebja ẓtej wẓchudże binajẓchej, jenoż jimaj pẓchihodżoge ẓo wrodźi. Hdyż ẓo nẽẓchto ẓa London a Rom hodźi, njehodźi ẓo to ẓa naẓ.

4. Nowe ẓpytaj najpyrjedy w małym. Schtóż kedźbliwje pruhuje, njepadnje na tóżbu reklamu nuts. Schtoż ẓo poradźi, wobłhowaj; po tamnym njeẓaruj. Dobre nowoẓcẓe ẓu bórzy tunje.

5. Ẓałkadne tajeńẓtwo wuẓpẽcha réka: połépẓchenje ẓemje. Ẓtary hnój, dobra pjerẓchcẓ, ẓpja wẓchě wumẽẓłtwa. Druhe tajeńẓtwo réka: prawje pẓchecẓerjecẓ, pilnje kopacẓ a bohacze trjepicẓ.

6. Ẓamużne wobkedźbowanje a naẓhonjenje dże pẓche wẓchě dobre rady. Rada njehyrbi ẓo njeważicẓ, ale jenoż ẓchtoż je pẓchedpékane, je ẓomużne wobpedźeńẓtwo.

7. Pẓchiruna ẓo ẓnjach wudawki a dobytki. Wjeẓkoẓcẓ ẓkuẓi ẓodu ł dobytkam, a hnẽwanje? wołedź ẓo!

Rólniſtwo.

Lamanje łopjenow pola runkliẓy.

Pola naẓ je waẓchnje, ẓo ẓo runkliẓy w tutym cẓaẓu łopjena łamaju. Pẓiches to dobudże ratat dobru pódunu pẓu, ale ẓchłodźi ł tym ẓara ẓwojim runkliẓam. Runkliẓa wẓchal je nékto doroẓtka, tola je błowny nadawk łopjena, ẓokor tworicẓ, kotryż je najważniẓchi ẓiwjoł (ẓkeljenk) runkliẓy. S wulkeho dźéła njeẓnaje ratat tónle nadawk łopjena, ẓ wulkeho dźéła też njecha rad dobru pẓu ẓa ẓwój ẓtót ẓhubicẓ, hacẓrunjeẓ ẓe hižo tak mnoho rałow dopotałane, ẓo ł toho tak wjele njedobudźeẓch, każ ẓ tym na druhim mẽẓtnje ẓhubiẓch.

Połputy ẓu pokałali, ẓo maẓch wot runkliẓy, kotreżẓ łopjena njekamaẓch, wjetiche ẓnẽ. Tak maẓch potajkim ẓ prẽnjemu wjetiche ẓnẽ a ł druhemu ma rẽpa wjazy ẓokora (Zuckergehalt). Na jenajkim kruchu bẽẓche wunoẓchł ẓcẓehowazy: Runkliza, kotreżẓ łopjena njekamachu, pẓchinjeẓły 186 zentnarjow rẽpy a 14 zentnari ẓokora. Runkliza, kotreżẓ łopjena jenoż mało kamachu, pẓchinjeẓły 172 zentnarjow rẽpy a 12 zentn. ẓokora. Runkliza, kotreżẓ łopjena ẓylnje kamachu, jenoż 110 zentn. rẽpy a 7 zentn. ẓokora nawda. Runkliza, kotreż maju mało ẓokora, lobjż hnija. Schtoż łopjena jako ẓelenu pẓu naẓtupa, móżeẓch je ẓ tym narunocẓ, ẓo néẓchto maẓza płahujeẓch.

Ẓa hnójnizu je kóżda roẓtlina dźakowna.

Tute napiẓmo wobẓahuje wẓele wẽrnoẓcẓe ẓa zyble ratatẓtwo a ẓahrodniẓtwo. Ale wona ẓo bohużeł bojcẓ njewobkedźbuje. Ẓa kelko miliją́now najlépẓcheho hnójnika ẓhubja ẓo letnje ẓa ratatẓtwo, ẓchtoż może ẓo jenoż ẓ cẓeẓkimi pjenjeẓami ẓaży wurunacẓ, mjenujcẓy ẓ dobéranjom pẓchikupnych hnójidłow. Kak huẓto ẓo łupjej pẓchi tym woczi wótrejal Zyle prawje ẓo jemu ẓtawa. Cẓehodła njedźiwa lépje na dwraze hnójidła.

Wobkładajmy ẓebi roẓ liczby, kotreż najnowẓchi wuẓpyt (Forẓchung) dla ważnoẓcẓe juchi podawa. Krowa nadżéka wobléto na 8000 litrow hnójnizy. Wẓ tyhoż litrach trża 4,5 kg dušika (Stickẓtoff) w roẓpuẓchcẓenej formje a tak wẓchěm roẓtlinam łohaju pẓchiẓtupny. Potajkim waży macẓ (Urin) jeneje jenickeje krumy 1,5 zentnarja hyrokẓikateho ammoniaka, bjes dwéła najlépẓcheho pẓchikupneho hnoja, kotryż ratatẓtwu ma.

S tym może ẓebi tóżdy ratat ẓam wulicẓcẓ, kajke hromady hódnoẓtneho hnoja ẓo kóżde léto biesbżakniẓe ẓhubja. Tute liczby pocẓahuja ẓo jeno na cẓiẓtu hnójnizu bjes deẓchcẓa a druheje wody. Wẓ tym ẓo najbóle hrẽẓchi, mjenujcẓy pẓchi hromadżenju hnójnizy. Wopraẓdźe hłołtacẓ dyrbjeli ẓo tajay ratatẓo, kotrż biẓroẓomnje, niż jenoż ẓ ẓwojej ale ł powẓchitkownej ẓchkodże tajke hódnoẓcẓe roẓmjetaju. Kelko hoẓpodatẓtwow biẓchcze je, kotrż ani hnójnizoweje jamy nimaju! To bẽji jucha njewutrjebana ẓ dwora na drohu. Pẓchi porołach nadebẽẓech wiẓchelake murẽcẓe: nimaja cẓaẓa ł wożenju hnójnizy, potom je ẓaży rola mjehka a druhe tajke a hinaẓ ẓe wurẽcẓe. Dótrnu ẓo jeneje wurẽcẓe: rola je pẓchemjehka, tak ẓo ẓtót pẓchi wożenju hnójnizy jara pẓchematruje. Wotmołwju na to: Cẓehodła woẓy ẓo hnójnizu jenoż na mokru rolu, pẓchi wożnym wjedrje? Cẓehodła niż na pẓch. w ẓymje abo do ẓnjow, też na ẓchcẓernitẓcẓa hnydom po ẓnjach? Cẓehodła niż na hromady? Tak njenaẓtanje jenoż wubjerny hnój ẓa łuki — ẓe nje je taiẓi hnój wo wẓele khmaṅẓchi hacẓ pẓchikupny — ale też ẓa łóżẓche pola bjes wulkich wudawkow, jenoż bżéło ma ẓo ẓapłacẓicẓ. S wjetiẓchego bżéła je bjesbżakniẓ wina na ẓhubjenym hnoju. A pẓchi tym ẓu to runje cẓi ratarjo, kiż najbóle ẓwarja na drohe pẓchikupne hnoje. Schtóż hnójnizu prawje nałożuje a wutrjeba, ẓalutuje mnohich wudawkow, wożebje tych ẓa pẓchikupne hnoje.

Dom a kuchina.

Nowa maẓchina ke rẽẓanju a rubanju drjewa.

Hacẓ dotal mózacẓmy drjewo ẓ maẓchinami jenoż bżéwacẓ, hdyż mẽẓachmy k cẓẽrenju maẓchinow trẽbne mozy (mlim, wodu, paru) ł ruzu. Tola bẽẓche to hiẓchcze potom jara wobcẓeżne, dokeł hodżacẓu ẓo maẓchiny jenoż na mẽẓtnje trjebacẓ a dźéło ẓo ẓenoż w wulkim roẓmẽrje tunjo wukonjecẓ hodżeẓche. Też nimamy maẓchinow, kotreż rubanje a rẽẓanje ẓjednocza, tak jo

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje 75 słot. pj. Do wukraja za aug. 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 słot. pj. Wudawa a dźěl. Smolerjec knihičišćerjnja, zap. družstwo z wob. ruk., i. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaď, płaći so za mały rjadk 15 słot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawóstki a tabele so w šěs wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 197 | **Budyšin, sobotu 23. augusta 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Salonjowaj narjadźi wo sawjedźenje falkańskich złow a wo snježenju wobrotoweho dawka žo djensa němsce mu hjemej pschedpołožischtaj.

*

Pólske knjeżerstwo je nowopomjenowaneho ruskeho pósłanza Wójkowa wotpokazało. Wón je sa cłaž rezolucije kmjerjny wuzuł wo zarje a jeho zwólnje podzitkał. Hdyž pschedy je kanadiske knjeżerstwo Wójkowa jako pósłanza wotpokazało.

*

Kabylojo w Marokkowskej žu djeeża poražene poczerpili. Sću 90 morwych a 86 franzoskich měli. Schkodowanje Schpanicżerow njese znate.

*

Nowo wuzwolony merikanski president Calter je do Barlina pschijeł. Na dwórnischczu jeho němski president Ebert, kanzler Dr. Marx, swoukowny minister Dr. Stresemann a druzi ministerstwi pschedstejdu Braun a wyschi měschczanoscha Borß powitachu. Na dwórnischczu bě ho czestna kompagnija němskostatnoje wobory sczłupała, kotraż prezentěrowanie vschesposo pósłasche.

*

Sběžk w Afghanistanje žo rozschěrja. Sběžnarjo žu hórsze pschehlody do Indiskeje wobhładźili. Sběžkarjo hrobje pschecziwo emirowemu wójsku wojuja. Na wobeměj stronomaj je hižo wjele morwych a sranjenych.

Millerand wo tukhwilnych nadawkach franzowskeje politiki.

Prjedawschi president franzowskeje republiki, Millerand, je psched sastupjerjemi franzowskich nowin swoje nahlady wo nětczischim połoženju franzowskeje politiki potschikkonje a swoje mjenjenje wo Londonskim dojednanju wobsežne wotložił. Londonska konferenca je drje swjatskarske hromadne dźełko spěchowała, tola je wotczakuje, hacž je žo jenož wo lubjenjach jednało a hacž žo wschu praktiku pschewjedźe.

Swoje njedowerjenje załožuje Millerand na to, so žo płacjeńske postajenja, kotrež žu žo hižo w lěcze 1921 wobsamkle, njeńżu pschewjedźe. Za systemom smjerzowskich žudow po Millerand tehorunja njemóże saboricz. Najprjedy dyrbi žo widźeć, kak budźa skutkowacz. Praschenje bjesstracha je najwažnische wschěch praschenjow, kotrež Franzowsku z zyła sajmuja.

Wo Swjatku ludow Millerand praji, so, kaž jara jón poruča, wón tola njesamóże Franzowsku schkitacz.

Wo elsasko-lothring'skim praschenju porěčazarschi, hdźež Millerand na zane waschnje njemóże slejschcu Herriotowho knjeżerstwa pschihotowacz, wón hischcze krótko na wobstejnosce spomni, kotrež žu k jeho wróčzoschtupjenju dowjedbe. To je parlamentowe diktatorske wustupjenje było. Njehódźi pak žo, so někotsi diktatorojo w parlamenczje wustawu wumnoja.

Franzowscej pschede wschěm wo to dźe, so žo Europa ruche wobnowi. Franzowska ma nadawk, wobstejnosce, kotrež žu ſ wójny wuschle, skrucźicz a hižo wobstejaze wutrobne styki ſ Belgiſkej, Czeſkoſłowakſkej, Južnoſłowjanſkej a Rumunſkej hischcze pohłubschicz. Millerand na wuzitnosci Małeje ententy pokasowasche a pschesłuchczenje wupraji, so nowe staty, kotrež žu hižo někotre wulkich pokrokow dobałe, sbožownemu pschichodej dóńdu. Pschibliżenje k Ruſkej ma Millerand ża njewuzitne a strachne. S najwažnischim wuspěchom Londonskeje konferency je, so je žo ententa wobnowiła. Wočzakacz žo dyrbi, schto Dawesowy plan wunjeſe, a schto dyrbu wjasarkarjo zapocześi, hdyž žo jeho pschewjedźenje sanjerodźi. Dale praji, so by ża Franzowsku strašczne było, na schkodu jeje wójſka lutowacz, kotrež jenicz žo někotre měr Europy sdźerżuje. Macdonald je ſ wobhladowanju wójnſkeho łódźiwa pola Spitheada pokasał, so ma jendźelſki lud bjeſtrach Jendźelſſeje za najwažnischu wěc. Millerand ma sa mune, so žo wustawa pschemění a na lěpu praji, so je hotowy snowa wojotwacz. S diktaturu někotrych muſi w komorje žo swobodna politika wumjasuje.

Herriot je w deputěrſkej komorje wo Londonſkich wobſamkſnjenjach rozprawił.

Herriot je schtwórtk w deputěrſkej komorje wo wobſamkſnjenjach Londonſkeje konferency rozprawu podał. S prawizu jeho wotpjet ſ rumjenczenzrazymi pla dwornjenjemi dałſkeho wubjerka ża wobhładźeny kraj žu žo ża pschijeczę Londonſkich wobſamkſnjenjow wuprajile.

Londonske wobſamkſnjenje pſched němſkim ſejmom.

W němſkim ſejmje dźyschu němſcy ministerjo pjatk wo Londonſkich wobſamkſnjenjach rěczeć. Hdyž dr. prezident **Wallraf** popołdnju ¾4 hodźin pożehnjenje wotewrił, komunist **Katz** pschipowědźi, ſo na dnjowym rjedźe wudocze němſkeho ludu na internazionalny kapital ſtoji. Wón namjetuje, město teho na dnjowy porjad ſtajicź: „Pschewjedźenje kapitaliſtiſkeho hoſpodarſtwa do rukow dźěłacżerjow“. (Wjeſołe woſchczerjenje.) Rěčnik namjetuje, ſo bychu ſo ſakoń wo ſocjaliſowanju, wot kommunistow ſapodaty, namjet pſcheſiwo ſudnikam ſtatneho ſuda, wożebje pſcheſiwo prezidentej Niednerej, napra'dźenje ſa ſkamanjom prawa ſtatneho ſuda, ſa bayerſkej policiju a ſa Ku'kl roſpominali. Dale namjetuje, **hyrdom po knjeżerſtwowym wuprawjenju** ſo **bo debatty dacz a po njej němſki ſejm roſpuſchczi'cz.** Namjet bo p'chećiwo hłoſnym namjetarjom wotpokaſa. Hdyž na to němſki kanzler **Marx** na rěcżniſku tribunu ſtupi, pola **kommunistow ſatrašczna hara naſtanje.** Wołaju: Amneſtija! Amneſtija! a njedaju preſidentej rěczeć. Preſident Wallraf kommuniſta dr. **Schwarza**, hdyž bě jeho wjacz krócz k porjadej ſawołał, dla hrubeho ſaſenja porjada ſe poſedźenja wuſamknu. Njedźiwajcy wołpjetneho namołwjenja pał ſo dr. Schwarz njewotſtali. Preſident Wallraf tehodła poſedźenje na 5 mjeniſchinow pſchetorhnje. Mjez tym ſo nasłuchowacy ſapołčlanjowu ſe ſaie dźe, kommunistoju po něczim womjelmu.

Po 5 mjeniſchinach preſident Wallraf poſedźenje ſ nowa wotewri a wołjewi, ſo je ſo dr. Schwarz, dokelž je ſo dla jeho ſpjecziwoſce poſedźenje pſchetorhnyſ dyrbjało, na wołſom dnjowy ſ poſedźenjom wuſamknył. Dokelž je dr. Schwarz hischcze pschczo pschitomny a ſo ſapowjedźe wotcież, jeho na 20 dnjow ſ poſedźenjow wuſamknu. Němſki kanzler Marx ſo na to ſłowa jima, dla herjekonja kommunistow pak jeho rěcź wo Londonſkich wobſamkſnjenjach njeſe ſrumiczź.

Wuſamknjeny dr. Schwarz je ſo ſaſo do poſedźenje wrócził. Preſident dr. Wallraf na to wołjewi, ſo dyrbi pſchedpołdnjſtwo ſtoliczź, kaž dołho dr. Schwarz w poſedźeni pſchebywa. Po preſidentowym namjecze ſo poſedźenje na ſobotu dopołdnja woſtorczi.

Pſched roſpuſchczenjom němſkeho ſejma.

Němſkonazionalni ſu ſo roſbudźili, wſchě łakonjowe naczifiſk, ſ Londonſkim wobſamkſnjenjom ſwjahowaze, ſaczišnjcz. Tuž ſo wone njebudźa ſ dwěſczeczinowej wjetſchinu móz pſchiczeź. **W parlamentariſkich ſrubach ſo woczakuje, ſo ſo němſki ſejm roſpuſchczi.**

Němſka industrija ża pſchijeczę Londonſkich wobſamkſnjenjow.

Pſchedhładźtwo němſkeho industrijowego a wikowańſkeho dnja, němſkoſtatneho ſwjatſka němſkeje industrije a hoſpodarſtwa wubjerka ſa wobhładźeny kraj ſu ſo ſa pſchijeczę Londonſkich wobſamkſnjenjow wuprajile.

Stejiſchczo Prnſkeje k Londonſkim wobſamkſnjenjam.

W němſkoſtatnej wódze ſo ſchtwórtk wo Londonſkich wobſamkſnjenjach wuradźowaſche. Pruſki miniſterſki pſchedhładźa Braun cżeże, ale też wołożenja roſkoſi, kotrež Londonſke wobſamkſnjenja Němſkej pſchinjeſu.

Zich pſchijeczeże wołnamjenja:

Wulke hoſpodarſke cżeże ſa němſki wokhudźenju tuł na ſkłdźeiſki;

ſpuſchczenje ſkěrnych dawkowych dołhodow němſkeho ſtata k lěpſchinje wotſchkodźenſkeje kaſy;

nałkwitnu kontrollu naſchich finanzow, ſtatnych dołhodow a wudawkow ſe ſtrony wukrajnych mocow;

ſpuſchczenje roſſudźaczeho wliwa Němſkeje na żelesnizu a ſpuſchczenje jejnych dołhodow k lěpſchinje wotſchkodźenſkeje kaſy;

cżerpjenje wukrajneho wliwa na naſchu měnu a banki; kěrcz wobcżeženje naſcheje industrije.

Pſchijeczę pał też wołnamjenja:

hnydomne wuſtwobodźenje nětkle 900 000 Němzow wot zuſeho wobhładźenja;

puſchczenje wjele ſtow Němzow ſ joſtwow;

wróczenje wjele tyſacz wupokaſanych do domiſny;

woſtrońenje ſmitkowneje ſłowneje mjety;

wukrajne kredity ża industriju a rataſtrowe a wotpomhanje bjeſpołčlokſci a połpcżenje němſkeho hoſpodarſkeho żiwjenja.

Wotpokaſanje pornjo temu wołnamjenja:

Sałhowanje wojeſkeho cżiſchcża na wobhładźeny kraj a jeho wobydlerſtwo, ſnadź samo ſłowniſche połčežowanje.

Wono wołnamjenja dale, ſo ſta Němzow, kotſi žu ſwojenu wótznemu kraju ſwěru wupokaſali, kěta dołho dale w jaſtwach woſtanu a ſo tyhazu wupokaſanych njemóża do domiſny wróczeć.

Wono wołnamjenja dale: ſonych kredituw ſa industriju a rataſtrowo a ſ tym ſakoſne p'chibżenje bjeſpołčloſce a jejnych ſcżěhkow, hubjenſtwo a nuſu ſa wulke dźěła ludu, wotkhodnoſcżenje měny (valuty) a kataſtrofalnych ſcżěhkow, kotrež bychu ſ teho ſa naſche hoſpodarſtwo naſtałe.

Samołwjenje ſa pohłednjſki możnoſcż nochze pruſke ſtatne knjeżerſtwo pſchewjacz a tehodła ża Londonſke dojednanje a ſałonje, ſ teho wuhładźoze, hłoſnje.

Nědhuſchej bołharſkaj miniſtraj jako cżełnjenjaj w Prahu.

Do Prahi ſtaj ſchtwórtk rano Nedelko Atamaſow a Kriſto Stojanow, nědhuſchej ſobuſtajnaj Stambołiſkeho miniſterſtwa, pſchijeſłoj. Pſched nětkrótkimi dnjemi ſtaj ſ zentralneho jaſtwa w Sofiji cżełkoj. Proteſtujetaj pſcheciwo ſchłaſnemu wudawanju nětcżiſcheho knjeżerſtwa, ſo ſtaj ſe kommuniſtiſkej ſtronu ſwjaſanaj. Po powjeſczach ſ Bołharſkeje ſu ſo knjeżerſtwowe żurowinja a jeho kwalowne naſtajnoſcże ſhórſchſe. Wjele ſtow ratarjow ſu do jaſtwow ſawrjeli, ſ dźěła ſu jich ſaſkłili abo wotprawili. Po jenej powjeſczi ſu ſo ſ Bołharſkeje do Prahi ludźo póſtali, kotrymž je ſo poruczilo, cżełkowaju miniſtrow a pódła njeju hiſcheże druhich pſchiwołowarjow prjedawſchcho knjeżerſtwa ſłuſowacz. Nadźiwnoſcż ſu tuhym najatym mordarjam dźěło njeprawdźi, kaž loni mordarjej, kotryż je nědhuſchcho bołharſkeho miniſtra Doſſałowa ſaſtrělił. „Czeſke Słowo“ p'chipomni: Bołharſki póſtałaj w Prahy, Michałejew je dowolenſku naſtupiwſchi ſ Prahi wotſeł. Nadźijamy ſo, ſo knjeżerſtwo w Sofiji wo tym powuczi, ſo Praha nětkle w Mażedońſkej njeleži a ſo njeje w ſajmu naſcheho dobreho pomera ſ Bołharſkej, ſ nam ludźi ſ mordarſkimi wotpohładami póſtacz.

Khłostanje ſa krwawne njeſkutki w Tarlisu.

Měſchana grichiſko-bołharſka pſchepytowańſka komnihija, kotraż je krwawne podawki w namjeſnej wěſy Tarlisu měła pſchepytacz, je ſłědowace khłostanſke naprawy ſadała: Měſchczanoſta w Tarlisu ma ſo je ſłużbu puſchczicz, kommandant w Galabalisiſu ſo wotſtadźicz, wſchitcy offiſjerojo,

Dešćowe přikrywy poruča **T. Albert** w Budyšinje.
a lěčne konjace přikrywy :-: na lawskich hrjebjach 10. :: Telefon 1078.

kotřiž hu, hdyž hu ho kwanwe naßhliwoßcže ßtale, w Tarlachu pschitomni byli, dyrbja ho pschehadźić. Bolharßki tatarin, kotřiž ho jako podhladnik jeźi hdźerka a wobeźe cźi, kotřiž hu ho psched konmißarami jako ßwědzy ßtyßchełi, dyrbja ho puschćić.

Samolwjenje dla atientata na wyßchka Miljukowicza w Sofiji.

Bolharßki diplomatiski aßtupjeŕ dr. Minčew w Beloraße je južnoßłowjanßkemu ministerßkemu pschedßydźe roßßadźenzu roßprawu wo nadpadźe na južnoßłowjanßkeho wojeŕßkeho attachea Miljukowicza w Sofiji podał. Po jeho mėnjenju je ho nadpad ſ kommunißtiſkeje abo tatarßkeje ſtrony kłucził, ſo by ho bolharßkemu knježeŕßtwu ßeſchkodźiło a ho pschećelßke ſtyki ſtaſłe, kotrež ho počinaju wutworić.

S dobrom ho ſtyſchi, ſo je južnoßłowjanßki póßłanz we Sofiji, Raßicź, bolharßkemu ſwonkownemu ministreju proteßtowanßku notu dla nadpada na južnoßłowjanßkeho wojeŕßkeho attachea pschepodał.

Kral Aleksander wo naßylnoßcžach w Sahrjebje.

Južnoßłowjanßki kral Alexander je ho ſ powjeßcźemi wo krwawnych naßylnoßcžach pschi ßokolßkim ßlėcże w Sahrjebje jara roßmuŕwał. S wutrownymi ßłowami je ßahudźił. Njeje wocźakał, ſo ho w Sahrjebje tak dałoko ßahudu, ſo bychu nic jenoź južnoßłowjanßkich Ssokołow nadpadli, ale teź ßłowjanßkich hoßcžow, Cźechow a Polakow. Wobeźebje je ho krała njeluboe dótko, ſo hu Sahrjebßki demonßtrantojo hrabiu Samoiſtleho, waźeneho pólßkeho ßtatnika, hrubje nadpadli a pschećeźełi.

Južnoßłowjanßki tatarßki minißter Pačić, kotryż je jako knježeŕßtwowy aßtupjeŕ pschi ßokolßkim ßwjedźenju we Sahrjebje pschitomny był, je w ßwojej roßprawje wo nim prajił, ſo je Sahrjebßke wobydleŕßtwo domjaßnych a wukrajnych Ssokołow dóßtojnje pschijało. Minißter ßo je wßchej roßhubżenoßću na nėkotrych Belgradßkich nowin wobroćża, kotrež ßu Sahrjebßke podawßi jako cźin rewolucije wułożile. Sahrjebßki ßokołßki klėt je pjeća njedźiwajcy wobźaromnych naßylnoßcžow wuſnamny wukpėch mėŕ a jeho wuhotowarjo móża ſ nim ßpokojom bycź.

Saßakli njepschećelßo

ßerbßkeho luda nam Sserbam wodacź njemóża, ſo tu hiſchće ßmy. Najbóle jim do wocźow kała, to ſe ßerbßkeho prózowanja wulkhadźaze wuſtawy tu hiſchće ßu a ßo bźakowano Bohu rjenje dale wuwinwaja. Naſche „Sserbſke Nowiny“ ſaßahły nawał pschećeźiwnikow pschećerawßki ſaßo roßtu a pschibėrаju. Loni ßmy naſchu cźiſchćeźenju wo dwė tſećinje powjetſchili, nazmoderniſche maſchiny waſtajili a dźeńßa widźimy, ſo ßu hižo rumnoſće pſche małe. Trjebamy nowu ſtajeńku maſchinu a ßyła naſchich kruczných ſtajerjow ſe ßo tak roßroßła, to dyrbjachmy jenu naſchich redaktorßkich ſtrowćkow naſchej ſtajeńni pschidacź. Ale hižo dyrbimy dalßich ſtajerjow pschiſtajicź. Bohu bu- khwalba, ze dopréda.

Podobnje je ſ naſchim druhim wuſtawom, naſchej Sserbßkej Ludowej Banku. W tymle hoſpodaŕßkim wichoru, hdźeż naſwjetſche banki we ßwojich fundamentach krja, ßteji wona njeßmuta każ ſtała. Wona nima w žanym ſtankrotowanych wobłkodow žane pjenjesy tcźazy. Jei dowėrjenym pjenjesam nihdźe na ßwěcź tronje žadyn ſtrach njechroni. To je cźeń we wocźach naſchich ſaßahłych pschećeźiwnikow. Tehodła ſpytaja nėtko ſ pschiſłubjenjom naſchej banzy ſchkodźicź. Jako naſcha banka ßwoju lėtnu bilanzu woſſewi, wjele nėmſkich nowin i pschećeźelnymi ßłowami jeźne ſtrowe położenje roßpomnachu. Wichelake roßprany ſ ßwalbu wuſłėhmychu, to naſcha banka je jei dowėrjene pjenjeſy ßamo wot ßo na 15% nadhódnoćźika (aufgewertet). Luba konkurenza pak ſpyta wunoſchowacź, ſo chże naſcha banka wobłkach ßwojeje dźeławoſcže ſamjeſołowacź. Wßcho próżdne błady. Runje nawopak w klinje bankł ßo roßpomna, wokreſź jeźe dźeławoſcže hiſchće roßchėrjecź. To budźe jei cźim łóßcho móżno, dokeł je ſakład dokładnje ſoliduy. Nihdźe jeźe pjenjeſy na hraczkach njeſteja. To je njedawno jena ßwėtowa wulkobanka, ſ kotrejż hromadźe dźełа, ſ pschiwótnaczom wułłehnyła. Tu bė wona proßyła, ſo by jeźne naſtupne położenje prėnjeje położaj tuteho lėta nadrobnje pruhowała. To ßu wßcho ſakła, kiż móże banka ſ dokładami wobkruczicź. Runje tak wumyßlene je wudawanje, ło ßerbßke pjenjeſy w Sserbach nedźełaja. Runje na wopak je woprowdźitoſcź. Jena tych najwėźcźiſchich ßwėtownych bankow w Prahy je nam w łóżopym naſtupanju ße ſejeru. a pomognuła. W tym leži jena tych najßylnißich garantijow ſa naſchich pschećeźelow. Nėkotra ſ nėmſkich bankow by takſe wukrajne ßwiſti rady mėła, jeno ſo by je doſtała.

Teź ſprawni Nėmcy, kiż maja kritiſke wóczko ſa ſtrowoſcź jeneho wuſtawa w roſcźażym wobłkahu ſ naſchej banku dźełaja a jei ßwoje pjenjeſy no'cha. W poßlednim cźaßu, hdyż je możno, w rataſtrofy ſaßo nėſchto na pschedań podaeź, w roſcźażej mėrje pjenjeſy na dań dawaju. Zadyn dźeń njeſahdźe, ſo njebychu ßo nowe naſtotowańke knjiżki wuſtajiłe. Tak widźimy na ßwėcźe, po wulkich bėdźenjach dŕże, ſo tola ſprawne, cźeſtne a pėcźiwe dobytka. Se krutej nadźiju a domėru na pomoz Wjerſchneho krocźi naſtupjenu drohu dopréda.

Ze Serbow.

Sobotu, 23. žnjenca.
Filipa Benicija, wuznawarja.

1866 Pražßki měr mjez Auſtriſkej a Pruſkej ſkónči wójnu.

Ja ſym zrudna, zo mòhła wumrěć,
Njeſměm nikom' powědać.
Ze zrudnoſću lehnyż khodźu,
Ze zrudnoſću ſtawam zas.

Luby tón je daloko,
W cuzym kraju na wójnje.
Hdy by wjedźał moje myßle,
By mje přišoł troštować.

Wón pak by mi takle prajił,
Mjelč wßak, njepłaš holičo.
Mi je tebje ſamo' žel,
Twojej rjanej rjanoßce.

Narodna pėßeń.

Njech druhi lud ſej Karla Wulkoh' ßławi —
Ze ßerbßkej krwju wßak ßylny mješ jom' krwawi.
Jan Radyßerb.

Njedźelu, 24. žnjenca.
Bartromja.

* 1610 **Jan Chojnan, we Wikach (Petorshajnje), faraf we Lubjowje, ſpiſa ßerbßku rėčnicu.**

Hdyż na ßwjatoh Bartromja
domoj čahnu njewjedra,
w nocy kwas je wjeßely
zady Huſki na hórey.

Z oyloh' kraja ſerbßkeho
lutki tudy zeńdu ſo.
Wulka kwaſna hoßćina
za blido je zhromadźa.

Dejmantowe ſudobja,
jėdźny grat wßón ze złota,
Wino jėdźe khłóßćeńßki
bėły mėßaćk wobßwėtli.

Předźenak 1923.

Maleńki tak dobre ßu,
A tak njenahladne ktu.
Jan Radyßerb.

*

W Budyßchinje, 23. auguſta 1924.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 734, hygrometer 0, najwyßchßcha dnjowa cźopłota 23 ſtop. Dźeńßa rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer 0, najniżßcha cźopłota we nozy 14 ſtop. — Wyßchina leži pola kuſy Island a nad połnóčnjej a krótkoraniſchej Europu. Niżina pak nad połnóżnym morjom. Jeje wubėžki każa pschez hiſchćeże naße wobłkowanje. — Juttje 10. nėdźelu po žniw. Trochi- ży błónczko 5,03 łhodża a ho 7,05 ſhowa. Mėßaćk łhodża pſchipołdnju a ho na ranje 3,09 ſhowa.

— **Telefoniſka powėſcź wo wjedrje ſa jutſije njedźelu.** Deſcheże p'chestanu, tola hiſchće pomróżene wołtanje, temperatura ho mało pſchemėnin, błabe wėtry ſe wſchelakich ſtron.

— **Komiſija ſa ſerbßke „Spėwakſke“** ſeńdże ho pschichodnu póndźelu dop. ½10 hodź.

— **Rosprawa pol zile.** Schtwórtk wjeczor abo pjeć rano kradnychu mużße ko'o ſnamki „Fuchs“, ſ cźornym wobkulom, horje ſhibnjenym wobźidłom, ſ cźornym zelezlojdſchmidłami, torpedoßamobėhom, brunym ſedłom a hiſchće nowymi wobruczeńemi. — Wubwėſchene bu w cźaßu wot 5. hacź do 18. auguſta jónkrć ko'o ſnamki „Dürkopp“, ſ cźornym cźerwjenoßmużkatym wobkulom, ſ horje ſhibnjenym wobźidłom ſ cźornymi gumijowymi pſchimadkami, ſe żołtymi ſwėnami, ſ torpedoßamobėhom a Continentalwobruczemi, a w cźaßu wot 15.—18. aug. mużße ko'o (Halbkremer) ſ cźornym wobkulom, horje ſhibnjenym wobźidłom ſ cźerwjenymi pſchimadkami, żołtymi ſwjenami, torpedoßamobėhom, cźmnobrunym ſedłom a ſchćrimy wobruczemi.

— **Spytane ſamomordarſtwo.** Schtwórtk wjeczor mokoło 9 hodź. ſpyta ho na rėſnißej haży jena žona dla roskory w manżelſtwoje ſ p'nom ſajėdowjećźi. Druhi wobydlerjo ju bjes wėdomja namakachu a polißaja ju do khorownje dowjeſe, hdźeż wona hiſchće dźeńßa bjes wėdomja leži.

— Hoſpodaŕßka knſa je dźeń a hórſcha. Tudomna ſrowa firma Weigangez bratrej je ſ wójnu ſkoro zyke ſrowje wukrajne wotebėrarſtwo ſhubiła. Do wójny najwuſpėſnßkankow ſ połnóżneje Ameriki pſchikhodźachu. Tam ßu mjes tym wulkotne wuſtawy naſtałe, kotrež tamne wiſk połnje laſtaraja. Podobnje je w połodniſchej Ameriju a Schpaniſkej. Wo cźaż inflazije kupowachu drje połnóżne ſtaty Europy wudėlki Weigangez firmy. Nėtko pak ßu jeje wudėlki tak drołge, ſo na ßwėtownych wikach wjazy ßobu njemóża. Tukrajne roſpyhedacże dże ſ roſcźażej hoſpodaŕßkej kriſu ſtajnje wrócźo. Tukwulu wob tydźeń hiſchće 36 hodźin dźełaja. Weigangez firma płacźi w nadobnej ſmjėlenoſći 40 hodźin. Najkerje pak budźa muſowani, dźełankli cźaſ hiſchće bóle ſamjeſołowacź, a dźełacźerjow puſchćicź. — To ßu te lubośne ſcźėhowe wotzłowjeje kupjele, każ hurrahpatrioći njimo mjenowachu.

Do Klėtn'ca. Hiſchćże ras dopominamy na to, ſo Lučanſke towarſtwo njedźeju wjeczor we 8 hodźinach pola Haſchkez ſo bliſki ſwjedźeńß ſe ſwėwami, dźiwadłom a rejemi

Leo Nikolaj Tolſtoj.

Jeho žiwjenje, dźeła, nahlady a wuczby.

6] (Pokračowanje.)

Wot ſpočatka je Khryſtuſowa zyrkwej cźerpiła p'ches ſhanitnjenje a napady mnohich błudnowėrikwych, kotřiž ßo prózowachu, ju powalicź a w jeje ſakładach, ſpočoiwajcych na wėrje do Khryſtuſa, ſtyna Boha, ſatſcha'cź. Tola wſchė helſke mozy niesamóża po Knjezowym ſlubjenju ſwjatu zyrkew p'chewinycź, kotraż hacź do wſcheje wėcźneje ſwoſtanje njep'chewinjomna. Teź w naſchich dnjach je po Božej radże nowy błudnowėrikwy wuſtupił, mjenujcy hrabja Leo Tolſtoj. Eſwėtoznaty ſpiſowaczeł, po rodu Ruſa, po khcźeńcy a wukubłowanju prawoßławny je ßo hrabja Tolſtoj w ſaßlepjeno'ći ſwojeho hordebo ducha khrobłiwje poſtėhnył p'chećiwo Knjezej a ßwojenu Khryſtej a pschećiwo jeho ßwjatenu namėrſtwu; wón je ſławnje pſched zułym ßwėtom ßo wotrjekł ßwojeje macźerje, prawoßławneje zyrkwje, kotraż je jeho žiwiła a wocźahnyła; wón je ßwoju literarißu dźeławoſcź a wot Boha jemu ſpodźelenу dar k tomu wużił, ſo w ludu roſchėrja wucźby, kiż ßu napſchećiwo Khryſtuſej a zyrkwi, a wu'orjenjcja ſe hłowow a ſ wutrobow cźłowjeczich wėru wótzow, prawoßławnu wėru, na kotruż je zyły ſwėt ſakoženy, we kotrejż ßu naſchi pſchedownicźi żiwi byli a ßwoju ſbóżno'cź namakali a pſches kotruż je hacź do dźeńßniſchećho dnja ßwjata Ruſa ſemja kruta a ſylna była. W ßwojich ſpiſach a liſtach, kiż wón a jeho wucźowniſy po zyłym ſwėcźe, wosćeże pak po ſemi naſcheje druheje wótcźiny w mnohoſći roſcźerjcja, prėduje wón ſe ſahorjenoſcźu fanatika ſnicźenje wſchėch dogmow (ſaßady wėry) prawoßławneje zyrkwje a najnutrniſcheje błyßoſće k'che'czanſkeje wėry: Wón zapſcźiſa wożobinſkeho zjiweho Boha, kotreho ßwjata zyrkew khwali jako ßworicźela a ſchćerićela zyłeho ßwėta. Wón ſapŕéwa Knjeja Je'uſa Khryſtuſa, Ssyna cźłowje'a, Sbóżnika a Wumożnika na'cheho ßwėta, kotryż je naż cźłowjekow dla cźerpjeł a naſcheho wumożenja dla ſ mortwych ſtanył, ... wón njepſchipóſnawa ſmjerjenje po ßmjerći a wėcźne mėrwo; wón ſapŕéwa wſchitke potajnoſcze zyrkwje a ßohnowazu mózy ßwjateho ducha, kotraż je wo nich khowa . . . Wſchitko to preduje Tolſtoj njepſchestawajcy ſe ßłowom a piſmom k ſamjeđenju a k hróßbje zyleje orthodokſneje (pravoßławneje) zyrkwje . . . Powtuły k jeho powuczenju ßu ßo cźiniłe, ale woni njewjedźechu k wuſkutkowacź a piſacź. Tu naſta w jeho żiwjenju pschewrót. Hacź dotal bė wón ſej najwyßchßeje ſbożownoſcze wėdomy był. Po nėcźim pſchitkhdźachu wokomiki diwdłowanja a żiwjenje bu jemu k wohnidłu: „S zyłej mozu cźehnjeſche mje prjecź wot żiwjenja a bėch błiſko tomu, je żiwjenjom ßo roßjohnowacź — ja'o bych njewėdźał, kak mam ſamy bycź a ſchto mam cźiniecź.“ Tolſtoho ßwój Bohrs roſprawja wo tym: Pjatnaceże lėt je tole wojowanje traſo. „Niż jenoż p'chemėnke bėchu ßo jeho pocźahi k cźłowjekam a ſ żiwjenju: Tolſtoj ſchoho wocźeleżni ſ luboſcźu k bližſchemu.“ A jeho mandźelſki, Sofija Andrejewna, to w jenym ßwojemu bratrej napiſanym liſcze wobkruczuje: „Leoa hižo laſo njepſpėjnjeſch: wón je ſahorjeny a ßwėrny khcźeńcan ſo ſtał.“ — Tolſtoj ham, hacźrunje khorowaty, wotmołwja ßwojemu hacź do konza żiwjenja ßwėrnemu p'chećelej, ruſkemu baßnikej Afanaſijej Afanaſijewiczej Tjotej, tole: „. . . Mi ßu zjecha wjazy do rowa . . . Sa nnje ſwotkanu hiſchće nėkotre pocźahi k Bohu, to rėka, k tej mozy, kotraż je mje porodźiła, mje powołała a mje ſnicźi, ako kotraż mi druhu podobu da.“

Nowiny wón hižo wjazy njeczita a na ſa ßwoju winowatoſcź, łożbemu „ſahubne p'chiwnicźenje“ wotradźecź. Każ dźeńßo raduje ßo wón nad nałėźom jako nad „kraßnej wobradźenzu Božej“. — „Stojiſch tu ſe ſpodźiwanom a wocźinje'ch wocźi, hubu a nóſ a ßo niewėrißch pohibnycź, to by tola niczo njeſa'omdźił.“ — Sswojemu pschećelej poruczа wón knihi, pſches kotreż je ßam ſahorjeny: Salomonowe wuſkowa, efflesiaſta a knihu mudroſće. W tutych knihach Tolſtoj namaka, ſchtoż bė njewėdomnje pytał: wuſkadowanje wo hódnoćźi kubłow a ważnoſći cźłowjeſeho żiwjenja. Tale kniha bė ja jeho duchowne roſwicźe ſmjerć ważna.

Roſzjohnowanje ſ pſredawſchim żiwjenjom a pschechod k nowemu mėſeſche ſa Tolſtcho ßamo na ßebi tón ſcźėhowt, ſo japoża ßo najhórſche njepſchećeſelſtwo wſchėch „mulikich“ a „wliwapołnych“, pſchećeſiwo kotrymż mėrjeſche ßo w pėnim rjedźe jeho wótry mjeć. Sa njeho ßamoho bė ſmuſkownje jara ſadwėlowacy bój ſohodła naſtał, ſo baßnik Tolſtoj w ßwojim ſmjertnym bėdźenju leżeſche a wot nabożniſ'eho filoſofa Tolſtcho nam'a ranu dóſtowa'che. Bohwptyaty Tolſtoj praji ſebi: Tam wonka mrėju błodurtabaty a ſmuſcźerpjazy; wójny ßo wjedu; wojowniſy ſa ßwobodu leża, wocźakuju wotßudźenja k ßmjerći, w jaſtwach a khłostanjach a jędźo ßo po błónczitym ßwėtu — a ja dyrbjat romany piſacź, kotrychż pschednjet ma pschezo bycź lubo'cź?!

Tolſtoj bė ßo mjes tym też wot ſtra'chnje ſnateho nihtliſma wotrjek'a a twutwori ßłowa: „Niż w mozy, ale we wėrnoſći je Bóh.“ Nėkto rėkaſche, najprjedy tym wėrnoſć tuknycź, kotſiż pytaju ßwoje ſbożo w mozy a pſchiłporjeju a poßłuhnjeju nihiliſm (niczotnißtwo) we wutrobje cźłowjeſeho luda. K tomu bė trjeba, ło Leo Nikolajewicź ßo ſ liſtami na Aleksandra III. wobroćił, kotrehoż nan bė pſches nihiliſtow ſtrowany był.

(Pokračowanje.)

Wjednotnje. Přichodny wotdźel wjednoty „Sokolskeje Lubina“ w Klětnom, Jannom, Zimplu, Koschli, Turjonj, Radschowku, Krjebi, Nowej Wjsy, Rychwalskich, Kringelezach, Kólšlickej Horje, Dyrbachu a Wujesdże, so tuchu też štrotch šušedow na to kedźbliwych cźiniłi. Hrajcź budźeja Lipanjay dwaj žortnaj dźiwadłowaj kruchaj: „Kak Pětr Iskarí“ a „Fotograf“, a też jich ćwarny program je wobšérny. Tuž może žedźi kóždy teho wěsty hnuć, so njedźelu wjeczor pola Haschkez někotre rjane hodźinki doživi.

S Klětnicheo. Nasche wojeńske towaršstwo wotmě šaidźenu njedźelu swoje tšlenje. Najlepschi tšlan dostachu drostne nyta. Kralowsku dostojnosć a najwyschšiche wyta wuzwoli žebi k. Barthel z Koschle, dostojnosć 1. marschalka a drohotne wyta knjes Eichleiter mtóbschi z Jannoho a dostojnosć 2. marschalka a rjane nyto k. Arnoscht Bjanon z Kringeza. Po tšlenju so towaršstwo we wjeselej wuspěchliczky do wsy wróći. Sabawna rejza sjednoći hišće dołhe hodźiny šobustarzy a hosći.

S Malešchez. Na namokrjenje tudomneho wubjerka za ludowe łžipiche šwjerčźitej wsy Malešchezy a Pluščnikezy 7. septembra póbla zwrkwinskeho też ludowy žnjowy swjedźeń w smyslu wjesneho hajenja spomóžeršlowa a domišny. Ke brje to prěni taiši swjedźeń we Lužicy. Po swjedźenšim cźahu wotmětowaja so na swjedźeńšej luzu ludowe a dźěcźace hry. Wosmjostroj a cźah s lampami budźetej swjedźeń wobšamknjetej.

S Worklecz. Do naschoje khorownje pschiwjesechu psched někotrymi dnjemi f Wotrowa 5 štine dźěcźo. Wě so je šapalkami strachnje na rukowai, schiji a wobliczu wopalilo. Wbohe leži nětko we wulkich bolosćach.

S Khrósčcźij. Wčera wječor wokoło ½8 hodź. šnjeschoji tu cźežity automobil k. Kegla f Brěsiny. Po nahle špadowanej horje bele rostorhnyu so wodźerščí rjeczas a šapraji špinadko a pola korčmarja Bjeńscha šajedże auto f polnym wotmachom do murje, kotraž bě na 'boże dodžerżała a so špyny. Se žitom pokny nakładenym automobil so powróći. Wyli murja kruchy šrala, mohli tšo nutskabadźeny do cźežkeho nje'boża pschińcź; tak pak so jim ničzo njesta. Puncź na kotrymž k.bi hewak dźěcźi hrajaja, bě na 'boże zyle próżny. Mšchto mjeńschonym pryedy běchu 8 rěblowane wosy po wšy jeke, kotrež buchu so też do njeboża icźahnyeź mohle. — Rěkdźe pot hodźiny po automobilowym njeboži so nad jenym tlatokom kur walecź pocźa. Tam bě w kuchni woheń wudyrił. Ludźo hnydom na pomoc thwatachu a woheń podušychu.

Do Njeźwocźidła! Schtóž ma njedźelu (24. 8.) někat woteńdźenje, pschińdźe ako pschijědźe do naschoje wsy, hdźež so w knjeżej šahrodze k prěnjemu rasej měschane khóry naschich šerbšich šjednarskich towaršstwow šeidu a wulki konzert wuhotuja. Nasch ludowy orchester šahraje nam na hudźbnych nastrojach rjane narodne hlosby a tak budźe so tu kruch šerbskeje kulturny jewicź, schtož žebi njedybrjał nichtó nimo hicź dacź. Schtó je rjeńšeho na šwěcźe, hacź duschu, wutrobu a smyšł wokliczewicź a wobohacźicź f darami, nam wot Boha darjenymi, p'ches naschu macźerinu rěcź, psches špěw a šynk. A so by nadobna wěz też šwonkownje šerbšeho rasa měka, proshymy naschich žónčich, žony a holzy, so bychu prawje bohacze w šerbšich drastach pschišchle. W pschi'ach so hišće khowaja a Njeźwacźidło a wokolnosć běšche w šwojim cźahu jara bohata na wschelakorych narodnych drastach. Pschinošmi kóždy temu, so by prěni khromadny šjeźd šerbšich špěwaršich towaršstwow f rjanym wuspěchom krónowany a k wotpjetowanju za pschihod wabił.

S Ochranowa (Herrnhut). W nozy wot šoboty tudy wotpalena khěža je jena f najstarschich wšy. 1756 ju tkalz Gocht f Wódrjenzu (Oderwitz), kotrehož běchu dla jeho sympatijow sa cźišchich bratrow wot tam wupokalali, nanawari. — Kaž drje je powschitkownje znate, su cźežby bratšo hotle psched 200 lětami Ochranow šaložili.

S Habrachezij (Obersbach). Pschepmyšlanje je na hranizach pschezo doma było. Tele dny jedyn wobydlet f Georgsmadze wós dźeśeła pschez mjesu wjeseschi. Njenmu zjoukej so wěz dźiwna jesda. Wón wós pschekala a nadcźišć w nim někotre mšchi — zokora. To budźe khětro šelena dohra za pschekłepaneho pschešmykarja na šudnistwje.

S Noweho Města w horach. Jedyn tudomny wobydler mjesche pša. Doke, dě šlajnje na rjeczasu, so njeuadrjesche. Wón bě po nětčim tak šly, so je jemu nichtó bliži nješmědźiše Ssamo šrcźiha jeho knjesa dyrbjesche so psched nim na kólźbu hnacź. Zranje dyrbjašu jemu w šudobju je žerdku pschišijwacź. Jeho šlohy běchu tak wulke, so f njemdrošczu do šudobja kušasche. Jeho knjes jeho tajšich šlowow ala šatšli. Stótny lékat, kotryž jeho pschepyta, špošna, so njeje šlaženy byl.

S Kulowa. (Wotwarjenje wuczerjow.) W poślednim pohrjebnjm šchulšeho pschedšydstwa f so wobšamknj, so dyrbitaj ho dwaj wuczerjej wotdwarcź. Nosšud, kotreju je 10 wuczerjow naschoje šchule ma to potrjechcź, bu knješčtwom w Lehnizy pschewostnij. Pschičzina k temu wobšamknjenju šu wjeza wobšeżowanja jenotliwych wjow na pschewyšoke šchulške dawki. Po pschewjedźenju wotdwarca by na kóždo wuczerja nimale 60 hřiwi pschišchło. — Sa Sserbow Kulowšteje wobady ma tute wobšamknjenje wěsty štrach w žebi. Woni budźa so f wšej mjeri wo 'to štaracź dyrbjeźi, so jenteńkeho šerbšeho wuczerja, kotrehož šu šebi psched dawnai lětomaj wubdźěli, wobdhowaja. — W Šakšej wšchaf so tajši namjet na wotdwar wuczerjow še štrony šchulšich gmejnow jenie štajił njeby, pschetož tam płaczi wudawki sa wuczerjow štat zyle ſam. a gmejnj njejšu f tym žadu wosšeź'jene, kaž bohužel hišcźe poła nas. To je f wulkej šchłodu sa powschitkownym ludowym idźelanošcźi wobžeže w tajšich gmejnach, hdźež njeje dosć frosumjenja sa šchulu a duchownu postup dorosta. Tchodła dyrbjało so šprutke knješčtwo po pschiłkedże Šakšeje šlożowacź a też wšche wudawki sa wuczerjow pschewsacź. Wono bjž je tak a tak gmejnam, kotrež nimaja wjazy hacź 8 wuczerjow, dožnja prawo wjalo, jich powšcź. Hakle wjetšche gmejny f wjazy hacź 8 wuczerjemi smědźa žebi cźežinu wotlcź a wulke f wjazu hacź 24 Bože cźerpjenje.“ To je njepřawda nauschczišwo njejšchim gmejnam, kotraž dyrbjała so tež wotstronicź.

S Kulowa. Njedźelu, 17. žnjenja wuhotowa „Swjatk šuž.-šerbšeho študentšwa“ w „Němškej thěži“ študentšku ludowy žwjedźeń. Slowny štarschi Riela wotewri žwjedźeń. Sthromadzeni wušpěchowachu šerbšku narodnu hymnu. W pomitanšej rěcźi postrowi wobežeje knjeża měšchenoštu še Kulowa k. Langnera, knjesa šaraja Schołtu a pschedšydu towaršstwa „Bratrowšstwo“ knješa Popelu. Knjeżna Leschwiz f Drježdżan je njerai narodnej drašce pschednježe žwjedźeńšku haženi „Sserbška wješa“ wot F. Čišchinškeho. Wobadny-knjes šaraź powita študowažych do Kulowa a wupraji swoje wješelo, so je študentštwo tu w Kulowje tašši žwjedźeń šrjadowało. Měschany thór tow. „Bratrowšstwo“ wušupi f rjanymi špěwami, šoła pschašche k. Popela. Na'ch mlody wumjeła hrajesche je 'natej pwčzikrotcźu na hušlach a mózny pschiłješt mytowaschе wurjadnu wuštojnosć. Na kławěrje hrajeschtaj študowajoj bratraj Andrižeź f Radworia. Khory a hukše pschewodješche na klawěrje k. hudźbny direktor B. Krawz. Konzert je še wěšče mnohim lubił, wobšarowacź ma pak so też tu njetrjebawschi kažaty njemóc. Po konzerje pschedinješe knjeżna Leschawez jortnjcu baženi „Bartłi hermann“ wot F. Hajnyh. — Džiwadłowy dźeł šapoczinaschе šo f baženi „Sserbšim buram“ wot F. Čišchinškeho. Jan Kubaši pschedinješe ju še lahoritoźu. Potom leżehowaschе hra „Burška krej“. Štarneho njemčera dla dyrbjachu hrajerjo a hrajeki pschewótje rěczecź a tak niebě wješe wotménjenja we hłosu móżno. — Po džiwadle šerjadowachny žurłu k wjeselej rejzy. Sdwjedźeń bě wurjadnje derje wopytany. Mješ hošcźeni mamy hišcźe mjenowacź knješa šaraja Krala f Klěkwiz, knjesow kap'anow Kulowšteju, knješa kapłana Handrika f Ralbiz, knješa Wojerowšteho kaplana, knjesow wučzerjow Hajnow f Konjez. Studowaqych běchu tam 19, 17 šwjałkerjow a 2 njeswjałkerjow. Wobežeje dźakujemy so fl. Rochli, Popjelu a wučzerjej Brěšanej, so je so žwjedźeń poradźił, pschczeźelnivym žwójbam a hospodźiwym domam w Kulowje, Kulowzu a Rachlowje, so je so študowažym a hrajeckam tak derje poradźiło. Wutrobny dźak budź štonczinje wšchom, kiž su pschi žwjedźenju a šo žwjedźeń hobuštkowali a to šašo wobežeje towaršstwu „Bratrowšstwu“.

S Wětšeeź. Njedźelu w nozy šajedojcźi šo we Lutach mlodu kontoristu f njesnatnje pschižiwiny.

Sc Strho Komorow. Wódano pšches naschu krajinu njewjedro cźehujesche. Wbyli šaje 'e do Reichlcźez domšeho. Pšbla błyšlkowoda dyri do wuhenja. Pošoja wuhenja padny do dwora. Po tšešche so dele šuwaja krucki zhželowe tšěchu khětro wošchkodźiwši. Potom šaiédże błyk też do grotow mišiny, je tak wobschkodźiwschi, so mišina wuwosta.

S Rjuhwalda. S naschich knjezich hotow šu wóndano w nozy karpy kradnyli. Na to je polizajšli poš f Wětcze Wody pschišchol, so by šlěd paduchow namakał. Jara njewěšte je, hacź šo jemu to poradźi. — Nětko šu nasche nowe šwony pschišchle. Wone šu-ho jara derje poradźile. Nuże kaž na šarych šu na nich šerbške a němške napišma. Šandźenu njedźelu šmy je šwjatoczinje pošwjeźili. Pola woltarja běchmy je pošjašili. Zyrkej běchmy hacź nanajrjeńscho wupyšchili. Wulki šwón je patron naschoje zyrkwje karon v. Ckartštein darił. Do njeho šaj też jeho wopon a mjeno wulataj. S dobom cźitamy tam bibliške šchpruchy: „Pschińdźeże, wschtko je hotowe“, a „Ty dyrbiši šo Bohu twojemu Knjesej modliecź a jemu ſamemu šlužiecź“. Na prěnim wonje cźitamy: „Jedyn je naschi mišchtr, Khrystuš, wy pak šeje wšchitzy bratja“. Dale njeje šwón mjena: r.Kulina Wanka, šarał, Wilhelm Marko, kantor, Arnoscht Hubacź a Arnoscht Jurak, zyrkwinškej šlarschej. Na małym wonje šteji šchpruch: „Knjeże Jeśu, tebi šym žiwy, tebi wumru“. Bohu budź dźał, nětko mamy šaso šwoje lube šwony. Kak rady budźemy na jich hlóź tedźobwacź a wabjenje šešchowacź. Wone budźa nam Sserbam wonicź do nowoho rjanšho šerbšeho pschichoda, pschetož tak praja prastare wěšchcźenja. Po cźěmnej cźežkej nozy polne štrachow ithadża też šerbšemu ludej rjeńšche ranje. Wojeże šo Boha a cźežcźece jeho šwjate kaśnje. Wón je je dał wšchém ludam. Schtwórta kapnja też wobežeje nam Sserbam pschikašuje šałhowacź šwoju macźerinu rěcź. Bórzh budźa naše šwony f wěžicźi naschoho luboznscho Boha doma naš do Knjesoweje šwjatnizy wołacź. Dow, šu bi šerbšy bratša a štotry, pschikhadźejcźe we wulkich šwjatach do jeho pschitwarkow na šerbške Boże šlužby. — Šandźenu njedźelu wotmě naše wojeńske towaršstwo šwoje tšlenje. Pschi tym wuhotowa šo bźeźi šobuštawow też dźeśeła žwjedźeń. To je šo wšchém jara derje ſpodobało.

S Wětcze Wody. Šandźenu šchwórtk šu f naschich radnizach kolo kradnyli. Wono šlušcha knjesej Lorenzej na Sillerišej haży. Paducha hišcźeše wohladacźhu, ale podarmo ho šа nim puschcźichu. Wón je pachoł w módrym wobleku. Na wěšu wošoby drje tukaja. Dokeź je kolo nowe, k. Lorenz 50 hr. myta temu lubi, kiž jemu f jeho kołej šaso dopomha.

S Turcźe pola Pizuja. Wutoru rano wotpali šo tu Knyanez brózh a hródž. Słót je šo muhował, kuru pał šo ſoha ipalichu a też wšchě maschiny a wicha druha ratarška nadoba.

S Bagnzu. Tu šo njedźelu w nozy hoščena pschi dwórnischcźu bozyla wotpali. Jenož maščźlošcźe šo wukhowachu.

Přihopk.

* **Prawo pschebitcho muža.** Jene westfalšte prawišniste knihe i 15. lětišcka postaja: Když žona šwojeho du'chneho muža nadźe, , tak io dyrbi f domu cźekncź, dha šmě štradźu šo do dom'eho dobycź. Tam šmě wšak hacź placźiwoješi jeneho štoteho šchěžnaka w'acź a je f dobrymaj hušbomaj w korcźnje p'chcźicź. A dyrbiš dozpicź, „so może wosch pod wjerchom wody f wupschetrěnymaj wuschomaj lěcź.“

* **Bohate namrědźiwo.** W karpatow'kim měšnczu Ungghver bóšche wjele lět w gmejnšej khěži wěšty Pčinka žiwy we wulkej khudobje. Psched nětkotrymi dnjemi dośta nětko list f Ameriki wot prawnika. W listče šo jemu šnjerce jeho wuja wo'jewi a f dobom, so je jenicźki dźědźicź jeho 'awoštajenstwa — 500 millionow cźežich krónow — (to je 62 millionow rentšich hriwnow). Pčinka da šebi derje hicź, hyrnjeź namrěnk hišcźe wuplacźeny njenědź. W měšcze dawaju jemu njewobnitšowanje kredita. — Wicźeka lauy lubjo šu pschi tajkim njeshadźitym bohatšiwje wobkudmyli.

** Wón jeho šnaje. „Bdźeha šu zyły cźaš byl, nještynu cźe dołho wjazy widźaź?“ „Wěch někotre měšacy šapuczowacź.“ „Praj mi tola, njebě dha mózno, powołanje šapołozicź?“

Towaršstwowski powěšnik.

Zupa serbskich towaršstwow. „Skała“ we Łusku, „Zerja“ w Hrodźišću, „Nadźija“ w Rakojdach a „Jédleńka“ w Dubrawcy, ma pśich. wutoru, 26. 8. wječor we 8 hodź. w Sónawec hošćencu w Dubrawcy zhromadźiznu. Wše sobustawy mjenowanych towaršstwow, wosebje spěwne sobustawy towaršstwa „Zerja“ chcyše so we prawje bohatej ljóbje zešéś.

Předsydstwo.

Serb. tow. „Zerja“. Sobustawy, kotraž so na zlěca w Njeswačidle wobdźěla a z čahom jědu, wotjědu dop. ⅘9 hodź. z Pomoro, kolessarjo skhadźuja so dop. w 10 hodź. w Nowych Porśiach.

Předsydstwo.

Serbski Sokolski Zwjazk. Na dźensa, sobotu, postajene posedźenje zlětowego wubjerka dyrbi so wotstorčźiś, dokeźž je předsyda khorowaty. Posedźenje wozjewi so w pónđźelnej Nowinje.

Serbske tow. „Zernička“ w Lichanju. Zhromadźujemy so njedźelu wot ½4 hodź. hač do 4 hodź. pola Rudolfec, ½5 hodź. hišće raz w Kisicy zastanjemy. Też pri dešćokjtym wjedrje wjedrje pojědźemy.

Předsydstwo.

Serbski koncert w Njeswačidle budźe so jutře też pri dešćikojtym wjedrje wuwjesć. — Kaž runje zhonimy, dha so žane njedźelske khartki (Sonntagskarten) njewudawaja! Nješto k wobjedu a k wječeri je tam też dostać.

Zarjadnistwo.

Jednota „Sokol“ w Ralbicach ma wutoru wječor ½9 hodź. zwučowanje. Kóždy dyrbi wšśe přiś, Načolnik.

Serbski ludowy orchestr. Njopiskamy žanu reju we Njeswačidle. Sćrnad.

Wólcźy do Njeswačidła! Njedźelu, 24. augusta, je tam wulki zlět wšćeh serbskich spěwanskich towaršstwow. Pop. wot 3½ — 5½ hodź. budźa so w parku wulke zjednočone khory spěwać a serbski ludowy orchestr budźe koncertować. Wšitcy lubi Serbjo z blizka a z daloka so k temu přeprošuja. Štóž chce wobjedować abo wječerjeć, móże to w knježim hošćencu dostać. Zarjadnistwo.

Spěw. tow. „Radość“ w Bukecach. Na koncert do Njeswačidła wotjědźemy njedźelu dop. ⅘9 hodź. z Pomoro. Kóždy njech sebi žada njedźelski lisćik, najprjedy hač do Budyšina a wróćo, a wot tam do Njeswačidła a wróćo. Kołojězdnt wotjědu dop. we 8 hodź. w farskim dworje. Njech so po móžnosći wšitcy wobdźěla a z dypkom přindu.

Předsydstwo.

Zwjazk łuž.-serbskeho Studentstwa wozjewja: Wubjerk zwjazka zestaja so: z předsydstwa:

starši Axman
podstarši Wuješ
zapisowař Rachela
pokładnik Wowčeŕk

ze zastupjerjow jednotliwych towaršstwow:

„Serbowku“ Henćl
„Sociśtas“ Horjeń
„Swoboda“ Michałk
„Włoda“ J. Kubaš

ze zastupjerjow wotjadow:

pučowanski wotrjad: Wuješ (nakhwilnje)
spisowaćelski „ : Rjeda „
hudźbny „ : J. Andricki „
dźiwadłowy „ : Michałk „

ze zastupj-jow akademikow. 2 wosobje
ze zastupjerjow njetowaršnikow.

sekretař: Michałk
knihownik: R. Nowak
redaktor: Wuješ

Bližše wozjewi so wo přichodnym čisle „Serbski Student“. Starši.

Zwjazk łuž.-serbskeho studentstwa. Jeli je sobustawam předsydstwa móžno, njedźelu 21., VIII. do Njeswačidła přińć, tak njech su tam ⅘2 hodź. Su tam wšitcy, tak budźe posedźenje. Starši.

Zwjazk łuž.-serbskeho studentstwa. Zarjadnistwo lětuješe hł. skhadźowanski chcej swoje dźěło dorjadować a prosy tehodła sćěhowace wosoby: knježnu Kubašec, towaršow: Rjedu, Michałka, Wowčeŕka, swoje rozprawy, přednoški atd. njedźelu 24. VIII. 24. w Njeswačidle wotedać abo pak je zastupjerjej zarjadnistwa do Khróšdźic připósłać. Starši a sekretař zwjazka budźetaj hižo wot ½12 hodź. w Njeswačidle.

Zarjadnistwo.

Wobraz wo Hornjo-Hórčanskej skhadźowanicy wustajł k. fotograf Meister pola k. Janaka w Serbskim Domje. Knjez Meister napiše kóždemu sam wo skazanki. —a—

Tow. kat. młodźencow w Baćonju ma srjedu wječor we 8 hodź. zhromadźiznu. Ważnych waradźowanjow dla ma kóždy sobustaw přińć.

Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawołtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Prěni raz! Njeskomdź čas!

W hrodowskim parku w Njeswačidle!

Njedźelu, 24. augusta **Wulki** popołdnju w 3 hodź.:

spěwowy swjedźeń

z pomocu ludoweho orchestra.

Wot 6 hodź. wjesele reje w Knježim hosćencu.

Wutrobnje Was, towarstwa a jenotliwcow přeprošuje **Zwjazk serbskich spěw. tow.**

Lehmannec konditornja a khofejownja
w Budyšinje na serbskej hasy 8
Widźenjahódne městnosće za hosće
najlěpše konditorske twory
wosebitosće:
torty, lód, wysoki tykanc
wšědnje 1/2 5-6 hodź. wumělski koncert
8-11 „

Lichańske serbske towarsto „Zernička“
wuhotuje
njedźelu, 24. augusta 1924, wječor we 8 hodź.
w Domškec hosćencu w **Klětnom**

wulki serbski wječor

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Wšitcy lubi Serbjo z blizka a z daloka su wutrobnje přeprošeni.

Hosćenc při Klóštrje

Dalewjedźenje

mytowanskeho škata

je **dźeńsa sobotu,** 23. augusta
a **jutře njedźelu,** 24. augusta
popołdnju wot 5 hodź.

Komitej. **Hosćencar.**

Přelosowanske wěcy
we wulkim wubjerku
(towarstwa dostanu wosebity rabat)
pukawy (Luftbüchsen) so wupožčuja.
Seelenfreund & Co. w Budyšinje
při měšćanskim dźiwadle na lawskich hrjebj. 12. — Tel. 222.

Drainažowe roły

33,5 cm dołhe = 3 roły 1 metr,
roły za wodowody, korta wšěch družin, murjeńske cyhele, dźěrkate, prózdne a wjerchowe cyhele w najlěpšej hódnosći poruča po najtuńšich dnjowych płaćiznach

firma Wilhelm Bienert w Halštrowje.

Telefon: Hamt Halštrow čo. 2.

Jězdne koła motorske koła

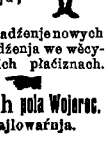

so znowa emajluja a zanikluja; **emajla** wšěch barbow.

Wuporjedźenja wobłukow kaž zasadźenje nowych rólow atd., kaž tež wšě druhe wuporjedźenja we wěcywustojnym wuwjedźenju po najtuńšich płaćiznach.

Najspěšniše posłuženje

Korla Rochor w Němcach pola Wojerec.

twarjenja jězdnych kołow a emajlowarnja.

Viktor Schlecht

khachlestajeński wobkhod

w Budyšinje na wysokej hasy 8

poruča se čěsćenemu wobydlećstwu Budyšina a wokoliny k wuwjedźenju wšěch powołańskich dźěłow:

k přestajenju a znowastajenju khachlow wšeje družiny

Wěcywustojne dźěło při solidnym wobličenju přilubjuje prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća.

Z počesćowanjom **Viktor Schlecht.**

NB. Za nowastajenja steju z wobličenjom płaćiznow rad k službje.

Cyle mosebje tunjo

podawa
murjeńske cyhele
dźěrkate cyhele
plestrowe platy
třěšne cyhele
w rjanych, njerozdźělitych barbach

Njelejym w zwiskach! Njelejym w zwiskach!

Klinkarnja w Tšoch Hwězdach, Paul Arnold

w Tšoch Hwězdach p. Budyšina. Tel. Hamt Budyšin čo. 11

Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyšnoćowych a privatnych twarjenjach.

Stajnje dóńdu

nazymske nowosće

za šórcuchi a rubišća. :-: Čorne a brune kašmérowe rubišća.

Jenož měrowe hódnosće

Alfons Schauseil w Budyšinje.

MERSIOVSKY
Zastawanske časniki

30 now. žonj. kołow
20 mužacych kołow
najlěpšeje znamki „Viktoria“
ma na předań
Ruppert w Budyšinje
před šulefskimi wrotami 1a.

Sad.

dobry a zběrany
kupuje w kóždej mnohosći
Jurij Handrik
w Dobrošicach čo. 21 B
pola Njeswačidła.

Lohki jenopřežny
hospodarski wóz
kiž so też za kruwy hodźi,
je na předań
w Pomorcach čo. 2.

Len a risany len
kupujetaj a zamjenjataj
za polplat, čisty plat, kosacy barchent, ložowe cychi, syry plat, twjelki, różne wotsadki, skótne štyki a. t. d.
Rudolph & Schmidt
w Kamjencu
Arndtstrasse 34.

Mužace a žonjace jězdne koła

znamkow přenjeje rjadownje
kaž też
mantle a šlawchi a wšě přisłušne dźěle
poruča
Alwin Ehrhardt, zamkarnja a wikowarnja jězdnych kołow
w Halštrowje na torhošću.

Płachty přikrywy měchi

z wodunjepřepušćateho platu předawa a wupožčuje
dešćowe, wołmjane a lěćne za konje, spanske přikrywy za dźěłaćerjow
Zasopředawarjo so pytaja
fabrika, wikowanje a wupožčenje: **Hoffmeister w Drježdźanach**
Waltherstrasse 20. Telef. 17664
Předawanski büro w Budyšinje:
na Hošic hasy 23. Telefon 1045.

Poručam:
:: **zacynkowane třěšne roły** ::
metr wot 2 hr. sem a rólowe zeleza, jene wot 60 pj. sem,
roły za wodowody po fabriskich płaćiznach,
kupańske připrawy, wodowodowe a plumpowe připrawy z wołojanych a železnych rólow.

Mam wulki skład domjaceho a kuchinskeho sudobja, kupańskich wanjow.

Při potrjebje prošu wo přećelne naprašenje.

Pawoł Mittag, klampnarski mištr **w Pančicach.**

Wot njedźele, 24. augusta, steji transport **rańšopruskich**

kruwow a jałojcow
jara płaćizny hódno na předań.

Hermann Priemel w Kulowje
wikowar z plahowanskim skotom. Telefon čo. 4.

Sylne prosata
su na předań
w Radworju čo. 11.

W pjerju zrałe

husy

pytam kupić.
Poskićenja, kak wjele jich je a sto płaća, pod „B 56“ na wudaw. Serb. Now.“

1/4 lěta stary **zrěbc** (lišak) je na předań
w Stróži čo. 25 p. Rakec.

Młoda, sylna, sućelna
kruwa
je na předań w Dubom čo. 39.

Kupuju kóždu dźělbu
žita
po dnjowej płaćiznje.
Płaću hnydom při přiwozu z hotowymi pjenjezami. — Poručam
ržane wotruby
pšeńčne wotruby
grisowe wotruby
majsowy šrót
hnojidła.
Młyn
w Prawoćicach.

Specialist nowočasneje wošneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 5.

Sym so we Wózborku jako praktiski skótny lěkař zasydlił

a bydlu na torhošću čo. 27 a mam telefoniske přizamknjenje: Unteramt Weissenberg Nr. 80.

Dr. Hubert Spieler.

Rěčnik a notar Lehmann
je so z pućowanja

wróćił!

Přiloha k číslu 197 „Serb. Nowin“

Sobotu, 23. augusta 1924.

Sserbiskeho ratarja žnč. — Sserbski narod!

Matař khowa žnč domoj: mnto šwojeje prózy a dźěławosće. Hišo w nasmuj wšchowdu šmmjeschšho płodnej roli, kiž bě najprjedy wobhladniwje wobdźěłał a hnojił. S tajki napjatosću čakałsche na šłhadźenje šmmjenja a ! wjerej mjeschčrnnosću čakałsche na natkćco, so by so pschewdećił, hač ješ njeje w šmnje schkodu potkerpło. Jntrownickla prošchesche jako šichičź Bohe ! nutrnuje wutrohy wo płodne wjedro a dobre žnč. A ! kak wjeselez mnšlu a ! džałkej wutrohu krocił nětko ! kožu w ruzy je šwojimi ludźimi na polo. Kak šo jemu wócźko błyschcźi, khdyž widźi kito, polne tučne kłoły w błnichčatych błónčnych pruhach šo šmahowacź a zuni wětřik pschewori polo do žolmjazeho šo morja. Sserbšli šwjerčź šej šajmnčho da Nošam pod wótrej kosu špadowacź. S wjeselej a ! džałkapolnej wutrobu šwjeci potom se šwojimi domkhowaškn, khdyž je žnč šbožownje dom khował. Hoj to je šerbski ratař, kiž ! Bohom šo wjeseli, so je nětko šwoje šobu najšhownische dźěło ! špomožnju cłkowčka dokonjał. Nětko pak pschirunajmy dźěło, prózu a radosć šerbskeho šwčncho rataria ! naschim šerbskim narodom, naschim šerbskim ludom.

Kak wjesela šo šerbšan Kaščhi, khdyž je šim Bosa mnłosć dźěcźo šwješčła. Wjeschča. Po nad nim a wobčerbuja radosnje łóždy dalschi postup: prenje pošmudnknjenje, prenje pošpnty běženja a — prenje šlowcźko: runje kak ratař ! błyschčatym wócźkom wobkedźnje, tak šmmjeschko škhdża a šo potom dale a bóle wunifa. Poinez wjeholesće schepta macź dźěłeju dalsche šlowcźka a kak wjeselł šo nan, khdyž dźěco jemu šterje błónčne mnšlicźki na šerbskich šmkach rnupowideja. Nieje to krafne, šerbske šrdźbne žiwjenje?

Často, jara často pak nadeńdźemy dźenja we šerbskich šwojbach napischečkwne žiwjenje. Pak je macź, pak nan nčmiskeho połkhoda. Jara jara hnło je tež jedyn ! swobeju, bynnjeź Sserb był, w towaršchnosći mjes Nmčami, we šlužbje abo na druhe waschnje połahdź na šwój połkhod, na šwoju šerbsku macź, šwojeho šerbskeho nana, Sšu połahnli, kak je luba macźerka jim štote šymjeschko do nutrnoby a erta połožika — šlebrokłinčzku šerbsku rěcź, šo tajkeho njedžała njenadź.je. — A kajše tymnaju potom šwojšby? Nan a macź, a šnano tej dźěcźi njewjedźa, cźeje šu a šo dźěchu šo ! tnčkho czěšna wunnoźłli, wola łóźi pnch a wufnaja šo — ! Nčmcźan.

Sserbšzy šarschi, dźerźcźe krucźe na to, so bo waschich dźěcźi šakorjenicźe šapnzu lubosć k šerbšlemu narodej. Dźerźcźe jich ! dała zuzych waschnjow a šn-li schulu wuchodźili, pohonicźe jich ! šaštupej do šerbskich towaršhow, kotrychž macźe dosch we waschich šerbskich wjerkach a wozdnjwch wjnach. Podpjerajcźe pak teź wy, lubi šerbschi wschoschtoź je šerbšte a mnjcźe cźowku, frohymilnou wutrobu sa wschn, schtoź je šerbšte. Sndchujcźe Sserbow waschnja a njebaúbujcźe šo šerbskeje drošty, dale nošhcźe je ! šordoschu: jich jako šnamjo waschcho šerbškeho wušnocźa. Nieštkajcźe šo Sserba, khdyž je waš Bóh je šwětnymi lubkami šnano bohatischo žohnował, hač waschich šobuczłowjekow: jenož šordnacźt a khupat šo tcho wdawa, schtoź je namrčdšnu dźědowšće.

Ty pak, šerbške hołcźo, šerbšti młodźenzo, wušnaj šo pschczo šwojcho połkhoda. Dźerźcźe krucźe, to, schtoź je Bóh wam darił: waschu šerbšku rěcź, cźeščcźe ! tym waschich šarschich, waschich wótzow namrčdšnu, so cźoź šu tucźi woprowali šwoje žiwjenške bucźe, šwoje mozu, haj šebje šameho. Stojcźe krucźe jako dub a škała, so niehy waš žadnn šo šbjazay wětr potorhnył, ale waš hotowych namakał k bojej sa narod, trótcźinu. Budźcźe ! pschikładom sa druhich, kiž dźenja nam hischcźe ! dała steją a šo nčhdźe w nčkaškim morju šahubn wokolo bludka.

Sserbja! šłari a młodźi, wopokaźcźe šo jako ludźo skutka a nic prózdnuch rčcźow. Budźe-ti łóždy jednotlíwy šwoje mozy šaklajicź sa tutón naschi ideał, k dźěłu na narodnym polu, ! špomoženju a ! połdźěłowanju šerbskeho ludu, potom budźemy móz, runja šerbskemu rataraj, nasche dźěło sa narod ! radosću šcźěhowacź, kak dale a bóle šo wuwiwa ! prodże sa naschi ! d. Potom buchmy po dokonjanym dźěle ! džałkej, wjeselej wutrobu mócźi hromadźe šwjeźcźicź domkhowaćku płodow ! špomožnju naschcho dragheho šerbskeho naroda!

Tuk krucźe ! Bohom do dźěła; žane žnč njeišu dles prózy. P. Kr.

Nózny straźnik.

(Wobras ! wójny.)

We Wonezach bjesche runje dźešaca na wčźi. Dumcźka Korla — Wonezanski nózny straźnik — wša šwoju lebiju a rózź do ruki a dźěsche do dźěła. Nózni straźnikoju dyrbła teź w postajenym czašu na nohach być, sa pravdu a prawom hladacź a padnchow łójcź, t. r. khdyž šo papadnycź dadźa.

Khdyž Korla ! khěžnych durj stupi, wótrje šebi najprjedy spar ! wocźow. Wodnjo bčěše krucźe pjenki kalak, wiecźor ! khwatkom hischcźe tši khoschcźo wudźěłał a potom tróschku na kachlowej kaway po'pał. Cźłowiš wschak žadyn tón nje.

Po wšy !helpaja bohowmi šo po swéru šoju na lift, kotryž je wczera šwojej hotšie napiwał jako wotmiwku na 'bo'apschejsan dopómnjan. Ryduamo bčěše šwoje schčkcźdźeschcźimi wošmjeczki a to na nieho šwominacźe. Howak wschak šebi njesc njepźa'chtał. Na połcźe bě dwanaczi pjenjezkow po'ołił. „To je prawje,“ mčnjesche schčdźiwy muřik a wokom a je šoby šaczjni. Pilt hišo 20 pjenjezkow. Odšc to powjedźe. Nó, derje, nětko njebudźe šwoje khoschcźo wjazy tak tunjo pschedewacź.

W tajšich a druhich mnhlach doczamba hač ! „Serbšej arychcźe“. Schto to, tu dže tu reje. Ach haj, Schoscźa Lenka, jenicźka dźowka naibohatšcho wjeschnjana, mjesche Wash. To chyschce teź jeno nuts pohladacź. Wólka palenza šamdcźe wotpadnie. Sewak njesmědźa šrdi čwakni hoscźi šwércź, na dompucźu horu hnacź, pčwacź a herlekacź.

Lódy bčěsche do korczmy, ket'a šo ! čwaznym nanom. Mčnjc'che, so może ščdy kčko picź hač jeno šnieše. A rjana ! njeźnicźka pro'dleschc wo lebiju a trubu. Chyzyche runje pčšeń wo nózným straźnikn pschedujeść.

To cźi naich Korla ! hamt'kim mjeswoczom na nicho pohladny. Khdyž pak šo mjeźnicźka tak lubje na nicho pomčwolwaschc, to šrdi powhacź njemóžesche. Dopjelni prósznu. Mies tym šidwu jene tryschko žitneho na lampu a hischcźe nčkotre. Khdyž cźeščcźena kujeźnicźka jeho wčźy šoju pschinješe, p'chiwidźe šebi młodehu hrješ'a šobu. Tón teź por łchcźiwjackow wuda. Po krótkej hodźinźy bjěsche naich Korla motykuje won na dwór. Cźumpische šo tam a šem. Pschi tym prahny do jeneje čwaznеje łovczity a wubi bjes makeho ku'ta ! šebiju schklenczane wokno. Tutón ščork jeho ! myšlow ščorhny. Wošta ! hwólku ščejo a dźerźeschc šo šadnoho kolesa. „Schto to dale“, bórcźejche šam sa šo, „cźi njewotjédnu dźenja tak šahe, šoleš nuts a połpju tróschku.“

Na šurli šo w'cho wšelesche a rejowa'che. Ale wokolo dwanaczich bychu najradšcho wschitcźy pischczli. Nź tchodla, so njewésche bortu wotewschachu a šonjagu mźu štajschu a ju tak do wozenjenych pschiwiachu. Ale Burez Michał, nawojenjowy nan, chajschc hižo domoj. Dyrbje'che najšajtra nano ! cźerbom do Budyšchina jako šwědk na šudnitwo. A prjedy hač domoj pschijédźe, šo trošchku p'chebytuje, budźe pomale cźaš na cźah. „Nó, wostanu hischcźe tu,“ mčnjesche jeho lépschа połowja, „pok pobčhnu domoj abo šawokasch powonchu, so po mnje ščonczuje pschijédźa. Dla twojeho hlupcźho termiju njedam šebi twaźne wjeselc ! a'ušcź.“ Michał bo rošłahnowa šo šwojej Khatu a ! hoscźemi a korczmar dasche jemu hróbjnu tatarnju a dźěsche pschahacź. Sdhj chajschc wowschny mčšche do wosa położcź, mój Bożo, tu wuhlada ljubjazeho muža. Hnydom špólna jeho šato wjeśnjeho straźnika. Nawoźenja a njewótka pschindjeschtaj hischcźe ras božemje pryjcź. Khdyž wobrodu widźachu, mčnjeschc njewjesta, khdyž straźni'a wuhlada: „Wčšch ščto, wimi jeho šobu. To budźe kordija.“ Haj wopraudže, Burez Michał Na'ch straźnik dale šmorczeschc. Nó, to njech jeno muśpi.

Ale Michał bčěsche łódy do thčje, wotuczi nasch Korla. Salčše ! wosa a motyčowalche šo ! dwora. Schto to, tu dže je w'cho zuse. Runje dyri na wčźi jedyn. Nětko šo Korla domaka, so njebě hi'cźe dwanacze trubik. A tuj ščunacze rakow šatrubi, so zyła wješ klinczeschc. — „Tanj dże tej je jedyn trubi“, prajeschc nózny straźnik ! Nčhdźez p'chi šebi. A dolho njetraje'che, štejeschc pódla Korle. Myšleschc, so chcź jeho nčkajši wjeśnjy pachoł sa knutku mčź. Wobroczi šwój kij a wocźehnu njedušchnikej nčkotre šelene pščes rjap. „Tebi cźaz twoje pryle wunhnacź! P'chem'ocźu cźe, hacź tak juschka pobčhnje a lezo wostanjeschc. Ja šym Nčhdźezanski nózny straźnik a tu nima nichto druhi trubicź!“ — „A ja šym nózny straźnik ! Wonez“, šareji Korla, tij běsche šahy k šebi pschischoł, ! połnej schjin. — „Ach, ty to šy, Korla?“

Wón jemu ! trótka w'cho wupowéda a tak běschcźaz šebi jažnaj. Ale nčkto njemóžeschc Korlu nichtó zwjazy bodźerzeź, dopomni šo na šwoju winowatoscź a ! džału a nózto'wache domoj, tak derje hacź dźěsche. Mčšacźł jemu pucź wobšmčtlowschc. Derje tak, schtó wé, hacź by hewak do Wonez trjechił. Tam pak ! njeźe'che hischcźe wjeśele živenje a ! tisch šo pusthcźi štradźe domoj. Tehdom mjenujaj je ! lčcźu jeho šlužbu tónz. Odšj šo pocźina šmčtlcź, cźekaju pachołtnizy a padu'chi do šwojich domow. Korla wušpa šwoju wopizu. — Najšitra wedźeche wo nóznym podawku kóžde dźěcźo we wie'kowaj a žony mčjachu šebi šaju nčschto nowebo powédacź.

Cyrkwinske powjesće.

W Pětrow'ej zyrkwi 10. njedź. po šwj. Trojizy rano ½7 hodź. šwjedźeńa a šwj. wokasanje, farař Eder, dop. ½8 hodź. predźowanje, farař Grośe, pschiw. ½12 hodź. je dźěcźoza Boża šlužba, farař Eder.

W Marijnej-Marczinej zyrkwi na kóždy nan w 9 hodź. predźowanje, farař Berg, dop. w 11 hodź. dźěcźoza Boża šlužba, farař Grośe.

Sbórka za evangelisazisku a šlubjenym kraju.

Pódźelcźu rano ½7 hodź. w Marijnej-Marczinej zyrkwi schulska nutrnosć, farař Eder.

Sšrjedu pop. ¾3 hodź. w Pětrow'ej zyrkwi modlerńa hodźina sa njedźelnicźe.

Stawišnske powjesćze ! naschich šerbskich wšow.

Nješwačidło.

1709 kupi Nj-šwačidło połkownik ! Schack-Rumohr, kiž pak we Durinškej hyołesche a kublo l. 1721 dale pschedo wójwodze Bjedrichej Ludwikej we (zu) Wärttemberg a Teck, kakuškemu generalej (šlawnemu nawjednikej šlčibnu šwa). Tutón natwari l. 1722 wyhoko'šjacy nowy wčrk „štary“ mjenowany hród, wodu a nóanecje mčšy dla ! wyšokimi pinzami, a šatoši dźěl šchtomownje (parka) Knježi dwór, kiž mčjesche šwoje mčšno mjes šaru a młynom, won na dźenšnišche mčšno pschevoloži. Sto oranžowych šchtomikow debješche wyhoki wušnup pšched hrodom. Teź dwě šwérinški šahrodze wójwoda šołoži. W jenej hischcźe šteji (nětko šchi želesnizy) hońtwjerški hrodźik, 1724 twarjeny. Wo druhej hischcźe šwédcźa hrebje a nasypp. Jeho žona bě Uršula Katharina, dšerka Hndrika ! Bokum, pobšłoł nika Litwinškeho. Bě woženjena ! wjerchom Jurjom Dominikom Lubomirškim, połšłim krónšłim wnšch. komornikom, bu pak rošnuščowana na pschecźe połšłeho krała Awgušta II., šalkšeho woleriškeho wjerchu (Wjedrich Awgušta I. („šlawneho Awgušta Sšylneho), kotremuž wona šynka, Jana Jurija porodźi, kiž je šnaty pod mjenom Chevalier de Saxe a jako generalny połny marschał 70 lčt šwaty 1774 w Driežđjanach wumrě. Kłóšor je ju hnydom na riščiku wjerchowku ! Częšchinu (von Teschen) pownščhi, wšo na prošłam Awgušta Sšylneho. Jeho lohkomyšlna majeschoł jej Wojerowške knježtwo najprjedy šaštoji a potom pschedа ša šchdwórcź milijon twjerdych tolcź (Spezjestaler) kotrež bě jemu pjecza połežiła, a to jako šwobodne wołšudstwo. Jako bě takle lubojcź ! wutrobu do myšchnje pjerchta, cźehujesche 25 lčtna Wórschła do Wrótšławy. Lčta 1722 — proch bě so mjes tym šadžił — šo 42 lčt šara ! mjenowanym wójwodu Bjedrich-Ludwikom woženi.

Tutón ! 1734 w bitwje pola Guaštalla w rakušej šłužbje padny. Nětko bě wona 3 lčta ! wołtšedźerku Njeśwačidźicźka. 1728 natwarichu dźenšnišchu šaru, 1732 šchuln, kiž je hacź do 1886 šejała, a 1747 byhlenje ša hižom ša cźaš wójwodu nowo postajeneho druheho duchownneho na mčšno bydła prjedowacź ho pischcź-laka.

L. 1737 kupi Nješwačidło hrabja Halešander Josef Sulkowški, kiž bě lubušchi a dowčrnik Awgušta Sšylneho a bě lčto prjedy hižom Holeschow a Lušcź, Jaźonjan a Schjeschow, Dobrošchcźaz a Wóšchizy kupił. Bydliš njeje w Nješwačidźe, hród bě jenoš na lčcźny pschebytk twarjeny. Hrabja mčješche teź w Pólšłej kublo, hdźež pschebywasche. Tam šo wot l. 1738 Bjedrichej Awguštej II., šynej Awgušta Sšylneho, wjazy njeswodobaschc. Jako šwjedomlečna wójna wudyri, pschcha won kublo l. 1757 šcźinemu wójnškemu radźe Janej Hendrikej Simonis nad Pancami a Wětnizu ša 220 tyšac tolcź. Teź Dźiwoczicy a Kobłizy, Lišcha Hora, Lomšt a wšo Nowa Wješ a Haleschowška Dubrawa běchu Sulkowišchemu šłuschale. Pschepodacźe kublow pak bě wójnšłich njemčrom dla njemóžne.. Teź Nješwačidło a wokolne wšy mčjachu pod pruškimi šwojakami cźčrpjeć. Tehdy bě w Nješwačidźe ! wopytka w

Sdrjedu pop. wječ. hrjedšeš. dźesćtkemšenska Pětrowiśeje zyrkwje w Sćižjecach, wotkhad 1/2 3 hodź. ſ mjaſowneho torhoſchća.

W towaršſchnym domje je wutoru wjeczor hodźina ſpěwańkich, farar Berg.

Dźensńiſke ſaſtojnſtwo ma w Pětrowiśej zyrkwi farar w Marijnej-Marćińej zyrkwi farar Groſſe.

Dwěsćacź kaſni ſbožowneho mandźelſtwa.

Nowy Newyorkſki cząſopiſź „Liberty“ je ſwoje cźitarki namołwiał, dźeſćacź kaſni ſbožowneho mandźelſtwa ſe-ſtajeć a je za najſpěchnu wotmołwu myto wuſtajił, kotrež je Ella May Wheeler dobyła a ſ dobrym prawom ſaſtuźiła. Jeje dźeſćacź kaſnjow ju wopraudźe roſumja a mózu je tež europſke žony — ſamo ſwěrſke — wobkedźbowaś, jeli chźedźa w ſbožownym mandźelſtwje žiwe byś. Njech mjenowane dźeſćacź kaſni ſcźitaja:

1. Niedraźu ſo po kwaſu hubjeńſcha wacź prjedy. Womyſli ſebi, jo drje je hońtwa (mjenujmy ja mu-zom — pſchiſy. pſchet.) ſkónčena, ale dyrbiſch ſwoje dobyźo krućze dźerźeć.
2. Sboze wotwiſuje wot ſtrowoty a ta jaſo wot dobreje kuchinje. Tuž ſtaraj ſo ſa dobru kuſeń. Ta niczo droſchſa njeje a budźeſch bórzy widźeć, kak bźakowny cźi je.
3. Wieſel ſo, ſdyž móže rěkotre dny wot ſwojeho dźěła wotpoczynjeć. Njetrjebaj jeho jako pomozniſka ſa domjace dźěła, ale połcźel jeho rěkotre dny na dwoſol. Wón ſo cźěſnje a duchownje wocźerſtwjeny wróći, a budźe cźi ſ zyleſe wutrobny bźakowny.
4. Niecźiń karniazkich pſchiſpomnjenjow wo jeho pſchecźerſtwje. Mosminſi ſebi, ſchto ſa njeho ſu a ženje ſwoju traſhadnoſcź w jeho woczomaj njeſhubźich.
5. Nicpadu do womory, ſdyž ſchſiſyš noſyh, kotryž ſo tebi njeſubi, abo ſdyž troſchku hubjeńſku zygaru kuri, kotrejež wóń njemóſeſch. Womyſli, ſo ma ſpunjeń'ſcha runje teſko prawa na ſwój błód kaž ty.
6. Sćěžuj jeho w jeho pſchikhilnoſcźach a byrnjež jenej rjanej ſonje płacźiſe. Nara rědko ju te ſony, kotrež wulnam druhich pſchipóſnaja. Cźim rjeńſcha je ſwoja myſl, cźim wjeſela ſu w jeho wocźomaj. Njebudź ſwojeje hłowy, womyſli, ſo ſu ſona.
7. Hdyž cźi mały dar domoz pſchinjeſe, a byrnjež njetrjebawſchi był, to wimi jeho wokoło ſchije a bźaku ſo ! hubjeczu ta kraſny dar.
8. Hdyž ſo jemu nječkto njelube ſtanje, ſchtož dźe je ſobu móżno, nałožuj wiſhe ſwoje moty, jo wěſku ſortu ječźmich. Někotraźkuli tragedija ju pſches ſort wotwobroczena a hižo ſu wězſi, kotrež ju lóſſche bacź powěſtr, zlke mandźelſtwo imaźe.
9. Niewuhrjebaj ſtwe wěry. Saſtdźenoſcź njech je ſaſtdźena. Hadrija ſe ! wjeſela prenja kroczel k dźelenju.
10. Spominaj na ſłowo duchownego, kiž je wazu wěrowak: „. . . lubuj, cźeſcź a laſtaraj jeho, dyrbiał ſtrowy abo khory bnyć, wopaſubdź na wicho a budź jemu zíwa . . . .“ A ze-li ſ nim wrócko dźe, wotom hakle ſtoi prawy krućze k niemu, dokelż i kóżdeho muża rźek wuroczi: — ſ lubozeźu k ſonje. — A każ ſo wſchě ſakonje błbliże a proſtelow do jednoreje ſadby ſjednoczźeć hodźa: „Lubuj Boha a ſtwo jeho biſſcheho . . . .“ tak móża ſo ſawnje domjazeho ſiwjenja do ſchtyrjoch ſłowow ſdrazicź: „Budź lubozźiwa a ješčehna!“

...enje powołanjam.

Je nutne, ſo ſo młodym ludźom pſchi wuwołenju ſich powołanja njeſtrowiłka a wěſowna rada podawa, ſo njebychu ſebi powołanje wuhwolili, w kotrymž jónu nicźo njeſpokojiło, dokelż ſebi cźaſu wopſchne powołanje ſwubjeru. Wuſpokojitoſcź ma wulki ſajim ſa to, ſo ſo taſte wopaczne wuhwolenja njeſtanu. Sſawne powołańſke radu-dawarſnje wobkładuja pódła wobſtaranja pſchichódnych wucźbnych měſtnow ſebi ſamu najpřeſnſchi nadawk, ſo bychu tu w ſjednoczźenym ſtutkowanju ſe ſchułu a ſtarſchim domom na wuſpěſchnje wołchnje pomhałe.

1. neje je błowna radudawarnja ſa powołanja a wobſtarcźenja wucźbnych měſtnow ſa Budyſchſke hamtſke beit-manſtwo a ſa měſcźe Budyſchin a Bi'ſopizu ſe ſjedłom we Budyſchinſke ſwojiu dźeſkatwoſcź ſapoczaća.

Jeje nadawk wobſteji, każ jeje mjeno praji, ! błowneho dźěła ! podawanja rady. Sa by ſo rada podawo'a, kiž wopraudźe ſkutcźenu ſaměrej ſłużi, moża ſo wſchelake błowne dyp'i wobkedźbowaś. Najprjedy ma ſo dźiwaś na wołzobin'ſe pſchecźa młodych ludźi. Ma ſo najprjedy wu-jaſnicź, ſchto chże kóżdy bnyć a cźełoddo, ſ kajkeje pſchicźiny. Poſłednjiſche je wobſebje wažne, dokelż jich wjele ſa powołanjom żada, kotrež nawukowcź njeſamóża a ſebi tež wuſwoliłi njebudu, bychu-li ſnali jeho dobre a ſle ſtrony. Tale ma ſo dźiwaś na dary młodeho cźłowjeka. Wódła zenſurſich knihow, kiž ma kóżdy radujpytaſy ſobu pſchinjeś, ſu praſchenſke liſcźiny, kiž ſo wuczerjom w ſchułach ro'eſeelu. Jara ſobu do wahi pada ſtrowoſcź wuſwołazeho, wo ka-rcźmi ſchułſki lékaſ na pra'cźenſkich liſcźinach wujaſnjenja ...do. Dowoli pruhowanje tutych cźłoch dupkow powo-...e wuſwołicź, praſcha ſo hiſchcźe, hacź ſtaj ſtarſchej tak ſtajenaj, ſo móżetaj wucźbu ſaptaćeſcź. W taſich padach radudawarnja po możnoſcźi ſadźewacź pyta, ſo ſo mozy powołanjom ihnidża. Wobſtaraja darmotne wucźbne měſtna ! darmotnym bydlenjom a jedźu. Dokelż ma radu-dawarnja ſe ſjawnymi a priwatnymi ſpomožeſkimi pſchi-pranami dźěłacź, budźe jej móżno, taſke měſtna wobſtaracź.

Stónčnje pak naſlepſcha rada ſa powołanje nicźo nje-pomha, hdyž je wucźbne měſtno njewobſtara. Tehdyla je ſo rodudawarni ſej pożrědniſtwo wucźbnych měſtnow pſchidruźiło.

Budyſchſka hłowna radudawarnja a pożrědniſtwo wucź-bnych a japećenſkich měſtnow je na hrodowſkej haźy 10 po 2 !hodomaj wo ſtiwje cźo. 79 a je wſchédnje wot 9—12 a 3—5 hodź. wotewrjena. Sſrjedu a ſobotu pop. ſamknjena Telefon 215—217.

Naſch dźeď.

Wěſcźe, nžu a měſta,
Starym ſmjerćej je nježta.
Tež na naſchoh dźěda
S kožu ſona błeda
Nětkuž ſtejo laka —
Njech 'ſchcźe kmotſu cźaka.

Wěſchelke ſherſke blady
Dźěd 'ſchcźe piſa rady,
Hdyž to ſtyſi ſmjeſe,
Wjeſ tu njecźo dźeſe,
S jandźelſom chże w ſtronu,
Niż pak ſ błěſej ſonu.

Wjeſeczanſki.

Mytowany.

Schtoſ ſa móżne njebźeržach, to je ſo ſtako: Sym mytowany.

Bohužel niż p'chi mnohich wuběhanjach wo přenjotnu dźiwadłownu hru abo wo hiſchcźe niż'y'chanu maćińu ſa wulkotny film abo ſa pſchichodny roman, kiž móhł ſo w miliionach ek'emplarow makkadowaś. Ale p'chi cźeźkim nadawku, ſe tſioch piſmikow ſ ! ſe jene znate ſwěrjatko tworicź, kotrež w domach a połach ſo khowa.

Wěźka pak njebźeźe tak jednora, każ ſo bycź ſda. Najprjódy dyrbiach 3 hriwny napłaćiś, ſo bych ſa nje bliſcźe wuniźenjenja tuteho wupiſanja dóſtał. Pſchipo'ożena bźeſche tyſka rosbźěžanych ſłódkoſcźow (praliny), cźiemy rjeź w hódno'cźi 14 pjenježkow. K druhemu dyrbiach ſ bliže wopiſaneho cźaſopiſa hłowu 12 na ſo ſcźěhowazych cźiſtkow wurěłacź a p'chipółacź. Tſeczemu dyrbiach tutón cźaſopiſ tſi měſaze dołho pſch hladacź, hacź ma mój ſapodany nadawk tež wulpěcźo. Dobycź móhach ſa pjenježne wudawki kotrež ſo na nimale 15 hriwnow ſtajichu, thrón jenoho ara-biſkeho kralesthna, jenu ſonu ſ dožnjnej nadobu, biwojbnjowſki darmotnu jěſbu na Nakeczan'kich hetach, 500 pačejſkow ſłódkoſcźow (praliny) a tyhaž drobnych maſlecźkoſcźow (naj-l'ſerje ſchitych a heſkotych jehlinow) w hoſpodáſtwje trěbnych.

Nakeczanſke haty ſbowna ſnaju. Sſym ſ nanom na ſa-kaſanym měſtnie ryby łóił a hajnił naju njeje łěpił. Wo-ženjeny hižo ſym — buhužel — a tuž njcźujetu ſ rjanej nadobu trjebacź njemóju. Ale kralowſki thrón w Ara-bi'ej bych hakle wſak a rad widźał, kak ſo jako kral wu-pjeram w kraju, bźeſ ſu rjone konje a hiſchcźe rjeńſche ſony ſ domom. Też na 'ponnjenym wupiſanju ſo wobdźěłich każ na druhich mytowanſkich ſchkotach.

Sym mytowany. Sſym hordy na to a moja hordoſcź njeſnaje žanych mjeſow. Bych ſo ſ nadutoſcźe puchnył, niebych dobrabazeje ſoke měł. Wona móże ſo hacź na zentnar dorośta hiſchcźe roſcźahnyć. Nóſ mi ſteji, Bóh wě kak wyſoko, hyrnjeł hakle wjeć ſtow a ſtinate myto do-ſtał, njemuiźy tyſu ſłódkoſcźenkow. Hale dyrbiach ja płótoru dobérku 2 hriwnje a 35 pjenjeſkow ſaplaćicź (ſa ſawalenje, dobéranje a wojſewjenje).

Schkoda, ſo moja ſona ſaneho ſrokumjenja ſa moje wje-ſele a — ſhoże nima, każ bźe ma ſajła makeho ſro'umjenja ſa nunje. Wona nětchto do brody — nž do ſo — bórczeſche a to hiſchcźe tak prawie jědoiſce, ſo mobka mi ſawdaca. Moju triumfalnu myſl — ſym mytowany — wot-bydźe ſ ſróſta: Haj, ja ſłowo, kiž rěka ! ješ. Ale ſchto pſchi taſtim wuběhanju rěka to ſłowo „jěź“?

Moja ſona nima ſa moderny poſtup ſajła ſaneho ſa-p'chijeća. Wona ma tuto wupiſowanja wo myta ſa ſtamy „ſchwindl“, każ pſched tſiomi lětami tamne wuběhan'ke konzerny. „Tehdom ſo“, tak ſo wona po ſónkim nielogiſzy a jara rataſkaju wupraji, „jenoj wulke woły dejachu“. Ale maly ſtót tež hnoji. „Pſchcźeſtvo njebych ! wobſebitymi ſakonjemi abo ſe ſtatnym rěcźniſtwom ſakrocźiła. Bych-li finanzam minister była, — tak praješche moja ſona, ja ſebi taiſe něchto dwěrź njebych — bych zyle jednorje 10 % dawka bźerała ſa łódbe wupiſanje. To by pomhało a tutón „ſchwindl“ ke ſónzej dowjedło.“

Sdwórliwje, każ pſchcźeſtvo ſwojej ſonje, ſajła ſónſkemu ſpłachej ſtajnje ſym, nap'cźeſtvich je, ſo by jeje hódny na-nijet wyſchno'cźi mytowacź mohła. Ale tuto rospominanje njeczini na nju ſaneho ſacźiſchcźa. Wona ſajſy něchto wo tſioch piſmikach bórbotałche a měnješche ſ tym wěſo tſi piſmiki mytowaneho nadawka.

Dźiwny ſtludźer!

(Wěſeny wobraz.)

We wjeſtſchej wſy bě ſebi kubłeſ rjaneho ſyłneho bnka ſyſahował. To běſche rjane wulke ſkocko dobreje raſy, ſ mailej hłowu a pyſchnymaj rohomaj. Tutón bnk pak bě tak bźiwi, ſo nózaſhu ſamo i ſ'o wobſhadowarjo ſo jemu jenru ! najwjeſelſchej wobſtaaniwoſcźu pſchibližicź. Sa zu-hych běſche to ſtraſchno, haj zyle njemózno.

Wobſhedźeſ wſchitko ſyła, ſ jenc ſkocko ſkudźicź, nje-měješche pak wupſchcźa. Stónčnje wuſtoji dobre myto ſa ſkudźenje bnka. Mnoſy ludźo pſchikhadźachu, kotſiž běchu w taſich wózach wuſtojni. Bnka ſebi wobhladawſchi wi-jachu ſ hłowu a běchu ſaſo ſwoji pucź. Njeſwědchu ſebi, bnka ſkudźicź. Stónčnje ſo 6 njedźelach pſchiſłubte małe pyſchny ale ſyłni a wobrotny muzik — pěkny krawczik.

Kubłeſ tuteho palczika ſ'ot hłowy hacź ſ palzam měſcźe a ſamphleny ſ hłowu wiſeſche. Dowoli pak potom wobhonjerjej, ſebi bnka a bwór wobhładowacź.

Hdyž bě ſebi wſchitko bospolnje wobhładowało, ſo rjeſ roskładowaſche, ſo bnka na wěſtym dnju ſtuk. K temu zadaſche ſebi jenoh wołozju wuſtajenego mnta a wobſtaranje někotrych nowych kſchudow. Stónč-nje biſchcźe płót wokoło bwora po ſwojim nohſtanjeniu.

Poſtajenu dźeń ſkudźenja pſchińdźe a ſ nim jako ſkudźeſ mały krawczik a hiſchcź wulka cźrjoda kubłerjow ſe ſłużobnych wſow jako pſchihładowarjo. Zadyn ſ nich nie-wěrjeſche, ſo mohło ſo tute.nu paſzyſkej ſkudźenje poraba-dźicź. Bnk bě pſcheſaru dźiwi. Sa najwjetſchi dźěł bě wcźipnoſcź hłowna mźa a ſo móhł ſo prawje naſmjeć, ſdyž dyrbieſche krawczik cźekacź.

Ale pſchihładowarjo ſo jara mylachu!

Khrobły ſkudźeſ wupruhowa najprjedy ſchudy, po-tom pſchinjeſa na jedyn hiſcheſ ſtamobźěłanu, cźekite do kónza běžazu ſyłnu ſchnórku. Stónčnje wotewri ſaczaſ-njene barijery bitwiſchcźa tak bołoko, ſo jeho wołozbu pſche ſuſchcźidźu. bnka ſuſ nja. Też wobſtedźeſ bě ſo wośne-bje poſtaraſ, ſo mohł ſo wojowaſ w wołke nuty ſchkitacź.

Po tym pſchiminu krawz najſyłnſchi ſkudźeſ a połaſi tamne hiſcheſe ! ruzy. Sſrjedź dwora daſche inamjo ſe ſuſchcźenju bnka. Se dźiwjoſcźu a njemdroſcźu wulkoſti tón ſ hrožbe do arenu. Wokomik ſtrjeſche tam ſmérom, potom cźerjeſche ſ krótkimi ſkokami na njewuſtróżaneho małeho muzika. Tón pak bě prjecź każ wodunk. Bě ſo pſches mału błéru we hariſerſe ſtunuł a bnk cźerjeſche ni-mo. Skoku ſkoczi wobrotny muſik ſa nim a wźihaſ ſo muſkemu ſkočjeczu krućze ſa wopuſch. Cźim bóle bnk ſe njembroſcźu ruješche a w dołſich a krótkich ſkokach koſo wokoło ſtakaſche, ſo by pſchitwóżneneho wotbhł, cźim kru-cźiſho dźerżeſche niemuſtróżany muſkit wopuſch a rěwa-ſche ſadn njeho a praſchcźeſ ſ kchudom w bruſch ruzy na bykomu kožu. Mrócźeſe procha a błóta ſakrwawachu cźaſto wojowarjow. Wórhy ſu bźwaſche niemdre ruże ſtabſche a ſtabſche a ſdyž cźwiſowanz ſkoch ſo wot'wrjenej dźérje bliżeſche, ſdyž druhi kchud leżeſche. wotcźiſnyh krawz ry-ni kchud, wſa ſtebi nowy a bliżeſche ſ tym boſe. Prěni kchud bě hižo móbrjenka a ſaczeſkliſnu nabił, druhi pak bě hiſcheże wjeſe wótriſchi a kóżdy puk ryhſowaſche krawu na cźarna na kribiecźe. Stónčnje ruješche ſkoch ſ bolo-ſoſczemi. Někto hakle puſcheźi krawz wopuſch a biſeſche ſ wobmaj rukoma na bnka. Potom ſejmowaſche kchud a woſta ſrjeńk dwora ſtelo.

Khwiłka hiſcheże bnk bojaſnje we bworte haniſeſche a pſchi kóżdym ſapraſnjenjom ſ kchudom ſaiźdźe naſtróżny ho hromadźe. Hdyž ſo hrožbu wotwori, cźerjeſche bnk do njeje a wati ſo ſtonajo na ſwoje łěſwo. Wot teho wokam-nika wotpołoži ſwoju bźiwjoſcź a ſtrach. Sm'ram ha ſo ho ſe ſymnej wobu wołeczoj a pjaowacź każ kóżde druhe ſkoczo. A tajki też woſta.

Krawczik wumi ſebi po wojowanju ſwoje ſtawy ! pa-ſenjom a bě ſa poł kodźimy ſaſo poſhlinjeny. Doſtawſchi poſne myto a mutrobny bźał, měnješche kubłeſ: „Haj tu pſched naſchim krawczikom dyrbja ſchpaniży torzrojo — wojowarjo ! bykami — kłobuk ſejmowacź.“ (Greka.)

Mars w bliſkoſczi ſemje.

(Stónčenje.)

Schto nětko wědomno'cź hižo wo Marſu wě? Na jenu ſtronu jara wjele a na druhu zaſ ſaſo też jara malo, ſ naj-mjeńſcha jara malo wěſteho. Po ſwojej wulkoſczi wincźinja wón jenoj ſchtwórcźinu ſemje. Jeho p'chimér (Durchmeſer) je 6735 km. (pola ſemje 12 750 km.). Wokoło ſebje ſo wón wjerczi ſa 24 hodźin a 37 mjeńſchinow. To hižo dwaj italſcy hwězdarjej pſched nimale 200 letami wuliczłichtaj.

Runjeż je Mars wo wjele mjeńſchi hacź naſcha ſemja, dha ma wón tola dwaj měſaczkoj, kotrajž pak ſtaj jara małaj. Też morja a kraje ſu na njom. Kraje maja tam pſchewaſnu, mjes tym, ſo je pola naſ nawopak. Morja pak po wźchém ſpacźu jara hłubołe njeſtu, runje każ też Marſowe hory ſo ſ naſchimi ſemſkimi měrcźej njeſamóža.

Najſajimawiſche na Marſu ſu tak mjenowane kanale, kotrež je italſki hwězdaſ Schiaparelli w Milanje w letach 1877—1880 wuſlědźił. 1887 Schiaparelli widźeſche, ſo ſu ſo nětkotrych ſ kanalow podwojile. Tak pſchińdźe wědomnoſcź na myſl, ſo je Mars ſej wobhydleny a tuž chjeda nětko ſ pomozu radiotelegrafije ſo ſ ludźimi na njom

ležeczej. Někotſi Amerićanojo ſu ſ temu ſamérej na hory Jungfrau w Schwojzarſkej, kotruž nam naſch wobſe-pokaſuje, hobrſku radiotelegrafiju poſtajili, ſo bychu w tu-brjach (dźeńza 23. auguſta Mars nam najbliže ſtejo) ſchtrowe powěſcźe wobhydlerjam Marſa podali.

Hacź pak ſo jim to poradźi, ſo jara praſcha. K přenjemu hižo elektriſke ſoiny dozpěla ſemju njewopuſchcźa, ale wo-ſtaje běža. A dyrbjało-li móżno bycź, je ! pomozu ſyłnych ſwětła do ſmětneho ruma wupóſłacź, dha je móżnoſcź da-wne Mars dozpěja, jara ſnadnu. Naſche radiotelegrafiſke njeſamóża dozyła tak ſyłne ſoiny wupóſłacź, o kotrych wě-ſe 55 miliionow kilometrow dalſko pytnycź dyrbi, ale wone tola njedyrbjachu wſchelke tutych wobſtejnoſcow wu-dospěja, dha pak dyrbimy ſej ſaſo prajicź, ſo mamy Marſo-

..udźo (jeli dożyła kane ƀu) ſ cżeſła tu ſamu techniku każ my. Samėt je tola tak wſchelakorły a ma telko wſchelakich możnoſcżow rozwicża w żebi, tak ło dyrbi ƀo ſ tym liczyć, ło ƀu na Marsu dożyła hinak wuwite a roswite ſawoƀenja, kotrejż noſchim ſerſtnim dożyła podobne ƀyć njetrjebaju. Tuż żebi njech nichtó wulke nadżije njeczini, ło budże bórzy na ſwojim radioaparaczie konżert ſ Marſa ƀlyſchecżej abo hewak nėkajke Marſowe powėſcże ƀoſłuże.

Přiłoh.

* **Je tolſty abo ƀwižny cżłowiek bliże żiwy?** K tutom praſchenjuNewyorkſke żiwjenje ławdżenſke towarſtwo „Metropolitan" ſajimawe naſhonjenja woſjewja. Po tym maju ƀwižni ludźo wuhladu na dleſche żiwjenje hacż toſtſi. S toſtſich ludźi powėrnje bórſo lak wjele ludźi tak wyſoke ſtarobowy njedożėże każ ſe ƀwižnych a ƀuchich ludźi. Jenicżky mjes tymi, kotſiż w mlodych lėtach hacż do tſicżeżi jemrjeja, maja ƀwižni powėrnje pſchewahu, dokelż ƀuchoczilina, kotraż je ſ wjetſcha ſ p'chicżinu ƀmjercże mlodeho cżłowjeka, ƀuchebo literje nadpadnje hacż tolſtebo. Po pſchekrocżenju 35. lėta pak ma ƀwižny mjenje wuhladow na choroſcż a ƀmjercż, hacż tolſty. To wſchak je tež ƀjes dźiwa. Toſtſi indźo ƀu ƀuſto tażay, kiż wjele pjeja (piwo, wino, palenz), wjele jėdża (wokſebje mjaſo), a pſchi tym mało dżiłaja. Cżło pak trjeba bibanje, ƀ:wak wone tak rjez ſeſerkowi. A bibanje pſchi dżele tež bi'cżeje doſahuje njeje. Wone ƀo ƀotho na wſchė ſtawy a muſchki (Muskeln) njepſchecżiwo. To halle ƀo ſe ſyſtematiſkim cżło'wucżowanjom aby ƀokoſenjom dożėże. Dla teho dyrbjał 'ſódby mlody cżłowjek, kiż ƀe jej dospołnu ſtrowotu ƀkerjeeł a ƀej wulkocżnoſcż pſchiſwojiła, do ƀokola 'aſinjeł. — Mėſo pak patom cżłowjek w 'chtoż ſe ƀokolenjom dożėże, ſaſo ſkałcż njeſmė pſches alkohol a nikotin. Kak ſchódnaj tutaj jėdaj cżłu ſtaj, to mėjeja nam wożeże cżi prajicż, kiż maja ſchport jako powołanje. Kolegarjo, kotſiż na p'chemėch je'dża (Rennfahrer), ƀo dołpotnje alkohola a nikotina ſdaluja, hdyż k wulkemu ƀdżenju ſtrucżuja, derje wėdża, ło njemohli tak wjele dokonjecż, bdy bychu pili a kurili.

* **Wunoſchcė nowin — wobżėdżeſ żeleſnicżow.** W amerikanſkich finanżnych kruhach wuwabi najwjetſche ƀpodżiwanje, ło bratraj ƀan Swaringen ſ Cleveland jako mėjiżeſ żeleſnicżow ƀo do nich dobywataj. Wonaj ſtaj hiſchcże mlodaj cżłowjeſaj a 'aſtużiſchtaj ƀwoj wſchėdny ƀkhėd pſched 10 lėtami pſches wunoſchowanje nowin. We wójnje nalutowane kro'chk ƀwėrcżiſchcżej ƀej w kjomnoſcżach a we wſchelakich ſpekulacijach mėjeſchtaj ƀboża. Nabyte pjenjeſy ſapotożichtaj w żeleſnicżach a mateż tu khwilu wobkużeſtwo na 56 000 kilometrow cżłarow. Wonaj kupowaſchtaj ekary, kotrejż hiſchcże żenje wuno'chta mėle njeſtu. Sa kótti cżaſ ƀo poſdėhnychu. Jeju pożledny cżink, kiż kedżbnoſcż ƀhudźi, bė'che kup eriłeje żeleſnicży, k tenu hiſchcże „Pere Marquette", „Pittsburg" a wiecżorne birginiſke żeleſnicże, kotrejż puch do Newyork'a wotewrichu. Liczitaj ƀo nėkt do kroſow żeleſnicżow.

* **Słożeny pohoſcżeł.** Nahladny wobyhler mėſta Galaż (w Rumunſkej) bu pſched nėkotrymi dnjemi wot ſłażeneho pha ſłużany. Wón na to njedżahowaſche. Hdyż po nėkotrych dnjach po kuſnjenju ſwojim p'checżelam wulku hoſcżinu wuhotowa, wuhyri pola njeho nabobo ſ'ażenoſcż. Wołi ƀo na ƀwojich hoſcżi a ƀtuża dwanaczoch. Wſchitzy ſhorjechu na ſłażeno'ch a pobochu ƀo do Paſſenrowcho wuſtawa w Bukareſcże.

Pomnik na rospadankach hroba Kyffhäuſer w Duringſkej ƀu ſiebi nėmſku ſuderjeſ jako widomne ſnamjo ƀwojich prózowomjow natwarili. Hrób wjedże nad ƀo prajiſtarych cżaſow, jako bė Duringſka abo dżeńſniſcha Thüringſka hiſchcże herbſtil kraj. Hrób natwari ƀo nėkdy pyſcheżiwo Szerbam. W horżich ſtaléta dolhich bėdżeńjach naſchi wótżojo wo ƀwojoju ƀwobodu a politiſku ƀamoſtatnoſcż wojowachu. Wjele krócż woni Nėmżow krawnje ƀbichu. Tak też w lėcże 1178. Tehdomniſchi hrób woni dobuchu a wotnoſhychu. Poſdėiſcho ſtrehi Nėmży na roswalnach ſtareho hrodu nowy natwarichu, kotrejż pak poldżiſcho mėſtokralojo wutupichu, dokelż w nim rubżeżnizy ƀydlachu.

Naſch wobraz pſchedſtaji nam ſkartku dżeńſniſcheje europiſkeje Turkowſkeje. Nėkdy ƀahaſche turkowſke knjezſtwo hacż nimale do Wina. Krocżeł ſa krocżełu ƀu hicheżenjo kreſtacneho Turku jaƀo wucziſchcżeli. Pſchekowſku ſtronku wottſchaßli. Jeli njeby na bolharſkim tróne nėmſki wjerch ſ Koburgſkeho rodu ƀydlił, a njeſednotu mjes Sſtowjanami na Balkanje ƀtinił, dżeńſa zanebo Turki w Europje wjazy bylo njeby. Nėkdy mużne turkowſke knjezeſtwo je ƀo do hromady ƀypko. Khżora ƀu

wuſmoli. Jeho palaſt, w Konſtantinopoli, kotrejż na naſchim wobrazu wuhladamy, dyrbi ƀo do mėſtnoſcże ſobamy pſcheſtworicż. Sėmy żiwi w cżaſu, w kotrejż najbuřowniſchi njepſcheczelejo Sſlowjanſtwa hinu. Wopraſdżże wobomny Bożi porſt, ło ſtejimy na proſy nowebo wulkeho pſchichoda Sſlowjanſtwa.

Teheran

je hlowne mėſto Perſiſkeje. W nim ƀu wódomno amerikanſkeho wupoſłanza ſkónżowali. Wonaj na wokoło 150 tyßaż wobydlerjow. W nim je 11 mohamedanſkich mocżełow. S naſchimi europiſkimi mėſtami je wż ƀo pſchirunacż njehodżi. S wjetſcha ƀu domcżki male a haßy ſchiwe. Jenaż wobydlenja ſaſtupjerjow zivilifowanych ludow dopominaja na Europu.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 23. auguſta 1924.

Kurſy wożera w Barlinje:

(Cyle kurſy ƀu w miljonach)

Dollar	4 190 000	franzowſki frank	22 790
jendżelſki punt	18 875 000	cżeſkoſł. króna	12 600
ſchwajcarſki frank	78 600	10 mil. pėſk. mark	77 000

Pjenjeży tej wożera w Barlinje żadne njebėchu. Wiſchedna daň ¼%, mėżnczna 1¼—1½%. Hodnota nėmſkich pjenjez na wukrajnych burſach ƀo mało pſchemėnki. Franzowſki frank ƀo trochu ſtruceji.

Efektowe kurſy ƀwoju hłonotu wożera na Barlinſkej burſy ſakhowachu. Burſa ma dobru nadżiju, ło ſtatny ƀejmu Londonſkim jednanjam pſchihłoſuje. Wſcho wo,- wużuje wot nėmiſkonazionalnych. Wont bżė pſched ƀwojimi wėrkami wulke a ważne ƀołwa rėcża. Konczuje pak pichi wothłoſowanju bżė niż wſchitzy, ale rėko ſ nich ja to buże, ło ƀo ſakonnje pſchiwoſmu . Wójnſka pożczonka ſlėiu hacż na 765%.

Za produktowych wikach pichżłłapichu rużkie płaczijny ƀ Ameriki. Pola naſ bė n'chak ſtara pſchenża żadna. Rożki też pſchemjele na wikach njebė, tak ło ƀo płaczi'ny pichi żara njepſchemėnichu. W jeczmjenju ƀo położenje mało pſchemėni. Wowka bė dołcż na wikach. Płaczijny ƀo wo nėſchto mało ſeſłabichu. Womjeſchki, wotruby a muka mėżnchu mėrne wiki. Wożera płaczeſche żentnar

w Drježdżanach

pſchenży 10,15—10,40 rożki 7,50—8,05 jeczmjenja nałetn. 10—11,25 naſymneho 8,88 hacż 9,12 wowſa 9—9,25

w Barlinje:

p'chenżu 10,15—10, rożki 7,45—780 jeczmjenja nałetn. 10,25—10,80, naſymneho 9,10 hacż 9,30 wowſa 7,95—8,40

ſchwörkł w Sforjetzu

pſchenżu 10—10,50 rożki 7,50—7,90 jeczmjenja nałetn. 10—12,— wowſa 7,70—8,30

Wili wuzitkowcho ſkotu wożera w Barlinje (Magerviehhof Lichterfelde). Pſchihnali bėchu 601 dejnych a wuſkokoſnicżelnych kruwow, 22 wo'ow, 20 bykow, 32 pröſnikow a 158 cżelatow. Wone płaczachu: Dejne a wuſkokoſnicżelne kruwy 1. rjad. 300—400 hr., 2. rjad. 250—300 hr., 3. rjad. 180—250 hr. Jałoży 1. rjad. 250—400 hr., 2. rjad. 160—250 hr. Wołu do cżehnjenja 38—45 po zentnarju, ſiweje wołi, pröſnikł ke kormjenju 25—30 hr., ſtót, kiż ƀo ani ke kormjenju ani k wjaſanju njehodża 25—30 hr.

Sėło w połoſtſchi Nėmſkej je ſaſo ſwiſchi.

Na konjaze w'ki tam bėchu pſchihnali 690 koni. Wiki bėchu mėrne. Konje płaczachu: 1. rjadowanje 1100—1500 hriwnow, 2. rjad. 800—1100 hr., 3. rjad. 500—800 hr., dobriaſt 300—500 hr. Wot pſchichodneho pjatka, 29. 8. żem ƀo wiſi jaßo we 8 hodż. dopo'dnja ſapoczini.

Wili wuzitkowcho ſkotu w Leer w Nańſchej Friesiſſej ſandżenu kriehu: Skotu bė ſ hromadami na wiſach. Tehodla wiki klaſachu, hyrnjej tam wjele wikowarjow bylo: Rjane wyßokoſucżelne kruwy bėchu żadne a płaczachu: 1. rjad. 600—700 hr., 2. rjad. 450—500 hr., 3. rjad. 250—350 hr. Jałoży 1. rjad. 450—600 hr., 2. rjad. 400—450 hriwnow, 3. rjad. 250—350 hr.

Na płachedań:

Koło, mużaze, w Budyſchinje H. Gedlich, na połnożnej dróży 7; jonjoze w Budyſchinje na połnożnej dróży 7.

Kruwje, podßobnej w hoſcżeżu w Trjebjeńcy.

Kóń, wallach, we Starym Łubiju 87b; dwaj cżornaj Walter Hamſen w Bełej Wodży.

Poſz, wowczeřſki, cżuła, w Łubiju na nowym torhoſchczu cżo. 6.

Sło pytaja:

Hołza, Selbmann w Budyſchinje na ławſkich hrjebjach 10.

Mlarſti, Wilhelm Mehlich w Wojerezach.

Drježdżanſka burſa.

Pichenża	20,30-20,80	**bėrnage truſt**	26,00-26,50
rożka	15,60-16,10	**pichenſch. wotruby**	11,60-12,00
nałetni jeczmjeń	20,50-22,50	**rjane wotruby**	11,60-11,00
naſymſti jeczmjeń	17,75-18,25	**pichenżna muka**	32,00-34,00
" rożkowy	17,75-18,25	**rjana muka**	26,00-27,00
cżeſkoſłowſki bjeżeń	—	**woſa**	20,00-21,00
raph	30,00-30,50	**pjeluſchki**	20,00-21,00
kukuriza (Mais)	18,00-18,50	**hróch**	22,00-23,50
ſuche ſrubjanſtſi	13,00-13,50	**ſokrowe truſ.**	20,00-22,00

Wiezne płaczijny w Budyſchinje.

wot 23. auguſta 1924.

Wiſche płaczijny ƀo po ſtotej hriwnje frostmica.

Pichedmjet		najniſche płaczijna	najwyſch. płaczijna
Pichenża, ſwonka woiedarja	50 filo	10,00	10,25
Rożka, ſwonka wotedcża	50 „	7,50	7,70
Jeczmjeń, ſwonka wotedcża	50 „	10,00	11,00
" naſymſti	50 „	8,50	8,75
" Mowſ, ſwonka wotedacja	50 „	7,80	8,25
Rovs	50 „	15,00	15,50
Bėrny	50 „	2,25	2,50
Seyno	50 „	1,80	2,—
Skloma, ſ maſch mėcż, praß.	50 „	0,65	0,70
" ſ ma'ch " ſaſt.	50 „	1,00	1,20
" ſ zyrami mėczena	50 „	1,60	1,80
Pſchenżna muka 70%	50 „	16,25	17,00
Rżana muka, 70%	50 „	12,75	13,—
Pichenżne wotruby	50 „	5,75	6,00
Rżane wotruby	50 „	5,60	5,75
Proßata 728 ſchtuk	1 ſcht.	11,00	21,—

Płaczijny na Barlinſkich produktowych wikach.

Jito a wotſjowe ƀymje po hani abo 1000 kg, ſewał 100 kg, płaczijny ƀu wotej hriwnje.

	22. 8.	21. 8.		22. 8.	21. 8.
Pichenża	203-209	205-210	rauh. wołoſich	15,70	12 60
rożka	149-156	149-156	ſoch. melaka	8,00	8,00
nałet. jeczmjeń	205 216	205-216	erchella	8,00-10	8,00-10
naſ. jeczmjeń			bėrnage truſt	23-25,50	23-25,50
wowſ	159-168	161-170	bunu	15-17,00	15-17,00
kukuriza (Mais)	—	—	po'a	14-16,50	15-16,50
pſchenżn. muka	28-30,50	28-30,50	kanu wołoſich	23-24	21-22,00
r'ana muka	22-24,75	22-24,50	mohre łuzinu	9,0-10	3,00-10
pſchenż. wotr.	11-12	10,50	otte łuzinu	16—18	17-18,00
r'ane wotruby	10,90	11,20	ſyno, 50 kg	2,—2,3	2,20
raph	310-320	310-320	ſ'oma, r'ana	0,65-0,80	0,55-0 65
lane łumjo	430	390-400	" pſchenicż	0,65-0,80	0,55-0,65
hrech	18-20	18-20	" wowſana	0,60-0,70	0,50-0,55
pjeluſchki	13—15,0	15,00	" jeczna	0,60-0,70	0,50-0,55

Drobnowikowanke płaczijny w Budyſchinje.

23. auguſta 1924 po hamiſkim ſtatiſtiſkim ſtejnſu.

Wiſche płaczijny ƀo po ſtot. hriwnje frostmica.

Twora		najniſch. płaczijna hr.	najwyſch. płaczijna hr.
Howjaze mjaſo ſ koſcżemi . .	1 kg	1,60	2,00
Cżelaze mjaſo	1 „	1,80	2,20
Skopjaze mjaſo	1 „	2,00	2,60
Swiniaze mjaſo	1 „	2,20	2,60
Tukrajny ƀwiniaży ſchmatz . .	1 „	2,80	3,20
Pſchenżna muka	1 „	0,32	0 52
Rżana muka	1 „	0,26	0,30
Kluß	1 „	0,25	0,27
Jedżne bėrny	1 „	0,08	0,10
Rożż	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,56	0,72
Sołk	1 „	0,80	1,40
Amerik. ƀwiniaży ſchmatz . .	1 „	1,80	2,00
Seuſchcnu połci	1 „	2,40	3,20
Dobre mlołko	1 łt.	0,26	0,28
Jedżna butra	1 kg	4,40	4,80
" " wulkjana	1 „	—	—
Jeja	ſchł.	0,13	0,15
Jedżne bunu	1 kg	0,48	0,64
Kokor brobnu	1 „	0,90	0,96
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjenżne wuhło (donż. tepj.)	1 ztr.	—	2,05
Brunizowe briketty	1 „	—	1,20

Wobucowy dom Ernsta Löberta

w **Budyſchinje** na ſeminarſkej caſy 4. Rėt ſerbſki.

Najſt. a najtuńſa kupowańja wobudow Pſchihowanje ſpodżinjen tuńo

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Naftupa płaćenje domjazeho dawka (Hauszinssteuer).
2. Wobwěsćenje za złužbu schulskich lekarjow.
3. Krajny radźićel porucza swoj statneho strowotneho hamta wudatu knihu „Die Ernährung des Menschen" we wudawarni firmy Julius Springer w Barlinje. Wona płaći 4,80 hr.

4 Wolizajski wukaz wo wopowědźenjstwje (Meldewesen). Wukaz wo wopowědźenjstwje wot 9. meje 1904 so wěsće a so sledowaze z nowa postaji:

§ 1. Schtóž z gmejny wucźehnje, ma so na najpozdźišcho hač do schesteho dnja po wuthadźe wo'iewjeć.

§ 2. Schtoż so do jeneje gmejny trojne p'chebydli, ma so hač do schesteho dnja po p'chibhadźe pola wopowědnistwa (Meldeamt) p'chipowědźeć. Zadali žej, dostanje wopišmo wo swojim p'chipowědźenju. Je-li trěbne, ma kóždy p'chicźehnjeny policiji wo swojich wobstejnoscźach rospravu dać.

§ 3. Na jene wot- abo p'chipowědźenišce wopišmo (Anover Abmeldeschein) smědźa so jenoż wozobu jeneje swójbu sapisać. Sa wozoby, z druhim swójbnym mjenom, ma so wozebite wopišmo wustajić.

§ 4. Sa trajaze p'chebydlenje w smyśle tuteho wukaza płaći jenoż kóžde p'chebywanje dźeše dweju měsazow na jednym městnje.

§ 5. Schtóž jenoż na krótši cźas hač dwaj měsazaj na jenym městnje p'chebywa, ma so też najpozdźišco po schěsć dnjoch p'chisłuchowić, tola jenoż z jednorym wopišmom, mjes tym so dyrbi hewak dwoje měć.

§ 6. P'chisłuschno'ć z p'chebłazym wopowědźenjam (Meldungen) ma też, schtóż jako hěz:-k (Hausbesitzer), p'chenajeć (Vermieter) a dźělodawar abo na nětkajše druhe waschnje p'chećahowoze wozoby p'chijimnuje, tak do'ho hač so p'chebywadźeja nje. so je p'chicźehnjeny swoju wopowědźenj u p'chisłuchnosć dopjelnił.

§ 7. Wopowědźenjsku p'chisłuchno'ć ma też kóżdy, schtóż w jenym druhim blaku dźela, bjes teho, so swoje stare wobydlenje puschći.

§ 9. Schtóż w gmejnje hamej do druhoho bydła so p'chicźehnje, ma to też sa 6 dnjow wotsewić.

§ 9. Wopowědnistwa su

w městach: Poizija,
na wjach: Wjeśnjanosta,
na kubłach: P'chedstejićerjo kubłow.

P'chedźěwanja p'chećiwo tutemu wukazej so z pjenjezami hać do 600 hr. khłostaju.

We Wojerezach, 14. 8. 1924.

Magistrat: Lehrfeld.

Směški.

* Malý pokiw. Je na kenschach, žarać předuje we wobaczu hrěchow. Wobźrjedź předowanja sastupi tolsty měschčanosta a dźe z wulkim ropotom na swoje městno. Předaŕ tak dołho sastanje, doniž so měschčanosta njezbudnje, hižo troschku měrniscko a so hańbnje. Potom předuje dale: „— wez tym sapodźewnym wrěschnikam Bóh luby knjes woda, jeli so so poščhcha."

* P'chitrotowany. Hdyž nalěcźo do kraja p'chicźahnu, staji žebi Ludwik klomany klobuk. Dewak hišcźe nichtó žadyn njenoschesche. „Brěni młócźnak", norjesche jeho drohowaŕ. „To je kujetscha wot. Ku so na brěni młócźnak dobłada," prajesche Ludwik symnje a dźěsche dale.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: **Agentury na wšelakich městnach Łužicy**

Telefon čo. 154, 155 a 156 — **Worelowe khamory a worelowe kašćiki** — Telefon čo. 154, 155 a 156

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań wo **15** % a **20** % Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papiery**

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć,
dha dźiće do
fotografiskeho atelejeja
Rich. Huthа
mějećel **Arno Lehnert**
w Budyšinje na Serbskej hasy 13

Poručam ze swojeho składa
hotowe kuchińske wuhotowanja
spanske stwy, kaž też **wšě jednotliwe meble**, kaž **drastowe khamory, vertiki komody, łoža** atd.
Skład kašćow.
Jurij Ledźbora, blidarski mištr
w Pančicach.
Twarska a meblowa tyšerńja z mócnym čerjenjom.

Konje k rězu
po najwyšich płaćiznach w kóždym
cźasu kupuje
Kurt Kaiser
pišći mjasowych jětkach
na Humboldtowej dróze 782b. Telefon 403.

Stajenja abo **přestajenja**
khachlow, wóhnišćow, kotołow
wuwjeduje swědomitwje a tunjo
Georg Rölke w Budyšinje
na Mužakowskej dróze 29.
Bźeh 15 lět jenoż w najwětšich wobkhodach w dźěle.

Korla Neumann
tobakowa wołkowikowarnja
na zadnej bohatej hasy
pódla hosćenca „Fuchsbau"
poruča
cigary, cigarety, kurjeńske, žwańske a porskace tobaki
po wšěch płaćiznach.
Najlěpša kupowańja za zasopředawarjow.

Jurij Fiěblak w Pančicach
poručuje
nowe kolesa a centrifugi
a wuporjedźa kolesa.
Nawěštki přinjesu wušitk!

Original-Alfa Separatoren
60-600 Liter Stundenleistung
Perfekt-Separatoren
60-130 Liter Stundenleistung
Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeŕ: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šuleńskimi wrotami 1a po 1 schodźe.

Symjeńtne žito a symjeńtne běrny
chcyli sebi naše sobustawy hnydom pola nas skazać
Malešanska nalutowańja.

Hudźbne instrumenty
mištrske husle
Truny: A 2½, čehnjenja 30, 35, 40, 50 pj., D 25 pj., G (wopr. slěbro, zamk.) 1,50 hr., ze złotom 1.— hr.
lutnowe banty (Lautenbänder) atd.
mandolinowe a gitarowe truny,
platy najtuńšo, też na podźělne płaćenje
Wuporjedźenja w samanej dźělarni.
Herbert Wasser we Wojerecach
hudźbne instrumenty — piana — wuporjedźenja

Ważne za žony a holcy!
Podawam zaso swoje wučońsko kursy za **žonjace świadlistwo a liće šatow.** Zastupić może so kóždy čas. Bliže wukazuje a zamolwjenja přijimuje
Elisa Wallerowa na Albertskej dróży 8.

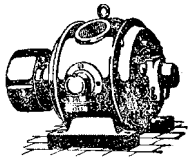

Elektriske motory
Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabriskich płaćiznach
Eugen Vogler
fabrika specialnych mašinow
w **Kamjeńcu** Arndtstr. 23
N.B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdźež chcedźa.

Heinrich Besser w Kamjencu
poniżene płaćizny — šulske naměsto čo 2. — poniżene płaćizny
Skleńca, porcelin, kamjenina
konserowe skleńcy

	¼	½	¾	1	1½	2 Bitrske
wot	35	36	38	40	60	75 pj. sem.

ze zawodźadłom a gummijowej wobruču.
Jenož tak dołho hač skład dosahuje!

Najlěpše celul. trajne šaty
elegantne : : : : wotmyjomne
wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach
krawaty pisane a čorne, wšěch formow
w najwjetšim wubjerku.
sanowjazaki **ślé**
A. Bokelmann nasl.

Požčonki, hypotheki
na ratafstwa wobstara najspěšniše
Richard Koettner w Budyšinje
na žitnych wikach 18.
Telefon 1143.

Wažtoty
(Hobelbänke)
blidarske graty
poruča
Otto Käppler
na Hosće hasy 23.

Vogtlandske gardiny
story, vitraže, kromy, košle, barchent, běły a pisany, košlace sukno, kopišwinu
poruča wurjadnje tunjo
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11, napřeća „Złoteje Hwězdy". Ráči serbski.

Požčonki
jako 1. hypotheki po 5 a 13% lětnje za ratafstwa nic niže 5 ha wobstara spušćomnje **E. Raue w Budyšinje** na Hosće hasy 33. Założene 1907. Najlěpše wopisma.

Diplom-Optiker
Schmidt
SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER
FERNSPRECHER 51
BAUTZEN

Žony
kupuja přihódnje gumijowe wěcy wšeje druźiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wołmjane twory** pola
Kinder-mannowelo na serbskich hrjebj. 34 l.
z napřeća **starych kasarnow.**
Dawa kóždy čas radu. Ráči serb.

Hdźe dam swój předešćnik
wuporjedźeć? Pola
Oty Brandta nasl.
na znutřkownej ławskej hasy 8.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórnišćowej dróży 40.

Słomu
ržanu, pšeńcnu, jačnu a wowsnu ma na předań
Jan Kuba
we Wulk. Zdźarach čo. 84.

Kupuja
nowiny, akty, knihi, papl. wotpady, lumpy atd.
F. A. Popp
na hornčańskej hasy 18.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło 198 | Budyšin, pónđźelu 25. augusta 1924. | Lětnik 83

:8. N.: płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za aug. 15 Kč Kóđđa čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smoler.ee knihtišćerńa, sap. družstwo z wob. ruk., :: w Serbskim Domju w Budyšinje. Tel. 667. ::

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hođ. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšérnje so stajace nawěstki a tabele so w ličo wobłićeja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. ::

Najnowše z cyłeho swěta.

Danske knježerstwo je wolbronjowazy zakoń schwalił, kiž chce minister krajneho sakitanja Rašmusien pschichodnemu ležnej pschedpołożeć. Sakitanje postajene zakońšeje pschedkłaći ku zhłedowanje: Sakitkanje mjeriy ko niz wójsku, ale wožebitej namjetnej policiji dowěri, a podobnje budże ko tej mórśli brjoh město z wójnikami tóđžemi w pschichodże z rybarikimi czołkami a nabrojnej straju bohładowacz. Pół ta tehu budże ko lětarska wobora organizowacz a wichu to ko pod rozkazy statneho ministra kaš. Ministerstwo krajneho sakitanja ko rozpuschczi. Wiche wudawki noweho płana krajneho sakitanja wobličzuja ko na 11 miliunow krónow.

*

We Warschawje je politiska policija kommunistiske hnidno wukhćdźika. 150 wozobow je sajała, z kotrychž je ko po pschekhschczenju 100 zakoń puschczilo. Mjena zajatych ko tajne dźerža.

*

We Franzowskej ćhodźa ko pschecźiwo drohoce czinja. Senat je z 193 pschecźiwo 23 hłosam zakoń schwalił, so dyrbja prefekkoja połnomóz dostacz, płaczijny za wschelake druźiny muki postajeć.

*

We Franzowskej ćhodźa ko pschecźiwo pschiwołeć němskich tworow wobaracz. Herriot je w dewterkrtej komorje na prašenje wotmołwił, so da wukas wudźełacz, po kotrymž ko němšli pschiwos do Franzowskeje z podobnymi dawkami poczeli, kaž je tendźelstwo Recovery Act postaja a z kotrejž kobi Jendźelska 26 prozentow zła na němske twory swěcznje.

*

Knježerstwowe powjeśeje z Ammona praja, so ma Rahabijow je Sajordanskeje wuhnali. Knježerstwowe wójska je z pomozu Beduinow 200 njepschećelow zajało. Liczba mortwych a franzenych 1000 pschekhadże.

Nowy němski wólbny zakoń.

Němskostatna rada je nadźił sa pschemjenjenje němskeho wólbneho zakonja schwalika. Wón ko někto němskemu ležnej pschedpołoži. Po nim ko namjetuje, so by ko liczba późtanzow na 399 postajła, a so bychu wólbne liczki na najwyche dwě mjenje kandidatow wopschijsce. Zyła Němska ma ko do 156 wólbnych wokrjesow dźelicz. Tele 156 wólbnych wokrjesow ko do 16 wólbnych wokrjesnych zwjaz'ow wop'chimuja, kotrejž budża te zame, kaž dotalne wólbne wokrjesne zwjazki. Kóżdy wólbny namjet a kóđa skupina (grupya) zwjazanych wólbnych namjetow na tózde 75 000 złozow jedyn mandat dostanje.

Erzbergerowcho mordarja spósnali.

Staine rěcznistwo w Budapeszti je wosjewiło, so ko němšeje kriminalni sastojniy, kotrejž ko ko do Budapešta późłali, **zajateho Hendricha Förstera jako Erzbergerowcho mordarja Hendricha Schulza** sepnali. Förster drje prěje, zoła ko jeho statnemu rěcznistwu pschepodali.

Zajimawe bě, kak němšeje kriminalni sastojniy Förstera nap'checžo stupichu. Woni běchu do jitcy zastupjerja mělčczan'cho wp'dłcheho hejtmana se wjelkakimi fotografijemi pytanego mordarja Hendricha Schulza pschikhli. Jedyn z němskich kriminalnych sastojnikow, kotryž Schulza wožiwinjcy znaje, hnydom k Förstera stupi a jemu praji, so Heinrich Schulz rěc'a a so je Erzbergera zkonzował. Förster prěješche, so Schulz rěka. Kriminalny sastojnik jeho wurěc'e wotpołka. Nap'checžosłupanje poldra hodźiny trajeche. Němšeje kriminalny sastojniy nanaswěšcišcho prajichu, so staj Heinrich Förster a Heinrich Schulz tažsama wožoba. Na to Förstera-Schulza statnemu rěcznistwu pschepodachu. Podobnosć z fotografijemi němskich sastojnikow bě nje pocżerpk, pola Förstera swěcischu.

Němšeje późtanz je, hdyž je madźarske ministerstwo wukrajnych należnosćow wopytał, bo praschał, hdże je sajaty Schneider wosak, kotrehož ko po'dźischo puschczili. Na Schneidera tukaju, so je wón Tilejsen.

Pschecźiwo wójnskim schcźuwarjam.

Internationalny sjě'd textilnych dźełacerjow pschadowanjow a khajerjow ko nětkle we Winje wotměwa. Pożledne dny je wón re'oluziju pschijsał, z kotrejž ko textilni dźełacerjo wschich krajow namolwjeja, so bychu w'cho nałožili, schtož samóża, so bychu ko wójnskim schcźuwarjo njeschkódni činili. Ssobustawny internationalneho sjěda textilnych dźełacerjow ko swjałaju, so wójnskemu schcźuwanju nap'checžo stajicz, a hdy by ł nowa ł wójnje dóschło, tózde dźełko k złotowjenju wězow, kotrejž su za wójnu trěbne, wotpokazacz a ko pschi wójnje njewobdźelicz.

Potom ko resolucija pschija, w kotrejž ko wjetsche schkitanje za żónte żada, kotrejž w textilnej industriji dźełaju, wožebje ta czaż, hdyž su zamodruhe.

Krwawne puki mjes hackenkreuzlerami a kommunistami.

W Meidlingu pola Wina su ko hackenkreuzlerjo a kommunistojo do pukow dali. Do połizistow, kotrejž jim wobaracha, z kanjenjemi a zyhelemi mjetachu. Tónucy połizistow ko srani. Sajimawe jo, so ko sozialdemokratojo pukow zdalowachu a so pr'o'mje kommunistow, so bychu jim pontchali, sapowjedźechu.

Jendźelszy pschekupzy pschecźiwo jendźelsko-ruskemu rěcźenju.

Jendźelszy pschekupzy maja mało dowěrjenja pschecźiwo ruskim bolschewikam. Rada Londonskeje wikowanskeje komory je ko pschecźiwo jendźelsko-ruskemu rěcźenju wuprajiła a jo wotpokazała. W resolucyji pschecźiwo njemu ko praji, so ja Jendźelska njemóże mużiten być, hdyż ko Ruzam pschi'woli, so njetrjebaja Jendźelczanam dowónjsti dołh zapłacicz.

Jendźelske wójnske tódźiwo w Sźrjedźo'emskim morju ko pożwinja.

Reuterez powěsćerńa z Gibraltara pawdź, so je ko tam bitwiskim tódźam, tódźi za létadła, lohkmu pschijaczej a flotilli sanićzakow torpedowych cjołmow poruczilo, so bychu 9. septembra z jendźelskich wodow do Sźrjedźo'emskeho morja k pożwinjenju tamnischo tódźiwa wotpłuwało.

Němska pšhed cźeźkim rossudźenjom.

W němskim ležnej ku němski kanzler dr. Marx a ministraj dr. Luther a dr. Stresemann wschě pschicźiny nadrobnje roskładi, kotrychž dla je Němska nusowana, Dawesowy plan pschijecz. Wón je jenički puć, kotryž Němcy hrožazej hospodarskej katastrofje wukhowa, bynjez ko Němskej wulka cźeża napołożiłe. S wuwzaczom meklenburskeho knježerstwa su ko wschě němske knježerstwa za pschijecze Dawe'owcho plana wuprajiłe. W němskim ležnej budża za njón demokratiska, zentrumska, němska ludowa a sozialdemokratiska strona hłosowacz. Tele strony maja wjet'chinu w němskim ležnej, tola nic dwěsćicznowu wjetschinu, kotraż je za pschijecze Londonskich wobsamknjenjow nusna. Tuż rossudźenje pola němskonazionalneje strony leži. Ta je hacz dotal wschudże p'checźiwo Dawesowemu planej wustupowała. Se strony ratarjow je ko wona w swojim dotalnym stejiscźu sćrudźiła, mjes druhimi sebi sałka kulturna roda żada, so dyrbi ko Dawesowy plan zacźinjacz. Tola objašnje dny ko warnowaze hłosy ratarjow z wjeczorneje Němskeje słyschecź dawaju, kotrejž němskonazionalnej stronje wotradźeja, pschi pschecźiwnym stejiscźu p'checźiwo London'skim wobsamknjenjam wostacź. Wobežje ratarjo wobžadźeneho němskeho kraja w Dawesowym planje mumóżenje z wobžadźenja wukhajneho wójska w'dźa. Tehodla je ko 25 hacz 30 němskonazionalnych zapósłanzow z wobžadźeneho kraja swoje pschežwědczenje wuprajiło, so dyrbi ko Dawesowy plan pschijecz. Tuż njeje mózno swjsamknjena, so ko z njón trěbna dwěsćicznowa wjet'china swjedże. Bychu pak ko zacźinjacz, je němske knježerstwo rossudźene, němski ležnej hnydom rozpuschczicz. Wjacze dny rossudźenje pschinjeżu.

Kschcźijanske dźełacerske swjazki sa Londonske wobsamknjenja.

K'checźijanske dźełacerske swjazki Kölnskeho wokrjesa su wobsamknjenje pschijate, so njedźiwajcy cźeżeho wobmyślenja wot němskeho ležnej žadaju, so by Londonskim rěcźenjam hnydom p'chihłosował, dokelż by kombżenje najhór'che scźěhnyli za Němsku mełko.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najsł. a najtuńša kupowańka wobućow. Pódtuzowanje spěšnje tunjo

Nowa konferenza ministrow Mateje entente w Lublani.

Bel'grad'ca „Vreme“ pische, so ko pschi konferenzy ministrow zwołownych należnosćow dr. Marinkowicza a dr. Benescha, kotraż ko 27. a 28. augusta w Lublani wotměje, k'ž rumunski minister zwonkownych należnosćow Duca wobdźeli. Marinkowicej politiku južnosłowjanskeho knježerstwa k bolschewiskej Ruskej rozjasni a two wuno'dy'u wujednanja južnosłowjanskeho knježerstwa z franzowskim knježerstwom rosprawi. Pschi wuradźenju budże ko pjerca tej wo wolbronjenju Madźarskeje a Bolharskeje jednacz.

Khutny konflikt w grichiskej znutskownej politiży.

Offizerojo grichiskeho wójnskeho łódźiwa wobsamknjenjam grichiskeho knježerstwa nap'checžo stupaju. Komandant panzerowaneje łódże „Averow“ je w pschesjedzenosći z dźełom offizjerow panzerowaneje łódże „Lemnos“ i bjezgrotowym te'egramom p'checźiwo jeho wukasej protestowoł, po kotrymž ma ko pu'dźesonych 21 offizerow zaso do służby wzacz. Tuzych běchu i wójska puschczili, dokelż běchu w junisju agitaziju pschecźiwo knježerstwu czinili. Pschecźiwo Averowemu kommandantej a druhim offizjeram je ko dla hsebdźitsplinowosći zakrocźiło. Każ pak ko pomjł, je ministerstwo w nóznym pohjedźenju wobsamsło, wukas wo zapóschschitajenju pu'dźesonych 21 offizerow wrócźo wzacz.

Khutny konflikt w grichiskej znutskownej politiży.

Offizerojo grichiskeho wójnskeho łódźiwa wobsamknjenjam grichiskeho knježerstwa nap'checžo stupaju. Kommandant panzerowaneje łódże „Averow“ je w pschesjedzenosći z dźełom offizjerow panzerowaneje łódże „Lemnos“ i bjezgrotowym te'egramom p'checźiwo jeho wukasej protestowoł, po kotrymž ma ko pu'dźesonych 21 offizerow zaso do służby wzacz. Tuzych běchu i wójska puschczili, dokelż běchu w junisju agitaziju pschecźiwo knježerstwu czinili. Pschecźiwo Averowemu kommandantej a druhim offizjeram je ko dla hsebdźitsplinowosći zakrocźiło. Każ pak ko pomjł, je ministerstwo w nóznym pohjedźenju wobsamsło, wukas wo zapóschschitajenju pu'dźesonych 21 offizerow wrócźo wzacz.

Prěnje amerikanske hłosy pschecźiwo pożcźonzy sa Němsku.

Londonski „Observer“ pische, so ko zu wuhladowy němskeje 800 miliunowe pożcźonki hižtrje wobcźinjece nastałe. Amerikan'ke banki ku pola pjenjezniskow jenoj mało zahorjenja za pożcźonku namałale. Pjenjezniży ko pschede wschěm na podłožcźenje Porurskeje wobžadźenki hórschachu a hebi žadachu, so dyrbitej Jendźelska a Franzowska wobkedźe stat ne rukowanje dacz.

Ze Serbow.

Póndźelu, 25. znjeńca.
Ludwika kral.

* 1801 w Tumicach Chołmjanski faraŕ Jan Łahoda, wubjerny serbski improvisator, horliwy Słowjan.
† 1779 Bohumĕr Šenkel, faraŕ w Drjowku, serbski kĥěrlušeŕ.
* 1833 w Małešecach Jurij Morc Brosk, faraŕ w Kŕišowy, serbski kĥěrlušeŕ.

Wo ničo so ja njestaram,
Hdźe budu dźensa w nocy spać.

Tam w hajku, w lěsku zelenym
Tam budu dźensa w nocy spać.

Na moju lubku spominać
Tu cyłu, dołhu, dobru nóc.

Na jeje ličko čerwjene,
Na jeje pjeračeń sležborny. Narodna pósśaŕ.

Na lźnje woły kŕudy su,
A lźnichej staj próźndnu šklu.
Jan Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Dźenża rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer +1, najnižšcha temperatura w nozy 12 stop cźopłoty. — Wyšchina lećí nad atlantiskim Oźeanje a nad krótkoraniśchi Europje, niźina nad połnóznym morju. Tónle wobras pokazuje na wumjeńdrjenje. —

— **Jutśje wutoru** błónčko 5,06 hłodźa a žo 7,01 hhowa. Mĕžačk jźdźa w nozy 12,57 a žo popołdnju 4,57 hhowa.

Nasch wjedratwutśujny nam śnja:

Wutoru: w nozy jažno, rano roša a kurjawa, potom błónčno a jara cźopły žkabły wĕtr;
Sšrjedu: w nozy jažno, rano roša a kurjawa, błónčno a cźopłožkabły wĕtr;
Šchtwórtk: w nozy mutno, ſ mĕšinami njewjedra, popołdnju sažo błónčno a cźopło, žo na dešćežk hotuje;
Pjatk: w nozy šamróčeno, ſ mĕšinami njewjedra a žkabły dešćežk, potom sažo błónčno a cźopło, žkabły wĕtr;
Ssobotu: rano roša a kurjawa, potom błónčno a cźopło, na wjećor žo poćahuje.

Telefoništa powješć wo wjedrje za šulśe wutoru: Dale njewobstajny, pomróčenje žo jara wotmĕnja, dešćeje, chłódno, wĕtry ſ wjećora.

— **Połizajśka rosprawa.** We wokolnosći šuu w nozy ke njedźeli motor na wjerćžiny prud 3 PS. cźo. 19380 khadnyli. Wón waži 180 punkow. Napišmo ma: „Nordbeutsches Elektrowerk Hamburg". Schtóž wo tym nĕšchto wé, njech to połizíji wossjewi.

— **Nĕmškotamny indeks.** Statišśe wotdźĕlenje pśchi połizajśkim hamće w Budyšchinje nam dźĕli: Statina indeksowa liczba za šežnjenjśe wudawkł wućežinjeśche 20. t. m. 1,14 biljonow kŕóžnu wuža'oźcź dowójnkeho cźaša.

— **Swjaśt sa witowarśtwo a pśchemyšlo** w Budyšchinje sarjaduje njedźelu, 19. oktobra 1924, w šali hošćenża „Króny" pop. w 2 hodź. ranśchokaśkti dźeń sa witowarśtwo, rjemjeślo a pśchemyšlo. Wušnamni ludowi hospodarjo žu jako rĕcźnizy dobrozći, tak t. krajnoźejmśki šapółlanz senator św. šš. Begthien ſ Hannovera a knjes krajnoźejmśki šapółlanz prof. dr. Kaštner ſ Drjezdźan. Mimo tuteju knjesow budźe też šnaty šaštupjeť rjemjeśla rĕcźeć. Tutón dźeń lubi być možne wušlupjenje ažkeho ranśchokaśkeho witowarśtwa, rjemjeśla a pśchemyšła. Hišo dźensa wšĕm witowarjam, rjemjeślnikam a pśchemyślnikam poruczamy, jo bychu ſebi tutón dźeń šwobodny dźerźeli. Wišše ranśchonašše swjaśki, pśchemyślowe towarśtwa a šjednoćeńśtwa žo hišće piśomnje pśchepróšcha.

— **Wulka hornjołužiśka pśchemyślowa wušlaženża** žo k létu tu wotmĕje. Wušlaženśke twarjenja žo na wobšćĕrnym łśĕlniśchezu postaja. Najšerše budźe žo w tym šamym cźašu też wušlaženża hoicźeńarśtwa šarjadowarcź.

S **Kubšchiz.** Šańdźeny šchtrórk wjeczor w 10 hodź. sta žo tam, hdźež žo Lubjiška broha na móšt winje, cźežke automobilowe njezbože. Automobil wešteho Maśa ſ Pforz hejma w Badenśkej šajdźe po brjoſy dele a žo pśchewali. Pśtedy pak potorhnu nĕkotre kamjenśtne štołpy le želešnymi prĕkuśchemi. W automobilu šedźeju žo khĕtro wobdrjechu. Dwoak pak žebi stawy nješlamachu. Automobil bĕ na puću se Shorjelza šažo do Badenśkeje.

S **Jelenjowa pola Kamjenza.** W žuśodnym Hennersdorfśe namakachu pśchi bĕrny šbĕranju na polu kubłerża Mĕrcźina Kammera ſtary hamor ſ kamjenśtneje doby. Wón je 9 cm. dołhi, 5 cm. šchĕroki a 3 cm. tołšty. Dźĕra ža dźerźeć je žyle hładka, pśchewjerćźana. Namakanku je naša šchula dostała. — Tu wotpšjeť na to pokazujemy, šo by kóždy, kiž na žwojich ležomnośćach powostańk še ſtarych cźašow, kaž popjelnizy (Urnen), rynežk, jeźty, bróńze atd. namaka, to też wobkedźbował a ša naśch šerbśki muzej šhował.

S **Kumwalda.** Najbóle dodźerźane wošy, wopraudźite dobitjaki jĕdźa na naśchej cźarje ſ Budyšchina. Cźašto makej dwě lokomotiwje ſ mjenom Max a Moritz, kaž je jimał lub mjeno dał, tak mało dycha, so njemóžetej pśchijowješnjenje wošyckli wućahnyć. Tehodła chodźa naśchi žiwnośćerjo krunoh pśchepśchihnyć. Šańdźeny pjatk žo wóźka wosa 3. rjadownje mješ Hornim a Sšrjedźnym Kumwaldom šama. Pućowarjo mjes tym pśchi dom bóhdźechu. Wšó wotpowjeźnjechu a potom cźah dale kĕjotałše. Na wobšthad še špéšchnikami budźemy hišo cźakać dyrbjeć.

S **Lubija.** Swoju šmjerć pśchikhadźecź widźał še baloko a šcheroko šnaty kubłeź a wikowať ſ konjemi Wilhelm Rychtaŕ. Kóń bé jeho do ruki konył a dyrbješe žo łkowacź. Wóndano pśchidźe wot lekaŕa. Wobštara šwój dom a postaji šwoju połedźnju wolu. Dawno mĕješe na lubi šwój kaśchez šteju. Zonje pśchepoda šchruhy ke kaśchezej. Potom praji žonje, dźećom a šnatym pożledńje Boženje. Na to dźĕše do khorownje, so by žo dla rany na ruzy dolĕkowacź dał. Sa dwaj dnjaj nă ranowu wiwu (Wundstarrkrampf) šemrĕ.

Se **Shorjelza.** Eso łupajo nadeńdźechu nĕkotři młodźi ludźo na brjoſy rĕki Nitšy šarjašanу paket. W rim bu cźežko hakle narodźeneho dźećeza. Połizija nĕšto ša naćerju błĕdźi a ša tym, hacź je było pśchi narodźe žiwe abo mortwe.

S **Wošerez.** Šajimawe šapółlane pśchinješe šobotniše cźišło hamtišch wokrjeźnych nowin. S njeho wukhodza, so je njedźelu ſwjašk domišnje šwérnych Hornjošlešakow wulkł cźinił. Pśchi tutym wulkeže bĕše na šadnym wošu šatna cźorno-cźerwjeno-šlota khorhoj wupowĕšnjena. Pśchedźybšstwo ſwjaška — Jośchka, Bošan, Klimm — ma nĕšto ša nušne, ža pśched šjawnoscźu dla teho wušpratwnicź. Hacź też by wono to cźinilo, hdy by žo šlata cźorno-bĕła-cźerwjena khorhoj wupowĕšła. — Šsmy wopraudźe hižo daloko dośeź w nĕmškej republiky, hdyž jene towaršťwo, kotreż chze politiźy neutralne być, ma ša trĕbne, porschtitkownoscź wo wodźeže proštrjeź, to je šlatnu khorhoj wupowĕšło. S jeho neutralnoscźu pak potom daloko jow njeje, ale wono šara ša nĕmškonarodnymi wonja, runjeź mała šnajmjeńšcha dwaj łobušťwowaj pśchedšudźiłwa pólšše mjena.

S **Bĕłeje Wody.** Tudomniška šchlleńcźeńka „Deutsche Spiegelglas A. G." je dźełacź šaštała, dokelź nima žanych šlakankow.

Sababjeni šlóſtnizy.

Nĕchtó je žo nĕhdźe nutšlamał. Jeho prĕni pohlet je žo poradźił. Nichtó nieje jeho pśchi žwojim dźele mił. Wurubł drje bĕšche mały ale drohotny. Wón žo nutš'omcź nje wjeſelł. Tak łohžy wšcho dźĕše! Njecha jenje wjazy dźełacź. Šlóſtniſtwo je jeho duſchu ſ paſorami pobadnyło. Tu trjechi blišk mĕſtnoſće ſwojeho njeſkutka — bĕšche ſebi wotšeźany dźeł mĕšta wupytał — jencźo pśjedaŵ'cźeho ko'egu. Šlóſtniſt ko šterźi a pyta žo ſkhowacź. Pśchipołdnju šteji paduchſtwo hižo w nowinach. Jeho pśchereſeł ſe cźita. Rańśche ſeſkanje je jemu nĕšto nabpadne. Jenoź nĕkotre mjeńſchiny ſdalene wot mĕſtnoſće njeſtuśka. A potom tute ſkhowanje?

Nasajtra klepo ſtanywſchi ſ koża nĕchtó krućže do duri paducha: „Wotewrićź! Kriminalna połizija tu je!"

Stróži žo. Schto kriminalna połizija wo mni wé? Nadobo dopomni žo na tanne rańśche ſeſkanje. Stoćźi ſ wokńom a wućeźnje tak łajeźu. Popołdnju šteji šeja mjeno a wobſobiſke wopiſanje w nowinach: „wulki, błédy, bjes brodu, na lizu wjeſelu ſhu'nu." Jemu je, łaj by kóždy cźłowjek na dróły na njeho hładał, na jeho mjeſnoſće mjes brodu a błušnu na lizu. Tu pomtha jeno šu'a broda. Dźe friśeŕ. Bohu dźaſowano, nima hišcźeže najnowišcźe cźišło nowin. Murćeź dla šuſeje brodu je bórhi wumyſlena. Chże šwoju ludu wobkedźbowacź. „Tyrdnu wobjećź, ſ kim žo ſhadźuje." A jako boroſćeny muž ſtupi na drohu. Pod brodu njemóže nichtó bušnu widźećź. Tu ſhladuje jedyn połizíſta kruće na njeho a ſlina jemu. Widźi ſtrach a cźe'a. Połizíſta ſawoła. Nĕkotři paſantojo popodnu cźekinjeża. Bu łajaty. Połizíſta wotewła žo ſmĕjo jemu ſuſu brodu. Nĕkotre hodźiny popołdńſcźo powéda wo šwojim njeſbožu ſaſtwowemu kolegej. Tón žo šmĕje. „Šlabý po'pyt. Brodu žebi tykniešch, hdyž žo nutš'amaſch. Tehłada žo ſchtó na teje, cźišnjeſch ſuſu brodu pśches błišk pśét, hdyž žu žebi wĕšiy, ſo to njewidźa. Potom ſteji nĕſchto druhe w nowinach: Podhladny je muž ſ połnej cźerwjenej brodu, ſiž . . .!"

Wopraudźe „ſtote połpyty", kotśiž žo hakle po njeſkutku maſſkeruja. Pśchekłepany ſlóſtnik, wožeže tón, ſiž dyrbi wodnju dźełacź kaž na pśchišk. ſchekowy jebak aby paduch drohotnych kamjeni, dyhlaczny paduch a druhy maja hinajſche metłody. Jim na tym łaleží, druhiſch ludźi podhladnych ſcźinicź a to na wobſohy ſ wĕſtwnej wobežitoſcźemi, kotreż žu napadne. Woni žo pśchewoŕia tak truće kaž je jim njekhmanſtwo poradźiło. Bĕžaja ƀorhaczi wokolo, hodźa tydźenje daſko ſ jenej ruku — druhu maja krućže ſ cźišu pśchiwćafanu — noſcha kumſchtne noſzu, fu jakoźiwi, kroune wĕžaju dołho, barbja šwoje wobliczo błéde, mcźa napołoh, łaj bychu na ſuchoźcźimu cźerpjeli, myja ſo po njekuſku ſ nĕkajkeż łiſalinu a tak dołtanje njeſmjeſoco žyle hinajſchu barbu. Schto pyta w tajkim ſtrowym ſróżnym cźłowjeku tannoho kaſchlowažeho, na ſuchoźcźimu khoreho a ſiulenco ſchekowého jebaka, łaj jeho łojeźíſki liſt wopiſuje. Tucźi njeſhmaniży je ſwojimi cźełnymi wobežitoſcźemi tłócźa ſo k tym ludźam, kotiž dyrbja po'dźicźo tas połizíſt łojeźíſki liſt dźiśerowacź. Tak je jedyn ſchekowy jebak, fiž mĕješe na noſzu wulku brodawku, bankownika, ſ kotrymž mĕješche naſtajiże cźinicź, wo'pjet a njenapadnje na ſwoju brodawku kedźbneho cźinił. „Mimam žaneho ſbóża pola žonow. Boja ſo moješe brodawki!" Tuta brodawka hraješche potom, hdyž bĕšche njekhmanił ſ falſchowanym ſchekom bank'u wo hobrſke pjenjeży ſjebał, we łojeźíſkim likże wulku rólu, ſ tołſtym cźiſchcźom ſo na nju pokaſowa'che. Hdyž jeho pśchijawne popodnyłku, njemĕješche žaneje brodawki wjazy. Tu bĕšche žebi ſ cźerjeże koże a kpidła ſtworił. Druhi ſchekowy jebak bĕšche ſwoje wobliczo ſ parafinom womaczał a je tak ſwohlbił. „Do'ponje pścheſunjenej pokoju zy mjeſwocźa a pod łśwym wocź'om wuroſt," tak rékaſche potom we łojeźíſkim liſcźe wo prjedy žyle ſtrowym cźłowjeku.

Leo Nikolaj Tołſtoj.

Jeho žiwjenje, dźeła, nahlady a wuczby.

7] (Pokračowanje.)

Mjes druhim wón proſby: „. . . . Wopokažeže žo hnadny a ſmilny! Sapłacźeže ſo ſ dobrym! Sć ſtow ſlóſtnikow pśchedtu dwanaŕki wot djabła ſ Bohu! Tyźagam pak, haj miliſjonam budźe žo wutroba ſ radoźcźu a pohnućom puſtućź widźo tajkule dobroću, kajkuż Wy ſwojemu ludeſ ſ wyſokoſće Sſwojeho tróna wopoka'ujeśe, na kotryż Sće jako žyn ſabiteho nana w tajkim ſtrašchnym wo'omiku ſtupił.

S wyſokoſće Sſwojeho ſtoła wuprajeće jeniczke ſłowo wodacźa a kchećeſcźanſkeje łubośće a jednajśe tak! Potom budźe ſchſcźeźanſke knjeżnje, kotreż nĕšto ſapoćinjanće, wšchitko ſo ſniczicź, ſchtož wušteńka žo žiwjeńſe Ruſkeje. A ſaj wójſk pśchi wohnju roſtaje rewolucźnje wojowanje a ſlóſtarſtwo pśched žarjom a cźłowjekami, kiž Kryſtuſowu kaſnju dopjelni.

Leo Tołſtoj."

Aleſander III. drje njemóžeſche na Tołſteho hlóž poſłuchacź, dokelź jedyn miniſter bĕšche w kóždym cźašu cźažu a wſchudże žlinſchi a mogł a wolma połniſchi dyžli ſto tradycźi wĕrnoſcź pyźagły proſetelow. Tola to dyrbi žo rjez, ſo zaŕ w bĕhu lĕt poćza Tołſteho wobdźiwowacź. Wón ſchkitaſche ſtarza pśched žywjatym ſynodom praźiźy: „Tutón muž je žywjaty; ja žebi njepścheju, ſo bychu ſ njeho martŕaraja ſcźinili."

Tołſtoj bĕ po žwojim waſchnju zaſ ducha a jako tajſi ſtutkowaſche wón hacź do tónża žiwjenja. Leona Nikolajeviźa widźachu jenoź hišcźeže w burſkej „rubaſchźy" (ſirjerchnej łojchli); žwojim dźećom radźeſche wón, ſchulu wopuſchćiźcź a dźełacź — mjes tym jo Sofija Andrejewna jich potrjeſtowoſche, bojeźła jenoź ſtudowacź, rĕcźe wuknyć a jo pródowacź, ſo bychu ſ nich byli „derjewnukbtowani ludźo." S tym bé tu nadobo ſarodź ſ ſwadam mjes mandźelſtkimaj a Tołſtoj, pśjedy tajſi nĕžny wótz a mandźelſki, krocźeſche žwoj pućź ani ſo by žo wobhladnył.

W jednym ſe žwojich liſtow pśja wón žwojej žonje tole mjes druhim: „Ja njemóžu hinak, mój ſtotuſchko! Njemĕj mi ſa ſto, ale ja njemóžu pjenjeżnym nałeżnoſcźam wulku ważnoſcź pśchipiśeć. To tola njejźu tak ważne wĕzy kaž khoroſće, mandźelſtwo, narodźenje, ſmjerć, dobyta wedomoſć, ſchpatne abo dobre ſkutki, pśchijomne abo njepśchijomne nałoźki. Naſche ſbożo wot teho njeſwobožuje, hacź mamy pjenjeżne dołhody abo wudawki, ale jenicźy wot teho ſchto my ſami žmy. Saſwoſtaj žwojemu žynej miliſjon — budźe wón pśches to ſbożowniſchi?" Potom wón wobkrućuje: błaſnoſcź je njeſchikko, ſchtož žym njedy wédźacź, ſchtož žym wérić, ſchtož žym łubowať!

*

Tołſteho žwójba njeje ženje w pycharſtwje a njuroſći žiwa była, zyle naſwopaŕ wot nĕta pak žo waſchnje jeje žiwjenja hiſtoriſke bóle ſjednori. Doſtojewſkeho džowka bĕšche Tołſteho wopytała a pišą, ſo je ju khudobnoſcź Tołſteho domźaſnoſće pśchekłapiła. — Hacź je ſebi Tołſtoj dozwa pycharſtwo „luxus" dowoliſ moht, je dwołomne. Wón drje wobſedźi ſche wjele jemje; ale ſejomnoſće w zentralnej Ruſkej wukhowa bohatſtwa njewunjeſzechu, ani wjele do hodow, ale pjenjes bé ſa hoſpodarſtwa pśchezo wjele trjeba. Tołſtoj njeſmĕdźeſche pak też žwoju ſenju pśchedacź, dokelź po ruſkim ſa'onju dyrbiachu ſo leſomnoſće jako dźeſdźiſtwo wótzow žynam ſawoſtajiźeź. Tołſtoj mĕješche pjecź žynow. Hdyž bĕchu wotroſli a ſo woženichu, dyrbješche ſo jemja mjes nich roſdźĕliźeź. Tuž drje je Tołſtoj w poſledních létach jenoź wot dołhodowy ſwojeje literarneje dźeławoſće žiwy był. — Srabinka Tołſtowa, proſta, cźicha aſkomna žónka, porodźi ſinacze dźeći a bĕšche njedźiwajuż w'cheho najlépſcheje myſle a wjeſoła. Bé dźeława tak, ſo je roman „Wójna a mér" ſ najmjeńſcha ſydomkrótć ſ ruku wotpiſała. Niwo teho žiwjeſche a łubowa'che dźeći ſama a hoſpodarſtwo też ſama wobſtara. Jeje bratr powéda: Hdyž po porodźe druheje dźowki macź ſbórje a njemóžeſche dźeſo ſama bracź, pśakaſche tehodła, ſo ſuſa ſónka jeje dźeſco cźeſchſche — macź bĕſche na cźeſchſchu ſórźimu, wotpuſchćeji ju a dźeſco dyrbješche ſo ſ bleſchu wocźahnyć. Potom pak wołłuknu mandźelſka a žwójźina łubośćź: ſtarý Tołſtoj žedźeſche ſo po njewobmjeſowanej ſamoće a pśchihotowa ſo na ſmjerć. Myšlješche na cźłowjeſtwo, kiž dyžnje wobſobjećź a na evangelim Khryſtuſowy, kotryž móže cźłowjeka wuſbóžniźź.

Na ſmjerć khory ſo wón nutrnje Knjeſowu modlitwu modli a roſpomina woſebje poſledniu pśiſtwu: Niewjedy naš do ſpytowanja, ale wumóź naš wot ſleho! — Wſchedźiſtaje ſebi jenoź, kajźi hluboki ſmyſł w tutym krótkim ſłowje tkźi!

Naš ſłóźi ſ ſemi, hdyž dyrbimy khudobu a ponižnje ſnjeſć, hdyž khoroſće na naš pśchińdu a my do nuſy ſo ſahadnjemy, hdyž naš njeſlubuja, pścheſcźahuja, bo ſaſtwa ſadża a tak dale. Wšchć tele pobodny cźeſpjenja wopnamjenja we modlitwje tak rjenje a wuſnamnje ſe ſmyſ'om ſłowa „ſpytowanje". Naš ſpytuja, pruhuja ja'o pruhuja pjenjeży, woblinvajo je ſ kiſalinami a żerittym łuhom. Tole wſchitko ſnjeſć, je ſa maſ cźežko a bolośtnje a bérje bo bolo, hdy bychu taiſe ſpytowanja naš na pokoj woſtajiźe. Tuhodło też to tak réka: Njewjedy naš do ſpytowanja!

Ale tuta bolo'ć, ta'e twidſomna, wot naš njewotwihna bolośeź, kiž nadobo na naš pśchińde a ſtajnje ſo bóle nascheho cźeka dóź'a (nu'a, puta, thoroſće), to wſchak njeje hĕcźeże ta' ſtraćne. Straſchniſche je to, ſchtož we naš žedźi, hdyž ſo tutej moży podcźiſnjenmy; naſche ſadżerjenje ſ bolośeźi je wjele waźniſche. Na tom jenicźay ſaleźi. To dźen je runje to ſto, kiž w nami tcźi: jebanje, kiž pśchetſtaja nam naſche bolośeże pścheżo bóle ſtraſchniſche, ja'o wone wopraudźe ſu; ſaćźeri naš bo ſtrachu, tyhuju nam ſahubu, kotreż ſo njeda wotwobroćeź; naſchu dn'chu napjelni ſe pieſźiwoſcźu a wubuſnoſcźu; ſa'cheźpi do njeje wopaćnu ſobuježelnoſć ſe ſobu ſamym; jeritty luź pruhowanja paſe je też wopraudźe ſtraſchny, wón p'chemińa žo do jeda, fiž wobdawa naš ſe ſadwélowanjom a ſ njepśchejuſchćitej łurjawu. A to je ſtraſchne! — Tchodła też to réka: Ale wumóź naš wot ſleho. Ale, to réka, wjele waźniſcho, wjele nutniſcho je, ſo bychmy ſo wot njeżiſtteho jednay, fiž w nas mi tcźi, wumuźili, hacź wot pśchijawnoſće muſy, fiž ſwoju naš žedźi. A nĕtko hałe widźu, kajſa wupjeka, wobkuſuje, wjeſyla myſl w tutym jednorym ale łyhnym ſłowje ſe kryje." —

(Pokračowanje.)

[illegible] so jedanmuo kompanju, wobje jenak samno cjerpje, dżełasche" hižo w druhim měsće pschebabjeny abo měsćerske — kěnjeho paleš — sahy swoju normalnu schtaktnosć. Tajsy njedocjinkoju fu pschekleyani a naczinja kriminalnej polizji mnoho dżěła a wukoscjowo.

Přilopk.

* Zalostne njezbože pschi kupanju. Cžrjódka dżěcži jenoho lětnjoho rusinskoho wustawa dźěsche pod nawjedowanjom duchownjeho na brjohu rěki Rhone. Nadobo fu někotrym wuda, so kupaja. We wodźe schubi pak 11 letny hólcžej dno pod nohomaj. Woda jeho wotwotsehe. Jenak starny towaršcki klocki sa nim, ale tež jemu so tak spěsnje. 17 letny młodženc, kwěrdy tuton njezbože, puschelt so do rěki, so bu dźiwcki wumožił. Ale tuž jeho torhana woda wotnjese. Někto wuzdi so duchowny, 80 letny starz, do wody a dźiwsche pożiedni wospnt cjinicz. Ale tež wón so schubi. Pomoz drje běsche hynjdom k ruzy, ale jenož jene dźiwcjo możesche so mortwe wutkowacz.

* Moskwa dostanje ljuzkune ljeze. Hdyž budża so plany ruskeho inzenera Pětra Galakowa praktisy pschewjesć hodzicz, dha ma Moskwa wschón wuhlad. So do města s tkježemi je slomy a rěka pschekworicz. Galakow je tak mjenowanu „Thermolithlhežu" wunamatak a hižo wot žowtcstkeho knjezerstwa dowolnosć dostał, swoju wunamalanku praktiliy wupruhowacz. Won chze nětk. 12 tajsich kležow na wschelakich městnach města natwarcz. Tajka „Thermolithlhežka" je sa 4—6 tydźenjow hotowa. Njedy a wobluki su s drjewa, mjes smutskownej a swonkownej sćěnu je worscha, kotruž wunamalak Thermolith mjenuje. Wona wobstejі s rěka, slomy, kopjenow k tepjenu a pjatowu po hrjebje kup, pudowy proch a jene antiseptika měschenja. Wunamalak wobtrutza, so tuta měschenja po swjerdnjenju khežu pschezžiwo njerodži a mokrocze schkita a so wysche teho wobležene khěže s barbu, kotrejž je Thermolith wschitaty, tutu s wěskopsu pscheds wohenjom schkita. „Moje twarjenja su sa dźěłaczerja s mark swójsbu wopraudźiły domezy", tak wupraji so Galakow jenemu Moskowskemu rosprawjerjej jeneje Londonskeje nowiny. Płaczisna tutych twarjenjow je wysche teho hischcze 25 prozentow niżscha dyšli pschi druhich jenoznožjobnych twarjenjach.

* Žiwa twornja krewje. S wjetscha wobkladuja so khorosce, kotrejž cžłowjeka potrjechja, jako njezbože. Ale tež tu je wuwjacžow, kaž sćěkhowazy podawk wuczi. W amerikanskim měsće Montreal — wupraja so Montril — we Kanedu, liprjesche spodźiwny khory. Muž rěka Patrik Bedden. Cžerjesche na žuchocžinu móschnje a na hewak we žiwcze njesnaty khorosć: měsesche pschewsele krewjel Najšćawnischi lekarjo fu jeho pschepytowali a fu jenohłósnje wupraili, so jeho organiznus pschewjele krewje twori a tak je w stajnym strasche, so może jeho Boża ruczka sajecz. Khorosć ha fu bycz njeuhojomna a khory niechodźi fu pschenjesch. Noschcerjo fu, bźiwaju na połoženje khoreho, so temu tyjeczowacžu. Jeneho dnja wiskasche jemu ženitajna myślicka. Wobroczi so pisomnje na spezialneho lekarja, kiž krej pschenoschnje a poskeji so jemu: „Ssym twopreodźita twornja krewje. Mam tu krócz wjazy krewje, hacž normalni cžłowjekow. Dźiwaju na bohatosć tuteje macžizny wotedawam swoju krej po potuiscženych placžiznach." Boyden fu na to do klinki tuteho lekarja pschenjesseny a je tam mnohim khorym swoju krej wotedał. Hižo 53 rasow fu jemu krej puschli, a tak telko cžłowjekam žiwjenje dźerżał. Pschi tym je sajo swoju krowotu bóstał a 5200 dollarow sashlužił, njelicžo tamne dary, kotrejž je wot dźakliwych khorych dóstał.

* „Wasche pjenjesy — abo wolosy!" Nowy trik, tak wuwoje amerikanski, kiž pak zuze schpanisky klinezi, je zóna sta w Chicago nowamakala. Tuta nadrósna rubjezniza — rjana, młoda, derje zdraseena — wobrocži so nabobo na młodych knjesiow a to na najwobkhodnischich broshach. Tak fo dźesche 19 letnemu pschekupjej Haraldej Browku: Sesluhata jemu: „Dajesce mi Waschе pjenjesy, hewak to wolosy!" Pschekwanjeny młodženc da po swojim ménjenju rjanej zónkej 1 dollar. Wona pak praji: „Zhle pjenjesy, hewak rejn. Nowódźicze tamle na rózku polizisu?" Na to da Brokky swoje zhle pjenjesy, 23 dollarow. Tutón bandita w spódnej finkni so skróka podsakowa a zhubi so w ludzoch. Amerikanske nowiny pisaja, so je Brokky to najmandrischе cžinił, schtož so w jeho położenju sodsesche. Nicby won zedanje zónskeje dowjelnik a by tutón zónski Rinaldo swoje hrokenje dopjelnik, by zawésche vos horjena czrjódka ludži fo do njeho daka, jeho zhebika a hnadź hu dyrbjał na schésć mésnazow do dźekotnje (Arbeitshaus) puczowacz. To je mjenujzy wuwjuż, kiž fu hjetiscka porjadnje na ludzoch wukonja, kotrejž napschecžo tak mjenowanemu „blahschemu" rodzi trébnejo rejsefka nimcja. Woparowdże — amerikanske.

* Dźiwacžeka — hrabinka — dollarna kralowa. Kanadiski wulkomilionar sir Davis, kiž fo kanadiski Rockefeller mjenuje, je fo wot swojeje zony dźělił, so by fo s jenej hrabinku wozenił, otrasž je dźiwaju na swoju mjodosć, hizo khétro wjele pschzkuscha. Ellu Kerian, dźowka khudeho dźiwadzerja, pschińdże 16 lét stara do Newyorka a postupi ględu na pólsce jako pomozniza. Potom pschi wsa slużbu pola jeneho khoharja. Tu napadny psches swoju rjanosć direktorej jeneho kabareta a tón ju daschо na kabaretku wunuczerka. Na tajki jésbje pschidźe tež do swojeho ródneho města. Tu so haubowasche, w njedożnahej drasce wustupowacz, dokelz mjes pschihladowarjemi někotrych priedowschich sobuschinkow pytny. Attachej italiskeho pódjanstwa, hrabja P. Moroni, kiž tej pschipohluchasche, bé psches to tak hnuty, so wobsnamny, so s njej wozenicz. Swopredka běschej w Italskej zbozownaj žiwej. Podźiwa rozdwojenza mjedsesche k rozwjasanju mandjelstwa. Hrabinka wosta w Europje a wopytowasche husto kasino w Monte Carlo. Tam ju sir Davis sesna a žlubi so s njej, hdyž běsche so wot swojeje priedawscheje mandjelstejе dźělił. Jako njedożesciski dar kupi jej najrjeńscho willu w Monte Carlo.

* Hischcze žónu železnizu wzdał! Muž, kiž hischcze žanu železnizu, zahyn auto abo dróżny czah widżał a we zantym kmowje hyl njeje, je so w jendželskim městacku Fleetwood sajhydlił. Ta je listowny s knpy St. Kildy, małeje kupy na wjeczornych Hebridach, blizko Schotlelje. K prénjemu rafej w žiwjenju je jej žebi dowol wjał a swoju kupu wopuschcził. Hdyž drósnu železnizu wúhlade, dyžsche cžełnycz a hdyž jemu auto najwjecžo pschiježe, dyrkotasche na wschčzki stawach. Tak je nastarjize we hrohy, bojosći, swodźiwanju ale tež wjesele žiwy. Prénje pschebéstajenje w kinowje běsche ja njeho hrósline. Wjenoż pomalu wopschinmy, so na njeho fo měrjaza ljelba jemu njepłaczi. — Schto bychu naschi priedownizy pisched 60 létami prajili?!

** Pisched stanowischtwom. Nawozenza k měschczanej, kiž runje nimo dże: „Proschu, wodajcze, gmy tudy, so bychmoj fo swérowaloj, gmoj pak sahykoj, kebi swobkow wobstaracz." Měschczan: „To dyrjeze najlepje do tamneje khěze, na polizju, hozej tasliczka wiża: „Prénja pomoz pschi njeshozu."

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měschczanski polizajtki hamt wozjewja:

Měschczanzny sastupjerjo fu 11. dobarow k hermannskich pschedpitmanu za Budyschin wot 31. meje 1892 wobtamnjerskich. Won wuwitża 14 dnjow sjawnje na cžornej deszy w radnizy.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Konkurs je fo wotewrił na firmu Ebela (Einkaufsgenossenschaft deutscher Kaufleute), wulkowitowanske druhstwo s wobm. ruk. w Lubiju. Konkursowy sarjadnik (Konkursverwalter) je prawitinił dr. Knjeschka w Lubiju. Zabanti dyrbja so hacž do 23. 9. t. l. dopołbujal w 2 hodź. sudej w Lubiju pschipowjedzicz.

*

Do wólby wokrjesnje zhromadzizny
(Bezirksversammlungswahl)
staj so ja herbiske wby tajsle namjetaj sapodałosći

Namjet Kmoch (nětk) y wuczerjom w Hralchezach).

1. Kmoch, Arnošt, wyschicži wuczeł w Malezizach.
2. Haase Richard, cžłowk w Kellizach.
3. Stübnar Fryza, bliodł w Hornym Sohlandže.
4. Hoffmann Korla, ratař we Hluckinje.

Namjet Rychtař:

1. Rychtař Adolf, ók. radź. we Luwoczizach.
2. Stübnar Korla, kubler w Hornym Sohlandže.
3. v. Traushaar, ryczerkubler nad Jaworniком.
4. Stenda Otto, žedlař we Wóhsbórku.
5. Wétrmann Franz, ryczerkublerški najemk w Rodezach.
6. Gäbler Julius, žiwnoscžer w Wětczach.
7. Herzog Jan, ratařski dźełaczeł w Bukezach.
8. Wetsja Robert, kubler we Ssrjedźnom Sohlandže.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Ssrjedu, 27. awg., dopołdnja w 11 hodź. budu so pschedawanje pschedawa: klawer, kredenza, büfet, wuczahowate blido a stoły. Kupzy jesdu so w hosćencu w Ssernjanach.

Produktowe wiki běchu sandżenu sobotu malo wożicene. S Ameriki drje so jesliabjene žitne placžizny powjsoju trej wotedał. Hižo 53 rasow fu jemu krej puschli, a tak telko cžłowjekam žiwjenje dźerżał. Pschi tym je sajo swoju krowotu bóstał a 5200 dollarow sashlužił, njelicžo tamne dary, kotrejž je wot dźakliwych khorych dóstał.

* „Waschе pjenjesy — abo wolosy!" Nowy trik, tak wuwoje amerikanski, kiž pak zuze schpanisky klinezi, je zóna sta w Chicago nowamakala. Tuta nadrósna rubjezniza — rjana, młoda, derje zdraseena — wobrocži so nabobo na młodych knjesiow a to na najwobkhodnischich broshach. Tak fo dźesche 19 letnemu pschekupjej Haraldej Browku: Sesluhata jemu: „Dajesce mi Waschе pjenjesy, hewak to wolosy!" Pschekwanjeny młodženc da po swojim ménjenju rjanej zónkej 1 dollar. Wona pak praji: „Zhle pjenjesy, hewak rejn. Nowódźicze tamle na rózku polizisu?" Na to da Brokky swoje zhle pjenjesy, 23 dollarow. Tutón bandita w spódnej finkni so skróka podsakowa a zhubi so w ludzoch. Amerikanske nowiny pisaja, so je Brokky to najmandrischе cžinił, schtož so w jeho położenju sodsesche. Nicby won zedanje zónskeje dowjelnik a by tutón zónski Rinaldo swoje hrokenje dopjelnik, by zawésche vos horjena czrjódka ludži fo do njeho daka, jeho zhebika a hnadź hu dyrbjał na schésć mésnazow do dźekotnje (Arbeitshaus) puczowacz. To je mjenujzy wuwjuż, kiž fu hjetiscka porjadnje na ludzoch wukonja, kotrejž napschecžo tak mjenowanemu „blahschemu" rodzi trébnejo rejsefka nimcja. Woparowdże — amerikanske.

* Dźiwacžeka — hrabinka — dollarna kralowa. Kanadiski wulkomilionar sir Davis, kiž fo kanadiski Rockefeller mjenuje, je fo wot swojeje zony dźělił, so by fo s jenej hrabinku wozenił, otrasž je dźiwaju na swoju mjodosć, hizo khétro wjele pschzkuscha. Ellu Kerian, dźowka khudeho dźiwadzerja, pschińdże 16 lét stara do Newyorka a postupi ględu na pólsce jako pomozniza. Potom pschi wsa slużbu pola jeneho khoharja. Tu napadny psches swoju rjanosć direktorej jeneho kabareta a tón ju daschо na kabaretku wunuczerka. Na tajki jésbje pschidźe tež do swojeho ródneho města. Tu so haubowasche, w njedożnahej drasce wustupowacz, dokelz mjes pschihladowarjemi někotrych priedowschich sobuschinkow pytny. Attachej italiskeho pódjanstwa, hrabja P. Moroni, kiž tej pschihladowarjemi někotrych priedowschich sobuschinkow pytny. Attachej italiskeho pódjanstwa, hrabja P. Moroni, kiž tej pschihlubuchasche, bé psches to tak hnuty, so wobsnamny, so s njej wozenicz. Swopredka běschej w Italskej zbozownaj žiwej. Podźiwa rozdwojenza mjedsesche k rozwjasanju mandjelstwa. Hrabinka wosta w Europje a wopytowasche husto kasino w Monte Carlo. Tam ju sir Davis sesna a žlubi so s njej, hdyž běsche so wot swojeje priedawschеje mandjelstejе dźělił. Jako njedożesciski dar kupi jej najrjeńscho willu w Monte Carlo.

* Hischcze žónu železnizu wzdał! Muž, kiž hischcze žanu železnizu, zahyn auto abo dróżny czah widżał a we zantym kmowje hyl njeje, je so w jendželskim městacku Fleetwood sajhydlił. Ta je listowny s knpy St. Kildy, małeje kupy na wjeczornych Hebridach, blizko Schotlelje. K prénjemu rafej w žiwjenju je jej žebi dowol wjał a swoju kupu wopuschcził. Hdyž drósnu železnizu wúhlade, dyžsche cžełnycz a hdyž jemu auto najwjecžo pschiježe, dyrkotasche na wschčzki stawach. Tak je nastarjize we hrohy, bojosći, swodźiwanju ale tež wjesele žiwy. Prénje pschebéstajenje w kinowje běsche ja njeho hrósline. Wjenoż pomalu wopschinmy, so na njeho fo měrjaza ljelba jemu njepłaczi. — Schto bychu naschi priedownizy pisched 60 létami prajili?!

** Pisched stanowischtwom. Nawozenza k měschczanej, kiž runje nimo dże: „Proschu, wodajcze, gmy tudy, so bychmoj fo swérowaloj, gmoj pak sahykoj, kebi swobkow wobstaracz." Měschczan: „To dyrjeze najlepje do tamneje khěze, na polizju, hozej tasliczka wiża: „Prénja pomoz pschi njeshozu."

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měschczanski polizajtki hamt wozjewja:

Měschczanzny sastupjerjo fu 11. dobarow k hermannskich pschedpitmanu za Budyschin wot 31. meje 1892 wobtamnjerskich. Won wuwitża 14 dnjow sjawnje na cžornej deszy w radnizy.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Konkurs je fo wotewrił na firmu Ebela (Einkaufsgenossenschaft deutscher Kaufleute), wulkowitowanske druhstwo s wobm. ruk. w Lubiju. Konkursowy sarjadnik (Konkursverwalter) je prawitinił dr. Knjeschka w Lubiju. Zabanti dyrbja so hacž do 23. 9. t. l. dopołbujal w 2 hodź. sudej w Lubiju pschipowjedzicz.

*

Do wólby wokrjesnje zhromadzizny
(Bezirksversammlungswahl)
staj so ja herbiske wby tajsle namjetaj sapodałosći

Namjet Kmoch (nětk) y wuczerjom w Hralchezach).

1. Kmoch, Arnošt, wyschicži wuczeł w Malezizach.
2. Haase Richard, cžłowk w Kellizach.
3. Stübnar Fryza, bliodł w Hornym Sohlandže.
4. Hoffmann Korla, ratař we Hluckinje.

Namjet Rychtař:

1. Rychtař Adolf, ók. radź. we Luwoczizach.
2. Stübnar Korla, kubler w Hornym Sohlandže.
3. v. Traushaar, ryczerkubler nad Jaworniком.
4. Stenda Otto, žedlař we Wóhsbórku.
5. Wétrmann Franz, ryczerkublerški najemk w Rodezach.
6. Gäbler Julius, žiwnoscžer w Wětczach.
7. Herzog Jan, ratařski dźełaczeł w Bukezach.
8. Wetsja Robert, kubler we Ssrjedźnom Sohlandže.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Ssrjedu, 27. awg., dopołdnja w 11 hodź. budu so pschedawanje pschedawa: klawer, kredenza, büfet, wuczahowate blido a stoły. Kupzy jesdu so w hosćencu w Ssernjanach.

Hospodarski rozhlad.

Bóndźelu, 25. awgusta 1924.

Tydźeń najcežšichich rosćuhdjenjow sa naschе knježestwo a němski stat je tón, do kotrehož fmy sastupili. Do 30. tehole měsaza dyrbi naschе knježestwo Londonske wuczinjenje podpisacz. K temu trjeba sa wěste sakonje (so bo naschе żelesniz akzijoremu towarstwu z pschepodbaja a pod wukrajnu kontrollu staja) pschihłosowanja dwoch tsećinow statneho fejma. K temu pschihłosowacz tyjeczuja bo te zyle na lewizy a zyle na prawizy sjezaje strony statneho fejma. Je-li wjetschina němskich narodnych (deutschnational) Londonskim wuczinjenjam njepschistupi, chze knježestwo fejm rosmjasacz a nowe wólby wupisacz. Je-li by němski lud, sawjerczany a sahlevjeny se strony nazionalistiskich hubakow — kaž deutschwölkisch, nationalsozialistisch, Stahlhelm, Wehrwolf, Jungdeutscher Orden — potom te strony wolił, kiž fu pschecžiwnizy Londonskich wujednanjow, potom so sa naschе hospodarstwo wschón sakład sbudi. Hódnota naschich pjenes spadnje. Sso we hobrike, ledma snjezne cžeze na so bjerjemy. Najbórsche je, so so nasch stat tele nětdy horde němske knježestwo, pokori hacž nanajhlubse. Nam postaji so wukrajne dohladowanje naschich dokhodow a wudawkow. Żelesniza so nam wosmu, na industriju poloza so hypotheki, do naschich dawkow budża zasy sobu rěcžecz. S jenym słowom, nasch stat stajі so pod kontrollu, kiž we wschěbnym žiwjenju „Zustandsvormundschaft" njeznajemy.

Trjebalche tak dalako pschińcz? Ně! nihdy niz. Je-li němski lud njeby telko na prósdne słowa tychle hukakow dawał, njeby nasz njezbože ruhrskeho wobsbadzenja potrjechiło. Samozenje němskeho luda njeby so f inflazniju jako sekschuk ruhrskeje politiki, s dźěła po wschém swěcze rosbrojiło, s Ržka do mórschinow někotrych bohatych pschesmyło. Tónle, wjches tajku dyrdomdejsku politiku wokhudnjeny němšk lud bryhi někto cžeze na so bracz, kiž mohł do wotkhudnjenja ledma snjesc. Mélko pak dyrbi! Je to jenicžli wupucz f hrožazeho rospadnjenja němskeho stata. Ani jebyn se sta njewé, kak khutne naschе położenje je.

Jeli Londonske wujednanja wotpokasamy, mamy dże djerża zuły swét sjednoczenу pschećiwo sebi. Zadyn protest, žane hubowanje naš f telole cžésnja njewutorhnje. Prajeze jenož, schto zu nam te powjerjane protesty pomhalе, kotrejž bo na němskonacionalistiske schczamanje w tych wschelakich shromadźisnach pschijachu? Mjeko, ani próschicka nicžo.

Mélko dźedża f protestami, so njejsmy na wójnje wina (Schuldlóge) na żuzt a żwětowe ménjenje skutkowacz? Podarmne prózowanje! Dzicže bo wukroja a tyknеze nóż nuts, kak tam żudża wschudzom, powschikkowinje! Naż dopominaja na sta a sta wschelakе fakta, kotrejž pschecžiwo nam rěcža. Niz najmjenje na „cumt" stałeneho wopowmjerza wuschwobodźerskich wójnow we lecže 1813—1913. Schtož w politiży žane cželo njeje, cžjuješe, so tehdom wo to dźěsche, kak tak prawje f wójnskej smjytkjenosću napjelnicz.

S lichesćijanskeho stejischcza mamy żwětnu historiju sa Boże sudy a wójny sa Boże dopuschczenje. S teho samcho stejischcza dyrbimy so Bohu dźakowacz, so je nasch kraj a naschu domizny pisched hrosnosćemi wójny miloscžiwje wukhował. Tam, skježe je wójna hrosnje sahdżała, je wobsne wobydlerstwo wschě hroznosże krewtrosleczа sacžuczź dyrbjało. S proschcerikim kjom w horschczi je cžakało. Cži někotři, kiž so wróczichu, njenamakachu ani tśechi, ani ślěda, hdyž je nětdy jich domczź stał, ani mjesow wjazy njebě, so móhli spóznacz, kotre sostupy fu někdy wobdźěwali. Hdyž je Bóh naš pisched tajkimi nuzami wukhował, je wěsće naschа winowatosć, so pomhamy f tymi cžežemi, kotrejž Londonske jednanja na naš kładu, tanne nuzy wołożicz. Niz f mórkotanym dźezemy cžeze na so bracz, ale se żelesnej wolu so bo teho podacz, f cžehoż jako sdiły lud wuczekujeż njemócjemy.e

Tehodła f hospodarskeho stejischcza f napjatosżeju napschecžo hladamy, schto nam pschinjesły.

Produktowe wiki běchu sandżenu sobotu malo wożicene. S Ameriki drje so jesliabjene žitne placžizny powjsoju trej wotedał. Hižo 53 rasow fu jemu krej puschli, a tak telko cžłowjekam žiwjenje dźerżał. Pschi tym je sajo swoju krowotu bóstał a 5200 dollarow sashlužił, njelicžo tamne dary, kotrejž je wot dźakliwych khorych dóstał.

* „Waschе pjenjesy — abo wolosy!" Nowy trik, tak wuwoje amerikanski, kiž pak zuze schpanisky klinezi, je zóna sta w Chicago nowamakala. Tuta nadrósna rubjezniza — rjana, młoda, derje zdraseena — wobrocži so nabobo na młodych knjesiow a to na najwobkhodnischich broshach. Tak fo dźesche 19 letnemu pschekupjej Haraldej Browku: Sesluhata jemu: „Dajesce mi Waschе pjenjesy, hewak to wolosy!" Pschekwanjeny młodženc da po swojim ménjenju rjanej zónkej 1 dollar. Wona pak praji: „Zhle pjenjesy, hewak rejn. Nowódźicze tamle na rózku polizisu?" Na to da Brokky swoje zhle pjenjesy, 23 dollarow. Tutón bandita w spódnej finkni so skróka podsakowa a zhubi so w ludzoch. Amerikanske nowiny pisaja, so je Brokky to najmandrischе cžinił, schtož so w jeho położenju sodsesche. Nicby won zedanje zónskeje dowjelnik a by tutón zónski Rinaldo swoje hrokenje dopjelnik, by zawésche vos horjena czrjódka ludži fo do njeho daka, jeho zhebika a hnadź hu dyrbjał na schésć mésnazow do dźekotnje (Arbeitshaus) puczowacz. To je mjenujzy wuwjuż, kiž fu hjetiscka porjadnje na ludzoch wukonja, kotrejž napschecžo tak mjenowanemu „blahschemu" rodzi trébnejo rejsefka nimcja. Woparowdże — amerikanske.

* Dźiwacžeka — hrabinka — dollarna kralowa. Kanadiski wulkomilionar sir Davis, kiž fo kanadiski Rockefeller mjenuje, je fo wot swojeje zony dźělił, so by fo s jenej hrabinku wozenił, otrasž je dźiwaju na swoju mjodosć, hizo khétro wjele pschzkuscha. Ellu Kerian, dźowka khudeho dźiwadzerja, pschińdże 16 lét stara do Newyorka a postupi ględu na pólsce jako pomozniza. Potom pschi wsa slużbu pola jeneho khoharja. Tu napadny psches swoju rjanosć direktorej jeneho kabareta a tón ju daschо na kabaretku wunuczerka. Na tajki jésbje pschidźe tež do swojeho ródneho města. Tu so haubowasche, w njedożnahej drasce wustupowacz, dokelz mjes pschihladowarjemi někotrych priedowschich sobuschinkow pytny. Attachej italiskeho pódjanstwa, hrabja P. Moroni, kiž tej pschihlubuchasche, bé psches to tak hnuty, so wobsnamny, so s njej wozenicz. Swopredka běschej w Italskej zbozownaj žiwej. Podźiwa rozdwojenza mjedsesche k rozwjasanju mandjelstwa. Hrabinka wosta w Europje a wopytowasche husto kasino w Monte Carlo. Tam ju sir Davis sesna a žlubi so s njej, hdyž běsche so wot swojeje priedawschеje mandjelstejе dźělił. Jako njedożesciski dar kupi jej najrjeńscho willu w Monte Carlo.

* Hischcze žónu železnizu wzdał! Muž, kiž hischcze žanu železnizu, zahyn auto abo dróżny czah widżał a we zantym kmowje hyl njeje, je so w jendželskim městacku Fleetwood sajhydlił. Ta je listowny s knpy St. Kildy, małeje kupy na wjeczornych Hebridach, blizko Schotlelje. K prénjemu rafej w žiwjenju je jej žebi dowol wjał a swoju kupu wopuschcził. Hdyž drósnu železnizu wúhlade, dyžsche cžełnycz a hdyž jemu auto najwjecžo pschiježe, dyrkotasche na wschčzki stawach. Tak je nastarjize we hrohy, bojosći, swodźiwanju ale tež wjesele žiwy. Prénje pschebéstajenje w kinowje běsche ja njeho hrósline. Wjenoż pomalu wopschinmy, so na njeho fo měrjaza ljelba jemu njepłaczi. — Schto bychu naschi priedownizy pisched 60 létami prajili?!

** Pisched stanowischtwom. Nawozenza k měschczanej, kiž runje nimo dże: „Proschu, wodajcze, gmy tudy, so bychmoj fo swérowaloj, gmoj pak sahykoj, kebi swobkow wobstaracz." Měschczan: „To dyrjeze najlepje do tamneje khěze, na polizju, hozej tasliczka wiża: „Prénja pomoz pschi njeshozu."

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měschczanski polizajtki hamt wozjewja:

Měschczanzny sastupjerjo fu 11. dobarow k hermannskich pschedpitmanu za Budyschin wot 31. meje 1892 wobtamnjerskich. Won wuwitża 14 dnjow sjawnje na cžornej deszy w radnizy.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Konkurs je fo wotewrił na firmu Ebela (Einkaufsgenossenschaft deutscher Kaufleute), wulkowitowanske druhstwo s wobm. ruk. w Lubiju. Konkursowy sarjadnik (Konkursverwalter) je prawitinił dr. Knjeschka w Lubiju. Zabanti dyrbja so hacž do 23. 9. t. l. dopołbujal w 2 hodź. sudej w Lubiju pschipowjedzicz.

*

Do wólby wokrjesnje zhromadzizny
(Bezirksversammlungswahl)
staj so ja herbiske wby tajsle namjetaj sapodałosći

Namjet Kmoch (nětk) y wuczerjom w Hralchezach).

1. Kmoch, Arnošt, wyschicži wuczeł w Malezizach.
2. Haase Richard, cžłowk w Kellizach.
3. Stübnar Fryza, bliodł w Hornym Sohlandže.
4. Hoffmann Korla, ratař we Hluckinje.

Namjet Rychtař:

1. Rychtař Adolf, ók. radź. we Luwoczizach.
2. Stübnar Korla, kubler w Hornym Sohlandže.
3. v. Traushaar, ryczerkubler nad Jaworniком.
4. Stenda Otto, žedlař we Wóhsbórku.
5. Wétrmann Franz, ryczerkublerški najemk w Rodezach.
6. Gäbler Julius, žiwnoscžer w Wětczach.
7. Herzog Jan, ratařski dźełaczeł w Bukezach.
8. Wetsja Robert, kubler we Ssrjedźnom Sohlandže.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Ssrjedu, 27. awg., dopołdnja w 11 hodź. budu so pschedawanje pschedawa: klawer, kredenza, büfet, wuczahowate blido a stoły. Kupzy jesdu so w hosćencu w Ssernjanach.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wobjesowe kwanje po tuni abo 1000 kg, symjel 100 kg. płaczizny w Lotej krajnje.

	23. 8.	22. 8.
Pschenica rožita	203-209	203-209
	149-156	149-156
nałet. jeczmjen	205-216	205-216
nał. jeczmjen wowsy	—	—
	158-167	159-168
kukurica (Mais)	—	—
pschenicžn. mału	28-30,50	28-30,50
rjana mała	23-24,75	22-24,50
pschenicž. wotr.	11-13	11-12
rjane wotruby	10,90	10,80
rapž	310-320	310-320
lane symjo	430	400-430
hrach	18-20	18-20
pjelusch	13—15,00	13,00

	23. 8.	22. 8.
kapš. wosuch	12,60	12.70
woch. metaka	8,00	8,00
ferabella	8,00-10	8,00-10
serrage trajfi	23-23,50	23-23,50
	15-17,00	15-17,00
	14-16,50	14-16,50
wa'a	23-24	23-24,00
lanz wobsuchi	9,00-10	9,00-10
wobre lupiny	16—18	16-18,00
lolle lupiny	2,—2,8(	2,80
symo, 50 kg	0,65-0,80	0,55-0,65
sjeno, rjane	0,60-0,70	0,50-0,55
„ pschenicž.	0,60-0,70	0,50-0,55
„ wowsina	0,60-0,70	0,50-0,55
„ jesma		

Irišta

je kupa, wo kotrejž šmy w poslednich létach wjele čitali. W lěče 1911 měješe wokoło 4½ milijonow wobydlerjow. Wona wobjimaše 84 000 kwadratnych kilometrow. W 3. stolěče do našeho započatka podčišnjachu šebi Keltojo tute kupu. W 12. stolěče anglonormanišy rycerjo šebi krajinu wokoło Dublina podčišnjachu.

W pschichodnych 200 létach poradźi so jim, wjacy hač wjetschi dźěl kupy dobyć. Potom pak Jendźelčenjo sebi pschěhrawachu. Pod Cromwellom poradźi so Jendźelčanam w lěče 1652, šebi zyłu kupu podčišnjeć. Wulke robotnje tam Jendźelšcy ženje žnjała njeje. W krawnych bójach wo swobodnym Irišy jendźelske nadknježstwo wotčišnjeć. W lěče 1921 swojeho sebi Jendźelšcy nimale dokładnu samostatnosć. Jenož kupa, z wuwiazkom Ulsterskeje krajiny, bóhdy najbóle Jendźelčenjo bydla, ma nětko irišce samostatne knježerstwo. Irišta steji w Jendźelskej w zamnym swobodnym swišku kaž znano Awstraliska, Kanada, Indiska abo južna Afrika. We wichorach swětowe wójny je so tónle swobodny swišk jako jare krute wupokazał.

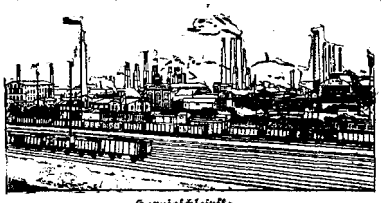

Hornjoschleiska.

Do njeje šu so po swětowej wójnje Pólska a Němska bźelilo. K prawemu měrej tam dóńcź nochze. W tychle stronach je wulka industrija doma. Tehodla tam husto wulke strajki wudyrja. Naschi wobraz pschedstaja nam wulku tworniu „Bismarckhütte".

Směški.

** **Schto chjeseh wjazy?** Knjes Cžiban (k wuhlowemu pschekupzej): „My sće mi jenu druzinu wuhla jako wobsebje wuzitnu chwalił, dokelž je wona w pschetrjebanju jara spora. Wuhlo pak so dosyta njecha palicź." — „Nó, njeje to spore w pschetrjebanju?"

** **Inzikowa polinka.** „Wy sće swinjo sarežsał a tuž mi dajće dźensa jutrownu polinku, k temu łuft polcźka z wopuschku." „Mi też knjes korčmar", woła druhi hórcź. „Mi tehorunja," jedyn tśeći. „Nó, — praji korčmar, schto šebi mysliśe, kelko wopuschkow dyrbjało to nasche swinjo měcź?"

* **Wěrny podawk.** W Kukezach pschiwdźe lont prjedy hóh a nowym létom młodźenc k stawniśej a chze so pschiwobwacź. Tón pak wo tym najrabischo nicžo wědźeć njecha. Nadźijezoluny „tohdy muš so roshnéwa a so roshorjeny praješa: „Mój chcemy so wozenić, cžemu njedyrbjałoj?" „Lěža so nichtó wjazy zenicź njeśmě, knize šu polne."

** A: „Ja z swobzarowanjom zity chach, so je šebi Walcha žona nohu pótknyła." — B cjeho mandjelska je jara bamborjata): „Mi by lubschoho było, bóhdy by šebi wona jasyk pótknyła."

Swójbne powjesće,

Sewrrli: Wilhelmina wud. Kobanowa rodź. Wotnarjeŋ w Budyschinje. — Erich Schilder w Holcy, 18 lět. — Max Kray, industrialny w Kamjenzu. — Pawlina wud. Merlinowa, mlynska wumjenjatka w Ruschzy p. Kamjenza, 78 lět. —

Za nowu čitanku

su darili 1071,03 hr.

Dale darichu

k. assesor Symank w Budyšinje 2,— „
k. Młónk w Čemjercach 2,— „
k. farař Mikela w Malešecach 2,— „
hromadźe 1077,03 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimuje Serbska knihafnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towarstwowski powčstnik.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje. Jutře wutoru so njezendźemy; za to w čim bohatšej ličbje přichodnu wutoru, 2. septembra, k mšsačnej zhromadźiznje.

Zupa serbskich towarstwow. „Skała" we Łusku, „Zerja" w Hrodźišću, „Nadźija" w Rakojdach a „Jědleńka" w Dubrawcy, ma přich. wutoru, 26. 8. wječor we 8 hodź. w Sonawec hosćencu w Dubrawcy zhromadźiznu. Wšě sobustawy mjenowanych towarstwow, wosebje spěwne sobustawy towarstwa „Zerja" chcyše so we prawje bohatej ličbje zeńć. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Ralbicach ma wutoru wječor ½9 hodź. zwučowanje. Kóždy dyrbi wšěse přińć. Načolnik.

Tow. kat. młodźencow w Bačonju ma srjedu wječor we 8 hodź. zhromadźiznu w młodowni. Wažnych wuradźowanjow dla ma kóždy sobustaw přińć. Nowe sobustawy so přijimaju. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Hrodźišću ma pjatk, 29. augusta, wječor ½9 hodź. zwučowanje. Kóždy dyrbi wšěse přińć. Starosta.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleń, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Wulke wosebite wupředawanje serbskich drastowych wěcow.

Žiđžane ǰorcuchi we wšelakich mustrach. Tuta hódnosć je we wuwjedźenju a přez wosebite barbjeńske wašnje kaž tež přez krasne skutkowanje barbow bjeze wšeje konkurrency. **(Samsne předawanje za cyłu Němsku.)**

Muslinowe rubišća w 15 wšelak. mustrach, wolmjane rubišća z krasnymi wušiwanjemi, wolmjane sukajowe tkaniny w njedosćehnjenych rjanych hódnosćach.

Moje nizke płaćizny a dobre hódnosće su puć rubace.

Dla mojeho wulkeho wobkhodneho powjetšeńskeho twara přinjesu wulke zbytkne dźělby (z dźěla napróšene) po směšnje tunich płaćiznach na předań.

Kupcy, kiž maja ke mni wjacy hač ½ km puća, dostanu dar. Kruče, sprawne posłuženje, žane nuzowanje ke kupjenju.

Założeny 1868. **Welsec kupny dom w Kulowje** Telefon čo. 12.

Najwjetši specialny dom za Serbow.

Mój skład je po starych poměrach znowa zrjadowany!

Po dnjowych płaćiznach poručam najtuńšo:

kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin

Mam też **njedźelu** wot ½11—1 hodź. wotewrjene

Jan Haješ we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

Derje a tunjo

kupujeće lčeny barchent za košle, drasty, jaki, pisane ložowe poćehnjenja, wupjerki, hotowe šaty, šórcuchl a gardiny.

August Paul Hilger na seminarskej hasy.

Wšě čišćerske wěcy

serbske a němske

kaž zličbowanja, listowe hłowy, kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, džakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćerńja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje.

Drainažowe roły

33,5 cm dołhe = 3 roły 1 metr,

roły za wodowody, korta wšěch družin, murjeńske cyhele, dźěrkate, prózdne a wjerchowe cyhele w najlěpšej hódnosći poruča po najtuńšich dnjowych płaćiznach

firma Wilhelm Blenert w Halštrowje.

Telefon: Hamt Halštrow čo. 2.

Nawěstki přinjesu wužiłk!

Zadanjamy pjenjezy w tukhwilu wot

15 — 20 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Zubny lěkař Krause

je so z pućowanja **wróćił.**

Sym so we Wózborku jako praktiski skótny lěkař zasydlił

a bydlu na torhošću čo. 27 a mam telefoniske přizamknjenje: Hamt Wózbork čo. 80.

Dr. Hubert Spieler.

Lehmannec konditornja a kofejownja

Widżenjahódne, ponowjene městnosće za hosći

wšědnje ½5-6 hodź. 8-11 „ wumělski koncert

Srjedu popołdnju 4—6 hodźin:

žonjacy khofej z koncertom

Najlěpše konditorske pječwa.

Knježna

pyta městno w hospodarstwje, hdźež žony njeja. Poskićenja pod „R 57" na wud. Serb. Now."

Pjekarskeho wočobnika

syna čeńomneju staršeju, hnydom abo k jutram pyta pjekarski mištr Max Nowak „Kuchenhaus" w Małych Debsecach pola Budyšina.

Jurij [illegible] w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsne wuporjedź

Drainěrowanske dźěła a čišćenje přerowow

přijimuje

Ernst Wagner w hosćencu w Dubom pola Rakec.

Młoda wysokosnježna

čehniwa kruwa

je na předań w Minakale čo. 28.

Sylne prosata

su na předań w Małešecach čo. 100.

Gardiny wšeje družiny woknaty katun tunjo w Budyšinje na zwonkownej lawake hasy.

MERSIOVSKI Bryłanty

Prošu

číslo

687

jeli maće mały nawěsćik do „Serbskich Nowin".

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»B. N.« płaća měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za aug. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjoc kniholičkarnja, nap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěški, kiž maja so haž do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsćežnje so stajace nawěški a tabele so w išo wobkedźa. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifu. : :

Číslo 199 **Budyšin, wutoru 26. augusta 1924.** **Lětnik 83**

Wobućowy dom Ernsta Löberja

w Budyšinje na seminarskej hasy č. Rěči serbski. Najt. a najtuńša kupowańnja wobućow. Pódšutowanje spěšnje tunjo

Najnowše z cyłeho swěta.

Franzowsojo žo na wuczeńujenje ſ Dortmunda hotuje. Dźeń offizjerskich wobydlenjow je žo k 1. oktobrej hižo wupowjedźił. Sćehdu budźe wojerska wyschnosć se ſstupjerjemi města Dortmunda wo pschihotach ſa wuczeńnje wójſka jednacź.

*

S Brüſſela je žo bankier Deſchutter ſhubił. Wón je někotre miljony frankow pſchechichiwił.

*

Muſſolini je w Oſtia na ſjeźdze ſaſiſtkow wo kommuniſtiſkim frachu rěčał. Kommuniſmuś žo k lkownemu rubnjenju ſahanja. Kommuniſtiſki njeſkutk pak žo potom, hdyž njeſu nadźijali, hnydź ſ nażiwnoſću a kriwu było. S tym žo italiſka 8000lětna kultura ſchćita. Muſſolinej mózne pſchiſlužbu.

*

Egiptowſke kněžerſtwo je na ſjeźdzelſku notu wotmołwiło. Wono protekuje pſcheciwo hrožazemu charakterej jendźelſkeje noty a njepſchiſtawa, ſo ma ſudaniſt generalny gauverneur prawo, bjes pſchiſwolenja egiptowſkeho kněžerſtwa ſtukowaś, dokelž je wón jako ſirdar ſ dobom ſ egiptowſkim ſaſtojnikom. Sa poſlednje revoluzionarne podawki w Sudanje njeſłužu ani egiptowſke nowiny ani egiptowſki parlament ſamolwite.

*

Amerikanſka Standard Oil Company we Rumunſkej petrolejowe žórła wobſedźi. Sa cząſ ſwětoweje wójny je němſke wójſko petrolej ſ tychle žórłow wuzinowało. Standard Oil Company hdyž ſa to wot Němſkeje 10 miljonow dollarow jako wotſchkodźenje żada.

Němſke kněžerſtwo a pſchedkoha w ſchkitanſkich ſkach.

Pſchedkoha wo ſchkitanſkim ſku w němſkim kněžerſtwje jenonyźne pſchijeſe njeznamakaje. Němſki hoſpodarſći miniſter je pjeca ſo ſapotwjedł, ju podpiſaćz. Spomnjenja hódna je ſoſtajenſka kanzlerowego organa „Germania“, kotraž praji, ſo němſke kněžerſtwo měni, ſo njemóže niź najmjenſche ſa ſpěchowanje pſchedkoh, kaž žebi kataſtrofo pſcheje, cźiniś, hdyž hoſpodarſke kruhi, w němſkonazionalnej ſtronje žo aſtupowaze, w ſwojeje ſtrony wſcho njeczinja, ſo bychu žebi lepſchimi ſwětſkie, kotrež žo ſ Londonſkim dojednanjom ſa kataſtrofo wocźakuja.

Pſchihoty ſa němſki puć w Klajpedze.

Litawſke wyſchnoſeje ſu p'ched někotrymi dnjemi rozprawu wo pſchihotach k němſkemu puczej pſcheciwo Klajpedze (Memelej) wotſewiſe. Pſchepytanje litawſkich wyſchnoſćow je pjeca ſlědowaze wunjeſło:

Najprjedźy do Pogegera poſłyka uniformowu ſ Němſkeje dóńdże, po kotruż nichtó na zfonitſwo njepſchińdże. Wona ſ 200 uniformow a ſ 2000 wojeńſkich cźapkow wobſtejeſcha. Běchu to hiſaſke, ulanſke a pěſchkowe cźapki pruſkich regimentow ſtareho wójſka. Zdala pſchi pohlědu jako dostaćzela wótreho Schwarka ſ Heydekruga mjenowaſche na kotrejaž hižo prjedy tukachu, ſo rosbuchadła do Klajpedſke pſcheſtrmy'ata.

Po puczownym planje dyrbjeſche ſo ſlědowaze ſtaćz:

Tſi wobdźelenja dyrbjachu w puczowej nozy Klajpedſke Lasarny, w kotrychž litawſka wobſadka leži, nadpadnyć. Schwörtemu wobdźelenju bě ſo nadało, banki, pſchiſtawy a Litawſkeho wobdźelić. Rano dyrbjachu ſo wſchě automobile w Klajpedſkej ſebrać. Dyrbjachu ſo k temu wuzić, ſo bychu ſo puczſtojo ſe ſydłom hakenkreuzlerſkeho puczowego Niedmiſtwa ſwjaſali. S dobom dyrbjachu ſo wſchitzy litawſki offizjerojo a ſaſtojnizy jako ſaſtajenzy na pilotiku parnu hódź „Schlickmann“ dowjeſć. K poſledniemu rozprajenju plana dyrbjeſche ſo k 1. auguſtej wotpołdnjaſtwo ſ pſchihatanow ſ Klajpedſkeje k wjednikej puczſtow w Ramſchej Kruſkej, hejtmanej Amonej w Tilſitu podacź. 150 ludźi ſtrěłi běchu ſo ſa puczą b obyli, je pjeca ſ bronjemi hižo ſaſtarane było. Dalſche wobronjenje bě brońjowy wi'owar Schwerter pſchiſłubił; pódła teho ſo ſ Tilſita 40 maſchinſkich ſtrěłbow wocźakowaſche. Wſcho hromadźe dyrbjeſche ſo pſchi organizaziji puća 400 ſobuſtawow nazionaliſtiſkich organizaziju wobdźelić.

Njejednota mjes němſko-nazionalnymi.

Cźim bóle ſo dźeń roſpuſćenja wo Daweſowym planje bliži, cźim bóle bywa němſkonazionalnym ſtarach, hdyž dyrbja ſtónčnje nè abo haj k Londonſkim wobſamknjenjam rjeź. W jenotnym pſchetwrjedźenju mjes němſkonazionalnymi, hacź je pichijeſe abo ſacźitnjenje Daweſowcho plana ſa Němſku wſetſche ab mjeńſche ſte, ſo hižo wjacy rěčeźa njehodźi. Němſkonazionalna ſtrona by wulki dźeł ſwojich wuſtwelerjew ſhubiła, hdy by ſapóſtanzow ſwojeje ſtrony tuſowała, pſcheciwo Daweſowemu planej błoſowacź. Wobydlerjo wobſadżenejho němſkeho kraja chźedźa wot wobſadżenja zuſcho wójſka wuſwobodźeni być. Jich ſadanje móże ſo jenoź dopjelnić, hdyž Němſka Daweſowy plan pſchewjeźe. Tuž ſo ſapóſtanzy ſ wjeczorneje Němſkeje njedadża wodźerjeć, ſwój hłóſ ſa Londonſke wobſamknjenje wotedacź. W poſlednim poſedźenju němſkonazionalneje ſtrony ſu napſcheciwoſće měnjenjow do ſo ſtrohle. Wulkoadmiral ſ Tirpitz, preſident němſkeho ſejma Wallraf a ſapóſtanz Bazille ſu pjeca ſa pſchijeſe Londonſkich wobſamknjenjow rěčeli. Tuž ſmě ſo wocźakacź, ſo budźe dźeł němſkonazionalnych ſa Daweſowy plan a dźeł pſcheciwo njemu hłoſowacź.

Němſkonazionalni Daweſowy plan wotpokaſuja.

Pſchedźyda němſkonazionalneje ſtrony Hergt je pondźelu w němſkim ſejmje pſchipowjedźił, ſo němſkonazionalni Daweſowy plan ſacźitnu. Po jeho měnjenju ſu němſki lud ſ Daweſowym planom na ſhodźenk nětkajkeho afrikanſkeho cźornoſchćitſeho ſplaha ſtłócźi. S pohladom na tule wobſtejnoſće němſkonazionalnym drubi wupuſć njebywa, dyžli wſchě ſakonje, ſ Daweſowym planom ſwiſowaze, wotpokaſacź. Se ſwojim p'chećźejnjenjom ſo nationalliberalni na to mjerja, ſo by ſo nowe jednanje ſ wunoſchkom ſapoczało, kotrež by ſa Němſku pſchihodniſche było.

W mjenje kommuniſtow Gohlkowa (Ruth Fiſcherowa) pſchipowjedźi, ſo ſo kommunitſko Daweſowemu planej ſapowjeda.

Zentrumſki ſapóſtanz Kaas a dr. Curtius ſ němſkeje ludoweje ſtrony njeprěſchćitaj, ſo Londonſke wobſamknjenja pſchecźa a wopraſowanjene žadanja němſkeho ludu na žane waſchnje njedopjelnja. Pornjo dotalnemu prawnemu połoženju pak ſu ſo w Londonje bjs dwěla połep'chenja dojpiłe. Wobej ſtronje budżetaj tehodła Daweſowemu planej pſchihłoſowacź.

Jendźelſka ſo ſcźěhowkow Daweſowcho plana boji.

Jendźelezenjo kóždu wěź ſe ſtejiſchcźa wobhladuja, hacź je ſa jich wi'owarſtwo a induſtriju ſchódna ab wuſitna. Tak ma ſo tež Daweſowym planom. Londonſki „Daily Telegraph“ piſche, **ſo je ſtaroſej dla możnych ſchódnych ſcźěhowkow Londonſkeho dojednanja na jendźelſke wiłowanje a induſtriju** ſ wobſtodnikow tež na kněžerſtwowe kruhi pſcheſchła. W tu chwilu nieje finanzny miniſter Snowden ſam, kotryž ſo njedowěrinje we Daweſowym planje wu praja, tak daloko hacź je jón konferenza pſchemeńła.

Herriot dobył.

Franzowſka deputérſka komora je njedźelu rańe we 5 hodźinach fliſchehodźinſki debattu wo Londonſkich wobſamknjenjach ſkónczyła. Miniſterſki pſchedźyda Herriot je wulku rěcźnitſku bitwu dobył. Komora jemu ſ 336 hłoſami pſcheciwo 204 hłoſam dowěrjenje wupraji a wobſamknjenje Londonſkeje konferenzy ſtwiſali.

Wulka wjetſchina franzowſkeho wobydlerſtwa dobycze knježerſtwowcje politiki ſe ſpo'ojenjom powita. Njedźiwajo w'ch porokow, kotrež ſtrony prawizy Herriotowej poruhrſkej politiky cźinja, ma tola měnjenje p'chewahu, ſo ſo ſ Daweſowym planom ſa Europu cźaſ ſmjerowanja łapocźnje. W Němcach žebi powſchikownje myſlą, ſo dyžeźo Franzouſſo na wěcźne cźaſy Pornyrſku we ſwojich rukach wobkhowaćz. To je zyle wopaczne měnjenje. Też Poincaré a jeho p'chiwiſtwarjo nodźeźa franzouſſe wójſko na pſchezo tam wotſtajicź. Woni žebi jenoź wjeſche ſaruname żadaju, hacź je Herriot w Londonje dozpił.

Senat je djenja ſ debattu wo Londonſkej konferenzy wotewrił. Mysla žebi, ſo wurěźowanje njebudże dłeje dyžli dźeń traeź. Póbla rěcźniſ'eje bitwiczki mjes Poincareom a Herriotom, kotrejž ſ njapjatoſću wocźakuja, drje debatty w ſenaceje niczo wobſebiteho njewunjeſu. Wjeſ'china w ſenaceje je pjeca ſ Herriota ſwěſćena; pſchedźydſki miniſteriki pſchedźyda Briand je ſa njeho pilnje ſenatorow wobdźěłał. Na podłožu pſchihłoſowanja deputérſkeje komory a ſenata budże Herriot franzouſſenmu pódſtajenej w Londonje poruczeź móz, ſo by w mjenje franzouſſkeho knježerſtwa 30. auguſta wobſamknjenje Londonſkeje konferenzy podpiſał.

Wobſchérne wojerſke pſchiprawy Pólſkeje na ruſſkich mjeſach.

Pólſka miniſterſtwo rada, kotraž je ſo pod pſchedźydſtwom preſidenta republiki wotmeła, je wobſamkła, wobſchérne ſchkitanſke pſchiprawy na ſa'itanje pólſkeje raiſcheje mjeſy cźiniś, ſo by ſo nadpadam bólſchewiſkich bandow na pólſki kraj wobaraſo. Mjes druhim maja ſo wotzebite wojeſ'e wobźelenja ſa ſchkitanje mjeſy wutworiś. Bjeſtrachowa ſłužba w raiſchich wokrjeſach ma ſo w ruzy wójnſkeho in'pektora Śmigiy ſjednoczeź. Rubježniy, kotrychž ſu pſchi nadpadach na mjeſy ſajeli, maja ſo bjes łodźenja p'ched nahły ſud ſtajiś.

Trozki wo ruſſkim wobkhodnym łódźſtwje.

Na wuradźenju namórjarſkow wiſokwarſkeho łódźſtwa je wójnſki kommiſar Trozki na važno'ć wiſokwanſkeho łódźſtwa ſa Ruſku pokaſał, kotrehož wona hiſchcźe nima. A tola dyrbi Ruſka namórſki ſtat być. Macdonaldowym a Herriotowym mérlubowanjam wutkadowanjam njedyrbi ſo wěrić. Wójna pjeca w powětſe wiſu. Na nju dyrbi ſo Ruſka p'chihotowaś. Napoſłoſć praji, ſo trjeba pjenjeſy ſa porjedźenje ſtarych łódźow a ſa natwarjenje nowych.

Ruſkim bolſchewikam ſo w raiſchej Aſiſkej njeſchłaczi.

Siwołanje ruſſko-chineſeje konferenzy je ſo na'hwilnje wotſtorzyło. To ma ſo wobźelje wliwej chineſkeho marſchala Cźon So Lina pſchipiſaćz, kotryž ſo ruſſko-chineſkim dorěcźenjam pſchećźiwja. Też ſaſtajenje japaniſko-ruſſeho jednanja po ſdacju ſ tym ſwiſuje. Amerikanſki póſłanz w Pekingu, Shourman, pſchećźiwnik pſchipóſnacźa ruſſeho bolſchewiſkeho knježerſtwa, ſo k roſprawjenju do Waſhingtona poda. W politiſkich kruhach w Moſkwje je ſtyčchećź, ſo ruſki póſłanz Karachan ſ Pekinga do Móſkwy pſchińdże, ſo by ſa ſ Cźicźerinom rěcźał.

Stejiſchcźo noweho knježerſtwa w Južnoſłowjanſkej.

Wotwiſnoſć nowcho Davidowiczowcho knježerſtwa wot Radicźowje chorwatſkeje tatarſkeje republikanſkeje ſtrony a njeh'chećźeſke podawki pſchecźivo Sſokolej w Sahrjebje njeſłu wěło knježerſtwo pohlnite. S někotrymi jejnymi kroczelemi njeje ani Radicź ſpo'ojom. Davidowicź njemóże ſtajiś Radicźowu politiku ſaſtupowacź, a tak maja ſ wobſbinſkim roſtrěcźowanjom njeſaſnoſće poriedźeź. Nowiny appoſizije hiž piſchu, ſo miniſterſtwo bórzy kraſej ſadanje na pu'chcźenje ſapodadźa. Hdyž ſo to njeſtanje, je wěſte, ſo ſmeje knježerſtwo pſchi djenjſnitſich wobſtejnoſcźach jara cźeſke ſtejiſchcźo. Radicź žebi wot knježerſtwa żada, ſo bychu ſo w Khorwatſkej wſchelake pſchemēnjenja ſtałe, wobźelje dyrbjeli ſo gmejnſky kommiſarojo wotſtronicź a ſo ſtaroſtam pſchihłaha ſpuſchcźeź.

*

Wolfez teleorafna powjeſcźerńja w Barlinje ſe ſapoſdźejnjom zyłeho łodźenja wo ſokoliſtim ſtku w Sahrjebje roſprawja. Pſchi nim je ſo wjazy dyžli 8000 wobſadnikow wobdźělilo. Po pſcheproſchenju južnoſłowjanſkeho knježerſtwa ſo tej hoſcźi ſ Cźeſkoſłowakiſkeje a Pólſkeje ſo wobſtejnoſcźu ſo pſchi monarchiſtiſkim wuſtupjenju wobdźěliś. Sahrjebſky měſcźanſky ſaſtupjerjo je pſchi jich ſapowjedźenju podpjerzachu. Hdyž pſchećźiwniczy monarchiſte nabydnu na Sſokoloto cźinjachu, policija a wojazy ſa'rocźichu. Dwaj nacze wobſtejnoſcźo ſo cźeſko ſtani, nekotři lohko. W mjeſe ſu wobſebnjenſkich ſtaw pſchihotowjachu. Na cźinſke ſtólby ſu na hłownych drohach a namēſtach poſtajichu.

Prěni sjězd serbskich spěwarskich towarstwow.

Do **Njeswačidła**, prjadawšcheho serbskeho Sserbowstwa, hdyž nětkuž nadobni muzjoz, kaž Jakub, Wukłat a druhi skutkowachu, jarjadowa Swjask serbskich a swérskich towarstwow **swój prěni sjezd**. A hnydom dopředka możemy wusnać: Wón je so wopraudźe **wulkotnje poradźił**, a budźe tak tutón pospyt sahdyžkuli pohonjeć k dalšim taktim swjazkowym swjedženjam. Budźišče wjedro rjeńcze a spušćecomnische było, dha by wešcze wobdźelenje hišćeze bohatšche było. K dobremu wutrjechej je też namóstne sjadowanje pschinoschowało. Lokalny (swjedženski) wubjerk, na cyłe knjes wučer Kózkaŕ z podpjeru někotrych lubych Jutrnicanow, běšche wschu pschikładomne pschiprawił a tak so porjad bjese wschelo sadźewka a **tondženja wotmětwacze**. Jim złuchu tem'chasy dźak.

A naschi pwerni spěwarjo — drje runje 200 — p'chikhwatachu z cząhom a na kolešach a sjednoczichu so hižo **w 1** hodźinje k shromadnej pruhy w Knježim hoscenzu, kotraž wo pólnej, shwedomitej dźełkawosći swědečeše a swjesći wušpěch, každy potom so wonka w knjezej sahrodze pokasa. Mnohim běše tuta prastara schtomowina, kotraž je hižo wjele sjawnych konzertow a pschedstajenjow widzała, drje zyle njesnata a wobdźiwachu tehodła tutón krajny blecźk semje, luźiskeho raja. Wobschěrny, derje plahowany pucź wjedźe na swjedženišče namóstno, hdźež běše dobsahaceje městnosce za sta a sta p'chipośłucharjow. A khór cźehnjesche k starenu hrodej, wo kotrymž so baje, je so pod nim abo w jeho bliskosći słoty wós zahrjebany — ale hižo, kaž so mi z dowěrliweje strony prajesche, za nim ryli a pytali, ale podarmo — a so w hrodźe samym scheri. Wo tym wšěo nicźo pytli njejsmy. Spěwarjo sestupachu so njebosa'nje na wyšokim balkonje psched hrodom, pod schkitom do njehjeż žahajcych lipow, pod kotrymiž wobsedźe psched bo'chcjom wuczeła pytachu, kiž z cząsami njewitamy ho je wjesele a zamo spěwarjow pod schkitazy beschesnik nusowaše. Njedźiwajo na to knjezesche w jich knihach wjeso'ka myšl, wubjerna dźiwzipina a kedźbliwosć na wšche pokiwy dirigentowe.

S dypkom ½4 hodźin wotewri so swjedženi z powitanstimi słowami k. wučerja Kózkarja, jako p'chedźedyły lokalneho wubjerka. Jeho postrow płaczesche na prěnim městnje spěwarjam a potom bohatemu wopytowarstwu. Wšchem p'chiwoła wutrobite „Witajcze k nam" do rjaneho, lubeho Njeswačidła. Wón pokasa na samér dźensni'cheho swjedženj, na bohaty pokład naschich serbskich narodnych spěwow a pschesłedowacze p'chitomnych, so **tute kulturne bohatstwo Sserbow na jadyn pad po słuchieć njesmě, ale dyrbi so dale pěstowaeć, plahowaeć a dźerżeć!** Wón wuwjedże dale: We tutej selenej žurli, hdźež Boża stwórba a wumjelstwo wotpowéduje w najrjeńchej harmoniji na naš skutkujetej a wutroby wotschéwjaje, wotměwa so prěni serbski konzert. Pscheju Wam rjane, wjesole hodźinki, kotrež w dobrym wopomnjecźu njech swotsanu. Potom dźakowasche so wobsedźerjej sahrody, knjesej komornemu knjesej Bietinghoff z Riesch, kiž běšche se swojej zyłej swójbu pschitomny, za dobrocźiwe pschewostajenje parka. Wón njeźini žaneho rozdźela mjes Němcami a Sserbami a wobsteji tak najlepschi pschesjednoćej mjes nim a dwojorešcznym wjeselnym wobydleŕstwom. A **k** bźakej za jeho p'chikhilnosć też serbskemu ludej wunjese jemu sdaleny khór tśikróćnu zdrawu.

Po tuttych zkowach, kotrež běšche też w němskej rěcźi two'pjetował, zanjesechu spěwarjo hnydom narodnu hymnu „Rjana Łužica" z pschewodom dujerjow, kotrež pak khór wunozowachu a tak so w nałcźelnych synkach hudźbnych natrjowjo spěw mjenje a boše słubi. Nětko scźehowachu we pišanym wotměnjenju khóry a orchestralne pschednoschki, kotrež naschi **serbski ludowy orchester** wunjedże — zmy hewak wjelschku licźbu swucźeni. Mjes druhim pschednjese Kozorowý choral „Duscha, ach duscha" — běšche jich 6 pschednoschkow, jenož za dujerjow — dalšche wot Kranza a Sejlerja, kotrež běšche nasch mišchtr wschě za dujerjow sestajał.

Měschany khór — wo tajki so tón ras jenoż jedna'che — spěwacze hischeze 7 narodnych khórow je skladby Bjarnata Kranza, kiž so w nawjedowanju khóra z knjesomaj wučerjomj Frajschlaka a Skodeńka dźełesche. Běchu to: Sa Kamjenzom, Maczi stara, Ptakaka Hanisa, Pschadła je Marja, Schto by ty cźinił'a, Hej do korczmy a S'kjom, z karu. (Poslednjeho khóž je z dźela pscheměnił a to k lepschemu melodije, kotraž ma tak prawje žiwu rjanikeho rasu.) Mózny pschiklesk běšche derje saskužene pschipódnacze za woprawdźe dobre wuwjedjenje. K temu p'chinoschowasche pak też wubjerna akustika (dobry klink) spěwnjeje městnosce w parku. Ssamo piano běšche w najwjetschej zdalenosći — drje wjazy hacź 100 metrow — a hi'chesze słyschechcź. S dosćećinjenjom dyrbi so wusnać, so fu naschi spěwarjo z njewšednej próżu swoje nadawki studowali. Knjeń napadny postup we hłaso- a słowotworu! S wutrobitym dźakom dyrbi so na jich dźěło, na natwarjenje serbskeje kulturny pisches nich spominacź, też na naschich hudźbnikow. Woni cźaš, cźelne a duchowne mozy a pjenjesly njeluttuja, so bychu widźomnemu narodnemu dom mjes Sserbami twaŕili, so bychu wumjelskemu a ludowemu spěwej k cźesći a pschipósnacźu w sjawnosći pomhali, so bychu nam to jene swójstwo naschich prawótzow — rěcź a spěw — sdźerżeli.

Tak dalsko hacź możesche dopisowaé pschewidźecź, wobdźelschu so na prěnim sjeźdźe sesźehowace towarstwa (mešchane chóry): Nadźija z Budyschina, Radosć z Budeš, Lubina z Hornjeje Hórki, Wěnczk z Komorowa, Lipa Sserbska z Pančicy, Hudźona Jednota z Radworja, Lilija z Ralbic, Ssokolbit z Ssowrjez a hamo Dromadnik z Drježdźan (běšche z wóżom spěwarjemi zastupjeny — zkawa jenu!) Mamy pak hišcze wjazy mě'chanych khórow, kotrež w pschichodnje wuwostacź njeznědźa. Tak by wšicze chór na 300 wobdźelnikow stosił. Maja nětko p'chileżnosćе k hobuskutkowanju pschi wulkim konzercze w Budyschinje 1. oktobra l. l.

Schto so pilnes pilnoćź, wutrajnosćj, porjadne a planiske nawuczowanje dospěrej hodźi, to pokasachu nam Kornjohórcźerjo a Radworjanje. Tutaj khoraj, pod nawjedowanjom njelpróżnineju dirigentow — Frajschlaka a Nawšt — zu z najlepschim pschichtadom, so naschi wjelni serbsky spěwarjo zu pschilutnym k wumjelskemu nawjedźenju, z dźela tonisaj a techniczu tyętro cźežko sestajanych spěwow. W tym psched druhimi wrócźo mjesteja. To zu też w'chitscy spěwarjo w chórje dopokasali. Jedyn wusnam maja Radworcźenjo, kiž zhromadu hižo pschichodnu njedźelu sašo w Jankich kupjelach pola Ssmjeczkez je serbskim konzertom wuslupjeć, psched druhimi towarstwami: Woniwschoź pomjatka spěwaja, hłóž a tekst, a tak ma jich dirigent wopraudźe na wotezźu, na „porstach". Teź tute jednoslitne poskiczenja towarstwow so je wulkim dźakom p'chizwachu. Druhdy khazy beschcź nikoho njewottrasché, wutrajnje dale pschipośłuchacź.

Ke kónzej dźakowasche so tu mjenje Swjazka podpisany wobsedźe spěwarjam za jich zwérzu a wopornjowosći, teź pak pschipośłuchaŕstwu za bohate wobdźelenje. Namołnjeje'che, so bychu w'chitzy Sserbjo po hesłu naschcheho wótczinza Fichlerja: „Modźi, stari — Bóh spěw dari, pisches njón wótczinstwo ka tmari" so měli, so by sašo bóle sadźiwcał serbski spěw, hdźež je z dźela woimjelknył, kaž też tu we Njeswačidle. Najrjeńchi wušpěch zwjedženja by był, hdy by so tudomna wjesna młodźina, a też dorosćeni, do spěwneho zyłka sjednoczźiła a tak k sdźerżenju serbskeje rěcze we wšej a wokolinу pschinoschowała. Wón napominasche k połschitkownemu hasenju serbskeho spěwa, a tak sahdy k pschewjedženju tuteje nabobneje myšle wuspěwa so hymna: Hischcze Sserbstwo njeshubjene. S tuttym twórom wuznaćom k Sserbstwu słónczi so offizielny dźeł w schtomowni (parku) a dalscha zabawa pjerseche so w Knježim hoscenzu a w druhich korczmach, kotrež mózachu zyły ludu lědy smětnicź. Teź do hospodźinowych domow Njeswačidźiskich namakachu mnohi pschistupa.

Hischcze ras spominamy z wulkim dźakom na wschelki hudźbnych dźełacerjow, kotříž zu tutón rjany a we wschém nanajlepje poradźeny sjeźd smóžnili. Niz na pósledním městnje na naschcheho mischtra Bjarnata Kranza a druhich serbskich wucerjow, kotříž zu sebi zwojeje narodneje winowato'cze psched Bohom a cźłowjekami wědomi a p'chinoschuja k sdźerżenju serbskeje kultury. Wona njeje nikomu ke schkodze, ale k duchownemu posbéhnjenju ludu. To chcyli teź samolwite nemóste worschčy rosponinacź. Prěni sjeźd Swjasta serbskich towarstwow ma wusnamneho městna w stawišnach moderneho Sserbowstwa a Klio sapiśaju wo nim se słotymi piśmikami do narodneje historije.

Jurij Skodeńk.

Nacź k zakonja wo potłoczenju pokupnistwa zastojnikow w słupschtinje.

Najwjetschi dźeł wuradźenja ministerjeje rady 20. augusta je so na nacźišć zakonja w potłoczowanju pokupnistwa zastojnikow počzahował. Namjet je we słowotwórskej kotowy a so słupschtinje p'chi prěnim sešadźenju pschedpołoži. Zakoń postaja zkłostanje za wschitkich zastojnikow, wyschich a nižschich, za aktiwnych a nébduschich ministrow, kotrychj winu je pschepytowaja kommisija dopokasała.

Wustupanje pscheczíwo fazistow w Neaplu.

Italski lud je so knježiwa fazistiskeje strony nabył. Skónczowanje sozialistiskeho sapóstlana Matteotta, kotryž Kazenosć wjedźenkow fazistiskeje strony wukrywasche, je italskemu ludej pokasało, so je sa kraj se schodu, hdyž jena jenicźka politiska strona knježitwo n so storknywschi wschě druhe politiske strony pschecźehuje a swobodne kritiske słowo potłoczuje. W Neaplu je wobydlerstwo sasdźenu njedźelu sašo pschecźiwo fazistam njepschecźełżu wustupowałe. Shromadźina wójnischich invalidow a cźah arditow p'checźiwo njeskitkam fazistow prot.stowasche. Polizija spyta demonstrazije potłóczeć, tola ztoro zyłe wobydlstwo pscheczíwo fazistam stej.

Pożyrjenje za sendźelske wójsko w Egyptowskej.

Londonski „Daily Exprek" potwe, so tu za jendźelske powyšnjenja za wójsko w Egyptowskej bjes sodźerkom z łódźemi na kraj wutkadźacź móhe. Egiptowske nacionalistiske partaike podpiśicho tom zhonili. Swjerzchnje je so pokazenje po sdaczu smérowało, tola wdźe sanninja wo tym zwédźa, so rewoluzionarne hibanje dale dźeła.

Ze Serbow.

Wutoru, 26. žnjenca.
Ludwika Tolos., biskopa.

* we Klukšu Khorla Bohumĕr Šŝca, wyšši wučer w Rachlowje wubjerny serbski spisaćel přirodopytnik, narodowc.

Hale za hunami worješinka,
Hej lute hory,
Hale za hunami worješinka.
Kliń, kliń, žorlija
Zinge, pola zinge

Hale na worješincy worješki.
Hale štó je worješki zešćipał?
Hale Jank tón je je zešćipał.
Hale komuha je zwotnošał?
Hale Hancy je je zwotnošał.

Leo Nikolaj Tolstoj.

Jeho žiwjenje, dźela, nahlady a wucźby.

(Skónczenje.)

IX

We žiwotich pożlednich létach zahwidźesche Leo Nikolajewicź njeżenjenjeżej to, so žnjé žiwy był, hdźež dyże a kaž chże, a może kóždykuli cźaš w Mó'kwoje pschebywacź, na tute kupje, hdźež hodźi so za cźichim žiwy był kaž na wożamocnej kupje. S starza je to wulke zhożo, tak žiwy był mózo, so njeje nikomu k wobżeżnosći. A wón wobsamknje, žebi mjes mużikami pschecźełża wuphtacź — najsterschio tehodła, so by so z nim wo swojim wotmyślenym cźekanju srećzał. Pschetoj: „Žana žónsta njesamóże mi p'checźela samenicź. Cźehodła narećzinu swojim žonam, so fu naschi najlepschi pschecźelsio?" — Móże był, so mějesche prawje. Sofija Andrejewna njebéšche jeho scźehowała i teho wokomika, hdźež běšche pósnata, so je jeje „Ljowoczka" fo stat i pschezwédczenym a horliwym k'chcesanom". A zjała běšche wona macź dźewjecź dźećzi, kotrychj dyrbjeschе sa'tacź. —

Tolstoj so słónczinje rozsahnuje se wschémi.a se wschém. Jeho pośledni list, hižo pjatnacze lét la mandźelstwu dopředka napisany, wuraźnym p'chećzom, so ma fo jej we prawym cźasu wotedacź, ma fo takle: „Luba Ssonja! Dawno hižo cźuwuje mje napschećiwnosć mjes mojim žiwjenjom a mojej wéru. Waš mużowacź, žiwje waschnje žiwjenja, žiwje pschijmuczenja a nałożki, z kotrymi sym Waš spójnacź nahucził, to ja njemóžu; wot Waš woteńcź tehorunja hacź dotal samohł njejsym, dokelž ménjach, so bych dźeżał, tak dołho hacź běchu male, teź bjes teho žnadneho wuliwa, kiž mózach na nich mécź, wostajicź dyrbjał a dokelž bych Wam trudoby nacźinił. Tola dale tak žiwy był, kaž to tele śćehnjecze lét běchy, pak wojuzo a na Waš fo hnéwajo, pak sam wliwam a sawjedźenjam, kotrymž sym tudy wustajeny, podlěhujo — to dźeże njemóżu, a tehodła sym fo někto rosthudźił, schtož chżych hižo dawno cźinicź, njemuzy: moleńcź S prénja: Dokelž bywa ni pschi p'chibéražnych mojich létach tole žiwjenje pschezo wobcźežnitche a ja fo p'chezo bóle ja samotu żedju, a druha: dokelž fu dźeżi dorostše, mojeho wliwa wjazy trjeba njeje a Wy wschitzy maćze wéśte wsajiny, kotrež Wam moju njepschitomnosć mjenje cźuzi dabja.

Hłowna wéz pak je, so, kaž Hinduzy se 60 létami do léżow wotejdu, kaž fóždy stary nabożny cźłowjek cźas swoje poślednje léta Bohu a niz žiwjenju tryłam, złowohrajkam, bludam a „tennisbraczu" pośwjecźicź — teź ja naczawschi žydomódźebate léto so i zyłej mozu dusche za tajkim mérom a samotu żedju a, byrnjez nij za dołpónej pschesjednoćeju, to tola za smirnjenjom njekrażneje nap'checźiwnosće mjes mojim žiwjenjom a mojej wéru, mojim žiwdomjom.

Bych-li tole sjawnje wuprajił, bych próśiwy, poroki a znadły cźuł a žiwschał, a by so stało, so bych znadź žlabu był a žiwjeho rosćudźenja njewuwjedeł, kiž dyrbi so wuwjesć. Tehodła wodaicźe mi, prošu fu, je-li mosa krocźel Waš saboli a wotpuschcźe mje, wobeże Ty, Ssonja, dobrowólnje we wutrobje; njepytaj mje, njeswobžarni a njesaćbudź mje!

So wot Tebje wotżał bu, njedopokasuje, so ś Tobu pokojom njejżym. Wém, so ty njemóżeće do pżimika tak widżecź a cźucź njesamóżeće a njesamóżech każ ja, Twoje žiwjenje pschemėnicź a wézam, kiž Ty njepschipósnawasch, wopory p'chinjesej njesamóżech. A tehodła Će ja njelaśudźu, ale myślu nawopak ś ljubosću a ś dźakownosću na dołhe pjeczaśisetzi lét naju žiwjenja, wobeże an prénju polożju tejele dobry, hdźež Ty ś Tebi samownym maćzerśkim bobjesaprėwanjom fo ty tak kasnje a krucze žnožu'a, k cźomuż bo powolana cźujeśe. Mi a žiwtéj Ssy Ty dała, schtož fy mohła. Wjele maćzerneje luboscze a wopornjowo'cze fy wopokasowała, za kotraż poczinkaj dyrbja Tebje wažicź. Tola w pośledniej dobje naju žiwjenja, w poślednich pjatnacze létach zmoj bo rośschiło. Njemóżu wérieć, so fym wina na tym, dokelž njejsym fo swoje bla ani ludźi dla, ale jenoż tehodła pschemėnił, dokelž hinak njemóżach. Też Tebi njemóżu porokowacź, so njeżdy mje scźehowała, ale dźakuju fo Cźi a dopominam fo stajnje ś ljubosću na to, schtož fy Ty mi dała.

Budź bożemje, luba Ssonja!

W luboscźi Twój Leo Tolstoj.

Krótko do cźekanja pisa tajnje: „Buriśej Michajłej Petrowiczej N...: Michał Petrowicź, w naschupanju teho, schtož fym Wam psched Waschim wotkhadom prajił, wobrazcźam fo hi'chcze je scźehowasej próżnou na Waš: Dyrbjało-li wopraudźe k tomu dóńcź, so k Wam p'chijedu, niemóżeće traj mi we Waschej wśy jenu, njech też malu, ale cźichu, cźopu świcźu wobstaracź? Budu Waš a Waschu swójbu jenoż zyłe krótki cźaš... wobscźowacź. K tomu dyrbju pschidacź, so bych Wam niz pod swojim, ale pod mjenom T. Nikolajewo telegrafował. Wocźakuju Waschu wotmołwu a tłoczu Wam pschecźelnje ruku. Leo Tolstoj.

Kedźbujcze na to, so by wschitko jenoż Wam znate wostało."

A woprawdźe k tomu dóńdże. Mjelcźo wotenđże zhatrowot pschecźelа pschewodźany, ś Jakneze Poljam, wopomnjeschich žiwójbu, ći njedź so niczo tajkeho nadzała a bórzy potom wumrć.

Bórzy zhoni zyły žiwót wo cźakanju a zemrécźu bažnika a wucźerja Leona Nikolajewicźa Tolstjeho, kotrehoż miljonu lubuja a cźesćeja. Sznadź pschińdże cźaš, so znjali posledních wérow płody Tolstjeho dźéła a wucźenja w Europe a zyłym žiwéce žnécź zamóża.

Poć jeje swětle wokniješko.
Hale prěni worješk wona rozklepa,
Slěborny pjerśćeń wuklepa.

Narodna pěsen!

Hdyž bjez kónca so zadźěra
Na hubu placóe ščerźaka.

Jan Radyserb.

— Na wj-drje. Wječera wječor we 7 hodź. hygrometer 0, [illegible]meter 739, thermometer wo dnjo +22. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740½, hygrometer 0, thermometer w nozy +12. Wuhladny na wuwjedrjenje fo dźensa hubjeńšeńe, dokelž fo pola kupy Island nowa nizina pokazuje. Wobsćina nad atlantiskim oceanom fo hacź k nam pšchedrěć njemóže. Nadkřiwjone nam telefonišća rosprawa łśišku powjeśeń pichinješe. Jutśe śrjedu hlónkło 5.07 hodź. šhadźa a fo 6,58 hodź. khowa. Měśacź šhadźa na ranje 1,51 h. a fo wječor 5,25 hodź. khowa.

— Telefonišća powjeśej wo wiedrje za jutśe śrjedu: Pomrócźenje je hišćeze tśěrno fyline, f tświłemi fo podešćejuje, hłóbono, flabśe wětry f wjeśora.

— Rosprawa polizije. Wječera vschiwoldnju dyrbješe pólźaŕ pšcheźiwo dwěmaj młodźeńzomaj šakrocźeć, kiž hewrjekajo a špěwajo po herbśkej hasy dźěšćachaj. Wšchikasnju šastojnika, fo dyrbitaj śmérom być, njewobkedźowachu, a jako dźiwješe jeju šastojnik sajeć, fo jemu pšcheźiwješchaj a śónćnje ćekmyšlachaj. Runjeź bě fo wjele łudźi sbźałało, fo tola nichtó njenamałka, kiž by šastojnikej k pomozy był. Mjena ćekmyšlowu pak fo napiźaschcej, tak so mataj wonaj khłostanje wotćekaćej.

— Podu'schtwo. Wječera-kradnuchu kolo šnamki „Diamant", čźo. 98 031 f Notarśanowšhom a šiśicźe kolo šnamki „Wanderer" f cźornym wobłukom f dwěmaj šelenmaj šnuročomaj, f horje šhibnjenym wobźibkom (Lenkšange) a torpedošamoběhom. Wo šdźělenja, kiž mohłe k rosšaśenju podušchstwa šluśiś, prošy kriminalna po-lizija.

— Kaž hižo pišachmy, šarjaduje wokrejšny šwomoćeśi hamt njeśeśenu 31. augusta w o p r o w a n š k i d ź e ń za młodźinu a starych ludźi, kotrež ma šobu womhaćj, hłóbne dźěśeći nałpjećnjeś, naśichch potrěbnych starych wobrěwaćj a brašćejść. Dopišnjizy, kiž fo pšchedawaju, pšcheźe-šlaśeja dominiške ryhłowanje w lěśe 1888 w Delnich Lóšnjazach, šemrěśeho wumrěśa Oto Pśeźa, kotrež we hłubokim šmyśłu młodźeś a ſta..ou hromadźe wjedźe. Kaž łśišćiwy, hotuja fo wšchnjdźom, woporny dźeń šwjatoćnje wobeśeć. Wěšo nijeje na cźaśu, wulke šwjedźenje šwjeśeć. Kždy jenotliwy wojuje za šwoje bycźe a lud bu jašo f nowe f njepšchećeśitśiwi žadanjemi poćeźeny. Dźěźaze a młodźinowe šwjedźenje maja teź k temu pomhaś, mhšł ludowšcho a nutšowno šjednoćenjstwo we wšchich wutrobach šknećeś. Nodnu nach nješe druheho cźeśu.

S Bóšhcź. Ludomneho dźěłaćerja Becźerja mała błowčiczka bě do wjeśnego hała pabnyła. Na jeje wołanje dźe macź na pomoz pšchichwata. Swoje dźěćo we wodze puśwajo widźo, fo jej tak śeśny, fo njemóžeśe je žanym ſtawcźkom fo hibnjeć. Słónćnje samó tola po pomoz wołaćź. Na to hornejšiki mišchtr Borchmann dźěćo fe wuhdy wućahny. Te pak bě hižo bjez wědomnja. Hodźiny bołho fo pšózowachu, dźěćo jašo woźiwiś, schtož fo je Bóžej pomozu teź porchół. Lětaŕ na nadźiju, fo holcźku dyrźi. Do śmjerćnje wušhrožana maćź sa někotre hodźiny holcźku vorobiś.

S Nježina. Na Nježinskim herbśtim hrodźišćeźu wotmě wschoněmšk towaršhwo sa Němcow we šwérazkim šhcźowańku. Sajimałe je, we tym rosprawy w němškich nowinach cźitaćź. „Görlitzer Neueste Nachrichten" pišaja wo nětšhe pol tyšnja wobšćěśnikow. W rosprawje šarjeje klefkawy „Dresdner Nachrichten" frośce liźba na 1000. Naśichej dwaj Budyšhšej dźěnikaj liźbu wobšćěśnikow njenaśpomnja. Naśch šarj Łužiśkich postilijon je tam teź wokolo teptał. Nječe, kiž fu bo tam dźeŕkałe. Fu jeho šarm wšchoněmšku kožu tak wohrěwałe a jemu tak „impanérowałe, fo je posabył, wobšćěśnikow liźćiś. Te rěcźe fu byłe wěšcźe sajimawe. Po rosprawje Drježdźanskeje kle-fkowy je hłowny rěcźnik profesźor dr. Sauer f Barlina fo teź herbśkeho praśenja dótknył. Tehodła fu na pšchepro-šcheńśkich plakatach teź herbśke wobhdźeśtwo wošebje pšcheproschowali. Naśśerje dźensa tam na herbśkim hrodźišćeźu herbśke praśenje pohrjebaćź. Tónle profesźor dr. Sauer měšeśe ſa nušne, takle fo wuwjeśe: „Sady Cźechow Franzowšoju śeja. Cźi runje tak Łužiśce na Łužizu łšluśbuja, kaž nětšhy Franzowšoj na Elsaš-Lothringšku. Schtó wě, hacź jónu tu do Łužizy nuła wo Němcowštwo runje tak njeśaśeźnuje, kaž na tamnych ſtronach mjeśowe wona ſu-bjedźichi Němcow cźkšnił". (Śe drohi profesźorko, cźehodła taiśeho cźerćźika na śeźnu vyhowaćł)

S Łužiśa. Sandźenu hobotu pšchewodźachu k pohźebnjemu wotwocźinkej jaštraśicźu wohndźeńku naścheho měśta wěšte Kristu Behrišchowu. Wona nimała 92 lět stara šemrě. Jejne muž bě měśeśeć Behrišchez naśchemu měśće wjele fabrik. Wón hižo w lěcźe 1883 šemrě. — Na pozijźi fu mały ruckny wobjeźł jako namałomy wotdali. Komuž łłuśicźo, njech šebi na pozijźiśi hant po njón dóńdźe.

S Dobracźicź. Pšcheśmykałšhwo (Wascherei) je na inje śach ſtajnje doma było. Cźaśto dośeś pšcheśmykarjow leśija a potom jich ſurowje šahudża. Jedyn pźeśak w Gerogswalde pšcheśmykowałše śłote jabłuśka (Apfelsine) fe Sałkeje do Cźśkłoślowakiśeje. Na nich leźi wyšoke ćło, tehodła fu tam droźšche. Mikło je jeśo nékajši łuby wuj pšcheradkił. Cźśkłoślowałki łud jemu tak wyšoke pjenjeze khłostanje napołožił, fo dyrbješe wyšoku hyvotšeźu na šwój ſtatok łavikaćź bacź, so móhł je šapłaćiś. Sej tyh pšcheśmykow połkłoſtoćhu, kotrjś bźehu jemu ſt. jabłucźka wołkuwowali. — Druheho pšcheśmykarja, wšitšeho Łužiśa f Georgswalde bźehu we Sałkei łevili a do šahtwa we Habrachećźiach tyłli. S teho je fo wudobył a cźekmy Jeho pšchichodneho nana, wšitšeho Rudołfa, pak je cźe-khoślowałka połizija šajała a do šahtwa w Rumburku fu bźiła. Wobaj śtót f Cźśkłoślowałkeje do Sałkeje šhradźi honjeśchtaj.

S Wulkeje Schény (Groß-Schönau pola Zittawy). W Sałkej Żeleznicźnej ſtaźiji we Warnsdorfe fu fo w nozy k lśhwórkej pchuśhli do pjenjeźneho khowora dobyli. Wo ni rospoćźiśu jón a rubišhu f njeho 800 hr. hotowych pjenjez, dale 2400 hr. we šhekach a nećhto ſtow cźśkłoślowałkich krónow. Jeł-ſtaniczneho šastojnika, kiž tuhe nóź ſtrašowałše, fu šaješi, dokelž na njeho tukaju, so we padušchtwje wź.

S Kundraćźiz pola Kamjenza. Sandźenu njedźelu popołdnju wokoło ½4 hodź. je na ruću f Kundraćźiz dź Wěśeje zuły njeknježomnik 18 lětnu holcu nadpadnył. Wo na je f Wěśeje ła w Drježdźanach šluźi. Na wopyt do-moj fo podawšhi. bě je Kelejnizu pšchikła a w Kundraćźi-zach wustupiła. -Njeluaty zuły tu tam wustupi a ſa nju dźěłałe. Tam hhšeł fo puć f Wěśeje do Kamjenzkeje droži winje, zuły holcu nadpadny. S nožom ńó ju do wutrob-na a potom do lěwa wuchmy. W tośćaju "měśeśe holca jenoź nekotre hriwny pjenjes. Njedźećźuk je ſuano 1,68 cm. wułki, nćhdźe 25 lět ſtary. Wón je šahadźiteje pos-ſtawy. Wobleźeny bě nałoćeł Lětny khabat. Bě w cźapy ze cźerwjeny gamašchacźkami.

S Nježwacźidła. Sandźenu šchiwórkł vschipoldnju ſeła ſo hajnišći pomoznik naścheho šnadnego khśeſa f Nieśch w Lěśnym wotdźělenju 23 f dźiwim hońtwarjom. Hajnišći bwóźaj bo njeho tśěli, dźiwi hońtwjeź bo na to w huśeźinje šhubi. Hajnišći dośdźe khwataśy f kolom do Nuka a bo 3 pomeznikow, dokelž śebi mhśleśeše, so dźiwi hońtwjeź nébu dźe w lěśu cźešśahy ranjeny leźi. S cźeśkimi tśěłami wobrónjeni pšcheptachu łśł, ale dźiwjeho hońtwjerja nje-namałachu. Zona, kotraž hišćeze w blišćosći pšchebywa-šche, bě wobźedźowała, fo so jehyn muźśti pśches polo wačeśeše. S hudo fo tak, fo je natśeśeny fo nźkoł domoj dawaćźił a potom do zuły cźekuł, so hy fo tam wihośił.

S Wośwcź. Pšchichodnu njedźelu a pónźelu wotmiźe fo pola naś łuźśiśe hwjaśkowe śśeśenje. Na wšche 30 wšche łakich druśtwow tśłźow fu Wośeworšan tśłźy pšchepro-śyłi. Dale rośće wo rjanc wjedźa a fo śyłu měśćańzoju donuj f najwjeśścha ſwonka pšchili. — Sandźenu nje-dźelu wječor bě fo šobuſtaw worzłowego hunka khśtro wotunłał. Domoj duźy ſpyta wšchém, f kotrymiž fo ſe-łkowaśche, pod patriotiśkim hawtowanjom ſtwoji worzłowu hunku na hłowu ſtajił. Ta pak wšchelaku śe frośmnich a hotowachu fo, jemu khrišćet f módrej rź ſeleń žałbu na-maśaćź. Jedyn „kamerad" ſtrach widźiwšchi, jeho pod pažu wša a dom dowjeźe.

S Eritł. Kaž Wośeworśke powiny pišaju, je fo we Eritzy šandźenu njedźelu ſałoźeńśi ſwjedźeń ſjednoćeńſtwa tśłźow (Schützengesellschaft) wotměł. To bźeśe ſo tak prawje kroſnyj ſwjedźeń monarchiſtiſkeje reakźije. Cźornobźe-ło-cźerwjeńe khorhoje, Jungdo. Stahlhelm, wuhoju ho-ſeźa tak jeho jejnoźki prina ſ Schönburga-Waldenburg na Windwerin, rwěźerkubleź von Götz f Bułowa, direktor Weiland f Eritł, to wšho dawaśe ſwjedźenjeź tak pra-wje „deutſchnáźtiſch abo deutſchnational" ros. Śśamo je-winowate dźěśeći ſo wuźichu f šameram reakźije. Njeśe-to hrěch, ſo fo hižo do wutrobow hiſcheze njeſkałenych dźěśeći wuhjowa duch hidy a njepšcheźeśelſtwa napšcheśiwo druhim cźłowjekam, mešto teho, ſo by fo jim, kaž śebi to Bóźe ſłowo žada, ſaſchćěpiła łuboſć ke ſóźdemu njeſchće-cźeśei. Duśne zyłeho renkšionajneho šibanja w Eritzy je naiſterje wěśte wiłwapołna wołoha, kotraž wyſchćibich idraw njeſnaje, hocź wójniſt buch haſićź a wěſtowaś a ludźi k nowym krejſchećeźam ſwońkinych cźinićź. A tuśi fu drie hoſpodaŕſkich pšchićinow nułowani, ſobu cźinićź. So pak bołho wſchě ſobuſtawy Stahlhelma, Wehrwolfa atd. ſ wyšei wutrobu pšchi wšy njeśiſu, to dopołkaſa nu-nołchi pośledních wółłow w Eritzy. A tak drje je ſaſto dołcź. Tak młodźi hołaju we wótcźińſkich hwjaſkach (Jungdo Wehrwolf atd.) ſ wjeſcha prawje njewjedźa, cźehodła jim pšchiſluſchcźa.)Jenemu ſo lubi uniforma a tón wojeſći ſchmiź, kaž woni praja, druhi jim ſaſo pšchiſłuſchcźa, bokelž śebi to nan wyſchich bahowanſtwo dla pšcheje (Jungdo bawi-ći wěśeźe ſmiśi), tśeźi śebi prajiś: moji towaršchſoju abo ſobuſtwołuſerjo tam teź wſchitſcy ſu, a duź ſa ſom tola teź wróćko wołtacź njemóžu. Hdyž ſu takſe pšchićiny ſa pſchi-łuź f hwjaſkej roſſuđźaće, dha wźjo potom nutſkowna łu-toſeź takſich ſwjaſkow njemóže jara ſylna bycź.

Pšcheźiwo Sserbam!

Po wšitſich pšchestawkach pšchinjeſu němſke nowiny na-ſtawki pšcheźiwo Sserbam. W cźornych barbach rysuje ſo „herbſki ſtrach" na ſeźenu. Tśe ſchćekmańſke naſtawki wulkhadźeja ſ jenoho a teho ſamcho na tajśeź ſchćekmańzkeju intereſowanoho Żirła. Schtóž tśe naſtawki łehčźiwje cźita, ſpóſnawa, ſo ſu wſchě na jenz a ſame kopyto bite. Wječeranſke „Dresdner Neueſte Nachrichten" pſchinjeſu pod napiſmom „Wendiſch-deutſche Spannungen" ſa-ho jene tuhe doſeź ſnatnych ſchmóranjow. Tśe naſtawki pišaja jena a ta ſama ſtrona jenoćkeju ſwojich ſłebćiznych ſa-jimow dla. Wołkarowaći je, ſo nźmke nowiny ſ wulkeho dźěła na nje nutſpadnu. Mu pak widźimy hižo tón dźeŕ pſchiłhadźeć, ſo je pawćźina ſłow a ſchćekmańſkich roſtor-hnje. Potom dyrbeju ſjamnoſći tich prawnych ſchmórałow tutych ſchćekmańſkich naſtawkow prejentowaś. Śmét ſo ſam khłoſta. Tak teź in hudźe. Hewak pak nnimamy ſa-nieje pſchićiny, na ſchćekmańſke naſtawki ani wotmołwiś, dokelž jenoź ſtare dichiſtrěwanki pſchinjeju.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Sjawne pohrjebanje wokrejšnjeho wubérka je wuteru, 2. ſeptembra, dopoldnja w 9 hodź.

** Praktiſki lékař. „Śwoje zyłe žiwjenje chzu Wašch dołžnik być, knjez doktor, jeli fo Wam poradźu, nje ſajo wuſtrowiś!" — „To njeſmy, wuſtrowjam jenu ſa hotowe pjenjezy!"

Kospodarski rozhlad.

Wuteru, 26. augusta 1924.

Kurſy wczera w Barlinje:

(Tute kurſy ſu w miliionach)

Lołar	4 190 000	franzowſki frank	22 590
jendźelſki punt	18 805 000	cźeſkoſł. króna	12 590
ſchwajcarſki frank	78 550	10 mil. pół. mark.	17 000

Wjeſnjeju njedźeću pſchejara žadne a tehodła fo daŕ ſa nje teź njeſchćemźeni. Na wutrajnych burſach němſka hriwna ſu roſ ſtajnje hódnotu ſałhowa. Jendźelſki punt a franzowſki frank fo ſtrehćiſchtaj.

Efektowe kurſy běchu ſtrueźene. Burſa fo nadźija, ſo dnjeſkſiſnjo ſa łakonje, kiž ſ Londonſkeho dojednanja wu-hladaju trěźinu dwěſćeſtiſtku wjetſchinu ſwjedźe. Wójnſke pożeſonka ſałkje hacź na 880 proz.

Na produktowych witkach fo w placźiſnach **malo** pſche-**mjeni** S wukreja dźě pſchikhadźachu powjeśe, ſo ſu pła-**cźiny** njeſłe. Na Barlinſkich witkach bě thkłowe źito nimale žadne a mjeſy ſo trjebaju. Tehodła dyrbjachu ža-dane botałne placźiſny pſchiſłowjeć. Žadne je rjany jeź-mjeń ſa **ſdwatnje**. Schpatnjeho je doſeź a na doſeź na wi-**kach**, ale nima **kupzow**. We mokſnu witi mérne wołtaſhn. **Mukta** rej pſchejara njeidźe. Pſejekarjo radſcho amerikanſku **ſurwiſu**. We wotrubach a womjeſchlach bě ſnahiny wobrot. Wječere placźeſke zeutnar

w Drježdźanach

pſchejaŕ 10,15—10,40 rołki 7,80—8,05, jeczmje-**nja** małkeho 10—11,35, ſwónneho 9—9 38, a ſa **ſtawy** 9—9,25 ſłoiwch hriwnow,

w Barlinje:

pſchejaŕ 10,75—10,45, rołki 7,45—7,60, jeczmje-**nja** małkeho 10,25—10,80 rožnjeho 9,10 hacź 9,35, wowſa 7 90—8,40 ſłotych hriwnow.

Na pſchedaŕ:

Srěźaj dobr, kubleź Kan Beyer w Maleſchezach.

Kóń, Held w Hunczaźiach.

Wuz, promenadny w Budyſchinje, na Wjelerjanſkej dr. 26 **bella za pomoz.**

Što potrjeba:

Wołerjny E. Kranz w Budyſchinje, Fiedlerſtr. 3.

Wirtaſtił, Karſchi hacź 19 lět, Neumann w Pſowjach.

Drježdźanſka burſa.

Pſchenja	20,30-20,60	**běrnage truſki**	25,00-25.50
rožla	15.60-16,10	**pſchenicź. wotruby**	11,60-12,00
małtini jeczmjeń	20,50-22,50	**rjane wotruby**	11,50-11,00
wotwſtki jeczmjeń	18,00-18,75	**pſchenicźna muka**	22,00-24,00
wowſ	18,00-18,50	**rjana muka**	26,00-27,00
Khćiwjeny błeſel	—	**woſka**	20,00-21.00
wowſ	20,00-20,50	**pjeluſchki**	20,00-21,00
kukuruza (Mais)	18,00-18,50	**hroch**	22,00-23,50
ſuche truſnjeńſ	13,00-13,75	**ſotrowe truſ.**	20,00-22,00

Placźiſny na Barlinſkich produktowych witkach.

Lite a wołijowe ſjmje po tuni abo 1000 kg, hewał 100 kg, placźiny po ſtotej hriwnje.

	24. 8.	23. 8.		24. 8.	23. 8.
Pſchenja	203-209	203-209	rožnjeho wołoſchi	12,60	12,60
rožla	149-156	149-156	poch. meſanka	8,10	8,00
małti. jeczmjeń	205-216	205-216	herdabella	8,00-10	8,00-10
naſ. jeczmjeń	—	—	běrnage truſki	22-23,00	23-23,50
wowſ	158-166	158-167	bjeły	15-17,00	15-17,00
kukuruza (Mais)	—	—	woſka	14-16,50	14-16,50
pſchenicźn. muka	28-30,50	28-30,50	łany wołoſchi	23-24	23-24,00
rjana muka	23-24,75	22-24,50	małkee lewiny	9,00-10	9,00-10
pſchenicź. wotr.	11-12	11-12	ſołte lupiny	16—18	16-18,00
rjane wotruby	10,90	10,90	ſjmje, 50 kg	2,—2,30	2,30
rožź	310-320	310-320	ſjemja, rjana	0,65-0,80	0,65-0,65
lane ſjmjo	430	400-430	„ pſchenicź.	0,65-0,80	0,65-0,65
hroch	18-20	18-20	„ wowſina	0,60-0,70	0,50-0,55
pjeluſchki	13—15,00	15,00	„ jeczma	0,60-0,70	0,50-0,55

Placźiſny rěſnehо ſkotu na Drježdźanſkich ſkotnych witkach.

25. auguſta 1924. Placźiſny po zentn. a ſt. hriwnach.

Ześtne draſtiny a wołnaniſenjenje.

Woły: 175.

Połnomłaſtne, wukormjene, najwjeſtſcheje rěſneje hódnoſcheje hacź bo 6 lět	51-58
Młode młaſtne, njewukormjene, ſtaršhe wukormjene	42-46
Mjenje wukormjene młode, derje pjawane ſtaršhe	35-39
Mjenje pjawane wſchitſi ſtarobni	24-28

Byli: 262.

Połnomłaſtne, wukormjene, najwjeſtſcheje rěſneje hódnoſcheje	59-61
Połnomłaſtne, młóbſche	42-46
Mjenje wukormjene młóbſche a derje pjawane ſtaršhe	35-39
Schpatne	26-32

Jałoźy a krowy: 312.

Połnomłaſtne, wukormjene krowy najwjeſtſcheje rěſneje hódnoſcheje	53-54
Połnomłaſtne, wukormjene jałoźy najwjeſtſch. rěſneje hódnoſcheje hacź bo 7 lět	46-49
Staršhe wukormjene krowy a derje wukormjene młóbſche krowy a jałoźy	36-42
Derje pjawane krowy a mjenje pjawane jałoźy	28-32
Mjenje a ſchpatnje pjawane	22-26

Cźelata: 506.

Mułſkeje wukormjene	68-72
Mjenje wukormjene a tołſte twe žyła	60-64
Schpatne	50-56

Wowcy: 619.

Młóbſche a ſtaršhe wukormjene	52-54
Staršhe wukormjene	46-50
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	25-40

Swińje: 1942.

Połnomłaſtne, woſebitych rałow a jich ſchćipjenjow, hacź bo 1½ lět ſtare	80-82
Wukormjene	76-78
Mjeſne	72-74
Schpatne	60-70

Nanzy a kundroſty

Smĕški.

** Bur, kiž chyšche jenu wĕz ſ mĕsta mĕć, woprascha ſo tehodla pola jeneho pſchekupza ſa njej. Tutón pójźe jemu ſ majchinu pitzany liſt, na czoż ſcekhowazu wotmołwu dosta: „My njetrjebacze Wasche liſty ja mnje cźiſchcźecź dacź. Ja móju też pitzane pyke derje cźitacź."

** Alibi (dopokas pſchebywanja druhdźe). Nĕcźnik (k ſwojenu dla padufchiwa wobſtorkzenenu dowĕrenzej): „Njemożecze żadnym alibi dopokazacź?" — „Nź." — „Rosmyſlicze ſebi to jónu. Njebĕ'chcze wy w cźaſu kradnjenja nihdźe druhdźe?" — „Ach haj." — „Gdźe to?" — „Pſchi jenej holzy." — „Nó, tak je Wascha njewinoſcź dopokazana." — Dowĕrjenź (bojaſliwje): „Źm, tola niz tak pranje." — „Cźehodla niz?" — „Dokelź bĕſche holza pſchi kradnjenju ſobu pódla."

** Njebożo w luboſczi. A., k jenemu ſnatemu: „Ssym ſi raſy njebože w luboſczi mĕł. B.: „Kak to?" A.: Moja prĕnja luboſcź wumrĕ, moja druha ſo ſ druhim wożeni a moja tśeća bu moja żona."

** Na cźim pobrachuje? A.: „Njewĕſcze nĕkajde ſaſtojnſtwo abo ſłużbu ſa mojeho ſyna: B.: „Schto dha może a rosumi?" A.: Hdy by nĕſchto mohł a rosumił, to bych jeho ſam dźerżał."

** Pſchetrjebſchenj. Najbyſnijchi muż powĕſnj ſwój klobuk w chośejowni na hoſpdźik a pſchikłuknj jemu zebulku ſe ſłowami: „Tutón klobuk ſłuſchna muzej, kiž ſkwojeho pſchecźiwnika ſa pjecź ſekundow k ſemi poraſy." A tola bĕſche klobuk prjecź, hdyż chżyſche najbyſnijchi muż wotejcź. Na druhej ſtronje zebulki pak ſtejeſche: „Wasch klobuk ſebi na hłowje muża, kiž ſa pjecź ſekundow dwanaccź metrow bĕży."

** Rospjerſchenj. „Haj, mój muż je bohużel jara roſpjerſchenj. Hačle njedawno bĕchu ſwużobnej pola naſ na wopyćke. Pſchi wjeczeri ſtany wokoło dźeſacź hodźin a prajeſche: „Nĕſko pak je ſkoro cźaſ, domoj hicź."

** Rownjenkoło. Nan: „Cźehodla njechaſch ſo ſ łegazijſkim radu wożenicź? Jeho ſanźdżenjcź je bjeſpworocźna, jeho pſchichod błyſchcźazy." Dźowka: „Ale jeho pſchikomnoſcź je mi woſtudła.

Swójbne powjeſće,

Eſlubjeni: Johanna Wolfeź w Huckinje a Arnoſcht Röſſel w Stróži. — Hilda Mencźelez w Habrachcźizach pola Lubija a Guſtav Wicźas w Njeſnarowach.

Swĕrowanaj: Richard Fſchinmer w Budyſchinje ſe Marianu rodź. Otez we Wulkej Dubrawje.

Semrĕła: Lina Neumannez w Lubiju, 65 lĕt. —

Hamtſke wozjewjenje z Budyſina.

Mĕſchczańſka rada, poliźajſke wotdźĕlenje wozjewja:

Po wobſtejazych pſchedpiſmach je kóżdy leżomnoſcźowy wobſedźeŕ winowaty, ſławnu mĕſtnoſcź pſcheb ſwojej leżomnoſcźu hańź bo pol hańbu a na ſławnuch torhoſchcźach hacź 10 metrow wot leżomnoſcze ſdalenu ſtajnje cźiſtu dźerżecź. Drohowa mĕſtnoſcź ma ſo wob tydźeń dwójcy, a to źriedu a ſobotu, kaž też na wjeczoru pſcheb ſwjatnymi dnjemi, ako hdyż je hewak nuſne, cźiſcźiecź. Prĕdmety hacź ſo mĕſcze, ma ſo krjepicź, ſo by proch njenoſtał. Sakſaſane je, ſmjeſce do drohowych wotbĕżkow mjeſcź, ma ſo wjele bóle hromadźicź a k wotwiſenju hotowe dźerżecź. Ze ſakſane, papjeru, ſadowe kruchi atd na drohi a ſchcźĕżki mjetacź. Wobſedźerjo a wobjerjo ſłuſchnu ſu ſamolwiſcź, ſo jich pſchi chłodniki njeſanierodźa. Je-li nuſne, maju cźiſcźenje ſapłacźicź. Njewobkedźbowanje tuchich poſtajenjow ſo po § 366 liczbje 10 ſtatn. khł. knihow hacź bo 60 hr. pjenjeneho khłoſtanja abo ſe 14 dnjemi khłódy khłoſta. Po pſchedpiſmach dla pſłow wucźinja khłoſtanje 150 hr. abo 14 dnjow.

Gdańſk abo nĕmſcy Danzig— je ſtarowniſka ſtare ſwobjanſke ſpdźilſchcźo. Dźensa je ſo wele mĕſto do ſwobodneho ſtata wutworiło. Po prawym wſchak jeho pſchiſtaw mlodej Pólſkej ſłuſi. Gdańſk ſ „ußſtim nĕhdże 30 klm. ſchĕrokim paſmom ſ Pólſkej ſwiſuje. Na cźole mĕſta ſteji preſident, tuſkwilu Jendźelcźan ſ mjenom Sir Reginald Tower, kotrehoż wobraz tudy pſchinjeſemy.

Hamtſke wozjewjenje z Wojerec.

1. Naſtupa wólbu ſchulſkich pſchedſtejicźeŕſtwow. Dokelź ſu 4. meje gmejſke wólby wotmĕte, dyrbja ſo do ſchulſkich pſchedſtejicźeŕſtwow a deputazijow wſchĕ te ſobuſtawy ſ nowa wolicź, kotrež gmejſke ſaſtupjeŕſtwa wola. Tutn wólbu maju gmejſaj pſchedſtejicźerjo hnydom wuwjeſcź a hacź do 20. ſeptembra t. l. kralnemu radźicźeſej wojſiewicź, ſchtó je woleny.

2. We Warnoſcźijach pola Rolanow ſu ſkażeneho pża ſaſtrĕlili. Tehodla dyrbja ſo wſchĕ pży we wjeczornym dźĕlu wokrejſa ſawĕracź, potajſim w tych wſach na tamnu ſtronu Hóſny—Njedźichorca.

3. Wuhlowe druſtwo „Alſe" dże na Horjanſkich a Nowſchanſkich leżomnoſcźach pſchirow pſchepołožicź a ja wodu ſ Luhowſkeho hata (Lugteich) nowu hrjebju pſchipraſowicź. Many wuleża ſchtyri njedźele dołho na wokrejſnym hamcze. Schtóż pſcheczźiwo pſchewjedźenju nĕſchto ma, dyrbi to w bĕhu mĕſaza kralnemu radźicźelej wojſiewicź.

4. Schulſki rada Scholtaŕ je wot 25. awguſta hacź do 21. ſeptembra na dowolenży. Jeho ſaſtupuje ſchulſki rada Krockow w Niſkej.

5. Pſchinoſchki gmejnowe ſe kralnej ſchulſkej pokładnizy ſu wożebita forma ſapłacźenja wucźerjow. Kaž maja ſo gmejny wo to ſtaracź, ſo jich komunalni ſaſtojniſy ſwoje dochody doſtanu, tak też ſu wſoni winowacźi, hrĕdki ſa wucźerjow ſwjeſcź. Woni maju dźĕ w pſcheczźiku jenoż tſecźinu tuchich hrĕdkow ſwjeſcź, ſa ſwojich ſaſtojnikow pak zbłe dochody. Luż ſo njeſodźi, ſo gmejny, wotcźej ſu na wjenjeżnej muſy, ſo ſapomĕduja, wucźeŕſku mſdu płacźicź. Tuta a mſda komunalnych ſaſtojnikow ſtejitej w jednym rjedźe a matej ſo po jenajkich jaſabach płacźicź. Tehodla dyrbja gmejny, hdyż ſwojich pſchiſtajenych a ſaſtojnikow ſapłacźa, na kóżdy pad też ſwój podźeł na wucźeŕſtej mſdźe njeſeć. Krajna ſchulſka pokładniza njeſmĕ ſchulſtim gmejnam żadyn cźaſ podleſchenja ja płacźenje pſchinoſchcźa pſchiſtwolicź. Kóżda gmejna, kotraż w prawym cźaſu njeplacźi, ma pobrachowazu licźbu pjenjes ſo żadźe nĕmſkoſtatneje banki ſadanicź.

Pruſki miniſtr ſa wĕdomnoſcź, wumĕłſtwo a ludowu ſdźĕłanoſcź.
J. A. Klotzſch.

6. W Muczońje ſu ſamowuſtĕły a kożdy pſchipra wili: 1. Korla Domaſchka na ſtarej wſy a w jĕſorje. 2. Korla Nowak, na ſtarej wſy:. 3. Guſta Kichżan pſcheb Werminghoffſkim puczu. 4. Ota Cźerno w hajku a pſcheb dróſy. 5. Jan Pachol w hajku a na pórlénach. 6. Bohuwĕr Wrobl na ſtarej wſy. 7. Bohuwĕr Kubiz we łukach a pſchi Bukojnſkej mjeſy. 8. Matej Janak we łukach a domach. 9. Guſta Gano w jĕſorje. 10. Lejna Tillichowa na ſtarej wſy a w hajku.

Hamtſki pſchedſtejicźeŕ Krawcźik.

Za nowu cźitanku

	su darili	1077,03 hr.
Dalše dary z Boranec přez Maxa Wićaza:		
k. Wowcĕf	—,50	„
k. J. Buš	1,—	„
k. J. Delan	—,50	„
k. Córlich	—,50	„
kn. zwud. Wićazowa	—,50	„
k. Pjetaš	—,70	„
k. Kasper	—,50	„
k. J. Wićaz (krawc)	1,—	„
	hromadźe	1082,23 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihafnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towaŕſtwowſki powĕſtnik.

Jednota „Sokoł" w Komorowje ma ſrjedu wjeċor 1/9 hodź. zwućowanje, po zwućowanju zhromadźiznu. Wšĕ sobuſtawy maja ſo wobdźĕlić. Starosta.

Jednota „Sokoł" w Pančicach ma ſrjedu a pjatk w hoſćencu zwućowanje. Započatk we 8 hodź. Starosta.

Jednota „Sokoł" w Komorowje woswjeđi njeđźelu, 7. sept. swój prĕni założeńſki swjeđeń. Činimy Sokolske Jednoty na to kedźbne a prosymy, zo bychu sebi tutu njeđźelu swobodnu dźerżale.

Zwjazk serbskeho ratarskeho dorosta. Dla jězby na kongres Z. Sł. R. Mł. do Lubljana wobroćże so na F. Natuša w Kukowje.

Tow. kat. młodźencow w Bačonju ma ſrjedu wjeċor we 8 hodź. zhromadźiznu w młodowni. Wažnych wuraďowanjow dla ma kóżdy sobuſtaw přińć. Nowo sobuſtawy so přijimaju. Předsydſtwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleſ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarſki dźĕl: Arnošt Bart, w Brĕzyncy, — za nawĕſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Telefon čo. 154, 155 a 156 — **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** — Telefon čo. 154, 155 a 156

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań wo **15** % a **20** % Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšĕ bankowe dźĕła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje važne papjery.**

Najlěpše
palene kofeje
poruča
Hermann Kurlo
(Bautzener Colonialwaren- u. Fisch-Centrale)
na zwonkownej lawskej hasy 14
:: blizko Serbskeje ludoweje banki. ::

Jězdne koła motorske koła

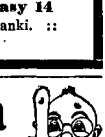

so znowa emajluja a zanikluja; **emajla** wšĕch barbow.

Wuperjedźenja wobłukow kaž zasadźenje nowych rólow atd., kaž też wšĕ druhe wuperjedźenja we wěcywustojnym wuwjedźenju po najtuńšich płaćiznach.

Najspěšniše poſłuženje
Korla Rochor w Němcach pola Wojerec.
twarjeńa ježdnych kolow a emajlowańa.

W mjenje luda.

W privatnej skórźbnej wěcy hrabje Korle z Holnsteina w Minakale, privatneho skórźbnika, přediwo redaktorej Markej Smolerjej, wobskorźenemu, w Budyšinje dla ranjenja je ławniski sud we Budyšinje w posedźenju 28. decembra 1922, na kotrymž so wobdźĕlichu: 1. hamtskosudniski rada dr. Grossmann jako předsyda, 2. bildofski wyšši mĕtr Schmidt a 3 fabrikant rukajcow Vogel, wobaj z Budyšina jako ławnikaj, a referendar dr. Henčel jako sudniski pisaŕ, za prawo spóznaŕ: Wobskorźeny so dla ranjenja privatneho skórźbnika k 1000 hriwnam pjenjeżneho khłoſtanja, w padźe njezamóžnoſće k 2 njeđźelomaj ječa zasudźi a na wudawkl jednanja z nuznymi wudawkami privatneho skórźbnika njeſ. Privatnemu skórźbnikej so prawo přirjekuje, wusud w běhu 2 njeđźel po připósłanju wusuda z junkrórnym wóźenjom we „Serbskich Nowinach" na wudawki wobskorźeneho wozjewić.

Wusud.

W mjenje luda.

W privatnej skórźbnej wěcy hrabje Korle z Holnsteina w Minakale, privatneho skórźbnika, přediwo redaktorej Markej Smolerjej w Budyšinje, wobskorźenemu, dla ranjenja je 2. małe khłoſtanske komora Budyšeho krajneho suda w posedźenju 23. junija 1924, na kotreż so wobdźĕlichu: Krajnosudniski rada Mórbitz jako předsyda, krawc Hofmann z Noweje Elbawy a drastowy wikowaŕ Krause z Noweho Gersdorfa jako ławnikaj a referendar dr. Erich Schuster jako sudniski pisaŕ, na powołanje wobskorźeneho přediwo wusudej ławniskeho suda w Budyšinje wot 28. decembra 1923, za prawo spóznaŕ: Wusud so tak přemĕni, zo so wobskorźeny k 600 hr. zł. hr. pjenjeżneho khłoſtanja a w padźe njezamóžnoſće k jenomu tydźenjej ječa zasudźi. Wobskorźeny ma wudawki swojeho prawneho sródka a wudawki, kiž privatnemu skórźbnikej nastachu, njeſ.

G. Schmidt, fotogr. atelje w Budyšinje
jenoj na Sedanſtej dróſy 20
ſ napſchećza husarſtich kaſarnow
poruča ſo ſa wſchĕ **fotografowanja, pałowe a grupowe wobraſu, powjetſchenja a. t. p.**

Kedźbu!
Wupředawam
brune sodobja a pisanu tworu
z brachami
kóždy štwórtk
Jan Reh w Kamjencu.
Pisane sodobja po 40 pj. za 1 kg.

Młoda wysokosudźena
čehniwa kruwa
je na předań
w Minakale čo. 29.

Dobra syna podobna
čehniwa kruwa
dobra dójka, je na předań
w Hačach čo. 1 pola Worksa.

Kruwa
je na předań
w Pšowjach čo. 10.

1/4 lěta stary **zrĕbc**
(lišak) je na předań
w Stróži čo. 25 p. Rakec.

Pjekařskeho wučobnika
syna ćeśomnoſu starſeju, hyndom abo k jutrom pyta pjekařski mištr **Max Nowak „Kuchenhâus'l"** w **Małych Debsecach** pola Budestec.

MERSIOVSKI
Brylanty

Vogtlandske gardiny
story, vitraže, kromy, kołdry, barchent, bĕły a pisany, kolnce sukno, kopšiwnu
poruča wurjadnje tunjo
K. Erler w Budyšinje
na šitnych wikach 11, napřeć „Złoteje Hwězdy". Rĕči serbski.

Žony
Poručam swój wulki skład pšcheparſkow, mĕtacźnych a pšchebpadowych powjaſow, pobpołožow.
Stoja rad k rańe.
Wagnerowa w Budyšinje
wšĕch šulerſkim wrotam čo. 9.

Nawĕſtki přinjesu wužiłk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Łuto 200 | Budyšin, srjedu 27. awgusta 1924. | Lětnik 53

»S. N.« płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za aug. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a šćo. Smolerjec knihićišćerja, zap. družstwo z wob. ruk., :: w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. ::

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźełanje so stajnje nawětki a tabele so w šěe wobiłeja. Za reklamowy :: rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. ::

Wobućowy dom Ernsta Löberja

w **Budyšinje** na seminarskej ulicy 8. Rěči serbski.

Wjele a najtuńša kupowarnja wobućow. Pódwotwarjenje spěšnje tunjo

Najnowše z cyłeho swěta.

Pósłi prezidenta je marschalla Pilsudskeho ja generalicho wójskeho inspektora pomjenował.

•

Franzowske a jendźelske wyšichnośe w Palestinje su zhromadne wšitkrawy k potłóčenju rubježnych nabałow je turisko-sjardanskich krajow cyłnile.

•

Jendźelski diplomatiski zastupjeŕ w Moskawje wšchesiwo temu protestuje, so hnydom po wobłamknjenju jendźelsko-ruskeho dojednanja bolschewiske knježerstwo rendźelske pódkłanstwo policajskim spionam wobhonicź sawa.

•

We Sjednoczenych statach połnośneje Ameriki je žo w dźeń 12. septembra pruhowanišći mobilizaziji dźeń postajowali. Po tym so stojiju, je teź japanske knježerstwo taiku pruhowanišu mobilizaziju pochikałało.

Spodźiwnośe z Weimara.

Sozialdemokratiska frakcija je w němskim ſejmje płěwarjowała wopraśenje łapodała:

W Duringskej wuſtawje pśeśiwne wobstejnośe knježa. Krajne knježerstwo wuſtupowanje sa němsku wuſtawu poćišuje. Wuſtupowanje pśeśiwo wuſtawje pak so spěcnu. Sozialistiski dźěłaćerski młodźinje w Jenje je so wuſtupjenje sa měr republiku łakałało, tuńje tak ſwjatkej republikanskeje chorhoje „cžorno-cźerwjeno-złoto“ we Weimarje zjah je ſmołnizami (łakłami). Na wopak je so němskonarodny ćej stronje dowolilo, we Weimarje ſjawne ſwjedźeńśe zhabi a wuſtupowanja wotměć a němske dźiwadło ſ hakowskimi chorhojemi wupyšćiś.

We Weimarje krajne knježerstwo cźerpi, so bo wuſtawa a wuſtawni ſastupjerjo němskeje republiki ſjawnje wobarjeju. Zapósłanc dr. Dinter je ſamo prajił ſměł, so nětši cźe němske knježerstwo ſ ludowych a krajnych p'cźeradźelkow wobsłeji, kotśiž na ſchibjenju ſłuśeja. Krajne knježerstwo we Weimarje republikanſkemu wobhoſpodarjenju policajske ſchikanje ſapowjeduje, kotrež ma wona prawo ſadaś.

Wobdźelnizy p'cźi ſśěźbje němskich ludowych we Weimarje ſu ſjawny měr a porjad husto łaſoli, wułkodźerjow na dróhach wobcźežowali a nabili, hobuſtawy ſwjatkej chorhoje „cžorno-cźerwjeno-złoto“ nohapodowali a wurubili, ſo do ludowego doma wopśijeć bjes prawa bolcy a ſ bjesmyślnym kśiwjenom ludźi do ſtracha pchinjeźli.

Cźe ... knježerstwo tele wuſtawje pśeśiwne wobstejnośe Duringskej dale cźerpiś? Abo ſchto žeby myśliś ſměł, ... by duringśe knježerstwo nuſowało, ſo by ſwoju dinamatojsku cźinnoſo, so by ſa němsku wuſtawu wuſtupowało, republikanſke wuſtupowanje ſpěchowało a republiku ſchćiło.

Hrózba pśichodneje wójny.

Londonſke nowiny ſu nětkotre podrobnośe ſ muradźenjow dudźelka Swjatſka ludowy, kotrež wuczinki chemiſkich wunamakanjow w pśichodnjich wójnach pśinjuje. Wobeběe budźe puśinanje jědowitych pśunow a niczkich bakterijow do naſtrachnjſchich bróńjow pśichodneje wójny ſłuſchećeŕ.

Po roſpanstwje wězy wuſtojnych ſnaja nětkotre pśiches typy druźinow jědowitych pśunow, kotrež ſu hodźa na wěſte nětko puſchćiś, kotrehož wobdźełeŕſtwo je doſpołnemu ſnjeźe ſju pchopodate a to njemóže wobaraś. Tele pśuny ſu wulkimi hromadami w ſabriach dźěłaju. Na ſpoczatku wótoweje wójny bě nětdźe 30 jědowitych pśunow ſnatych. Dźiśo je jich hižo wjazy hač 30 tśóch telko wunamakanych. Stajny wuhladaŕ!

Schtož naſtupa ſmjerconoſne bakterije, franzowſki profeſor Meyer praji, ſo ſ tuteje ſcherjazeje bróńje wobeběe ſtrach njeběrośy, dokelž móže ſo ludźo pśeh nim ſe ſchkitanymi pśchipraſkami woboraś.

Hłód w Ruſkej.

S Helſingforſa ſu do Barlina nowe hróſbne powjeſśe ſo hłodźe w Ruſkej doſchle. P'cźi wulkej wojeſśej paradźe ſtawy pśchihladowazy lud hrožaze rěcže ſtkyſcźeć ba. Pokazkoju na to do luda tśělichu. Nětdźe 50 wołowow ſo mo-Bolſchewiſke knježerſtwo wſchě powjeſśe wo hłodowej ſrośe pottócźuje. S ratakſtwowe komiſije je kła-

Generalna debatta w němskim ſejmje.

Rada ſtarſchich w němskim ſejmje je pódału , hdyž bě prěnje cźitanje pſchedłohow k Londonſkej konferency mimo, wobłamknyła, ſo ma wutoru druhe cźitanje ſlědowaś a ſo wſchelake ſakonjowe nacziſi wuradźeć. Treće cźitanje ſo ſchwórtk wotmeje. Po nich budźe wothłoſowanje. Wot njeho wotwiſuje, hač ſo němſki ſejm roſpuſchći. Je-li ſo ſakonje pſchiwoſmu, němſki ſejm hižo dźěłanſki ſakoń a ſtrowny ſakoń ſ wobſtrowjej pſchedłohu do wuradźenja wſejmje.

Němſka njedźiwajzy wſchěch ſadźewkow Londonſke wobłamknjenja podpiſa.

Hač runje hiſchće njeje ſnate, hač budźa němſkonacionalni w němſkim ſejmje hłoſowaś, je hižo nětkole ſnate, ſo němſkoſtatny preſident Londonſke wobłamknjenja na podłožku § 45 němſkeje wuſtawy podpiſche. Tole wotmyſlenje je ſo jendźelſkemu knježerſtwu ſdźělilo, ſo by taſe podpiſmo jako doſpołnje wobhładali. Němſki ſejm pak by ſo njedźiwajzy teho roſpuſchćił. Potom bychu ſo nowonowźby wotměte, ſo němſkonacionalni, němſzy ludowzy a kommunistojo njemohli wuradźenja nowych ſakonjow ſnjemóžnjcź.

Sdobuſtawy němſkeje ludoweje ſtrony ſu mjes tym ſpytali ſ němſkonacionalnymi jednaś, dokelž tuchi ſa nětkotrymi ministerſkimi ſtyd'ami w němſkim knježerſtwje ſadaju. Tole jednanje je ſo wěſo roſtrałko, dokelž zentrumſka ſtrona nochcźeſche wo tym nicźo wjedźeś.

W tu chwilu w němſkim ſejmje mjenja, ſo ſo ſejm najſkerje roſpuſchći. Mózno hiſchće je, ſo dźeł němſkonacionalnych ſapóſłancow, nětdźe 25—30 muži, Dawesowemu planej pſchiſłuſchuje, **take liczba pak k dwuſetcźonowej wjetſchinje ſa jelezniżowy ſakoń niedoſtaca.** Pódału je wjednik němſkonacionalnych Hergt ſłóncźnje ſwojiſchcźo ſwoje ſtrony roſłožił, tola njeje ani haj ani nć wjaſił a mjenjeſche, ſwoju ſtronu ſ tym wulkowaś, ſo jenemu praſcherjej wotmołwi: wocźakajcźe tola ſwórtk wothłoſowanje. Tale wotmołwa je karakteriſtiſka. Wona pokaſuje, ſo „němſkonacionalni hiſchće pſchezo njewjedźa, ſchto dyrbja cźiniś.

Franzowſki dobyt ſ wobſadzenja Porurſkeje.

W franzowſkim ſenacźe Lucien Hubert ſdźěli, ſo je wobſadzenje Porurſkeje hač do 20. hapreja 375 miliſionow ſkotych hriwnow cźiſtoho wunoſka p'chinjeło. Poincaré p'chiſponni, ſo ſu ſo tele liczby ſtaro bjes wuwrjaca w poſlednich měſacach doſpiſe. Jeno wobſarowaſche, ſo ſu ſo porheiṅke żeleſnicy němſkemu towaſtwu pſchepodate.

Rollet chce kontrollu Němſkeje pſchiwótśeć.

Schefa ſwjatkańſkeje kontrollowazeje kommiſije, generała Walcha, je wójnſki miniſter Rollet pódału do Parisa ſawołał. Parišći „Temps“ je njedźelu rano pſcherađźił, ſo je wójnſki minister Rollet nowy plan pſchiwótśeneje wójeńſkeje kontrolle hižo pjatk naſtupſchćiwej radźe narodneho ſakitanja pſchedpołožił. Po nim ſo teź němſke lětarſtwo kontrolli podſtaji.

Spodźiwnośe z Weimara.

Sozialdemokratiska frakcija je w němſkim ſejmje płěwarjowała wopraśenje łapodała:

W Duringskej wuſtawje pśeśiwne wobstejnośe knježa. Krajne knježerstwo wuſtupowanje sa němsku wuſtawu poćišuje. Wuſtupowanje pśeśiwo wuſtawje pak ſo ſpěcnu. Sozialiſtiſkej dźěłaćerſkej młodźinje w Jenje je ſo wuſtupjenje ſa měr republiku łakałało, tuńje tak ſwjatkej republikanſkeje chorhoje „cžorno-cźerwjeno-złoto“ we Weimarje zjah je ſmołnizami (łakłami). Na wopak je ſo němskonarodny ćej ſtronje dowolilo, we Weimarje ſjawne ſwjedźeńśe zhabi a wuſtupowanja wotměć a němske dźiwadło ſ hakowskimi chorhojemi wupyšćiś.

We Weimarje krajne knježerſtwo cźerpi, ſo bo wuſtawa a wuſtawni ſaſtupjerjo němſkeje republiki ſjawnje wobarjeju. Zapósłanc dr. Dinter je ſamo prajił ſměł, ſo nětši cźe němske knježerſtwo ſ ludowych a krajnych p'cźeradźelkow wobſtejí, kotśiž na ſchibjenju ſłuśeja. Krajne knježerſtwo we Weimarje republikanſkemu wobhoſpodarjenju policajske ſchikanje ſapowjeduje, kotrež ma wona prawo ſadaś.

Wobdźelnizy p'cźi ſśěźbje němskich ludowych we Weimarje ſu ſjawny měr a porjad husto łaſoli, wułkodźerjow na dróhach wobcźežowali a nabili, hobuſtawy ſwjatkej chorhoje „cžorno-cźerwjeno-złoto“ nohapodowali a wurubili, ſo do ludowego doma wopśijeć bjes prawa bolcy a ſ bjesmyślnym kśiwjenom ludźi do ſtracha pchinjeźli.

Cźe ... knježerſtwo tele wuſtawje pśeśiwne wobſtejnośe Duringskej dale cźerpiś? Abo ſchto žeby myśliś ſměł, ... by duringśe knježerſtwo nuſowało, ſo by ſwoju dinamatojsku cźinnoſo, so by ſa němsku wuſtawu wuſtupowało, republikanſke wuſtupowanje ſpěchowało a republiku ſchćiło.

Hrózba pśichodneje wójny.

Londonſke nowiny ſu nětkotre podrobnośe ſ muradźenjow dudźelka Swjatſka ludowy, kotrež wuczinki chemiſkich wunamakanjow w pśichodnjich wójnach pśinjuje. Wobeběe budźe puśinanje jědowitych pśunow a niczkich bakterijow do naſtrachnjſchich bróńjow pśichodneje wójny ſłuſchećeŕ.

Po roſpanstwje wězy wuſtojnych ſnaja nětkotre pśiches typy druźinow jědowitych pśunow, kotrež ſu hodźa na wěſte nětko puſchćiś, kotrehož wobdźełeŕſtwo je doſpołnemu ſnjeźe ſju pchopodate a to njemóže wobaraś. Tele pśuny ſu wulkimi hromadami w ſabriach dźěłaju. Na ſpoczatku wótoweje wójny bě nětdźe 30 jědowitych pśunow ſnatych. Dźiśo je jich hižo wjazy hač 30 tśóch telko wunamakanych. Stajny wuhladaŕ!

Schtož naſtupa ſmjerconoſne bakterije, franzowſki profeſor Meyer praji, ſo ſ tuteje ſcherjazeje bróńje wobeběe ſtrach njeběrośy, dokelž móže ſo ludźo pśeh nim ſe ſchkitanymi pśchipraſkami woboraś.

Hłód w Ruſkej.

S Helſingforſa ſu do Barlina nowe hróſbne powjeſśe ſo hłodźe w Ruſkej doſchle. P'cźi wulkej wojeſśej paradźe ſtawy pśchihladowazy lud hrožaze rěcže ſtkyſcźeć ba. Pokazkoju na to do luda tśělichu. Nětdźe 50 wołowow ſo mo-Bolſchewiſke knježerſtwo wſchě powjeſśe wo hłodowej ſrośe pottócźuje. S ratakſtwowe komiſije je kła-

Słhadźowanka wukrajnych ministrow Małeje ententy.

Słhadźowanka w ukrajnych ministrow Małeje ententy wotmeje ſo 27. a 28 awgusta w Lublani. Južnoſłowjanſki minister Marinkowicź ſměje wuradźenje ſ cźeſkoſłowaćkim ſwonkownym ministrom dr. Beneſchom 27. awgusta a rumunſkim wukrajnym ministrom Ducu 28. awgusta. Na ſłhadźowanzy budźe ſo w tychle dyrbjach jednaś.

1. Kak ma ſo Mała ententa p'cźi poſtajanju Swjatſka ludowu ſadźerjeć, hdyž budźe ſo wo praćenju kontrolle wotbrónjenja poražených ſnaſow, wobježe Bołhatſkeje, Madjarſkeje a Awſtriſkeje jednacź. Kontrolla ſo ſwjatkej ludowu poruczi. Mała ententa budźe ſebi ſadaś, ſo by ſo w komiſijach ſaſtupowała, kotrež maja kontrollu wo'onjeć.

2. W naſtupanju pomóra Małeje ententy k Ruſkej budźe ſo ſaſtupjerja Cźeſkoſłowakiſkeje a Južnoſłowjanſkeje wo to pózowacź, ſo by ſo ruſke knježerſtwo pſchipóſnało.

Južnoſłowjanſka wuſtawa ſo w Mjeſynarodnej uniji pokhwalika.

W Bernje w Schwajcarſkej ſo nětko Mjeſynarodna unija ſłhadźuje. Pſchihłoda němſkoſtatnych wotpóſłanzow je w njej pódału rěcź měł, w kotrejž južnoſłowjanſku wuſtawu jako pſchikładnu wo'namjeni, dokelž wona jenicźka ſnadrobne pſchedpiſy ſa pſchipad p'chipowjedźenja wójny wopſchija. Wótpóſłanzy Małeje ententy ſo k ſhromadnemu wobjedej ſeſadźechu, na kotryž ſo teź wotpóſłanzy ſ Pólſkeje, Bołhatſkeje a Danſkeje pſcherapſchichu. Pſchi wobjedźe k wutrobnym rěcźam hłowne mjes Serbami a Bołharami dóńdźe. Namjet k tutemu pſchecźeſtſemu ſettanju dź p'chedbyła cźeſkoſłowakſkeho pósłanſtwa, ſenator Brabej dał.

Jendźelſke hoſpodarſke ſtarośe.

Jendźelscźenjo ſo boja, ſo budźe jendźelſka induſtrija ſchkodowaś, hdyž bo Dawesowy plan w Němſkej pſchewje

sultnant San José, kotryž bě njejschežellíšim nadběham w nozu a wobnjo khroble napischežiwo stał, špyta so ſ garnizonu do Loma Verde pschedobjcz. Někotrym wojakam so poradźi, samerjene mětino dospicz. Kabyložo druhich pola Chentafy wróczo ſcžíſchczachu. Jose porucži, wschón wójnſti material ſnicžicz, a je so ſam, hdyž so Kabyložo do twjerdžiſiny dobuchu, ſ lulku do hlowy morit. Direktorium je wobſamknył, rjekowſke ſadserjenje wyſchſcheho leutnanta ſ wožebitej ſdželenku ludej wosjewicz.

Ssslepa kokoſch ſorno namaka!

Naschemu ſtaremu ſakſkemu poſitſonej w Lubiſni je so ſajo wulka radosczˊ bóſtała. Sſtónczko ſboża ſo jemu ſwjecži. Naſtawczˊk „Deutſch-wendiſche Spannungen“ je ſa njeho namakana ſtrahca. Pod tuczným napiſmom ſchmóranje pſchinjeſe. Pſched ſtrojimi cſitarjemi chze ſo błyſchczicz a ſo wulzy pocžiniczˊ, tehodła maſnje a waſnje pſchiſwomni: „Von unſerem deutſch-wendiſchen Mitarbeiter“. Widźimy hižo, ty ſtara wſchonèmſka kaka, kak reſpekt twojich cſitarjow roſcze. Njedawno hižo wiſazke wo jenej ruſkej wèzu: „Von unſerem Spezialberichterſtatter in Moskau“. Sſy hižo na ſkhodźenku ſ ſwobſtonadnej nowinje. Alle taſka nowina ſo wěſteje ſurnaliſtiſkeje pſchiſtojnoſche dźerži. Workleczanſku naležnoſcˊ, jako ſo we Sserbam njejſpecžellíſim ſmužle do ſwěta trubjeſche, ſu pomhal roſnoſchowacz. Jako pak hamtſka rosprawa Kamjenczanſkeho hamtſkeho heitmanſtwa pſchihdże, ſo ami rypnyt njeſjm. To ſurnaliſtiſke pſchiſtojnoſcˊ njeſe, to wſchak by taſkej ſtarej koki tež ſtrchſche pſchiſtejalo. Hdyž budźeſch doſcˊ pſchiſtojny, chcemy ſawěſchk poběhnycz, ſo by te cžémne poſtawy ſpóſnał, kotrež taſke naſtawki ſawinuja. Potom cži nadrobnje powěmu, cžomu a hdy ſo tele naſtawki pjeja. Wjód hižo nèſche doſrawil njeje. Telko ſměmy cži hižo pſcheradźicz. Wěz budże trochu ſenſazionalna.

Ze Serbow.

Srjedu, 27. ſnjeńca.

Józef Kalaſanskeho, wuznawarja.

1869 we Okacu wulka pčołaſka wustajenca, na kotrejž ſo ſerbſcy pčołarjo, wosebje pčołaſ Wróbel ze Smochčic wuley wuznamja.

† 1842 P. Malachias Pětr Kral w Drježdźanach.

Mała pčołka, štó praji ći,
Hdže ſu kwětki zakčěli?
Štó tam blido ći zhotowa
A ći ſkódnu pastwu da?
Wěſ mi, štó ſpomni na tebje?
Bóh je, kiž činił wſitko je!

H. Zejlef 1852.

Štož za hoſcinu knjeſkſu je ſo wudawało,
By khudym ludźom wo wſy lóto dosahało.

Jan Radyserb.

*

— Wo wi[illegible]ečera wjeczor w 7 hodź. barometer 7,39, hygrome[illegible] thermometer wo dnjo +17. — Dźeńſa rano wo ſydom hodź. barometer 739, hygrometer 0, thermometer w nozy + 10. Wuhladu na njeſtajne wjedro. Wornjo ſawczerawſchim bě ſo wobras wečera malo pſcheměnił. Wuſchina ſo hotuje, ſo nad nami wupſcheſtrjeczˊ. Nikina w polnozy hacˊ do Rulkeje haſaza, pſchihotuje nam ſ wubčělkami ſchcžaſe wjedro. Cžekłe powobſenja fu ſanjdźenu póndźelu ranſchu Pruſku potrjeſchile. Wjedrakniza ſtajeſche ſobotu wupſchebrjenje, ale wot ſoboty hacˊ do póndźelu ranja ſo dſcheſchˊ kidaſche. Woda počžeſe pola a luki a nacžini wulke ſapuſchcženja. Pola knjeſkeho dwora Neuendorf pſchehrě woda hrobowy naſtyp na 100 mtr. ſchěroko. Maſſiwne twarjenja mlyna woda wotplawi. Na wſnach ſo wjeſe ſkotu w hrobłach tepi. Tſto mužoju ſo ſwjecžku. Pioněrozo ſu na pomoz wuježli. Lědma ſ wěrje podobno je, kak je woda tamne wèzy a hona ſapuſcžíła. Knježi dwór w Friedrichsſteinu je ſ wulkeho dźela we roſpadankach. Do dwora woda ſ 4 metrſkeje wyſokoſcže ſchumjo pada. Semja a wudłożenja (plestr) ſu na 2 mtr. hłuboko wudrjete. Woda je twarjenja wotplawiła, druhe ſpowalcha. Jenoż hromadła kamjenjowe praji, hdże ſu nèhdy hróbje ſtale. Skhoda njeje hiſchcže ſ pſchewidźecˊ. Znjeſ ſu ſo ſ wulkeho dźela ſkałſke. Nazyny żelesnjowe ſu podmilcže, mosty ſu ſo ſaſypke. Też w Kralowzu (Königsberg) je wjeſe ſchkodu naſtało. Njemóžemy ſo Bohu dobžakowacˊ, ſo je ſo naſcha domiſna hacˊ dotal pſched cžeſkimi ſchkodami wukhowała. A tola mórkotamy, hdyž mamy tydźeń ſcheriate wjedro. — Jutſje ſchtwórtk ſtónko 5,09 ſkhadza a ſo 6,56 hodź. khowa. Wětſchk ſkhadza na ranje 2,50 hodź. a ſo wjecžor 6,05 hodź. khowa.

— **Telefonſka powjeſcz wo wjedrje ſa jutſje ſchwórtk:** Wě běhu dnja dełcžej naſſkerſcžeho ſ hrimanjom, na to rjenje, wobſtajne wjedro ſnadź dwaj dnjej.

— **Rosprawa polizejna.** W nozy k nidźeli kradnychu muzſke kolo ſnamˊi „Türkop“ ſ cžornym wobſkorom. Wobrucž prédſtowneho koleſa je hižo trochu ſtara, ſadnja pak je hiſchcže nowa. Schtóž nèchto wo paduſchſtwje wě, njech to kriminalnej polizaji ſdźeli.

— **Kedźbu pſchi domoj wożenju.** W Zyczenje pola Lipſka pomhaſche 17 łětna hoſa wowſch wórſchiowacˊ. Hołe bě wowſč ſ woſa, ſuny ſo po worſchcže k ſemi. Na worſchtu pak běchu widła tak ſlešnjene, ſo ſo jej kónzy do ſiwota ſaſchtapichu. Sranjenje bě tak ſtrajchne, ſo hoſa w khorownej bórzy wumrě.

Do **Sſmjerſcžeza.** Pſchichodnu **njedźelu** mchnatuje **Radwotſka hudźbna Jednota ſjawny ſerbſki koncžert** ſ pomozu **někotrych wumjelcow** na hudźbnych naſtroiach w **Kanſkich kupjelach**. W jeje rumnoſcžach ma ſo někto prěni ſerbſki koncžert, wuhotowany wot ſerbſkeho towarſtwa, wotmjenowacˊ a ſarjadnjiſchoh ſtebi prawie bohateho wopyta ſe Sserbow nadźija. Saſtup je ſnadny a cžiſty wunoſchk dźe ſo ſajo na ſerbſke wèzy naložuje. Sapoczatk je popołdnju w 4 hodźinach. Wjecžor je potom wieſela rejka jenoż ſa tych, kotrjž ſu tež koncžert wopytali. Sserbja dyrbja tež pokłakacˊ, ſo ſtebi dźěło a prózu ſerbſkich towarſtwow waža, kotrež pſchikładomnje na kulturnym polu dźěłaja. Radwotſka hudźbna Jednota ſ wſchudże a wſchudźom, doma a ſwonka Radworzej, ſ cžeſkim wobſtaka a dźak a pſchipóſnacže pola wſchich pſchiwoſtužnich rjow ſnjala. To ſmy wobjimjet na cžeſkich ſerbſkich towarſtwow w Njemſkowačidole widźeli a ſłyſchelí. Tuž njech ſo njedźelu nichtó njekondźi. Pſchiſtójcže wſchitcy na koncžert! Rjanje ſerbſkeje ſabawy budźeſch ſtebi wěſcži. Njech ſtej ſurla a kolonaby Jankeje kupjele njedźelu polnej. Tam ma wjele ſtow ludźi dobrajnjeze měſtnoſcže.

S Njeſnarow. W nozy k njedźeli ſu ſo paduſchi do winzy kuhlerja Petſchika (Peitzig) dobyli. Tu ſebrachu 14 kuſkow butry. Petſchikez a jich cželedź dyrbjachu njedźelu rano ſe ſuchej hubu ſnédacˊ. Mloko woža do ſmolokarnje a butru tam kupuja.

S Krjebje. Sandźenu njedźelu bopoldnja ſmy na naſchim ſtarym pohrjebniſchcžu pomnik ſa naſchich ludźi we wójnje padnjenych poſtajcžili. Kyła woſtada ſo na ſwjatoczˊnoſcži w bohatej liczbje wobdźeli. Wožadne towarſtwa pſchiſłuchadźachu ſe ſwojimi thorhojemi. Rěčał Langa w Shoriſzu je pomnik ſpotowił. Naſch knjes farat Handka je jemu ſa to trěbne pokhwu podawał. Jeho tóże je měſcžanſki towarſki radźicžeł Köſter we Shorjeſ zu do nacziſła pſchidźěłał. Pomnik je ſo hacˊ nanajrjeńſcho poradźił. Wón wuſnamjenja ſo ſ mnohich pomnikow, ko[illegible] ſkato na wſach a też w měſtach wuhladamy, ſe ſwojim wopraſnadźe wumělſkim raſom. Knjes farat Handka nieje we ſwojich pſchemyſłowanjach ſahał do dalokoſcže. Domiſnu a ſymbol ſkcheſcžańſtwa je ſobomnje ſjednoczˊił. Sſu tola te mjena tych 60 woporow na pomniku ſynoſo naſcheje ſerbſkeje domiſny, ſynoſo Kriebjanſkeje woſady, Kriebjan ſeje hatarjeze hole. Tak je pomnik hobrſki kamjeń, kaž ſo wone tudy we naſchej domiſnje nadeibu. Do tehole kamjenja ſu ſarnjte mjena wopornych ſałoſtnieje wójny. Na kamjeń je poſtajeny mózny ſchcžit, kotryž we ſwojich ſaſnadźitych formach we wobdźěrwaju ſtuboſt ſacžiſcheż ſawoſtajł. Pomnik ſmy poſtajili na ſtarym pohrjebniſchcžu we khłóbku ſtarych ſchtomow. Tu ſu ſi na pomniku ſwěcžnjeni rjekoju nèhdy nimo thodźili. Tu ſu pokhowali ſwojich lubych. Nimo tehole měſtna ſo nożyli dźeſcžaka ke khjeſowej khpeli. Tu ſu nimo krocžili k Bożemu wottarjej, wobnowieli ſwój kichcženſki ſlub. Na radoſtnym dnju kraſa ſu nimo ſchli do Bożeho domu ſ tej, kiž pſchi pomniku wopkłakuje jej tak ſahe ruhjene ſbożo. Tu pſchi pomniku wopkłakuje mačežka ſwoo jeho ſhubjeneho ſyna, tu nadźiju dnjowo ſtaroſcže a ſtarobv. Nan ſarnje wo ſwojeho ſyna, ſwojeho naſlednika. Sſyrotki ſpytaju wo ſwojeho nana, wjele ſu mjes nimi, kiž ſu jeho lédma ſpóſnali. Tak je tónle pomnik na naſi kanjeń ſtyłkow, ale też kamjeń troſchtu ſe ſwojim kichžem . Tón nałe pokazuje do tamneho raja, hdeż ſo ſe ſwojimi, ach tak ſahe nam wſatymi, jónu ſajo wohladamy. Naſch knjes farat rěčeſche ſłuboko ſacžuſe ſłowa w herbſči a němſkej rěczi. Towarſtwa ſwěcženjej tej pſchiměrjene ſydny a arije. Wožada ſanjeſe někotre kerluſche, kotrež Rychnowſkſi khor naſnamiſtowe wuſkoſnje pſchi wodźeſche. Pſchi pomniku ſtoſcžeſche ſo wjele wjeſe wenzow luboſche w kraſnych kwětkach naſymnje pſhinoſcžene. K ſwjedźenjej wabjachu ſ luboſnymi ſynkami naſche luba ſtare ſwony. Sſmy tola jena tych ſobomnych wohſadow, kotrejž ſroſna wójna ſwony rubiła njeſe. Wone ſu ſard derje radźene a tehodła ſe wo nje ſchkoda bło. Sſmy je jenoż na Rychnowſkim a Kletinſkim wohſadu we cžaſu wójny pſchepoczˊili. Tymaj bě mózno, ſ Bożej pomozu ſtebi nowe ſwony wobſtaracˊ. Tak ſmy njedawno naſche ſtare ſwony ſaſo wróczo witali.

Skórżba hrabje v. Holnſtein nad Minakałom pſcheczˊiwo „Sserb. Now.“

Wona je dołnył ſtórżby ſkronoſcžerja Bornaka w Minakale wo ſwoje kupjene wobſhedźeńſtwo. S krótkim cžaſu

Knjes a wotrocžk.

Novella L. N. Tolſteho.

I.

W ſydomdźeſatych létach to bě'che, 7. hodownika, potajim dźeń po ſwj. Mikławˊchu. We wożadže bě ſwjaty dźeń, a ſorcžimaˊ a pſche'upa druheho ſjednoczeſtwa Waſilij Andrejicz Brjechunow njedźeſche wjeſ hiſchcže wopuſchczicz moſt, pſcheteż naſprjedy dyrbjeſche w ſyrtvi pſchitomny bycz, doleż ſe'che khěbłat, a potom njemóžeſche hinak, hacˊ w ſwojim domje ſwojich pſchiwuſnych a ſnatych pſchijecz a pohoſcžecz. Ale nèſto běchu pożłedni hoſcžo wotjeli, a Waſilij Andrejicz hotowaſche ſo na pucz, hnydom ſ ſwojemu ſuſodnemu kuſlerjej dojcžcz, ſo by wot njeho maly lěſ kupił, kotryž dźyrjeſe jemu hižo dawno wotkłikowacz. Waſilij Andrejicz mějeſche ſo do 'pěſcha wujcžcz, ſo jemu rużkaſti meſcžerſkiſ wikowar njeby nitu wunoſchnu ſaſłużbu wotkazał. Młody kuſlerſ badaſche ſa lěſ jenoż tehodła dźeſcžcz tyſac rublow, dokelż bě'che jemu Waſilij Andrejicz ſydomtyſac ſa njón hadźił. Tele ſydomtyſac rublow pak muczinjachu jenoż ſtoczi dźeſ wopraſnadźiteje hódo'che tehole lěſa. Waſilij Andrejicz bě ſnadź hiſchcže dłeje two ſkazałſtwu ſo wurdżewał, a nèſchto wot njeje wotwitowacz chcył, hdyž tola lěſ w jeho wobkłade ſtojeſche, a wón a druſi wſchitſ wikowarjo wożwonde mějachu hižo dłe'chi cžaſ najſe towcžinjenſke, ſo kotrymuj njeſmědźeſche wiſatoſt we wobdźěrbje druheho pſcheſtimi ſchinaci, ale Waſilij Andrejicz bě'che thonit, ſo bě'chu, jej wikowarjo ſ drjewom ſi ſwójſke wotrjebjenego mě'ſta wotmyſlili, do Gorjaczkina dojcžcz a tu wěz ſ lubjerjom ſdźerzi. Tak wjele hacˊ bě'che tuteho ſtojaſtwa dżeń wotſtrowobodźił, wża ſ kaſchczkich ſydomſtow rublow, jenu ſkuſchczach, pſchida k nim dwajtyſacze pjenjes, kotrejž nježeſche ſtojeſche ſo hromadże ſtiwża ſ nimi, a tak je wotkazowacz

ma w pomjatnem narjadu tyrarjow tute narjadnosce s nowa wocesrtiwnicy. Kaž knjeze dwory we Luzizy swjetscha, tak ma knjezi dwóz w Minakale wobzebe pschedkupne prawa za burskich statokach. Tajte pschedkupne prawo lejesche też na žiwnoscezelskej zbeżay wudowy Korkaroweje w Minakale. Dokelž bé wona stara, tehodla zwoje wobzebeñstwo knjezeho dwora policzi. Tón pak tak mało hodzi, so Korakowa njebé swolniwa, pschedacz. Kaž jedyn zwezk we Wornalkowym prozesu prajesche, je hrabja von Holnstein prajicz dyrbjal, so statok njerodzi, dyrnjez druhi wizay hadzi. Na to Wornal wizay hadzi a też statok dosta. Wón jo zemn też hudnizay pschiwisa. Po nescho czasu hrabja v. Holnstein jo na Wornala nobroczi a na sakladze pschedkupneho prawa, kotrez na Horakez zbezlskej zivnoscki mjesesche, ju zadasche. Wornal jo sapowjedzi. Zivnoscku wudacz. Hrabja v. Holnstein jeho wobzkorzi. Proscz pjesciesche jo do pojsednjeje instanzy. Hrabja v. Holnstein bobu. Mjes tym pak bécku zjenjesh w hdnoscki tak spadnyse, so Wornal jako hrabja v. Holnstein sa kupny pjenjez zivnostku pschewsa, lédna motyku sa to dosta.

Tale naležnosć je sjawnosć balako a schéroko rosshorisa. Nowiny wo tym wjdzachu a zalsli sjeim so s wezu sabéracsche. Też redakzija »Sserbskich Nowin« bosta wiele dopisow. S Minakala a wokolnoscze hodzachu k nam pschercziesko a nam wo dziwnych pomérach donoschowachu. My jeno to wosjewichmy, wo kotrymž so pschezwedczichmy, so je wérne. Na to dostachmy wot hrabje v. Holnstein dopisy. Te też wosjewichmy. Dokelž béchmy pschezwedczeni, so wone wérnoscži njewotpowjeduja, je dzjiwaja na pschewischu méru wulke rosshorjenje wobzdelstwa jich wobpschicrcze we wsérnych sjlowach rospomninachmy. Nam njeje wo to schlo, hrabju v. Holnstein skchudzicz. Na zane naschnje niz. My wosjemy lédzjeżatki dolho pschercziwo pschedprawnam knjezich dworow. My, kiž mamy najwuzsche sjuzy s wjesnym wobzdelstwom, wémy, kak labuhne su často pomèry mjes knjezimi dworami a wjesnym wobzdelstwom. Tu pschedlejesche po naschim pschesswedczenju naležnosci, kiž robocznastu wotwisnosć wjesneho wobzdelstwa jažnje wobrasowasche.

Wótre bécku nasche sjlowa pschercziwo hrabji v. Holnstein, ale ranicz nu jeho wjesnymy chanzi. Sémy s naschich wosjewjenjow wscho wuhotowjali, schtoż mohło jeho ranicz. Wón pak jo tola ranjeny cžuscze a sforscze pschecziwo naschemu samolwitemu redaktorej, knjezej Smolerzi. Prozesh bé jara sejimany. Tak ruczze hacz smjenny zudnitze aktu k ruzh, sudjenje nadrobnje rospischemy. Naležnosć je sjawnosci sjubboko rosshorjese. Tehodla mamy sa swoju winowatosć, sjawnosci wscho nadrobnje rosprawicz. — Schtož je nasch samolwitny redaktor sa prawo a winowatosć mél, je smuknjnje je swojim mjenom kryl a sastupowal. Niebojasnje je sa lepsche wjesneho luda wustupowal a budze dale wustupowacz.

Sajimawe budze sa sjawnosć sjhonicz nasche wosjewjenja, cžehodla sjmy wobsikorzent a kak sju so naschi sjwédzan wuprajili.

Sud mjesche formu naschich wosjewjenjow sa skórbnika sa schchudzazu a naschcho samolwitcho redaktora zapudzat. W prénim jednanju postaji pokutu na 1000 hr. Pschecziwo wysokoscži khlostanja so hóttchanzy. Powolanschi sud sniži khlostanje na 500 hr. Też pschecziwo temu zapodachmy zewissu. Budyschschi krajny sud pak je nasche zdanje sa zewisiju zaczisnyl.

Naschi prawisnik, knjez dr. Knjezk, je naschu naležnosch wuhérnje zastupowal. Jeli budze nam mózno, chcemy jeho sajimawu zakitanschu réch po stowje wotczitacz. Wona je tehodla tak sajimawa, dokelž jadro zyleho praschenja w zapuynym swézle pokasuje.

Pflopk.

* Sazo jedyn némski torpedowy cžolm w Scapa Flow sdjelmjeny. Schwórtk ho poradzi sazo jedyn torpedowy sanitzkat, kotryž bécku ze swojim czasu némzay matrosolo pola Scapa Flow podnurzit, sdjelmjeż. Won ze hischcze nimale zyle njewobschikadzeny a stazi ho sazo do rjada.

* 1923 najstrowsche leto w Jendjelskej. Po rosprawje najwusschcho sastojnika jendjelskcho strowotnoho hamta bésche leto 1923 hacz dotal najstrowsche w Jendjelskej. Na tydzeń wobwdlerjow pschidsche jenoż nescho pschez 11 zmjertnych padow. Dozyla 42 000 wosobow mjenje smrcžnu, kaž w lecze 1922. Nimale polowa wschéch zmrétych pak bé nize posta lét.

* Stawkowanja da — dwoju mjenschinowu djela. We mésecze Darlington w jewjerner Jendjelskej je mjes zelesnjarzemi strajk wudyril da wobstaranja automatiskeho zwontenja, schtož ze na tutej cžarje „djeło“ sastojnikow. Wone traje — praj a pisch — dwé mjenschinje a woni sebi žadaja, so bychtsej so wot dzelanstwa cžasa nowe stawkowanja wotpokasa, dokelž pak sarjadnikowo tuto zmélsche zdanje wotpokasa, stawkuja sastojnizy a pschiwobnedni dzelazerjo (Mesdearbeiter). — Na cžo ludzo druhdy pschidsu!

Dr. Jurij Mechela.

Bajki.

(Cžasnorjez.)

5. Módry mrózk.

Wésce wy, cžehodla so mkody knjes faraż wot wésteho cžasa sem nawjecžor pschez jenoż pod hórku wunkhodsze, tam, hdjez mkodne pola bluboko do léża nuts sahaja a kdjowe porsty schumjo do polow pschimaja? Niz dla wjeselcho hrajlazeho wotmenjenja léża i polemi, niz wuhladnischczowo dla, so wotmenjazych je selenymi dwowanzekami, ale kwétki dla, kotruz bé tam pschijhodne nadetchol. Schtóżkuli jo na wobsamoczenu pschi kdjowej kounje dohlada, cžemnomódre so tam swrécžazu, jeho wobja brje kaž synczenje swonow se sdóżnych dalokostejow, kiž sdalene wot howrjazeho dnja nadobo so jewja w njewidzomnej wosbozazej blisskosci, dusche nasche napjelnjeso i wopazejej wónju zeżiwnosze.

Botanikarjo bychu sobo wuloxili, kak je jeje symjeschko s nékajeze sahrodki tam pschischko, hdjez hewak njerosse. Sdnadź bedżesche hrjedź pódusche schtórnjow nékajcho tam worazeho zkeladnika, kiž pod hajkom szwecžesche a jo bjeswólnje tam do semje slepta.

Ale to knjesa faraża njeskajimowasche. Jemu bé tala kwécžeń mile dżecžo i bajt, kiž wo wżdy zuze wostawschi tehodla mjes plébrosclenu rożku a lésowy schukot słupi, hdjez złónża je wótnicho, wótsik lubosnische maikasze, rano schczedrotnicho wodschowjesche, tak so bé jow swobodnicho wot wónje i balokich zbożnych honow wobbata, kiż pżeża jeje prabomisna bécku.

Mitka Dwórnikez njewdżesche, so bé wona a take mdra dwérka w fararjowej dwéri zhlowana k jenomu jenicžkemu dnżu. Bé so tu i wopréka pschivadnje a potom nicz wjazy pschichadnje s nim trjechka. Seidżeschtaj so też pschezo sażo na tymle méstnje a sda so jemu, jako méta tale dwérka wéczuje sa njeho léżeć.

To pak sjyja jemu strucha czlowjekosch sadkowacz, dokelż: każ pokhad kwétkowy bé też Mitzyna sandżenosch je cžemnosczu wobbata. Wébżachu jenoż, so psched létami, hdyż bé hischcze knjeni hrabinka żiwa, na hrodże njewschédnje rjana komorna slużebka, kiż potom zyse nahle wotleżdże. Munje tak nahle pschidże wésty dżeń, dórsy pa tym, żdyż bé so hrabinska dżowka na we swonkowmej sdinje bje stojażeho diplomatu wudała. Dwórnikez Mitka na hrób, hdżez mdżesche ju hrabja każ famu swonkuju dżowku sańcż. Widżachu ju husczisko pschi cżaju hromadże s starym knjesom na terażsy abo rano w parku. Pschidżeli do wży, pschekrocži ju we wobhrażkazym wobleku swojeje rjanoscze na najkrótschim puczu a dundasche hodżiny dolho po polach a hórach. Ludżo wo wży ju lubowachu. Buram wosta jeje wosoboa zuza. Bżiżische wo njej wschédne schtaj jenoż hrabja a farar.

Cžémnomódra kwécžeń na stżnej kromje pschekcże. — Wecžo sandże. — To żo burja jumu wjerżoe sendżechu a wurudżowachu, schto mézi cżiniecz, so bychu żwojeho lubowaneho fararja, kiż bé żo na wotrczane méstno samolwit, we wosbadże zdżerżeli. Wébżachu dweju że żwojeje brjedżinu k hrabi, kiż bé s zyrekownskim patronom. Tón pal pschecżekuiwże poświmowało s ramjenjomaj cżehosche a farar wopramdże wotezidże. Pot lekta posdżischo sjhonichu wot tudże na hrodże, so bnoże Mitka knjeni fararjowa. Sa bé pak farar w pódnym lécże néschto zjmnjenia tamneje módreje kwétki na lésowej kromje do żwojeje domizny żo bu wsał, njewdżachu. Njemohło jich też sejimacz.

Letna domjazna schula

w zisterzijskem klóschtrje „Porta coeli“ w Pschedklóschtrje pola Tischnowa na Morawje.

S prawom zjawnoscze wot 20. meje 1920.

Samér schule.

Samér tuteje schule je nawuczicz najmjenje 16 lét stare holzy k wschénemu temu, schtož je jim za praktiske zżiwenje trébne a wużitne, a to hacz k dozpéżej zamostatnoscži. S dowom prózuja so wschitzy powokani bobrizkowarjo wobdżacz ducha a wutrobu holczatow na nabożnischem sakladze, sasczépczicz jim smyśl za porjad, słutniwoscż, lubozcż k dżelu a k zwédomitemu dapjelnjenju winowatoscżow, a dżiwa żo na to, so bychu wuczomnizy żebi nézne a mile waschnja pschiswojile.

Wucżne pschedmjety.

Hlowne wuczbne pschedmjety su nawukowy warjecz a schicz, schaty a drasty.

Wuwuczuje żo warjenje niz jenoż wschédnych jédżow w jednorych méżeńskich żwójbach, ale też wubranych a wuzrjadnych jédżow; pjecżenje chléba a żdobnischeho pjecżiwa a zokorkow; żmużwanje, nutskadżenje, zawarjenje hadu; pschiprawjenje hodżoweho wina a wschelakich likerow; sahrodnistwo, mlokarstwo, zhotowjenje wschelakich twarożkow atd.

W ruczinych dżelach wuwuczuje żo pschizérowanje a też schicze wschelakeho schatstwa a jednorych drastow, każ tež płatanje a wuporjedżenje schatow a pschewobleczow.

Pschi domjazych dżelach nawjedża żo wuczomnizy k zedżbliwemu żo pschidżerżowanju k cżistoscži a porjadku a k wuczowanju żrjadowanja a rjedżenja w kuchni, we żtwach, cżiszczenje woknow a meblow a dozhla wschich mókrych domjazych dżelow, kotrez ma hoża jako pschichodna hospoża znaci.

Teoretiske wuczenje.

wobsahuje tute pschedmjety: wuczbu wo pózcżlowoscżach; cżehochcżinu a domowédu; wukukowanje (wocżehnjenje); liczenje; wuczbu wo pożidżowach a wo wjedżenju domjazenoscze; postaranje wo dżecži; żdżowanje a cżehospodarjenje.

Wurjadne njerjadne pschedmjety su:

Wobdżerżuje ruczne dżela a to: bże a pżżone wuschiwanja sa wschelakore zamérzy; narodne wuschiwanja; pschety owanje (cżerkylowanje) a wocżekowanje (hellowanje); życzżożukowanje; wulowanje na drjewje atd.

Ménczina;

franzozoscżina;

wuwuczowanje w hraczu na klavérje;

cżżhnopiś (stenografija).

Mimo teho maja sprózniwe wuczomnizy bohatu pschilożnoscż nawukneż plahowanje wschelakeho domjazeho żkotu a wothladowanje pczolkow. K praktillemu wuwuczowanju żtuki klóschtérska kuchinska a żadowa żahroda, każ tehorunja plahowanje wschelakeho żkotu.

Samézenje.

Schula ma swój bamżny pensionat, w kotrymż wuczomnizy pschebywaju znaz schuiske leto nimo hodownych a zutrownych żwjatych dnjow, sa tutón cżas pa so zaplacżina jédż njewolicżi. Porjadu dla so żtarschi prosscha, so bychu so wuczomniziy s wopytom pschecżo w prawem cżażu wrócżale.

Wuczomniziy śmédża po pschedbéżnym dowolenju pschedstejżcżki pensionata jenoż wopyty żtarschich a bliżich pschibuwnich pschijimacz, ale żtajnje żwonka cżehża wuczby, to je njedżelu wot 1/2 10 hodżin dopołdnja, żwoboh popołdnju, druhe dny wot 1—2 hodżin popołdnju. Njech żo njeżdż, jo bychu wuczomniziy żwojim wopytowarjam na dworniscżho napischecżo tydżile.

Jónu abo dwéżi wob tydżeń pożlicżuje żo wuczomnizam pschijéżnoscż, pod pschijéżiwschnym wobkladowanjom bléżchi wulkét do krajneje wokoliny cżinicz. Też je jim dowolenu — hacżkuliż nij cżehżo — wuchadżowacz konzerty, dżiwadłowe pschedstajenja, pschednuschki, wustajenja a t. d. kotrez żarjadnistwo za pschihódne spokutna. Starschi njech wojnamjenjeja, kelko mas pobobne wopytowanja jimaju dżowkam dowoleja.

Mitka Dwórnikez njewdżesche, so bé wona a take mdra dwérka w fararjowej dwéri zhlowana k jenomu jenicžkemu dnżu. Bé so tu i wopréka pschivadnje a potom nicz wjazy pschichadnje s nim trjechka. Seidżeschtaj so też pschezo sażo na tymle méstnje a sda so jemu, jako méta tale dwérka wéczuje sa njeho léżeć.

To pak sjyja jemu strucha czlowjekosch sadkowacz, dokelż: każ pokhad kwétkowy bé też Mitzyna sandżenosch je cžemnosczu wobbata. Wébżachu jenoż, so psched létami, hdyż bé hischcze knjeni hrabinka żiwa, na hrodże njewschédnje rjana komorna slużebka, kiż potom zyse nahle wotleżdże. Munje tak nahle pschidże wésty dżeń, dórsy pa tym, żdyż bé so hrabinska dżowka na we swonkowmej sdinje bje stojażeho diplomatu wudała. Dwórnikez Mitka na hrób, hdżez mdżesche ju hrabja każ famu swonkuju dżowku sańcż. Widżachu ju husczisko pschi cżaju hromadże s starym knjesom na terażsy abo rano w parku. Pschidżeli do wży, pschekrocži ju we wobhrażkazym wobleku swojeje rjanoscze na najkrótschim puczu a dundasche hodżiny dolho po polach a hórach. Ludżo wo wży ju lubowachu. Buram wosta jeje wosoboa zuza. Bżiżische wo njej wschédnje schtaj jenoż hrabja a farar.

Cžémnomódra kwécžeń na stżnej kromje pschekcże. — Wecžo sandże. — To żo burja jumu wjerżoe sendżechu a wurudżowachu, schto mézi cżiniecz, so bychu żwojeho lubowaneho fararja, kiż bé żo na wotrczane méstno samolwit, we wosbadże zdżerżeli. Wébżachu dweju że żwojeje brjedżinu k hrabi, kiż bé s zyrekownskim patronom. Tón pal pschecżekuiwże poświmowało s ramjenjomaj cżehosche a farar wopramdże wotezidże. Pot lekta posdżischo sjhonichu wot tudże na hrodże, so bnoże Mitka knjeni fararjowa. Sa bé pak farar w pódnym lécże néschto zjmnjenia tamneje módreje kwétki na lésowej kromje do żwojeje domizny żo bu wsał, njewdżachu. Njemohło jich też sejimacz.

Hospodarski rozhlad.

Sérjedu, 27. awgusta 1924.

Kurty wexera w Berlinje:

(Kurs hurik ha w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	22 690
jendjelski punt	18 825 000	cžeskosl. króna	12 590
schwajzarski frank	78 450	10 mil. pólš. mark.	— 000

Wjenjezy so w dani cžasu pschemenichu. Hdonota némskich a zuzich wjenjezy na mukrezinych bursach so mało pschemjenj.

Efektowe kursy so wczera na Barlinskej bursy powuschikowanje sejlabichu. Wobrot wosta hnadny. S napatkoscżu sledżnje bursa na wumiczke położenja smutkowneje politiki. Wojnika pożczołka staji so na 840 proz.

Na produktowe wiki skutkowasche powiesch wo nowym powruschenju placžinow w Ameriju. Powiesch nam prajii, so je tam mózna na horjeżcze placžinow honżaczje stronu hischcze wésemjenja. Pschenża bohdża swoju placžinu sadkowa, dyrnjez jeje nészto wizay na wikach bylo. Rożka bé zadnischa a nészto horsetrafy. Jeczmjen wostanje we dobrej a rjanej tworże żadne a dżerży na placžisnu. Wowża kupuja do dolkowjeczorneje Nimiczje. Tam je jéżo hischcze wiele na polach a boja żo, so żo w stajnym deschczowaniu stafy. W muzy wosta wobrot hnadny. We womjeschkach a wotrubach bécku wili mérne. Wczera placžesche zentnar

w Barlinje:

pschenzy 10,15—10,45 rożki 7,55—7,90, jeczmjenja nalcžnecho 10,25—10,80, nalżmnecho pak 9,10—9,35 wowża 7,85—8,30 fl. hrivnow.

Sżwjenjenje Zito pisches ratarske wulkowitowanske towarstwo „Sserbski Hospodar“. Zito pschidże we plombowanych wózkach. Kuzy ma dostadnu garantiju, so dostanje prawe żymjo. Pschi sżasanju chżylo so wobkhdowacz:

„Originalna Dobrowiczka pschenża“

Nr. G. 8

hodżi żo sa dobru, cżejku rolu a hrjedżnu krajinu (Lage). Wżeż żo zako najwuzschischtwische wupokasa. Wschi pjecż lét wopschi trajazych drużinu plahowanych polowptach dawasche we pschercziżku wot 55—70 zent. forna a 100—130 zent. żlomy na 1 ha.

„Originalna Dobrowiczka pschenża“

Nr. P. 2.

Tuta pschenża so w intensivnych, każ też we hrdnich ratarskich pomérach jako jara wunoschna wupokasa, hodżi żo sa intensivne ratarske pomére, snjeże pak też hrubu a żuchu krajinu (Lage). Schtyrilétny wunoschk w pschercżiku (durchschnittlicher Ertrag) pschi drużiny plahowanskich polowptach (Sortenanbauversuche) wotawsche 66—85 zent. forna a 150—180 zent. żlomy pro 1 ha.

„Originalna Dobrowiczka rożka“

Nr. 20

bliżi żo typje Nr. 28, frawi pak nészto prjedy. Léta dolho trajoze wopżty plahowanja drużinow we wschelakich lejomnoscżach a rolach dopokasachu wulku hódnoscż tutej drużinu. Sornowy dobyk bésche pschecżo pschecż 60 zent., slomowy pak pschecż 120 zent. na 1 ha.

Zentnar pschidże pola pschenżan wokolo 24—25 hr., rożka 19—20 hr., żeleniza a zło żobu.

Na pschedań:

Kóń w Muchnizy cžo. 6.

Sżlomowa pratża 160 hr., fabrika zementowych rowow w Budestezach.

Sżo potrjeba:

Do podatkli pomocznik do rjanscho mżtna. Dalsche powé Jurij Schmidt, mlyn we Wujezku pola Wósborka.

Placžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotsiowe żymjo po tuni abo 1000 kg, żeważ 100 kg. placžizny po Botej hrivnje.

	26. 8.	24. 8.		26. 8.	24. 8.
Pschenża	208-209	208-209	rapk wotsiuk	12 50	12,60
rolka	151-158	149-156	woch. melasa	8,10	8,10
nalcž. jeczmjen	205-216	205-216	erabella	11-11,50	8,00-10
nal. jeczmjen wowk	157-166	158-166	bernaze krajki	21-21,5	22-23,00
kukurica (Maisch)	—	—	symy	15-17,00	15-17,00
pschenicżn. muka	28-30,50	28-33,50	wota	14-16,5	14-16,50
cżana muka	22-24,75	23-24,75	cżarne wotsuzki	23,00	23-24
pschenicż. wotr.	12	11-13	módre łupiny	9,50-10	9,00-10
cżane wotruby	10,90	10,90	lotte łupiny	16-18,00	16—18
rapk	310-320	310-320	żymo, 50 kg	2,80	2,—2,80
łune żymjo	415-435	430	hlowne, rsanz pschenicż.	0,65-0,65	0,65-0,80
hróch	18-20	18-20	„ wowżna	0,50-0,55	0,60-0,70
pjelusczki	18—15,00	13—15,00	„ jecżna	0,60-0,65	0,60-0,70

Sabawne knihi a cžažopisy njeje dowolene do wustawa pschinoschcež, dokelž je we wustawje knihownja, s kotrejž je wo powuczowanje a sabawne cžitanje na dojahajze waschnje postarane.

Domjazy rjad.

Wuczownizam so pschisteji, schulskemu a domjazemu porjadej so napraschto podwolicž. Pschendženja pschecžiwo temu so khlostaja po waschnju jejich starosbe a widženju pschimérjenym, wosebje wschak: s napominanjom, se wosswenjenjom, starschim, se sjawnym porokowanjom se sjawnym brošenjom wustawkanjenja, s wusamknjenjom. Dwójizy abo trójizy sa lêto podawa so starschim rosprawa wo sadžerženju, porjadku, pilnosci, wobrotnosczi a wustojnosczi w praktiskich wukmenjach, napoloženych wuczownizam pisches domjazy porjad.

Wumênjenja pschiwzacža.

Pschipowêdženja pschijimaju so pisches zyle lêto; doporučenje wschak so pschipowêdženje w prawym czasu, dokelž je liczba pschijimujonnych do wustawa wobmjesowana. Pschi pschipowêdženju abo sapišu je trêbne, so so pschecženski list, wuswêdčenje pyschczenja, kaž tež wuswêdčenje sadžerženja wot wožadneho sararja pschedpoloži. Wuczownizy pschijimuja so na zyle schulske lêto, wurjadnje jenož na 5 mêžazow.

Wuczownizy, kotrež pisches chorosczi abo pschiwabny sadžêwk do pensionata mjez 1. septembrom a 1. oktobrom sastupja, dyrbja schulski pjenjez wot 1. 9. saplacžicz. Wustupjenje s wustawa wožrjedž schulskeho lêta je jenož s wažnych winow možno, wotkhod pak ma so mêžaz doprédka wosswiecž. Saplacžina jêzke so njewotlicži sa mjenje dyžli dwênjezdželstu njepschitomnosc.

Wumênjenja sa placžiznu.

Sa dospołne sastaranje, jêdź, bydlenje, płokanje placži so mêžacžnje doprédka 200 Kcž. Zimnostny pschidawk na zyle lêto 80 kg žitneje muki, 80 kg. pschenicžneje muki, 15 kg. tuka abo mjasa, 5 kop jeji.

Starschi, kotrjž žiwnosci podawacz njemiđza, placža mêžacžnje 300 Kcž. — Žiwnosc wotedawa so mêžacžnje abo po możnosczi, tola stajnje doczasnje. Prošu so wo podawanje cžerstwych wêzow w dobrej kajkosczi.

Pschi sastupjenju placži so junkrócz sa zyle lêto:

1. Pjenjez sa sapišowanje	20 Kcž.
2. Sa wuczone pschiprawy a wuživanje schijadłow (nastrojow k schczku)	50 Kcž.
3. Sa domjazeho lêkarja, trjebanje inventara a nadobu	50 Kcž.
Połitkna schulska saplacžizna je	150 Kcž.

a placži so połitkne doprédka.

Saplacžizny sa wurjadne pschedmjety placža so mêsačnje doprédka a to:

sa wosebne ruczne dźěła	10 Kcž.
Klavérnu wuczbu, dwê hodźinje tydźenšzy	25 Kcž.
sa wuživanje klavéra k wuwuczowanju	25 Kcž.
sa němsku wuczbu, 2 hodźinje tydźenšzy	15 Kcž.
sa franzowsku wuczbu, 2 hodźinje tydźenšzy	15 Kcž.

Sapiš wuhotowanja.

6 kochli, 3 nózne hipki, 3 spódnizy, spódne žiwotki a spódnicki kaž doma, 12 schamkow, 6 porow nohajzow sa symne a lêcžo, symne a lêtnje wobucže a domjazę cžrije, 6 trjenjow a 3 trêwki sa wumywadła, 3 tucžniki, 3 pišane fale, 3 bêle abo žwêtle fale a 2 łapje na hłowu pschi wurjenju, 4 trjenischcza, wschędna drasta do schule niebželska a domjaza drasta, šackt sa pschetrjebane schaty, jêdzny grat, schkleńzu, hornczt sa kofej. Pošlešczejo s wobczehnjenjom, płachty, 1 pokrywaku na łožo.

Wuczownizy wobleknju so, kaž su doma wuczene.. Wschitke wêzy wosnamjenja so kóždu s cžišlom, kotrejž jej wustaw do sastupjenja sdźěli. Starschi prošcha so sdwórkowje, so bychu pschi wuhotowanju nabobu žiwotich bžonkow do wustawa so wschęcho njetrjebawschcheho pychaństwa w drasczę a schatach wostatli.

Starschi pschi pschipowêdženju abo sapišu wobkruczeja, so su jim tute wustawki znate a so su s nimi pschesbene.

Kamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Schwórtk, 28. t. m. dopołdnja w 10 hodź. so žudniske pschebadowanje pschedawa 39,25 metrow Genua-Gurta a 8 wolmjanych schórzuchow. Kupjo sejdu so w hoschczenju „ke kwêtkowej sahrodze."

*

Tešorunja žudniśzy na pschebadowanje so pschedawa pjatk, 29. t. m. dopołdnja w 9 hodź. w Njebjelczicach: pjenišze blido, krytu wós, wêzaca maschina, płokaca maschina, kolesowy młyn, dezimalna waga a sofa k lêkanju. Kupjo sejdu so w herbiskej gryschczke w Njebjelczicach.

Kamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Swójby, kotrež chcedža młodych ludźi w sastaranskim wocžehnjenju (Fürsorgeerziehung) pschijimacž, chcyle to wožadnemu sararju wozjewjecž.

2. Plany k powšitschnju kolijowych pschiprawow a naczisk k pschepołożenju pucza pschi Wojerowskim bywarnischczu wuleja wot 26. augusta hacž do 10. septembra na Wojerowskim magistracze.

3. Stawniske wopišmo z Wélskeje. Sa wustajenje stawniskeho wopišma wobliczja połske stawnišwa 0,50 słotych = 0,40 słotych hr. Wysche toho ma so sa porto 0,30 słot. = 0,24 hr. saplacžicž. Schtóž so direktnje na połske stawnišwo njewobroczi, ale z pośrędnišwom nêmskeho konsulata w Różnanu, ma 2,10 hr. saplacžicz.

4. Cžišczenje hrjebjow a rêkow na Wojerowskich łežomoschach ma so hacž do 20. septembra stacž.

Za nowu šitanku

su darili! 1082,23 hr.

Dalše dary z Lutobča (přez Marju Lipertec):

k. Jan Zora	1,— „
k. Fórman	1,— „
k. Delank	1,— „
kn. Marja Šolćić	1,— „
k. Kućka	1,— „
hromadże	1087,23 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimaja Serbska knihadźa a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towarstwowski powêstnik.

Serbski Sokolski Zwjazk. Pjatk, 29. t. m. posedźenje zlêtowcho wubjerka w Pančicach w Natušec hosćencu. Předs. zlêt. wubj.

Jednota „Sokol" w Budyšinje ma jutře štwórtk ze dypkom we 8 hodź. zwučowanje na Horndêfskej hasy. Njech žadyn zwučowacy bratr njewuwostanje. Zwuč. pom.

Sokolki w Budyšinje maja jutře, štwórtk, zwučowanje. „Njech wšitke sotry z dypkom přidu. Dostanjemy rasy wopyt. Načolnica.

Khwaćanska serbska młodosć ma štwórtk wjećor 7/9 hodź. spêwanje. Njech kóždy z dypkom přidże.

Spêwne towarstwo „Serbšik" w Sowrjecach ma pjatk 29. augusta, wjećor 1/29 hodź. spêwanje. Prosymy naležnje wše sobustawy, zo bychu wšitke přišle. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Pančicach ma srjedu a pjatk w hosćencu zwučowanje. Započatk we 8 hodź. Starosta.

Jednota „Sokel" w Komorowje wowjeđi njeđźelu, 7. sept., swój prêni załoženski swjedźeń. Činimy Sokolske Jednoty na to kedźbne a prosymy, zo bychu sebi tutu njeđźelu swobodnu dźeržałe.

Budyšaki wotdźěl towarstwa „Serbowki" zhromadźi so štwórtk 1/46 hodź. w Serbskim Domje k prênjej hodźinje.

Jednota „Sokol" w Rukecah ma pjatk, 29. augusta, wjećor 1/29 hodź. zwučowanje.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brožnyeu. — za nawêtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Wulke wosebite wupředawanje serbskich drastowych wêcow.

Žiđźane šórcuchi we wšelakich nowych mustrach. Moja hódnosć je we wuwjedźenju a přez wosebite barbjeńske wašnje kaž też přez krasne skutkowanje barbow bjeze wšeje konkurrency. **(Samsne předawanje za cyłu Němsku a wukraj.)**

Muslinowe rubiśa w 15 wšelakich mustrach, wolmjane rubiśa z krasnymi wušiwanjemi, chenillowe rubiśa we wšêch barbach, hobrski wubjerk, wolmjane sukajowe tkaniny w njedosćehnjenych rjanych hódnosćach.

Moje nizke płaćizny a dobre hódnosće su puć rubace a bjeze wšeje konkurrency.

Kupcy, kiž maja ke mni wjacy hač 6 km puća, dostanu dar. Kruće, sprawne posłužanje, žane nuzowanje ke kupowanju.

Założeny 1868. **Welsec kupny dom w Kulowje** Telefon čo. 12.

Najwjetši specialny dom za šerbow.

Pytam młodeho, wustojneho

předawarja

kiš je serbskeje rêče mócny.

Hermann Kurio

(Bautzner Colonialwaren- und Fisch-Centrale)

za zwonkowne jawskej hasy 14.

Wotawa

je na předań w Konjecach čo. 31 pola Ralbic.

Wysokosusedna

kruwa

je na předań w Jitku čo. 10.

Njeđźelu, 31. augusta dop. wot 10 hodź. zwučuje

čołmojêzdne towafšt. „Žolma"

na haće w Rodsczach, pop, wot 3 hodź. tam koncert Rodsčanskeje kapały. K temu su hosćo witani. Předsydstwo.

Poźčonki, hypotheki

na ratafstwa wobstara najspêšnišo

Richard Kosstner w Budyšinje na šinych wikach 16.

Telefon 1143.

Žony

kupuje přihódnje gamlowe wêcy wšeje druźiny a druhe žonjace wêcy, tež krótke a wolmjane twory pola

Kinderwanowje na serbskich hrjebj. 34 I. z napręda starych kasarnow.

Dawa kóždy čas radu. Ręči serb.

MERSEDYSKI

Złotowa pycha

Lohki jenopřežny

hospodarski wóz

kiš so tež za kruwy hodźi, je na předań

w Pomorcach čo. 2.

Dobra syjna podsobna

čehniwa kruwa

dobra dójka, je na předań **w Hatach čo. 1 pola Worklec.**

holbje, kury ■■ jeja ■■

kupuje stajnje po najwyšich dnjowych płaćiznach

Kubicowa pjerizn. překupstwo na wysoki hasy 7.

Poźčonki

jako 1. hypotheki po 5 a 13% lêtnje za ratafstwa nic nite 5 ha wobstara spušćomnje **E. Raue w Budyšinje na Hodlic hasy 32.** Założena 1907. Najwjetše wopisma.

Transmisije

kóždeje druźiny

welije, benzin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

20 hr. dostanje,

kiž nam człowjeka bopołaje kotryž na wšach na unsche mjeno twory pschedawa. Wosswjamy, so

wokolnoschcerjow nimamy

a prošymy naschich cžesczenych pschecželow, gebi wot njesnatych, wokolohodźazych ludźi dacz papjery pokasacz.

A. Kasper, Burglehn 11

Jenož w naschim domje dostanjecže sprawnu tworu we wulkim wubjerku a po możnosczi niskich płaćiznach

Zadanjamy pjenjezy w tukhwilu wot

15 — 20 %

Za stajnu złotowu hódnosć rukujemy

Serbska ludowa banka

Pjekarskeho wučobnika syna česćomneju starseju, hnydom abo k jutram pyta pjekarski mištr Max Nowak „Kuchenhaus'l" w Malych Debsecach pola Budestec.

Makulaturu

ma na předań **Smolerjec knihiščišcžernja w Budyšinje.**

Ratarstwo so přenaja!

Blizko před městom, z dobrymi polami a łukami (8 hektarow), rumne hródże za rohaty skót a swinje, so přenaja na lêta hač do pozdźišcheho kupjenja.

Interessentojo njech so hnydom wobroča na

Serbsku ludowu banku we Wojerecach.

Pisane

serbske rubišća

za młode žony a holcy z ručnym wušiwanjom,

skazanki so přijimuja a najspêšnišo wuwjeduja.

Porućam tež **satinowe rubišća z franzami, wušiwane muslinowe rubješka** we wšêch barbach, kaž tež wušiwane **hawby, šlê atd.**

Hana Handwerkowa

we Wojerecach w Kellingec filiali na cyrkwinej hasy.

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na šulelnšej hasy 34.

Telefon 736.

Hłowna pschedawatnja Rud. Sada ſ Lipsku w Budyschim hamtskim hejtmanstwje.

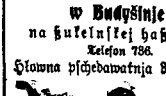

Sklad ratarskich mašinow a gratu wšêch druźin.

Stare a trjebane listowe znamki wšêch druźin k wudospołnjenju zbérki kupuje a wumênjuje

G. Janak w Budyšinje N. Serbskim Domje.

Mamy stajnje na składu:

serbske křeńske lisćiki

Serbska knihadźa

w Serbskim Domje w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za aug. 16 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a ćišć. Smolerjec knihtišćernja, zap. družstwo z wob. ruk., t. w Serbskim Domju w Budyšinju. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsěžnje so stajone nawěstki a tabele so w šěe wobkedźa. Za reklamowy : : rjadk płaći so 26 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 201 **Budyšin, štwórtk 28. augusta 1924.** **Lětnik 83**

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w **Budyšinje** na seminarskej hasy 6. Ráći serbski. Najl. a najtuńša kupowańska wobućow. Pódšwórowanje spěšnje tanjo

Najnowše z cyłeho swěta.

Pschedłoha na sawjedźenje ratarskich zlow, je ju w němskim ľudźerstwje jenoź i 1 złotom wjetšinu wobsamkła. Po njej ma ju na rozłu, pschejźu, jerjenjen a wowsź dale na běrny, howjaju złót, wowcu, žwinjace mašo a žwinjaju polej zło pokoźeć. Pódła teho dyrbi ju wobrotowy dawk wot 2½ na 2 proz. snižeć.

*

Franzowske ľudźerstwo bě wot cźaża wójny němskim łódźam sakałało, ju z franzowskim pschistawam pschistajeć. Tónle wulas je ju wróćił. Tehodła ju nětko łódze Hamburško-Amerikańskeje cźary k Cherbourgskemu pschistawej w polnócnej Franzowskej pschistajeja.

*

Sozialdemokratiski sapósłanz dr. Bauer je w awstriskim ľudźe namjetował, ju by ju 33⅓% zlowneho pschirožka na te twory połožiło, kotrež z ruzow pschihadźeju, hdyž ju wozsomhodźinskeho dźěłanskeho dnja wjedźerja. Namjet ju pschecźiwo Němskej měri, hdyž ju wozsomhodźinski dźěłanski dźeń wotstronili.

*

W Petrohrodźe w Ruskej pschistawi dźěłacerjo dla nisłeje mzdy a dla pschećerjenja dźěłacerjow strajkuja. Na pschistaw je ju wuwijacny staw połožił. Nichtó njeźmě do pschistawow ľudźeć.

*

Amerikanske, franzowske, jendźelske a portugalske wójnske łódze ju psched chinejske pschimórske města Kanton pschijěle, so bychu statnych pschiľudschnikow tychle krajow schkitale. Kóždu hodźinu woczakuja, to njepschećelnosć mjez chineskimi sajatkami, kotruchž milionarske bankier Chan Limpak nawjednje, a Sunyatsenowymi wojakami wudweri. Wikowa je a łódźnistwo zyle směrom lećeše. Podatki k wójnje mjes polnócnej a połodnjskej Chinu wjedu. Mjes Honkongom a Sucźanuom wójsta cźahu. We Cźekiangskej a Kianganskej provinzu je ju wójnski staw pschipowjedźił.

Wulki ropot w němskim ľudźe.

Němski ľudź je wutoru w druhim cźitanju wo tśoch zakonjowych pschedłohach, k pschewjedźenju Dawesoweho plana nuznych, wo bankowym zakonju, wo požcźenju industrije, wo zakonju němskeje żeleznizy a wo płaćerjowym zakonju jednak.

W tym samym połdźenju kommunistka Goßłobkowa namjetowaše, so by ju amnestija naj jenoź na politiske zajmy we wobkadźenym kraju ale teź na tyhźaj protestow wupschestrěła, kotrež jako politizny ľudźi w němskich zastupach stonaju. Sozialdemokrat Sollmann tónle namjet podpjerałe.

W połdźenju 25. augusta kommunist Scholem namjetowaše, so bychu sajatym sapósłanzam w pćitomnosći zastupkow wo Londonskich wobsamknjenjach wothłosowacz dali. Namjet ju pschi wothłosowanju zacźinjeny. Na to sozialdemokrat Frick z nowa namjetowaše, wschitkich politiskich jatych wobhnadźeć.

Hdyž ju demokrat Brodauf pschecźivo tutemu namjetej wupraji, pola kommunistow a němskich ludowcow wulki ropot nastanje. Tuchi roshorjeni se žiwotich hydłow skocźa, so bychu ju do sapósłanza Brodausa dali. Mokło tuteho je jeho pschećerjele shromadźa, so bychu jeho schkitali. Hara mjeńchiny do tyło traje. S pjaćemi hrožo ju kommunistoju do prěda cźiśeše.

Jenoź z wulkej próżu samó žeźmowy president na chwilu sapósłanzam směrowaše. Hnydom na to pak kommunistoja z nowa ju na sapósłanza Brodausa wala, kotrehoż demokratiscy sapósłanzy Korell, Kopsch a Dietrich a druzy schkitaju. Brodauf ju z walcźom nowinow lakituje. Kommunistaj Göllein a Könen z pjaćcu do demoratow pjerźetaj. Sozialdemokratiscy a zentrumscy sapósłanzy lakrocźeja. Satrachny zyhon nastanje. Sapósłanzy ju do pukow dadźa, pschi kotrychž so ju wšitcy kommunistoju wobkedźeja. Wuprajarjo ribunow nimo wole je žiwotich hydłow hamu a pći wołaju. W žeźmje je njewopisomna roshorjenosć. President, kotryž podarmo puta, herjekańcu pocźišcźi, z kotrejž ju jeho zwonjenje połuchi, z połpodźerjenje wustupi. Połdźenje je ju rozbiło. Sapósłanzy hischcze dołho z roshorjenymi cźerjódkami hromadźe stejachu. Brodausa ju pschecźeljo je sale wjedu.

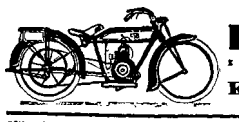

Ze swojeje sortjoweje fabrikacije po jenoscowych płaćiznach porućam:

K. S. B.-motorske koła hódnostne dźełko, ľeto rukowanje, z D. W. K.-motorami, 2½ Ps., k jězdźenju botowe, jone po 585 hr., z próżnym běhom, koplowanjom a 2 khodomaj (Gängen) 680 hr. Podawam hnydom ze składa abo na někotre dny.

K. S. B.-twarjerńa jězdnych kołow w Budyšinje

w husarskej kasarnje, telefon 536. Předwjedźenja a poskićenja darmo.

Wukas k rospuschćenju němskeho žeźma pschihotowany.

Němskostatny president Ebert je po žadanju němskeho kanzlera Marxa wukaz k rospuschćenju němskeho žeźma podpisał. Hdyž ju pjatk pschi wothłosowanju dwěstećinowa wjetšina njedoszła, ju žeźm rospuschći. Nowowólby buchu ju 28. septembra wotmóžene.

Prozeß dla wjelepcherady w Lipsku.

Pśched pjatym kniźtšanskim senatom němskostatneho suda w Lipsku mjeńsche ju sekretar kommunistiskeje stronu Hausen z Khocźebusa dla pschestupjenja sakonja k schkitanju republiki samolwicź. Wobstorjeny mjeńsche politiske wjednistwo we kuśiskim wokrjeżu a je jako tajski wukłu hromadu wokolnikow roseźkał. W nich namotwjesche, knjeźerstwo powroćiś a proletariske stotnje sakoćiś. Jeho k jastwu na tśi léta a k 500 hriwnam pjenjeżneho khłóstanja sabudźichu.

Wójerska kontrolla ju pschiwótśi.

S pschedstejazym podpisźmom London'skich wobsamknjenjow ju ententa njeda wotdźerjeć, wójersku kontrollu w Němskej pschez wótr'cho pschewjesć. Kontrollowacy kommisija je ju pondźelu se 17 nowymi offizěrami a 13 dalšimi sobustawami połpjelnika. Wschě sobustawy kommisije na khołtu Němskeje w hotelu „Esplanade" w Barlinje bydla.

Němšzy winzarjo wo němsko-schpanišim wikowańskim śrěźenju.

Wubjerk sa winzarstwo, hadarstwo a seleninarstwo němskeho krajneho dwórjatka je ju w dwójim połdnim połdenju pschećiwo němsko-schpanišemu wikowańskemu śrěźenju wupraji dźiwajo na sniźaze sćěžkowši, kotrež śměje śrěźenje w prěnim rjedźe sa němske winzarstwo, wobzwje sa makelho winzarja, porom pak teź sa němske hadarstwo a seleninarstwo. Němski krajny swjazk sadawdje jenohłósnje pschećiwo postajenju zwonkownych hadźbow protestuje, kotrež dyrbja wot 10. januara 1925 płaćiś.

W Madźarskej pjecza sa Erzbergerowym morbarjom Tillessenom błędza.

Madźarski minister snutskownych naležnoscow je nowinskim dopisowarjom rjekł, so policija pośadźenego Herdrichа Schweidera, kotrehoż maja němše wyschnosće sa Erzbergerowego morbarja Tillessena, je wschej pilnosću pyta. Hacź dotal pak njeje mózno było, jeho wuslědźiś. Wobhonićel ludźo pak mjenja, so je policija z zyła njeprózuje, jeho wuslědźiś. Teź sajatemu Erzbergerowym morbarjej Schulzej ju pjeza žadyn wósć njeschćiwi. W Madźarskich ludźo knjeza, kotrejž ju podobnje smórleni, kaž Erzbergerowej morbarjej. Prijdy abo podźišcźo Schulzej składnosć badźa, z jastwa cźekanyć.

Franzowski senat Londonskim wobsamknjenjam pschihłosowa.

Franzowski senat je wutoru Londonske wobsamknjenja schwalił a Herriotej z 204 pschećiwo 41 złotym dowěrjenje wupraji. Hižo do wuradźenja bě ju senatowa wjetšina rosźudźiła, Londonske dojednanje pschijeć. To je teź Poincarejej znate było. Wón pak mjeńsche za nuzne, žiwoju dotalnu politiku sakitaś a Herriotej porokowaś, so je sajimy Franzowskeje schpatnje w Londonje zastupowaś.

Poincare je pschećiwo smjerzowstwu ľudźej, do kotrehoż je Herriot zwolił. Franzowska ju z tym pod poruźnistwo druhich statow stajiła. Poincare praji, so je runje tak na měr dźěłał, kaž Herriot, hrošnosće a zadawkowsće runje tak tamo, kaž kóždy druhi Franzowza. Ale hrědźi, kotrež Herriot nałožuje, a te, kotrež Poincare nałožuje, su wjele rozdźělne. Poincare pschemjenjenje we dźele wonschkodźenskeje komisije kritisowaše, hdyž ju wo pschemjenjenje Němskeje jedna. Poincare praji, so po Dawesowym planje taste pschemjenjene njeje wotmyślene było. Herriotej porokuje, so je hižo pschi prěnim puśowanju do Londona žlubił, so jeneho Američana do wotschkodźenskeje komisije pschiwolnje. S nowymi methodami, kotrejž su ju wotschkodźenskeje kommisiji pschinu'owałe, wona nadawk słubi, zayła pschenadźenja Němskeje srědźicź.

Sćo roshorjenschi Herriot stany a zawola: „Styri ti Londonje nimo měry wulke wobcežnoscе nadeschoł. Budźich-li ju zapowjedźił, budźichu ju jednanja sastajike."

Hromadu ju žmějo, Poincare wotmołwi, so jara derje te wobcežnosće znaje, tola Herriot budźiłke dyrbjał zyle hinak wotmołwiś. Němske żeleznične a industrijowe obligazije njejsu hišće samé'cźene. Wu prěnim rjedźe je nusne, so ju tale 16 milijardźka požcźonka k zapłaćenju wotschkodźenja samélcźi. 800 milijonow złotych hriwnow ju ju Poincareja niźo prajaca maliča'oća. Poincarowa rěcź na senat hluboki zaćišćesć cźinje'še. Jadna rěcź a jeho derje nałožene dopoła'ma pschekwjedźachu. Senat pak bě ju hižo do wuradźenja rosźudźił, ju Londonske wobsamknjenje schwali a ju njebudźe Herriotej žanych wobcežnosćow cźiniś.

Franzowska je Lausanneske měrowe śrěźenje pschipóznała.

Franzowska deputertska komora je Lau'anneske měrowe śrěźenje pschipóznała. S nim žu ju mjeńsche nětśi'chesi Turkowske postajile. Khćesće'sijanam je ju wjele prawow wa'o, kotrež su hacź dotal mě'e. Wot teho cźaża turkowske knjeźerstwo khće'cźijanske schule połóźuje. Europiske wulkonozy žebi to bohužeł lubjeź dawaju.

Wjesdźělosć w Jendźelskej pschiběra.

Liczba dźěłonjemějerjow w Jendźelskej je wot 11. hacź do 16. augusta sašo wo 50 351 pschibyła a nětko 1 222 200 wuczinja. W'chi tajkich wobstejno'cźach je bjes dźiwa, so ju Jendźelcźenjo boja, so budźe Němska, jeli so ju němska industrija z wukrajnymi požcźonkami pożywni, jendźelski industriji wulku konkurrenzu cźiniś. Pódła teho Franzowska hrožy z industriju a hórnistwom Elsaza a Lothringskeje Jendźelcźanow z němskich wikow wucźišcźeju. Němska industrija je wu'khmanjena, žiwoje wudźěli we wukraju po tuńskej płacźišnje poćiśći, dokelž nim'ki dźěłacźer sa nijschu mjedu a 10 hodźin abo hišcźe dłeje dźěła, dyžli jendźelski dźěłacźer. Wschi tajscy wobstejnoscźacy njeje žanych wuhladow, so by wjesdźělosć w Jendźelskej woteběrała. Pschi wólbach do jendźelskeho parlamenta je dźěłacźerska strona lubiła, so wjesdźělosć wotpomha. Nětko hižo pot léta knjeźerstwowe wotcźi w ruzy dźerži, tola žiwoje žłubjenje njeje mohła dopjelniś. Wjesdźělosć w Jendźelskej je dźeń a wjetšcha.

Strajki w Londonje.

W Londonje wjetši dźěłacźerjo strajkuja. Transportarjo a żeleznicźni dźěłacźerjo jich podpjeraju. Transportarjam dźěłacźerjom je ju porućiło, so njeśmědźo žadn a seleninu wo'cź. Pódła teho su pschinjatowi dźěłacźerjo wobsamkli, so teź woni žadn a seleninu z łódźow njebudźa z brjohow wjeź. Dźěłacźerjo žebi na tydźeń 4 punty a 4 schillingi (94 hriwnow) mjdy na tydźeń a wěcźy dźěłanski dźeń žadaju.

S dobom hro'y strajk wuraśtšich dźěłacźerjow z nowa wudyrcź. S nětśišchimi dźěłanskimi wumjenjemi su njeschpokojom. Pschede w'chim žebi 44 hodźinski dźěłanski tydźeń mešu nětśišchego 64½ hodźinskeho sa cźaš lěcźnych mězazow žadaju.

Wopacźny Matteotti?

Mailandzki „Corriera della Sera" z Roma powěsć. Sudnišćy lěkarjo su ju namakanym cźełe wupraji, so je kóscźowy wo někotre zentimetry mjeńšchi, hacź je po wupjenju Matteottej žiwójby Mattotowa cźełowa wulkosć była. Tuž namakane cźełe njemóže Matteottowe być. Tole špótnosće je w Romje nimo měry wulke roshorjenje sbudźiło. Pschepytowarjo sudnik pak tśěe dotalne rosźaśnjenje wotpokazuje.

Politiska swoboda w Ruskej.

W Ruskej šmědža wobydlerjo jenož kommunistiskej stronje pšichiłkuschecź. Wšěcke druhe politiske strony su pšichi šmjerjetnym khłostanju sakasane. Bolschewikojo sozialdemokratow runje tak surowje potłokuju, kaž monarchistow a liberalnych. W Tira'polu w pokodniščel Ruskej je bolschewikam hud tele dny 25 sobustawow sozialdmokratiskeho swjatła, mjes nimi jenu žonu, k šmjerjecźi sudźił. Wušud je žo hyndom nuwonjał. W zyłej Europje njeje nihdže taiseho buchowneho schłowinstwa kaž w bolschewiskej Ruskej.

Južnoślowjanske knjezerstwo a Radičzowa strona.

Ljubljanske nowiny „Slowenski Narod“ praja, so je Davidowičzowe knjezerstwo dospołnje wot Radičzoweje strony motiwizne. Wono po zdanju Radicza kralowske namjetnistwo w Sahrjebje wobnowi, kajšez je pod awstriskim knjezerstwom tam było. Opozicija praji, so žo tole wróczenje k nehdyšnim awstrisko-madjarskim nałožam nětczišchej wustawje pšecziwja. Napischeczo temu knjezerstwo wubatwa, so wobnowjenje kralowskeho namětnistwa postajenja wustawy wotpowjeda. Davidowičzowe knjezerstwo budże tež Wono je zyle wot jeho wuspdacja wotwisne. Kaž bórzy jeho strona wjazy knjezerstwo njepodpjera, budże wono nuzowane knjezerstwo wjazy njepodpjerca, budże wono nuzowane, wrócźo stupicź. Njedźiwajcy wschźch konzessijow, kotrež su Radičzej cźinili, njeje wocźakacź, so Radičzowi p'chiwitowarjo hdy južnoślowjanski stat p'chipóstaju. Stajnje budża na wosrazenje sjednoczeneje Južnoślowjanskeje dźěłacź. Radicź žo na to měri, knjezźowe Habsburgskich na Balkanje wobnowicź. W nim by Khorwatam politike wjednistwo mjes balkanskimi Sslowjanami pschipadło. Nadźinježitwo Serbow wón nochze p'chipósnacź. Tuteje pschicźiny dla žo tež jeho pschiwitowarjo sapowjeduja, ministerske sastojnistwa w Davidowičzowym knjezerstwje pschewzacź. Nětkole žeb Radicź žada, so bychu žo nětczišchi wyschi sastojnicy w Khorwatskej a Sslowenitji wotstronili a žo jich měrna a jeho pschiwitowarjemi wobsadźiłe. Budże sakljejowacź Davidowičzowemu knjezerstwu tak wulka, so tole žadanje dopjelni? Je-li o by politiskim schmjatanzam w Europje doschło, by Khorwatam pod Radičzowym wjednistwom potom położene było, žo wot Južnoślowjanskeje wótterhnyncź a po boku Madźarskeje pscheczíwo njej wojowacź.

Rewolucija w Brasiliskej žo skónźa.

Wojezy brasilskeho knjezerstwa su twjerdsjimi Dibos, poslednje stejiščczo sbežkarjow. dobyli a s tym sbežk we Amazonskim staczje poraźyli.

Ze Serbow.

Stwórtk, 28. žnjenca.

Hawštyna biskopa, wuczerja.

1849 wotmolwi po 18 mésaczach sakska wyšnosć na prošstwu Serbow wo runoprawdosć serbskeje rěče z němskej.

Pokhěrluš wo Swjatym Hawštynje.

Sydało dźěčatko při morju
Ze swojej małej łžiczku.

Čerpało je morjo łžiczku
Do małeje jamički.

„Što tu činiš dźěčatko?
Chceš te morjo wučerpać?

Prjedy cheu te morjo wuczerpać
Do tej małej jamički.

Prjedy hač budźeš ty wugrantować,
Sto Swjata Trojica je.

Stóž ći rěči po hubje:
Twojej mósnje jim so choe.

Jan Radyserb.

*

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 733½, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +30. — Dźenża rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer 0, thermometer w nozy 13. Wuhlady na malo žo pschemě, njaze wjedro. — Wyschina (rjane wjedro), leži nad wjeczornej Europu, nad Schlesyskej a nad Częskoślowakskej. Sšaba nižina nad połnóznym morjom sczele hacź k nam wubrěži, kotrež nasche wjedro scherjate cźinja. K temu žo hižo nowa šyrna nižina pola kupy Island pokazuje. — Jutsje pjatk błónicko 5,11 sšabka a žo 6,54 thowa. Mjeczk na ranje 3,55 sšabka a žo wjeczor 6,36 hodź. khowa.

— **Telefonisku ponjesch wo wjedrje** sa jutsje pjatk: **Mróczołatze**, s wopredka khłódno, na wyschinach jara khłódno, posdźišcźo žo trochu wocźopli, sšabe hacź šrěnjožnyzne wětry, s wsjetscha z wjeczornych stron.

— **Kedźbu pschi žnjach.** (Njeboże pschi šyczenju s maschinu). Podobne njeboże hač loni w naschej Łužicy je žo wóndo w jenej wsy pola města Nisy (Neisse) we Schlesyskej podało. Heftman s maschinu žito šyczesche. Jeho žona jemu s 4 letnej dźowczeckhu šwaczinu pósła. Wjeseła hołczka namej šwaczinu njesesche. Na polo pschischedschi žo do žita lehny. Tam šej wušny. Mjes tym nan drěmazemu dźěsču pschezo bliže pschiźidże. Stónczenje nožiny dźěczo hrabnyczu a jemu nóžku a ruczku wotrěžnyczu. Wbohe njebožatko do khorownje bowjesechu.

— **Lubijski Postillon** pische, so je w nowinach cźitał, so wojeńska parada pola Khrośczicź po stónczenju nemenrow njewotmeje. Sserbšzy měschczanostojo žu pschecźiwo temu, so žo tamne pola a hona k paradze wuzisa, wrateknowale. Tehodła budże parada šnano w Budyschinje a pak w blischcźi Budyschina. Jeli so taze powěsć wobruckí, žu žo rosumni měschczanostojo Serbskich wsow pschecźiwo paradze wésče tehodła wuprajili, so žo ž nasymnej pjun wobšnte pola njehdyschi njetrjebawschi zatemtale. Je-li na wojeńska wyschnosć paradu nowonadže z wulku wosčeźiku waznosći, ma sa to tola dosć wósebnich šnuczowanischczow.

— **25 letny dźěsaństi jubilej** we wobuczownym domje Augusta Fäble w Budyschinje, na swonkownej lawšej haźu 3, możesche 27. augusta knjes schewiki mišchtr Korla Jurij Schramm šwjeczicź. Jemu bo wot mikowańskeje komory w Zitawje noschomna bronzowa medalja sa šwérnosć w dźěle a wot schewskeho siednoczeństwa cźestny dar pschepoda.

— **Hudźbne stawizny Budyschina.** Jako wosebnje wjesełschowskeho instituta sa hudźbnowédomne syntnistwo we Bilefburgu wuzidže w nalubdže Kistnera a Siegela w Lipsku sniha: Musikgeschichte von Bautzen bis zum Anfang des 19. Jahrhunderts von Dr. Herbert Biehle, Berlin-Bautzen. „Sserbske Nowiny“ su hižo we swojim cźasu nastawk z wobšérneho dźěła wotcźišchczale. Nowa knjha je we wschźch knihaźnjach a musikalijowych pschedawalnjach dostacź.

— **Wo Marku.** Ssobotu je Mars semi najblize stał. Nětko žo wón pomalu sasno sdaluje. Po dotalnych powjesćach njeišu hwězdarjo nicko nowsko na nim wubliskdźili. Teš wschź wobsyty radiostrazjow, wo swisť z jeho wobydlerjemi žu, kaž hižo dopredka prajachmy, bjes wusjdsche wostale. — Schtóž cźe Mars nětko hischcźe widzeć, wrjedy hacź žo wón zyle wotšnali, ma kóždy pjatk wjeczor wot 8—9 hodźin we wyschischej realzy w Budyschinje k temu składnosć, žo we jenož, hdyž je sasne njebjo.

S **Mjeleczina.** Sjamna sbérka sa tych, kiž žu w junisu t. l. polu naš šmulkej wodu schkodowali, je hacź dotal 20 000 hrywnow wunjesła.

S **Hajrachežiz.** We wulkej staroscźi je šwójba Selesnišcheho wuhibowarja Grunera. Sich 18 lětny syn Friza je žo 14. auwgusta wotšalił a nimaju šlěda sa nim. Wón je 1,63 m. wulki a bě w schérej cźapy. Dokelž je šamkasc bě mórnu šamkasiku bluzu wobleczeny. Schtóž wo nim něschto wě, chcźe to jeho šwójbje sdźelicź.

S **Taubnerjma.** Njekniczomny sapalcź je pola klamarki šwob. Bergmanoweje syntał wobeń salokicź. Schlezisku wokna wutłokcźiwschi, tykni je spirittusom namaczanu papjeru pisches wokno. Papjeru sapali. Wšěcke žo wuhasche, so ś tym wobeń salokt. S Wožim swarnowanjom žo jemu njeskuk njeporadźi.

S **Bjerzeč.** Nasch kubleč Wawer je w pažlach 5 khworow doštajnych. Sc bechu hrošnje do jeho kur pohladale. Nětchto měšnazow posdźišcźo by rjeńschi pjenjes sa kožu dostał.

S **Lubija.** Wěsty Khorla Mika, sastupcź jeneje Kohlfurtskeje zigaroweje fabriki je žo wobwjeschnył. W jeho sjimje jeho morwcho nadenkdźechu. Pschicźina k sadnoczmu skutkej njeje snata.

S **Hrubocźiz.** Nasche gmejna a Ssokolska tworja hromadźe hońdwinski wokrejz. Lětša žmy hońtwu z nowa pschenajeli. Sa 620 hriwnow ju kubleč knjes Dreßler s Dźenikez dosta. Wóbla njeho žo teš kubleč Storch a Lékař dr. Krahl s Budyschina wo nju prózowaschtaj.

S **Klětnicy.** Cźežay sniejbožka je swrubowjena wumjeńkarka Heringowa rodź. Nackez. Jeiny žyn je ś dobohladowarjom pschi želesnicy. Teho dźensche hischcźe tak póndźelu wjeczor wowpiacź. Jejni pschiwuzni sej wotrazdźowachu, dokelž su cźmowe wjeczory. Heringowa njedźesche sebi rěcźacź. Jejni pschiwuzni pak dźěchu sa njej pohladacź. Dokelž pola swojeho žyna njebě, ju w nozy podarmo pytachu. Hakle wutoru rano ju njedaloko nascheho dwórnischcźa bjes wědomnja nadenkdźechu. Pschicźina k sadnoczmu wotwjedcźene a hewak bě cźežko sranjena. Jv dyrbjachu do khorownje dowjesez.

S **Klětneho.** (Sserbski wjeczor.) Wjedro brje njedźesche runje jara wobjaze, hdyž so sańdženu njedźelu popołdnju Lichan'ka „Sernicka“ na pucź do Klětneho hotowasche. S khwilemi brje bźesche rjenje, a ztónzo ménje'che jo zyle derje. Ale prjedy hacź by žo prawje dobladał, posbźe žo nad wjeczornym wobzorje cźorna murja mróczelew, kotraž wusche a wyche stupa. A bórzy žo lije a kida, kaž pschi najžiwlnischim njewjedrei. — Tola luboscź p wězy wschź sadźiwši pschewinje. Taž „Sernicka hižo bórzy po 4 hodź. na dwémaj rjenje wupyschenymaj wosomaj s Lichanja wotjedże. Spěwajo jédżechu wokoło schesteich do Klětneho nuts. Wobydlerjo pomahi Domich'ez žurnu pjesnjachu, tak so możesche k. Schibak 1/2 9 hodźin žyzne pohlubschi wdow powitacź, krótko rozłożo, schto žerbske towarstwo dźensa. Po shromadnje wuspewanym: „Hdże statok mój“ wustupi žyzny chor s dwaschtótżnymaj spěwomaj „Rjana Łužica“ a „Hanka budź wjeselá“. Potom seščhowa'che žortna hra „Kražne wobrazy“, rjenje p'chedstajena a wuwjedźena. Dwójnym kwarteze „Hišcźe Sserbšzwo njeslubjene“ a sołomaj „Bóh žohnuj cźe, ty Sserbow rjeńschi krajo“ (k. Schiška) a „Ach moja hola ty selena“ (k. Pow. Kravtz) zlédowasche hłowna hra „Kak Pětr lékari“. Lékař Rym'ankowy šluzobnik Pětr wotmólwa sas, hdyž je jeho knjes sapucźował, sam rěcźnu hodźinu. Sc seščhowy swojeho pra'tižerowanja widźo, cźe žo sajedocźicź. Tola k njesboźu — abo słónczanje tola k šboźu — trjechi runje na blescha Tokajšeho wina, kotrež je lékař, prjedy hacź žo na pucź poda, jako strašny jéd wo'namjenił. Taf nama'a dr. Rymsak, dom pschischedschi, swojeho šlužobnika pjaneho a tu rjanu wobradu, kotruž je tuton je swojej rěcźnej hodźinu nocźinił. Tola wono žo wschо sažy wuruna a pschi tónzu hry žu wésče wuhladu hnydom na dwaj sbožownej waržaj. — Se swojej wustojnoscźu na jewischcźu móże „Sernicka“ wopcźakowe nekotrużkuli druhenu towarstwu i pohonjacym pschiladom bycź. Wobšudcharstwo je žiwym sajimom hraczu šlédowacze, schtóž dopokasa, so je w Klětnanskich stronach hischcźe sronumjenje sa dobru šerbscźinu a to nic jenož mjes starymi ale teš mjes młodźinu, kotraž bésche jara žyzlnje sastupjena.

Knjes a wotroczk.

Novella L. N. Tolstého.

(Pokračowanje.)

Tuž někto Nikita, dostawschi poruczność, so ma sapschahnycź, wjesełe a šwólnińe kaj pschejo woteidźe do kólnje, wsa tam cźežku, s rjemjenjow sczinjenu, s trocźom wosbeljenu wuzu i hodźa a dźe'che do samknjeneho konjeńza, hdjež kóń šamkuki stojesche, kotrehož bě Wasilij Andrejicź sapschahnycź pschikasał.

„Na, ty dreje maseh dołhu chwilu, hłupaczko?“ praji Nikita s wotmolwu na postrowjoze rjechotanje, s kotrymž jeho pschiwita jenicźki wobydlez konjeńza. Bě to pschipuschczak krześenčno, rjanecko rostu, s trochu wiszatym khlakom, cźernobruneje barby ze žołtymi błeckami pschi šlamje a na nóhach. „Na, na! Niz tak i khwatkom, dam žo cźi najprjedy napicź, hłapaczko!“ rěcźesche konjej, zyle tak, jako rěcźa ś tajkimi stworjenjemi, kotrež žiwa rosumja; a hdyž bésche i poruczmom swojeho kojucha derje kormjeny, tolsty, wobšrjedża wuzłobjeny, saprózdeny khribjet konja wótrěł, napołoži jemu wusdu wokoło rjaneje, mlodostneje hłowy, pschi cźimž wuswobodźi jemu wuchi a hriwy, wotkłny hłowoju a wjedźeše stoco napojicź. Brunacźi wutroczinschi wobhladnivje i konjeńza, kiž bésche wschón polny hnoja, pocźa sčibrawacź a kopacź a na nohi stawacź, jako by chcył se sadnej nohi wotroczo'a, kotrež žo ś nim w skoku k cźehnitej studni cźérjesche, kopnycź.

„Oho, kał žo khrobliich, ty cźelemo!“ dźesche Nikita; wschak wón derje wědźeschе, so bě brunacźi bojcź wobhladnikow, je sadnej nohu jenož tak dałeko dyrcź, so jemu kótri wotroczi kožuch podźěrhu, ale wotprawdže jeho cźéło njetrjebi. Nad tutym wumjelschim kukom mésesche Nikita stajnje zyle wosebite wjeselo.

Hdyž bě žo kóń se symnej wodu dobyta napił, khwilku po'asta, kótesche hłubogy sa dohoma a p'chi tom pohibowaschе s mokrymaj zhlnymaj hubomaj, s kotrejuž scherscheginow zwrětke kapki do korta wotkapowachu; potom pruskotaschе.

„Njechjeschi-li wjazy, njetrjebaci; to žej spomjatkujemoj, ale so mi potom wjazy njepschihbjeschi, so hi'chce žo cźi dźe“, praji Nikita, kiž brunacźej jeho zahjerzenje 'e połnej wožnoscźu a ze wschej dokładnoscźu muložowesche. Potom dobéża wospjet do kólnje, wjedźo wjeselekeho, mlodeho konja za hłobu sa wu'du, kiž je sadnimoj kopaschce a tak mózuje rjehotacźe, to wschón dwór wot teho klincźesche.

S druheje cźelednje tu nichtó njebéźe; Nikita zawohlada jenoj cźisnje'a, k domu njepschihłuschazeho kucharzynneho muža, kotryž bě k njej na žwjate dny pschischot na wopyt.

„Najlubschi, dobéź tola ras“, prajeche Nikita jemu, „a wopracźej so knjesa, do kotrych žani mam sapschahnycź, do wulkich, schtóž-li abo do tych malych?“

Kucharzynny muž dobéża do domu a wróczi so bórzy s powěcźu, so je knjes pschikakał, do malych žani sapschehnycź. Nikita bésche mjes tym hižo konjej khomot napołożił, z małymi hołdźikami wobitu podźežu kruce pschiwjasał a dźesche někto k žanjam, kotrež w kólni stojachu, njeho j jenej ruku lohko, j wolijowej barbu wobarbjenu kwalku, j druhej konja wjedźo. „Cźeze-li wón male, je mi to prawje“, praji sche, dowjedźe mudreho konja do widliznu, kiž je zyły cźaš poczinjeschе, jako by jeho chcył kuznycź, a pocźa j pomozu kucharzynneho muża sapschahowacź.

Hdyž bě hižo storo wscho hotowe a jenoż trjeba, hischcźe wotezu a wu'du wjasacź, pókla Nikita kucharzynneho muża do kólnje, so by zsomoj a potom na lubju, so by wot tam próżdny hrubu měch pschinjesł.

„Tatke! Wschitko prawje! Na, na, njeczin jenoż tak klupje!“ praji Nikita a natyka cźerstwu womlócźenu zlomu, kotruž bésche kucharzynny muž pkchinjesł, do žanjow. „A někto podaj mi tule tón sawaleny płat jako wodźerk a na njón horje położ měch. Hej, hladaj, tole ta'le, a tole take; někto budże žo mi derje na tom sjedżecź“, praji a wujedże p'chi tom to, schtóž wupraji, a kruce tykasche měch nad zlomu se wschźch stron wokoła zhdła.

„Ta'le, někto žo cźi też lubje dźakuju, drohi pschecźelo“, dźesche Nikita k kucharzynnemu mużej. „Dwémaj tola dźeko lépje wot ruk'ow dże.“ A hdyž bésche kojamu, na žwjasanem konzu z kólkom wobdženu wotezku wuprawił, podźadny žo Nikita na kronnu žani a nawjedowasche ja pobihowanjom ho žebźazeho pékneho konika pisches samjer'njeny, j hnojom pokryty dwór k wrotam.

„Wujo Nikita, wujko, ach wujko!“ wołasche žebowlétny hołczez ja nim, kotryž z ropotom burze wotewrí a s khwatom s tyčze na dwór wubéża; bě w cźornej kožuchnej šuscźe, nowych běłych kožuchnych schórnjach a cźopkej cźapzu. „Sšadź mje do žani!“ prosčeche wón je swojim cźerstym hłokom a šapiny bej duzy swoju kožuchnu šuscźe nicźki.

„Na, tuž pój skoku jow, mój holbko“, prajt Nikita, posasta, poždźdši j radoscźu rosjaschnjeneho žynku swojeho knjesa do žani a wujedże na drohu won.

Bě mjes druhej a tsecźej hodźinu popołdnju, syma (dźeńacź stupnjow), samróczene a wětši'oste. Na dworje le'a 'da po powětr cźichi byez; ale na drohi sadawasche wótry wětřik: i t'ěchi pódla stejazeje kólnje łajesche ho žneh, a na rózku rychi kubjelni wésesche jenoż tak a wichorjesche. Lebk bé Nikita 'e žanjemi wujél a konja 'e kněžinym durjam wobrocził, hdyž tej hižo Wasšilij Andrejicź j zigaretu na ńacź stupnjow), samróczene a wětšikoite

W łužobnej Krjejbjanskej wožadže žu wobstejnoʒ'ce w tym nastupanju bjło wo wjele hóriche. — Porjad wjeczora žo słónczi žo ſ někotrymi spéwami (sło knj. Nowotnej „Pod bélej brjestyczku“ a dwojtrótżu: „Naſch njebohi dźěd“, dale „Schmórcko, hórcko, ſchckebotaju“ a „Serja ſo ſchérja“). K pohlednjenju, hłuboko hmujazemu ſpéwej naſcheho ſtamneho Cžíſchinſkeho pſchiſtaji łužbnej nawjedowar hiſchcze někotre ſłowa. So by łuboſch k ſerbſkej rěcži, k ſerbſkemu ſpéwej, k ſerbſkim waſchnjam a nałożkam ſajſo wżíwila też w Sčetmanſkich ſtronach, dla teho je „Serniczka“ pſchiſchła, a najrjeńſchi dźak by jej dopjelnjenje tuteho widżecza był. Kak pak pokaſujeſch łuboſczk k Sſerbſtwu? Najprjedżan, ſo ſerbſkeju rěczíſch k kóżdym, kiż je ſerbſkeho rodu abo, każ łud tak rjenje praji, kotrehoż je ſerbſka macz cžéſchiła, ſo ſerbſkeju ſpéwaſch, ſerbſke cžítaſch a ſo wndaſpotnjeſch w ſnajonuſtwje twojeje macžerneje rěcži, ju njemčeſchcz ſe zuſtymi němſkimi ſłowami. Wożebje na ſtarſchich ſo rěcžnik wobroczi, ſo bychu ſ dźěcžimi ſerbſkeju rěczeli a krucze na to dżerżeli, ſo też dźěcži mjes ſobu ſerbſan powjedżaja. Je bjł to ſchkoda jich dźěcži ſamnych, hdyż tuchi ſerbſan njenawuknu. Sſerbſka rěcz njeje mjenujcż jena rěcz, ſ kotrejż jenoż hac ſto Budyſchina, do Wojerez a do Běłeje Wody pſchiſłuſchi, nż, ſ njej mózachi hacž ſ Cžíſchenu wulkem,, ozeanej, hacž ſ mjeſam Chineſiſkeju, Perſiſy I a Turkowſkeje pſchiſchcz. Pólſka, Ruſka, njeſmjerna Sibiriſka, Bolharſka, Južnoſłowjanſka, Cžeſkoſłowakſka ſteja łóżbenu Sſerbej jako Słowjanej wotzwrjene. Schtóż je we wójnje w mjenowanych krajach był, może to wobtrucžicź. Hiżo powoſchittkowneje ſdżélanoſcze dla dyrbjał pak łóżdy, kiż ſtładnoſcź k temu ma, ſerbſan nawuknuncź. S dwěmaj rěczomaj pſchejo wjacy ſamółzech, dżeli ſ jenej.. „Żoł umjejoſch, to chléba njeſi.“ (Schtóż móżeſch, to khléba njeſi) praji Delnjoſerbjan. Nahujeſcha njemudroſcź je ta, hdyż ſerbſkeju ſtarſchi, kotíż ſtomi dokalbnje němczkimu mjenowbnjeſa, ſ malymi dźěcžimi němſky rěcža, ſo bychu ſo tu w ſchuli łepje mókle. Tute dźěcži ſtebi mjenuja tajku hubjenu němczinu pſchiſpowja, ſo maja potom, hdyż bo ſchule pſchiſłuſ, wjele wjacy próży a cžeſkow, ſ wotſtronjenjom nowukunjenych ſmyſłow a wopacznoſcžow, hacž ſdy bychu němſan hakle w ſchuli, a to hnydom prauje wnkuncź japoczake. Kóżdy roſumny pedagog to też pſchida, a wono hiſchcze dohſho njeſe. ſo je ſo jedny ſprawny ſnamjenſky němſki wuczeſ w nimale pſchenémčenej wožadże rauſchich ſtron wuſnaſ, ſo je ſchulſke dźěło ſe cžiſte ſerbſkimi dźěcžimi wo wjele łóſdche, hacž potom ſ prénimi pſchenémčenymi generazijemi. Wón też wobkrajowaſche, ſo wo wżu ſerbſkich dźěcži njeje, wot kotrychż by jeho holcžka ſerbſan narcukneż mohła. Tehodla, ſerbſan ſtarſchi, ſdżerżeſe macžerne rěcž ſwojim dźěcžom a njedajcże ſebi prawa Sſerbow nihdże pſchikrótſcheć, wożeſe niż w zuyſni a ſchuli. Hdyż njenamakacże dołeſ ſroſumjenja ſa waſche ſadanja, dha wuſtupujcże ſe wiſchej raiſoſcžu, pſchetoż ſakoniſke prawo, w § 113 němſkeje ſtatneje wuſtawy ſaruczene, je na waſchim boku a wſcże tehodla dobri němſky ſtarżenjo, hdyż ſebi waſche pſchirodżene narodne prawo ſadacże. W tutym ſmyſle rěcžnik ſłónczi. W ſhromadnym ſwbuże „Naſche Sſerbſtwo ſ próchа ſtowa“ namakachu jeho ſłowa wobkruczenje. — K ſłedowaznym rejam wiſkaſche Wulkobukrawſka kapała. Wona może wjele ſerbſkich kuſkow, a ſamo ſe ſerbſkej meju naſ ſwjeſeli. Tak móżachu ſo Cžiſaniſch ſo nozh ſpokojeni ſ wuſpěchom wjeczora, na dompuck podacź. — Nadżijomuje ſo někto też w Klétnum bórzh towarſtwo załoži. Sajim na ſerbſkim ſpórże je tam mjes młodżinu hiſchcze żiwy. Tuż, Sſerbja Klétnjanſkich ſtron, do dżéła! Dożeſ je dobra wola tam ſo też namakaja puczże a frędli k wuwiſdżenju nabanka, a bynnjeſ ſo cžeſkich ſdał.

S Duczinu. Saubżenu pódżelu wjeczor je jéżdżeſ je motorowym kolom pſcheđ naſchim hoſcżenzom ſnjeſeboſkit. Wón wot Subornickich pſchiſłeđe. Sadły na kole jeho wjeſta hedżeſche. Wón nimale pomakał żdżeſche a to bż jeho ſwoje. Niendażiſy rěniłki wóſ ſ dwora wujeđe. Motorowe kolo woſej do boka ſajeđe. Nieſboże pſchewuſke niebż a wodbjéleni mógł rjeż ſe ſtróżeleni wotcnidżeću.

Se Stróże pola Nakez. Tudy wumrł tele dny ſtarz, wokoło 96 lět ſtary. Hiżom wot wójny bem wjazy ſ loża pſchiſchoł nebż a pſcheđ nékchto lětomi ſhubi widżenje. Jeho manđelſka je hiſchcze żiwa. Pſcheđ 2 létomaj mężeſchtaſi dejmantowy hważ.

S Buſchmanz. Naſch knježi bwóſ je generalny direktor Kruppowych fabrikow, wjeſty Hugenberg, kupił. Wnđi je wón pſches 2800 jutrow. S teho pak je nimale 2000 jutrow hole. Dotalny wobſedżeć bż wobſedżeć fabriki Müller.

Cžerwjeny dżeczel 65—78 hr.
Bóły dżeczel 110—140 hr.
ſchwedſki dżeczel 40—62 hr.
módry = luzerna 54—74 hr.
wdcżny (Wundklee) 68—75 hr.
internatowy 22—26 hr.
jendż. wódna powodnina (Raygras) 32—44 hr.
Żołtnik = timotei 35—44 hr.
ſuchna trawa 55—68 hr.
hejbuſchka 13—14 hr.
kolodżij 10—13 hr.
żonop 27—28 hr.
riſia villoſa 26—32 hr.
jauſka rożka 11—12 hr.

wſcho po zentnarju.

Wſchelake płaczżiny ſ Drjeżdżanſkich wikowańnjow (t. r. Markthallen). Hużu 1,80—2 hr., kury ſtare 1,20 hacž 1,80 hr., młodżiczki ſchtuka 1,60—3, hołbje ſchtuka 0,90 hacž 1,20 hr., butra młokarniſka 2,20—2,40, burſka pak 2,10—2,50 hr. twaroh 0,25, jeża 0,14—0,16 hr. wſcho po punczże, hdyż nieko druhe njepſchiſłuſnomnichmy.

Butra w Barlinje. I. 1,75 hr., II. 1,52 hr. a ſa III. 1,20 hr. po punczże a w zyłom wikowanju.

Schpatne żnż w Pólſce. Lětuſche żnż ſu pornjo łońſchim wo 30 % ſchpatniſche. Mésto teho, ſo by Pólſka ſito wumoſhło, dyrbi jo kupowacź. Żitne płaczżiny ſu hižo wo 50% horje ſraſnjeż. Też Ruſka lětża na hubjene żnż ſkorż. Wona może lětża jenoż 22 mil. zentnarjow do wukraja pſchedacź.

Na pſchedań:

Wóſ dżéczaju w Cžornym Khołmzu cžiſło 71.
Kóſa we Wojerezach, Elſterſtr. 26 a ſaanſka też tam na Wederſkej haju 7.
Dołbje liſtowe w Budyſchinje, na Tſkanſkej dróſy 6 I.
Kolo motoriſke w Budyſchinje, Löhrſtr. 28, Kaiſer. — We Wojerezach, Badergaſſe 7. — Jan pola Zeczki we Płaczżezach.
Pżu, wowcżeżiſe, Weiber, kaſarny dom III. w Lubiju.
Motor 5 PS. we Wojerezach, Kapella na Drjeżdżanſkej dróſy.

Eſo pytaſa.

Pohonch knježi bwór w Radmerizach pola Ketliz.
Dżéłacżeſtka ſpwóſba w Radmerizach pola Ketliz.
Hołja do domu w Budyſchinje, na ſchulſkej hoſy 3 II, Treptowa. — pſchechujowa Albrechtowa w Běłej Wodże. — Statiſka, kiż może warieć, w Budyſchinje, na Wallſku drohu 16 I.

Płaczżiny na Barlinſkich produkłowych wikach.

Zito a wołjowe ſymje po tuni abo 1000 kg, ſemjol 100 kg. płaczżiny po kotrej hrżiwnje.

	27. 8.	26. 8.		27. 8.	26. 8.
Pſchenza wiła	203-209	203-209	rauſ. wołujſki	12-60	19-50
naſit. jeczmjen	155-162	151-158	poch. meſcha	8-10	8-10
nat. jeczmjen	205-216	205-216	ſrabella	11-11,50	11-11,50
wowſ	—	—	bérnaze ſrajſi	21-21,0	21-21,50
kukurica (Mais)	157-166	157-166	ſuny	15-17,00	15-17,00
pſchencja. mauſe	28-30,50	28-30,50	wola	14-16,50	14-16,50
żana mukа	22-25,00	22-24,75	lanu wołujſki	22,50	23-24
pſchenc. wotr.	12	11-12	mókre łupiny	10-11	9,50-10
żane wotrubы	10,90	10,90	ſolte łupiny	15-18,00	16—18
rapſ	312-325	310-320	żana, 50 kg	2,30	2,—2,30
tane żymje	415-425	425	ſrawa, rżana	0,55-0,65	0,65-0,80
hrach	18-20	18-20	„ pſchenicz.	0,55-0,65	0,65-0,80
pjenuſchi	13—15,00	13—15,00	„ wowſina	0,50-0,55	0,60-0,70
			„ jeczma	0,50-0,55	0,60-0,70

S Jaworu. Jehyn wjeſnjan namaka na tak mjenowanej „Honaczej hórzy“ — nyna leži na puczu do Haſchichtowa — 13 hromadże ſrjeſcżnych cżerwjenych kołaſow ſrénjeże wulkoſcże, wopraudże nihcżo żadne w nażiſchim na hribach khudym cżaſu. Wo ſdaczu wocżinaju pa wżaſorchi deſchcżikach łépje roſcź, ſchtóż tuta namałanka dopołnaſuje.

S Mikeje Radſchowki. Po cżeſkim wohnju, kotrež je naſchu wjeſ potrjechił, tu nétko pilnje twariſi material pſchiwożuja, a też hižo twarja. Domſke knjeſa Balaka je hižo tak daloko hotowe, ſo budża w bliſchich dnjach ſhdżeć. Wšżcże Balakez hiſchcże do ſnuru do nowego domſkego ſaczahnu. — Naſch dotalny gmejniſki pſchedſtejżeſcel, knjes Hurban je dołhe léta ſ wulkej ſwědomitoſcżu ſwój hamt ſaſtarał. Sa to je jemu naſcha gmejna mnoho dżała dołżna. Nétko je ſwój hamt ſłoſił. Na jeho mésto ſmu ſebi knjeſa Matiża Mielu wuſwoliłi. Pichejemy jemu do nowego a dżenja wſcże wobużnego hamta wjele ſbożа. Nech jemu Bóh łuby Knjeſ wjele ſtrowych lét ſpożcźi.

S Kulowa. Krajny ſwjaſk wójnſkich wobſchkodżenych a ſawoſtajenych wuhotowa ſandżenu njedżelu w Michałkach dżéżazym ſwjedżeni. S hudżbu pódżedu ſe dżéći bórzh po pſchipoldnju na puck pſches Nowu wjeſ a nimo kraſnych łłóſchterſkich hatow. W ſahrodże hoſcżeńża w Michałkach bżeſche khojeſ a tykanz ſa dżéći pſchihotowany. Tola ſjulneho ſłuka dla byrbjachu w ſurſi wulkowu ſtarcź a błóſchczeńki tam ſtmutacź. Mjes tym pſchiwżdżechu ſobu ſławny ſvjaſka. Sa nich ſo tżeſenje ſ teſchinkom wotmé. Dżéći ſadowżachu ſo ſe wſchelakimi hrami, pſchi kotrychż mózachu rjane wżaſi dobycź. Najwżeſche wujeſele ſa nich wał bż wjeczorom dompucź ſ piſanymi papjerjanymi lampami. Schcżédrinwym dariczełkam, kiż ſwjedżeń ſmóżnicżu, ſłuſchu horaz dżak.

S Wojerez. Pódżelu popoldnju wudyri pola Haba, mez na Wilhelmowej haży w kuchni woheń. Wón wał bu ſmydom podwiſcheny, tak ſo rozmjona wobora dorjuk faſchimnjeż a pſchiſłeż njetriebaſche.

S Lubina (Lübben). Wobſedżeć wupoſredżenje automobilow pola hotela „Stadt Berlin“ bżeſche hoſtwinſku ſtżelbu ſ wupoſredżenju dóſtał. Hdyż dżanicże ju rożnu ſebrachu, ſo na nju wuſtżeli. Schroty trjechichu 26 lét ſtaru holżu wobſedżerki hotela mjes wocżi a do wutrobnu. Jako nétko njeſbożownu tżeſu ſ kwałkom auto ſ garaże won ſtorżeċe baſche, ſo bu yo lékarſi jéł, dżéſche jemu jene kolo pſches nohu a ju ſłoma. — Wboha holża je wżdżenje ſhubiła.

Hospodarski rozhlad.

Schwörk, 28. auguſta 1924.

Kurſy wożera w Barlinje:

(Cyſe kurſy ſu w miljonach)

Dollar	4190 000	franczouſki frank	22 765
jendżelſki punt	18 825 000	cżeſkoſł. króna	12 590
ſchwajzarſki frank	78 550	10 mil. półſ. mark.	77 000

Pjenjeſny bżehu wożera nétchto żadniſche. To ſtajnje na łóc; mężaza tak hżwa. Wżchżdna dań ſłéży na $^3/_4$—$^1/_2$ %. Mężaczna na 1¾ %. Hżonota némſkeje hriwny a wukrajnych pjenjez ſo na ſwétowych burſach malo pſchemjeni.

Efektowe kurjy bżehu ſtruczene. Niedżiwajcż wſchech njelubych pſchipadow w ſtarnym ſtejnje, ſo burſa nadżija, ſo ſo partaje ſjima hiſchcże dorżeża a ſ Londonſkeho dofennanja wulkhadżaze ſakonje pſchiwoſtnu. — Wójniſka pożeżonka ſtaji ſo hacź na 850%.

Produkłowe wiki mężachu ſkoro ſa kóżdu druzinu żita hinajſche mjeſnowżo. Najżadniſcha bż rożka. Pólſka je nakhwilnje ſakaſała, rożku wuwożowacź. Tehodła nécżto horje ſraſy. Wżnje ſtruczena bż pſchejeża, dokelż je we Amerizy ſajo feſtſabjena. Ale tehodła wona na wżeżtawſkich Barlinſkich wikach pſchi ſwojej dotalnej płaczżiznje woſta. Njeuy jeczmjeń woſtanje żadny a żnże njamy płaczżinu. Schpatniſchi nima też ſa tuńſchi pjenjez kupzow. Wowſż, dokelż bż rożka dróżſcha, na ſwojej płaczżiznje woſta. Mjeſeſche mérne wiki. Muka njeuóże, hyrnjeż někotre mlyny żaneże rżaneje njemélі, dokelż rożku ſ mlécżu nimaju. Żentnarſ płaczżiſche wożera w Barlinje pſchenżu 10,15—10,45 rożki 7,75—8,10, jeczmjenja naſitneże 10,25—10,80, naſymneho 9,10—9,35, wowża pak 7,85—8,30 ſł. hrivnow.

Wiki réżneho ſłotu wożera ſjezdu w Barlinje, Zentralviehhof. W połoſiſchej Němſkej ſu na wikach réżneho ſłotu płaczżiny njemadżian ſyjnje horje bżle. Tehodła też podobne horjebżcże wożera wotczakowachmy. To pak ſuwoſta. Pſchetoż na wiki bż ſo doſeż ſłotu pſchihnako, mjes druhim pſches 11 000 ſwini. Wiki nimale mérnje pſchi dotalnych płaczżiznach wotbżżachu. Cżelata bżehu wo wſchżtko malo dróżſche.

Pſchihnał: bżehu:	Wone płaczżachu:
2030 howjadłow	18—47 hr.
1915 cżelatow	44—82 hr.
3987 wowzow	25—52 hr.
10784 tukrajnych a 1094 wukrajnych ſwini:	
pſches 300 ptw.	72 hr.
240—300 ptw.	78—79 hr
200—240 ptw.	75—78 hr.
160—200 ptw.	71—75 hr.
120—160 ptw.	63—68 hr.
ranzy a kundroſy	70—74 hr.

po zentnarju żiweje wahi.

Na ſwiniſnje wiki tam bżehu 1061 proſtatow a bżehanow pſchiwjeſli. Płaczżiny ſo njejſcheméchu:

maſe	hrénje	wulke
Wżhaki 25—35,	40—55 ſtotych hrivnow.	
Wroſtata 9—12,	12—15,	16—21 ſł. hr

Tydżeńſke roſprawa wulkoſtżmjenjatnje. Wikowanje ze ſjymjenjach naſymneje rjzu popuſchczuje. Lépje dże ſymjentne żito, kotrehoż ſo wżaży wotbywa, hacź lża a prjedy. Wżchelake, jara poſdane, ſu hižo żadne a pał njejſhu wżazu doſtacź. W płaczżelu cżerwjenej derje dżéſche. Boja ſo, ſo budu żnż ſchwatne, dokelż njepſchejſmowaze bſchcżehowanje ſymjentneho dżéczela. Płaczżiny hižo horje njiachu. W trawowym ſymjenju ſo malo pſchemjeni. Tele płaczżiny ſo ſapjiżachu:

Přłopk.

* Jelenje autowe njeſboże ſawinowaſe. Pola mésta Wallenſtedt w Harzu ſajéđe ſauto do cżiſłoh jelenjow. Pſches to pſchińdże na wotpuſki a ſakoſi do jeneho buha. We wożu hedżażu buchu na dróżu wżeſtnjeni. Schofer a żónſkej ſo cżołko franichu, knjeſaj pak lohaju.

* Cżeſke njeſwjedra w Jendżelſej. Sobotu a nje dżelu ſu we wulkich dżélach Jendżelſkeje ſyjnje niżwiżdra ſakhadżale. Stiwki ſu jara wjele ſchkodu na żnjach nacżiniło. Wiele ſłotu je ſo ſatepiło.

* Żyła żwóſba ſo ſalepła. Cżeſke njeſboże ſta ſo ſobotu na Rheinje. Sdyżna woda rékі ſtorhnu wulki cżołn „Nordſtern“ je ſobu a wżeſmu jón wo jenu w pſchiſtawje pola Duiſburka leżażu łódź. Cżołm ſo rozłama a jedyn holandiſki rybak, kiż na nim bżeſche, ſo je żonu a tżjoni dżéczimi ſatepi. ●

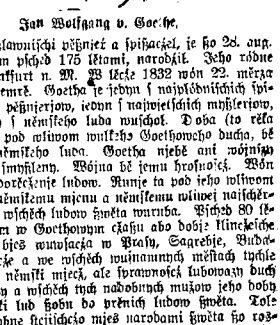

Jan Wolfgang v. Goethe.

Němzow najſławniſchi wżinjeł a ſpiſaczel, je ſo 28. aug. 1749. potajkim pſched 175 létami, narodził. Jeho rodne mésto je Frankfurt n. M. Wł cżeſe 1832 wón 22. mérza 83 lét ſtary ſemrjeł. Goetha je jedyn ſ najwżelkoſnišich ſpiſowaczelow a pżénjerjow, jedyn ſ najwżelſchich myſlerjow, kotryż je hdy ſ němſkeho luda wuſchoł. Doba (to réka cżaſ), ſrjaaża pod wżiwom wulkeho Goethowcho ducha, bż najwżetſcha němſkeho luda. Goetha njebż ani wójniſki ani wopſeſeny ſmyſłeny. Wójna bż jemu hroſnoſcź. Wón bż ſa mérne dorżeżenje ludow. Runje ta pod jeho wżiwom ſtejaza doba nżuiſkemu mjenu a němſkemu wżiwej naiſchérſche dróhi do wſchéch ludow ſwéta wuruha. Wſcheđ 80 létami, potajkim w Goethowym cżaſu abo dobje klinéſcheje němſka réka bjes wuwjaſcża w Prawy, Sagrebje, Budapeſcże, Trieſcże a we wſchéch wuſnamnych méſtach tychle krajow. Niż němſki mjeſcź, ale hramowſcź lubowazu duch jeneho Goethy a wſchéch tych nadobnych mużow jeho dobу poſtezi němſki lud ſobu do prénich ludow ſwéta. Tolerwulke a nadobne ſtejſchcżo mjes narodami ſwéta ſo roſtſchepy a podry, jako Bismarckowa doba naſtupi ſ heſłom „móz bże pſched prawo“. Sprawnoſcź je néſchto bżiſſe a ludy powyſcha, namóż pak je néſchto djaboſke a njeżdże te ludy, kiż ju pſcheżeſiwo druhim ludam nałożuja, ſo ſahubhy. Poſlednje 50 lét ſwétowe hiſtorije ſu ſa to ſ wottraſchazym pſchikładom.

Towařstwowski powěstnik.

Jednota „Sokol" w Delnim Wujezdze ma sobotu, 30. augusta, zwučowanje. Kóždy ma přińć, dokelž hłowny načolnik přińdże. Načolnik.

Khwaćanska serbska młodosć. Sobotu so za towařstwo a młodosć zabawne reje wotmėja.

Spěwne towařstwo „Solobik" w Sowrjecach ma pjatk 29. augusta, wječor 1/2 9 hodź. spěwanje. Prosymy należnje wšě sobustawy, zo bychu wšėce přišle. Předsydstwo.

„Lilija" w Ralbicach spěwa jutře pjatk. M. Hajna. **Kommissija za Raj** (knj. wuč. Kubašec, kk. Hantška-Porš, Šołta a Krawc-Bud., Holan-Bud., Nawka-Rad. Wjela-Kom.) přeprosy so na posedźenje srjedu, 3. septembra, pop. w 6 hodź. do Serbskeho Domu we Budyšinje. Też druzy wučerjo-zajimancy Raja budża přećelnje witani. Kral.

Jednota „Sokol" w Budyšinje ma dźensa wječor we 8 hodź. zwučowanje. Kóždy ma z dypkom přińć! Zwuč. pom.

Sokolki w Budyšinje maja dźensa wječor zwučowanje. Njech žana njewuwostanje. Dostanjemy wopyt a mamy hišće mnoho k zlětej připrawić. Načolnica.

Jednota „Sokol" w Bukecah ma pjatk, 29. augusta, wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Jednota „Sokol" w Pančicach ma pjatk w hosćencu zwučowanje. Započatk we 8 hodź. Starosta.

Serbski Sokolski Zwjazk. Pjatk, 29. t. m. posedźenje zlětoweho wubjerka w Pančicach w Natušec hosćencu. Też wubjerkownicy njech zapósćelu hnydom jich potrjebu na sokolskich drastach wo žoł hižo před dłšim časom žadachmy; hewak njeje może so z časom do zlěta wobstarać. Prjedy pak dyrbi so znajmjeńša wjetši dźěl hižo dostatych drastow zapłaćić, hewak nowe njemóžemy kupić. Jednaćel.

Jednota „Sokol" w Hrodźišću ma pjatk, 29. augusta, wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje. Kóždy dyrbi wšėce přińć. Starosta.

Budyšći wotdźěl towařstwa „Serbowki" zhromadźi so štwórtk 1/2 6 hodź. w Serbskim Domje k prěnjej hodźinje.

Hłowny redaktor: Marko Smolerʼ, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, we Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Janske kupjele w Smječkecach.

Tule njedźelu pop. w 4 hodź.

wumělski koncert

Spěwy: Hudźbne jednoty z Radworja,
Na husle: k. W. Roth z Drježdźan.
Při klavěrje: k. J. Słodeńk z Pančic.

Přećeljo dobreje hudźby su wutrobnje witani.

Hosćenc w Psowjach.

Kedźbu, hdźeha sobotu, 30. augusta, pónđźomy!

Wšitcy do Psowjow!

Tam budże rjenje a budże so wšėm lubić.

Přećelnje přeprošujetaj P. Hofmann a mandźelska.

Najwjetši wubjerk
najtuńše płaćizny
najlěpše hódnosće
mužace a hólčace drasty
poruča stajnje
Pětr Hančka w Kulowje
na Budyšskej drózy 4.
Rěči serbski. Rěči serbski.

Viktor Schlecht
khachlestajeński wobkhod
w Budyšinje na wysokej hasy 8
poruča so česćenemu wobydlerstwu Budyšina a wokoliny k wuwjedźenju wšěch powołańskich dźěłow:
k přestajenju a znowastajenju khachlow wšeje družiny
Wěcywustojne dźěło při solidnym wobličenju přilubujo prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća.
Z počesćowanjom **Viktor Schlecht.**
NB. Za nowastajenja steju z wobličenjom płaćiznow rad k słužbje.

Kachle a warjenske mašiny wšeje družiny sčenske platy.
Wosebitosć:
Hospodarske khachle za ratarstwo
Wšě wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo.
Pórclin, majolika, wumělska keramika wudźěłki 1. rjadownje. Pomérne płaćizny.
August Teichert měj.: **Kurt Teichert**
kachlestajeński mištr
Telefon čo. 654 **w Budyšinje** Serbska hasa 18

Elektriske wuporjedźenja
wumjedujetaj płaćišny hódno a derje
Albinus & Herbst, dr. j wob. ruk.
w Budyšinje na hornjecerkwinej hasy **24.**

Nowe žoniace a mužace jězdne koła
poruča we wulkim wubjerku
Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4. Móžeće też podźelnje płaćić.

20 hr. dostanje,
liž nam cyłowjeka bopokaje, kotryž na wušach na našich mjenu tworu pischebawa. Wospjewajmy, so
wokolonoscherjow nimamy
a prošymy naschich cześcenych pschecželow, zebi wot njesnatych, wokolothobżojych lubši bacź popjery pokaćacź.
A. Kasper, Burglehn 11
Jenoż w naschim domje bostanjeće spramwu tworu we wulkim wubjerku a po możnosći niskich płaćišnach

Najlěpše
palene kofeje
poruča
Hermann Kurio
(Bautzener Colonialwaren- u. Fisch-Centrale)
na zwonkownej lawskej hasy 14
:: blizko Serbskeje ludoweje banki. ::

Derje a tunjo
kupujeće lěčny barchent za košle, drasty, jaki, pisane ložowe počehnjenja, wupjerki, :- hotowe šaty, šórcuchi a gardiny. -:
August Paul Hilger na seminarskej hasy.

Šijace mašiny
poruča płaćizny hódno
Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowsk. drózy 4.
Móžeće też podźelnje płaćić.

Wagnerowe zatwarjomne mlóćace mašiny
Wotrjad sam za sebje. — Wubjerny lohki měrny khód, čiste wumlóćenje a wubjerne čišćenje. — Sěroki zubkaty system.
Gustav Wagner w Korymju
ratařske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71
Hłowny skład: w Budyšinje w husarskich kasarnach.
Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje
na Tŕełanskej drózy 42, :: Telefon 321.

Pisanske blida, drastowe khamory,
łoża z matracami a bjez nich, kuchinje, wšě polsirowane meble předawa po přihódnych płaćišnich wuměnjenjach
Despang na Mužakowskej drózy 4. Žane klamy.

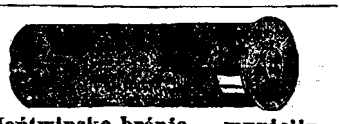

Hońtwinske brónje — municija hońtwinske wěcy
poruča
Korla Rösner w Budyšinje
pa seminarskej hasy.

Jězdne koła motorske koła

so znowa emajlują a zanikluja;
emajlja wšěch barbow.
Wuporjedźenja wobłukow kaž zasadźenje nowych rólow atd., kaž też wšě druhe wuporjedźenja we wěcywustojnym wuwjedźenju po najtuńšich płaćiznach.
Najspěšniše posłužbje
Korla Rochor w Němcach pola Wojerec.
twarjeńja jězdnych kołow a emajlowarnja.

Košlace sukno, košlacy barchent běły a pisany, kopřiwinc, cefir, hołbkace tkaniny, bałmjane a wołn. musseliny, bluzowy barchent, nahłowjace rubiška, mołmjane šórcuchi, dybzačne rubiška, běłe a pisane, štrykowan. wołmu, židźane florowe nohajcy, šórcuchowe tkaniny, hotowe šórcuchi, drastowe tkaniny a. t. d. po najtuńšich płaćiznach.
K. Symank w Budyšinje
na Lubijskej drózy 12. Žane klamy.

Motory za wjerčity prud
porućataj **Marche & Co.**
na Hońe hasy 23.

Hwězdowy cwjern
4 hólčki po 10 pj., w kartonach tuńšo za wikowarjow a wokolonošerjow jara přihódne mašinski cwjern a přišlušańske přeć dźeno najtuńšo, tak dołho ha skład dosaha
Kranse,
na serbskej hasy 1, II.

Tunjo
tunjo tunjo
poruča
tučne
jadriwe mydła
mydłowe pólvry
mazanske mydła
(w ćwikach, bowsach a wuważene)
dobre mydła
mydłowy wosebity wobkhod
Wilhelm Wagner
w Budyšinje
na seminarskej hasy 4.

Kedźbu!
Wobleki, kholowy
wšěch wulkosćow,
po fabrikskich płaćiznach
kholowy wot 4,50 hr. sem
poruča
krawski mištr
Berthold we Łazu.

Slubowe a wěrowanske pjerščenje

F. A. Lenke w Budyšinje
na Hońe hasy 26. Tel. 939.

Rapa,
picowanski kalk, lanu mučku, lany wosušk a wšelake druhe picowaća.
Ja paleny kofej, najl. kakao, krate a nitkate nudle, raja, supowe přisypki, cigori, wopraw. safran, kaž tež swoje najlěpše korjenjny, **popjeŕ,** cymt atd. poruča
Symjenjowa wikowarnja
Rauchfuß
w Budyšinje 9,
na žitnych wikach

Transport
prosatow a běhakow
stejł kóždu sobotu wot 10 hodź. w Linkec hosćencu w Běłej Wodze na předań.
Paul Gicke.

Sće hižo pruhowali?
Kupujeće zaso!
Wuznamny 1/4 punt pakćik **Kant-kakao 20**
swinjace hłowy puut po **38**
Corned-beef 55
swinjace mjaso nasolene, bjez kosći **60**
margarinu 54
mlokarnsku butru
narunansku magarinu najlěpšu, kiž z cyła je **90**
howjazy łój 58
kokosowy tuk 60
tónsamy w tafłach **67**
hróšikowy wolij 66
najl. jědźny wolij
Margarinowa a tukowa centrala
na zad. bohatej hasy 9.

Nazymsku weku
ma na składže,
žito wšeje družiny
kupuje
Paul Bennewitz
w Budyšinje.

Taflowe a ornowe ruby,
twjelki, trjenja, ložowe počehnjenje, běłe a pisane, łošowe, płachty, wupjerki, kupanske ruby, kołlacy barchent poruča wurjadnje tunjo
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11, napřeća „Złoteho [illegible]ski.

w Budyšinje na hornjecerkwinej hasy čo. 10 poruča jězdne kołs, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź

Lohkl jemopřežny
hospodarski wóz,
kiž so teł za kruwy hodźi je na předań
w Pomorcach čo. 2.

wurnow sara nufnje trěbne. Mjeńka semja ſo pryedy ſkrěje hacź ſmjerdnjena. A kak ważne je ſuſchiſche wobdźěłanje ſemje pſchi wotſtronjenju pjanki a njerodu, to njetrjeba dalſcheho wujaſnjenja.

Sćwjatajanowe jahodki a kožmaczki (Stachelbeeren), kotrež bórzy po žnjech ſwoje kopjeſchka ſhubja, ſu khude na gnoju a hłodża la nim. Temu bodźi ſo nutrownhaci, hdyž ſo drobny gnoj nikto podrvje a to w ſchěri korueſchkow. Padaja pak lop cna hilo do žnjow (to wěka bo dokrotjenja jahodow), potom nachinja ſo wołoto ſerka ſ tolſtym kolikom dźěru, ſnadź 20 cm khuboke, a nalije ſo do nich khnojnjizu. Tak pſchijidu ſaſzy k mozy a ſdźerża ſkupena, ſchtož je też ſa hodnoſć ſadowow ważne. Szyla dyrbja ſo jahodźine ſerki [illegible] ſ juchu khnojicź.

Dom a kuchina.

Jara dobry ſrědk pſcheciwo mucham.

Wjele ludźom je njeſnjate, ſo je muchorjſna jednorh ale ſmjertny ſrědk pſcheciwo mucham. Muchorjſna potoſi ſo do nětkajſeho ſudobja a pelije ſo ſ marjozej wodu. So muchi lěpje na nju pſchindu, poſpyja ſo hiſchcźe ſ golorom Sdu ſo muchi jeda nażrěbałe, ſklamu hnyrom a wołtanu podła ſudobja łežo. Njeležaja halle dołho w ſtwi abo w kuchinje wołeło, hdźež hemak do jedźe padaju. Sudobje pak, we kotrymž jo tajli jěd był, njeſmě ſo wjacy trjebacź.

M. K. w H.

Hdyž mloko na hornzu wiſaju wołtanje.

Wołoźbje w létnym czaſu ſterża hoſpoſy, ſo mloko pſchi warjenju na hornzu wiſajo wołtanje, bynjež lěpje wurjedźeny był. To je cźim njeluboſnijche, hdyž ſu małe dźěći wo domje, kotrymž ma ſo mloko podawacź. Najjednoriſchi ſrědk, temu ſadźewacź, je, ſo ſo hornz, pryedy hacź ho trjeba, ſ cźiſtej wodu wopłoka. Tuž ſpytajcźe a budźecźe nałpěch widźecź.

Kak panzane mloko ſpóznaſch.

Mloko ſo ſdawna ſem parzo. Wjeſkſwědomicźi pſchebawarjo ſchkoduja ſkut ſwojich ſobuźěłnjelkow. Wjeſkdatnoſć a ſčnjoſć mnohich truhnjenych, taſke jěbanjowo polizijiwoſwjeſć, pohonja runjewon panzarjow, ſtroje maſane dźěło we ſpjetowacź, woni dźě ſo njethkoſtaja. A tola je zyle jednory ſrědk, hnydom pſchi kupowanju ſpóſnacź, hacź je mloko panzane. Sdrěłka (cźiſta) dołoła ſucha pſchetkowaja jehła (Strickadel — delnjokuliſtyh „kolk") wotſunka ſo do kupjeneho mloka. Jeli je woda pſchidata, wotſtrhnje mloko ſ jehły dołoſta. Pſchi dobrem mloku woſtanu małe ſapki na jehle wiſajo. Panzanje mloka móže ſo pſchedawarej do wocźi rjez. Jeli to njemóži, potom mamy pſchepytonanſke ſtogi,e, kotrež to chemiſzny dopokajaja.

Wſchelake napraſchowanja na redakziju.

Napraſchowanje. Moje koſy ſu połne wſchow. Kožmy jim pomołku wupadaja. To ſapoczinje ſo na hłowje a wuſpſchestrěje ſo potom na zyłe ſtawy. Bźeru dele a njebeja ſtoro mjeſo, żeru pak jara derje. Skłodźi ſnadź to, ſo kury wyſche nich žydaja? Schto mam pſchecźiwo tomu cźiniſ?

H. R. w Sćz.

Wotmołwa. S wěſtoſcźu móže ſo prajicź, ſo ſu koſy jenož wſchow dla tak dele pſchiſkłe, ſo žaneho mloka wjazy njedawaju. Najwěſcźiſchi ſrědk k inicźenju wſchow je wot firmy Merck-Darmſtadt ſtołowjeny nowy preparat „Cuprez", kotrež we kóždej haptyzy abo ſelowych klamach (Tregerie) dóſtanjeſch. Kunjeż je preparat hětro drohi, njetrjeba ſo wjele wot njeho. Trjeba ſo jenoż jenicźki raz wujiwacź. Lěkaſtwo linje ho do niſcze ſchkłoſcźki a ſo potom ſ małej ſchcźětku cźěſto nano chuje. So koſy ſ nowa wſchi njekrybnu, dyrbi ſo hródź wuciahacź a ſ wapnowym mlokom (Kalkmilch) wocźiſcźecź (desinfizieren).

Dr. Cź.

Napraſchowanje. Moje łěkuſche małe huſy žebi na khribjecźe móſchk woſſloboju. Njeſtoba jena tu drutu, cźinja to ſame. Schto bomha pſchecźiwo tomu? R. F. w M. W.

Wotmołwa. Pſchecźiwo tutomu ſkobanju ſo moko cźiniecź hodźi. Najſkerje je njerjad na tym wina, kotrež ma ſo na hóždy pad woſtſtronicź. Sł[illegible] najpryedy [illegible]ſchto „Lauſolom". W někotrych padach je [illegible] ſo wobſkobone blaki ſ 3% roſpuſchczenym [illegible] W.

Program ſjeſdowych dnjow Swjaſka ſłowjanſkeje rat. młodoſcze

postajenych na 5., 6., 7., 8. ſept. 1924 we Lublanju a na Bledze (Južnoſłowjanſka).

Pjatk 5. 9. 24 popołdnja:

1. pſchedkoženje powěſjowazych liſcźinow delegatow jednotlivych ſwjatkow do rukow ſekretarja Swj. ſł. r. mł. a jich werifikazija.
2. Wotewrjenje kongreſa wot pſchedſydy ſołożeńſteje komiſije.
3. Wólba pſchedſydſtwa kongreſa: Pſchedſydy, tajomnika (ſekretara), 2 werifikatorow, protokolantow kongr. a 2 ſtrutotorow.
4. Poſtrowy hoſcźi.
5. Peſtajenje komiſijow ſjeſdowych (programowa, organiſowanſka, propagowanſka, wotrjadnje ratarſka, ſtudentſka).
6. „Pódźonje młodoſcze we agrornym hibanju" (pſchednieſe bywſchi dotharſki miniſtr Obbov).

Popołdnju: Soſzydanje komiſijow.

Wjeczor: Sdojazne pſchedſtajenje we Operje.

Sobotu 6. 9. 24 dopołdnja: Pekrocźowanje w jednanjach w komiſijach a ſeſtajenje reſoluzijow ſa ſjeſo.

Popołdnju: 1. Pſchedźěkanje a ſłyſchanje wuſtankow Swj. ſłow. rat. mł.

2. Wólby: a) Pſchedſydy, měſtopſchedſydy, ſekretarja a jenoho ſaſtupjerja ſtudentſtwa, b) ſłyſchanje delegowanych ſobuſtawow do pſchedſydnſtwa.
3. Organiſowanſke naležnoſcze (finančne praſchenja Swj. ſł. rat. mł. a dr.).
4. Pſchijcźe reſoluzijow wot komiſ. wudźěłanych.
6. Wobſamknjenje no měſtnje a dobje pſchichodneho kongreſa.

Wjeczor: koncert „Glaz-bene Matize".

Njedźelu 7. 9. 24: 1. Wotewrjenje hłowneho dnja kongreſa ſjownoſći pſchiſtupneho.

2. „Agrarizmuſ a Sdowjanſtwo" pſchednjeſe miniſtr dr. Milan Hodża.
3. Wołſenjenje wo wuſłědkach kongreſowych jednanjow Swj. ſł. rat. mł.
4. Kładźenje wěnzow na pomnik baſnika Preſcherna a wobhladanje měſta Lublanje.

Wjeczor: Sdowjanſki wjeczor ſ pomozu hudźby Draweſje diwiſje.

Pónđźelu 8. 9. 24: Wotjěźd ſ wołcźitym cźahom na Bled a wobdźělenje na narodnym burſkim ſwjedźenju. Pſchi tutej pſchiležnoſći ſo ſaſadźi ſłowjanſka lipa.

Komiſije.

1. Programowa: (ojzialna, kultura, hoſpodarſtwo)
   a) Sdeologija (płowny ſamér), agrarizma a wudźěłanje programa (Cźech).
   b) Organiſowanſke a ludſi wukubłaze dźěło boroſta mjeſ wjeſnym ludom (Polak).
2. Organiſowanſka a propagowanſka: Pſchedźěłanje wuſtawkow a jednoczeho wojadła ſo funkzionarjow a namjet wobſadźenja funkzijow (Cźech).
3. Wotrjadnja ratarſka: a) Ratarſtwo ſ narodnohoſpodarſkeho ſtoiniſchcźa (Wołhak).
   b) Ratarſke wotrjadne ſchulſtwo a joho typy (Polak).
   c) Nadawk ſcźinjeje reformy, jich ſtaw w jednotliwych ſłowjanſkich ſtotach (Wołhak).
   d) Ratarſke bratſtwa (Južnoſłowjan).
4. Studentſka: a) nadawk ſtud. ſetkanje (Južnoſłowjan).
   b) Pódłanje ſtud. mjes wjeſnym ludom (Cźech).

Přiloha k Serbskim Nowinam.

Pjerſtnarſtwo.

Parlowy.

(S wobroſom.)

Domiſna parlowow (Perlhühner) je nawjeſcźorna Afrika. Hižo pſched wjazy bacź 2000 lět dźerżachu ſo jako domjaze pjerſtna, ſu pak najbóle mjes wſchitkej pjerſtnu ſonjerodźene a maju dźenża biſchcźe taſke nětchto dźiwje na ſebi. Wola ſtarych Romjonow płacźachu jeſta Parlowow jako delikateſa a też jich mjeſo rady jědźachu. We ſrjedźnym wěku (Mittelalter) běchu parlowy w ſrjedźnej Europje biſchcźe njejnate a namałkchu halle pichs jěbu portugiſiſtich wilcowari pſchiſtup k nom. Nałche parlowy ſu wot dźiwich ſědma kroſenacźu. Kokolch każ khapon ſtaj nimale jenaiſej, tak ſo móże je jenoż dobry znajeſ roſeſnawacź. Kuſto ſu rjemjenje kopena a lapy na ſchiji ſynjiſcho wumite hacź pola kokoſche. Steine wuſanje parlowow we biſſchoſći dudleniom druhdy jara na cźuwy (Nerven) poda. Kuſto doſpě ſnjeſi měnjenje, ſo pſcźinjeju parlowy małe wužitka a to je ſnano wina, ſo ſo tu a tam ſanjerodża (verwechſlaſiſgen). Jeli ſchtó ſpokojozeho wužitka měć njeje, je dźe na tym wina, ſo je měſ małe, ruma k wudźěłanju. Parlowy trjebaja mnoho ruma k wudźěłanju, hewak hubjenje njeſu. Maja pak ſwobodnu rum k wudźěłanju we łutach a polach abo khlojnach, potom nonjeſu też wołoko 100 jeji ſa łěto. Jeja wſchak njejſu wulke, ale ſłodźa derje. We meji japoczinu ſ njeſenjom a njeſu hacź do dałoleje naſnym. Hdyž ſo derje wothladaju, njeſu huſto mnoho bnjom poſpodi. K lenjenju nimoja žanu ſcźerpliwoſcź a je tohodła najlěpje, ſo ſo jeja kuron podpokoża. Mſałe parlowow je jara dobre a wołeſe mjaſo młodych je delikateſa. Też ſtare ſu lěpſche hacź wſchelake druhe druźiny. Parlowa waži wołoko 6 hacź 6 puntow.

Najlěpje je, to parlowy naſtymu na ſcźerkmiſchcźo puſchcźiſch, potom je wołeſe formicź njetrjebaſch. Dokelž rady dałoko wokoło łoża, ſtanje ſo, ſo woni też jeſta rady wonka njeſu, hdźež je cźeſko namakaſch, hdy dożyła radſcho wonka njeſu hacź w kurjenju. Jeli maju pſchiſtup do kerkow atd., móżeſch wěſty być, ſo tam też jeſta namakaſch. Potom dyrbja ſo do tutych ſtamowuſwoteneh hnjedow porźlinowe jejka nałkaſcź, hewak ſnadź tam dale njeniejżu. Młode kurjatka ſu w ſpecjalu jara ſipre a dyrbja ſo pſched mokrotu a ſymu wobarnowacź. Wołeſe nuſne je jim dobru ſuroha każ mjaſowna abo kokcźowa mucźka, ale też nětchto ſelene trjebaja. Pſchi rjanym wjedrje dyrbja ſo wudbhacź. Je wjedro kłónčne a wothladaju ſo derje, roſtu jara ſpěſchnje. Sa ſchěſcź njedźel wjazy tak ſipre njeſu a njetrjebaju wołeſebiteho wothladanja. Tu a tam je ſo wobkedźbowało, ſo ſo parlowy ſ druhimi kurymi njeſenjeżu a ſo ſo ſ nimi kuſaja. Schtóž je trochu wołeſebje bjerżi, tak ſo ſ druhimi kurjatkami hromadźe njeſpſchindu. Parlowy maju módre abo běłe pjerjo.

Skotarſtwo.

Płahowanſka ſaroba toni

ſkołuje ſo po ſrójſce a druźinje. Zyle wopak je, konje pſchelohe k płahowanju wuſiwacź. Ale wopak by też było, pſchehołho ſ pſchipuſchczenjom cźakacź. Konje potom wjazy tak lohko njewoſtanu a wudawki pſchi pichipuſchczenju ſu pſchewyſoke. Symnokremne lohły (Schrittpferde) ſu ſ wjeſcźa ſ ſjomi łětami, cźohokrewne (Laufpferde) halle ſe ſchtyrjomi łětami k płahowanju hmane. Sło ſamo roſumi, płacźi to jenoż ſa taſke konje, kiż ſu ſtajnje k płahowanju hmanu pżu dóſtali a k tajtim jamérej trěbne wothladanje, pſchede-

...wa. Se ſtajnje w kanjenju pſchebywaczych ſrjebro njewotrosſeje ženje ſadyn kymany kóń. Symnokrewne knje wuſliwoſu ſo k plahowanju hacź do 18 lét, cžopkotrewne pak hacź do 20 lét. Sšo wſ, ſo też wſchelake wuwiaſca namakaju.

Pſchipuſchczakam (Hengſte) ſo powiſchitkownje wjeſſche a wótſiſche ſadanja wo plahowa.. kei kymanoſczi poſtawjeja hacź kobłom. Srébż cžaßczicho woßebitoſcže pſchipuſchczáka dyžli kobły wobſhowa. Pſchipuſchczak njedyrbi wiſchě ſadane woſebitoſcže jenoż ſam mécź, ale też zale wéſcže na ſrébżu pſchenjeſcź. Dyrbi potajſim ſyłnu individualnu potenzu woſſedźecź. Kóžde ſtworjenczko pſchenoſchuje niz jenoż ſwoje woſebitoſcže na potomnikow, ale też te ſwojich prjedowníkow. Dla toho je ſtudowanje a pſchepytanje ſpłaha abo roda (Stammbaum) pſched kupjenjom plahowaniſkich koni jara mune a trébne. Wuſkoke ptacźiſny plahowanſkich koni dobreho rodu ... wjeſcź ſmjetane. Wone pſchinjeßu poſdźiſ.o bohatu dań.

Sahrodniſtwo.

Skamjentnjenje kruſchwow.

W kruſchwach, też w najlépſchich druźinach, namakaja ſo wjazy abo njenje porjadne wokołko wobnyſſa rjadowane, ale też hewak w mjaßu roſbżélene, mjerde ſuki. Tych je ßuſto tak wjele, ſo wone płodej hižo ſwonkownje ſmorſchczeny napohlad ſpoſczża. Tajke płody njehodża ſo khowacź a dyrbja ſo ſwubérać. Tute ſtwierdnjenja pſchedſtajeja ſkamjentnjenjo, kotrež ſo w ſwojim chemiſkim wopſchiſcežu ſlowkowym pócžkam runja. Tehodła wobhladowacu ſo wone prjedy jako ſbytki jeneje prjedawſcheje kamjentneje pócžki. Njech je temu kaž chże, ſnajmjenſcha je wéſte ſo taſke ſtwierdnjenja w kóždej kruſchwi ſu, a ſo tute ßyłne wuwicže a ſhromadżenje taſtich kamjentnych pócžkow jenoż wot ſeżiwjenja płoda watwarjuje. Wina tuteho wutworjenja ſo w njedoſtatku wody widźi. Pſchi tym woſtanu płody moſe. Prawocžaßne a dobaßoze pſchiliwanje wody je najlépſchi napſchecžny rjedk.

Schkit ſadowych ſchtomow pſched ſlotom.

(Sc 6 wobraſami.)

Słót ſo dźenſa w lécže wjazy na poſiwu honi, hacź we prjedawſchich cžaßach. Hódżeja na poſmuſchcžach pobrachuje, ...źéri ſo ſlot też do ſadowych ſahrodow. Tu dyrbja ſo woßebje młódſche ſadowe ſchtomy pſched nim ſchlitacź.

Najjehnoriſchi ſchkit ſu cžernje ...akazijow, dźiwich cžernjowych rózow a hkohonza, hdyż ſo roſkłonatych ruków njehojiſch. Cžernjowe hałuſy ſo najlépje ſe żeleznej nicžu wokoło ſbonka pſchiwjaſaju. Hodża ſo też ſ wittami pſchiwjaſacź, kiż pak bórzo wuſthnu a ſo potom łamaja. Witki ſrébżu, ſojazy a karnikle rady pſchekuſaja. Sšu cžernje roſkłoboli, woberu ſchtomowu ſloru (1. wobraſ). Tajſi cžernjowy ſchkit ma ſo kóżdej dwé lécže wobnowicź.

Lépſchi a też twjerdſchi je ſchkit ...e ſwałerowych łatow (2. wobraſ). Dźeßacź abo dwanacže łatow ſ pſchiwótſjenymi tónzami ſo knadź 30 cm wot delneho a też tak wjele wot horneho tónza ſe ßyłnym grotom hromadże ſwjaſaja (3. wobr.). Tute ...ejble (Gitter) ſo potom wokoło ...ótka ſtaja a ſ pſchiwótſjenymi tónzami do ſemje ſtorcza abo ſbija. Nékt ſwjaſaja ſo te grotowe tónzy hromadże a ſchkit je hotowy.

Na 4. wobrazu pokazany ſchkit ſo tehorunja łokło natwaricź hodźi. Schkit, kotrež je na 5. wobrazu widźecź, ſo na ſcžehowaze waſchnje

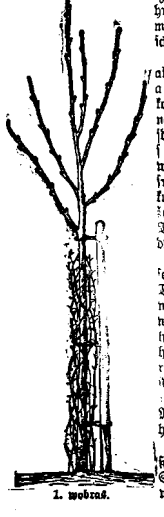

1. wobraſ.

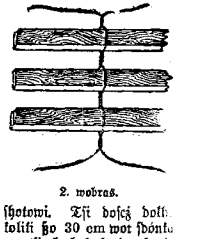

2. wobraſ.

ſhotowi. Tſi doſcź dołk... koliki ſo 30 cm wot ſdonka na tſjoch bokach do ſemje ſabija. K tutym kolikam pſchibija ſo prékuſche, najlépje tak mjenowane ſchwarty, kiż ſo w réſakach tunjo kupi. Hdyż ſo ſwinje na poſtwohnia, dyrbja prékuſche bliſko k ſemi boßahacź. Tutu mjenowane ſchkity pohaja jenoż pſcheciwo mjenu ſkotej. Wjetſchi ſłót poſo na tutych wężach poſpytuje ſchuracź, jeli jeho koża ſtwierbi. Huſto doſcź powala ſo potom ſchkity, a ßadowe ſchtomiki ſo woſchkodża. Dla toho je nuſne ſchkity hiſchcže ſwonkach ſ cžernjemi abo ſ kałatym grotom (Stacheldroht) wobwicź.

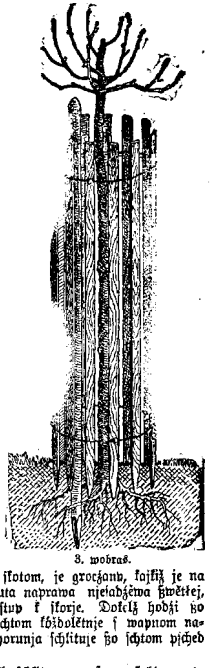

3. wobraſ.

Najwéżiſchi ſchkit pak, ſnajmjenſcha pſched małym ſłotom, je groźany, kaſiż je na 6. wobrazu widźecź. Też tuta naprawa njeſahéwa ſtwértej, powétrej a cžołkotej pichitwy k ſkorje. Dokelż hodźi ſo ſchkit wotewiricź, może ſo ſchtom kóżdołkrotnje ſ wapnom namałacź a wobhładacź. Tehorunja ſchlituje ſo ſchtom pſched dźiwinu.

Pſchi ſhotowjenju taſtich ſchkitow ma ſo woßebje na to kedźbowacź, ſo njewoſtanu grotowe tónzki leżo; ſłót mohł je lohko ſ trawu ßobu ſejracź. Tajke tónzki pichinu do żołdka, wot tam do wutrobna a ßu ſ pſchicžinu wſchelakich ſmjerćnych ſtawkow (Entzündungen). W taſtich padach njepomha potom nicžo dale, hacź ſkocžo dorésacź. Na taſke wachnje ſhorjene ſkocžo ...ona pſchi pizowanju, dokelż żołdk na thorn wutrobu ſtłóci. Tłocžiſch ſ pjaſcžu pſchecžiwo żołdkej abo wutrobje, ſtanje ſo tohame. Jeli ſo na tute pokiny dźiwa, może ſo w kóżdym hoſpodarſtwje ſ najmjenſcha młódſchi ſłót wſchędnje palecź. Staje pſchebywanje w hrodźach a thlénach twori thorn, tuberkuloſmy ſłot. Taſk thuduſchi ſuſto doſcź też pſchi najlépſchim pizowanju a wothładanju njetwje. Cžerſtwy ſkopłożidli ſchtomjazy wóſt ſhotuje ſo, hdyż ſo wóſt. ſiwiza a terpentin w jenaſkich dźélbach hromadże ſeſchtrejże.

Fr. N. w N.

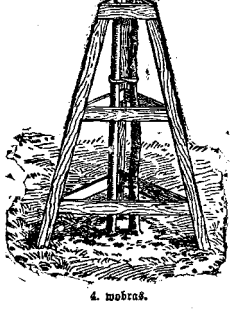

4. wobraſ.

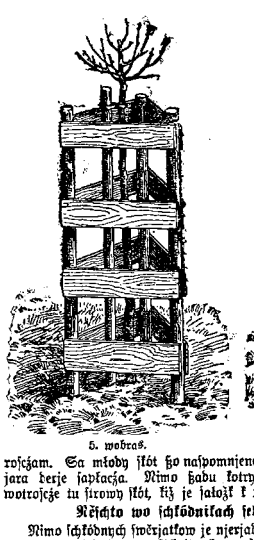

5. wobraſ.

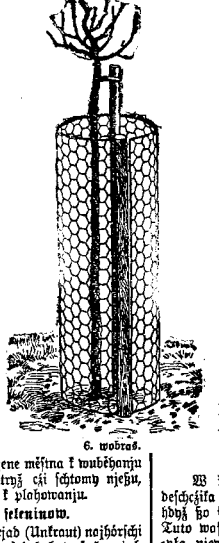

6. wobraſ.

...je ſu lépſche a tuńſche lékarſtwo hacź naj... ...anje. Tajſi ſłót ſtrucźi ſo napſchecžo tho- roſcžam. Sa młody ſłót ſo naſpomnjene méſtna k wudébjanju jara derje ſapłacža. Nimo ßadu kotrež cźi ſchtomy njeßu, wotroſcže tu ſirowy ſłót, kiż je ſałożk k plahowanju.

Néſchto wo ſchkódnikach ſeleninow.

Nimo ſchkódnych ſwérjatkow je njerjad (Unkraut) najbórſchi njepſcheczel ſeleninow. Schtóż chże mécź bohate żné, njech tohodła w ſwojej ſahrodże huſto njerjad wupléje. Njerjad ſchkódźi ſeleninam a ſebjerje jim najważniſchu żiwinu. Woßebje po żłyniych deſchczach ſo njerjad lohko wucźaha. Korjenje najbórſchcžeho njerjada dyrbja ſo najlépje ſpaliacź. Wot ſtotu, kiż rady na ſeleniny dźe, je ſajaz wulki ſchkódnik. Huſto pſchiléže pſches płotowe dźéry do ſahrody. Swéwiſchcže (Wühlmäuſe) ſnicža ſo ſe ſaſedoſcženej pſcheńcu. Wulki njekamanik je żelj knot, kiż ſe ſwojimi dźérami, thodami a knotwiſchcžami wulku ſchkodu nacźini, byrnjež wjele ſchnatow, watow, brukow a kundrołow jeżerje. Lohko wucźéri ſo ſ karbolowej tikżalinu, kotmaſom abo ſ trundlami, kiż ßu ſ petrolejom nałate, dokelż njemóże taſke wéży cźuch. S płakow hnéwaja ſahrodnika pſcheſewſchém wróble, kotaſk a ſchtórzy. Pſcheciwo tuthym ſchkódnikam pomha ßebi ſahrodnik ſe ſcherjenjemi a klepotawami. Schnaki a huſanży, kiż na łopjeſchkowych ſeleninach wulku ſchkodu nacźinja, maja ſo we wjecžornych hodźinach ſebéracź. Pſchecžiwo ſelinowym wacźłam (Erdflöhe) pomha poßypanje młodych roſtlinow ſe ßaſami, wapnom abo popjekom, a to po krjepjenju, dokelż tute ſredki potom na łopjenach leżo woſtanu. Dobry ſredk je też polkjepjenje ſ wodu, do kotrejež je néſchto petroleja ſmeſchanu. Wjéſni na łopjeſchkach ſnicža ſo pſches poßypanje ſ ſobakowym ekſtraktom. J. L. w Sp.

Wukaz k ſhotowjenju dobreho ſumnożidleho ſchlomjazeho wóſka (Baumwachs).

1. Daj 2 kg żiwiżu (Harz) wjeſſche wohnja pomału roſbżéjecź, pſchiliwaj 280 gr alkohola pomału k temu, tohorunja 2 łżiżu lanu wolija. Hdyż ſu potom wſcho derje pſchemeſchał, wuli hotowy wóſt do bówcžkow, wón ſo tu dołhi cźas dźerži.

2. 500 gr jédłoweje abo ſchmrékoweje żiwiży, 60 gr Cerafina, 40 gr łoja, 15 gr pčołkoweho wóſka, 15 gr terpentinoweho wolija ſo pomału ſhréje a derje méſcha. Je ta maczíſna wuſtudła, tak ſo pócžnje huſta byci, pſchidawaj dźeßatk litra winika (Weingeiſt), pſchi cźimſch pak dyrbiſch derje méſchecź. Khowaj ßebi wóſt w bowcžkach.

Wothadanje młodeho ßadu.

Je to ſa ßadarja woprawdże hórki napohlad, hdyż jeho ſchtomy, kotrež nałéto nadżije poſne bohate płody pokaſowachu, je w póſdnim lécže hdyż cźopke ...m pſchinóu, nabohu hubja. Wina je pſchezy njemóżnoſcž ſchtoma, tutón bohaty ßad nahyćicź a poknje wunicź. To może tehodła pſchiſnicź, ſo je ßadu tak wjele, ſo wón móż ſchtoma, ßad ſeżiwicź, na kóżdy pad pſchecżeżi. W tutym padże je wotpadanje njetrjebawſcheje cźeje jenoż dobre. Młode łérki a ſchtomy kedźbliwehu ßadarja ſo wot bohateho ßadu, kotrżą by jich wunwiciu ſe ſchkodu być móhł, hižo bórzy po łeżenju ſpéła wołoża. Hdyż poſtáſiſche wotcžiſnjenje pak też tehodła pſchinóże, byrnjež by ſchtom zale derje ſamohł naroścźeny płód pokaſe ſawicź, potom vobrachuje na trébnej wodże a wutkach. Wobemaj brachomat może ſo ſ hnoinizu abo ſ pſchiſiwanjom wody wotpomhacź. Najbóle pſchinóże pak tuta pomoz hižo pſchepoſpéże. Hdyż je ſo wotpadanje ßada hižo ſapočżało a dalſchim płodam, kotrež biſchcže cźerſtwe na ſchtomje wißaja, ſo ßyłniko, potom ſo tutym pſches ſapołożene pſchiſiwanje njemóże wjazy pomhacź. Schtóż chże temu woprawdże ſabżewacź, dyrbi hižo lónz meje hłuboke rynczki we wobrodże krómi naczahacź a bohaceje ſ wodu a też ſ hnóinizu pjelnicź. Traje to pſchezy nécžto dnjow, pryedy hacź ſo woda ke korjenjom pſchebobuhże a k ſdżerżenju młodych płodow hacź do wjerſchca ſo pſchedreże.

Wobdżéłanje ſahrodneje pódy.

W krajinach, kotrež w lécže porjadnje nékotre méßazy deſchcžika njedoſtanu, je ſróſt kulturnych roſtlinow jenoż móżny, hdyż ſo ſemja wobſtajnje a njeſpróżnivje ſrwje a wobdżéła. Tuto woſchnje ſmóżni, ſo ſemja, hdyż koruſchi dźéłaju, dożyła njewuſknje. Tak pſchiwiedże ſo jim powétr, kotrżą wone runje tak nuſnje trjebaja każ wutſ pjerſchcže. S naſchim podnjebju (klima) njeje plahowanje roſtlin tak wobcžéżne. Ale tohodła pak ma wobkopowanje a tyczże ſwój ważny pohéł na żnjach. Wobkopowanje ſalutuje hnój a wołu. To hiſchcže wſchitzy ſahrodnizy a wobſtejerzy ſahrodow njewédża. Snadź we wójnje jatehoſFranzóſu, mucżeneho ſahrodnika, kiż njedoſtatk na deſchczíku, wtóżnocže a wodże pſches wobſtajne wobkopowanje wurunu.

Mjelenje ſemje (Lockerung des Bodens) pſches wobkopowanje rjaduje wóżnow pódy. Dyrbimy ßo ſtaracź, ſo ſemja mało wody pſches parjenje ſubi. Je jwjerſchina póda pſchezy mjelna, potom ſo wótſi. (to ßu cźerſke rótki każ włoży, kotrež ſe ſemje na ſwjercha wjedu) ſnicża. Tak ſwoſtanje woda ſpody a tu ju roſtliny wużija. Mjelna (mjehka) ſemja móże wjazy wodu ßedżacź hacź twjerda ſtora, dokelż na wjazy dźérkow, pſches kotrež do ßubiny cźeje a pſchiliporja ſpódmu wodu. Pſchi ßuchim wjedrje poſtupuje potom woda po wótſtach ſaſy na ſwjerch.

Do wobdżéłanej ſemje tłóczi ſo powétr. Tón ſrébaja koruſchi. Na tute dychanje ſchtomow a roſtlinow ſo hiſchcže nadoſcź njedźiwa. Wo tym ßu ſo hižo poſpyty cźiniłe. Sdubobi buſchtej ſ wowßom poßtżej. Jene bu wob dżeń dwójzy wobdżéłane a wunoſchi béſche wo 150% wyſchi hacź pola druheho, kotrež ſo njewobdżéła. Pſchi pſchenétrjenju (Durchlüftung) ſemje njepodawa ſo jej jenoż kżyk (Sauerſtoff), ale wułſit (Kohlenſäure) ſo wotedawa, kotrżą je runjewon jéd ſa koruſchſki roſtliny. Tute nuſne wumén̄enje powétra ſtawa ſo jenoż pſchi mjehłej (wobdżéłanej) ſemi.

Pſches pilne wobdżéłanje ſemje ſo wutki (Nährſtoffe) wotewrja. Semja ma wjché wutki, kotrež roſtlina k ſwojemu roſwoiwanju trjeba. Ale tute wutki tcża w formje w ſemi, taż je roſtlina wutt.ebacź njemóże. Tuż dyrbja ſo tute wutki pſchemén̄icź. To pak ſo jenoż ſtawa pod wliwom ſtwétka, powétra, wody, cźeplotu. Dokelż tute cźeſžo do twjerdeje ſemje ſo dobywaju, dha je wobdżéłanje ſemje ſa roſpuſchcźenje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za aug. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 4 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihiličernja, sp. druźstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěsткi, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsedźenje so stajace nawěsткi a tabele so w ześe wobilěsja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Cisło 202 **Budyšin, pjatk 29. augusta 1924.** **Lětnik 83**

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej bazy 6. Rěči serbski.
Najl. a najtuńša kupowańska wobućow. Pódawanje spěšnjes tunjo

Najnowše z cyłeho swěta.

Londonski „Daily Mail“ pyta, jo podpisanje Londonskich wobsamknjenjow pisches němskeho kanclera bjez pśichilołowanja němskeho rejma njeje nic jo hódne. Němske knježerstwo dejo swoje podpisma jenož k dostaću 800 milionskeje pożeńonki wuźiś. Londonske wulke banki su pśecej bóle pśeciwne podpisanju banki wospjedzeja. Jendzelske banki warnowanje wot źwojich wobtwórnych pśicelelow dostawaju, su njeznjeźa ani pjenjezła za němsku pożeńonku podpisaś.

*

We Władiwostoku na mórskim brjoźu rańskeje Sibirskeje je bolschewiska policija 39 wjednikow dla spichowanja sojata, kótrejž je w swójaku z ruskimi monarchistiskimi organizacijami w Charbinje a Pariju chcyło monarchiju postajiś.

*

We indiskim parlamence je nan wjetchinu dwoju hłosow jendzelskim ministram mjenu sapowjezyli. Ministerja su na to wróco stupili. Generalny gouverneur bjez ministrow knježerstwowe dźeła wukonja.

*

Parna łódź „Arabic“ we wichorje. Parna łódź „Arabic“, jena z najwjetschich łódźow świeta, je ko wukonu wjezor z wichorom skrabła. Jedyn matrosa so je zolmu z łódźineje łubje do morja storhnu, hyndom na to pak so z druhej zolmu sajco na łódź wjerchu. Je so jenoź ložko sranił. Wichor je satrachnej mozu hobrsku łódź tam a sem mjetasche. Jedyn tepjer so pschi tym wo zażły katol wrjeznu a je w śwjerchnym straschu. S „Arabiku“ so 1200 puczowarjow wjeseshe, mjes kótrymiž bź wjele Americjanow. Mnohy z nich su so bichi wichorje cźeśto sranili. Kapitan je schórćzłowy telegramm do New-Yorka pósłał, so by so wogrom chorobnych wosow do pschistawa pśigłało. Wone mějachu 52 sranjenych pschewjacej, kiž łódź do Newyorka pschinjesche — Tśi parna łódź „Homeric“ je so w tym samym czasu z wichorom na morju pschekhwatała a je cźełko wobschkodzena do Newyorkskeho pschistawa pschijeła.

Wußudy wojerskich žudow we wobsadzenej Němskej.

Wójnski žud w Essenje je pschistajenja w kenzliji Korla Buscha dla špionaže k jastwu na 10 lět a k 10 000 frankam pjenjezneho khłostanja sasudźił. Dale wjele wobstorjenych dla wužiwanych podwiźiwanych łokow (falschowanych stempłow) wojerskeje wyschnosće a dla podrajowanja puczowanskich pasow k khětremu jastwowemu khłostanju sasudźichu.

Pśed franzowskim wójnskim žudom we Bonnje bź 12 šofurjowom němskeho nazionalistiskeho młodźinskeho swjasa stajanych. S wobstorjenych běchu jenoź schtyrjo pśed sud pschischli. Jich winowachu, so su sakasanemu towarstwu pschiśiskneli, kótrež ma nadawk, źwoje sobustawy wojerśy wuwuczyś. Wobstorjeni su so pjeca loni nasymu pschi wojerskim swuczowanju w Marburgu wobdźelili. Wobstorjenych k pjenjeznym khłostanju po 500 złotych hrawnach sasudźichu.

Erzbergerowy mordar Tillessen na cźekańu.

Po powjeśći Budapeschtskich nowin je druhi z Erzbergerowych morbarjow z Gombšojowho kubła, hdźež so khowasche, cźekny. Sesejmjty sapódanym oppolizije dujedża so bliźiche dny ministra šnutskownych nałeżno cźłon wopytaś, cźehodla policija njeje trjebne pschiprawy na wutśělźenje a zajecze Erzbergerowych morbarjow cźinika, nawopak je wona jimaj połoźała, cźeknyś a so schowaś.

Erzbergerowi morbarjo staj pjeca na cźekańu w Koschicach w Sśokowaskej pobliz. Minjke nowiny pak su z Koschic hnmile, so su krótko po Erzbergerowym stónzowanju tśoch Němcow z Němskeje jałeli, kótrež z pyka njejsu žanych legitimacijskich papjerow pschi sebi mełi. Policija wuśełeźi, so snatej tajnej monarchistiskej organizaciji C pschisłuchcheja. Woni to njeprejachu a proschachu, so bychu jich do Madźarskeje pschepuschczeli. Sa někotre dny su z jastwa cźekej a Madźarske njesej pschekroczili.

Wothłosowanje wo sakonjach sa pschewjedzenje Daweśoweho plana trěbne.

Němski žejm so nassterje rospuschczi. — Kommunistiski skandal w žejmje.

Bankowy sakoń, sakoń wo rospuschczenju rentnjeje banki, pjenjezny bijeński sakoń, sakoń wo śwjedzenju wobcezenja industrije a sakoń wo němskich żeleznjach so pschecźiwo hłosam němskonacionalnych, němskich ludowcow, němskospołałnych a kommunistow pschijachu. **Pschi wothłosowanju wo němskich żelesnjach je so 248 hłosow sa njón a 174 hłosow pschecźiwo njemu wotedało. Dwěsćsto nowa wjeschina, kótraž je sa tónle sakoń w śerśim cźitanju trěbna, so njeje potałim śwjedła.**

Parlamentarisce potrjeźenje je po tajkim taśe, so dyrbi so z rospuschczenjom žejma licześ. Pschi poślednim wothłosowanju pak hyschći możnosći njeje wusamknjeno, so dźeł němsko-nacionalnych źiwoj hłóś za sakoń woteda.

Kommunistiski skandal w němskim žejmje.

Pożeńenje w němskim žejmje bź so źiwdnu popołdnju dla pułtwo mjes spółnitzanami dyrbjało sastaś. Nowe pożeńenje so wjeczor w 6 hodźinach wotewri. Sesejmowy pschedsydła Wallraf wosjewi, so je němsko-ludowy spółnitzanc Gräfa z pschidźagym wokanjom spółnitzanja Brodauza franit, wón Gräfu teho dla k porjadej sawoła. Wustup z pukami, kótryż je so potom wotmeł, njeje so pschecze rozsudźiś mohł. Wěsće pak je, so su so jako nadpadnizy kommunistiscy spółnitzanjo Grube, Neddermeyer a Epstein wobdźelili. Dla hrubeho łajenja domjagacho méra pschedsydła mjenowanych tśoch spółnitzanow z dźenjnišcho pożeńenja wusamknu a jich namo woli, so bychu salu wopuscheźili.

Po pschecźisnowym wosjewjenju žeby kommunistiski spółnitzanc Strecker słowo k wobkhadnemu porjadej žadałche. Pschedsydła Wallraf pak jomu jo sapowjedźi, prosiwši, so słowo hnydom dostanje, kaž bórzy su cźi tśi spółnitzanjo je sale wuschli. Tuchi pak so z mésina njebihaju a schcźerzo hedźo wotstawaju. Dokelž po wosjwjetnym łakanju w sali wostachu, jich pschedsydła z dowjezeńi pożeńenskich dnjow wusamknu. Po tymle pschipowjedźenju kommunistoju dźiwje herjachu, mjes tym so druhe strony pschedsydźe źiwje pschihłosowachu.

Pschedsydła Wallraf na to kedźbliwe cźinjesche, so ma wón jako pschedsydła po wustawje prawo, w němskim žejmje roskasowaś. Schtóż so pschecźiwo jeho pschikasanjam pschecźiwja, domjagaj mér każe, a schtóż so pejmowym ezekutiwnym sastojnikam p'hecźiwja, so spratwenemu wukonjenju statneje mozy spjeczuje. Sepółtanzy, kotśi so pschispjeczenju cźimaju, immunitu (njesmalwosći sapółtanza) hłubjo. Pschedsydła potom wopytarjow ludowych tribunow napominacze, tribuny wopuscheźeć. Wón dale knježi z knježerstwa a nowinarjow proscheche, so bychu źiwoje mésina wopuscheźili. Publikum, knježerstwowe sastupjerjo a nowinarjo na to źiwoje mésino wopuscheźichu.

Prezident jehorunja salu wopuscheźi, tak so so z tym pożeńenje sstoi. Sawěscho'i, kotrež dirje sady presidentowcho stuka p'chikrywaju, so źeńnu a nětko 25 kriminalnych sastojnikow w zibilnej drasce z nawjedowanjom žejmowcho in'pktora do sale stupi a so k městnam kommunistiscje trałaje poda. Wusamknjenych sapółtanzow z dwórkliwymi źiwowani napominaju, so bychu salu wopuscheźili.

Sapółtanzaj Gruber a Epstein po tymle napominanje salu wopuscheźitaj. Sapółtanz Neddermeyer bź hižo pśedy 'a khrbjecom źiwotch towarschow je sale wupschchnyk. Kriminalni sastojnizy njeběchu to pytli. Teho dla wjazy krócz tawy kommunistiske trałaje woberěschu, so bychu jeho namakali. Kommunistiscy sapółtanzy z łodnoc'u k wusamknjenchenju kriminalnych sastojnikow wuźiju tutym źiwoje mapy a blidowe kaschcejki po'akuja a jich namolwjeja, so bychu w nich sapółtanza Neddermeyera pytali. S dobom internazionalu sanjesu. Ju do'pełwanych sapółtanz Katz sawoła: „Prjeć je Sowerinskej republiku.“ Sso pschewjedcźinschi, so Neddermeyer njeje wjazy w sali, so krimtnalni sastojnizy y pożeńenje wotpałichu.

Wobstorjby dla pułtow w němskim žejmje

Pschedsydła němskeho žejma je wo pu'cach w němskim žejmje, p'chi kotrychž je so schesć sapółtanzow franiko, statnemu rěcźnistwu rosprawu a wobstorjbu podał. K tejle wobstorźbje staj so dwaj sapółtanzaj, kotrejuž su kom... nistojo nabili, pschi'amkoj.

Dla kommunistiskich skandalnych wustupow w němskim žejmje su so źriežne strony schtwórtk wjeczor je sozialdmokratami rěcźeżale, so by so wobdobny porjad němskeho žejma tak pschiwótśił, so je kommunistiske nażywnosće njemohłe wjazy stacź. Rozrěcźenja bo dale wjedu, schtóż na to pokasuje, so maja w parlamentiskich kruhach hižcze pschecźo nadźiju, so žejm Dawe'owy plan pschiwoźmje a so žo njebudże trjebacź rospuschczicź.

Kommunistiskeho kurěra w Bayerskej sajeli.

Bayerska krajna policija je na dwórnitschczu w Ro'enheimje kommunisti'keho kurěra sajała. W jeho wacźokach tajne instrukcije Moskawskeje internazionale na kommunistow w Bayerskej wušłědźichu.

Wójnski staw w ruskim kraju njeporadźenych žnjow.

W stronach njeporadźenych žnjow, wobsebje w Powolžskej, su njemery twudrile. Lud cźge so wot žadławeho knježerstwa bolschewikowy wuźiwobodźicź. Knježerstwo je teho dla w zyłej Powolžskej wójnski staw wuwołacź dało. Wobsebje tłócźiła. Wobsebje wotdźelenja wojakow su so wutworile, so by so agitacija pschecźiwo bolschewiskemu knježerstwu potłócźile. Wobsebje wotdźelenja wojakow su so wutworile, so bychu so hłodu mrěźacy wobydlerjo z mozu bróniwo wotdźerźeli, do krajow wuczahnyć, hdźež su so źrnć poradźile.

London'ka „Morning Post“ k tejle powjeśći pschispomni: Jane knježerstwo twotwobrzicź, kotrež w'chiłkim źiwojim dotalnym njeskutkam pożledni pschida, to dźesać milionow hłodu mrěźacych cźłowjeczow cźezy (bolschewiskim žudom) abo potrjelenju cźerwjenych regimentow wuda, jenoź tehodla, so thdźeła tradaju njechcyu do krajinow p'chichli, hdźež by wobdźelerstwo so strózijwschi katastrofy hłodumrěcza pschecźivo bolschewiskim knježam postarało. Hdźe wosjanje tu fałschikrinenje kulturneje internazionale.

Matteotowy mordarjo su so wuśnoli.

Po powjeśći z Roma su so dla stónzowanja Matteotta zajeći po zaczśiczejom namakanja cźeka dospołnje wusnali.

Nawale ruskich rubježnych bandow psches rusko-pólske mjeźy.

Wojerski žud w Nowgorodze w rańschej Pólskej je tśioch bolschewiskich rubježnikow k śmjerći sasudźił. Jich su jałeli, hdyž bě banda bolschewiskich rubježnikow namjelene město Stołpze nadpadła. Prezident pólskeje republiki je jeneho z mordarjow wobhnadźił, dwěju druheju su schtwórtk zastrělili. Wobhnadźeny rubježnik, jodo rěkaju, je pschi z'chopytanju prajił, so je banda z maschinskimi a rucznymi stśělbami a rucznymi granatami wuhotowana była. We Minsku su rubježnizy pod nawjedowanjom offizirow cźerwjeneho wójska wojerśy wutwucźichu. Banda ho z stśělbami a munizaju wuhotowa a mjesu pod nawjedowanjom offizirow cźerwjeneho wójska p'chekroczi. W Stołpzach so banda do tśioch wotdźelenow dźeli, kotrež mějachu nadawk, staine twarjenja wupuscźicź. Rubjene wězy dyrbjachu wobsedźenje rubježnikow wostacź.

Po powjeśći „Pschehlada Wjeczorneho“ je banda z bolschewiskeje Ruskeje mje'u pschekroczi wschi mjeź Lichow w Wolyn'u nadpadła. Pschecźiwo rubježnicom wojsujo je pólski polizajski wojak padnył. Wójnske ministerstwo je k sch'tanju rańschede mje'y poručiło, so ma so namjelenu wobchad wótricho kontrollowacź. Mjes druhim su so w'chi tak mjenowane samjenjenje městna mjes Pólskej a Ruskej zakryle. Samjenjenje wikowanje je jenoź hischcze na nětrych k temu postajenych městnach dowolene.

Grichiske a bolharske namjesne konflikty.

Athenska telegrafna powjesćeznja powź, so su bolharscy komitacźojo grichisku straźu pola Topolnic nadpadli, so pak su tich wotrasyli. Pola Parojowa su jeneho grichiskeho wojaka morili a druheho sranili. Wonaj staj na bolharskej

ſtrowſje kraj měrilo. Bolharſka wyſchnoſcź bě jimaj k temu nach naſtajilo.

Wſchědnje ſo nadpady na grichiſke namjetne ſtraże cźinja. Tak je blizo Wardara cźrjoda komitaczow grichiſke wothđělenje nadpadła. Pſchi tſeleńcy dwaj komitaczej padnyſchtaj, mjez tym, ſo ſo tſjo ſtranichu. — Grichiſku namjetnu ſtrażu w Karaderje ſu komitaczojo w nozy ſ ruczńnymi granatami nadpadli. Na ſbože njeje ſo pſchi tym nichtó ſtranił. — Grichiſke knjeżerſtwo je p'chećſtwo tutymi nadpadam pola bolharſkeho knjeżerſtwa proteſtowało a je wotnjeſonoge dźělo dźiwaju na njewěſtoſcź w tamniſchich ſtronach ſuſtajił.

Ze Serbow.

Pjatk, 29. žnjeńca.

Jan krčenik ſkaty.

\+ 1922 **Michał Kokla-Lisak**, 82 lětny, pſchikładny serbski kubleř, je 26 lět dołho na **sakſkim ſejmje Serbow zastupował.**

Žiwjenje.

Tak z žiwjenja so ſwětło minje,
dźeń wote dnja ćma pſchiběra —
błyšć ſłónca, kiž nam ſwěći, hinje
a w hłubokozći wuměra.

Lěs, wokoło kiž roſtł, tón kzemi
nětk pada prěco po rjedźe —
my dźělimy ſo z pſećelemi,
kiž zhubjeju ſo, Bóh wě hdźe....

A duša ſaćinja ſo wjacy,
kaž khwětki pólne z wječora,
hdyž ſłónčko hasnje, wjelkny ptacy,
a z ćmu ſo ćehnje wonora. Adolf Černy.

Do Božoh' domu nosyć łžź —
So na poſledku wječi złź. Radyſerb.

*

— **Wo wſchodźe.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer 0, thermometer wo dnjo + 17. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer — 2, thermometer w nozy + 11. Wuhlady na njeſtajne wjedro. — Wot wječora bliži ſo k nam wyſchina, rjane wjedro, kotrež nadźijomnje nětorke dny wobkhowamy. K polnozy knjeża dale deſcheńe, ke kotrymž ſo druha nižina ſ wječora bliži. Po ſdaću pak jeje jadro k nam njebóźdźe. — Jutſje ſtudnu ſtónčko 5,12 hodź. ſkhadża a ſo 6,52 h. khowa. Měſaczk ſkhadża jutſje rano 5,03 hodź. a ſo na wječor 7,05 hodź. khowa. — Jutſje **dov.** +10 hodź. mamy mlody měſaczk. Pſchećźenak lubi nam njewobſtajne wjedro.

— **Telefoniſka powjeſć wo wjedrje** ja jutſje ſobotu: Bomrάczenje pſchiběra, ſrěnja cźopłota ſtabe hacź ſyłniſche wětry ſ bolońſchich ſtron.

— **Roſprawa poliźije.** Wječera wječor pſcheſtajichu wokizija k polnozy Lubijſk. brohi ludźi pſchi kradnjenju dźěcźała. Mějachu ſtamo koſu a hrabje ſobu. Druſy, kiž tam ſeho runja běchu, cźekneſchu. 15. auguſta kradnychu tſi muſkže jědne koło ſtamki „Raumann-Germania“ cźo. 757.541, ſ horje ſkibujenym wodźidłom ſe cźekwjennimi pſchimadłami, torpedoſamoběhom a nowymi ſchěrnymi wobrućkemi a wječera lehownija muſkže koło ſtamki „Pfeil“, ſ wodźidłom ſ brunnymi drjewjanymi pſchimadłami a hiſchće nowymi ſchěrnymi wobrućkemi. Wo powjeźcźe k roſjaſnjenju padukhſtwow proſzy kriminalna poliźija.

— **Wopraſne 50 pjenjezki** ſu w poſlednich dnjach we wulkej ličbje do wobkhoda pſchiſchće. Ličźba a napiſmo na nich ſtej njejaſnej a ſ bźěła też hrjebźčźk na kromje pobrachuja.

— **Lětna Boża ſłużba.** Pſchi pſchihódnym wjedrje wotměje ſo pſchichodnu njedźelu dopołdnja w 11 hodź. w Bismarckowym haju lětna Boża ſłużba, ke kotrejž ſo wopytowarjo dźěćkemſchenjow ½11 hodź. p'ched Marijnej-Marcźinej zyrkwju ſhromadża. Poſawniſki chor ſchećeſ. towarſtwa młodźenzow budźe ſpěwy p'chewodźeć.

— **Swobodne mjaſowe jěźi w Budyſchinje.** Sſobotu, 30. auguſta, dop. wot 9—11 hodź. wotedawa ſo ſtyre howjaſze mjaſo punt po 40 pf., ſtyre ſwinjaſze mjaſo punt po 50 a 60 pf., naſelene ſwinjaſze mjaſo, punt po 50 pf. Sſwinjaſze mjaſo wotedawa ſo jenoź na cźiſła 3401—3460 a wot 1—200.

— **Budyſchſke wokrejźne wuczeſnje towarſtwow** woſnjeſcźi ſobotu w króńje ſwoje 50 lětne wobſtaće.

— **Małym rentnarjam** wuplaćuje ſo pónđelu, 1. a wutoru, 2. ſeptembra, w měſczańſkej hłownej pokładnicy.

— **Mumělenje cźěſkoſłowakiſkich bankow.** 500 króńowſke cźěſkoſłowakiſke bankowki wot 19. hapreje 1919 bankſki ſtarſt finanzneho miniſterſtwa w Prahi jenoź hacź do poſtajeneho auguſta wumělenja. Potom tute bankowki płacźiwoſcź ſhubja.

S **Kratej.** Bohate kórkowe žně ma lětſa tudomny knježi ſahrodnik Zug. Jemu ſu kraſne exemplary naroſtle. Zug je lětſa hižo na 60 zentnarjow wulkich kórkow we ſwojej ſahrodze naſběrał. Tſi ſt ajich hłowſkich płodow je we wu dawakni Sſerbſkich Nowin wuſtajenych a móža je žebi naſchi cźeſcźerni cźitarjo tu wobhładaćź. Kórkowe ſymjo bě ſymjenſowa wikowarnja Rauchfuß we Budyſchinje podała.

S **Kamjenza.** Pola naſ ſnježeſachu tutón tydźeń tak mjenowany lěśny ſwjedźeń (Forſtfeſt), kotryž ſo kóžde lěto wotměwa k wopomnjeću na to, ſo ſu Hušitojo pſched něſko nimale 400 lětami naſche město ſ nurubjenjom pſchi tutowali. Sſrjedu popołdnju mějachu wuczeſnjo ſwoje tſeleńe ſa ptakom. Pſchi ſnježeńſkej hoſcźińje pſchipołdnju naſběra ſo ja mały ſakład k mrobnowonjeniu wuſtajenja ſa lěśny ſnježeń (Forſtfeſtſtiftung), kotryž je ſo, pſredy na 36 000 hr. wuczińjaju pſches inflazyju wothódnoſcźił. Nimale 600 hr. ſběrka wunjeſe. Wječor wotmě ſo ſnaty wobnjoſtroj. Sſwjedźeń mějeſche lětſa ſašo bohaty ſportny ſnježeń wotmě.

S **Kamjenza.** Sſrjedu, 17. ſeptembra, ſapoćnje ſo w hotelu „Stadt Dresden“ rjad dowowrědnych pſchedaſkow. A. Langa ſ Drježdźan pſchedwoſchuje wo hrubach, k. Kurt Stodeńk wo nemſkej holi, knježna Michalez ſpěwa ſtare ludowe a dźěćaże pěſnje a ſtónčnje dyrbja ſo pod nawjedowanjom berje ſnateho Drježdźańſkeho muſeſownika, profeſora Seyfferta nam Sſerbam ſtare dźěćaże reje pſchedwjeſeć. K tutomu ſaměrej pſchińdu ſamo Altenburſkie a Rudnohórſke ſjednoczeńſtwa ſ Drježdźan. Na ſherbſki ludnoſcź ſo, kaž je ſ wojjewjeneho programa dowidźeć, dozpla dźiwaćź njebudże, runjeż raſiſka wokolina Kamjenźa rjeń ſherbſka bya. — Domownđne towarſtwa drje ſo wo to ſtaraju, ſo ſo wuſnamne ſkały, roſtliny a ſwěrjata ſakhowaju, ale wo ſdźerżenje najſdóniſcheje wuſnamnoſcźe Lužicy, wo ſherbſki ludu ſ jeho praſtarymi wałcźenjemi a nałoźkami, maja jara małe ſtarośće.

S **Hohrachcźiz.** Sſrjedu wuđyri pola ſamkarja Grobba na ludi wyſche ſamkarnje woheń, kotryž wohnjowa wobora bórzy ſala. Wjeſch paſ je ſo dele ſhnyrnył a wjele ſchłodu namaſchinach nacźinił. Tź jedyn wohnjowy wobornik je ſo ſobu pſchepadnył a ſo trochu wobſchkodźił.

S **Łuboſe.** Naſch młodoſtny ſwjaſk ſarjaduje pſchichodnu njedźelu 31. auguſta, ſ wopomnenu djej, pod ſbohłuſtkowanjom podyjerańſkeho towarſtwa dźiwadło a druhe pſchedwjedźenja w ſtarej ſkale. Njech ſo pſchedwſaće derje poradźi, powſchitkownoſći ſ wuźitku.

S **Minakała.** Na dwěłkowym dnju, 31. auguſta, ſ lěpſchemu ſtarſchi a młodźych potrěbnych budu ſo też w naſchej wſy wot wokrejźneho ſpomožeńſkeho hamta podate ſkarty a dwěłki pſchedawaćź. Wobydlerjow proſzmy, ſo ja njebychu wot tuteje ſmilneje wěſy wotlakowali, ale ſwoju darnizu ruku wutewrili. K woſmjeſcźenju woporneho dnja ſu ſo wſchě wjeſne towarſtwa ſjednoczźe, ſo bychu w Minakałſkim ho'ezenzu wječor 1/8 hodź. ſ rejowanjom, ſpěwami, humoriſtiſkimi pſchednoſchkami atd. poſtarcźe. Khwalobne prózowanja, też na tuto wſchelke wjeſne wjeſelſki pjenjes pſchinjeſeć, ſaſtužu ſebi powſchitkownu podpjeru.

S **Wětſchez.** Na'chu honſtwu knjes kubleř Dreßler ſ Djetnicy ſa 650 hr. na lěto doſta. Wona ma ſ njeho wulku wažnoſcź, dokelž Na'chowſku, Debſećanſku, Dźenicanſku a Hruboćanſku wón hižo ma.

S **Klětneho.** Cźeſko ſnjeſbožena Bera Heringowa je nětko we khorowni w Nuſej wumrjeła.

S **Móſporka.** Kermuſchnu pónđelu padny tu młody muž ſ wulkeje cźumpjele, ſo cźeſko ſrani a wědomnje ſhubi.

S **Welzeje.** Pónđelu rano namałachu pſchi pucźu do Górki njedaloko jamy Merkur ſrđelarja Geißlerja morweho. Pſchi nim namałachu teſchink. Hacź ſo tu wo ſamomordarſtwo jedna, njeje hiſchće wěſte.

S **Knorowy** (Sachſendorf). Tudomny ratak njeběſche ſwojemu pſchenajerjej dołho nicźo płacźił. Tuž baſche jeho tutón cźaſaćź. To ſo pak tak lohko njeczinjeſche. Cźaſar namałka wobhđenje ſamknjenje a halle ſ pomozu ſjedoh poliźiſtow ſamó jo wocźinić a ſwój nadawk wukonjeć.

S **Nowych Mikow** (Neupetershain). Cźorno-bźeł-cźerwjene ſtelke wot wěnzow pola wójnſkeho pomnika ſu ſo ſhubiłe.

Cyrkwinske powjeſće.

S **Budyſchina.** W Michalſkej zyrkwi 11. njedź. po ſwj. Trojizy rano 1/8 hodź. němſka ſpowjedna wucźba, duchowny Thichef. Dop. 1/2 9 hodź. němſka a w 10 hodź. ſherbſka Boża ſłużba, ſarał Nâda. — Sſmrěli: 29. 8. Hanka Martha rodź. Langeza, Arnoſcha Hermana Schlotzy wojnarja na Židowje mandželſka, 33 lět ſtara. — 26. 8. Johana Chriſtiana Amalia rodź. Bienadźija, Friźdricha Wilhelma Schołty, prjedawſcheho optikarja mandželſka we Budyſchinje, 84 l. ſtara, pokhowana na Hrobłiſchu.

S **Budeſez.** 11. njedź. po ſwj. Trojizy ſměje ſarał Bóźa rano w 7 hodź. ſherbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſke a 1/10 hodźin rjanſke prědowanje. — Schmórkit wječor we 8 hodź. bibliſka hodźina ſe ſwjatymi wobrazami: Khodenje ſa Kriſtuſom.

S **Bukez.** 11. njedź. po ſwj. Trojizy rano 1/2 7 hodźin ſherbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſka a 1/10 hodźin němſka Boża ſłużba. — Sſmrěli: Khorla Wiebrich Alwin Claleť, kiwnoſcźer w Wóźanach, 66 l. 21 dnjow.

S **Hniſki.** 11. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſherbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſka a 1/10 hodźin němſka Boża ſłużba. — Sſriedu Kónſke towarſtwow w Kiećanju.

S **Hrodźiſchcza.** 11. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſherbſke a 1/10 hodźin němſke kemſchenje.

S **Małeſchez.** 11. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſherbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſke a 1/10 hodźin němſke kemſchenje. w 11 hodź. dźěćakemſchenje. W 3 hodź. ſiednoczenje młodych hałaow na farje.

S **Nuzizu.** 11. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſherbſka Boża ſłużba, 1/10 hodźin kemſchenje ſa dźěći.

S **Hornjeho Wujeſha.** 11. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. němſke kemſchenje (ſarał ew. Wjazka).

S **Klejkmarkidła.** 11. njedź. po ſwj. Trojizy ſnjowjeh dźakonh kwěđeſch. Rano w 7 hodź. ſherbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſka a 1/10 hodźinu němſka Boża ſłużba. Sćerka ſa wožbadnu diakonizu. Wop. w 2 hodź. Boża ſłużba ſa dźěći.

S **Nuſez.** 11. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. němſka a 1/10 hodźin ſherbſke Boża ſłużba, 2/11 hodźin Boża ſłużba ſa dźěći.

S **Barta.** 11. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſherbſke a 1/10 hodźin němſke kemſchenje.

S **Wóźſtinka.** 11. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſherbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje.

S **Klukicha.** 11. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſherbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſka a 1/10 hodźin němſka Boża ſłużba. — Schtwórk 4. ſept. budźe wječor we 8 hodź. pola Kurtez e Kaſtlowitu ſherbſke bibliſke hodźina. — Sſmrěli: Waltar Alfred, ſynk Auguſta Kleina, pohonca w Lichanizu, 8. 6 m. 14 dn. Robert Max Majſchaź, hudowaſſki pomocźnik w Kobjelnju, 15 l. 5 m. 6 dnjow.

S **Łupoſe.** 11. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſherbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſka a 1/10 hodźin němſka Boża ſłużba. Sćerka ſa miſijonſtwo mjez Kidami a ſa ewanjelſke dźělo w Kinduſkim kraju.

Knjes a wotrocźk.

Novella L. N. Tolſtejho.

2) (Pokrađowanje.)

Waſſilij Andrejićowa bleda, ſtucha, wobježna žona, kotraž bě ſej hłowu a ramjeni ſ wolmjanym rubiſchkom ſawobdźela, tak ſo běſchtej jenoź jeje wóźaj widźeć, pſchewodźeſche muža k jeho wotſtejdu a ſtojeſche ſady njeho we wothěźi.

„Wopraſndje, ty dyrbjał Nikitu ſobu wſacź“, prajeſche a wukupi bojaſliwje ſe ſadurjow. Waſſilij Andrejić nicźo njeſwotmolwi a jenoź wuplunu. „Maſch dźe hromadu pjenjes pſchi ſebi“, ſkiwlesche žónſka dale. „A hacź też to ſo na poſledku wđěſenja njemaneli. Sawđeſche dyrbjał tak cźiniźź.“

„Hdźe też ty, njeſnaju ſnadź ſam pucźa doſcź derje, ſo je mi na kóždy pad pſchewodźerja trjeba?“ ſnapſcheźiwi Waſſilij Andrejić; wón rěcźeſche ſ taſtim wožebitym, pi platym napjeczom hubow, ſ kaſkimž ſnjeſcha ſ pſchedawarjemi a kupzami rěcźeſche, naſſerſcho mějeſche nad ſwojim ſamſnym wa'chnickom wulke ſpodobanje.

„Ale wopraſndje, ty dyrbjał jeho tola ſobu wſacź. Praſchu cźe bohdła, cźiń tak!“ wotpjetowaſche ſona hiſchće raz a ſababi ſo ſ jeneje ſtrony hi'chcźe bóle do ſwojeho rubiſchcźa.

„Ta w'chak cźi tola njepuſchcźi. Na, hdźe dha mam jeho do ſani tyknyć?“

„To wſchak nětak póndźe, Waſſilij Andrejić; ja ſym hotowy“, praji wjeſele Nikita.

„Jenoź ſo bychu, hdyž mje tudy njebudźe, konjom dawali“, pſchiſtaji wobroczźo ſo k hoſpo'y.

„Wo to ſo ja poſtaram, luby Nikita; pſchikaſam tole Ssemjonoj“, wotmolwi hoſpoſa.

„Potajkim tak je? Dyrbju ſobu jěźź, Waſſilij Andrejićź“ wopraſcha ſo Nikita, wocźakujo roſſuđenje ſwojeho knjeza.

„Daj wſchak, ja drje budu dyrbjeć ſtarej ſ woli być. Tola, hdyž ſobujdźeſch, wobleź ſo pryđy hiſchće něſchto cźopłiſchu draſtu“, praji Waſſilij Andrejić ſaſo ſo poſmějwajo a mikny pſchi tom ſ jenym wóźkom na Nikitinu kožuſchk, kiž bě maſany a roſcźuchany a pod poźomaj na tu khrbjeczu roſtorhany a na wobrubiſku trundaty; kaž ſo bycź da, bě ſawěcźe hižo wjele pſchećrał.

„Hej, lubſchi pſcheczeſko, pój wſchak ras won a podźerj konje!“ ſawoła Nikita do dwora ſa ſucharzynym muzom.

„Ja to dokonjam, ja jeho podźerżu!“ praji hólcźej, wuczeſe ſwojej ſmjerſlej, cźerwjenej ruczźoj ſ dyhbaka a pſchitmy ſ nimaj ſa ſymnej kožanej wotežu.

„Njeſakomdź ſej jenoź pſchewjeſe cźaſa pſchi wobleknju ſwojeſe ſwjatoczneje draſty, bodźej w ſtoku!“ woła'che wuzmělčhujzy Waſſilij Andrejić ſa ſwojim wotrocźom.

Sa wokomik tu ſaſo budu, nanko Waſſilija Andrejića“, wotmolwi Nikita a w ſwojich łapłatanych maſanych pjeſtinkach pſches wulki palz ſtupajo běźeſche khwataja na dwór a do cźeladnje jſtwy.

„W ſtoku, luba Arina, podaj mi mój płaſchcź ſ pjezaka jow; dyrbju ſ kujſom ſobu wotjeźź!“ ſawoła Nikita pſchiběžo do jſtwy, a wſa ſej ſwój paſ ſ ho'oza.

Kuchaćka, kotraž běſche po wobjedźe po'ała a „nětko runje ſamowar ſa ſtaćeho muža pſchiprawjeſche, powita dobreho Nikitu pſchećelnje, a ſ jeho ſpěſchno'eju natyknjena, hibaſche ſo runje tak ſpěchnje kaž wón, poda ſe'ad piezy jeho tam ſo ſuſchazu, ſchpatny, wotno'chcny ſukniju ſ płaſchcź, wut'chaſe jón a da jemu ſ płiſchkuſcheje hibicźiwo'cźe.

„Nětko ſmějeſch tudy měſtna doſcź, ſo by mohła ſe ſwojim muzom ſwjatły dźeń wjeſele pſchećźiwicź“, praji Nikita kuchaćaju; picheroż ſ dobromyſlenje ſdwórliwoſcje poređża wón ſ kóždym cźłowjekom něchto, ſ kotrymž ſam hromadże pobu. Potom wopaſa ſo ſ wuſkim paſom, ſcźahny bej ſam nad ſebi hižo cźeſki bruch hromadu a ſapiny paſ nad połkoju chom ſ ſwjej mozu.

„Widźiſchće, takle!“ praji potom, niž wjazy ke kuchaćaju ſo wobroczźiwſchi, ale ſ paſej a podźimy jeho tónzaj ja wſchitkim ſwojim ſtronam.

„Nětko ſo mi njeroſpinjeſch!“ Wón ſcźahny a ſpuſchcźi ramjeni, ſo by chtej ſo ruzy derje pohibowacź mohlej, potom wobleknyły ſo kožuch, ſcźahowaſche ſ nowa ſ khrbjetom, ſo by ru'omaj ſwobodu dał, biješche ſo pod paſu a naćahny ſo ſa rukajomaj na bel'ay pſchi ſcźenje pſchicźinjenej. „Na, nětko mam w'chiko w porjadku.“

„Ty dyrbjał ſo nětcho druhe wobleź, Nikita Sćepanowicź“, praji kuchaćka. „Zwojej ſchórni ſtej prawje hubjenej.“

Nikita poſaſta a p'chemyſlowaſche.

„To by po prawom trjeba było... Tola ně, w'chak też tak nětkaj póndźe; njeje dźe daloko!“

S tym wubźża na dwór a na drohu.

„Njeđubźe cźi pſchećejara ſyma, lubſchi Nikita?“ wopraſcha ſo ho'poſa, hdyž ſ jantjam đońđźe.

„Syma? J, hdźe też to! Mi je ſyle cźapko“, wotmolwi Nikita, poſunu ſkonnu na prědku ſani prawje p'chihbnje, ſo mohł ſej ſ njej noh pokryć, a ſtoji ſchkub do ſlomy, do'eźł bě p'chi tak pětnem koniku ſyle njetrjebawſchi.

Waſſilij Andrejić hđeſche hižo na ſanjach, kotryž ſeſhibnjeny ſadny dźeł wón ſkoro ſyle ſam ſe ſwojim, we dwěmaj kožuchomaj cźaſnym khrbjetom wupſelni, hrabny hnydom ſa wotežku a pohonjeſche konja. Nikita pſchihbny ho, njes tym ſo ſtonje hižo jědźeczu, prědku na lěwo tak pſchihbdnje kaž ho hodźiſche a tykaſche jemu nohu won ſe ſani.

II.

Poſtuſchny pſchipiſchcźał ſacźahny ſanje, ſo kadźo ſ cźicha ſaropotachu a ſtupaſche ſ brodnym poſtupom po dróży, kotraž bě na wſy hładzy wujeſłožena a ſamjerjujena.

„Kak ſmějeſch ho ty ſwajicź, tudy ho pſchipowuźnyć? Daj wſchak k'chud jow, Nikita!“ ſawoła Waſſilij Andrejić wón ho po ſdaću nad-ſongerom ſynom ſwojeſeli, kotryž bě ho ſadu na kadźe pſchićźapnył. „Dočźakaj, ja dźu cźi pomhaćź! Bźź k ſwojej maćeri, ty njedočźinko!“

Hólcźik ſtocźi dele. Brunak ſtajeſche ſpěſchniſcho kroczele, wotſtchaſe ho a da ho do ſtoka. (Pokrać.)

S Matea. 11. niedź. po Św. Trojicy rano w 7 hodź. herbsta Swojwdź. we 8 hodź. herbsta a 1/10 hodźin němska Boża słužba: wo 6es tarat Matina ł Łuža.

Krajnozrjadowane shromadźenstwo w Budyšchinje na rózowej hoźy 31. Sobotu 30. 8. wječor we 8 hodź. hodźina sa mużow. Niedźelu pop. lěćnu šwjedženi bźěći njedźelskeje schule w Zyłežach, šeidźenje w 1 hodź. na rózowej hoźy. Wječor we 8 hodź. shromadźina w Budyšchinje. Pónděelu 1. 9. wječor we 8 hodź. shromadźina Sobuslawowo. Wutoru wječor we 8 hodź. šwjatk młodźiny sa rosćuđź. łschnjeć, a hrjedu sa młode hołzo. Schwórčk wječor we 8 hodź. biblijka hodźina. Niedźelu 7. a pónděelu 8. sept. rańschoskaska shromadźenstwowa konferenza we Budyschinje, niedźelu w Marijnej-Marcźinej zyrkwi a pónděelu na rózowej hoźy 31. — K. shromadźenstwowy wothladaŕ Zimmermann śmije wječor we 8 hodź. biblise hodźiny: Wutoru 2. 9. pola k. kubleria Alberta w Zyłežach, hrjedu pola k. Hajnki w Motydle a schtwórtk pola k. Boata we Wolbrachmězach.

S **Budyschinka.** 11. niedź. po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. herbšta šwojwdź. we 8 hodź. herbšta Boża słužba.

S **Porschizy.** 11. niedźelu po šwj Trojizy rano w 7 hodź. herbske Boże wottsłanje, we 8 hodź. herbska Boża słužba. Kollekta sa khćesć. wulkubłanje młodźiny. Dop. 5/10 hodź. herbske dźěćikemschenje. — Wječor we 8 hodź evangelske towarstwo Lúnšeje młodźiny. Srjedu wječor we 8 hodź. pola knjesa šahrodnika Zimmermanna w Nowych Porschizach biblijka hodźina wot pišmikowiwšionara Jungbannsa. — Wunoschk kollekty sa mišionstwo mjes Izraelom, 40 hriwnow.

S **Schtwarcźizy.** 11. niedź. po šwj. Trojizy rano we 8 hodź herbšte a dop. 1/10 hodź. němske kemschenje, popoldn we 2 hodź. zyrkvu. rozkŕeschowanje ł konfirmirowanej młodźinu. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. lónske towarstwo.

S **Minakala.** 11. niedź. po šwj. Trojizy — šnjonoy djakuju šwjedźeń — rano w 7 hodź. herbska šwojwdź. we 8 hodź. herbske a 1/10 hodź. němske kemschenje. Kollekta sa wukrowanske biblije. — Wutoru pop. w 4 hodź. w Drobach herbska nutrnosć a šwojwdź. — Srjedu wječor we 8 hodź. na farje lónske towarstwo. — Schtwórtk pop. 1/46 hodź. w Abolitzkej hóčy lónske towarstwo. — Semrjeći: Margaretha Hilzbieta Biesnźdez w Wjowjach, 1 m. 22 dnjow stara. — Lejna šwubowjena Schleznna, wumjenkata — šmrjoćc, 72 l. 25 dnjow stara. — Arnoscht Heina, pohonck w Lipicku, 41 l. 3 m. stary.

Se **Sekrjechu.** 11. niedź. po šwoj. Trojizy rano we 8 hodź. němska šwojwdź na Boże wottsłanje, dop. w 9 hodź. němska Boża słužba, a 1/11 hodź. herbske Boża słužba. Po [illegible] wotkŕeschowanje

se herbstej młodźinu. — Ssmjertny kŕesuch spdwa šo sa Marriju, Mateja Fabiana w Rownem mandźelstu. — Kollekta šo hšera sa schkof. hrjaśk hojpodow. — Semrjeći šu Pawol Mrotzk w Trjebinje a Matej Schwrzej, wuměnkat we Sślepom.

Kak nastanu krupobicja.

Schwajzarski wuczeny Mar Balzer ł Olten pischе wo tutym praschenju: Sylnе krupobicja kónja julija wschelake strony Schwajzarskeje domapyhtahu. Na nékotrych měsnach mjéachu lodowe kruchi nimale wulkosć hušzazeho jeja a wažachu na běrtlk punta. 13. junija 1913 pschindże na wjeź Erbš-Szakal we Wuherskej hischcke wo wjele hórscha lodowe kruchi. Pjeć tajkich kruchijsok wažeschе hamo kóždy zentnar. Krupy wo wobdźelerjow wšy šarasnchu. W Indiskej šu šamo žiło, kaž geograf Waehner pische, lodowe kruchi we wulkosći elefanta na semju padałe. Indišay oficerjo, kotrjž je rosbliwachu, hej pschi dótknjenju porsty šwosabichu a šiwe šlébro, kotrjž na łób linychu, hnydom šwjerdnu. (Šiwe šlébro hakle šwjerdnje pschi 40 stopnjach synty.)

Tajkich rosprawow wo krupobicźach, pschi kotrychž šu lodowe kruchi cźeźkše hacź kilo padałe, nadeńdże šo jara wjele. S wjetscha wone wubčěrnja, so běch., lodowe kruchi žalostnje šymne.

Krupobicźa ł tajkimi cźemny prajicź krupiskami, potrjechja ł wjetscha jenoź małe dźěle jeneje krajiny a mnohosć lodu, kiž k semi padnje, w tajkich padach pschewulka njeje. Tola też taike krupobicźa šu hižo byłe, kaž je žalostnje wjele lodu padnyło. 7. junija potrjechi město Wien tajka katastrofa. Na jedyn kśmy meter napada w pschereźku nimale zentnar lodu a to w rosmérje sto kśmych kilometrow (10 klm. dołhi a 10 klm. schéroki blak). Hischcke wjele hórje bé w mesi léta 1834 w Rusłej. Dehdom potrjechi nimale zyły europiski Rusku łopłosne krupobicźa. Lodowe kruchi šlomjane tšcźi pschewrańchu a wjele tyšacz wowzow šabichu.

Wo praschenju, kak krupy nastanu, hej wědomosć hižo dołho hłowu łama. Jako šmjerśnjene lodowe kapki hodźa šo tola jenoź te krupicźki, kotrež maju mjenje hacź pol zentimetra pschemérka, wobhładowacź. Wschе wjetsche pak móhli tola jenoź tak nastacź, so šo wjazy mjeńschich pschi padnjenju na semju šebowacź.

Tuto ménjenje ma malo sa šo, hdyž šo na to pomyhli, so šu wulke krupiska po jich šwonkownym napohładže taike, jako bychu dźěle wulkeje lodoweje bule byłe, kotrež je rosłětała łaž granata.

So pał w mróčelach taike wulke, cźemny prajicź lodowe granaty, nastanu, štoro mózno njeje. Tute lodowe kruchi móhli potom jenoź něschto podobne bycź, łaž meteory, to rěka, so wone łaž tute še šwětowego runma do powětra wokolo semje šatsuja (we wyšy semju je powětr 100 klm. wyhoko), so psches schudrowanje šwjerchu šcźopla, tak so šwjerchne dźěle wotłětaju.

Cźopłota mjenujn rosmér wschich cźeźełow powjetscha, a dokelž šo w łodze cźopłota łara pomału rosnješe (łód je łaž Mémy praji, ein schlechter Wärmeleiter), šo šwjerchna šlora wo wjele wjazy rošcźeri hacź šro, a tak šo wotpuka. To šo šlawa tak dołho, hacź je zyła lodowa kula rosklušowana do milijardow krupow, kotrež potom na semju padaja. —

Tak daloko Max Balzer, Tola jene wobmyślenje mi ł jeho theoriji pschińdże. Hdyž šu krupy kośmiseho pochoda, dha pak je jara dźiwne, so w šymje šenje žane njepadaju. Tuž dże theorija Balzera hischcke polne rozjašnjenje wo tutym praschenju njepschinješe. W.

Přiłopk.

* **Elektriske dejenje krupow.** K tutemu wossewjenju, kotrež njedawno pschinjeschenu, pischе naschonity rataŕ: Pospyty ł elektriskim dejenjom šu hižo štare, a nékotre wulke fótarnje w Amerizy natožeja jo hižo jara do.ho. Sa nasche pomery pak šo wono njehodźi. Tak wulke hwinje fótarnje pola naš nihdże njeńdu, is by nałožowanje dejenskich maschinow kentanke bylo. Wyšoke teho tuto dejenje teź wo nicšo cźeźkśiske njeje, hacź dejenje ł ruku. Aparat ko jara cźeźko rjedźi. Hłowna pschicźina jeho aizrentabilnosće pak je, so šo ł ruku wjele wjazy nadeši, hacź ł aparatom. Wěžywnostnje dejenje ł ruku mjenuje šcźeceju derje cźini, a wono na to waschnje wjele wjazy mloka dawa. A mloko je teź tuczniše hacź ł ma cźinu dejene. Tuž elektriske dejenje žaneje praktiskeje hódnosće nima.

Wobschudźerja sajcźi. W Blumendorfje pola Hirschberka łhodźejcźe tele dwu šbérocźel darow ša cźerwjeny kŕiž wokolo. Wón mějeschе fotkowane wopišmo, wot presidenta Eberta podpišane. Wjeśnoho mlyna wón šam ł. nrčnci brinnomai na šiśćinu trśi, a hošta pschez to potom w najwjazy dwanaš dary wot jenoź do dwěju hriwnow. Słónczne pschińdże tak do korčmy. Tu šo jeho praschachu, čhto šu dary dawali. Wón wotmołwi, jo je mjes druhim mlynk dwě hriwnje dał. Tón pak bé pschińdnyše runje šam w korčmje, tak bé jeboršowo hnydom wotrtnje. Jebak cźeźkśe, ale w pschenju blišo dwórnischcźa jeho šajachu. Nabišikanšti hamtšti pschedstejcźer da jeho do Friedebergskeho jastwa dowjeźe.

* **Kokoschka šo šhybiła.** W Wonczach bźěše šo kłóšk tarjej jena kokoschi šhubiła. Wjazy dnjow wunoša. Sčnjodźiunka cźaśiske jeneho dnja kokoschе pschedaca, dokelž pschesza pola druhich ludźi njeśu. Druha šuhodźinka nětko powjedaśke, so je P. kokoschi prjeck pischiłchła, runje tajła, tajšuk pola njeje wuhłada. Na to wulke špodźiwanje! Hischcźe na šamšnym dnju pšched wječorom bźěše kokoschka šaho we šiwojim statoku. Tuczki šydi hižo myślachu, so je ju lischka wotnjesła. Tu kpwilu bé šo šnjedezom dnu dołho „šabźała". Wola P. je wulke wjeselo je šo kokoschka šaho domoj namakała a šwoje „šabludźenje" tak derje vichčitała.

* **Wrěšnju šajmił** — so by šo wot šony bźěłicź mohł. Niedźelu rano pschińdże 34kśmy inšenjer Jan Wišmer ł Datteln we Westfalskej na polizajiki prejsidnum, w Lipsku a šo wutna, so je šoboru wjecor mułku pólnu bróšeń pola Großstädtela šapałił. Wón je 11. augusta dla roskorny še šonu šwoju šwójšu wowuschcźił, te 20. bo Lipska pschijźéł a šo tam někotre dny wokolo krudźił. Tak je na tu myślicźku pischiłchół, so chce něschto stuckicź, schtoż mohło ł pischicźinu ł dźěłenju mandźelstwa bycź. Pschihadnje wón mimo bróžnje pschińdże, ju pschi šyle ztrowym rosmje šapałi a šo hnydom na pucź do Lipska ł polizajii poda. — Hacź teź ł tym forći šamóh daješe?

* **Wohrń w šćadle.** Jene šćadło, kotrež mějeschе wojakow pschi šrbi, pockinalche šo nalicź a to we wyšokošći na 180 metrow. Na to šalěhy wšitcy šerjant Jackson ł kajity won, łśeiche po šćadłach še chemiliun prewarnatom a cźisći ta wohrń. To šwědcźi wo njewichodnej šmužitošći. Lětadło bźěche na pucźu do města Norfolk w Jendźelskej. Wono šo na to na šemju bźe wuchezi, ani ludźo, ani letadło njeśłu šo pschi tym woh.ckodźe.

* **Cźłowj cźe wšeklo p ch ł.dźeć.** Taike něschto pschihadnje — ł Ameriki, ł kraja ušchech mókotown. Dr. Coconni ł universitty w Chicago je, kaž praji, po wschelakich pospytach ł temu wuspěchei dóschol, so šo cźłowješke mócko na druhe.ho pschenješeš hodźi a šo wótzenje šdźeli. — To by něschto wunnokaze šo cźłowještwo było.

* Ital'i létał Loretelli, kiž chcyšche še šwojim létadłom wokolo zyłeje šemje leźeć, bé šo šhubił. S Battle Harbour w Nowej Fundlandskej pał je nětko powjeźel do Londona dóschła, so štaj lichtikała: „Richmond" a Rafelgh" hłešgrotne wo pomozowanje dweju létadłow dostałoj. Stej Locatella na morju wuśłědźitoj. Wón bé šo ł létadłom na morjo pschichił, dokelž bé wono wobšćkane dźiol. Sbožownje šo štrachej tepjenja wukhowa.

Hes[illegible]arski rozhlad.

Piatk, 29. augusta 1924

Kurzy wjezera w Barlinje:
(Tute kurzy šu w milionach)

	4190 000	franzowski frank	22 675
ški punt	18 815 000	cźeśkosł. króna	12 850
nizarski frank	78850	10 mil. pól. mark.	77 000

Pjenježne wiki w Barlinje njedachu šebi hischcźe ł tom zyłu nadźiju rubieź, so druhe cźitanje želesniskeho šakonja we šejmje nusnu wjetschinu njenamaka. Tola pak je šo położenje tžěrko pschinjutišło, a wikowarjo šo jara wrócźe dźerža. Tak ł wjetschim wobrótanu njedóhźe. Wukraj kupowneschе jenoź malo špezialnych hódnotow.

Effekty. Dla šlabych pjenježnych nilow šo kurzy powschitkownje wotdrźejowachu. Ssamo łali, na kotrymž bé pošledni cźaš šajim wjetschi, šłabicho dźěłsche. 5 proz. němska położenska šo wot 820 na 780 proz. šnižk.

Produktowe wiki w Barlinje. Na rostlinowych wikach jenjeschе šo hamšnym wobras, łaž dźeń pschedy. Se štrony rataŕstwa šo trochu mjenje poštlicźeschе. To leži ł wulkeho dźěła na njewobstajnym wjedrje; ratarjo woža domoj a nimaju cźaša k mlócźenju. Sakoš wunoša ł Pólskeje łukkuje dale a tu šo wschо šwobraba. Mlunu štoro žaneje šładnosće ke kupowanju nimaju. Tehodźe je teź rjana muka jara droha, kotrejež šo do połodnika Němskeje wjele kupuje. Westernska rožka a wschelake drukiny wukrainieje pschenjy běchu [illegible]ische." Niedźiwajcy teho teź pschenjna šlabje dźěłsche, dokelž pschenična muka derje njeńdże. Jećmjenja pinvatnje łaž wjele njepotpowachu, teź do Cźeśkosłowaskeje wjazy tak wjele njeńdże. Sšrěni jećmjenske nicšo lépje. Sa wonym bé nayraschenje

Bizowadła šo sa pohódniske podawanja jara ku.

Wežera płaćzišne zentnar:

w Kamjenzu

pschenjy 10—10,25, rožki 7,75—8, jećmjenja 10 hacź 11, wowsa 7,75—8,25 [illegible] hriwnow,

w Lubiju

pschenjy 9,80—10,20 rožki 7,70—8, nałěsnego jećmjenja 10,50—11,75 nałěsnego jećmjenja 8,50 hacź 9, wowsa 8—8,40 [illegible] hriwnow.

w Barlinje:

[illegible]schno [illegible],25, nałěsnego 10,25 pschen[illegible]i 8,05—8,40, naiymanši [illegible]y 7,90—8,35 ſł. hr.

Wiki ne[illegible]ja. Butra łuſt 1,10—1,20, jeja 14—15 pj., kórli punt 25 pj., łaſat 10—15 pj., ſe klaskniu kowa 2,50 hacź 3 hr. Hrišowy pollicźeschе šo jara wjele. Pschicźachu wot 50 pj. hacź 1 hr. ša punt. Jabłuka a hru[illegible]wot 10 pj. šemja šmut, šlowki 50 pj., holanske jo[illegible]40 a 50 pj., łoſmacźki 35 pj., prušnizy 80 pj. [illegible]

Wiki ne[illegible]w Schorjelsu. Kórli punt 15 pj., šuny 15—20 pj., mo[illegible]i walcźk 10 pj. cźerwjeny łaſat 15—25, bźły 8—10 pj. butra 1,05, jeja 13—14 pj., tvarob punt 20 pj., cźerni, jahodźi 10 pj., prušnizy 80 pj., kurjatka 35 pjenježkow.

Wiki wežera w Khoćebuzu. Butra 2,40—2,50, jeja 15 pj., tvaroh 20—25 pj., howjaze mjeńo 0,70—1,20, cźelaze 0,80—1, šwinjaze 1—1,20, wowcźe 1—1,20 hr., šłonki 30—45 pj., kruschwu 10—25 pj. kvóśkaty łaſ 60—80, cźerwjeny 20, wirsinkowy 20, bźły 10, kórki 15, buny 20—25, špinat 25, morchej 8, tomaty 20, hriby 20 hacź 25, jołotej 7—10. Łokrohi 25 vjenježkow.

Słóńne wiki tam: Prošata hacź do 6 niedźel štare 7 hacź 11 hr., 6—8 niedźelske 11—15 hr., 8—13 niedźelske 15—20 hr. Bźhaki 3—4 měsazy štare 25—45 hr., 4—5 měsazow štare 45—70 hr., štaršze hacź 5 měsazow 70 hacź 90 hriwnow.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a mołijowe šymje po tunu abo 1000 kg, šemał 100 kg.
płacźizny po tonje šymje.

	28. 8.	27. 8.		28. 8.	27. 8.
Pschenica	205-210	203-208	rapš wohsuch	12 60	12,50
rožka	161-168	155-162	woch. metalka	8,40	8,10
naiš. jećmjenj	206-216	205-216	ferabella	11-11,50	11-11,50
nał. jećmjenj	—	—	šernaze trujtk	20-20,5	20-20,50
wowš	158-167	157-166	šuny	15-17,00	15-17,00
kukurizac (Mais)	—	—	wołe	14-16,5	14-16,50
pschenična mu'e	28-31,00	28-30,50	łonh wohsuch	23,00	22-23
rjana muka	22-25,50	22-25,00	mócne łajno	10-11	10-11,50
pšenicź. wotr.	12,20	11-12	slabe łajno	16-18,00	16—18
rjane wotruby	11,10	10,90	šyno, 50 kg	2,30	2,—2,3
rapš	315-325	312-325	šamo, rjana	0,55-0 65	0 65-0,80
łare šymje	415-425	425	„ pschenź.	0,55-0,65	0,65-0,80
hroch	18-20	18-20	„ wowšina	0,60-0,55	1,60-0,70
pšeńicźki	18—15,00	13—15,0	„ jećmja	0,50-0,55	0,60-0,70

Wicźne płacźizny wežera
Wicho po štotej šymje

	w Kamjenzu fo 1 zentn.	w Lubiju fo 1 zentn.
Pschenja	10,50—10,25	9,80—10,20
Rožka	7,75—8,00	7,70—8,00
Jećmjeń	10,50—11,00	8,50—9,00
Wowš	7,75—8,25	8,00—8,50
Šyno	2,50	1,80—2,50
Šolowa, ł maśch. młócź.	0,75	0,70—1,30
Šolowa, ł šahłanju	0,70	1,60—1,80
Šolowa, ł ruku młóczena	—	2,50—3,00
Běrny, pola ratarja	2,75—3,00	—
„ hacź na želesnizu	—	—
Butra kg	4,30—4,60	4,40—4,80
Jeja	0,12—0,13	0,14—0,15
Pschenične wotruby	—	5,60—5,90
Rjane wotruby	—	5,50—5,80
Pschenična muka	—	15,00—15,50
Rjana muka	—	12,75—13,25
Prošata, wulke	—	—
„ krenje	12—20	—
„ małe	—	—

Płacźizny réšneho štotu na Drjezdjanskich štótnych wikach.
28. augusta:

1 wok, 10 bykow, 4 jałozy a krowy, 600 cźelatow, 35 wowzow, 615 šwinl.

Płacźizny ja
byki, krowy a jałozy: łaž pónděelu.
cźelata: 1. 68—72, 2. 60—64, 3. 50—56.
wowzy: 2. 50—53, 3. 44—50.
šwinje: 1. 77—89, 2. 81—84, 3. 70—74, 4. 64—68. 5. 60—65.

** Jadrinu wotmołwa. Dźeń wote dnja pschiběram a bywam hladajcy tolschi. To mohł człowjek ſ koże wuleć! — „Wostajcże to radscho, hewak potom wjazy do njeje nuts njemózeče!"

** Nunje kaj macj. Sydomlětna Khata je prawje njepowłuschna byla. Na to ji macj helene předowanje dźerzi: „Dnja ſy ty tajka njepowłuschna, budża twoje dźěći bez taike." Po krótkim rozmyšlenju murmły Khata: „Ale macji, nětko pak ſy ſo rjenje pscheradźiła!"

** Młody lěkař wopyta ſwojeho stajnje w dołhe hodźacego pscherzela, kiž runje ſwoju próżdnu kschinku kedźbliwje samsasche. „Čehodla to cżinisch?" wopraschа ſo lěkař. „Tu tola nicżo nutka njeje." — „Runje tehodla", wotmołwi student. „By moja hospoza wujedźała, so ja nicżo ninam, by mje hnydom sało na cżerſtwy powětr hadźiła."

Wusudźenja.

Wuſudźenja.

§ 29. julija je pscheb Marijnej-Marcżinej zyrknju wěsta Katarina Friederika Reckowa rodź. Jaborez njeſeńnjumu Emu Rolaliju Pschuhuljez nadpadnyła a ju pjeza ſ kißalinu polała a trochu ſcanita, dokelž na nju lukasche. Jo ma wona njedowolene pockahi k jeje mużej. Lawnisti ſud w Budyschinje ju dla ſtrafcheho ſcanjenja k dwěmaj njedźelomaj jaſtwa ſaſudźi. Wona powolanje ſapołoži a pónbelu dyrbjeſche ſo ſ nowa pscheczíwo njej jednacż. Jednanje pak ſo wotſtorczi, dokelž ſo jedyn dobrowólny ſatitowař Reckowje ſamołwi, kiž dyrbi ſo najprjedy ſ tej wězu dokładnje ſeſnacż.

Swójbne powjeſce,

Sſłubjenaj: Hedwiga Jirikez w Bernbruchu a Korla Labe w Khockebuſu.

Semrěli: Katharina-Goldbergez w Kamjenzu, 35 l. Minna Zielowa rodź. Borgmannez w Kamjenzu, 41 l. Auguſta ſwud. Jenckowa rodź. Henczlez w Kamjenzu. Khrysta ſwud. Behriſchowa w Lubiju, 92 l. Kurt Wjela w Lubiju, 24 lět.

Semrěła Johanna Scholcżina, w Budyschinie. 83 lět ſtara.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Hamtſke heitmanſtwo wozjewja: Po pschikłaſni hoſpodarſkeho miniſterſtwa wot 15. aug. t. l. (Sächſ. Staatszeitung cło. 190 wot 16. 8.) ſo ſ dźiwanjom na nětcżiſche ſtejiſchcżo pothromy a ſchlintowy krute pschedpiſma 45. § ſa ſchparaty ſkót zběhnu. Tak hnjez ſo ſkót ſ pruſkich knježeſtwowych wokrjesow ſało do Sakſkeje pschiwokowacż a to ſ Königsbergſkeho, Gumbinnenſkeho, Olſchtynſkeho, ſ Wjeczorneje Pruſkeje, ſ Pómanſkeje, ſ Opolſkeho, Erfurtſkeho a Mindenſkeho wokrjesa. — Sćiwinje, kiž ſo do Sakſkeje pschiwokuja, maju ſo 10 dnjow wobkedźowacż, tola tu ſo wjeſela na żelesninju ſobu liczi. Tute postajenja hnydom do mozy ſtupja, ſ tym ſpadnje pschikaz hoſpodarſkeho miniſterſtwa wot 10. 6. 1924. Pschedpiſma pola gmejnſkich pschedſtejizerjow wuleka.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

1. Naſtupa ſarunanja na gmejnſke wyſchnoſcże ſa hamtſke dźěła we wobydlenſkich naležnoſcżach. Jako hamtſke dźěła gmejnſkich wyſchnoſcżow ſo wobhladuja a) pizowne wotmołwy na napraſchowanja dla bydlow, b) wupiſanje bydlenſkeho wopiſma (Wohnungsberechtigungsſchein), c) ſapiſanje do liſcżinow bydlow (Wohnungsliſte), d) pschipokſanje prózdnych bydlow, e) pschipokſanje ſ nadobu wuhotowanych bydlow a ſtwow, f) pschipóſnacże wotnajenſkeho wuczinjenja (Mietvertrag), g) dowolenje wumjenjenja bydlow, h) dowolenje k hromadupotołożenju bydlow, i) pschepodacże pschenajatych rumnoſcżow pschenajerjej, k) dowolenje ſa trjebanje bydlow k druhim ſameram hacż k bydlenju, l) dowolenje k wottorhnjenju twarjenjow. Ptaczicz ma ſo 4% wot tuhaza pschenajenſkeje hódnoſcże rumnoſcżow ſ lěta 1914.

2. Dróha ſ Laſowſkeho dwórniſchcża do Běleho Khołma za pschepoda ſo ſało wobkhadź.

Towaſtwowski powěſtnik.

Jednota „Sokoł" w Delnim Wujezdźe ma ſobotu, 30. auguſta, zwučowanje. Kóżdy ma pśiś, dokelž hłowny načolnik pśińdźe. Načolnik.

Khwaćanska serbska młodość. Sobotu ſo za towaſtwo a młodość zabawne reje wotmětja.

Serbske towaſtwo „Nadźija" w Budyšinje. Wulki koncert (1. 10.) w „Krónje" ſo pśihotuje. Mamy hišće wjele wukonyć. Pśichodnu wutoru je 1/2 9 hodź. spěwanje, po tym měſańa zhromadźizna. Pśiwjedźće nam nowych spěwarjow ſobu!

Dirigent a předsydstwo.

„Bjesada" w Budyšinje zeńdźe ſo póndźelu, 1. sept., wječor 1/2 9 hodź. w Serbskej kofejowni. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Jednota „Sokoł" w Komorowje woswjeći njedźelu, 7. sept., ſwój pśeni założeńſki swjedźeń. Činimy Sokołske Jednoty na to kedźbne a prosymy, zo bychu ſebi tutu njedźelu ſwobodnu dźeržałe.

Serbski Sokołski Zwjazk. Pjatk, 29. t. m. posedźenje złotoweho wubjerka w Pančicach w Natuśec hoſćencu. Też wubjerkowcy njech po móżnoſći pśińdu. Jednoty njech zapóſćelu hnydom jich potrjebu na ſokołſkich drastach wo čož hižo pśed dłžšim časom žadachmy; hewak njemóže ſo ze časom do złóta wobstarać. Pśijedy pak dyrbi ſo znajmjeńſa wjetši dźěł hižo dostatych drastow zapłaćić, hewak nowe njemóžemy kupić. Jednaćel.

Za nowu čitanku

	su darili	1087,23 hr.
Dalše dary z Měrkowa (přez Rjenčec Marju):		
k. J. Rjeńč	1,—	„
k. J. Lippert	1,—	„
k. J. Brankačk	1,—	„
k. Jan Pjetaš	1,—	„
k. Krawc	1,—	„
k. Kasper	2,—	„
k. Libš	1,—	„
	hromadźe	1095,23 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary pśijmujetej Serbska knihadrukarnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Hłowny a zamołwity redaktor: Marko Smoleń, we Budyšinje. — Zamołwity za hospodarſki dźěl: Arnołt Bart, w Brězowcy, — za nawěſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Wulke wosebite wupředawanje serbskich drastowych wěcow.

Žiłżane šórcuchi we wšelakich nowych mustrach. Moja hódnosć je we wuwjedźenju a pśez wosebite barbjeńſke wašnje kaž też pśez krasne skutkowanje barbow bjeze wšeje konkurrency. **(Samsane předawanje za cyłu Němsku a wukraj.)**

Muſlinowe rubiśća w 15 wšelakich mustrach, wolmjane rubiśća z krasnymi wuſiwanjemi, chenillowe rubiśća we wšěch barbach, hobrski wubjerk, wolmjane ſukujowe tkaniny w njedoſćehnjonych rjanych hódnoſćach.

Moje nizke płaćizny a dobre hódnosće su puć rubace a bjeze wšeje konkurrency.

Kupcy, kiž maja ke mni wjacy hač 6 km puća, dostanu dar. Kruče, sprawne posłużenje, žane nuzowanje ke kupowanju.

Założeny 1868. **Welsec kupny dom w Kulowje** Telefon čo. 12.

Najwjetši specialny dom za Serbow.

Paleny kofej
syry kofej
we wubranych najlěpšich hódnoſćach a wšelakich móſenjach poruča jako wosebitosć
Karl Nowak nasl.
Alfred Hemmann
na žitnej hasy 10. Telefon 744.

Garđiny wšeje družiny **woknaty katun** tunjo
w Budyšinje
na zwonkowoj lawake hasy.

Žony
Porućam ſwój wulki ſklad pschepaſkow, mężkażnych a pschehpadowych powjaſow, podpołożkow.
Sćeju rad ſ radża.
Wagnerowa w Budyschinje pschеh ſchuterſkimi wrotami cło. 9.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčeńſkej hasy čo. 10 poruča jěſdne koła, ſłjace mašiny, manile a ſławchi. Samsna wuporjedź

Najwjetši wubjerk
darom za kóždu ſkładnosć
namakaće we
Centralnym kupnym domje
w Budyšinje
na khěžorskej drózy 14 na khěžorskej drózy 14

Strowe ſuche
lane ſymjo
kupuje
Schkommodau
wolenca we Wojerecach, telefon 65.

Časnikowe rjećazy

Mała
žiwnosć
z maſiwnymi twarjenjemi a elektriſkej ſwěcu je na předań **w Janecy čo. 21** pola Njeſwědźidła.
Napiſańe po wuſłanju:

Kedźbu!
Trjebany lěhak (Chaiselongue), jako nowy a 2 ſofje ſtej jara płaćizny hódnu na předań w **Budyšinje** na Drježdźan. drózy 20.

Wobućowy dom A. Pech
na bohatej hasy 10
poskića Wam pśi kupowanju wobućow
najwetše lěpšiny.
Najnowše a najrjeńše formy,
najlěpše hódnosće
najtuńše płaćizny
Wuporjedźenja wobućow spěšnje, čiſće a płaćizny hódnu.

Ratař so njesmě prašeć
što nawěſk w „Serbskich Nowinach" płaći, ale kajki wužitk jemu přinjese, to je hłowna wěc!

Wěſće Wy też?
so někto zaso **meble,** kaž też **mużace a žonjace drasty** atd., kiž móžeće hnydom po napłaćenju wotewzać, pola firmy
Carl Horn nasl.
w Budyšinje na hłownym torhoſću, nutrkhód na jerjowej hasy 2, dostanjeće?

Najwjetši wubjerk
najtuńše płaćizny
najlěpše hódnosće
mużace a hólčace drasty
poruča stajnje
Pětr Hančka w Kulowje
na Budyšakej drózy 4.
Rěči serbski. Rěči serbski.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wuchadźa wšědnje wječor. Płaca měsačnje 75 złot. pj. Do wukraja za aug. 16 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čłuj. Smolerjec knihićišćerja, nap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěšćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěšćiki a tabele so w šěe wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 203 | **Budyšin, sobotu 30. augusta 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Němski sejm je do prózdninow schol, kotrejž maja hač do 15. oktobra trać. Potom budźe sejm wo pschedłoženych wo schkitaustich zlach a wo snjeżeju wobrotowego dawka jednać.

*

Na Londonskej burzy so němske požčonki, wosebje dowólnjte požčonki kupuja.

*

Zjednjenje wójsko po sdaczu w Porheiskej Kólnice pazmo bórzy wopuschćeji. Twarzy, kotrejž běchu hižo sa wojakow wobjawknjene, zju so wotskasale.

*

Francowske knježerstwo je sdźěliło, so zju stalne dochody tak pschihotowale, so budźe móżno, w statnym rozličenju wudawki a dochody we runowazy sdźerżeć. Nowa statna požčonka njebudże trěbna.

*

Amerikanske banki zju swólnile, Francowskej k strusenju francowskeho wójnskeho dolha 3½ miliardy dollarow požčeć. Wróćezapłacenje tejele summy dyrbi so 1930 zapoczeć.

*

Drjezdźanska kriminalna policija je jako podražowarjow falšikich dołżnych sapisow litkhografa Augusta Zimmermanna w Drjezdźanach a fotografa Köhlera sajała. Köhlera zju w Salšej Schwizu inftapili, kótrejž je so tkowal. Też dawkowe znamjenja sa zigarety staj wonaj podajałowałoj. Cyschcałoj staj podrajowanjt w garotnym domje we Weinböhlu pla Mischnja. Cyschczerstu maschinu staj pjerza psched schtyrjomi njedźelomi rosbiłoj a do Lobja smjetałoj. Tole wudawanje pak njeje wěry hódne.

*

Do hroda knjezeho diwora we Tauscha pola Kinsbórka zju so paduschi dobyli. Durje schtyrjoch stwow zju rospaczili. Drohotne źiżbowne wězy, teppichi a pjerz kolow zju kradnyli. Paduschi zju po sdaczu z automobilom wotjeli.

*

Hdyž we Liebenawje pola Lauenfteina 20 lětny mechanikus teschink pruhowasche, so wutrjel spuschczi a mioždo cłowjeka do wutroby trjechi.

*

W Czechach je sto wosnamjenjenje „Sudeten deutschland" sakasało. Sudetske hory leża w Czechach a w nich te Czejchu bydła.

*

W Chicagu w Sjednoczenych statach połnoznoje Ameriki zju inspektora tajnoje policije sajeli, kotrehoż zu hacz dotal sa wurjadnje zwedomitego sastojnika měli. Jeho winuja, so je nadpad na żeleznicnjy cząh z Chicago do Paula organiowat, pschi czimż zju so rubjeznizy militona dollarow smozowali.

Banda albanischich rubježnikow je wjesz Lepinu njedaloko żelesnizy pola Lipljena nadpadła a nětotre domy a kopjeny sapalika z wjerschowcu, dokelž zu nana wjedowka tuteje ezrjódy, Azema Ruczaka, na padloju zwedzenja jeneho z wobydlerjow wšu k zmjerej wotsudźili a wotprawili.

Njewěrna powjesć wo pschemjenjenju w němskim knježerstwje.

Sastupjerjo němskeje ludoweje strony zu sledowace wosjewite: Powjesć nowiny „Deutsche Zeitung", so je němska ludowa strona němskonazionalnej stronje schtyri ministerstwa bydła a sastojnistwo němskeho kanzlera posticirła, je twarjena. Němska ludowa strona njeje němskonazionalnej stronje ani ministerskich zydłow ani kanzlerskeho sastojnistwa posticirła.

Erzbergerowej mordarjej w Madzarskej.

Ludźo, kotrjž politiske wobstejnosće w Madzarskej znaja, njewěrja, so madzarske knježerstwo sajateho Schulsa němskim wychnoscam pschepuda. Njewěrja też, so madzarska policija druheho Erzbergerowoho mordarja Tillessen wuzhóji.

Němski sejm Londonske wobsamknjenja pschijał.

S wulkej napjatosću zu pjatk popoldnju w němskim sejmje wunoschi wothłosowanja wo Londonskich wobsamknjenjach wocza'owasche. Prezident Wallraf wosjewi, so zu so Dawesowy plan a z nim swizowace zakonje z 314 pschecziwnymi głosami pschijate. Pschecziwo nim zu jenoż komunistojo a němszy ludowy głoßowali.

Każ zu Barlin'ske nowiny zhonile, zu hebi němskonazionalni jako wumjenjenje sa zjwoje pschihłosowanje k Dawesowemu planej zadali, so ma Marxowe ministerstwo wróćo stupiś.

Sozialdemokrat dr. Breitscheid so do wothłosowanja praischesche, sa kaž'u placźinu je so němskonazionalna strona sa Dawesowy plan dobrej baka. Na kaźim podlaž'u je so z nimi w potajnosći jednało. Je wěrno, so zu hebi němskonazionalni jako placźinu zadali, so někotrym zobustawam jich stronu ministerske hydła pschewobsaja? Je wěrno, so zu hebi němskonazionalni se zwojim padnjenjom sastupenje do němskeho knježerstwa wukupić chźili. Je dale wěrno, so zu hebi němskonazionalni dźenża rano jako hłowna płaczisna sa zjwoje padnjenj. zadali, so dyrbi němski kanzler Marx wróćo stupiś? Je wěrno, so je to pschedbyła zentrumskeje strony jako zyle njerozsomliwe wotpokasał? (Sapóstłanj Fehrenbach z hłowu kiwnje.) So pak so wo kupnu płaczisnu dale jedna? **Mjech pak je kupna płaczisna kaskakli, wěste je, so zu němskonazionalni hotowi, hebi druh „Versailles" wotkupieć dać.** Dopominamy so, so je psched njedołhim cząsom jedyn sapóstłanz rosrěczeju rekł: Němskonazionalny być, rěka: wěz dla je jeno zanjeje cźinić. Němskonazionalni budźa po takim **„hornem rěczenju"** dla jeho zamołwu pschihłosować. Wo tym hebi rozsaźenjenje do wothłosowanja żadamy. Němski kanzler Marx na dr. Breitscheidowe pra'enje wotmołwi, so so němske ministerstwo wo pschemjenjenju němskeho knježerstwa njeje wuprajiło. Pschi rosrěczenju mjes wz'elakimi stronami njeje so knježerstwo zjawa wobdźělilo.

Hacź dotal staj Erzberg-rowaj mordarjej we villi njemske „wotnucźajcych Madzarow" Gömbösa bydliłoj. Sdrjedu je Gömbös k statnemu rěczniłej w Budapeszće pschischoł a je wo to prożnił, so bychu so jemu pschecza sajat. Schulza zdźěliłi, kotrejž so na drastu abo jědź pozbanja. Wón je zwólniwy, tele pschecza dopjelnić. Gömbös je z pschewodom sapóstłanza Ulcina pschi chot, kotrejž je hižo dłšich cząs z pozrědnikom mjes bayerskimi a madzarskimi nazionalnje Němskaj kriminalnaj sastojnikaj staj so sajo do Barlina wróćiłoj, dokelž je jeje dźeło w Budapeszu skónczene.

Napjatosć mjes hórnikami Dombrowskich podkopkow.

W Němskej zu industrialni psched létom wosomhodźinski dźełanjski dźeń podlěchili a młody snjiźili. Nadźacha so, so z tym němska industrija wukrat. konkurrenzu pokasu. Wobsteinosće němskeje industrije so z podlěchenjom dźełanskeho dnja a se snjiżenjom młody njejsu polěp'chile. Jenoż to je so dospiło, 'o někto industrialni we wukraju so po pschikładze němskich industrialnych složowacz poczinaju. We połnej Górnej Schlesy'ej zu so w hórnistwje młody snjiźile a dźełanski cząs z po podlěchił. To samo so někole w Dombrow'im rewěrje w Połskej stawa. Sarjodnistwa Dombrowskeho hórnistwa zu hižo hórnikam wossiwile, so pschi bliższim wuplaczenju młody pschi'rócźenu mjdu dostanu.

Sozialistiske nowiny „Robotnik" k temu pschispomnja, so drje hórniży dla wulkeje kudoby strajkowacz njesudża, so pak so hłodu mrějazy dźełacźerjo k njemčram storhnu. Dla njepsorodźenja żnjoby drohoty w Połskej pschibéra. S tym so snižene młody cźeko snjeże.

Létadowa njehoda pschi manevrach cźeskeho wójska pola Czejske Lipy.

Schtwórtk rano je so létar prěnjeho létarskeho regimenta wyschich leutnant Haš dla wobsch'odźenja motora pola wsy Sahradki na semju pu'chźicz dyrbjał. Na semju p'chijewschi so létadło rosbi, létar pak njewobs'kodźeny wosta.

Fochowe měnjenje wo wobsadzenju Porurskeje.

Dokelž je general Destiders rekł, so marschal Foch nima wobsadzenje Porurskeje jako wažne za bjezstrach Franzowskeje, je sapóstłanz Doty Herriotej list połtał, z kotrymž jeho namołwja, so by dokumenty wo Fochowym měnjenju w tejle wězy wojewił.

Bolschewikske knježerstwo wójnu z Połskej pschihotuje.

„Kurěr Warschawski" je rosrěczenje z wójnskim ministrom Sikorskim wo pozlednich nadpadach bolschewikskich bandow na połski kraj wozsi'chcał. Minister mjes druhim praji, so zu so w'che wjetsche nadpady w rusckim kraju p'chihotowale, mjenisce pornjo temu w litawskim kraju. Na podłožku pschepytanja nadpada na namjesne mésto Stołpze dyrbi so rjez, so so bolschewi'ske bandy w Minsku a Kijewje zhromadźuja. W Minsku prjedawschi offizjer cźerwjeneho wójska Mucha, w Kijewje ataman Tiutiunuk bandy wojerszy wumuczuje. S nadpadami na połske pschimjesa mésta a wsy dyrbi so tannische wobydlerstwo do hro'y dawacz a so w nim ménjenje sbudźicz, so je połske knježerstwo njemóże schtitacz. S tym dyrbi nahladnosć Połskeje w ranschich stronach schkodowacz, w kotrychž Bekoratjoje bydła. Dźiwaja na to, so zu sjedkit, wo kotrychž mózejske ministerstwo smutskownych należnosćow poruczicz, njedobaja, so mohte wobydlerjow psched rusckimi nadpadami wobarnjowacz. So by to pschichodnje mózne było, je knježerstwo Nowogrodźe a wolnyske wójwodstwo z generalomaj wobsadźiło a je wobsamknło, so by wójska k schkitanju mjesy wutwori. Minister na konzu praji, 'o so z tejle napraztou měr ludowaze wotmyślenje Połskeje mig najmjenje njepschemjenja. Tak budźa tele napratowy powschitkowne smérowanje rańsche Europy spěchowacz.

Franzowsko-połske pschećelstwo.

Barlinske nowiny pischu, so je połski wójnski minister Sikorski w pjatk na franzowskeho wójnskeho ministra Molleta a marschalla Focha prawidła sa pschichodny franzowsko-połski swjazk dźełił. — Tale powjesć sda so malo wery hódna być; pschetoż hižo loni je so franzowsko-połski wojerski swjazk wobsamknył.

Sozialny revoluzionar Ssawinkow a jeho pscherada.

Sozialny revoluzionar Ssawinkow je so 20. augusta do Rus'eje wrócił. S kaźim wotpohladom, njeje snate. Jeho su sajeli a wójnski ład je jeho k zmjerzi sadudźił, dokelž pak je wón wschě plany pschecziwnich bolschewikskeho knježerstwa pscheradźił, je wójniski ład wobsamknył, poruczicz, so by so wobhnadźił. Ssawinkow je pjecza wschě wotmyślenja pschecziwo bolschewikam nawjedował. Mjes wjele druhimi podrobno'ejemi je so pjecza wu'nał, so je chźił po Genualskej konferenzy Cźicherina a Rakowskeho w Barlinje skónczowacz dać. Budawa, so je w lecze 1918 wot Maskryka 300 000 rubloro k wotstronjenju Lenina dostał. Runje tak je jemu Pilsudski pjenjezy dał. Franzowzy, jendelsky a amerikanszy wojerszy attaschejojo ju pschi wuradźenjach sozialnych revoluzionarnych organisatjow wobdźělili. W lětomaj 1918 a 1919 je jemu zarjadł minister Ssafonow swoje plany pscheczivo bolschewikam dodźerż. Dale je Ssawinkow wo rosrěczenju z Lloydom Georgom powjedał, kotrejž je nanrapak Churchilla rekł, so zu němskeho połłanza Mirbacha z wědomo'cźu franzowskeho połłanza skónczowali.

Wšě wěcy za **sport** w znatym wulkim wubjerku **T. Albert w Budyšinje** na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.

kopancowy Hockejowy tennisowy pučowanski

Rubježnistwo w Rußkej.

Londonski „Daily Evening“ ſ Odeſy powdź: Rubježnizy ſu żelesničnemu cząhej ſ Moſkwy 260 mil pſched Odeżu ſo ſtrowcżecą bali a jón ſapalili. Wjele puczowarjow je ſo morilo abo ſo ſranilo.

Strach pſched rosbiczom jendżelskeje dżełacżerskeje ſtrony.

Dżełacżerjo bjichelskich industrijow, wobſeżbje hórnistwje, ſu ſwojim ſaſtupjerjam ſdżełili, ſo żebi żadaju, ſo by ſo wuwos jendżelskich twarow pſched pſchichodnym wuwożenju twarow němskeje industrije ſchkitał. Dżełacżerſka ſtrona je hacż dotal ſwobodne wikowanje ſaſtupowała a Mäc Reunowe zła ſ pomozu liberalnych woſtronika. Nětk żebi dżełacżerjo, ſo němſke ſeje konkurrenzu bojo, nabodo ſchkitanſke zła żadaju, wot ſwobodneho wikowanja je ſo wulki dżał dżełacżerjow k ſchkitanſkim złam pſchiwobrocził. S tym dżełacżerſkej ſtronje hrožy. Knjeżeerſtwo ſo do najhórcheho cżěrpa ſacżěrt, wonu njeſmě, konu dyrbi prawje cżiniċ.

Wuſonjazy wubjerk hórniſcheho ſwjatka je pſchecżo twrjazył, ſo by rospominało, kak budże pſchewjedżenje Dawſoneho plana w Němſkej na hórniſtwowu industriju ſkutkowacż.

Wojazy amerikanſkeho wójnſkeho łódźiſtwa ſo w Shanghaiju na kraj wuſadżile.

Strach ſo dha wulki byċ, ſo w Chinje wobydlerſka wójna wudyri. W Shanghaiju ſu ſo ſ wójnſkich łódźow ſjednoczenych ſtatow połnócneje Ameriki wojazy na kraj wuſadżili, ſo bychu tamniſchich Amerićanow ſchkitali.

Amerikanſke plany ſa powětrowy wobſkład.

Parižſki „Herald“ ſ Newyorka powdź: Wulkobankerjo w Newyorku a preſidentojo wulkich amerikanſkich żelesnjazow wot njedżele w Newyorku radu wo ſaſwjedżenju powětrowcho wobſkadu ſkładaju. Każ je žitſchcerjo, chcedża po zyłych Sjednoczenych ſtatach wobſkad ſ ſkładkami a powětrownymi łódźami pſchiprawiċ.

„Kamenzer Tageblatt“ a — Sserbjo.

Je najwjetſchi cżaſ, ſo ſo je ſtejniſchczom Kamjenſkeho dżenika pſchecżiwo Sserbam ras bliże ſaběramy. S cżaża najnowiſcheho ſerbſkeho hibanja — potajkim ſ lěta 1919 ſem — ſmy ſ tuthym němſkim dżenikom njeſubych a njewjeſołych naſhonjenjow cżinili każ lědy ſe ſanym dnohim. W běhu tuthych 5 lět ſmy nadoċż jeho żiwjenje pſchecżiwo nam ſtudowacż mohli. Hdyż nětkże nječżto ſwoje pjero napſchecżo Sserbam ſaſtaji, żyle wěſce możachmy to też we K. T. cżitacż. Tak pſchinjeſe pſched nekotrymi dnjemi artikl „Němſko-ſerbſka napjatoſcż“ — „Wcheſke politiſke ſe ſakſeje Hornjeje Łužicy“. So by wdżała napohłada měła, ſtaj by ſe ſerbſkeho luda wulkadżała, ſteji na cżole artikla: „Wot naſchcho němſko-ſerbſkeho ſobudżełacżerja.“

Runje pſched tſjomi lětami — w auguſcże 1921 — pſchiniſeſe K. T. wobſchěrny naſtawk ſ wjazorymi poſtawcżowanjemi pod napjatkom „Prózowanja łużiſkich Sserbow“ (Die Beſtrebungen der Wenden in der Lauſitz“). Wěrny ſhonichmy, ſo ma tutón artikl, kotrež mnohe němſke nowiny pſchiniſeżechu, teżkane ſórko. A taſe mukopa ſo tehdomniſcha ſtatna kenzliſa w Drježdżanach. Nětko je nam datwno znate, ſo maja němſke wuſchnoſe ſwoju pſchekoſcżku zentralu w Budyſchinje, kotraż porjadnje wſchě njewitane dopiſy, naſtawki a woſjewjenja w ſerbſkim dżeniku a cżaſopiſach pſchekoſuje — na cżole jedyn Sserb, kotrehoż powołanje na ſpiſacżelſkim polu hewak njeleżi — **a wyſchnoſcże w Budyſchinje, Kamjenzu, Wotſerezach, Lěhnizach, Khoczebuzu, Drježdżanach a Bazlinje ſ pſchekoſtami ſaſtarnje.** Tak ſu wſchě tute měſtna wo ſerbſkim dżele wobhonjene a potom ſo łohaj jedyn „němſko-ſerbſki ſobudżełacżeŕ“ (!) namaka, kiż wězy wobdżěła a krajnym noſtnam pſchipoſcżele. Tuż ſo dżiwacż njetrjebamy, o nowinu w Drježdżanach, Budyſchinje, Kamjenzu, Łubiju atd. ſ poſtawnymi artikłami ſo faſtaraja a kóżda hordſi ſo ſe ſwojim „němſko-ſerbſkim ſobudżełacżerjom“ (!)

Horjeka nalpomnjenemu naſtawkej „Němſko-ſerbſka napjatoſcż“ je tamna njeluża Worłleczanſka afera ſ buchowym Goerlichom naſtorkała. Tutón pak nětko němſke nowiny k ſcheżowanju pſchecżiwo Sserbam wuſtwa, byrnjež pſches dokładne pſchepytowanje hamtſkeho heſtmanſtwa dopokaſane było, ſo ju Sserbja ſawinuli njeſu. Niedżiwajo na to piża tamny „němſko-ſerbſki ſobudżełacżeŕ“ na konzu ſwojeho naſtawka: „Worłleczanſki pad, hdżež ſaraſrejej Goerlichej mózno njebě na wopomnjenſkim dniu pſchi pomniku němſku rěcż dżerżecż, wobſtrożiłuje każ ſ błyſkom zyku ſituaziju a poſaſuje wobſtejacu napjatoſcż a napomina ſe ſebjerpnoſcżi.“ Tajkele njewěrnoſcże może jeno wot Łužicy ſdalenj dopiſowaŕ pižacż — ſamo fingerowane korreſpondencżne ſnamjeſchko na tym nicżo njepſchemėni — **a tute K. T. pſchiſinu, byrnjež ſ krótka pſiedy dołhu porjedżenku wo wězy ſtcż njeſtż.** Wón cżże potajkim najſterże ſ nowa roſhorjecż a Sserbow jako winowajow w ſjawnoſcżi woſnamjenicż. To żebi dowoła, niedżiwajo na żerbſki cżitarjow. Wón wě, ſo ſu ſerbſke politiſke, ſchulſke a zyrkwinſke gmejny a druhe nuſowane, K. T. jako hamtſku nowinu dżerżecż. Jenoż ſ teho je ſroſumicż, ſo je tajſi njeſwobhladniwy wobſhodnik. Hewak tola ſo kóżdy próżnje, ſwojich wotebėrarjow żebi ſdżerżecż a niż pſches zanjaze naſtawki woſtſtorkowacż. Potom ſo hiſchcże Sserbja namakaja, łoſtiſ ſo wo jeho roſcherjenje mjes Sserbami ſtaraja. Pſchi tym tola Sserbſke Nowiny wſchě hamiſke woſjewjenja ſ Kamjenza pſchinjeſu.

Tamnuh dopiſ wo'pjet ſtare pſchihrėtwanki woſjewja. Spomina na naſchu Prażſku jěſdu a audijenzu pola cżeſkeho preſidenty, ſchtož běſche K. T. jara do noża ſajeło. Tehdóla tehdomniſchej roſprawje ſwoje pſchiſpomnjenja pſchida a dalſche dopiſy, kotrež ſo redaktorej njelubjachu — dokelż ſo pſcherżiwo jeho ſtronitoſcżi měrjachu — njewoſjewi. Tutón „němſko-ſerbſki ſobudżełacżeŕ“ piża wo ſkołkich jednotkach w Njeſwaczidła a Khwaczizach, a kóżdy troſchu wobhonjeny Sserb wo nich niczo njewé. To je najſlepſchi dopokaz, ſo „němſko-ſerbſcheho ſobudżełacżerja“ w ſerbſkej Łužicy pytaċ nimamy. Hdyż pſjedy bóle politiſcy wuſtupowachmy, njebė pravje. A na cże nětżi cże kulturne, hoſpodarſke a towaŕſtwowe prózowanja ſu jemu ſiroſchne. Hiſchcże nětko wuſhwaluje „ſtarych roſumnych ſerbſkich wjednikow“, kotſiż wubjerk ſakſoſmérnych Sserbow wutworichu a potom pſchiſlamkinjenju Łužicy k Cżeſkej ſadżěwachu. (!) Dale bambori wo wulkich wojowanjach ſa kuliſami dla radikalneho hibanja. So Němcy we Cżechach ſjawnje ſa dżełenje Jeſwjerneje Cżeſkeje k Němſkej rěcża a piżaja a to ſamo ſ namozu pſchewjeſcż chcedża, wo tym němſki dopiſowaŕ ſdobnje njeleżi. To je ſich ſwjate prawo. K temu maja Němcy w Cżechach wo wjele dale ſahoze prawa hacż Sserbja w Němſkej. A tola ſo tam „njebożowni“ cżuja. Potom dopiſowaŕ wo němſkim poſłoċżowanju rěcżi, **wo kotrymż Sserbja wjele ſacżuli njeſżu.** Saloženje ſerbſtich towaŕſtwow jemu ſtaroſcżow cżini. „Derje organiſowany żał towaŕſtwow pſchecżehnje żyku ſerbſku krajinu“. Wuchu-li ſo němſke towaŕſtwa mjes Sserbami ſałożowale, kajſiż jich ke ſchłodże Sserbowſtwa hižo nadoċż mamy, by to k ſmérowanju jeho wſchoněmſkeje wutroby pſchino'chowało. Jemu a nowinam, kotrež jeho dopiſy woſjewjeja, na to bże, ſo Sserbja ani ſ politiſkej, ani ſe kulturnej mozy njepſchidu. A to tehdóla, dokelż „k juhu a k ranju bydża wot wulkich wězow ſonjaze ſuſodża, kotſiż kruże a wuſpėchnje dżełaja za ju pſchihotowani, kóżdu ſłabość naſcheho ſwonkopolitiſkeho położenja wutrjebjacż. K temu ſu ju w kraju fanatikarjo, wo kotrych Němcy na wjaċh ſe ſerbſkej wjeſelſchinu powėdacż wdża. A Němcy Sserbam ani wótſki njeſeſchinja. Podpjerjanje Sserbſtwa pſches ſałożenje němſkich towaŕſtwow, pſches ſcheżėpjenje němſkeho ſmyſlenja a ducha do ſerbſkich wutrobow a ſpytaja hižo młodżinu (ſamo małe dżeċi) pod ſwój wliw dóſtacż a ſe ſpokojnoſcżu ſhladuja na „kulturne, duchowne poſłėhnjenje ſerbſkeho luda“, t. r. pſches ſamje chanje a wutwujenje ſerbſkeje rěcże a wótcżińſkich waſchnjow a nałożkow. Tak wumoluje ſo we wſchoněmſkich hlóſcżkach ſ pſchinoſa Sserbowſtwa. A němſke nowinaſtwo pomha ſerbſku pódu podrywacż. S mozu cżiſcżi ſo do ſerbſkich ſtatokow. We wſchoněmſkim duchu ſpiſane nowiny każa ſerbſke imuſenje. Tamny Worłleczanſki pad dawk, kotryż je němſki duchowny pſches ſwoju narodnu napjatoċż ſawinował, wużija w'chodże a wſchidżom p'ches cżiwo Sserbam. Hdże by jena němſka wyſchnoſcż tajke p'chepytowanja cżiniła, hdy bychu ſo Sserbja hórſchiċ, kotſiż ju hižo wjacy krócż temu pſchileżnoſcż měli. Hdżej hladamy, w'chodże njedowėra, njepopſchecże, łukanje, ſchkitanje, napjatoſcż. A cżeſto je, ſwojemu njepſchecżeſkej pravje cżiniċ. „Sserb'ke hibanje żełi ſo pod popiſchom dale.“ Tak wuſnaſwa „němſko-ſerbſki ſobudżełacżeŕ“ K. T. ſtrachożiżuje. Wbohi, nima ſrėdkow, ſo by temu ſadżiwał a tuż pyta ſwój wuċżeŕ w němſkich nowinach, hdżej ſwoju nuju a ſtaroċż wużypa. Dyrbja jemu pombacż a ſebjernoſcż na ſ nowa hrożaze ſerb'ke hibanje wubudżiċ. Tajkemu njeſerbſkemu dżełu wotewrja „Kamenzer Tageblatt“ wdy ſwoje ſjadli. To ſapiſajmy ſebi ſa wu'chi!

Ze Serbow.

Sobotu, 30. žnjeńca.
Rosy Simanskeje, knjeżny.

* 1870 Arnošt Bart w Brěžnycy, woporniwy wjednik serbskeho luda.
1885 wotkryje ſo pomnik Teoelina Měta w Kukowje.
† 1881 faraŕ Bjedrich Junghänel we wulkich Wornarjecach, serbski ſłownikaŕ.

Hory, doły, haje hola,
Serbſke mjena hiſże noſa;
Kamjeń, drjewo, rėki pola,
Su to poſlėdni, kiż koſa
Pjaty dobrych dżėċi ſerbowskich,
Swėdki serb. zynkow poſlėdnich?

Nė, nė! Lubi bratŕa ſerbſcy.
Wótcna rėċ pŕez hona, prohi
Z wami khodźi dobyċerſcy,
Żadyn wot was njechodź wbohi;
Štóż sej kraje ſerbſku pokrutu,
Wostań Serb, mój serbsku wutrobu!
H. Zejlek

Zo Salomo je wotbył rozuma —
Pŕi telko żonach njej to bjez dźiwa.
Jan Radyserb.

Njedźelu, 31. žnjeńca.
Raimunda Non. wučerja.

† 1891 Jan Bohuměr Šołta, horliwy hajeſ ſerbſkeje mysle.
1852 Wulke Zdżary ſo wotpala.
† 1735 Matěj Jokuš, faraŕ w Hbjelsku, sobupſełožeŕ biblije 1728.

Žnjowa reja.

Nětk hercy mócnje dźělaja,
A holśki smėja ſo,
Te nohi hižom zběhaja
So k rejam hotujo.

Knjes a wotrocżk.

Novella L. N. Tolſtjeho.

3] (Pokračowanje.)

Wjeſ Kreſty, ke kotrejż ſtatok Waſilija Andrejicża p'chiſłuſcheſche, mėjeſche jenoſcż ſchėjcż khėżow. Minyw'chi ſo nimo pojſłodnjeje, nimo kowaŕnje wonaj hnydom pytny ch'tai, ſo wėſtiċ njele ſhlyſliſcho dunjeſche hacż běſchtaj hej myſliłoj. Wot puczа nicżo wjacy wdżjecż niebėſche. Cżėſt ſhadżi ſo hnydom ſe ſnėhom ſanjeſe a pucż mózeċ'che ſo jenicży potom roſeſnawacż, ſo leżeſche wyſche hacż druha krajina. Po zyłym polu wichorje'che a cżara, hdżej ſo nicżo a ſenja dóſtaċ'chej, ſo wėſo dr'ne njeſpólna. Teljatinſki łėh, kiż ſo hewak żyle derje wu'bėhowaſche, pokaſowaſche ſo pſches wėſeżu jenoż ja'o nėſchto cżorne. Wėſtiċ dunjeſche ſ lėkizy; ſaſakle ſano'chowaſche hrėwy po tużnej cżeſtwej ſcheji bruna'a pſchecżo ſ jenej ſtronje, ſamo horjeſwja'anu wopnjch iwėrjecża cżėrjeſche do boka a tłóżeċ'che do'bi kornaŕ pſchi Nikicżinym pſaſchcżu, k jeho wobliczu a nożu, do'elż Nikita na wėſi'u ſrdżeſche.

„Njemóże pravje i wotmachom ſo roſlėhnyċ, tajkeje-le wėſeży dla“, praji Waſilij Andrejicż, kotryż bė na ſwojeho konja hordy. „Sónu jėdżech ſ nim do Poſchutina a tehdy donjeſe mje tam ſa pol hodżinki.“

„Schto?“

Powėdam, ſo ſym ſ nim ſa pol hodżiny hacż do Pa'chutina dojeſ.“

„To nichtó pŕecż njemóże, ſónik je dobry“, ſnapſcheżiwi Nikita.

Khwilku mjeſcże'chtaj. Tola Waſiljiſej Andrejicżej cżyſłyſche ſo trochu hieżadowacż.

„Na, tak je to? Ty dŕje ſy tola ſwojej żonje ſakaſak, bėtnarjej palenj dawacż?“ praji Waſilij Andrejicż, běſche dżeń kruczе wo tom pſcheżiwėdżeny, ſo dyrbi żebi Nikita nėſchto na to byċ dacż, hdżej ſmė ſo ſ tajſim ważnym, mudrym mużom, kaſiż wón je, wosmolwjecż a bė tak ſpokojom ſe ſwojimi ſamżnymi żortami, ſo jemu ani na myſle njepſchiúdże, tajka roſmolwa mohła ſnadź jeho wotrocżkej byċ njepſchijomna.

Nikita ſażo njebė ſro'umił, do'elż bė wėſtiċ ſwuki knjeſowych ſ'owow wotnjeſł.

Waſilij Andrejicż wołpjetowaſche ſe ſwojim wótrym, ſaſymm ſłohom ſwój żort wo bėtnarju.

„Bóh njech jimaj ſwoja, Waſilij Andrejicżo; njeſłykam ſo do tutych wėzow. Njenoż ſo by mojemu hólżej ſichinoby njenoċżiniła, hewak njech cżini, ſchto chce“.

„Ma'ch pravje“, wotmolwi Waſilij Andrejicż. „Na, ichto myſlitſch? Chżeſch żebi ſ nałėżu konja kupicż?“ wopraſcha ſo, ſo by wo nėczim druhim rėcżał.

„To dŕje ſwdże nu'ne“, wotmolwi Nikita. Wotworny kornaŕ ſwojeho pſaſchcża a nachili ſo k ſwojemu knjeſej. Nėtko bu hieżadża ſa Nikitu ſajimawa, a wón ſej pſcheże'che, ſo by wſchitko ro'umił. „Bólżeſej je nėtko wotroſtł a dyrbi ſam woracż; hacż dotal ſmy ſtajnje woraŕja a konja naſimowali“, pſchiſtoji wón

„Wėſch ty ſchto? W'mi mojeho ſe ſłabym ſchcijżom; poſtaju nam ja njeho tunju p'acżijnu“, ſahwola Waſilij Andrejicż. Cżinjeſche ſo w po'budżenej myſli a tehdóla pſchindże na to, ſ cżimż ſo najradoſcżo ſaběraſche a cżemuż w'ch'e ſwoje duchowne mozy wukonjawaſche, na wikowanje.

„Hewak wſchak byſchcże Wy mi jeſ pjainacże rub'ow dacż mohł, a ja bej potom na konjazych wi'ach jeneho konja kupiu“, wotmolwi Nikita, kotryż jara derje wėdżeſche, ſo tón kóń ſe ſłabym ſchcijżom, kotrehoż chży'che Waſilij Andrejicż jemu rad wotbyċ, wjazy hódny njeje, hacż ſydom rublow, ale ſo Waſilij Andrejicż, byċ-li tón jemu tehole konja pſchewoſtajił, njeby mjenje pjecżadwajeżi rublow ſa njeho liċżił, a wón njeby potom poł lėta dołho ani kroſcha wjacy wot njeho wėdżał a dostał.

„To je dobry kóń. Mėnju ſ tobu runje tak derje każ ſe ſobu ſamym. Na duſchu. Bryſchunow nikomu nicżo njepodwjedże. Radżicho ſam ſwój dom a dvór pſchiſładżu, hacż bych tak jednacż dyrbiał każ druſy ludżo. Na moju cżeſcż!“ ſwoła ſ tym jemu pſchimuċżenym hłoſom, ſ kotrymż pytaſche tych wobrėcżecż, ſ kotrymż jako kupc abo pſcheda wał wikowaſche. „Je to ſchwarny kóń.“

„Sandże'che wėrno“, praji Nikita ſdychujo, a ſ pſcheżwėdżenjom, ſo ninca ſmyſła, jemu dżeże pſchipoſłuchacż, puſchcżi ſ ruku kornaŕ, kiż jemu hnydom ſażo wucho a wobliczo pokry.

Nėhdże pol hodżiny jėdże'chtaj mjeſcżiży dale. Wėſtiċ pſchdwdżawaſche a pſchdebdwyſche ſo pola Nikity na boku a na ruzy tam, hdżej bė jeho kożich roſtorhany. Wón ża jhorbacżi a dychaſche do kornarja, kiż jemu hubu ſamodże'a a jemu ſo ſeſda, ſo tutón dych jeho ſhowrėwa'che.

„Nó, ſchto nėnich? Chżemoj p'ches Karamyſchevo jėċ abo runu ſchcżeżkи?“ wopraſcha ſo Waſilij Andrejicż.

Pſches Karamyſchevo jėdże'che ſo po jara wuteptanej dróſy, pſchi kotrejż běchu ſ wobėmaj ſtronomaj dobre ſnamjenja ſe żerdżow poſtajene, tola tu bė'che to wjele dale, runu ſmuhu běſche bliże, ale dróha wſchak bė małko wujėżdżena, a ſnamjenja ſe żerdżow pak tu wjazy njebėchu, pak běchu tajke ſchpatne, ſo lėdy ſe ſnėha wuſtupowachu.

Nikita krótku khwilku roſtroważowaſche. „Pſches Karamyſchevo je wſchak dale, ale pucż je lėpje wujėżdżeny“, wón wotmolwi.

Tola runje won trjebamy jenoż na to dżiwacż, ſo p'chiſłożi, njelałkudżo ſo, pſches ſhubo'i pucż, a potom mamoj dobru cżėſt“, ſnapſcheżiwi Waſilij Andrejicż, kotremuż dżiwſche ſo runje won jėċ.

„Każ żebi p'chjecże“, wotmolwi Nikita a popuſchcżi ſażo thornaŕ.

Waſilij Andrejicż cżinjeſche tak, każ bė ſjej wotmyſlił: poł wjerſty dale, pola wofnamjenjajej żerdżi, we wėſtiku ſo tam a ſem tiwkżem dubicż'u, na kotrymż hiſchcże ta a tam łuche liſcżo wiſaſche, ſawrócżi wón na lėwo.

Sa tutym powrótom mėjeſchtaj wėſtiċ kóro nimale napſchecżo. Mėjeſiża bu huſcżi'ca. Waſilij Andrejicż konja nawróċeſche; tón nadutwaſche liży a ſpuſchcże'che dych do wużow. Nikita bė ſadrėmnył.

Tak jėdżeſchtaj nėkajże dżeſacż mjeſi'cinow mjeſcżo dale. Nadoba Waſilij Andrejicż nėſchto praji.

„Schto?“ wopraſcha ſo Nikita a wotewri wocżi.

Waſilij Andrejicż njewotmolwi, ale wjerżeſche a wobroċeſche a roſhladowaſche ſo na'ad a nimo konja do prėdka. Kóń, wot poiu na ſchiji a po cżele ayle kudżerkaty, dżeſche ſtup.

Nětk w jenej rucy Hanka ma
A w druhej Hanku Jan
So wjerći znjej haš do stołpa,
Hdźež sedźo pije nan.

Tón młodych lět so dopomni,
Ma maćeř na klinje,
Ta hórši so: Wón šepce ji:
„Mój lěpše njeboźkmoj".
Ze stareho spěwa „Žně"

Jena wowca prašiwa
Cyle stadło znakaža. Radyserb.

W Budyšinje, 30. augusta 1924.

— Wo wjedrje. Wčera wječor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer + 2, thermometer we dnjo + 26. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer 0, thermometer we nozy + 11. Wuhladny na njestajne wjedro, pohlilenje k bźešćowanju. — Wysočina leži nad frjedźnej Europu a nad Balkanom. Nižina leži nad bołhowječkornej Europu a nad Atlantiskim oźeanom. Powtajm je nasche wjedro jara wohrožene. Jutšje, 11. nědź. po Swjatej Trojizy słónčko 5,14 hodź., słhadza a hw 6,50 hodź. khowa. Měsačk rano 6,14 hodź. słhadza a hw wječor 7,50 hodź. khowa. Jutšje njedźelu mamy mjaty měsačk. Pschichodnjak staja njewobstajne wjedro.

— **Telefonista powiesej swo wjedrje sa jutšje njedźelu:** Pomalku so bóle pomrózći a podpschno so f městnami powschěhuje, hrěnja cźopkota, f wopředka płabo króskorańsche, połdźischo šluwische wocźerstwjowaze nětrý f połodnischich hacź wječornych stron.

— **Wotnajerski pjenjez na měsaz september** wostanje tón samy, kaž běsche na sandźeny měsaz.

— **Němškostatny inder.** Statistiske wotdźelenje pschi Budyšskim połizajstwie hamcze rozjewja: Stawa indefesora liczba sa sćěhowjenske wuwdawki wuczinjesche 27. augusta 1924 1,14 biljonow wuhotowcza dowóźnskeho cźasa.

— Prošmy na nawěschtk k. dentista Heinki w Budyschinje na schulskej haśy 6 kedźbowacz. Hdźo někotre njedźele je jeho praxis na schulskej haśy 6 dźiłko měschćanskeho dźiwodła. K. Heinku hdźo pschi jeho mlodej praxiji w Budyschinje khwala a mózmy jeho pschecź, to by jeho tež mjes wjesnymi ludźimi swoje pschipóznaće bodyt. Knjez Heinka wukonja wschě dźěła powotanja, wobsahuja nowoczesnu praxis, wobhladanje kubow po najnowschej wódowmocźi fubuchu lekowanja, nahrabnje luby po najnowschej zubnej techniji. Spokojnosć pałientow je najlěpsche porucźenje. Tehodła cźitajcze nawěschtk w dźensnischim cźisle.

— **Knjez profesor** dr. Stübler pschińdźe k 1. winowcej jako direktor na seminar w Auerbachu. Pschirodospytnemu towarstwu „Iris", kotrež je hdy pod jeho wjedźenjom wulki pódpohnyło, budźe wón jara powrachowacź..

— Nasch Ludźiski postilion je dźeń a staršchi a pschaza bóle maskotny. Wóndano rosschěrjesche powjesć, so ku bo herbšiy měschćanostoju spjeźowali, we pschedstejacych wójnach wojakow pschijimaco. „Serbšiy" wón wobzeje wudźěny. Sa njeho je stajnje pomaska, do Sserbow bosći. Někto bo hamtsay wojzewja, so je tale powjesć wot spocźatka hacź do kónca rumnyłena. Sa nasch-ho stareho wschonemskeho posthona je kóžda nowinka, jenoż so po pschecźiwo Sserbam měri, evangelij, a byrnjez bewak bludnischa była. — Njedawno bź zyle zahorjeny, so je parabis něhźe w Pomorskej byt. Němški starozitnoscźer, wótry Wendrin, tuke mudrosć rosschérja. Wón je tu je někotrych starych kamjenjow a hwězdow wuczitał. Nasch Sbóžnik je hyt rodźeny Němc. Wšcheh 60 000 ekamni je wón Němcam nawjedował we wojowanju pschećiwo mjenje: hdźonjm ludam — pod tymi wón bo wź, naš Sserbow a druhich Słowjanow a druhe ludy rosumi). Cźi bu chcyli z mjeckom w horschći bo do parabija dobucź. Nam je staroorichitkeje historije snate město „Troja", praji Wendrin, je nětko w Meklenburskej stało. Dokeł je Jesuš Chrystus Němc byt, je tež kschesćijanska wérzba němska wuczła. Němški lud Wendrin „eine Edelrasse" mjenuje. Wschě druhe ludy fu w jeho wocźomai „minderwertige Rassen". Tale wopraudze hłupkosta wuczba we wschonémskich krućach saharitych pschiwinowarjow nadeńdźe. Wóndano je na jenej ikhadźowanizy „wora'wesho kunka" (Stahlhelm) w Pomorskej evangelski dinchowny je sahorjenjom wo tutej wuczbje rěcźał. Tele dny wotmě „Jungdeutscher Orden" w Kamjenzu ikhadźowanku. Tam rěcźnik je sahorjenymi sćiłowami Wendrinowu wuczbu wukhwalowarsche. — Schto praja k temu synojo herbšich nanowa wérzerjow, kiž bo do tchole hujaka cźišcźeja!? Byrnjez wy swoju herbšiu macź saprěli, tchodła wy, byrnjez waž we „jungdeutsch orden" cźekvjeli, njejsće „Angehörige der großen germanischen Edelrasse". Wy budźesće stajnje w jich wocźach jako synojo herbšich starschich „nur Mitläufer aus einer minderwertigen Rasse. Tule cźekeja wam jara radu powjedowany. Schtóž bo na stepcza poniži, teho teptaju. Nicźo druhe wy jenje niebudźeće.

— **S Makeho Wětkowa.** Bratrowska jednota swjeczi njedźelu swoji mišionski swjedźeń. Sswjedźenske prezvidowanje smějże dow. w 10 hodź. duchownu Wonar je Stuttgarta, kiž běsche wjele mišionar w Snrinamiz. Popoldnu w 3 hodź. budźe hischcze jedne prédowanje a to po możnosći wonkach pod holnm njebjom. Pschi tutej składnosći tež jedyn nědźuschi Labradorski mišionar, superintendent Martin, porěći. Wschitzy pschećźelo mišionstwow fu wutrobnje pscheproszeni.

— **Budestecy.** Pschichodna njedźela je postajena jako wozbrewanski dźeń za potrěbnych naschego hamtiskeho heitmanstwa. Tuž wuhotuja tež tudomny dobrocźelski wubjerk njedźelu wulki swjedźeń tutemu samérej. Wjesne towarstwa fu swoju pomoz pschicźinjesće. Pschipodnju sarjaduja swjedźelski cźah psches wjeź, kotryž budźe tež wschelake historiske wobdźělenja na wozbebitych wozach wopschijacej. Nadźijomnje po tež „Cubin" wobdźěli a wopytowarjam swjedźenja nětchto te serbšiego jimzenja pokaże. Wjeczor budźe w domje młodźiny wulke swjedźenske pschedstajenje. Sostup płaczi jenoż 30 pf. — Dźiwaju na dobry samér swjedźenja fmě bo wocźakowacź, so tón powschitkownosći podwjerza.

S Porschitz. Sandźenu pondźelu wotmě bo tu konferenza wschěch herbšich wucźerjow Budyšskeho a Lubijskeho wokrjesa pod pschedsydstwom k. schulskeho rady Krala z Budyschina. Wona bo wschelke praschenja, herbšiu wuczbu nastupaze, rozpominachu a k. wyschischi wucźer Hancźka a k. Schumann dźesćischći rózdy rjanu herbšku lekciju. — Take konferenzy dyrbjałe bo husćischo wotmětwacź, tak so tón bźeł herbšich wucźerjow, kiž w sjednoczenstwje njeje, wjetschi sajim sa herbšiu wuczbu dostanje, a ju tež wopraudźe po tych prawidłach podawa, kaž bźeł so sakoń žada. Bohužeł bo to wschudźe tałko njeje. Hdowna pschicźina tutejo bracha dźe ma bo w tym pytacź, so tśišcźo wucźerjow, kotśiž herbšiu wuczbu podawaja, herbšiu rěcź dołkadnje njewobnješa. Knježeńerstwo dyrbjało temu se sarjadowanjom obligatoriskich kursow k wudospołnjenju w herbšcźenje wotpomhacź.

S Łahoma. Pschichodnu njedźelu smějemy w naschej wołzadze knjezow dźakny źwjedźeń. Pschi tutej składnosći kraje Sarěcźanska schula na naschim hrodźiśicźu němšku hru „Hänsel und Gretel" a nasche spěwne towarstwo sanjese někotre spěwy. Wunoschi pschedstajenja je postajeny k lépschemu pomozpotrěbnych w Budyšskim wokrjesu. Sapocźnje bo połodnju w 4 hodźinach.

S Banczicy. Dotalne póstke rumnosće hižo f dawna njezdobałachu. Tuž je bo póstka direkzija rosbudźiła, nětcźischu agenturu powjetschicź a to f bodom se autcmatiskim telefonistim wobkhadom. K pschewjedźenju tutejho pschedewsacza je bo wosebity wubjerk wutworił, do kotrehoż słuscheja rycźekrkubkeśći najeńk Njemcź we Worlcźach, kubleržej Pjedj i Mitocźa a Ssmoła se Sswinaninje hojscźeńcź Natusch w Kukowje a architekt Zyž w Khrósćicźach. Tutón ma bo nětko wo natwarjenje trěbnych rumnosćow spotarcź. To bo stawa na podźěle, kiž maju sajimaj (interesentoja) swjeczi. Nahromadźenu kapital ma potom mjeczeł pósta místo sadanicź a wo cźasu wotpłaczicź. Kaž khwischimy, je nimale 5000 hriwnow hižo hrěšcźenych a dalsche hischcze scźěkanja, dokeł je 10 hacź 12 000 hriwnow trěbnych. Póst natwari bo na tudomnych klóschterskich lećomnoscźach, hdyż bźeła pridy jabła sa konje. Městnosć je hižo pschinjerawjena a tak dźe bo bórzy wotcźicź japoczecź a bo f twarom tak spěchowacź, so budźe lětsa hischcze hotowy a k wobkhodej bo pschepoda. Dale su wuhladny, sa wokrjesź a póst k swjedźenju trěbneho kapitala pschinoschujetnj. Delni posthod dyrbi wobžałowacź rumnosće sa publikum, póst. automatik: apparaty a batterije a nekotre słuwicźi, horni pat wobhdlenja. — Nahonjańske pschi tym budźe automatiki póst, t. r.: kóždy wobdźělnik może bo potom njewotstupny wot pótrowego sumta f lóżdym cźišłom jeho wokrejżu swjasacź. A to wodujo a w nozy, swjatk a pjatk, a niż po słužbownych hodźinach wobticźerne, schtož běsche husto dosć i wutkim njedostatkom, hdyż běsi pschi tym na Horni Wujeźe mnohich, hdyż běsche wjecźor i cźakanom kónca słužby. Tuta dotalna telefonitka zentrala bo słóchnje a słuwacź podźělniizy bo Porchowci pschińdomknu. Pancźicźanska bu dźe we wjele powjetschena — Halschtrow tśišcźo thudi — a hacź dotal je so hižo na 80 wobdźělnikow samolwiło. To budźe i bohom wulke wołożenje sa zyły telefoniski wobkhód a może bo nałożnje kóżdemu porucźeć. Kelko cźasa a mjerjanja a druhdy tež schkody bo se spěchnym telefonistim hojsańjom sakuntuje! Apparat pschi tym sam sći, kelko rasow je so fmutka abo swonka wokreja rěcźało a kak dołho. To je wukotny tychnitki postup, kotryż bebi njedyrbjała nasche wokolina nimo hicź dacź. Trěbne apparaty na wósće płaca pśches 20 000 hriwnow.

S Kamjenza. Lětsu frjedźeń (Forstfest) je bo saódżeny schtwórtk kónčił.

S Gersdorfa pola Kamjenza. Sobotu rano žnyny bo tu pola mlynka Hübnera wjelbowany wjeńc hrobże. Nałożza a swinjo wobschkodźichu bo tak, so dyrbjeschcźe bo hnydom dorěźacź. Hrobź je 1893 kwarjena. Byli bo wjedowe někchto wjedy stało, dyżbu tež dźiwoli, kotreż halle někotre mjeńschiny wjedy f pizowanjom hotowe běchu, wo žiwjenje pschińcź mohle.

S Lěšcźe pola Kamjenza. Naschemu hajnikej, knjezej Lawcej, bo poradźi, źrjedu rano w naschej holi tuhźejcźa Trábera sajeca.

S Wóspinka. Nasche wojerske towarstwo wobwjeczi njedźelu swoje posthatkrne wobstacźe.

S Nakojo. Jutšje njedźelu k wopornemu dnej. Sajeduje bo tež w naschej wsy swjedźeń. Popoldnju wschě wjesne towarstwa w pyschinom cźahu psches wjeź pochadźeju a Potom wotmeje bo na swjedźeńskej luzy kekelekuinje a tśekenje bo tarcźe. Na to je na sali dalscha zabawa f dźiwadłom. Dźiwaju na wyšoki samér wopomehy dnja, kotrehoż wunoschi naschim potrěbnym starym a młodym k lépschemu pschiwótše, bo se wschěch stron bohate wobdźělenje wocźakuje.

S Dalschtrowa. W błisstim Ehrlichtwalnyje bu 64lětnemu dźěłacźerjej pschi kładzenju poła na transmišiju lewa ruka dozoła rosmjezcźena. Jeho do Kamjenskeje thorownje dowjezchu.

S Zatjoźka. Wobjaromny pad je bo w naschej wsy wóndano stał. Jedyn tudomny kubler bě bo, kaž tak wóndano sta. Jedyn tudomny kubler bě bo, kaž tak někotrym, z cźelkimi mysl-mi f wósiny wokrjesi. Hewak dosć wobdy a hwólinwy cźłowjek psches wschelake dźiwne waschnja podhlad thudźi, so na rosom zyle strowy njeje. Stónčejo jeho wjazy domach wobkhowach niemóżachu a dyrbjachu jeho do hojeńnje dowjesći. K wobjarowanju je wboha žona, kotraż dyrbi někto je žrojimi 5 dźećimi lubło stama wobstaracź. Njech Bóh druhich psched tajkim njezbožom twarnuje.

S Hnetzinu. Pschichodnu njedźelu wotměje bo tu zabawny wječor k lépschemu pomozpotrěbnych Budyšskeho hamtiskeho heitmanstwa. Wjesne towarstwo chce swoje najlépsche posthicźi, tunjež je dotalny dirigent najedowacź njebudźe, dokeł dyrbi wono na tym wina byca, so pomozny wuczet bydło njedostacźne.

S Njeswačidła. Pondźelu padny na bróžy k Holeschowej pohonca rěsałotowho wobsedźerja Rychtarja se Zibowa f wyšoko f prjewom naładowaneho wosa a jo na hlowie cźełko frani. Na skoże hnydom nechtó konje sabjerka, hewak bychu hischcze sadne koła snjesłożeneho pschejeże. — Se Sserbjan. Sstejedu popoldnju wokolo 4 hodź. sećia njedałeko wuh khtadło, kotreż běsche na puću f Wóspi hlawy do Lipska k semi. Sa pół hodźiny bo sašo na puć poda.

S Wojerez. Knjez molet Schubert je w Lětnim swoje mišchtrstwe pruhowanje složił. — Wo wohnju na Wilhelmowej dróży shonimy, so bo w kuchni njepałesche ale na lubi.

Přiłopk.

* **We wuhlowych podopłakach w Gersdorfje** je so 18 muschich sapłyrało. Dacź dotal je jenoż poradźiło, dwě cźełe wucźahnyć. Měnja, so fu druhe 16 sażpjenjeni mórwi.

* **Tšo njedušchnijo w jenym wócźu.** W Mnichowje dóšła jedyn gradeur nadawk, sa jenehoż Portugiju 2 milijonaj brasilijanskich bankowkow falschowacź. Pódła lišt da Züricha a to posće restante (t. r. lišt mějesche na pósće ležo wotlacź), kiž tamnemu Portugiskej přeni wudkaž falschowanych bankowkow pschinjeże, tež ta prawa běsche pschihotowana, so mohł pschinurnowacź. Tutón lišt pak padże do rukow njezbožnemu pósłowemu sastojnika, kiž hižo leta dołho na posće ležace listy sa wukrajnitkom pschefschiwjesche. S wonoju brasilijanskich bankowkow wujeże bo na dowoł do Swalskeje a bu pschi wumeńjenju falschowanych bankowkow saiaty. Pschi nim namakachu lišt Mnichowskeho gradeura. Policija tež teho saja. Tutón gradeur a Portugisa běchetaj bo mjes tym rosrorikoj, dokeł njebź swoju prawu bankowku a tež wuh falschowane dóstał. Tuž na gradeura tuke cźe, so chże jeho sjebacź. Na to pak bo tón rozhněwa a mysliesće, so Portugisa jemu sa błédo nicźo dacź njecha. We jzwojim hněwje pschecźakaši jeho. Tak buchu tśi njekhmanizy w jenym wócźku popadnjeni.

* **Manewry cźełeho wójska** bo hacź do 30. augusta mjes Cźeskej Lipu a Mźchenom wotmětwaju. Pschi nich bo dwě diwizije wobdźělitej.

* **Najcźeśći Němc** wumrjeł. W mórskej kupjeli Nelkenhusen lemješe tuny bliskoći mischtr Hermann Zeig we starobje 61 lět. Wón wažesche 500 puntow (5 zentnarjow) a běsche wopraudźe najcźeśći muk zyłeje Němskeje. Wón mnohich ludźi tehodła na so cźehnjeschże, kotśiž chcychu jeho widźeć. K bźeźenju trjebasche dwaj sołzaj. Běsche wołżenony a ma zyle normalne dźěći. Swoje rjenitšo njemóżesche dla tołstosće w posłednim cźasu wjacy wukonjeć. Tuž mějesche mały wogrjhod i mlokom a pschebawasche wołżebje butsanku.

* **Mjedźujedź (bar) w lěśdle.** Sa zoologiski zahrodu w Barlinje pschinjewje jene lěśadło mjedźujedźa f Rušcźe. Tuta jěšba wot Moskwy hacź do Königsberca — 1200 kilometrow — běsche zyle derje wotbźěła, tež dalscha hacź do Barlina, hdyż je zahrodźe pschiprotwjenehu městno desta.

Za nowu cźłanku

	su darili	1095,23 hr.
Dalše dary z Radwora (přez Mikł. Nawkec):		
k. Domaška	—,50	„
k. Mikł. Pjetaš	—,50	„
k. Mikł. Rjeźk	1,—	„
k. Jakub Šmitk	—,50	„
k. Jakub Delan	1,—	„
k. Mikł. Bjeńš	—,50	„
k. Michał Rjećka	1,—	„
k. Bérk	1,—	„
k. Mikł. Nawka	—,50	„
k. Michał Cyž	—,50	„
k. Mikł. Brycka	—,50	„
k. Winka	—,50	„
k. Michał Šmitk	—,50	„
k. Wićaz	—,50	„
	bromadźe	1104,23 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary! Dalše dary přijimujetej Serbska knihadźnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towarstwowski powćatnik.

Serbske towarstwo „Nadźija" w Budyšinje. Wulki koncert (1. 10.) w „Krónje" so přihotuje. Mamy hišće wjele wuknyć. Přichodnu wutoru je 1/9 hodź. spěwanje, po tym měsačna zhromadźizna. Přiwjedźće nam nowych spěwarjow sobu!

Dirigent a předsydstwo.

„Bjesada" w Budyšinje zeńdże so pónđźelu, 1. sept., wječor 1/9 hodź. w Serbskej kofejownu. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Kommissija za Raj (knj. wuč. Kubašec, kh. Hantška-Porš, Šołta a Krawc-Bud., Holan-Bud., Nawka-Rad, Wjela-Kom.) přeprosy so na posedźenje srjedu, 3. septembra, pop. w 6 hodź. do Serbskeho Domu we Budyšinje. Też druzy wučerjo-zsjimanoy Raja budźa přećelnje witani. Kral.

Serbske towarstwo „Zerja". Přichodnu srjedu, 3. 9, je spěwanje pola Symankee w Njechornju. Tenor a bas we 8 hodź., sopran a alt w 9 hodź. Njech wšitcy wěsće přindu. Dirigent.

Jednota „Sokoł" w Kamorowje woswjeći njedźelu, 7. sept., swój prěni załoženski swjedźeń. Činimy my Sokolske Jednoty na to kedźbne a prosymy, zo bychu sebi tutu njedźelu swobodnu dźeržałe.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerć, w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za nawěschk: A. Dučman, w Budyšinje.

Janske kupiele w Smječkecach.

Tule njedźelu, pop. w 4 hodź.

wumětski koncert

Spěwy: Hudźbne jednoty z Radworja.
Na husle: k. W. Roth z Drježdźan.
Při klawěrje: k. J. Słodeńk z Pančic.

Přećelja dobreje hudźby su wutrobnje witani.

Hosćenc w Khwaćicach

Jutře njedźelu wot 7 hodź. su:

pyšne reje.

Přećelnje přeprošujeta! **Jan Nowak a mandźelak**

Herbska grychta w Radworju

Njedźelu, 31. augusta.
k lěpšemu woporneho dnja:

Dźiwadłowe a spěwne předwjedźenje

wojerskeho a spěwneho towarstwa

Započatk w 7 hodź. Potom pyšne reje.
Wo bohaty wopyt prosy **swjedźeński wubjerk.**

Hosćenc w Haslowje.

Njedźelu, 31. augusta, su

pyšne reje.

Dźeń woporow w Malešecach

Njedźelu, 31. augusta, we wobmać hosćencomaj

sokolske a turnowanske předstajenja

a spěwy měšaneho khora.

Prjedy a potom reje.

Wo bohaty wopyt prosy

gmejnska rada.

Přelosowanske wěcy

we wulkim wubjerku
(towarstwa dostanu wosebity rabat)

pukawy (Luftbüchsen) so wupožčuja.

Seelenfreund & Co. w Budyšinje

při měšćanskim dźiwadle na lawskich brjohi. 12. — Tel. 222.

Skótne wiki
w Njeswačidle

su srjedu, 3. septembra 1924.

Gmejnska rada.

Ernst Weidlich w Halštrowje

poruča swój wulki skład

kožuchowych tworow

wšeje druziny.

Zhotowjenje elegantnych žonjacych a mužacych **kožuchow po měrje.**

Wosebitosć: Serbske žonjace kožuchi a wobsadki we wšěch nowočasnych kožuchowych družinach.

Wulki skład podšiwkow a kožow k podšiwanju.

Nowočasne kožuchowe garnitury w najlěpšim wubjerku.

Spěšne poslužowanje. Přihódne płaćizny.

Telefon čo. 82.

Njedźelu, 31. **augusta,** steji **wulki transport** rańšopruskich

kruwow a jałojcow

płaćizny hódno na předań.

Hermann Priemel w Kulowje

wikowar a plahowanskim skotom. Telefon čo. 4.

Hudźbne instrumenty
mištrske husle

Truny: A $2^1/_2$ čehnjenja 30, 35, 40, 50 pj., D 25 pj., G (wopr. slěbro, zamk.) 1,50 hr., ze złotom 1.— hr.

lutnowe banty (Lautenbänder) atd.

mandolinowe a gitarowe truny,

platy najtuńšo, też na podźělne płaćenje

Wuporjedźenja w samsnej dźěłarni.

Herbert Wasser we Wojerecach

hudźbne instrumenty — piana — wuporjedźenja

Cyle mosebje łunjo

podawa
mjerjerske cyhele
dźěrkate cyhele
plastrowe płaty
třěšne cyhele
w rjanych, njesamdźitych barbach

Mjelsym w zwjesku! Mjelsym w zwjesku!

Klinkarnja w Tŕoch Hwězdach, Paul Arnold

w Tŕoch Hwězdach p. Budyšina. Tel. Haus Budyšin čo. 11

Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyšnosćowych a privatnych twarjenjach.

Stajnje dóndu

nazymske nowosće

za šórcuchi a rubišća. :-: Čorne a brune kašměrowe rubišća.

Jenož měrowe hódnosće!

Přesłapjace nowosće čornych jakow, tkaninow počehnjenju kožuchow su dóšle!

Alfons Schauseil w Budyšinje.

Original-Alfa Separatoren

60-600 liter Stundenleistung

Perfekt-Separatoren

60-130 liter Stundenleistung

Original-Alfa-Ersatzteile und Del liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeć: **Hans Ruppert w Budyšinje**

před šulefskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Skazanki na **připóznatu**

symjeńtnu pšeńcu:

šwjedsku Svalöfsowu Panzer, original,
šwjedsku Svalöfsowu Panzer, 1. wotsywk,
Kirschowu Dickkopf, original,
Kirschowu Dickkopf, 1. wotsywk,

symjeńtnu rožku:

Šwjedsku Svalöfsowu Panzer, original,
šwjedsku Svalöfsowu Panzer, 1. wotsywk,
Kirschowu Stahl-Panzer, 1. wotsywk,
Petkusku, originalnu,
Petkusku, 1. wosywk,
wuprošu **po możnosći bórzy.**

Podawam wot spočatka septembra wšo w plombowanych měchach.

Hans Valtin
w Halštrowje

Telefon 13 Telefon 13

Ratarstwo so přenaja!

Blizko před městom, z dobrymi polami a łukami (8 hektarow), rumne hródźe za rohaty skót a swinje, so přenaja na lěta hač do pozdźišeho kupjenja.

Interessentojo njech so hnydom wobroća na

Serbsku ludowu banku we Wojerecach,

Derjezdźerżana

młóćaca mašina

z gópłom je na předań
w Kobelnju čo. 19 p. Klukša.

Wysokosućelna

kruwa

je na předań
w Brězyncy čo. 29.

Rjanaj zrěbcaj

$^1/_4$ a $1^1/_4$ lěta staraj, staj na předań
we Wětrowje čo. 9.

15 njedźel stary **zrěbc**

je na předań
w Rakojdach čo. 17.

Hosćenc w Tranjach

pola Delnjeho Wujezda.

Njedźelu. 31. augusta 1924

žnjowy swjedźeń

a zjawne reje.

Přećelnje přeprošuje
Ernst Kreibig.

Specialist nowočasneje woćneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje
na seminarskej hasy 5.

dam swój

Hdźe předešćnik

wuporjedźeć? Pola

Oty Brandta nasl.

na znutřkownej lawskej hasy 8.

Požtonki

jako 1. hypothoki po 5 a 13% lětnje za ratarstwa nic niše 5 ha wobstara spušćomnje E. Ta e w Budyšinje na Hóšć hasy 32 założene 1907. Najlěpše wopisma.

Lehmannec konditornja a khofejownja

w Budyšinje na serbskej hasy 8

Widźenjahódne městnosće za hosće

najlěpše konditorske twory

wosebitosće:

torty, łód, wysoki tykanc

wšědnje $^1/_2$5-6 hodź. 8-11 „ wumělski koncert

Ważne za žony a holcy!

Podawam zaso swoje wučeńske kursy za **žonjace šwadlistwo a šiće šatow.** Zastupić móže so kóždy čas. Bliše wukazuje a zamolwjenja přijimuje

Elisa Wallerowa na Albertskej dróży 8.

Dołhe škórnje z howjazeje kože

wysoke škórnje, dźołanske stupnje drjewjane stupnje, drjewjancy

poruča

Pawoł Zoch, wobućowy skład a wuporjedźefnja, **we Wulkej Dubrawje**

při hosćencu „Sächsischer Jäger." Telefon čo. 60.

Wobuća

kóždeje wulkosće, kajkosće a wuwjedźenja

po wurjadnje přihódnych płaćiznach poruča

wobućowy dom August Fähle

w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy 3.

Wobuća so płaćiny hódno wuporjedźeja.

Dentist Heinke

na šulskej hasy 6.

Rěčne hodźiny

za na zuby khorych wot 9—1 a 2—6 hodź., njedźelu wot 10—12 hodź.

Nowočasna praxis

za prakt. narunanje zubow, předšłanja, wuporjedźenja, kónčkowe zuby, krónowe a mostowe dźěła, plombowanje a torhanje zubow z městnym pohnućenjom atd.

Přemerne płaćizny.

Zonjacy lěkař Dr. Wünsche

je so z pućowanja wrócił.

Rěčne hodźiny wot 2—4 hodź. pop. (Srjedu a njedźelu njeje rěčna hodź.)

Přiloha k čislu 203 „Serb. Nowin“

Sobotu, 30. augusta 1924.

Starý maßlak.

(Wobras se wßu.)

Wječora je so wjesele beschežiť schol. Tak žebi myßlu, so dyrbja dźensa hriby rować. Tuž, stara, daj mi něschto mešchkow. Chžu won do lěsa. Nó, ſ koschikom (korbikom) w ruzy njepóńdu. Newěrno, so je mi potom ludźo wumjeła, hdyž nicžo domoj njepschinjeśu. Na tón kěr ći nje'akku. S mešchkom to tak ńo njeje. Tón je na wschón glawt do saka tykuje. A ludźo bocže śmorze wědźa, hdyž śem pschińdu. Mam wopramdźe mělschi polne, nó, to dyrbja je wupjerać a ludźom na woczi je njesć, so bo mjer'aja a mi sawidźa. Cžiť tola, a daj mi wor mešchkow!

W lěsu dyrbja hriby być, kaiž wjedro dźensa je. Sawdźe rostu. De'chcža je so naschło, wonka je cžopły a w'ózno — taiſe prawe hribjaze wjedro. Pschinjeśesch dha ſtoro te mešchki? Schto, hnójniju (juchu) wo'nes? Nć, dźensa ći žaun njewożu. Dźensa póńdu do hribow. A hdyž chżu do hribowy hicź, to póńdu. Tuž basta! Khwataj tola — por mešchkow! Och, twoje dunderske mańenje! Hdyž žane rostu, pschinjeśu je „bahn“ domoj. A hdyž tam žane njejźu, to wróćźu ho bjes nich. To je tola tak jaßne kaž mózmnjcź. Na kóždy pad póńdu tam pohladacź.

Wběch žona, pschi tebi moht cžłowjek wowrótnicź! Ssym cži tola dwójzy, trójzy hižo prajił, so kócha mócź njecham, ale chżu mešchli. Ty žanych nimasch? Wběch, by-li na prěnjej cži wumrjeła, dha by dawno p'chetłata w rowje leżała. Moht hižo dawno pśche wschě hory a doły dycź. Tole śłaknjenje cžakanje. — Nó, stónczńje! Cžehobla nij hnydom? Dyrbi dha nastańe ſ harn a ſ roskoru hicź? Schto žebi myßlił ch, moja luba, dyrbiu cži nicź, so won pschińdu. Po prawoum dyrbjał hižo rano saße hicź. To budźiśche prawje było. Tehdom ludźo chodźa. Mózno je, so ſu w'cho wotdźehali a wschě hriby ſwotrešali. Haj, wschak, de hr bow dyrbiśch ſ cžakom hicź, so hižo ſ potnym wackom domoj cžehnjeśch. hdyž druhy hake do lěsa du. Wběch hiśchcże, kak ja loni — nć cžakaj — abo běśche to psched dwómaj lětomaj — wběch, kajki mócź hribow tehdom p'chińdśech? Potom stejeśche husto psched durjemi a ludźom wo bohatym hribowym żehnowanju lhajeśche a hwisdaśche. Kelko beśkow śuschenych hr'bow na dworje, w kuchini, na hornjej śubi a najstwi mějachmy. Odjeź nékajśeje beśeśicki bę, dyrbje che do to wěricź a nakrajchamy hribow na nju.

Sčo wě, lěto je dołhe. A hdyž dźeń wot dnja ko se horschczeni bjerje, po cžażu ho najwjeśchi mech wupróduje. Wuczékrasch tola śnudnju. A potom maisch to tak derze priecź dobru hribownu pojeźdź, wożeźe połnuku, śwarcź. S ryła, hdyž śuschemy żad — krušchwy a jabłukowe bślinuy — do njeje śmešchcźi. Wběch, hdyž jich dźensa nęschto pschinjeśu. njeśmjeźch je wschě na śuschenje bracź. Pónoćźu dyrbiśch jich śpiez, kaž druhe lěta. Newěrno?

A kak ho lohzy po chiji śnowachu! Haj, niczo njeźdźe pśches pónoćźu pjeczenych hribow. To wotajiśch radźcho najlěpschu pjeczeń śteio. Nieje temu tak, stara? Haj wschak hoj, du hižo. Ale prjedy dyrbju žebi trubłu natykacź. Zona. dźeń w'chał je hiśchcże dołhi, a ſ natykanju trubłi wschak cžaß dożaha. Mjes tym naroślu hriby hiśchcże troschu a budu wo zemińoce wjetśche. A wotrěłacź mi nichtó žane njebudźe. mam ſwoje błeczki. Wěť mi, žona, chtóž ma ſwoje pschi hałbach, temu móża druhi prěti a po do'holcźi běhacź. To jemu njeźo njeschłodźi. Tehodła njebjerm ženje nikoho druheho ſobu. Njewěrno, so bu moj tajne błeczki ſeſnoł a mi potom hriby p'ched nośom ſe'bźerał. Nć, tak hłupy njejźum! Haj wschak, du wschał h.ło. Budź bjes ſtracka! Hlej, hdyž potom ſ połnym mačkom domoj p'chiczkampam. A hdyž cži te brune mutźiki pokazuju Njeje hribow a njenamakom wopraudźe žanych, nó, to teź pśches to njemóžu. To cži „hihn“ bischcże n'erostu, njeje so dołcź deschcża nałchło. To p'chińdu saßo taiſi domoj, kaiſi ſwom ſchoł — ſ pród'nymi mešchkami w sakach. A ludźo ſtare śmorze wědźa, hdźe ſwom był. To žane njepschinjeśu, a njemóžu teź. Ale pobył tam tola ſwom a ſo pschesſwědčźił a to se ſwojimaj wočzomaj. A tuź ſo na puća podam. Budźa tam žane, — nó — to je pschinjeśu a njeje niczo, schtó móże pśche to.

Ale nětto pak cžiť a wotkraj mi pomałku! Kusł thćeba dyrbiśch pschez p'chi žebi mócź. Druhdy dyrbiśch tam dźeje wostacź, hacź ſy žebi wotmyślił. Ty pak dyrbiśch nětko cžinicź, so mi pomałku wotkrajeśch. Howak ſ zyła dale njepschińdu. „Cžim dźeje tu, cžim tróścho tam a poldźe wróćźu ho 'aß' k wam“ — tak prje nětkaje pola jeneho herbśeho basnika rěˇa. Schto dha pomha taiſe mańenje a pósłenje. Nieślyschiśch dha? Jemu pomałku dyrbiśch mi pschihotowacź! Hižo zyłu hodźinu wjercźu ho tam a hem. A to jenoź twojedła. Njemóžeśch wědźecź, hacź mjes tym njeje nichtó druhi moje hriby ſebdrał. A ja hładam potom do mějacź'a. Njenje njeje, hdyž hribow njenamakaśch. Hórje pak je, hdyž widźiśch, ka' ſu cži psched nośom wschě hriby ſwotrešali a tebi jeno 'byłk nózki woſtajili. To mohł ſ mjerſaniom ſ loze wuńecź. Khóśt dundr tola, kak do.ho fu maßlich ſ tymi pomałkami. To ſteju ka' na jehliećkach. Jedyn druhi muſ by cži pokasał a cže wuplazał, so by ho cži we wocżomaj b'yſ'ało. Njechaw to cžinicź. Tuž widźiśch, kak du'cheho muża maſch a dyrbjała ſebi jeho wažicź. Chżu daſe, kóżda mjeńſchina je drołko a taiſe ſonińſko mje ta'le ſadżerżuje. Daj jeno jow, je wschał da'cź namałana. Nimałch ſtaru Nowinu, so ſebi do njeje poma'ki sawału? Nětko pak won do lěsa. W Božim mjenje. Nadeńdu hriby, dha je pschińseśu. A njenamakam žanych, nó — to pschińdu pró'dny domoj. Ale do hribow póńdu, hyrnjeź ho śachłoń ſmudźił. — —

Bóh dźakowano, so je ſtary maßlak łónczńje won. Tajkele maſti muſoju ſu!

Cyrkwinske powjesće.

S Budyſchi na. W Pětrowſkej zyrkwi 11. njedź. po ſwój. Trojizy rano ½ 7hodźin ſwjedźeńſka Boża ſłužba němſkonazjonalneho ſwjatła piſchkupſkich pomocnik. Sakſkeje, Schlehſkeje a Cžeſkeje, předowanje: farar Berg, zurkwinſka hudźba; muſikſe ſpěw. tow.); ½8 hodźin śmeje farar Eder předowanje; w 12 hodź. śmeje buchowny Helm předowanje.

W Marijnej-Marcźinej zyrkwi śmeje rano we 8 hodź. farar Berg ſpowjedź a ſwój. wotkasanjer w 9 hodź. śmeje buchowny Helm předowanje.

W Bismarckſkim haju dop. w 11 hodź. lětna Boża ſłužba (farar Grośe) wobſebje ſa wopytowarjow dźěćeńkemſchenjow pod wobdźělenjom połsanuſtikeho chora. Dźěći ſhromadźa ho ½11 hodźin w Marijnej-Marcźinej zyrkwi. — Sbérka ſa naſchu wośodu.

Póndźelu rano ½7 hodźin w Marijnej-Marcźinej zyrkwi ſchułſka mutrnoſć: farar Große.

Póndźelu pop. w 3 hodź. w naturalſkim domje wośadne ſónſke ſwjedźeństwo.

Sdrjedu pop. ¾3 hodźin w Pětrowſkej zyrkwi modleńſka hodźina ſa njedźelnicze.

Bibliſke koło wyſchich ſchułerjow ſarjaduje prěnje 3 hrjedy w ſeptembrin ſjawne wſchednoſkowe wječory we towarſchſkim domje, prěni wječor je hrjedu 3. ſept. wječor we 8 hodź. Thema: Schto je ſchesećanſtwo, duch. Helm.

Schwórtk pop. w 4 hodź. w towarſchſkim domi ſwjedźeństwo wowłow.

Schwórtk wječor we 8 hodź. pschihotowanje ſa dźěćikemſchenje na hrodowſkej haßu 6: farar Eder.

Stara bajka.

W'ched wjele lětami mějeſche bohaty kral jedneho bła'nja (Gohnarr), kotrehuż běſche tak pſchikſiwjeny, ſo ſmědźeſche jemu tutón ſamo druhdy wěrnoſć prajicź.

Jedyn dźeń ſteje'chtaj pschi woknje, na dwór hladajo, hdźeż ho wojazy ſnuczowachu.

Błaſił ho wopraſcha: „Schto cžinja wſchitzy cži wojazy tam?“

„Woni ho na wójnu hotuja, ty haſſnje“, kral wotmołwi. „A ſchto wonni we wójnje chźeďa“, ho błaſił dale wopraſcha.

„Nó, woni ſabiwaja njepschećeľeľow, ſapaleja wßu a mésta, wurubja a cžiwinja wobydlerjow, ſapuſcźa zyły kraj, tak ſo žane ſwjeſełko wjazy na połach njerośe.“

„Haj, ale ſ cžemu je to núdźo dobre?“, ho błaſił dale wopraſcha.

„Sčo by ſaßo měr był, ty ſłupy błaſnje“, wurazi kral, kiž wočkinaſche hižo niesćeżnum bjeđ.

„Haj njeby pak lěpje było, ſo by ho wſchě te kreſpſchećeľe, kónzowanje a niekenje cžłowjeſkom ſolutowało, hdyž tola jenoź ſaßo měr dostanjenu?“, mónjeſche błaſił.

Kral ſej khwilku pschemyſlowaſche a ſtónczńje wotmołwi: „Mašch znje prawje, runjeź ſy błaſił. a hdy by o mni ſchło, hych teź radſcho-domach wośtał. Ale mojí generałojo maja hižo wójnił pjon hotowy a nowinu pśijaju, ſo chże lud wójnu. Nć, to ſy jara ſłe było, hdy bych ja pschećźiwo wójnje był. A ſtónczńje nam ja tola teź ſwoje ſamoſtwórjenje psched ſwětownymi ſtawińanmi, mócźiſch dha, ſo je mi to wſcho jene, hdy bychu po mojej ſmjerćźi proſcheżorjo mojeho kraleſtwa ſkacź do wſchěje wěčnoſće pśiſali, ſo běch bje dobrocźiwy, ale pak teź ſłaby a bojaſliwy kral, dokelž ho ſe ſwojimi ſuſodami njeſchech, nětko ſo bichſ ſ nimi wójnu wjedł k wyſchſchej kreſpnoſći mojeho kraleſtwa. Nć, ja dyrbjin wóſtałam do wójny cžakmicź dacź, a hdyž ho wójna pschekrače, dha je potom lud na tym

Stawiſnińſke powjeſcze ſ naſchich żerbſkich wßow.

Njeſwačkidło.

(Stónczenje.)

Lěta 1841 mějeſche Nieſwačkidło wyſche knjeżki, zyrkwińſkich, a ſchułſkich twarjenjow 4 burſke kubła, 19 ſahr.dońſkich żiwnoſcźow a 40 chżżow, ſ dźěła ſ polom, a ſ dźěła bjes pola, k temu młyn, kotrehuż a kamańnju, Wobydlerjow bě 395. S wuwjeſacźom leńſkeho burſkeho kubła, kotreż pod Budyſchim trajanym ſudom ſteſeſche, ſłuſcheſche zyła wjeſ hacź do lěta 1856 pod patrimonialne ſudniſtwo Nieſwačkidłſkeho knjeżſtwa. 1856 ſo ſ němſko-ſwjaſłonym ſakońſom patrimonialne ſudniſtwa wotſtronichu a ho ſtatne hamtiſke ſudniſtwa ſaſwjedźechu. W Saksku ſo ſe ſakonjom 17. měrza 1832 herbſke poddanſtwo ſkónčí a robotu ſo wotwjaſachu, ſtutkowje wěſo halke po dołhim pschihotowanjkim dźěle a wobliczenju rentow, kiž nejſu jachu ſo 55 lět ſa to płaciłź. Wot lěta 1890 Budyſchiſko-Rakeczanſka żeleźnica pśches Nieſwačkidło wjedźe. Wot teho cžaſa je ho w Nieſwačkidle wjele nowych ſtatokow nahwarilo, tak ſo wot juźnjeje ſtrony wot ſtareje wſy ſ wopředka nicžo njewidźeſ njeje. Nětko maja tam ham ſwoju njeju, hdźeż w njeſbóžnej wójnje kaž wſchudźe, hdźiž kolekło bórczeſch ſ granatu wjerceſchu.

Pschiſkluſchki Nieſwačkidłſkeho knjeżſtwa.

1. Nowa Wjeſ, wieſ, kotreż po prawoum žane mjeno nima, kaž druhe wßy, kotreż ho mjennja po rodźinje, kiž ju ſałożichu, abo po jenotlíwym, kotryż bu ſe ſałożeriom, abo po lekomnoſći atd. Mnóſtimy jeſt tehodła, ſo je Nieſwačkidłſki wuſtaw hižo ſ cžaſa němſkeho nadkniežſtwa, ſinano ſ cžaſom, hdy wobydlerjo kubła dźěłachu, dokelž bę wjazy ryckerjow w je wobiže, hacź ſwójba ryckerſkich kubło... wobſedźeſche.

Knjeżſtwo ma tam wudwór (fórbark), l. 1841 wobſedźeſche teź korczmu, Dale bě tam 1 burſke kubło, 3 ſahrońſke a 17 chżałkaſkich żiwnoſcźow, do poſłednjſchich je teź kowańnja liczena. Wobydlerjow bě tam tehdy 135. Poſłóſchco je ho tam teź hornicźe ſaſwdlił, kaž we Wóſchizach.

2. Lomſk, wjeſka, kiž je ſwoje mjeno dóſtała, dokelž tam Serbjo hižo w ſaſtarſku ſchemjeń, kiž ho w dołhej wuſkej ſmuſy wot tam hacź do Lúbe cžehnje, łamachu.

We Lomſku mějeſche Nieſwačkidłſke knjeżſtwo wowcżerńju. 1841 běchu tam nimo teho hiſchcże 4 ſahrodniſke a 2 chżałkaſkej żiwnoſcźi, wobydlerjow bě 45.

3. Liſcha Hora je mała a ſamotna wjeſka, kiž ma ſwoje mjeno po Liſchej horje, na ako pſchi kotreż leži. Knjeżſtwo tam ſaneho ſtatoka nima. 1841 běchu tam tſi ſahrodniſke a jena chżałkaſka żiwnoſć, wobydlerjow bě 23.

Tute tſi wjeſki ſu ſtajnje ſ Nieſwačkidłſkemu knjeżſtwu ſłuſchaſe. Wokoło lěta 1500 bě Nieſwačkidłſki hród ſhromadne wobſtyhnyſtwo bratrow ſe Schreibersdorf. Jenemu ſłuſchcże Nieſwačkidło, druhemu Lomſk. 1509 Kaniſ ſe Schreibersdorf Janej ſe Schreibersdorf ſwoje prawo nad hród a Nieſwačkidło ſa Lomſk a nětchto pjenjes wotſtupi a prjecź ſchmjeſche.

Boži pomoznikjy.

Wy žnadź budźeceſe ho dźiwacź, ſo ma Bóh tón Knjes teź pomocznikow, wo tych wy nětčeſe hiſchcże nicžo ſłyſcheli njejeſcze. Tajſich wón tola teź njetrjeba, wſchak je wón w'chohomózny. Je dha jemu ſchtó pomhał, hdyž je wón ſwjet ſtworił? Naſſerje niż. Ale ſworicź je wón jenoź jónkróćź, t. r. wón je wſchitko ſ nicžeho ſcźinił, jenoź pśches ſwoje wſchehomózne ſłowo do żiwjenja wo'cał. Hdy je to bylo, to nichtó njewě; hocź je to, kaž židowſka proſyka praji, psched 5873 lětami bo ſtało, abo hacź ſu mjes tym telko tyſaź lět ſaſchle abo žnadź tak wjele miljonow lět ſu wo'minyle, ſchtó cže to prajicź, wſchak nichtó njeje pódła był. Wo tym žebi potajkim njechamy njertrjebawſchi hłowu łamanje cžinicź. Sa ſchésć dnjow bě Bóh ſe ſtworjenjom hotowy, kaž ſ biblije ſhonimy. Hacź hu to tajle dny bo'e, kaž my je nětkole mamy, pola'ſm błyſk 24 hodźin dołhi, abo hacź je ſ tóždym dnjom dołhi cžaß ménjeny, kiž žnadź je wjele ſakrańſnjenych miljonow lět trał, kaž wuczeni mejnja a dopokaſuja, teź to je ſa naß potajſtwo. Bóh je wěčny, wón po dnjach a lětach njeſkcźi ſaj my, teź niż po hodźinach, a na njebjeſach wón nihdże ſadnym cžaſnik abo ſeger wißaju nima. So ſo wón po naſchim cžaſu njeſkožnje, to hižom pobožny kral Dawit wjedźeſche, wón w jenym ſalmje ſpěwa: „Tyſacź lět ſu pſched tobu jako dźeń, kiž wczera ho pominy a jako nócna ſtroża.“ To jene pak wośtanje, a to dyrbimy wěricź: Bóh je ſwjet ſtworił. Tajke ſtworjenje pak ſo pſched naſchimaj wočomaj wjazy njeſtanje, ſ nicžeho wón żenje wjazy nětčicho do żiwjenja njetwudbił. Ale my ſmy wučeni a widźimy to tyſazkrócźnje ſódny dźeń, ſo wón na ſtajnoſći wſcho 'dźerżuje, ſchtoż je ſtworił. „Schtoż Bóh tón Knjes tu ſtworił je, to je teź idźerżeł ſłubił, wón ho teź ſtajnje próżuje, ſo nicžo njeby ſhubił.“ Wón je tóždemu ſtworjenju ſładnoſć dał a jo ſ mozami wobdarił a wuhotował, ſo móże ho wone ſame ła ſo ſtaracź a teź ſa ſwojich potomnikow. Jim wſchitkim płaceji jeho ſłowo: „Błodźeje a pschi porječe ho a napſeſcze ſemju!“ Wón pak ſwéren na to ſedźonje, ſo nicžo njeby ſhubił, bjes jeho wole tehodła teź žadyn wróblik ſ tſěchi njepadnje a žana w'ońa na na'chej ſłowje njetwoſchčeſtwi. Pschi taiſim ſwérnym paſenju wſcheho, p'chi taiſim wobſtajnym kedźowanju na wſcho a pschi taiſim wótzow'ſim ſtaranju ſa wſcho pak ma wón wjele pomocznikow, a wo tych chżu ja nětko wěcźecź.

Wy žnadź budźeceſe žebi myßlicź, ſo ſu tajzy jeho pomocznjy ludźo, cži ho tola najbóle wo to ſtaraju, 'o nicžo ſhubili njebychu. To wſchak je wěrno, ale hdy bychmy my cži jenicžcy byli, na kotrychż dyrbjał ho Bóh tón Knjes ſpuſchcźeć, dha bu by ſwět bórzły hinaſchi napohlad měł; p'chetoż my ho tola njetrjebamy khwalicź, ſo ſo my ſa w'ché Boże ſtworjenja luboſćiwje ſtaramy, nć, nam je jenoź wo to cžinicź, kiž nam wobſtajnje ła batwaja, wſchě druhe ſu nam to puću, a my je njepłahujemy, ale ſaniczimy. Hdże ſu pola naß wjeſki a miedwjedźe wośtałe, a cžehobla w naſchich lěſach žanych jelenjow a dźiwich ſwini wjazy njeje? Te ſu hižom dawno 'wottłełane. Njeje to ſ wułkej njepraudu, njeje to zyłe pschećźiwo Bożemu wuſtajenju, ſo ſu ludźo ſ jeho ſtworjenjemi tałke ſłe ſathadźeli? Nć, ſawěcże niż. Mjenowane 'nderjata, njebudźiſche-li ſo jim ſe wſchej raſnoſcźu napſcheczo ſtupało, a wone dale żehnowa'ow we naſchich lěſach wob'howate, bychu nam wjele ich'ódy nacźinicź; pſchetoż jelenje a dźiwje ſwini je pola ſapuſcźa, a wjeſki a miedwjedźe ſamo łět a ludźi tónzuju, tuž je nuſne, 'o ſo wone tam ſhubja, hdźeż ſo ludźo ſażydła. Cžłowjek je wjazy winowity hacź dźiwje ſwérjata, a Bóh je

wina. Tak, a nětko mje wostaj na pokoj, hewak žyda nješchto."

Kral čehnjesche do wójny, słubi pak w njej swoje kraleswo, po tym so běžk so połoža ludu na bitwischezach wukrawiła. Wón žam cekeknu do wukraja, a bopokasa we swojich dopomnjenkach, so je lud zale žam wina na pschichodnej wójnje. A wschitzy profesorojo a generalojo jenu pschihłosowachu — jenož błasyn protestowaschе pschezíwo tutej łži — ale nichtó na njeho nieposłuchaschе, pschetoż wón dže bě jenoż błasn.

Piata kasnia.

(Wobrazki se žiwjenja.)

I. Chirurg.

Kapitan czísny swoje kharty hnéwnje na blido a jawoła: „Czert a hela, jdže wostanje jenoż tónle doktor tak dołho?" Profesor, kiž do so chilinu a hłowu do rukow sahrjebawschi hodżeschе, sajdże wschi tychle słowach horje, swojeho sobuhrazka tak łaskrjewy wobhladajo, błéby a samyślenu kaž wón bě, so tónle wróčo prażny praja: „Czert a hela, schto maże jenoż!" Profesor sjedże hej i wobčmaj rukomaj po swojim bladkim wobličku a snapschecźiwi potom z krótka a wotpokasaja: „Niczo." Smuk a sedżerjenje pschi tym wschо wicherabžíschezej, schtož chanske słowo samieléczeć. Wicherabžíschezej, so tónle człowiek czekrí, ale žiwe bolvesce nikomu bóžicz nochże.

„Hm", kapitan łuščaše na swojich sčerwjenych wusach, „wešeže, profesoro, njelubiczeš so mu hižom nětkole bonu tak prawje, ale kaž sebe džensa wjeczor . . . Njeje Wam derje?" „Wubjernje." „Mórjay thorh?" „Pah." „Na morju, kaž jo džensa mamy, dyrbi człowjek hižom satrachenje krutu byez. To bóži czi żołdk kóždy raz, hdyž so kaž nětk dele dže, so 60 mórskich mil w sekundže prejdu. Je wschak nicžo wot teho njeznymu, ale tajki narazinje kaž Wy . . ." W žnanym nokomiku ishli so łódź sahо jara schczerczko a sthiwo błubako dele, jako chcyła so podnuricz a kurjeńka sjwa, hożej wobaj knjesaj jako jenieżkaj nimo stewarda (winczníka) sedżeschtaj, sjesčeże nimale na hłowje. Wot wonka to wjesołotaiche, hwizdasche a plagaiche, tak so so czíle tło najbrach czoplotny wo ishwje kaž tchórhni wot hnitzy czujachu.

„Powěsče tola njemózesčeże jow dóstaez. Ani schkrowa nowinu njeje dóschło. Potaitim?" „Sen schchpaby, kiž kaž njenaprozhone wołsudne porožli skutkuja," wumwasa hrej profesor, kiž se schkroko wotewrjenymaj wocžomaj do czmowoze biesškónczneje wudkrasche. „To je mi pschewuhoko." „Wjazay njemohł Wam rjez." Kapitan napi so psched sobu stejazeje horzeje schkleńzy a nackíženy wo krótkej pschedstawzy, w kotrejž žrej profesora lebžbitzje wobhlada, nješchto. schtoż polkasche so kaž „schkoda!" potom méschesche kharty.

Zylu łżnilu njeskłaschachu nicžo wjazy hač wrisskot drjewa psches so nawalaze žolmy k samanju spinanego, kulenje a schmikanje morza, a schkrěčenje a schumjenje wichora.

Na doho wotewrichu so durje a kulozity muzik se šmělchnje ckehwjenymaj žiwonaj žkocki kaž wuttelemy do ishwy, mikotajo do sobiwe šmějay. Sahvany steward wustrěžny pokloži, dyžsche pomałku k durjam a samkny je, wschě swoje mozy nałożnjo.

„Kak pak štejí z Waschej pozimitka?", wopraschа so kapitan, swoju ruku so schkleńzu wunschestrěžo; profesor pak hlischeze wo nětchto błódźitschi wotewri swojej wocži hlischeze dale. Jeho zyły napohlad bě tón bjesdyczhneje napjatoscze.

„Mi'erabl", snavschecźiwi łekat, wložnu wjeselosicz swojeho wobličza njepschemjenjejo a na profesora wo-

brocženy sapocža: „Jeli Wy njepomhacże, wumrěje mi pod rukomaj."

„Sšym Waen hižo junu rjekł, so to njemózu", — „Dyrbicże pak", wuzunu so młodemu lěkarjej kotrehož wobličzo bo hlischcze góle sacžerwjeni, „dokelž ja njemózu operazijn pschewjesčí."

„Dyrbjecź?" Profesor wotkoczi a stupi w zylej swojej wulkosći psched nježo: „Dyrbjecź, ja tu njetrjebam nicžo dyrbjeć. A hamo, jeli dyrbjał, kaj Wy prajicerže, ja njejhoch czinił!"

„Rjana djakomnosć!" prěni hanjesche. „Rjana djakomnosć wopraudže. To bě prěnja dźěła na mój honorar, so dźěschcze a moju žonu sawjedźekcheže, Wy. . . . Wn . . . lumpako Wy!"

„Knjes profesor . . .", sapwěczi so psches zyle wobličzo takle schkwudżeneho a sdasche so, jako chcył so na swojeho pschimarja czíšnyncź.

„Knjesnjck chze nje drje sobicź? Tak proschu!" Stuwi so schčerko psched njeho: „Njebudu so wobaracź. Na czeleli!"

Bě zylu łżrilu směrom, jenoż stewarb so pomału wotgaći, so njeby dale žiwdrk keho sa tjeczu wožobu njekubeho podawka by.

„Wn njemózecze", wuzmja so profesor, „dišzertacžne praschenje to sa czeknu žud. Hdyž žym morwy, njemoh wjazy rěcź a pomhacź, ale tak, kaž tu steju, kiwy steju, to njechcam." Położi ruzy psches łżkjá a mježesche takle žalostny hruby napohlad.

Tak stejeschtaj žej wobaj tyschn. mjeńschiny napschecžo, mjes tym łódź we wichich schkałobach rzesche, łżnicžeschе a žaloseschе a wichor žolmy z milijonami łżchdown na łódź schmikasche, so sarawdżi łżetčischo leżacho, hač mózachu wocži je sczkhowacź.

Potom dźěsche zuły knjes won, wostajiwschi swojeho pschecžinnika stejo.

— — — — — — — —

Hnydom sastupi sažo stewarb do kurjenskeje jstwy, profesor pak klaše žebi groz. Czmowje do so wudżerasche.

Tak drje bě dźěsacź mjeńschinow žedżat, tuž wotewrichu so durje a kapitan so pokasa. Sa nim łżkat. Wo bai krczeschtaj nětchto rónu pornjo žebi a njeseschtaj łódzy z jenej ruku mjes sobu nětchto. Mary, na kitrychž nětchto pod pschikrywanu leżesche. Potom dźěže so se czmowcze nozy zuły knjes a pornjo njemu młody namórnik, kiž hewak horuze łubje njedżeschе. Czile schtyrjo stuchichu hač do trjeckí jstwy a stajichu mary z jich sakrytej czeju hwaba na narkel, steward pak so se wschěmi mozami prózowaschе, durje, łżż wichor wuje wróčko dżerjeschе, samknu.

Profesor pohladny nicžo wscheho teho sapschinnjejo horje.

Kapitan pak wobrocźi so k stewardej a rjekny na durje pokasujo: „Dźicże do swojeje kabiny, hdyž Waž trjebam, Wam k wjedżenju dam!"

Jenoż njerad a so dlijo tón poslúchasche.

Potom kapitan namórnikej won kalasche, tiwnywschi z hłowu k durjam. A słonczuje rjekny k sleczemu: „Też Waž měł prošyez, so byschcze nas žamchu wostajił!" Bjes napschecźiwjenja tón też dźěsche.

Hdyž łżchtaj jenoż hischcze profesor a lékař pschitommaj, dźěsche kapitan k durjam, samknu je wot nutska, lékař pak rospschestrě žylu instrumentow na blidze.

Nětko sawrócźi so kapitan se swojim njelepym postupom namórnikow k błou, sejera so z wobmaj pjasčomaj na błodowu błóń a rjekny pohlubnywschi krucze na profesora tužnje a rasuje, z mérnym, ale nims měry hrožazym smukom: „Chzecź abo njechcacże?"

Najebacź njemdreho wichora budźeschcze mótli tón wukomik jehlicžku z temi padnjecź łżhschecź.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 30. augusta 1924.

— **Stipdźownika za biologiski hygienu** je wot pjatka 29. aug. hač do wutory 2. sept. w Drježdżanach w towarschnym domje na Zinzendorfskej dróhy. Wot pohladnjeje łżhdźowanki w oktobrje 1912 leži 12 ža Němcy a Rakušku tak cżežkich lět sady naš, so dyrbi so wumóz, schtož je mózno, z tym, to dyrbi so schkitanski wal natwarich pschecźiwo stracham strowosce a wózežiwosce. Wukhodźejo wot myšle wukseho swiska mjes naboźinu, ethiku, a hygienu ma so strowotnistwo hajicź, kotrež so pola jenotlíwych wołsobow a we žwójbach sapocźina, a ma pschewinecź schkit pschichodnych generazijow a ma jich derjemeže swěcźicź. Tehdola so wschitzy derjesmyšleni, mužojo tak žony, na tutu schdźowanku pschepschoschtja, na kotrejž bídża rěcźecź mjes druhimi: Prof. dr. Krueger de Cati še Barlina wo „biologiskim hibanju jako wo problemje sozialogije"; medizinalny radź. dr. Barchmann z Hamna „wo polépschenjach naschich žiwjenskich wodenkjenjow psches naturlke wabjenja"; prof. Verbezen z Bonna wo „biologiji a moralzy"; sakki prinz Max wo „najonstwje biologiskich sakonjow jako laklaďe wopraudžiteje theorije a praxisa žiwjenja"; Biedrich Schöll še Stuttgarta wo „ludowym hospodarstwje ně biologiskim sakładže"; prof. baron v. Uexhüll z Heidelberga wo „žiwnjenskich sakonjach žiwjenja"; knježeschnowny radź. dr. Malkwih z Barlina wo „konstitucijilej wuczbje a cżelosnuczkowaniu"; kn. dr. Stegmannowa z Drježdżan wo „nowym korczmakklim sakonju" a Gustav Huhn z Oberellera wo „mlodej Němzkej". Lisczki ta podżělnikow žu dostacź, hdyž ko 6 hr. sapósczele. wot k. Nielka w Larsenje-Radeburga p. Drježdżan, pósłowy schczelowy konto w Karlsruhe cko. 7760.1

— **Tak mj. nowanu Pětrowsku dźerkwja Boża hłuba** to je sjednoczenstwo wschich dźěkči, kotrjž porjadnje dźěcżaze Boże žłužby w Pětrowiskej zyrkwi wopytuja, nježhe sandża nu frjedu swój lěcżny žwjedżenj w němzkej khżi w Sczittzach. Dźěcži so pschipołdnju pjatk Pětrowskej zyrkwi shromadźichu. Pschihodnje kaw ranje žam nimo dźěcži a mježach so tak pschepschodżeschе, so też wjele žerbskich mackerjow žwoje lubuschči pschiwjedżechu, ale dyrbjach se srudobu błyschcź, so so z nimi njerozmłowjachu we žwojej rěcźi. Hai, njeje to wopraudže srudnje, so nejwjazay Serbow, kotrjž so se wžow do Budyschina pschesydla, žwojim dźěckom macžerinu rěcź njeskedźowachu. A dźěcži su potom jako boroscženi husto dosć rusowani, z wulkej prózu sažo herbiski nawukowcź, schtož buchu w młodosczi bjesc wschcho napinanja mółki, hdyž buchu starschi z nimi herbjay rěcźeli. Njenje wupbschene dźěcži, hogaz z wenzami na hłowje a hólzy z khorhojemi, sestupachu so do czaha a czehnjechu won do Sczittez pod dohladom dobrowólnych pomognizow. Po khofejczicu sabawjachu so tam na schportnej luzy se wschelakimi hrami. Też boroscženi pschihladowarjo, kotrychž bésche tam tehorunja tósczto, mježachu žobu žwoju radosć nad wiželu małych. A wječor potom dźěcži z papjerjanymi lampami hjsches wulki móst sažo na mjažowe torhoschczo pschicżahnychu a z krótkim božemje so rosebżechu. Wjedro bésche krażne a dżeń dźěckom wěsče w dobrym pomjatku wostanje. W.

S **Wósporka** . . . Jedyn tudomny dowiżowak słoži we Budyschkim dźenilu na hubjene poměry na żeleznizy we rańschich łudźinach. Wón namjetuje, so by rano 1/6 hodżin z Wósporka do Budyschina jěżdżay cżaj najprjedy do Lubija do jeź, so by Wósporc k rańschi heřik z Drježdżanami a se Shorjetzom dostał. a potom hałe 3/4 hodżin z Wósporka k Radworjei wotjeź. Na to wałschnje so žo pschisamknjenje do Wjeleczina shubilo, kotrež pak dyrbjało dla stażijow bliżko Budyschina (Mały Wjelkow, Radwoź, Wulka Dubrawa) na kóždy pad wostacź.

jeho sa knjesa postajił na wschitko, schtož je wón sworil, tuž tej mamy my prawo, wschо wottstronicź, schtož je nam na puczu a nam schkodże. Bohuželi pak so cżłowjezki rosom hnyto dosć do njerosoma pschewobrocźi, a wschudżom a stajnje mózesch widżecź, kak ludźo tej z njewinowatymi stworjenjemi sle sakhadżeja. Ja jich zyły cżrjódu rostlinow znajn, tiž pridy nětkdy też w naschej Łużicy wschudżom rosczechu a se žwojimi luboimimi kwětkami na'che kahonu pyschachu. nět o pak žu hu žyle shubile. Tak na p'ch. hlischeze nětkle pched 20 lětami wokoło Rachlowa wulke mórze žwony wschudżom i cżrjódami kcżejachu, a hdyž po hłubokim puczu k boram horje dźěsche, dha cże wschudżom pycha wobdamasche, a niewinowata krażnoscźe cże witaniche, kaž by pisches Knježowen sahrodu schok. To je so nět o kora wscho shubiło, a na tym žu najbole njerosomni mé chcejenjo wina, cżi žu te rjane twony z korjenjom wutorhali. Na jenej hórzy pola Lubjenza w prjedawschich lětach jara krażna a wschudżom žadna hdźiwja nalika i hromadami kcżejesche, dżenża tam ani jeneje wjazy njesłeji, do'cź žu je méschczenjo do cżista swutorhali. A i jatrowym selom (Leberblümchen), lubojnej nalětnej kwětku, i korymij žo tam prjedy wschо módriscże, žu też mnale hotowi; dołho dyrbjich pytacź, prjedy hač jenu pod kerczkom sthawanu namakasch. Na wowczej horje pola Splóža pched wjele lětami rjany a pola naš jara žadny wóst rosczesche, jenoż pjecź pjenikow tam steje che. Ja žym je žwéru pak a njejžym je nikomu pokazował a tola su je naposlédk méschczenjo wuczuschtili; zyła cżjódża jich ras njedżelu halekajo wot Splóža do Radkowa pschindże, i mojimi wóstami na klobu'ach. Tuž běchu te też prjecź. Njeje to njerosom wot tajich bludnych ludźi, ł ł chz dha tola wjazy bycź hač my wjeżnjenjo? Schto dha jim tajke hłupe wukorjenjenje pomha? Njeje dha Bóh tym rjanym 'wětkam w j s ch e m ludźom k wjeżelu dał narosleź? To njesłuš Božej pomognizy! Tak moh ja hischcze thětro thwiłu dale storsicź.

Hdyž pohladamy do druhich krajow a cżitamy, tak je tam w prjedawschich cżasach było, a ka' tam w tu thwiłu je, dha so strójźimy p ched wulkej schkodu, kiž je cżłowjeł se žwojim njerosomom wschudżom w Božej žwórdze nacżinił. We wulkej rězy Nilu w Egiptowskej ł žom dawno žamych kro'odilow wjazy njewuhladach, wschě su 'wottsslane, nic tehodla, dokelž ludźom nimo měry wjele schkody nacżinjachu, — to so jenoż jara porědko sta, a jédojte muchi a kunkwory su tam wjele wjetsche cżiwila, — ale dokelž mějachu to bohacźi ludźo za wożbeže rjany sport, t. r. wjeżele, tak wjele hacź jenoż bě mózno krokodilow 'esafeleez, jenieżky tehodla, so dychu so ł tym domach wuzaż cżinicź mohli. Pschetoż nětkajko wuzjitka woni ł teho njemějachu, dokelž woni morjeny ł'ót leżo wotkiatchu; cżeka so ponóchu, a žolmy je ł pe'dom pschi'kruhu abo do morza dele njeżechu. Najbole njerosomni běchu stajnje a su hischcze dżensnjischi dżeń Jendżelczenjo, dokelž žebi cżi myšla, so žu po zhlym žwéże ł 'nje'om, dha też ménja, so móza wschudżom cżinicź, schtož chzedża, niestarajo so wo to, hacź je to prawe abo njeprawe. Wjetschi žu a wjetsche prawo maschi — to je stara wěź. Tajzy 'aslepjeni bohacźi, kiž dźěcacź njetrjebaja a njechcdża, potom ł 'ěnim žiwjenjom po žwéże wokoło jěžka a pjenjesy sabiwaja. Běnik pak hischcze ženje na mudre myšle p'chschol njeje.

Kaž je so wbohim krokodilam w Nilu feschło, tak daloko je też nimale ł hobrž'imi ztonami (Elefant) w Afrizy. Leto wot léta tam jenbjeliży a druhy bohacźy ł cżežkimi flintami mjes nimi sakhadżeja, a we wjele krajinach su ztony hižom do cżista wukorjenjene, pridy pak běchu jich tam wulke stadła.

W połnóznej Amerizy běchu w prjedawschich cżasach njesmérnje wul'e stadła dźiwich howjadow, bisony mjenowane, te žu tam na praerizach pażechu a nitkomu žaneje schkody njecżinjachu, — to so jenoż jara porědko sta, a jédojte muchi a kunkwory su tam wjele wjetsche cżiwila, — ale dokelž mějachu to bohacźi ludźo za wożbeže rjany sport, t. r. wjeżele, tak wjele hacź jenoż bě mózno krokodilow 'esafeleez, jenieżky tehodla, so dychu so ł tym domach wuzaż cżinicź mohli. Pschetoż nětkajko wuzjitka woni ł teho njemějachu, dokelž woni morjeny ł'ót leżo wotkiatchu; cżeka so ponóchu, a žolmy je ł pe'dom pschi'kruhu abo do morza dele njeżechu. Najbole njerosomni běchu stajnje a su hischcze dżensnjischi dżeń Jendżelczenjo, dokelž žebi cżi myšla, so žu po zhlym žwéże ł 'nje'om, dha też ménja, so móza wschudżom cżinicź, schtož chzedża, niestarajo so wo to, hacź je to prawe abo njeprawe. Wjetschi žu a wjetsche prawo maschi — to je stara wěź. Tajzy 'aslepjeni bohacźi, kiž dźěcacź njetrjebaja a njechcdża, potom ł 'ěnim žiwjenjom po žwéże wokoło jěžka a pjenjesy sabiwaja. Běnik pak hischcze ženje na mudre myšle p'chschol njeje.

S trótkimi žłowami chzu někto na to pokasacź, kak su to lu'źo też ł hłuposcźu na wjele žwérzatach p'chschli. W horzych krajach su tu a tam ma'e, ale nimo měry rjane ptaczki, jich mjeno je kolibuch (Kolibri), najmjeńsche mjes nimi njeżhu wjetsche hacź wulke cżmjely. A na někotrych kupach su w tamnich cżichi leżach druhe ptaczki, kiž žwojich 'rażnych pjer'ow dla rajšce ptaczki (Paradiesvögel) rěkaja. Njebodźi so wopytacź, ł kaj'ej njewurieklivej pychu je žworjeżel ko'bu'dki a rajšce ptaczki łdracżit, wone so we wschich barbach žyhola a błyschcźa, kaž bychu žive bejmanty błyk. Bohate žony, kiž nicžo druhe cżinicź nimaja, hacź njeterjebow'cheje pychi hladacź, te bórzy sa tym pschikhdschu, so je to nješchto krażne, i tajšimi rjanymi ptaczkami žwoje klobuki wupychezej; a tuta wrótna móda tak wokoło so žerjesche a ludźi tak złepjeschе, so ju bórzy też khudsche a khudsche ženy łobuczinjachu a pridy žo'ojom njeběchu, hacź nětkaž'e zuse pjerka, kruchi ptaczkow abo zyłe na žwojim klobuku njemějachu. To je njerosom, to wjetschi bycź njemóże a srudne žnamjo sa to, so pod ł'obukami hudoby bydli, t. r. to ro'omeźt to h'mje je zanym dobrym porjadże njeje. Mu'pychcze tola wosche klobuki ł dwótkami, ł rózemi, hdyž pak dyrbja to ł mozu pjerza bycź, dha w'mieże hubjaze abo kurjaze, te macże stajnje ł ruzy, a wone su darmo. To pak je hubjeny ptacź, kiž dyrbi so ł zulnym pjerjemi pyschicź. Najsrudniscże p chi tym pak je, so so w tamnych krajach dźeń wote dnja a lěto wot léta sta a tyżaz hoństwjerjow jenoż ł tym žinja, so te wbohe rjane ptaczki tżeleja a pschedawaja, tehodla też je jich lěto a dżeń mjenje, a wjele druzinow su ko hižom hubile, wu'dorjene hacź do posledniejscho pjerka. A w sibirsch ch cżłowonych lěsach su hoboty (Zobel) pschezo žodnischo, do eli bohacźi ludźo wožbeže sa jich kożeni dżeja, niż tchodża, dokelž su te cżpuscże, ale dokelž su rjane a kożuchi, i nich dżélane, tak drohe, so ji'di je khudschi kupiez njemóża. — Też to žani Bóh pomognizy njejžu, kiž takle ł hłuposcźu a jenoż njetrjebawschcje pychi dla ł Božimi stworjenjemi sle 'akhadżeja.

17.] (Pokrački.)

S Wopalcje (Oppach). Sćrjedu w nozy so liščcza korčma, kotraž stónemu wikowarjej Hempelej žuščesche, dožyła wotpali. W hornim wolkhodže drjewjanehu wobjenja bydlaza šwójba, mózesche bjez ledma žiwjenje wukowacź.

Se Schklanda nad Schprjewju. Komornika ſ Nostitzowskeje Wallwitz samóchu jeho pschecielo k temu wohnuez, so wón wupowjedźenje naščeho lětneho jewišćeza (Waldhüne), sajo wrócko wsa. — Kaž kiło pišachmy, je so knjes komornik we šwojim ckału dla teho, so pschi skladowanju jenoho pschedstajenja nětkuschi minister Fleißner récheschc, tak roshorił, so jewišćeho hnydom wupowjedźi.

Se Semig. Nimale 80 lét stary wumrje w Drjezdźanach pryedawschi fabrikanc wobžedźer Reinhold Greiner. Wot léta 1871 sem tu wón všchowowasche a ſej wuzku satužbu dobu we posdźenjenje wjeseneho wobsedstwa. Wobsehje je so teſ we schulu staraſ a to hižo sa ckału nětkuschoho šwérneho herbsteho wuczerja Bohuwěra Mučinka.

S Bitkopiz. Pschi pschestajenju Blumenfeldez zyrkuza hrjedu wjeckor so na dosc hrjedź programa pschiprawn k hodźenju a strjenju pschekamanku a nětkotre sta wobzowom wolajo a kschicko do hłubiny padnychu. Jako wulke škoze ma so wobkładowacź, so to to pomału sta. Tak ſu ſ wjesela wschitzki ſ wobodrjenjemi a ſ módrymi blakami pschi zylem njeschozu wotešchli. Jenoż jena žona bé tak ćežko sranjena, so dyrbjachu ju won dowjesć. Wschitzki druhi so na druhich blakach samóstnichu a pschedstajenje mózesche dale hicź.

S Bitkopiz. Tudomnischa nowa katolska zyrkej ſwoj. Benna (biskop Benno Mischnianski [1066—1107] je Bitkopizy najsterje salożił) bu sańdźenu njedźelu ſwojemu naduzkej pschewodata. Dopołdnja we 8 hodź. ju knjes wyschi měchanik Kurr-Ralbičanski, ſ assistenzu ſl. fararjow Rjedy-Kamjenzkeho a Marschnera-Auerbachskeho, požohnowa a fararja nowoje wosrodby, dr. theol. Kurza ſ Budyschina sapoſasa. Na hłódowazej Božej službje běsche zyrkej, kotraž 300 wosobow wopschia, hač do posledźneho kuzicka polna. K skónčenju wulkich konschonz schumjesche wjelje Te deum laudamus (Tebje, Božo, khwalimy) pschez Nali dom. Twar zyrkuje je architekt R. Sazel ſ Budyschina, pyedu we Wulkich Sdźarach. wumjedł. Sawjatoczne klonne pohrjebjenje zbrkmje smóje najsterje knjes biskop dr. Schreiber hakle w pschichodnym nalécu.

S Zitawy. Pola Hirschfelde je hrjedu wjeckor dźelackerski ckah Wärtigez sapschcki pschejeł. Pohonjeſ Hoffmanej ho nop rospuknu, jehyn tón dyrbjesche so hnydom sakhócź a druhi so ćežko wobschkodźi.

Přihonk.

* „Nē“ na Slatowstwje. Pschi stawnistim wkrowanju w Osterode sta so njewschedny pad. Po znatym praschenju stawnika, hač chcetaj hromadźe do mandźelstwa stupicź, wotmołwi njeswjesta ſ krutym „nē“ a to ſ najwjetschemu pschekwapjenju nawoſeze a šwedkow. Dokelž njeswjesta pschi tym wosta, dyrbjesche so šwjasanje mandźelstwa pschedstawnikom na dalsche wotstorjcźej. Hacź je žebi mjes tym rosmyšlika, hacź chze do mandźelstwa klečki kročicź abo niz, njeje hischcze znate.

* W alpach snjeſoložik. Kaž ſ Berna pischu, je dr. Kurt Fiega ſ Wróćłonza, honź chzdźeze na horu Jungfrau, so na jenym lodoſtym blaku wobhumnył a ſrdzi nop pukny. Jeho pchawodnikaj dowjedźeschtaj jeho do blizkeho domu na Jungfraujoch, hdźež wón w nowy wumrje.

* Najstar chej mandźelskej na šwécze. W Grabinstwje Kent w Kendźelskej běsche w jaschtych dujach žadny šwjedź. Mandźelska Taylor šwjeſeschese stote narodniny, jeje muz wobſwjeczi je w haprleji t. l. Sdu 63 lét wošenjenaj a wobhladnietaj so jako najstarschi par na zyłym šwécze.

Fritz Reuter

najſlawnischi dialektisti němſti pěſnjeř, narodił so 7. nowembra 1810 w městačku Stawenhagen w Mekkenburskich, hdźež běsche jeho nan ſ měſchčanſtwu. Wón ſtudowasche w Jenje pramiſlnistwo po woli ſwojeho nana. Tam pschiſtanknu ho tak mjenowanej „Burschenschaft“, revolucionarnemu ſjednoczenſtwu. Hdyž ho do Barlina pschepodli bu dla tuteho ſwjatla 1833 ſajaty, ſ ſmjerćźi ſkondźenu ale ſ 30 létnej twjerdźiznje wobhnadźenu. Halle 1848 bo-ſto ſwoju bolpolnu ſwobodu. 10 lét dołho ſadarachu ho ſ ratakſtwom. To ſa njeho nicko njedźe. Potom ho jako priwatny muczeſ ſaſnydli a jako taſi pěſnjeſche mnohe wjaſ w nižoſemſkej (plattdeutſch) rěcźi. To jeho w ſwjet Němſkej ſnateho ſcinji. Semrě 12. julija 1874. Psched krótkim ſwjeczachu ho jeho 50létne pohnjerstwinu. Reuter je ſamoſcze ſlowjanſkeho (herbſkeho) pohoda, kaž dźe-ſche Mekkenburſkita zyła herbſka.

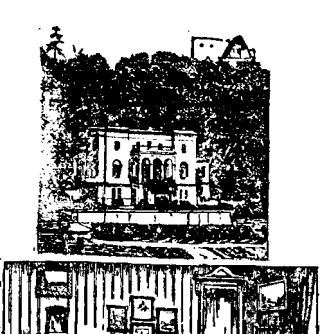

W lěcze 1863 pschepydli ho Reuter do Eisenacha. Jeho widowa dari vilu a zyłe ſpiſowacźelſke ſawoſtajenſtwo ſwojeho muża němſkemu Schillerowemu muſtawej. Nasch wobraz pschedſtaja vilu a ſſwon, hdźež je Reuter wumrěł.

* Duell mjes žónſkimaj. Młodej žónſcej w Neaplu běschtej ho njeſnjerjetnje do jenoho muża ſalubowałej. So dyschtej ſwadu wurunakej, wotmyſlſchtej ſebi, ſo duellěrowacź. Wě lěžu blizko Neapla dyrbjesche ho duell wuhrać a to na tehaſ pod cźežkimi wumjenjenjemi. Hdyž běsche jena pschezſwinjza do cźa „wobdźelana“ a na ſmjerć hotowa, dowjeſechu ju do khorownje. Dobyeſerku pak nětkotre hodźiny podźiſcho w dounje jeje ſtarſchenju polizija ſoja. Kaſa ju rólu je muſkí, dla kotrehož tutej amazonje ſo mlócźeſchcej, hrał, njeje wěſte. Hacź je dobyczerka jeho nětko dostała?

* Wrozeſ pschecźiwo mladymaj milionaromaj w Chikagu. Niedawno wiſachmy, 21. 8., ſo ſo w Chikagu pschecźiwo ſynomaj dweju miliſnarow prozeſ dla mordarſtwa wjedźe. Statny ſudnik je namjetował, ſo ſo wonaj ke ſmjerći ſaſudźitaj. Po poſlednim jednanju je ſ demonſtrazijami luda dóſchło. Jako ſo ſakitaſ mordarjow na ſudnikow a pschiſaſnikow wobrócki a wo mjlóſcź ſa njeju proſcheſche, naſa mjes pschiwoſłuchariemi wulka hora. „Wobwěſnjuju, wobwěſnjuju!“ wołachu pschez ſalu a rěcź-

Hospodarski rozhlad.

Sšuhotu, 30. awgusta 1924.

Kurſy wežera w Barlinje ſ

(Tute hodły ſu w miljonach)

Dollar	4 190 000	ſtarowſki frank	22 690
jendźelſki punt	18 815 000	cźeſkoſł. krona	12 580
ſchwajcarſki frank	78 850	10 mil. pól. mark.	77 000

Pjenjezny běchu, kaž wokolo połſedneho ſtajnje bywa, ſadne. Wschědne pjenjezny ſtajichu ſo na $^{3}/_{8}$ %, měſacźne na 1½ %. Hódnota nimſkich pjenjez a dewiſow ſo na wukrajnych burſach ledma pschemeni.

Cźeſkim nuſachu wežera na Barlinſkej burſy krute kurſy. Burſa, kotraž je w politiſy ſtajnje dereſ wobhonjena, wjedźeſche, ſo ſtatny ſjem ſakonje dla Londonſkich jednanjow pſchimoſmſſe. Tak teſ je ſo nětko ſtało. Srudnoſmeſchnu rolu ſo pódla ſajo nimſkonarodni — deutſchnational — hrali. Psched ſwojimi pschiſwiſowarjemi ſu ſo ſajnje jako cźi rałni njeſpowralni wupinali. Woni ſo pewalichu, ſo tak noži wołkétowachu. Schtóž jich politiſke ſadźerkenje ſnaje, nicko druhe wocźakaſ njeje. Sémy hižo psched tydźenjom tónle wukoſz tu roſpiſſeli. Sſwojim wérkem a wonzałam nimſkonarodni hižo nětchto nabarbja. Straſchniſche budźe ſa burſli lud a ſchćerok wotchu hrěnjeho a ozéſawcho ſłowa, ſo dóſtanu wſetſchi winu wo knjeſerſtwje. Sady knjiſkow ſu ſwoje „hai“ ſa wſchelake konjeſije pschedali. Londonſke wujednanja pschi njim ram ſałoſtne cźeſe. Pola nimſkonarodnych ryczerſkibleriow ſo wulke ſłowo wjedźe. Bojiſmy ſo, ſo pschi rozdźelenju cźłowa a dawkow ſo ſim poradźi, je na burſli ſtow wotwaliſcź. Pschi zyrkownim dawku toła jaſnje widźimy, hač ſo pornjo burſkemu ludej w lěcze 1922 dokhowneho dawka płacźiłi! Schtóž je ſim ſwój hłóſ dał, dyrbi to drogo wotwołukowacź a cźi, kiž ſu buli hinaſcheho mjenjenja, ſ nimi ſobu.

Na produktowych witach bije rożka dale horje. Ju teſ ſinje kupuja. Amerikanſka, tak mjenowana Weſternſka rożka je drje nětchto tuńſcha. Młynzy pak ju rady njekupuja, dokelž nadawa cźornu mu'u. Rjana muka je ſdźiwa a dale horje bije. Pschenża drje na płacźiſnu dźerži. Porucźo rożky tak wjele horje njebije, dokelž njeje tak jara ſdźiwa. W jeczmjenju ſo mało pschemeni. Wowſ je ſadny a teſ drohi. Wotrubky a wonjeſchki derje dźeja, Wežera płacźeſche zentnar:

w Drjezdźanach

Pschenża 10,40—10,75, rożki 8.40—8.65, jeczmje nja nałétneho 10—11,25, naſymneho 9—9,38, wowſa 9—9,25 ſt. hriwnow,

w Barlinje:

pschenża 10,15—10.60 rożki 8,40—8,65, jeczmje nja naſkneho 10,25—10,80, naſymneho 9,10 hacź 9,35, wowſa 7 95—8.40 ſt. hr.

Wiki wuzitkowiho ſtatu wežera piatk w Barlin-Friedrichsfelde, Magerviehhof. Mlóko a mlokowe produkty derje dźeja. Tehodła dobre dójki jara pytaju. S teje pschicźiny dejny ſtót derje płacźi. Pschiſinali bźchu 591 krowow, 37 wołow, 20 bykow, 41 proſdnikow a 144 cźelarow. Wone płacźachu:

Wyſtelkowacźeſne krowy

a młode dójki:

1. rjadowanje	240—520 ſt. hr	
2. rjadowanje	250—340 ſt. hr	
3. rjadowanje	200—250 ſt. hr	
Jałožy:		
1. rjadowanje	250—430 ſt. hr	
2. rjadowanje	160—280 ſt. hr.	

„

Na pschedaſ:

Wołaſ do cźehnjenja knjeſi dwór w Sſmochcźežach.
Zimowſej w Jaſenicy cźo. 21 pola Njeſwacźidła.
Wallach, Alwin Held w Bělnch Noſlizach.
Srédu w Delnjej Hórzy 45.
Mauza ſuproſchna, w Cźelchowje cźišło 3.
Sſo pytaja.
Pjekaſtki, O. Naumann we Wojerezach, Gartenſtr. 2. —
Nēmſkiſſ Powoł Longa we Wojerezach na Sſe Komarowſki dróhu.
Krawcki Hermann Krüger w Nēcźicy.
Pohonjeſ w Cźornowje cźišło 38.
Murjerjo, E. Putzke w Kamjenzu. — Na knjeſi dwór we Cźelchowje.
Pachaſ w Budyschinje, Anton Stompa na ſitnych wikach
„ Wilhelm na ſeminatiſej habzy 17

Wjeſne płacźiſny w Budyschinje.

wot 30. awgusta 1924.

Wſchě płacźiſny ſo po ſtotej hriwnje ſrohumja.

Pschedmjet		najmjeńſcha płacźizna	najwyſch. płacźizna
Pschenża, ſwonka wotedacźa	50 tilo	10,00	10,30
Rożka, ſwonka wotedacźa	50 „	8,00	8,30
Jeczmjeń, ſwonka wotedacźa	50 „	10,00	11,00
„ naſymſki	50 „	8,50	9,00
Wowſ, ſwonka wotedacźa	50 „	8,00	8.40
Raſ	50 „	15,00	15,50
Bérny	50 „	2.25	2.50
Sſyno	50 „	1.80	2,—
Sſłoma, ſ maſch mlócź, prak.	50 „	0,65	0,79
„ ſ maſch „ ſ ſajſ.	50 „	1.00	1,20
„ ſ zypami mlócźena	50 „	1,60	1.80
Pschenżeſna muka. 70 %	50 „	16,50	17,25
Rjana muka. 70%	50 „	13,50	14,—
Pschenżeſne wotrubky	50 „	6.00	6.25
Rjane wotrubky	50 „	5,75	6,00
Proſzata 733 ſchtuk	1 ſcht.	11,00	21,—

Drobnowikowanke płacźizny w Budyschinje.

33. awgusta 1924 po hamtiſkim poſtajenju.

Wſchě płacźizny ſo po ſtot. hriwnje ſrohumja.

Twora		najmjeńſcha płacźizna hr.	najwyſch. płacźizna hr.
Howjaze mjaſo ſ koſcźemi	1 kg	1.60	2,20
Cźelace mjaſo	1 „	2,00	2,40
Słowjaze mjaſo	1 „	2,20	2.80
Sſwinjaze mjaſo	1 „	2,40	2.80
Tukrajnu šwinjazy ſchmaſz	1 „	2,80	3.20
Pschenżeſna muka	1 „	0.36	0.52
Rjana muka	1 „	0,28	0,30
Khlěb	1 „	0.25	0.27
Ředne bérny	1 „	0,08	0,10
Raſz	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0.56	0,72
Sſoſi	1 „	0,80	1,40
Amerik. šwinjazy ſchmaſz	1 „	1.90	2.00
Sſuſchenu wotcź	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0,28
Ředna butra	1 kg	4.40	5.00
„ wutwajna	1 „	—	—
Jeja	ſcht.	0,13	0,15
Ředne bunu	1 kg	0,48	0,64
Kolor brobny	1 „	0,84	0,90
Petrolej	1 „	—	0.36
Kamjeſne muhło (domj. tepſ.)	1 ztr.	—	2,05
Brunizowe briketty	1 „	—	1.20

Dyrjedźanſka burſa.

Pschenża	20,80-21.50	bérnaze kruſki 22.50-23.00
rożka	16.80-17.30	pschenicź. wotrubki 12,00-12.40
nałétni jeczmjeń	20,00-22,50	rjane wotrubky 11,10-11,50
naſymſki jeczmjeń	18.00-18.75	pschenicźna muka 32.00-34.50
wowſ	18.00-18,50	rjana muka 28.00-29,00
cźerwjeny bleſcel —	woka	20,00-21.00
rołk	30,00-30,50	pschenicźne klicki 20.00-21,00
kukurica (Mais)	18,50-19,00	hróch 22,00-23,50
ſuche rjabkowe	13.75-14.25	zotrowe treſki 20,00-22,00

Wobucowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtuńši kupowanja wobuwow. Pódpowdaje spósobnje tunjo

** Pschi wołi hoſ. „Nano, je to howjaze mjaſo?“ praſcheſche ſo Jank pschi wobjedźe, na kotrymž jedyn cźeſny hóścź ſo wobdźeleſche. „Sſo wó, cźehodła ſo praſchesch?“ wotmołwi nan. „Wó, dokelž bźenja rano praſcheſche, ſo k wobjedu jenuzho ſtarehu wola ſobu pschinjesechu.“

niket njebě nicžo rozumiał. Policija ludźi se sale wupokasa. Potom halke mózesche sakitać dale rěčeć. Wón wo to proschesche, so budnistwo njeby se zmjerzcu chłostało a nětkjesche, so by sławnosć mordarjow sa mjenje winowateju měła, hdy bychtaj kludziu starschoju měloi(?) — Kak žo prozeß stónći, naschim čitarjam sdźelimy.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Měšchćanska rada, kwartěrski hamt, wozjewja:

Nasymske manewry.

Dokelž žo tu wot 8. hacž 13. sept. t. l. nasymske swuczowanja 4. diwisije wotměja, je nusne, so wobydlerstwo kwartěry poda.

Tónkróć žo wožebje wobydlerjo krótkorańšeho dźěla města kaž hdy dźěle nutskowneho města potrjechja. Sawkwartěrowanje je z wjetšcha bjez podawanja jdźe a stanje žo wo sakonskich postajenjach. Sa žadane kwartěry žo wot stata dowolene sarunanja płaćka.

Kak daloko smě so kóždy k pschijimanju wojakow nuzowacy, wotwisuje wot wobydlerskeje nusy a kak wjele městnoscow ma.

Wojazy maja so z budenskim pschipokasanjom, když je mjeno, bróha a cžisło kwartěr dawaria wosnamjenjene, wupokasacy. Budenske pschipokasanja maja wopschijećy wobsahowacženje pschikhada a wotkhada a maja so pschi wupłaćenju kwartěrskeho pjenjesa, 20. sept. w kupnizy po 2 khodomaj wo jtiwje cžo. 3 wotedacy.

Pschipokasani wojazy maju žo na kóždy pad pschiwsacy. Pschecžiwjenja so khłostaja.

Dale žo porucy:

I. Wschitke pola, na kotrychž žu hischcze žně, maja so z postajenjom złomjanych wólschkow wosnamjenicy.

II. Skały, pěskowe a hlinjane a druhe jamy, haty, bahnischcza a wschitke druhe městnoscze, kiž žu pschi pschechodże wojakow se strachom, maja so na waschnje schkitacy, kiž wschón strach wusamknje, znajmjenscha pak se złomjanymi powjasami wobsamknje wotsamknuc, abo se cžornymi khorhojckami abo złomjanymi wólschcžemi wosnamjenicy.

III. Swuczowanjam pschiwładowazych ludźo nimaja prawo, na zuse lekomnoscze stupicy a maja so tehodla, so žo njebuchu po § 389 khłostali, na sjawnych puczach dźerzecy. Pschihladowarjo, kiž so pschi wobschkodzenju polow nadeńdu, maja schkodu sarunacy.

IV. Pschikasanjam policajskich organow a druhich dohladowarskich sastojnikow ma so na kóždy pad posłuchacy.

Jankoff,

bołharski ministerski president, pschewza knjezerstwo, jako so reakziji poradzi Sserbam pschecželne knjezerstwo powalicy a jeho sobustawy stónzowacy. Tola jeho knjezerstwo nima w kraju měr a porjad. Přjedy abo posdiso tola tón dźeń pschińdu, so cžistostowjanski wiiw w Bołharskej doubudže.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Telefon čo. 154, 155 a 156 **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** Telefon čo. 154, 155 a 156

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań wo **15** % a **20** % Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.**

Mužace a žonjace jězdne koła

znamkow přenjeje rjadownje

kaž tež

mantle a šlawchl a wšě přisłušne dźěle

poruča

Alwin Ehrhardt, zamkarnja a wikowarnja jězdnych kołow

w Halštrowje na torhošću.

Płachty přikrywy měchi

z wodunjepřepušćateho płatu předawa a wupožčuje dešćowe, wołmjane a lěčne za konje, spanske přikrywy za dźěłaćerjow **Zasopředawarjo so pytaja** fabrika, wikowanje a wupožčenje: **Hoffmeister** w Drježdźanach Waltherstrasse 20. Telef. 17064

Předawanski büro w Budyšinje: na Hošic hasy 23. Telefon 1045.

Poručam ze swojeho składa

hótowe kuchińske wuhotowanja

spanske stwy, kaž tež **wšě jednotliwe meble,** kaž **drastowe khamory, vertiki komody, loža** atd.

Skład kašćow.

Jurij Ledźdora, blidarsk mištr

w Pančicach.

Twarska a meblowa tyłarnja z mócnym cžerjenjom.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty. pisane a čorne, wšěch formow

w najwjetšim wubjerku.

samowjazaki słž

A. Bokelmann nasl.

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w **Kamjencu** Arndtstr. 23

N.B. Elektricietne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedujetaj płaćišmy bóbno a berje

Albinus & Herbst, dr. i wob. ruk.

w **Budyšinje** na hornjecžišej hasy **24.**

Najwjetši wubjerk najtuńše płaćizny najlěpše hódnosće mužace a hólčace drasty

poruča stajnje

Pětr Hančka w Kulowje

na Budyšskej dróze 4.

Ręči serbski. Ręči serbski.

Drainažowe roły

33,5 cm dołhe = 3 roły 1 metr,

roły za wodowody, korta wšěch družin, murjeńske cyhele, dźěrkate, prózdne a wjerchowe cyhele w najlěpšej hódnosći poruča po najtuńšich dnjowych płaćiznach

firma Wilhelm Blenert w Halštrowje.

Telefon: Hamt Halštrow čo. 2.

Hdyž chcesće woprawdźe dobry wobraz měcz,

dha dźicže do

fotografiskeho ateljeja

Rich. Hutha

mějescel **Arno Lehnert**

w **Budyšinje** na Serbskej haśy 13

Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Stajenja abo **přestajenja khachlow, wóhnišćow, kotołow**

wuwjeduje swědomiwje a tunjo

Georg Rölke w Budyšinje

na **Mužakowskej** dróze 29.

Běch 15 lět jenoż w najwjetšich wobkhodach w dźěle.

Poručam:

:: **zacynkowane třěšne roły** ::

metr wot 2 hr. sem a rólowe zeleza, jene wot 60 pj. sem,

roły za wodowody po fabrikskich płaćiznach,

kupańske připrawy, wodowodowe a plumpowe připrawy z wołojanych a železnych rólow.

Mam wulki skład domjaceho a kuchińskeho sudobja, kupańskich wanjow.

Při potrjebje prošu wo přećelne naprašenja.

Pawoł Mittag, klampnarski mištr **w Pančicach.**

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórniščowej dróze 40.

Taflowe a blidowe ruby,

twjelki, trjenja, ložowe počelnjenja, běłe a pisane, ložow, płachty, wupjerki, kupanske ruby, košlacy barchant poruča wurjadnje tunjo

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11, napřeća „Złoteje Wěrdy". Ręči serbski.

Len a risany len

kupujetaj a zamjenjataj za potrjebł, čisty płat, košlacy barchent, ložowe cychi, syry płat, twjelki, rólne wotežki, sklene štryki a t. d.

Rudolph & Schmidt w Kamjencu Arndtstrasse 34.

Žony

kupuja přihódnje **gumijowe wěcy** wšeje druziny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wołmjane twory** pola

Kindermannowje na serbskich brjohj. 34 l. z napřeća starych kasarnow. Dawa kóždy čas radu. Ręči serb.

Waštoty

(Hobelbänke)

blidarske graty

poruča

Otto Käppler

na Hošic hasy 23.

Diplom-Optiker Schmidt

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

FERNSPRECHER 89

BAUTZEN KAISERSTRASSE

Njedźelu, 31. augusta dop. wot 10 hodź. zwuczuje

čołmojězdne towarst. „Žołma"

na haće w Rodecach, pop. wot 3 hodź. tam koncert Rodeńanskeje kapały. K temu su hosćo witani. Předsydstwo.

Pytam

hnydom a k nowemu lětu jara wjele

dźowkow, wotročkow a pohonču.

Přistajerka Gorlichowa na sukcinskej hasy 1.

Telefon 837.

Mała

žiwnosć

z masiwnymi twarjenjemi a elektriskej swěcu je na předań **w Jasenicy čo. 21** pola Njeswačidła.

Naplačenje po wučinjenju.

MERSEBURGSKI Časnikowe rjećazy

Požčonki, hypotheki

na ratafatwa wobstara najspěšnišo

Richard Koestner w Budyšinje na žitnych wikach 18.

Telefon 1143.

Kupuju kóždu dźěłbu

žita

po dnjowej płaćiznje. Płaću hnydom při přiwozu z hotowymi pjenjezami. — Poručam

ržane wotruby pšeńčne wotraby grisowe wotrnby majsowy šrót hnojidła.

Młyn w Prawoćicach.

Konje k rězu

po najwyšschich płaćišmach w kóždym času kupuje

Kurt Kaiser

pschi mjasowych jatkach

na Humboldtskej dróze 782b. Telefon 403.

Jurij Hěblak w Pančicach

poručuje

nowe kolesa a centrifugi

wuporjedźa kolesa.